OFFICIALIS CURIAE ECCLESIASTICAE AD PRAXIM PRO FORO...

Agostino Matteucci, Josè Maria Fonseca de Evora

Tomo Unico

S — N.° 6 = N.° 2

XIII

OFFICIALIS
CURIÆ ECCLESIASTICÆ
AD PRAXIM

Pro Foro Ecclesiastico, tùm Sæculari, tùm Regulari utilitèr aptatus.

Ac Summorum Pontificum Litteris, Oecumenicorum Conciliorum Decretis, Sacrorum Canonum Statutis, necnon Recentioribus, etiam Sacrarum Congregationum Rescriptis

OPPORTUNÈ INSTRUCTUS

REVERENDISSIMIS, ATQUE AMPLISSIMIS PATRIBUS, ET DOMINIS

DD. DIÆCESUM ORDINARIIS

HUMILITER OBLATUS

PER P. F. AUGUSTINUM MATTHÆUCCI LUCENSEM
Ordinis Minorum Regularis Observantiæ S. Francisci, Sac. Thelogiæ Lectorem Jubilatum, ac olim in Romana Curia Secretarium.

OPUS

Ecclesiasticis omnibus, Prælatis, Regularium Superioribus, Parochis, Confessariis, Theologis, Dogmatistis, Canonistis, Jusdicentibus, Causarumque Patronis, utile, commodum, & necessarium.

ROMÆ MDCCIX.
Novissimis Typis Josephi Nicolai de Martiis,
Propè Templum S. MARIÆ PACIS.

SUPERIORUM PERMISSU.

Reverendiſsimi, & Ampliſsimi

P A T R E S

QUALIA, *quantivè ponderis ea ſint, quæ in Eccleſiaſtico foro, Sæculari, Regularivè in dies recurrunt pertractanda negotia, neminem præterit, unuſquiſque frequentius recogitat: ipſo rerum forenſium ſtrepitu ſe prodente, & materiarum, quæ ibi ſe offerunt,*

varietatem, & speciem propalante. Indè fit, ut in publici juris, imò communis pacis subsidium, evulgata, seù colligentium, seù transcribentium, vel ratiocinantium solicitudine, documenta, & ministratæ in universalem notitiam conclusiones, perpensâ, quam afferunt, utilitate, benevolè, quin & plaudente animo, sivè ab Judicibus, sivè causarum Patronis, aut à veritatis studium colentibus excipiantur; Vobisque referendum sit, quòd Officialis, jampridem ad angustos Curiæ Regularis cancellos restrictus, nunc amplo sub Curiæ Ecclesiasticæ paludamento hilari gressu procedat. Æquo hinc consilio Vobis, Amplissimi Patres, *nuncupatur, ut ad Vos opus redeat, vestra auctoritate, & officiis susceptum, absolutum, evulgatum: ad tanti nominis decora, & Dignitatis eminentiam splendorem recepturum, feracemquè præconceptam, & expectatam messem reportaturum.*

Vos enim estis, quorum de Ecclesiasticis causis est ferre judicium ✠*: ac proindè ad vestræ protectionis sinum recurrit, ut in ipsarum expeditione ad pacis, & justitiæ fœdus gloriosè triumphet. Vobis fuit Opella inscribenda, quæ maximo operi vestro (animarum nimirùm regimini) plurima sub diversis congerit titulis: in idem tamen directa, ac in pacis, & unitatis Christianæ munimen, & Ecclesiasticæ Potestatis obsequium*

✠ D. Augustinus Epist. 43. cap. 7. ad Glor. & Eleus. &c.

repor-

reportata. In quod unum Paſtorales veſtros labores exurgere, ut notiſſimum omnes accipiunt; dum in ſalutis monita Veſtris hortationibus intenti, innumera pietatis officia frugiferis occupationibus exhibetis; ovibuſque veſtris vigili circumſpectione, & ſecuritatem, & paſcua paratis, ac redditis.

In agro Vos Dominico, & ſeritis, & plantatis, & rigatis; ac de incremento ſoliciti, vitiorum dumetis, corruptelarumque vepribus opere, exemplo, doctrinis ad extremum uſque laborem divulſis, uberes Chriſtianæ reformationis, & Sanctimoniæ Eccleſiaſticæ fructus ad maturitatem, collectamque in Dei gloriam, & S. Matris Eccleſiæ proventus perducitis. Felices certè, quas regitis Eccleſias, in quibus perpetuas pro Gregibus, vobis à Romano Pontifice commiſſis, Paſtoralis ſolicitudinis curas ſuſtinetis: ſatagentes, ut per immaculatos Catholicæ Fidei calles procedant, ac ſalutaribus moralis veritatis doctrinis, & pabulis nutriantur; ut hinc operibus pleni mereantur in æternę felicitatis paſcua perennitèr introduci: vel, ſic oſtendentes ex AUGUSTINO *percepiſſe* ✠. Epiſcopatum nomen eſſe operis, non honoris: *vel, eodem didiciſſe Magiſtro ſignificantes:* ut intelligat non ſe eſſe Epiſcopum, qui præeſſe dilexerit, non prodeſſe. *Notiſſima hinc Orbi ſunt gaudia, & probatiſſima*

✠ Item lib. 19. c. 19. de Civit. Dei.

commoda, quibus abundat Ecclesia; eaque pusillus ipse Ordo Minorum jugi gratitudinis obsequio præcantat, illud solicita mente recogitans, quòd ad ipsius initia subsidium vestra dilectio præstiterit, eaquè protexerit, dum opportuni fuistis, excipientes per Antistitem Assisiensem meum Patriarcham Sanctum Franciscum, à proprio Genitore repulsum; quod licèt, ut maximum recogitet, prægrandia adhuc alia silentio veneratur, & recolit beneficia, quibus in dies vestrâ clementiâ cumulatur, amoris fomenta præsentit. Admittite itaque, & Opus: Officialem benigno excipite amplexu: exceptusque ipse vestri patrocinii honorem delibet, ac in mei obsequii, & observantiæ testimonium vobis esse litatum perpetuò significet. Valete sub SS. Domino Nostro Clemente XI. Ecclesiæ Catholicæ Principe, Capite, & Magistro, Diœcesum Pastores, Rectores, & Capita.

Romæ ex Aracæli die 28. Junii 1709.

Reverendiss. Amplitudinum Vestrarum.

Obsequentissimus, & Devinctissimus
F. Augustinus de Luca.

BENEVOLO, ET AMICO
L E C T O R I.

PRodit iterùm, Amice Lector, *Officialis Curiæ* non restrictâ Regularis nomenclaturâ, sed amplâ sub *Curiæ Ecclesiasticæ* prætextâ: ad praxim pro utroque foro pluribus auctus, ut tuis votis respondeat: eadem ferè repetit, & majora tibi recenset: singula verò in ampliorem formam redacta, ut uberem rerum Ecclesiasticarum peritiam lecturo magis propinet. Ex authenticis Codicibus, probatisque Auctoribus ea fidelitèr collegi, digessi: & hinc publici juris facio. Non me præterit majora desiderari; at nec, aliis etiam adjectis, singula retulissem; propterea doctos aliorum labores non te tædeat percurrere; quoniam *exercitium lectionis scientiæ reperit Margaritam*, ut loquitur *tex. in cap. Post translationem de renunciat.* Neque indè hasce meas repetitas vigilias supervacuas dixeris, sed oportunè paratas. Nàm juxtà vulgatam parœmiam: *liber librum aperit*. Ideò te eas lectitasse non pœnitebit, & in eas sententiam benigniorem prolaturum expecto, ac mentis ingenuæ sensum, & assumpti operis finem ex Augustino plenè percepturum, eodem dicente *lib. 1. de Trinitat. cap. 3.* ibi: *Neque enim omnia, quæ ab omnibus conscribuntur, in omnium manus veniunt, & fieri potest, ut nonnulli, qui hæc nostra etiam intelligere valent, illos planiores non inveniant libros, in istos saltèm incidant. Ideòque utile est, plures à pluribus fieri diverso stylo, non diversa fide, etiam de quæstionibus eisdem, ut ad plurimos res ipsa perveniat, ad alios sic, ad alios autem sic.* Ubi hæc recogitaveris, non dubito, quin æqui, bonique sis consulturus, susceptasque in tui utilitatem curas, & studium animo plaudente excepturus. Vale: sed te intereà monitum volo, quòd ipsa testimonia Augustini, quæ tibi in præsenti occurrent Opella, ex nouæ editionis Codice per PP. Congregationis S. Mauri digesto fuerunt hùc reportata.

AP-

APPROBATIONES ORDINIS.

I.

DE mandato nostri Reverendissimi P. Cœlestini de Mediolano Ord. Min. de Obser. V--Commissarii Generalis, accuratè perlegi, ac diligentèr examinaui Opus elaboratum ab *A. R. P. Augustino Matthęucci Lucense*, *ejusdem Ord.Sac.Theol. Lectore Jubilato, & olim Secretario Curiæ*, cui titulus est: *Officialis Curiæ ad praxim pro foro Ecclesiastico; tùm Seculari, tùm Regulari*; Et cùm in eo mira eruditio eluceat, ac erudita doctrina splendeat, cumque nihil orthodoxæ fidei, ac bonis moribus in eodem non consonum comperecrim; ideò ob publicam utilitatem Typis mandari posse, ac deberi censeo; Datum Romæ ex Aracæli die 11. Septembris 1708.

F. Bartholomæus de Vulsinio Sac. Teol. Lect. Generalis.

II.

JUssibus mei Reverendiss. P. Cœlestini à Mediolano V--Commissarii Generalis obtemperans, perlegi, ac expendi librum, cui titulus: *Officialis Curiæ ad praxim pro foro Ecclesiastico, tùm Sæculari, tùm Regulari &c. Auctore A. R. P. Augustino Matthęucci Lucense Min. de Obser. Sac. Theg. Lectore Jubilato, & olim Curiæ Secretario*. Opus omnium sanè votis expetendum: in quo, cùm nihil deprehenderim Fidei Catholicæ, bonisque moribus non consentaneum, jucunda, atque utilis ejus mihi lectio fuit, eum ob doctrinæ soliditatem, selectamque eruditionem, quâ ubique refertum est, tùm ob præclaram, cunctisque facilem methodum, quâ multijugis materies disponitur, digeriturque. Quò circa dignissimum illud arbitror, ut publici juris fiat, ac Typis mandetur. Romæ in Conventu Aracælitano die 11. Septempris 1708.

F. Matthæus à Pareta Sac. Th. Lect. Generalis.

FA-

FACULTAS ORDINIS.

FR. COELESTINUS A MEDIOLANO

Ordinis Minorum Regularis Obſervantiæ S. P. N. Franciſci, Lector Jubilatus, in hac Ciſmontana Familia ejuſdem Ordinis, etiam Diſcalceatorum, V--Commiſſarius Generalis: Reformatorum Diſcretus perpetuus, & ſervus.

CUM Librum, cui titulus eſt: *Officialis Curiæ ad praxim pro Eccleſiaſticis, tùm Sæcularibus, tùm Regularibus &c.* à Rev. P. F. Auguſtino Lucenſe hujus noſtræ Provinciæ Obſervantis Romanæ Lectore Jubilato, & ex Custode elaboratum, duo ejuſdem Ordinis noſtri Theologi de mandato noſtro reviderint, Nobiſque ſcripto retulerint, prælo dignum eſſe, utpotè nihil Catholicæ Fidei, morumque ſanctitati repugnatem, imò ſanam doctrinam redolentem; ideò, ut imprimi poſſit, ſi iis, ad quos ſpectat, ità videbitur, quantùm noſtra intereſt, concedimus, & indulgemus. In quorum fidem præſentes propria manu ſubſcriptas, ac ſigillo majori munitas dedimus: Romæ ex Aracæli die 15. Septembris 1708.

Fr. Cœleſtinus à Mediolano,
V--Commiſſarius Generalis.

Loco ✠ Sigilli.

De mandato Suæ Reverendiſſimæ Paternitatis
Fr. Franciſcus Cajetanus de Verona,
Secretarius Generalis.

IM-

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sac. Palatii Apostolici.

Dominicus de Zaulis Episcopus Verulanus Vicesgerens.

APPROBATIO.

Extra Ordinem.

EX *commissione Reverendiss. P. Paulini Bernardinii, Magistri Sac. Palatii Apostolici, attentè perlegi librum, cui titulus est*: Officialis Curiæ Ecclesiasticæ ad praxim pro foro Ecclesiastico, tùm Sæculari, tùm Regulari utilitèr aptatus; *Auctore* Ad.R. P. Augustino Matthæucci Lucense, Ord. Min. de Observ. Sac. Theologiæ Lectore Jubilato, *nihilque in eo inveni, quod bonis moribus, aut Catholicæ doctrinæ adversetur; Sed omnia in eo contenta fuisse accuratè, solidè, diligentèr, & fæcunda eruditione tractata: Undè plurimi æstimandum, & publica luce dignum censeo, si ita videbitur &c. Hac die* 15. *Novembris* 1708.

Franciscus Monacelli J. U. D. & Prothonotarius Apostolicus.

IMPRIMATUR,

Fr. Paulinus Bernardinius Ord. Prædicatorum Sac. Apostolici Palatii Mag.

INDEX
TITULORUM.

Cap.

Index.

OF.

OFFICIALIS CURIÆ

CAPUT I.

Officialis quoad Abbatissæ Electionem.

SUMMARIUM.

1 *Præscripta à Conc. Tridentino servanda in Electionibus Abbatissarum.*
2 *Electiones per secreta suffragia sunt faciendæ.*
3 *Error, & ignorantia non excusat.*
4 *Ætas necessaria in eligendis.*
5 *Quo loco electiones sint faciendæ?*
6 *Abbatissatus triennium non excedit.*
7 *Superior non suffragatur in electione Abbatissæ.*
8 *Agitur de interessentia Ordinarii in electione Abbatissarum exemptarum.*
9 *Vota recipiuntur a Superiore Regulari.*
10 *Non adnotantur ab Episcopo, neque à Vicario, aut Cancellario.*
11 *Abbatissæ exemptæ non confirmantur ab Ordinario.*
12 *Quænam Moniales sint ineligibiles?*
13 *An Conversæ suffragium habeant in electionibus.*
14 *Quænam Moniales in electionibus Abbatissarum Ordinis S. Claræ vocem activam habeant?*

1 IN Abbatissarum electione, sicut, & cœterorum Superiorum, ea in praxi sunt observanda, quæ *Trident. sess. 25. cap. 6. de Regul.* expresè, ut infra disponit: *In electione Superiorum quorumcumque &c. & Abbatissarum, ac aliarum Præpositarum, quò omnia rectè, & sine ulla fraude fiant, in primis Sancta Synodus districtè præcipit omnes supradictos eligi debere per vota secreta, ità ut singulorum eligentium nomina nunquam publicentur.* Et infrà: *Si verò contra hujus Decreti constitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita sit.* Ex quibus liquet Concilium ea statuere, quæ ad id conducunt, ut electiones sint liberæ. Quippè liberiùs quisque profert, quod in Conscientia sentit, si de secreto non dubitet: & faciliùs vitantur incommoda, quæ è publicatione possent in Monasteriis, propter necessitatem simul vivendi, oriri, ex observatis ab *Engel. Colleg. universi juris Can. lib. 1. tit. de Electione num. 35.*

2 Nec secreto Electionis officit assumere duos probatos, prudentesque viros, qui eligentiū suffragia audiant, & notent. Quia id non facit, quin electio sit ipsis Monialibus secreta, prout notat etiam *Pellizarius de Monialibus cap. 10. sess. 2. sub sect. 1. quæst. 10. nu. 99.* & sunt necessariò adhibendi, tanquam Scrutatores, ut de electionis validitate sint testes, & sine fraude, ac dolo contigisse sciant.

Quare sivè vota Monialium scripto, sivè oretenùs Superiori dentur, nullo modo debent ipsarum nomina publicari. Adeout, si Scrutatores publicando scrutinium, simul publicent nomina eligentium, vel si nomina describantur in Decreto electionis, electio est nulla, quia

non secreta, ut tradit *Passerinus de elect. cap.17. quaest. 13. num. 11.* & declaravit Sacra Congreg. Episcop. *in Melphiten. electionis Abbatissae 3. Augusti 1696. Monacel. for. part.1. for.22. tit. 11. num. 14.* Atque ita Scrutatores vota, non nomina Monialium debent notare. Ubi verò electio fit per schedulas, sunt istae comburendae ante publicationem decreti electionis coram ipso Praesidente, juxta *const. & communis cura Sixti V. Bullar. Roder.*

Officeret electioni, si una ex suffragantibus voce intelligibili, & alta suffragium redderet Praesidi sic, ut, quae magis essent propinquae, cui esset datum, audirent; Etenim in casu secreta, nec diceretur, nec esset; sed nulla. Quod, attento Decreto irritanti ibidem apposito, dubium non est. Cum clausula *Decreti irritantis* ipso jure actum contra ipsius tenorem gestum annullet ex Glossa in Clementina, *Cum ei de Concess. praben. Verbo praesupponendum*. Et firmant Doctores apud *Sperell. decis.161.n.11.* addentes, nec vigore consuetudinis sustineri electionem alitèr factam; quia, ut ipse notavit: Decretum irritans omnem tollit consuetudinem in contrarium, etiam futuram; eoque sustinet formam substantialem induci.

Hinc notandum, quod licèt ex omissione eorum, quae sunt de solemnitate non substantiali, electio ipso jure non irritetur, sed annullanda reddatur: oppositum sequitur in eorum defectu, quae sunt de ipsius substantia.

3 Nec favet electioni, quod Monialis ex errore, & Juris ignorantia (quae per DD. tàm in Muliere, quàm in minori praesupponitur) votum reddiderit, quia *ex cap. quodam de praben. in 6.* & ibi glossa, & *cap. quia Cunctis de Concess. praebend. item in 6.* decretum irritans, etiam ignorantes ligat quoad nullitatem actus, non quoad poenam, *Gonzalez in primum tit.2.cap.2. num.12.de constit.* nàm ignorantia eorum, quae sunt de substantia, actum non legitimat. Et patet ex clausula, quae saepè in Pontificiis Constitutionibus apponitur, ut sequitur: *Irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quavis auctoritate scientèr, vel ignorantèr contigerit attentari*. Et in terminis decrevit Sacra Congregatio Concilii apud *Sperell. loc.cit. num. 34.* ut infra: *Electio Abbatissae facta per vota non secreta per ignorantiam hujus Decreti, (nempè cap.6. sess. 25. de Regul.) non valet, nec Episcopus potest dispensare, ut valeat: Sanctissimus tamen dispensat, consideratis circumstantiis.*

4 Eligendarum qualitates, & aetas, habentur ejusdem *sess. c. 7.* ibi: *Abbatissa, & Priorissa, & quocumque alio nomine Praefecta, vel Praeposita appelletur, eligatur non minor annis quadraginta, & quae octo annis post professionem laudabiliter vixerit*

Annus quadragesimus debet esse completus, ut firmat S. C. C. in una *Neapolitana sub die 24. Septemb. 1678. lib. 10. Decretor.*

Si verò non sit in Monasterio quadragenaria: *Ex iis*, subdit Concil. *quae in eodem Monasterio annum trigesimum excesserint, & quinque saltem annis post professionem rectè vixerint, Episcopo, vel alio Superiore consentiente, eligatur*. Quod, si nec etiam hujus aetatis reperiretur, postulanda esset à Sede Apostolica.

5 In loco patenti electio fiat, *ex eodē c.* ibi: *Is verò, qui Electioni praeest, Episcopus, sivè alius Superior, Clausuram Monasterii non ingrediatur, sed ante Cancellorum Fenestellam Vota singularum audiat, vel accipiat*. Per disjunctivam *Audiat*, vel *Accipiat*, datur libertas, ut electio fiat, vel per schedulas, quae continentur in verbo *Accipiat*; vel oretenùs, quòd continetur in verbo *Audiat*.

In Reliquis, & caput concludit, *serventur singulorum Ordinum, vel Monasteriorum Constitutiones*.

6 Abbatissae triennium Praefecturę non debent excedere, ad tenorem Constit. Gregorii XIII. *la* 80. *Bullar. to. 2.* incip. *exposcit debitum*, ibi: *Abbatissa, aut aliae Praefectae non ampliùs perpetuae, seù ad vitam, sed triennales tantùm, à Conventu cujuscumque Monasterii juxta Decreta Sac. Concil. Trident. & Regularium suorum Ordinum instituta, eligantur, & praeficiantur; quae postmodum, elapso triennio, suis officiis perfunctae praeesse desinant, omnique prorsùs careant auctoritate, & à regimine, & administratione Monasterij per triennium, à die finitae administrationis inchoandum, abstineant; quo elapso, servata eadem forma Concil. Trident. iterum, & pluriès eligi possint.*

Quod inviolabilitèr, & perpetuò in futurum observari praecepit, & iterùm statuit Sixtus V. allegata Const. *Et Communis cura*, quoad eas curae Fratrum Minorū de Obser. commissas, ut sequitur: *Abbatissae,* *vel*

vel alia Præfecta quorumcumq; Monasteriorum Monialium ipsorum Fratrum curæ commissarum, ad summum triennales sint, & suis officiis, elapso triennio, perfunctæ &c. Sed saltem per integrum triennium, à die finiti sui officii administrationis numerandum, nullum Abbatissatus, seù præfectura Monasteriorum, aut aliud officium, neque aliquam potestatem, vel auctoritatem in eis obtinere, vel exercere possint, aut debeant.

Ubi verò Abbatissa ex gratia S. Congregationis eligitur pro secundo triennio, non potest iterùm à Monialibus eligi ad tertium triennium sine nova dispensatione, qua pro eo habilitetur. Quoniam gratia utique concedit, quod de jure haberi non potest, at non alterat naturam rei concessæ. Proindè, cum Abbatissatus de jure perat, expleto triennio, vacationem ab officio, dum conceditur pro tempore determinato, concessio est in terminis limitatis absque alteratione, & extensione ad aliud tempus, prout Sac. Congreg. deputata ab Innocentio XII. *pro causis Congregationis Cassinensium* 26. *Febr.* 1692. respondit ad *quintum*: contra *Pelizar de Monial. cap.7. num.47. Monacell. ibid. num.12.*

Unde completo triennio, si casus occurrat, ut non eligatur nova Abbatissa, non potest illa, quæ tempus implevit, continuare in regimine, titulo Præsidentis, vel alio, sed gubernium dandum est seniori Moniali, ut censuit Sac. Congr. Episcop. *in Mazarien.* 18. *Martii* 1700. apud *Monacell cit. num.* 11. Proinde cautè legendus *Miranda de Monial. qu.7. art.9. conc. 2.*

7 Sic Monialibus in hujusmodi electionibus competit suffragari, ut ipsarum Superiores ad id jus non habeant ex Sac. Congr. Conc. 23. *Maii* 1621. *Lant. verbo Abbatiss. num. 4. ut infra S.C. censuit nunquam licere Monialium Superioribus, aut Scrutatoribus dare votum in electione Abbatissæ; atque electionem in vim hujusmodi voti celebratam vires aliquas non obtinere.*

8 Cũ Prælato Regulari potest electioni Abbatissæ Monasterii exempti interesse Ordinarius, *per se, vel per alium, non alios,* juxtà dispositionem celebris Constit. Gregorii XV. *Inscrutabili* 18. *Bull. tom.3.* ibi: *Ac similitèr possit Episcopus unà cum Superioribus Regularibus quarumcumque Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum, vel Præpositarum eorundem Monasteriorum, quocumque nomine appellentur, electionibus per se, vel per alium interesse, & præsidere.* Ideo est Ordinario dies electionis significandus; ipseque expectandus, si ipse expresè declaraverit, vel per se, aut per alium, velle interesse; adeout possit in Regulares animadvertere, si ante tempus significatum ad electionem procedant ex S. C. C. ad dubia super alleg. Const. eidem proposita, *ut in Bullario loco citato.* Et, eo nolente accedere, facta sustinetur, ut valida, *Pignatell. tom.* 8. *Consul.* 120. *Pasqual. ad Laur. de Franchis part.1. sub num.* 33. Cum quo, vel Vicario, non assistit Notarius Episcopalis, prout in terminis firmavit Sac. Congr. Con. *sub* 4. *Maii* 1675. *lib.* 19. *decret. pag.*65. *à tergo, in una Neapolitana*; quæ ab Archiepiscopo Neapolitano interrogata.

I. An Electionibus Abbatissarum unà cum Vicario Generali interesse possit, etiam Notarius Archiepiscopalis?

II. An dicta electio facta absque interessentia Vicarii, & Notarii, sit contra Const. præfatam; an propterea nulla? Ad utrumque respondit negativè. Secundum dubium fuit propositum ad videndum, an subsisteret electio Abbatissæ facta à Superiore Regulari, qui noluit Notarium admittere, & ad electionem processit, non obstante, quod propterea Vicarius Generalis protestationem præmiserit de nullitate.

Et hinc inferas, quod sicut non conceditur, quod cum Vicario electioni intersit Notarius, sic videtur, quod nec jus assistat, neque sit in potestate Ordinarii assumere alios, qui cum ipso intersint electionibus Abbatissarum Monasteriorum, Regularibus subjectorum. Quod videtur esse ad tenorem allegatæ Const. quæ pluralitatem excludit, & in numero singulari dispositionem concipit, *per se, vel per alium*; & per alternativam *vel*, non per copulativam, *&*. Verùm, si consuetudine alicubi sit aliud inductum, religiosè servetur.

Constitutio Greg. per illud *præsidere* plus Episcopo confert, quàm, ut præstet solam præsentiam, hoc enim ei conceditur per verbum *interesse*; quod fuit etiam observatum à *Sanctor. Comment. cap.* 11. *stat.* 7. *ver. Dubitatur quarto*; sed dat ei,

ut assistat, tanquàm Superior dirigens electionem, ut canonicè fiat, & sine fraudibus, & violentia contingat.

9 Verùm inde non habet, ut possit exquirere, aut vota Monialium recipere, sed exquirenda, & recipienda esse à Superiore Regulari privativè quoad Episcopum, eodem tamen sciente, & audiente, firmat S.C.C. 10. *Septemb.* 1650. *apud eundem Lant. num.* 2. ut sequitur S.C. C. *censuit Episcopum in Electione Abbatissæ Monasterii Monialium Regularium subjectarum, non posse exquirere seù recipere vota Monialium, sed illa exquiri, & accipi debere à Superiore Regulari, sciente tamen, & audiente eodem Episcopo*.

Nec potest eas ante actum electionis personalitèr audire, & interrogare in materia ad electionem spectante, prout ipsa S. Cong. sub *die* 4. *Octobris* 1638. rescripsit Episcopo Anconitano, ut infrà: *La facoltà del Vescovo nell'eleggersi un' Abbadessa, ò Prioressa non passa più oltre, che l'intervenire ad assistere all' elezione, ò per se stesso, ò per interposta persona, come si raccoglie dalla Bolla di Gregorio XV. Perche dunque il Provinciale de' Minori Osservanti di cotesta Provincia della Marca, hà rappresentato, che V. S. habbia pretensione di sentire, & ascoltare personalmente, in materia elettiva, le Monache d'uno di cotesti Monasteri, soggetto al suo Ordine, avanti l' atto dell' elezione, che devon fare dell' Abbadessa, hanno voluto questi EE. miei Signori, che io scriva à V.S. che ella in quest' affare si regoli con la disposizione, e tenore della medema Bolla. Saranno hora le sue parti di non partirsi dalla formalità di quella. Lant. ibidem num.* 3.

10 Neque idem potest adnotare vota juxta Sac. Cong. Ep. & Reg. declarationem tenoris, qui sequitur *Sac.Congr.&c. inhærendò declarationi aliàs die* 18. *Martii facta, iterùm censuit, & declaravit in electionibus Abbatissarum in Monasteriis Regularibus subjectis, adnotationem suffragiorum, non pertinere, neque ad Episcopum, neque ad ejus Vicarium, prout neque ad Cancellarium* 19. *Junii* 1671.

11 Nec minus habet jus electas Abbatissas confirmandi ex S. C. C. *ubi in Bullario ad dubium* 5. eidem, occasione Bullæ Greg. propositum: quo quærebatur; *An per eandem Constitutionem in illis verbis, possit Episcopus unà cum Superioribus Regularibus quarumcunque Abbatissarum &c. electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere, jus Abbatissas confirmandi Episcopis attributum censeatur?* Respondit *jus confirmandi Abbatissas minimè fuisse Episcopi per Constitutionem attributum*. Sed, ut cum aliis notat *Layman. Q. Q. Can. cap. ultimo quæst.* 234. confirmanda est à Superiore Regulari, utpote Prælato immediato. Et ex eo potest inferri ad eundem Ordinarium non spectare electionem publicare; verùm est servanda consuetudo.

Quòd spectat ad cofirmationem exemptarum Abbatissarum, quæ quolibet anno à Superiore Regulari, vel ejus Delegato fiunt, quoad interessentiam Ordinarii, debet servari solitum, ut disponit S. C. Episcop. respondens precibus ei datis à Provinciali Provinciæ Obser. Brixiæ, exponente; *Che Mon-Sig. Vescovo di Crema pretende contro la Cost. di Greg.XV. che li concede solo d' intervenire all'elezione della Badessa, che vive sotto la cura dell'Oratore, di voler anche intervenire alle conferme, che la Religione suol fare, e che se bene il medemo Prelato da quarant' anni in qua si è uniformato à quello, che si pratica in tutte l'altre Diocesi, ad ogni modo presentemente si è così fissato in questa pretensione, che non essendo stato chiamato per la suddetta conferma, non vuol, che sia riconosciuta la Badessa di quel Monastero; supplica per tanto l' Oratore l'EE.VV. d'ordinare al medesimo Vescovo, che havendo ragioni d'assistere alla conferma, le produca à cotesta S. Congr. &c.*

S. C. audito Episcopo Cremensi, referente Em. Gualterio, censuit circa hujusmodi Abbatissarum confirmationes secundum ea, quæ proponuntur, esse observandum solitum, prout præsentis Decreti tenore observari mandat. Romæ 15. *Maii* 1671.

12 Est in Abbatissam ineligibilis illegitima; ejusque electio, si absque Apostolico indulto contingat, nulla à S. C.C. declaratur in una *Nullius* 27. *Aprilis* 1630. *lib.*4. *Decr. fol.*278. *Circumscriptis Privilegiis Apostolicis, si quæ fuerint Religioni concessa, censuit electionem Monialis illegitimæ in Abbatissam absque dispensatione Apostolica esse irritam*. Item tertia soror germana. Sac. Cong. prout infra *cap.*32. *num.*3. & publicè pœnitentiata. S. Cong. 3. *Octobris* 1636. *Flosc. Nicol. verb. Abbatissa num.*8. nisi pœtientia fuerit

rit salutaris. Ubi *num.6. ex. S. Cong. 26. Aprilis* 1652. refert, observandum esse statutum, si alicubi haberetur, quod soror non possit succedere sorori in officio Abbatissatus. Et Vidua, præterquam inter Convertitas, *Sac. Cong.* 28. *Februarii* 1614. *idem verb. vidua num.6.*

13 Quoad suffragia per Conversas ferenda servetur consuetudo ex S. C. *Nicol.F. v. conversus num.* 20. *& S. C. Episc. in Merden.* 4. *Decemb.* 1699.

14 In Ordine Minor. de Obser. votum in hujusmodi electionibus non habent, quæ duos annos à professione emissa non excesserint, prout eorumdem stat. *cap.*11. §. 9. *num.6.* Quod priùs expressè quoad Moniales ejusdem Ordinis regimini subjectas, sive Primi, sive Secundi, sive Tertii, aut alterius Ordinis S. Claræ, & S. Francisci decreverat Eugenius IV. Constit. *Ordinis tui la* 28. *Bull.tom.* 1. ut infra. *Et ut supradictæ Moniales, ac Sorores meliùs gubernentur, volumus, quod in electione, & creatione Abbatissarum, Ministrarum, & Matrum, illæ tantùm ex ipsis Monialibus, & sororibus vocem habeant, quæ per annos tres, vel circa, in earundem Monasteriis, vel Collegiis fuerint: in qua creatione, & electione major pars votorum, ad minus medietatem superans, debet convenire.* Quod subindè disposuit Nicolaus V. *Constit. Digna reddimur* apud *Confectium de privil. mend. part.* 1. ibi: *Quæ Abbatissarum electiones, si à majori parte earum (Monialium) vel numero dumtaxat, factæ fuerint, Canonicæ censeantur.* Cum vota sunt paria, renovatur scrutinium S. C. 21. *Julii* 1621. *Nicol. cit. v. electio num.* 12.

CAPUT II.
Officialis quoad Absolutionem à casibus reservatis.

SUMMARIUM.

1 *Quid sit casus reservare!*
2 *Actus reservationis est localis.*
3 *Possunt Regulares absolvere sæculares à reservatis in alia Diœcesi: limita.*
4 *Non verò à Censura in ea reservata.*
5 *Ex vi suorum Privilegiorum non possunt absolvere à casibus, reservatis Episcopo Diœcesano, sine ejus licentia, usq; ad* 10.
11 *Quænam vota possint Regulares commutare?*
12 *Quid de casibus Sedi Apostolicæ reservatis, ad is?*
16 *An venialia possint reservari?*
17 *A censuris ab homine latis Regulares non possunt absolvere.*
18 *Non possunt absolvere violatores immunitatis Ecclesiasticæ, nec ab hæresi.*
19 *An excommunicatus denunciatus possit in articulo mortis absolvere?*

1 Reservare casus aliud non est, *quàm jurisdictionem inferiorum Sacerdotum restringere, seù limitare.* Accipitur utique in Sacerdotali Ordinatione potestas, seù jurisdictio absolvendi à peccatis, at solùm in habitu, seù actu primo; quia non dat ordinatio subditos, in quos possit collata potestas exerceri. Solùm illius exequutio, vel jurisdictio in actu secundo obtinetur, cùm Ecclesia per suos Prælatos consignat Sacerdoti subditos, in quos judiciariam exerceat potestatem. Quod fit, vel per collationem Parochialis beneficii: vel, prævia approbatione, data facultate ad confessiones audiendas. Approbatio autem nil est aliud, ex *Layman. Theol. Moral. lib.* 5. *tract.* 6. *cap.*11. *n.*3. *quàm authentica declaratio, & testificatio personam habilem, & dignam esse, cui jurisdictio ad confessiones audiendas conferri possit.*

2 Actus reservationis est localis, restrictus ad Diœcesim Episcopi reservantis ad *text. Trid. sess.* 14. *c.*7. *de cas. reserv.* & inde non afficit Regulares, ad confessiones Sæcularium audiendas approbatos, existentes extra reservantis Diœcesim.

3 Quare existentes in Diœcesi A possūt à casibus, reservatis tantùm in Diœcesi B, absolvere pænitentes, ex hac ad se confugientes. Dūmodo in fraudem, & ad declinandum judicium, & forum prpoprii Pastoris ipsi pęnitentes non accesserint, ut expressè in *Const. superna Clement. X. la* 7. *Bullar. to.*5. ibi: *Posse autem Regularē Confessorē in ea Diœcesi, in qua est approbatus, confluentes ex alia Diœcesi, à peccatis in ipsa reservatis, non autem in illa, ubi idem Confessor est approbatus, absolvere; nisi eosdem pænitentes noverit in fraudem reservationis ad alienam Diœcesim pro absolutione obtinenda migrasse.*

4 Non possunt tamen absolvere ab excommunicatione, in alia Diœcesi solùm reservata; non mòdò, quia persona cen-

censurata, ubicumque sit, cum eo impedimento reperitur; verùm etiam, quia Episcopus excommunicator, propter causam in foro suo cæptam, jus semper habet in excommunicatum, privativè quoad alios, prout notarunt Layman. *lib.* 1. *tract.* 5. *p.* 1. *cap.* 2. *num.* 4. *Fagnan. in* 5. *Cap. Omnis de pœnit. & remiss. nu.* 80. & 81. facit *Cap. proposuisti de foro competenti*, ubi *Glos. in ver. citatus* scripsit: Quod, qui convenitur coram aliquo Judice competenti, necesse habet usque ad finem persistere, etiamsi mutaverit forum, & domicilium: quia præventus est per hanc conventionem.

5 Regulares in Diœcesi ad Cōfessiones personarum sæcularium audiendas approbati, virtute suorum Privilegiorum, & non obtenta ad id ab Episcopo facultate, absolvere nequeunt Pœnitentes à casibus ipsi Episcopo reservatis; ut liquet ex responsione Sacræ Congr. facta Divo Carolo Borromæo *sub die* 10. *Septembris* 1577. hujus tenoris. *Cum à S. C. Cardinalium, qui præpositi sunt Decretis Tridentini Conc. interpretandis, Illustris. Amp. tua quæsiverit: an Regulares ex privilegio à Sede Apostolica impetrato, præsertim autem ex eo, quod nominant Mare magnum, possint in casibus, quos sibi Episcopus reservaverit, absolvere confitentes? Hac de re ubi Congregatio accuratè egisset, deinde ad SS. D. N. retulisset, Sanctitas sua, etiam de sententia Congregationis, censuit, ex facultatibus per hoc Mare magnum, aliave privilegia Regularibus concessa, factam eis non esse potestatem absolvendi à casibus, sibi ab Episcopo reservatis.*

6 Successit deinde Decretū Alex. VII. damnantis *sub die* 24. *Septembris* 1665. istā propositionem. *Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopo reservatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate.* Et postea Constitutio citata Clem. X. ibi: *Ex facultatibus per Mare magnum, aliave Privilegia Regularibus cujuscunque Ordinis, Instituti, aut Societatis, etiam JESU, concessis, factam eis non esse potestatem absolvendi in casibus, ab Episcopo sibi reservatis.* Et quoad hoc, ipsis non suffragari jàm acceptorum privilegiorum confirmationes, per hæc verba testatur: *Et per confirmationes dictorum privilegiorum, quas Regulares, à Sede Apostolica post Sacr. Conc. Trid. obtinuerunt, nequaquam revixisse privilegia, prius ab eodem Concilio, aut deinde, Apostolicis etiam Decretis, sublata, atque extincta, si quæ habebant, absolvendi à casibus Episcopo reservatis.*

7 Ut autē clariùs appareret, quorum casuum, vigore Decreti à S. Cong. Epis. & Reg. editi 9. *Jan.* 1601. esset absolutio, tùm Sæcularibus, tùm Regularibus Confessariis prohibita, in alio Decreto emanato 26. *Nov.* 1602. eadem S. C. de mandato item Clement. VIII. *declaravit sub ea prohibitione, vigore illius Decreti, illos tantùm imposterum comprehendi casus, qui in Bulla, die Cœnæ Domini legi consueta, continentur; ac præterea violationis Immunitatis Ecclesiasticæ, in terminis Constitutionis Gregor. XIV. Inicientium violentas manus in Clericos, juxta Canonem si quis suadente: & juris dispositionem: Simoniæ realis scientèr contractæ: atque confidentiæ beneficialis: Violationis clausuræ Monialium ad malum finem: Provocantium, & pugnantium in duello; & casus omnes, quos Ordinarii locorum sibi reservaverunt, vel imposterum reservabunt.* Videas *Piasecum Prax. Episc. par.* 2. *c.* 1. *art.* 3. *de cas. reser. num.* 1. *Donat. tom.* 2. *prax. Reg. tract.* 11. *quæst.* 17.

8 Omnes itèm ab impendenda, extra articulum mortis, absolutione à reservatis, tum Sanctæ Sedi, tum Episcopis, Tridentinum *loc. cit. de reservatione* in fine capitis excludit, ibi: *extra quem articulum*, ait; *Sacerdotes, cum nihil possint in casibus reservatis, id unum pœnitentibus persuadere nitantur, ut ad Superiores, & legitimos Judices pro beneficio absolutionis accedant...* Et, sicut ipso eodem capite statuit: *In Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis: atque ideò omnes Sacerdotes quoslibet Pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris absolvere possunt*: sic extra illum articulum non omnes possunt ab omnibus: sed à reservatis illi dumtaxat, quibus à Sede Apostolica, vel Ordinariis locorum respectivè est concessa facultas.

9 Quod procedit etiā in casu, quo quis eligeretur Cōfessarius ab eo, qui amplam facultatem eligendi sibi Confessorem haberet, ut in terminis legitur *c. si Episc. de pœnit. & remiss. in* 6. fuisse à Bonif. VIII. dispositum. *Si Episcopus suo subdito concesserit, ut sibi possit idoneum eligere Confessorem; ille, quem is elegerit, in casibus, qui* ei-

eidem Episcopo specialitèr reservantur, nullam habet penitùs potestatem. Cum in generali concessione illa non veniant, quæ non esset quis verisimilitèr in specie concessurus. Nulla quoque potest consuetudine introduci, quod aliquis præter sui Superioris licentiam, Confessorem sibi eligere valeat, qui eum possit solvere, vel ligare. Et facit *Clement. dudum de sepult. & cap. inter cæteras de privileg. inter com. v. incendiarios.*

10 Ei autem, qui in mortis articulo à censura reservata absolvitur, imponendum est onus, ut, cessante impedimento, compareat coram eo, cui erat censura reservata, ut pro foro externo satisfactionē præstet, & mandatum reservātis recipiat. Aliàs in similem censuram reincidit, juxtà *cap. eos, qui de sent. excom. in 6.*

11 Quæritur. An Regulares *approbati possint commutare vota, quæ pænitentes Sæculares emiserunt?*

Affirmativè propter eorum privilegia, videnda apud *Dianam coord. to. 8. tract. 4. resolut. 78. Sixtus IV.* concessit Minimis, ut in ejus *Const. la 5. §. 7. Bullar. tom. 1.* De qua re non esse dubitandum scripsit Clericatus *decis. 46. num. 19. to. de virt. ac Sacram. pænit.*

Quod tamen non procedit I. In quinque votis Summo Pontifici reservatis, ut, Castitatis *perpetuæ: Religionis approbatæ: Peregrinationis ad Terram Sanctam: Ad limina Apostolorum: & ad Sanctum Jacobum in Compostellam*; prout in extravag. *Et si Dominici Sixti IV. de pænit. & remiss. inter com.*

II. In votis *promissoriis juratis*, per quę alteri jus quæritur; ad quę facultas Regularium non extenditur; nàm agitur de præjudicio tertii; *Monacellus form. par. 2. tit. 16. formul. 3. num. 15.* & *Fagnanus in pr. ad cap. ex parte d. par. 33. de Const.* dixit, quod facultas, & potestas dispensandi in simplicibus concessa, non extenditur ad mixta, propter duplex vinculum voti, & juramenti.

III. In *votis status*, quæ fiunt ex vi particularis alicujus Instituti; quare votum castitatis, quod emittitur à Tertiariis, licèt sit simplex, non cadit sub generali facultate commutandi vota, quia est ex vi peculiaris Instituti, & perpetuæ castitatis,

III. *In votis perseverantiæ*: quæ in nonnullis Congregationibus, & Collegiis emittuntur. Nàm emittuntur per modum contractus ultrò, citròq; obligatorii: *facio, ut facias &c. Monacellus ibid.* ubi testatur de Praxi Penitentiariæ, quæ semper cavet in suis absolutionibus præjudicium tertii.

Cæterùm circa ea, quæ possunt, debent ad hunc effectum esse deputati à Generali, vel Provinciali. Debentque exequi in suis Ecclesiis tantùm, & in actu Sacramentalis Confessionis.

12 An verò *possint Regulares approbati absolvere Sæculares à cæteris casibus Sedi Apostolicæ reservatis?* Dicimus in Italia non posse, ut expresè in Decreto S. Congreg. approbato ab Urbano VIII. dato 18. *Decembr.* 1628. Ubi, præmisso per confirmationes privilegiorum post Trid. obtentas, non revixisse privilegia, si quæ habebant, absolvendi à casibus contentis in Bulla Cænæ, & Ordinario loci reservatis, subdit: *Ac proinde Regulares cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti, etiam necessariò exprimendi, nec intra, nec extra Italiam in vim privilegiorum, aut confirmationum hujusmodi, quas, vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, posse quemquam absolvere ab iisdem casibus in Bulla Cænæ, aut Ordinario loci reservatis: ac, si secùs egerint, absolutiones nullas, atque irritas fuisse, ac fore. Ab aliis verò casibus, & censuris Sedi Apostolicæ reservatis, si quidem Regulares habeant à Sede Apostolica absolvendi facultatem, illam extra Italiam minimè sublatam fuisse eisdem S.C. decretis, hac de re editis jussu s. mem. Clemen. VIII.*

13 Pœnæ, quibus ipso facto ligantur Cōfessores, sivè Sęculares, sivè Regulares præsumentes absolvere à casibus, ut in d. decreto sub Clemēte sunt: *excommunicatio, privatio officiorum, & dignitatum, aut beneficiorum, & inhabilitas audiendi confessiones, ad officia, Prælaturas, & beneficia.* Quarum habilitatio, absolutio, & dispensatio sunt Romano Pontifici reservatæ; & absolutiones nullius sunt roboris, & momenti; prout expresè in primo decreto, paritèr edito de jussu Clementis.

14 In secūdo decreto declaratur, quod facultas, & licentia absolvendi à reservatis, quæ juxta dispositionem primi decreti in scriptis recipi debebat, etiam sola viva voce concedi possit.

15 In quo Sacra Congregatio admonet locorum Ordinarios, ut in casuum reservatione modum non excedant; sed atro-

atrociorum tantùm, & graviorum criminum absolutionem sibi reservent, quorum reservatio ad christianam disciplinam retinendam conferat, & in ædificationem, non autem in destructionem cedat, ut etiam loquitur *Trid.d. cap.7.*

16 An autem *possint reservari venialia?* Non est dubium, quod sic: Nàm reservaretur materia levis, ut impediretur ascensus ad gravem.

Verùm, cum reservaretur peccatum, quod aliàs non esset nisi veniale, certum est, quod post reservationem prohiberetur sub pœna peccati mortalis. Videtur tamen absolutè expediens non esse, reservare venialia, Poncius *Theol. disp. 46. quæst.10. num. 125.*

17 An etiam possint ab excommunicatione, si censura sit Episcopis reservata? diximus *n. 4.* Nec possunt, si sit ab homine lata, ut expressè *Leo X. Const. dum intra 22. Bullar. tom. 1.* ibi: *Ipsique Fratres..... Laicos, & Clericos Sæculares à sententiis ab homine latis nullatenùs absolvere possint.* Et Clemēs X. *in alleg. Const. superna* decrevit vigore privilegiorum non licere *Regularibus, etiam satisfacta parte, absolvere pænitentes à censuris, quo ad externum forum; & absolutos ab eis in foro Pænitentiali, utique non censeri absolutos in exteriori judicio, & contentioso.*

18 Nec vigore Jubilæi valent beneficium absolutionis impendere eis, qui directè, vel indirectè violarunt Immunitatem, & libertatem Ecclesiasticam, ut expressè declaravit S. Congr. *Immunit. sub 20. April. 1673.* & iterum *in Hieracen,* respondit, absolutionem obtentam occasione Jubilæi non suffragari, apud *Pignatell. t.1. consult. 189.*

Nec paritèr absolvere possunt ab hæresi, non purè interna; ut ex decreto Congr. S.Officii Alexander VII. 15: *Maii 1856. Cū crimen hæresis præ cæteris gravissimum speciali nota dignum sit, decrevit facultatem absolvendi ab hæresi, in Jubilæis, vel aliis similibus concessionibus non censeri comprehensam, nisi præcisis verbis concedatur facultas absolvendi ab hæresi.*

19 At petitur. *An excommunicatus denunciatus, saltèm in articulo mortis, possit, à reservatis absolvere?* Videtur posse, quia in eo articulo juxta dicta *nu.8.* nulla datur reservatio. Sed nec ab illis, neque à non reservatis, etiam pro illo necessitatis casu, absolvere potest. Quoniā est certum excommunicatos non toleratos, sed denūciatos juxta Const. Leon. X. *Primitiva sub la 20.§.24. Bull. to.1.* nil posse in casibus, etiam non reservatis, quia carent jurisdictione, & subditis, circa quos valeant judiciū, & sententiam pronunciare. Nàm sunt à cōmunione fidelium separati. Sed Sacerdos, de quo dubiū, esset privatus cōmunione fidelium, & ab unitate Ecclesię precisus, ideo subditis careret, nec capax foret jurisdictionis. Propterea illud *omnes Sacerdotes, ut in d. cap. Concil.* restringitur ad Sacerdotes habiles, non præcisos, sed capaces ad recipiendam pro eo casu jurisdictionem ab Ecclesia; Quæ sententia est omnino tenenda. Pro ea enim *Fagn. in 4. ad caput Non est vobis de sponsalib. num. 1.* refert S. C. C. decretum, ut infra. *Episcopus Valentinen. petiit declarari: utrum pænitentes in articulo mortis constitutos possit in casibus reservatis absolvere quilibet Sacerdos, etiā excōmunicatus, & denunciatus?* S. Congr. censuit *non posse: Quia communis opinio videtur illa, quod tales excommunicati non possint, etiam in hoc casu necessitatis.* Qua declaratione supposita, contraria opinio nec est probabilis. Quo casu, si Sacerdos habilis non sit præsens, nec esse possit, & oris confessio haberi nequeat, curet infirmus divina gratia adjutus, elicere actum contritionis perfectæ, cum voto confitendi cum primò poterit. Sed vix casus potest contingere, ut præsens sit solus Sacerdos excommunicatus denunciatus, ut optimè *cit. Faguan.* videndus.

CAPUT III.

Officialis quoad allocutionem cum Monialibus.

SUMMARIUM.

1 *Accessus ad Monasteria Monialium prohibetur Clericis, & Laicis.*
2 *Dispositio pœnalis in favorem animæ extensionem admittit.*
3 *Regularibus est cum Monialibus interdicta locutio sine licentia.*
4 *Decreta Sacrar. Congr. super accessu Regularium ad Monasteria Monialium.*
5 *Licentia Ordinarii sufficit.*
6 *Estque necessaria, etiamsi alloquentes alloquantur Moniales sibi subditas.*
7 *Sup. Regularium non potest alterare licentiam*

tiam concessam ab Episcopo.

8 *Accessus ad collocutoria est de pertinentibus ad Clausuram.*

9 *Episcopus potest visitare Clausuram sine assistentia Regularium.*

10 *Edicta prohibentia allocutionem extenduntur, etiam ad exemptas. ad 11.*

12 *Ad Monasteria est interdictus accessus ad effectum instruendi Moniales in Cantu.*

13 *Superiores, & Confessores licentia non egent. ad 15.*

16 *Quando Vicarius Cunventus!*

17 *Etiam locutio cum Abbatissa comprehenditur in prohibitione.*

18 *Religiosus licentiam ab Episcopo, & suo Superiore debet obtinere.*

1 Accessus ad Monialium Monasteria, causa illas visitandi, aut colloquendi; adeoque ad earum colloquia, & aspectum, prohibetur Clericis, & Laicis *cap. Monasteria, de vit. & honestat. Clericorum*, ubi legitur: *Monasteria Sancti-Monialium, si quisquam Clericus sine manifesta, & rationabili causa frequentare præsumpserit, per Episcopum arceatur: & si non destiterit, ab officio Ecclesiastico reddatur immunis. Si Laici; excommunicationi subdantur, & à cætu fidelium fiant pœnitùs alieni*; ubi Glossa notat, quod frequentare, vitium importat; & malum præsumitur in accessu sinè rationabili causa facto.

2 Et quamvis quidam dixerint Decretalem, utpote loquentem de Clericis, & Laicis frequentantibus Monasteria, non verò de Regularibus, ad istos non extendi, ex quo lex sit pœnalis, quæ extensionem non patitur, juxta *regulam* 25. *Juris in* 6. *odia*: tamen eos etiam, comprehendere dicimus; cum & lex pœnalis, etiam ad non expressa, ob identitatem rationis, & in favorem animæ, & evitanda peccata extensionem admittat, ut docent Saurez, & Sanchez *apud Ameno de pœnis tit.* 4. §. *pr. Consortium suspectum n.* 12. Decretalis autem in favorem animæ emanavit; cujusque dispositio est item inducta, ut pericula incontinentiæ à quolibet evitentur.

Ideo, & ad Regulares ampliatur. Quibus itèm cum præfatis allocutio interdicitur *cap. periculoso de statu Regularium in* 6. ubi statuitur: *nullique aliquatenùs inhonesta persona, nec etiam honesta (nisi rationabilis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinuerit speciali licentia) ingressus, vel accessus pateat ad easdem: ut sic à publicis, & mundanis conspectibus separatæ, omnino servire Deo valeant liberiùs, & lasciviendi opportunitate sublata, eidem corda sua, & corpora in omni sanctimonia diligentiùs custodire.*

3 Arctior de Jure novo de mandato Sixti V. emanavit prohibitio à Sacra Regular. Congregatione *sub nonis Maii* 1590.; In qua sub pœna privationis vocis activæ, & passivæ, Officiorumque, ipso facto incurrenda, prohibetur omnibus personis Regularibus, (exceptis Visitatore, & Superiore, cui cura Monasterii incumbit, & Confessario ordinario, ac exstraordinario, pro tempore deputationis) accedere ad Monasteria Monialium, cujusvis Ordinis sint, ad colloquendum, seù tractandum. Sed necessaria est licentia Ordinarii, vel alterius, ad quem spectet eam concedere, prout expressè in alio ejusdem Sac. Congreg. Decreto edito de expresso ordine Urbani VIII. sub 12. *Kal. Decembris* 1623. Lezana *sum. tom.* 4. *v. Monial. num.* 20. Nicol. Flosc. v. Regularis *nu.* 52.

4 Subinde 11. *Maii* 1669. apud *Pignatell. tom.* 6. *consult.* 85. *num.* 35. Sacra Congreg. Concilii Decretum edidit sequentis tenoris - - Sac. Cong. Habita
„ notitia, quod nonnulli Regulares absque
„ licentia ad crates Monasteriorum Monia-
„ lium adire, & frequentare non dubitent,
„ prætendentes non esse interdictum per
„ breve tempus, etiam usque ad quadran-
„ tem horæ cum dimidio (quod horologio
„ arenario aliquandò metiuntur) Monia-
„ les, aliasque personas intra clausuram
„ existentes alloqui: & hanc opinionem,
„ tamquam tutam, affirment, dissemi-
„ nent, & fortè etiam scriptis evul-
„ gent, proprias gravitèr illaquean-
„ tes conscientias, & scandala con-
„ foventes; ad hujusmodi perniciosos er-
„ rores eliminandos, opinionem prædi-
„ ctam improbans, reiiciens, & damnans:
„ declaravit Regulares, cujuscumque Or-
„ dinis, Militiæ, Societatis, Congregatio-
„ nis, Instituti, etiam de quibus specialis
„ mentio foret habenda, qui ad Monaste-
„ ria Monialium, quamvis ab Ordinarii
„ jurisdictione quomodòlibet exempta, &
„ etiam ipsis Regularibus subiecta, vel aliàs

B „ spe-

„ speciali mentione digna, absque legitima
„ facultate accedunt, colloquendo, etiam
„ per quodcumque modicum temporis spa.
„ tium, cum Monialibus, aut aliis infra
„ clausuram degentibus, peccare mortalitèr: eosque sub excommunicationis, privationis vocis activæ, & passivæ, aliisque
„ contra Regulares accedentes sine licentia
„ ad Monasteria Monialium, statutis pœnis
„ posse ab Ordinario, tamquam Sedis Apostolicæ delegato, coerceri.

„ Et die 7. Junii ejusdem anni, facta relatione SS. D. N. Sanctitas Sua præsentem declarationem approbavit, ac typis dari, servarique jussit.

Nec causa rationabilis accessum justificat, aut accedentem à mortali liberat, pro ut in una *Neapolitana de anno* 1672. eadem Sac. Cong. declaravit, respondens dubiis sibi occasione prioris declarationis exhibitis.

Primò. *An Regulares accedentes ad colloquendum cum Monialibus sine licentia Episcopi peccent mortalitèr?*

Secundò. *An peccent mortalitèr, saltem stante dicta declaratione?* Sac. Cong. &c. Respondet ad primum *affirmativè, etiamsi ex causa rationabili, quando non adsit licentia.*

Ad secundum ad proximam. lib. 27. *Decret. fol.* 509.

Super quo aliis excitatis dubiis, Primò. *An Regularibus missis ad crates Monialium pro munere predicationis obeundo, probitum sit sub peccato mortali, censuris, & pœnis &c. immediatè post cum ipsis Monialibus, absque expressa licentia ad colloquendum, immiscere sermones cum quæstionibus, vel dubiis spiritualibus, aut materiis ipsius Concionis?*

Secundò. *An talis probibitio intelligatur, tàm de collocutione cum aliquibus Monialibus, quàm cum una tantum (omnibus tamen aliis audientibus) immediatè post Concionem? Die* 21. *Maii* 1678. *Sac. Congreg. Con. ad utrumque respondit affirmativè.*

Quapropter improbabilis est opinio Ameno *de pœn. tit.* 4. *de delict. contra castitat.* §. *pr. num.* 16. ubi asserit, non esse allocutionem, cum Monialibus absque licentia Episcopi prohibitam, modò sit occasionata, vel brevis, aut causâ accipiendæ, vel dandæ instructionis. Et legem quoad mortale peccatum incurrendum concludit esse ex contrario usu abrogatam. In quo certè non sanè discurrit, & contra adeo manifesta Decreta calamum nimis laxum apposuit.

5 Facultas concedendi licentias alloquendi Moniales Regularibus subjectas, est cumulativè in Ordinario, & Superiore Regulari; ad quod facit dispositio Decreti sub Urbano VIII. per ea; *prædicta licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectet eam concedere*; Verùm non est semper obtinenda copulativè ab utroque, sed attenditur usus, & consuetudo; quæ, si legitime sit præscripta, quod concedatur, vel à solo Ordinario, vel ab isto, unà cum Superiore Regulari, servari debet, ad formam Decreti S. C. Concilii prout sequitur.

„ ** Tametsi aliàs S. C. declaraverit
„ licentias ingrediendi septa Monasteriorum Monialium exemptarum, & Regularibus subiectarum, ex necessitate tantùm, quæ Moniales respiciat, concedendas, & accedendi ad colloquendum cum
„ Monialibus, pertinere ad ipsos Superiores Regulares; nihilominus sub die 13.
„ Novembris 1610. quò magis clausuræ
„ observationi consuleretur, facultate sibi
„ à S. D. N. tributa, statuit, & decrevit,
„ ut infra. ** Hujusmodi septa nemini ingredi, vel alloqui liceat, nisi licentiæ, in
„ casibus necessariis concedendæ, nedum
„ à Superioribus Regularibus dictorum Monasteriorum, sed etiam à locorum Ordinariis obtentæ fuerint: non obstantibus quibuscumque contrariis Legibus,
„ Statutis, consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

„ Postremò autem ad removendam omnem dubietatem, quæ ex hujusmodi
„ Decreto forsan oriri posset, negotio iterum Sac. Cong. proposito, atque S.D.N.
„ relato die 21. Maii 1630. Sanctitas Sua
„ declaravit hujusmodi licentias à Superioribus Regularibus non esse concedendas
„ in illis locis, in quibus adesset consuetudo, ut istæ ab Episcopis tantùm concedantur. Hoc enim casù statuit, & decrevit talem consuetudinem esse observandam, & ipsorum Episcoporum tantummodò licentias sufficere, etiam privativè
„ quo ad ipsos Regulares, quod reliquum
„ est &c. Romæ 10. Januarii 1637. *Pignat, tom.* 10. *consf.* 41. *Panimolla decis.* 84. *adnot.* 3. *num.* 54.

6 Undè constat id non competere Regularibus privativè quoad Ordinarios; & ho-

& horum licentia, quoad usum licitum locutionis, est semper necessaria, ex dispositione etiam S. C. Episc. & Regularium apud eundem *Pignat. tom. 6. cit. num. 31.* *quæ sub die 29. Augusti 1594. censuit, quod Moniales, Regularibus licèt subjectas, alloqui nemo possit, absque licentia Episcopi, vel ejus Deputati. Nemo*, atque ita, & Regulares, illius etiam Ordinis, cui Moniales subduntur. Ac ita necessariò, ut si Regularis alloquatur Moniales sine licentia Episcopi, possit Episcopus in eum animadvertere ex dictis *num.* 4. Et ubi apposuerit excommunicationem, ipsa ligatur, si Regulares in edicto prohibitivo fuerint nominati. Ut ex Sac. Cong. Conc. in *Auximana 26. Junii* 1658. quæ declaravit Episcopum ad custodiendam clausuram Monialium, etiam in Monasteriis subjectis Regularibus, uti posse censuris, easque ligare, nedum Regulares accedentes, sed etiam Moniales, facta de illis mentione: & Regulares non posse absolvere incursos. *Monacell. for. p. 2. for. 15. nu. 16. tit. 15.*

Possunt Episcopi excommunicationem latæ sententiæ imponere contra accedentes ad Monialium Monasteria absque licentia ab eis obtenta, prout abusus, & locorum indigentia postulabit; ad removenda, nimirum, ex frequenti accessu gravissima scandala. Quam censuram sustinet S. C. Episcoporum in vna Civitalis Castelli 10. *Julii 1699.* apud dict. *Monacell. part. 1. tit. 11. prælud. de Monial. nu. 2.* Cum aliàs comminatoria, & ea circumstantia præcisa, sufficeret. Vide *Nicol. flos. v. accessus nu. 6.* & considera *Trid. sess. 25. cap. 3. de ref.* statuens, quod gladius excommunicationis *magna circumspectione exercendus est.*

7 Cum licentia datur ab Episcopo, ejusve Vicario, & Superiore Regulari, isti non licet eam alterare, addendo, vel aliquid adimendo, ex declaratione Sac. Congreg. Conc. in una Viterbien. 24. *Januarii* 1533. quam ex *Barbos. in collectaneis Bullar. ver. Moniales*, refert Lezana allegat. *tom. 4. verb. mon. nu. 23.* ibi: *Monialium Regularibus subiectarum, Superiores, subscribentes post Episcopum, vel ejus Vicarium, licentias eorum, qui ad collocutoria accedunt, vel clausuram ingrediuntur, non possunt quid excludere, addere, vel adimere ex illis, quæ Episcopus ipse, aut Vicarius, pro cura, & bono regimine Clausuræ in licentiis, præscribit, & apponit.*

8 *Die 17. Junii 1605, in una Januensi* apud allegat. Pignatellum *num. 25. S. C. censuit accessum ad collocutoria, vel Rotas, vel alias Monasteriorum Monialium partes, esse materiam pertinentem ad clausuram, & per consequens spectare ad Ordinarium, etiam in Monasteriis subjectis Regularibus, qui ea ad libitum visitare potest.*

9 Ideò potest præfata, sicut Clausuram visitare sine assistentia Superiorum: *Ut sub die 25. Junii 1596.* ipsa S. C. firmavit, *& censuit, Episcopum visitare posse Clausuram Monialium, non sibi subditarum, sine assistentia Superiorum Monasterii*; & *die 25. Februarii 1583. censuit, posse Episcopū interrogare Moniales, Regularibus subiectas, de pertinentibus ad clausurā; etiā si nunquā aliàs visitatæ fuerint, 24. Novēbris* 1617. *&* Superiores Regulares non possunt eum impedire, *eadem in Ferrarien. 2. Maii 1600. nec prætendere, visitare velle Clausuram Monialium sibi subjectarum, simul cum Episcopo, vel assistere illius Visitatori, ut declaravit Sac. Congr. Episcoporum in Fulginaten.* 10. *Januarii* 1648.

10 Edicta Episcoporum prohibitiva allocutionis, & ingressus in Clausuram, ad Monasteria, etiam exempta extenduntur, ut censuit S. C. C. *in Urbinaten. die 10. Maii 1663. ad cap. 5. Sess. 25.* de Regul. quæ interrogata. *An in edicto, quod nemo ingrediatur Monasteria Monialium, vel cum ipsis loquatur sine licentia Archiepiscopi, possint comprehendi Moniales S. Claræ, exemptę à jurisdictione Archiepiscopi? Respondit affirmativè*, Et eadem S. C. *die 24. Martii* 1647. ad dubium eidem propositum ab Episcopo Ratisbonen. & Abbate Monasterii in Allerbarch, ut ad declarandum procederet; *An in Tridentino, & Bulla Inscrutabili Gregorii, quoad jus visitandi Clausuram, comprehendantur Monasteria, etiam Ordinis Cisterciensis? Respondit comprendere omnes Ordines, etiam Cisterciensem*, apud eundem *num. 23.*

11 Licentia uni Regulari concessa extenditur per *Rodericum, Peyrin, Pellizarium, Tamburinum, & Lezanam*, allegatos ab Hasbensi *sum. ver. Claus. num. 90.* ad Socium, ex eo, quod necesse sit, ut de altero intelligatur, quod de uno dictum est, ex *capit. translato de Constitutionibus*

ubi, per Gloss. *quod de uno connexorum statutum est, ad aliud connexum extenditur*; apud quem negat *Cotonius lib.4.controv. 7. num.*88. Quod censeo tenendum, & esse ad formam Decretorum enunciatorum; quæ dispositiones in terminis universalibus negativis conceperunt: *ut nulli Religioso &c. nemo alloqui possit sine licentia*. Illa extensio fit, cum est eadem ratio de utroque per *Sperellum decis. 62. num.*15. quæ in casu non apparet; & de Socio sic alloquente verificaretur, quod loqueretur sine licentia; ideò, ut à taxatis pœnis sit liber pro eo etiam, debet specificè licentia obtineri. Et ex eo, puto esse itèm necessariam pro Religioso, qui esset pater, aut filius Monialis; quia & ipse Regularis est; & licèt ex *Gavāt. Peliz. c.5. sect.5. de mon. n.*209. afferat Decreta S.C. disponentia posse Patres alloqui Moniales filias; & filios Moniales Matres sine licentia; ea tamen ipse notat non esse in usu; & quando sint, non amplientur ad Regulares.

12 Est ad Monasteria interdictus accessus ad effectum instruendi Moniales in sono, & cantu, prout infrà. Sac. Congr. Episcoporum *sub* 13. *Septembris* 1583. decrevit: *non permittatur accessus Secularium ad Monasteria Monialium, sub prætextu eas docendi sonum Cymbalorum, aut alterius instrumenti, aut musicam, cantumvè*; ex *Barbosa* decretum refert *Lezana allegat. sub num.* 31. *Pignatellus allegat. tom.6. num.*216. *Et Lantusca Theat. Regul. ver. Monialis num.* 2. notavit pro Monialibus Urbis, S. Congregat. Visitat. Apostol. *edidisse sub die* 20. *Januarii* 1665. super hoc Decretum, quo revocavit, & cassavit quæcumque indulta ad hujusmodi effectum facta cuicunque personæ, cum inhibitione, ut imposterum præfatæ licentiæ non concedantur; & in casu concessionis eas nullius roboris, nec in foro judiciali, & conscientiæ, cuique suffragari declaravit, aliasque in transgressores pœnas imposuit.

13 Superiores Regulares, & confessarii Monialium excipiuntur à necessitate, & debito petendi licentias ab Ordinario; prout in Decretis sub Sixto, & Urbano expressè continetur, ibi: *Superiore, cui Monasterii, seù domus cura incumbit, Visitatore, vel Visitatoribus, Confessarioque Ordinario, & Extraordinario, cum ad tempus deputabitur, dumtaxàt exceptis*. Et ut sub die 13. *Novemb.* 1592. *in Mediolanen.* S. C. Commissario Apostolico Observanti scripsit: *Chè il soprascritto decreto* (cioè fatto sotto Sisto) *non comprende il Ministro delle Provincie, negl' altri Superiori, per quei Monasterj, che stanno sotto il governo, e cura loro*; Pignatell. *cit. sub num.* 166.

14 Et die 27. *Septemb.* 1641. S.C.Regul. apud *Lantus. ver. allocutio n.*7. significavit Episcopo Caputaquen, ut publicatũ edictum reformaret, ut infrà: *Essendosi doluto appresso la S. C. il Ministro Provinciale degl'Osservanti di cotesta Provincia di Principato, che V. S. habbia con suo editto particolare proibito sotto pena di scommunica, riservata à se medesima, che nessuna persona secolare, e regolare, ancor che sia Confessore, ò Superiore del Monastero di Gioja (soggetto alla detta Religione degl' Osservanti) ò altro Ministro, ò operario necessario, possa andare à parlare alle Monache, ò entrare in Clausura, etiamdio per amministrare li Sacramenti, ò in altri casi di necessità, senza sua licenza: Questi EE. miei Signori mi hanno ordinato di scriverle, che se bene gl' Ordinarj de' luoghi possono sottoscrivere le licenze di parlare alle Monache, & entrare in Clausura de Monasterj, anco soggetti à Regolari, ancor che per il passato siano state solite sottoscriversi da Regolari solamente, come pretende esso Ministro, ciò si deve fare congiuntamente con l'istesso Superiore Regolare; e non s'intenda detti Confessori, ò Superiori delli Conventi de' Frati, che han cura del Monastero; perche, come potrà vedere da se stessa nel Decreto stampato* (& est verisimile eidem fuisse transmissum illud sub Sixto, vel Urbano) *che se li manda qui aggiunto, detti Superiori, e Confessori sono eccettuati nella proibitione fatta dalla S. Congr. sopra l'accesso de Regolari à Monasteri di Monache; onde V.S. potrà riformare il suo editto in questa conformità per non darli occasione di giusto richiamo, che così la Sac. Congreg. m'hà commesso di significarle, e Dio la preservi*. Il Card. S. Onofrio.

15 Quæ concludunt, tàm de Superiore Provinciali, quàm Locali, cui cura Monasterii incumbit; & ex illis infertur: *ò Superiori delli Conventi de Frati &c.*

16 De Vicario Conventus ex Sellio refert *Tamburin. de jur. Abbatiss. disp.*25. *q.*4. *sub n.*6. Sac. Cong. *die* 1. *Sep.* 1617. decre-

creviſſe, *quod Vicarius Fratrum abſque Apoſtolicæ Sedis Licentia Moniales alloquens, in pœnas in Decreto generali contentas incidit; dummodò idem Vicarius in Prioris abſentia, ejuſdem Prioris munus non obeat.*

17 Diſpoſitio interdicens allocutionem cum Monialibus comprehendit, etiam Abbatiſsam; quia, cùm agitur de evitando animæ periculo, etiam in pœnalibus, & odioſis admittitur extenſio ex *n.*2. & per Panormitanum apud Táburr. *qu. allegat. num.* 3. Et in terminis decrevit Alexan. VII. *Conſtit. Sacroſancti* la 50. *Bull. tom.* 5. pro quiete, & utilitate Monialium Urbis. Et abſolutè cenſuit Sac. Congr. Conc. *de anno* 1654. *lib.* 19. *Decret.* Quæ ad dubium propoſitum per Commiſſarium Gener. Ordinis Minorum S. Franciſci: *An Regulares ad Monaſteria accedentes, & cum Abbatiſſa alloquentes incurrant pœnas in Decretis inflictas, quas incurrunt Regulares, qui accedunt, & loquuntur cum aliis Monialibus*: Reſpondit incurrere, *Monacell. formular. part.* 2. *formular.* 15. *num.* 17. *tit.* 15.

18 Nomine Ordinarii, à quo ſit obtinenda licentia alloquendi Moniales, reſpectu Religioſi, venit etiam Superior Regularis, cujus eſt ſubditus; ideò copulativè, & ab ipſo, & loci Ordinario eam debet habere; & nunquam loqui, niſi in præſentia Abbatiſsæ, ut habetur *cap. Diffinimus* 16. *quæſt.* 2. notavitque Gloſ. *ad cap. periculoſo de ſtat. Regul. in ver. honeſtæ*, vel, non niſi auſcultatricibus præſentibus; ut ex *Valliſolet.* Fratribus Min. de Obſerv. præſcribunt Statuta Sambucana *cap.* 11. §. 3. *num.* 2. Et generalitèr pro omnibus loquitur Decretum ſub Urbano.

CAPUT IV.

Officialis quoad Altaria Privilegiata.

SUMMARIUM.

1 *Reſponſa S. C. C. circa numerum Miſſarum celebrandarum in Eccleſia, in qua eſt Altare Privilegiatum.*
2 *Senſus clauſulæ* ad ſeptennium.
3 *Conſtitutio Innocentii XI. ſuper celebratione Miſſarum ad Altaria Privilegiata.*
4 *In clauſula*: Volumus autem, ut ſi aliàs Chriſti Fidelibus &c. *præſervantur Altaria Privilegiata.*
5 *Indulgentia Altaris Privilegiati non ſuſpenditur anno Jubilæi.*

1 Solent à Romanis Pontificibus Indulgentiæ pro Altaribus Privilegiatis concedi, cum clauſula, *dummodo in Eccleſia ſeptem Miſsæ celebrentur*. Circa quam fuerunt nonnulla dubia excitata, & propoſita Sac. Congr. Conc.. Petebatur itaque.

Primò. *An abſentibus Religioſis ex cauſa prædicationis tempore Quadrageſimæ, & Adventus: vel, quando occaſione Feſtivitatum, vel funerum, aut ſimilium, à Superioribus ad celebrandum alibi tranſmittuntur, Indulgentiæ conceſsæ cum certo numero Miſsarum, qui ob dictas cauſas adimpleri non poteſt, prorsùs ceſsent, vel pro eo tempore, quo dictus numerus Miſsarum non fuerit adimpletus, ſint ſuſpenſæ, vel potiùs remaneant in ſuo robore?*

Secundò. *An idem ſit ſtatuendum, deficiente præfixo numero Miſsarum ob infirmitatem Sacerdotum, tàm Regularium, quàm ſæcularium?*

Tertiò. *An paritèr idem ſit ſtatuendum, deficiente prædicto numero Miſsarum ob abſentiam ab Eccleſiis ſæcularibus Canonicorum, & Sacerdotum per aliquos dies, & menſes?*

Horum dubiorum reſolutionem Summus Pontifex remiſit Sacræ Congregationi Concilii, quæ *anno* 1701. 30. *Julii* reſpondit:

Ad primum: *Quoad primam partem pro tempore Adventus, & Quadrageſimæ remanere ſuſpenſas; non autem in reliquis, dummodò rarò contigat.*

Ad ſecundum. *Non remanere ſuſpenſas.*

Ad tertium. *Proviſum in primo.*

2 Solet in Brevibus pro Altaribus ad tempus Privilegiatis apponi clauſula *ad ſeptennium*, per quam ſignificatur tempus ordinarium conceſſionis. Verùm ſeptennium non incipit à die, qua Romæ à Summo Pontifice indultum conceditur, ſed à die publicationis factæ de licentia Ordinarii. Anni autem continui eſse debent, non interpolati: Eccleſiaſtici, non ſolares; à die ſcilicet publicationis, & exc-

executionis ad diem correſpondentem in ſeptimo anno.

Cum occaſione Decreti S. R. C. quo decrevit in Duplicibus non poſse celebrari Miſsas de Requiem, prout dixi *capit.* 10. fuit dubitatum. An id intelligendum etiam eſset, quod nec in Altaribus Privilegiatis deberent celebrari? Dubitationem ſuſtulerunt Alex. VII. *Conſt. creditæ* 176. *Bull. to.* 5. & Clem. IX. *Conſt. Cum fel. rcord.* 39. *ibid.* Quæ, cum contineantur in alia Innoc. XI. eas omittimus, ac edita ab Innocentio tranſcribitur, cujus tenor eſt.

„ 3 Aliàs poſtquam Fel. rec. Alexander Papa VII. Prædeceſsor noſter, per quaſdam ſuas in ſimili formâ Brevis die 25. Januarii 1667. expeditas litteras, dubia in diverſis mundi partibus, occaſione Decreti Congr., tunc exiſtentium S. R. E. Cardinal., & ab ipſo Alexandro Prædeceſsore approbati, de non celebrandis Miſſis Defunctorum in Feſtis ritus duplicis, exorta dirimere cupiens, inter cœtera, quoad Altaria privilegio Apoſtolico pro animabus fidelium Defunctorum in perpetuum decorata, & in quibus proindè quotidiè, etiam in Feſtis ritus duplicis, celebrandæ fuiſsent Miſſæ Defunctorum ex obligatione, declaraverat per celebrationem Miſsarum de Feſto currenti ſatisfieri injunctis obligationibus, & Indulgentias per ejuſmodi privilegia Apoſtolica conceſsas, animabus fidelium Defunctorum in Purgatorio exiſtentibus ſuffragari, perindè ac ſi celebratæ fuiſsent Miſsæ Defunctorum ad formam dictorum Privilegiorum.

„ Rec. mem. Clemens Papa IX. paritèr Prædeceſsor Noſter, aliam ſubinde ortam dubitationem: utrùm ſcilicet dictarum Alexandri Prædeceſsoris litterarum diſpoſitio, quoad Altaria pariter quidem privilegiata, ſed non in perpetuum, nec pro omnibus hebdomadæ diebus, & ad quæ Miſsæ non ex obligatione, ſed ex ſola Fidelium devotione celebrarentur, locum haberet? ſimiliter tollere deſiderans, declarationem à memorato Alexan. Prædeceſsore, ſicut præmittitur, editam, ad Altaria, ut præfertur, non in perpetuum, ſed ad ſeptennium, ſeù aliud breviùs, vel longiùs tempus, ac non in omnibus, ſed aliquo, vel aliquibus tantùm hebdomadæ diebus, tunc & in futurum quandocumque privilegiata, authoritate Apoſtolica extendit: & proindè, ut Miſsæ, quæ ibidem de Feſto currenti, in quo Miſsæ Defunctorum celebrari non poſsent, ſive ex obligatione, ſive ex ſola fidelium devotione celebrandæ eſsent, ſuffragarentur, ita ut animæ Chriſti Fidelium, pro quibus celebrarentur, Indulgentias per privilegia hujuſmodi conceſsas, conſequerentur, in omnibus, & omnia, perindè ac ſi Miſsæ Defunctorum ad formam eorundem privilegiorum celebratæ fuiſsent, eadem Auctoritate conceſſit, & indulſit, & aliàs prout in ipſius Clementis Prædeceſsoris litteris, etiam in forma Brevis die 23. Septēbris 1669. deſupèr expeditis (quarum, & præfatarum Alexandri Prædeceſsoris litterarum tenores præſentibus, pro plenè, & ſufficienter expreſſis, & inſertis haberi volumus) uberiùs continetur.

„ Cum autem poſtmodum, ſicut accepimus, novum circa præmiſſa excitatum fuerit dubium, videlicèt: an ſupradictæ Alexandri, & Clementis Prædeceſſorum declarationes, ſibi paritèr locum vindicarent, etiam in diebus Dominicis, infra Octavas Paſchatis Reſurrectionis, Pentecoſtes, & Corporis Chriſti, aliiſque anni diebus, quibus, licèt à Feſto duplici non impediantur, adhuc tamen Miſſæ Defunctorum juxtà ritum, & morem Eccleſiæ celebrari nequeunt; quatenùs nimirum Miſſæ, quas iiſdem diebus celebrare licet, ſervatâ cæteroqui dictorum Privilegiorum formâ, ad præfata Altaria privilegiata celebrarentur? Noſque dubium hujuſmodi Congreg. Ver. Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinal. Sacris Ritibus Præpoſitorum, examinandum commiſerimus, ac eadem Cardinalium Congregatio, re maturè diſcuſſa, nuper per ſuum Decretum die 3. Aprilis proximè præteriti editum, præfatas Alexandri, & Clementis Prædeceſſorum declarationes intelligendas eſſe pro omnibus diebus, quibus juxtà Rubricas Miſſæ defunctorum celebrari non poſſunt, reſponderit.

„ Hinc eſt, quod Nos ex commiſſæ Nobis cælitùs diſpenſationis munere Fidelium defunctorum Animarum in Purgatorio exiſtentium ſuffragiis per ampliùs conſulere cupientes, Decretum hujuſmodi à memorata Cardinalium Congregatione editum, ut præfertur, Apoſtolica authoritate tenore præſentium confirma-

„ mus

„ mus, & approbamus, illique inviolabilis „ Apostolicæ firmitatis robur adjicimus: „ Saluâ tamen semper in præmissis auctori- „ tate supradictæ Congregationis Cardina- „ lium. Decernentes easdem præsentes lit- „ teras semper firmas, validas, & efficaces „ existere, & fore, suosque plenarios, & „ integros effectus sortiri, ac obtinere &c. „ Non obstantibus &c. Dat. Romæ apud „ Sanct. Mariam Majorem sub annulo Pisca- „ toris die 4. Maii Millesimo Sexcentesimo „ Octuagesimo Octavo. Pontificatus nostri „ Anno Duodecimo. I. F. Albanus.

4 Sub clausula illa, (quæ Indulgentiarum Brevibus solet apponi) *volumus autem, ut si aliàs Christi Fidelibus dictam Ecclesiam visitantibus aliqua alia Indulgentia perpetua, vel ad tempus nondùm elapsum, duratura, concessa fuerit, præsentes litteræ nullæ sint*: non continentur Altaria privilegiata, prout sequitur.

„ Cum à Sac. Congreg. Indulgentiis, „ sacrisque Reliquiis præposita, Camera- „ censis Archiepiscopus quæsivisset, quæ „ vis, & sententia Clausulæ, (quæ hodie „ Brevibus Indulgentiarum apponi solet) „ volumus autem, ut si aliàs Christi Fideli- „ bus dictam Ecclesiam qualibet anni die „ visitantibus aliqua alia Indulgentia per- „ petua, vel ad tempus, nondum elapsum, „ duratura, concessa fuerit, præsentes lit- „ teræ nullæ sint. Sac. Congr. re diligen- „ tiùs examinata, Clausulam sic explican- „ dam censuit, si videbitur, Sanctiss. D. „ Nostro. Eâ minimè contineri Altaria „ Privilegiata pro defunctis; neque Indul- „ gentias, aut certo personarum generi „ concessas, ut Confraternitati, Regula- „ ribus, & Capitulo: aut certum Pium „ opus in ipsa Ecclesia peragentibus, ut „ Litanias, aliasve hujusmodi preces re- „ citantibus; ac iis, qui Christiana Doctri- „ na erudiuntur, vel alios erudiunt, & qui „ Sanctiss. Eucharistiæ Sacramenti exposi- „ tioni cum Oratione quadraginta hora- „ rum intersunt; neque Stationum Urbis, „ & septem Altarium Indulgentias, in- „ star septem Altarium Basilicæ Vaticanæ „ concessas; neque demùm, quæ pro uni- „ ca vice conceduntur. Cæterùm, si alia „ Indulgentia, sivè plenaria, sivè non ple- „ naria, in perpetuum, vel ad tempus, „ tùm ab eodem, tùm ab alio Romano „ Pontifice, generatim Christi Fidelibus „ Ecclesiam, vel aliquod ejus Altare, seù „ Capellam visitantibus, eodem anni die, „ vel diverso, concessa fuerit, de qua non „ fiat in litteris Apostolicis mentio, has lit- „ teras, ob adjectam Clausulam, esse „ prorsus irritas, ac nullas. Datum die 23. „ Junii 1676.

„ De his autèm facta relatione ad „ Sanctiss. D. N. die 16. Martii 1677. sen- „ tentiam Congregationis approbavit. „ Card. Maximus. Michael Angelus Ric- „ cus Sec.

5 Altaria Privilegiata non suspenduntur per suspensionem generalē Indulgentiarum, quæ fit in Anno Jubilæi, ut dixit *Lezana v. Altare nu. 19. apud Lant. ver. Altare num. 6.* & colligitur ex *Layman Theol. Moral. lib. 3. tract. 4. cap. 8. n. 4. Quilici. Confess manuduct. quæ. 5. art. 4. num. 29.* scribentibus, quod anno Jubilæi nulla omninò fieri solet suspensio Indulgentiarum pro defunctis, per modum Suffragii à Sede Apostolica concessarum.

CAPUT V.

Officialis quoad Apostatas.

SUMMARIUM.

1 *Apostata à Fugitivo distinguitur.*
2 *Regulares ad aliquod genus clausuræ tenentur.*
3 *Censetur Apostata, qui sine licentia vagatur.*
4 *Licentia triplex* expressa, tacita, & præsumpta.
5 *Non semper licentia præsumitur.*
6 *Distantia à Conventu concludit Apostasiam, si sit mortifera.*
7 *Judicium distantiæ quibus relinquatur?*
8 *An existens in horto dicatur moralitèr manere in Conventu?*
9 *Nomine Monasterii in odiosis non venit Ecclesia.*
10 *Quæ censeantur spectare ad clausuram?*
11 *Superiores clausuræ terminos figunt.*
12 *Non est Apostata recurrens legitimè ad Superiorem.*
13 *Exponitur mens Tridentini* in sess. 25. de Regul. cap. 4.
14 *An gravatus debeat expectare sententiã?*
15 *Quinam actus sint irretractabiles?*
16 *Quando appellatio liget manus Judicis?*
17 *Quando gravamen potest reparari, est expectanda definitiva.*

Præ-

18 *Praxis pro subdito gravato à Judice.*
19 *Gravatus in Religione non potest recurrere ad Judicem Conservatorem.*
20 *Fratres Ordin. Min. de Observ. ordinem in appellationibus servare debent.*
21 *Quando dimissio habitus inferat censuram?*

§. UNICUS.

APPELLATIO.

1 *Appellationis natura; & cur inducta?*
2 *Appellatio duos effectus habet.*
3 *Alia est judicialis, extrajudicialis altera.*
4 *Formula appellandi à definitiva.*
5 *Appellatio ab interlocutoria debet nominatim gravamen continere.*
6 *An appellandum sit in scriptis?*
7 *Tempus fatale ad appellandum.*
8 *Ab appellante petendi sunt Apostoli.*
9 *Apostoli non legitimant recursus Religiosorum ad Superoires.*
10 *Tempus prosequendi appellationem.*
11 *Appellatio non suspendit censuram latam.*
12 *Decretum Sac. Cong. Concilii super praxi ab Ecclesiasticis in materia appellationum servanda: & ibi plura. ad 22.*

1 NOn loquimur de Apostasia perfidiæ, qua per infidelitatem Fides relinquitur; Nec inobedientiæ, præceptorum transgressionibus adnexa; de quibus optimè *Glos. ad cap. præterea de Apostatis, &* reiter. *baptis. verb. Apostasia*, & Summistæ communitèr; sed de Apostasia à Religione. Quam DD. describunt, *quod sit recessus à Religione, habitu dimisso, vel retento, animo, & intentione non ampliùs revertendi ad obedientiam Superioris.* Apud quos recessus, eo animo qualificatus, Apostatam in sensu proprio constituit; & eò distingui probant à pure Vago, & Fugitivo: qui spontè, & absque Superioris licentia à Monasterio discedit, ut ad tempus tantùm liberè vagetur.

2 Id in Regulari operatur professio expressè, vel tacitè emissa, ut ad aliquod genus Clausuræ teneatur: textus expressus in *cap. Monachi de Stat. Monac.* Extra quam sine Superioris licentia nulli egredi licet; arg. ex damnata propositione Wicleffi in Conc. Constant. ut in Const. Martini V. la 1. *Bull. to.* 1. hujus tenoris. *Ingredientes Religionẽ, aut aliquẽ Ordinẽ, eo ipso sunt inhabiles ad observãdã Divina Præcepta, & per cõsequens ad perveniendũ ad Regnũ Cœlorũ, nisi Apostataverint ab eisdẽ.* Et ex verbis decreti Clem. VIII. *de reservatione casuum pro Regularibus*; in quo casus reservabilis est: *Apostasia à Religione, sivè habitu dimisso, sivè retento, quando eo pervenerit, ut extra septa Monasterii, seù Conventus egressio fiat; & nocturna, seù furtiva è Monasterio, seu Conventu egressio, etiam non animo apostatandi facta*; idest, non conjuncta cum voluntate perdurandi extra obedientiam Prælati. (

3 Propterea verè Apostatæ sunt, qui, habitu etiam retento, & animo revertendi ad Claustra, extra ipsa absque Superioris licentia vagantur, (quamvis propriè essent vocandi Fugitivi: per *Ameno de deliciis tit.* 2. §. 1. *Apostasia nu.* 9.) Refert Sanctor. *com. in stat. S. Franc. cap.* 2. *stat.* 61. id esse definitum per Statuta Papalia Julii II. *cap.* 7. *par.* 31. ut sequitur: *Intelligimus autem Apostatam omnem, qui sine licentia, vel contra obedientiam suorum Prælatorum per terras, loca, seù patrias cum habitu, vel sine, cum Socio, vel sine illo, iverit, atque quomodolibèt discedentem.* Stat. Sambuc. Min. *de Obser. cap.* 2. §. 8. *de Apostatis*, quomodocumque fugitivos è Claustris Apostatas nominant, & uti tales puniri præscribunt; Ubi videndi casus, & gradus Apostasiæ cum suis pœnis proportionatis.

4 Licentia debet esse, vel expressa, vel tacita, aut præsumpta. *Expressa* obtinetur verbo, voce, vel scripto; *Tacita* est, quando Superior Subdito eam petenti nil respondet, nec prohibet, licèt post petitã licentiã eum exire videat; tacendo enim censetur consentire, *cap. nonnè* juncta Gloss. *in Verb. tacendo de præsumptionib. Præsumpta* (quæ ab aliquibus apud Peyrin. *de Subdito quæst.* 2. *cap.* 2. §. 3. *nu* 1., dicitur Interpretativa) est illa, quæ nec expressè verbo, seù voce: nec tacitè habetur: præsumitur tamen, quod concederetur, si peteretur; quæ à tacita distinguitur ex hoc, quod tacita supponat Prælatum præsentem, & consentientem; præsumpta verò absentiam ejusdem; vel, quod de facili præsens non possit haberi.

Ut legitimè possit Subditus uti licentia

tia præsumpta, ei assistere debet necessitas; & ad exemplum sit: *Infirmatur quis, V.G. ad mortem, petit Confessarium: alius non adest, quàm Regularis potens Sacramentum ministrare; non adest tempus adeundi Superiorem ad petendam licentiam; aliàs infirmus moritur inconfessus. Latro furatur in Sacristia Calicem, illicò fugit; nisi Sacrista extra Conventum, non expectata Superioris licentia, fugientem persequatur, amissio est certa*; in his,& similibus casibus præsumitur,quod Superior licentiam concedat: & ad subveniendum saluti proximi, & ad reparandum damnum Conventus.

5 Verùm pro praxi advertendum: quod nunquam excusatur Subditus ab Apostasia, nec licentia præsumi prudentèr potest, nisi necessitas sit urgens; ut, cum tempus adeundi Superiorem non suppetit; vel, cum adhibita à Subdito diligentia, non invenitur. In istis circumstantiis licentia præsumpta suffragatur, & legitimitatem egressus justificat. Secùs dicendum,si Superioris præsentia posset de facili haberi, quia tunc præsumeretur potiùs dolus in Subdito,& quod ex proposito, vel diligentiam omitteret, vel ad Superiorem non accederet; quod fortiùs procedit in casu, quo,data opera, differret petitionem licentiæ ad tempus, quo sciret Prælatum absentem necessariò esse debere, aut non posse de facili inveniri.

6 Non potest Apostata pronunciari, & pœnis Apostatarum puniri, nisi exiens extra januam Conventus absque licentia, per tantum spatii elongetur ab ipso,quod sibi possit rationabilitèr ad culpam mortalem imputari; ut notavit *Peyrinus citat. quæst.* 1. *cap.*26.*vers.ex quibus*,& Sanctor. *alleg.* Unde distantia per aliquot passus, quæ non sit mortifera, ad id non sufficit; Major enim excommunicatio, qua per DD. ligantur Apostatæ, non nisi ob culpam mortalem incurritur *cap. Nemo Episcoporum ii. qu.* 3., à qua, sicut in pluribus aliis materiis, parvitas materiæ in casu excusat.

7 Judicium distantiæ concludentis culpam mortalem relinquitur Prudentis arbitrio, dispositioni Legum Municipalium, & locorum consuetudini, juxta quam variatur; ut ubi supra scripsit Ameno *num.* 19. Absolutè mortalitèr peccatur, si transgressio obedientiæ sit gravis; si interveniat dolus, & fraus, & non habeatur licentia tacita, præsumpta, sive interpretativa, vel non adsit necessitas locum dans Epicheiæ.

8 Nec est apostata,qui,facto præcepto à Superiore,ne quis sub Apostasiæ pœna sine ejus licentia extra Conventum vadat, hortum, pratum, vel sylvam ingreditur; licèt puniendus sit pœnis inobedientium (sicut iisdem corripiendus est Religiosus cellam alterius ingrediens, dum id Superior inhibuit) modò præfata spectent ad clausuram Conventus, vel intra septa Monasterii contineantur; quia in casu existens in horto, diceretur moralitèr manere in Conventu, & non extra septa Monasterii; quod per DD., & ex Decreto Clementis superiùs allegato exigit Apostasia.

9 Non est vis constituenda in vocula *Conventus*; quia licèt iste in sensu stricto restringi possit ad significandum spatium contentum à parietibus domus, vel ædificii; in casu non ità materialitèr accipitur; aliàs deberet de Religioso è claustro absque licentia ingrediente Ecclesiam ejusdem pronunciari, quod esset apostata;quia dici de eo non posset,quod, ut in Ecclesia,esset in spatio materiali,hoc est, inter materiales parietes Conventus contento, sed extra. Eeo fortiùs, quod Ecclesia, & Conventus diversa significata diversis nominibus exprimunt. Et etiā quia, ut ex Grassio refert Donat. *prax. tom.* 1. *part.* 2. *tract.* 3. *qu.* 1. *num.* 3. nomine Monasterii non venit ejus Ecclesia (præsertim in odiosis) alioquin mulieribus, quibus est prohibitum ingredi Monasteria Virorum, esset etiam interdictus ingressus ad eorum Ecclesias; & ex identitate rationis, Viri ad eas Monialium non possent accedere; quod est sanè falsum, simul, & ridiculum.

10 Ideò Conventus, vel Monasterii septa debent in præsenti acccipi formalitèr, ut significent totum circuitum Monasterii,comprehendendo in eo, hortum, sylvam, pratum, ex Peyrino *de Prælato quæst.*3. *cap.*2. §.1. *num.* 39. & alia loca illi annexa, quæ iisdem muris, seù septis cinguntur, apud Lezana *sum. tom.* 3. verbo *Clausura num.* 3. & habetur *cap. exiit de verb. signif. in* 6. §. *Denique vers. Nos utique*; ubi Nicolaus III. declarans in terminis quid nomine Monasterii intelligatur? ait; *Nomine Monasterii volumus*

Clausuram, domos, & officinas interiores intelligi; & inter istas textus certè comprehendit hortum eodem muro Monasterii cinctum; ad quem (sicut ad alias officinas interiores) si sit Monialium, Viris, & si sit Regularium, Mulieribus non permittitur; imò sub censuris prohibetur ingressus.

11 Nec relevat, quod ad Superiores per Lezana *cit.* & Confect. *sum. privileg. Mend. part.* 2. *tit.* 20. *cap.* 8. uti ad Judices ordinarios, & Pastores Religiosorum, pertineat de Clausura providere, ejusdemque statuere, & designare terminos, extra quos non liceat Religiosis sine licentia exire. Nam in eo ex observatis à præallegato Ameno *num.* 24. debent Apostolicis Constitutionibus conformari, & juxta earum dispositivas operari. Ideo, cum Nicolaus hortum ad Clausuram spectare statuerit, ab ea non potest per Superiores excludi; nec declarari, quod pars ejusdem non sit; aliàs eorum declaratio efficere posset, ut licitè illum Mulieres ingredi valerent; & quod esset locus, in quo confugientes non gauderent Immunitate; quod est falsum.

Ex quibus concluditur, quod de Religioso contra mandatum Superioris hortum clausuræ unitum ingrediente (licèt sit inobediens) non verificatur, quod sit extra clausurā; imò potiùs optimè dicitur, quod sit intra septa formalia Monasterii; & sic, quod non possit ullo modo, ut apostata, pronunciari, & uti talis puniri.

12 Neque Apostata pronunciari debet Religiosus, si injustè, & contra jus certò, & notabilitèr gravatus à Superiore, recta via ad Generalem, aut alios, ad quos de jure, accesserit absque licentia legitima, ut in terminis firmant Peyrin. *de Subdito qu.* 1. *cap.* 20. Lezana *sum. tom.* 1. *cap.* 16. *num.* 8. Pignatell. *tom. & consf. cit. num.* 27. Ameno *cit. nu.* 27. alios plures allegans. Ratio à Doctoribus datur. Etenim appellatio ex Pasqualigo *ad Lauretum de Franchis par.* 1. *nu.* 159. est defensio contra injustitiam in præsidium innocentiæ; defensio autem per DD. est de jure naturæ; & ideo Regularibus licita: imò & necessaria, ut per Superiorem gravamen emendetur. Nimis enim durum foret, quod ex proprio statu Regulares essent deterioris conditionis, quàm cœteri homines, qui ab injustis gravaminibus possunt appellare, & ad Supremos Judices recurrere, *cap. Suggestum, cap. Pastoralis officii de appellationibus*. Et quia lex præscribens, nè Religiosus exeat è Claustris sine Superioris licentia est humana, nec legi naturali de se defendendo ab injustè gravante, & iniquo oppressore prævalet; sequitur optimè, quod in casu, & ad hunc effectum, possit sine illa ad alium Superiorem recurrere; in casu enim tantæ necessitatis, vel jus naturæ dispensat, ut sine illa vadat, vel præsumitur licentia Superioris *ad quem*; ut notavit Lezana. vid. *n.* 18.

13 Nec obstat, quod Trid. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 4. statuat: *nec liceat Regularibus à suis Conventibus recedere, etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint*; nam credendum non est, ut notat Pignatellus, Cōcilium voluisse derogare juri naturali: ipsumq; per Lezana non loquitur de Religiosis à Superiore injustè, & cōtra jus gravatis; sed de illis, qui sine vera causa recurrunt, quod illa dictio *prætextu* significat: prætextus enim est color quæsitus, & non vera causa. Prohibetur ergò à Concilio recessus, & recursus ex causa colorata, levi, & ficta; non verò ex causa reali, & in casu realis gravaminis præsentis, sive imminentis, ut post Quaranta *sum. Bullar. verb. Archiepiscopi auctoritas sub lit. L. v. conclusionem*, optimè scripsit Ameno *num.* 31. *vid. infr. num.* 19.

14 Et si quæratur, an gravatus debeat expectare sententiam, & ab ipsa appellare? Responsioni præmittimus: *Primò*, quod alia est sententia *definitiva*, alia *interlocutoria*: *definitiva* est illa, quæ decidit negocium principale in judicium deductum: vel, qua Judex causam principalem definit, & toti controversiæ finem imponit, suoque est functus officio, nec potest amplius se ingerere in cognoscenda causa, sed solum in executione sententiæ. *Interlocutoria* verò est, quæ non de summa controversia, sed de rebus ad eam definiendam pertinentibus pronunciat: ut de cognitione differenda: de testibus producendis: de tortura, & similibus: ut tradunt Piasec. *prax. Episcop. par.* 2. *cap.* 4. *artic.* 15. *num.* 13. & Engel. *Colleg. Univers. Juris Canon. lib.* 2. *tit.* 27. §. 1. *num.* 3. & Joan. Calvinus Lexicon. Juridicum *lit. S.*

15 Secundò, quod gravamē irreparabile dicitur quilibet actus irretractabilis; qui

in

inſtanti, quo ponitur, ſuum ſortitur effectum, & annexum habet factum, quod infectum eſſe non poteſt, ut ait Quaranta *cit. verſ in quibus, ubi ſup.* hujuſmodi ſunt actualis excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum, quæ alleg. *cap. Paſtoralis §. Verum*, ſecum trahunt executionem; itèm tortura, & carcer ex Piaſeco *cit.* & Cabaſſut. *prax. Juris Canon. lib. 4. c. 12. num. 20.* quoad carcerationem habetur declaratio S. C. C. apud Piaſecum *cit.* ex Quaranta loco adducto hujus tenoris.

An quod Decreto S. C. Trident. *ſeſſ. 13. cap. 1. de refor.* & alio *ſeſſ. 24. cap. 20. de refor. dicitur de gravamine, quod per appellationem à definitiva reparari non poteſt, intelligi poſſit, & debeat de gravamine indebitæ carcerationis?*

Sanctiſs. D. N. *audita relatione S. C. Conc. declaravit ita eſſe intelligendum; & ideo ab hujuſmodi gravamine appellari poſſe, & Ordinarium, vel Judicem teneri huic appellationi deferre, & teneri proceſſum transferre ad Judicem appellationis.*

Et dicitur irreparabile, quatenùs, licèt ſententia definitiva lata ab Judice appellationis poſſit liberare ab excommunicatione V. G. & carcere, efficere tamen non poteſt, quin gravatus illa mala actu ſuſtinuerit, nec eum ad primævum indemnitatis ſtatum reſtituere valet.

16 Itèm, licèt olim de jure Canonico à qualibet interlocutoria, & quovis gravamine appellare licuerit, cap. *de appellationibus cit. tit.* Id hodie eſt correctum per Trid. *ſeſſ. 13. cap. cit.* in cauſis viſitationis, & aliis, ut ibi: *Ante definitivã ſententiã ab interlocutoria, vel alio quocumque gravamine non appelletur: Nec Epiſcopus, aut Judex, ſeu Vicarius appellationi hujuſmodi tamquam frivolæ deferre teneatur*; & inferiùs: *niſi gravamen hujuſmodi per definitivam ſententiam reparari, vel ab ipſa definitiva appellari non poſſit.* Notavit præalleg. Quaranta *v. in quibus caſibus*, quod à decreto de torquendo admittitur appellatio, & tortura ſuſpenditur, etiam antequam per Judicem *ad quem* inhibeatur; nam licèt regularitèr appellatio ab interlocutoria non liget manus Judicis *à quo*, antequam inhibeatur, ut in cap. *Non ſolùm de appellationibus*, limitatur, ut non procedat in ea interlocutoria, quæ infert gravamen irreparabile: nec in ea per Engel. ex Barboſa *in Collect. DD. ad d. cap. 20. Trid. nu. 37.* & Quaranta *loco alleg.* quæ tametſi cõtineat gravamen reparabile, non eſt tamen reparabile ex toto; vel, nonniſi cum magna difficultate, aut præjudicio partis.

17 Ex quibus poteſt quæſito reſponderi. Vel Subditus gravatur à Superiore per interlocutoriam tali gravamine, quod per appellationem à *definitiva* reparari non poſſit; ut, ſi decernat reum eſſe torquendum, aut incarcerãdũ: & tunc ſententiam definitivam expectare non debet, ſed appellationem ab interlocutoria torturæ, & carcerationis interponere. Vel, ſic gravatur, ut gravamen illatum poſſit per definitivam reparari: V. G. producit teſtem ad ſui defenſionem, Judex, eum examinare reiicit, etiam ſi nullam exceptionis rationẽ afferat: licèt ſuper hoc ſe ſentiat nimis gravatum, expectanda nihilominus eſt def[illegible]iva, quia per appellationem ab ea, poteſt gravamen, & damnum reparari, Peyrin., & Engel. *loc. cit.* aliàs ſi ante unam, vel alteram ſententiam diſceſſerit, temerè, levitèrque judicabitur recurrere; & ſic erit, ut Apoſtata puniendus, & ad Superiorem proceſſantem remittendus.

Sed quid, ſi Superior appellationi non deferat, vel eam non admittat, prout de jure deberet? Dicendum appellantem debere ab iis, coram quibus appellavit, petere Apoſtolos, teſtimoniales litteras nimirùm, teſtificantes de interpoſita appellatione. Quas illi concedere tenentur, quia indebitè gravato, officium charitatis expoſtulat, ut omnes ſuccurrant.

18 Cæterùm in praxi inſtruendus eſt Subditus (injuſtè V. G. à Provinciali gravatus, cui, nec locus appellandi datur, eſtque ad illati gravaminis obtinendum teſtimonium ex timore majoris impotẽs, & mora in ejuſdem Provincia nociva,) quod debeat (quando ad exercitium virtutis ſuſtinere nolit) viciniorem alterius Provinciæ Conventum adire, & ex eo per edictum coram teſtibus ab illato gravamine appellare, & Provinciali tranſmittere; ac injuſtitiam gravaminis ſignificare Generali, juriſque remedia expoſcere, obedientiales petere, & cum eis ad ipſum accedere, ut ſic recurſum juſtificet.

Et quatenùs à Generali obedientiales denegarentur, & urgeret acceſſus ad Sedem Apoſtolicam pro reviſione cauſæ, vel revocatione gravaminum; deberet re-

testimonio fide dignorum constare de petita ab eo licentia, & per suos Superiores denegata, ut expresse Sixtus V. Const. *Ad Romanum* sub la 71. §. 20. *Bull. to. 2.*

19 Dubitatur, an gravatus à Guardiano non habens copiam Provincialis, possit apppellare, & recurrere ad Conservatorem Privilegiorum? & quatenùs ad eum effectum à Conventu recedat, sit pronunciandus Apostata?

R. Quantum ad primum negativè. Nam in appellationibus interponendis est servandus ordo, ut ex ordine Sanctissimi decrevit S.C. Regularium *de an.* 1587. apud Quaranta *sum. v. Monaster. & Conventus*; ubi à gravamine Prioris ad Provincialem, & à Provinciali ad Generalem recurrendum esse legitur. Tum quia Leo X. *Const. Romani la* 10. *apud Confect. de privil. mend. par.* 1. sub excommunicationis pœna eo ipso incurrenda, prohibet nominatim Conservatoribus Privilegiorum Ord. Prædicatorum, ne quærelas Fratrum, & Sororum d. Ordinis, contra alios Fratres ejusdem suscipiant, vel de eis cognoscant. In quo privilegio, & cæteri Regulares communicant. Nam allegari non potest titulus, quo id eis prohibeatur.

20 Accedit prohibitio appellandi per Religiosos Ord. S. Franc. de Obser. à Prælatis ejusdem Ordinis ad Tribunalia sæcularia, prout in *Const. Quoniam la* 27. *Greg. XIII. Bullar. to.* 2. In qua sub pœna excommunicationis latę sententię, Papæ reservatæ, ac privationis vocis activæ, & passivæ, & perpetuæ inhabilitatis ad Officia obtenta, & obtinenda interdicitur, ne quis d. Ordinis Religiosus, aut Religiosa ad Tribunalia sæcularia appellare, vel adire audeat; sed in casu gravaminis à Prælatis suis, à Provinciali ad Generalem, aut Sedem Apostolicam recurrendum est. Per Tribunal sæculare Pontifex intelligit quodcumque, quod non est, vel Superiorum Ordinis, vel Protectoris (licèt quoad hoc hodie attendatur *Const. Innoc. XII. Christifidelium sub* 14. *Kal. Martii* 1693. moderatoria facultatum Protectorum) aut Sedis Apostolicæ. Atque ita intendit prohibere recursum, etiam ad illud Conservatorum, quod non est Tribunal Ecclesiasticum Regulare, vel Apostolicum, sed sæculare dumtaxat.

Et ita ad secundum affirmativè.

21 An autem censendus sit Apostata, vel fugitivus Religiosus, qui, obtentis litteris obedientialibus accedendi ad locum à Provincia distantem, in itinere habitum deponit, & in veste sæculari incedit?

Negativè respondetur. Nam non est Apostata, quia supponitur non habere voluntatem non ampliùs redeundi ad Claustra sub obedientia Superiorum: Nec Fugitivus, quia recessit à Conventu, & Provincia cum eorumdem licentia; ligatur tamen excommunicatione allegat. *cap. ut periculosa ne Cleric. vel Monac. in* 6. lata in Regulares, qui ad finem liberiùs evagandi habitum temerè, hoc est, sine rationabili causa dimittunt.

22 Unde quia ad hujusmodi censuram incurrendam exigitur, ut dimissio habitus sit temeraria, ut textus expressus ibidem juncta Gloss. *in verb. temerè*, hoc est, facta absque justa, vel saltèm probabiliter apparenti causa, sequitur ea non ligari, qui causam rationabilem dimittendi habet; & sic apud Ameno *nu.* 26., & expressiùs apud Peyrin. *de subdito cap.* 26. sæpiùs *cit.* §. *pr. per totum*, ea non innodatur, qui dimittit causâ mutationis, mundationis, reparationis, balneationis, infirmitatis, transitus per loca Turcarum, & Infidelium: ad quietiùs dormiendum, & fugiendum calorem æstivum: ac ad modestam recreationem, etiam si ad aliquid tempus, in Conventu habitus histrionum assumat; cum in his, & similibus non habeatur propriè habitus dimissio, sed spoliatio: quæ duo valdè differunt, ut ex Suarez *tom.* 5. *in tertiam partem disput.* 23. *sect.* 4. *nu.* 27. observat Peyrin. *verb. neque incurrit*.

23 Ubi nec eum censura ligari docet, qui habitum dimittit, ut cum fœmina rem turpem habeat; vel, ut aliquid liberiùs subripiat: licèt peccet mortaliter: ex eo, quod tunc dimittit, ut commodiùs fornicetur, vel liberiùs furetur, & non occasione vagandi: quam Decretalis ea dispositione removere intendit: secùs dicendum de eunte in habitu sæculari ad lupanar.

§. UNICUS.

APPELLATIO.

Esset hic agendum de appellationibus, tanquam de re necessaria, & Ecclesiasti-

sticis utili; sed quoniam Scribentes pleno calamo id agunt, Fagnan. *in 2. ad cap. super eo il 2. de appellat.* Gonzalez *in 2. tit.* 28. Ventrigl. *prax. p. 1. annotat.* 8. Piasecus *prax. p. 2. cap. 4. art.* 15. parcimus labori, & quædam dumtaxat dictis *supr. num.* 14. subnectimus.

1 Appellatio itaque *est ab inferiori Judice ad superiorem facta provocatio*: adeout ille in causa ampliùs non cognoscat, nec se ingerat; vel prius pronunciatum corrigat, vel in meliùs reformet. Est enim appellatio remedium juris ad removendum gravamen, quod Judex, à quo appellatur, intulit, vel inferre conatur. Potest Judex in causa sententiam, vel definitivam, vel interlocutoriam ferre. Si definitivam pronunciavit, cum functus sit officio suo, semel judicando, sive benè, sive malè, non potest amplius in causa cognoscere, & sententiam revocare, quia definitiva imponit finem causæ. Ac tantùm agere valet pro exequenda sententia ad tex. *in cap. In litteris de Offic. Deleg.* nisi per appellationem executio suspendatur, & ad superiorem causa ex integro devolvatur. Si verò interlocutoriam sententiam tulit, potest eam revocare, vel moderari. Et quatenùs, appellatione interposita, non moderetur, jurisdictio suspenditur.

2 Unde appellatio regularitèr duos effectus producit, alium suspensivum, quo sententia ipsa, & ejus effectus, inferiorisque jurisdictio suspenduntur, *cap. Pastoralis §. Verùm de appellat.* Alterum devolutivum, per quem causa, super qua appellatur, & ejus cognitio, cum omnibus accessoriis ad superiorem devolvitur, cap. *Dilectis hoc tit.*

Hinc quia, interposita appellatione, ad superiorem Judicem causa est devoluta, & jurisdictio inferioris suspensa, sequitur, quod Judex inferior in re, atque ipsamet causa, à qua provocatum est, ampliùs procedere non possit. Nam appellatio non solùm suspendit inferioris jurisdictionem; verùm & appellantes in causa, in qua appellatum est, ab inferioris jurisdictione eximit, cap. *Romana hoc tit. in 6.* & inferior desinit esse Judex ejus causæ, cap. *Ad hæc*, cap. *Ut nostrum hoc tit.* ejusque manus ligantur, & ab eo tollitur facultas ulteriùs procedendi. Propterea Jura constituerunt, ut Judex *à quo*, appellatione pendente, nihil innovare possit; & si quid eo tempore attentaverit, velùt à non Judice factum, rescinditur. Nec tantùm revocantur ea, quæ fuerunt attentata post appellationem interpositam; sed ea quoque, quæ attentata fuerunt post sententiam intra tempus assignatum ad appellandum; quia, cum illud tempus sit ad appellandum concessum, nihil, eo pendente, innovari debet: ne beneficium in jure indultum, damnosum sit gravatis, aut omninò superfluum contra regulam 17. *jur. in 6. indultum*.

3 Appellatio dividitur in judicialem, & extrajudicialem. Judicialis est, quæ in judicio interponitur, postquam cæptum est; quia, aùt interponitur à definitiva, vel ab interlocutoria continente verum gravamen irreparabile. Extrajudicialis ea est, quæ ab actibus extrajudicialibus interponitur, dum quis gravatur, vel timet gravari; ut in provisionibus, electionibus &c. cap. *Concertationi hoc tit. in 6.* Et solet hujusmodi appellatio dici provocatio ad causam, cap. *Cum sit hoc tit.* quia pertinet ad causam inchoandam.

In utraque appellatione debet gravamen in scriptis exprimi, cap. *Cordi hoc tit. in 6.* De illa in electionibus facienda, legitur expresè tex. *in cap. Ut circa de elect. in 6.* Ex quo appellandum est in publico instrumento, præstito corporali juramento: & in scriptis appellatio offertur. Nec valet appellatio, ut non fiat electio, sed ut non fiat, nisi canonica ex dicendis *cap.* 18.

4 Verùm in appellatione à definitiva, non est necesse, ut nominatim, & in specie causa gravaminis exprimatur, ut in terminis Glos. ad cap. *Cum in Ecclesia hoc tit.* verb. *injusta*, & Glos. *in cap. Quoad de sent. & re judic.* verb. *causam non exprimens*: sed debet semper continere gravamen, licèt minimum; & justa, ac rationabili causa interponi; aliàs Judex *à quo* non teneretur ei deferre. In dubio de justitia causæ Judex *ad quem* cognoscit. Formulam. Tradit Gratianus ad *cap. Post appellationem 2. quæst. 6.* ibi: *Ego N. contra sententiam Judicis N. injustè in me latam die 11. Augusti 1708. Romanam Sedem, vel Judicem N. Appello, & Apostolos peto.* Hac die eodem anno *coram NN. testibus &c.* Definitiva enim potest ex novis causis justificari, in qua ha-

habet locum beneficium juris, *non deducta deducam: non probata probabo* L. *Per hanc C. de temp. appellat.* cap. *Fraternitatis de testibus*. Nisi appellatio à definitiva esset in casu ab jure prohibito; tunc enim nominatìm causa exprimenda esset, quæ vinceret jus prohibens, ut dixit Piasec. *num.* 14.

5 In appellatione ab interlocutoria, quia non potest ex novis causis justificari, ut in Clement. *Appellanti hoc tit.* necessarium est in scriptis causam nominatìm exprimere, ut in d. cap. *Cordi*. Quapropter non valet, si appellans per clausulam generalem, & in confuso causam exprimat; ut: *Appello ab interlocutoria iniqua, vel gravamine, vel gravaminibus, quæ ex actis, vel processu colligi possunt*. Quando enim aliquid à lege pro forma requiritur, illud specificè adimplendum est, per Gonzalez *cit. cap.* 59. *num.* 16.

Discrimen autem, cur in appellatione à definitiva non requiratur expressè causa gravaminis in specie, benè verò in appellatione ab interlocutoria apud d. Gõzalez *num.* 18. est: quod Judex nunquam potest revocare, aut mutare suam sententiam definitivam, *l. Judex posteaquam, ff. de re judic.* & proinde non oportet in appellatione à tali sententia causam exprimere, cum per eam Judex moveri non possit (& si vellet) ad illam revocãdã, vel mutandã. Interlocutoriã verò potest, cap. *Cessante hoc tit.* cap. *Si ab Judice hoc tit. in 6.* Ideo congruum est, ut in ista exprimatur causa, propterquam fortassè Judex moveri possit ad illam revocandam.

6 Quamvis appellatio semper debeat in scriptis interponi, hoc non procedit, si appellatur à definitiva *illicò*, & *ex incontinenti*, post sententiam latam; tunc enim viva voce, & sine scriptura appellari potest per Gloss. *in d. cap. Cordi* verb. *interlocutoria*; sed ab interlocutoria semper in scriptis appellandum est, ut tex. *in d. cap.* expressè.

7 Est certum sententiam à Judice legitimè latam in rem judicatam transire, si nulla fuerit appellatione suspensa, dicto cap. *Quoad de re jud.* cap. *Cum inter de elect.* hoc est, si ab ea non fuerit appellatum; vel, si inter fatalia tempora appellatio non sit interposita, vel prosecuta. Quapropter duo sunt tempora, unum appellationis interponendæ, & alterum prosequendæ; quæ dicuntur fatalia appellationi, quatenùs, si inter ea appellatio, vel non interponatur, vel non prosequatur, intelligitur deserta.

Tempus ad interponendam appellationem post latam sententiam sunt decem dies. Intra quos est appellandum, cap. *Non solùm hoc tit. in 6.* cap. *Bonæ memor. de confir. utili &c.* & non solùm à definitiva, verùm & ab interlocutoria, aut alio gravamine (nisi sit gravamen habens tractum successivum, ut est carcer, quæ pœna semper durat) & observandum etiam, dum appellatur tacitè per arreptionem itineris ad Superiorem: aliàs censetur appellans juri suo renunciare. Hoc autem tempus quoad appellantem, si sit præsens, incipit currere à die latæ sententiæ; si verò fuerit absens, à die notificationis sententiæ, & non priùs. Ratio est, quia illi dies dantur ad deliberandum, an quis velit stare sententiæ, vel non? Impossibile autem esset, ut quis absque sententiæ notitia deliberaret.

8 Statim autem, interposita appellatione (quando uno contextu in ipsa interpositione non fiat) peti debent Apostoli, seu litteræ dimissoriæ, quos Judex *à quo* tenetur dare juxta præscriptum Bonif. VIII. in d. cap. *Cordi*. In quibus debet exprimere causam appellationis, & cur appellatio non sit admissa; vel, si appellationi forsan ex Superioris reverentia sit delatum.

Tempus petendi, & accipiendi Apostolos ab jure indultum, est triginta dierum, cap. *Ab eo hoc tit. in 6.* Et debent *sæpè*, *instanter*, & *instantissimè* peti, Clement. *Quamvis hoc tit.* sed hoc sciendum: Judicem *à quo* tempus ab jure statutum pro dandis Apostolis, non posse producere, & extendere; justis tamen de causis posse restringere; intra quod si appellans, nec petat, vel recipiat, appellationi renunciare videtur, d. Clementina §. *Verùm*. Considerando, quod Judex *à quo*, quoad ea, quæ ad celeriorem appellationis expeditionem pertinent, jurisdictionem retinet, cap. *Ex litteris de matrim. contract.* Ita potest præscribere tempus appellanti, intra quod teneatur adire ad Judicem *ad quem*, cap. *Personas hoc tit.*

9 Advertendum Apostolos non concedi ad legitimandos recursus Regularium ad Superiores, ad quos aliàs sine obe-

obedientialibus accedere non possent. Nam non sunt remedium juris ad hoc inductum; aliàs solis Religiosis concederentur, quod per DD. & jura est falsum. Tum quia conceduntur ad effectum, ut super appellatione, ac ejus causa instructio facilior valeat in processu haberi, cap. *Ut super hoc tit. in 6.* Hæc Regulares attendant, si velint, pœnas Apostatis taxatas effugere; & in contingentia facti ad praxim deducant, quæ dixi *n.*18.

Formulam petendi Apostolos tradit Ameno *pract. crim. par.*1. *tit.*3.§.6.*n.*34. Cæterùm Ventriglia *cit.* §.2. *num.*38. testatur, quod praxis loco Apostolorum consuevit dare copiam sententiæ.

10 Tempus verò præfinitum ad prosequendam appellationem est annus: sed ex necessaria, justa, & evidenti causa biennium, cap. *Cum sit Romana hoc tit.* Quæ verò dicenda sit justa, necessaria, & evidens causa? pendet ex qualitate negotiorum. Incipit tempus currere à die interpositæ appellationis, d. Clementina *Sicut*. Quod si, legitimo impedimento cessante, appellans non fecerit, appellatio ejus deserta censetur, ut ibid. tex. Verùm, si extra judicium appelletur à futuro gravamine, non prius hoc fatale tempus currere incipit, quàm gravamen illatum sit, ideo in hoc casu tantùm non incipit ab interposita appellatione, sed à die illati gravaminis, ut notavit Gonzalez *cit. cap.*5. *num.*10. Ratio est, quia appellatio extrajudicialis à futuro gravamine est velut conditionalis, *si gravamen inferri contingat*.

11 Notari debet, quod licèt appellatio, ut diximus, duos habeat effectus suspensivum, & devolutivum, hoc non procedit, cum agitur de appellatione interposita post latam ab homine excommunicationem. Nam in casu censura non suspenditur, sed solùm cognitio ad Judicem *ad quem* devolvitur. Unde quis per appellationem à lata censura non liberatur. Cum enim excommunicatio secum trahat executionem, & à Fidelium communione separet, serò medicina paratur per appellationem; sed communioni per absolutionem est excommunicatus restituendus. Nam, sicut vinculum excommunicationis à clavium potestate procedit, ita ab eadem potestate per absolutionem tollendum est.

Quando verò possit ab interlocutoria appellari habes sup. *n.*16. ex Trid. *cap.*20. *sess.*24. *de ref.* Atque colligi id cum aliis potest ex sequenti decreto S.C.C. apud Piasec. *num.*9.

Ad tollendas ambiguitates, & controversias jurisdictionales, quæ inter appellationum, & prioris instantiæ Judices, non sine partium dispendio, cursusque justitiæ impedimento, & sæpè cum scandalo oriuntur, S. Congr. causis Episcoporum præposita, facta priùs relatione S. D. N. Clem. Papæ VIII. & de Sanctitatis suæ mandato vivæ vocis oraculo desuper habito, in hunc, qui sequitur modum, ab omnibus, ad quos spectat, in posterum servari debere mandavit, & mandat.

12 *Metropolitani, Archiepiscopi, Primates, aut Patriarchæ, Suffraganeos eorumque subditos non judicent, nisi in casibus à jure expressis.*

Iidem, & alii quivis Superiores, etiam Nuncii, vel Legati de latere specificam facultatem majorem non habentes, causas in Curiis Ordinariorum, vel aliorum inferiorum Judicum pendentes, à se non avocent, nisi per viam legitimæ appellationis ad ipsorum Tribunalia deferantur: tuncque appellantes ab inferiorum jurisdictionibus quoad alias causas eximi non possint.

13 *Appellationes nunquam recipiantur, nisi per publica documenta, quæ realitèr exhibeantur, constiterit appellationem à sententia definitiva, vel habente vim definitivæ, aut à gravamine, quod per definitivam reparari non possit, in casibus à jure non prohibitis per legitimam personam, & intra debita tempora fuisse interpositam, ac prosequutam.*

14 *Dum causa coram inferioribus Judicibus pendent, ante definitivam sententiam, vel vim definitivæ habentem, de gravamine illato superiores cognoscere non valeant, licèt citra præjudicium cursus causarum se id facere contestentur; nec ad hunc effectum liceat eis inhibere, aut simpliciter mandare, ut ipsis copia processus transmittatur, etiam expensis appellantis.*

15 *Inhibitiones post appellationem, ut præmittitur, receptam, non concedantur, nisi cum insertione tenoris sententiæ, aut decreti definitivi, aut vim definitivi habentis, vel damnum per definitivam irreparabile continentis; aliàs inhibitiones, & processus, & inde sequuta quæcumque sint ipso*

ipso jure nulla, eisque impunè non parere liceat.

16 *Si appellans asserat sententiæ, aut appellationis exemplum culpa Judicis à* quo, *vel Actuarii haberi non posse, non ideo recipienda erit appellatio, aut aliqua inhibitio concedenda, sed eis tantum, ad quos pertinet, injungi poterit, ut soluta condigna mercede, actorum exemplum authenticum appellanti intra brevem aliquem competentem terminum tradatur.*

17 *Caveat tamen Judex à* quo, *ne, si verè appellatum fuerit in casu appellabili, interim aliquid in præjudicium appellantis attentet; & si per actum publicum, aut per testium depositiones constiterit, acta denegari appellanti, Judex appellationis mandato tradendi acta possit adiicere, ne interim aliquid novi contra appellantem attentetur.*

A sententia autem definitiva contra verum contumacem prolata, appellatio non recipiatur; nec inhibitio, aut alia quævis provisio, quamdiù appellans in hujusmodi vera contumacia perstiterit, concedatur.

Ab exequutione decretorum Sac. Concil. Trid. aut Visitationis Apostolicæ, appellationes à Metropolitanis non recipiantur; neque etiam, quando Episcopi virtute ejusdem Sac. Conc. Trid. procedunt, uti Sedis Apostolicæ delegati, in causis, quæ sub eorum jurisdictione Ordinaria non comprehenduntur; salva tamen in hoc casu Legatorum, & Nunciorum Apostolicorum authoritate.

18 *In causis verò visitationis Ordinariorum, aut correctionis morum quoad effectum devolutivum tantùm appellationes admittantur; nisi de gravamine per definitivam irreparabili agatur, vel cum Visitator, citata parte, & adhibita causæ cognitione, judicialitèr procedit, tunc enim appellationis locus erit: etiam quoad effectum suspensivum.*

19 *Cum à gravamine, quod per definitivam reparari nequit, ut indebitæ incarcerationis, vel torturæ, aut excommunicationis, etiam comminatæ appellatur, nonnisi, visis actis, ex quibus evidentèr appareat de gravamine, appellatio admittatur, aut inhibitio, vel provisio aliqua concedatur.*

Causà appellationis pendente, appellans in eodem, quo reperitur carcere, permanebit, quò ad Judex ad quem *appellatum est, visis actis, & causa cognita, alitèr decreverit: & tunc, si à Judicis* ad quem *decreto vim definitivæ habente fuerit appellatum, is nihil mandare, aut pro sui decreti exequutione attentare poterit, donec per Judicem superiorem aliud fuerit ordinatum.*

20 *Acta originalia processuum primæ instantiæ ad Judicem appellationis Notarius mittere non cogatur, nisi probabilis aliqua falsitatis causa, & suspicio incidat, quæ judicialitèr obiiciatur: & tunc, terminata causa, remittenda sunt ad Ordinarium, ut in suó Archivio conserventur.*

21 *Censura Ecclesiastica contra appellantem prolata, relaxari, aut nulla declarari per Judicem appellationis non possit, nisi auditis partibus, & causa cognita; tuncque, si constiterit eam justam esse, ad Judicem, qui excommunicavit, appellans remittendus est, ut ab ipso juxtà Sacros Canones beneficium absolutionis, si humilitèr petierit, debitamque emendationem præstiterit, obtineat: si verò injustam esse clarè appareat, Superior absolutionem impendat. Si autem dubitatur, honestiùs est, ut ad excommunicatorem intra brevem aliquem competentem terminum eidem præfigiendum absolvendus remittatur: licèt etiam Superior hoc casu idipsum per se præstare jure possit.*

22 *Absolutio ad cautelam, nonnisi parte citata, & visis actis, cum dubitatur de nullitate excommunicationis ab homine prolatæ, vel à jure, si occurrat dubium facti, vel probabile dubium juris, concedenda erit; tumque ad tempus breve cum reincidentia, & præstita per excommunicatum cautione de stando juri, & parendo mandatis Ecclesiæ tantùm; & si juxtà formam à jure præscriptam apparebit aliquem ob manifestam offensam excommunicatum fuisse, debitam etiam satisfactionem præstare. Si verò ob contumaciam manifestam, expensas quoque reficere, ac insuper cavere de judicio sisti coram excommunicatore, quis teneatur, priusquam ad cautelam absolvatur. Romæ in Sac. Congr. die 16. Octob.* 1600. Similia Decreta ejusdem S. C. C. *in causa Regni Sardiniæ edita* 15. *Maii* 1700. videas apud Monacellum *form. part. 2. for. 2. num.8. tit.15.*

CA-

CAPUT VI.

Officialis quoad approbationem ab Ordinario ad Sæcularium Confessiones.

SUMMARIUM.

1 *Est necessaria Regularibus pro sæcularium Confessionibus approbatio Ordinarii.*
2 *Quod plures Summi Pontifices decreverunt.*
3 *Etiam Lectores, & Magistri in Theologia debent approbari.*
4 *Non sufficit se præsentare Episcopo.*
5 *Existens in Lucana Diœcesi nequit Confessiones audire illorum, qui sunt subditi Archiepiscopo Florentino, à quo approbationem accepit, nisi etiam Lucæ approbetur.*
6 *In Diœcesi, in qua Regulares sunt approbati, possunt omnium ad illam confluentium Confessiones audire.*
7 *Generalitèr idonei reperti debent sine limitatione temporis, & personarum approbari.*
8 *Quinam Regularis censeatur generalitèr idoneus repertus?*
9 *An sic approbati possint ab eodem Episcopo iterùm examinari? & ibi plura.*
10 *Regulares non egent approbatione Episcopi pro audiendis Confessionibus eorum, qui sunt eorum commensales.*
11 *In Confessario, electo in vim Bullæ Cruciatæ est necessaria approbatio Ordinarii loci.*
12 *Etiam in Confessariis, electis tempore Jubilei est necessaria approbatio Ordinarii loci.*
13 *Non potest simplex Sacerdos in mortis articulo, præsente Confessario approbato, confessiones audire.*
14 *Licentias audiendi confessiones ab Episcopo concessas, etiam absque limitatione temporis potest Vicarius Capitularis ex causa revocare.*
15 *Parochus, dimisso beneficio Parochiali, eget approbatione pro confessionibus.*
16 *Parochus in aliena Diœcesi nequit sui Parochiani confessionem audire.*
17 *Sacerdos non approbatus ab Ordinario non potest absolvere à mortalibus, aliàs confessis.*
18 *Agitur de Regulari absque sui Superioris licentia præsentato Episcopo.*
19 *Confessarius Regularium non eget approbatione Ordinarii.*

1 QUamvis, ut statuit *Trid. sess.* 23. *cap.*15. *de reform. Præsbyteri in sua ordinatione à peccatis absolvendi potestatem accipiant*: decernit *tamen Sancta Synodus, nullum, etiam Regularem, posse Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi, aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat; privilegiis, & consuetudine quacunque, etiam immemorabili, non obstantibus*. Qua clausula expressè derogatur Privilegiis Regularium, quibus eis esset concessum, posse absque prævia approbatione Episcopi sæcularium confessiones audire. Sunt ex ordinatione habiles ad audiendas confessiones, sed ab ordinatione executionem non recipiunt; neque in actum secundum potest potestas Ordinis exire, nisi Episcopus subditos assignet; quod est jurisdictionem conferre.

2 Ante Trid. id firmavit Leo X. Constit. *Dum intra mentis* la 22. *Bullar. to.* 1. & post eà Gregorius XV. *Constit. inscrutabili* 18. *Bullar. tom.* 3. Deindè Urbanus VIII. *Constit. cum sicut accepimus* 29. *Bullar. tom.* 4. revocavit quascumque facultates ad audiendas sæcularium confessiones Regularibus concessas, ita ut nullis, sivè Superioribus, sivè subditis, etiam Societatis Jesu, ad id suffragari possent. Piasec. *prax. Episcop. part.* 2. *cap.* 1. *art.* 2. Deindè Innoc. X. *Cōstit. cum sicut* 29. *Bullar. to.* 4. confirmavit Decretum Sac. Cōgr. cui committebatur examen super ex ortis controversiis inter Episcopum Angelopolitanum, & PP. Societatis Provinciæ Mexicanæ, quæ ad nonum censuit: *Prædictos Religiosos, nequaquàm posse in Civitate Angelopolitana confessiones sæcularium audire sine approbatione Episcopi Diœcesani*. Constitutionem excripsi *cap.* 19.

3 Hujusmodi ab Ordinario approbationem esse necessariam, etiam in Sacræ Theologiæ Magistris, & Lectoribus, sanxit Pius V. *Constit. Romani Pontificis* 133. *Bullar. tom.* 2. in qua post alia hæc subdit: *Nos super his pro debito Pastoralis officii, prout tenemur, salubritèr providere volentes,*

tes, tenore præsentium, hac nostra Constitutione perpetua sancimus, decernimus, & declaramus, Decretum Concilii Tridentini de approbatione Regularium, audiendis Confessionibus Sæcularium præpositorum, ab Episcopis facienda, observari debere, etiam in omnibus Regularibus quorumcumque Ordinum, etiam Mendicantium, etiam sub Regulari disciplina viventibus, etiam si sint Lectores, aut in Theologia, etiã de Superiorum suorum licentia, graduati, vel promoti; vel à suis Magistris Generalibus, vel à Provincialibus Ministris Sæcularium Confessionibus audiendis expositi. Et cum hæc Constitutio sit posterior ea, quam Idem in amplissimum Mendicantium favorem edidit anno 1567. eidem certè derogat: sicut posteriores leges prioribus, quibus opponuntur, derogare solent, easque antiquare, Cabassut. *prax. Jur. Can. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 3.

4 Nec sufficit se præsentare Episcopo, verùm etiam debet quis ab ipso approbari, & approbationem obtinere, ut in terminis Trid. idque adeò necessariò, ut eum, qui Regulari Episcopo præsentato, & ab eo non approbato, confitetur, sit certum præcepto annuæ confessionis non satisfacere, ut decrevit *Alexand. VII.* 24. *Septembris* 1665. hanc damnans Propositionem: *Satisfacit præcepto annuæ confessionis, qui confitetur Regulari, Episcopo præsentato, sed ab eo injustè reprobato.*

Et ex hoc, & *Const. Superna Clem. X.* la 7. *Bullar. tom.* 5. patet esse derogatum privilegio dato in *Clement. dudum de sepult.* §. *statuimus*. Ord. Prædic. & Min. ubi Papa, recusantibus Episcopis conferre licentiam audiendi sæcularium confessiones Fratribus, à præfatorum Ordin. Superioribus electis, & eisdem Episcopis præsentatis ad effectum eam recipiẽdi, iisdem sic electis, & præsentatis concesserat, ut liberè, & licitè confessiones audirent, & beneficium absolutionis ritè confessis impenderent.

5 Nequit Regularis in una Diœcesi approbatus ex vi illius approbationis, Sæcularium confessiones in alia Diœcesi audire, nisi in ista etiam approbetur. Etiamsi Pœnitentes essent subditi illius Episcopi, à quo fuit approbatus, ut allegat *Constit. Clem. X.* decrevit, ibi: *Ad hac Religiosos ab Episcopo ad confessiones sæcularium in sua Diœcesi audiendas approbatos, non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire, quamvis pœnitentes subditi sint ejus Episcopi, à quo ipsi Religiosi jam fuerunt approbati.*

6 Verùm in Diœcesi, in qua sunt approbati, possunt omnium ex aliis Diœcesibus ad eam confluentium sæcularium confessiones audire; ut à Sac. Cong. Conc. determinatum testatur Fagnan. in 5. ad *cap. Omnis n.* 79. *de pœnit. & remiss.* cum, ut ipse scribit, Regulares supposita approbatione, habeant ex alleg. Clementina *dudũ*, ac ex annotatione Glossæ, & Laym. *Theol. moral. lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 11. *num.* 7. jurisdictionem à Papa; cujus jurisdictio ad alicujus Territorii limites non restringitur, *cap. Cuncta per mundum* 9. *quæst.* 3. sed universus Orbis est sua Diœcesis. Quod jam decreverat Leo X. *Const. Dum intra: citata*, hac phrasi: *Ipsique Fratres* (scilicet ab Episcopo approbati) *etiam Forensium confessiones audire valeant*. Quibus id etiam competit post Bullam Greg. XV. *Inscrutabili*, ut Sac. Cong. Conc. ad secundum dubium, occasione illius inter alia propositum, prout sequitur, respondit: *Hac in parte Constitutionem nihil novi juris induxisse, nec ullam novam authoritatem Episcopis in Regulares attribuisse; ideoque in vim ipsius Constitutionis non posse Episcopos Regularibus præscribere, ut certis tantùm in locis, ac temporibus, aut certarum personarum confessiones audiant, vel alis illorum Privilegia in Sacramentis administrandis restringere, aut moderari* ad calcem *d. Const.* Gregorii XV. & apud Fagnan. cit. *in cap. Cum Capella, & lib.* 12. *Decret. fol.* 130.

7 Et novissimè in sæpè laudata *Const. Superna* Clemens X. sanxit: *Illos autem Religiosos, qui ad confessiones audiendas idonei generalitèr reperti fuerint, ab Episcopis generalitèr quoque, & indistinctè absque aliqua limitatione temporis, certorumve locorum, aut generis Personarum, in Diœcesi propria admittendos; quo ad cæteros verò, qui non adeo idonei reperientur, si petierint se admitti, arbitrio Ordinarii relinqui ipsos cum limitata facultate, prout iisdem Ordinariis magis expedire videbitur, probare, & admittere. Attamen confessiones audiendi facultatem omnibus simul unius Conventus Regularibus Confessoribus adimi ab Episcopo, inconsulta Sede Apostolica, nullatenùs posse.*

8 At petitur, *Quinam Regularis cen-*

sea-

ſeatur generalitèr ab Epiſcopo idoneus repertus ad audiendas ſæcularium confeſſiones, cui proinde ad tex. d. Clement. debeat generalitèr abſque temporis limitatione impertiri licentiam confeſſiones excipiendi?

R. Is, qui abſolutè idoneus reperitur in prudentia, & morum integritate, ac in rigoroſo examine totius Theologiæ moralis experimentum fecerit propriæ habilitatis, & peritiæ, propter quod perfectus dignoſcatur in ſtudio caſuum conſcientiæ, & potens ſuas partes juxtà dignitatem Tribunalis pœnitentiæ exercere. Hujus generis religioſis facultas ſine temporis præfinitione conceditur, non verò cœteris, non adeò idoneis, nec tanto experimento ſuper ſingulis materiis ſcientiæ moralis ſe exponentibus: proptereà licentiis limitatis ipſi acquieſcunt. Unde hic Romæ praxis eſt, ut prævio ſufficienti examine, facultas ad annũ concedatur, & quovis anno renovetur. Licèt in renovatione novum examen non exigatur. Quod pluribus in locis ex indulgenti Ordinariorum clementia eſt in uſu. Ubi verò ſolet novum examen requiri, excipiuntur Religioſi gradu, ætate, prudentia, experientia, & doctrina conſpicui: eos dimittendo cum nova prorogatione ad annum abſque ullo repetito examine. Quod exigitur à cœteris minoris litteraturæ, ut inducantur ad proficiendum, tùm in bonitate, tùm in doctrina.

9 Sed quæritur. *An Regulares ſimplicitèr approbati in examine rigoroſo abſque ulla temporis præfinitione, poſſint examinari ab eodem Epiſcopo?*

Reſp. Affirmativè, ſi nova cauſa ſupervenerit juxtà Decretum S. Congr. Conc. Quæ propoſito dubio. *An regulares ſimpliciter in examine rigoroſo ſemel approbati poſſint iterùm examinari ab eodem Epiſcopo? Die 7. Febr. 1654. cenſuit Regulares ſimplicitèr in examine rigoroſo ſemel approbatos, non poſſe iterùm examinari ab eodem Epiſcopo, niſi nova ſuperveniente cauſa.* Quod expreſsè legitur in *d. Conſt. Clement.* §. 5. Nec cauſam tenetur Epipus ipſis Regularibus ſignificare, *ibid.* Et §. 6. inter cauſas ad miniſterium confeſſionis pertinentes accenſetur, ſi ſcandaloſè, vel inhoneſtè vixerint. Approbatos abſque limitatione temporis à Viceario Generali, iterùm poteſt Epiſcopus examinare, *ibid.* §. 5. ſicut approbatos ab Anteceſſoribus Epiſcopis poteſt Succeſſor iterùm ad examẽ vocare, & ſuſpendere, vel repellere dũ inhabiles ſint, *ibid.*

Licentiæ audiendi confeſſiones, etiam ad annum, vel ad ſex menſes non expirant morte concedenti, ut per DD. communitèr, & *inf. n.* 13. Sed ad annum. V.G. conceſſæ, eo elapſo abſq; ulla alia revocatione expirant, adeout nova ſit neceſſaria.

10 Sed, *an Regulares opus habeant approbatione Ordinarii, ut excipere poſſint confeſſiones eorum, qui licèt ſint ſæculares, dicuntur tamen de familia; & eorundem Regularium commenſales?*

Reſp. Negativè, prout expreſsè Clemens, ibi: *Cœterum in Monaſteriis, ac etiam Collegiis, ubi juxtà regularia inſtituta vivitur, poſſe, tàm Prælatos Regulares, quàm Confeſſores Regularium, eorundem Monaſteriorum, ſeù Collegiorum audire confeſſiones illorum ſæculariũ* (intellige abſque prævia approbatione Epiſcopi; ut ſub 14. Auguſti 1568. decrevit Sac. Congr.) *qui inibi ſunt verè de familia, & continui commenſales; non autem illorum, qui tantùm ipſis deſerviunt.* Verè autem de familia, & continui commenſales dicuntur Oblati, ſeù Donati S. Dominici, & Tertiarii S. Franciſci, qui intra Monaſteriorum ſepta, habitant, vivunt, ac dormiunt: in habitu ejuſdem coloris cum eo, quo utũtur profeſſi incedũt, & manent ſub obedientia Prælati, non ratione voti, ſed ratione muneris ſerviẽdi Monaſterio: obindè in Monaſterio contraxerunt domicilium. Et per Trident. *ſeſſ. 24. cap. 11. de ref.* gaudent omnibus privilegiis Religioſorum, quibus actu inſerviunt, & numerantur inter ſæculares verè familiares; ad differentiã eorum, qui in Monaſterio domicilium non contraxerunt, ſed menſtrua mercede, vel annuo ſalario ſervitium præſtant.

Paritèr abſq; approbatione Ordinarii nequeũt Regulares, aliivè Sacerdotes excipere venialium confeſſiones, prout ex cõmiſſione Innoc. XI. ſub 12. *Febr.* 1679. S.C.C. diſpoſuit in decreto *cum ad aures* circa Cõmunionẽ quotidianã, ibi: *Non permittant, ut venialium confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti, non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario.* Et quatenùs abſolvant, abſolutio eſt nulla, utpote data à non Judice, & carente juriſdictione inpœnitentes, & poſſunt ab Epiſcopo puniri.

11 Quæritur. *An in Confeſſario, etiam Regulari, in vim Bullæ Cruciatæ electo,*

necessaria sit approbatio ab Ordinario loci?

11 Resp. Affirmativè. Et debet approbatio esse ab Ordinario loci, in quo confessiones audit: prout in expressis terminis decrevit, & declaravit Innoc. XII. *Constit. Cum sicut* edita 19. *Aprilis* 1700. ibi: *Adeout Confessarii, tàm saeculares, quàm Regulares, quicumque illi sint, in vim dictæ Bullæ Cruciatæ à Pœnitentibus ad audiendas eorum Sacramentales Confessiones electi, nullatenùs confessiones hujusmodi audire valeant sine approbatione Ordinarii, & Episcopi Diœcesani loci, in quo ipsi pœnitentes degunt, & Confessarios eligunt, vel ad excipiendas confessiones requirunt. Nec ad hoc suffragari approbationem semèl, vel pluries ab aliis Ordinariis aliorum locorum, & Diœcesum obtentam, etiam si pœnitentes illorum Ordinariorum, qui Confessarios electos approbassent, subditi forent*. Declaratque Confessiones alitèr factas, præterquam in mortis articulo, irritas esse. Ipsos autem Confessarios ipso jure suspendit; & excommunicatione Papæ reservata ligat docentes, aut ad praxim deducentes opinionem contrariam; omniaque in contrarium tollit, & abrogat.

12 Etiam Confessarius, cui quis confitetur tempore Jubilæi, debet esse approbatus ab Ordinario. Sed, *an debeat esse approbatus ab Ordinario ipsius Confessarii, vel ab Ordinario pœnitentis*? Sac. Congr. interpretando Bullam Jubilæi, & ex ejus sententia Sanctissimus declaravit, Bullam esse intelligendam de Ordinario eorum, qui audiunt confessiones, non autem de Ordinario pœnitentium. Ideò non sufficit aliàs approbationem recepisse in alia Diœcesi, sed est necessaria approbatio illius Ordinarii, in cujus Diœcesi confessiones audiuntur. Et proindè in Bullis Jubilæi adiicitur clausula, *ex approbatis à locorum Ordinariis*: intellige, illarum Diœcesum respectivè, in quibus confessiones excipiuntur. Vide Fagnan. in 5. *ad cap. Ne pro de pœnit. num.* 19. & quæ dixi *lib.* 1. *Caut. cap.* 9. *num.* 6.

13 Hìc advertas, quod, licèt in articulo mortis quivis Sacerdos, etiam non approbatus, possit confessiones audire, ad tex. Trid. *sess.* 14. *cap.* 7. *de pœnit.* hoc tamen procedit, si non sit præsens approbatus, aut de facili vocari non possit. Aliàs si, approbato præsente, absolutionem conferret, absolutio esset nulla, utpotè data à non habente jurisdictionem. Quæ ob necessitatem, & ne infirmus *pereat*, tunc conceditur ab Ecclesia simplici Sacerdoti, ut textus loquitur. Sed nulla est necessitas concedendi, cum præsens est approbatus. Facit textus in *cap. Presbyter* 26. *quæst.* 6. ibi: *Presbyter, inconsulto Episcopo, non reconciliet pœnitentem, nisi, absente Episcopo, ultima necessitas cogat*.

Itèm nota, licentias ab Episcopis ad confessiones audiendas concessas non expirare ipsorum Episcoporum morte: quia sunt gratia, & gratia non perimitur morte concedentis, ut optimè text. ad *cap. si super de offic. deleg. in* 6. Procedit enim à dignitate Episcopali, quæ non perit, sed in Successoribus perseverat: etiam re integra, hoc est, si concedens decesserit, priusquàm quis confessiones excipere incæperit, ut *ibid.* & *cap. si cui de præbend. in* 6. Secùs, si concessio esset cum clausula *usque ad beneplacitum*: tunc enim per obitum gratia expirat, ut in *cap. si gratiosè de rescript. ibid.*

14 Deinde, scias licentias posse per Capitulum, Sede Vacante, & Vicarium Capitularem post Episcopi approbantis mortem ex causa revocari: In quo omnes concordant cum Fagnan. in 1. *ad cap. His, quæ de majorit. & obed. num.* 49. & *cap. Cum olim ibid. num.* 2. Constituentes regulam affirmativam: *Quod, mortuo Episcopo, jurisdictio Episcopalis ad Capitulum devolvitur*; & ita potest exerecere, quæ sunt jurisdictionis Episcopalis. Verũ à regula excipiuntur ea, quę Episcopo cõpetunt modo speciali, & ex jure delegationis, *Piasec. cit. proem. de elect. tit. quid agendũ n.* 20. Et hinc potest ex causa licẽtias revocare, & approbatos iterũ examinare. Hoc enim conducit ad rectam Sacramentorum administrationem.

15 Ponderandum etiam, quod Parochus ex aliqua causa dimittens beneficium Parochiale, non potest absque nova approbatione confessiones audire, ut probat Piasec. *prax. par.* 2. *cap.* 1. *art.* 2. *num.* 5. Quoniam facultas ad absolvendum est connexa cum assecutione Parochiæ; adeoque, ista dimissa, facultas cessat.

16 Nec Parochus potest in alia Diœcesi proprium Parochianum absolvere; quia in aliena Diœcesi non habilitatur ad confessiones audiendas per Paro-

rochiale beneficium obtentum in propria. Quod esse videtur ad sensum Trid. *sess. & cap. cit.* ubi, utitur verb. *ab Episcopis* in numero plurali; qua locutione significat ab Episcopis respectivè esse approbationem recipiendã, adeout non sufficiat eam in una Diœcesi obtinuisse, si in alia sit cōfessio audienda. Considerari etiam potest, quod Advenæ, Peregrini, & Scholares sortiuntur forum pœnitentialem in locis, ubi moram trahunt, Glos. in *Clement. Religiosi verb. Parochialis de privil.* Et ita quoad hujusmodi forum Parochianus Titii extra Diœcesim non est amplius de Titii jurisdictione. Cœterùm oppositum defenditur à Fagnan. in *d. cap. Ne pro num.* 29.

An autem approbatus ad confessiones sæcularium reputetur approbatus ad excipiendas illas Monialium? Dicitur negativè, & dicam *cap.* 13.

17 Sciendum etiã, simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario non posse absolvere à peccatis mortalibus, aliàs confessis, utpotè carentem jurisditione: contra nonnullos, qui oppositum aliàs tenuerunt; ad quod certè facit, etiam dictum Decretum Sac. Congr. Conc. ab eodem Innoc. XI. approbatum.

18 Ad dubium: An Regularis sine suorum Superiorum licentia præsentatus Episcopo, & ab eodem approbatus, licitè, & validè possit Confessiones sæcularium excipere? Dicitur cum Layman. *cit. num.* 9. quod, quamquam illicitè eas audiat (excipitur à Miranda *Man. Prælat. qu.* 45. *art.* 10. *to.* 1. mortis articulus, in quo etiã licitè pœnitentes absolvit) validè tamen excipit: cum in eo omnia ad validitatem in Ministro requisita concurrant: ordo nimirùm Sacerdotalis, approbatio Episcopi, & jurisdictio delegata.

Verùm, ubi Statutum esset, à Sede Apostolica approbatum, quod nullus Regularis, absque suorum Superiorum licentia se Ordinariis præsentaret, & revocarentur licentiæ audiendi Confessiones ab eis obtentæ, nec validè eas exciperet, nullumque esset beneficium absolutionis collatum, ut ipse notat Layman, & Miranda.

Absolutè consulerem abstinendum propter probabilitatem sententiæ apud Barbos. *ad sess.* 23. *Trid. num.* 7. asserentem Episcopos non approbare Regulares in Confessarios, nisi à Prælatis suis, saltèm interpretativè illis præsententur, juxtà formam Clement. *Dudum de sepultur.* §. *Statuimus.* Quæ, quoad formam præsentandi, ipso teste, non est revocata.

19 Quæritur: An Confessarius Religiosorum debeat esse approbatus ab Episcopo?

Resp. negativè: Dummodò Confessarius, & Pœnitens sint ejusdem Ordinis, prout colligitur optimè ex Trid. *cit. n.* 1. & ibi DD. Nam si esset, vel Sacerdos sæcularis, aut alterius Ordinis, censeo necessariam esse illius approbationem; ad formam *Constit. Provenit*, *Innocen. VII. apud Confect.* indulgentis Fratribus ex Ord. Prædic. ex obedientia itinerantibus, & copiam Confessarii ex proprio Ordine non habentibus, posse *quemcumque alium Presbyterum idoneum, & discretum, Religiosum, vel sæcularem, in eorum Confessorem eligere.* Idoneus autem per Trid. *loco adducto* ad effectum audiendi Confessiones, etiam Religiosi alterius Ordinis quis non reputatur, nisi ad minus examine Episcopi, si ei videbitur necessarium, probetur. Hæc est tutior sententia. Cum verò agitur de valore Sacramentorum, tutiora sunt sequenda, ut dixi *lib.* 2. *cautela cap.* 1. Consentit Vasquez alleg. à Thoma Tambur. *lib.* 5. *de pœnit. cap.* 5. §. 2. *num.* 17.

CAPUT VII.

Officialis quoad Benedictionem.

SUMMARIUM.

1 *Benedictionis Ecclesiasticæ natura.*
2 *Benedictio solemnis, una invocativa, alia constitutiva.*
3 *Ad Divinum Cultum benedicta, ad usum prophanum applicari non possunt.*
4 *Benedictiones solemnes constitutivæ sunt propriæ Episcoporum.*
5 *Observanda in Ecclesiarum ædificatione.*
6 *Ecclesiæ sunt consecrandæ ab Episcopis.*
7 *Ecclesia, si polluatur, reconciliatur, vel benedicitur ubi plura.*
8 *Sacerdos celebrans in Ecclesia polluta non efficitur irregularis.*
9 *Agitur de pollutione Ecclesiæ per effusionem sanguinis, & homicidium.*
10 *Et de procedente ex humani seminis effusione.*

Et

11 *Et de proveniente ex sepultura excommunicati publicè denunciati: ac ex illa infidelis.*
12 *Quando polluta Ecclesia, censeatur pollutum Cœmeterium? & , an polluta Sacristia reputetur polluta Ecclesia?*
13 *Agitur de facultate Regularium ad reconciliandas proprias Ecclesias.*
14 *Fratres Minores possunt benedicere paramenta Ecclesiastica ad proprium usum: & an pro Monialium Ecclesiis?*
15 *Habentes privilegia benedicendi paramenta sacra, nequeunt ea benedicere, in quibus adhibetur Chrisma.*
16 *Tollitur consuetudo.*
17 *Sed exigitur privilegium speciale Sedis Apostolicæ.*
18 *Benedictio Pixidis non fit cum sacra unctione.*
19 *Sacerdos absque privilegio benedicens vestes, & paramenta sacra incurrit irregularitatem.*
20 *Diaconus benedicens aquam, quæ communitèr in Ecclesiis ad usum fidelium asservatur, fit irregularis.*
21 *Sacrificium Missæ celebrari debet in Altari consecrato.*
22 *Quando sacra vasa, & ornamenta censeantur amisisse benedictionem?*
23 *Res sacræ non debent ad usus sæculares commodari.*
24 *Decreta S. C. C. ad dubia à Parochis Bononiensibus proposita. ad 25.*

1 AGitur hìc de benedictione Ecclesiastica, quæ, ut talis, accipitur pro *prece, & formula orationum, quæ ritibus, & cæremoniis ex Ecclesiæ institutione ab ejusdem Ministris super personis, vel rebus aliis sensibilibus pronunciantur, ad impetrandum hominibus divinæ gratiæ præsidium, & alia Dei dona*. Gavantus *ad Rubr. Missal. par.* 4. *tit.* 19. *num.* 1. Hasbens. *sum. qq. verb. Benedictio nu.* 55. Formulæ, & benedictionum cæremoniæ habentur respectivè in Missali, Rituali, & Pontificali Romano Clementis VIII. Quæ verò ipsarum usu benedicuntur, benedictione publica, & solemni benedicta dicuntur.

2 Publica, & solemnis benedictio, alia est *constitutiva*, & alia *invocativa*. Invocativa est, quæ adhibetur ad invocandum specialeDei auxilium circa præsentiam, vel usum quarumdam rerum: cujusmodi est benedictio, Agni Paschalis, Ovorum, Panis, Candelarum. Aquæ, Cinerum, & similium: quæ in *cit. Missal. Ritual. & Pontific.* respectivè notantur. Et nunquam à Diacono fieri possunt, ut ibi Hasbens. ex Sylvestro, & Ecclesiæ praxi.

3 Constitutiva verò est, per quā aliqua divino cultui destinantur, vel ad divina ministeria benedicūtur, quę ad usum prophanum sine irreverentia applicari non possunt: ut est benedictio Ecclesiæ, Altaris, Calicis, Vestium Sacerdotalium, & similium. Layman. *Theol. moral. to.* 2. *lib.* 5. *tr.* 9. *cap.* 13. *n.* 4.

4 Benedictiones solemnes rerum constitutivæ, aliæ fiunt cum sacra unctione, ut illa Ecclesiarum, Altarium, Calicis, Patenarum, & Campanarum. Quædam verò absque sacro Chrismate, ut Corporalium, Paramentorum Ecclesiasticorum, Pixidis &c. Ambæ sunt ita Ordinis Episcopalis, ut denegentur simplici Sacerdoti. Cui nec Episcopus potest delegare facultatem, ut ea etiam benedicat, in quibus Chrisma non adhibetur; nisi super delegatione facienda habeat speciale privilegium Sedis Apostolicæ, ut ex *S. Rit. Congr.* refert Piasec. *prax. par.* 1. *cap.* 2. *art.* 4. *num.* 16. Gavantus *cit. num.* 23. Nam Episcopi non possunt delegare, quæ sunt Ordinis Episcopalis; licèt possint ea, quæ sunt jurisdictionis, ut expressè tex. *in cap. Aqua de consecrat. Eccles.* Hinc patet esse de reservatis Pontifici privilegiare Sacerdotes simplices, ut possint, etiam ea, in quibus unctio Chrismatis non intervenit, benedicere.

5 Notandum Ecclesias non esse ædificandas, nisi Episcopus locum assignet, primum lapidem (qui esse debet quadratus, angularis, ex d. Pontif. *in rubr. tit. de Eccles. ædif.*) benedicat, & ponat, ac Crucem erigat, cap. *Nemo Ecclesiarum dist.* 1. *de consecrat. & in d. rubr.*

Nec debent ædificari, nisi priùs assignentur necessaria pro luminibus, pro custodia, & pro stipendiis Ministrorum *ibid.* Debetque semper abesse præjudicium antiquarum, & maximè Ecclesiæ Parochialis. Nec Parochia potest se ædificationi opponere, cum ejus jura præservantur, & Episcopus constructionem permittit, ut pluriès resolvit Sac. Congr. Concilii 10. *Maii* 1687. 16. *Januarii* 1694. & aliàs sæpè, cum clausula:

sal-

salvis juribus Parochialibus, apud Monacell. *for. par.* 1. *for.* 10. *num.* 8. *& seq. tit.* 6. Ubi *n.* 15. tradit, quod præjudicium proveniens Ecclesiis Parochialibus ex diminutione concursus Populi non attenditur, & Parochi semper succumbent, quotiès hoc titulo curabunt se opponere ædificationi novarum Ecclesiarum. Nam licèt populus hortandus sit ad audiendam Missam diebus festis in Parochiali per Trid *sess.* 24. *cap.* 4. *de ref.*; cogi tamen non potest, ut resolvit Sac. C. Conc. *in Fulginaten.* 7. *Julii* 1696. Atque ita constructio novæ Ecclesiæ pro sola celebratione Missæ impediri non debet: siquidem res est valde pia, & religiosa.

6 Ab ipso Episcopo loci Ecclesiæ sunt consecrandæ, allegat. *cap. Aqua*. Vel ab altero Episcopo ex ejus commissione; aliàs non posset, quia Tridentinum *sess.* 6. *cap.* 5. *de ref.* prohibet unum Episcopum posse Pontificalia exercere in Diœcesi alterius, nisi alter consentiat.

7 Semèl autem consecratæ, non sunt iterùm consecrandæ, *cap. Ecclesiis dist.* 1. *de consecrat.* Nisi in totum, vel pro majori parte, incendio, terræmotu, vel aliàs parietes diruantur, & solo æquentur. Vel, nisi ex toto, & simul parietes decrustentur. Nam tunc consecratio amittitur propter defectum subjecti, in quo fit. Unctiones enim cum Chrismate, Crucibus adhibitis, fiunt in parietibus ex d. *Pontifical.* Quotiès itaque parietes sunt illæsi, etiamsi tectum ex toto reaptetur, nova consecratione opus non est. Gloss. *in cap. Posuisti cit. tit. v. reconciliari*, & cap. *Si motum d. dist.*

Quatenùs verò parietes ita reaptentur, ut cursu temporis materia, quæ antea fuit, de præsenti non sit, sed nova supervenerit, est ad summum exorcizanda aspersione aquæ benedictæ. Antonell. *de reg. Eccles. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 3. Cæterùm id totum pendet ex judicio Episcopi, qui in contingentia facti discernere debet necessitatem reconsecrationis, vel non, ut optimè Piasec. *num.* 7.

Decrustatio non simul, sed per hebdomadarum intervalla facta cum respectiva partium reaptatione non infert execrationem Ecclesiæ: quia pars major consecrata remanens, tanquam dignior, trahit ad se minorem non consecratam, utpotè minus dignam, ut ibid. Antonellus *arg. ex cap. Quod in dubiis d. tit.* ibi: *Nec negamus, quin Oleum non consecratum consecrato possit commisceri.*

Non deperditur consecratio ex dealbatione Ecclesiæ, quia remanent parietes, & crustis, in qua fit consecratio, Layman. *lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 5. *numer.* 15.

Si Ecclesia jam consecrata polluitur, reconcilianda est aqua cum vino, & cinere benedicta ex *rubr. d. Pontifical.* & ex *d. cap. Proposuisti*, per ipsum Episcopum ex *d. cap. Aqua*; nisi alteri Episcopo committeret: simplici enim Sacerdoti id delegare non potest, cum sit actus Ordinis Episcopalis. Piasec. *cit. num.* 9. Monacel. *for.* 8. *tit.* 6. *num.* 26.

Si verò polluatur Ecclesia, quæ sit tantùm ab Episcopo, vel alio habente facultatem benedicta, & non consecrata, potest per quemcumque simplicem Sacerdotem ex delegatione Episcopi recōciliari aspersione aquæ naturalis cum sale benedictæ, prout in Missali, Piasec. cit. *à num.* 9. & Monacell. *ibid.* Contra nonnullos, qui dixerunt opus non esse concessione Episcopi; quos ibid. reprobat Piasecus. Siquidem, inscio Episcopo, non debet relaxari pœna inducta in terrorem delinquentium, donèc satisfecerint pro delicto.

Nonnulli dixerūt, quod Ecclesia polluta reconciliatur, si subindè ad pollutionē in ea bona fide celebretur. Cæterùm hoc juri repugnat; à quo requiritur, ut benedictione Episcopi reconcilietur, ut *alleg. tit.*

Expensæ, quæ in reconciliatione faciendæ occurrerent, ad eum spectant, qui Ecclesiam violavit, Gonzalez *in* 3. *tit.* 6. *cap.* 7. *num.* 9. Ubi, allegatis Suarez, & Soto notavit, quod si pollutio contingat, dum Missa celebratur, Canone nondum incæpto, Sacerdos non debet eam prosequi; si verò post Canonem, prosequendum est Sacrificium.

Tempore pollutionis Ecclesiæ non videtur prohibitum, ut in ea prædicetur divinum verbum, Arg. *ex cap. responso de sent. excomm.*

An autem dicatur Ecclesia polluta, quando delictum (quo potest pollui) est occultum? DD. non concordant. Notoria desideratur à Layman. *cit. tra.* 5. *cap.* 5. *nu* 8. *de Sacrif. Miss.* Occultam sufficere *m* it Lessius, Sanchez, & Salas apud

apud Gonzalez *d. cap. 7. num. 7.* Cujus sententiâ lis est de voce. Nam est certum, quod Ecclesia per se, & ex natura talis facti violatur per tale occultum delictum, secundùm ea, quæ habentur cap. *Significasti de adult.* Tamen, quantùm ad abstinendum à celebratione in illa non censetur violata, donec violatio occulta manet, sed statim ac vulgatur, ut possit publica, & notoria censeri; adeout habeatur pro violata ex Piasec. *nu.* 8. à tempore publicationis. Et cum dubia est pollutio recurrendum est ad Episcopum, ut declaret *ibid.*

8 Verùm, si Sacerdos scientèr celebret in Ecclesia tempore pollutionis, peccat quidèm mortalitèr, sed non incurrit irregularitatem; quia pollutio Ecclesiæ non est censura, sed solùm moralis macula, propter quam ipso jure in Ecclesia ante reconciliationem interdicuntur Divinorum celebratio, & Fidelium sepultura; nulla autem in jure est lata pœna contra transgressores, ut advertit Gonzalez, *ubi sup. num. 6.*

9 Diversis modis Ecclesia polluitur. Primò, violenta, & injuriosa sanguinis effusione (modò non sit per nares, ex quibus facilis est exitus) vulnere, & homicidio in Ecclesia culpabilitèr commissis, ex d. cap. *Proposuisti*, & cap. *Si Ecclesiam d. tit. in 6* Unde effusio sanguinis per jocum: vel vulnus, aut homicidium non voluntarium, sed fortuitum, ut, si ædificium corruat, vel quid simile contingat: aut à furioso, vel ebrio factum, Ecclesiam non violat, quia injuriosa, & imputabilia non sunt.

Polluitur tamen, si quis sanæ mentis seipsum in Ecclesia occidit, vel laqueo se suspendit, aut venenum bibit, juxta cap. *Contingit il 1. de sent. excomm.*

Illud autem quæri solet. I. *An Ecclesia polluatur, si vulnus in Ecclesia inferatur, sanguis verò effluat extra Ecclesiam?*

II. *An polluatur, si causa vulneris sit ex Ecclesia, sed extra eam ictus sequatur; ut, si ex Ecclesia explodatur sclopus, & extra vulneret, & occidat?*

III. *An polluatur, si ab existente extra Ecclesiam, lancea, sagitta, vel lapis emittantur, & intra Ecclesiam quis vulneretur, vel occidatur?*

R. Ad 1. affirmativè, ex d. cap. *Proposuisti*. Nihil enim interest, utrùm sanguis in ipsa Ecclesia effluat, an extra perfundatur; quia utroque casu æqualitèr, vulnere illato, injuria Ecclesiæ infertur. Nec item interest, si homicidium committatur per suffocationem, contusionem, venenum, vel sanguinis effusionem, quia tex. *in d. cap. Proposuisti*, hoc discrimen non agnovit, sed absolutè dixit Ecclesiam pollui per homicidium, vel vulnus: semper enim magnus horror, & injuria sequitur ex illis in loco sacro voluntariè commissis.

Ad 2. & 3. paritèr affirmativè propter injuriam, quæ Ecclesiæ infertur. Aliàs dicitur, si quis extra Ecclesiam percussus confugiens ad Ecclesiam in ea moriatur, vel sanguinem spargat.

Polluitur quoque Ecclesia per homicidium jussu Judicis factum: ut, si ejus sententiâ aliquis in Ecclesia occidatur; nam quamvis aliàs justa esset sententia quoad pœnam, foret tamen injuriosa exequutio propter reverentiam loco debitam.

Non censetur violata Ecclesia, si homicidium perpetretur in locis subterraneis, separatis à corpore Ecclesiæ, aut in cubiculis constructis supra tectum, & fornicem ejusdem, aut in turri ipsius, quia hæc omnia censentur esse extra Ecclesiam, nec cultui Divino deputata; Sperellus *decis 62. num.* 18. Non sic autem, si committatur intra ambitum, vel in porticu Ecclesiæ, ibid. Gonzalez.

Nec violatur per homicidium justum, quod propter necessariam vitæ defensionem cum moderamine inculpatæ tutelæ committitur, quia injuriosum non est; nàm non est culpabile, *ibid.*

10 Deinde polluitur Ecclesia humani seminis effusione, in ea voluntariè facta, cap. *Si Ecclesiam de consecrat. Eccles. in 6.* quia est contra honestatem, & externam reverentiam loci sacri.

Quantùm ad copulam conjugalem: *an per eam violetur Ecclesia?* Utrinque sunt DD. Sed per eam violari dixit Glos. *in d. cap. Si Ecclesiam in ver. Seminis*; propter reverentiam loco debitam. Multa enim in se licita, ex loco fiunt illicita, cap. *Ecclesia 68. dist.* & Piasec. *à num.* 8. nisi versemur in casu, in quo conjuges ita sint obsessi in Ecclesia, ut eis sit aditus ad loca prophana prohibitus, & aliàs non possint se continere absque periculo peccati. Tunc enim, concurrentibus dua-

duobus præceptis inter se contrariis: uno fundato in honestate, & externa reverentia loci, nec habens adjunctam aliam intrinsecam malitiam: alio verò tendente ad tollendam causam peccati, & periculum incontinentiæ, quæ intrinsecè est mala: hoc posterius præceptum, quo majus malum vitatur, fortius est, & illud superat.

Extra quem casum propter reverentiã loci, illicita est copula conjugalis in Ecclesia, sivè publica sit, sivè occulta, & semper sacrilegium committitur. Ex quo sequitur conjugibus per se non licere sine peccato debitum petere, vel reddere intra Ecclesiam.

Nec obstat paritas de eo, qui emisit votum simplex castitatis, qui impunè reddit, quamvis petere non possit; nàm discrimen est. Quoniam, cum prohibetur copula conjugalis in Ecclesia, prohibitio ob loci reverentiam in ipsam actionem secundum se dirigitur; & ideo peccant, tàm petens, quàm reddens. At cum copula ob obligationem voti interdicitur, prohibitio est personalis. Proinde, qui votum emisit, debitum petere non potest, quia juri suo renunciavit, sed in alterius præjudicium id efficere non potuit, nec debuit. Et ideo absque metu sacrilegii potest vovens petenti debitum reddere, ut expresè Gonzalez *cit. numer.* 7.

11 Denique polluitur Ecclesia, si in ea sepeliatur fidelis excommunicatus, cap. *Consuluisti hoc tit.* quia, cum hujusmodi excommunicatus sit segregatus à communione fidelium, indignus est sepultura Ecclesiastica, ex cap. *Sacris de sepult.* adeoque nec in Ecclesia, nec in Cœmeterio sepeliri potest: Utrique reverentia debetur.

Quod procedit in excommunicato publicè denunciato, aut notorio Clerici percussore, quia quoad alios excommunicatos toleratos effectus prohibitæ communionis à iure suspenduntur in Const. Martini V. *Ad evitanda*, & ex Const. *Primitiva sub la* 20. *Leonis X.* §.34. *Bullar. tom.* 1.

Polluitur, etiam sepultura Pagani, vel Infidelis, cap. *Ecclesiam de consecrat. dist.* 1. quia Infidelium cadavera deturpant, & fœdant Ecclesiam. Nec debet reconciliari, nisi cadavere exhumato, si discerni potest, cap. *sacris de sepult.* aliàs absque exhumatione reconciliatur, Piasec. *cit. num.* 9. Quod practicandum etiam, cum pueri non baptizati in Ecclesia tumulantur, nisi in utero matris existant, & tanquam pars ipsius cum ipsa sepeliãtur. Et casu, quo Ecclesia sepulturâ Pagani polluitur, non solùm est reconcilianda, sed etiam parietes sunt abradendi. Piasec. *ibid. ex Abbate*.

12 Pollutâ Ecclesiâ, censetur pollutum Cæmeterium ipsi contiguum. Non sic, si fuerit ab Ecclesia remotum. Polluto verò Cæmeterio, licèt contiguo Ecclesiæ, hæc non polluitur, ut expresè tex. *in d. cap. Si Ecclesiam in 6.* nè minus dignum majus, aut accessorium principale ad se trahere videatur, ut ibi Bonifacius VIII.

An autem polluta censeatur Ecclesia, si polluatur Sacristia?

R. Affirmativè, si in Sacristia sit Altare ad celebrandum, vel deputata sit ad mortuos sepeliendos. Tunc enim censetur divino cultui deputata: unumque corpus cum Ecclesia constituit, & ejusdem Capella dicitur, Sperellus *decis.* 61. *num.* 2. *& decis.* 62. *num.* 19. Secùs dicendum, si prædicta non concurrant, & intermedius paries separet, ac à Templo ipsam dividat, sic, ut illa pro diverso domicilio, vel officina Ecclesiæ habeatur, ad tex. *in cap. unic. de consecrat. in 6.* Paries enim efficit, ut res sic divisæ dicantur numero plures, ibi Gloss. *verb. pariete*, Sperell. *ibid.*

13 Quæritur, *An Regulares possint suas Ecclesias, ac ornamenta Ecclesiastica benedicere?*

R. Affirmativè, si à S. Sede habeant privilegia, & sint in usu, & non revocata. Unusquisque consultat suæ Religionis indulta, ne falcem in messem alienam immittat. Leo X. pro Ord. Min. de Observan. edidit Constitutionem *incip. Religionis* apud Confect. *de privil. mend. par.* 1.

Quatuor in privilegio concedebantur. Primò. Quod, requisito, sed recusante, vel negligente Episcopo loci, possent Generales, Provinciales, & Guardiani curare, ut per alium Catholicum Episcopum consecrarentur eorum Ecclesiæ, Oratoria, & alia loca recepta, & recipienda, nondum consecrata. Verùm, quantùm ad hoc, privilegium est revocatum à Trid. *sess.* 6. *cap.* 5. *de ref.* Ubi

E pro-

prohibet, ne unus Episcopus Pontificalia exerceat in alterius Diœcesi: Consecratio autem Ecclesiæ fit Pontificalium exercitio, cum Episcopalibus insigniis, Mitra, & Baculo Pastorali, ut in *d. Pontif. tit. de Eccles. consecrat.* Et ideò privilegium quoad vocandos Episcopos exteros modò non regit.

Secundò concessit. Quod Generales, Provinciales, Vicarii Generales, & Guardiani possent benedicere suas Ecclesias, Cæmeteria, & Oratoria recepta, & recipienda, ubique existentia. Sed neque hoc videtur subsistere propter decretum Trid. *sess. 22. de obser. in celebrat. Miss.* Nam designationes, & benedictiones Ecclesiarum, & Oratoriorum ad Missarum celebrationem sunt functiones Episcoporum propriæ per ea textus, ibi: *Ab iisdem Ordinariis designanda, & visitanda.* Et infra. *Hæc igitur omnia, quæ summatim enumerata sunt, omnibus locorum Ordinariis ita proponuntur, ut non solùm ea ipsa, sed quæcumque alia hùc pertinere visa fuerint, ipsi pro data sibi à Sacrosancta Synodo potestate, ac etiam, ut Delegati Sedis Apostolicæ prohibeant, mandent, corrigant, statuant, atque ad ea servanda censuris Ecclesiasticis fidelem populum compellant: non obstantibus &c.* vide d. Piasec. *par. 2. cap. 3. art. 6. n. 45.*

Tertiò. Quod Iidem valeant proprias Ecclesias sanguinis, vel seminis effusione, aut aliàs pollutas benedicere, & reconciliare, aquâ etiam per eos benedictâ; maximè in locis remotis, ubi Episcopū per duas dietas (hoc est ad 60. milliaria) distantem adire non possent. Nec quòad ista privilegium, etiam in locis remotis sustinetur, cum Episcopus haberi potest. Nàm privilegium fuit cum illa restrictione concessum, ut patet, ex narrativa Constitutionis, ibi: *Fratres non semper Ordinarios locorum pro illis reconciliandis adire possunt:* & correspondet dispositiva, ibi: *Præsertìm in locis remotis, ubi Episcopus aquam benedicentem per duas dietas distantem adire non poteritis.*

14 Quartò concessit, ut prænominati, quinimmò & Fratres, simplices Sacerdotes, à Capitulo Generali deputati possent benedicere *paramenta, & ornamenta, ac quæcumque alia ad divinum cultum necessaria, in quibus Chrisma non intervenit.* Quantùm ad istud, eadem Constitutio in narrativa recenset privilegium benedicendi prædicta fuisse dd. Fratribus à Sixto IV. concessum, eosq; à b illo tempore fuisse in possessione illa benedicendi. Quarè, quoad hoc privilegium sub revocatione non continetur, sed esse in suo robore, ac in usu, ipse etiam Piasecus ubi sup. *in 1. par.* testatur. Maximè facit, quia eis absolutè impertitur, non verò cum restrictione ad loca in remotis existentia. Quod per communicationem videtur esse cæteris Mendicantibus commune; ut Piasec. *cit. num.* 18.

An autem possint pro aliarum Ecclesiarum servitio? Videtur negandum, quia Constitutio habet *pro vestro usu tantùm*, vide *num. 16. in fine.*

15 Hæc restrictio legitur, etiam in S. C. decreto apud Lezan. *sum. qq. regul. t. 3. verb. Altare num. 3.* ibi. *Abbates, Priores, Guardiani, & alii Religionum Prælati, etiam ex Societate Jesu, habentes privilegia benedicendi sacras Vestes, Cæmeteria, & similia, dicto privilegio uti non possunt, nisi in iis rebus, in quibus sacra unctio non adhibetur, & pro servitio dumtàxat Monasteriorum, & Ecclesiarum propriarum.* Idem refert Hasbens. *sum. qq. v. benedictio num. 59.* & Gavant. *ad rubr. Miss. p. 4. tit. 19. de rubr. benedict. num. 22. ex Sac. Rit. Congr. 24. Augusti 1609.*

16 Nec allegabilis est usus, & consuetudo, quia id pugnat cum resolutis ab ipsamet *Sac. Cong.* 18. *Augusti* 1629. apud Gavant. *ibid.* & Nicol. *Floscul. verb. Abbas num. 3.* ibi: *Abbates, & alii Superiores Regularium non possunt benedicere paramenta Ecclesiarum sibi non subditarum, abrogatâ contrariâ consuetudine.* Per ly *Ecclesiarum sibi non subditarum* videtur posse pro Ecclesiis Monialium, quarum regimini intendunt, & sunt de ipsorum directione, & obedientia.

17 Pro benedictione eorum, quæ requirunt Chrismatis unctionem, est necessarium speciale privilegium Sedis Apostolicæ, ut per Sac. Congreg. apud Lezan. *cit. verb. Calix num. 3.* ibi: *Abbas, nec etiam in locis sibi pleno jure subjectis, aut de jure patronatus potest consecrare Calices, Patenas, aut similia, in quibus requiritur sacra unctio, nisi hoc habeat in specie sibi concessum à Sede Apostolica.* Privilegium hujusmodi consecrandi ea, in quibus sacra unctio intervenit, concessum

sum esse Abbatibus Ord. Cistercien. ab Innoc. VIII. refert Piasec. *cit. num.* 19.

Similibus verò privilegiis non esse à Trid. derogatum, habetur ex S. Congr. apud Dian. *coord. t.* 7. *tr.* 1. *resol.* 23. *n.* 3. Ubi scribit cæteros Regularium Prælatos, in eo privilegio non communicare, quia utrinque eadem ratio non militat; locumque habet regula illa, quod, quæ *rarò conceduntur, non veniunt in generali communicatione*, per alibi dicta.

18 In benedictione Pixidis sacrum Chrisma non intervenit, ut *in d. Pontif.* Unde videtur eam ab iis benedici posse, quibus indultum est posse benedicere omnia ad divinum cultum necessaria, in quibus Chrisma non adhibetur.

19 An *simplex Sacerdos, non privilegiatus à Sede Apostolica, Corporalia, & paramenta sacra benedicens, incurrat irregularitatem?*

R. Affirmativè. Irregularitas enim incurritur à Clerico, exercendo, tanquam ex officio, actum deputatum Ordini, quem non habet, ad tex. *in cap. Si quis de Cleric. non ord. ministran.* Constat autem ex d. cap. *Aqua*, per Gavant. & Hasbensem similium benedictionem jure ordinario ad Episcopos pertinere; ad quam in ordinatione Episcopali potestatem recipiunt.

20 Propterquod irregularis efficitur Diaconus benedicens aquam juxtà ritum Missalis, quia ejusdem benedictio est actus Ordini Sacerdotali deputatus, arg. tùm ex *rubr. Missal. tit. de ord. facien. Aquam benedict.* tùm ex cap. *Aquam sale dist.* 3. *de consecrat.* Ubi Sacerdotibus injungitur, ut aquam cum sale benedicant. Considerat enim Hasbensis *nu.* 57. quod benedictiones, quæ solemni ritu ex institutione Ecclesiæ à solis Episcopis, & Sacerdotibus peraguntur, nunquàm à Diaconis fiunt.

21 Missæ sacrificium licitè celebrari non potest, nisi in Altari consecrato, cap. *Nullus Presbyter* 1. *dist.* Nec Altaria, nisi lapidea consecrari debent, cap. *Altaria, si non ibid.* Et, quando tota mensa sacrificio destinata, consecrata non sit, oportet, ut in medio mensæ sit tabella lapidea (quæ ara dicitur) ab Episcopo consecrata, prout passim est in praxi. Quæ adminùs tantùm spatium occupare debet, ut possit capere Calicem, & Patenam, ut observat Gonzalez *cit. cap.* 1. *num.* 12. Cujus tabellæ consecratio fieri ab Episcopo potest quocumque die, & loco, ut *ex rubr. d. Pontif. tit. de Altar. portatil. consecrat.*

Altare, tàm fixum in quo tota mensa consecratur, quàm portatile, execratur, si fuerit enormitèr læsum: vel sigillum, sub quo Reliquiæ conduntur, frangatur, & aperiatur: aut lapis, sub quo sunt repositæ, loco moveatur, cap. *Si motum dist.* 1. *de consecrat.* Quod arbitrio Episcopi relinquitur, qui de re oculis subjecta faciliùs judicabit. Piasec. *num.* 14.

Ulteriùs, Altare fixum violatur, si mota fuerit junctura, quâ mensa stipiti adhæret. Siquidèm consecratio Altaris fixi, præsertim intelligitur esse in conjunctione mensæ, seù lapidis superioris, & structuræ inferioris, Gloss. *in d. cap. Si motum, v. Altare.* Secùs si mensa non fuerit affixa, sed solùm superposita; tunc enim est Altare portatile, potestque de uno loco ad alium moveri, quin execretur, Antonell. *num.* 9.

Semèl violatum Altare non reconciliatur, sed iterùm est consecrandum, Piasec. *cit.* Observans, quod, pollutâ Ecclesiâ, censetur etiam Altare pollutum; quia pollutio concernit totum corpus Ecclesiæ; sed, execratâ Ecclesiâ, non execratur Altare, quia consecratio Ecclesiæ est in subjecto distincto ab Altari, in crusti nimirùm parietum, Antonell.

Paramenta benedictionem amittunt, cum in eo statu ponuntur, ut ampliùs non possint decentèr inservire usui deputato.

22 Calices, & Patenæ consecrationem amittunt, cum sunt notabilitèr exaurata: proindè, facta nova deauratione, iterùm sunt consecranda.

Paritèr, paramenta Ecclesiastica tunc benedictionem perdunt, cum in eo statu ponuntur, ut ampliùs non possint decentèr inservire usui sacro, cui deputàtur: aut priorem figuram non retinent. Vetusta tamen, & consumpta in usus prophanos converti nō debēt, juxta *regul.* 51. *jur. in* 6. sed in loco honesto reponenda sunt; nàm indecens est rem Deo dicatam prophanare. Unde ligna Ecclesiæ non possunt in prophana ædificia cōverti, sed comburi debent, vel Monasterii usibus aptari, cap. *Ligna d. dist.* Ornamenta paritèr vetustate consumpta debent in cinerem redigi, & in sacrario reponi, cap. *Altaris dist.*

dist. cit. Hasben. *cit. num.* 56. & Gonzalez *cap.* 7. *num.* 5. Tridentinum verò *cap.* 7. *sess.* 21. *de ref.* dat Episcopis facultatem, ut Ecclesias dirutas in prophanos usus, non tamen sordidos, ereċtâ ibi Cruce, possint convertere.

Sed quid, *si ornamenta reficiantur*?

R. Si refeċtio secundum majorem partem contingat, opus est nova benediċtione, per Hasben. Ita, si ex planeta fiat stola, debet hæc iterum benedici, quia forma mutatur. Secùs, si de stola fiat manipulus, Antonell. *cit. num.* 13. Verùm docet cum Diana *tom.* 2 *tr.* 1. *resolut.* 177. *n.* 2. paramenta bona fide ante eorundem benediċtionem usui sacro adhibita, alia benediċtione non egere: quod probabile dicit Gavant. *cit. num.* 21.

23 Piasecus *ibid. num.* 17. dixit ex cap. *Vestimenta d. dist.* vasa sacra, & vestes ad ministerium divinorum benediċta, ad usus seculares commodanda non esse; nec debere, nisi ab Ecclesiasticis Ministris traċtari; & cap. *Ad nuptiarum ibid.* Glossa ponderavit vestes sacras Ecclesiæ confici non debere ex veste alicujus mulieris.

24 Nequeunt Regulares, quibus cura animarum non inest, hebdomadâ sanċtâ domus sæcularium benedicere, prout declaravit S. Congr. Conc. 2. *Julii* 1620. Parochis Bononiens. interrogantibus, ut infr.

I Curati della Città, e Diocesi di Bologna supplicano humilmente le Signorie VV. Illustrissime à fare loro tanta gratia di determinare, se li Frati, che hanno Chiese non curate dentro le Parochie, possono fare gl'infrascritti Atti, per provedere alle controversie, che nascono spesso trà loro.

1 *Annunciare le Feste, e digiuni all' Altare nella Celebratione della Messa?*

2 *Raccogliere l'offerte, e dare la Pace al Popolo alla Messa?*

3 *Portar Piviale, e Stola per la Parochia fuori della Chiesa, ò Claustro?*

4 *Quando sono chiamati alla sepoltura di qualche morto, se habbino d' andare alla Casa del morto, ò trasferirsi alla Chiesa Parochiale, dove si raduna il Clero, ò pure aspettare in strada?*

5 *Celebrare la prima Messa nelle loro Chiese avanti quella del Curato?*

6 *Publicare fra la Messa gli Ordini del Signor Cardinale Arcivescovo: i Matrimonj, & altro, che occorra?*

7 *Predicare nelle loro Chiese l'Avvento, la Quaresima, e fra l'Anno, quando si predica nella Chiesa* Parochiale?

8 *Portar fuori delle loro Chiese, ò Claustri Piviale, ò Stola, quando fanno le Processioni del loro Ordine, ò del Cordone, ò della Cintura, ò del Rosario?*

9 *Ricevere nelle loro Chiese le donne alla purificatione dopo il parto?*

10 *Morendo Frati, come avviene alle volte, & in particolare de' Canonici Lateranensi fuori del Monistero, in Casa de' loro parenti, & havendo i Curati amministrato loro i Santissimi Sagramenti, se possano i loro Superiori farli portare di notte alla loro Chiesa, senza dirne cosa alcuna al Curato, e senza darli le ragioni Parochiali?*

11 *Quando muore alcun loro Superiore, ò Maestro, ò Teologo Collegiale in Convento, se possano farlo portare per la Città, per diverse Parochie, e per la piazza con musiche, e riti straordinarj, e mettersi anche il Piviale senza intervento del Curato?*

12 *Essendo pubblicato un'ordine generale del Signor Cardinal Arcivescovo, che niuno lasci celebrar Messa a' Preti forastieri, senza prima vedere se n'habbiano havuta licenza da Sua Signoria Illustriss. ò suo Vicario Generale, se li Frati siano tenuti osservarlo?*

13 *Se possono raccorre grano, uva, legna, e simili altre cose, prima che il Curato habbia raccolte le sue primitie?*

14 *Se possano benedire le Case nella Diocesi la Settimana Santa, essendo questo officio del Curato, come si legge nel Rituale Romano?*

Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum ad singula capita superiùs posita hunc in modum respondit, videlicèt.

Ad 1. *Regulares non prohiberi dies festos, & jejunia in suis Ecclesiis annunciare.*

Ad 2. *Respondit posse, dummodò à præambulationibus per Ecclesiam, ac similibus Eleemosynarum extorsionibus abstineant.*

Ad 3. *Non posse*, vide quoad hoc aliam declarationem *Sac. Rituum Cong.* cap. XL.

Ad 4. *Debere ad Parochialem Ecclesiam accedere, ubi Clerus congregari consuevit.*

Ad

Ad 5. Prohiberi non posse, quominùs Missa in Ecclesia Regularium celebretur ante Missam Parochialis Ecclesiæ.

Ad 6. Non posse publicare matrimonia.

Ad 7. Posse, petita etiam benedictione ab Illustrissimo Archiepiscopo.

Ad 8. Non licere Regularibus hujusmodi Processiones facere extra Ecclesias, & ambitum illarum.

Ad 9. Regulares non prohiberi in eorum Ecclesias mulieres post partum ad Purificationem admittere. vide infra cap. 36.

Ad 10. Regulares extra Claustra degentes, posse ad eorum Ecclesias deferri, etiam Parochis inconsultis.

Ad 11. Non posse.

Ad 12. Non licere Regularibus in suis Ecclesiis ad celebrandum admittere Presbyteros sæculares, contra prohibitionem Illustrissimi Archiepiscopi.

Ad 13. Non esse id prohibitum Regularibus.

Ad 14. Non posse. in lib. 12. Decretorum ejusdem S. Congr. fol. 45. *& apud Peyrin.* de privil. ad Const. 7. Pii V. post §. 10. num. 11.

25 Sed *quid de ovorum benedictione per Regulares?* Attendenda est consuetudo legitimè præscripta. Hujusmodi enim benedictio non videtur esse de reservatis Parocho, sicut nec illa Cinerum, Candelarum, & Palmarum; sed eam potest Populus recipere, à quo voluerit, à Parocho, vel à Regularibus; Lex enim non adest, quæ compellat, ut eam determinatè recipiat à Parocho, per Pasqualigo ad Lauretum de Franchis *par. 2. num. 6.*

26 Ad Monasteria Monialium benedicenda Hebdomadâ Sanctâ, vel quovis alio tempore est in Clausuram prohibitus ingressus, S.C. 4. *Septemb.* 1596. *Flosc. Nicol. v. Clausura num. 27. & apud Theatrum Regul. verb. Clausura num. 3.*

CAPUT VIII.

Officialis quoad bona Ecclesiasticorum, & Monasteriorum.

SUMMARIUM.

1 *Onera quædam sunt realia, quædam personalia, & alia mixta. Et quid requiritur, ut cum bonis transeant ad personas Ecclesiasticas?*

2 *Bona obstricta Decimis transeuntia ad Ecclesiasticos, non liberantur.*

3 *Moniales etiam, solvunt Decimas.*

4 *Regulares non possidentes Decimas non solvunt.*

5 *Ad Ecclesiasticos non transeunt bona cum taxa salis, medici &c.*

6 *Nec transeunt cum collectis.*

7 *Sed quid si ageretur de publica necessitate?*

8 *Monasteria, quæ emunt bona cum pacto solvendi onera realia, tenentur solvere.*

9 *Bona assignata Clericis in titulum patrimonii sunt exempta ab oneribus secularibus.*

10 *Quod procedit, etiam quoad bona privata ipsorum. Vide tamen discrimen.*

11 *Bona Laicorũ, quæ in catasto Cõmunitatis erãt gravata, si transeunt ad Ecclesiasticos, liberantur ab onere collectarum.*

12 *Quid veniat appellatione collectæ?*

13 *Clerici conjugati non sunt exempti à collectis.*

14 *Bona Ecclesiasticorum non possunt scribi in catasto.*

15. *Quando hypotheca transeat ad successores?*

16 *Impedire laicos, ne Ecclesiasticis donent, est contra Immunitatem Ecclesiasticam.*

17 *Exemptio Regularium ab oneribus laicalibus.*

18 *An Coloni Ecclesiasticorum gravari possint, & cogi ad onera laicalia? ad 19.*

20. *In bonis propriis non sunt exempti.*

21 *Coloni Mensæ Episcopalis gaudent privilegio fori.*

22 *Fratres Min. de Obser. sunt exempti à Gabellis, ut ibi.*

23. *Epistola enciclica Congregationis Oeconomicæ, quà declarãtur Mendicantes non possidentes, non comprehendi sub lege solvendi onera imposita, & imponenda in casu &c.*

1 Cum bona Ecclesiasticorum, & Monasteriorum sæpè contra Canonica jura à laica potestate graventur, ideò nonnulla magis practicabilia sub hoc titulo annotantur.

Quæritur, an bona ad Ecclesias, Monasteria, & Ecclesiasticas personas quovis titulo pervenientia, transeant cum oneribus?

Solutioni præmittitur onerum divisio. Quorum alia *realia*, quædam *personalia* &

& alia *mixta* dicuntur, apud Sperellum *decis.36. num.15.* *Realia* ea sunt, quæ rebus, & possessionibus imponuntur, ita ut res sint immediata causa impositionis, quæ illis est annexa. *Personalia*, quæ imponuntur personis: & per Pisaceum *prax. par.2. cap.4. art. 6. num. 6.* corporali labore, vel animi provisione absolvuntur: nullâ habitâ ad bona, & patrimonium inspectione: in his persona est immediata causa impositionis. *Mixta*, quæ principalitèr imponuntur personis propter bona, vel bonis propter personas; ex quibus patet, quod nec persona sola, neque bona tantùm sint finalis immediata impositionis causa, sed utrumque simul; & in istis quantitas impositionis rem directè, ejusque æstimationem: & obligatio, vinculum, & necessitas solvendi, personam respicit, ut per optimè idem Sperellus *num.* 17.

Quibus notatis, resolvitur, ea cum suis oneribus transire, si duo copulativè concurrant; *Primum*, ut onera ipsa sint merè realia, idest, ipsis fundis infixa, & bonis propter bona, non autem propter personas imposita; *Secundum*, ut sint certa, perpetua, invariabilia, & determinata, non autem ex aliquibus urgentiis imposita, & illis in totum, vel ex parte cessantibus, removenda, vel minuenda: ut idem tradit Sperellus *decis.35. num. 2.* Ideò excluduntur exactiones extraordinariæ pro arbitrio Principum imponendæ apud Engel. *de privil. Monast. privileg. 2. num.8.* & in his terminis procedit vulgata regula, quod bona transeant cum onere suo, ex *cap. cum non sit in homine de decimis*, & *cap. tributum 23. qu.8.*

Hinc si ex bonis, priusquàm ad Ecclesiasticas personas pervenirent, fuit solitum, ut quædam certa, & determinata onera, vel tributa Principibus sæcularibus solverentur, ea imposterum, ex communi DD. sententia persolvi debent.

Super quo legi possunt plura apud Panimoll. *decis.6. adnot.2.* ubi *num.* 8. refert sic fuisse rescriptum Episcopo Æsino. *La Santità di Nostro Signore comanda, che gl' Ecclesiastici del Castello di Belvedere, tanto Secolari, quanto Regolari, ancorche Mendicanti, paghino per li beni, che possiedono, le Colette, che esige quella Communità per li pesi Camerali: quando però essi beni ne fossero gravati prima, che venissero in mano loro; onde in questa conformità V.S. sarà contenta astringere quelli, che si mostrano renitenti. E Dio la prosperi. Roma li 28. Giugno 1634. Di V.S. come fratello il Cardinal Barberino.*

Quod procedit, dum impositionis tempore verè, & realiter bona fuerint in Laicorum dominio; nàm si Ecclesia, Clericus, vel Monasterium nulliter eis expoliata fuissent; vel ob hostium incursum, aut simili alia ratione illorum amisissent possessionem, & interim, tamquàm à Laicis possessa, fuissent onere reali gravata, certè, redintegratis Ecclesia, Clerico, vel Monasterio, bona remanerent ab omni nexu, & vinculo libera, & ad pristinam reverterentur libertatem, ut tenuit Rota *in Albanen. Gabellæ, seù Onerum 28. Junii 1630. coram* Merlino *apud alleg.* Sperellum *num.* 5.

2 Sic, si bona aliqua, jàm ante obligata ad solvendas decimas prædiales (eas nimirùm, quæ ex fructibus prædiorum debentur, ut vino, frumento, oleo, pomis, fœno, & similibus) acquirantur de novo per Regulares, transeunt cum suo onere, & ii ab obligatione, & onere solvendi non eximuntur, nisi à S. Sede speciale Privilegium eos specificè eximens obtineant: prout pluriès firmavit Sac. Congr. Concilii, quæ in una *Camerinen. 15. Novembris 1659.* apud Nicol. *prax. jur. can. lib.3. tit. 3.* declaravit, ut sequitur: *Sac. Cong. &c. censuit bona, & prædia, quæ, dum à Laicis possidebantur, decimarum solutioni erant obnoxia, ad Regularium Monasteria cum suo onere transire, ac propterea Regulares teneri illas solvere Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur Laici, priusquàm bona ipsa in Monasterii proprietatem transtulissent; dictisque Regularibus non suffragari allegata privilegia, sed requiri speciale privilegium posterius Sac. Conc. Trid. cum individua derogatione cap. nuper.* Similem declarationem exhibet Piasec. *prax. Episcop. par.2. cap.4. artic.9. de decimis à num.21.* aliasque idem Nicol. *Flosc. verf. decimæ num.3.* Et Pignatell. *tom. 1. consf. 356.* refert in una *Polonien. seù Cracovien. Decimarum die 17. Jun. 1645.* sic fuisse ab eadem resolutum. *Sac. Cong. &c. Iterùm, atque iterùm auditis Regularibus, & præcipuè Patribus Societatis Jesu, eorumque juribus, ac Privilegiis maturè discussis, censuit ab eisdem Patribus, & aliis Regularibus solvendas esse Parochis, & aliis* Be-

Beneficiatis decimas, quæ solvebantur à Laicis, priusquàm bona in ipsorum Patrum Societatis Jesu, & aliorum Regularium proprietatem fuerint translata: firmis tamen remanentibus transactionibus desuper factis: vide Barbosa *de offic.& potest. Parochi part.3. cap.28. §. 3. num.43.* Plures alias resolutiones refert Monacell. *for. part.2. form.1. num.10. tit. 14.* Et videri potest *cap. Nuper de decim.* ac Tridentinum *sess.25. cap.12. de refor.* ubi excommunicatione ligat quotquot eas, aut subtrahunt, aut impediunt solvere. Quos non esse absolvendos statuit, nisi plena restitutione facta.

3 Ad quas etiam, tenentur Moniales: prout eadem Sac. Congr. 1. *Septembris 1629.* decrevit testimonio ejusdem Nicol. in *d. prax.* Quibus non potest suffragari prætensa, quasi possessio, nisi sit immemorabilis cum fama privilegii.

4 Ad eas, ut idem refert, non tenentur Regulares non possidentes stabilia, & qui de eleemosynis vivunt:ut itèm Sac. Congreg. sub *die 7. Octob. 1625.* in specie pro Observantibus disposuit; & apud Lantusca *ver. Gabella num. 3.* legitur Epistola, Subcollectoribus Decimarum directa sub *die 2. Maii 1662.* id exprimens.

5 Ad Monasteria, Clericos, & Ecclesiam cum bonis ex Sperello *cit.n.7.* non transit taxa salis, nec onus impositum pro salario Prætoris, Medici, Magistri Grammaticæ, Satellitum, cœterorumque Officialium: ponderando rationem, quam DD. quos cumulat, redduut: quod ea sint onera merè personalia, & debeant imponi, & distribui per capita, & personas, nullâ ad bonâ ratione habita.

6 Neque etiam ex Piaseco *cit.* ad ea cum bonis descendunt collectæ; quæ omnimodè ab oneribus merè realibus, rebusque infixis distant, & imponuntur principalitèr personis pro rebus cum respectu ad bona. In quo observandum ex *cit.* Sperello *num. 24.* aliud esse, quod quis aliquid pro re præstare debeat (quod est ad collectas teneri) aliud verò, quod ex re præstare teneatur; hoc posteriori casu directè res ipsa obligatione afficitur: in priori autem non res, sed persona dicitur obligata; & ideo, cum in eo obligatio est personalis, hæc reperiri non potest, ubi invenitur persona, quæ obligari nequit, ut est Ecclesiastica, utpotè Laicali potestati non subdita: & res mutavit statum: facit Textus in *cap. quia nulli de immunit.*

7 Sed quid, si necessitas, vel utilitas publica sit, non tantùm statum Laicorum, sed etiam Monasteriorum concernens: ut, cum Patria ab hostibus est defendenda, vel reficienda via, quæ ad ipsorum bona accessum præbet: possunt ne, etiam Monasteria ob bona, quæ possident, contributionibus onerari?

Dicendum in similibus casibus (cum æquum sit, ut etiam oneribus subsit, qui commodum sentit) quod etiã Ecclesiastici suam partem conferre debent; non tamen soli, neque ex authoritate Magistratus sæcularis, sed, si Laicorum facultates non sufficiant, rogandi sunt Prælati Ecclesiastici, ut suis Subditis collectas imponant: & si periculum non sit adeò imminens, priùs Summus Pontifex est consulendus, cujus interest communibus Ecclesiæ utilitatibus providere, Textus expressus *cap. non minùs, cap. adversus de immunit.& cap. quod olim eodem tit. inter extravag. com.*& notavit *cit.*Engel.& *infr. cap. 21.*

8 Si Monasteria emant bona cum pacto solvendi onera, non tenentur ad personalia, sed dumtàxat ad realia, quæ sunt certa, & invariabilia, & ante venditionem imposita, prout Sperellus *n. 178.* resolvit, allegans resolutionem Sac.Congr. *super controversʃ jurisdict. in una Taurinorum 26. Martii 1629.* concludens, quod si Monasteriis bona donentur cum pacto, ut onera solvant, & collectas, ad id tenebuntur; & *num. 41.* extendit ad etiam in futurum imponendas, si cum tali restrictiva à privata persona (quæ cum sit suarum rerum domina, & moderatrix, potest in illis onera sibi benevisa imponere) relinquantur. Nàm in casu per Engel. *cit.à num.8. in fin.* bona non absolutè, sed sub certis reservationibus ad Monasteria transeunt.

9 Bona patrimonialia Clericorum, eis assignata in titulum patrimonii, ad effectum suscipiendi Ordines Sacros, sunt immunia ab oneribus sæcularibus, & privilegiis gaudent, bonis Ecclesiasticis concessis, per edocta magistralitèr à Glos. *ad cap. Episcopus de prabend. in ver. subsidium*; tradit Piasec. *cit.art.4. cap.8. à n.7.* Quaranta *summ. Bullar. verb. vectigal propè initium.*

Quod

Quod redditur certum ex dispositione Conc. Trid. *sess.* 21. *cap.* 2. *de reform.* statuentis bona in titulum patrimonii assignata, alienari sine licentia Episcopi non posse, adeout alienatio alitèr facta sit ipso jure nulla, propter dictionem *nullatenùs* in Decreto contenta, quæ ex Barbosa in Conc. Trid. *ad sess. & cap. cit. num.* 61. nullitatem ipso jure importat; per quæ probatur Clericorum patrimonia, res Ecclesiasticas dici; loco enim beneficii succedunt, & illius naturam sortiuntur per Sperellum *decis.* 184. *num.* 18.

Propter quod ea, etiam in casibus à jure non expressis, iisdem privilegiis gaudent, ut ibid. ponderat Sperellus contra Abbatem *alleg. à* Piasec. *num.* 7. *& decis.* 37. *num.* 77. refert eam fuisse mentem Sac. Congreg. *super controver. jurisdict. in una Auximana die* 22. *Januarii* 1629. & in una *Nullius* 30. *Maii* 1628. in qua dictum fuit titulum non extingui ipso jure per assecutionem beneficii ad victum sufficientis; ac propterea patrimonium non amittere immunitatem eidem in traditione Ordinum concessam.

Unde non tenetur ad gabellas de frumento, vino, aliisque fructibus, ex iisdem fundis, seù redditibus præbendarum suarum collectis, Piasec. *ib.* & quoad ea pariter sunt à collectis exempti, prout in terminis emanavit resolutio à Sac. Congreg. Immunit. in una *Volaterrana* 18. *Decemb.* 1629. apud Sperell. *cit. decis.* 37. *num.* 76. ut infra; *Episcopus acritèr reprehendatur, quia bona, etiam patrimonialia Clericorum sunt immunia à collectis Laicorum, nec ab Ecclesiasticis, etiam spontè dantibus, aut solventibus exigi possunt absque incursu censurarum, ideoque consulat suæ conscientiæ, ac revocet executionem, & omnia inde secuta, illiusque Vicarius accedat ad Urbem sub pœna suspensionis ipso jure incurrenda, ac privationis beneficiorum, & inhabilitatis ad ea obtinenda.*

10 At est dubium. *An prædicta valeant, etiam quoad bona privata patrimonialia Clericorum, ad quorum titulum non sunt ordinati, sivè ad eos pervenerint titulo hæreditatis, vel donationis, aut propria industria acquisierint?*

Resp. Affirmativè. Verùm bona ad quorum titulum Clerici ordinantur, sunt ita privilegiata, ut, cum fuerint subrogata in locum bonorum Ecclesiæ ad decentem sustentationem Clericorum, non possint à Clericis alienari, distrahi, vel resignari, nisi obtinuerint beneficium Ecclesiasticum, vel aliundè habeant, unde vivant: nec tunc, nisi de licentia Episcopi per Tridentin. *ubi supra*. Tunc enim censentur effecta quasi dotalia, & pro Ecclesiasticis habentur ac videntur pro tunc indistinctè participare de privilegiis, quæ competunt bonis Ecclesiæ, atque ita alienari non possunt absque dicta solemnitate, ut post Hostiensem dixit Fagnan. in 3. *ad cap. Episcopus de præbend. & dignitat. num.* 40.

Alia verò bona patrimonialia Clericorum non gaudent privilegiis bonorum Ecclesiæ, nisi in casibus in jure expressis, ut per DD. apud Fagnan. *loc. cit.*

Plures casus in jure expressi notantur à Felino apud eundem. Quorum duos hic subnecto. Primò itaque non possunt à sæcularibus gravari oneribus collectarum, vectigalium, & similium, *cap. Quanquam de censibus in* 6. Præsertim, quia ex ipsorum gravamine, etiam personæ ipsæ Clericorum gravarentur; quod absque læsione immunitatis esse non potest.

Secundò. Forum mutant, & exempta sunt à jurisdictioni sæculari; adeout Clericus propter ea non possit conveniri coram Judice laico, arg. ex *cap. si Clericus laicum de for. compet.* & per Gonzalez *in* 3. *tit.* 49. *cap.* 4. *num.* 10.

Et hinc constat, non quoad omnia, hujusmodi bona patrimonialia haberi pro Ecclesiasticis. Unde Clericis de illis solvunt decimas; eaque possunt propria auctoritate alienare, & distrahere, ut ibid. Gonzalez.

11 Sed quæri potest. *An bona, quæ erant in catasto, & æstimo Communitatis, si ad Ecclesiasticas personas, quovis modo pervenerint, eximantur ab onere collectarum, quibus antecedentèr erant gravata?*

Scribentes pro foro Laico contra Immunitatem Ecclesiasticam affirmant, resolventes Clericos esse immunes ab oneribus extraordinariis, non verò à collectis, quæ, cum sint onera ordinaria, & realia, jam rebus imposita, ad Clericos cum bonis transeunt.

Contra quos nos absolutè dicimus cum Sperello *d. decis.* 35. & Gonzalez *cit.* dicta bona, cùm ad Ecclesiasticos pervenerint, esse à collectarum oneribus libera.

Nàm

Nàm de illis verificatur tunc esse bona Ecclesiasticorum; quorum bona juxta Canonica jura, ut in *d. cap. Quamquam*, à Trid. *sess.* 25. *cap.* 20. *de ref.* innovata, libera declarantur, & decernuntur ab oneribus sæcularibus. Præsertim, dum onera non sunt realia, perpetua, certa, & invariabilia, ut DD. concordant in *cap. Sanctum de censibus*, & ibi Gonzalez, & Engel. *jur. Canon. tit.* 49. *lib.* 3. §. 2. *num.* 26.

Quarè, quia ex duobus requisitis, ad hoc, ut onera transeant cum bonis ad Ecclesiasticos, neutrum in collecta concurrit, ideo bona transeunt, sed non onus solvendi. Etenim, nisi velimus nomina appellativa mutare, videtur incontrovertibile collectas toto Cœlo ab oneribus merè realibus distare. Onera namque merè realia per hæc duo constituuntur. Primò, quod sint bonis infixa, & annexa, ac bonis propter bona, non verò propter personas imposita. Secundò, quod sint certa perpetua, & invariabilia, non autem ex certis urgentiis imposita, ut dictum est supra, & notavit Fagnan. in *3. ad cap. Non minus num.* 9. *de immunit.*

12 Collecta autem est onus, quod principalitèr imponitur personis habito respectu ad res, tex. *cum Glos. in l. rescripto* §. *fin. ff. de muner. & bonor.* & ibi DD. quos refert, & sequitur Sperellus *dec.* 35. *& 36. num.* 15. Apud quos, ut certum recipitur, quod, licèt quantitas impositionis directè patrimonium, ejusque æstimationem respiciat, ejus tamen obligatio, & vinculum dirigitur ad personam; & cum persona sit dignior rebus, attenditur potiùs persona, quàm res.

Quod adeò verum est, ut pro collectis non modò agi possit contra bona obnoxia illis, sed etiam contra cœtera bona, ac personam ejus, qui solvere tenetur, secundum adnotata à Bartolo ex eodem Sperello *cit. decis.* 35. *num.* 16.

Unde ex Baldo tradit Natta *cons.* 149. & ex eo Sperellus *d. decis.* 36. *num.* 116. quod, licèt collectæ materialitèr sint onera rerum, formalitèr tamen sunt onera personarum subjectarum; quod repetit *decis.* 41. Atque ita constat esse onera mixta, imposita personis pro rebus, ut ex *decis.* 44. *num.* 1.

13 Et hinc fit, quod Clerici conjugati, qui quoad personam gaudent immunitate, non sint exempti à taxis, & collectis, quæ fiunt per capita, quia sunt onera mixta, non merè personalia, cap. *Clerici cum sua Glos. verb. in cæteris de Cleric. conjug. in 6.* & ita sæpiùs resolvit S. Congr. Immunit. *ut in una S. Agathæ Ghotorum* 13. *Januar.* 1632. *& in una Civitatis Benini* 8. *Febr.* 1639. Sperell. *ibid.*

Paritèr in collecta non concurrit, quod sit onus certum, perpetuum, & invariabile. Nàm imponitur secundum æstimationem rei, & juxtà occurrentes necessitates Reipublicæ, ut eis succurratur, & proindè dicitur extraordinaria, & variabilis. Quoniam experientiâ magistrâ, videmus eum, qui hodie dives est, cras esse pauperem, ut ex Thomato alleg. Sperellus *decis.* 35. *num.* 18. Nec habet certam taxam, sed variatur, quotiès imponitur, habita ratione ad patrimonium, Idem *decis.* 49. *num.* 8.

Quo fit, ut quotiès aliqua ex allibratis, seù incatastatis bonis ad Ecclesiasticas personas quocumque titulo pervenerint, eximantur ab onere collectarum, ac de catasto, vel æstimo sint delenda, ut de communi testantur DD. in *d. decis.* 35. *num* 19. à Sperello congestis. Ubi refert ita fuisse declaratum à Sac. Congr. Immunit. in *Pisaurien.* 16. *Decemb.* 1626. Quinimmò plures tenent ea censeri ipso jure ex æstimi libro deleta.

14 Ex quo sequitur, quod Laici bona Clericorum in catasto describere non possint, ut ex eodem S.Congr. in una *Altamurat.* 18. *Martii* 1631. *ibid.*

Urgent, prædicta procedere, quoad onera imponenda post acquisitionem bonorum à Clericis factam, non verò quoad imposita. Quia bona, pro collectis jam impositis, sunt tacitè hypothecata, & cuidam servituti supposita, propterea cum onere transire debent; Aliàs in maximam Principum, & Urbium jacturam transitus redundaret.

At objectum diluitur, considerando I. quod asserta hypotheca non regit; Nàm, ut dictum est, obligatio solvendi taxam, non rem, sed personam respicit. Maximè, quia tot sunt obligationes, quot sunt anni; ac proindè ab initio, quis pro futuro obligatur conditionalitèr, hoc est, si descriptus in æstimo possideat: & ita hypotheca rei perpetuò non adhæret.

15 II: Quod tunc hypotheca ad successores transit, quotiès solutio ex re

F ipsa

ipsa præstatur, ut est annua præstatio tributi, seù census; non verò, si non ex re, sed pro re præstetur: qua ratione solvuntur collectæ: quia juxtà æstimationem rerum persona obligatur.

Obligatio autem, quæ oritur pro re, successerem privilegiatum non afficit, ut post Oldrad. d. Sperell. *decis. 36. n. 28.*

Ad id, quod de damno Principum considerabant. Respondetur. I. Quod portio, quæ pro bonis in Ecclesiasticos translatis erat solvenda, accrescit cœteris in eodem loco æstimatis. II. Quod sæpè ampla Clericorum patrimonia, quæ erât immunia à collectarum, & pedagiorum oneribus, in Laicos transferuntur, & fiunt illis subjecta: propter regulam, *quod privilegium propter personam concessum, mutatione personæ extinguitur*. Ideò non mirum, nec durum videri debet, si è contra bona obnoxia, ad personam transeuntia evadant immunia: & hinc patet damnum compensari. Sperellus *decis. 35. num. 32.*

16 Sequitur ex dictis, non valere Statutum Principis, quo cavetur, nè ab æstimo bona alienata removeantur, nisi alter idoneus in catasto describatur, qui ad collectarum solutionem compelli possit; vel Clericus, in quem bona transeunt, se obliget ad solvendum. Nàm est contra Immunitatem Ecclesiasticam deterrere Laicos à donando, seù à contrectando cum Clericis. Tum quia, supponitur Clericos, etiam volentes, posse ad collectas se se obligare, quod est apertè falsum. Siquidem privilegium exemptionis inductum fuit in favorem totius Ordinis Clericalis, cui proindè nullus privatus potest renunciare. Adeout, tàm sponte dantes, quàm ab eis recipientes incurrant in Bullam Cœnæ, ut expressè ex rescripto Sac. Congr. Episc. ad Episcopum Caccium Vicarium Apostolicum Parmensem *die 5. Novembr. 1602.* Spetellus *decis. 12. num. 56.*

17 Quamvis exemptio omnium Regularium personarum utriusque sexus ab oneribus Laicorum ex eo optimè probetur, quod sunt personæ Ecclesiasticæ, & de privilegiis, Ecclesiasticis concessis participent; amplissima nihilominus illi Ord. Mendicantium obtinuerunt à B. Pio V *Const. Dum ad uberes la 11. Bullar. t. m. 2.* In qua ipsorum personæ, Monasteria, & loca, omniaque bona, & res, ubique existentes, eximuntur ab omnibus exactionibus, tàm urbanis, quàm rusticis. Itèm à datiis, gabellis, pedagiis, vectigalibus, collectis, impositionibus, & oneribus ordinariis, & extraordinariis, tàm realibus, quàm personalibus, meris, & mixtis.

Item à contributionibus, & solutionibus pro rebus, pro victu, & vestitu ipsorum, tàm emendo, quàm vendendo.

Itèm à solutione quadrantis pro singulis libris carnium de animalibus, tàm, quæ in suis ædibus, & prædiis, quàm alibi occiduntur.

Itèm à contributione pro pontibus, viis, aquæductis, muris, mœnibus, & fortificationibus reparandis, vel reficiendis.

Itèm prohibet, ne Monasteria; & dd. loca Regularia assignari debeant pro hospitiis militum, tàm equitum, quàm peditum.

Exemptionem à dd. oneribus cōcedit, etiam eorum colonis, arrendatariis, & affictuariis.

Deindè mandat Ministris Cameræ, ut dd. Regularibus Monasteriorum, in Pontificia Ditione existentium, tantum sal assignent, quantum pro eorum usu singulis annis suffecerit.

Tandem apponit pœnam excommunicationis in transgressores, & molestantes dd. personas. Denique Executores Litterarum constituit DD. Ordinarios locorum, cum facultatibus ibi videndis.

Quę Constitutio non revocatur à Gregorio XIII. *In tanta la 9. ibid.* ut observavit Sorbi *ad compend. privil.* & Quaranta *summ. Bullar. v. privil. regul.* ac patet ex Proœmio ejusdem Gregorianæ. Siquidē Gregorius *ibid.* non intendit absolutè revocare litteras B. Pii; sed in illis contenta ad eum statum, & dispositionem reducit, in qua, sivè ex jure veteri, sivè ex Tridentini Decretis, vel aliàs legitimè fuissent æquè benè, ac si dd. B. Pii Diplomata non emanassent, ut clarè textus; sed antè litteras B. Pii jam Mendicantes, & eorum bona à dd. oneribus erant immunia, ut ex d. cap. *Quamquam*. Nàm textus loquitur de personis Ecclesiasticis; ergo exemptio, de qua B. Pius, adhuc subsistit. Maximè, quia communis DD. opinio est, Gregorium revocasse dd. Constitutiones B. Pii, quoad ea, in quibus sunt contraria Decretis Tridentini. Quibus

bus d. exemptio non adversatur, sed potiùs cum illis concordat, juxta *cap.20. in d. sess. 25.* in quo omnes Canones, & Apostolicæ sanctiones in favorem personarum Ecclesiasticarum, & libertatis Ecclesiasticæ innovantur, ut supra notavimus.

Quare absque Romani Pontificis licentia imponentes, & exigentes gabellas, collectas, & alia onera à personis Ecclesiasticis, Sæcularibus, & Regularibus, aut sic imposita, etiam à spontè dantibus recipientes, incurrunt censuram Canonis 18. *Bullæ Cœnæ*. Sivè sint Principales, sivè Ministri, Custodes Pontium, Portus, aut Portæ Civitatis, cum obligatione restitutionis faciendæ.

18 An autem Clericorum, & Religiosorum Coloni, ad eorundem bonorum culturam destinati gravari, & cogi possint ad onera Laicalia: ut ad laborandum, vel per se, aut bobus, & equo: ad arcium constructionem, põtium, arginum, viarumque reparationem, fossatorum mundationes; salis vectationem, & hujus generis alia?

Negativè dicitur cum Sperello *decis.41. 42. & 43.* firmatque Panimolla *cit. decis.6. adnot.7. num.6.* quæ est vera, & sequenda sententia juxta Canones super Immunitate Ecclesiastica editos, & concludenter patet.

Nàm, tametsi diceretur hujusmodi onera directè dirigi contra Colonos, & adversus personas Laicas imposita, negari non posset, quin de indirecto tenderent contra Clericos, & Regulares, illosque gravarent. Siquidem per optimè sequitur, quod si Coloni ipsi ad præfatorum agrorum culturam destinati, in enũciatis oneribus occupentur, nequeant debito tempore præesse prædiis, vel frugibus; & ex eo resultat, quod Ecclesiastici minorem quantitatem fructuum percipiant; (etenim terra eo est fœcundior, quo frequentiùs, & tempestiviùs colitur) ideo ex directo Colonorum gravamine ad enunciata, Ecclesiasticorum de indirecto insurgit præjudicium, ut ipse ponderat Sperellus *decis.41.num.62.* Quæ verò nequeunt directè concedi, nec per indirectũ sunt permittenda: textus apertus *cap. statutũ de hæreticis in 6. & cap. Dilecti de privil.* Super quo conveniunt DD. ab eodem *ibid. alleg.* docentes Statutum contra Subditos sustineri non posse in iis, in quibus affert in consequentiam Ecclesiæ præjudicium.

Ideo Princeps sæcularis avertens præfatorum colonos à bonorum cultura, & impediens, ne arent, serant, laborent, fructus colligant, vel asportent, tempore maximè, quo prædia, & fruges operâ indigent, & culturâ; vel illos cum Clericorum, & Regularium jactura gravans ex observatis, & ab eodem, & DD. ibid. *cit. num.66.* incidit in excommunicationem latam in Bulla Cœnæ; ex quo restringat Ecclesiasticam libertatem, impediendo Ecclesiasticos liberè re sua uti: quatenùs operatur, ut eorumdem bona propter impedimentum Colonorum nequeant coli, & arari, ut oportet, & exigitur.

Ad quod facit, quod Coloni, quatenùs suntColoni, & sub ista qualitate uti colẽtes prædia Ecclesiastica, non subdantur Principi Laico, ut docuit Sperellus *n.30.* & Pignatellus *tom.1. cons. 165. num. 16.* & Panimolla *cit. adnot.3.num.7.* Ratione enim bonorum Ecclesiasticorum subjacent foro Ecclesiastico, sicut, & ipsa bona; ideo si eis, habito ad hæc respectu, aliquid præcipiatur, non tenentur parere: Statuta enim Laicalia, nec Clericos, neque eorum bona ligant, ex potestatis defectu, tex. *ad cap. Ecclesia S.Mariæ de Constitutionibus.*

Conclusio procedit, tùm in Colonis partiariis, sic dictis juxta Calvinum *Lexicon Juridicum*, quia fructus cum Domino dividunt; ad quod facit Glos. *in Clement. Religiosi de decimis in ver. excolendas*: inter quos, & Ecclesiasticos ex Sperello *num. 25.* reperitur contractus societatis: in quo Ecclesiastici ponunt prædia, & bona: Coloni verò semina, animalia, & operas, ut fructus inde nascentes æqualitèr dividantur; & fortè propter hoc vulgò vocantur quoque *Mezzaroli*; etiam juxtà resolutionem S. Cong. Immunit. apud Pignatellum *cit. cons.467.* Tùm in iis, qui non sunt partiarii, sed perpetui, & adscripti, qui Clericorum, & Regularium nomine ipsorum prædia colunt, & ad panem, & vinum eorum stant, prout *decision. 42. numer. 11.* Sperellus. Conductitii per Panimolla *num.49.* non sunt immunes; verùm limitarem in casu, in quo nullum præjudicium Ecclesiasticis obveniret:

19 Ecclesiasticorum Coloni neque-

unt collectari, vel ad collectas pro portione colonica cõpelli, quia nõ pro fructibus sed pro prædiis fit solutio, ut, pluribus relatis, scripsit Sperell. *decis.* 44. *n.* 4. & Panimoll. *n.* 6. Quod ostēditur ex forma imponendi collectas; quæ non imponuntur, nisi prius res ipsa æstimetur, & describatur in Catasto, ut secundùm æstimationem, & pro viribus patrimonii taxentur: unde impositio respicit rem, & non fructus; & facit, quod in Catasto describi, nec per Laicos æstimari possint bona Ecclesiæ, Clericorum, & Regularium, utpotè extra Laicam jurisdictionem constituta, ideo incapacia, ut sint materia æstimationis, & descriptionis importans per Surdum ab eodem *numer.* 10. allegat. actum jurisdictionis: qua caret Princeps Laicus, qui nec in spiritualibus, nec in temporalibus quidquam de bonis Ecclesiæ statuere potest, Arg. *in cap. qua in Ecclesiarum de Constitutionibus*. Quam exemptionem pro portione colonica esse firmatam à S. Congr. Episc. in una Oppiden. 18. *Septembris* 1618. refert Panimoll. alleg. *n.* 6. & ipse ampliat etiam, dum est à solo separata, *ibid. n.* 45.

20 Conclusionem limitant DD. apud Sperellum *decis.* 42. *num.* 17. quoad onera Colonis imposita respectu bonorum proprio nomine possessorum; unde pro bonis propriis solvere tenentur, per expressè disposita à Sac. Congr. Immunit 29. *Maii* 1646. apud Panimoll. *cit. adnot.* 7. *à num.* 45. Quia Coloni Clericorum, cum cæteris Laicis concurrere tenentur ad omnia onera, in quibus neque directè, neque indirectè præjudicatur Ecclesiæ, vel Ecclesiasticis personis; nevè ex eo resultat indirecta Immunitatis, & Libertatis Ecclesiasticæ violatio; quæ semper in facto habetur, tametsi in verbis non appareat, dum actiones, quæ directè personas Laicas afficiunt, ordinantur ad gravandos Ecclesiasticos, vel illorum bona, ut post Suarez *in tract. de defens. fidei lib.* 4. *cap.* 33. *num.* 6. tradit Sperellus *decis.* 41. *num.* 82. *cit.* Ubi concludit discrimen inter directam, & indirectam violationem consistere solùm in modo, nàm reipsa idem est: quia effectus ita in Ecclesiasticos redundat, ut illos directè afficiat, si sit onerosus, vel indebitè impediat, si sit favorabilis.

Quæ limitatio videtur applicabilis Colonis Regulariũ per disposita à B. Pio alleg. Const. in qua eos immunes facit ab omnibus, & singulis oneribus, ut pleniùs in ea continetur, quod ipse Sperellus *decis.* 42. *num.* 20. notavit.

21 Colonos partiarios Agrorum Mensæ Episcopalis, durante colonia, non modo exemptione ab actionibus, verùm & fori Privilegio gaudere, cum aliqua tamen modificatione determinavit Sacra Consulta in una *Perusina* 9. *Januarii* 1610. tenoris, ut sequitur.

Illustre, e Molto Reverendo Sig. come Fratello. La Sacra Consulta sopra la difficoltà, che si faceva intorno alli Coloni partiarj delle terre della Mensa Episcopale, quando dovessero godere il Privilegio del foro. Hà risoluto, che sempre, che li Coloni partiarj lavorino li poderi intieri delle dette Mense Episcopali, che per il più sogliono consistere in diversi pezzi di terra, overo in un sol pezzo di capacità, che faccia una possessione, ò un podere intiero, che si occupino in tutto, ò per la maggior parte nella Colonia di quello, in tal caso debbano godere il Privilegio del foro; mà se lavoreranno un pezzo di poca quantità, ò si occuperanno per la maggior parte del tempo in lavorare i beni proprj, in tal caso non godino il Privilegio del foro Episcopale; e secondo questa distinzione potrà V.S. nelli casi occorrenti osservare, & il Signore la conservi: Roma 9. *Genn.* 1610. *Come Fratello il Cardinal Borghese.* Quam refert Sperellus *decis.* 128. *num.* 33. Et successivè affirmat fuisse resolutum à Sac. Congr. Immunit. in una *Civit. Plebis die* 23. *Decembris* 1627. *& in una Viterbien. sub eadem die*; & deindè in una *Neocastren.* 13. *Augusti* 1629. Idem *decis.* 42. *num.* 21.

22. Fratres Min. de Observantia exempti sunt ab onere solvēdi gabellam molituræ, vulgò *del macinato*, ut in una *Assisien.* 21. *Junii* 1659. Et exemptione gaudent à solutione quatreni carnis, & respectivè carnium aliis in locis recipiendarum cum libera asportatione, & introductione, ut fuit contra Dohanerios, & Gabellotas pronunciatum à D. de Aste, Judice Delegato, *die* 9. *Decembr.* 1687. *ut in regesto, vel libro diversorum Eminentissimi Camerarii fol.* 97. Franciscus Antamorus R. C. A. Secret.

Paritèr exempti sunt à solutione gabellæ bononenorum quinque super quolibet cado vini, ac respectivè super fæno, & pa-

& palea, ut ex sententia D Bonaccursii Thesaurarii *sub* 28. *Martii* 1667. Franciscus Antamorus.

Quorum Observantium, ac Reformatorum, & Capuccinorum S. Francisci exemptio à gabellis, & oneribus fuit à S. Sede, eorum paupertate inspecta, præservata occasione edicti, quoad onera, & gabellas fuerunt obstricti, etiam omnes Regulares, pront in sequenti epistola.

Lettera circolare, spedita d' ordine di Nostro Sig. secondo la resoluzione della Congregatione Economica *alli Signori Cardinali Legati, e Prelati, Governatori dello Stato Ecclesiastico,* circa la non comprensione de i Religiosi Mendicanti di strettissima mendicità, li quali nè pure in commune possiedono cosa alcuna, nel Chirografo segnato dalla Santità Sua sotto li 26. Agosto 1708.

23 *LA Santità di Nostro Signore havendo inteso, nõ senza molta amarezza del suo animo, la sinistra interpretazione, che da alcuni è stata data al Chirografo, segnato dalla Santità Sua sotto il di 26. Agosto prossimo passato, in quella parte, ove si obligano tutte le persone di qualsista stato, grado, e condizione, eziamdio Ecclesiastiche, tanto Secolari, quanto Regolari, ancorche Mendicanti di strettissima mendicità, non ostante qualsisia loro privilegio, ò esenzione, à concorrere per li loro beni à quelle contribuzioni, e pesi, che s'impongono, ò s'imporranno per le correnti note emergenze, con essersi perciò indebitamente preteso, che anche quei Religiosi Mendicanti, quali nè pure in commune possiedono cosa alcuna, in vigore di detto Chirografo, possano, e debbano esser gravati con le gabelle, che s'impongono dalle Communità per sodisfazione delle tasse, di maniera che habbiano à cadere sotto tali tasse l'elemosine, che quelli ricevono dalle stesse Communità, ò altri Benefattori: anzi, anche l'istesse elemosine manuali, che loro si danno da' Fedeli per il Santo Sacrificio della Messa; hà perciò comandato la Santità Sua, che oltre ciò, che fù ordinato con altra simile lettera, scritta in data delli 29. del passato mese di Settembre in proposito dell'esenzione, che li sudetti Religiosi Mendicanti, quali nè pure in commune possiedono cosa alcuna, devono godere di tutte le gabelle imposte, ò da imporsi per l' accennato effetto, per tutto ciò che serve per il loro sostentamento, & uso, con la presente Lettera Circolare più chiaramente si spieghi, e si dichiari, che la disposizione del Chirografo sudetto, ove comprende i Religiosi Mendicanti di strettissima mendicità (ancorche per essere relativa alli beni, che quelli possiedono: & insieme per escludere litteralmente i veri poveri, che non possiedono cosa alcuna, fosse assai chiara, nè havesse bisogno d' alcuna spiegazione, ò dichiarazione) solamente comprende quei Religiosi, che ancorche Mendicanti possono tuttavia possedere in commune, e di fatto possiedono qualche specie di beni stabili; mà non mai quelli, che nè pure in commune possiedono cosa alcuna, quali in conseguenza devono esser esenti da tutte le tasse, imposizioni, capitazioni, e da ogn'altra sorte di gravezza; poiche questa è stata sempre, & è la mente della Santità Sua. Non dubito, che V. S. per quel che à Lei appartiene, sarà per far haver alla medesima la dovuta esecuzione. E Dio la prosperi. Roma 20. Ottobre 1708. Apud Impressorem Cameralem.*

24 Prædicti enim Observãtes, Reformati, & Capuccini eam speciem Religiosorum constituunt, qui per Trid. *sess.* 25. *de regul.* bona immobilia possidere non possunt, nec redditus habent, sed dietim ex mendicato, & eleemosynis acquisitis eorum necessitatibus remedia parantur.

CAPUT IX.

Officialis quoad Capellas.

SUMMARIUM.

1 *Ecclesia, quæ inservit pro celebratione Missæ, ædificari non debet, nisi prævia obligatione manutentionis.*

2 *Quis provideat Altare Capellæ de paramentis?*

3 *Patronus ad quid teneatur erga Capellanum?*

4 *Consuetudo reficiendi Ecclesiam aliquando à populo transit ad Rectorem.*

5 *Insignia, & arma fundationem ostendunt.*

6 *Non possunt ea abradi.*

7 *Hæres non potest sua arma affigere in Capella.*

Qui-

8 *Quinam eligat Capellanum pro celebrandis Missis in Ecclesiis Regularium à Testatore relictis, hæredes, an Regulares?*

9 *Fratres Minor. de Obser. non sunt capaces legatorum Missarum, quorum proprietas sit apud ipsos.*

10 *Concessiones Capellarum, etiam quoad jus honorificum, & usum debent fieri de consensu Capituli.*

1 Licèt Ecclesiæ sine dote consecrari non debeant, cap. *Placuit*, 1. *quæ.* 2. *&* cap. *cum sicut de consecr. Eccl. vel Alt.* Imò nec fundari, ut in eis Missæ celebrentur, nisi ædificans sua bona obliget pro ipsarum manutentione, ut probat Monacell. *for. par.* 1. *for.* 10. *num.* 4. *tit.* 6. Altaria tamen, & Capellæ in Ecclesia sine dote erigi possunt; maximè, si ad ornatum Ecclesiæ sint constructa, quia tunc sufficit manutentioni Ecclesiæ esse provisum. Secùs dicendum de illis cõstructis pro Missarum celebratione, nam tunc necessaria ad id debent haberi per Genuensem *prax. cap.* 109. *num.* 1.

2 Quæritur, an Patronus Capellæ, an verò Rector, aut Monasterium teneatur illam reparare, & providere Altare de paramentis, mappis, ornamentis, calice, patena, luminariis, & cæteris necessariis ad celebrationem?

Quamquàm videatur injunctum Rectoribus Ecclesiæ, vel Capellæ, onus ipsas reficiendi, & reparandi ex cap. *Quicumque*, & cap. *De his de Ecclesf. ædificand.* & ex eo probetur, quod, qui sentit commodum, teneatur quoque ferre onus, juxtà Regulam 55. *juris in* 6. & onus extendatur, etiam ad ornamenta necessaria superiùs enunciata, sine quibus divina celebrari non possunt; quia fabricatio Ecclesiæ, & præparatio ornamentorum à pari procedunt, & parificantur, cap. *De his de testamentis*, ibi: *In ornamentis, seu fabrica, luminariis, sive aliis ad perpetuum cultum divinum.* Attamen non est sic absolutè firmanda conclusio, & articulus resolvendus per Genuensem *ibidem numer.* 13. & Sperellum *decis.* 68. *num.* 11. sed juxta distinctionem ab eis consideratam. Nam, vel Patronus, aut Fũdator ab initio dederũt dotem sufficientem pro mercede Sacerdotis, fabricæ, & ornamentorum manutentione; & tunc nullatenus ipsi sunt inquietandi, sed tenetur Rector, vel Conventus; aut dotem parvam, & insufficientem assignarunt; & tunc illi tenentur. Facit Trid. *sess.* 21. *cap.* 7. *de ref.* Et ex eo deducitur per Abbatem à Sperello *num.* 15. alleg. quod fundans Capellam teneatur illam competentèr dotare; quemadmodum Pater filiam; maximè, quia ædificans Altare Sacerdotale videtur se obligasse ad dotem dandam pro necessariis concurrentibus ad Missarum solemnia; nàm, qui vult unum, videtur voluisse omnia, perquæ pervenitur ad illud, Arg. *ex cap. Præterea de offic. deleg.* Idem Panimolla *decision.* 15. *numer.* 9. applicat Confraternitatibus Laicorum, ut dicemus cap. *Quoad Confraternitates*.

Et procedit per Sperellum *decis.* 67. *num.* 12. ut, si dos Capellæ pereat, teneatur Patronus ad iterùm dotandum; in quo si negligens fuerit, poterit jus Patronatus alteri dotanti adjudicari; eique præceptũ fieri potest de assignando sufficientem, & competentẽ dotem sub pœna providendi de Compatrono, vel aliâ; & interim de providendo de mappis, paramentis, cæterisque necessariis. *ibid.*

3 Ubi firmat Patronum Capellæ non semper teneri alere Capellanũ celebrantem, benè verò providere de dote sufficienti, habito respectu ad stipendia, quæ solent dari pro Missis; unde in casu sufficiens dos illa reputatur, quæ correspondet necessariis paramentis, & oneri Missarum, quas Capellanus debet ibi, per hebdomadam celebrare; alia super sufficientia dotis vide in Glofs. *ad alleg. cap. Cum sicut in ver. consecranda.*

Nota, quod quando inducta esset consuetudo, quod Populus, & respectivè Patronus subiret onus reparandi Ecclesiam, & ornandi Capellam, ab ea recedendum non foret, etiam data sufficienti dote, per Innoc. *in cap. fin. de his, quæ fiunt à maiori parte Capituli*, & Genuen. *ad locum alleg.*

4 Super quo Sperellus *allegat. decis.* 68. *num.* 24. considerat, quod si consuetudo, quæ onus reparationis, & fabricæ Ecclesiæ, ac ornatus Capellæ transtulit in Populum, vel Patronum, orta fuit, dum redditus erant tenues, & Populus exiguus, auctis deinde redditibus beneficii, excrescente Populo, decimis multiplicatis, itaut, & ad Rectoris susten-

ta-

rationem, & in Ecclesiæ restaurationem, cæteraque necessaria sufficiant, ab eo illi liberentur, & in Rectorem transeat; ut apud eum scripsit Navarro *de spoliis Clericorum sub num.* 73. Alia plura, ipso digna, *alleg. decisionibus 67. & 68.* Sperellus notavit.

5 Fundationem Capellæ demonstrant ex Panimolla *decis.10. adnotat. 1. num.65*, inscriptiones, arma, & insignia Familiæ insculpta in marmoreis lapidibus, vel pariete Capellæ; quæ regularitèr apponi non solent in re, vel ædificio alienis sumptibus constructo.

Et licèt non appareant ita antiqua, ut dici possit apposita fuisse in fundatione, nihilominùs conducunt ad probandam fundationem; quia præsumuntur per Patronos, vel Fundatores apposita ad conservationē, vel sui juris, vel ad ostendendam devotionem erga Deum, & Sanctos, ut dixit Rota *decis.13. sub num. 3. par.1. recent.* ab eodem alleg.

6 Quæ, sivè probetur esse apposita in fundatione, vel ob restaurationem, aut meliorationem, nulli unquàm, sivè Rectori, sivè Conventus Prælato licet ea abradere, & removere: vel, ut memoria Fundatoris, aut Benefactoris deperdatur: vel, ut aliorum nomina, & insignia ibi ponantur: ut ibid. ipse Panimoll. *num.68.* & alleg. Genuen. *num.3.* scribunt.

7 Nàm, ut concludentèr Genuen. *num.2.* probat, eriguntur Capellæ cum sepulturis, armis, & inscriptionibus, (quæ sunt ordinata ad conservandam Fundatoris, & benefactoris memoriam) ad ostendendam excellentiam devotionis ipsius, ejusdemque domus erga Deum, & Sanctos; interest autem Reipublicæ, *L.1.§.publicæ, ff.de ventre inspiciendo* apud eundem, ut Familiarum dignitas conservetur; quæ dignitas ex ædificio Capellæ, & in hac ex monumentis fixis dignoscitur: ideo *num.4.* Genuen. concludit hæredem non posse sua arma affigere in Capella, in qua sunt illa Fundatoris, ne memoria defuncti deperdatur.

8 Erigens Capellam in Ecclesia Regularium cum onere, ut quolibet die certus Missarum numerus in ea celebretur, sine specificatione personæ, à qua debeant celebrari, celebrandæ sunt à Sacerdote Regulari Monasterii: Nec Fundator potest ad suum libitum pro hujusmodi celebratione Sacerdotes sæculares, vel Regulares alterius Ordinis deputare, nisi ipsi Regulares consentiant; ad quod facit Decretum S. Cong. Episc. relatum à Nicolio *Can. lib. 3. tit. 33. de Regularibus num.* 15. ubi disponitur in casu, quo Testator Missas celebrandas in Ecclesia Regul. relinquat sine expressione personæ, non posse hæredem pro suo libito Sacerdotes sæculares deputare: *censuit enim, præfatos hæredes non posse pro suo libito Oratoribus* (PP. nimirùm Ord. Prædicatorum, qui libellum porrexerant) *invitis, deputare pro prædicta celebratione Missarum in eorum Ecclesia Sacerdotes Sæculares, seu alios, cujuscumque Ordinis Regulares, sed omnibus præferendos esse eosdem Oratores, quatenùs Ipsi Missis satisfacere non recusent. Quibuscumque non obstantibus* 16. *Nov.*1657.

Verùm successivè ad hæc tempora aliàs fuit à S. Sede provisum. Nam Sac. Congr.Conc. *in una Maceraten* 15. *Martii* 1692. censuit, *electionem Capellani pro celebratione Missarum in Ecclesia Min. Conventualium Terræ Montis-Miloni, à Testatore non nominati, spectare ad hæredem, & non ad Regulares*. Sed certè ab hærede esset ex æquitate nominandus Regularis illius Ecclesiæ; nè per Capellanum sæcularem imponeret ipsis Regularibus onus nimis grave, eorum quietem perturbans. Præsumptio enim currit, quod ea fuerit mens Testatoris, Engel. *de privil. Monast. priv.44. num.4. vid. cap. sequen. num.* 8.

Quatenùs verò Regulares commodū, aut patientiam pro celebratione Missarum Sacerdoti sæculari præstare recusarent, tunc conceditur oneris traslatio, ad quem effectum recurritur ad S. Sedem, prout indulsit. Congr. Epis. *in nullius Castri Durantis* 11. *Aprilis* 1615. *& in Burgi S.Sepulchri* 7.*Oct.*1617. Monacellus *for. par.1. for.19. tit.10. n.19.* Ad id enim Regulares non obligantur, ut ex Fagnan. *in 3. ad c. Nos quidem n. 69 de testam.* ubi notavit Religiones non consuevisse permittere, ut in suis Ecclesiis erigantur Capellæ perpetuò officiandæ à Sacerdotibus sæcularibus, ut est notorium: & patet ex attestationibus subscriptis à singulis Procuratoribus Ord. Mendicant. quæ fuerunt Sac. Congr. exhibitæ. Ità ille. Neque ad id cogi possunt inviti ex *Const. dum intra la 22. Leonis X. Bullar. tom.1.*

quæ

etenim hæc, ut idem notat, ad hunc casum non pertinet, sed ejus dispositio restringitur, ut Sacerdotes sæculares volentes ex devotione in Regularium Ecclesiis celebrare benignè recipiantur, ut ibi textus.

9 Verùm si Capella cum tali onere fuisset erecta in Ecclesia Min. de Obser. & ex dispositione Fundatoris deberent ab iisdem Fratribus celebrari Missæ, hujusmodi onus in se non possent suscipere, cum sint incapaces legatorum annuorum, quæ fiunt, adjecto onere celebrationis Missarum.

Limita, nisi onus solvendi, & correspondendi cum eleemosynis pro celebratione, esset directè apud hæredes, quia tùnc, per modum puræ eleemosynæ, possent stipendia pro Missis debita per Syndicum recipere, ut ex doctrina Rotæ *in Turritana legatorum coram Emerix* 10. *Januarii* 1693. & 6. *Aprilis* 1696. apud Monacellum *part.* 2. *Form. in append. decis.* 32. & 33. De quo expressiùs, ac pleniùs *infr. cap.* 30.

Nequeunt Regulares sine cōsensu Sedis Apostolicæ alienare, & aliis in jus, & proprietatem concedere Capellas, & Sepulturas ad præscriptum *cap. Ambitiosæ*, ut ibi latè unanimitèr DD. Sed quia de hac re dicitur sumus *cap.* 45. ne eadem inutilitèr repetantur, hìc omittimus.

10 Advertendum tamen, quod concessiones Capellarum, & Sepulchrorum, etiam quoad solum jus honorificum, & usum facti sunt faciendæ de consilio, & consensu Capituli, ità necessariò, ut aliàs factæ nullæ declarentur, cap. *Novit*, cap. *Ea noscitur*, cap. *Tua de iis, quæ fiunt à Prælat. fin. cons. Cap.*

CAPUT X.

Officialis quoad celebrationem Missarum.

SUMMARIUM.

1 *Non possunt Regulares impediri, quin Missas celebrent in suis, & aliorum Ecclesiis.*

2 *Et, ne Campanas pulsent ad Matutinum, horas, & Missam, etiam antequàm pulsetur Campana Majoris Ecclesiæ. Sed Sabbatum Sanctum excipitur.*

3 *Fideles audiendo Missam in Ecclesiis Regularium satisfaciunt præcepto Ecclesiæ.*

4 *Non potest Missa anticipatè celebrari pro eo, qui primò postea dabit stipendium.*

5 *Sacerdotes sæculares benignè recipiendi à Regularibus in propriis Ecclesiis.*

6 *Regulares exteri admitti non debent ad celebrandum, nisi examinatis literis obedientialibus; nec Sacerdotes sæculares, nisi visis testimonialibus subscriptis à Vicario Generali, vel Foraneo.*

7 *Sacerdos sæcularis, qui aliquo titulo tenetur celebrare in Ecclesiis Regularium, propriis sumptibus debet de necessariis providere.*

8 *Missæ celebrandæ in Ecclesiis Regularium ad hæredum arbitrium, illis non consentientibus, alibi celebrari debent.*

§. I.

Constitutio Innocentii XII. *De celebratione Missarum.*

9 *Dispositio ejusdem Constitutionis usque ad num.* 44.

§. II.

Nonnulla dubia concernentia celebrationem Missarum.

45 *Fratres Min. de Observantia non possunt retinere capsulam pro asservandis eleemosynis Missarum.*

46 *Missæ celebrandæ sunt in Ecclesia electa à Testatore.*

47 *Quantum temporis importet intra* breve tempus moralitèr?

48 *Sacerdos non potest retinere sibi partem stipendii recepti pro celebratione Missæ.*

49 *Episcopus non potest compellere Regulares ad exhibendos libros Sacristiæ.*

50 *Vicarius Episcopi non potest reducere Missas, quas Sedes Apostolica committit Episcopo reducendas, in casu &c.*

51 *An Sacrificium possit uni ex justitia, & alteri ex charitate applicari usque ad num.* 56.

57 *Subditi Regulares tenentur celebrare juxtà intentionem Prælati, usque ad num.* 58.

59 *Qualitèr sit specificanda persona, pro qua celebratur?*

60 *Quando Parochi teneantur celebrare pro suis*

suis Ovibus?

61 *Non est simoniacum accipere pecuniam pro celebratione Missæ.*

62 *Capellani per se ipsos celebrare tenentur: limita.*

63 *Et applicare Sacrificium pro Fundatore.*

64 *Capellani Monialium uti debent Missali Romano.*

65 *In nocte Nativitatis, successivè ad Missam cantatam non celebrantur aliæ duæ.*

66 *Die Sabbati Sancti, non licet celebrare Missas privatas.*

67 *Missæ de Requiem cum cantu pro implenda mente Testatoris celebrari possunt, etiamsi Anniversarius dies obitus recurrat in duplicibus.*

68 *In Missis de Requiem Fidelibus non exhibetur Communio. Et ubi aliàs ministratur, nunquam dantur plures Particulæ.*

69 *Onera Missarum regularitèr censentur perpetua.*

70 *Instructio servanda à Regularibus in subscriptione attestationis exibendæ super adimplemento onerum Missarum.*

§. III.

Oratoria.

71 *In Oratoriis privatis Missæ celebrari non possunt, nisi ex Pontificis indulto. Differentia inter Oratorium publicum, & privatum. Quinam audiendo Missam in Oratoriis privatis satisfaciat præcepto Ecclesiæ de audienda Missa? Quid de Regularibus quoad Altare portatile? Et, an possint habere Oratoria in Grangiis? Quibus diebus in Oratoriis privatis non possit celebrari? usque ad num. 84.*

85 *Decretum Sac. Congr. Conc. ad tollendos abusus celebrandi in Oratoriis privatis.*

1 NEquenut Regulares impediri, quin Missas in propriis, & alienis Ecclesiis celebrent, prout B. Pius V. Constit. *Et si Mendicantium* la 41. *Bull. tom.* 2. §. 8. *ver. Et insuper*, ibi: *Volumus, quod Fratribus Mendicantibus hujusmodi non solùm prohiberi non possit, ne Missas, & alia Divina Officia fiant in eorum Ecclesiis, verùm etiam in quibuscunque aliis, ubi celebrari Missas solitum est; etiam ipsis non vocatis, seù ad id requisitis, celebrare valeant*: Hoc ultimum intelligas de Rectorum, & eorum, ad quos spectat, assensu.

Etiam tempore, quo Parochi ipsi in suis Ecclesiis celebrant, ut §. 22. ibi: *Prohibemus insuper eisdem Ordinariis, ac aliis quibuscunque personis, ne impediant ipsos Fratres, quando eis placuerit, tàm in diebus Dominicis, seù festivis, aut aliis totius anni temporibus, Campanas pulsare, & etiam tempore, quo ipsi celebraverint, Missas celebrare.*

2 Post indultum B. Pii adest Decretum *S. C. Regul.* 10. *Octobris* 1568. ibi: *Ordinarii non impediant Fratres, pulsare Campanas ad Matutinum, ad Horas, & ad Missam, antequam pulsetur Campana majoris Ecclesiæ, præterquàm in die Sabbati Sancti. Confect. Coll. Privil. Mend. part.* 1. *ad Const.* 5. *Sixti V.*

Hoc enim die priùs pulsare debent Campanæ Ecclesiæ Cathedralis, vel Matricis, quàm alterius Ecclesiæ Sæcularis, vel Regularis, ad tex. *in Constit. Dum intra Leon. X. la* 22. §. 14. *Bullar. tomo* 1.

Possunt Regulares celebrare, priusquã Parochi celebrent, ex eodem B. Pii: §. 8. *Necnon Missas*, ait, *& Divina Officia hujusmodi, etiam in diebus Dominicis, vel festivis, etiam antequam Rector Parochialis Ecclesiæ celebraverit, celebrare, & facere, quando eis videtur.*

3 Nec sunt impediendi Fideles, quin diebus Dominicis, & festivis ad Regularium Ecclesias, Divinorum Officiorum tempore, atque ad audiendas in eis Missas accedant. Neque dicendum præcepto de Missis diebus festivis audiendis, eosdem non satisfacere. Oppositum enim sanxit Leo X. Constit. la 25. *Bullar. to.* 1. ut sequitur: *Intelleximus quosdam in dubium revocare, & perinde timoratis conscientiis scrupulum iniicere, si Christi Fideles, qui Dominicis, & festis diebus extra Ecclesias suas Parochiales, Missas audiunt in Ecclesiis Fratrum Ordinum Mendicantium, Ecclesiæ præcepto de Missa audienda satisfaciant. Nos enim ambiguitatem hujusmodi penitùs tollere volentes, ut cum sinceriori conscientia Fideles quique Deo, Creatori suo serviant, authoritate Apostolica, tenore præsentium notum faci-*

mus, omnes Christi Fideles utriusque sexus, qui (non contempto proprio Sacerdote Parochiali) in Ecclesiis Fratrum Ordinum Mendicantium, Dominicis, & Festis diebus, Missas audiunt, satisfacere præcepto Ecclesiæ de Missa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati, pœnamvè incurrere. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque &c.

Quod observavit Pia sec. *prax. Epis. par.2. cap.2. art.3. num.21.* notans obligari Parochum ex *Trid. sess. 22. in Dec. de Obs. & evitan. in celeb. Miss.* ad monendum Populum, ipsumque de præcepto audiendæ Missæ diebus festivis sub peccato mortali instruendum: cogere tamen non posse quempiam ad eam in Parochiali Ecclesia audiendam, quia *Conc. loc. cit.* verb. dumtaxat *moneant*, & non alio, utitur.

4 Omnibus, & singulis Sacerdotibus, tam Sęcularibus, quàm Regularibus prohibitum est, Missas anticipatè celebrare pro eo, qui primò stipendiũ dederit; vel, quem Deus videt primò daturũ; vel sub conditione in futurum contingente: v. g. *intendo celebrare pro eo, qui proximè mihi eleemosynam largitus fuerit Sum.* Leand. *verb. Missæ stipend. num.39.* Layman. *Tho. mor. de Sacrificio Missæ lib.5. cap. 2. num. 13.* & reperitur tanquam periculosum, & scandalosum jussu Clem. VIII. & per Pauli V. decretum, prohibitum à S.C.C. quod per extensum referunt Barbosa *2. par. de Offic. & potest. Episcopi alleg. 24. num. 12. &* Lezzana *Summ. Quæst. Regul. tom. 4. verb. Missa num.51.* quod evenisse *sub die 15. Novembris 1605.* testantur.

Sacrilegã aliquorum ad Sacrum Presbyteratus Ordinem non promotorum, in celebrandis Missis audaciã, Sancta Sedes sæpiùs repressit: ut post Gregorium XIII. & Sixtum V. Clemens VIII. Const. *Et si aliàs 81. Bull. tom.3.* Et subindè Urban. VIII. Const. *Apostolatus 79. to.4.* decrevit pœnis à Clemente statutis procedi posse contra omnes, sivè Laicos, sivè Clericos sæculares, vel Regulares non promotos præsumentes Missas celebrare, & Sacramentales confessiones audire, dummodò vigesimum ætatis suę annũ compleverint.

5 Cùm Sæculares Presbyteri in Ecclesiis Regularium ex propria devotione voluerint, celebrare possint, & benignè recipiantur juxta dispositionem Leonis X. dicta Const. *Dum intra*, ibi: *Ac tam Prælati, quàm Presbyteri Sæculares, qui vinculo excommunicationis ligati non fuerint, Missas, in Ecclesiis domorum eorumdem, devotionis causâ, celebrare volentes, celebrare possint. Ipsique Fratres tales celebrare volentes, libentèr recipere debent.*

6 Exteri autem, & peregrini à Regularibus admitti non debent ad celebrandum in propriis Ecclesiis, nisi servatâ formâ sequentis Decreti. *Die 11. Augusti 1649. in Congregatione Sancti Officii Eminentissimi RR. Cardinales Inquisitores mandarunt intimari Superioribus Religionum, quod mandent suis subditis Monasteriorum, & Conventuum Superioribus, ne admittant ad celebrandum in eorum Ecclesiis, eorum, vel alterius Religionis, Exteros, Vagos, seu Peregrinos, nisi examinatis diligentèr litteris obedientiæ, seù assignationis, eorum Superiorum, & testimonialibus promotionis ad Sacerdotium: quò verò ad Sacerdotes Sæculares, nisi, visis litteris testimonialibus subscriptis à Vicario Generali, seu Foraneo Episcopi loci &c.* quod refert Nicol. *praxis totius Juris Can. lib.3. tit.13. de Regularibus num.15.* & sæpè id decrevisse circa Sacerdotes Sæculares Sacram Episcop. & Regul. Congr. testatur.

7 Ubi tradit Regulares teneri ad consensum dandum, & commodum Presbytero Sæculari, qui aliquo titulo tenetur ad celebrandum certis diebus in ipsorum Ecclesiis, per disposita à Sacra Congregatione *sexto Septembris 1625.* cum onere tamen, ut Presbyter celebraturus sibi suis sumptibus de suppellectilibus, cera, cæteroque apparatu Ecclesiastico, ad id necessario provideat.

8 Cum ex dispositione Testatoris deberent in Ecclesiis, v. g. Fratrum Minorum, celebrari Missæ à Presbyteris, sive Sæcularibus, sive Regularibus ad Hæredum arbitrium; & Fratres Minores nollent consentire; S. C. C. censuit: *Dum Regulares non consentiunt Missas à Testatore relictas, per Sæculares in Regularium Ecclesia celebrandas, ibidem celebrari, posse alibi celebrari de licentia Ordinarii*, ut in una Venetiarum 14. *Septembris 1639. idem loc. cit. vide supr. cap. num.8.*

§. I.

§. I.

Constitutio Innocetii XII. super celebratione Missarum.

9 Nuper à Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum prodierunt Decreta tenoris infrascipti, videlicèt.

„ Aliàs super celebratione Missarum, „ ac prohibitione illas moderandi, seu re- „ ducendi absque Sedis Apostolicæ licen- „ tia, nec non super earundem oneribus „ perpetuis suscipiendis, & Religiosorum „ numero ultra redditus, & consuetas „ eleemosynas locorum Regularium non „ habendo, emanarunt ab hac Sac. Con- „ gregatione S.R.E. Cardinalium Conci- „ lii Tridentini Interpretum, auctoritate „ per fel. rec. Urbanum Papam VIII. illi „ specialiter attributa, quamplura Decre- „ ta tenoris sequentis.

„ 10 §. 1. Cùm sæpè contigat in qui- „ busdam Ecclesiis, tam magnum Missa- „ rum celebrandarum numerum, ex variis „ Defunctorum relictis, aut piorum elee- „ mosynis impositum esse, ut illis pro sin- „ gulis diebus præscriptis nequeat satis- „ fieri, & tamen nova onera Missarum in „ dies suscipiantur: indeque fiat, ut de- „ pereant piæ Testantium voluntates, ob- „ stricta Benefactoribus fides violetur, „ Defunctorum animæ suffragiis priven- „ tur, Ecclesiis debitus subtrahatur cultus, „ ac Christi fideles gravi scandalo affecti, „ plerumque à similibus charitatis operi- „ ribus retrahantur: Cùmque his malis „ maximum inter cætera fomentum præ- „ beat, aut quod ii, qui Missas supra vires „ celebrandas suscipiunt, sperent illas bre- „ vi ad pauciorem numerum à Superiori- „ bus reductum iri: aut quòd Ecclesiis, „ sorte pecuniarum absumpta, plerumque „ nuda remaneant onera Missarum absq; „ ullo emolumento: aut quòd eleemosy- „ na pro illis celebrandis sit adeò tenuis, ut „ non facilè inveniantur, qui velint huic „ se muneri subiicere, & redditus Ec- „ clesiæ, aut Monasterii adeò exigui, ut „ Sacerdos pro necessaria sua substenta- „ tione novis se oneribus obstringere cõ- „ pellatur. Sacra Congregatio Cardina- „ lium Concilii Tridentini Interpretum „ animadvertens facturam se rem Deo „ gratissimam, charitatique, ac justitiæ „ maximè consentaneam, si pro viribus sa- „ tagat, hunc teterrimum abusum è Chri- „ stiana Republica convellere, atque era- „ dicare: Sanctissimi D. N. Urbani Divi- „ na providentia Papæ VIII. auctoritate „ sibi specialitèr attributa infrascripta De- „ creta edidit.

„ 11. §. 2. Ac primò districtè prohi- „ bet, atque interdicit, ne Eiscopi in Diœ- „ cesana Synodo, aut Generales in Capi- „ tulis generalibus, vel aliàs quoquomo- „ do reducant onera ulla Missarum cele- „ brandarum, aut post idem Concilium „ imposita, aut in limine fundationis: sed „ pro his omnibus reducendis, aut mo- „ derandis, vel commutandis ad Apostoli- „ cam Sedem recurratur. Quare diligen- „ ter perspecta, id statuet, quod magis in „ Domino expedire arbitrabitur; alioquin „ reductiones, moderationes, & commu- „ tationes hujusmodi, si quas contra hu- „ jus prohibitionis formam fieri contige- „ rit, omninò nullas, atque inanes de- „ cernit.

12 §. 3. Deinde, ubi pro pluribus „ Missis, etiam ejusdem qualitatis cele- „ brandis, stipendia, quantumcumque in- „ congrua, & exigua, sivè ab una, sivè à „ pluribus personis collata fuerunt, aut „ conferentur in futurum Sacerdotibus, „ Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospita- „ libus, Societatibus, Monasteriis, Con- „ ventibus, Congregationibus, Domibus, „ ac Locis Piis quibuscumque, tàm Sæ- „ cularibus, quàm Regularibus; Sacra „ Congregatio sub obtestatione Divini „ Judicii mandat, ac præcipit, ut absolutè „ tot Missæ celebrentur, quot ad rationem „ attributæ eleemosynæ præscriptæ fue- „ rint, itaut alioquin ii, ad quos pertinet, „ suæ obligationi non satisfaciant: qui- „ nimmò gravitèr peccent, & ad restitutio- „ nem teneantur.

13 §. 4. Id verò, ut deinceps ob- „ servetur exactiùs, Sac. Congr. eadem Au- „ ctoritate, revocat Privilegia, & Indulta „ omnia quibusvis personis, Ecclesiis, ac „ Locis Piis, tàm Sæcularibus, quàm Re- „ gularibus, cujuscumque Ordinis, Con- „ gregationis, & Instituti, quamcumq; ob „ causam concessa, quibus indulgetur, ut „ certarum Missarum, vel Anniversariorũ „ celebratione, aut aliquibus Collectis, seu „ Orationibus plurium Missarum oneribus „ in futurum suscipiendis satisfiat.

14 §. 5. Ac similitèr omne damnabile lucrum ab Ecclesia removere volēs, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eamdem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

15 §. 6. Præterea, ne in Ecclesiis, in quibus onera Missarum in perpetuum imposita sunt, Sacerdotes in eis, ut par est, adimplendis eò tepidiores, ac segniores reddantur, quod onera hjusmodi cum nulla, aut parva sint utilitate conjuncta: statuit, atque decernit, ut pecuniæ, ac bona mobilia Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monasteriis, Conventibus, ac Locis omnibus, tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, atque illorum personis in futurum simplicitèr acquirenda cum onere perpetuo Missarum celebrandarum ab iis, ad quos pertinet, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto iucurrenda à die realis acquisitionis, statìm deponi debeant penès Ædem Sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seù illorum pretium quàm primùm investiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expressa, & individua mentione oneris, quod illis annexum reperitur.

16 §. 7. Ac si eadem bona immobilia auctoritate Apostolica deinceps alienari contigerit, eorumdem pretium, sub eadem pœna, ut supra, deponi, atque in aliis bonis stabilibus itidem fructiferis cum ejusdem oneris repetitione, atque annexione converti debeat.

17 §. 8. Ad hæc Sacr. Congregatio quibusvis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, necnon omnibus, & singulis Ecclesiarum, ac Piorum Locorum, tàm Sæcularium, quàm Regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, districtè prohibet, ne imposterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum: Sæculares, quidem sine Episcopi, vel ejus Generalis Vicarii, Regulares verò sine Generalis, vel Provincialis consensu, & licentia in scriptis, & gratis concedenda: alioquin Sæcularis, qui hujus prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit eo ipso: Regularis verò pœnam privationis omnium Officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque activæ, ac passivæ, absque alia declaratione incurrat.

18 §. 9. Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant: alioquin omninò abstineant ab hujusmodi eleemosynis, etiam spontè oblatis, in futurum recipiendis, & capsulas auferant ab Ecclesiis cum inscriptione illa: *Eleemosyna pro Missis*, vel alia simili, sub iisdem pœnis ipso facto incurrendis, ne Fideles hac ratione frustrentur.

19 §. 10. Episcopus verò, seù ejus Vicarius, aut Generalis, vel Provincialis, ubi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligentèr inquirant, de singulis Missarum celebrandarum obligationibus, cuique Ecclesiæ, Monasterio, aut Loco Pio incumbentibus: nec antea assensum hujusmodi, aut licentiam præbeant, quàm eis legitimè constiterit, illius Sacerdotes, tàm novo oneri suscipiendo, quàm antiquis jàm susceptis satisfacere posse, præcipuamque rationem habeant, ut redditus, qui Ecclesiis, & Locis Piis relinquuntur, omninò respondeant oneribus adjunctis secundum morem cujusque Civitatis, vel Provinciæ: intelligantque, si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint, in novissimo die se hujus prætermissi muneris rationem esse reddituros.

20 §. 11. Postremò Illustrissimi Patres non sine gravi animi dolore intelligentes, mala ferè omnia, quæ Regularem disciplinam evertunt, ac præcipuè nimiam hanc facilitatem fovent, in oneribus Missarum supra vires suscipiendis, veluti ex infecta radice, pullulare ex majori Regularium numero, quàm ferant redditus, & eleemosynæ cujusque Monasterii: inhærentes Summorum Pontificum, ac Sacri Tridentini Concilii Decretis, hac de re editis, Sanctissimi Domini Nostri auctoritate præcipiunt, ac mandant omnibus, & singulis Generalibus, Provincialibus, Commissariis, Ministris, Præsidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicariis, & quibuscumque aliis Superioribus Monasteriorum, Conventuum, ac Domo-

rum

„ rum Regularium, bona immobilia possidentium, vel non possidentium, cujuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti, existentium intra fines Italiæ, & Insularum adjacentium, ut singuli, ad quos pertinet in qualibet Provincia, adhibitis duobus, aut tribus Regularibus sui Ordinis, vel Congregationis probatioribus, & rerum usu peritioribus, bona immobilia, census, redditus, & proventus omnes, consuetas itèm eleemosynas, & obventiones, tàm communes Monasteriorum, Conventuum, & Domorum ejusdem Provinciæ, quàm etiam singularibus personis Religiosis assignatas, seù permissas, in communem usum deinceps conferendas, decem annorum immediatè præcedentium habita ratione, diligentèr, & maturè recognoscant, iis omnibus detractis, quæ reparationes, præstationes, grandines, sterilitates, aliave cujuslibet generis onera consueverunt absorbere.

„ 21 §. 12. Eaque omnia scripto fidelitèr exarata, idem Superior, cujus interest, in proximo Capitulo, seù Congregatione generali, vel Provinciali coram tribus Judicibus ab ipsomet Capitulo, seù Congregatione deligendis proponat, qui, computatis hujusmodi redditibus, eleemosynis, & obventionibus universis, & oneribus, ut supra detractis, sedulò examinent, quot Religiosi homines, connumeratis etiam Laicis, aliisque necessariis Servientibus, in unoquoque Monasterio, Conventu, & Domo Regulari juxtà regionis, & proprii Instituti morem, victum, & vestitum, & medicinialia in communi habentes, competentèr valeant sustentari. Tùm eorumdem bonorum, redditutuum, eleemosynarum, & onerum præcisam notam ipsimet Capitulo, seù Congregationi exhibeant, ut in illo diligentèr omnibus discussis, cujusque Familiæ Monasterii, Conventus, ac Domus Regularis in singula quaque Provincia certus earumtantùm Personarum numerus, Patrum Capitularium voto præfigatur, quæ redditibus, eleemosynis, & obventionibus, ut superiùs, sufficientèr ali possint.

„ 22. §. 13. Nè verò Snperiores, qui id præstare debent, seriùs, aut remissiùs, quàm par est, suo muneri satisfaciant: mandat Sacra Congregatio, ut infra annum, post proximum Capitulum Generale, vel Provinciale computandum, omnia hoc de genere Capitularitèr gesta, in authenticam formam redacta, ad Sacram ipsam Congregationem Concilii singuli mittant.

„ 23 §. 14. Numerumque familiæ, singulorumque Conventuum, Monasteriorum, & Domorum hujusmodi Regularium, Capituli, seù Congregationis generalis, vel Provincialis sententiâ, & auctoritate præfinitum, iidem Superiores, tàm Generales, & Provinciales omnes, quàm Locales perpetuò servare omninò teneantur, nec possint illum quoquomodo augere, etiam prætextu augumenti redditum absque Sacræ ipsius Congregationis licentia: Superiores autem hujusmodi, qui prædicta omnia in præfixo termino non præstiterint, vel numerum, ut supra præscriptum, quovis modo augere præsumpserint, privationis omnium Officiorum, quæ tunc temporis obtinebant, vocisque activæ, ac passivæ & ad omnia suæ Religionis Officia, & gradus, inhabilitatis perpetuam pœnam eo ipso incurrere, atque aliis, etiam gravioribus, à Sede Apostolica infligendis pœnis Sacra Congregatio subjacere voluit, & declaravit.

„ 24 §. 15. Deinceps verò Monasterium, Conventus, Domus, Congregatio, vel Societas Religiosorum, seù Regularium nullibi recipiatur, nisi præter alia ad id requisita, in singulis hujusmodi locis duodecim saltèm Fratres, aut Monaci, seù Religiosi degere, & ex redditibus, & consuetis eleemosynis, detractis omnibus, ut supra detrahendis, competentèr sustentari valeant, ad præscriptum Decreti felicis record. Gregorii XV. hac de re editi: alioquin Monasteria, & loca hujusmodi posthac recipienda, in quibus duodecim Religiosi, ut supra sustentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non inhabitaverint, Ordinarii loci visitationi, correctioni, atque omnimodæ Jurisdictioni subjecta esse intelligantur.

„ 25. §. 16. Porrò, nè ullo unquam tempore hæc in oblivionem, seù desuetudinem abeant, Superiores locales cujusque Monasterii, Conventus, ac Domus Regularis, curare, atque efficere teneantur, sub pœna privationis Officii, vocisq; activæ, & passivæ ipso facto incurrenda, ut in perpetuum, sexto quoque mense,

„ idest

„ ideſt feria ſecunda poſt primam Dominicam Adventus, & Feria ſexta poſt Octavam Corporis Chriſti, præſentes ordinationes in publica Menſa perlegantur.

„ 26 §. 17. Omnibus, tàm Eccleſiaſticis perſonis cujuſcumque ſint Ordinis, conditionis, & gradus, quàm Laicis quocumque honore, & poteſtate præditis, præſentia Decreta declarandi, vel interpretandi facultate penitùs interdicta.

„ 27 §. 18. Non obſtantibus, quoad ſupraſcripta omnia, & ſingula in præſentibus Decretis contenta, Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis in favorem quarumcumque perſonarum, atque Ordinum, tàm Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Joannis Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, ac cujuslibet alterius Inſtituti, etiã neceſſariò, & in individuo exprimendi, Eccleſiarum, Monaſteriorum, Conventuum, Collegiorum, Capitulorum, Hoſpitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumcumque, tàm Sæcularium, quàm Regularium Locorum, necnon illorum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, & Conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & litteris Apoſtolicis, etiam Mari magno, ſeù Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeù extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, ſpecialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales, mentio, ſeù quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſervanda eſſet, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitùs omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens, quibus quoad ea, quæ præſentibus adverſantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, Sacra Congregatio Sanctitatis Suæ auctoritate ſpecialitèr, & expreſsè derogat, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

„ §. 19. Et ne præmiſſorum ignorantia à quoquam prætendi poſſit, voluit eadem Sacra Congregatio, ut præſentes ordinationes in Valvis Baſilicarum S. Joannis Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum de Urbe, ac in Acie Campi Floræ, ut moris eſt, affixæ, omnes, ad quos pertinet, ita arctent, & afficiant, ac ſi unicuique perſonalitèr intimatæ fuiſſent.

„ §. 20. Utque earumdem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorsùs fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Romæ die 21. Junii 1625.

Coſmus Card. de Torres.

Proſper Fagnanus S. Congr. Secr.

28 §. 21. Excitatis autem ſuper „ præmiſſorum decretorum intelligentia, ſeù interpretatione infraſcriptis dubiis, prodierunt à memorata Congregatione, ſimili auctoritate illi à præfato Urbano Papa Octavo ſpecialitèr attributa, reſponſiones, ſeù declarationes inferiùs apponendæ.

Super primo Sacræ Congregationis Decreto de celebratione Miſſarum, quo prohibetur, ne Epiſcopi in Diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel aliàs quoquomodo, reducant onera ullæ Miſſarum celebrandarum, aut poſt idem Concilium impoſita, aut in limine fundationis.

Quæritur, quid, ſi legatum ſit ita tenue, ut non ſit, qui velit onus illi injunctum ſubire, & ſi recurrendum ſit ad Sedem Apoſtolicam pro moderatione oneris, totum, aut ferè totum inſumendum ſit pro expenſis ad id neceſſariis?

Et quid, ſi permittatur Epiſcopo in fundatione, ut poſſit hujuſmodi onera moderari?

Secundò, ſuper ſecundo ejuſdem Congregationis Decreto, quo cavetur, ut celebrentur tot Miſſæ, quot ad rationem tributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint.

Quæritur, an verba illa (præſcriptæ fuerint) intelligenda ſint de præſcriptione facta ab Offerente, vel ab Ordinario?

Tertiò, an, cum Ordinarius præſcripſerit

rit eleemosynam congruam juxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruo, teneantur Missas illis ab Offerente præscriptas celebrare?

Quartò, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Capellæ, legati, aut salarii, possint, etiam manualem eleemosynam, pro Missis votivis, aut Defunctorum recipere, & unico Missæ Sacrificio utrique oneri satisfacere?

Quintò, posito, quòd Testator relinquat, ut celebrentur pro ejus Anima centum Missæ, absque ulla præscriptione eleemosynæ.

Quæritur, an liberum sit hæredibus, eleemosynam sibi bene visam præscribere, an verò eadem eleemosyna præscribenda sit ab Ordinario?

Sextò, super tertio Congregationis Decreto, in quo eadem Congregatio revocat Privilegia, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu Orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

Quæritur, an verba (in futurum suscipiendis) intelligenda sint de oneribus suscipiendis post Privilegium?

Septimò super quarto ejusdem Congregationis Decreto, quo prohibetur Sacerdoti, qui suscepit Missam celebrandam cum certa eleemosyna, ne eamdem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Quæritur, an permittendum sit Administratoribus Ecclesiarum, ut retineant aliquam eleemosynarum portionem, pro expensis manutentionis Ecclesiæ, Altarium, Inservientium, paramentorum, Luminum, Vini, Hostiæ, & similium?

Octavò, an hoc Decretum habeat locum in beneficiis, quæ conferuntur in titulum, idest, an Rector Beneficii, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium, ad rationem redituum Beneficii?

Decimò, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna major solitâ, pro celebratione Missæ, debeant dare eamdem integram eleemosynam iis, quibus Missas celebrandas committunt; An verò satis sit, ut dent celebrantibus eleemosynam consuetam?

Undecimò, super quinto ejusdem Congregationis Decreto, quo inter cætera statuitur in hæc verba--Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis, ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera obire valeant: Alioquin omninò abstineant ab hujusmodi eleemosynis, etiam spõtè oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant, &c.

Quæritur, an hoc Decretum prohibeat absolutè, quominùs accipiant novas eleemosynas ji, qui acceptis non satisfecerunt; & quid, si congruo tempore possint omnibus satisfacere?

Duodecimo, quid, si offerens eleemosynas, audito impedimento, consentiat, ut Sacerdos Missam celebret, cum primùm poterit?

Decimotertio, an pœna interdicti, & aliæ appositæ in eodem Decreto afficiant, tam eos, qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi præscriptam, quàm eos, qui non auferunt capsulas ab Ecclesiis, ut ibidem præcipitur?

Decimoquarto, an in hoc Decreto comprehendantur illæ capsulæ, quæ apponi solent in Ecclesiis in die Commemorationis omnium Sanctorum, & valgò dicuntur Casse de Morti?

Decimoquinto, an Administratores Ecclesiæ magnæ devotionis, & concursus, possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis, nonnisi post longum tempus satisfacere valeant, ne aliàs cultus Ecclesiæ, & devotio, ac concursus Fidelium, ut ajunt, minuantur?

Decimosexto, quia prohibitio dicti Decreti videtur aliquibus directa solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, necnon omnibus, & singulis Ecclesiarum, Piorum Locorum, tàm Sæcularium, quàm Regularium Superioribus, de quibus sit expressa mentio, non autem privatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali (& aliis, ad quos pertinet) *supplicatur pro opportuna declaratione?*

Decimoseptimo, super septimo ejusdem Congregationis Decreto, quo cavetur, ut in singulis Monasteriis Religiosorum præfigatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut eleemosynis commodè possint sustentari.

Quæritur, an, ubi hæc præfixio facta jam fuit in vim similis Decreti sanctæ memoriæ Pauli V. absque tamen computatione

ne reddit∙uum cujusque Religiosi, sit denuò facienda, nec ne?

Decimooctavo, an Novitii, ad habitum Regularem admissi, possint admitti ad Professionem in Monasteriis, in quibus habita, ut suprà, præfixione numeri, commodè ali non possunt?

Decimonono, super ultimo, quo cavetur, ut nullibi recipiantur Conventus Regularium, nisi præter alia ad id requisita duodecim saltem Fratres in eis degere, & competentèr sustentari valeant, itaut alioquin subsint jurisdictioni Ordinarii.

Quæritur. an hoc Decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Missarum, comprehendat eas Religiones, quæ non consueverunt onera Missarum recipere, ut sunt Religiones Capuccinorum, ac Societatis Jesu?

Ultimò, an idem Decretum, ubi disponit, ut nullibi recipiantur Monasteria, nisi &c. habeat locum in Italia dumtaxat, ad quam est restrictum Decretum proximè antecedens, an verò etiam extrà Italiam?

Declarationes, aut Responsiones ad supradicta Dubia.

„ 29 §.22. Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum; auctoritate sibi à Sanctissimo Domino Nostro attributa, ad singula Dubia superiùs proposita, ad hunc modum respondit, videlicèt.

Ad primum, etsi legatum sit adeò tenue, nihilominùs pro reductione oneris, ut suprà impositi, ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apostolicam esse adeundam, quæ absque ulla impensa id statuet, quod magis in Domino è re esse judicaverit: Veriùmtamen, si in ipsa Beneficii erectione expressè cautum fuerit, ut liceat Episcopo injunctum onus reducere, ac moderari, legem hanc fundationis, quàm decreta hac de re edita non sustulerunt, esse validam, & observandam.

Ad secundum, esse intelligenda de præscriptione facta ab eo, qui eleemosynam tribuit, non autem ab Ordinario. Quod si tribuens eleemosynam numerum Missarum celebrandarum non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot præscripserit Ordinarius secundùm morem Civitatis, vel Provinciæ.

Ad tertium, teneri.

Ad quartum, Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seù Capellæ, legati, aut salarii, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.

Ad quintum, censuit, ubi nullam certam eleemosynam Testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam eleemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum, secundùm morem Civitatis, vel Provinciæ.

Ad sextum, ita esse intelligenda.

Ad septimum, respondit, permittendum non esse, ut Ecclesiæ, ac Loca Pia, seu illorum Administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum ullam, utcumque minimam portionem retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cum Ecclesiæ, & Loca Pia alios non habent redditus, quos in usum earumdem expensarum erogare licitè possint: & tunc, quam portionem retinebunt, nullatenùs debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantùm Missæ Sacrificio necessariò sunt subeundæ, & nihilominùs eo, etiam casu, curandum esse, ut ex pecuniis, quæ supersunt, expensis ut suprà deductis, absolutè tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus eleemosynas.

Ad octavum, non habere locum, sed satis esse, ut Rector Beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam, secundùm morem Civitatis, vel Provinciæ, nisi in fundatione ipsius Beneficii aliud cautum fuerit.

Ad decimum, debere absolutè integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.

Ad undecimum, respondit, non prohibere absolutè: Ac propterea, etsi oneribus jam susceptis non satisfecerint, posse tamen nova etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodò infrà modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Ad duodecimum, quamvis onera suscepta infrà modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciat, & consentiat, ut illæ tunc demùm celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit, Decretum non prohibere, quominùs eo casu eleemosyna accipiatur pro iisdem Missis juxtà Benefactoris consensum celebrandis.

Ad

Ad decimum tertium, has pœnas non habere locum, nisi in suscepturis onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentia Episcopi, vel ejus Generalis Vicarii, aut Generalis, vel Provincialis.

Ad decimum quartum, comprehendi.

Ad decimum quintum. Non posse, nisi de consensu eorum, qui eleemosynas tribuunt, ut suprà in responsione ad duodecimum.

Ad decimum sextum, comprehendi, etiam privatos Sacerdotes.

Ad decimum septimum, numeri præfixionem esse iterùm faciendam, servata forma ultimi Decreti hac de re editi.

Ad decimum octavum, esse admittendos ad professionem, si aliàs habiles existant, ac deinde in aliquo alio Monasterio ejusdem Religionis esse collocandos, ubi commodè ali possint.

Ad decimum nonum, censuit comprehendere.

Ad ultimum, habere locum extrà Italiam.

Cosmus Card. de Torres.

Prosper Fagnanus S.Congr.Secr.

„ 29 §. 23. Cum autem super præmissis diversi irrepserint abusus, illorumque occasione, quàm plures querelæ, & recursus ad Apostolicam Sedem pervenerint: Cupiens eadem Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretũ hujusmodi detestabiles abusus è Christiana Republica pro viribus evellere, ac opportunè providere, ut, sublatis fraudibus, ac emendatâ negligentiâ piæ disponentium, seu benefactorum voluntati fides illibata servetur, Defunctorum animabus integra, & prompta præstentur suffragia, itidemque Deo major gloria, & Ecclesiis præstantior cultus reddatur, prævia auctoritate per SS. D. N. Innocentium Divina Providentia PP. XII. ei specialitèr attributa, infrascripta Decreta, prius in particulari nonnullorum ex præfatis Cardinalibus per Sanctitatem Suam deputata, & posteà in Generali hujusmodi Cardinalium Congregatione maturè, & accuratè discussa, recognita, & examinata, edidit.

„ 30 §. 24. In primis, præinserta Decreta cum præmissis illorum declarationibus plenissimè, & amplissimè approbat, confirmat, & innovat, omniaque, & singula ibidem contenta, & expressa iterùm omni meliori modo decernit, statuit, ac ab omnibus, & singulis, etiam speciali, & individuali nota, seu expressione dignis, penitùs observari, & omnimodæ executioni demandari decernit, sancit, & præcipit.

„ 31 §. 25. Insuper, ut in re tanti momenti consultiùs, ac majori, ut par est, circumspectione procedatur: Si qui forsan fuerint, vel sint, qui suis pravis, & erroneis intentionibus, seu opinionibus blandiri volentes, Missarum celebrationem omittunt sub malitiosa, vel irrationabili spe earumdem condonationem, vel reductionem à Sede Apostolica, vel compositionem à Reverenda Fabrica S. Petri de Urbe obtinendi: Congregatio præfata, tùm eosdem, tùm quoscunque alios, qui posthac in adeò detestabiles abusus ausi fuerint offendere, certiores fieri, & monitos esse voluit, præfatas condonationes, & reductiones ab eadem Sede, nonnisi ex rationabili causa, seù æquâ commiseratione, compositiones verò à dicta Fabrica, utente suis facultatibus, & privilegiis, nonnisi ex causa paritèr rationabili, & cum clausulis opportunis, & præsertim cum illa: *Dummodò malitiosè non omiserint animo habendi compositionẽ, aliàs gratia nullo modo suffragetur*, admitti consuevisse, & solere: quapropter, ut locus omnis imposterum hisce prætextibus præcludatur, memorata Congregatio tales intentiones, opiniones, seù spes, ac eleemosynarum, sivè in toto, sivè in parte versiones in alium, quàm præfatarum Missarum usum, seu satisfactionem, & quascumque alias directas, vel indirectas, immediatas, vel mediatas contraventiones, seu circumventiones declarat prorsus irrationabiles, injustas, & illicitas, illasque omninò reprobat, damnat, & interdicit.

„ 32. §. 26. Cumque hujusmodi absurda ex eo plerumque proveniant, quod onera Missarum supra vires suscipiantur: caveant omnes, & singuli Rectores, Superiores, & Ministri quarumcumque, tùm Sæcularium, tùm Regularium Ecclesiarum, seu illarum Capitula, ne onera, seu Missas, tùm perpetuas, tùm temporales, tùm etiam manuales, quarum satisfactioni impares fuerint, quoquomodo suscipiant; utque idipsum, quoad fieri poterit,

,, pateat, teneantur iidem conficere, semperque in loco magis patenti, & obvio retinere Tabellam onerum perpetuorum, & temporalium literis perspicuis, & intelligibilibus descriptorum, quorum implemento, si moralitèr, & intra præscriptum, seù breve tempus satisfacere non posse, seù illa dumtaxat, & non ulteriora adimplere posse crediderint, seù credere debuerint, alias Missas, sivè perpetuas, sivè temporales, sivè manuales, per se, vel per interpositas personas quoquomodo recipere, seù acceptare omninò desistant, seù abstineant, & ulteriùs tali casu in eadem Tabella similitèr exprimant se se, propterea aliis Missis acceptandis, & celebrandis impares esse.

,, 33 §. 27. Iidemque teneantur paritèr in Sacrario duos libros retinere, ac in eorum altero singula onera perpetua, & temporalia: in altero autem Missas manuales, & tàm illorum, quàm istarum adimplementum, & eleemosynas distinctè diligentèr annotare, & annotandas, seù annotanda curare: singulisque annis de supradictis adimplementis, eleemosynis, & oneribus paritèr exactam rationem suis Superioribus reddere, ac omnes, & singulas rationes hujusmodi in præfatis respectivè libris simili distinctione, & diligentia, tàm præfati, à quibus rationes debent reddi, quàm Superiores, quibus reddendæ erunt, describere, seù annotare, sivè describendas, vel annotandas respectivè curare.

,, 34 §. 28. Quibus semper salvis, debeant ulterius Regulares prædicti, omnes, & quascumque eleemosynas, tùm manualium, tùm perpetuarum, & temporalium Missarum reponere in capsa particulari sub duabus clavibus; quarum una penès Superiorem localem, altera verò penès alium à Capitulo Conventuali deputandum retineatur, ac de iisdem eleemosynis, & celebratione Missarum coram Patribus Discretis, seù Consiliariis, vel alio simili modo nuncupatis, singulis mensibus districtam rationem exigere, & respectivè reddere.

,, 35 §. 29. Quòd si prædicti, ad quos cura tabellæ, capsæ, & librorum præfatorum respectivè pertinet, seù pertinere debet, suam operam præmissis, ut præfertur, minimè navaverint, & Superiores, tùm Sæcularium, tùm Regularium Ecclesiarum rationem prædictam non exegerint, seù non invigilaverint, quòd præfati, qui in curam Tabellarum, & librorum incumbunt, suo muneri, ut præfertur, satisfaciant, in singulis respectivè casibus, Sæculares pœnam suspensionis incurrant: Regulares verò voce activa, & passiva, ac gradibus, & officiis, quæ obtinent ipso facto, & absque alia declaratione privati sint, & intelligantur, necnon ad hujusmodi gradus, & officia obtinenda similitèr inhabilitentur, & inhabilitati sint, & intelligantur.

,, 36 §. 30. Porrò, ne ullo unquam tempore omnia, & singula decreta prædicta in oblivionem, seù desuetudinem abeant, Rectores, Superiores, seù Capitula Ecclesiarum Sæcularium illa retineant publicè exposita in eorum Sacrario: Superiores verò locales cujuscumque Monasterii, Conventus, ac Domus Regularis curare, & efficere teneantur sub pœna privationis officiorum, quæ obtinent, vocisque activæ, & passivæ ipso facto incurrenda, ut in perpetuum sexto quoque mense, idest, feria secunda post primam Dominicam Adventus, & feria sexta post Octavam Corporis Christi omnes, & singulæ præmissæ, tùm insertæ, seù confirmatæ, tùm in præsens factæ Ordinationes unâ cum dictis declarationibus in publica Mensa perlegantur.

,, 37 §. 31. Meminerint igitur, & satagant Ordinarii, ut à personis, & in Ecclesiis quoquomodo, etiam in vim decretorum Concilii Tridentini sibi subjectis, Missæ ea, qua par est, fide, & diligentia celebrentur, & cuncta, & singula Decreta hujusmodi omnimodæ executioni demandentur, nedum justitiam recurrentibus, seù instantibus reddentes, sed ex officio, tùm in visitationibus, tùm in aliis actibus, & modis, quos expedire, & convenire totiès, quotiès judicaverint, inquirentes, ne aliquid committatur, pervertatur, differatur, vel omittatur, quod his omnibus, & singulis Decretis advertetur.

,, 38 §. 32. Caveant, etiam respectivè omnes Regulares, tùm Subditi, tùm Superiores quicumque, nedum Locales, sed etiam Provinciales, & Generales, ne Missarum celebratio, & omnium Decretorum præmissorum executio, cum pernicie propriarum animarum, cum præjudicio illarum, quibus Missæ sunt applicandæ, & cum magno Christifidelium scan-

,, dalo

„ dalo quoquomodo omittantur, differan-
„ tur, negligantur, seù pervertantur, alio-
„ quin ultra propriç conscientię oneratio-
„ nem, pœnam privationis vocis activæ,&
„passivæ, ac graduum, & officiorum, quæ
„ obtinent, necnon inhabilitationis ad hu-
„ jusmodi gradus, & officia obtinenda,pror-
„ sus incurrant.

„ 39 §. 33. Curent propterea præfa-
„ ti Superiores Regulares in omnes, & sin-
„ gulos contravenientes debitis pœnis dili-
„ gentèr, & promptè, etiam per inquisi-
„ tionem animadvertere: et insuper tenean-
„ tur omnes, et singuli Superiores Locales,
„ in Provincialibus Capitulis, seù Congre-
„ gationibus exhibere attestationem, seù
„ fidem ab omnibus Sacerdotibus Conven-
„ tus, Monasterii, seù cujuscumque domus
„ Regularis, subscriptam, et juratam,quòd
„ omnibus, et singulis, tùm perpetuis,tùm
„ manualibus Missarum oneribus, seù obli-
„ gationibus ad limites, et tenorem præ-
„ sentium Decretorum tempore eorum re-
„ giminis fuerit omninò, et integralitèr sa-
„ tisfactum, vel deficiente aliqua modica
„ satisfactione, possit, etiam hujusmodi re-
„ siduali implemento Missarum,distinctè re-
„ ferendarum, intra breve tempus morali-
„ tèr satisfieri, ea adjecta, et omninò adim-
„ plenda conditione, quòd ante præfatæ
„ attestationis exhibitionem quicumque
„ Superiores Locales prædicti vocem acti-
„ vam, seù passivam in memoratis Capitu-
„ lis, seù Congregationibus omninò habe-
„ re non valeant.

40 §. 34. Præterea Provinciales,Vi-
„ carii, et Visitatores Provinciarum, seu
„ Congregationum debebunt in fine eorũ
„ regiminis Superioribus Generalibus in
„ forma probante ostendere, quòd execu-
„ tioni pręsentium Decretorum seduló in-
„ vigilaverint, et ad eorum tenorem in om-
„ nibus, et singulis Conventibus, seù Mo-
„ nasteriis, vel Domibus Regularibus Pro-
„ vincię, seù Congregationis, de omnibus,
„ et singulis oneribus, et obligationibus,
„ ac insimul satisfactionibusMissarum exa-
„ ctam, et diligentem rationem exegerint,
„ ac contra delinquẽtes ad declarationem,
„ et executionem respectivè pœnarum in
„ Decretis contentarum processerint, et de
„ adimplemento circa ea, quæ in præmissis
„ ad ipsos spectant,legitimè docuerint,aliàs
„ ad vocem activam, et passivam in Capi-
„ tulis Generalibus nullatenùs admittan-
„ tur.

„ 41 §. 35. Cæterùm, quia etiam ad
„ quamplures Archiconfraternitates, Con-
„ fraternitates, Societates, Congregatio-
„ nes, Hospitalia, Altaria, Capellas, Ora-
„ toria, & Ecclesias, ac alia loca, & opera
„ pia, quomodolibet nuncupata, quæ cui-
„ cumque curæ, seu regimini, aut admini-
„ strationi, vel directioni Laicorum cujusli-
„ bet gradus, status, conditionis, & præe-
„ minentiæ, etiam speciali, & individuali
„ nota dignorum dumtaxat; vel quorum-
„ cumque Ecclesiasticorum, & Laicorum
„ hujusmodi mixtim commendata, annexa,
„ seu quomodocumque commissa,vel attri-
„ buta sunt, onus, seù cura celebrationis
„ Missarum, sivè manualium, sivè ad tem-
„ pus, vel in perpetuum pertinent: Hinc,
„ salvis semper iis, quæ in præinsertis De-
„ cretis continentur,omnes, & quicumque
„ hujusmodi Archiconfraternitatum,Socie-
„ tatum, Congregationum, Hospitalium,
„ Altarium, Capellarum, Oratoriorum,&
„ Ecclesiarum, ac aliorum locorum,& ope-
„ rum piorum Rectores, seù Administrato-
„ res, vel Directores, & alii hujusmodi Of-
„ ficiales, nec non ji, ad quos cura Tabel-
„ læ, & librorum in præmissis spectat, Ta-
„ bellam, Libros, & hæc Decreta respecti-
„ vè juxtà modos superiùs expressos, simili-
„ tèr retinere, nec non de oneribus, ac ce-
„ lebrationibus, & eleemosynis dictarum
„ Missarum singulis annis rationem exige-
„ re, & respectivè jis, ad quos pertinet,red-
„ dere sub pœnis arbitrio, & in subsidium
„ excommunicationis teneantur.

„ 42 §. 36. Postremò omnibus, &
„ quibuscumque, tàm Ecclesiasticis perso-
„ nis cujuscumque Ordinis, Status,Gradus,
„ Regulæ, Congregationis,Societatis,Con-
„ ditionis, & Dignitatis existant,quàm Lai-
„ cis quocumque honore, ac potestate præ-
„ ditis omnia, & singula præmissa Decreta
„ interpretandi, nec non Ecclesiasticis præ-
„ dictis pœnas in hujusmodi Decretis rela-
„ xandi, seù quoquomodo circa præmissa
„ dispensandi, omnis, & quæcumque fa-
„ cultas sit penitùs interdicta.

„ 43 §. 37. Non obstantibus quoad
„ suprascripta omnia, & singula in hujusmo-
„ di Decretis contenta, Constitutionibus,
„ & Ordinationibus Apostolicis in favorem
„ quarumcumque personarum,atque Ordi-
„ num, tàm Mendicantium, quàm non
„ Mendicantium, Militiarum, etiam S.Jo-
„ annis Hierosolymitani, Congregationum,
„ Societatum, ac cujuslibet alterius Institu-

H 2 „ ti,

„ ti, etiam necessariò, & in individuo exprimendi, Ecclesiarum, Monasteriorum, Conventuum, Collegiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumcumque, tàm Sæcularium, quàm Regularium locorum, necnon illorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & Consuetudinibus, etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seù Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus Decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, seù extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis specialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio, seù quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda esset, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quibus quoad ea, quæ præsentibus adversantur, illis aliàs in suo robore permansuris, Sac. Congregatio Sanctitatis Suæ auctoritate specialitèr, & expresse derogat, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ die 23. Novembris 1697.

Joseph Card. Sacripantes Præfectus.

Ferdinandus Nuptius S. Cong. Sec.

„ 44 §. 38. Quocirca, cum Dilectus Filius noster Joseph Tituli Sanctæ Mariæ Transpontinæ S. R. E. Presbyter Cardinalis Sacripantes, memoratæ Congregationis Præfectus, præfata Decreta Nobis retulerit, Nos considerantes eadem omnia, & singula Decreta, ea, qua decet maturitate, digesta, & examinata, ac in in vim Apostolicæ Auctoritatis, eidem Congregationi specialitèr, ut præfertur, attributæ, peracta, perutilia fore censentes, illaque propterea perpetuò, & inviolabilitèr observari, necnon Constitutionis nostræ munimine roborare volentes: Motu proprio, non ad cujusdam Nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, & matura deliberatione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, præinserta Decreta, omniaq; & singula in eis contenta tenore præsentium auctoritate Apostolica confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis, & irrefragabilis Apostolicæ firmitatis robur, & efficaciam adiicimus; quinimò motu, scientia, deliberatione, ac potestatis plenitudine similibus, omnia, & singula in supradictis Decretis contenta, de novo statuimus, decernimus, & ordinamus, ac ab omnibus, & quibuscumque, etiam speciali, & individua nota dignis, omninò exactè, & perpetuò servari volumus, sancimus, & mandamus.

„ Decernentes præsentes litteras, cum omnibus, & singulis inibi contentis semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere debere: & ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque, & quomodocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissimè, & inviolabilitèr observari: sicque, & non alitèr per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, quavis auctoritate, præeminentia, aut potestate fungentes, & functuros, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis alitèr judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere: Ac irritum, & inane, si secùs super his à quoquam, quavis auctoritate scientèr, vel ignorantèr contigerit attentari.

„ Non obstantibus omnibus, & singulis, quæ præfata Congregatio, auctoritate per ejusdem recordationis Urbanum Papam VIII. & respectivè per Nos illi specialitèr attributa, decrevit non obstare: quæ paritèr, & iterùm Nos tenore præsentium non obstare decernimus, & mandamus, quibus omnibus quoad ea, quæ præsentibus adversantur, illis aliàs in suo robore permansuris, etiam harum serie plenissimè, specialitèr, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

„ Volumus autem, ut præsentes litteræ

„ in

„ in valvis Ecclesiæ Lateranensis, ac Basili-
„ cæ Principis Apostolorum, necnon Can-
„ cellariæ Apostolicæ, Curiæque generalis
„ in Monte Citorio, ac in Acie Campi Flo-
„ ræ de Urbe, ut moris est, publicentur, &
„ affigantur: sicque publicatæ, & affixæ,
„ omnes, & singulos, quos illæ concer-
„ nunt, perinde arctent, & afficiant, ac si
„ unicuique eorum personalitèr intima-
„ tæ fuissent.

„ Paritèrque, ut earumdem præsentium
„ transumptis impressis, manu alicujus No-
„ tarii publici subscriptis, & sigillo Personæ
„ in dignitate Ecclesiastica constitutæ mu-
„ nitis, eadem prorsus fides adhibeatur,
„ quæ præsentibus adhiberetur, si forent
„ exhibitæ, vel ostensæ.

„ Nulli ergo omninò hominum liceat,
„ paginam hanc nostrarum Confirmationis,
„ Approbationis, Statuti, Decretorum,
„ Ordinationis, Voluntatis, Sanctionis,
„ Mandatorum, & Derogationis infringe-
„ re, vel ei ausu temerario contraire. Si
„ quis autem hoc attentare præsumpserit,
„ indignationem Omnipotentis Dei, ac Bea-
„ torum Petri, & Pauli Apostolorum ejus
„ se noverit incursurum.

„ Datum Romæ apud Sanctam Mariam
„ Majorem Anno Incarnationis Dominicæ
„ millesimo sexcentesimo nonagesimo se-
„ ptimo. Decimo Kalendas Januarii. Pon-
„ tificatus Nostri Anno septimo.

Decretis utilis notitia subnectitur.

§. II.

Nonnulla dubia circa materiam celebrationis Missarum.

45 Quæritur. An, stante Constitutionis dispositione §. 28. in quo præscribitur, ut Regulares reponant in capsa particulari, duabus clavibus munita, eleemosynas Missarum; possint Fratr. Min. de Obser. eã capsam in Sacristia, vel alibi retinere ad effectum prædictum?

Nonnullis, quibus olim adhæsi, placuit affirmare D.D. Fratres paritèr sub Innocentiana, etiam quoad capsulas comprehendi; nàm Cõstitutio generalitèr loquitur cum expressa derogatione omniũ, quæ possunt obstare: procedendo per verbum *debeant*, quod præceptum, non actum facultativum importat. Sed in opinionum varietate difficultatem sustulit Sac. Congr. Concilii. Cui, ut idem omnes in d. Ordine sentirent, & uniformiter tenerent, fuit per eosdem Fratres propositum dubium. *An, & quomodo Minores Observantes valeant retinere Capsulas pro Missis celebrandis, in casu &c.* Die 7. Julii 1708. S. Congr. respondit *Negativè*. Sed quoad cætera eos paritèr Constitutio ligat, & arctat.

46 Quæritur. Dantur à Fidelibus eleemosynæ pro celebrandis Missis in Ecclesia N. & Altari N. petitur, an possint absque S. Sedis licentia in alia Ecclesia, vel Altari celebrari?

Resp. Negativè. Deducitur ex §. 26. Constitutionis. Ubi, tàm Sæculares, quàm Regulares Ecclesiarum Rectores prohibentur suscipere *onera Missarum supra vires, & quarum satisfactioni impares fuerint*: & solum debent recipere in eo numero, ut eis *infra breve tempus moraliter satisfacere possint*; Quod repetitur §. 33. Adeòque mens Pontificis est, ut celebrentur in Ecclesia, & Altari electo; & alitèr sentire esset legem eludere, ac operari contra prohibitionem, ne quis Ecclesiasticus, vel Laicus Constitutionem interpretetur, ut *alleg. Const.* §. 36. Super quo Pignatell. *to. 1. consult. 2. 6.* refert Decretum Sac. Congr. Conc. sub 17. Augusti 1647. in una Regulariũ. Atq; ita peccant Sacerdotes alibi celebrando, nisi conferentes stipendia consentiant.

Ita dicendũ de Capellano, sivè Beneficiato alibi celebrãte, quàm in loco præscripto, ut post Riccium, & Bonaccin. tradit Monacell. *form. part. 2. tit. 13. for. 1. num.* 58. Nisi essemus in casu provisionali: uti, quia locus determinatus sit impeditus, vel Ecclesia diruta. Tũc enim de licentia Episcopi deberent in loco ab eo destinato Missæ celebrari, donec loca reaptarentur, Monacell. *ibid.*

Cæterùm Missarum onera relicta in certa Ecclesia, seù Capella aliò absolutè transferri non possunt, nisi de licentia Sedis Apostolicæ Sac. Congr. Conc. *in Brixien. 1. Decembr. 1685. ad tertium* aliàs translatio nulla est. Licet fieret ab Executoribus testamentariis, qui talem facultatem expressè nõ haberent, eadem Sac. Congr. in *Derthonen. 17. Junii* 1701.

An autem, cum transfertur Ecclesia Parochialis, Conventus, vel Monasterium, celebratio Missarum explenda sit in

in priori Ecclesia translata, vel in illa de novo acquisita?

Videndum est, an Testator principalitèr contemplatus sit locum, vel personam. Si locum principalitèr respexit, in antiqua sunt celebrandæ. Si verò personas, onus transit cum eis ad novam Ecclesiam. Diversitas electio nis, & intentionis colligenda est ex verbis fundationis: ad tollendum omne dubium exquiratur solutio à Sede Apostolica.

47 Sed petitur. Quantum temporis importet illud *intra breve tempus moraliter*?

Resp. Peyrinus ad *Const. 9. Urb. VIII.* ampliavit ad triennium. Quidam ad biennium. Sed nō dubito eos nimis laxè scripsisse, adeoq; contra mentem Summi Pontificis, quæ ex §. 33. est; ut ad longum tempus implementum non differatur, sed congruo tempore celebrentur. Et, cum tempus punctualitèr taxari non possit, quia non ubique currunt eædem circumstantiæ loci, temporis, & personarum, est judicio prudentis remittendum (quod per illud *moralitèr* videtur significari) Qui tamen debet ex circumstantiis allegatis regulari, ponderando Missarum, & Sacerdotū numerum: etenim numerus, qui videretur supra vires Conventus, in quo solum essent quatuor Sacerdotes, talis non reputaretur respectu illius, in quo decem de familia morarentur. Sed semper caveat, ne sit laxus, nec ad tres menses implementum protrahat.

Consideret declarationes Sac. Congr. Conc. ad dubia proposita ab Episcopo Traguricn. apud Pacem Jordanum *tom. 1. elucubrat. lib. 5. tit. 1. de Sacrif. Miss.* inter alia interrogante. 5. *An habens onus celebrandi certum numerum Missarum juxta valorem fructuum, quos ex Legatis Piis percipit, teneatur statim post receptionem fructuum celebrare, an verò habeat totum annum ad satisfaciendum?*

6 *An recipiēs stipendiū pro Missis S. Gregorii singulis annis ad exequendas Defunctorum dispositiones, satisfacere teneatur statim, ac receperit stipendium, an differre, quotiès non labatur tempus à defuncto præfinitum?*

7 *An recipiens stipendiū celebrandi, quādo ei visum fuerit, possit novam eleemosynam recipere, etiamsi non satisfecerit priori obligationi?* Sac. Congr. censuit sub 9. *Januarii, & 6. Februarii* 1627. ad 5. *Teneri, quamprimùm celebrare*. Ad 6. *Posse differre ad tempus à Testatore præscriptum*. Ad 7. *Denique censuit, etiamsi Sacerdotes oneribus susceptis nō satisfecerint, posse nova onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere*.

Sed hìc nota, quod, dum quis tribuit stipendium, ut missa celebretur pro infirmo agonizante, vel pro expeditione talis causæ, celebrari debet pro tempore congruo ad impetrandum à Deo auxilium in in illis necessitatibus; adeout sit mortale differre post mortem, vel causæ jacturam. Quinimò in eo casu tenetur stipendium restituere, cum mens dantis fuerit, ut celebretur ante, & non post. Vide quæ dico *lib. 1. cap. 6. num. 17. & 18. caut. Confess.*

Et quatenus non restituat, peccat mortaliter, prout dixit etiam Peyrinus *de subd. qu. p. n.* 19. §. 2. Sicut dicitur de eo, qui defraudaret aliquem unâ, vel duabus Missis. Nam, licet aliàs materia recepta non sit de se materia peccati mortalis, tamen quia privatur proximus, adeò excellenti bono spirituali, ideò in defraudatione lætalitèr delinquitur. Nec potest quis absolvi, nisi promittat celebrare, vel facere, ut celebretur.

48 Quæritur. In §. 5. Constit. hæc habentur: *Ac similitèr omne damnabile lucrum ab Ecclesia removere volens prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.* Hinc I. petitur: *An Sacerdos illud transgrediens peccet mortaliter. II. An muneri suo satisfaciat. Et III. an ad restitutionem teneatur*.

Videtur, quod non peccet, nec sit obstrictus restitutioni. Nam id Constitutio non exprimit, sicut fecit supra §. 3. ubi adhibuit verba id exprimētia: *Sub obtestatione Divini judicii mandat, & præcipit*. Et infra: *Suæ obligationi non satisfaciant, quinimò gravitèr peccent, & ad restitutionem teneantur*.

Consentit Bordonus in *consi. regul. res. 25. num. 28.* Ponderando I. Quod Constitutio non damnat opinionem, quod possit retineri pars stipendii, sed solum prohibet usum illius.

II. Quod in eo casu nulli infertur injuria: Non ei, pro quo est celebrandum, quia pro eo alter Sacerdos celebrat. Non celebranti, quia voluntariè accipit stipendium

dium, quod sibi confertur.

III. Quia esse potest, quod materia non sit gravis; ut, si retineatur dimidia pars Julii Romani, quod reputatur solita taxa pro una Missa.

Sed, his non obstantibus, dico. I. Sacerdotem transferentem onus celebrandi in alium, retenta sibi parte stipendii, mortaliter peccare. Constat ex adducto textu *Ac similiter*. In quo ostenditur finem prohibitionis esse, removere ab Ecclesia omne damnabile lucrum. Ubi autem lucrum est damnabile, necesse est, ut sit illicitum; ac proinde, quod ejus prohibitio sit, tùm ex ratione materiæ, tùm ex intentione gravis: ex *intentione*, quia Sancta Sedes intendit conservare Ecclesiæ Ministros in exhibendis sacris ministeriis innoxios, & ab ipsis removere ea, quæ ipsorum candori repugnant; cujus generis est tale lucrum; quod mercaturam, Ecclesiasticis indignam, præsefert: ratione verò *materiæ*; cum illa materia gravis reputetur ratione prohibitionis, quę gravitèr obstat fini intento; cui simile lucrum adversatur.

Dico II. Eum non satisfacere suo muneri, & ad restitutionem teneri. Nam recipiens stipendium ipsum acquirit sola ratione obligationis ad offerendum pro dante Sacrificium: ergo statim, ac ea obligatione se spoliat, se privat titulo retinendi stipendium; & retinendo facit contra voluntatē dantis (siquidem nō dedit pro lucro non celebrantis, sed in mercedē celebrantis Missam cōtulit) & contra jus, quod habet celebrans. Ideo, dum retinet sibi partem stipendii, non habet justum titulum retinendi; etenim cum transfert in alium onus celebrandi, transfert quoque jus ad integrum stipendium; adeoque si totum non dat, eum lædit.

Dicunt id verificari solum, dum quis, retenta sibi parte, non daret stipendium taxatum; non verò, dum quis taxatum stipendium confert, licet sibi excessum supra iustam mercedem retineat. Nam, dum datur taxatum stipendium, nulli fit iniuria, retinendo sibi partem.

Sed neque id subsistit, quoniam, & hic adest obligatio restituendi; nam recipiens pingue stipendium, titulum non habet retinendi excessum, iusto alteri collato. Etenim dans pinguem eleemosynam totam dat non intuitu amicitiæ, vel donationis, sed in mercedem laboris, & oneris, quod imponit ad celebrandum; propterea integra transit cum ipso onere celebrandi, ad eumque pertinet, qui deinde onus suscipit, & ipsum implet. Et hinc, dum ei integra eleemosyna nō confertur, ipsi non datur totum, quod est ei de jure debitum; & ita ei fit injuria. Et retinens partem eleemosynæ retinet, quod suum non est: quia transferendo onus celebrandi in alium amittit jus ad totam eleemosynam; adeoque peccat contra justitiam, & ad restitutionem tenetur. vid. supr. §. 22. ad 10.

Et ita censuit S. Cong. Conc. *in Anconitana eleemosynæ die 5. Julii 1664.* nempè: *Ad primum* (prout in quæsito) *peccare mortalitèr*. Ad secundum, *negativè in casu, & ad effectum de quo agitur, hoc est, non satisfacit muneri suo, quoad distributionem eleemosynæ, licèt satisfaciat, quoad Sacrificium Missæ*. Ad tertium, *affirmativè*. Et proinde pœnæ præscriptæ in §. 3. Constitutionis referuntur etiam ad expressa *in alleg.* §. 5. vide Pignatell. *tom.* 4. *consult.* 275. *num.* 1. *&* 13.

Ad rationes itaque per Bordonium ponderatas. Ad primam, dicitur in Decreto Sac. Congr. prohiberi nonmodò opinionis usum (quod possit nimirùm retineri pars aliqua stipendii pro Missis) verùm, & ipsā opinionē. Quod satis apertè desumitur ex verbis textus: *Ac similitèr omne damnabile lucrum ab Ecclesia removere volens, prohibet &c.* Per quę declaravit retentionem partis stipendii esse lucrum damnabile, adeoque per prohibitionem damnatum. Si autem est damnabile, est etiam injustum.

Ad 2. Dicendum quod injuria fit utriq; Celebranti quidem, quia eatenus suscipit eleemosynam diminutam, quatenus non potest habere integrā, ad quā habet jus, utpotè annexū obligationi celebrandi; & ne aliàs, etiam ea parte stipēdii privetur, ut dixit Poncius *Theol. disp.* 44, *q.* 10. *à nu.* 130. Petēti verò, ut Missa celebretur, quia stipendium integrum non datur ei, cui ex illius voluntate est dandum; cum ei sit dandum, qui Missam celebrat, ad quem finem ipse primò dedit.

Ad 3. Licèt dimidia pars Julii per se nō sit materia gravis, & notabilis, per accidens autem, ratione nimirùm intentionis Ecclesiæ intendentis, ne in mercatu-

turam transferantur spiritualia, & optantis bonæ opinioni suorum Ministrorum consulere, talis reputatur.

49 Quæritur. An Episcopus possit compellere Regulares ad exhibendos libros Sacristiæ, in quibus adnotantur celebrationes Missarum, ut inde constare possit de integra satisfactione obligationis debitæ ex legato pio?

Pro affirmativa sunt aliqui per Pignatell. cumulati *tom. 3. consult. 9. num. 7.* considerantes, quod in casu agitur de operibus piis, & executione ultimæ voluntatis, in ordine ad quam Regulares non eximuntur à potestate Episcopi, sed subsunt illius visitationi, & judicio; Super quo adducunt Trid. *sess. 22. cap. 8. de refor.*

Cæterùm pro negativa, quam sequimur, habetur declaratio S. Cong. Conc. *in una Urbinaten.* 10. *Martii 1663. ad d. cap. 8 sess. 22.* qua declaravit: *non posse ad id compellere Regulares, si non habet privilegium specile*, Pignatellus *alleg. consult. 9. n. 8.* Pascucc. *de Missæ sacrif. pag. mihi 46. ad* 2. Et hìc subintrat ratio, quod Regulares sunt omnino exempti ab jurisdictione Episcoporum, præterquam in casibus, in quibus ipsorum jurisdictioni per Trid. & per Constitutiones Apostolicas subiiciuntur, per dicendà *cap.* 19. & *cap. ult.* Inter quos non venit celebratio Missarum: quæ pertinet non ad executionem ultimæ voluntatis, sed obligationis per eos assumptæ.

Neque obstat Trid. loco alleg. quia ejusdem dispositio non ampliatur ad Regulares, sed restringitur ad alia loca Pia exēpta, ut ex tex. clarè. Ad quod facit, quod dū Trid. Episcopis committit, ut possint, tamquam Sedis Apostolicæ Delegati cōtra Regulares procedere, id exprimit, ut locis citatis notavimus. Quod autem ibi Regulares non veniant sub nomine Exēptorum, sed sint specialitèr exprimendi, inde provenit, quia habent suos Superiores, à quibus visitantur, ut optimè Pignatell. *ibid. num. 9.*

Minùs itèm obstat Clement. *Religiosis de testament.* nam textus est apertus: & ibi sermo est de Religiosis, qui de licentia suorum Superiorum sunt executores ultimarum voluntatum; non verò de illis, qui ab Executoribus ultimæ voluntatis alicujus obligationem suscipiunt celebrandi Missas, quas ipsi Executores eis committunt.

Nec paritèr obstat, quod in §. 31. *Constitutionis* committatur Episcopis, ut invigilent super Missarum celebratione. Nam dispositio ibidem currit, quoad personas, & Ecclesias, etiam exemptas, sed non quoad Regulares, ut ponderatum est de Trid. *sess.* 22. Quoniam quoad Regalares ibi §. *sequen.* conscientia ipsorum Superiorum, quantùm ad decretorum observantiam oneratur, & aliis pœnis ipsi submittuntur.

50 Quæritur. Sacra Congr. Concilii committit Episcopo N. ut certum quendam Missarum numerum reducat: petitur, an reductio fieri possit ab ipsius Vicario Generali ex subdelegatione ejusdem Episcopi?

Resp. Attendendā est clausula rescripti. Si reductio remittatur ad Episcopum cum clausula: *Ad Episcopum, qui nomine S. Congr. Missas reducat &c.* per ejus Vicarium commissio exequi non potest; si verò remitteretur: *Ad Episcopum* (vel Ordinarium) *qui pro sua conscientia, & arbitrio Missas moderetur:* tunc posset Vicarius in vim specialis mandati ab Episcopo recepti reducere. Quia, eo casu per remotionem obstaculi Decretorum, de quibus dicta Constitutio, censetur restituta Episcopo jurisdictio ordinaria, qua poterat vigore Concilii Missas reducere, juxta celebrem distinctionē Sperelli *decis. 97. num. 1. & 7.* Clausula autem pro *suo arbitrio, & conscientia*, non impedit subdelegationem, quia hæc clausula potiùs importat monitionem, quā electionē personalē ex dicēdis *c.* 31.

51 Quæritur. In Religione N. ex laudabili consuetudine, vel præcepto Provincialis, quivis Sacerdos semel celebrat pro anima Fratris de recenti defuncti; Superior localis idem sacrificium applicat pro eo, cui propter datam eleemosynam ex justitia debet; & pro anima defuncti, pro quo ex charitate, vel obedientia celebrare tenetur: petitur, an tutè in conscientia procedat, & propriæ obligationi satisfaciat?

In affirmativam partem descendunt plures, afferentes non prohiberi, quin unicum sacrificium possit pro duobus applicari, uni ex justitia, & alteri ex charitate. Neque id comprehendi sub dispositione Constitutionis in §. 3. cum restricta sit, ut eodem Sacrificio non possit duobus oneribus ex justitia satisfieri.

Con-

52 Probant I. Quia in Sacrificio est ex opere operato triplex valor, seù fructus per Scotum, *quodlib.* 20. *art.* 2. & 3. Cujus Doctrina in Ecclesia recipitur, teste Fagnan. in 3. *ad cap. Fraternitatem de sepult. num.* 94. Primus, Generalissimus: qui debetur Pontifici, & aliis, de quibus in Canone; & respicit universum Ecclesiæ corpus; quia Sacerdos, ut publicus Ecclesiæ Minister, non pro se tantùm, sed pro omnibus Fidelibus Missam celebrat per Trident. *sess.* 22. *cap.* 6. *de Sacrif. Missa.* Secundus, *Specialissimus*, qui debetur ipsimet Sacerdoti celebranti. Tertius *medius*, *seu specialis*: cujus dispensatio committitur Sacerdoti, & eum applicat illis, qui petunt sacrificium. Modò, potest danti stipendium applicari fructus medius, & Fratri defuncto fructus specialissimus. Nam hi fructus ità se habent ad invicem, ut applicatione unius non impediatur applicatio alterius; & ideò, etsi Sacerdos teneatur generalitèr celebrare pro Pontifice, & aliis, ut in Canone, non prohibetur offerre idem Sacrificium pro eo, qui eleemosynam confert.

53 II. Ex quo Sacrificium sit *impetratorium*, quatenus multum prodest ad impetrandum à Deo (qui per illud fit nobis propitius, juxta sensum Trident. *d. loco cap.* 2.) auxilia gratiæ ad vincendas tentationes, ad perseverandum in gratia, ad actum contritionis eliciendum, & alia bona spiritualia, quibus egemus, ut ad gloriam perveniamus; ac ad obtinenda paritèr bona temporalia, ex Trident. ibid. *cap.* 2. in illis verbis, *& aliis necessitatibus*, prout conducunt ad vitam æternam. *Et satisfactorium*, quia Deus illud acceptat in satisfactionem, sive in totum, sive in partem pro pœna temporali in Purgatorio luenda (in quam vi Sacramenti Pœnitentiæ commutatur pœna æterna peccatis mortalibus, nondum remissis, debita) modò ii, pro quibus offertur, sint in statu gratiæ, nec retineant affectum ad peccatum, ut notavit Gobat experient. *Theol. tract.* 3. *cauf.* 3. *caf.* 5. *tract.* 1. *num.* 124. Atque ità potest danti stipendium, ut impetratorium applicari, defuncto verò, ut satisfactorium.

Concludunt tandem, ex quo Sacrificium Missæ pro pluribus, non minus prosit singulis, quàm si pro quolibet ipsorum singularitèr offerretur; idque probant ex eo, quòd ejus valor ex opere operato (hoc est ex vi, & virtute Sacrificii, seù immolationis Jesu Christi) sit infinitus: ergo nil minus accipiunt singuli ex eo, quòd Sacrificium pro pluribus offeratur: nam infiniti, vis infinita est.

54 Sed, non obstantibus adductis, contrarium sustinemus, ac dicimus eum Prælatum non esse in conscientia tutum, nec suæ obligationi satisfacere. Nam Sacrificium est ita debitum danti stipendium, ut pro altero, quoad fructum *medium*, sivè ex justitia, sivè ex obedientia applicari non possit: nam ille integrum Sacrificium petit, quantùm ad eum fructum. Atque ita, dum pro altero etiam quoad eum applicatur, minus ille participat de tali fructu, quàm si pro eo tantùm singularitèr offerretur; & ità neutri satisfacit, quia inter eos fructus ille dividitur. Herincx *Theol. tom.* 4. *disp.* 8. *num.* 88. Poncius *Theol. disp.* 44. *quæst.* 13. *num.* 127. Et Mauro *Theol. tom.* 3. *lib.* 12. *qu.* 207. *num.* 9. distinguens in sacrificio effectum generalem, & specialem ex opere operato dixit: *effectus generalis non minuitur in singulis ex eo, quòd sacrificium applicetur pro pluribus: specialis verò in singulis minuitur*, & infrà. *Cum igitur obligamur applicare Missam uni tantùm, obligamur ad illi applicandum totum hunc effectum specialem, licèt effectus generalis juxtà formam Canonis*, (in primis &c.) *omnibus æquè applicetur*; & statim subdit. *Hinc patet; quare, qui accipit eleemosynam pro Missa, non potest illam applicare alteri. Ratio est, quia, acceptâ eleemosynâ, tenetur ex justitia ad applicandũ Danti totũ fructũ specialẽ sacrificii, qui fructus minuitur, si sacrificiũ applicetur etiã alteri*; ità ille, & Scotus *loc. cit.*

Nec obstant argumenta ex adverso ponderata. Licèt distinctio illa valoris recipienda sit.

55 Non primũ. Quoniam fructus specialissimus est beneficium personale, affixum personæ celebrantis, propterea in alterum nequit transferri; à simili de privilegio personali, quod personam sequitur, & cum persona extinguitur per regul. 7. *juris in* 6. ad quam, cœteris exclusis, restringitur. Et facit, quòd Alexan. VII. 29. *Januarii* 1659. errorem quorumdam damnaverit, dicentium: Duplicatum stipendium posse à Sacerdote pro eadem Missa licitè accipi, applicando partem

I illam

illam fructus ipſimet celebranti debitam: apud Fagnan. *cit. num.96.*

56 Neque ſecundum. Nam conferens eleemoſynam in mercedem laboris, Miſſam petit integrè quoad fructum medium pro ſe celebrari: integrè autem pro eo non celebraretur, cùm pro altero applicaretur Sacrificium, ut ſatisfactorium. Nec ſecundum propriètatem loquendi, & intentionem præcipientis pro defuncto Miſſa legeretur, ejus enim voluntas eſt,ut una Miſsa legatur,quæ nulli alteri quoad d. fructum ſit, vel ex fidelitate,vel juſtitia debita.

Propterea d. ſententia ad minus virtualitèr continetur ſub prohibitione Sac. C.C. quæ ad dubium. *An Sacerdos, qui unum ſtipendium accepit pro celebratione Miſſæ* v.g.*proDefuncto,&ſic cũ obligatione applicandi fructum ſatisfactorium;& aliud ſtipendium pro celebratione Miſſæ* v. g. *pro infirmo, & ſic cum obligatione applicandi fructum impetratorium, poſſit unicâ Miſsâ utrique obligationi ſatisfacere, applicando Defuncto ſatisfactorium, & infirmo impetratorium? Anvè hoc caſu locum habeat Decretum ſecũdum S.C.C.de celebrat.Miſſar.? Die* 13.*Decemb.*1659. Reſpondit: *Quoad primam partem non poſſe ſatisfacere.* Quò verò ad ſecundam *habere locum*, apud *d.* Fagnan. *n.* 97. Prælatus itaque idem Sacrificium applicans utriſque, de quibus in dubio,ſuę obligationi non ſatisfaceret, ſed teneretur iterùm celebrare, vel ſtipendium receptum reſtituere.

Minuſque obſtat ultimum:quia,ut advertit Rotarius *apparat.pro exam. Cleric. cap.7.ſect.*2.valor Sacrificii ex parte Chriſti(qui eſt principalis offerens, & hoſtia, quæ offertur, ut ex Trid. *d.c.*2.) & in actu primo eſt infinitus; ſed ex parte applicationis, effectus producendi, & in actu ſecundo,ut notavit & Fagn.*cit. n.*48.finitus eſt. Videtur enim voluntatem Chriſti eſſe,ut Sacrificium ad certum finitum,& limitatum effectum producendum ſit inſtitutum.Cujus Divinæ inſtitutionis clariſſimum argumẽtum eſt,quòd Eccleſia, quæ eſt fideliſſima interpres inſtitutionis Chriſti(*& quæ per Dei omnipotentis gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquàm erraſſe probatur*; *c. A recta* 24. *quæſt.* 1.) multas Miſsas pro eadem re offerre conſuevit; ergo Divinam inſtitutionem ità eſt interpretata, ut valor Miſsæ quantùm ad efficientiam, & applicationem, & prout determinatur ad hũc, vel illum, non ſit infinitus; alioquin ſupervacaneum fuiſset ad unum ſpecialem effectum unius rei impetrãdæ plures Miſsas inſtituere, ſi unica ſufficeret ad impetrãda omnia,quæ petuntur;ut optimè Fagn.ubi *ſupr.n.*54.

57 Quæritur. Tenetur Sacerdos Regularis celebrare juxtà intentionem Pręlati; interim Subditus applicat ſacrum uni, & Prælatus alteri: petitur, an valeat applicatio Prælati, vel Subditi?

Reſp. Peyrin. *de ſubd.qu.*1. *c.*6. §.*unic.* reſolvit Religioſum peccare mortalitèr contra obedientiæ votum in re gravi; dum non obtemperans Superiori,(cui incumbit onus ſatisfaciendi oneribus Miſsarum receptis) celebrat contra ejus præceptum, & intentionem. Cæterùm plures allegans concludit, applicationem ſubditi valere contrà illam Prælati, qui non poteſt intentionem illius irritare, & facere, ut, ſi velit alteri applicare, non applicet, &, cui applicaverit, non proſit. Ratio eſt, quia poteſtas offerendi Sacrificium pro hac, vel illa intentione eſt data Sacerdoti à Chriſto,recipiturque, dum Ordo Sacerdotalis ſuſcipitur, conſequentèr non poteſt limitari à Prælato quocumque,Chriſto inferiori, ad aliam intentionem, quàm ſubditi; qui, quà Sacerdos non cenſetur ſubditus Prælato.

58 Sed non poſse Religioſum offerre Sacrificium contrà intentionem Prælati jubentis, ut pro aliqua intentione celebret,& valere Sacrificium pro intentione Superioris tenent Poncius *allegat. ubi ſupra concluſ.* 5. Marchant. *Tribunal. Sacrament. quæſt.*2. *reſolut.*8. *dub.*4. *reſpondeo ſecundo*, aliique, quos cumulavi *lib.* 1. *c.* 6. *num.* 24. *Cautelæ Confeſs.*Nam ſatis veriſimile eſt, quòd Religioſus ſtatìm, ac obedientiam vovit Superiori,alligaverit ſuam voluntatem voluntati illius quantùm ad ea, quę rationabilitèr poſsent habere dependentiam à voluntate Superioris, & pro quibus ipſe poteſt ſubdito pręcipere; atq;ita ſatis veriſimile eſt,quòd ſubditus quantùm ad ſacrificandum pro hoc, vel illo ſuam voluntatem alligaverit voluntati Superioris. Ergo ſatis veriſimile eſt, ut applicatio pro ſua intentione non valeat,benè verò pro illa Superioris.

Ulteriùs conſideratur. Subditum offerre Sacrificium pro intentione Prælati, eſt

est eum esse à Prælato substitutum, ut nomine suo pro hoc, vel illo celebret, sed potest à Prælato subditus sic substitui: &, dum sic substitutus celebrat, applicatio facta à Superiore valet, & præponitur particulari Sacerdotis subditi, ut dixit Marchant. Regularitèr autem subditi censentur substituti, ut nomine Prælati Sacrificium offerant, vel juxta ejus intentionem applicent, dum eis significat, ut celebrent Missas pro dantibus stipendia, quas Superior per se, & suos subditos celebrare tenetur.

Et hęc est tutior sententia, videturque, ut certa supponi in d. Const. §. 33. *Curent.* Ubi Superioribus localibus præcipitur, ut attestationem juratam, & à Sacerdotibus subscriptam exhibeant, quod tempore eorum regiminis fuerit oneribus Missarum satisfactum. Sed, quomodo posset attestatio exhiberi, quod esset satisfactum, si Subditi possent sacrificium offerre pro hoc, vel illo contra intentionem Prælati? Nam semper posset dubitari, an subditi Missam legissent juxtà intentionem Prælati, & pro oneribus susceptis.

Nec obstat ratio in oppositum. Quoniam, ut notat Poncius, non est verisimile, quod Christus dederit illam authoritatem, nisi cum dependentia à voluntate Superioris, qui potest præcipere subdito, ut Missam pro hoc celebret, & solet applicare Missam ipsius pro intentione sua. Cum qua subordinatione recipitur dicta potestas, cum Ordo Sacerdotalis suscipitur. Ratio autem hujus esse videtur, quia aliàs posset prudentèr dubitari de adimplemento onerum Missarum, quæ Monasteria suscipiunt; ac quod animæ defunctorum suffragiis debitis defraudarentur, & benefactores bono, quod ex Sacrificiis provenit, privarentur; Et ita videatur, quæ ex contraria sententia inferuntur.

Ponderandum in casu, quod aliud sit consecrare, & aliud sacrificium applicare. Quantùm ad primum subditi intentioni Superioris non subordinantur, benè verò quantùm ad secundum, ut loco cit. diximus.

59 Quæritur: An sit specificanda persona pro qua Missa applicanda est?

R. Sufficit per Scotum sic applicare. *Dignare Domine acceptare hoc Sacrificium pro illo, vel illis, pro quibus teneor offerre ex justitia, fidelitate, vel obedientia.*

60 Quæritur: An Parochi teneantur pro suis ovibus Sacrificium applicare.

R. Affirmativè ex Trid. *sess.* 23. *cap.* 1. *de ref.* & juxtà Const. Innoc. XII. *Nuper die* 24. *April.* 1699. In qua confirmatur Decretum S. C. C. editum sub die 10. *Maii* 1692. his verbis conceptum. *An Parochus Missam celebrare teneatur, & Sacrificium applicare pro Parochianis, diebus Dominicis, & Festis, sivè habeat congruam, sivè non? Sacra &c. censuit teneri, nec posse eisdem diebus, aliam eleemosynam recipere.* Quinimò, ubi redditus fuerint pingues, debent singulis diebus pro ovibus sacrificium applicare, ut expressè eadem S. C. *in una Lucana sub die* 10. *Maii* 1681.

Nonnulli dixerunt Concilium, & Congregationem declarantia Parochum teneri pro suis ovibus Sacrificium offerre, esse intelligenda, quoad applicationem fructus generalissimi, ita ut teneatur pro illis celebrare eo modo, quo tenetur pro Pontifice, & aliis generalitèr; Et cum hoc stare, quod possit pro eodem Sacrificio eleemosynam accipere, & offerenti applicare fructum medium.

Sed horum discursus est à mente Concilii, & Congregationis alienus. Quoniam, dum declarāt teneri Parochum Sacrificiū pro ovibus suis offerre, indicāt in Parocho aliquam specialem obligationē reperiri, diversam ab illa, quam habent singuli Sacerdotes applicandi fructum generalissimum omnibus Christifidelibus. Unde S. Congr. 1. *Septemb.* 1629. *censuit Parochos illis diebus, quibus tenentur Missam pro ovibus celebrare, non posse eleemosynam manualem recipere.* Barbosa in Trid. *ad d. cap. & sess. num.* 4.

61 Quæritur: An sit simoniacum pecuniam accipere pro celebratione Missarum?

R. Negativè, quoniam eleemosyna pecuniaria, non recipitur, tamquam pretium rei spiritualis, vel spirituali annexæ; nec pro pretio celebrationis, vel applicationis fructus Sacrificii; quia est omninò invēdibilis, & supra omne pretiū & humanū pactum; Et propterea pro isto recipere damnatur, tamquam simoniacum, in Concilio Toletano XI. *cap.* 8. ut in cap.

Quidquid 1. *quæst.* 1. in quo DD. concordant, adeout non sit Catholici dubitare. Sed recipitur, tamquam honorarium, & sustentationis stipendium, ut dixit Divus Thomas 2. 2. *q.* 100. *art.* 3. *ad* 2. vel in mercedem laboris, aut pro onere à Sacerdote recepto inserviendi alteri in tali ministerio pro tali hora, vel die, aut loco. Etenim ad tale tempus, & locum determinatum videtur Sacerdos operam suã locare, per Gloss. ad *cap. significatum de præben. ver. Ita*; ac se privare sua libertate, itaut pro eo tempore non sit sui juris, nec possit aliis rebus vacare. Quæ obligatio cum sit pretio æstimabilis, est digna mercede: nullus enim tenetur gratis alteri obsequi, & famulari; nam *dignus est operarius mercede sua* 1. ad Timoth. 5. *Et nemo cogitur suis stipendiis militare*, cap. *Cum ex officii de præscript.* & *denario fraudari non debent in vinea Domini operantes*, cap. *Super specula de magistr. Justum namque est, ut illi consequantur stipendium, qui pro tempore suum cõmodare reperiuntur obsequium*, cap. *Ecclesiasticis* 12. *q.* 2. Unde in Concilio Cõstantiens. prout *in Const. Inter cunctas la* 1. *Martini V. Bull. to.* 1. damnãtur 45. errores Witleff. quorum vigesimus quintus fuit: *Omnes sunt simoniaci, qui se obligant orare pro aliis, eis in temporalibus subvenientibus*.

Qua ratione probatur, etiam Sacerdotes divites posse justè recipere stipendia ab iis, qui Sacrificium petunt, cum eis non teneantur suum obsequium, & servitium præstare. Et hinc patet, obligationem exhibendi alicui sustentationem, & mercedem, non oriri ex paupertate Ministrantis, sed ex ministerio, & servitio requisito, & respectivè præstito.

Hic est notandum, ut aliàs dixi *lib.* 2. *cap.* 26. *num.* 27. *Caut. Conf.* quod in celebratione Sacrificii duplex labor est considerandus: Alter, cum ea intrinsecè connexus, & per se necessarius ad Sacrificii celebrationem, propriè à celebratione inseparabilis, prout hæc à Sacerdotibus potest, & solet fieri: Hujusmodi est labor, qui adhibetur à Sacerdote, *adeundo Ecclesiam ad celebrandum, in assumptione sacrarum vestium, in legenda Missa, in formandis Crucibus, & faciendis genuflexionibus &c.* Et alter extrinsecè, seu per accidens conjunctus cum celebratione, sivè prævius sit, sivè concomitans ad ipsam: ut est *se conferre de loco ad locum, privare se sua libertate ad celebrandum hoc loco, hac die, vel tempore*. Pro primo nequit absque simonia aliquid recipi, quia cum sit per se necessarius, ut sacrificium celebretur, reputatur quasi integrare unum corpus morale cum celebratione; quod totum est sacrum; adeoque ut sacrum tractandum. Pro secundo verò, aliquid recipi potest (nisi quis ex officio teneatur, ut Parochi, quibus propterea annui redditus dantur) quia sine eo potest celebratio haberi, cum per accidens cum ea conjungatur. Et propriè recipitur pro obligatione servitutis, & onere assumpto, ac locatione suæ operæ ad tempus determinatum, quæ sunt quid temporale, extrinseca rei spirituali, & pretio æstimabilia, adeoque digna mercede, ut optimè dixit Sperellus *decis.* 70. *num.* 13.

62 Quæritur. Testator injungit, ut singulis annis celebrẽtur Missæ 30. S. Gregorii pro defunctis in Ecclesia N. per Sacerdotem eligendum per N. cui solvantur pro eleemosyna scuta decem: petitur. An Sacerdos, sic electus teneatur per se ipsum celebrare: & an possit dare eleemosynam currentem alteri Sacerdoti, qui præfatas Missas celebret, retento sibi, quod superest?

Per se ipsum celebrare tenetur, prout requisita S. Congr. Conc. respondit 21. *Februarii* 1688. *&* 17. *Julii ejusdem anni responsum confirmavit*. Quare Capellani, & Beneficiati tenentur celebrare per se ipsos, si constat de præcepto Testatoris, vel Fundatoris per hanc clausulam: *e se alle volte non potessero celebrare, faccino celebrare per altri*. *S. Congr. Conc.* 18. *Decembr.* 1688. Monacelli *for. par.* 2. *for.* 2. *tit.* 13. Quemadmodum si dixissent: *Capellanus debeat dicere pro Anima mea in Capella N. decem Missas*: vel, *sit Presbyter bonus Christianus, & non habeat onus alterius officii*: vel, *quod debeat solùm occupari servitio meæ Capellaniæ*. Tunc etiam tenentur celebrare per se ipsos, ut censuit S. Cong. Conc. 12. *Martii* 1606. Videndus Fagnan. *in* 1. *ad cap. Ut Abbates de ætat. & qualit. num.* 52. *& sequen.*

Ex cujus doctrina resolvi potest, an ad obtinenda beneficia Sacerdotalia necesse

sit

sit, ut quis sit Sacerdos tempore collationis Beneficii, an verò sufficiat, ut possit esse? Attendendum, an Beneficia requirant Sacerdotium actu, vel solùm aptitudine. Propter quod respicienda sunt verba fundationis Beneficii, & Capellaniæ. Si dispositio fuerit: *præsentetur*, vel, *instituatur:* aut, *eligatur Sacerdos:* aut, *Capellania conferatur Sacerdoti*, aut *præsentetur Presbyter, qui Missam celebret:* tunc necesse est, ut quis sit actu constitutus in Ordine Sacerdotali. Etenim eo casu annexio Ordinis in fundatione dicitur facta respectu actus, quatenus scilicet electus in ipso actu præsentationis, aut electionis debet esse Sacerdos.

Si verò Fundator dixerit: *Capellanus debeat esse Presbyter: vel præsentetur Clericus, qui per se ipsum teneatur Missas celebrare:* sufficit, ut præsentandus in ea ætate sit constitutus, ut infra annum ad Sacerdotium promoveri possit. Hic enim annexio Ordinis dicitur facta respectu aptitudinis; & aliud non exigitur, quàm quod Clericus habilis sit, ut ad Sacerdotium infra annum promoveatur, prout sæpiùs declaravit S.Cong.Conc. 13. *Junii* 1608. *&* 22.*Febr.*1614. Legatur Monacell. *ubi supr. for.* 1. *tit.* 15. *num.* 17. & Fagnan. *in* 1. *ad cap. Ut Abbates, de ætat. & qualit. num.*78.

63 Capellani tenentur applicare Sacrificium pro Capellaniæ, seù Beneficii Fundatore, etiamsi non reperiatur explicitè expressum (nam hoc communitèr intendunt fundantes Beneficia, & conferentes stipendia pro Missis) quoties ille expressè non declaravit relinquere Sacrificii applicationem in libertate celebrantis, ut declaravit S. Congr. Conc. 2. *Augusti* 1699. *&* 18. *Augusti* 1688. apud d.Monacell. *d. tit.*13.*num.*55.aliud Decretum S.C.C. *sub* 13. *Julii* 1630.est in Gavanto *ad rubr.par.*3.*tit.*12.*à num* 5.

An autem obligatus ad celebrandum pro sola officiatura possit aliud stipendiũ accipere ab alio? Affirmat Gavantus *ibid.* dummodò expressè constet de intentione Benefactoris, qui relinquat applicationẽ liberam celebranti. Videri potest Nicol. *flosc.v.Missa n.*34.& Fagnan.*in* 3.*ad cap. Significatum n.*44. *de præbend.*

Diana verò *coord.to.*2.*tr.*1.*resf.*46.*n.*3. refert ex Pace Jordano *ubi supr.* quod eadem S.Congr.ab eod.Episc.consulta: *An Sacerdotès, qui nulla alia obligatione, in Confraternitatibus, vel in Monasteriis Monialium celebrant, quàm pro ornatu Ecclesiæ, vel ut Confratres, vel Montales satisfaciant præcepto audiendi Missam, possint ultra stipendium, quod recipiunt à Confraternitate, vel Monialibus aliud stipendium recipere?* Die 9. Januarii, & 6. Febr. 1627. respondit, *non posse*. Hic adest obligatio dicendi Missam, ut dicitur, *con la sola presenza*, & pro sola officiatura sine applicatione Sacrificii, & tamen S. Congr. dixit, *non posse recipi nisi unicum stipendium*. Ratio est, quia cessat titulus justè accipiendi aliud. Nam, sivè stipendium recipiatur in mercedem laboris, sivè in subsidium sustentationis, constat esse receptum. Unde, ubi aliud reciperetur, videretur recipi, aut contra justitiam, aut simoniacè. Videas *cit.* Dianam *ibid.* articulum ex integro examinantem: & teneas tutiora.

64 Capellani Monialiũ possunt Missã celebrare de Sancto, cujus officium ab ipsis Monialibus recitatur, sed cum Missali Romano; quod si in eo Missa particularis de eodem Sancto non adsit, sumenda est de communi S. Rit. Congr. 20. *Novemb.* 1628. Gavant. *allegat. tit.* 10. *num.*16.

65 In nocte Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi, cantatâ primâ Missâ, non possunt aliæ duæ immediatè celebrari; nec Fidelibus, confluctibus in media nocte ad Ecclesias, & Communionem deposcentibus hæc est exhibenda: utrumque enim bis prohibuit S. Rit. Cong. semel 20. *Aprilis* 1641. & iterùm 9. *Augusti* 1653.

66 Die Sabbati Sancti non licet, non obstante quacumq; consuetudine, Missas privatas in Ecclesiis, vel Oratoriis celebrare; prout, approbante Papa, in generali Decreto eadem S. Congr. 11. *Martii* 1690. relato à Monacell. *for. par.* 2. *form.*3. *tit.*15. *num.*17.

67 In duplicibus (unicâ exceptâ præsẽte corpore) celebrari nõ possunt Missę de Requiem, ut approbante Alex.VII. Constit. *Credita* 176. *Bullar. tom.*5. decrevit Sac. R. Congr. *die* 5. *Augusti* 1662. A quo ibid. approbata fuit declaratio ejusdem decreti, facta ab eadem Sac. Congr. in *una Novarien.* 22.*Novembris* 1664. qua declaratum fuit: *Anniversaria, & Missas cantatas de Requiem relicta ex dispositione*

tione Testatorum, quotannis in die ipsorum obitus; etiam in duplici majori contingentis, non comprehendi in dicto Decreto.

Limitatur. Hoc enim non currit, si eo die sit in Ecclesia publicè expositum adorationi SS. Sacramentum; eo enim tempore Missæ de Requiem non possunt celebrari, ead. S. C. 2. *Decemb.* 1684.

68 In Missis de Requiem non est Fidelibus distribuenda Eucharistia, Gavant. *ad rubr. par.* 1. *tit.* 10. *à num.* 6. & resolvit eadem Sac. Congr. *die* 16. *Aprilis* 1701.

Cœterùm, dum, vel in Missis de Festo, Sanctis, aut Dominicis, vel etiam extra ipsas Fidelibus Communio ministratur, eis non potest Sacerdos dare plures Formulas, vel Particulas, aut grandiores solito, sed congruæ sunt exhibendæ juxta resoluta à Sac. Congr. Conc. approbante Innocentio XI. *in decreto, Cum ad aures circa Communionem quotidianam edito* 12. *Febr.* 1679. Quod per extensum refert Monacell. *ibid. form.* 1. *tit.* 13. In quo Episcopis tribuitur facultas procedendi in contrafacientes, etiam Regulares, per justam, & rigorosam animadversionem; & ulteriùs ipsimet transgressores eorum, quæ in Decreto præscribuntur, & prohibentur, Deo rationem sunt reddituri, ut ibi textus.

69 Onus Missarum, quia respicit favorem animæ, regularitèr censetur perpetuũ, nisi de voluntate Testatoris aliter constet, aut tales circumstantiæ concurrant, ut præsumendum sit, Testatorem non voluisse onus esse perpetuum, & successivum, sed temporale. Quod tamen judicari non potest per hæc adjectiva, *meus, dictus, ipse, infrasciptus*, & similia. Quæ quidem videntur importare temporalitatem, & onus restringi ad personam gravatam; tamen quia dispositio est favore animæ, vel piæ causę, perpetuũ, & successivum reputandũ est, prout declaravit S. Cong. Conc. in *Urbanien.* 24. *Augusti* 1669. & iterum in alia *Urbanien.* 14. *Junii* 1704. & tandē *in Æsina legatorum* 21. *Augusti* 1706. Monacell. ubi supra *tit.* 13. *form.* 2. *num.* 44. *& in add. ad append. num.* 2.

70 Hic tandem aliqua tangenda sunt circa juratam attestationem, faciendam, & subscribendam à Sacerdotibus Regularibus Conventuum respective, in quibus sunt de familia, quod satisfactum sit omnibus Missarum oneribus, tum perpetuis, & temporalibus ex vi legati: tum manualibus, & adventitiis, ad tenorem, & præscriptum d. Constitutionis §. 33. *Curent.* Multi enim scrupulis anguntur, & in bivio se esse constitutos considerant, ignorantes, quid eligendum sit: Si fidem juramento non subscribant, oriuntur litigia, & sæpè subditi à Prælatis injustè vexantur. Si subscribant, se exponunt periculo pejurandi, cum jurent, quin certi moraliter sint dd. oneribus esse satisfactum; ideò absque *veritate*, quæ est prima conditio ad juramentum ex dictis *d. lib. cau'el. cap.* 16. *n.* 3. Et ut plurimum coguntur jurare ex sola assertiva Superioris localis, adminiculata etiam dicto Sacristæ, vel libro, & notulis per eos scriptis, quod sit satisfactũ. Quorum testimonium non videtur legitimũ: vel, quia fraudes non semel committuntur; vel, quia ad jurandum major certitudo veritatis rei, de qua juratur, est necessaria.

Hujusmodi difficultates meo videri fuerunt ab Inn. in d. Const. præoccupatæ, præmittendo requisita, ut quis tuta conscientia possit ad præscriptā subscriptionem procedere. Nam §. 27. *Iidemque*, præcipitur, ut in Sacristia asserventur duo Libri, in quorum uno adnotentur onera Missarum, tùm perpetua, tùm temporalia, ac ipsorum adimplementum; in alio verò, tàm eleemosynæ Missarum manualium, & adventitiarum, quàm illarum satisfactiones. Quando igitur sunt attestationes faciendæ, debet quis ex dd. Libris se certiorare, quod fuerit oneribus satisfactum, eos examinando, & conferendo numerum ad numerum, ac onera cum Missis celebratis; & juxta computum, & calculationem est attestatio concipienda; ubi verò aliquorum satisfactio adhuc desideretur, id exprimatur ad formam in dd. SS.

At non est jurandum absolutè satisfactum fuisse, sed cum limitatione, nimirum, secundum ea, quæ notantur, & referuntur in Libris, *& hoc modo &c. & non aliàs &c.*

Et hinc patet, quod non juratur stando puræ assertivæ Superioris, vel Sacristæ; nec, quod sit satisfactum omnibus one-

oneribus à Superiore susceptis, quia de hoc non constat, sed illis dumtaxat, de quibus in dictis Libris fit memoria; qui satis fidem faciunt & moralem certitudinem inferunt. Et propterea ad eos, si de integritate attestationis dubitetur, recurritur, ut veritas reddatur manifesta.

Cæterum ad omnem suspicionem doli, & fraudis tollendam, optima cautela erit, ut quilibet Sacerdos in Libris paratis propria manu se celebrasse firmet; prout hìc Romæ de mandato Clementis XI. est in praxi. Et quovis anno à Ministris deputatis Libri recognoscuntur. Super quo ad conscientiæ serenitatem Provinciales, & Visitatores deberent non dormitare, sed omni diligentia zelare integram d. Constitutionis observantiam: ponderando se, aliosque, quibus illius observantia præcipitur, in transgressione mortalitèr peccare, cùm in re gravi contra Apostolicam Constitutionem operentur.

Si verò obiiciatur, potuisse dictos Libros à Superioribus, vel Sacrista alterationem recipere, addendo fictas satisfactiones. Dico, hoc non esse ita de facili præsumendum, cum verisimile non sit, quod ipsi non horreant tanta falsitate sibi ad gehennam fabricare. Sed, ubi prudentèr de alteratione constaret, esset ab attestatione abstinendum; etiam si quodcumque malum timeretur, cum nec ad mortem vitandam sit pejerandum, vel Deus offendendus cap. *Ita nè 22. q. 5.* Quod procedit etiam, quando prudenter de mendacio dubitaretur, cùm non liceat cum dubio operari; sed, vel est deponendum cognoscendo veritatem, vel testimonium omittendum; quamvis cæteri subscripserint; nam ex circumstantia juramenti, non reputatur sufficiens, ut quis captivet intellectum proprium in obsequium singulorum, quod fuerit satisfactum; sed necesse est, ut quisque prudens judicium de veritate retineat.

Formula attestationis in praxi fortè hæc esse poterit.

Omnibus præsentes inspecturis notum sit, qualiter examinatis, & diligenter præcognitis Libris, qui ad præscriptum Constit. Innoc. XII. incip. Nuper de celebrat. Missar. *asservantur in Sacristia hujus Conventus N. & in quibus respectivè adnotata sunt onera Missarum celebrandarum in Ecclesia d. Conventus, tùm perpetua, & temporalia, tùm manualia, & adventitia: ipsorumq; satisfactiones, & adimplementa; repertum est, Missas ex vi legati celebrādas à die &c. mensis &c. anni &c. usq; ad diē &c. mensis &c. anni &c. Guardiano P. N. esse* (hic numerus exprimatur) *& celebratas esse . . . Celebrandas verò intuitu manualis eleemosynę esse . . . ; & celebratas esse. . . . Ac proinde nos infrascripti d. Conventus Sacerdotes, etiā cum nostro juramento testimonium reddimus eis, ad quos spectat, omnibus dictis oneribus, prout in dictis libris notatur, & in eis refertur, esse satisfactum, & adimplementum datum. Et isto modo &c. & non aliàs &c. præsentes propria manu subscriptas, solito Conventus Sigillo munivimus. Datum &c.*

Ego N. Sacerdos cum juramento attestor.

Et ubi aliqua adhuc adimplenda remaneant, numerus exprimatur: significando, an eleemosynæ sint in esse, vel non.

§. III.

Oratoria.

Occasione examinis ad præjacta præmissi, locus aptus videtur, ut quædam pariter notentur de Oratoriis, & maximè Privatis, quorum indultum plures Nobiles, & Domicelli à Sede Apostolica receperunt.

71 Quæritur. *An in Oratoriis privatis possint Missæ celebrari?*

Resp. Est certum de Ordinariorum licentia non posse (nisi facultatem habeant id concedendi, authoritate delegata à Pontifice.) Nam nullo casu authoritate ordinaria ipsi possunt permittere, & indulgere, ut in privatis domibus Missæ per Sacerdotes, sivè Sæculares, sivè Regulares celebrentur ad Tex. Trid. *in decret. de obser. & evitand. in celebratione Missæ sess. 22. de Sacrif. Miss.* ibi: *Neve patiantur privatis in domibus, atq; omninò extra Ecclesiam, & ad Divinum tantùm Cultum dedicata Oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda, & visitanda, Sanctum hoc Sacrificium à Sæcularibus, aut Regularibus peragi.*

72 Et hinc patet duo esse Oratoriorum genera: siquidem alia sunt Oratoria

ria publica; quæ nimirum extra privatas domos, Episcopi auctoritate ad Cultum Divinum sunt erecta. Et alia Privata, quæ in privatis domibus, & intra domesticos parietes, vel in privato solo absque licentia, & approbatione Episcopi, à quovis ad orandum possunt construi: & quæ hodie sunt Oratoria, cras arbitratu Domini esse poterunt Camera, ex observatis à *Glos. in Clement. Quia contigit in verb. Altare de religios. domib.*

73 Inter quæ nonnulla alia considerantur discrimina.

I. Quod Oratoria privata non habent jus Asyli, nec in eis quis fruitur Immunitate Ecclesiastica. Nàm hæc fundatur in reverentia loco sacro, & religioso debita; quæ qualitas in Privatis non reperitur, sicut est in Publicis, utpotè Episcopi licentiâ, & canonicâ approbatione erectis.

II. Quod Publica potest Episcopus visitare, ut videat, an honestè tractentur, & cum decentia; non verò Privata, quia hæc non sunt loca sacra, pia, vel religiosa, utpotè non erecta auctoritate Episcopi; adeoque ejusdem potestati non subjecta. Verùm, ubi præcederet accusatio, aut denunciatio, vel publica fama, quod Oratorium indecentèr teneretur, tunc posset Episcopus procedere super defectu in judicio accusationis, denunciationis, aut inquisitionis secundùm ea, quæ habētur, cap. *Qualitèr, & quādo il 2. de accus.* Et ita posset accedere ad Oratorium privatum ad videndum, an constaret de corpore delicti, ut dixit Petra *tom. 2. comment. ad const. 8. Honor. III. sect. 1. num. 60.*

III. Quod in Privatis non possunt publicè teneri, & pulsari Campanæ, benè verò Publicis.

IV. Quod Publica debent habere januam in via publica, non tamen Privata.

V. Quod in Publicis Missæ celebrari possunt statim, ac ab Episcopo publico cultui sint canonico ritu erecta; ut ex allegat. textu Concilii. In Privatis verò Missæ celebrari non possunt sine indulto Apostolico. Adeout, nec Episcopi ex causa id possunt permittere, prout dixit S. Congr. Conc. quæ consulta. *An Episcopus, attento Concilii Decreto, in Oratoriis existentibus in domibus Privatorum, celebrandi Missas licentiam ex causa concedere possit? Censuit non posse, sed hanc licentiam petendam esse à Sede Apostolica, prout post Conc. Trid. hactenùs observatum est*, Fagnan. *in 3. ad cap. Auctoritate de ce nsib. num.* 18. Etiam ad effectū, ut infirmus pro Viatico communicetur, ut olim eadem S. Congr. in terminis respondit Card. Paleotto apud eundem *in 5. ad cap. In his de privil. n.* 13. Appellatione autem domus privatæ, venit etiam Domus Principis, & Palatium Baronis Loci, ubi exercet jurisdictionem, ut ejusdem testimonio *ibid nu.* 17. Eadem S. Cong. declaravit. Quæ aliàs, etiam censuit: *Commissarium Cruciatæ non habere facultatem concedendi licentiam celebrandi in Oratoriis domesticis*. Fagnan. *d. cap. Auctoritate num.* 30.

74 Sed quid dicendum, si necessitas esset præcisa, & communis; an Episcopus id permittere possit?

R. Non potest urgere tanta necessitas, ut in domibus privatis celebretur; sed ad summùm, ut extra Ecclesiam, & Oratorium publicum: ut, tempore terræmotus; vel, si Ecclesia vetustate, aut igne corruerit, & similibus casibus. In quibus, communi necessitate urgente potest extra Ecclesiam celebrari sine consensu Episcopi, si facilè peti non possit; sed, cum non est multum distans, est expectanda ab ipso, vel ejus Vicario Generali, juxtà cap. *Missarum*, & cap. *Concedimus de consecrat. 1. dist.* & Petram *cit. n. 12. & 16.*

75 Quæritur. An audientes Missas in Oratoriis domorum privatis, satisfaciant præcepto de Missa audienda?

R. Articulus examinatur satis accuratè à Monacell. *form. par. 2. form. 12. tit. 13. num. 32. & sequen.* referente ordinarias clausulas indulti Oratorii privati. Cum in indulto hæc sunt: *in tua, ac familiæ præsentia*: clausula intelligitur de familia agnatitia, & consanguinea illius, cui indultum conceditur, quæ in eadem domo habitat, & ejusdem est commensalis, non verò de servili. Ideo non gaudent omnes familiares Indultarii (quorum appellatione veniunt, qui verè inserviunt, & vivunt expensis Domini, ac sunt necessarii ad servitium illius, sivè sani, sivè infirmi) sed ji solum, qui in actu celebrationis Missæ servitio Domini sunt necessarii; atqueadeò alii, ut impleant præceptum Ecclesiæ de audienda Missa diebus Festis ad Ecclesiam accedere tenentur, *ibid.* Monacellus objectis respondens.

Li-

Limitatur hoc in Oratoriis privatis Episcoporum, etiam Titularium, ut idem tradit etiam *d. tit. for. 1. num. 2. annotat. ad decret. communion. quotid.* adeout interessentes, etiam si extranei sint, quando Episcopi in eis celebrant, satisfaciunt d. præcepto, ut respondit S. Congr. Conc. 22. *Septembr.* 1640. & alibi sæpè. Nam induunt conditionem Oratorii publici. vid. Fagnan. *in 5. cap. Quod nonnullis n. 8. & 10. de privil.*

Verùm hoc privilegio Episcopi etiam Titulares uti non possunt extra domum propriæ habitationis, ut ad tollendos abusus declaravit ead. Sac. Congr. 15. *Decembris* 1703. *ut infr. n. 85.*

Limitatur etiam in Oratoriis privatis DD. Cardinalium, qui statim ac sunt sublimi Cardinalatus dignitate decorati, gaudent privilegio Altaris viatici ad instar Episcoporum, absque alio Indulto. Ideo audire Missam in eorum privatis Capellis sufficit omninò pro adimplemento præcepto diebus festis. Ita Monacell. *tit. 13. for. 2. num. 40. & sequen.* Nicol. *Flos. v Oratorium à num. 3.*

76 Advertendum, quod mutans habitationem intra eandem Civitatem, vel etiam extra Diœcesim, utitur privilegio Oratorii privati prius obtenti, apud Petram *num. 32.* Quoniam, cum privilegium sit personale, sequitur personam, cui suffragatur in domo novæ habitationis, ad quam cum Familia trāsit. Prout est sensus clausulę--*ut in privato Oratorio tuæ solitæ habitationis.* Quinimmò observat Pascuc. *v. de Ortoriis cit. vers. Potest quoque,* quod privilegiatus potest uti Oratorio, etiā dum ruri manet; sed interim non potest uti eo, quod est in Civitate, quia privilegium est restrictum ad solitam habitationem. Verùm in similibus mutationibus necesse semper est, ut Episcopus locum recognoscat, & de illius, ac paramentorum decentia judicium proferat.

77 Quamobrem est ponderandū cum Ventrigl. *prax. par. 2. annot. 19. §. unic. n. 5.* executionem Indulti celebrandi Missā in Oratoriis domorū privatis committi Ordinariis, qui visitare tenētur locū Oratorii, priusquam pro executione Brevis licentiā concedant celebrandi Missam: Et ita inspicere debent: an Oratorium sit decentèr extructum, & ornatum cum necessariis pro celebratione: an sit lapis cōsecratus: An Altare debitæ altitudinis, latitudinis, & longitudinis, coopertum tribus mappis cum Cruce cum Imagine Crucifixi, & duobus saltem candelabris, tabulâ secretarū: An sint pulvinar, Missale, parva campanula, ampullæ vitreæ cum manutergio, Calix cum Patena, Purificatorium, & cætera necessaria, benedicta ab habente potestatem: an locus sit liber ab omnibus domesticis usibus: &, an præjudicet juribus Parochialibus, quia cum hoc præjudicio non esset concedenda licentia, per Quarant. *sum. Bullar. 2. p. v. Missa in princip.*

78 Petitur. An indultum expiret morte Papæ concedentis?

R. Negativè. Quia privilegia, quæ à Pontifice conceduntur, reputantur concessa ab eo, quatenùs constituto in tali Dignitate, quæ post ejus mortem in suos Successores continuatur; & ideo privilegia concessa expirare non debent, per cap. *Si gratiosè de rescript. in 6.* alleg. Petra *num. 34.* alios cumulans.

79. Quæritur. An Regulares possint habere Oratoria, & Capellas intra Claustra, in quibus celebrent?

R. Vel intendunt celebrare in Altari portatili (quod non est aliud, quàm tabella quædam lapidea consecrata ab Episcopo, quæ facilè in itinere quovis loco defertur; & propterea dici solet etiam Viaticum) aut fixo in Capella, vel Oratorio. Quantum ad primum, non est dubium eis prohiberi. Nàm privilegium celebrandi in Altari portatili datum ante Concilium Prædicatoribus, & Minoribus, cap. *In his de privileg.* ab eodem Conc. *d. loco* est sublatum. Quod legitur in Const. Greg. XIII. *incip. Usum la 57: Bullar. tom. 2.* In qua Pontifex restituit Jesuitis usum Altaris viatici *universe à Trid. sublatum*, ut ibi textus. Ideo, qui post Trid. receperunt à Sede Apostolica specifica indulta, eo uti possunt.

80 Sed dubium est, an cæteri Regulares possint per communicationem privilegiorum cum Jesuitis, de Indulto participare.

R. Peyrin. *de privil. ad const. Pirhi §. 7. num. 34.* affirmat. Quod sanè deduci non potest ex Indulto Jesuitis dato: nàm resistit clausula Greg. qua exprimit motivum, quare Jesuitis restituerit usum d. Altaris, ibi: *Eatenus restituimus, ut inte: Missiones &c.*; ergo, ubi non est eadem causa finalis, nec favor privilegii debet

K in-

intrare. Tum quia mens Concilii *d.cap.* videtur esse hujusmodi communicationes tollere. Alioquin frustratoria fuisset nova concessio Jesuitis, quia per participationem poterant participare de indulto à Pio IV. facto Canonicis Regularibus S. Salvatoris *sub anno* 1565. ut idē Peyrin.*cit.* refert. Tum quia, cessat ratio privilegii, quo olim Regularibus permittebatur celebrare super Altari portatili: Etenim hodie habent Ecclesias consecratas, quibus prius carebant. Quare, supplicante olim Congregatione Peregrinorum Ord. Præd. S. Cong. Conc. *censuit concedendam esse privilegii Apostolici confirmationem celebrādi in Oratoriis, & Altaribus portatilibus in illis locis, in quibus nulla suppetit commoditas Ecclesiarum consecratarum.* Fagnan. *in cap. In his num.*°. *de privileg.* & Pascuc.*de Miss. Sacrif. pag.mihi* 52. *vers.Quare.* Proinde à privilegio Altaris portatilis ji solùm proteguntur, qui post Trid. illud expressè receperunt. Videtur enim illius generis esse, ut specialem mentionem requirat; adeoque quod nō intret communicatio, legatur Piasec. *prax.par.2.c.3.art.6.n.*47.

Vel volunt celebrare super Altari fixo in Oratorio, & tunc Fagnan. ubi sup. *num.* 15. dixit posse, sed nonnisi prævia licentia, & approbatione Ordinarii, qui locum visitaverit, aptumque divino cultui compererit. Hoc colligens ex textu Concilii *ver. Neve patiantur*, quo sustulit omnia privilegia celebrandi extra Ecclesiam, & publica Oratoria, etiam quoad Sacerdotes Regulares. Tria namque ibi Concilium interdicit. Primò, ne Episcopi permittant, ut Missa ab ullo celebretur in privatis domibus. Secundò, ne id fieri permittant in locis, quæ sunt omninò extra Ecclesiam, & Oratoria, ad divinum tantùm cultum dedicata. Tertiò, præcipit, ut hujusmodi Oratoria priùs designentur, & visitentur ab Ordinario.

81 Cæterùm ibid. Fagnan.*sub n.* 23. refert, quod Sacra Congr. olim respondit. *Oratoria existentia in Monasteriis, vel Hospitalibus Ordinaria, vel Apostolica auctoritate fundatis, non comprehendi in probibitione Concilii, vers. Neve patiantur.* Propterea passim videntur, hæc Oratoria erecta in Infirmariis, vel aliis locis Monasteriorum, quin præiverit Ordinariorum consensus, & visitatio. Siquidem de illis non verificatur, quod sint omninò extra Ecclesiam; cùm appellatione Ecclesiæ aliquando veniant Religiosorum Conventus, ut colligitur ex cap. *Alma mater de sent. excomm. in* 6. cum sua Gloss. *in verb. Monasteriis*, & cap. *Abbati* §. *Hac autem* 54. *dist.* Minùsque, quòd sint in ædibus privatis, cum sint in loco religioso. Et faciliùs hic per Petram *num.*47. intrat communicatio privilegiorum: præsumiturque verisimilis voluntas Pontificis concedentis; maximè, quia ex communi usu, & praxi ut dictum est, similia Oratoria fixa videntur in Claustris, & Infirmariis erecta. Et inde videtur mens Sanctæ Sedis esse, ut in casu Indultum per communicationem participetur.

Cæterùm Superiores cautè debent procedere, & non nisi in locis decentibus, aliis usibus non deputatis, & pro præcisis necessitatibus Oratoria cum Altari fixo ad celebrandum erigere. Cujus generis videntur esse Capellæ in Infirmariis constructæ, quæ deserviunt, ut in eis Missam audiant senes, & impotentes ad accedendum ad Ecclesiam.

82 Quæritur. An Regulares possint in Granciis habere Oratoria ad celebrandum?

Duas Granciarum species ad Monasteria pertinentium distinguunt DD. Fagnan. cit. *d. cap. Auctoritate num.* 2. *in discept. de Grangiis, & Petra n.*53. Quædam sunt simpliciter Granciæ, & in sensu proprio: & aliud non sunt, quàm domus rurales, seù prædia rustica sub proprietate, & dominio alicujus Monasterii; in quibus solent manere solùm quidam Conversi pro agrorum cultura. Nec habent Ecclesiam aliquam, aut publicum Oratorium authoritate Episcopi constructum, sed dumtaxat privatum ad orandum. Hujusmodi Granciæ non sunt, nec sacra, nec religiosa, nevè loca pia, sed temporalia, & prophana. Nec in eis habet locum Const. Innoc. X. incip. *Instaurandæ la* 27. *Bullar. tom.* 4. *edita super suppressione parvorum Conventuum*: nec ejusdem Decretum, *Ut in parvis il* 32.*ibid. super subjectione nonnullorum Conventuum jurisdictioni Ordinariorum.*

Quædam verò sunt Granciæ, solùm impropriè; & aliud non sunt, quàm par-

parvi Conventus dependentes ab aliquo principali Monasterio, cujus sunt membra, veluti illi accessoria, subjecta, & unita. Quarum aliquæ, quia ob redditutuum tenuitatem non poterant sustentare Religiosos in numero sufficienti ad disciplinam regularem, fuerunt in d. Constitutione ab Innoc. suppressæ, & sæcularizatæ. Quædam verò, quia tempore Constitutionis habebant redditus, quibus reipsa sustentabantur sex Religiosi, non fuerunt suppressæ. Sed Pontifex eas in d. Decreto subjecit Ordinariorũ jurisdictioni, & visitationi, quandocumque actu in eis non alerentur, saltèm sex Religiosi: quorum quatuor essent Sacerdotes, & duo Laici.

83 Dubium itaque procedit non de Grangiis secundæ speciei, quia quantùm ad istas debet discurri, sicut *superiùs* dictum est de Oratoriis Conventuum: Sed de illis primi generis. In quarum privatis Oratoriis, licèt juxta jus antiquum ante Concilium, ut in d. cap. *Auctoritate de censib.* posset de licentia Episcopi celebrari, post Concilium tamen prohibitum intelligitur. Hinc Sac. Cong. Conc. sub *die* 1. *Maii* 1687. ad dubium; *An Sacerdos Regularis absque peculiari Sedis Apostolicæ indulto, possit in domo rurali Monasterii celebrare*: respondit: *Negativè.* Allegat. Petra *num.* 53.

84 In Oratoriis privatis celebrari nõ potest in diebus *Resurrectionis, Pentecostes, & Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Annunciationis, Assumptionis B.M.V. SS. Apostolorum Petri, & Pauli, & Omnium Sanctorum*, ut declaravit S. Rituum Congr. 17. *Novemb.* 1607. Nicol. cit. *n.* 3. Gavant. *in rubr. Miss. part.* 1. *tit.* 20. *ver. Sciendum quoque.*

Ad extremum hic ponitur novissimum Decretum editum à Sanctissimo D.N. Clemente XI. ad effectũ, ut tollantur abusus, qui occasione celebrationis in Oratoriis privatis committi solebant.

85 *Quoniam sancta sanctè tractanda sunt, ac præsertim tremendum incruenti Sacrificii Mysterium, quod omni Religionis cultu, & veneratione peragendum est; propterea super observãdis, et evitandis in celebratione Missarum in Sacrosanctis Oecumenicis Conciliis, & præsertim Tridentino sub* cap. unico sess. 22. *inter cætera statutum est, ut tantum Sacrificium solummodò in Ecclesiis, aut Oratoriis, Divino tantùm cultui dicatis celebraretur, præcipiendo Episcopis, & locorum Ordinariis, ne privatis in domibus, atque omninò extra Ecclesias peragi paterentur; ac subinde Sacra Congregatio Eminentissimorum, & Reverendissimorum S. R. E. Cardinalium ipsius Concilii Tridentini executioni, & interpretationi Præpositorum, sapè sæpius per opportuna decreta obrepentes abusus eliminavit. Modernis tamen temporibus innotuit Sanctissimo Domino Nostro, quod nonnulli Episcopi sub prætextu privilegiorum, Capellis Episcopalibus competentium, & complures Regulares, sub prætextu privilegiorum, quæ ipsis à Sancta Sede indulta noscuntur per hujusmodi privilegiorum, dilatationem, seù potius excessum, & abusũ in nonnullis Diœcesibus, præsertim Regni Neapolitani, ac in ipsa Neapolis Civitate, ea sibi licere putant, quæ permissa non sunt; quinimmò prohibita: siquidem nonnulli Episcopi, etiam in aliena Diœcesi,* & extra domum propriæ habitationis *in privatis Laicorum domibus erigi faciunt Altare, ibique per unum, aut plures ex suis Capellanis vivificam Christi Hostiam immolare; Regulares verò in quibusdam Magnatum, seù aliarum Nobilium Personarum privatis Oratoriis, quæ certis quandoque ex causis à S. Sede Apostolica concedi solent, celebrare audent, vel plures Missas, quam in ipsis celebrare sit indultum, vel absque præsentia Personarum, quarum contemplatione gratiosa concessio emanavit, vel extra debitas horas, & post meridiem, vel illis etiam diebus, quibus per Constitutiones Diœcesanas, aut etiam per Decreta Sacræ Congregationis Concilii celebrari prohibetur, aut, quæ in ipsismet Indultis Apostolicis excipiuntur, quominùs in iis celebrari possit, aut etiam Altari portatili uti non verentur, in Sanctarum Sanctionum contemptum, & Sancti Sacrificii irreverentiam.*

86 *Quamobrem ad abusus hujusmodi eliminandos, & ad instaurandam venerationem tremendo Ministerio debitam, idem Sanctissimus Dominus Noster ex unanimi voto S. R. E. Cardinalium Concilii Tridetini Interpretum inhærendo declarationibus, aliàs hac de re editis, expressè declarat, Episcopis, et his Majoribus Prælatis, etiamsi Cardinalatus Dignitate fulgentibus, neque sub prætextu privilegii clausi in corpore Juris, neque alio quocumque titulo, ullo modo licere extra* domum propriæ habitationis *in domibus Laicis, etiam*

in propria Diœcesi, quod fortiùs intelligitur in aliena, etiamsi Diœcesani consensus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, seù celebrari facere; ac pari modo in Oratoriis privatis, quæ per S. Sedem concessa fuerint non licere Regularibus cujusuis Ordinis aut Instituti, seù Congregationis, etiam Societatis Jesu, aut etiam cujuscumque Ordinis Militaris, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani, aut aliis quibuscunque Sacerdotibus, etiamsi essent Episcopi, in iis celebrare in diebus Paschatis Sanctissimæ Resurrectionis, Pentecostes, Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi, aliisque anni Festis solemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis. In reliquis verò diebus, prædictis Regularibus, seù Sacerdotibus quibuscumque, etiam Episcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi etiam unica Missa, quæ in Indulto conceditur, celebrata fuerit, super quo celebraturus teneatur diligenter inquirere, & de eo se optimè informare; Atque illa, etiam in casibus permissis celebrari nequeat post meridiem, demandando propterea ulterius, ac declarando in omnibus hujusmodi casibus, Personas quascumque dictas Missas audientes nullatenùs Ecclesiæ præcepto satisfacere.

87 *Quo vero ad Altare portatile, iterùm inhærēdo declarationibus supradictis, cēsuit licentias, seù privilegia concessa nonnullis Regularibus in* cap. in his de privil. *& per aliquos Summos Pontifices aliis Regularibus communicata, utendi dicto Altari portatili, in eoque celebrandi absque Ordinariorum licentia in locis, in quibus degunt, omninò revocata esse per idem Sacrum Concilium; & propterea eosdem Regulares prohibendos, ne illis utantur, ac mandandum, prout præsentis Decreti tenore mandat Episcopis, aliisque Ordinariis locorum, ut contra quoscumque contravenientes, quamvis Regulares, procedant, etiam tamquam Sedis Apostolicæ delegati, ad pœnas præscriptas per idem Sacrum Concilium in* d. Decreto sess. 22. *usque ad censuras latæ sententiæ, tributa etiam eisdem facultate per hoc Decretum, ita procedendi, perindè ac si per S. Sedem specialitèr concessa fuisset. Et ita Sanctitas Sua declarat, & servari mandat. Romæ hac die 15. Decemb. 1703.*

CAPUT XI.

Officialis quoad Clausuram Monialium.

SUMMARIUM.

1 *Moniales omnes in concernentibus Clausuram subduntur Ordinariis.*
2 *Superioribus Regularibus causâ solùm visitationis localis permittitur ingressus in Clausuram, et semel tantùm in anno.*
3 *Generalis potest secum assumere duos socios; cæteri ipso inferiores unicum.*
4 *Numerantur casus, in quibus possit Confessarius ingredi Clausuram.*
5 *Regulares non pernoctant apud Monasteria Monialium.*
6 *Quid agendum, dum Monasteria sunt extra mœnia.*
7 *Episcopi, irrequisitis etiam Superioribus Regularibus, visitant Monasteria Monialium istis subjecta.*
8 *Possunt excommunicationem sibi reservatam imponere circa aperitionem ostii Clausuræ.*
9 *Vicarius Generalis habens ab Episcopo mandatum potest visitare Clausuram Monialium de Regularium regimine;*
10 *Decreta S. C. C. super visitatione facienda ab Ordinariis in Monasteriis Regularibus subjectis. usque ad n.12.*
13 *Licentiam ingrediendi Clausuram an subscribat Superior Regularis?*
14 *Superiores Regulares non ingrediuntur Clausuram extra casus necessarios.*
15 *Absolutio violantis Clausuram petitur à Sede Apostolica.*
16 *Moniales exorcizantur in Ecclesia exteriori.*
17 *Monialis ascendens supra tectum violat Clausuram.*
18 *Licentia ingrediendi Clausuram non exequuntur, nisi de consensu Monialium.*
19 *Confessarius ingreditur cum Cotta, Stola, & Socio.*
20 *Quæ veniant appellatione Clausuræ?*
21 *Monialis secretò violans Clausuram non absolvitur ab Episcopo.*

1. QUoad Clausuram omnes Moniales indifferentèr subiiciuntur Episcopis, etiam illæ, quæ à Regularibus reguntur, prout *Conc. Trid. sess.* 25. *de*

de Regul. & Monial. ubi c. 5. statuit: Bonifacii VIII. Const. quæ incipit *Periculoso*, *renovans Sancta Synodus universis Episcopis sub obtestatione Divini Judicii, & interminatione maledictionis æternæ, præcipit, ut in omnibus Monasteriis sibi subjectis, Ordinaria, in aliis verò Sedis Apostolicæ Authoritate, Clausuram Sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligentèr restitui, & ubi inviolata est, conservari maximè procurent.*

Verùm jurisdictio circa Clausuram Monasteriorum Regularibus subjectorum competit Episcopo cumulativè cum Superiore Regulari, non autem privativè: adeout & circa eam is possit opportuna statuere ex Decreto S. C. C. 1608. *ut in lib. 11. Decr. fol. 31.* & ex mox referenda Const. Alex. VII. sed juxta terminos à S. Sede eidem præfixos, & non aliter; quia est certum quoad hoc Regularium jurisdictionem per Decreta Apostolica esse restrictam, & limitatam, modumq; Superiori in locali Monasteriorũ, & Monialium personali visitatione observandum, præfinitum, prout ex dicta Const. Alex. la 156. *Bullar. tom* 5. ut infra.

2 §. 1. Felici &c. *Præsentibus perpetuò valituris sancimus, ut imposterum intra fines Italiæ, & Insularum adjacentiũ Generalibus, Provincialibus, Abbatibus, & quibuscumque aliis Superioribus Regularibus, quibus alioqui cura, & regimen Monasteriorum Sanctimonialium quovis modo incumbit, intra septa eorumdem Monasteriorum nullatenùs ingredi liceat, nisi ex causa visitationis localis, & hoc semel tantùm in Anno; itaut in eo Anno, in quo unus ex memoratis Superioribus visitaverit, alius Superior à visitatione hujusmodi se omninò abstineat.*

§. 2. *Quod si ob Clausuram, quæ à Sacra Trid. Synodo, etiam in Monasteriis exemptis, curæ, & vigilantiæ Episcopi in primis committitur, aut ob aliam urgentem, ac necessariam causam oportuerit Superiorem Regularem eodem Anno pluriès ingredi septa Monasterii, tunc non aliter ingrediatur, quàm cum præsentia Episcopi Diœcesani, vel alterius personæ Ecclesiasticæ sæcularis, boni exempli, ac maturæ ætatis, ab ipso Episcopo ad hoc specialitèr deputatæ.*

§. 3. *Visitet autem Superior Regularis interiorem Clausuram per se ipsum, non autem per alium, etiam si fuerit legitimè impeditus: quo casu differatur visitatio in aliud tempus, quo cessaverit impedimentum: & visitationem celeritèr, & unica die, debita tamen cum diligentia, absolvat; nec ante ortum Solis eam incipiat, nec post occasum protrahat.*

§. 4. *Neque ipse Visitator, neque ejus Socii ullam sumant in Monasterio refectionem.*

3 §. 5. *Porrò si visitet Generalis possit secum habere duos Socios sui Ordinis: si alius à Generali, unum tantùm, exclusis omnibus aliis, etiam ratione officii.*

§. 6. *Qui quidem Socii assumantur exemplares, & maturæ ætatis: & in actu visitationis à Visitatore nunquam separentur, sed eum aspicere, & ab ipso aspici semper possint.*

§. 7. *Ac præterea Visitatori assistant quatuor Moniales ex senioribus Monasterii, quæ similitèr, visitatione durante, nunquam separentur à Visitatore, & Sociis. Reliquæ verò Moniales, & quæcumque aliæ Mulieres, & Puellæ sæculares in Monasterio degentes, nisi legitimo detineantur impedimento, conveniant omnes in Choro, antequam Visitator ingrediatur interiorem Clausuram, & in eo permaneant; durante visitatione, & quousque idem Visitator cum Sociis è Monasterio exierit. Ideoque curet Visitator, ut tempestivè admoneatur Abbatissa, seu Monasterii Præfecta de præstituta die, & hora visitationis.*

§. 8. *Visitatio verò personalis fiat ad crates, & omninò extra Clausuram Monasterii, & per ipsummet Superiorem dumtaxat, ut supra dictum est de visitatione interioris Clausuræ.*

4 §. 9. *Ad hæc Confessor Sanctimonialium, tàm ordinarius, quàm extraordinarius minimè ingrediatur septa Monasterii, nisi ad Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ-Unctionis ministranda Monialibus, vel aliis personis infirmis ibi degentibus; necnon ad commendandam Animam Agonizantium; nec unquam ingrediatur, nisi cum Socio, qui sit probatæ vitæ, & maturæ ætatis, semperque maneat in ea parte Monasterii, quæ Confessorem videre, & ab ipso videri semper possit.*

5 §. 10. *Insuper districtè præcipimus memoratis Superioribus Regularibus, ut infra terminum duorum mensium, à publicatione præsentis Const. computandorum,* re-

revocent ad Claustra Confessores, eorumque Socios, Concionatores, & alios quoscumque Regulares apud Monasteria Sanctimonialium, vel assiduè, vel ad tempus, quocumque titulo pernoctare solitos; nevè permittant eosdem, seù alios Regulares, intra, seù propè septa Monasteriorum hujusmodi habitare, vel commorari; quin etiam infra eumdem terminum, quascumque cellas, mansiones, seù cubicula propè Monasteria prædicta, ad usum memoratorum Regularium existentia, si Clausuræ Monasteriorum earumdem Monialium contiguæ sint, eidem Clausuræ includi, vel dirui omninò faciant: si vero sint extra septa, vendi, pretiumque in Monasterii utilitatem converti; nec imposterum alia similia aptari, ædificari, aut emi permittant. Quod si infra dictum terminum Superiores Regulares præmissa cum affectu non adimpleverint, teneatur Ordinarius loci, tamquam Sedis Apostolicæ Delegatus illa adimplere, & omninò exequi, etiam invocato, si opus fuerit brachii sæcularis auxilio.

6 §. 11. *Verumtamen si Monasterium Sanctimonialium sit extra Mœnia Urbis, vel Oppidi, & Monasterium Regularium virorum, quibus Moniales sunt subjectæ, sit intra dicta mœnia, vel è converso, habeantur, vel conducantur, si commodè fieri possit, mansiones ad usum Confessoris, quæ non sint conjunctæ, seù contiguæ ipsi Monasterio Monialium, sed ab eo penitùs disjunctæ, non solùm per parietes, sed etiam per tecta; sin autem utrumque Monasterium sit intra Mœnia, & unum ab altero, Episcopi judicio multùm distans, tunc habeantur, vel conducantur hujusmodi mansiones, ut supra distinctæ, & separatæ à Monasterio Monialium, distantiâ ab ipso Episcopo recognoscendâ, & approbandâ; ita tamen, ut in mansionibus Confessoris, sivè intra, sivè extra Mœnia constitutis, excepto ipso Confessore cum suo Socio, alii Regulares, etiam si Superiores sint, minimè pernoctent.*

§. 12. *Si quis verò prædictorum Regularium aliquid contra præsentium tenorem facere, vel moliri præsumpserit, aut adimplere neglexerit, ipso facto pœnam excommunicationis, & privationis omnium officiorum, quæ obtinet, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, vel alia imposterum obtinenda, vocisque activæ, & passivæ, absque alia declaratione incurrat. Et nihilominus nullis privilegiis, & exemptionibus tueri se possit, quominùs ab Episcopo loci, tanquam ad hoc Sedis Apostolicæ Delegato, quotiès, & quando opus fuerit, corrigi, & puniri valeat.*

§. 13. *Decernentes &c. Sicque, & non aliter &c. Sublata eis &c. Irritum, & inane &c. Non obstantibus &c. Dat. in ArceGandulphi tertiodecimo* Kal. *Novembris* 1664.

Per quas amplas, & adeò prægnantes clausulas nulli dubitandum, quin omnia, & singula cassentur, revocenturque in contrarium privilegia: ipsæque, utpotè antiquatæ, relinquantur consuetudines, juxta efficaciam (*Decreti irritantis*, cujus est omnem consuetudinem, futuram quoque, tollere per Panimolla *decis.*1. *adnot.* 2. *num.* 33. Sperellum *decis.*161. *num.*13. & *decis.*179. *num.* 35. & vires clausulæ *sublatâ*, quæ tali operatur virtute, ut os claudat parti, & ab Judice facultatem aliter judicandi adimat, ex Barbosa de *Diction. diction.*102. *num.*2. & communi DD.

7 Episcopi, quibus Trid. *alleg. cap. & sess.* negocium Clausuræ committit, possunt etiam inconsultis, & irrequisitis Regularium Superioribus, Monasteria Monialium, quæ istis subduntur, quoad Clausuram visitare, ex Sac. Congr. Conc. *in una Colobrien. die* 26. *Maii* 1640. apud Barbos. *ad sess.*25. *cap.*5. *de Regul. num.* 13. ut infra: *Sac. Congr. Conc. censuit Episcopum Colimbriensem, uti Sedis Apostolicæ Delegatum, potuisse, quoad Clausuram Monasteriorum Monialium Conventus de Cellas Ordinis Cisterciensis, Regularibus ejusdem Ordinis subjectorum, visitare, etiam assumpto secum Vicario Generali, & Confessario earundem Monialium; Monialesque ipsas in iis, quæ ad eamdem clausuram pertinent, examini subiicere, semotis etiam suspicione violatæ clausuræ, ac quacumque Superiorum Regularium negligentiâ, ipsisque inconsultis, & irrequisitis ac insuper eidem Episcopo licuisse Rectorem Collegii dicti Ordinis, ex supradicta causa inobedientem, declarare in pœnam excommunicationis, ac alias comminatas incurrisse.*

8 Et priùs *sub* 24. *Septembris* 1622. *censuit licere Episcopo visitare Monasteria Monialium Regularibus subjectarum, & singulas Moniales absque interventu Regularium alloqui in concernentibus Clausuram:*

ram: lib.12. Decr. fol. 111. Et aliàs in una *Recinen.* 1638. *lib.* 11. *Decr. fol.* 31. *ad septimum censuit, posse Episcopum ingredi Clausuram saltem duobus honestis, & gravibus viris comitatum.* Et in una *Viterbien. die* 26. *Junii* 1627. apud Nicol. *lucubrat. lib.* 3. *tit.* 1. *num.* 3. & Panimoll. *decis.* 84. *adnotat.* 3. *num.* 56. ubi quærebatur: *An Episcopus ad Clausuram custodiendam, etiam in Monasteriis Regularibus subjectis, possit excommunicationis latæ sententiæ pœnam, ibi reservata imponere circa aperitionem ostii Clausuræ extra casus indigentiæ; necnon circa accessus, & colloquia cum Monialibus; dictaque excommunicatio liget nedum Regulares accedentes, verum etiam Moniales, facta de illis mentione, adeout Superior Regularis ab hujusmodi excommunicatione absolvere nequeat?*

Sac. Congr. Card. Conc. Tridentini Interpretum respondit: Episcopum posse.

9 Et Episcopus nedum per se ipsum, sed etiam per suũ Vicarium, potest in respicientibus Clausuram Monasteria visitare, ut notat Sperell. *decis.* 99. præsertim cùm ad id habet Vicarius speciale mandatum; ubi *num.* 27. testatur se super hoc favorabilem obtinuisse à Sac. Congr. Conc. resolutionem tenoris, qui sequitur. „ S. C. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum ad utrumque „ dubium respondit, non solùm Episcopo, „ sed etiam Generali ejus Vicario ad hoc „ speciale mandatum habenti, licere pro „ Clausuræ visitatione ingredi septa Mo- „ nasteriorum Monialium Regularibus „ subjectorum, tametsi nulla rationabilis „ violatæ Clausuræ suspicio irrepserit, & „ acritèr reprehendit Rodericum, quòd „ hac de re tàm audacter loquutus fuerit.

In eo reprobatur Roderic. quod dixerit *tom.* 1. *qq. quæst.* 47. *art.* 10. „ Tridenti- „ num eo *decr. cap.* 5. *sess.* 25 non concedere „ Episcopis licentiam ingrediendi Mona- „ steria Monialium, subjecta etiam Regu- „ laribus, ut videant, si clausura est invio- „ lata; sed tantùm concedere, ut postquam „ sciverint esse violatam, procurent juxta „ terminos juris ipsam restitui, & restau- „ rari, monendo Prælatos dictorum Mo- „ nasteriorum, ut Clausura restauretur: „ quòd, si admoniti intra sex menses, hoc „ emendare neglexerint, tum iidem Epi- „ scopi, etiam ut Legati Sedis Apostoli- „ cæ, eorum defectũ auctoritate Aposto- „ lica possunt supplere. Hæc ille *ibidem*, sed nimis laxo calamo, ideo à Congregatione reprehenditur.

Tale mandatum est in Vicario necessarium, ut licentias ingrediendi Monasteria concedere valeat, prout in una *Mediolanen. lib.* 2. *Dec. fol.* 174. eadem S. C. firmavit.

10 Cæterùm in visitatione Monialium Regularibus subjectarum sunt ab Ordinariis observandæ Responsiones Sacræ Cong. Conc. ad dubia, eidem super ea re proposita à P. Francisco de Monelia Min. de Obs. Procuratore Generali.

„ I. An Episcopus visitaturus Clau- „ suram Monialium Regularibus subje- „ ctarum teneatur ante accessum ejusdem „ Monialibus præfinire diem, & horam vi- „ sitationis?

„ II. An in Ecclesiis earundem Mo- „ nialium, non Curatis, visitare possit San- „ ctissimum Sacramentum, Oleum Infir- „ morum, Confessionalia, Sepulturas, ac „ Reliquias inibi existentes? & quatenùs „ affirmativè:

„ III. An in casu resistentiæ Monia- „ lium possit Fores Ecclesiæ frangere, „ Tabernaculum violenter aperire, Eccle- „ siam interdicere, & Eucharistiæ Sacra- „ mentum ad aliam Ecclesiam transferre?

„ IV. An Episcopo Monasteriorum „ Clausuram visitare volenti, dictæ Mo- „ niales teneantur erigere in Ecclesia ex- „ teriori, vel interiori Sedem cum Balda- „ chino, vel solummodò sufficiat illi Stra- „ tum præparare in utraque Ecclesia?

„ V. An Episcopus dictam Clausu- „ ram visitaturus, præterquam Convisita- „ tores, possit pro suo libito secum duce- „ re intùs Monasterium alias Personas, si- „ vè Ecclesiasticas, sivè Sæculares, inde- „ terminatè, vel in certò, & præfixo nume- „ ro?

„ VI. An Episcopum dictorum Mo- „ nasteriorum Clausuram visitaturum, te- „ neantur Moniales omnes excipere per- „ sonalitèr cum Cruce, & Cantico Bene- „ dictus?

„ VII. An dictæ Moniales teneantur „ in ipso Clausuræ ingressu adornare Stra- „ tum: ibique genuflectenti Episcopo Mo- „ nialis aliqua porrigere debeat Crucem „ deosculandam?

„ VIII. An Episcopus Clausuram in- „ gressus possit pro suo libito convocare „ dictas Moniales omnes in Choro inte- „ rio-

„ riori, aut alio loco, & ad eas sermonem
„ habere?
„ IX. An absolutè, & indifferentèr vi-
„ sitare possit Cellas dictarum Monialium,
„ etiã quoad non pertinentia ad Clausurã.

Ad quæ die 19. Januarii 1686. Sacra Congr. S. R. E. Card. Conc. Trid. Interpretum respondit,

Ad I. Negativè.

11 Ad II. censuit dandum esse Decretum in Florentina Juris visitandi tenoris infrascripti. „ An Archiepiscopus, seu de ejus mandato Vicarius Generalis possit visitare Sanctissimum Sacramentum, Olea Sacra, Confessionalia, & Sepulturas in Ecclesiis Monialium Regularibus subjectarum? Die 29. Julii 1684. S. C. C. Resp. negativè, nisi in his, quæ concernunt observantiam Clausuræ: & quatenùs non adsit legitima consuetudo in contrarium.

Ad III. Negativè, nisi in casibus spectantibus ad Clausuram.

Ad IV. Sufficere præparationem Strati.

12 Ad V. Servandas esse Constitut. Apostolicas Greg. XIII. Dubiis, quæ emergunt „ Nos omnem excitationis materiam tollere, & viam scandali præcidere, ac Sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes, tam Sæculares, quàm Regulares, quibus cura, & regimen Monasteriorum Monialium quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi Monasteria prædicta, ita demum uti posse, si id faciant in casibus necessariis, & à paucis, iisque senioribus, ac Religiosis personis, comitati.

Ad VI. Negativè.

Ad VII. Itidem negativè.

Ad VIII. Posse.

Ad IX. Negativè.

13 Pro facultate concedendi licentias ingrediendi Clausuram Monialium Trid. utitur disjunctiva *vel*, ibi: *Ingredi autẽ intra septa Monasterii nemini liceat, cujuscumque generis sexus, vel ætatis fuerit, sine Episcopi, vel Superioris licentia, in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda*. Ex quibus inferri potest ad licitum ingressum sufficere obtinuisse illam, vel ab Episcopo, vel à Superiore Regulari; qui semper, cùm etiam ipse debeat concedere, subscribit post Episcopum ex Sac. Congr. Conc. in una *Vincentina 16. Februarii* 1617. Flosc. Nicol. *v. Moniales nu. 29.* & nil potest addere, vel mutare *ibid.* Satis necessaria, vide *supra cap. 3. n. 5.*

Licentiæ autem hujusmodi nonnisi ex causis necessariis sunt concedendæ ex Trident. *alleg. cap. 5.* Quinimmò obtinentes licentiam ingrediendi ex causa, si ingrediãtur pro libito, & sine causa necessaria, ipsâque abutantur, incurrunt ipso facto excommunicationem Papæ reservatam, ex Const. Greg. XIII. *Ubi gratiæ la 28. Bullar. tom. 2.*

14 Prælati item Regulares habentes Monasteriorum curam sub eadem censura non possunt extra necessitatis casum clausuram Monasteriorum Monialium ingredi, ex ejusdem Greg. Constit. *Dubiis sub eadem ibid.* Casum verò necessitatis, Alex. VII. *ubi supra* restrinxit ad tempus visitationis.

15 Ingressus in Clausuram ad malum finẽ, hoc est, ad actus venereos, est casus reservatus Sedi Apostolicæ, ut in Decreto Clem. VIII. de quo cap. 2. *num. 7.* Et infert excommunicationem reservatam Papæ, etiam si violatio Clausuræ fiat propria auctoritate, & non sub prætextu licentiarum, ut ea de re consulta respondit S. C. C. in *Sabinen. 3. Julii 1632.* Monacell. *for. par. 2. form. 15. n. 14. tit. 15.*

In omni item casu, quo clausura, etiam non licentiarum prætextu, nec ad malum finem per ingressum violatur, incurritur censura lata in *d. c. 5. Trid.* quæ ibi non reservatur. Tamen ex stylo Curiæ in isto etiã casu pro absolutione recurritur ad Sacrã Pœnitentiariam, ut notavit Pignatell. *to. 10. consult. 100. n. 25.*

Violatur etiam Clausura ab introducentibus in eam pueros cujusvis ætatis, ut dixi *cap. 32.*

Etiam Moniales extra Clausuræ terminos absque Sedis Apostolicæ licentia egredientes, easque comitantes, & recipientes, ac concedentes licentiam, innodantur censurâ Papæ reservatâ, ex Constit. *B. Pii V. Decori la 18. Bullar. ibid.* In qua excipiuntur casus *magni incendii, lepræ, et epidimiæ*, prævia cognitione, & approbatione Episcopi. Sed nõnisi pro necessitatis tempore, ut ibi *tex.*

16 Nõ potest Monialis energumena, etiam à proprio Confessario, intra Monasterii septa exorcizari, sed id agendum est in Ecclesia exteriori coram dua-

duabus, vel tribus fœminis consanguineis, januis clausis, obtenta priùs à S.C. licentia, ut in *Bononien.* 14. *Maii* 1645.

17 Moniales ascendentes supra tectum violant clausurã ex Sac.C.Conc. in *una Comen.* 16. *Septemb.* 1609. & in *Licien.* 16. *ejusdem mensis*, quæ mandavit absolvi quasdam Moniales, quæ bona fide ascenderant supra tectum ad siccanda frumenta, vel videndum aliquod festum, cum expressa prohibitione illùc ultrà ascendendi, apud Nicol. cit. *v. Monialis num.* 35. Ideò cautè legendus Diana *coord. to.*5. *tr.* 1. *resol.* 83. *num.* 2. Nàm certè Monialis super tegulas gradiens, non dicitur esse in clausura, sed extra ambitum, & illius terminum.

18 Licentiæ à Sede Apostolica datæ Mulieribus ad ingrediendum Clausuram Monialium exequendæ non sunt, nisi prævio Monialium consensu, capitulaitèr expectato; aliàs non suffragantur ex Const. Urb. VIII. *Sacrosanctu* in *la* 31. *Bullar. tom.*4.

Habens licentiam intrandi pro uno servitio, si postea intret pro alio, violat Clausuram. Sac. Congr. in *Pitavien.* 1. *Octobr.* 1630. Nicol. *v. Claus. num.*40.

19 Confessarius debet ingredi Clausuram cum Cotta, & Stola, & non alitèr, Sac. Congr. in una *Lucen.* 22. *Decemb.* 1620. Nicol. *cit. num.* 35. Et semper debet secum habere socium maturæ ætatis, hoc est 40. annorum, quæ præsumitur ætas matura.

20 Appellatione Clausuræ venit illud spatium muris cinctum, & terminatum, quod continetur intra januã Monasterii semper clausam, tex. in c. *Exivi de verb. signif. in* 6. ubi declaratur nomine Clausuræ venire *Dormitoria*, *Claustra*, *& interiores officinas*: inter istas non incongruè ponuntur horti. Undè Sac. Congr. Conc. 16. *Octobr.* 1578. censuit hortos, vel silvas muratas, aut foveã circundatas comprehendi sub Clausura. Nicol. *v. Monial. num.* 34. Legenda etiam est Constit. Greg. XIII. *Deo Sacris* la 8. *Bullar. tom.* 2. ex qua habetur sub Clausura contineri illud spatium, ad quod Sęcularibus sine licentia ingressus licitè non patet.

Quare à Moniali violatur Clausura, quotiès toto corpore extra Clausuræ terminum, etsi ad modicum tempus se ponit; quia tũc verificatur, quod egrediatur à Monasterio, & sit extra terminum clausuræ, quod non licet, ex d. Gregoriana; solùm à mortali excusatur, si manum, vel pedem extra clausuram extẽdat, modò non toto corpore extra eam sit, ut per Donat. *prax. regul. tr.* 4. *tit.* 4. *qu.* 25.

21 An autem Episcopus possit Moniales absolvere delinquentes, etiam secretò circa violationem Clausuræ? Ref. Negativè, ut ex Sac. Congr. Conc. refert Fagnan. in 1. *ad cap. dilectus de temp. ordinat. num* 32. *&* 33. ubi consulta: *An, si Monialis alicujus Monasterii, jurisdictioni Regularium subjecti, secretò deliquerit in materia Clausurę, in foro consciẽtiæ absolvi possit vigore ejusdẽ decreti in* cap. 6. sess. 24. de ref. *ab Episcopo, cui tanquam delegato in iis, quæ ad Clausuram pertinent, auctoritas tributa est Decreto cap.* 5. *sess.* 25. *de Regul.* stante prædicta Bulla B. Pii V. *Decori.* Respondit *non posse.* Quod in Fagnan. hoc fortè Pignatell. ubi supra, & Monacellus *cit. p.* 1. *in append. adnotat. ad Const.* 8. *B. Pii num.* 4. non observarunt.

Cum enim Bulla sit confecta post Concilium, censetur derogasse Concilio: & Bullam B. Pii habere locum, etiam in occultis, recenset *ibid. num.* 31. fuisse à Summo Pontifice declaratum. Et *n.* 30. exscribit aliam S. Congr. Conc. declarationem, quæ interrogata: *Sed nunquid Episcopis facultate sibi tributa in d. cap.* 6. *sess.* 24. *in casibus occultis post Concilium ex nova lege Sedis Apostolicæ reservatis,* etiam cum clausula non obstãtibus *absolvere possit?* Censuit *non posse*, Et in specie, cum dubitatum fuerit: *An Episcopus, & Inquisitores possint hodie ex d. cap.* 6 *sess.* 24. *absolvere lapsos in hæresim, non obstante Bulla Cœna Domini?* Censuit, *Bullã derogasse decreto c.* 6. Fagnano in similibus fides est adhibenda: ad plures enim annos fuit Sac. Congr. à secretis, & indè optimè peritus in resolutionum notitia.

CAPUT XII.

Officialis quoad Conciones.

SUMMARIUM.

1 *Approbatio, & licentia Superioris est necessaria in Regularibus ad concionandum.*

2 *Petẽda est etiam bnedictio ab Ordinario.*

3 *Regulares, si Episcopus contradicat, nec in propriis Ecclesiis prædicare possunt.*

4 *Omnes unius Conventus Concionatores nequit Episcopus suspendere.*
5 *Necessitas benedictionis petendæ, quos casus, & loca comprehendat?*
6 *Cum Episcopus prædicat, Regulares tacent, si ipse velit.*
7. *Possunt prohiberi, ne prædicent, cum prædicatur in Parochiali.*
8 *Ad prædicandum in Ecclesiis non suorum Ordinum, egent etiam licentia Episcopi.*
9 *Potest Episcopus examinare Regulares prædicaturos in Ecclesiis alienis.*
10 *Ex privilegio Provinciales Minorum possunt Concionatores approbare: ubi de examine præmittendo.*
11. *Stipendia Concionatoribus debentur, & à quibus?*
12 *Regulares non sibi, sed Monasterio ea acquirunt.*
13. *Fratres de Corpore Observantiæ pecunias Concionum recipere nequeunt.*
14 *Collatio stipendii pro concionibus non est simoniaca.*
15 *Finis Concionatorum qualis?*
16 *Disposita ab Alexandro VII. pro Concionatoribus Monialium, præsertim Urbis.*
17. *Concionari non debent, nisi Sacerdotes, vel Diaconi.*
18 *Sedilia in Ecclesia Laicis permissa removenda, dum sunt causa rixarum.*

1 NUlli Regularium concionari, etiã in sui Ordinis Ecclesiis cõceditur, quin priùs per ejusdem Superiores, prævio morum, & scientiæ examine, ad exequendum munus approbetur, & licentiam obtineat, prout in terminis decrevit Trid. *sess.* 5. *c.*2. *de reform.* ibi: *Regulares verò cujuscumque Ordinis, nisi à suis Superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, prædicare non possint.*

2 At id non sufficit, sed ulteriùs ab Ordinario benedictio est petenda, ut ibi: *Cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant.* Quod Gregorius XV. *Constit. Inscrutabili* 18. *Bullar. tom.* 3. & deinde Clem. X. *Constit. Superna magni* la 7. *Bullar. tom.* 5. confirmarunt.

Neque est necesse, quod petens eam obtineat, ut per hæc ipse Clemens decrevit: *Regulares, qui in Ecclesiis sui Ordinis prædicare voluerint, teneri ab Episcopo Diœcesano benedictionem petere: prædicare tamen posse, quamvis illam non obtinuerint.*

3 Intelligitur tamen, si Episcopus non prohibuerit; quia in casu Pontifex ibidem (sed prius Trid. *sess.* 24. *cap.*4.) clarè exprimit non licere: *quod si Episcopus benedictionem, nedum non concesserit, sed etiam contradixerit, nec in prædictis quidem Ecclesiis licere Regularibus prædicare.* Et statium subdit: *Episcopum tamen absque justa, et rationabili causa contradicere non debere.* Quam causã non tenetur Regularibus significare, ut cũ aliis testatur Antonellus *de regimin. Eccles. lib.* 7. *cap.* 13. *sub num.*6. Et videtur esse juxta tenorem Constitutionis, in qua §. *& eos*, statuitur, Episcopum non teneri significare Regularibus causas, ob quas Confessarios à se simpliciter approbatos ad Confessiones sæcularium, ab iisdem audiendis suspendat.

Non posse tamen Episcopum generatim prohibere Regularibus, quin in Ecclesiis suorum Ordinum prædicent: Idem Clemens subjungit. Propterea ad tempus potest in eisdem officium prædicationis, per aliquos Religiosos exercendum, interdicere, at non pro semper, & cum singulorum exclusione.

5 Necessitatem benedictionis petendæ ibidem extendit Pontifex, etiam ad alios casus, & loca his verbis: *Et hujusmodi benedictionem teneri, etiam Regulares petere, si in quibuscumque Oratoriis sui Ordinis sermonem coram populo, vel in Ecclesiis, aut ad crates Monasteriorum Sanctimonialium eorum jurisdictioni subjectarum, licèt clausis januis, & nullus sæcularis ibi intersit, habere voluerint.*

Unde apparet Pontificem loqui, tam de prædicatione, quæ habeat tractum successivum, in qua scilicet possit assignari principium, medium, & finis, ut potest in ea ad longum tempus, Quadragesimæ, scilicet, Adventus, & per Annum, quàm de illa, quæ unico absolvitur actu; ut evenit in Sanctorum festis, in quibus ab uno, vel altero habetur sermo ad populum. Et idẽ in una Vercellen. resolvit Sac. Congr. Conc. 31. *Martii* 1643, Pignatell. *tom.*1. *consult.*268.

Verùm non est necesse, quòd pro singu-

gulis Concionibus Quadragesimæ, & ad aliud longum tempus continuatis, singulis diebus petatur benedictio, sed sat est petere in principio, & obtinere. Quod certè est juxta mentem Trid. *d. sess. 5. c. 2.* in illis verbis *antequã prædicare incipiãt.*

6 Horâ, qua, vel ipse Episcopus prædicare, vel ab alio solemniter, & non privatè, concionem audire velit, debent Regulares à Concionibus in Ecclesiis propriis cessare, si ipse sic disposuerit; ut clarè habetur in Clementina *Dudũ de sepult.* §. *nos autem &c.* ibi: *Ordinamus, dictorum Ordinum* (Prædicatorum, scilicet, & Minorum) *Fratres in Ecclesiis, & locis eorum, ac in plateis communibus, liberè valeant Clero, & Populo prædicare, ac proponere Verbum Dei: horâ illâ dumtaxat exceptâ, in quâ locorum Prælati prædicare voluerint, vel coram se facere solemniter prædicari.*

7 Imò prohibere potest, nè in suis Ecclesiis prædicent tẽpore, quo in Ecclesia Parochiali prædicatur: & hunc esse sensũ Trid. *sess. 24. cap. 4.* constat ex textu: *Moneat Episcopus populum diligenter teneri unumquemque Parochiæ suæ interesse, ubi commodè id fieri potest, ad audiendum Verbum Dei. Nullus autem Sæcularis, sive Regularis etiam in Ecclesiis suorum Ordinum contradicente Episcopo, prædicare præsumat.*

8 *In Ecclesiis verò* (sequitur Trid: *cap. 2. cit.*) *quæ suorum Ordinum non sunt, ultra licentiam suorum Superiorum, etiam Episcopi licentiam habere teneantur; sine quâ in ipsis Ecclesiis non suorum Ordinum, nullo modo prædicare possint; ipsam autem licentiam gratis Episcopi concedant.* Quod confirmat Greg. XV. d. Constit. *Inscrutabili.*

Non solùm pro Ecclesiis non suis egent licẽtia, sed etiam si in plateis, aliisque locis prædicare velint, ut habetur in Trid. *d. sess. 5. cap. 2. & sess. 24. cap. 4.* ubi utitur adverbio *etiam*, quod ampliat præfata decreta ad sensum, ut nulli Regularium liceat prædicare in aliquo loco, quicumque sit, sine benedictione, vel licentia Episcopi, aut Episcopo contradicente; *etiamsi* in Ecclesiis proprii Ordinis esset concionaturus. Donat. *Prax. Reg. tom. 3. tract. 6. quæst. 19.*

Et quia non sumus in iis, quæ spectent ad Ordinem, sed ad jurisdictionem, nomine Episcopi venit quilibet Ordinarius loci, quamquam Episcopus non sit.

9 Ab Episcopo facultatem concedente, item examinari possunt; ut Clem. X. ibidem: *Posse autem Episcopum licentiam concessurum Regularibus, in Ecclesiis, quæ suorum Ordinum non sunt, prædicare volentibus, illos, quamvis ab Universitatibus, aut Magistratibus laicis nominatos, etiamsi Episcopi antecessores per tempus immemorabile hanc licentiam absque examine concedere consueverint, quoad doctrinam examinare: si ita ipsius arbitrio, quod moderatum, & discretum esse debet, visum fuerit. Et licentiam prædicandi semel iisdem concessam ob rationabiles causas, licèt occultas, prædicationem tamen concernentes suspendere.*

10 In Ordine Fratrum Minorum ex vi Regulæ solus Generalis potest Prædicatores approbare; ex privilegio tamen Clementis IV. Constit. *Virtute conspicuos la 4. §. 6. Bull. to. 1.* conceditur Provincialibus, & Definitoribus in Capitutulis Provincialibus congregatis; sub quibus veniunt etiam Congregationes intermediæ, vim Capituli habentes, Marchant. *in cap. 9. Regulæ S. Francisci tit. unico qu. 1 concl. 2.*

Tenentur autem Superiores, priusquã Patentes institutionis concedant, suos Religiosos examinare, ut de ipsorum idoneitate ad exercendum tanti ponderis ministerium judicium forment; nec ad id satis est per litteras testimoniales instrui, quod tanto tempore in studio Theologico fuerint occupati: nam, præterquamquod plures inepti eliguntur, strictiùs onus Superioribus imponitur à Leone X. *Constit. 21. Bullar. tom. 1.* ibi: *Nullus, tam Clericus Sæcularis, quàm Regularis ad hujusmodi officium exercendum admittatur, nisi priùs per Superiorem suum respectivè diligenter examinatus* (*in qua re conscientiam ipsius Superioris oneramus*) *ac morum honestate, doctrina, probitate, prudentia, & vitæ exemplaritate ad illud aptus, & idoneus reperiatur.*

11 Quantùm ad alimenta, & stipendia Concionatoribus debita Trident. *d. sess. 24. cap. 4.* per hæc modum præscribit: *Mandat, ut in Ecclesia sua ipsi* (Episcopi) *per se &c. in aliis autem Ecclesiis per Parochos* (scilicet prædicent) *sive, iis impeditis, per alios ab Episcopo, impensis eo-*

L 2 rum,

rum, qui eas præstare, vel tenentur, vel solent, deputandos.

11 Tenentur autem, qui Prædicatorem nominant, & eligunt, aliique, qui, quamquam eundem non eligant, consueverunt tamen eidem stipendia præstare: Si consuetudo non adsit, obligari Parochum de redditibus Beneficii firmat Sperellus *decis.* 70. *n.* 15. & ubi non sufficiunt, cogendus est Populus in subsidium; nisi aliunde certi reperiantur redditus, ad id relicti: videatur Panimoll. *decis.* 91. *adnot.* 2.

12 Sibi tamen Concionatores, si sint Regulares, stipendium non acquirunt, sed immediatè Monasterio, Donat. *tom.* 1. *part.* 2. *tract.* 11. *quæst.* 3. & in terminis *cap. exiit in* 6. *de verborum significatione* §. *Ne alium*, ibi: *Menochus res sibi oblatas, concessas, vel donatas Monasterio acquirit.* Et Conc. Trid. *sess.* 25. *de Regul. & Monial. cap.* 2. *Nemini igitur Regularium*, ait, *tam Virorum, quàm Mulierum liceat bona immobilia, vel mobilia cujuscumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine Conventus possidere, vel tenere, sed statim ea Superiori tradantur, & Conventui incorporentur.* Idem legitur *in decret. pro reform. Regul.* Clem. VIII. §. 3. innovatis ab Urban. VIII. *Constit. Nullus sub la* 28. *Bullar. tom.* 4.

13 Pro illis de corpore Observantiæ, sive sint Observantes, sivè Reformati, Discalceati, & Recollecti (quibus ex Regula, & Constit. Nicolai III. Clem. V. & Innoc. XI. est prohibita quælibet civilis receptio, & contrectatio pecuniæ) Capit. Generale *Tolet.* 1633. *tit. de Prædicatoribus* (cujus Statuta olim confirmata fuere ab Urbano VIII. *Orb. Seraph. tom.* 4. *tit. de Prædicatoribus*) sic statuit: *Prædicatores quicunque eleemosynas Prædicationis prætextu oblatas penitùs non recipiant; nec de illis sub quovis prætextu, vel quæsito colore disponere, aut quomodolibet tractare præsumant, & audeant: sed si, absoluta Prædicatione, vel ante contigerit fieri, à quovis genere Personarum, Prædicatoribus ipsis eleemosynarum oblationem, respondeant: Syndicis Conventuum dumtaxat liberè, et integrè transmittendam, & consignandam fore.* Addit contra transgressores pœnas. *Quòd si constiterit quempiam Prædicatorum per se, aut per alios pecuniam recipere, vel recepisse, proprietatis pœnâ omninò puniatur, & actibus legitimis per sexennium privetur: quam pœnam, etiam Guardiani subeant, si eorum culpâ, vel negligentiâ contrafieri contigerit.* Quod totum in forma specifica *Const. Exponi nobis sub die* 16. *Octobris* 1685. confirmavit Innocentius XI. *Directorium Trium Ordinum Const.* 6. eamdem per extensum referens. Et Urbanus VIII. *Const. Militantis la* 283. *Bull. to.* 5. pro restituendo, & conservando disciplinæ Regularis cãdore in Ordine memorato, hæc cæteris addit: *Omnibus, & singulis prædicti Ord. Concionatoribus, ultra pœnas in proprietarios per ejusdem Ord. Statuta fulminatas in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub privatione Officiorum, quæ obtinent, ac perpetuæ inhabilitatis ad quæcumque officia, gradus, & dignitates imposterùm ipso facto incurrendis, præcipimus, & mandamus, ut de prædictis eleemosynis per se nullo modo disponant, nec eas ab offerentium manibus in suas recipiant, vel in Procuratoris, vel alterius deponi faciant, sed easdem integras Superiori Provinciali significent: qui de illis juxta Regulæ præscriptum disponat.*

14 Neque excusatur quis ab onere præstandi Concionatori, præter alimenta stipendium, ex capite, quòd talis consuetudo, vel pactio de mercede sit nutritiva peccati, utpotè simoniaca; quia id esset verum, quando daretur pro ipsa concione, ut actio spiritualis est: pro qua certè merces minimè datur; sed confertur dũtaxat pro servitio, & laboribus extrinsecis per accidens adjunctis, præviis, vel comitãtibus ipsam actionem sacram; ut est, se conferre de loco ad locum, locare suam libertatem, ac ea se privare, se obligando ad prædicandum in tali loco, & pro tanto tempore, Quadragesimæ, Adventus, vel alio: ad quæ gratis præstanda quis non obligatur; quæ omnia sunt quid temporale, & pretio extimabilia, adeoque digna mercede: quæ proinde sine labe simoniaca conferri potest, ut cum aliis tenet Engel. *Collect. univ. Jur. Can. lib.* 5. *tit.* 3. §. 3. *n.* 5. Sperellus *decis. alleg. à num.* 13.

15 Et ex eo plures volunt posse Concionatorem, quin simoniacus censeatur, quærere Concionem, in qua pinguiores colligantur eleemosynæ; verùm, licèt in casu

casu ex dictis excusetur à simonia, tamen ab avaritia non est immunis: potiùs enim quærenda sunt loca ad Deo fructificandum aptiora, quàm ad sibi temporalia lucranda Sperell. *num. 14. vid. infr. c. 49.*

16 Pro Concionatoribus in Ecclesiis Monialium præsertim Urbis Alexan. VII. *Const. Sacrosancti* 50 *Bullar. tom.* 5. §. 4. decrevit, ut infra: *Confessores quoque, & Concionatores nihil omnino quovis prætextu à Monialibus accipere possint sub eisdem pœnis* (§. 3. enumeratis) *præter duas Julias monetæ prædictæ in pecunia numerata, si per Institutum regulare licuerit, pro quotidianis eorum alimentis ad tempus servitii præstiti, & non ultra, Procuratori Conventus respectivè solvendos; sin minus equivalentem vini, frumentique portionem Syndici consignandam.*

17 Munus concionandi in praxi regularitèr committendum non est, nisi Sacerdotibus, vel constitutis in ordine Diaconatus, ut S. C. Episc. in *Caputaquen.* 14. *Decembr.* 1696. Quod expressum fuit in Edicto publicato *anno* 1705. de mandato Clement. XI. pro observantia ritus servandi in publica expositione SS. Sacramenti tempore 40. horarum, Monacell. *for. par.* 2. *for.* 8. *tit.* 13. *num.* 6.

18 Hic ad rem est subnectere, quòd, cum occasione sedilium, & scamnorum sæpe Laici inter se certent, & inde scandala oriantur, debeat Episcopus in suis Ecclesiis providere, ut nova sedilia in eis non apponantur sine ejus licentia. Ipse enim est Arbiter illa moderandi, & removendi: maximè, dum sunt causa scandali, & rixarum, impediuntq; Ecclesiasticas functiones, ut sæpiùs resolvit S. C. Episcop. apud Nicol. *flosc. v. Ecclesia num.* 11. & apud d. Monacell. *part.* 1. *for.* 8. *tit.* 5. *num.* 4. S. R. C. *in Verulana* 6. *Septembr.* 1698. Quinimmò tolerari non debent extra tempus Concionum, ut apud d. Nicol. *ibid.* S. C. 14. *Septemb.* 1588. Usus enim sedilium, quæ Laici habent in Ecclesia provenit ex benignitatè, tolerantia, & ex gratia revocabili ejusdem: propterea ipsi nõ possunt, ipsâ Ecclesiâ renuente, servitutem, aut quasi possessionem manutenibilem acquirere, vel prætendere, ut fuit ponderatum in *d. Verulana* apud cit.

Eadem solicitudine debent Superiores Regulares attendere, ne in suis Ecclesiis ea de causa rumores, & scandala oriantur: & in casu procedant juxtà evenientes circumstantias.

CAPUT XIII.

Officialis quoad Confessarios Monialium.

SUMMARIUM.

1 *Moniales quolibet mense Confessionem facere debent.*
2 *Confessarii, etiam exemptarum ab Ordinario approbantur.*
3 *Non sufficit eos esse approbatos ad confessiones sæcularium.*
4 *Approbatus pro uno Monasterio, non censetur pro alio approbatus.*
5 *Approbatio Confessariis extraordinariis necessaria, & quotiès?*
6 *Colloquia prohibita cum Monialibus, & pœna.*
7 *Modus observandus ab Ordinariis in approbatione Confessorum Monialium.*
8 *Triennium præscribitur Confessariis ordinariis, & eorum ætas.*
9 *Confessarii ordinarii non accedunt ad Monasterium tempore, quo est deputatus Confessarius extraordinarius: & plura alia.*
10 *Confessarii Monialium tempore Jubilei debent approbari ab Ordinario.*
11 *Nomine Prælati intelliguntur, etiam Episcopi.*
12 *Episcopi pro suis Monasteriis possunt deputare Regulares, Confessores.*

1 De rigore præcepti obligantis sub mortali (nisi per propria Monasteriorum Statuta aliter sit provisum) non tenentur Moniales, nisi ad annuam confessionem, sicut cæteri Fideles; nihilominus Sac. Conc. Trid. saltem quolibet mense, semel confiteri desiderant, & ideò *sess.* 25. *de Regul. & Monial. cap.* 10. sic disponit: *Attendant diligentèr Episcopi, & cæteri Superiores Monasteriorum Sanctimonialium, ut in Constitutionibus earum, admoneantur Sanctimoniales, ut, saltem semel singulis mensibus, confessionem peccatorum faciant: & Sacrosanctam Eucharistiam suscipiant.*

2 Quarum Confessariis debent esse ab Ordinario loci approbati, etiam pro il-

illis, quæ Regularium gubernio subsunt: prout ex Côst. *Inscrutabili* Gregorii XV. 18. *Bull. to.* 4. ibi: *Confessores verò, sivè Regulares, sivè Saculares quomodocumque exempti, tàm ordinarii, quàm extraordinarii ad confessiones Monialium, etiam Regularibus subjectarum, audiendas, nullatenus deputari* (scilicèt per Regulares) *valeant, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant*. At pro istis præsentandi, & proponēdi sunt à propriis Prælatis Episcopo, & Ordinario, ut approbentur, & ad munus exequendum judicentur idonei ac facultatem audiendi confessiones recipiant, arg. ex ipsa Constitut. & Textu Trident. ac ex Clement. *Dudum de sepulturis*, §. *Statuimus*. Quam, quoad formam præsentandi Ordinariis Religiosos deputādos in Confessarios, nō esse revocatā per Decretum Trid. *sess.* 23. *cap.* 15. *de reform. num.* 7. tradunt DD. à Barbosa *ibid. alleg.* cum quibus ipse firmat, Episcopos non approbare Regulares in Confessarios, nisi à Prælatis suis, sibimet, saltèm interpretativè, præsententur: Videatur Tamburin. *de jure Abbatiss. disp.* 16. *quæsit.* 2. *num.* 3.

3 Nec sufficit Regulares approbatos esse ad Sæcularium confessiones, sed est necessaria specifica approbatio pro Monialibus: ut in terminis Cōstitutio *Superna* Clem. X. 7. *Bull. to.* 5. ibi: *Et generalitèr* (Religiosos scilicèt) *approbatos ab Episcopo ad personarum Sacularium confessiones audiendas, nequaquam censeri approbatos ad audiendas confessiones Moniliū sibi subjectarum, sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione*.

4 Qua item eget approbatus pro uno Monasterio: cum non censeatur pro omnibus approbatus, juxta tex. *ibid. Atque approbatus pro audiendis Confessionibus Monialium unius Monasterii, minimè posse audire Confessiones Monialium alterius Monasterii*.

5 In qua pro Confessoribus extraordinariis hæc sunt; *Itidemque Confessores extraordinarios semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium Confessiones pro una vice audiendas, haud posse, expleta deputatione, in vim approbationis hujusmodi illarum Confessiones audire; sed totiès ab Episcopo esse approbandos, quotiès casus deputationis contigerit*.

6 Utrique Confessario extra actum Confessionis interdicuntur cum Monialibus colloquia, ab Alex. VII. Const. *Sacrosancti la* 50. *Bullar. tom.* 5. in qua §. 2. ex verbis narrativis constat, aliàs id per Sanctam Sedem fuisse decretum; quod & ipse §. 3. innovat, & confirmat, (& præsertim pro Monialibus Urbis) & §. 6. addit: *Præterea interdicimus omnibus, & singulis prædictis* (Confessoribus, Concionatoribus, & Superioribus omnibus) *sub eisdem paritèr pœnis, colloquia quæcumque cum Sanctimonialibus prædictorum Monasteriorum (comprehensis etiam Abbatissis, Priorissis, & Officialibus) extra actum Confessionum, Concionum, aut Visitationum hujusmodi: adjecta &c.* idē ex Sac. Cong. in una *Nolana* 21. *Februar.* 1617. apud Tamburin. *disp.* 24. *quæsit.* 3. *num.* 5. Prohibitio comprehendit etiam Socios, & alios Regulares, ut *ibid.* Alex.

Pœnæ autem, quas Alex. §. 3. in Transgressores apponit, sunt: privatio vocis activæ, & passivæ, ac officiorum, & inhabilitas &c. redintegratione sibi, & Successoribus Romanis Pontificibus reservatâ. Alia videas in Const. *Felici cap.* 11. *num.* 2.

7 Modus in ordinariorum Confessorum approbatione ab Episcopis observandus sequenti epistola Ordinario Catanen. à Sac. Congreg. Episcopor. & Regular. *sub die* 4. *Maii* 1696. directa, continetur, ut infra: *Riferito in Sagra Congregazione dall' Eminentissimo d' Adda tutto ciò, che V. S. hà rappresentato in ordine all' approvazione fatta da lei per un sol' anno del Confessore ordinario, deputato dal Provinciale della Provincia Osservante di Sicilia per le Monache del Monastero di S. Chiara d' Adernò di cotesta Diocesi, soggetto all' Ordine de' Minori Osservanti di S. Francesco, questi Eminentissimi miei Signori sono stati di senso, ch' Ella, ò ammetta il Confessor deputato à compire il triennio, ò assolutamente lo rigetti; e che in avvenire debba così osservarsi dal principio dell' approvazione di simili Confessori. Glie lo significo, & il Sig. Dio la prosperi*.

8 Triennio dumtaxat à die obtentæ Patentis Confessarii ordinarii durant: eo-

que

que elapso, sub pœna suspensionis ab audiendis Confessionibus, non posse amplius in eodem Monasterio per aliud triennium Confessiones audire, pluriès reperitur à Sac. Cong. dispositum, Nicol. *Flosc. verb. Moniales num. 43. & verb. Confessarius num. 36.* Pro assumptis de Ordine Minor. de Obser. Const. *Sambucanæ cap. 11. §. 17. num. 5.* sic disponunt: *Confessores, & Vicarii Monialium non possunt durare ultra triennium in eodem Conventu, nec denuò institui possunt, nisi triennio vacaverint*; Et exigûnt quadragesimum ætatis annum *num. 1.* Quod extendi etiam debet ad Confessores extraordinarios; prout pro Reformatis declaravit Sac. Congreg. Concil. in una *Cusentina sub die 26. Novembris 1689. lib. 39. Decret. fol. 340. à tergo.*

9 Confessarius extraordinarius est ex officio ab Episcopo, & aliis Superioribus bis, aut ter in anno Monialibus assignandus, juxta præscriptum à Trid. *sess. 25. de regul. cap. 10.* Nàm procedit per verbum imperativum, *offeratur*, quod debitum importat. Et licèt Moniales non teneantur eidem confiteri, si nolunt (quia, cùm sit concessio eis favorabilis, non debet in illarum gravamen retorqueri, ut post Gallemart. & Donatum notavit Monacellus *for. par. 2. for. 4. num. 4. tit. 9.*) tamen debent ipsę se præsentare, ut ab eo monita salutis recipiant, & actum subjectionis exerceant: juxta dispositionem pro Monialibus Urbis editam ab Eminentissimo Cardinali Vicario, approbante Clemente XI. sub *die 12. Decembris* 1708. impositâ Abbatissis pœnâ privationis officii, & cæteris Monialibus illâ privationis vocis activæ, & passivæ ad annum. Sub quibus pœnis prohibentur tempore deputationis Confessarii extraordinarii confiteri ordinario; in quem pœna suspensionis ab audiendis Monialium Confessionibus infligitur, si pro eo tempore ad Monasteriũ, & Ecclesiam accedat. Idem pro Confessariis de Ord. Min. de Obser. disponunt Statuta Sambucana *cap. 11. §. 1. num. 12.*

Confessarii nõ debent se negotiis temporalibus Monialiũ immiscere, nisi urgens necessitas exigat. Nec ad alios usus, res, & negocia debent convertere loca, in quibus Confessiones Monialium excipiuntur, & per quæ eis Communio ministratur.

Non possunt ingredi clausuram ad effectum funeris peragendum, sepeliendisvè corporibus Monialium defunctarum. Nam Constitutio Alex. *Felici alleg. cap. 11. num. 2.* specificat actus ad licitum ingressum in Clausuram, adjecta dictione, *nisi*, quæ est exclusiva cæterorum, per Sperellum *decis. 66. num. 32.* Et Sac. Congr. Episc. 4. *Septemb* 1583. apud Gavant. *manual. Epis. v. Monialium Clausura num. 40. Et 30. Januarii* 1582. apud Nicol. *Flosc. v. sepult. num. 6.* respondit Confessario non licere ingredi Monasterium Monialium ad effectum sepeliendi Moniales, vel peragendum Officium funeris. Neque consuetudo excusat à censura inflicta adversus violatores Clausuræ; nec ab ea, quæ habetur in litteris Alexandri: qui omnibus, & singulis, etiam consuetudinibus, quoad ea, quæ statutis in præcitata Constitutione adversantur, expressè, & specialitèr derogat: sublatâ cuilibet facultate, & auctoritate alitèr judicandi, & interpretandi, ac adiectâ clausulâ Decreti irritantis; prout pleniùs in textu.

10 Vigore Jubilæi nequeunt Moniales eligere in Confessorem Sacerdotem, ad illarum Confessiones audiendas non approbatum, juxta textum Constit. Gregorii, & Clementis. Præsertim etiam, quia non approbatus in specie pro Monialibus, idoneus pro illis non judicatur: sicut approbatus restrictè pro viris, non censetur idoneus pro fœminis. Quilic. *Confess. manuduct qu. 1. art. 1. num. 12.*

At dubium potest esse de approbato pro uno Monasterio: an vigore Jubilæi possit eligi à Monialibus Monasterii distincti? Et resolvendum est negativè ex verbis Clementis, qui absolutè, & simplicitèr statuit; *Approbatos pro audiendis Confessionibus Monialium unius Monasterii, minimè posse audire Confessiones Monialium alterius Monasterii.*

11. Et in aliis terminis reperitur dispositum ab Urbano VIII. Constitut. *In specula la 106. Bullar. Cherubini tom. 4.* declarante Bullam Cruciatæ, & cætera indulta Regularibus, & Monialibus non suffragari, quantùm ad illum articulum eligendi Confessarium independentèr à suis Superioribus Prælatis; Nomine autem Prælati in re ad Confessionem spectante, in casu veniunt, & ipsimet Episco-

scopi; sine quorum licentia nullus, etiam Confessarius, aliàs approbatus, excepto actualitèr deputato, potest ad Monasterium Monialium accedere. Quę sententia videtur securior, & quo ad praxim communior; adeout, qui sine hujusmodi Ordinarii deputatione id exequi non timeret, præter mortale peccatum, ob gravitatem materiæ, posset ab eodem, uti Sedis Apostolicæ Delegato, tamquam Apostolicarum Constitutionum trãsgressor, & Episcopalis jurisdictionis perturbator puniri.

12 Posśunt Episcopi pro suis Monasteriis deputare Confessarios Regulares, si adsit necessitas, & licentia S. Congregationis, juxta rescriptum Sac. Congr. Venetiarum Patriarchæ, ut infra.

Molt'Illustre, e Reverendiss. Sig. come fratello. Stante la penuria, che è in cotesta Città di Sacerdoti Secolari ad esercitar il carico di Confessori di Monache, sottoposte alla cura, e governo di V. S. come per parte di Lei è stato rappresentato alla Sacra Congregazione, si contentano questi Illustriss. miei Sig. ch'essa possa valersi à quest'effetto dell'opere de' Regolari, non ostante li Decreti della medesima Sacra Congregazione, che proibiscono a' Vescovi il servirsi di Confessori Regolari per Confessori delle Monache soggette all'Ordinario: mentre però ella facci provisione di Padri qualificati, & esemplari, di età di 45. anni, & atti à dar sodisfazione, e consolar le Monache nelli loro bisogni spirituali, e purche i medesimi Regolari non continuino simil carico, oltre il triennio. Dio la preservi. Roma li 7. Giugno 1620. vide Monacell. *for. par. 1. tit. 5. ad for. 5. pag. 199.*

CAPUT XIV.

Officialis quoad Confraternitates.

SUMMARIUM.

1 *Quid sit Confraternitas?*
2 *Disposita à Clemente VIII. super Confraternitatum erectionibus.*
3 *Non limitantur erectiones Confraternitatum SS. Sacramenti.*
4 *Confraternitates non possunt interdicere actus devotionis: & transactiones annullantur &c.*
5 *Possunt Episcopi visitare Confraternitates erectas in Ecclesiis Regularium.*
6 *Confraternitates debent providere Altaria de necessariis.*
7 *Patres Conventuales possunt Confraternitates Cordigerorum ubique locorum erigere.*
8 *Ubi Conventuales non sunt, Observantes erigunt.*
9 *Distinctio Confraternitatis Cordigerorum à Tertio Ordine S. Francisci.*
10 *Confraternitates Rosarii erigunt Superiores Generales Ordinis Prædicatorum.*
11 *Confraternitates eriguntur absque præjudicio jurium Parochialium.*

1 NOmine Confraternitatum (desumpta denominatione à Cõfratribus, hoc est, à quasi Fratribus simul in pace, & charitate, sub certis legibus, respicientibus divinum cultum, unitis) veniunt Collegia Personarum liberè ad exercitia pietatis sub alicujus Sancti titulo, & protectione exequenda congregatarum.

2 Quarum, ut una esset apud omnes erectionis, & aggregationis forma, Clemens VIII. Constitutionem edidit, incip. *Quæcumque à Sede 115. Bull. tom. 3.* in qua plura, quoad hoc observanda præscribit: quæ summariè hùc transfero.

I. Statuit unicam tantùm Confraternitatem ejusdem Instituti, & generis posse in Ecclesiis Locorum, & Regularium institui, & aggregari.

II. Quod id fiat de consensu Ordinarii, & cum litteris testimonialibus ejusmodi.

III. Quod Instituentes, vel Aggregantes Confraternitatem, eidem expresse, & in specie communicent Privilegia, Indulgentias &c. Ordini Instituenti, vel Aggreganti nominatim concessa, non verò ea, quibus per Privilegium communicationis gaudet.

IV. Quod Statuta Confraternitatum examinentur, & approbentur ab Ordinario loci, & corrigi possint.

V. Quod in aggregandis, & instituendis Confraternitatibus servetur formula ab eodem Pontifice approbata.

VI. Quod Gratiæ, & Indulgentiæ Cõfraternitati communicatæ, prævia cognitione Ordinarii duntaxat promulgentur.

VII. Quod

VII. Quod Confraternitas eleemosynas, & alia charitatis subsidia excipiat juxtà formam per Ordinarium præscribendam.

VIII. Quod dictæ eleemosynæ pro arbitrio Ordinarii in utilitatem Ecclesiæ, aliosque pios usus erogentur.

IX. Quod Confessarii Confraternitatum sint ab Ordinario approbati.

X. Quod, si sint Regulares, à propriis etiam Prælatis approbentur; & absolvant Confratres juxtà Privilegia eisdem concessa, dummodò sint in usu, nec Concilio Tridentino, cæterisque Pontificum Constitutionibus adversentur.

XI. Quod Confratres non possint absolvi à casibus infrascriptis.

1 Contentis in Litteris Bullæ Cœnæ.

2 Violationis Immunitatis Ecclesiasticæ.

3 Violationis Clausuræ Monasteriorum Monialium: si ingressus fuerit sine urgenti causa, & absque Superioris licentia, vel cum istius abusu.

4 Iniectionis manus violentæ in Clericum.

5 Singularis certaminis, seu Duelli.

6 Et ab aliis Sedi Apostolicæ, & Ordinario loci respectivè reservatis, & pro tempore reservandis.

7 Nec non à quavis excommunicatione ab homine lata.

8 Neque super irregularitatibus valeant dispensari.

XII. Quod Litteræ erectionis, & aggregationis gratis dentur.

XIII. Quod priùs erectæ novas erectionis Litteras petāt juxtà formam ab eo approbatam; alioquin erectiones, & institutiones abolentur, & annullantur.

XIV. Deinde apponit decreta roborantia, decretum irritans, & alias fortes derogatorias, & non obstantias.

3 Et quamvis firmet unicam tantùm institui debere; tamen, quantùm ad illam Sanctissimi Sacramenti, sub die 7. *Februarii* 1607. cum approbatione Pauli V. Sac. Congr. Indulgentiarum declaravit, prout sequitur: *Ma nell'istituire nuove Confraternite vogliono le Signorie Illustrissime, che una sola se ne possa fare in qualunque Città, Terra, ò luogo, eccettuando però la Compagnia del Santissimo Sacramento, quale concedono, anzi desiderano, che sia eretta in ogni Chiesa Parochiale, non ostante, che ci si trovi eretta prima qualsivoglia altra Confraternità.* Lauretus de Franchis *controver. Episc. & Regul. 1. par. num.* 231. Lantusc. *ver. Confraternitas num.* 9.

Quod dicitur de Societate Sanctissimi Sacramenti ampliandū est ad illam Doctrinæ Christianæ, juxtà Litteras circulares Innoc. XI. Episcopis directas 22. *Junii* 1686.

4 Ex suppressione Societatis, vel Actuum sub prætextu Sodalitatis faciendorum, non potest Confraternitas anterior in loco, erecta v.g. sub titulo S. Antonii, descendere ad concludendam quoque privativam actuum ex devotione exercendorum in alia ejusdem loci, & Sancti Ecclesia; quia cum sint diversa, & ex diversis non fiat illatio, ut notavit Sperellus *decis.* 138. *num.* 73. de uno ad aliud non tenet discursus; & quævis ea de re inducta transactio, utpotè in casu non transigibili, aliavè amicabilis compositio astipulata, tamquam publicæ Sanctorum venerationis inimica, Fideliumque læsiva pietatis, nulla, itemque rescissione digna censetur, prout in simili fuit pronunciatum in Prætorio A. C. Aldrovando 19. *Febr.* 1701. *in Actis Franciscbini Notarii*.

5 Disponit Trid. *sess.* 22. *cap.* 8. *de reform.* habere Episcopos, etiam tamquam Sedis Apostolicæ Delegatos, jus visitandi Confraternitates Laicorum, dummodò sub immediata Regum protectione non sint; & cum exceptio firmet regulam in contrarium, sequitur eorumdem visitationi omnes alias, existentes etiam in Ecclesiis Regularium, subjici.

6 Ideo possunt erectas cum usu Saccorum in eorumdem Ecclesiis, visitare in iis, quæ respiciunt administrationem, & adimplementum onerum, vel relationem habent ad Confratres, ipsorumque Capellas, & Altaria quoad onera, adeout *si Confraternitatibus incumbit onus manutenendi Altare, & illius cultum, Episcopus potest visitare circa ea, quæ respiciunt ipsam manutentionem, cultum, & ornamenta Altaris, seù Capellæ, onera Missarum, atque Divinorum Officiorum ibidem celebrandorum, & circa ea omnia, quæ ad obligationem eorumdem Confratrū relationem habent*; prout in terminis censuit S. Cong. Conc. *in una Nucerina Pa-*

ganorum 23. *Junii* 1629. Decretum per extensum refert Monacell. *form. par.* 1. *form.* 1. *tit.* 5. *num.* 8. & sub anno 1698. 14. *Novembris* fuit à S. Cong. Episc. rescriptum Episcopo Giracen. prout sequitur. *Questi Eminentissimi miei Signori m' hanno comandato di significarle, che da questa Sacra Congregazione de Vescovi, e Regolari è stato più volte risoluto, che gli Ordinarj possono visitare le Confraternite de' Laici, erette nelle Chiese de' Regolari, e d'altre persone esenti, non solo in quanto à li beni, & entrate loro, con rivedere i conti, mà anche le Cappelle stesse, in quanto à quello, che risguarda l'amministrazione, & altri oblighi personali, che spettano alla Compagnia, e Confrati ascritti à quella: cioè in riconoscere, se l'entrate, & elemosine, che si danno per adornare, e mantenimento della Cappella, e per accrescere ivi il culto Divino, e devozione del Popolo, siano spese fedelmente, e con effetto s'impiegano ad utilità, & in beneficio della stessa Cappella, e non in altri usi; non toccando però il restante, che spetta alla cura, e total' amministrazione de' Frati, e Regolari, che son Padroni di tutto il Corpo della Chiesa dove sono dette Cappelle, e Confraternite: come gli Altari, Imagini, & altre cose materiali, & utensili sacri applicati à quelle, sopra de' quali nè i Vescovi, nè altri Ordinarj hanno da ingerirsi, nè usar alcuna giurisdizione, ò sopraintendenza, à segno tale, che non l'è permesso usar alcun atto giurisdizionale nelle sudette Chiese de' Regolari, fuora di quanto s'è detto di sopra. Onde V. S. dovrà governarsi in questa conformità, che tale è sempre stato il senso della Sacra Congregazione.* Quomodo autem potestOrdinarius inspicere, an fidelitèr sint erogatæ eleemosynæ juxtà Testatorum voluntatem, nisi ad ipsa loca accedat, id visurus, & inspecturus? A quibus adnexis si præscindas, eisdem non licere jam liquet; quod aliis verbis, sed non sensu significat Lezan. *sum. quæst. Regul. tom.* 2. *cap.* 15. *num.* 27.

Hujusmodi Laicorum Confraternitates tenentur manutenere, & providere Altaria, ad quæ sunt erectæ, de luminariis, fabrica, & aliis necessariis, tàm ad Altaris ornatum, quàm ad Missæ Sacrificii celebrationem; quia ex ponderatis à Panimolla *decis.* 15. *num.* 9. ex Barbos. *de Offic. & Potest. Episc. allegat.* 64. *num.* 16. & Genuensi *in praxi*: per erectiones ad dicta Altaria factas, censentur, & reputantur se obligasse ad manutenendum ea de præfatis, perinde ac si essent Altarium Patronæ.

7 Confraternitatem Cordigerorum possunt ubique in propriis Ecclesiis erigere Patres Conventuales ex concessione Sixti V. Const. *Ex supernæ dispositionis* 13. *Bullar. tom.* 2. Qui eorundem Archiconfraternitatem in Ecclesia S. P. Francisci Assisien. Ipse primo instituit; cui ex tunc omnes alias Cordigerorum Confraternitates imposterum erigendas aggregavit.

8 In locis verò, in quibus Fratres Min. de Obs. & non ipsi Conventuales existunt, easdem in suis tantùm Ecclesiis, illis erigere conceditur à Paulo V. Const. *Nuper Archiconfraternitatis* 25. *Septembris* 1607. Lantusc. *verb. Confraternitas num.* 3. Postremò præfata confirmavit, ac nuper concessit, & ad partes etiam Indiarum Orientis, & Occidentis extendit Clem. X. *sub die* 13. *Julii* 1673. Const. *Dudum felicis*, in qua circa medium sic habetur: *Nos igitur ipsos Franciscum Mariam Procuratorem Generalem, ac Ministrum, & Commissarium Generales specialibus favoribus &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, facultatem erigendi, & instituendi Confraternitates Cordigerorum S. Francisci utriusque sexus in Ecclesiis Fratrum Minorum ejusdem Sancti Francisci de Observantia à memorato Paulo prædecessore concessam, ut præfertur, expeditasque desuper ipsius Pauli prædecessoris litteras prædictas, cum omnibus, & singulis in eis contentis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuò confirmamus, & approbamus, ac innovamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, ac eisdem Ministro, & Commissario Generalibus, eorumve cuilibet, ejusmodi Confraternitates Cordigerorum S. Francisci in Ecclesiis eorum Ordinis tantùm, ubicunque, etiam in Indiis, tàm Orientalibus, quàm Occidentalibus, consistentibus, in locis tamen, ubi non sint Ecclesiæ, vel Conventus prædicti Ordinis Minorum S. Francisci Conventualium, erigere, & instituere, illisque omnes, & singulas Indulgentias, & peccatorum remissiones, & pœnitentiarum relaxationes, aliasque gratias spirituales præfatas, serva-*

vata tamen dictarum Constitutionum Sixti, & Clementis, ac literarum Pauli prædecessorum prædictorum forma, & dispositione, communicare licuisse, & deinceps perpetuis futuris temporibus licere, authoritate, & tenore præsentium, declaramus &c. Regestum 22. *Curiæ Cismontanæ Ordinis Minor. de Obser. ab anno 1670. usque ad 1674.*

Ex quibus discurritur, facultatem erigendi d. Confraternitatem Ordini Minorum competere privativè quoad alios quoscunque, quia idem Sixtus d. Const. *Ex superna* vult Cordam, quam Confratres gerunt, debere priùs esse à Superioribus Ordinis benedictam. Quod per hæc confirmat Paulus V. Const. *cit. Omnibus utriusque sexus Christifidelibus, qui in memoriam ejusdem S. Francisci Cordam benedictam, ab ejusdem Ordinis Superioribus suscipientes, prædictam Archiconfraternitatem de cætero ingredientur.*

Formulam in erectione servandam refert Lantusca *cit. num.* 2.

9 Cordigerorum Societatem à Tertio ejusdem S. P. Francisci Ordine, qui *de Pœnitentia* nũcupatur, distinguimus; nedum, quia iste ab ipsomet S. P. Francisco sub anno 1221. originem habuit *Orb. Seraph. tom. 2. lib. 12. cap. 1. pag. mihi 785. num. 2.* illam verò instituit ejusdem Seraphici Patris filius, Sixtus V. ut in dicta Constitutione *Ex superna*; sed etiam, quia Cordigeri fune dumtaxat à Superioribus benedicta cinguntur, & quibusdam solis Statutis ab Ordinario, & non aliquâ Regulâ ex illis à S. Sede approbatis reguntur: cum ex opposito Tertiarii hujusmodi Regulâ gubernentur; & præter Cordam (quam eis expressè concedunt Statuta *cap. 3.* à Paulo III. Const. *Ad fructus 5. Nonas Julii* 1547. confirmata. *Direct. Trium Ord. pag. 28. num. 16.* & alia desumpta ex *Speculo Seraphico*, apposita *ad cap. 3. Regulæ Nicolai IV. idem pag. 61.* & approbata *ab Innoc. XI. Const. Ecclesiæ Catholicæ die 28. Junii 1686. loco cit. const. 2. pag. 151.*) utuntur etiam habitu distincto, vel saltem amplo Scapulari, juxtà locorum consuetudinem, & professionem emittunt, Lezan. *loc. cit. par. 2. verb. Tertiarii cap. 14.* Ad quem solummodo debent recipi per habentem à Ministro Gener. facultatem recipiendi ad ipsum; ut idem Paulus *cap. 2.* de quo plura cap. 52.

10 Confraternitates Sanctissimi Rosarii erigunt, & instituunt Sacri Ordinis Prædicatorum Magistri, vel Vicarii Generales, & per eos deputati Fratres, etiam in sæcularibus Ecclesiis, prout Sixtus V. Const. *Dum ineffabilia 21. Bullar. tom. 2.* ubi ipse Pontifex confirmat, & innovat privilegia, & Indulgentias à Prædecessoribus, Confraternitatibus Rosarii concessa.

Cæterùm in erectione, & institutione similium Confraternitatum est servanda locorum distantia per Constitutiones Apostolicas taxata, & forma Clementis VIII. prout disponit Innocentius XI. ut infra. *Exponi nobis nuper fecit dilectus filius Antoninus Cloche, Magister Generalis Ordinis Prædicatorum, quod licèt multæ in dicti Ordinis, aliisque Ecclesiis, seu Oratoriis, existant Confraternitates utriusque sexus Christifidelium, sub titulo Sanctissimi Rosarii, quæ suas functiones ad instar similium Confraternitatum obeunt, multaque pietatis opera exercent, de aliquarum tamen ex illis canonicâ ab initio Institutione, formâ non constat &c. Nobis propterea dictus Antoninus humilitèr supplicari fecit, ut de benignitate Apostolica indulgere dignaremur &c. Nos igitur &c. ipsum Antoninum speciali favore gratiæ prosequi volentes, à quibusvis excommunicationis, suspensionis &c. omnes, & singulas Confraternitates prædictas sub titulo Sanctissimi Rosarii, in quibusvis locorum positas, & existentes, tametsi de earum canonica ab initio erectione, & institutione non appareat, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, confirmamus, & validamus, easque in statu valido esse, & fore decernimus in omnibus &c. ac si illæ canonicè erectæ, & institutæ fuissent &c. omnesque, & singulos juris, & facti defectus, quipropter præmissa desuper intervenerint, supplemus, & sanamus; & quatenùs opus sit ipsas Confraternitates omnes, & singulas, servatâ tamen cæteroquin Constitutionum, et Decretorum hujus S. Sedis, præsertim circa distantiam locorum in erectarum Confraternitatum similis Instituti servandam, emanatorum, formâ, et dispositione, de novo erigimus, et instituimus. Cæterùm in erectione, et institutione similium Confraternitatum de cætero faciendis*

formam Clementis Prædecessoris ad amussim servari volumus &c. alioquin erectiones hujusmodi nullius sint roboris, et momenti, decernentes easdem præsentes litteras semper firmas fore &c. Non obstantibus quibusvis Constitutionibus &c. Datum Romæ apud S. Petrum die 15. Junii 1679. Pontificatus Nostri Anno 3.

11 Confraternitates erigi semper debent sine præjudicio jurium Parochialiũ, ut post Pignatell. ponderavit Monacell. *for. par.* 1. *for.* 11. *tit.* 6. *num.* 10. De sepultura Confratrum dicendum *cap.* 48.

CAPUT XV.

Officialis quoad Conservatores.

SUMMARIUM.

1 *Conservatores conceduntur à Summo Pontifice.*
2 *Forma eligendi Conservatores ex Greg. XV. Et quinam sint eligendi?*
3 *Differentia Dignitatis Ecclesiasticæ à Personatu.*
4 *Episcopi possunt in Conservatores à Regularibus eligi.*
5 *Prælati Regulares nequeunt eligi Conservatores.*
6 *Nec eligibilis est Canonicus Collegiatæ.*
7 *Quando possint eligi non Judices Synodales?*
8 *Testimonium electionis est exhibendum Curiæ Episcopali, et ibi relinquendum*
9 *Semel electi durant per quinquennium.*
10 *Facultas Conservatorum.*
11 *Conservatores judicant de manifestis, in quibus rigor judiciarius non servatur, sed substantialia non omittuntur.*
12 *In notorio ante sententiam, est citandus reus.*
13 *Quid veniat nomine notorii?*
14 *Quæ sunt ita dubia, ut specialem inquisitionem exigant, sunt extra facultates Conservatorum.*
15 *Conservatores non possunt procedere criminalitèr.*
16 *Possunt censuras ferre.*
17 *Sed non adversus Episcopos.*
18 *Debent uti Notario Curiæ Episcopalis.*
19 *In quibus sint exempti à jurisdictione Ordinarii?*
20 *An deputatus in una Diœcesi possit in alia jurisdictionem exercere?*
21 *Arrestantes Animalia Regularium in pascuis reservatis possunt à Conservatoribus excommunicari.*
22 *Pœna Conservatorum excedentium in suo officio, ac pactis id procurantium, & eligentium eos, non servatâ formâ Gregorianâ.*
23 *In Ord. Min. de Obser. facultas eligendi Conservatores non est in Guardianis.*
24 *Conservatores legitimè impediti possunt alium subdelegare.*
25 *Quando, quibus in causis, & contra quos possint Regulares coram Judice sæculari agere?*

1 Conservatores sunt particulares Judices à Summo Pontifice delegati; ad quos spectat eos, quibus sunt concessi, à molestiis, & injuriis sibi illatis tueri, & in propriorum bonorum, & jurium possessione conservare.

Alii sunt Conservatores secundùm jura: alii verò secundùm privilegia, ex Confect. *de privil. Mend. par.* 2. *tit.* 4 *cap.* 2. Illi sunt, qui miserabilibus personis, vel etiam Ecclesiarum Capitulis conceduntur, ne super bonis, rebus, ac suis juribus vexentur. De quibus Trid. *sess.* 14. *cap.* 5. *de ref.* At de eis hic non loquimur. Alii verò sunt, qui à Regularium Ordinibus juxtà facultates in ipsorum privilegiis expressas deputantur, ut Regulares, & Ordines pro posse in justa jurium, privilegiorum, & bonorum possessione manuteneant, & conservent, ut ex Pignatell. *t.* 2. *consult.* 98. *num.* 8. Dicuntur enim Conservatores, quasi jurium servatores. Conservatorias Regularibus concessas Trid. *ibid.* salvas esse voluit; nec esse sublatas notavit Ventrigl. *prax. t.* 1. *annotat.* 23. *n.* 15. referens id esse à S. C. decisum. De qua materia nonnulla practicabiliora notabo.

2 Itaque modum, & formam, cæteris revocatis, in Conservatorum electione servandam, & eligendorum qualitates tradit Gregorius XV. Const. *Sanctissimus in Christo Pater* 9. *Bull. to.* 3. Ex qua utilia, & necessaria hic adnotantur.

I. Statuit, & decrevit, ut „ Judices „ Conservatores hujusmodi, sivè principa„ les, sivè subrogati eligi, nominari, aut „ deputari non possint, nisi, non solùm „ ha-

„ habeant qualitates requisitas, & descri„ ptas in Constitutione similis recordatio„ nis Bonifacii PP. VIII. *etiam Prædecesso„ ris sui, quæ incipit* Statutum (*cap.* 11. *in* 6. „ *de rescriptis*) itaut, vel dignitate Eccle„ siastica præditi, vel Personatum obtinen„ tes, vel Ecclesiarum Cathedralium Ca„ nonici existant, sed etiam in Conciliis „ Provincialibus, aut Diœcesanis, juxtà „ Decretum Concilii prædicti (*scilicèt Trid.* „ *sess.* 25. *de ref. cap.* 10.) Judices electi, seù „ designati sint.

Quapropter, attenta dispositione Gregorii, Regulares eligentes Conservatores debent assumere personas qualificatas, constitutas nimirùm in Dignitate Ecclesiastica, aut obtinentes in Cathedralibus Personatum, vel Canonicatum, modò sint in dictis Conciliis Judices Synodales electi. Et omnia alia Regularium privilegia redacta sunt ad terminos dictæ Constitutionis.

3 Dignitas Ecclesiastica in hoc à Personatu discriminatur: quod Dignitas est *præeminentia in gradu cum perpetua administratione rerum Ecclesiasticarum, et jurisdictione*, ut per Confect. *cit. cap.* 4. & Fagnan. *in cap. Ut Abbates de etat. et qualit.* & in 3. *ad c. Ad hæc de prabend. n.* 21. Personatus verò est *præeminentia, seu præcedentia in Ecclesia sine jurisdictione*, per Sanctor. *comment. in stat. cap.* 12. *stat.* 11. *v. quæro* 4. Quare Personatum dicitur habere, qui in Choro habet stallum honorificum præ aliis Canonicis, etiam ante receptis, minorem tamen Dignitatibus, Peyrin. *de privil. Regul. ad const.* 5. *Greg. XV.* §. 2. *num.* 8.

Sed est advertendum, quod necesse non est, ut eligendi Conservatores Dignitatem Ecclesiasticam, vel Personatum obtineant in Cathedralibus, sed sat est, ut eos ipsam, vel Personatum extra illas habeant; nàm Constitutio procedit per alternativam *vel*: ut est textus clarus.

Atque ita Conservatores eligi possunt, non tàm obtinentes Dignitatem Ecclesiasticam (licèt inferiorem) in Cathedralibus: ut Archidiaconus, Archipresbyter, Primicerius &c. sed etiam eam habentes extra illas, ut Decani, Præpositi, Priores Collegiatæ, Clerici Cameræ, Auditores Rotæ, Referendarii, & Prothonotarii Apostolici. Hi enim omnes dicuntur in Ecclesiastica Dignitate constituti, per Peyrin. *cit. num.* 17. videndus etiam Sperellus *decis.* 107. & Fagnan. *d. loc. num.* 1.

Sed ulteriùs necesse est, ut in eis concurrat aliud requisitum, ut in Constitutione; ut nimirùm sint Judices Synodales electi, ut ex ejus lectura patet ponderando clausulas, *non solùm &c. sed etiam &c.*

Hoc unum admonitos Regulares velim, ut semper Personas doctas, & prudentes curent eligere in Conservatores, ut isti possint, velint, & sciant jus suum unicuique tribuere, & proprium defendere.

4 Quæritur. *An possint Episcopi, & eorum Vicarii Conservatores à Regularibus eligi, & nominari?*

R. Affirmativè, prout est decisum à Sac. Congr. Conc. quæ 23. *Octobris* 1623. consulta: *An ipsi Episcopi, & eorum Vicarii Generales possint eligi in Conservatores Regularium?* Respondit *posse*, apud Peyrin. *ibid. additam. ad constit. Gregor. XV. cap.* 11. *num.* 17. Atque ita videtur esse de mente Sac. Congr. quòd possint eligi etiam Archiepiscopi, & Eminentiss. Cardinales; cùm dixerit posse eligi in Conservatores Episcopos, eorumque Superiores, Pascuc. ad Pignatel. *v. Conservatores. v. quo casu.*

5 *An autem possint eligi ipsi Regulares?*

R. Negativè. Ita Sac. Congr. Episc. *in Vincetina* 10. *Januar.* & iterùm 6. *Octobris* 1617. apud Fagnan. *in* 1. *ad cap. Sanè il* 2. *de offic. deleg.* Quærenti enim Archiepiscopo Turritano: *An Regulares unius Conventus, Monasterii, vel Domus aliquem Priorem, seù Guardianum, vel quemvis alium, licèt dignitate Regulari fulgentem, in suum Conservatorem eligere, vel deputare possint?* R. *Non posse.* Quod quoque censuit Sac. Congr. Conc. 9. *Octob.* 1618. decernens: *Regulares esse non posse Conservatores; sed esse debere Clericos sæculares, aliàs idoneos*, Nicol. *Flosc. v. Conservatores num.* 2.

6 *Sed quid dicendum de Canonico Collegiata, qui sit Doctor?*

R. Non potest Conservator deputari, juxtà ejusdem Sac. Cong. Conc. sententiam: quæ ad dubium: *An possit eligi in Judicem Synodalem Canonicus Ecclesiæ Collegiatæ, qui sit Doctor, si non extant in* Ca-

Cathedrali Doctores, vel saltem ita idonei? Respondit, *non posse*, Sperell. *cit. num.6.* & inde, nec Conservator esse potest, quia deberet esse Judex Synodalis; adeoque, ut Canonicus Collegiatæ est ineligibilis.

7 Advertendum est, quòd, dum in Diœcesi non sunt Judices in Provinciali, vel Diœcesana Synodo designati, possunt non Judices à Regularibus assumi, ut aliàs censuit Sac. Congr. Conc. *Direct. Trium Ord.* Et Congr. Episc. & Reg. *die 4. Decembris* 1671. decrevit dandam esse infrascriptam declarationem, aliàs editam, tenoris, qui sequitur: nimirum: *S. C. &c. censuit Episcopos quamprimùm Diœcesanam Synodum omninò celebrare teneri; & interim in Civitatibus, & Diœcesibus, in quibus nulli Judices extant in Concilio Provinciali, aut Diœcesano designati, licere Regularibus, servatâ in reliquis formâ Constitutionis fel. rec. Gregorii Pap XV. hac de re edita, Conservatores nominare habentes qualitates à jure requisitas; quorum tamen Conservatorum facultas eo ipso expiret, cum primùm hujusmodi Synodus celebrata, in eaque Judices designati extiterint.* Quam declarationem à Clemente X. Constit. *Inter opera* 18. *Januarii* 1672. confirmari, ibidem legitur *num.* 49.

III. *Ut in Synodis Provincialibus aut Diœcesanis* (sequitur textus) *quàplures personas ex habentibus qualitates in prædicta Constitutione ejusdem Bonifatii Prædecessoris, contentas, & alioquin ad id aptas designari* (scilicet Ordinarii) *procurent; & si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in eius locum usque ad futuram Provincialem, aut Diœcesanam Synodum.* Quod prius decreverat Trid. *sess.* 25. *cap.* 10. *de refor.* Et observandum per ea verba, *& alioquin ad id aptas*, quæ ex Trid. cit. desumuntur, significari in Judicibus Synodalibus præter qualitates ex *d. capite statutum* necessarias, requiri etiam doctrinam, ut sic causæ ex intentione Tridentini committantur personis idoneis.

8 IV. *Ut electionis, seu assumptionis documentum debeant penès acta Curiæ Ordinariorum exibere, & dimittere teneantur, adeout, nisi infra præfinitum tempus exhibuerint, ac dimiserint, coram Ordinario loci debeant Regulares conveniri.* ibid. Prout Sac. Congr. ab Innocentio X. deputata, *ut inf. cap.* 19. Et intelligendum, sub pœna nullitatis actuum teneri Cõservatores à Regularibus nominatos, & electos id exequi ante exercitium suæ jurisdictionis; prout eadem Congr. ad XIII. firmavit, & idem Innocentius approbavit.

9 V. *Ut Conservatores semel legitimè deputati, nisi ex legitima causa à Sede Apostolica, aut locorum Ordinariis, prout iisdem Regularibus, aut aliis supradictis libuerit, approbanda, durante quinquennio à die deputationis amoveri, aut mutari nullatenùs possint, & valeãt.* ibid. Et ultra quinquennium non posse durare decrevit Trid. *sess.* 14. *cap.* 5. *de refor.*

10 VI. *Ut coram ipsis Conservatoribus Regulares, ac Personæ suprascriptæ conveniri quidem, aut trahi debeant, sed alios convenire, aut trahere non possint; itaut memorati Conservatores, in quibus Regulares, & alii actores fuerint, prorsus nullam jurisdictionem habeant, sed in iis tantùm, in quibus rei extiterint.* ibid.

Occasione hujus textus dubitatum fuit: *An per ea verba sublata sit facultas, quam habent Conservatores defendendi Regulares à manifestis injuriis, & violentiis, quæ illis de facto inferuntur, dum à suis possessionibus deiciuntur, & propriis bonis uti, ac frui impediuntur?*

Super quo S. C. Conc. censuit: *ejusmodi verbis minimè sublatam esse facultatem, quam habent Conservatores defendendi Regulares à manifestis injuriis, ac violentiis; dummodò observent formam præscriptam in Constitutionibus Innoc. IV. & Bonifatii VIII. relatis in cap.* 1. *& fin. de offic. deleg. in* 6. ut in *Bullar.* ad *calcem d. Gregoriana*.

Quapropter in casu quoque, quo Regulares sunt Actores, & confugiunt ad Conservatores, eisque per viam accusationis, vel denunciationis deferunt reum, ac injuriam, & producunt, vel nominant testes, qui fuerunt præsentes, dum injuriæ fuerant illatæ, possunt Conservatores procedere adversus accusatos, & denunciatos.

11 At, *quænam est forma in dictis Decretalibus præscripta?*

Resp. Ea est, ut Conservatores de manifestis cognoscant, & non se ingerant

rant in iis, quæ judicialem indaginem, seù judiciariam inquisitionem exigunt.

Verùm sciendum, in notoriis non prohiberi omnem examinationem judiciariam. Nàm tex. in cap. *Ad nostram* il 3. *de jure jurand.* dixit, in notoriis, & manifestis non esse *per omnia* servandam subtilitatem ordinis judiciarii; & cum dicat *per omnia*, sequitur quoad aliqua debere servari. In omni enim Judicio, etiam quando proceditur *sine tela judiciaria, summariè, de plano, sine strepitu, & figura judicii, & sola facti veritate inspectâ*, essentialia, & substantialia sunt servanda, licèt, quæ sunt de solemnitate judicii, omittantur, ut est text. in *cap. sæpè contingit de verb. signif.*

Ideo, cum Conservatoribus in notoriis committitur jurisdictio, ea quoque conceduntur, sine quibus jurisdictio exerceri non valet: quæ contra aliquem propter notoriam injuriam exerceri non potest, nisi de notorietate juridicè constet. Injuria, & vexatio probanda est per juratos testes, contestes, de visu; sed non sunt cogendi ad ferendum testimonium carcere, vel torturâ. Eâque probatâ, pronunciandum est delictum esse notorium: & ita Judex fundat suam jurisdictionem.

12 Cæterùm priusquam ad sententiam adversus reum descendat, est hic citandus, & audiendus in suis defensionibus; & ubi aliquod relevans contra notorietatem allegaverit, ipsi Conservatori probabile, debet ab judicio cessare per Glos. in *cap. 1. de offic. delegat. ver. Conservatores*; Peyrin. *cit. ad d. const.* §.5. *n.*47. Ameno *pract. part.* 1. *tit.* 3. §.4. *n.*56. Propterea reo est concedendum tempus congruum ad se defendendum.

13 Appellatione notorii, & manifesti id venit, quod per evidentiam facti, ita notorium est, ut nulla probabili tergiversatione celari possit, Glos. *cit.* Vel ita est patens, ut nulla examinatione, & inquisitione indigeat; & quatenùs egeat, potest clarè, & certitudinalitèr per testes probari, ita quod negari non possit. Peyrin. *num.*38.

14 Apud quem est certum, Conservatores posse cognoscere de omnibus injuriis, & violentiis, Regularibus, sive *verbo, re*, vel *scripto* irrogatis; Et in eis cognoscendis possūt adhibere eam inquisitionem, quæ in notoriis communiter adhiberi solet. Quod esse videtur juxta tex. in *Const. Militanti* 10. *Eugenii IV. Bullar. tom.* 1. edita super jurisdictione Conservatorum Congregationis Cassinensis, ibi §.3. *In his videlicet, quæ judicialem requirunt indaginem, summariè, & de plano, sine strepitu, & figura judicii, solâ facti veritate inspectâ; in aliis verò, prout qualitas eorum exegerit justitiæ complementum*. Concordant Constitutiones *Regimini* 6. & 7. *Sixti IV. ibid.* Atque ita juxta lecturam Peyrini sensus illorum verborum ex *d. cap.* 1. *de offic. delegat*: *nec ad alia, quæ judicialem indaginem exigunt, suam possint extendere potestatem*: est, quòd Conservatorum jurisdictio non se extendat ad dubia, & obscura, in quibus verificandis, & probandis omninò specialis examinatio est necessaria, quia dubia sunt, ut ibi Glos. in *ver. Indaginem*. Ideò, cùm delictum est occultum, & delinquens ignoratur, procedere non possunt. Secùs, quando per accusationem, vel denunciationem de illis notitiam perceperunt; sed, ut diximus, est semper probanda notorietas.

15 Dubitatur autem, *an Conservatores possint procedere criminaliter*?

Resp. Negativè ex d. Peyrin. *num.*44. Agit Judex criminalitèr de delicto, cùm intendit publicam vindictam, & punitionem à legibus præfinitam reis: ut, quòd fur ad aliorum exemplum suspendatur, vel ad triremes damnetur; & hoc spectat ad publicam Potestatem, & Judicem ordinarium. Agit verò civilitèr, cùm nihil curat de pœna, sed solùm intendit, quòd fur v.g. rem ablatam restituat. Civilitèr itaque Conservatores cognoscunt, quatenùs nil aliud intendunt, quàm, quòd Regulares non molestentur, & damna eis illata reparentur.

16 Petitur etiam, *an possint per censuras procedere*?

Resp. Affirmativè, prout in allegatis Constitutionibus. Frustrà enim daretur jurisdictio, si cum coactiva non esset conjuncta. Cùm enim unum committitur, omne paritèr conceditur, sine quo illud exequi non potest. Quare possunt Conservatores Regularium privilegia authenticè intimare, monere, & præcipere manifestè injuriantibus Regulares contra formas in istorū privilegiis statutas, ut à molestiis desistant sub pœna cen-

censurarum: & quatenùs non cessent, possunt eos excommunicare, vel excommunicatos declarare, constitô primò de vexationis notorietate. Ac præmissa bina saltem monitione, etiam per edictum, si opus sit, & citatione ad comparendum ad dicendum, quare non debeant declarari incidisse &c. juxta Trid. *sess.25. cap.3. de reform.*

Cæterum gladius excommunicationis magna circumspectione ex eod. Trid. *ibid.* & non temerè, aut levibus ex causis est exercendus; ac ab eo abstinendum, dum possunt alia via delinquentes compesci. Undè Ecclesiasticos Judices non pigeat praxim in hoc ex d.cap. percipere.

Possunt paritèr Conservatores ad suas sententias executioni mandandas auxilium brachii sæcularis invocare: vel ejus, aut Episcopi familiam armatam petere; nàm alioquin eorundem auctoritas contemneretur, ut ex CoKier *de exempt.* 4. *par. q.*111.*à n.*16. Peyrin. *d.c.*11.*nu.*12. Quinimmò, cum non habeant carceres, uti possunt carceribus Episcopi, vel Potestatis sæcularis ex eodem *ibid.*

17 Difficultas verò est. *An Conservatores possint excommunicatione cohibere Ordinarios locorum exercentes jurisdictionem in Regulares, extra casus non permissos?*

Sunt hinc indè rationes. Quare.

I. Videtur non posse ob præstantiam Episcopalis Dignitatis, arg. ex Trident. *cap.6. sess.*13. *de reform.* & *cap.*5. *sess.*24. *de reform.*

II. Videtur posse ex cap. *Quia Pontificali de offic. Deleg. in 6.* At servanda est cautela in *d. cap.* præscripta, prout ibi cum sua Glossa.

In quo opinionum conflictu primam in praxi censeo tenendam. Nàm, ut jura clamant, & est tex. in *d.cap.* maximè deferendum est Dignitati Episcopali; propterеà cum ipsis reverentèr, & animo temperato est agendum.

Nec obstat allegat. cap. *Quia.* Nàm responderi potest locum non habere, nec procedere in causis controversiæ super cōpetentia jurisdictionis, ortæ inter Ordinarios, & Conservatores, quia, ut post Trid. *cap.*5. *sess.*14. *de refor.* Gregorius in *d. Constit.* statuit: *In causis non esse procedendum, donec per arbitros in forma juris electos super jurisdictionis competentia fuerit judicatum*: vel ad Sedem Apostolicam est recurrendum, & interim nihil innovandum.

18 Quæritur. *An Conservatores Regularium uti debeant Notario Curiæ Episcopalis?*

Negat Peyrinus *in formular. lit.* C. *cap.* 20. *num.*3. Ameno *tit.*11. §.8. *n.*48. D.Carolus Antonius de Luca *observ. ad Ventrigl. prax. part.*1. *adnot.* 27. §. *unic. num.*3. allegans Card. de Luca *de jurisd. discur.*4. *num.*14.

Affirmat Pascucc.cit.*v.exclusà* referēs resolutū à Cong.Epis.in *Vincētina* 10.*Januar.*1605. Gavantus *in manuali verb. Conservatores num.* 33. & decisum refert Nicol. *part.*2. *lucubrat. lib.*1. *tit.*29. §.8. *apud d. Pascuc.* Quibus propter S.Congr. decretum adhærendum est.

19 Quæritur. *An Conservatores Regularium exempti sint ab jurisdictione Ordinarii?*

Resp. Negativè, præterquam quoad ea, quæ concernunt sui muneris exercitium: in quo dicuntur Ministri Apostolici, ipsi Deleganti subditi. Atque ita in causis propriis, tàm civilibus, quàm criminalibus, seù mixtis subsunt Ordinario; ac proinde coram eo conveniri, & ab eo puniri possunt, Card. de Luca *ubi sup. n.*2. & Pascucc. repetit decisum àS.C. Conc.17. *Septemb.* 1667. *in Faventina jurisdictionis ibid. v. affirmativè, quia.*

Quinimmò cum Conservator excedit terminos suæ jurisdictionis contra Judicem Ecclesiasticum, potest hic suam jurisdictionem tueri, cap. *Dilecto de sent. excom. in* 6. cap. *ex parte il* 1. *de verb. signif.* eo enim casu transgrediens cancellos suæ potestatis habendus est, tamquam privatus.

20 Quæritur. *An Conservator deputatus in una Diœcesi, in qua situm est Monasterium, exercere possit jurisdictionem in altera, in qua sunt Granciæ, vel membra illi Monasterio unita?*

Resp. In d. Gregoriana hæc sunt: *Neque extra Civitates, seù Diœceses, in quibus fuerint deputati contra quoscumque procedere præsumant.* Cæterùm S. Congr. Conc.23. *Octobr.*1623. ad dubium: *An, si unum, & idem Monasterium habeat bona in diversis Diœcesibus, eligendi sint Conservatores in unaquaque Diœcesi. an verò unus tantùm sufficiat?* Censuit: *Conservatorem esse deputandum in Civitate,* vel

vel Diœceſi, ubi ſitum eſt Monaſterium, atque ibi tantùm, & non alibi poſſe eumdem Conſervatorem procedere, etiam in cauſis bonorum, ac membrorum ejuſdem Monaſterii extra ipſam Diœceſim exiſtentium, apud Peyrin. *d.c.* 11. *in additamen. num.* 17.

21 Quæritur: *An Conſevatores poſſint ad cenſuras procedere contra arreſtantes animalia Monaſteriorum pro damno dato in paſcuis Domini Territorii, vel Communitatis?*

Eſt commune inter Canoniſtas, quòd, ubi paſcua ſunt Domini temporalis loci, vel Cõmunitatis, itaut Cives, vel incolæ prohibeantur ibi ſua animalia depaſcere, non ſolutâ conſuetâ fidâ, tamquam pretio juſto, & adæquato valore ipſius paſcui, Clerici volentes proprios greges item in eis depaſcere, teneri ſolvere pretium paſcui; cum Eccleſiaſtica Immunitas non tribuat licentiam aliena uſurpandi, & lædendi juſtitiam commutativam, quam reſpicit dicta ſolutio; unde tenentur ad ſolvendum pretium pro reparando damno illato, quando aliàs eorum animalia paſcua damnificaverint.

Hinc difficultas non levis inter Eccleſiaſticos, & Laicos eſſe ſolet non circa ſubſtantiam, ſed circa modum, & competentiam fori, ac facultatem arreſtandi ipſa animalia, nùm id *Laicali auctoritate fieri poteſt?*

Ad quod videtur per Laicorum Executores poſſe arreſtari, ut impediatur ulterior damnificatio: ſtatim deducenda ad ipſos tamen Regulares.

Verùm damnificatio impediri poteſt per expulſionem animalium à loco paſturæ: teſtis adhibitis de damno illato. Quatenùs verò Regulares damnũ renuãt reparare, recurrendum eſt ad Judicem Conſervatorem, ſi adſit, vel Epiſcopum, ut ad ſolutionem eos obliget. Non enim poteſt ad Judicem Laicum recurri, utpote incompetentem pro Eccleſiaſticis. Et hinc ad dubium ſub *num.* 21. affirmativè.

22 Tandem advertendum, quòd Conſervatores in ſuo officio limites excedentes ſuſpenduntur per annum ab officio Conſervatoris: & Pars, quæ hoc fieri procurat, incurrit excommunicationem, per tex. in d. Gregoriana; à qua non poteſt abſolvi, niſi ei, quem indebite moleſtavit, ſatisfaciat de expenſis, d. cap. *fin. de offic. deleg. in* 6.

Paritèr Regulares eligentes Conſervatores, non ſervatâ formâ à Gregorio præſcripta, ipſo jure voce activa, & paſſiva ſunt privati, ad quas habilitari à nemine poſſunt, quam Romano Pontifice: & Monaſteria, eorum perſonæ, & bona ad annum carent Conſervatore, adeout eorum cauſæ coram locorum Ordinariis cognoſci debeant. Legatur d. Cõſtitutio; cujus forma ſervanda eſt etiam ab aliis, non Regularibus, eligentibus Conſervatores pro locis expreſſis in *d. cap.* 5. *ſeſſ.* 14. Trid.

23 Quæri etiam ſolet. *In quonàm Regulari ſit facultas eligendi, & nominandi Conſervatores: an in Generali, vel Provinciali tantùm; an etiam in Superiore locali, nàm Conſtitutio non determinat perſonam, ſed dicit Regulares?*

Hoc relinquitur diſpoſitioni Conſtitutionum particularium Religionum. In Ordin. Min. de Obſer. ad Provinciales ſpectat, prout ex *ſtatut. Generalibus c.* 12. §. 21. ibique datur formula Litterarum patentium; ſecutâ verò electione, ac nominatione à Sede Apoſtolica auctoritatem recipiunt. Deputati per quinquennium durare debent, nec poſſunt pro eo removeri, niſi ex cauſa à Sede Apoſtolica, vel locorum Ordinariis approbanda. Quo elapſo, eorum ſpirat juriſdictio, juxta Trid. *loc. cit.* etiam quoad negotia inchoata; ſed in libertate eligentium eſt dictam juriſdictionem per novam deputationem prorogare, Peyrin. in *d. formular. num.* 2. allegans ChoKier. *de Conſervator. part.* 2. *qu.* 7. *num.* 7.

24 Cum Conſervatores legitimè ſunt impediti, poſſunt alium, causâ urgente, ſubdelegare. Nàm delegati Pontificis ſubdelegare valent, per text. *in cap. ſi pro, & cap. Paſtoralis de offic. deleg.*

Sed obſtat tex. *in cap. final. eod. tit.* ibi: *Cæterum nulli, cui commiſſum fuerit prædicare Crucem, excommunicare, vel abſolvere aliquos, diſpenſare cum irregularibus, vel injungere pœnitentias, liceat hæc de cætero aliis demandare*. Ergo, ſicut Delegatus Pontificis, cui committuntur prædicta, non poteſt ſubdelegare, ita in caſu.

Reſp. Duo hic ſunt diſtinguenda. Unum, committere juriſdictionem, &

N aliud

aliud committere nudum ministerium, aut merum officium, & executionem. Hoc secundum alteri committi non potest, benè verò primum, ut expressè tex. *in d. cap. final.* ibi: *Quia non sibi jurisdictio, sed certum ministerium potiùs committitur in hac parte*. Constat autem Conservatoribus jurisdictionem habere; nàm sunt Judices, ut ex Trid. *d. cap.* 5. & Gregorio.

Alibi autem dicendum, quando censeatur committi nudum ministerium, & eligi industria personæ; interim videatur Gonzalez in 1. *tit.*29. *cap.*3. *num.*11. & *tit.*31. *cap. fin.* & Rosa *de execu. lit. Apostol. par.*2. *cap.*5.

25 Demùm possunt Regulares aliique, de quibus Constitutio Gregorii, in casibus à jure permissis, Judicem non suspectum à Principe, seù Magistratu sæculari petere, modò hæc tria copulativè concurrant. I. Ut Regulares, & alii prædicti sint Actores, non autem rei. II. Ut agant contra Laicum, non verò contra Ecclesiasticum, vel aliàs à jurisdictione sæculari exemptum. III. Ut causa, in qua Judex deputatur, sit profana, non autem Ecclesiastica, ut expressè textus in d. Constitutione.

Alia videnda *cap.* 19. *cap.* 51. *& cap. ult.*

CAPUT XVI.

Officialis quoad Conventus.

SUMMARIUM.

1 *In fundatione Conventuum attenditur Constit. Clement. VIII.* Quoniam, *Gregor. XV.* Cum aliàs, *Urbani VIII.* Romanus Pontifex, *& Innocent. X.* Instaurandæ.

2 *In Conventu novæ erectionis* 12. *ad minus Religiosi debent degere.*

3 *Audiendi sunt, jam introducti Regulares, etiamsi introducendi haberent congruam dotem.*

4 *Præjudicium præexistentibus ex multis potest inferri.*

5 *Etiamsi introducendi essent ejusdem Ordinis.*

6 *Sæpe audiuntur existentes in distantia majori quatuor millia passuum.*

7 *Quæ Hospitia comprehendantur sub Constitutionum dispositivis?*

8 *Quæ vim quoque habent in reassumptione Conventuum.*

9 *Non verò in ampliatione eorumdem.*

10 *Consensus debet esse Capitularis.*

11 *B. Pius V, revocat facultates mulieribus datas ingrediendi claustra Regularium. Pœnæ contra eas, & Religiosos contravenientes.*

12 *Quid septa, quid Monasterium significent?*

13 *Horti &c. quando sub clausura contineantur?*

14 *Quid de Sacristiis.*

15 *Et de Grangiis, & Infirmariis &c.*

16 *Quid verba* introducere: *quidue* admittere *importent?*

17 *Vivæ vocis oraculum B. Pii V. factum Card. Cribello super ingressu Mulierum tempore processionis, usq; ad n.*20.

21 *Sæculares non possunt pernoctare &c. in Conventu Frat. Min. de Obser. usque ad num.*22.

23 *An ad recipiendum Conventum suppressum alterius Religionis, opus sit consensu Regularium praexistentium in loco.*

Quamquàm Monasterium, Conventus, & Cœnobium in nomine sint diversa, in re tamen significata conveniunt; cùm ex eis quodlibet quædam loca, & ædificia significet, in quibus ad Deo serviendum Religiosi congregantur, & convivunt.

1 In his de novo construendis est observanda Constitutio Clement. VIII. incip. *Quoniam ad institutam.*90. *Bullar. tom.*3. & alia Greg. XV. incip. *Cum alias* 31. *Bullar. eod. tom.* extendentis dispositionem Clementis, ut audiantur Regulares existentes, etiam in distantia quatuor milliarum ad effectum, ut ipsi consensum præstent, dum eis constiterit ex nova Conventuvum erectione non esse detrimentum reportaturos; nàm in casu damni erectio non permittitur; ac altera Urbani VIII. incip. *Romanus Pontifex* 27. *Bullar. to.*4. in qua præfatæ innovantur cum revocatione quarumcumque licentiarum erigendi Monasteria, & alia loca Regularia, non servatâ formâ Sacror. Canonum, Conc. Trid. & contentâ in Const. Clement. & Greg.

Præter consensum Ordinarii, quem, & Trid. *sess.* 25. *cap.* 3. *de Regul.* exigit in

in erectionibus Conventuum, est necessarius copulativè assensus Summi Pontificis, juxta disposita *cap. cum eo de excessib. Prælator. in 6.* & in *Const. Instauranda* 27. Innoc. X. *ut in Bullar. tom.* 4. in qua, præmissa extinctione, & suppressione parvorum Conventuum, §. *Verùm*, subdit: *Verùm quia parum est mala præcidere, nisi etiam malorum causa, & radix evellatur, Const. fel. rec.* Bonifacii VIII. *quæ incip.* Cum ex eo, *necnon* Clementis VIII. incipien. *Quoniam ad institutam, aliorumque Romanorum Pontificum, prædecessorum Nostrorum, super erectione novorum Conventuum editas, earundem tenorem innovantes, illisque addentes, hoc perpetuo prohibemus edicto, ne deinceps aliquis Regularium Ordinis Mendicantium, vel non Mendicantium, Congregationis, Societatis, & cujusvis alterius Instituti, etiam Societatis Jesu, in aliqua Civitate, Castro, Villa, seu Loco ad habitandum domos, vel loca quæcunque de novo recipere, seù Monasteria, Conventus, vel Collegia incipere, vel fundare præsumat, absque Sedis Apostolicæ licentia speciali, plenam, & expressam faciente de prohibitione hujusmodi mentionem, in scriptis, & gratis concedenda, prævia examinatione Congregationis negotiis Episcoporum, & Regularium præpositæ; si secùs egerint, eo ipso incurrant pœnas privationis, & inhabilitatis, ut supra, inflictas; & nihilominus receptiones, fundationes, & erectiones sint ipso jure nullæ, & invalidæ: & domos, ac loca ipsa, & personæ in eis degentes omnimodæ jurisdictioni, visitationi, & correctioni Ordinarii loci plenè in omnibus subjaceant.*

2 Examen præfatæ Congregationis eò tendit, ut constet, an alii Regulares ex nova fundatione detrimentum recipiant, aut præjudicium juribus Parochialibus ex eo inferatur: & tandem, ut servetur Decretum S. C. Conc. aliàs auctoritate Urbani VIII. editum, tenoris, qui sequitur: *Deinceps verò Monasterium, Conventus, Domus, Congregatio, vel Societas Religiosorum, seù Regularium nullibi recipiatur, nisi præter alia ad id requisita, in singulis hujusmodi locis duodecim saltem Fratres, aut Monachi, seù Religiosi, degere, & ex redditibus, & consuetis eleemosynis, detractis omnibus, ut supra detrahendis, competentèr sustentari valeant, ad præscriptum decreti fel. rec. Gregori XV. hac de re editi; alioquin Monasteria, & loca hujusmodi posthac recipienda, in quibus duodecim Religiosi, ut supra, sustentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non inhabitaverint, Ordinarii loci visitationi, correctioni, atque omnimodæ jurisdictioni subjecta esse intelligantur.* Quod novissimè cum aliis relatis *supra cap.* 10. ab eadem emanatis, confirmavit, & approbavit, ac ob omnibus exactè, & perpetuò servari voluit, & mandavit Innocentius XII. Const. *Nuper prout loc. cit.* §. 5. *num.* 24.

Præfatorum observantiam Sacra Cong. Episc. & Reg. ad praxim deducit; nec erigendi novi Conventus unquam facultatem concedit, quin priùs Ordinario loci negotiũ cõmittat, & sensũ ipsius audiat, tàm quoad commodam sustentationem Religiosorum de novo introducendorum in numero duodeno, absque ullo cæterorum præexistentium Regularium præjudicio; quàm quoad istorum consensum, ac jurium Parochialium indemnitatem.

3 Audiendi essent præexistentes Regulares, in casu etiam, quo alii de novo introducendi essent Clerici Regulares, quia Cõstitutiones cõprehendunt quodcumque Institutum. Imò, etiam si haberent congruam dotem pro victu, & vestitu Religiosorum, in numero ab Apostolicis Constitutionibus præfixo; quia fortè, eo non obstante, possent antiqui, & præsertim Mendicantes (quibus ex Gloss. *ad alleg. cap. cum ex eo in ver. Mendicantes* victum tribuit incerta mẽdicitas) præjudicium ex eo recipere; Monacellus *form. par.* 1. *tit.* 6. *ad form.* 19. *num.* 12.

4 Propterea Pignatellus *tom.* 1. *consf.* 177. *num.* 43. ponderavit inspiciendam non esse qualitatem Regularium introducendorum, sed introductorum præjudicium, qualecumque sit. Quod æquè benè resultare potest ex eleemosynarum quæstuatione, ac ex diminutione concursus, & emolumentorum, quæ haberi solent ex celebratione Missarum, tumulatione Cadaverum, aliisque pluribus, in quibus Parochi, aliique Regulares præjudicium recipere possunt; & obindè eorũ consẽsus requiritur. Unde dispositiva Constit. comprehendit quotquot volunt fundare, sivè Mendicantes sint, sivè

non; quod expressè legitur in illa Innoc.

5 Et procedit, etiam in fundatione novi Conventus ejusdem Religionis, & Instituti. Quia in hoc etiam; consideratur ratio motiva Const. Clement. & Greg. Quorum fuit per interdictam multiplicationem Religiosorum absque sufficientibus redditibus prospicere, ne introductis præjudicium inferretur. Quod certè, etiam in casu esset inevitabile; nàm de novo introducti præexistentibus, sivè clàm, sivè palàm eleemosynas surriperet, damnumque inferre dicerentur, eorumdem diminuendo patrimonium, quod unicè fundatur in eleemosynis Fidelium, prout *ibid. num.* 17. scripsit Pignatellus.

Et facit, quòd Const. non emanarint ad evitandum præcisè præjudicium eleemosynarum, commodumve bursale, ut loquitur Gloss. *ad alleg. cap. cum ex eo in ver. scandala*, sed ad rixas quoque, & scandala eradicanda, quæ de facili propter æmulationes inter vicinos Conventus enascuntur, prout ejusdem *cap. cum ex eo* narrativa significat.

6 Potest etiam finis legis habere locum, etiamsi Conventus erigendus sit in loco, plusquam per quatuor milliaria distanti ab eo, in quo alius prius ædificatus reperitur; maximè si huic Loca existentia intra limites distantiæ, per Gregorium necessariæ, non sufficiant ad subministranda victualia, pro numero Religiosorum per Apostolica Decreta præfixo. Tunc certè vocandi, & audiendi sunt existentes, etiam extra allegatam distantiam, Proinde S. Congr. Episc. & Regul. in terminis erectionis Conventus in Insula Corsicæ, ob circumstantiam inopiæ Regionis, majorem præfatâ unius loci ab altero distantiâ exigit, prout sequitur. *Sac. Congr. Episcop.* 14. *Aprilis* 1673. *decrevit, ut imposterum in dicta Corsica Insula pro hujusmodi fundationibus, tàm ab Observantibus, quàm à Reformatis, & Capuccinis respectivè servandam esse dictam distantiam duodecim milliariorum, mensura illarum partium.* Quod subindè Clemens X. Const. *Nuper sub die* 20. *Maii* 1673. confirmavit; in qua refertur *sub anno* 1661. in Provinciis Burgen. Granaten. & Aragoniæ ad quindecim extendisse *Reg.* 22. *Cismontanum Aracœlitanum pag.* 101. *à tergo*.

7 Item sub earumdem Constitutionum dispositione, dubium non debet esse, ea loca venire, quæ alias solent dici *Hospitia*. Verùm in nullo, præterquam in nomine, à Monasteriis differunt. Propterea nullatenus debent Ordinarii (etiam postquã Regulares obtinuerint licentiam à S. Cõgregatione) aperitionẽ permittere nisi ad unguẽ servatis conditionibus pro Hospitiis, præscriptis in sequenti Decreto emanato in causa Calaguritana de Bilbao, quod est: *Patres Carmelitas Discalceatos posse cõtinuare in Hospitio, vel potiùs ipsum reducere ad Hospitiũ sæculare cum habitatione, quæ tantummodò deserviat pro recipiendis Religiosis itinerantibus: quòd in illo nulla servetur forma Regularis: non erigatur Ecclesia, seù Oratorium formale cum janua in publica via, sed tantùm Oratorium internum ad effectum inibi Missas, & Orationes privatas pro eorum spirituali usu tantùm celebrandi: quòd in illo Sacramenta non administrentur, nec fiant publicæ Conciones, nec Divina, aliæque functiones peragantur: non tumulentur Cadavera, nec retineatur Campana, nec aliquod signum, quod verò Conventui adaptetur, & transcendat naturam, & conditionem meri, & simplicis Hospitii sæcularis: additâ prohibitione quæstuandi, necnon, quod Regulares ad illud se transferentes non assumant titulum Præsidentis, vel alterius Officialitatis, subiiciendo ulteriùs in casum contraventionis ipso facto pœnis contrà Religiosos degentes extra Claustra: non obstante quacumque exemptione, aliisque arbitrio Sacr. Congr. Et quod super observantia præmissorum Provincialis, & Diffinitorium validè se obligent coram Episcopo, qui instrumentum dictæ obligationis ad eãdem Sac. Congr. transmittat. Romæ* 15. *Septembris* 1690.

Hanc Hospitii legem eadem S. Cong. Episc. & Regul. servari mandavit in *Atrien. Hospitii à PP. Discalceatis S. Augustini* 31. *Augusti* 1691. & in *Valiterna à Carmelitis Discalceatis* 5. *Decembris* 1692. in utraque referente clar. mem. Card. Petruccio. Undè si Episcopus in sua Diœcesi Regulares contra præscriptam formam hospitari reperiat, utatur jure suo, & Sac. Congr. instructam reddere festinet. Monacell. *ibid. n.* 15.

8 Constitutiones paritèr urgent etiã, dum agitur de reassumptione Conventus, quem Regulares priùs spontè reliquerãt, ut ex Sac. Cong. Episc. in responso dato

Ar-

Archiepiscopo Turritano 17. *Novembr.* 1617. Monacell. cit. *num.* 13.

9 Difficultas esse potest. An Regulares habentes privilegium, quòd nova Monasteria non erigantur, nisi servatâ certâ distantiâ, possint se opponere translationi Conventus in eodem loco faciẽdæ: adeout non sit concedenda translatio, nisi ipsi consentiant?

Quòd dicta translatio non sit licita, dum cæteri se opponunt dixit Donatus *prax. tom.* 1. *par.* 2. *tr.* 1. *qu.* 26. *num.* 6. 7. & 8. Passerin. *in cap. unic. num.* 17. *de excessib. Prælat. in* 6. Pignatell. *consult.* 12. *tom.* 10. Quibus in prioribus editionibus adhæsi: sed nunc recedo propter Decreta edita à Sac. Congr. Episc. in una *Montis-Regalis* 9. *Junii* 1642. & in *Agrigentina* 28. *Martii* 1697. relata à cit. Monacell. *num.* 5. & 7.

Limitandum tamen est in casu, quo nova fabrica ad emulationem extolleretur; aut indè vicini Conventus notabile præjudicium in lumine recipiendo sustinerent. Vel servitus intolerabilis prospectus induceretur, Monacel. *cit. num.* 10.

10 Non sufficit consensus Regularium, nisi ab eis præstetur Capitularitèr congregatis, ut optimè deduci potest ex integro *tit. de his, quæ fiunt à Prælat. &c.* ubi annullantur, & cassantur, quæ à Prælatis fiunt sine consensu Capituli, proùt textus ibi videndus: nec relevat, quòd Gregoriana videatur contenta, ut detur à Procuratoribus, vel Prioribus: quia utì certum est tenendũ, non loqui taxativè, & exclusivè, sed dumtaxat demonstrativè, quatenùs demonstrat eorumdem esse necessarium, ab eis dandum, servatâ formâ juris communis *alleg. tit.*

11 Mulieres prohibentur ingredi Monasteria, & Claustra cujusvis Ordinis Regularis, prout ex Const. *Regularium* B. Pii V. 20. *cum ejusdem declaratione Bullar. tom.* 2. Prohibitio extenditur, tàm ad mulieres ingredientes licentiarum prætextu, quàm sine licentiis, ut in dicta declaratione incip. *Decet.* Ligunturque excommunicatione Papæ reservata in alleg. Const. *Regularium*. Excipitur, nisi ingrediantur tempore, quo fiunt Processiones, ut in d declarat. *Decet*, & infr. *numer.* 17.

Regulares præsumẽtes introducere Mulieres, & eas admittẽtes ipso-factò Officiis privãtur: inhabiles ad illa, & alia obtinenda declarantur, & à Divinis absque alia declaratione suspenduntur, dicta Const. *Regularium*. Pœnâ verò excommunicationis ligantur per expressa in Constit. Greg. *Ubi gratiæ* 28. *Bull. tom.* 2. si admittant eas sub licentiarum prætextu.

Verùm absolutè quisq; innodatur censurâ Sedi Apostolicæ reservat, si aliquam ex illis admittat, recipiatvè: ad formam Decreti S. Congr. Episc. & Regul. apud Lant. *verb. Clausura Conventum num.* 1. Cujus tenor fuit à Card. Matthæjo Ord. Min. Protect. transmissus Com. Generali Min. de Observ. eique significavit. *Che i Signori Cardinali della Congregazione de' Vescovi, e Regolari hanno deciso, e determinato, che dove è il Guardiano con la Famiglia, etiamdio che il luogo non sia affatto compito, nè circondato da muri, fossi, ò siepe, ò che sii aperto, ivi sia Clausura: si come hà deciso la fel. mem. di Papa Pio V. & entrandovi le Donne siano scommunicate, e li Frati, così Prelati, come sudditi, introducendole, incorrano nella stessa scommunica, riservata al Papa, restando ipso-facto privi dell' Officio loro, & inabili in futurum.*

Il medesimo si dice delle selve, che non sono circondate, ut supra, etiam che siano grandissime: in quella parte però s'intende Clausura, ove li Frati sogliono ordinariamente spasseggiare, dicendo le loro devozioni; mà dove fosse selva grande, che serve per legname, e li Frati ordinariamente non vi sogliono conversare, nè praticare, ò che sia luogo aperto, ivi non s' intende Clausura.

Ma nelli luoghi, dove non sono più che trè, o quattro Frati alla cura della Fabrica, ivi non è Clausura, tanto nelle selve, quanto negl' orti; nulladimeno se li Frati introdurranno le Donne nelle stanze, dove abitano, dormono, mangiano, ò cucinano, siano penitentiati, e privi, come di sopra. E' vero, che dov'è consuetudine, che le Donne servono per manipolo, portando calce, pietre, e simili, se bene ci fosse il Guardiano con la sua Famiglia, e le Donne fossero entrate per l'espedizione della Fabrica, così nell' orto, selve, e parte del Monastero, ove si fabrica, come ove stà serrato, purche non vadino in parte, dove abitano, dormono, e mangiano detti Frati, non incorrono in scommunica. E nostro Signore

la

la prosperi, *Roma* 4. *Ottobre* 1588.
Come Fratello
Il Card. Mattei Protettore.

12 Septa Conventus, à quibus Mulieres arceantur(quæ ex observatis à Glos. *in Clementina Nè in agro v. septa de statu Monachorum* à sepio sepis dicuntur) significant clausuram Monasterii; partes autem Monasterii explicat Nicol. III. *cap. exiit de verbor. significat. in* 6. §. *Denique* disponens: *& nomine Monasterii volumus claustrum* (porticum nimirùm, aut ambulacrum) *domos* (cellas videlicèt) *& officinas interiores intelligi*: ut cœnaculum, seu refectorium, coquinam, infirmariam, mansiones Familiarium, & animalium, ex Panimolla *decis.* 88. *num.* 25. Neque debent excludi viridaria, horti, prata, & sylvæ, quæ usui Monasterii, & recreationi Religiosorum deserviunt; & quatenùs non veniant nomine Monasterii, ut censet Sorbo *v. ingredi Monasteria vers. secundo quia*, tamē sunt ipsius loca sub eadē clausura materiali; & intra ejusdem limites ex dispositione Superioris, cujus est ipsam determinare, cōtenta. Atque ita ex cōsequenti ad ipsa est Mulieribus ingressus interdictus in vim Pianæ *Const. Decet*, & Gregorianæ *Ubi Gratiæ*; quæ prohibitionem extendunt, etiam ad Monasteriorum *loca*; cujus generis debent omnia illa reputari, quæ cum eis sunt conjuncta ex resolutione Sac. Congr. *in una Arben. de anno* 1606. 3. *Jun.* Nicol. *Flos. v. Claustrum num* 4. & extra quæ nulli Religioso, non petitâ à Superiore licentiâ, fas est exire. Et procedit etiam, si murus Clausuræ materialis sit ex accidenti dirutus, quia semper remanent fundamenta, quæ sunt limites Clausuræ, jam positæ, quàm ex Ameno *de pœnis tit.* 4. §. 8. *n.* 18. non potest Superior Localis variare; & loca Monasterii reputantur, ut priùs.

13 Sed quid de hortis, ad quos patet aditus per viam publicam? Dicendum, quòd si hujusmodi hortos potest Religiosus intrare, nullâ petitâ à Superiore licentiâ, sunt pars Clausuræ, & Fœminæ ingredi nequeunt. Si verò ad illos non potest accedere, nisi priùs obtenta à Superiore benedictione, & Socio assignato: dicendum non esse vetitum Fœminis ad illos ire, tametsi ad eos posset accedi à Conventu per alium aditum ab eo, qui est per viam publicam; Ratio est, quia tales horti reputantur à Clausura separati, quod probat praxis, & usus apud Regulares idem: qui licentiâ Superioris non egent, ut per loca Clausuræ ambulent; & ideò, quia extra Clausuram, nulla prohibitio ab eis Fœminas arcet, & si intrent nulla ligantur censurâ per resoluta à S. Cong. *in Arben.* 3. *Junii* 1606. Nicol. *Flosc.* ubi supra.

14 Quoad Sacristias distinguitur per DD. Ameno *ibid. num.* 20. Sorb. *v. ingredi Monasteria Frat. & Monialium*, Bonacin *tom.* I. *de clausura quæst.* 5. *puncto* I. *sub num.* I. Donatus *tom.* I. *tract.* 4. *qu.* 12. *p.* 2. Si ad Sacristiam aditus non patet, nisi per januam, quæ sit in Claustro, Mulieres eam ingredi non possunt; si verò habet ingressum à sola Ecclesia, eis non prohibetur; quia sic censetur pars Ecclesiæ, & ejusdem, & non Conventus officina. Dubium potest esse de illa, ad quam duplici porta, alterâ in Claustro, aliâ in Ecclesia existente, patet aditus. Sed sub Clausura contineri docuit Bonacin. Ameno *ibid.* post Sorbo ponderavit PP. Pium, & Gregorium prætactas Const. edidisse, ad consulendum Religiosorum quieti, eosque liberandos à molestiis, & periculis conversationi Mulierum connexis; quæ omnia, cum Fidelium scandalo de facili possunt haberi per ingressum Mulierum in eam, ideò ab ea prorsùs sunt removendæ. Et hæc esse debet Superiorum Regula, nisi velint errare, ut loquitur Sorbo.

15 Neque possunt ingredi Grancias, Infirmarias, & Hospitia, quamquàm à Conventibus distantia; dummodò in eis sit Ecclesia cum Campanis, & Divina celebrentur Officia; secùs si sint loca purè sæcularia, & ad Divinum cultum non destinata; Donat. *ibid. tract.* 3. *quæst.* 8. quæ non gaudere privilegio Conventus firmavit *Innoc. X. Const. Cum sicut la* 29. *Bullar. tom.* 4. *ad* 15. vid. supr. *cap.* 10. *num.* 82.

16 Notandum illa verba adjecta Const. *Regularium*: *Nè eas introducere, ad mittereve præsumant*, idem non importare; *introducere* enim omnem actionem comprehēdit, quæ activè influit in ingressum Mulierum in Cōventum: ut invitare, consulere, approbare, hortari, monstrare iter, auferre impedimenta, januam aperire, & alia hujusmodi ad effectum, ut Fœminæ intrent; *admittere* verò importat

eas

eas recipere, concedere, & auctoritativè permittere, ut intrent; quod nullus potest exequi, nisi, qui tenetur ex officio prohibere; ut sunt, Superior, & Janitor, seù Sacrista, qui januas Conventus, & Ecclesiæ debent respectivè custodire. Hi omnes delinquunt omittendo, quod exequi debent; si non claudant ostium, non resistant, nè intrent, & non expellant, dum intraverint, intimando illis censuras, repræsentando offensam Dei, & Const. Apostolicarum contemptum.

Credunt aliqui Const. utpotè pœnales, & loquentes in præcisis terminis, *introducere, admittereve,* non extendi ad mandantes, consulentes, aut adjuvantes, juxta sensum *Regul.* 15. *juris in 6. Odia restringi, & favores convenit ampliari*; sed errant: in quo post Sorbo *vers. est etiã notandum,* reprehendũtur ab Ameno *n.* 24. affirmatq. cum Genuensi *prax. cap.* 17. *à num.* 1. nec dissentit Sperellus *decis.* 48. *num.* 61. quòd dispositio pœnalis extenditur ex identitate, & majoritate rationis, quando, si non fieret extensio, sequeretur absurdum, lex redderetur elusoria, & multa sequerẽtur scandala; quæ omnia concurrerent, si ad consulentes &c. Constitutiones non extenderentur; ut quisque rudis quoque intellectus potest deducere. Nec videtur id post Litteras Greg. *ubi Gratia,* verbis adjectis, *ingredi faciant, vel permittant,* posse negari: maximè, quia de consulente verificatur, quòd moralitèr influat in ingressum.

Sed quid, si Religiosus, qui nec introduxit, nec admisit, nevè influxum, etiam moralem habuit in ingressu Mulieris, eam jàm introductam ex urbanitate salutet, & ex decentia status illius per Conventum comitetur? Dicendum cum Ameno *num.* 31. delinquere crimine admittentium, aut introducentium, modò operetur aliquid, ob quod Fœmina diutiùs detineatur in Conventu; quibus addendum censerem, nisi eam quoque ad egressum stimulet, aut consulat.

Prætactas pœnas non incurrunt Fœminæ ingredientes Claustra, nevè Regulares eas permittentes ingredi tempore Processionum, cùm id eis non sit interdictum, ut sequentibus patet.

„ 17 Nos Alexander miseratione Divina tituli Sancti Joannis antè Portam Latinam Presbyter Cardinalis Cribellus nuncupatus, omnibus, & singulis præsentes nostras Litteras inspecturis, lecturis, & audituris fidem facimus indubiam, & in verbo veritatis attestamur, qualitèr Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus noster D. Pius Divina providentia Papa V. vivæ vocis oraculo nobis facto, dixit, & declaravit, fuisse, & esse mentem, & intentionem suam, quòd ejus Litteræ in forma Brevis, sub die 24: Octob. 1566. Pont. sui A. pr. editæ, quibus, Mulieribus quibuscunque Monast. Regularium ingressus cum derogatoriis clausulis, & irritantibus decretis prohibebatur, non solùm comprehendant, & comprehenderent Mulieres habentes, & habere prætendentes facultatem, & indulta ingrediendi hujusmodi Monasteria, sed etiam omnes, & quascunque Mulieres, alias, tàm in genere, quàm in specie. Significans nihilominus idem Sanctissimus D. N. eodem vivæ vocis oraculo nobis facto, quod propter hoc, & per dictas suas Litteras non intelligit, quòd Mulieribus præcludatur aditus accedendi ad Monasteria, & loca Regularia, ac eorum Claustra, quando in eis Missæ, & Divina officia celebrantur, ac quando Processiones fiunt, & quando Christifidelium Cadavera ibi sepeliuntur, ac etiam pro eis suffragia fiunt: sed liberè concessit, & concedit eisdem omnibus Mulieribus facultatem, ut ad illa loca, in quibus dicta pia opera exercentur, cum aliis Catholicis personis accedere liberè, & licitè possint, & valeant: & similitèr quòd, quando Divinum Verbum in Ecclesia Monasteriorum, & Regularium locorum hujusmodi proponitur: vel propter aliam quamcumque causam, est tantus concursus populi, quod commodè ingredi non possint, & egredi per principalem portam Ecclesiæ, concessit, & concedit eodem vivæ vocis oraculo, ut dictæ Mulieres, unà cum aliis sæcularibus personis possint ingredi, & egredi per portam Claustri Monasteriorum, & Regularium locorum hujusmodi, dummodò recto tramite accedant ad portam, qua exitur à Monasterio: non obstãtibus privilegiis, & Litteris Apostolicis, ac quibuscumque in contrarium facientibus. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium præmissorum presentes nostras Litteras exindè fieri fecimus, illasque manu propria subscripsimus, sigillique nostri, quo in talibus utimur, impressione communivimus.

Da-

„ Datum Romæ in Palatio Apostoli-
„ co in ædibus nostræ solitæ Residentiæ sub
„ Anno à Nativitate Domini 1568. Indi-
„ ctione 11. die verò 28. Mensis Januarii,
„ Pontificatus prælibati Sanctissimi D. N.
„ Pii V. Anno 3.

Alex. Card. Cribellus.

18 Nec dicendum Oracula fuisse per Sedem Apostolicam revocata; quia Gregorius XV. Const. *Romanus Pontifex 27. Bullar. tom. 3.* à sua revocatione excipit ea, facta S.R.E. Cardinalibus; & quamquàm Urbanus VIII. Constitut. *Alias 121. Bullar. tom. 4.* extendat præfatas Litteras Gregorii ad ea, etiam ipsis Cardinalibus facta, idem tamen Constitut. *Aliàs felicis ibidem* declarat Oracula Officialibus Papæ facta antequàm emanarent dictæ Constitutiones, adhuc vivere; & auctoritatis esse, eosque in Litteris, emanatis super revocatione Oraculorum, non comprehendi, & ad abundantiorem cautelam eosdem Officiales, & Ministros adversus easdem Constitutiones plenariè in integrum restituit, perindè ac si quoad illos enunciatæ Constitutiones non emanassent; Cardinalis autèm Cribellus erant tunc Officialis D. Papæ, ut etiam patet ex data suarum Litterarum.

19 Opponitur adversus ingressum Mulierum intrà claustra decretum S. C. Indulgentiarum, ut infrà. Proposito dubio: *An verba Pontificii Brevis concedentis Indulgentiam omnibus utriusque sexus Christifidelibus, Capellam intra claustra Regularium sitam visitantibus, sic accipi possint, ut comprehendant Capellam in ipso dormitorio constructam?* Sac. Cong. respondit: *Minimè illam comprehendere: nullamque tribuit facultatem Mulieribus ingrediendi claustra. 2. Maii* 1679. apud Monacell. *in append. for. p. 1.*

Cæterùm hoc tantùm probat Mulieres ex vi dictæ clausulæ non posse Claustra Religiosorum ingredi; & hoc intendit Decretum: quod tamen Indulta aliàs concessa non revocat, nec prohibet absolutè ingressum, sed solùm pro eo casu respondet quæsito.

Nec opponatur Decretum S. R. C. 30. *Septembr.* 1628. quo respondit Episcopo Oriolen. *non licere Mulieribus comitari Processiones per Claustra Monasteriorum Regularium, nisi adsit expressa licentia Sedis Apostolicæ.* Nàm de privilegio Apostolico constat ex d. const. B. Pii, *& alleg. vivæ vocis Oraculo.*

Caveant Superiores, nè aliquam Processionem ex industria instituant, ut illius occasione Mulieres Claustra ingrediantur. Nàm id esset in fraudē legis, & laxationis incentivum. Nec Mulieres admitti possunt, dum confertur habitus alicui Novitio, vel tēpore lotionis pedum, quæ fit feria 5. in Cœna Domini, vel alia occasione, Roderigo *tom. 1. qq. Regul. quæst. 48. art. 3.* Lantusca *v. Claustrum n. 4. contrà* Peyrin. *de privil. ad const. 6. Julii 2. §. 3. n. 13. & 14.* ubi tamen Superiores non excusat à peccato. Sed ubi d. privilegium non est in usu, servetur solitum.

20 Viris Secularibus non est ad Regularium Claustra aditus absolutè interdictus. Verùm quibusdam eos recipere, & admittere in certis circumstantiis prohibetur: prout sub die 1. *Decembris 1679. S.C. Ep. & Reg.* id Frar. Minor. de Observantia injunxit; cujus dispositio reperitur confirmata à san. mem. Innoc. XI. *die 20. Septembris 1685. Director. trium Ord. Const. 8.* prout sequitur: *Emanavit aliàs,* & infrà, *decretum tenoris, qui sequitur; videlicèt, Sac. Congregat. &c. Religiosæ quieti, & tranquillitati Fratrum Min. Sancti Francisci de Obser. benignè consulens, injungendum censuit, prout præsentis decreti tenore injungit omnibus, & singulis dicti Ordinis Superioribus, Provincialibus, Localibus, eorumque subditis, sub pæna privationis officiorum Ordinis, immediatè incurrenda, nè ullo unquam tempore, quovis prætextu, vel quæsito colore permittant, aut consentiant Seculares quoscumque ingredi septa suorum Conventuum, deferendo per sylvas, hortos, & prata sclopos ad venandum, sive alia armorum genera: vel illa apud Fratres, tàm Superiores, quàm subditos deponere: pariterque ludere quomodolibet per Claustra, aliaque loca publica, vel privata ipsorum Conventuum; & convivere, ac pernoctare in eis ultrà triduum, tantùm piæ hospitalitatis titulo. & sic servari mandat; non obstantibus &c. Decernentes easdem præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, & pro tēpore spectabit inviolabiliter observari &c Non obstātibus &c.*

21 Sub qua dispositione legis comprehenduntur, etiam Clerici, nisi sint

bonæ

bonæ vitæ, ut *sub die* 10. *Maii* 1680. eadem S. C. in terminis firmavit, ut infra: *S. C. &c. Referente Eminentissimo Casanate, censuit suprascriptam prohibitionem extendendam esse, etiam ad Clericos, exceptis tamen Clericis, qui exemplarem vitam ducunt.*

22 Non verò Sindici Apostolici Conventuum præfatorum Fratrum, ex ejusdem ibidem S. Congregationis responso ad dubium, eidem super ea re per Patrem Fratrem Joannem Baptistam ab Atina, Procurat. Generalem d. Ordinis propositum: *An scilicèt dicti Syndici comprehenderentur in Decreto emanato die* 1. *Decemb.* 1679.? Quæ respondit ut infra: *S. C. &c. audito Patre Ministro Generali Ordinis, & attentis narratis, censuit, ac declaravit præfatos Syndicos Apostolicos Conventuum ejusdem Ordinis, non comprehendi in enunciato Decreto. Romæ* 4. *Decembris* 1699.

G. Card. Carpineus.

Joseph Emygdius Ferrus Pro-Secretarius.

Intelligas decretum S. Cong. de anno 1679. non comprehendere Sæculares confugientes ad præfatorum Conventus pro Immunitatis beneficio, vide *cap.* 24. *num. ult.*

23 Quæritur: An ad recipiendum Conventum suppressũ alterius Religionis, necesse sit, ut audiantur Regulares in loco præexistentes?

Resp. Affirmativè, prout ex Decreto Sac. Congr. Episc. ut infra.

Fratres Reformati Ordinis Sancti Francisci Provinciæ Tusciæ obtinuerunt ex benignitate Eminentissimi Cardinalis Commendatarii Abbatiæ Sancti Joannis Baptistæ, Conventum, & Ecclesiam, aliàs Congregationis Fratrum Jesuatorum suppressæ, intra mœnia Civitatis Florentiæ existentem, cum obligatione tamen adimplendi omnia onera Missarum, & Anniversariorum, eidem Ecclesiæ annexa; In quem Conventum iidem Fratres Reformati eorum antiquum Hospitium trãsferre, seù potiùs novum Conventum erigere intendebant: Contradicentibus ad id cæteris Mendicantibus, qui ex hujusmodi translatione, seù novi Conventus erectione, non leve sibi præjudicium inferri præsumebant; quarè delatâ hujusmodi controversiâ ad Sac. Congregationem negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositam:

Eadem Congregatio, utriusque partis rationibus maturè examinatis, referente Eminentissimo Cardinali Columna, declaravit, atque decrevit, non esse locum hujusmodi translationi, seù novi Conventus erectioni; & dictos Fratres Reformatos dimittere debere præfatum Conventum noviter acquisitum, & ad eorum antiquum Hospitium redire, in eoque permanere, servatâ ejusdem Hospitii formâ: Quæ omnia, ut executioni fidelitèr demandentur, censuit remittendum, prout præsentis Decreti tenore, remittit Eminentiss. Archiepisc. Florentino, ut cum facultatibus ejusdem Sac. Congreg. dictos Fratres Reformatos ad eorum observantiam compellat, contrariis quibuscunque non obstantibus, &c. Romæ 26. *Martii* 1677.

CAPUT XVII.

Officialis quoad declarationem Regulæ S. Francisci.

SUMMARIUM.

1 *Commentis sæpè verborum sensus alteratur.*
2 *Constitutio Urbani VIII. revocatoria indultorum contra Regulam et Decretales Nicol. III. & Clement. V.*
3 *Constitutio Innoc. XI. super puritate Regulæ, usque ad num.* 13.
14 *Innc. XII. Const. confirmatoria litterarum Innocentii XI.*
15 *Quot actibus probetur frequentia?*
16 *Praxis irritandi electionem ad præscriptum Innocentianæ.*
17 *Differentia inter requirere consilium, & consensum.*
18 *Fratr. Min. de Obser. non possunt habere vineas.*
19 *Nec esse possunt executores testamentorum.*
20 *Possunt habere Bibliothecas.*
21 *Est eis interdictus pecuniarum quæstus.*
22 *An eis liceat asservare victualia?*
23 *Syndici Apostolici non repugnant observantiæ Regulæ, usque ad num.* 45.
46 *An Fratres Minores emere, & vendere possint?*
47 *An recipientes de novo Conventus annuas præstationes recipere valeant?*

1 QUia sæpissimè per glossas, seù commenta, aut doctrinales interpretationes solet legitimus verborum sensus, & pura Authoris intentio, vel depravari, aut alterari, & ad non intentum extorqueri, ideò Regulam Sancti Francisci, utpotè ab eodem in suis tabulis strictè interdictum, glossare non intendimus; nec referre super ea editas Declarationes Nicolai III. & Clem. V. ab Ordine receptas, quæ videri respectivè possunt, illa Nicolai *cap. exiit de verbor. signif. in 6.* & altera Clementis *Clement. Exivi item de verborum signif.* sed aliqua juxtà ipsarum tenorem dubia resolvere; quibus præmittimus Const. Urbani VIII. & Innocentii XI. & XII.

Omnia itaque Privilegia, Concessiones, & Indulta, sive per Litteras Apostolicas, etiam motu proprio, sive vivæ vocis oraculo concessa, quæ puritati Regulę, aut dd. Declarationibus Nicolai III. & Clement. V. quomodolibet adversantur, revocantur ab Urbano VIII. adeout illis deinceps uti non possit, ut infra.

,, 2 Sacrosanctum Apostolatus ministerium humilitati nostræ, nullo licèt meritorum suffragio, Divina dispositione commissum, postulat, ut inter gravissimas, multiplicesque Apostolicæ sollicitudinis curas, illam peculiari studio complectamur, per quam personæ sub suavi Religionis jugo Salvatoris, & Domini nostri obsequiis famulantes felicioribus in dies proficiant incrementis. Cum itaque, sicut accepimus, dilecti filii Fratres Ord. Min. S. Francisci de Observ. assiduis Verbi Dei Prædicationibus, continuaque Sacramentorum Ecclesiasticorum administratione, necnon aliis spiritualibus exercitiis uberes in vinea Domini fructus jugitèr afferre noscantur.

,, Nos, ut Fratres prædicti in tàm laudabilium operum exercitio eò alacriùs perseverent, quò amplioribus fuerint ab hac Sancta Sede favoribus muniti, providere, necnon felici illorum statui, quantùm nobis ex alto conceditur, consulere volentes, necnon Statutis, & per eos in Capitulo Generali proxime præterito decretis inhærentes, ac supplicationibus, etiam dilecti filii Bernardini de Senis, ejusdem Ordinis Ministri Generalis, Nobis super hoc humilitèr porrectis inclinati: quòd de cœtero perpetuis futuris temporibus omnes, & singuli ejusdem Ordinis Professores, juxtà dicti Ordinis Regulam, necnon Declarationes à piæ mem. Nicolao III. & Clemente V. Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, desuper emanatas, cum calcepodiis, seù sandaliis apertis dumtaxàt incedere teneantur; neque alio pedum operimento, sive panneo, sive alterius cujuscunque materiæ existat absque expressa licentia uti possint: quòdque integrum eorumdem Professorum vestimentum duabus tantùm tunicis constet, & constare debeat, unâ scilicet cum caputio, & aliâ sine caputio, ut eadem Regula præscribit; neque ejusdem Ordinis Professores tertiâ tunicâ, seù camisiâ stamineâ, aut interulâ, sivè sudariis, vel aliâ quacumque re, contra ejusdem Regulæ tenorem, etiam in vim concessionis fel. record. Julii Papæ II. etiam Prædecessoris nostri, sivè quovis prætextu, & ex quacumque causa ullo modo uti valeant, Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò statuimus, atque declaramus: prædictamq; Julii Prędecessoris, & quascunque alias concessiones, sive indulta, tam per Litteras Apostolicas, & motu proprio, quàm vivæ vocis oraculo, & aliàs quomodolibet concessa, eidem Regulæ quomodolibet contraria, abrogamus. Decernentes &c. non obstantibus &c. *Dat. Romæ 1. Octob. 1625.* Marchant. *quæst. 7. proem. in Reg. S. Franc.*

3 Innocentius XI. declarat omnes, & singulos Fratres de Corpore Observantiæ teneri observare Regulam Sancti Francisci juxta Declarat. Nicolai III. & Clementis V. contrarias consuetudines, & Privilegia revocat; plura præcepta specificat, & alia disponit observanda in receptione, & Professione venientium ad Ordinem, & Prælatorum electione; ac usum Syndici Apostolici licitum declarat, & bonorum administrationem, etiam Monialium, Fratribus prohibet, ut infra: *Solicitudo Pastoralis Officii, & infra.*

4 §. I. *Cum itaq; (sicut accepimus) in pluribus Capitulis Gener. Ord. Frat. Min. S. Francisci de Obser. nuncupatorum, & novissimè in Vallilostano, quod anno 1670. celebratum fuit, unanimi omnium Fratrum vocaliũ consensu, declaratum, & protestatum fuerit in nullo Regulæ eorundem*

dem

'em Fratrum Minorum præcepto eatenùs ... m Fratribus Minoribus de Corpore Observantiæ, sivè Observantes, sivè Refor. ... ivè Discalceati, sivè Recollecti dicantur, dispensatum fuisse, nec ipsum Observantiæ Corpus ullam unquam admisisse, vel admittere dispensationem in Regula, sed potiùs velle pro viribus, Divino favente auxilio, illam purè observare, juxtà Summorum Pontificum declarationes à Fratribus Observantibus, seù de Observantia in suis Statutis Generalibus recompilatis, pro Cismontanis anno 1673. & pro Ultramontanis anno 1621. ac à Reformatis, Discalceatis, & Recollectis in suis particularibus Constitutionibus respectivè admissas, & receptas. (Dictio respectivè facit, ut singula singulis sint referenda. Gobat. tom. 2. Oper. Moral. tract. 3. cap. 6. Append. 2. sub num. 32. lit. A.)

5 §. II. Nos pro majori hujus protestationis firmitate, & ut in Ordine præfato status, & Regula Fratrum Minorum purè observetur, singulisq; Fratribus prætextus eam transgrediendi præcludatur, eandem protestationem, & declarationem supra expressam, harum serie, auctoritate Apostolica, approbantes, & confirmantes, motu proprio, ac ex certa scientia, & matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore præsentium declaramus, omnes, & singulos Fratres de Corpore Observantiæ dicti Ordinis teneri in conscientia observare Regulam Fratrum Minorum S. Francisci, & præcepta ejus, à fel. record. Nicol. III. & Clemen. V. Romani Pontificibus prædecessoribus Nostris, exposita, & numerata ad formam Const. prædictarum respectivè; & signantèr, præter præcepta, quæ non ita frequentèr occurrunt, & recitationem Divini Officii, teneri ad jejunia præcepta in Regula, nisi excuset necessitas: ad incedendum sine calceamentis, hoceſt absque aliquo, quod pedem cooperiat, cujuscumque illud materiæ sit, nisi adsit vera necessitas à Prælato approbanda: ad non equitandum, nisi infirmitas, vel necessitas, judicio Superiorum probata, excuset: ad vilitatem vestium juxtà prædictas Constitutiones respectivè: ad non utendum pluribus vestimentis, quàm illis, quæ Regula præscribit, nempè unâ tunicâ cum caputio, & aliâ sine caputio, corda, & femoralibus; nàm aliud quodvis vestimenti genus ultrà prædicta (excepto mantello ab initio Religionis licito) ut indusia, seù camisia, sudariola, tunicellæ, & similia, sunt contra Regulam, nisi adsit vera necessitas excusans à præcepto per Prælatum approbata.

6 §. III. Ac demùm teneri ad capitale præceptum Religionis Fratrum Minorum de non recipiendis denariis per se, vel per interpositam personam.

7 §. IV. Aliarum enim rerum necessariarum possunt Fratres Minores de Corpore Observantiæ hujusmodi habere usum, licèt non dominium; Denariorum autem, nec dominium, nec usum; & proindè quævis contrectatio pecuniæ, seù denariorum, quæ non sit purè naturalis, seù quæ sit quovis modo politica, cujuscumque Domini sint denarii, seù pecunia, Fratribus Minoribus Observantibus, seù de Observantia est omninò prohibita.

8 §. V. Ac propterea omnes, & singulas dispensationes, concessiones, & consuetudines, si quæ contra præmissa in Corpore Observantiæ Ordinis prædicti reperiantur, motu, scientia, deliberatione, & potestatis plenitudine paribus, earundem tenore præsentium revocamus, cassamus, irritamus, annullamus, viribusque, & effectu penitùs, & omninò vacuamus, ac revocatas, cassatas, irritas, & nullas, viribusque, & effectu penitùs, & omninò vacuas esse, & perpetuò fore decernimus, & declaramus.

9 §. VI. Declarantes tamen paritèr, quòd per præmissa non prohibentur in dicto ordine Syndici Apostolici; cum eorum usus non sit dispensatio in Regula, sed modus à Romanis Pontificibus prædecessoribus Nostris provisus pro puriori illius observatione: sivè ejusmodi Syndici assumantur ad præscriptum Const. Nicol. III. & Clement. V. prædecessorum prædictorum, sivè secundùm dispositionem Cõstitutionum rec. mem. Martini IV. & Martini V. ac Pauli IV. prædecessorum pariter Nostrorum, proùt illorum usus in singulis Familiis, Congregationibus, Reformationibus, aut Provinciis Ordinis prædicti respectivè fuerit receptus.

10 §. VII. Ut autem in ingressu Religionis unusquisque de obligationibus, quas assumere vult, plenè informetur, statuimus, ut nullus recipiatur ad habitum Regularem in eodem Ordine, nisi priùs plenè informatus sit de prædictis præceptis Regulæ, obligantibus in conscientia, & præviâ hac notitiâ, velit probationem su-

bire; Nec quisquam admittatur ad professionem Regularem, nisi priùs examinatus sit de intellectu Regulæ, & præceptorum ejus, juxtà prædicta; & deindè immediatè ante illam coràm tota Communitate fiat ei protestatio, quòd ad observantiam Regulæ cum omnibus ejus præceptis, tunc numerandis, & exprimendis, obligetur in professione, eamque protestationem admittat, & sub ea professionem faciat.

11 §. VIII. *Quia verò efficaciùs prædicta observandi medium est exemplum Prælatorum, sivè Superiorum, ideò statuimus paritèr neminem eligi posse in Prælatum, sivè Superiorem in Ordine prædicto, qui vitam communem Observantiæ non sequatur; hoc est, qui frequentèr equitet, seù infirmitatem, quæ ab obligatione pedibus incedendi excusetur, habeat: qui indusiis, seù camisiis, aut lineis utatur apud se; vel in lecto: qui calceatus incedat: qui jejunia Ecclesiæ, & Regulæ non observet: qui aliquandò visus sit contrectare pecunias, nisi jàm per triennium saltem emendatus sit: qui notabilitèr defectuosus sit in assistendo Communitatibus Chori, Refectorii, & aliis, prout sibi in Constitutionibus præscribitur.*

12 §. IX. *Porrò electio illius, qui in omnibus premissis vitam communem non sequatur, irritanda sit à Prælato, sivè Superiore Generali, captâ informatione extrajudicali pro sua conscientia sine strepitu judicii; cum consilio tamen, & assensu trium Fratrum, qui Ministri Provinciales, vel saltem Definitores Provinciæ sint, vel fuerint: Ipsorum autem conscientias, nè aut ille expellatur, qui vitam communem sequatur, aut ille confirmetur, qui eam non observet, oneramus.*

13 §. X. *Demùm, ut omnis occasio transgrediendi præceptum de non contrectandis denariis, seù pecuniis auferatur, omnibus, & singulis dicti Ordinis Prælatis, sivè Superioribus in virtute S. Obedientiæ, ac sub pœna privationis suorum officiorum injungimus, ut nulli Religioso ejusdem Ordinis permittant administrationem fundorum, redditaum, ac quarumcumque aliarum rerum, & bonorum mobilium vel immobilium, cujuscumque Domini illa sint; & signantèr, ut nulli Religiosorum Ordinis hujusmodi permittatur administratio bonorum temporalium alicujus Monasterii Monialium sub quovis prætextu, aut nomine: nempè, Administratoris, Syndici, Factoris, Coloni, Superintendentis, Villici, aut alio quovis imaginabili. Decernentes &c. sublatâ eis &c. ac irritum, & inane &c. non obstantibus &c. Romæ 20. Novembris 1679.*

14 Innocentius XII. solvit dubium ortum super eligibilitate, vel ineligibilitate eorum, qui non servant rigorem Regulæ, prout sequitur. *Aliàs à fel. rec.* deindè inserit litteras Innoc. XI. & infrà subdit: *Cùm autem, sicut dilectus filius Bonaventura Poerius Minist. Generalis dicti Ordinis Nobis nupèr exponi fecit: nonnulli Visitatores ex utraque Familia ejusdem Ordinis, tàm de Observantia, quàm Reformati dubium ei proposuerint: An eorum Religiosorum, qui vitam communem in victu, vestitu, Chori frequentia, iter pedibus agendo, aliisque similibus à Regula præscriptis rigoribus non observant, idque ex infirmitatis, sivè alterius impotentiæ causa, quæ eos juxtà textum Regulæ, & Constitutionum dicti Ordinis excusat, adeoque à transgressionis culpa eximit, electio in Prælatos, sivè Superiores in eodem Ordine valida sit; eaque, si aliàs canonicè facta reperiatur, & illi officiorum, ad quæ fuerint electi, cæteroquin sint capaces, ab ipsis Visitatoribus confirmari possit, & debeat; Ipse verò Bonaventura Minister Generalis, tametsi existimet Religiosos, qui propter infirmitatem, aut aliam quamvis necessitatem vitam communem, aliaque in præinsertis Innocentii Prædecessoris Litteris præscripta exactè observare nequeunt, ab Officiis, & Gradibus Superioritatis excludi debere, seque, ac pro tempore existentem Ministrum Generalem Ordinis supradicti, eos, etiam aliàs canonicè electos, juxtà earundem Litterarum formam, excludere posse; illos autem, qui culpabilitèr dictam vitam communem non observant, et ex malitia delinquunt, non solùm ab Officiis, et Gradibus hujusmodi excludi, sed etiam pœnis côtra transgressores statutis puniri debere; nihilominus dubium præfatum declarari, ac aliàs desuper opportunè à nobis provideri plurimùm desideret.*

Nos ejusdem Bonaventuræ Ministri Generalis votis hac in re favorabiliter annuere volentes, eumque à quibusvis excommunicationis, suspensionis, et interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, et pœnis à jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quo-

quomodolibèt innodatus existit, ad effectũ præsentium dumtaxàt consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, supplicationibus ipsius Bonaventuræ Minist. Generalis nomine nobis super hoc humilitèr porrectis, inclinati, de Venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium, & dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum super Disciplina Regulari specialitèr à Nobis deputatorum, qui rem maturè discusserunt, consilio, Religiosos omnes præfati Ordinis, qui vitam communem observantiæ in præinsertis Innoc. Prędecessoris Litteris pręscriptam verè, & cum effectu sequi non solent, etiamsi id ex infirmitate, seù alia quavis necessitate, & absque ipsorum culpa accidat, in Pręlatos, seù Superiores ejusdem Ordinis eligi non posse, eorumque electionem, si quando fiat, tametsi aliàs canonica foret, à Prælato sivè Superiore Generali dicti Ordinis, servatâ quoad hoc earumdem Litterarum formâ, irritandam esse; illos verò, qui in prędictis observantiæ communis exercitiis, seù in eorum aliquo culpabilitèr deficere consueverunt, non modò, ut suprà ineligibiles esse; sed insupèr pœnis Constitut. ipsius Ordinis subiacere, auctoritate Apostol. tenore præsentium, declaramus, ac etiam statuimus, & ordinamus. Decernentes &c. non obstantibus &c. Romę 2. Julii 1695. Bullar. par. *d. Innoc. XII. la* 47.

Verùm absolutè non concluditur ineligibilitas ex equitatione, sed ex eacum frequentia: ex frequentia enim crimen aggravatur, ut docent Sperellus *decis.* 37. *n.* 49. Ameno *de pœn. tit.* 4. §. 4. *adulterium num.* 53. tantò enim sunt graviora peccata, quantò diutiùs infelicem animam detinent alligatam, *cap. cum tanto de Consuetudine.*

15 At dubitatur, quot actibus frequentia probetur? Duos sufficere tradit Glos. *in verb. frequentare ad cap. Monasteria de vita, & honestate Clericorum cap. ita nos* 25. *quæstion.* 1. & infertur: ex 40. *Regula juris in* 6. ubi: *pluralis locutio, duorum numero est contenta.* Verùm satis non esse videtur certum ex distinctione, quæ reperitur inter Relapsum, Recidivum, & Frequentem; siquidèm *Recidivus* in crimine per Ameno *cit. num.* 53. ille censetur, qui semèl de delicto punitus, ejusdem speciei novum committit. Et *relapsus cap. Accusatus de hæreticis in* 6. §. *Eum verò* dicitur, qui hæresim in judicio abjuravit, & posteà in aliam, etiam hæresis speciem, sive sectam cõmittit, ut ibi textus. *Frequens* verò, qui pluriès crimen cõmittit, de quo nunquã punitus sit; unde frequẽtia pluralitatẽ exigit: sed ad duos actus ex vi Const. non restringitur; alioquin in ea non sumeretur, ut contradistinctè à Relapso; ideò numerus actuum, & ipsorum qualitas arbitrio Judicis relinquitur.

Sic paritèr ineligibilis est, qui *utitur lineis apud se, vel in lecto,* hoc est, qui, vel illa ad carnem defert, vel tenet in lecto, & quoad id defactò consuetudinẽ habet; quam per Ameno *cit. tit.* 2. §. 1. *num.* 181. *usus* in casu significat; & super numero actuum ad eam inducẽdam sufficientium Judex pronunciat ex Engel. *Colleg. Univer juris Can. lib.* 1. *tit.* 4. *num.* 8. Non peccare subdit Ameno *cit. n.* 182. qui fatigatus ex itinere, concione habita, exercitio, laborevè violento sudans lineo sudario se abstergit; ipsumque deindè, sudore perseverante, ad illum excipiendum subtus habitum ad quatuor, vel sex horas, & sine Sæcularium scandalo defert; nedùm, quia id ex legitima causa, & ex necessitate faciat; sed etiam, quia illud ea occasione, & ad modicum horarum tempus portare, non possit dici lineorum usus. Cæterùm mortalitèr, & non tantùm venialitèr, ut Joannes de Graffis asseruit, Fratrer Min. peccat, qui sine dispensatione lineam camisiam, etiam truncatis manicis, ad carnem gestat, ut apud Marchant. *in cap.* 2. *Regulę tit.* 3. *qu.* 5. *conc.* 1. & talitèr dispensati à Prælaturis arcentur, etiam ex dispositione Const. Gen. *cap.* 2. §. 9. *num.* 15. *Minister verò eum, qui cum tali licentia utitur camisiâ, adnotet in eorum numero, qui vitam communem servare non possunt, ut liquidò constet conformitèr ad Statuta, quòd non possint eligi in Officium alicujus Prælaturæ.*

Ad concludendam ineligibilitatem ex contrectatione pecuniæ sat est, ut quis semel visus sit easdem contrectare. Verùm eligi non prohibetur, si per triennium adminùs se correxisse constet; ut ex Cõst. Innoc. *n.* 11. ex quo habetur, quàm strictè ipsis Fratribus prohibeatur pecunia.

16 Electionem irritare, eamq; ad præscriptum Const. cassare non est de spectantibus ad actus facultativos; nàm actus me-

meræ facultatis censentur per Engel. *cit. num.9.* qui nullam juris obligationem, aut necessitatem habent, & pro cujuslibet arbitrio fieri, vel omitti possunt; id autem arbitrio, & libertati Generalis non committitur, sed potiùs necessitas imponitur, ut per expressa ibid. *n.12.* & significant clausulæ, *irritanda sit*; *ipsorum autem conscientias, ne aut ille expellatur, qui vitam communem sequatur, aut ille confirmetur qui eã non observet, oneramus.*

Debet Generalis super eo pronunciare *capta informatione extrajudiciali pro sua conscientia, sine strepitu judicii*; ut expressè textus: quorum sensus datur in Clement. *sæpe contingit de verbor. signif.* ut sequitur. *Sancimus, ut Judex, cui taliter causam committimus, necessariò libellum non exigat, litis contestationem non postulet, tempore etiam feriarum, ob necessitates hominum indultarum à jure, procedere valeat: amputet dilationum materiam: litem, quantùm poterit, faciat breviorem: exceptiones, appellationes dilatorias, & frustratorias repellendo: partium Advocatorum, & Procuratorum contentiones, & jurgia, testiumque superfluam multitudinem refrænando: non sic tamen Judex litem abbreviet, quin probationes necessariæ, & defensiones legitimæ admittantur &c.* Et facit Glofs. *ad cap. statuta de hæret. in 6. in verb. certum est.* Pasqualigo ad Laurentum de Franchis *par. 1. num.* 708. tradit servanda: & probationes, citationes, defensiones legitimas, juramenti præstationes, ait, nunquam esse in Summario processu omittendas, utpotè necessarias pro habenda veritatis notitia. Engel. *lib 2. tit.1. num.12.* distinguens judicium ordinarium (ut, cùm Judex cum ordinaria figura, & strepitu judicii, juxtà præscriptũ juris procedit à Summario ut cum idem, omissis ambagibus, & ordinariis judiciorum solemnitatibus summatim de causa cognoscit) docet hoc summarium judicium necessarium esse in causis electionum, provisionum, & similibus, ubi periculum aliquod, & damnum ex mora, & administrationis defectu timetur; quod in casu nostræ electionis posse evenire, non est dubitandum.

Et cum consilio, & assensu trium Fratrum, ait textus, *qui Ministri Provinc. vel saltẽ Definitores Provinciæ sint, vel fuerint*; quæ copulativè requiruntur, tanquã de formâ, adeout si unum, vel alterũ omittatur, decretum de electionis nullitate vim non habeat. Quòd omissio consilii, quando id jura requirunt, actus irritet, habetur expressè *cap. novit, cap. quando, de his, quæ fiunt à Prælatis sine consensu Capituli, & cap. cum in veteri. de electione*: ubi disponitur non tenere electionem, non requisito, vel non expectato cõsilio, quod de Papæ mandato requirendum, & expectandum erat. Et idem *tit. cit. cap. de his, cap. ea noscitur, cap. tua nuper, & cap. Pastoralis*, statuunt respectivè Cœlest. & Innoc III. si consensus non accesserit.

17 Differunt requisitio consilii, & requisitio consensus: cùm consensus requiritur, tenetur Prælatus id exequi, & sequi, quod major pars Capitularium concluserit: *alleg. cap. ea noscitur.* Cùm verò consilium dumtaxàt exigitur, sola consultatio cum Capitularibus sufficit, absque eo quòd Prælatus teneatur eorumdem consilium sequi, cap. *cum olim de arbitr.* cum sua Glofs. *ver. Inter Priorem.*

18 Quæritur: *An Fratres Minores possint habere vineas, agros, &c.?*

Resp. Negativè per tex. *in d. cap. Exiit §. Ad hæc*: ubi ipsis prohibetur recipere vineam, vel agrum ad excolendum, vel domum ad locandum: *Et in d. Clément. Exivi §. Licèt verò*, ubi Fratribus permittitur habere *hortos, & areas competentes ad recollectionem, vel recreationem sui, & interdùm ad seipsos post labores hujusmodi corporaliter deducendos; necnon ad habenda necessaria hortalitia pro se ipsis: habere tamen hortos aliquos, ut colantur, ac olera, & alia hortalitia pretio distrahantur; nec non & vineas, repugnat suæ Regulæ. Quòd si talia ad usus proximè dictos, ut, putà agrum, vel vineam ad excolendum, & consimilia Fratribus legarentur, per omnem modum Fratres à receptione talium abstinerent; cùm, etiam præmissa habere, ut pretium fructuum suis temporibus habeatur, ad naturam, & formam proventuum appropinquet.*

Ex quibus deducitur I. Quòd eis non licet habere hortos excessivos, hoc est, non necessarios; cum eis habere non liceat, quod necessarium non est: & ideò in fraudem paupertatis retinentur, & in scandalum populi. II. Quod

II. Quòd, quamvis eis permittantur orti ad prætactos effectus, vineæ omninò negantur, ex quo istæ ex sui natura ordinentur ad vinum reponendum; quarum fructus sapiunt copiam, & accedunt ad naturam proventuum, ac annui, hoc est, certi redditus, secundùm ea, quæ notat ibid. Gloss. *in ver. Oppono*; & ideò per eas eorum paupertas, & mendicitas relevari videtur: ex eo etiam, quòd accedunt ad naturam possessionum, quarum, etiam usus, eis interdicitur d. Clement. §. *Cumque annui redditus*.

III. Quòd habere paucas vites in dictis hortis, vulgò *Pergole*, ad percipiendum uvam pro usu Fratrum, non censetur eis vetitum, cum inter hortalitia annumerentur.

20 Quæritur: *An dicti Fratres possint esse executores testamentorum, & ultimarum voluntatum?*

Resp. Negativè, prout d. Clement. §. *Cumque annui redditus in ver. Cumque dicti Ordinis*: cùm id, juxtà textum, ut plurimùm non contingat absque actibus litigiosis, & contrectatione pecuniæ, quæ eis omninò *dicto loco* vetatur. Et quamvis sæpè accidat, ut ea non eveniant, tamen non cessat prohibitio, ut per Glos. *ibid. in v. dixit*; nàm sufficit, quòd hęc aliquãdo cõtingere possint. Neq; ea fuit sola ratio prohibendi, sed etiam, nè avocarentur à spiritualibus laboribus, quibus quotidiè debent occupari, prout §. *Licet verò*; ac etiam, ut evitentur fraudes, quæ sæpissimè in talibus contingunt. Nàm est à viris perfectis specialitèr evitandum, non solùm, quod malum esse dignoscitur, sed & omne, quod speciem habet mali, ut in §. *Ampliùs*. Cæterùm posse super ultimarum voluntatum consilium dare, eis non interdicitur, ut expresè text. *ibid.* Cùm ex hoc ipsis circa bona temporalia nulla jurisdictio, sivè actio in judicio, sivè dispensatio tribuatur.

21 Quæritur: *An Fratres Min. de Observ. possint habere Bibliothecas?*

Resp. Affirmativè, ut in terminis dicto cap. *Exiit* §. *Quia verò libros*: sed librorum dominium ad Papam spectat, ut ibi tex.

Circa quod est ponderandum surripientes furto librum, aut quinternum è Bibliothecis Minorum ligari excommunicatione Papæ reservata ex Constitut. B. Pii V. *Cum sicut accepimus la* 18. *in Bullar.* Roderici editam 4. *Novemb.* 1568. Quæ (ex eiusdem testimonio ibid. tit. Clemens VIII. § *Fidem facimus, & ex primo regesto Aracœlit. Cur. Ultramontanę*) non fuit revocata ab eodem Clemente, quemadmodum moderatus est alteram Sixti V. *Cum sicut la* 67. *in Bullar. to.* 2. quoad pœnas in ea statutas, quibus subdebantur consulentes, & removentes per se, vel per alios, etiam pro minimo temporis spatio, è dictis Bibliothecis libros, quinterna, & folia. Quarè in præsenti circa hoc attenditur Constitutio B. Pii, quæ loquitur solùm de surripientibus furto, prout scripsit, etiam Sanctoro *de pœn. cap.* 8. §. *Undecimus casus*.

Cæterùm ad incurrendam censuram à B. Pio latam, necesse est, ut libri furto surripiantur è Bibliothecis formalibus. Bibliotheca autem formalis censetur, non quæcũque librorum in quovis loco adunatio, & collectio, sed notabilis, & magna librorum copia (juxtà qualitatem Conventus) in loco publico cum armariis, & thecis, vulgò *Scanzie*, authoritate Superioris electo, ut Bibliotheca vocetur, & pro Bibliotheca habeatur: & ita ad Bibliothecam formalem requiruntur libri, armaria, & locus deputatus, juxtà *l. librorum, ff. de legatis, & fideicom.* §. *Sed si Bibliotheca*.

22 Quæritur: *An in Ecclesiis Fratrum Minor. sit interdictus pecuniarum quæstus?*

Resp. Affirmativè de quæstu, qui cadit in commodum, & utilitatem ipsorum Fratrum, ad text. *in d. Clement.* §. *Quocircà*: ibi. *Quocircà quæstus omnis pecunię, ac oblationum pecuniarum receptio in Ecclesia, vel Cippi, vel Trunci ordinati ad offerentium, vel donantium pecunias reponendas; necnon recursus alius ad pecunias, seu habentes ipsas, qui per Declarationem prædictam* (hoc est Nicolai III. d. cap. Exiit) *non conceditur: hæc, inquam, omnia sunt eis simplicitèr interdicta*. Undè mortalitèr peccant, nonmodò contra Regulam, sed etiam ratione scandali, quotiès pecunias petant. Casus, pro quibus ad amicos spirituales eis licet pro eleemosynis pecuniariis recurrere, & per quos sint expendendæ, enunciantur in d. cap. *Exiit* §. *Cęterùm cum in eadem*; & d. Clement. §. *Porro vers. Cum etiam.*

Dixi, quæ *cadit in utilitatem Fratrum*; quia alitèr est discurrendum, cùm quæ-

quæstus pecuniæ ad instantiam Episcopi, vel Civitatis fieret pro pia causa aliorum, & pro pauperibus Urbis, Hospitalis, Terræ Sanctæ &c. prout hic Romæ praxis est, ut tempore Quadragesimæ ad instantiam Vicesgerentis, vel aliorum extra Ordinem, in Concionibus in hac Ecclesia Aracælitana commendetur à Concionatore pecuniarum quæstus, ad dd. similesvè causas · sed tunc pecunia recolligitur per Sæculares; & statim per eosdem absque ulla Fratrum operâ personis instantibus traditur. A pecuniis enim Fratres ita alieni esse debent, ut, nec ipsis liceat earum usus, & contrectatio, prout est textus in allegat. cap. *Exiit*, §. *Ad majorem*. Et in d. Clement. §. *Cumque annui redditus*, *vers. Verùm etiam*. *vid. cap.* 10. *num.* 45.

22 Quæritur: *An Fratribus Min. liceat conservare victualia, granum, vinum, oleum &c.*

Resp. Affirmativè: Sed hac limitatione; si rationabilitèr judicent, quòd alio modo ea habere non possint, ut expressis terminis d. Clement. §. *Licèt*, *ver. Rursus*.

23 Quæritur: *An repugnet observantiæ puritatis Regulæ Fratrũ Min. de Observ. uti Syndico Apostolico assumpto ad præscriptum Constitutionum Martini IV. Martini V. & Pauli IV. in cujus Const. ex Clementi la 1. in Bullar. tom. 2. confirmantur illæ utriusque Martini?*

Pro repugnantia multa infarcinat Sanctoro Comment. *in stat. cap.* 4. *stat.* 4. præsertim quoad actum recipiendi eleemosynas pecuniarias pro Fratrum necessitatibus per Benefactores oblatas, & donatas. Considerans I. hujusmodi Syndicos esse datos ad thesaurizationem.

II. Quòd dominium pecuniæ sit apud Fratres, & non apud Sedem Apostolicam; Quæ in se recipit dumtaxàt dominium earum rerum, quarum usum Fratribus licet habere, prout expressè declarat Nicolaus III. d. cap. *Exiit*, §. *Ad hac*. Et Clemens V. *d. Clement. Exivi*, §. *Proindè* Et idem Paulus *d. const.* §. 11. ibi: *Qui* (hoc est Syndici) *res ipsas, & rerum ipsarum pretium, & prædictas eleemosynas nomine Romanæ Ecclesiæ (ad quam rerum omnium mobilium, & immobilium, quibus Fratres uti possunt, jus, proprietas, & dominium, nullo medio spectat) recipiant, & recipere possint, & debeant, per eosdem in Fratrum ipsorum utilitates, etiam pro victu, & vestitu eorum, ac reparatione Conventuum, & Fratrum hujusmodi necessitatibus pro tempore convertenda, sicut, & quando à Generali in toto Ordine, & Provincialibus Ministris, ac Custodibus* (sub quibus comprehenduntur etiam Guardiani) *in Provincia, & Custodia sibi decreta, vel ab iisdem Fratribus de consensu eorum fuerint requisiti*. Usus autem pecuniæ dd. Fratribus non licet, ergo ejusdem dominium in Romanam Ecclesiam non transit.

24 Sed, his non obstantibus, hujusmodi Syndicos puritati Regulæ non repugnare, nec inferre dispensationem relaxativam in observantia Regulæ, patet. I. Ex quo in manu Sedis Apostolicæ sit ipsam Regulam declarare, modosque idoneos, & accomodos juxta temporum circumstantias ad puram ejusdem observantiam, approbare, & disponere. Quod sanè à nullo negabitur, cum approbare Religiosorum Regulas ad Romanũ Pontificem privativè quoad alios quoscumque spectet, per *text. in cap. Quod votum de voto in 6.*

25 II. Ex quo idem Paulus *d. const.* & §. declaraverit *Fratres non facere contra Regulam, quam profitentur, imo cũ illius observatione quoad hoc & pura, & sana conscientia sine alicujus conscientiæ scrupulo vixisse eatenùs, & in posterùm vivere*. Ubi per clausulam *sublatâ* claudit os alitèr dicendi, & irritat, quidquid secùs judicatum fuerit.

26 III. Ex eo etiam, quod Innoc. XI. d. const. *Solicitudo* §. 6. declaret usum Syndici assumpti, etiam ad præscriptum Const. Martini, & Pauli non esse dispensationem in Regula, sed modum à Romanis Pontificibus provisum pro puriori illius observatione. Cujus Constitutio propter clausulam *motu proprio, & ex certa scientia*, non potest vitio subreptionis notari, cùm tanta sit ejusdem clausulæ virtus, ut omnem subreptionem excludat, cap. *Si motu proprio de præbend. in 6.* & Clement. *Si Romanus eod. tit.*

27 IV. Tùm paritèr, ex quo d. Syndicorum usus licitus supponatur à Sac. Congr. ab Urbano VIII. consultat. Frat. Min. præposita. Quæ, licèt fuerit

ere-

recta ad tollendos abusus contra observantiam Regulæ inductos, tamen *list.3.ad 4.* censuit Syndicos Apostolicos posse accipere pecunias spontè oblatas pro Missis per Fratres celebratis, ut dicam infra *cap.30. num. ...*

28 V. Tum etiam, quia dicti Syndici non sunt Procuratores Fratrum, sed Sedis Apostolicæ Substituti, Procuratores, & Oeconomi (& propterea dicti Syndici Apostolici) cujus nomine eleemosynas pecuniarias recipiunt, easque in Fratrum necessitate erogant.

29 Deindè ad resolutionis confirmationem posset considerari nihil opponi dd. Syndicis, quod retorqueri non possit, & applicabile non sit Syndico, & Substitutis Donantium, sivè ab istis, sivè à Fratribus nominatis, concessis à d. Nicolao, *cit.cap.* §. *Quia verò*: Qui tamen nec Regulæ repugnant; prout de hac re doctè scripsit, & collationem fecit Marchant. *relect. Theol. in Regul. S. Franc. difficult. de instit. Synd.* ideò nos calamo parcimus, & ad eum Lectorem mittimus.

Ad rationes à Sanctoro productas.

30 Ad primam, negamus Syndicos dari ad thesaurizationem: Nàm Fratres non debent permittere, ut apud eos plus pecuniæ deponatur, quàm eorum necessitates, non futuræ, sed præteritæ, præsentes, vel imminentes ferant; juxtà d. c. *Exiit* §. *Et quia oportet, v. caveant*; Nec Syndici in fraudē paupertatis debēt excessivas pecuniarū eleemosynas accipere.

31 Ad secundam, dicimus, si conferentes eleemosynas dominium sibi nō reservant, ipsum esse apud Romanam Ecclesiam, de quo dubium esse non potest. Tùm quia ejus nomine recipiuntur, & authoritate administrantur. Tùm quia hùc intrat dispositio Nicolai III. d. cap. §. *Ad hæc cum:* ubi, nè rerum perfectè, & absolutè oblatarum, donatarum, concessarum Fratribus Min. (qui nec sibi in speciali, nec Ordini in communi aliquod acquirere possunt) dominium sub incerto videatur esse, decrevit ad Romanum Pontificem, & Romanam Ecclesiam plenè, & liberè pertinere.

32 Nec dicas id restringi ad mobilia, quorum usus Fratribus licet, ut expressè text. Nàm illud, ne *rei dominium sub incerto videatur esse* procedit etiā in dominio pecuniæ absolutè donatæ. Tùm quia aliarum rerum dominium illis perfectè donatarum ad Romanum Pontificem spectat: quia Pontifex est aliquo modo Pater specialis Fratr. Min. & filius incapax acquirendi sibi acquirit suo modo Patri, ut ibi textus. Tùm quia §. *Quia verò, vers. si verò* à Nicolao decernitur, quòd pecunia, quæ exigitur ex re, Fratribus licita, quæ vendi contigat, in rem, cujus usum ipsis Fratribus licet habere, per Procuratorem, ab ipsa S. Sede, vel Card. Protectore deputandum expendatur. Modò, tempore intermedio ad venditionem, & conversionem pecuniæ in rem Fratribus licitam, dominium pecuniæ apud alium esse non potest, quàm Romanum Pontificem; cùm nullus alius prçter eum assignari possit, in quem transferatur, & maneat, ut consideranti textum obvium erit. Consequentèr ita est resolvendum de dominio pecuniarum, quç in eleemosynam conferuntur, & à Syndicis Paulinis pro Fratrum necessitatibus expendūtur; cùm apud Fratres non sit, quia ex Regula incapaces: nec apud Dātes, quia per eleemosynā dominium transfertur: nec apud Syndicos, qui sunt puri Procuratores, & Oeconomi Romanæ Ecclesiæ, cujus nomine pecunias recipiunt, & administrant.

33 Nec repetas textum esse restrictum ad dominium rerum, quarum usus Fratribus non prohibetur; Nàm non loquitur exclusivè ad dominium pecuniæ existentis ex pia, & liberali Benefactorum voluntate, aut Missarum stipendio apud Syndicos: sed esse apud Romanam Ecclesiam concludentissimè habetur d. §. *Quia verò*, ut superiùs ponderavimus.

34 Neque paritèr urget textus ex Paulina. Nàm ex ea apertè colligitur dominium pecuniæ in manibus Syndici pertinere ad Ecclesiam, cùm ejus nomine recipiatur, & authoritate erogetur in Fratrum necessitates. Quòd sanè ad dominium spectat, cùm sit *jus, seù facultas legitima disponendi liberè, & absq; ullius injuria de re, vendendo, donando, emendo &c.* Clausula verò *ad quam rerum omnium &c.* d. Const. non est apposita cum exclusione ad dominium Romanæ Ecclesiæ in dd. pecunias, sed ad significandum dd. Fratres, nec sibi in speciali, nec Ordini in cōmuni posse aliquid acquirere. Et quòd, etiam rerum, quarum usus

eis licet, jus, proprietas, & dominium nul lo medio, sed immediatè spectat ad Ro manam Ecclesiam.

35 Et indè est differentia paupertatis Minoriticæ ab ea cæterarum Religionum. I. Quia Illæ in communi rerum dominium habent per Trid. *sess.* 25. *cap.* 3, *de regul.* II. Quia Religiosi ipsarum in particulari possunt de licentia Superiorum habere usum pecuniæ.

Neque iterùm replices. Dantes pecunias Syndicis intendunt dare Fratribus, non Sedi Apostolicæ. Nàm non est verisimile, nec præsumendum, quòd velint dare modo illicito, & peccaminoso, & ita, ut Fratres sint transgressores Regulæ; sed potiùs modo possibili, & ad proprium meritum, eorum necessitatibus providendo, ut *d.* §. *quia vero ver. non enim.* At dato, quòd vellent, ut Fratres haberent pecuniarum dominium, adhuc apud eos dominiū non foret, cùm ipsorum Regula resistat, & ad Romanam Ecclesiam spectaret, quamvis nollent; dummodò sibi non reservarent: & factum esset intentioni contrarium.

36 Dices. Usus Syndici in terminis Paulinæ est contra *d. cap. Exiit d.* §. *Quia verò libros*; ubi deputatio Syndici ad Sedem Apostolicā, vel ad Card. Protectorem dicitur pertinere: adeòque videtur inferre dispensationem in observantia Regulæ, quæ juxtà Declarationes Nicolai III. & Clement. V. observanda est, prout in quovis Capitulo Generali protestatio præmittitur.

Resp. Negando antecedens. Ex difficultate enim adeundi Romam pro deputatione Syndici, vel à S. Sede, vel Card. Protectore, frequentissimè offendebatur puritas Regulæ per recursum modo illicito ad pecunias. Cui malo provisum est per dd. Pontifices tribuendo Generalibus, & Provincialibus facultatem nominandi Syndicos. Nec capio, ex quo inferatur dispensatio in Regula, si ponderetur in *d. cap.* §. *cæterum cū, ver. si tamen ipse*; ex Paulina solùm habetur, quòd facultas deputandi Syndicos à S. Sede attributa Car. Protectori, sit ampliata ad dd. Ministros, ut ipsi eos nominēt.

37 Et adverte, quod Paulina utitur verbo *nominare*; quia non ipsi Superiores conferunt authoritatem Syndicis recipiendi, & expendendi eleemosynas pecuniarias in Fratrum necessitates, sed, supposità per ipsos nominatione, eam recipiunt à S. Sede; cujus ex dictis sunt Oeconomi, & veluti Substituti. Superiorum nominatio est pura declaratio, quòd auctoritas Papæ ad præfata exequenda in personas nominatas derivat.

38 Itèm. Considera contra Sanctoro nullam esse paritatem inter Syndicos, & Cippos, ac possessiones. Quoniam S. Sedes concedit Fratribus usum Syndici, non verò Cipporum, & possessionum Clement. §. *Porrò*. Tum quia in his aliquid certi pro sustentatione relucet. Pariter observa Syndicos non esse *interpositam personam*. Nam persona interposita, juxta text. *in cit. cap. Exiit* §. *Ad majorem*, illa dicitur, quæ nomine Fratrum pecunias recipit, & eas eorum authoritate, & tanquàm ipsorum expendit. Syndicus autem pecunias nomine Fratrum non recipit, nec ipsorum nomine expendit, sed solùm nomine Romanæ Ecclesiæ, ut in d. Paulina.

39 Ex quibus habetur. I. Quòd Syndici Apostolici dici possunt Substituti amici spiritualis, Papæ nimirùm, Qui cùm impotens sit per se ipsum immediatè expendere pecunias, datas in Fratrum necessitates, eas erogandas committit personæ à Fratribus nominatæ. Quemadmodùm Substituti Donantium dicuntur substituti amici spiritualis: personæ nimirum, quæ ex amore Dei, vel devotione ad Fratres dat pecuniam pro Fratrū necessitatibus. Quinimmò ipsis Syndicis ratione ministerii potest participativè convenire nomen amici spiritualis.

40 II. Quòd Syndici sunt instruendi se pecunias recipere, non nomine Fratrū, sed Sedis Apostolicæ; hujusq; nomine, & authoritate expendere in Fratrū necessitates. Et in receptis, quas faciunt, non debent testari esse Fratrum, sed in necessitates Fratrum expendisse.

41 III. Quod non debent pecunias in tanta quantitate recipere, ut sint in fraudem paupertatis.

42 IV. Quòd Fratres non possunt recurrere ad Syndicos, nisi pro necessitatibus præteritis, præsentibus, vel imminentibus, & cum aliæ cessant eleemosynæ, d. cap. *Exiit* §. *Cæterùm cum. ver. & quia.*

43 Itèm sequitur, quòd Fratres nil juris habent in pecunia, nec possunt Syndico

dico præcipere, ut pecunias expendat, sed solùm debent rogare, & ad eum humilitèr recurrere manifestando, & significando necessitates Fratrum, prout ibidem *ver. ita tamen, quod.*

44 Et tandem habes non posse Fratres à Syndicis computus juridicos exigere, quia hoc est proprium habentis jus in pecunias. Et cùm videntur Syndici ipsis computus reddere, id non est actus juridicus in debito, & obligatione civili fundatus, sed est charitativa informatio Superioribus exhibita ad ostendendam propriam fidelitatem: ad quam possunt per Fratres moneri, ut ibi *textus.*

45 Usus itaque Syndici juxtà Paulinam est Fratribus licitus, sed Fratres debent in recursu ad ipsos omni cautelâ procedere, & adnotata servare: De capacitate Fratrum ad legata dicendum *cap. 30.*

46 Quæritur etiam: *An Frater Minor possit vendere, & emere?*

Resp. Negativè; nàm est Fratribus vetitum, nedùm contrectare pecuniam, sed etiam quoscumque contractus civiles celebrare, juridicas obligationes contrahere, conventione civilitèr, vel juridicè obligatoriâ de pretio rei pacisci: adeòque, & in rigore emere; etenim ea omnia rigorosa emptio comprehendit. Dicitur *in rigore*, quatenùs lato modo eis emere licet, hoc est, nō se obligando civilitèr ad pretium pro re empta solvendum, nec mandando solutionem eorum fieri auctoritate, neque rei acquirendo dominium, aut proprietatem: sed prout emere dicit de pretio per modum conventionis naturalis convenire, solutionem rei per idoneam personam, scilicèt Syndicum, vel amicum spiritualem procurare, & in simplicem usum dumtaxàt acquirere, prout textus expressus d.c. *xiii*, §. *Cæterùm cū*: *Possint tamen*, ait Niol. *ipsi* (hoc est, Superiores, & de horū licentia subditi) *pro satisfactione faciēda pro eorum necessitatibus, quæ pro tempore occurrerint* (*cessantibus eleemosynis, de quibus satisfieri commodè tunc non posset*) *citrà cujuslibet obligationis vinculum dicere, quòd per eleemosynas, & alios amicos Fratrum ad solutionem hujusmodi faciendam intendant fidelitèr laborare.*

Sic etiam eis in rigore vendere non licet; nàm rigorosè vendens, jus, & dominium rei in emptorem, mediante obligatione pretii transfert, pecunias recipit, sivè jus recipiendi acquirit: quæ ipsis Fratribus sunt prohibita; undè solùm possunt naturalitèr dè pretio rei absque obligatione convenire, & rogare, ut res per personam idoneam, Syndicum nimirum vendatur; ita Marchant. *in cap. 1. Regul. tit. 3. qu. 1. & 2.* & Statuta Generalia Ord. *cap. 4. §. 1. nu. 5.* firmant: *Sine dicto Procuratore, vel Substituto, nihil emi, aut vendi, vel de eleemosynis prædictis sub quocumque prætextu disponi possit sub pœna proprietatis; sub qua etiam pœna prohibemus, ne Guardianus, nisi in manu Syndici, vel Substituti de ejusdem licentia, eleemosynas pecuniarias teneat, vel per manus aliorum expendat.*

47 Dubitatur: *An Fratres Minores de Corpore Obser. & Capucini, dùm de novo in locis recipiunt Conventus, possint à Fundatoribus exigere, ut annuatìm certa pecuniæ summa expendenda, vel in emenda pitantia, aut Fratrum vestimentis, vel quid aliud fixum, solvatur?*

Ad quod, eorum inspectâ Regulæ, & professionis puritate negativa firmatur. Quod per enunciatas Decretales eis etiā prohiberi constat, & ad casum in terminis trhai possunt disposita in superioribus, utpotè retinendi juris contra quemcumque, & juridicæ exercendæ actionis incapaces, ac ad pacta, & conventiones inepti; quibus ad amicos spirituales, ut Fratrum indigentiis provideant, recursus dumtaxàt conceditur in casu necessitatis, veræ, præteritæ, præsentis, vel imminentis; quod magis evincitur, & fortiùs probatur, ex quo hujus generis onus reputetur, & in re sit locis impositum in fraudem Minoriticæ paupertatis, & incertæ mendicitatis, Fratribus dietìm victualia parantis, ac inter redditus computandum; per disposita in allegandis decretis, *d. c.* 30. & tradit Monacell. *for. par. 1. for. 19. num. 27. tit. 6.*

Sed quid, si præfatorum locorum Fideles vellent eis per modum eleemosynæ quolibet anno eam summam dare?

Dicendum posse eam per Syndicū recipere. At nonnisi veris occurrētibus necessitatibus; & tunc solùm, cùm victus, & vestitus mendicatione, nonnisi valdè incommodè acquiri posset, vel saltē non sufficiens. Præmitti tamen deberet solēnis protestatio, ab integro Definitorio formanda, ut *d. cap.* ut authenticè constaret

ret ad id nil juris Fratres habere, & se ex dictim mendicato, & incertis quæstuationibus velle vivere; quam in facti contingentia (me Curiæ Secretario). Sac. Cong. Episc. & Regul. in casu consimilis fundationis per Eminent. Petruccium exegit.

CAPUT XVIII.

Officialis quoad electionem Prælatorum.

SUMMARIUM.

1 *Describitur electio: & descriptio explicatur.*

2 *A nemine, quàm Romano Pontifice potest electio ad aliquos restringi.*

3 *Eligendi sunt habiles: & pœna eligentium indignos.*

4 *In electionibus non debent Electores uti notitia habita ex confessione Sacramentali.*

5 *Electio debet fieri per vota secreta, non per compromissum, nec per inspirationem, usque ad num. 14.*

15 *Ad electionem vocandi sunt, quotquot de jure, vel consuetudine habent jus suffragandi.*

16 *Electio censetur Canonica, quæ fit à majori parte Capituli.*

17 *Exeuntes à loco Capituli censentur se facere alienos, & remanentes possunt ad electionem procedere: sed cautela est adhibenda.*

18 *Vota non debent dari alternativè, vel sub conditione, aut vagè.*

19 *Vota absentium non supplentur per Titulares, aut Procuratorem.*

20 *An in electionibus vocem habeant Sacris non initiati?*

21 *Ad validitatem electionis non est satis major pars respectivè ad minorem, sed debet esse major respectu totius Capituli.*

22 *Electio est facienda ab Electoribus collegialiter unitis.*

23 *Scrutatores, seu Disquisitores sunt assumendi de Collegio Electorum.*

24 *Electio dicitur canonica à forma Canonis observata.*

25 *Electio, cui interveniunt Laici est ipso jure nulla, usque ad num. 32.*

33 *Subornatio describitur, & quot modis contigat? usque ad num. 41.*

42 *Colligationes, & Factiones inferunt nullitatem electionum.*

43 *Electionibus præmittendi sunt tractatus consultorii.*

44 *Juramentum non est de substantia electionum, usque ad num. 46.*

47 *Quando decretum irritans positum in Constitutionibus Apostolicis censeatur actus annullare?*

48 *Formula juramenti præstandi ante electionem.*

49 *Præses Capituli non potest vocales voce activa, vel passiva privare, nisi juris ordine servato.*

50 *Sententia privationis vocis activæ, & passivæ per mensem ante electionem debent promulgari.*

51 *Præses, quà Præses votum non habet usque ad num. 53.*

54 *Præses Capituli non est de substantia electionis.*

55 *Electio canonicè celebrata, debet confirmari; & à quo Superiore? limita in quibusdam Prælatis.*

1 NOn agitur hìc de electione in tota sua generalitate, sed solùm, ut restricta est ad electiones inter Regulares; nàm aliàs nimis fatigaret lectura Capituli. Circa quā, ad alia remittimus dicenda infra *cap. 50. num.* 4. Et interìm considerandum proponimus, electionem posse describi: quòd sit *personæ idoneæ ad Ecclesiam, vel Prælaturam vacantem per vota Capitularium, seu Eligentium canonica vocatio*. Vel, *quòd sit libera assumptio unius idonei ex pluribus per vota secreta electorum, collegialitèr unitorum canonicè facta*. Primæ descriptionis intellectus legatur infr. *cap. 38. num.* ... & super secunda pondera I. Per hoc *libera assumptio unius ex pluribus* significari libertatem electionis. In omnium enim sententia, libertas est de essentia, & substantia illius: nàm esse debet in libertate eligentium, sine qua non sustinetur, ut expresse habetur cap. *Cum terra de elect.* & cap. *Ubi periculum de elect. in 6.* ibi: *cessat electio, dùm libertas adimitur eligendi*.

2 Quapropter nulla est electio sine authoritate Apostolica limitata, & restricta ad aliquos, cæteris exclusis, prout DD. concordant; & patet ex Sac. Congr. Conc. responso ad dubium: *An*

n, stante libertate electionis, liceat Præla- Regulari proponere duos, vel tres, ex uibus necessariò eligatur unus? Sac. Congr. nsuit non licere, lib. 12. decret. fol. 136. & agnan in 2. *ad cap. Constitutis il 2. de ppellat. num.* 3. refert, quod eadem Sac. ongr. consulta à Generali Ord. S. Au- ustini: *An liceat in electione Provincia- um, Priorum, aliorumque Officialium fa- enda, aliquos nominatìm proponere, ex uibus unus canonicè per secreta suffragia d officium eligatur?* Respondit, *non li- re*.

Hinc sequitur, quòd si Generalis, vel ræses proponeret tres, aut quatuor, cæ- ris ab electione passiva injustè exclusis, ādans expresse Electoribus, ut unus ex lis eligeretur, adiecto etiam decreto ritante electionem alitèr factam, non te- erentur Electores obedire; & ubi ali- uem ex illis moti metu per Generalem, el Præsidem incusso eligerēt, electio esset ulla: quippè per d. coarctationem tollitur bertas electionis. Quę est ita de ejus sub- antia, ut nec consuetudine introduci ossit, quominùs libera sit, ut dicitur d. ap. *Cum terra*. Et proindè, non obstan- e tali præcepto, & decreto, possent Ele- tores alium idoneum validè eligere; uem Generalis, vel Præses tenerentur onfirmare, si haberet cætera requisita.

In Ordine Min. de Obser. Generalis, el Præses Capituli coarctans Electores, e liberè eligant, privantur officio ex Const. B. Pii V. *Pastoralis* 128. §. 3. *Bul- ar. to.* 2.

Cæterùm est commune apud Fagnan. n 1. *ad cap. Cum dilectus de consuet. n.* 36. on tolli libertatem electionis ex eo, uòd restringatur electio ad certum ge- us personarum, ut ad Magistros, Lecto- es &c. vel ad certam Nationem. Et vale- e electionem dixit Donatus *prax. tom.* 1. *r.* 1. *q.* 10. sicut valet illa Pontificis, qui de Collegio Cardinalium assumitur. Et pa- et ex practica multarum Religionum, in uibus sunt alternativæ institutæ, ut ele- tio Superioris semel fiat de una, & se- nel de alia natione. Sed hoc non pro- edit, dum arctatio particulares personas espicit: Nàm, si ex Natione unus dum- axat esset dignus eligi, electio non es- et libera assumptio unius ex pluribus; ec Electores dicerentur liberè eligere; um libertas sine indifferentia non subsi- tat, & indifferentia duo ad minus requi- rit, ut ad unum magis, quàm ad alterum quis determinetur per DD. & Pignarell. *to.* 10. *consult.* 77. *num.* 8. & cit. Donat. *to.* 2. *p.* 1. *tract.* 1. *q.* 9. & ideò si in Natio- ne, vel genere personarum idonei non reperiantur, ex alio assumendi sunt per Fagnan. *ibid. nu.* 51. Quinimmò ubi sunt dd. alternativæ, debent esse à Sede Apo- stolica canonizatæ.

3 II. Per hoc *unius idonei* significa- tur, quòd electio debet esse de non im- peditis, sed de dignis: nā electio indigni est ipso jure nulla per cap. *Cum in cunctis de elect.* & ibi DD. Et eligentes scientèr indignum, hoc est, quem Sacri Canones inhabilem declarant, uti infamem, censuratum, ac non habentem conditio- nes requisitas morum, scientiæ, ætatis, &c. de quibus d. cap. *Cum in cunctis* mortalitèr peccant, cap. *Grave nimis de prabend.* Et pro ea vice privantur jure eligendi ex allegato cap. *Cum in cunctis*.

Dicitur *scientèr*, quia, si, adhibitis diligentiis, digniorem esse putant, quam- vis à parte rei sit indignus, non peccant; quia, quantùm in se est, fecerunt, quod moralitèr debuerunt, & potuerunt. Pec- cat autem eligens dignum putans esse in- dignum, quia quantùm in ipso est, in- dignum eligit.

4 Sed quid, si quis electorum nove- rit ex Sacramentali confessione aliquem esse indignum, cui aliàs teneretur suf- fragari?

Resp. Nec peccat, nec jure eligendi privatur, si ipsum eligat; modò notitiam de ejusdem indignitate aliundè non ha- beat, quàm ex Sacramentali confessio- ne. Nàm ei tenetur suffragari, ne fran- gat sigillum Confessionis; & ita se gere- re debet in foro externo, ac si nihil in foro Sacramentali novisset. Consequen- tèr leges, quæ dd. pœnas imponunt, in- telliguntur de habentibus scientiam ex- trà forum Sacramentale. Vide, quæ dixi *lib.* 2. *Caut. Confess. cap.* 27. *num.* 14. & 15.

At petitur. Viginti vocales sunt in Capitulo, decem, & novem parati sunt concurrere ad eligendum indignum, po- test ne vigesimus, certò sciens per dene- gationem suffragii nil posse proficere im- pediendo electionem, se cum cæteris conformare?

Resp. negativè, ut communitèr DD. apud Peyrin. *de subd. qu.* 1. *cap.* 31. §. 2.

Quæ-

Quæres quarto. Quia eligere indignum est ab intrinseco malum; ergo nulla ratione potest esse licitum. Tùm quia, ille ab aliis iniquè in dignitatem intruditur: ergo eorum peccato cooperandum non est. Tùm quia, circumstantia juramenti præstandi de eligendo meliori ex dicendis *num.*44. omninò resistit.

5 III. *Illud per vota secreta electorū* significat, quod de substantia, & forma electionis est, *quod fiat per vota secreta, itaut singulorum eligentium nomina nunquàm publicentur*, ut expresse Trid. *sess.* 25. *cap.* 6. *de regul.* irritam declarans electionem factam contra præscriptum in d. decreto. Quarè propter decretum irritans habetur id esse de forma electionis, & excluditur forma electionis per *quasi inspirationem*, & per *compromissum*; Ubi voluit electionem Regularium Superiorum utriusque sexus alitèr fieri non posse, quàm per vota secreta, & nomina electorū nunquàm esse publicāda: neutra autem ex illis est secreta: non illa per *quasi inspirationem*, quia hæc contingit, cùm, nullo præcedente tractatu super speciali persona eligenda, omnes Capitulares, nullo excepto, uno ore loquentes, unum eligunt; ob quam concordiam talis, quasi per inspirationem Spiritus Sancti electus creditur, & præsumitur. Nec alia per *compromissum*, quæ habetur, dùm Capitulares facultatem eligendi in unum, vel plures viros idoneos transferunt. Tùm quia compromissarii non arctantur ad secretum, ut notat Gloss. in *cap. Cū dilectus in v. Examinatis de elect.* Quarè cùm Carthusiani dubitaverint: *An in electione Superiorum possit procedi, nedū per viam scrutinii, sed etiam inspirationis, vel compromissi?* S. Cong. Conc. *censuit electionem horum Prælatorum debere fieri per vota secreta, ut se habent verba propria Concilii d. cap.6.*

6 Et hic pondera, quod in electione Superiorum Regularium, de quibus d. loc. Trid. servari non potest cum toto rigore forma electionis per scrutinium, tradita in d. cap. *Quia propter*, cùm hæc non compatiatur cum forma præscripta à Trid. *ibid.* nàm ex præscripto d. decretalis sunt assumendi tres Scrutatores, qui proprio ore vota singulorum exquirant, interrogando electores, in quem consentiant, & quo zelo, ac de illius meritis, & qualitate: ideò text. habet, *vota cunctorum diligentèr exquirant*. Ex quo patet, quòd non sufficiat solum votum eligentis accipere, sed insupèr necesse sit rationem inquirere, quarè eligens hunc potiùs, quàm alium electum velit; ex quo deindè collatio zeli ad zelum, et meriti ad meritum habeatur, ut notavit Gloss. *ibid. in verb. collatione*. Quòd servari non potest secundùm formam electionis inductam à Trid., quæ ita debet esse secreta, ut nō sit canonica, si duo, vel tres vota electorū eo modo suscipiāt. Propterea cum fuerit dubitatum: *An electio facta per scrutinium, ubi duo, vel tres suscipiunt vota eligentium, sit conformis dispositioni expressæ cap 6. sess. 25. de regul.* S. Congr. Conc. censuit non esse, apud Fagnan. *in* 1. *ad d. cap. Quia propter numer.* 22. *& num.*49.

7 Ideò apud Regulares, ut sine fraude, & rectè electiones contingant, vota omnia secreta esse debent, & eligentium nomina nunquam publicari: siquidem hujusmodi publicatio in Congregationibus, propter necessitatem simul convivendi periculosa foret, & causa discordiarum, ac malorū origo; ideò receptum est, ut electores per secreta balottationum, aut schedularum suffragia eligant. Et ubi per schedulas electiones celebrantur, nomen eligendi in schedulis scribitur, & in urnam mittuntur; sed ex parte, qua nomen eligentis continent, ita obsignatæ esse debent, ut nec Scrutatoribus, notantibus suffragia innotescat nomen electoris, nec appareat, quisnàm electo suum votum, dederit vel negaverit.

8 Dices, non est contra formam electionis canonicæ, quod nomina eligentium sint nota, & quod per Deputatos excipiantur, ut manifestum est in electione Abbatissæ, in qua ore Moniales suffragantur: ergo ad secretum electionis non officit, quominùs duo Scrutatores vota eligentium exquirant, & accipiant, ac audiant.

9 Resp. id esse speciale in electione Abbatissę ex ejusdem Trid. decreto *cap.*7. *d. sess.* ibi: *Episcopus, sive alius Superior ante cancellorum fenestellam vota singularū audiat, vel accipiat.* Sed personæ necessariæ audientes tenentur ad secretum; & in secreto audire debent, adeout electricibus non innotescat, cui singulæ suffragentur: Nàm, & Abbatissarum electio secreta esse debet, ut nomina eligentium nun-

nunquã publicētur, ad *d.c.6.vid.c.1.nu.2:*

Quarè apud Regulares nulla erit electio, ubi Præses, vel alter de Capitulo alicui, vel aliquibus tradunt schedulas, in quibus notetur nomen illius, qui eligitur, ex non servata forma præscripta in *d.cap. 6. Concilii*, prout in simili casu censuit S. Congr. ex Fagnan. *ibid. num.23.*

10 Itèm, erit nulla, ubi eligens utitur schedula aliquo patenti signo signata, ut innotescat Scrutatoribus, vel uni ex illis, quod talis elector eum eligit, qui nominatur in schedula, ex ponderatis à Peyrin. *ibid. qu. 1. cap.31. noto sext.* & Barbos. *ad d. cap. Trid. num.9.* Undè ita electus factus de hoc certus, tenetur resignare Prælaturam, aut Officium, vel à Papa confirmationem cum dispensatione impetrare.

11 Item, erit nulla, ubi manifestatio, etiam unius schedulæ censetur realis causa, vel præsumptiva rationabilitèr, quòd electio sequatur in hanc, vel illam personam particularem.

12 Itèm, erit nulla, sivè ab uno, sivè à pluribus, sivè occultè, sivè publicè manifestetur, modò manifestatio fiat, vel in actu electionis, vel ante consummationem, sivè publicationem, aut ante confirmationem electionis inclusivè. Nã mens Concilii est, ut absolutè suffragia non publicentur. Ex eo enim multa mala, contentiones, rixæ, odia, & similia solent inter Religiosos oriri.

13 Limitatur, nisi quis id faciat in fraudem, ut nimirùm electio non subsistat; aliàs posset unusquisque bono communi præjudicare, & omnes electiones ex propria malitia infringere, ex Pignatell. *ibid. num.15.* Nemini enim propria fraus patrocinatur.

14 Paritèr non irritatur electio, si propalatio solo verbo fiat, aut talitèr, ut non possit indè certò sciri, an verè huic determinatè quis suffragium dederit.

Neque irritatur per puram, & simplicem ostensionem schedulæ secretò factã alicui ab aliquo ex Electoribus, ut videat, quem ipse eligat per Barbos. *ibid. num.4.* Sed id procedit, modò hujusmodi manifestatio nec verè sit, nec rationabilitèr præsumatur causa, cur potiùs iste, quàm alter electus sit, ut notavit Sperellus *decis.161. num.36.*

15 IV. Illud *electorũ* importat ad electionem vocandos esse, quotquot habent de jure, aut consuetudine jus in ea suffragandi, & sunt in quieta possessione eligendi, ut tenent DD. communitèr ex d. cap. *Quia propter*, & ibi Gloss. *in ver. Qui debent.* Adeo ut, si, vel unus, qui de jure, aut consuetudine vocari debuisset, vocatus non sit, possit agere de contemptu, & electionem irritare. Et id procedit, etiam postquàm electio fuerit confirmata; quia confirmantur electiones, non quæcunque, sed legitimæ; quãvis enim non sit de substantia electionis, ut vocētur absentes, ut observavit Fagnan. *d.cap. Quia propter n.38.* & Peyrin. *ubi sup. noto 1.* est tamen de justitia; ideò ex contemptu aliquorum electio non vitiatur, sed retractari debet ipsis, prosequentibus contemptum, cap. *Quod sicut de elect.* nàm plus operatur contemptus unius, quàm contradictio multorum.

Limitatur I. Nisi propter bonum pacis Contemptus velit electioni consentire, & non contradicere, prout in terminis d. *cap. Quod sicut* § 1. *in fine*. II. Si Contemptus ante confirmationem, sciens electionem factam, & potens contradicere, nihil opponat; nàm in casu censetur tacitè approbare, ac ratum habere, & juri suo renunciare, adeout postea non sit audiendus: ex Passerino *de elect. cap.11 num.119.* & Sperell. *decis.181. num.43.*

16 Verùm, ut valeat electio, aliquibus contemptis, debet esse à majori parte Capituli, habito respectu ad contemptos, ut idem Sperell. ponderavit *num. 47.* Cum enim electio canonica censeatur (dum cætera non desint) quæ est à majori parte Electorum, ex Clement. *Exivi de verb. signif. §. Demùm*, debet major pars considerari, non tantùm respectu eorum, qui sunt præsentes, sed eorum etiam, qui fuerunt contempti. Quarè, si Electores congregati essent decem, & novem, & vigesimus contemptus, non sufficeret ad electionem canonicam habere decem vota, sed deberent undecim concurrere; quia major pars ex numero viginti vocalium sunt undecim. Undè advertẽdum est, quòd, ut absentes nequeant de contemptu agere, debent citari, exprimendo ad effectum electionis vocari; & cum præfixione temporis habilis, in quo possint commodè comparere; alioquin si tempus ita breve esset, ut impossibile foret eos in eo cõparere, pro non fa-

cta

cti citatio censeretur, cap. *rem non novam de dol. & contum.* & non comparentes in tempore expresso faciunt se alienos à Capitulo, Pignatell. *to.* 10. *consul.* 23. *n.3. ex d. cap. Cum nobis.* Verùm si essent nimis distantes, ut eorum præsentia non posset haberi, nec possent de electione moneri, non propterea sine eis celebrata irrita foret electio, per text. in d. cap. *Quod sicut*, ibi: *Si tamen sine periculo potuerunt convocari.* De Magistris *Sylva Ecclesiast. par.* 1. *lib.* 1. *tit.* 6. *cap.* 2. *numer.* 3.

17 Sed quid; si omnes jam congregati in Capitulo, v.g. decem, aliqui egrediantur, v.g. quatuor, aut sex?

Resp. Qui remanent possunt de jure electionem facere, & electio erit canonica: Nàm qui exierunt, non computantur ampliùs in numero electorum, & se alienos fecerunt: est textus expressus in d. cap. *Cum nobis* cum sua Gloss. *v. Alienos*, & jus eligendi remanet in remanentibus.

Cæterùm, antequàm ad electionem procedant, debent egressos canonicè monere, ut redeant, & solicitè curare eos revocare, ut *ibi text.* & dùm aliquod rationabile non allegarent, propter quod esset ab electione cessandum, & redire renuerent, possent remanentes jure suo uti, & electionem celebrare, quamvis egressi protestarentur contra electionem; nàm non tenet protestatio, ut nulla electio fiat, quia publicæ utilitati interest, ut fiat electio, ut notavit Gloss. ad dictum cap. *Cum nobis ver. Nulla electio*: ideò protestatio, vel appellatio esse debet, ut non fiat electio, nisi canonica, *ibid. text.*

Nec potest dici contemptus Elector, qui præsens in Conventu ad electionem non accedit ad sonum Campanæ, quo omnes vocantur: Nàm non fiunt monitiones omnibus singulatim ex communi Religionum praxi: & sibi imputet defectum. Pignatell. *cit. to. consult.* 40. *nu* 17.

18 Vota alternativa, *ut eligo Petrum, vel Paulum*; aut conditionata, si conditio sit de futuro, suspendens actum ut, *eligo Petrum, si in eum major pars Capituli consenserit*; vel, *consensio in Paulo*, & si noluerit, *in Petro*; aut incerta: ut *illum eligo, quem Paulus eligit*; vel, *eligo individuum naturæ humanæ*, pro non datis habentur, & reprobantur cap. *In electionibus de elect. in 6.* notatque ibi Glos. *v. Incerta*, omnia talia vota non valere; atque ita tota eligendi potestas apud eos est, qui purè, & absolutè elegerunt. Glos. *cit. v. residente.*

Ità dicitur electionem non irritari, si quis per errorem, vel malitiam schedulam albam mittat in urnam ex Lezzan. *sum. qu.* 9. *tom.* 1. *cap.* 15. *v. Electio n.* 18. Harbens. *sum. qq. v. Electio num.* 186. Peyrin. *cit.* §. 6. *Dico quarto*: quia censetur, qui eam posuit, jure suo renunciasse, & nolle in ea electione vocem activam habere, & esse de numero Electorum.

19 Absentium vota per Titulares, aut Procuratores suppleri non possunt, ut censuit Sac. Congr. Conc. in una Bulgariæ 3. *Decembr.* 1644. *ad cap.* 6. *de regul. sess.* 25. apud Pignatell. *to.* 1. *consult.* 28. ut infr. S. Congr. *censuit cavendum, ne deinceps Titulares constituantur ad effectum electionis faciendæ; aut voces, & suffragia absentium suppleantur lib.* 12. *decret. fol.* 149. Et cùm Trid. *ibid.* prohibet dd. Titulares ad effectum faciendi electiones, & supplendi absentium suffragia, idem Pignatell. *tom.* 10. *consult.* 77. *num.* 16. tradit, esse intelligendum, ut non possint suppleri à Præside electionis, vel Capitulo propria authoritate; quia hujusmodi institutiones, & supplementa in publicum damnum, & Religionum perniciem resolvuntur.

Nec per hoc sequitur, quin in locum absentium possint ad effectum suffragandi aliqui subrogari, dùm id per Ordinum Constitutiones, maximè à S. Sede approbatas præscribitur: nàm tunc vota non supplentur authoritate Præsidis in fraudem electionis, sed necessitate legis taxantis subrogandorum qualitates, & genus.

20 In electionibus vocem non habent, qui ad Subdiaconatus Ordinem non sunt promoti, ut expressè Trident. *sess.* 22. *cap.* 4 *de reform.* & S. Cong. Conc. 1. *Febr.* 1659. *in una Tertii Ordinis S. Franc. Cong. Gallicanæ*, ex Pignatell. *to.* 1. *consult.* 224 *Censuit cap.* 4. *sess.* 22. *comprehendere etiam Regulares Mendicantes, itaut Regulares, qui non sunt in Ordine Subdiaconatus, vocem habere non possint in Capitulis, & actibus Capitularibus: si in Constitutionibus ejusdem Religionis alitèr expressè non caveatur.* Ideò cùm Statuta Religionis Regularibus, Sacris non initiatis,

tiatis in specie indulgent, ut vocem habeant in Capitulis, Concilium non resistit; nec hunc casum comprehendit ex adducto decreto, & alio apud d. Pignatell. *to.10. cons.86. num.13.* sub die 22. *Maii* 1577.

21 Sed oritur dubium: cùm electio ex dictis *n.16.* ex aliis etiã titulis valida, censeatur canonica, si major pars Capituli consenserit; petitur, an debeat esse major pars respectu totius Capituli, an verò satis sit, ut sit major respectivè ad minorem?

Resp. Ad validitatem electionis exigitur, ut majora vota sint respectu totius Capituli, adeout; si Electores sint viginti, undecim adminùs debeant convenire in electum, alias à majori parte non eligeretur. Et hinc habetur, quòd si essent tres electi, & vota sic divisa, ut unus haberet octo, alius septem, & alter quinque, nullius electio valida esset, ad text. *d. Clement.* Pignatell. *cit. consul.* 22. *num.*1.

Nec in electione per secreta suffragia habetur ratio majoris zeli eligentium: cùm hæc majoritas in actione secreta non possit discerni; sed attenditur sola ratio majoris numeri, per Nicol. *flosc. ver. electio num.*8.

22 V. Illud *collegialitèr unitorum* denotat ad electionem non sufficere consensum Electorum simplicitèr præstitum, & quemlibet in sua camera ad actum electionis concurrere; sed collegialitèr, & in communi debent consentire: & suffragia ferre ex d. cap. *Quia propter*, ibi: *Præsentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt commodè interesse*: & expressè habetur in cap. *In Genesi eod. tit.* Electiones enim clandestinæ reprobantur, *d. cap. quia propter* §. *electiones*, & electiones clandestinæ dicuntur per Glos. *ibid. in ver. clamdestinæ*, quæ fiunt singularitèr, & occultè per occulta conventicula.

23 Ex quo Collegio assumendi etiam sũt tres Scrutatores, seù Disquisitores, qui secreta schedularum suffragia notent, ut patet ex *alleg. cap.* ibi: *assumantur tres de Collegio*; & cùm hoc sit substantiale in electione, sequitur, quòd ubi tantum duo deputarentur, electio non subsisteret. Quoniam electio illa valida non est, in qua non servantur, quæ sunt de forma, & substantia electionis: & regula, *utile per inutile non vitiatur*, locum non habet, ubi jus aliquid inducit pro forma substantiali, ut in casu ex adjectione decreti irritantis, prout ibi Fagnan. *d. cap. Quia propter num.*45. & non servatur.

24 VI. Illud *canonicè fiat* imoprtat in electionibus, etiam Regularium, ut sint canonicæ, esse servandam formam canonis inductam in cit. *cap.6. Trid.* & quoad electiones, quæ per schedulas, etiam inter eos celebrantur, illã præscriptam in alleg. cap. *Quia propter*; at non in toto rigore; sed quatenùs non est contra decretum *Trid. d. cap.* Legatur Fagnan. ad *d. cap. Quia propter*, ubi plura substantialia electionis ex eod. cap. refert, & examinat.

25 Quæritur. An electio, in qua cum Electoribus Ecclesiasticis interveniunt etiam Laici, sit ipso jure nulla?

Resp. Affirmativè. Quod procedit. I. Quando Laici tanquam privati interveniunt simul cum Electoribus ad coeligendum, cap. *Massana de elect.* Hic utile, jure resistente, per inutile vitiatur; nec valet contraria consuetudo, ut ibi text. Nam Laici vocem habere non possunt in electione Prelati Ecclesiastici, Fagnan. *d. cap. nu.*1. *&* 30.

26 II. Quando Electores requirunt Principem Laicum, ut consensum præstet super personis eligendis, sic, ut eidem, duobus propositis, postea eum eligant, qui à Principe non repellitur. Nàm id est in perniciem, & gravamen Ecclesiasticæ libertatis ex text. in *cap. cum terra eod. tit.*

27 III. Quando Princeps Laicus aliquos nominat, ut ex eis aliquis ab Electoribus eligatur ad praescriptum *d. capitis*. Quippe, idest contra libertatem Ecclesiasticam, cum restringatur jus, quod habent electores eligendi habiles. Nec electio debet pendere ex consensu alterius, sed esse debet in libera eligentium potestate, ut concordant DD. *ibid.*

28 IV. Quando Princeps Laicus, vel Potestas interest electioni non coeligendo, sed metum Electoribus incutiendo, ut certam personam eligant. Et in casu verissimè electio dicitur facta per abusum potestatis Laicalis, & contra *canonicam libertatem.* De quo Gonzalez in primum *tit.6. cap.*43. *num.*1.

29 V. Quando Sæcularis potestas intervenit electioni in Aula capitulari, licèt

Q

cèt nullam interponat authoritatem, & jurisdictionem exerceat, sed nudam præstet assistentiam; fortè hoc titulo, nè Electores veniant ad arma, vel aliud scandalum oriatur. Nàm & hæc interessentia est contra Ecclesiasticam libertatem. Etenim in electionibus liberum esse debet arbitrium, non solum, ab oppressione manifesta, sed etiam ab occulta formidabili. Tum quia, protectionis prætextu Principes vendicarēt sibi hoc jus interessendi electionibus; prout fortè id sibi nōnulli vendicant, asserentes sibi competere jure Regaliæ. Tùm quia in *d. cap. Massana* prohibetur interessentia Laicorum ad coeligendum. Ergò in *d. cap. Quisquis debet* quæcunque interessentia in aula Capitulari, etiam ad protegendum, prohiberi; ut hæc duo capitula invicem differant, & non sint superflua. Proinde Sac. Congregatio ab Innocentio X. deputata sub 5. *Aprilis 1646.* nullum declaravit ob laicæ potestatis abusum Capitulum Provinciæ Bethicæ Ordinis S. Augustini celebratum cum assistentia, & interventu Auditoris Regiæ Cameræ in Aula Capitulari. Apud Fagnan. d. cap. *Quisquis nu.*40.

Dices possunt Laici interesse ad protegendum Electores à violentiis.

Resp. Id intelligendum est non de interessentia phisica, & corporali in ipso actu, & loco electionis, sed de interessentia morali. Congruè enim dicitur electionem protegere, qui extra aulam Capituli violentias propulsat, & Electorum libertatem defendit, *Fagnan. cit. num.*41.

30 Ponderandum est, de omnibus dictis electionibus verificari celebrari per abusum laicæ potestatis, quia non usus, sed abusus est, quod Laici intersint electionibus coeligendo, vel consensum præstando, vel nominando, aut metum Electoribus incutiendo, vel exhibendo præsentiam in loco Capitulari.

31 Ponderandum etiam, quod Electores spontè admittentes Laicos (quibus privilegium Apostolicum non assistit) ad interessendum electionibus privantur per trienniū officiis, & beneficiis, ac jure eligendi, ut dicto cap. *Quisquis*, & ibi Glos. in ver. *tunc*. Consentiens autem electioni privatur officio, ad quod est electus; & ineligibilis redditur, nec absque dispensatione potest ad aliquam Dignitatē iterùm eligi: prout expressè ibi text. Omnesque incurrunt excommunicationem latam in Bulla Cœnæ contra violatores immunitatis, & Ecclesiasticæ libertatis, ut dixi infra *cap.* 38.

32 Verùm cùm inviti, ac per vim, aut metum eos admitterent, nullateaùs punirentur, quia, si à prædominio, quis coactus vult, magis non vult, quàm vult, & metus excusat à dd. pœnis, ex adnotatis à *Fagnan. ibid. num.* 27. sed electio semper est ipso jure nulla, quia semper verificatur esse facta per abusum laicæ potestatis, & contra canonicam libertatem. De simonia in electionibus vide *infr. cap.*50.

33 Quæritur. An sit irrita electio facta per subornationem?

Resp. Affirmativè. Cùm per subornationem lædatur libertas electionis, quæ sine libertate non subsistit ex dictis supra *num.*2. Nam ea est subornationis natura, ut suffragatores moraliter cogat, & alliciat ad ferenda suffragia pro uno determinato, cæteris exclusis. Quæ proindè describi potest, quod sit *procuratio vocis, vel suffragii pro aliquo uno determinatè mediis artibus, & modis illicitis*: ut, importunis precibus, comminationibus, vituperationibus, donis, & promissis, aliisque idoneis ad commovendum animum, etiā constantium virorum. Et propptereà non modò libertas electionis offenditur, sed destruitur etiam ipsa electionis natura. Quæ eo in casu non foret assumptio unius ex pluribus, sed unus solùm assumeretur ad mentem subornantis, *Pignatell. to.*10. *consf.*77. *num.*8.

34 Subornatio contingit. I. Si preces importunę apud Electores adhibeantur ad effectum, ut suffragium ferant pro uno determinatè, quem Subornatores intendunt. Preces autem importunæ important assiduam, & vehementem violentiam postulationis, ac actuum aptorum ad commovendum animum, etiam constantem, & extorquendum suffragium pro se, vel amico.

35 II. Si donis, & promissis Electores corrumpantur ad unum determinatè eligendum.

36 Si Electores improperiis, & vituperationibus graventur, obiiciendo eis crimina falsa, vel etiam vera, sed occulta: ut, *si non dederis mihi suffraguim in hac electione, publicabo te esse furem, fornicarium &c.* Nàm est manifestum hic ad suffra-

ragandum eos moveri ob timorem amittendi propriam famam: apprehendunt enim tales minas, ut gravitèr offensivas propriæ æstimationis, & inde non liberè, sed justo metu moti alicui suffragantur: ideòque nullitèr; cum nulla declaretur electio ex metu, & terrore facta per cap. *Ad aures de iis, quæ vi &c.*

37 IV. Si Electoribus non parentibus Subornatoribus grave immineat periculum verberum, carceris, aut seditionis, cum populi scandalo. Metus enim iste dicitur justus, & cadens in virum constantem; super quo videantur dicta *cap.*42. hìc servatâ proportione applicanda.

38 V. Si Generalis, Provincialis, vel Visitator ad vota pro aliquo uno expiscanda comminarentur Electori expulsionem è Provincia, aut è Conventu, vel impedimentum à consecutione justi gradus; aut procederent cum imperio, vel minis; à quibus (quia naturâ violentis) majora mala expectari possent. Sanè hæc apta sunt ad justum incutiendum timorem in Electore, qui propterea ad electionem procedit metu amittendi quietem, & pacem animi, & nè à Superiore injustè vexetur. Et quemadmodum metus reverentialis erga Patrem cum minis conjunctus, sufficit ad annullandam professionem ex ibi dictis; ita metus reverentialis, & timor offendendi Superiorem hoc, & illud malum inferre minantem, libertatem ab Electore tollit.

39 Subornationem prohibuit Clemens VIII. Const. *Nullus* 60.*Bullar.to.*3. §.22. sub pœna privationis officiorum ipso facto incurrenda cum inhabilitate ad alia; Quod fuit innovatum ab Urbano VIII. Const.*Sacra Congr.* 25. *Bullar. tom.* 4. & pœnæ extenduntur ad complices, ac simplicitèr scientes, & non revelantes: quarum dispensatio est reservata Romano Pontifici.

In Ord. Min. de Observ. Subornatores pro se, vel alio ex Const. B. Pii V. *Pastoralis* 128. *Bullar.tom.*2. incurrunt ipso facto excommunicationem Papæ reservatam, & privationem vocis activæ, & passivæ. Cæterùm dispositionem Pii est quoad absolutionem excommunicationis moderatus Greg. XIII. Const.*Consuevit* 13: *ibidem*, & eam §.6. reservavit Ministro, & Commissario Generalibus, ubi agitur de electione Superiorum inferiorum.

39 Advertendum, quòd ad incurrendas pœnas necesse est, ut subornatio habeat effectum, hoc est, ut subornatus suffragium dederit in electione, quamvis electio non sequatur: vel sequatur, sed non juxtà Subornatoris mentem. Nàm semper verificatur, quòd subornatio habuerit effectum, nimirum suffragationem, quam intendit: videndus Sanctor. *de pœn.cap.*15. *qu.*7. *ver. Alia difficultas*, & Ameno *de pæn. tit.*5. §.8. *num.*13.

40 At petitur. De quo verificetur, quòd indirectè subornet, quod à Clemente etiam prohibetur?

Resp. De eo, qui sciens subornationem pro se fieri, tacet, & non obstat, sed id ratū habet: ex facto enim colligitur acceptare, & approbare.

41 Sed quæritur. An liceat Electores subornare ad effectum, ut eligatur dignus, vel pro tali reputatus?

Resp. Negativè. Quoniam jura, quibus subornatio prohibetur, non distingunt de dignitate, & indignitate eligendi, sed simplicitèr, & absolutè subornationem interdicunt: ergo simplicitèr, & absolutè sunt accipienda. Legantur allecta Litteræ Clement. B. Pii, & Greg. In quibus omnes subornationes, sivè in bonum, sivè in malum finem ordinentur, sunt prohibitæ; nàm in qualibet verificatur læsio libertatis. Et consideratur etiam, quòd Elector subornatus non potest benè eligere, cum eligat secundum mensuram subornationis. Undè, qui subornat, quantùm est de se, semper ponit causam malæ electionis, intendens, quòd electio sequatur in terminis suæ subornationis: adeòque, ut ad unum determinata; & ideò intendit, quod per se est malum, licèt aliquando per accidens sequatur bonum. Nunquam autem licet intendere malum, sivè in ordine ad bonum, sivè in ordine ad aliud malum propulsandum: Nàm nòn sunt facienda mala, & eveniant bona.

Per quæ probatur etiam, non licere uti subornatione contra subornationem, prout affirmavit Villalobos *tom.* 2. *sum. tract.*37. *diffic.*30. *num.*5. ubi dixit licere adhibere munera, preces, & promissiones, aliaque hujusmodi in ordine ad subornandum Electores, quando noscitur ab aliis ad eum finem fuisse adhibita. Etenim absque nova subornatione possunt præstari remedia priori subornationi contraria, eam detegendo, & manifestando Præsidi, & Electoribus, ac proponendo

motiva justæ, & debitæ electionis.

Dices. Omnia jura clamant licere vim vi repellere; ergo & per subornationem licebit subornationem purgare.

Resp. Negatur consequentia. Discrimen est, quia vis, quâ altera vis cum moderamine inculpatæ tutelæ repellitur, per se non ordinatur ad malum, sed ad id, quod licet, & est honestum, nimirùm, ad sui defensionem, quæ est de jure naturali licita, & per se honesta. Quòd si tunc mors injusti aggressoris sequatur, est per accidens, ut DD. concordant, & dixi *lib.*1. *caut. cap.*13. *num.*9. At subornatio per se primò ordinatur ad malum, & per accidens est, quod aliquod bonum sequatur.

42 Quæritur: *An Colligationes, & Factiones in electionibus inferant nullitatem electionum?*

Resp. Affirmativè. Nàm, & in casu destruitur libertas electionis. Quoniam colligatio in casu aliud non est, quàm *multorum vocalium unio ad concludendã electionem pro aliquo uno determinatè, vel contra alium*. Colligationes, & factiones fabricat is, qui non zelo publicæ utilitatis, sed ut de electione pro suo arbitrio, & privato commodo disponat, nonnullos ex Electoribus alloquitur, eosque allicit, ac variis artibus cum illis agit, ut secum permaneant ad effectum eligendi hunc, aut illum. Et inde fit, quòd electio non libera, sed violenta sit.

43 Dixi non zelo *publicæ utilitatis*; quia tractare, ut electio in digniorem cadat, examinando ejus merita, & virtutes, & ad regendum sufficientiam, non est Colligationes facere, vel in Factiones, & Partitas Electores scindere; sed præmittere electionibus tractatus consultorios, qui de necessitate sunt præmittendi, & sine quibus electio esset nulla, cap. *in Genesi de elect.* vel saltèm cassanda, cap. *cum inter*, cap. *in causis*, cap. *cum in veteri eod. tit.* cum suis Glos. Nàm, dum dd. tractatus consultorii non præmittuntur, aliquod substantiale deest, sine quo non potest fieri electio. Etenim cùm sit assumptio unius præ alio, & dignior sit eligendus, non potest talis assumptio habere locum sine tractatu, & quin ante electionem examinentur merita, & qualitates eligendorum, cum aliàs non possit Electoribus innotescere, quinàm sit cæteris præferendus. Unde ad electionem, non præmisso tractatu, prudentèr non proceditur; sed est casualis, quamvis in ea dignior eligatur, quia hoc est per accidens; & Electores mortaliter peccant, cum in incognitum tendant, & contra Canones in re adeò gravi operentur.

Quinimmò est tractatus de qualitatibus eligendorum ante electionem necessarius ex circumstantia juramenti præstandi ad formam d. Const. Clement. & Urban. VIII. ibi: *Jurentque Electores secundum veritatem cujusque conscientiæ, probiores, ac magis idoneos se electuros.* Quomodo autem potest alicui innotescere unum in individuo, & hic, & nunc esse præ alio magis idoneum, nisi præmittatur examen, & scrutinium qualitatum eligendorum? Jurans debet advertere, & bona fide putare verum esse, quod jurat, aliàs jurando graviter peccat, temerè Deum adducens in testimonium rei, quam ignorat, vel de qua dubitat. Veritas enim est comes juramenti.

Sed quid. Si quis habeat conscientiam invincibiliter erroneam, quod aliquis sit indignus, qui tamen in rei veritate dignus sit?

Resp. Si priùs, adhibitis diligentiis de veritate inquirenda, eam deponere non potest, tenetur secundum eam operari, & nequit contra ipsam votum ferre, quia facere contra dictamen rationis est malum, prout DD. concordant, & dixi *lib.*1. *Caut. Confess. cap.*20. *num.* 21. Potest autem viros doctos, prudentes, & probos, de quorum veritate non dubitat, consulere, ut de idoneitate eligendi instruatur, & veritas ei aperiatur. Et ubi errorem deponeret, & judicium sibi efformaret de dignitate eligendi, posset tutâ conscientiâ eidem suffragari, vide Peyrin. *cit.* §.2. *Quæres* 7.

Quarè non subsistit assertum Hasbens. *sum.* 99. *v. electio num.* 161. scribentis posse Electorem pro bono pacis ei suffragari, quem minus dignum novit, si cæteri illum vellent eligere, captivando intellectum proprium in obsequium cæterorum, quòd dignior sit; quia id ei prohibetur ex natura juramenti de eo eligendo, qui dignior sit, non aliorum judicio, sed proprio. Et quamvis talis à parte rei non sit, sicut Elector prudentèr putat, adhuc absque culpa ad suffragandum procedit; quia suffragia danda sunt juxtà prudens dictamen rationis dictantis de dignitate unius præ aliis.

Hinc

Hinc, ubi Electores sine culpa esse velint, eligant, quem proprio judicio digniorem judicant, assumantque non positiuum, sed comparativum, hoc est, non dignum, sed digniorem, & eum, quem putant futurum magis utilitem regimini, publico bono, ac quieti; juxta Trid. mandatum *sess.* 24. *cap.* 1. *de ref.*

44 At petitur. An istud juramentum sit de substantia electionis, adeout electionem invalidet, si non præcesserit?

Resp. Negativè. Nàm in Constitutionibus Clement. & Urbani non habetur clausula Decreti irritantis. Ubi enim Legislator vult imponere pœnam nullitatis actus, id exprimit; prout non semèl in Apostolicis litteris, & sæpè in decretis Trid. legitur.

45 Nec obstat *regula* 64. *jur. in* 6. *Quæ contra jus fiunt, debent utique pro infectis haberi*. Nàm id est verum, dum jus procedit per actus nullitatem, vel, cum clausula decreti irritantis; aut adimit potentiam, & facultatem; quod contingit, dùm verbo *potest* præponit negationem, hac phrasi: *Non possit*. Siquidem, tunc negatio antecedens privat potentiâ, & reddit actum impossibilem, cum idem sit aliquod esse impossibile, & fieri non posse, ut notavit Fagnan. *d. loc. ad cap. Causam num.* 20. & 32. Leges autem prædictæ exigentes juramentum ante electionem, nec decretum irritans habent, nec procedunt hac forma: *non possit*.

46 Tota difficultas currit de electionibus factis in Ord. Min. de Obser. vigore Const. Innoc. XI. *Militantis Orb.* Seraph. *to.* 4. ubi Electoribus sub pœna non suffragandi, præcipitur, ut præmittant electionibus Provincialis, Custodis, Definitorum, & Guardianorum juramentum coram Imagine Crucifixi se electuros in dd. respectivè officiis, *quos in conscientia, omnibus æqua lance libratis, digniorem judicabunt*. Et augetur difficultas propter clausulã *decreti irritantis*. Cæterùm validitati electionis non obest præcisa, & pura omissio juramenti. Nàm juramentum non est de substantia electionis, sed de solemnitate, & ponitur ad cautelam, & melius esse, ut Electores horrentes gravitatem perjurii, faciliùs digniores assumant. Quod patet ex sententia S. Congr. Regularium, in qua, cum fuisset dubitatum de validitate electionis Provincialis Mediolanen. Ord. Min. Conventualium celebratæ non prævio juramento de eligendo digniore, cõtra prohibitionem Constitutionis Ordinis; & opponeretur, quòd esset nulla propter decretum irritans, appositum in Bulla confirmationis Constitutionum ejusdem Ordinis: S. Congr. *hoc non obstante, resolvit pro validitate electionis, cùm Constitutio illa de juramento præstando non haberet in specie clausulam annullativam actus contrarii*; Quæ resolutio est aptabilis electioni factæ apud Min. de Obs. non præmisso d. juramento; cùm in Constitutione Innocentii confirmantis dd. Statuta non habeatur clausula annullativa electionis, Fagnan. *in* 1. *ad cap. Cum accessissent de constitut. num.* 32. Passerin. *de elect. cap.* 18. *num.* 63. Non obstante sententia Tamburini *de jure Abbat. to.* 1. *disput.* 5. *qu.* 6. *num.* 35.

47 Nec obstat illud *sub pœna non suffragandi*; quia per ea verba non imponitur actu pœna privationis suffragii, sed solùm comminatur, adeòut possit per sententiam Judicis voce privari Elector, qui non juratus vult in electione suffragari.

Nec paritèr obstat, quòd in Constitutione Innocentii sit appositum decretum irritans. Nàm est advertendum; an decretum irritans sit adiectum alicui particulari ordinationi, vel prohibitioni: & tũc indistinctè importat nullitatem actus in contrarium attentati per text. *in cap. Si cui de electione in* 6. An verò apponatur in clausulis executionis, ut fieri solet ex stylo; & tunc referri debet ad Judices, ut verba ipsa sonant: Apponitur enim ad finem removendi obstacula impedientia executionem actus, super quo Constitutio editur cap. *Si eo tempore eod. tit. in* 6. & ex eo tollitur jurisdictio aliter judicandi ex notatis per Fagnan. *ibid. n.* 33. & legendus etiam *num.* 37. Decretum autem irritans in d. Constitutione Innoc non primò, sed secundò modo adiectum consideratur.

Debent itaqne Electores jurare se electuros, quos digniores judicant; quia non privatis affectibus, & commodis, sed bono publico Religionis debent cõsulere, & non personis, sed officiis providere. At digniores in casu non reputantur, qui sunt sanctiores, & doctiores, sed qui aptiores ad regendum credũtur, & magis utiles judicantur, licèt non sint

adeo

adeò sancti, & docti, sicut cæteri non æquè ad gubernandum idonei, juxtà doctrinam D. Thom. 2.2. *qu.63. art.2. & q.185. art.3.* Cum quo communitèr transeunt DD. & legitur in d. decreto Trid. significaturque per d. clausulam: *omnibus æqua lance libratis*. De quo pleniùs cap.38. & apud d. Peyrin. *cit.* §.1. *noto 3.*

48 Formula juramenti præstandi antè electionem ab Electoribus de meliori eligendo esse potest.

Ego Fr. N. juro *me illum eligere, quem secundùm meam conscientiam judico futurum Religioni*, vel *Provinciæ*, aut *Conventui in spiritualibus, & temporalibus utiliorem, & aptiorem*.

Tituli ineligibilitatis in Fratre Min. de Obser. referuntur in Constitutione Innoc. XI. incip. *Solicitudo* §. 8. & 9. de qua supr. *cap. 17. num. 4.* ob quos eligi prohibetur; & electio secuta irritari debet à Generali, prout *ibid.* §.10. & in Constitutione Innoc. XII. incip. *Aliàs*. Alia videas d. cap.38.

49 Quæritur: *An Præses Capituli possit Religiosos voce activa, vel passiva privare, ipsis non citatis, nec eisdem data actorum copia, ut se possint via juris defendere?*

Resp. Negativè. Etiamsi in mandatis à Superiore Generali haberet, ut procederet sivè simplicitèr, sivè de plano, & sine strepitu, ac figura judicii; semper enim legitimæ defensiones sunt salvæ, c. *Ex parte il 2. de offic. deleg.* & Clement. 2. *De re judic.* & cap. *Sæpè contingit de verb. signif. cum sua Gloss.* in quo declaratur, quid significent dicti termini in judicialibus commissionibus insertis, prout dixi *d. c.17. n.11.* Aliàs plurimùm claudicaret judicium; & frequentèr contra innocentes sententiæ pronunciarentur, & audiretur impugnatio, & non defensio, quæ à jure naturali provenit, & quam Judici, sive Principi tollere non licet, cap. *eum inter de except.* Quòd adeò est verum, ut etiam si dicatur in commissione, quòd possit dd. Religiosos voce activa, & passiva privare, id debeat intelligi, & explicari juris *ordine servato*, in eo, quod ad substantiam judicii spectat. Ad quam præcipuè pertinet, ut nullus inauditus condemnetur; & ideò citandi sunt, ut in suis exceptionibus audiantur per Pignatell. *cit. consf.* 18. *num.* 10. *Si enim accusasse sufficeret* (ajebat Julianus Apostata) *quis innocens esset?* Ideò probetur delictum, & reus audiatur. Superiores ergà sibi subditos ità se gerant, sicut optant, ut ii, quibus ipsi subsunt, cum se ipsi se præbeant.

Quarè, ubi aliqui vocales à Præside, juris ordine non servato, voce privantur, electio ab Judice est irritanda, si id ab exclusis petatur. Cùm non fuerint admissi, qui erant admittendi: & proindè, si isti velint suam injuriam prosequi, debet Judex electionem nullam declarare, prout expressè cap. *Bonæ memoriæ il 2.* §. *electionem, & cap. Quod sicut de elect.*

50 Sententiæ autem privationis debent per mensem antè Capitulũ pronunciari, & causæ expediri, juxtà Visitationis Apostolicæ Dècretũ editum 14. *Oct.* 1601. à Clemente VIII. approbatum, tenoris, qui sequitur: *Privatio vocis activæ, & passivæ, ac inhabilitatis decreta, sententiæque ab eisdem Superioribus Ordinis latæ, ne deinceps in ipso electionis actu pronuncientur, promulgenturvè, atq; ea promulgatæ vocales minimè afficiant, nisi per mensem ante fuerint intimatæ, prout Sanctitas Sua omninò vetuit.* Quod Decretum Card. Verallus sub die 27. *Martii* 1616. præcepit observandum in Ord. Fr. Minor. de Observ. ut testatur Lantus. *Theatr. regul. verb. Causa, seu lis num.* 2. Illudque fundatur in jure communi, secundum quod omnes mutationes, & sententiæ prolatæ in limine Capituli præsumuntur factæ ad fraudandam futuram electionem, ut advertit Castellinus *de elect. cap.* 13. *num.* 14. Propterquòd occurritur quorundam malitiis, qui, datâ operâ citato Capitulo, contra vocales nonnulla producunt, ut eos ab electione tùm activa, tùm passiva repellant.

Sed quid, si, citato Capitulo, & vocalibus congregatis, emergat casus, propter quem vocalis sit voce activa, vel passiva privandus: An Præses possit contra ipsum per sententiam privationis procedere?

Resp. Affirmativè, sed sẽper reus est citandus, & audiendus ad videndum, an aliquam excusationem pro se adducere possit, aut velit, Clement. *Pastoralis* §. *Cæterùm de sent. & re judicata*. Et procedit, etiam si delictum esset notorium. Quia ut dixerunt Hostien. & Joan. Andr. apud Fagnan in 2. *ad cap. Cum olim de sent. & re judic. n.46.* justiùs, & tutiùs est nullum, reum quantumcumque notorium, fore dam-

damnandum sine citatione, vel admonitione, quia multi dicuntur notorii, qui non sunt, cap. *Consuluit de appell.*

Nec obstat d. Decretum, quia ibi assignatur terminus, inter quem debent examinari causæ, non quæ emergunt post citationem Capituli, sed quæ emerserunt antè. Ideò, eo non obstante, potest optimè procedi in causis postea incidentibus, aliàs non esset benè provisum. Et ità potest privatione vocis puniri Elector, qui, vel in ipso Capitulo grave aliquod delictum commiserit; vel, qui ad Capitulum non detulerit attestationem juratam à Sacerdotibus sui Conventus super celebratione Missarũ ad præscriptũ Const. *Nuper de celebr. Missarũ* § *curent.ut sup.c.*10.*n.*9. Et hoc casu citandus est Elector ad dicendum, quarè non debeat declarari incurrisse in utriusq; vocis privationẽ, inflictam à d. Constitutione. Similes casus vide apud Sanctor. de pœn.*cap.*15.*qu.*10.§.*Sed hic est duplex.*

51 Quæritur: *An Præses in paritate votorum habeat in electione decisivum?*

Hic advertendum, quod Præses, quà Præses vocem activam in electionibus non habet, ideò in eis, nisi aliundè, vel ex officio, vel concessione sibi competat, nequit suffragari. Quod est manifestum, tùm in Superiore regulari, qui præsidet electionibus Abbatissarum Monasteriorum sibi subjectorum, & in eis vocem non habet, ut dixi cap. 1.*num.*7. tùm in Ordinario loci, qui unà cum eodem *per se*, vel *per alium* potest dictis electionibus præsidere, juxtà Constitut. Gregorii XV. *Inscrutabili la* 18. *Bullar. tom.* 4. & tamen in illis non suffragatur, Monacell. *part.*1. *tit.*11.*form.* 22. *nu.*2. Quod procedit etiam, ut vocem non habeat in electione Abbatissæ Monasterii de suo regimine. Tamburin. *de jure Abbatiss. disput.*28. *qu.*6. *num.* 6. *contr.* Sanctor. *Coment. cap.*11.*stat.* 7. *Dubitatur* 4. *resp.*7. *alleg.* Portellum *v.Abbatiss. num.*9.

Ex quibus ad quæsitum dicitur negativè: unaquæque Religio attendat, quid sit sibi à Sancta Sede concessum. In Ord. Min. de Obser. reperitur decisiuum Præsidi indultum in electione Prominiſtrorum mittendorum ad Capitulum Generale, & Custodum (extra Capitulum eligendorum) ac Guardianorum, prout in Const. Urbani VIII. *Religiosos viros la* 312. *Bullar. tom.*5. ibi: *Ut de cætero omnes, & singulæ electiones tàm Pro-Ministrorum, & Custodum, quàm Guardianorum dicti Ordinis per suffragia secreta, & balottationes fiant, & in paritate suffragiorum Præsidens electionibus hujusmodi votum, sivè suffragium decisivum habeat &c.* & Alex. VII. Constit. *Credita nobis la* 139. *Bullar.ibid.* extendit ad familiam Ultramontanam. Deficiente verò Præside, in paritate votorum votum decisivum in electionibus, & negotiis in Definitorio peragendis conceditur à Sac. Congr. Episcop. Ministris Provincialibus, ut sequitur: Sac. Congr. &c. *ad evitandam paritatem suffragiorum, quæ ex numero pari sex vocalium, quibus Diffinitoria Provincialia constant, tàm in electionibus faciendis, quàm in negotiis decidendis oriri potest: Ministris Provincialibus, deficiente Præside, in hujusmodi casibus votum decisivum concessit. Romæ* 13. *Martii* 1653. Lant. *v. Electio sub num.*6.

52 Cæterùm neutra dispositio est ad alios casus extendenda; sed in d. Ordine, electiones, tùm in Capitulis Generalibus, tùm Provincialibus sunt faciendæ non per secretas balottationes, sed per secreta schedularum suffragia, ita obsignata, ut eligentium nomina sint secreta, & occulta, & numquam publicentur; ac, peracto scrutinio, schedulæ, & omnia hujusmodi scripta coràm omnibus vocalibus illicò comburantur, ut expressè Sixtus V. Constit. *Et communis cura Bullar. Roderici la* 7. *d. Pontif.*

53 Commissarii Provinciales in d. Ord. qui tempore Capituli Generalis relinquuntur ad gubernandas Provincias, eligendi sunt à Diffinitoriis Provincialibus per balottationes, juxtà resoluta in Capit. General. *Vallisolet. de ann.* 1670. *tit. pro Ultramont. Fam. n.*6. *Orb. Seraph. tom.* 4. *& in cap. Gen.* 1700. Sed quia super eo fuit dumtaxàt dispositum, & declaratum à Diffinitorio Generali, cujus provisiones solùm, ipso durante, obligant, ideò in occurrentibus casibus videatur praxis Provinciarum.

54 At petitur. An Præses Capituli sit de substantia electionis, adeout hæc sine eo celebrata sit nulla?

Videtur communitèr ex practica receptum, ut Capitula non celebrentur absque Præsidente, ut indè habeatur aliquis, qui actus Capitulares dirigat, vitetur confusio, & jurgiorum occasio amputetur.

Sed

Sed, hoc non obstante, videtur veriùs Præsidem ad substantiam electionis non pertinere. Nàm in cap. *Quia propter de elect.* in quo substantialia electionis perstringuntur, de Præside nihil disponitur. Sicut nec in Decreto Trid. *sess.* 25. *cap.*6. *de regul.* Nec alicubi, teste Fagnan. in *primum ad d. cap. Quia propter de elect. num.*72. reperitur in jure, quod ex defectu Præsidis fuerit aliqua electio cassata, vel reprobata; neque ullus Doctor, ut ibidem scripsit, id exigit ad electionis validitatem. Ideò, nisi aliud expresse dispopant Litteræ Apostolicæ, vel Ordinis Statuta, à S. Sede confirmata, videtur dicendum non esse invalidam electionem absque Præside celebratam.

Ad rationem in oppositũ dicitur. Illud solum probare Præsidẽ esse non de forma, sed solemnitate electionis, sicut reputantur *infraposita*; ut præstatio juramenti de eligẽdo magis idoneo: quòd electio de nocte non celebretur: ut priùs cantetur Missa de Spiritu Sancto, & similia apud Sanctor. Comment. *cap.*8. *stat.*13. Actus Capitulares possent dirigi ab antiquiore, vel digniore in defectum ejus, qui juxtà legem præesse deberet, & fortè nollet; & tunc ille diceretur Præses subsidiarius, hoc est, datus in defectum Præsidentis legalis.

55 Quæritur, an electio canonicè celebrata sit confirmanda?

Resp. Affirmativè; adeout ante confirmationem nequeat electus se administrationi immiscere, nec recipere juramenta, homagia, subjectionem &c. Quod si fecerit sub quocunque titulo, & prætextu, etiã sub eo Oeconomi, ipso facto est privatus jure ex electione quæsito ad petendam confirmationem, redditusque imposterum ineligibilis, cap. *Qualiter de elect.* & cap. *Avaritiæ eod. tit. in* 6. Undè dixit Panormitanus, quòd confirmatio est necessitatis, licèt electio ab initio fuerit libertatis; & per hanc acquiritur electo jus ad Prælaturam, seu petendam confirmationem; per quam eidem acquiritur exercitium, & ut possit actus exercere ad d. Prælaturam. Gonzalez *cit. cap.*5. *nu.*8.

Confirmatur autem electio ab immediato, & proximo Superiore, juxtà cap. *Nihil* §. *Caterùm de elect.* & debet examinare qualitates, & mores electi, & an sit servata forma electionis; quòd maximè procedit, si electio fuerit in discordia facta, juxtà d. Clement. *Exivi* §. *Demùm.*

Cæterùm resolutio non procedit, quoad Prælatos, qui statim electi consequuntur jus Prælaturæ, & simul exercitium, & administrationem. Cujusmodi sunt Generales, juxtà Privilegia Ordinibus à S. Sede concessa. In Ord. Min. Generalis confirmationem, electione perfecta, à Sede Apostolica recipit. Constit. *Clement. IV. Virtute conspicuos la* 4. *Bullar. tom.* 1. Provinciales verò ex d. Clement. confirmantur à Generali, vel ejus Delegato, & de consilio Discretorum Ordinis, ubi electio fuerit in discordia celebrata. Guardiani autem eodem actu eliguntur, & confirmantur, ut post alios notavit Hasbens. *cit. n.*193. & per Monac. *loc. cit. nu.*10. non currit in Abbatissis, quæ antè confirmationem possunt administrare. S. C. in *Mazarien.* 18. *Martii* 1700.

56 At petitur. An sit confirmãda electio illius, qui electus fuit post lapsum terminum, electioni ab jure præscriptum? In Ordin. Min. ex d. *Clement.* & §. ibi: *Declaramus, ut electio Ministri Provincialis resideat apud Capitulum Provinciale: quam idem Capitulum die sequenti, qua fuerit congregatum, facere teneatur.* Et infra §. *Cæterum: Si Capitulũ die prædicta Ministrum eligere prætermittat, ex tunc Ministri Provincialis provisio ad Generalẽ Ministrũ liberè devolvatur.* Intelligas, nisi fraude iste electionẽ impediat, quia fraus nulli patrocinatur, cap. *ad aures de empt.*

R. Electionem factam esse ipso jure nullam, utpotè factam eo tempore, quo jus eligendi à Capitularibus ablatum ad Superiorem devolutum est, cap. *licet de supp. negl. Prælat.* De nullitate electionis Provincialis apud dd. Min. celebratæ extra diem præfixum, patet ex alleg. Clement. in qua apponitur clausula Decreti irritantis quantùm ad ea, quæ de Ministro Provinciali disponuntur, §. *Porrò si quid.* Ideò, cum electio, de qua dubiũ procedit, sit nulla, confirmanda non est. Et ubi confirmaretur, non propterea revalidaretur. Nàm, qui confirmat, jus acquisitũ corroborat. Et proindè, ubi electio non tenet, nec confirmari potest. Quoniam, si non valeat principale, nec valebit accessorium, ut dicitur cap. *inter dilectos de fid. instrument.* §. *Cum igitur.* Peyrin. *cit.* §.11. *secundò, quia.*

57 Et adverte, quòd, confirmatione declarata irrita, vel propter non servatam debitam juris solemnitatem: vel, quia

Ju-

Judex confirmandi potestatem non habebat, non propterea irritatur, aut annullatur præcedens electio canonica per cap. *Confirmationem de elect. in 6.* Confirmatio enim, & electio sunt partes separatæ: & in habentibus causam separatam, utile per inutile non vitiatur, ut ibi Glos. *in notabilibus.*

Similitèr pondera, quòd confirmatio facta post appellationem, ad Sedem Apostolicam, ex legitima causa interpositam, nisi prius fuerit ab appellatione canonicè recessum, est nullius roboris, & momenti, cap. *si postquam eod. tit. in 6.*

58 Solet antè electiones à Præside inter Regulares præmitti absolutio à censuris ad tollendum impedimentum inhabilitatis ad eligi, & eligere, juxtà formulam datam *cap. 38. num. 20.* Propterquòd hìc oritur dubium. An d. absolutio fit cum reincidentia? an verò absoluta sic, ut Absoluti, & dispensati in Capitulis post completum electionis negotium non relabantur in censuras, & inhabilitates? Sanctor. *Comment. cap. 8. stat. 35.* dixit esse absolutam, nec eas iterùm redire, considerando, quòd cùm frequentèr unus, vel plures ex Electoribus respectivè eligantur ad Prælaturam, & Ordinis officia, essent propter reincidentiam incapaces ad illa exercenda:

59 Verùm sensus absolutionis non videtur esse absolutus, sed ad cautelam, nè ex titulo cẽsurarum possit posteà electio, aliàs valida, impugnari. Etenim absolutè non datur, sed restrictè ad *effectum electionis faciendæ*: ergo, electione completa, in casu Capitulares, qui priùs ad eligendum, vel eligi propter censuras erant inhabiles, in eas reincidunt. Hæc enim est natura absolutionis ad cautelam ad aliquem effectum datæ. Ita Ameno *pract. tit. 19. §. 9. num. 65.* scripsit reum excommunicatum, prius absolvi debere ad effectum se sistendi in judicio? & *num. 68.* subdit: Quo elapso, in eandem excommunicationem reincidit, quia absolutio in tali casu non tollit totalitèr censuram, sed tantùm suspendit ejus effectum pro eo tempore, quo reus actualitèr est in judicio, quo elapso, effectus censuræ non ampliùs remanet suspensus; & ideò sine nova sententia, aut delicto iterùm ligat; & sic in eandem excommunicationem reincidit. Et ex hoc habetur, quòd non sufficit, ut reus semel, hoc est, in primo examine absolvatur, sed totiès, quotiès constituitur.

60 Et habetur ex Genuen. *prax. cap. 5. num. 10.* qui de communi testatur, quòd, etiam Delegatus Papæ potest absolvere testes ad finem ferendi testimonium ex cap. *Veniens il 2. de testib. §. Quo circa*: Testis verò, sic absolutus, facta depositione, statim sine alia monitione & sententia reincidit in eandem excommunicationem. Idemque ex Decio refert procedere in quolibet absoluto cum reincidentia. Et in expressis terminis de Canonico absoluto ad finem faciendi electionem apud ipsum probat Felinus cap. *ad reprimendum de offic. ord.*

Nec obstat ratio à Sanctorio ponderata; quia, ut electus possit deindè officium exercere, debet absolutionem petere à Sacra Pœnitentiaria. Nàm absolutio, quæ à Præside præstatur, solùm operatur, ut possit eligi, non verò, quòd valeat exercere; sed hìc opus est puro, & absoluto absolutionis beneficio. Quisque videat, nè ex doctrina Sanctori occasionem sumat vilipendendi censuras, & insordescendi in illis.

61 Quæritur. Celebratur Capitulum Provinciale, in quo eliguntur soliti Officiales, & Prælati; subindè d. Capitulum ex aliquo defectu annullatur, adeout sit nova Superiorum electio facienda; petitur, quinam debeant esse vocales hujus posterioris electionis?

Resp. Illi, qui fuerunt Electores in Capitulo invalidato, cum pro vocalibus non possint admitti electi in Capitulo nullo, aut nullitèr declarato, cap. *si electio de elect. in 6.* & ibi DD. cum Pignatell. *tom. 10. consult. 81. num 1.* Facultas enim primorum Electorum non fuit consumpta, ut tradit Sigismundus à Bononia *de elect. dub. 12. n. 1. et seq.* Ideò ad eos revertitur. Intellige, si absquè propria culpa d. Capitulum fuerit nullum; nàm si nullitas eorum defectu fuerit, jure suffragandi privantur, juxtà dicta superiùs.

Undè sciendum, quod ubi Electores sciètèr admittunt aliquem inhabilem ad eligendum, electio est nulla; Secùs si ignorantèr, juxtà distinctionem Abbatis *in cap. consultat. n. 6. de Procurat.* Fagnan. *d. c. Massana n. 31.* Ubi autem dubitatur, an alicui competat votum, nec potest ob circumstantiam imminentis electionis res apparere, admittendus est cum protesta-

tione *quatenus de jure potest; & non aliàs*, per Peyrinum *cit. §.6. dico 8.*

CAPUT XIX.

Officialis quoad exemptionem ab jurisdictione Ordinarii.

SUMMARIUM.

1 *Describitur exemptio.*
2 *Episcopis in exemptos modò ordinaria, modò delegata jurisdictio conceditur.*
3 *Referuntur plures casus, in quibus de præsenti Regulares subiiciuntur Episcopis, usque ad num. 34.*
35 *Episcopi possunt in Ecclesiis Regularium, etiam in Pontificalibus celebrare.*
36 *Non verò ipsis invitis, Ordines conferre, Indulgentias &c.*
37 *Quando, & contra quos Regulares possint Episcopi censuris procedere?*
38 *Episcopi possunt denunciare Regulares, alias excommunicatos vitandos, non verò declarare.*
39 *In dubio: An Episcopis competat jurisdictio in Regulares, est recurrendum ad Sedem Apostolicam.*
40 *Constitut o Innoc. X. in causa Angelopolitana, usque ad num. 67.*
68 *DD. non conveniunt in assignanda diversitate legis Diœcesanæ, à lege jurisdictionis ad 69.*

1 EXemptionem describunt DD. est privilegium, *quo persona, aut locus* (& en distinctio exemptionis localis, & personalis) *ab jurisdictione Episcopi, vel Ordinarii liberatur, & subtrahitur, ac Summo Pontifici immediatè subiicitur*: quod ex *cap. si Papa de Privilegiis in 6.* notavit Engell. *Colleg. univ. jur. Canon. lib. 5. tit. 33. num. 28.* Quæ probatur, si in Litteris concessionis Papa afferat: *hac Ecclesia est exempta: vel, ad jus Beati Petri; & proprietatem Romanæ Ecclesiæ, vel Romanum Pontificem specialiter pertinet: vel, Episcopus non audeat ibi ea Cathedram collocare, vel aliquod imperium, & potestatem exercere*: aut alio simili modo; videndo apud Ascan. Tamburin. *tom. 1. de jur. Abbat. disp. 15. quæst. 5.* Etenim ea est natura privilegii; ut ejus verba non sint otiosa; & aliquid semper operentur; unde, cùm omnes Mundi Ecclesiæ ad jus Beati Petri, & Ecclesiæ Romanæ, omnium aliorum Capitis, & Magistræ, subjectæ nascantur, ut apposita in litteris exemptivis aliquid pro ea Ecclesia specificè operentur, & plus à privilegio recipiat, quàm accepit à natura, infertur, Pontificem eidem voluisse concedere, ut, modo quodam distincto Romanæ Ecclesiæ subiiceretur; eam nimirum ab Ordinariorum potestate, quibus prius suberat, eximendo. Quæ cæteris locis piis applicantur.

Notandum plenariam Regularium exemptionem esse correptam, & Dominos Episcopos in certis casibus jurisdictionem in exemptos habere: aliquando Delegatam, aliquando Ordinariam per notata ab Engel. *loc. cit. nu. 31.* Delegatam tunc habent, cùm Canones, & jura disponunt, ut contra exemptos, authorite Apostolica, vel tanquam Sedis Apostolicæ Delegati procedant: Ordinariam verò, quando contra eos jure ordinario, seù ex suo ordinario officio procedunt. Utriusque jurisdictionis exempla sunt in Trid. & Apostolicis Litteris obvia.

Quæritur. *Quinam sint casus, in quibus hodie Regulares subjacent Episcoporum jurisdictioni?*

Resp. Plures equidem sunt, quorum aliquos per dicenda narrabimus.

2 Itaque Regulares subduntur Episcopis, quantùm ad editionem librorum; nàm eos nequeunt imprimere, vel curare, ut imprimantur absque prævio Episcopi examine, & approbatione suorum Superiorum licentia. Trid. *sess. 4. in Decret. de edit. libror.*

3 Quantùm ad lectionem Sacræ Scripturæ, quæ in Monasteriis, in quibus commodè haberi potest, facienda est, & ubi Superiores negligentes fuerint in deputandis Lectoribus, possunt opportunis remediis ab Episcopis, ut Sedis Apostolicas delegatis compelli. Trid. *sess. 5. c. 1. de refor.*

4 Quantùm ad verbi Dei prædicationem; nec in Ecclesia sui Ordinis sine benedictione, nec in Ecclesia, quæ sui Ordinis non sit, absque Episcopi licentia prædicare possunt, *d. sess. cap. 2.* Et in alterutra, Episcopo contradicente, prædicare prohibentur, *cap. 4. sess. 24. de refor.* Hic advertas aliud esse simpliciter non concedere benedictionem, & aliud expressè contradicere. Quoniam Episcopus,

pus, qui benedictionem non concedit, se habet præcisè negativè. Qui verò contradicit, facit actum positivum interdicendo prædicationem. Quare, si Episcopus solùm benedictionem non concedat, poterit nihilominùs Regularis, benedictione petitâ, licèt non obtentâ, in Ecclesiis sui Ordinis prædicare per dispoſita à Clement. X. Conſt. *Superna la* 18. *Bullar. tom.* 5. ſed, ſi non tantùm benedictionem non concedat, ſed ulterius expreſsè prohibeat, nullibi, nec in ſui Ordinis Eccleſiis prædicare poterit, ad tex. *in d. Conſt.* & in alia *Greg. XV.* incip. *Inſcrutabili la* 18. *Bullar. tom.* 3. In contravenientes poſſunt Epiſcopi, etiam cenſuris procedere, ut in dd. Conſt. Vide *dicta cap.* 12. *num.* 2. *&* 3.

5 Quantùm ad cautelam prædicandi, adeout debeat ab Epiſcopo interdici Regulari, etiamſi in Eccleſiis ſui Ordinis prædicaverit, munus prædicationis, ſi errores, & ſcandala in populum diſſeminaverit, Trid. *d decr. & ſeſſ.* 5. Quòd, ſi hæreſes prædicaverit, debet adversùs eum ſecundùm juris diſpoſitionem procedere, *ibid.*

6 Quantùm ad delicta, quæ à Regularibus extra Monaſteria degentibus committuntur. Trid. *ſeſſ. 6. cap.* 3. *de ref.* Vel, cùm intra Monaſteria degunt, tamen extra ità notoriè delinquunt, ut pupulo ſcandalo ſint. Idem *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 14. Vide, quæ dixi *cap. ult. num.* 20.

7 Quantùm ad Judices Conſervatores, adeout, qui Conſervatores non elegerint, aut electis uti auſi fuerint, quàm juxta formam præſcriptam à d. Gregor. Conſtit. *Sanctiſſimum la* 9. *ibid.* ad annum Conſervatore debent carere, & intereà eorum cauſæ coram locorum Ordinariis cognoſci, & definiri. Quamobrem licet *cap.* 5. *Trid. ſeſſ.* 14. *de refor.* quantùm ad diſpoſita circa Conſervatores nominatim excipiat Regulares, tamen debent in eo procedere ad formam d. Conſtitutionis. Vid. *cap.* 15.

8 Quantùm ad viſitationem Monaſteriorum commendatorum. Trid. *cap.* 8. *ſeſſ.* 21. *de ref. Lege d. cap. ult.*

9 Quantùm ad publicationem Indulgentiarum. Trid. *ibid. cap.* 9. & ex Sac. Congr. Conc. quæ, cùm dubitatum fuiſſet: *An Regularibus liceat publicare, vel proponere populo Indulgentias olim ſibi conceſſas, ſine licentia, vel approbatione; aut authoritate Ordinarii; aut illas, quæ Confraternitatibus quibuſcumque ſint conceſſa; cenſuit non licere*, Fagnan. *in* 1. *ad ad cap. Grave de offic. ordinar. num.* 45. Nulla tamen recepta mercede: prout præſcribit Trid. *cap.* 9. *ſeſſ.* 21. *de refor.* Et Taxa Innocentiana. Monacell. *form. part.* 2. *tit.* 16. *form.* 6. *num.* 8.

10 Quantùm ad eleemoſynarum quæſtas, Trid. *ibid.* Et Sac. Congr. declaravit apud eundem, & dixi cap. 43. ſed nulli eſt permittendum, ut eleemoſynas quærant per alios, quam per ſui Ordinis Fratres.

11 Quinimmò Ordinarii poſſunt Fratribus in locis, in quibus non habent Monaſteria prohibere, ne eleemoſynas quærant, dum vident id per eos fieri non poſſe abſque præjudicio Conventuum, qui in dictis locis ſunt erecti: Propterquod certè Sacr. Congr. per dicta *loc. cit.* declaravit *Regulares volentes eleemoſynas quærere extra loca, in quibus non habent Conventus, debre ſuorum Superiorum licentiam Ordinario oſtendere. Et ſi extra Diœceſim, teneri etiam illius conſenſum obtinere.* Nàm Ordinariis ex debito ſui officii incumbit providere, ne Conventus ſuæ Diœceſis præjudicium, & gravamen recipiant.

12 Quantùm ad obſervanda, & vitanda in celebratione Miſſarum, Trid. *ſeſſ.* 22. *de Sacrif. Miſſ. in Decret. de evitand. in celebrat. Miſſ.* Vide *dicta cap.* 10.

13 Quantùm ad ſuſceptam adminiſtrationem Confraternitatum, vel Hoſpitalium: quippè eos poteſt Epiſcopus cogere ad reddendas rationes adminiſtrationis, & culpabiles repertos ad juris præſcriptum punire. Trid. *ibidem cap.* 8. ut declaravit Sac. Congr. apud d. Fagnan. *num.* 47.

14 Quantùm ad Confraternitates Laicorum in Eccleſiis Regularium exiſtentes. Quas Epiſcopus viſitare poteſt, & ab ipſarum Adminiſtratoribus rationem adminiſtrationis exigere ad præſcriptum *d. cap.* 8. *&* 9. *ejuſd. ſeſſ.* Non tamen poteſt earum Capellas, Icones, aut Altaria viſitare, niſi quatenùs Confratrum adminiſtrationem concernunt, per reſoluta à Sac. Congr. prout notavimus *ſupra cap.* 6. *num.* 14. *& dicta cap. ult. num.* 17.

15 Quantùm ad erectionem Confra-

fraternitatum. Quas Regulares (quibus licentia eas erigendi concessa est) erigere, & instituere non possunt, nisi de consensu Ordinarii, ex Const. Clement. VIII. incip. *Quæcumque la* 115. *Bullar. ibid.* Vide *d. cap.* 14.

16 Quantùm ad susceptionem Ordinum, interstitia, & examen Trid. *sess.* 23. *cap.* 8. 11. 12. *&* 14. *de ref.* Vide *infr. cap.* 35.

17 Quantùm ad audiendas confessiones Sacramentales Sæcularium, etiam Sacerdotum; quas nec Regulares excipere possunt, nisi fuerint ab Episcopo approbati, si eis videbitur necessarium, *ibidem cap.* 15. Et poterunt puniri ab Episcopo, ut Sedis Apostolicæ Delegato in vim d. Constit. *Inscrutabili*, tanquam delinquentes in administratione Sacramenti Pœnitentiæ, si eas audiant, aut omninò absque Episcopi licentia, aut illâ expiratâ, vel revocata. Vide supr. cap. 6. *num.* 9.

18 Itèm in vim *d. Constit.* poterunt puniri, ab Episcopo, si sigillum Sacramentale fregerunt; nàm censentur delinquere circa administrationem Sacramenti.

19 Itèm possunt ab Ordinariis puniri etiam Regulares docentes pœnitentes non teneri ad denunciandos Confessarios sollicitantes, ex Const. *Universi Gregor. XV. la* 34. *Bullar. tom.* 3.

20 Quantùm ad accessum ad Synodum Diœcesanum *sess.* 24. *cap.* 2. *de reform.*

Verùm ad Synodum, nonnisi Regulares; exercentes curam animarum debêt accedere, quia textus ibi loquitur: *ad quas exempti etiam omnes, qui aliàs, cessante exemptione interesse deberent, accedere teneantur*. Sed, si Regulares Curati non essent, forent exēpti; ideò ratione Curæ, & ad effectum, ut instruantur de iis, quæ in Synodo statuuntur, & in ea proponant, quæ judicant necessaria ad administrationem sibi commissam interesse deberent. Ergò cùm à Trid. sit exemptio quoad eos sublata, Regulares Curati debent ad Synodum accedere.

21 Sed petitur. *In Synodo statuitur, quòd Regulares debeant interesse conferentiæ casuum conscientiæ; quæritur, quos Regulares Statutum obliget?*

Resp. Eos, quibus dispositio est aptabilis, hoc est, qui lege Synodali cogi possunt. Adeoque nonnisi Regulares Curatos, prout in terminis firmavit Sac. Congr. Conc. *die* 3. *Semptembr.* 1630. *in una Forosempronien. lib.* 19. *Decret.* 76. Et iterùm Sac. Congr. super Statu Regul. ut infr. *Cum Conventus suppressi, & postea restituti, in quibus non degunt de familia duodecim Religiosi, sint vigore Decreti*, ut in parvis *Innoc. X. subjecti visitationi, correctioni, & ordinariæ jurisdictioni Ordinariorum locorum, contigit dubitari: An Religiosi Confessores, & non Parochi in hujusmodi Conventibus degētes compelli possint ab iisdem Ordinariis, ut accedant ad conferentias casuum conscientiæ?*

Proposito hoc dubio in Sac. Congr. super Statu Regularium habita in Palatio Vaticano die 15. *Januarii* 1682. *Em. PP. censuerunt, Ordinarios locorum posse quidem hortari, non autem compellere Religiosos Confessores, non Parochos ad accedendum ad conferentiam casuum conscientiæ.*

22 Quantùm ad Fratres itinerantes absque Superiorum licentia: quos Ordinarii punire possunt, cap. 24. *sess.* 25. *de Regul.*

Quantùm ad clausuram Monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subjectarum. Trid. *ibid. cap.* 5. Quantùm verò ad licentias accedendi ad crates ad colloquendū cum Monialibus, S. Cong. Episc. decernit similes licentias ab Episcopo etiam esse subscribendas, licèt ex consuetudine à Superioribus Regularibus dumtaxat subscribi consueverint. Cæterùm, ubi hæc consuetudo non reperitur soli Episcopi eas concedunt, per d. cap. 3. *num.* 5.

23 Quantùm ad hoc, quòd Confessarii Monialium Monasteriorum intra mœnia Civitatis existentium non possint apud dicta Monasteria pernoctare, nisi Episcopus judicium suum proferat super distantia Conventus à Monasterio, & cognoscat, approbetque distantiam, necessariam inter mansionem pro usu Confessarii, & Monialium Monasterium. A quo nonmodò per parietes, verùm, & per tecta debet esse disjuncta, & separata. Alex. VII. Constit. *Felici la* 156. *Bullar. tom.* 5. In qua §. 8. transgressores puniuntur ipso facto excommunicatione privationis vocis activæ, & passivæ, omniumque

que

que officiorum, & inhabilitantur ad alia: Quos possunt Episcopi, tamquam Delegati Sedis Apostolicæ, quotiès opus fuerit, corrigere *v.cap.*11. *n.*2.§.12.

Quantum ad audiendas Monialium confessiones, quas audire nequeunt, nisi specialitèr sint ab Ordinariis ad eum effectum approbati, prout expresè in adduct. Constit. Gregor. & Clement.

24 Quantùm ad electionem Abbatissarum Monasteriorum sui Ordinis. Cui *per se*, vel *per alium*, potest Episcopus interesse, si vult, ut in d. Constit. Greg. XV. Vid. d. cap. 1. *num* 8.

Quantùm ad delicta commissa circa personas intra septa, aut circa clausuram, vel bonorum administrationem Monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subjectarum, ibid. Greg.

25 Quantùm ad concernentia curam Animarum, & Sacramentorum administrationem, Trid *sess. cit. cap.*11. & Greg. Const. *cit.* In Curæ enim exercitio, & in Sacramentorum, vel alicujus ex illis administratione Regulares subduntur jurisdictioni Ordinarii, per dicta cap. *Quoad visitationem &c.*

26 Quantùm ad componendas controversias super præcedentia in Processionibus, tùm publicis, tùm iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, *ibid. cap.*13.

27 Quantùm ad accedendum ad Processiones publicas. Excipiuntur, qui in perpetua clausura perpetuò vivunt, *ibid.* & ii, quorum Monasteria distant à Civitate, ultra medium milliare. vide cap. 40.

28 Quantùm ad expositionem Sanctissimi Sacramenti. Etenim Illud solemnitèr non possunt absque licentia Ordinarii exponere, prout ex Sac. Cong. quæ 10. *Decemb.*1602. decrevit: *Non liceat Regularibus, etiam in propriis Ecclesiis, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum publicè adorandum exponere, nisi ex causa publica, quæ probata sit ab Ordinario; ex causa autem privata possint, dummodò SS. Sacramentum è Tabernaculo non extrahatur, & velatum remaneat, ita ut ipsa Hostia videri non possit*, apud Nicol. *flosc. ver. Eucharis. num.* 32. Fagnan. *cit. num.*77. Et S. R. C. sub die 22. *Januar.* 1701. *in Firmana expositionis SS. Eucharistiæ*, censuit: *Frat. Min. de Obser. Oppidi Monleani licerè publicè adorandum exponere SS. Eucharistiæ Sacramentum in eorum Ecclesia, singulis diebus festivis totius anni, exceptis Quadragesimalibus, & Dominicis, de licentia tamen Archiepiscopi*. Pro personis privatis ritus est, ut exponatur in ostiolo Tabernaculi, aut in Pixide velata cum luminibus, & assistentia. Quod etiam firmavit Sac. Congr. Episc. 7. *Septemb.*1598. Gavant. *Manual. v. Eucharist. num.*54.

29 Quantùm ad Sacras Imagines, & Reliquias ponendas, exponendasvè in Regularium Ecclesiis, *d. sess.* 25. *in Decret. de invocat. venerat. & reliq.* approbante enim Episcopo, id debet fieri.

30 Quantùm ad eos, qui manifestè in personam Ordinariorum delinquunt, ex cap. *Romana de pœnis in* 6. Vel Prælatorum jurisdictionem cōpetentem impediunt, nè munus suum exequātur. Tunc possunt ab Ordinariis legitimè coerceri, & puniri, ut censuit Sac. Congr. Conc. Et Congr. sententiam approbavit Greg. XIII. Qui dixit decretum concipiendum esse contra (non turbantes, quod est nimis generale) impedientes jurisdictionem Prælatorum; Quæ phrasis loquendi habetur cap. *Quia de offic. deleg.* ibi: *Si eos manifestè cognoveris justitiam impedire*:

31 Quantùm ad observandos dies festos ab Episcopis in Diœcesibus præfixos, ead. *sess.*25. *de Regul. cap.*12. Vide cap. 21.

Quantm ad renunciationes, & obligationes Novitiorum, quæ nullæ decernuntur, nisi fiant cum licentia Episcopi, vel ejus Vicarii infra duos menses ante professionem, *d. sess. cap* 16.

32 Quantùm ad restituendas Novitiis, abeuntibus ante professionem, res omnes, quæ ipsorum erant. Et possunt ii, ad quos spectat, ab Episcopis per censuras compelli, *d. sess. & cap.*

33 Quantùm ad censuras, & interdicta Ecclesiastica, etiam ab Ordinariis emanata, quæ, mandante Episcopo, à Regularibus in eorum Ecclesiis debent publicari, & servari, Trid. *d. sess. cap.*12. de quo cap. 27.

34 Quantùm ad erectionē Baldachini ipsis Episcopis in Ecclesiis Regulariū; ubi in eis, *tàm ex consuetudine, & privilegio, quàm ex Sacrorum Canonū constitutionibus, & Pontificalis Romani præscripto, aut alio jure Pontificalia exercere, aut*

Pon-

Pontificalibus paramentis cum Mitra, vel etiam cum sola Cappa interesse possunt, tenentur ipsi Regulares ex mandato Clem. VIII. Baldachinum eis attollere, prout in ejusdem decreto incip. *Decet. edit.* 10. *Junii* 1603. Quod refert Pignatellus *tom.* 10. *consult.* 106. *num.* 30. Et, ubi Regulares indebitè resistunt, vel negligunt, possunt ab Episcopis per censuras, aliasvè pœnas Ecclesiasticas compelli. Et Baldachinum ex alia Ecclesia ad illas Regularium curare, ut asportetur, ut ibi *tex.*

35 Quòd autem possint Episcopi in locis suæ Diœcesis, etiam exemptis, absque Regularium licentia, etiam in Pontificalibus celebrare, benedicere Populo, audire Divina Officia, & in sua præsentia facere celebrare, est textus in Clement. *Archiepiscopo de privil.* Similis enim celebratio in Pontificalibus respicit honorem, reverentiam, & præeminentiam Episcopo debitam, non autem jurisdictionem, & superioritatem, nec propterea violantur exemptorum privilegia. Quæ quantùm ad cœtera præservantur, ibi: *absque eo, quòd ex similibus functionibus aliquod jus acquiratur Episcopo in præjudicium exemptorum, vel aliud jus prætendere possit*; ut habetur in terminis d. Clement. & notatur à Fagnano in 1. ad cap. *Quia nos de auctor. & usu pallii nu.* 13.

36 Propterea, Episcopi non possunt in Regularium Ecclesiis, invitis Regularibus, functiones exercere Pontificales, quæ habent mixtam considerationem honoris, & jurisdictionis: ut Ordines conferre, Indulgentias concedere, degradare, & similia; quia hæc in litteris non exprimuntur: nisi Ecclesia sit Parochialis. Undè, cùm in S. C. C. quæreretur: *An Emin. Episcopus Brixien. in Ecclesia Parochiali Monachorum exemptorum, possit administrare Sacramentum Confirmationis, invitis ipsis Regularibus? & quatenùs possit: an contra eosdem Regulares impedientes dictam administrationem valeat censuris procedere?* Sac. Congr. *re pluries proposita, & maturè examinata, utraque parte informante, affirmativè ad utrumque dubitationem respondit* 9. *Junii* 1657. Ità etiam Episcopus, tamquam primus Parochus, potest certè in Ecclesiis Parochialibus Regularium baptizare, argum. ex cap. *Quoniam de sent. excom. in* 6. Sed dicta non debent extendi ad Vicarios Episcoporum, etiam absente Episcopo, ex declarat Sac. Rit. Congr. quæ 10. *Junii* 1621. declaravit, *non posse hujusmodi Vicarios, invitis Regularibus, erigere Baldachinum in eorum Ecclesiis*, Pignatell. *ibid. num.* 23.

37 Petitur: *An Episcopi possint censuris adversus Regulare procedere.*

Resp. Negativè, quotiès durat exemptio; secùs dicendum in casu aliquo particulari, aut cùm vigore Concilii, vel Constitutionum Apostolicarum eis conceditur. Vide Monacell. *form. part.* 1. *form.* 20. *num.* 26. *tit.* 6.

38 Hìc nota, quòd, licèt Regulares in casibus, quibus propter privilegia, quòd ab Episcopo excommunicari non possint, non ligentur Statuto Episcopi habente excommunicationem adnexam, adhuc potest Episcopus Regularem aliàs excommunicatum vitandum (vel, quia est publicus Clerici percussor: vel, quia sine licentia Parochi infirmis sæcularibus ministravit Eucharistiam, aut Extremam Unctionem, vel Matrimonia solemnizavit: hoc est solemnitèr benedixit, ut expressit Gloss. in *cit. Clement.*: vel, quia absolvit excommunicatos à Canone, vel à sententiis per Statuta Provincialia, vel Synodalia promulgatis; vel, quia declaratus est à suo Prælato excommunicatus) suis subditis denunciare ad effectum, ut eum vitare teneantur ad text. in *Clement. Religiosi de privil.* & ex sententia S.C.C. quæ consulta: *an Episcopus possit excommunicatos denunciare Regulares, qui ob delictum notorium in excommunicationem inciderent? censuit posse ab Episcopo publicè denunciari excommunicatos, ut ab aliis evitentur*, Fagnan. *ad d. cap. Grave num.* 75.

Dictum est *denunciare, & non declarare*, quia denunciare Regularem, ut supra excommunicatum, non est exercere jurisdictionem, sed dumtaxàt suos subditos monere de obligatione, quam habent vitandi sic excommunicatum. Declaratio verò haberi non potest sine exercitio jurisdictionis: quoniàm est reus citandus ad videndũ declarari &c. debetque Ordinarius informari, ut sibi plenè constet de jure, & de facto. Regulares autem sunt exempti à jurisdictione Episcoporum, nisi alitèr jus disponat. Vide Antonell. *de regim. Eccl. lib.* 7. *cap. ult. n.* 2.

Cæterum, quamquàm Regulares exempti sint ab Ordinariorum jurisdictione,

ne, & ita non teneantur comparere, dum ab eis citantur; tamen id non procedit, cùm in citatione exprimitur causa, quæ fundat super Regulares jurisdictionem; ut, si citentur ad comparendum, ex quo ad Processionem non accesserint; tunc enim non excusantur; cùm Episcopis assistat dispositio Conciliaris, eisdem tribuens jus compellendi exemptos ad Processiones.

39 Semper tamen ex decentia, & reverentia Episcopis debita debent comparere, vel ad allegandum privilegium, & possessionem exemptionis adversùs incompetentiam fori; vel, etiam ad illud exhibendum, si exemptio non sit notoria: non enim creditur parti asserenti de qualitate privilegii, de qua non constat, sed eam asserens probare tenetur, per Piasec. *prax. part. 2. cap. 3. art. 6. num. 73.* & Donat. *prax. tom. 1. part. 2. tract. 13. q. 17.* & est text. in cap. *Cum persona de privil. in 6.* Ubi Glos. *in verb. Diœcesi* notavit, quòd, pendente lite super exhibitione privilegii, non potest Episcopus Regulares turbare in sua possessione exemptionis, neque in eos poterit suam jurisdictionem exercere; & in dubio, an jurisdictio pertineat ad Episcopum, non potest Episcopus in causa cognoscere, nè sit Judex in propria causa, sed examen, & decisio sunt de reservatis Sedi Apostolicæ, ad tex. *in d. Const. Superna.*

40 Tandem dictis subnectitur Constit. Innoc. X. incip. *Cum sicut 29. Bullar. tom. 4. in causa Angelopolitana jurisdictionis,* vertente inter Episcopum, & PP. Jesuitas. Occasione cujus nonnulla dubia fuerunt utrinque proposita, & à S. Congr. ad hunc effectum specialitèr deputata, resoluta, prout ex narrativa Constitutionis. Cujus lectura utillima erit ad plures componendas, & evertendas controversias jurisdictionis in exemptos; ejusque tenor est: *Cùm sicut accepimus*, & infr. *Sac. Congr. sæpiùs auditis &c. ad singula dubia ab utraque parte proposita*: Ordinario scilicet, & Jesuitis, *respondit ordine, qui sequitur.*

41 I. *An in Casu, quo Episcopus præcipiat decreta aliqua Concilii Tridentini à Regularibus observari, & executioni demandari, Regulares quicumque, etiam Societatis Jesu, sub prætextu, quòd hujusmodi præcepta infringant sua privilegia, possint eligere Conservatores? -- Congregatio respondit. Si Episcopus præcipiat Regularibus, etiam Societatis Jesu, ut illis casibus, in quibus per ipsum Concilium, vel Constitutiones Apostolicas Regulares exempti subiiciuntur jurisdictioni, & correctioni Episcopi, minimè licere ipsis Regularibus ob eam causam Conservatores eligere.*

42 II. *An, quando Ordinarius procedit, juris ordine servato, adversus Regulares exemptos in casibus, in quibus per Concil. Trid. vel Constitutiones Apostolicas ipsi subiiciuntur, possint Conservatores Judices assignare? -- Respondit, ut ad proximum non posse.*

43 III. *An Regularibus, etiam Societatis Jesu, asserentibus se habere privilegia, quominùs obediant Episcopo in executione decretorum, juris communis, Concil. Trid. & Constitutionum Apostolicarum, Ordinarii debeāt ipsis adhibere fidem absque exhibitione hujusmodi privilegiorum? -- Respondit Ordinarios non teneri hujusmodi assertioni fidem adhibere, absq; integrali privilegiorum exhibitione.*

44 IV. *An in casu, quo Regulares quicumque, etiam Societatis Jesu, exhibeant aliqua privilegia, & Ordinarii judicent ea non suffragari casui, de quo agitur, & ad rem non facere, Regulares præfati possint, ac debeant provocare ad Summum Pontificem, vel in partibus Indiarum remotissimis, ad Metropolitanum, sivè Ordinarium viciniorem, vel potiùs possint hoc casu eligere Judices Conservatores? Respondit. Si verba privilegiorum sunt obscura, & ambigua, non licere recurrere ad Metropolitanum, vel viciniorem Episcopum, nec Conservatores eligere, sed Summum Pontificem pro interpretatione esse adeundum.*

45 V. *Utrum Const. fel. rec. Gregorii XV. circa Conservatores Regularium publicata anno 1621. cum Declarationibus Eminentissimorum Sac. Congr. Concil. Interpretum desupèr editis, aquè afficiat, & comprebendat Religiosos Societatis Jesu, ac reliquos Regulares ità, ut omnia alia præfatæ Societatis privilegia fuerint reducta ad terminos dictæ Constitutionis, & sic imposterum debeant ab iis eligi Conservatores, juxtà formam, & tenorem præscriptæ Constitutionis? Respondit hujusmodi Constitutionem cum Declarationibus, ut præfertur, editis, aquè afficere Religiosos Societatis Jesu, atque aliorum Ordinum,*

&

& Conservatores, ad illius præscriptum esse eligendos, non obstantibus quibusvis privilegiis, quippè quæ omnia sunt redacta ad terminos ipsius Constitutionis.

46 VI. *An Regulares prædicti gravati ære alieno, vel ad ratiocinia, vel Testamentorum Executores possint conveniri coràm Ordinario, si Conservatores non nominaverint intra tempus habile ab Ordinario præscriptum? Resp. Regulares in causis præfatis coràm Ordinario loci esse conveniendos, si ad præscriptum Constit. sa. me. Greg. XV. Conservatores non elegerint, ipsumque electionis documentum intrà præfinitum tempus in actis Curiæ ipsius Ordinarii non exhibuerint, ac dimiserint.*

47 VII. *An dicti Regulares, Conservatores, sivè ad jura, sivè ad privilegia tuenda assumentes, teneantur antè exercitium commissionis præstare cautionem coràm Ordinario, sivè alio Judice competente de judicio sisti, & judicatum solvendo, casu, quo in lite, sivè causa succubuerint. Respondit. Non teneri.*

48 VIII. *An, quando Episcopi jura, vel decimas Cathedralium adversus Regulares prædictos dote sua spoliantes Ecclesias coràm Judice competente tuentur, librosque, memorialia, & allegationes producunt, jus Ecclesiarum Cathedralium exprimentes, & acquisitiones Religiosorum, aliaque id generis adnumerantes, hujusmodi scriptorum occasione possint Regulares nominare Conservatores, prætendentes injuriam sibi inferri in referendo immoderatas acquisitiones. Respondit: Si Episcopi pro tuendis juribus Cathedralium Ecclesiarum coràm Judice competenti hujusmodi scripta producant, & Regularium immoderatas acquisitiones veracitèr, & modestè referant, non licere ob eam causam ad Conservatores recurrere.*

49 IX. *Utrùm Regularis quicumque, etiam Societatis Jesu, possit administrare Sacramentum Pœnitentiæ Sæcularibus absque licentia Episcopi Diœcesani, etiamsi in alia Diœcesi ab Episcopo approbatus sit? Respondit: Regulares, etiam Societatis Jesu, in una Diœcesi ab Episcopo approbatos, ad confessiones personarum Sæcularium audiendas, nequaquàm posse in alia Diœcesi hujusmodi Confessiones audire, sine approbatione Episcopi Diœcesani.*

50 X. *An Episcopus contra dictos Regulares, audientes in sua Diœcesi confessiones Sæcularium absque approbatione, vel concionantes absque licentia Episcopi intrà, & extrà proprias Ecclesias, possit procedere, eos à talibus ministeriis removendo, sivè præceptis, & aliis juris remediis coercendo. Respondit. Eisdem Regularibus, qui confessiones personarum Sæcularium audiunt sine approbatione Episcopi loci, vel prædicant in Ecclesiis sui Ordinis non petitâ illius benedictione, aut in aliis Ecclesiis absque illius licentia, vel in Ecclesiis, etiam sui Ordinis, ipso contradicente, posse Episcopum in vim Const. fel. record. Gregorii XV. quæ incipit* Inscrutabili Dei providentia, *tamquàm Sedis Apostolicæ delegatum, administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, ac munus prædicationis interdicere, eosque juris remediis coercere, ac punire.*

51 XI. *An, quando Episcopo constat, dictas licentias obtentas non fuisse, possit ipse præcipere, ut, donec licentiam intra præscriptum tempus exhibeant, à tali ministerio abstineant? & an requirendus sit per Episcopum pro his exhibendis Provincialis in alia Diœcesi, vel longissimè existens, vel ipsi Regulares Confessarii, vel eorum Superiores ejusdem Diœcesis, in qua prædicta exercentur? Respondit: Posse Episcopum sic præcipere: nec pro hujusmodi licentiis requirendum esse Provincialem, sed satis esse ipsos Religiosos requirere, aut eorum Superiores in Diœcesi Episcopi existentes.*

52 XII. *An, si contingat, ut aliquis prædictorum Regularium insurgat contra Episcopum in propria Diœcesi, maledicto, scripto, vel dicto, Populum scandalizando, possit ab Episcopo puniri, & qua animadversione? Et quid, si hujusmodi Delinquens transiverit ad aliam Diœcesim, hoc casu servandum sit, & qua pœna puniendus sit Regularis, qui commorans in una Diœcesi spargat famosos libellos contrà Ordinarium alterius Diœcesis? Respondit. Si Regularis intra Claustra degens, extrà ea in casibus in dubio expressis, ita notoriè deliquerit, ut Populo scandalo sit, Episcopo instante, teneri Superiorem Regularem intrà tempus ab eo præfigendum, severè illum punire, ac de punitione Episcopum certiorem facere: alioquìn sic delinquentem ab Episcopo puniri posse, ad præscriptum Concilii Triden.* cap. 14. sess. 25. de Regul. *Quòd, si Delinquēs ad aliam Diœcesim migra-*

gra-

graverit, servandum esse, quod præcipitur in Const. san. mem. Clem. VIII. incip. Suscepti muneris ratio.

53 XIII. *An Conservatores nominati, & electi à Regularibus præscriptis ante exercitium suæ jurisdictionis teneantur electionis authenticum documentum exhibere coram Ordinario sub pœna nullitatis actuum? Respondit: Ubique teneri.*

54 XIV. *An privilegia, quæ sunt contra jurisdictionem Ordinarii, & quibus gaudent, & gaudere prætendunt Regulares præfati, debeant Episcopis notificari, seù insinuari? Respondit: Regulares teneri hujusmodi privilegia Episcopo exhibere, si eis uti voluerint.*

55 XV. *An prædia, Metallorum fodinæ, sacchari opificina à Regularibus Societatis, vel aliis possessa, vel aliæ domus Sæculares, in quibus videlicet unus, vel duo Regulares tantùm commorantur, gaudeant privilegio Collegiorum, seù Conventuum? Respondit: Non gaudere.*

56 XVI. *Utrum Regulares præscripti apothecas quarumcumque mercium, macella, & similia, præsertim propè Collegia, seù Conventus exercentes, possint ab Ordinario sub censuris inhiberi, nè hujusmodi exerceant? Respondit: Non posse Episcopum hoc prohibere Regularibus exemptis; sed, si in præmissis ità notoriè delinquant extra claustra, ut populo scandalo sint, servandum esse, quod dictum est supra in responsione ad duodecimum.*

57 XVII. *Utrùm Regulares, etiam Jesuitæ in suis prædiis, opificinis, aliisque suis domibus Sæcularibus, sitis intra limites Parochialium, ad se non spectantium, possint administrare Sacramentum Baptismatis solemnis, Matrimonii, Extremæ Unctionis, & Eucharistiæ in festo Paschatis famulis, mercenariis, rusticis, sivè aliis id genus hominibus Sæcularibus absque Ordinarii, vel Parochi licentia? Respondit: Non posse.*

58 XVIII. *Utrùm Patres Societatis in Civitate, & Diœcesi Angelorum possint consecrare Vasa Sacra, Altaria, & similia, in quibus unctio requiritur? Respondit: Itidem non posse.*

Pro parte verò Religiosorum Societatis Jesu proposita fuerunt infrascripta dubia.

59 I. *An Episcopi in partibus Indiarum possint ex integro totum unum Monasterium, vel Collegium ab audiendis Confessionibus suspendere? Respondit: Episcopos Indiarum posse quidèm omnibus simul unius Monasterii, vel Collegii Confessariis adimere facultatem audiendi confessiones personarum Sæcularium, etiam inconsulta Sac. Congr. Episcoporum, & Regularium negociis præposita, cùm decretum ab ea editum sub die 20. Novembris 1515. ex intentionis defectu, & convenientia morali non extendatur ad Regiones illas, tàm longè ab Urbe dissitas. Verùm ab hac generali suspensione, quæ vix sine scandalo, & animarum pernicie contingere potest, abstinendum esse Episcopis, nisi gravissima subsistente causa, super quo Sac. Congr. illorum conscientias gravitèr voluit esse oneratas.*

60 II. *An Episcopus Regularem pro Confessionibus semel approbatum sine nova causa suspendere possit ab ipsis Confessionibus audiendis? Respondit: Regulares, aliàs liberè ab Episcopo, prævio examine, approbatos ad audiendas confessiones personarum Sæcularium, ab eodem Episcopo suspendi non posse sine nova causa, eaque ad Confessiones ipsas pertinente.*

61 III. *An Bulla Pii V. 34. in Ordine* tom. 2. Bullar. *concessa, instante, & supplicante Serenissimo Rege Catholico, non ad petitionem Regularium, sit revocata in Bullis Summorum Pontificum, in quibus exemptiones Regularium mitigantur. Respondit: Agendo cum Sanctissimo, an velit declarare Bullam non esse revocatam, illam tamen non suffragari, nisi in locis, ubi est defectus Parochorum.*

62 IV. *An Episcopus possit cum censuris procedere contra Regulares exemptos, si inobedientes fuerint in Confessionibus audiendis, vel prædicatione Verbi Dei, & hoc, vigore Concilii Tridentini, vel per quem canonem? Respondit: Posse procedere, non quidèm in vim Conc. Trident. sed in vim Const. Greg. XV. quæ incipit,* Inscrutabili Dei providentia &c.

63 V. *An licentia audiendi Confessiones, & prædicandi ab Episcopo per litteras missivas: an solùm per litteras patentes Cancellariæ, concedi possit? Respondit: Posse concedi, etiam per litteras missivas, si ità Episcopo videbitur.*

64 VI. *An talis licentia oretenùs sine scriptis concedi possit? Respondit: Ut ad proximum.*

65 VII. *An facultas eligendi Conservatores, concessa Societati à Gregorio XIII. suffragetur illis in locis, in quibus*

S non

non adsunt Judices Synodale? Respondit: Privilegium Greg. XIII. suffrari, ut Societas non teneatur ex illis eligere Conservatores, dummodò tamen in reliquis servetur forma Constit. Greg. XV. hac de re edita.

66 VIII. *An Conservatores Societatis, Vicarios Generales Episcoporum auctoritate Apostolica per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas compellere possint virtute Bullæ Greg. XIII. incipientis:* Æquum reputamus, *datæ ultima Februarii 1573. Respondit: Posse à manifestis injuriis, & violentiis eos compescere, etiam censuris, & pœnis Ecclesiasticis. Datum Romæ die 16. Aprilis 1648. Quapropter, ut præmissa firmiùs subsistant, & inviolabilitèr observentur, Nobis pro parte Joannis Episcopi hujusmodi fuit humilitèr supplicatum, ut illa, auctoritate Apostolica confirmare dignaremur. Nos igitur &c. Decernentes &c. Sic non alitèr &c. irritum, & inane &c. Non obstantibus &c. Romæ 14. Maii 1648.*

67 Posset quæri. An Regulares sint exempti à lege Diœcesana Ordinarii? Sed quoniam DD. multum laborant in assignanda diversitate inter legem Diœcesanam, & Jurisdictionis; nec approbatur distinctio, quòd ea, quæ consistunt in recipiendo, sint de lege Diœcesana; & ea, quæ consistunt in dando, seù conferendo, sint de lege Jurisdictionis, ut per Fagn. *in pr. ad cap. Dilectus de offic. Ordin. nu. 3.* ideò quæsitum omittimus: quoniam abstinendum est à quæstione de voce; vide Engel. *de privil. Monast. privil. 3.*

68 Petitur. An Episcopus possit procedere adversùs Regulares non tenentes lampadem accensam ante Altare, in quo est Tabernaculum, in quo asservatur SS. Sacramentum?

Resp. Affirmativè in vim Conc. Trid. in *Decreto de evitand. in celebrat. Miss.* nec sufficit tenere lampadem in Choro, sed tenenda est ante, & propè d. Altare, prout S. R. Congr. sub die 22. Augusti 1699. respondit, Generali Capuccinorum qui dubium proposuerat, Monacell. *for. part. 1. in append. ad Const. 18. Greg. XV. num. 1.*

CAPUT XX.

Officialis quoad Exequias.

SUMMARIUM.

1 *S. R. C. resolvit Regulares, quoad tempus humationis cadaverum esse servandam Synodum: & nonnulla alia.*
2 *Parochus defuncti occasione associandi corpus ad Ecclesias Regularium, potest licitè transire per Parochiam alterius cum Stola, & Cruce elevata.*
3 *Parochus non potest ingredi Ecclesias Regularium cum Stola, & Cruce &c.*
4 *Distributio candelarum occasione funerum pendet ab arbitrio hæredum &c.*
5 *Officium funeris in Ecclesia Regularium non peragitur à Parocho.*
6 *Parochi non possunt majorem eleemosynam exigere ab hæredibus illorum, qui sepulturam sibi elegerunt in Ecclesiis Regularium.*
7 *Non possunt Regulares absque consensu Parochi deferre processionalitèr extra Conventum corpora Religiosorum. Et quid, si Religiosus moriatur extra Conventum?*
8 *Ad Parochum spectat declarare viam, per quam deferendum est cadaver sepeliendum*
9 *In funeralibus una tantùm Crux defertur, & cujus Ecclesiæ? & quid, si interveniat Capitulum Cathedralis, vel Collegiatæ?*
10 *Capitulū non invitatū, invitis hæredibus, non potest intervenire funeralibus.*
11 *Capitulum Cathedralis gaudet prerogativa ingrediendi cum Cruce, & Stola Ecclesias Regularium.*
12 *Confraternitates in Processionibus funeralium non erigunt propriam Crucem.*
13 *Responsa S. R. C. in causa* Novarien. *ad undecim quæsita, concernentia functiones, & jura funerum, ac sepulturæ.*

1 Plura super associatione cadaverum, & observandis in praxi, dum corpora defunctorum ad Ecclesias Regularium, aliasque deferuntur, videnda relinquo apud DD. Lant. *v. cadaver, v. exequiæ; & in supplem. v. assoc. cadaver.* Peyrin. *de privileg: in fine v. decret. Sac. Cong. decret. 9., & 10.* Lezana *Summ. tom.*

tom. 3. *v. defunct.* Panimolla *decis. prima adnot.* 10. *& decis.* 5. *adnot.* 3. *n.*70. & interim quasdam exhibeo SS. CC. responsiones, emanatas super dubiis, eisdem porrectis, ad effectum, ut ex earumdem dispositivis, quid certi sit tenendum, noscatur; & inter alia excribo *Quòd pro parte Procuratoris Generalis Min. Observ. Sancti Francisci expositum fuit apud Sac. Rituum Congregationem, quòd in nonnullis Conventibus suæ Religionis vigent lites inter Parochos, & suos Religiosos, occasione associandi cadavera defunctorum, ideoque ad evitandas dissentiones, & scandala, quæ in futurum oriri possent, idem Procurator supplicavit pro extensione resolutionum super infrascriptis dubiis emanatarum, in una* Senogallien. die 22. Junii proximi præteriti, *etiam ad prædictos suos Conventus: Et eadem Sac. Cong. petitam extensionem benignè concessit, & dubia resoluta sunt, ut infra, videlicet.*

I. *An hæredes defunctorum sint cogendi ad retinendum domi cadavera usque ad tempus illa sepeliendi? An verò eisdem hæredibus liceat pro libito asportare dicta cadavera è propriis domibus ad quamcumque aliam Ecclesiam per modum depositi usque ad horam illa tumulandi, etiamsi sepelienda essent in Ecclesiis Regularium, non obstante dissensu Parochi, seu prohibitione ab eodem facta, uti Vicario Foraneo?*

II. *An illatis cadaveribus privatè ab hæredibus ad aliquam tertiam Ecclesiam per modum depositi, Regulares convenire, & congregari debeant in dicta tertia Ecclesia, aut in Parochiali, ad effectum illa associandi ad Ecclesiam, ubi sunt tumulanda?*

III. *An Cadavera sepelienda in Ecclesiis Regularium, antequàm ad eorum Ecclesiam deferantur, debeant priùs asportari ad Parochialem, & in ea permanere per aliquod tempus?*

IV. *An Regulares possint cogi ad associanda cadavera in eorum Ecclesiis tumulanda? an verò possint expectare in dictis propriis eorum Ecclesiis? Et, an in casu, quo Regulares non accedant ad associandum dicta cadavera, amittere debeant intortitia, uti Parochus prætendit?*

V. *An Parochus teneatur associare cadavera in Ecclesiis Regularium sepelienda, usque ad Januas ejusdem Ecclesiæ, etiam ipsis Regularibus non associantibus? Et an Parocho associanti, liceat ingredi Ecclesias Regularium cum Stola, & Cruce?*

VI. *An, si Parochus requisitus intervenire recuset funeralibus defunctorum, in Ecclesiis Regularium sepeliendorum, possint hæredes, imò, & ipsi Regulares, asportare cadavera ad Ecclesiam sepulturæ electæ, Parocho non interveniente, ac prædicti Regulares eadem cadavera sepulturæ tradere? Et, an Parochus in funeralibus dictorum defunctorum majorem Eleemosynam solito prætendere possit?*

Ad primum. *Sacra Congregatio respondit: quoad tempus humationis cadaverum servandam esse Synodum. Et in reliquis petita, & etiam non obtenta licentia, posse cadavera deponi arbitrio hæredum in qualibet Ecclesia usque ad tempus illa Processionalitèr deferendi ad Ecclesiam Sepulturæ.*

Ad secundum. *Sacra Congregatio inhærendo aliàs decretis respondit; Regulares debere congregari in illa Ecclesia tertia, ubi cadaver fuit depositum, ut supra.*

Ad tertium. *Sac. Cong. respondit negativè.*

Ad quartum. *Sac. Congregatio respondit, Regulares non posse cogi ad exeundum à propriis Ecclesiis ad effectum associandi cadavera in eisdem sepelienda, sed sufficere, quòd illa expectent ad Januas; Quoverò ad Intortitia remisit causam ad Judices suos.*

Ad quintum. *Sac. Cong. respondit Parochum teneri associare cadavera in Ecclesiis Regularium sepelienda; Quoverò ad ingressum Parochi cum Stola, & Cruce, distulit resolutionem: eam videas inferiùs num.* 11.

Ad sextum. *Sac. Cong. respondit, vocato Parocho, & ipso renuente intervenire, vel alterum mittere, tunc Regularibus licere absque Parocho deferre cadavera in eorum Ecclesiis sepelienda; Quoverò ad emolumenta per Parochum prætensa, nibil dandum ultra solitũ. Et ita denuò declaravit, & servari mandavit. Hac die* 13. *Julii* 1675. *Lant. cit. in suppl.*

2 Quibus deindè accessit alia Sac. Congregationis Episc. & Regul. Declaratio; quæ dubio, an Parochus unius Diœcesis possit aliquam partem ceræ, & pecuniarum ab hæredibus defuncti præten-

dere, dum occasione deferendi cadaver ad Ecclesias Regularium alterius Dioecesis, sit necessario per ejus Parochiam transeundum, prout infra respondit: *Sac. Cong. &c. censuit dandas esse Declarationes, aliàs factas, nempe Curatum unius Diœcesis (quæcumque sit) in transitu cadaveris, quod processionalitèr defertur ad Ecclesiam Regularium ab alia Diœcesi, transeundo per propriam Parochiam, & jurisdictionem, non posse aliquam partem ceræ, & pecuniarum ab hæredibus defuncti prætendere: Itidem proprium Parochum defuncti transeundo per Parochiam unius Parochi, alterius cujuscunque Diœcesis, ad effectum deferendi processionalitèr cadaver ad Ecclesiam Regularium, posse liberè, & licitè per eandem cum stola, & Cruce elevata transire, etiam irrequisito Parocho; quas quidem Declarationes in casu, de quo agitur, fidelitèr observari mandat, & præcipit eadem S. C. Romæ die 15. Novembris 1675.*

3 In associatione cadaverum ad Ecclesias Regularium vocari non debent cum Parocho cæteri de Capitulo, ex recenti responso Sac. Cong. Rituum in *una Vaden. ad dubia eidem proposita*, ut sequitur: *Prætendentibus Parochis, seù Mansionariis Ecclesiæ Cathedralis Civitatis Vaden. in associatione defunctorũ, qui sepulturam sibi eligunt, sivè alio quovis modo in Ecclesia Regularium sunt tumulandi, ab eorumdem hæredibus, unâ cum proprio Parocho defuncti, omnes esse invitandos: Ecclesias Regularium ingredi cum Stola, & Cruce: ibique functiones, & officium circa cadaver peragere: ac insuper pinguiorem eleemosynam pro associandis, seù tumulandis Forensium, seù Exterorum cadaveribus in Ecclesiis prædictis Regularium, quàm à Civibus, posse exigere, si in ipsis Parochialibus sepelirentur. Deductâ coram Reverendissimo Episcopo Vaden. controversiâ, & ab eo post quamplurimas comparitiones pro declaratione ad Sac. Rituum Congregationem remissâ: Exindè Eminentissimo, & Reverendissimo Domino Cardinali de Noris commissâ, & ab Eodem propositis infrascriptis dubiis, videlicet.*

I. *An in associatione cadaverum ad Ecclesias Regulares sint vocandi omnes Mansionarii, præter Parochum?*

II. *An Parochus ingredi possit Ecclesias Regularium cum Stola, & Cruce, ibique officium, & functiones peragere?*

III. *An liceat Parocho exigere majorem eleemosynam ab exteris tumulandis in Ecclesiis Regularium, quàm à Civibus?*

Sac. eadem Rituum Congregatio, utraque parte, tàm in voce, quàm in scriptis priùs auditâ. Negativè in omnibus respondit, Et ita declaravit, & servari mandavit. Die 2. Augusti 1698.

4 A Parochis nequeũt heredes defunctorum cogi, & compelli, ut, si duodecim V. G. Fratres vocant ad associandum cadaver, totidem omnino pares numero Clericos sęculares vocare debeant, ut in terminis expresse respondit S. C. C. *in una Papien. die 27. Decembris* 1665. nisi præfatis Parochis immemorabilis, coràm Judice legitimè probanda, assistat: Panimoll. *alleg. decis.* 5. *adnot.* 3. *num.* 79. A quo *decis.* 1. *adnot.* 10. *num.* 20. refertur S. C Episc., & Regul. in una Placentina *sub die 16. Decembr.* 1661. dubio: *se possano quei, che fanno li mortorj, & esequie, dar maggior quantità di Candele, e cera à detti Monaci* (controversia erat inter Clerum sęcularem Placentiæ, & Monachos Cassinenses) *di quello, che diano al Paroco, ò Parochi, & al Clero secolare*, per hæc satisfecisse: *Circa secundum censuit, declaravit, & decrevit distributionem Candelarum quoad differentiam quantitatis pendere ab arbitrio hæredum, aut aliorum distribui mandantium.*

Amplia, ut neque Parochis pro associandis cadaveribus eorum, qui repentina, vel violenta morte decedunt, liceat exigere majus emolumentum eo, quod exigi, seù præstari solet ab eo, qui Testamentum condidit, juxtà disposita à. S. C. C. *die 24. Augusti 1669: lib. 26. decret. fogl.* 283.

5 Ponderabis esse quoq; Parochis prohibitum peragere in Ecclesiis Regularium officia, & funerales functiones supra corpus defuncti, quod in eisdem tumulatur; & esse à Regularibus peragenda, privativè quoad alios, legitur à Sac. Congreg. Episc., & Regul. dispositum, & à Clementis X. confirmatum, *Constit.* 57. *Bullar. tom.* 5. *ut infra*

„ Nuper prò parte dilecti filii Procu-
„ ratoris Generalis Ordinis Fratr. Min.
„ S. Francisci, de Observantia nunca-
„ pa-

„ patorum, Congregationi Venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositæ, exposito, quod eadem Congregatio die 16. Decem. 1661. Super Controversiis, quæ inter Parochos Civitatis Placentin., & Monachos Monasterii S. Sixti, Congregationis Cassinen. Ordinis S. Benedicti, occasione funerum erant exortæ, inter alia decreverat servanda esse Decreta, & Declarationes alias factas, scilicet, Parochis in associatione, seù occasione associationis cadaverum non licere ingredi Ecclesiam Monachorum prædictorum, sed teneri dimittere eadem cadavera ad januam Ecclesiarum; ibique solùm posse benedicere, & dare ultimum vale: officia vero, & munia, quæ in hjusmodi ministeriis adhiberi solent, ab ipsis Monachis peragi debere, non autem à Parochis, atque ita in præmissis omnibus deinceps fieri, & executioni mandari præceperat. Et in eadẽ expositione subjuncto, quòd eędem rationes militarent ad favorem dicti Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia; Ideòque supplicato, ut Congregatio præfata resolutionem, sivè decisionem hujusmodi extenderet ad associationem, per Parochos fieri solitam, cadaverum defunctorum, quæ in Ecclesiis Fratrum hujus Ordinis sepeliuntur; idque ad tollendas controversias, quæ in aliquibus Parochiis ea occasione, inter Parochos, & Fratres Ordinis hujusmodi nascuntur non sine scandalo, & Fraternæ, ac Christianæ charitatis detrimento, Emanavit ab eadem Congregatione Cardinalium decretum tenoris, qui sequitur, videlicet.

„ Sacra Congregatio Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, censuit, Oratoribus dandam esse infrascriptam Declarationem, aliàs editam, nempè: Parochis in associatione, sivè occasione associationis cadaverum non licere ingredi Ecclesias Regularium, sed teneri dimittere eadem cadavera ad januam Ecclesiarum, ibique solùm posse benedicere, & dare ultimum vale; Officia vero, & alia munia, quæ in hujusmodi ministeriis adhiberi solent, ab ipsis Regularibus peragi debere, non autem à Parochis: Atque ita in præmissis omninò deinceps fieri, & exequi præsentium vigore mandat, & præcipit: contrariis quibuscumque non obstan. Romæ 27. Novẽbris 1671. Deindè sequitur *approbatio Decreti cum clausulis solitis* 18. *Januarii* 1672.

6 Aliud ab eodem Clemente *ibidem const. la* 58. approbatur ejusdem S. Cong. Decretum, quo Parochis, cæterisque Clericis, & Presbyteris sæcularibus committitur, præcipitur, inihibeturque, nè majorem eleemosynam ab hæredibus Defunctorum, qui in Ecclesiis Regularium sepeliuntur, exigant, quàm acciperent, si in Parochiali, vel alia Cleri sęcularis Ecclesia sepelirentur; ut sic removeatur, quidquid posset retardare, & de indirecto impedire libertatem Sęcularium in eligenda sepultura in Ecclesiis Regularium: ut infra.

„ Aliàs pro parte, tunc existentis Commissarii Curiæ Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci, de Observantia nuncupatorum, Congregationi, tunc existentium S.R.E. Cardinalium negotiis, & consulationibus Episcoporum, & Regularium præpositæ, supplicato, ut prohiberetur Parochis, & Clericis Terræ de Leverano Brundusin. Diœcesis, omnibusque aliis Parochis, & Presbyteris, ne auderent accipere majorem eleemosynam pro defunctis, qui sepelirentur in Ecclesiis dictorum Fratrum, quàm accipiebant pro iis, qui in ipsorum Parochorum, & Presbyterorum sæcularium Ecclesiis sepeliebantur: Emanavit die 7. Decembris 1640. ab eadem Congregatione Decretum tenoris sequentis: videlicet.

„ Sacra Congr. Eminentissimorum S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, ad tollendas indebitas exactiones, quæ, ut proponitur, in tumulandis Defunctorum corporibus fieri solent, censuit injungendum, prout præsentis Decreti tenore injunxit Archiepiscopo Brundusino, cæterisque Locorum Ordinariis, nè permittant, ut Parochi, aliique de Clero sæculari,

majo-

„ majorem posthàc eleemosynam sibi „ attribui faciant ab hæredibus Defunctorum, qui in Ecclesiis Regularium „ prædictorum sepulturam sibi elegerint, quàm percipere possent, si in „ Parochiali, seù alia ipsius Cleri sæcularis Ecclesia sepeliri voluissent, „ contrariis quibuscumque non Obstantibus &c. *die* 7. *Decembr.* 1640. Et „ subindè, cùm tunc existentes Fratres „ Provinciæ Dalmatiæ dicti Ordinis „ Congregationi præfatæ exposuissent, „ functiones funerales defunctorum, „ quorum cadavera in eorum Ecclesiis „ Sepulturæ mandarentur, facere ad eos, „ non autèm ad Parochos spectare: „ Congregatio præfata *die* 31. *Augusti* 1657. aliud Decretum edidit tenoris, qui sequitur; videlicèt.

„ 6 Sacra Congregatio Eminentiss. „ S. R. E. Card. negotiis, & Consultationibus Episcoporum, & Regularium „ præposita, attentis narratis, juxtà aliàs „ resoluta, censuit functiones funeralium super Cadavera Defunctorum, „ quæ in Ecclesiis Regularium contigit „ sepeliri, *postquàm ad easdem Ecclesias pervenerint*, ad ipsos Regulares, non „ ad Parochos pertinere, ac proindè ita „ in Oratorum Ecclesiis circa præmissa „ servandum esse, prout servari mandat, „ & præcipit contrariis, non obstantibus quibuscumque *die* 13. *Aug.* 1658. „ Sequitur approbatio Decreti cum consuetis clausulis. 18. *Januar.* 1672.

7 Regulares nequeunt Religiosum in Conventu defunctum sine consensu Parochi deferre per vicos, plateas, & Parochias: prout declaratur à S.C.C. *ad* 11. *in una Bonien. supr cap.* 7. *n.* 2. *Probibentur enim*, ut etiam notavit Donat. *prax. regul tom.* 1. *par.* 2. *qu.* 81. *&* dicam *cap.* 40. Episcopo, vel Parocho irrequisitis, extra Clausurã Conventuum Processiones in põpa Ecclesiæ, & Cruce erecta, facere; nàm hæc actum jurisdictionis continent, ità proprio adhærentem Territorio, ut in alieno exerceri non possint, nisi consensiat loci Patronus: *arg. ex cap. ut animarum de Const. in* 6. *& cap. novit. de offic. legat.*

Ad proprium tamen Conventum eis, etiam Parocho inconsulto, licet, & deferre de nocte posśunt Religiosorum corpora, qui in domibus consanguineorum, vel alibi extrà Monasterium decedunt, prout in terminis ipsa S. C. C. *in alleg: Bononien. ad* 10.

8 Ad Parochum spectat declarare viam, per quam deferatur cadaver sepeliendum in Ecclesia Regularium, prout in sequenti: S. R. C. *inbærendo declarationi bac eadem die factæ in Savonen. & aliis, defunctorum corpora in Ecclesiis Regularium tumulanda esse deferenda certo tramite, & per viam à Parocho declarandam, ad Ecclesiam ipsorum Regularium, non autem priùs ad Parochialem; declaravit ulteriùs servandum esse, etiam bæredibus defunctorum contradicentibus, & ad d. Parochialem prius deferri volentibus.* 19. *Decembris* 1671.

9 In funeralibus unica tantùm Crux defertur illius Ecclesiæ, ad quam corpus defertur S.C. Rit. in Baren. 29. Julii 1616. *Nicol. Flos. ver. sepul. num.* 13. & alibi sæpè: nisi interveniat Capitulum Cathedralis, cujus Crux defertur: sub qua omnes associantes funus incedere debent; Et magis præcisè eadem Sac. Congr. Rituum in *Fossanen.* 21. *Julii* 1645. cujus Decretum est tenoris sequentis: *Episcopus duobus dubiis bumilitèr petiit responderi.* Primò, an servandum sit Decretum ab ipso factum, quòd ad funera vocatis non liceat expectare defunctum per vias, vel illius domum petere, sed quòd debeant intervenire ad Ecclesiam Parochialem, ad quam funus defertur, vel ad Cathedralem, si Cathedralis capitularitèr interveniat, consuetudine immemorabili in contrarium non obstante. Secundò, an, cùm Cathedralis, & Parochi soleant deferre singuli suas Cruces, ac vexilla Cõfraternitatum in suis Ecclesiis respectivè existentium, ut captent duos cereos pro singulis Crucibus, & Vexillis, possit idem Orator præcipere, ut Clerus sęcularis totus incedat subunica Cruce, Cathedralis videlicèt quando capitularitèr, aliàs Parochialis, ad quam funus defertur, remotis hujusmodi Vexillis, etiam Regularium, prædicta consuetudine non obstante?

Sac. Ritum Congr. *ad primum respondit, tàm Sęculares, quàm Regulares, etiam exemptos ad funera mortuorum vocatos in Ecclesiam Cathedralem, aliàs in Parochialem, ad quam funus deferatur, convenire debere, & nullo modo permittendum, quòd expectent per vias, vel adeant domum defuncti, consuetudine, etiam immemo-*

morabili in contrarium non obstante.

Ad secundum, sub unica Cruce incedere debere omnes associantes funus, & ea sit illius Ecclesiæ, ad quam corpus defertur sepeliendum, nisi intervenerit, ut supra Capitulum Cathedralis, vel Collegiatæ, quo casu sub una duarum respectivè Cruce omnes incedere debent; prædicta consuetudine non obstante. Die 21. *Julii* 1645. Ita reperitur &c. Quod decretum confirmavit postea eadem Congr. *in Aretina de anno* 1664. *inter Monachos Cassinenses, & Capitulum Cathedralis; & denuò inter easdem partes* 22. *Decembris* 1697. *in responsione ad primum*, Monacell. *form. part.* 1. *tit.* 5. *form.* 7. *num.* 38.

10 Non potest Capitulum, non invitatũ intervenire funeralibus, invitis hæredibus, nec expensas funerum pro qualitate personarum defunctarum præscribere, ut decrevit S.C.Conc.Quæ *die* 16. *Junii* 1668. *auditâ relatione Episcopi Lavellen. inhærendo Declarationi ejusdem S. Congr. in Matheranen. sub die* 13. *Novembr.* 1660 *emanatâ; censuit non posse funeralibus, invitis hæredibus, interesse, nec licere taxam ad suum libitum facere: sed eidem Episcopo injungendum, prout injungit, ut, auditis partibus, taxam conficiat, eamque Sac. Congregationi probandam transmittat.* Instantia fuit Sacræ Congr. proposita à Communitate Lavellen. Monacell. *form. part.* 2. *form.* 1. *tit.* 13.

11 Capitulum Cathedralis gaudet prærogativa, ut omnes funus associantes incedant sub sua Cruce usque ad Ecclesiam tumulantem inclusivè: at post ingressum in Ecclesiam non potest cum Cruce funeri assistere, maximè, si Ecclesia sit Regularium, sed adhibenda est Crux Ecclesiæ tumulantis: ut respondit S.R.C. in *Aretina* 13. *Julii* 1697. in qua, proposito dubio: *An in associatione Cadaverum sepeliendorum in Ecclesiis quorumcumque Regularium, & præcipuè Cassinensium, liceat Capitulo, & Canonicis Cathedralis ad associationem invitatis Ecclesiam eorundem Regularium ingredi cum Cappa, & Rocchetto, & in eadem sic assistere usque ad humationem Cadaveris, sola Cruce d. Capituli erectâ, & non aliâ.* S.C. respondit: *Affirmativè, ita tamen, ut in absolutione funeris sola adhibeatur Crux Ecclesiæ tumulantis*, Monacell. *form. part.* 1. *for.* 7. *tit.* 5. *num.* 39.

12 Super erectione Crucis Confraternitatum, & ad sedandas lites, & controversias inter eas, & Parochos Urbis extant responsa S. C. C. ut infra.

Cùm multis ab hinc Annis ortæ fuissent controversiæ inter RR. Parochos, & Ven. Societates Urbis, occasione Processionum funeralium, & partes habuissent recursum ad Sacram Congregationem Concilii, hæc dubiis tunc porrectis dedit infrascriptas Resolutiones, videlicèt:

Primò. *An Archiconfraternitas possit in Funeralium Processionibus erigere suam Crucem, quando Defuncti tumulandi deferuntur ad ipsius Ecclesiam, in qua Sepulturam elegerunt?*

Secundò. *An eadem Confraternitas possit suam Crucem erigere, tàm per viam, quàm in Ecclesia Parochiali, quando est invitata ad associandum Cadaver, sepeliendum in ipsa Ecclesia Parochiali.*

Tertiò. *An Capellanus ejusdem Archiconfraternitatis indutus Cotta, & Stola possit, post absolutum à Parocho Officium Funeris, in Ecclesia Parochiali unà cum Confratribus canere Psalmos* Miserere, & De profundis *cum aspersione aquæ Benedictæ?*

Quartò. *An possit Parochus Officium Funeris peragere in Ecclesia Archiconfraternitatis super cadavere Defuncti in eadem Ecclesia tumulandi, etiamsi sit Parochus, intra limites cujus Parochiæ Ecclesia Archiconfraternitatis est?*

Ad Primum. *Præcedat Confraternitas, deindè Crux ejusdem Ecclesiæ, deferenda per Clericum ipsius: posteà sequatur Clerus Regularis, & tandèm Sæcularis.*

Ad secundum. *Negativè, tàm in Ecclesiis, quàm in Processionibus Funeralibus, præsente Parocho.*

Ad Tertium, & Quartum. *Negativè.*

Quorum observantiam præcepit Eminentissimus Urbis Vicarius Gaspar Card. Carpineus. *die. Anno* 1698. *apud Impressorem Cameralem.*

13 Novissima dubia & responsa S.C. C. *in una Novarien. funerum, & jurisdictionis.*

Primò. An cadavera Impuberum Oppidi Varalli debeant ex aliqua speciali consuetudine sepeliri in sepultura designata existente in Ecclesia Parochiali: vel potiùs licitum sit Parentibus, tàm antè quàm post mortem illorum ea tumulare facere in proprio sepulchro Majorum in Ecclesia PP. Reformatorum existente? Et qua-

quatenùs affirmativè quoad secundam partem.

Secundò. An dicta cadavera deferri possint ad dictum sepulchrum Majorum absque associatione Parochorum, & Cleri sæcularis post eorum monitionem ad interveniendum funeri, & recusantium?

Tertiò. An, Parochis intervenientibus, sivè associatis, sivè non ab aliis Concanonicis ejusdem Parochiæ distribui debeat candela major illâ, quæ datur Superiori Regularium, associato ab aliis Fratribus?

Quartò An dicta cadavera deferri valeant ad Ecclesiam quacumque hora diei: &, an de nocte absque expressa licentia Ordinarii?

Quintò. An Parochi sub aliqua, & quacumque prætentione possint differre, vel impedire, nè tempore debito cadavera ad sepeliendum deferantur? Et quatenùs negativè.

Sextò. An Parochis impedientibus, licitum sit hæredi post expectatũ triduum à morte defuncti ducere funus, etiam de nocte ad Ecclesiam, in qua cadaver est sepeliendum?

Septimò. An Parochi cogere possint hæredes ad peragendum in Ecclesia Parochiali omnes functiones Missæ solemnis, accensis luminibus in singulis Altaribus, & Anniversariorum, quæ fiunt in Ecclesia Reformatorum occasione funerum?

Octavò. An dicti Parochi possint cogere hæredes, ut celebrare faciant Missas pro defuncto singulis Sacerdotibus sæcularibus funus associantibus?

Nonò. An in prætensa associatione cadaverum sint per hæredem defuncti inæquali numero convocandi tot Sacerdotes sæculares, quot convocantur Fratres Reformati.

Decimò. An in casu, de quo agitur, Episcopus Novariensis habuerit jurisdictionem in supradictos Fratres Reformatos, prætensos delinquentes extrà Claustra, seù turbantes jura Parochorum.

Undecimò. An Interdictum de quo agitur sustineatur in casu &c.

Die xv. Martii 1704. Sacra Congregatio Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretũ: Ad primum respondit negativè quoad primam partem, affirmativè quoad secundam. Ad secundum affirmativè. Ad tertium negativè. Ad quartum affirmativè, ante tamen Solis ortum: & de nocte negativè, nisi de licentia Episcopi. Ad quintum negativè. Ad sextum affirmativè, præterquàm ante Solis ortum, & de nocte. Ad septimum, octavum, nonum, decimum, & undecimum, negativè respondit.

Omnes tandem sciant ex *cap. Abolenda de sepulturis* nullo modo esse licitum, sed contra Christianę pietatis officium, & rem per Ordinarios castigandam, propter exactionem pecuniarum, seù mortuaria non soluta, defunctorum cadavera inhumata relinquere.

CAPUT XXI.

Officialis quoad Festos dies.

SUMMARIUM.

1 *Dies Festi ab Episcopis indicti à Regularibus servandi.*
2 *Possunt Regulares Dies festos, & jejunia in suis Ecclesiis annunciare.*
3 *Diebus festis opera servilia probibita.*
4 *Limitatur: & ibi Decretum Sac. Cong.*
5 *Pratèr causam est necessarius consensus Episcopi.*
6 *Eodem die duæ Ecclesiæ vicinæ non celebrant idem Festum.*
7 *Festum Sancti Antonii de Padua celebratur eodem die à Patribus Franciscanis.*
8 *Decretum Sac. Rit. Congr. super celebratione Missæ, & Officii de Sanctis.*
9 *Ejusdem decretum super trãslatione Festi SS. Annunciationis.*
10 *Aliud super Festo S Joseph, occurrente feria v. majoris Hebdomadæ.*
11 *Vigilia S. Matthiæ non anticipatur &c.*
12 *Non jejunatur, quando Festivitas Corporis Christi venit in vigilia S. Joannis Baptistæ.*
13 *Communicatio privilegiorum non extenditur ad Officia Sanctorum.*
14 *Agitur de Indultis, quibus conceduntur quædam Officia, vel semel, aut pluriès in anno.*
15 *Dubia S. R. Congreg. super celebratione Missarum per Sacerdotes sæculares in Ecclesiis Regularium, occurrentibus ipsorum Festis.*
16 *Decreta S.R.C. sunt Regula proxima Rituum Ecclesiasticorum.*

Ru-

17 *Rubricæ paritèr sunt ipsorum immediata regula.*
18 *Rubricæ aliæ sunt præceptivæ, aliæ directivæ.*
19 *Color paramentorum non potest ad libitũ variari.*

1 DIes festos, quos Episcopi in sua Diœcesi servandos præceperint, deberi, etiam à Regularibus observari, statuit Trident. *sess.* 25. *cap.* 12. *de Regularibus.* Super quo S.C.C. Declarationem edidit, prout in *lib.*10. *Decret.* ubi censuit *decretum cap.* 12. *ver. dies Festi sess.* 25. *de Regularibus*, ità esse intelligendum „ ut Regularium ritus, illis diebus Festis „ semper permaneant, quoad Missas celebrandas, & cætera Divina Officia, tàm „ publicè, quàm privatim, ab ipsis Regularibus in eorum Ecclesiis persolvenda; „ nec circa hæc ab Episcopis quoquomodo „ in contrarium quidquam eisdem Regularibus præcipi posse: quod si defacto præceperint, Regulares neutiquam ipsis Episcopis obedire teneri. Verùm, quoad „ conciones, & lectiones, quas iidem Regulares ad populum habuerint, debent „ se conformare Evangeliis, & Epistolis, „ quibus Clerus sæcularis utitur illis diebus Festis. „ Peyr. ad Const. 27. Leonis X. Piasec. *prax.part.*2.*c.*3.*art.*6.*n.*47.

2 Possunt Regulares dies Festos, & jejunia in suis Ecclesiis annunciare, proùt in terminis firmavit Sac. Cong. Conc. *sub die* 2. *Julii* 1620. quæ interrogata; *An Regulares possint annunciare dies festos, & jejunia in suis Ecclesiis ad Altare in celebratione Missæ? Respondit Regulares non prohiberi dies festos, & jejunia in suis Ecclesiis annunciare.* Imo posse ab Ordinariis obligari, ne Festorum, & jejuniorium ignorantiâ Fideles transgrediantur præcepta Ecclesiæ, tradit Roderico *qq. reg. tom. primo quæst.* 43. *art.* 7.

3 In diebus Festis quodcumque opus servile prohibetur, de quo fusiùs Summistæ Layman. *lib.* 5. *Tract.* 7. *cap.* 2. Quilici *Confessar. manduct. quæst.* 15. *art.* 3. *num.* 3. Engel. *Colleg. Jur. Canon. lib.* 2. *tit* 9. §. 2. *num.* 9. Habetur *cap. Licet de Feriis*: & expressè B. Pius V. *in tom.* 1. *Bullar. Const.* Cum primùm *la* 5. §. 7. & infra disposuit. „ Cum verò dierum festorum observatio ad Dei cultum maximè pertineat, & in lege Divina præcipiatur, cupientes abusus pravos, qui ex eorum inobservantia invaluerunt, omninò corrigere, & antiquorum Canonum statuta renovantes mandamus, ut dies Dominici, & præcipuè „ in honorem Dei, B. Mariæ Virginis, „ SS. Apostolorum feriati, cum omni veneratione observentur: & omnes in diebus præfatis Ecclesias frequentent, divinis officiis devotè intendant, ab omni illicito, & servili opere abstineant; mercatus non fiant: profanæ negotiationes, & „ judiciorum strepitus conquiescant. Qui „ verò in diebus præfatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit, præter „ Divinam ultionem, & amissionem animalium, quibus ad vecturam utetur, „ etiam graves pęnas incurret arbitrio Nostro, seù Vicarii nostri in Urbe; in aliis „ autem locis arbitrio Ordinariorum &c.

4 Ex causa tamen necessitatis licet, etiam diebus festivis, quædam opera servilia peragere, ut prællegati tradunt, & legitur *alleg. cap. licet*, & *cap. conquestu*: ibidem: necessitati causa pietatis adjicitur, prout ex Piasec. *allegat. c.*3. *art.* 3. *nu.* 23. „ Sac. Cong. Rituum censuit licere diebus festis dare operam rebus ad „ victum necessariis, ac tempore perituris; „ præsertim tempore vindemiarum, & messium, ac recollectionis fructuum, vel, „ ubi necessitas urgeat, aut suadeat pietas: „ Cæterùm, quoniam verendum est, nè „ privatis affectibus, domesticarumque rerum studio aliqui eò perducantur, ut hac „ Sacrorum Canonum indulgentiâ in aliis „ etiam casibus abutantur, iidem Patres „ Illustrissimi adjiciunt, ad Ordinarii cujuscumque judicium, ac censuram pertinere, ut dignoscat, nùm verè ulla ex causis suprascriptis subsit, propter quam „ liceat diebus festis rebus servilibus vacare: ut nec dierum festorum observantia „ ulla in re violetur, nec opera illis diebus „ summa cũ ratione permissa impediantur.

5 Undè præter causam necessitatis, & pietatis debet quoque accedere consensus Episcopi; ut etiam docuit Sylvester *Summ. ver. Dominica quærit.* 5. enumerans casus, pro quibus, vel urgeat necessitas, vel suadeat pietas; vide Engel. *cit. à num.* 13.

6 Cùm in eodem loco nova erigitur Ecclesia, (vel si sit antiqua, illa non solebat) non potest die, qua alia ejusdem loci, sivè sit sæcularis, sivè Regularis, celebrat aliquod Festũ, idem & ipsa celebrare, sed

debet in aliam diem protrahere, interim non retardata manutentione illi, quæ est antiquior in celebratione; quemadmodum Nicol. *flosc. v. festum num.* 5. refert resolutum à Sac. Cong. Epis. Regul. *in una Messanen.* 19. *Martii* 1581. *& in Sabinen.* 20. *Novemb.* 1684. his verbis: *Non debet eadem die celebrari Festum in duabus Ecclesiis vicinis, sed moderna debet eligere alium diem*; & in simili habetur decisio Sac. Rit. Congr. quæ, in controversia vertente inter PP. SS. Vincentii, & Anastasii in Trivio (quibus per speciale breve Innocẽtius XII. cõcesserat, ut in feria secunda cujuslibet hebdomadæ publicè adorandum exponerent Sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum) & PP. SS. XII. Apostolorum de Urbe, qui sub eadem die in propria Ecclesia eamdem functionem explent, *sub die* 13. *Junii* 1697. *censuit, consulendum Sanctissimo pro translatione Indulgentiæ ad feriam quartam, addita perpetuitate: & factâ relatione Sanctitas sua benignè annuit, & translationem Indulgentiæ approbavit*.

7 Festum S. Antonii de Padua ex declaratione Sac. Cong. Epis. & Regol. potest ipso solemnitatis die celebrari, tùm à PP. de Corpore Observantiæ, tùm Conventualibus, prout infra. „ Sacra „ &c. attentis narratis, auditisque partibus „ super hinc indè allegatis, censuit licere, „ tàm Fratribus Minor. Conventualibus, „ quàm Obsarvantibus Reformatis „ S. Francisci in propriis suorum Ordinum „ Ecclesiis, solemnizare Festum S. Antonii „ de Patavio Confessoris, ea ipsa die, in „ quam inciderit: modò tamen Reformati „ à Processionibus abstineant; Decretis, „ seù litteris ejusdem Sac. Cong. aliàs circa „ præmissa emanatis, & reliquis in contra„ rium deductis, minimè obstantibus. Ro„ mæ 20. Septembris 1658. ut in regesto „ ejusdem Sac. Cong. Lantus. *ver. festum à* „ *num.* 3.

8 Missæ celebrantur, & Officia recitantur de Sanctis in Martyrologio descriptis ad formam sequentis Decreti.

Decretum Generale. „ Cùm Sac. Ri„ tuum Congregationi innotuerit, quam„ plures abusus irrepsisse circa recitationem „ Officii, sub prætextu decreti ab eadem „ Congregatione evulgati de anno 1630. „ & in Breviario Romano impressi, in quo „ permittitur posse in Ecclesia recitari Of„ ficia, & Missas celebrari de illis Sanctis, „ quorum Corpora, aut Reliquiæ insignes „ in ea asservantur: Eminentissimi Patres, „ eidem Sac. Congreg. Præpositi, iisdem „ abusibus evellendis præcipuè intenti, „ inhærendo decretis, aliàs in similibus „ editis, declararunt prædicta Officia San„ ctorum, ratione Corporis, seù insignis „ Reliquiæ, recitanda, intelligi debere de „ Sanctis, dumtaxàt in Martyrologio Ro„ mano descriptis; de cæteris autem San„ ctis in prædicto Martyrologio non des„ criptis, aut quibus à Sancta Sede non „ fuerit specialitèr concessum, Officia re„ citari, & Missas celebrari, vetuerunt: „ non obstante, quòd ipsorum Corpora, „ vel insignes Reliquiæ in Ecclesiis asser„ ventur. Quibus tamen ab Ordinariis lo„ corum approbatis, debitam fidelium ve„ nerationem (prout hactenus servatum est) „ exhibendam esse censuerunt, sed absque „ Officio, & Missa, sub pœnis de non sa„ tisfaciendo præcepto recitandi Officium, „ aliisque in Const. Pii V. contentis. Die „ 11. Augusti 1691.

„ Et factâ de prædictis Sanctissimo per „ me Secret. relatione, Sanctitas Sua hu„ jusmodi Decretum approbavit, ac, ut de„ bitæ exequutioni demandetur, locorum „ Ordinariis injungendum esse præcepit. „ Die 19. Octobris ejusdem anni.

9 Occurrente Annunciatione Sabbato Sancto, *Festum unà cum præcepto audiendi Missam, & vacandi ab operibus servilibus transfertur ad Feriam* 2. *post Dominicam in Albis. Celebratio Missarum eo die prohibetur; Sed unicam Missam Conventualem unà cum officio ejusdem Sabbati Sancti esse celebrandam præcepit Sac. Congr. Rit. die* 11. Febr. 1690. approbante Alex. VIII. 12. ejusdem mensis, & anni.

Et idem servandum, si contingat in feria 6. Parasceve: & in d. feria 2. & eodem Ritu est celebrandum quoàd Officium, & Missam, quo in Calendario apponitur die 25. *Martii*: eadem Congr. 11. *Martii* 1690. SS. itèm approbante.

Subindè posita d. translatione decrevit, ut infrà.

„ Etsi secundum regulas Breviarii Ro„ mani, cùm plura festa, æqualia in ritu „ transferenda sunt, unum ante aliud tran„ sferri debeat eo ordine, quo erant cele„ branda propriis diebus: attamen quia „ anno 1690. ab hac Sacrorum Rituum „ Cong. approbante, & mandante fel. rec. „ Ale-

„ Alexandro Papa VIII. specialis prærogativa concessa fuit translationi festi Annunciationis B. Mariæ Virginis Matris Dei, incidentis in feriam sextam Parasceve, vel Sabatum Sanctum: idcircò eadem Sac. Rituum Congregatio istiusmodi novis decretis inhærens, ob specialem reverentiam Dominicæ Incarnationis speciali hoc privilegio decorandum, censuit idem festum Annunciationis, nimirum, ut quotiescumque post hac contigerit festum prædictum, etiam quoad solum Officium, post Octavas Paschæ, transferri, in eodem cæteris semper Festis æqualis ritus præponatur, licèt temporis ordine illis sit in Kalendario posterius: & ita servari mandavit die 14. Junii 1692.

10 Occurrente festo S. Josephi feria v. majoris hebdomadæ plures Missæ currentis Officii ipsa die celebrantur, & solùm quoad Chorum, seù Officium transfertur festum Sancti, non quoad forum, ut itidem eadem Congr. firmavit.

„ Cùm anno proximè venturo occurrat festum S. Josephi in feria v. Majoris hebdomadæ, exortum fuit dubium, attenta universali consuetudine Ecclesiæ celebrandi eo die unam tantùm Missam, an unà cum Officio ipsius S. Josephi transferri debeat anno prædicto, etiam obligatio audiendi Missam, ac vacandi ab operibus servilibus? Dubioque hujusmodi in Sacrorum Rituum Congregatione proposito; eadem Congregatio ad relationem Eminentiss. & Reverendiss. D. Cardinalis Albani, re maturè discussâ, censuit Officium transferendum esse ad aliam diem, juxta rubricas Breviarii Romani, & decreta ipsius Congregationis; cæterùm præceptum audiendi Missam, & vacandi ab operibus prædictis non esse transferendum, sed servandum esse prædicta feria v. majoris hebdomadæ: adeoque per Ordinarios locorum accuratè providendum, ut eo die aliquæ quidem Missæ privatæ, ante celebrationem solitæ Missæ Conventualis celebrandæ, pro præcepti adimplemento non desint: sed tamen propterea antiquus mos Communionis Cleri in Missa solemni ejus diei, quo Ecclesia SS. Eucharistiæ Sacramenti institutionem, & memoriam recolit, summa religione hactenus detentus, nullatenùs omittatur, & ita declaravit, ac decretum hujusmodi publicari, & imprimi mandavit. Die 13. Septembris 1692.

11 Non anticipatur vigilia S. Mathiæ Apostoli, licèt occurrat ultimo die baccanalium, proùt infra.

„ Quæsitum fuit à Sacrorum Rituum Cong. declarari; An vigilia S. Mathiæ Apostoli, occurrens hoc anno in feria tertia post Dominicam Quinquagesimæ, possit ratione carnis privii anticipari cum jejunio. Et eadem Sac. Cong. respondit, negativè, & jejunium prædicta feria tertia omninò servandum. Die 23. Januarii 1694.

12 Nec in die Corporis Christi est jejunandum, si incidat in vigiliam S. Joannis Baptistæ, sed anticipandum est jejunium die antecedenti, feria nimirum quarta, prout jejunatur in ipsa vigilia, ex decreto Sac. Rituum Cong. edito *die* 24. *Septembris* 1638. & Const. Urbani VIII *Bullar. Cùm evenire la* 154. *tom.* 4.

13 Communicatio amplissima privilegiorum unius Religionis alteri facta non se extendit ad officia Sanctorum, prout *S. C. Rituum* 10. *Decembris* 1679. firmavit ad dubia eidem proposita à Ministro Generali Ordinis Minorum de Observantia, proùt sequitur.

„ I. An communicatio, etiam amplissima, privilegiorum unius Religionis alteri facta se extēdat ad officia Sanctorū.

„ II. An facultas recitandi officium de aliquo Sancto concessa specialitèr Minoribus Conventualibus, vel Capuccinis, vel Fratribus Tertii Ordinis S. Francisci; vel Monialibus S. Claræ, S. Elisabeth, Conceptionis, Annunciationis, se extendat ad Fratres Minores de corporæ Observantiæ, sivè de Familia, sivè Reformati, sivè Excalceati, sivè Recollecti dicantur, itaut isti illâ licitiè uti possint?

„ III. An facultas recitandi officium concessa specialitèr Fratribus Minoribus Reformatis Italiæ, sub hoc nomine se extendat ad Observantes de Familia, vel Excalceatos Hispaniæ, vel Recollectos Galliæ, & è converso?

„ IV. An eadem facultas, concessa specialitèr Fratribus Minoribus de Observantia Familiæ Cismontanæ se extendat ad Fratres ejusdem Ordinis Familiæ Ultramontanæ?

„ V. An facultas recitandi aliquod officium concessa specialitèr alicui Provinciæ se extendat ad alias Provincias

T 2 ejus-

„ ejusdem Ordinis, & Instituti; aut con„ cessa specialitèr alicui Conventui, se ex„ tendat ad alios Conventus ejusdem Or„ dinis, vel saltem ejusdem Provinciæ?

„ Sacra Congregatio respondit ad „ omnia esse intelligendum cum modera„ tione: & ita declaravit; & prædicta omnia „ ab omnibus Fratribus Regularis Obser„ vantiæ, non solum de Familia, sed etiam „ Reformatis, Discalceatis, Recollectis, „ aut alio quovis nomine nuncupatis, ser„ vari mandavit sub pœnis arbitrio præfati „ Ministri Generalis, ejusq; Successorũ pro „ tempore imponẽdis contra inobedientes; „ non obstantibus quibuscumque &c.

Moderatio fortè continetur in dictione *specialitèr*, quæ certè exprimit concessiones uni specificè factas ad alios non extendi. Et facit, quod generalis communicatio privilegiorum non trahitur ad ea, in quibus specialitèr est provisum, proùt tradit *Rota in Ulyssiponen.* 11. *Septembris* 1637. *coram Rojas decis.* 618. *num.* 17. *tom.* 2. *part.* 5. *decis. recent.*

14 Hic notandũ est, quòd Congregationes, Religiones, sivè Ecclesię, vel Nationes, quibus concessum fuit à Sede Apostolica, ut semèl, vel pluriès in singulis hebdomadibus, vel mensibus, possint celebrare Officium de Sanctissimo Sacramento, vel de Sanctis in diebus non impeditis aliquo Festo duplici, vel semiduplici, non possunt hujusmodi officia facere in diebus Quadragesimæ, Adventus, Vigiliarum, quatuor Temporum, etiam si in Indulto de his diebus nulla sit facta specialis mentio, ut novissimè declaravit Sac. Congr. Rituum in subnexo generali Decreto, ad dubia proposita.

Primùm. *An, cùm multis Congregationibus, Religionibus, sivè Ecclesiis, vel Nationibus concessum sit à Sancta Sede Apostolica, ut semel, vel pluriès in singulis hebdomadibus, vel mensibus celebrentur varia officia per annum, v. g. de Sanctissimo Sacramento, vel de Sanctis in diebus non impeditis aliquo Festo duplici, vel semiduplici, liceat ejusmodi officia facere, etiam in diebus Sanctæ Quadragesimæ, Adventus, Vigiliarum, & Quatuor temporum, etiam si de his diebus nulla sit facta specia'is mentio in aliquibus Officiorum concessionibus?*

Secundùm. *An dies impeditus Festo duplici, aut semiduplici pro dictis officiis recitandis, intelligantur etiam dies, in quibus ponendum est officium de Festo duplici, vel semiduplici translato, quemadmodum dicitur responsum fuisse olim à Sacra Congregatione: quòd, scilicet Festum duplex, vel semiduplex, etiam translatum, necnon dies Octavæ, sit dies impeditus respectu talium Officiorum.*

Tertiùm. *An Regulares absque speciali privilegio, sed sola communicatione privilegiorum aliorum Religionum possint addere nomen Sancti Fundatoris in Litaniis, & Confiteor; itemque recitare Officia, & Missas concessas aliis Religionibus?*

Sacrorum Rituum Congregatio ad relationem Eminentissimi, & Reverendissimi D. Cardinalis Colloredo respondit.

Ad primum. *Negative: & hujusmodi Indulta non habere locum in feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor temporum, Vigiliarum, sivè cum jejunio, sivè absque jejunio, nec in feria secunda Rogationum; nec in alia feria, in qua secundum rubricas sit reponendum officium Dominicæ.*

Ad secundum. *Affirmativè.*

Ad tertium. *Negative in omnibus.*

Et ita declaravit, ac servari voluit. Ac insuper, ut declarationes, seù decreta prædicta omnibus innotescant, Typis ea imprimi mandavit. Die 20. *Martii* 1706.

15 An autẽ Sacerdotes sęculares possint in Regularium Ecclesiis, recurrente die Dominico, vel Festo, Missam celebrare de eorum Sanctis, & se uniformare eorum ritui, quamvis officium proprii Kalendarii non concordet. Responsio habetur ex resolutis ab ead. S. R. Congr. à qua PP. Tertii Ord. S. Francisci petierunt.

I. *An diebus Dominicis, aliisque diebus, quibus in ipsorum Ecclesiis celebratur de Sanctis Ordinis sub ritu duplici, Sacerdotibus exteris ad eam confluentibus, permitti debeat celebratio de Dominicâ, vel alio Festo, vel etiam de Requiem? & quatenus affirmativè: an in Missâ de Dominicâ, aliisque Festis, debeant Sacerdotes exteri uti paramentis competentibus dictis Dominicis, & Festis: vel possint se conformare paramentis, quibus eisdem diebus utuntur Fratres?*

II. *An Fratres diebus, quibus propria officia celebrant sub ritu duplici, celebrantes in alienis Ecclesiis possint celebrare Missas cum dictis officiis concordantes; vel possint celebrare de aliis conformando se ritui carun-*

earundem Ecclesiarum, ac etiam de Requiem? Et quatenus affirmativè quoad primam partem, quid quoad colores paramentorum?

III. *An Sacerdotes exteri confluentes ad ipsorum Ecclesias, ut suprà, & celebrantes de Sanctis Ordinis ser. serv. possint in Missis se uniformare cum Fratribus quoad Credo, & quoad numerum Orationum more duplicium?*

IV. *An diebus Dominicis, quibus tàm Fratres, quàm exteri celebrant de Dominica, possint exteri uti coloribus paramentorum, quibus utuntur Fratres ratione alicujus Octavæ? & Fratres celebrantes in alienis Ecclesiis uti coloribus juxtà ritum earundem? & an, tàm exteri in Ecclesiis Fratrum, quàm Fratres in alienis possint apponere Commem. Octavæ, ut suprà occurrentis servatâ rubricâ de duplici Oratione habendâ in Dominicis infra Octavam?*

V. *An in officio ad Hymn.* Iste confessor *pro SS. Confessoribus, quotiès eisdem fixa dies est assignata, recitari debeat* ℣. Meruit beatas scandere sedes, *eo quod reverà officium fiat de die obitus? Et quatenùs affirmativè, an eadem regula servanda sit in officiis de Confessoribus translatis dummodo officium sit de die obitus?*

Ad 1. *Quoad primam partem dubii negativè, quando Festum celebratur cum solemnitate, & concursu populi: & quo ad secundam partem jàm provisum.*

Ad 2. *ut ad primam.*

Ad 3. *Posse.*

Ad 4. *Posse.*

Ad 5. *Negativè.* Monacell. *form. par. 2. form. 2. num. 29. tit. 13.*

16 Hic notabis, etiam Decreta S. R.C. esse regulam proximam Rituũ, & cæremoniarũ, tàm agendorum, quàm dicendorum in celebratione Missæ, divinorum Officiorum, & Sacramentorum administratione. Nàm hæc Congregatio facultatem habet interpretandi, & declarandi quęcumquæ dubia, quæ oriuntur circa Ritus Ecclesiasticos, ut in *Const. Sixti V. 74. Bull. tom. 2.* Ad quam ex universo Orbe Christiano recurrunt Ecclesiastici pro negotiis Rituum; & ejus Responsa maximam habent auctoritatem, & vim legis, ac in omnibus similibus casibus obtinent vim interpretationis generalis, ut allegato Bonaccina *de leg. disp. 1. punct. 8. prop. 1.* dixit Turrinus *director. sacrif. par. 1. sect. 1. cap. 2.* Etenim si vim legis obligantis non haberent, sequeretur, quòd inutilitèr fuisset hæc S. Congregatio instituta: quilibet enim pro suo libito posset ejus Decreta non observare.

17 Paritèr Regula proxima, & immediata Rituum Ecclesiasticorum sunt Rubricæ præscribentes, quid faciendum, & dicendum sit, tùm in celebratione Missæ, tùm recitatione Officii, tùm Sacramentorum administratione; nàm Regula aliud non est, quàm mensura, ob quam Agens inducitur ad agendum hoc, vel illud, hoc, vel illo modo, vel ad agendum, aut non agendum. Rubricæ autem tàm Missalis, & Breviarii, quàm Ritualis sunt hujusmodi mensuræ, ergò sunt regula Sacrorum Rituum.

18 Dividuntur Rubricæ in *præceptivas*, quæ ex genere suo obligant sub mortali, & *directivas*, ad id non obligantes, nisi ex contemptu omittantur. Saperet autem contemptum, si sæpiùs, & ut plurimùm, vel cùm scandalo populi negligerentur, ut per Gavantum *ad Rubr. Missal. par. 3. tit. 11. n. 13.* videndum omninò, qui rem examinat, & discrimen inter eas cõsiderat.

Obligatio Rubricarum innotescere potest, tùm ex Const. B. Pii *Quod à nobis 64. Bullar. tom. 2.* edita pro reformatione Breviarii Romani, tùm ex alia ejusdem Constitutione *Quò primum la 106. pro reformatione Missalis*, in quibus omnis mutatio, additio, & detractio circa Missam, & Divinum Officium respectivè prohibetur. Et concludentissimè habetur ex Triden. *sess. 7. can. 3. de Sacram.* ibi: *Si quis dixerit receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ Ritus, in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiarum Prælatum mutari posse.* Anatema sit; & *sess. 22. can. 9. de Sacrificio*, ibi: *Si quis dixerit Ecclesiæ Romanæ ritum, quo submissa voce pars Canonis, & verba consecrationis proferuntur, damnandum esse &c.* Anathema sit. Undè si Ritus in Sacramentorum administratione mutari, vel omitti non possunt, ideò est, quia præcipiuntur: siquidem, si esset de consilio, possent pro libito Ministri omitti, vel mutari, quia consilia non obligant, ut *loco citato Turrinus.*

Observat Monacellus *ibidem num. 31.* quòd color paramentorum non potest ad

ad libitum variari, quia B. Pius mandat, ut Missa celebretur juxtà formam traditam in Rubricis Missalis prohibendo, ne ulla fiat mutatio, & detractio; ideò, qui in Missis Defunctorum pro colore nigro utitur violaceo absque necessitate, Rubricam offendit in re gravi, & non est immunis à culpa; quemadmodum à culpa non excusatur, qui in Rubricis præceptivis contra eas operatur, nisi excusetur à naturali inadvertentia, & parvitate materiæ, ubi hæc datur.

CAPUT XXII.

Officialis quoad fori Ecclesiastici Privilegium.

SUMMARIUM.

1 *Quid importet privilegium fori Ecclesiastici?*

2 *Usurpantes jurisdictionem Ecclesiasticam ligantur excommunicatione Papæ reservata.*

3 *Clerici gaudent fori privilegio.*

4 *Quis censeatur proprius Episcopus ad effectum, ut coram ipso conveniatur: & de modo sortiendi forum.*

5 *Quivis, sivè Clericus, sivè Laicus potest coram Papa conveniri.*

6 *Conditiones ex Trid. ad hoc, ut Clerici in Minoribus constituti gaudeant privilegio fori.*

7 *Quid significet Tonsura?*

8 *Judicium, an habitus sit Clericalis spectat ad Episcopum.*

9 *Clericus beneficiatus incedens sine habitu Clericali privatur ipso facto Beneficio, sed, ut privetur privilegio fori, est necessaria declaratoria Judicis.*

10 *An Clericus primæ tonsuræ, cui est reservata pensio, gaudeat fori privilegio, si sine habitu incedat?*

11 *Non requiritur pro privilegio fori Beneficium possidere, sed sat est, obtinuisse.*

12 *Non privatur fori privilegio Clericus, qui sine habitu cum armis à Laicis capturatur. Declara.*

13 *Laicus capturans potest ob ignorantiam à censura excusari.*

14 *Quando Laicus debeat Clericum sine habitu capturatum remittere ad Judicem Ecclesiasticum? & quibus Clericatus probetur?*

15 *Clerici non habentes requisita* Trid. sess. 23. cap. 6. *non conveniuntur coràm Judice Laico.*

16 *Judex Laicus detinens Clericum in carceribus incurrit, etiam excommunicationem Canonis, si quis suadente.*

17 *Differentia privilegii fori à privilegio Canonis. Et, an illud perdens censeatur amittere alterum.*

18 *Requisita, ut Clerici conjugati gaudeant privilegio fori, & Canonis.*

19 *Agitur de Laico post crimen patratum promoto ad Primam tonsuram; an gaudeat privilegio fori?*

20 *An Judex Laicus possit procedere contra concubinam Clerici pro crimine cum Clerico commisso?*

21 *An Clerici portantes arma contra banimenta Judicis Laici possint ab executoribus Curiæ Laicæ armis spoliari?*

22 *Novissima Decreta S.C. Immunitatis edita in materia concernente privilegium fori.*

23 *Ecclesiastici non tenentur ad observantiam Legum Laicalium, nec vi directiva usque ad 31.*

32 *Onera, & commoda inter Ecclesiasticos, & Laicos compensantur.*

33 *Ecclesiastici non tenentur ad pœnam, præfinitam à Laico propter damna illata à Custodibus suorum animalium.*

34 *Privilegio fori quinam protegantur?*

1 Agunt DD. de privilegio fori in cap. *si quis de for. compet.* Quod aliud non est, quàm exemptio *personæ Ecclesiasticæ ab jurisdictione Laicorum, tàm in civilibus, quàm in criminalibus.* Nàm penès Ecclesiæ Prælatos est jurisdictio propria, ordinaria, & privativè quoad alium Judicem, in Ecclesiasticas personas, juxtà Trid. *sess.* 25. *cap.* 20. *de refor.* cap. *nullus eod. tit.* cap. *perniciosum de offic. ordin.* cap. *decernimus de judic.* & alibi sæpe.

2 Contra usurpantes sibi Ecclesiasticam, & in Ecclesiasticos jurisdictionē, ac immunitatem eis debitam violantes, censuràm excommunicationis pronunciavit Bonif. VIII. *in cap. quoniam de immunit. in 6.* Quæ est Romano Pontifici reservata in *Can.* 15. *Bullæ Cœnæ.* quæ quotannis per ejus publicationem innovatur; & indè adversùs eam ignorantia allegari non potest, nec affirmari, quod in usu non sit.

3 Privilegio fori gaudent Clerici: qui

qui proptereà conveniendi sunt coràm proprio Episcopo, cap. *si quis Clericus de for. compet.* Ad quem effectum appellatione Episcopi veniunt, etiam inferiores Prælati, habentes jurisdictionem, quasi Episcopalem ex officio privilegio, vel consuetudine.

4 Et ad eum finem proprius Episcopus, dicitur I. Is, in cujus Diœcesi Clericus conveniendus domicilium, & habitationem habet; nàm forus domicilii dicitur verus, & naturalis forus ex Fagnan. *in 2. ad cap. si quis de foro compet. num.* 10. quæ autem spectent ad essentiam domicilii dicendum, cap. *quoad Ordines*.

Secundò. Is in cujus Diœcesi Clericus Beneficium obtinet, etiamsi Beneficium personalem residentiam non exposcat, & Clericus alibi habitet, qui in loco beneficii conveniri debet; sed solùm, dum de Beneficio agitur, & in spectantibùs ad ipsum, proùt decrevit Trid. *sess.* 24. *cap.* 11. *de ref.* Ubi: *Privilegia residentibus in Curia Romana vigore Eugenianę Constitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere solent: ea in iis, qui beneficia Ecclesiastica obtinent, ratione prædictorum Beneficiorum minimè intelligantur, sed Ordinarii jurisdictioni subjecti permaneant; non obstantibus quibuscumque inhibitionibus*.

Tertiò. Ille, in cujus Diœcesi, quis delinquit, vel celebrat contractum, aut fingit celebrare, aut rem litigiosam, vel possessionem habet: sivè res sint mobiles, sivè immobiles: omnes isti sunt modi speciales, quibus regularitèr forum quis sortiri dicitur cap. *licèt il 2. de foro compt.* Plures alios modos refert *Glos. ad. l. Hæres absens §. proindè ff. de judic.* ibi videndos.

Pręter quos admittitur modus generalis sortiendi forum, ratione nimirum communis Patriæ, vel communis Superioris. Et, cùm Roma sit communis Patria *l. Roma ff. ad municipal.* & Papa sit Judex ordinarius singulorum, *cap. Cuncta per Mundum 9. q. 3.* ideò in Romana Curia (quæ censetur, ubicumque est Papa,) quilibet Clericus, vel Laicus conveniri potest: licèt ibi non delinquat, vel contrahat, aut aliàs forum sortiatur.

Nec videtur obstare Trid. *ses.* 24. *cap.* 20. *de ref.* statuens: *causę omnes ad forum Ecclesiasticum, quomodolibet pertinentes, etiamsi beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinariis locorum dumtaxat cognoscantur*. Nàm dispositio Conciliaris per ea verba, *coram Ordinariis locorum* comprehendit non modò Ordinarium loci domicilii, verùm etiam Ordinarium cujuscumque loci, ubi quis ad juris præscriptum forum sortitur; sivè id verificetur ratione originis, vel Beneficii, sivè delicti, contractus, aut rei litigiosæ, aliisque modis; adeoque, & ad Ordinarium loci Romanæ Curiæ extenditur; nàm in ea Clerici forum sortiuntur; & Papa debet cognoscere; cujus forum nulli declinare fas est, Glos. ad cap. *licèt il 2. de foro compet. in ver. compelli*.

6 Privilegium extenditur ad Clericos, etiam prima Tonsura initiatos, & in Minoribus constitutos. Trid. *sess.* 23. *c.* 6. *de ref.* sed non gaudent, nisi in eis concurrat una ex conditionibus ab eodem requisitis. I. *Ut beneficium Ecclesiasticum habeant*.

II. *Vel Clericalem habitum, & tonsuram deferentes alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inserviant*.

III. *Vel Clericalitèr incedentes in aliquo Seminario de licentia Episcopi degant*.

IV. *Vel, quòd in habitu, & tonsura incedentes in aliqua Schola, vel Universite de licentia Episcopi versentur in via ad majores Ordines*.

Est autem advertendum illa verba Concilii *de mandato Episcopi, de licentia Episcopi*, non esse substantialia, juxtà resolutionem Sac. Congr. apud Fagnan. *ad cit. cap. si quis num. 23. Quæ declaravit Clericum inservientem alteri Ecclesiæ, quàm ei, cui mandaverat Episcopus, ut inserviret, nihilominùs gaudere privilegio fori; nimirum, quia qualitas mandati, vel licentiæ est levis, satisque est concurrere, quæ potiora sunt, nempè Tonsuram, delationem ipsius cum habitu clericali, servitium Ecclesiæ, vel commorationem in Schola aliqua*. Ità enim cessante Episcopi mandato, vel licentia, satisfit menti Concilii.

7 Advertendum interim per Tonsuram designari abscissionem capillorum in parte superiore capitis per modum spheræ; quæ vocatur corona, & clerica apud Glos. *in cap. unic. de Cleric. conjug. in 6.*

8 Itèm, quòd judicare, & cognoscere, an habitus sit clericalis, vel non;

non

non spectat ad Judicem sæcularem, sed resolutio est reservata Judici Ecclesiastico, ex declaratione Sac.Congr.Conc.relata per eundem *loco cit. num.* 12. Et super illius qualitate attenditur, etiam Regionum consuetudo.

Itèm, quòd Clerici in Sacris constituti semper gaudent privilegio fori, quamvis habitum, & Tonsuram non deferant, nec Beneficium habeant, quia Trid. ea exigens loquitur tantùm de promotis ad Minores. Antonell. *de reg. Eccles. lib.* 4. *cap* 1. *num.* 6. Qui si post trinam monitionem factam à Prælato, eam non resumant, eo privantur per *cap. In audientia de sent. excomm.*

9 Sed dubitatur: *an fori privilegio gaudeat Clericus primæ Tonsuræ, vel minorum Ordinum, obtinens Beneficium Ecclesiasticum, sed habitum Clericalem, & Tonsuram non deferens?*

Resp. Affirmativè: Eo enim non privatur, nisi post latam ab Judice Ecclesiastico declarationem super facto, seù delicto, hoc est, quòd habitum, & Tonsuram Clericalem minimè gestaverit, ut censuit S. C. C. 6. *Novemb.* 1612. apud Fagnan. *cit. num.* 23. Cæterùm si erat solitus illa deferre, licèt aliquando dictam gestationem intermiserit, & posteà lata sit declaratoria super facto, nec privilegium fori perdit, proùt eadem Sac. Congr. apud *allegat. nu.* 26.

Privatur tamen ipso facto Beneficio vigore Constitutionis Sixti V. *Cùm Sacrosanctum* 92. *Bullar. tom.* 2. & alteri potest conferri absque monitione, citatione, aut Decreto Judicis, ut dixit Rota in Barchinonen. Beneficior. 15. *Aprilis* 1704. §. *arctiùs coram Molines.* Nec potest allegari non usus d. Constitutionis. Quia contra Constitutiones Papales allegabilis non est non usus, vel contrarius usus. Cùm enim Papa immediatam potestatem habeat à Deo, absque ulla dependentia à populo, ejusdem Constitutiones, statim ac editæ sunt, & publicatæ, dicuntur effectuatæ, & obligant sine ulla ope acceptationis subditorum, ut communitèr dicunt Canonistæ, & Thologi, & in terminis de d. Constit. Sixti Rota in *d. Barchinonen.* §. *cæterùm*, allegata à Monacell. *form. par.* 2. *form.* 4. *num.* 2. *tit.* 15.

10 Potest etiam dubitari de Clerico, cui fuit reservata pensio super fructus Beneficii Ecclesiastici, non incedente in habitu, & tonsura, nec Ecclesiæ inserviente? At hic eo gaudet vigore resolutionis editæ à Greg. XIII. 18. *Decembr.* 1576. Qui, audita relatione Congr. declaravit Pensionarium censeri Beneficiatum, ad effectum gaudendi privilegio fori Ecclesiastici, de quo loquitur Trid. *sess.* 23. *cap.* 6. *de refor.* apud Sperell. *decis.* 66. *num.* 35.

Cæterùm, quòd Clericus pensionarius non gaudeat privilegio fori, nisi deferat habitum, & tonsuram est decisum à Sacr. Congr. 6. *Junii* 1622. in qua fuit dictum, *quod ità Sanctissimus rescribendum statuit*, ut refert Monacell. *ubi sup. form.* 7. *tit.* 14. *num.* 14.

11 Ad gaudendum in Clerico fori privilegio non exigitur, quòd in effectu Beneficium possideat, sed sat est, ut à legitimo Superiore ipsum obtinuerit, quamvis alter intrusus possessionem retineat: ratio est, quia ex sola collatione sine alia traditione, vel adeptione possessionis jus in Beneficio tribuitur, & de jure illius esse dicitur, cui fuit collatum, tametsi de facto alius possessionem occupet. Propterea dicitur Beneficium vacare per obitum ipsius, & non injustè possidentis. Quarè apud Fagn. *cit. num.* 44. S. Congr. proposito, ibi dubio. *An Clericus primæ Tonsuræ provisus de Beneficio possit gaudere privilegio fori, quamvis possessionem Beneficii non habeat propter intrusum, contra quem litem movit*. Censuit *posse*.

Ponderanda sunt hæc ultima, *litem movit*, quia, si provisus intra præscriptum tempus litem adversus intrusum non moveret, non posset se tueri adversus jurisdictionem Judicis sæcularis; nàm reputaretur propter silentium ipso jure Beneficio privatus, & in fraudem ad eludendam jurisdictionem laicalem pro Beneficio supplicasse, ut Fagnan. *ibid.*

12 Paritèr non privatur privilegio fori Clericus non beneficiatus, solitus tamen Ecclesiæ inservire, & in habitu, & Tonsura incedere, si nocte, vel interdiù in habitu laicali cum armis à laicis deprehendatur. Quia juxtà alleg. *cap.* 6. *Trid.* ad privilegium fori alterutrum sufficit: hoc est: ut Clericus, vel *Beneficium habeat, vel habitum, & tonsuram deferens, alicui Ecclesiæ inserviat*. In casu hoc secundum verificatur; Nec ex defectu, quòd fue-

fuerit repertus sine habitu, debet Clericus excludi à privilegio fori, quemadmodum eo non privatur Clericus, qui uno, vel altero die cessat à servitio Ecclesiæ; quia cùm versemur in materia pœnali, & odiosa omissionis privilegii fori, factum non dicitur, quòd factum non durat, *cap. nàm, & ego de verb. signif.* & facit Trid. *sess. 23. cap. 1. de ref.* ibi: *qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum Canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt.*

Nec obstat, quòd regularitèr attenditur tempus delicti, *l. 1. de pæn.* Quia procedit quoad pœnam imponendam à suo Judice, non quoad Judicis competentiam.

13 Neque item relevans est, quòd inspiciendum sit tempus delicti ad cognoscendum, ad quem forum spectet cognitio causæ. Nàm negatur Clericum, de quo discurritur, etiam pro eo tempore fuisse extra jurisdictionem Judicis Ecclesiastici, quia ad hunc effectum non est satis modica habitus, & Tonsuræ demissio, ut probat Sperellus *decis. 133. n. 82.* Solùm sequitur, quod Laicus ignorans fuisse Clericum excusetur ab excommunicatione juxta tex. *in cap. Si Judex Laicus de sent. excom. in. 6.* Nàm ignorantes censura non ligat cap. *Animarum de constit. in 6.* Et dixi *lib. 1. Caut. Confess. cap. 33. num. 23.* Ex qualitate autem habitus reputatur ignorans, quia habitus facit præsumptionem, ut quis judicetur talis, qualis ab habitu demonstratur, cap. *alleg. Si Judex.*

14 Et quamvis non teneatur Judex Laicus credere capto in laicali habitu, asserenti oretenùs Clericatum, nec remittere, nisi sibi litteræ Clericatus, vel alia documenta ostendantur: aut Clericatus sit notorius; tamen debet omninò supersedere in causa, & intereà consulere Episcopum pro habenda rei veritate; cum hæc sit exceptio declinatoria fori, quæ impedit processum ad ulteriora. Ostensis autem sibi litteris Clericatus, vel commendatitiis Episcopi, facientibus de Clericatu memoriam, aut aliis authenticis probationibus productis; aut deponentibus testibus de publica voce, fama, & reputatione (quibus Clericatus sufficientissimè, quoad effectum remissionis probatur) non potest amplius ipsum retinere, & statim ante viginti horarum spatium tenetur remittere; aliàs incidit in excommunicationem, cap. *Quoniam de immunit in 6.* Et Episcopus potest, imò debet ad declaratoriam censurarum procedere. Sperell. *decis. 17. n. 47.*

15 Similitèr exemptus est à sæculari potestate Clericus, primâ Tonsurâ initiatus, vel in Minoribus constitutus, à Curia sæculari repertus cum armis, sine habitu, & Tonsura Clericali, estò non habeat requisita à Conc. Trid. *cit. cap. 6.* prout resolutum datur à S. C. C. & ab Urbano VIII. approbatum, ut infra. *Die 12. Novembr. 1630. facta relatione SS. D. N. in causa Leodien. 9. ejusdem in S. Congr. Conc. proposita, Sanctitas sua approbavit declarationem factam, ut Clerici, etiam non habentes requisita cap. 6. sess. 23. de ref. licèt ipsi tamquam contravenientes ordinationi S. Concilii, non possint per seipsos allegare privilegium fori: Nihilominus subsint jurisdictioni Episcoporum, seù Ordinariorum, illorumque cognitioni, nedum in causis, in quibus iidem Episcopi, seù Ordinarii prævenerunt; verum etiam, in quibus non prævenerunt; videlicet, si neque à jure, neque ab homine per declarationem, servatis servandis factam, privilegiis Clericalibus denudati, seù privati sint.*

Sac. Congr. Immunit. in *Bisignanen. 18. Novembr. 1653.* proposito dubio: *An Clerici prævio præcepto incedendi in habitu, & tonsura, & inserviendi Ecclesiæ, si contraveniant, gaudeant privilegiis Clericalibus?* Sac. Congr. respondit, *declarandos esse ser. servan. privatos privilegiis Clericalibus.* Et in *Aprutina 6. Martii 1635.* in qua habetur: *Clericos gaudere exeptione ab oneribus personalibus, necnon realibus, etiamsi non incedant in habitu, & tonsura, & Ecclesiæ non inserviant.* Sufficit enim solus character Clericalis, ut Clericus ab oneribus gabellarum, & collectarum eximatur: delatio habitus, & servitium Ecclesiæ non requiritur, nisi respectu privilegii fori: sed necessarium semper est, ut Judex Ecclesiasticus pronunciet super delicto: *an nimirùm habitum, & tonsuram gestaverit, & Ecclesiæ inservierit, vel non?* Et subindè declaravit privilegio fori non gaudere, ubi viderit reverà post trinam monitionem à se factam deliquisse.

Quarè Clericus, de quo agitur, à laicis capturatus, non potest detineri, nisi priùs

V Ju-

Judex Ecclesiasticus cognoverit super requisitorum existentia, & qualitate, ut in simili resolvit Sac. Congr. Immunit. apud Sperell. *decis.* 17. *num.* 47. Nàm semper est sub Ecclesiastica jurisdictione.

16 Quatenùs verò Judex laicus procederet contra Clericum eum detinendo in carcere, non modò ligaretur censura lata contra usurpantes sibi jurisdictionem in Ecclesiasticos, verùm, & incideret in sententiam Canonis *si quis suadente* 17. *quæst.* 4. Quia tametsi hujus Canonis dispositio procedat in actibus, qui in privata actione contra personam consistunt, & non in eis, qui fiunt titulo jurisdictionis, & publicæ Potestatis; tamen id intelligitur in casu, quo Judex Laicus procedat justè, & prævia declaratione Prælati Ecclesiastici, quòd hæc persona non gaudeat privilegio fori: secùs autem, si ante: nàm tunc injustè, & violentèr procedit ut privatus cum injuria personæ. Et ità actio habet utramque malitiam, contra nimirùm privilegium fori, & privilegium Canonis.

17 Clericus privatus privilegio fori non intelligitur privatus illo Canonis, prout declaravit S. C. C. quæ *proposito dubio: an Clerici, qui Decreto Conc. cap.* 6. *sess.* 23. *privilegio fori privantur, intelligantur etiam privati privilegio Canonis: Die* 16. *Decembr.* 1582. *censuit non intelligi privatos*. Fagnan. *d. cap. si quis in fin.* Ideò non valet illatio à privativa unius privilegii ad illam alterius. Quoniam à diversis non fit illatio; præsertim in pœnalibus cap. *Pœna de pænit. dist.* 1. & ibi *Glos. in verb. non excedunt*. Diversa autem sunt hæc privilegia. Nàm illud fori Ecclesiasticos eximit à Laicorum jurisdictione; illud vero Canonis refrænat ab injuriis, & violentiis, personis ecclesiasticis inferendis, legatur Sperellus *decis.* 126. *num.* 96.

18 Quæritur, an Clerici conjugati gaudeant privilegio fori?

R. Affirmativè, ut expressè in c. *unic. de Cleric. coniug. in* 6. sed tres conditiones à Decretali exiguntur.

I. *Ut Tonsuram deferant*. II. *Ut in habitu Clericali incedant*. III. *Ut cum unica, & virgine matrimonium contraxerint*. *Trid. sess.* 23. *cap.* 6. quoad illud fori addit quartam istis verbis: *Modò hi Clerici alicujus Ecclesiæ servitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesiæ serviant, vel ministrent*, vide *cap.* 39. *num.* . .

Quo gaudent non modò in criminalibus, verùm & in civilibus, ex resolutis à S. C. Immunitatis 17. Junii 1631. quæ scripsit Episcopo Reginen. ut infra: *Se il Chierico conjugato Giacomo Giovan Majetti dalla Mirandola hà tutti i requisiti di Chierico conjugato espressi da Sacri Canoni, senza dubio egli deve godere il privilegio del foro in tutte le sue cause, ancorche civili, conforme l'opinione di questa Sacra Congregatione sopra le controversie giurisditionali, che è quanto occorre dire à V. S. in questo particolare*. Apud Dian. *coord. tom.* 9. *in fine tit. declarat. SS. Congr.*

Tenentur autem ad datia, & gabellas: quia, exceptis privilegiis Fori, & Canonis, in cæteris privilegio Clericali non gaudent, ut expressè text. *d. cap. Clerici in fin.* Sed, uxore defuncta, recuperant. Antonellus *de regim. Eccles. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 14. & dixi supra *cap.* 8. *num.* 3.

19 Quæritur. *An Laicus post patratum delictum initiatus prima tonsura gaudeat privilegio fori, itaut non possit à Judice sæculari puniri, & judicari?*

Videtur negandum. Nàm status Clericalis præsumitur assumptus in fraudem: Fraus autem nulli patrocinari debet, cap. *Officii de testam.* Nec censetur Ecclesia eos protegere, qui Clericatu abutuntur. In qua sententia est Gonzalez in 2. *tit.* 2. *c.* 19. *n.* 5. Quarè potest Judex Laicus in causa cognoscere; maximè si causa fuerit introducta ante Clericatum.

At vera sententia est cum Diana *coord. d. to.* 9. *resol.* 80. & 106. Pignatell. *to.* 6. *consult.* 17. Pascucc. *tom.* 1. *de Immunit.* quòd Judex Laicus non potest procedere adversùs d. Clericum. Quia per Clericatum incorporatur Collegio Clericorum. Qui absolutè à foro Laico eximuntur, cap. *Nullus hoc tit*. Nec in nostra potestate est privilegium restringere, & coarctare ad delicta commissa post, & non ante Clericatum, dum Canon absolutè loquitur.

Cessat autem objectum de fraude quia, ut ait Bellamer. alleg. à Fagnan. *n.* 1. *ad cap. Magnus de obligat. ad ratiocinia num.* 28. propter fraudem, non à Laico, sed ab Judice Ecclesiastico esset puniendus. Ad quem spectat cognoscere, an illa intervenerit, ut ex S. Congr. Conc. 1.

Fe-

Februarii 1607. apud alleg. Fagnan. & Sac. Congr. Immunit. 10. *Septemb.* 1627. *in Reatina* censuit, quòd *Clericus post dimissionem habitus resumens illum in fraudem, gaudet privilegio fori, quoad personam, non quoad bona.* Adeout possit Judex Laicus procedere contra ipsius bona, ut ex d. Decreto S. Congr. Concilii. Sed non quæcumque bona, sed ea dumtaxat, quæ propter delictum commissum fuissent ipso jure confiscata per Engel. *Colleg. jur. Canon. lib.* 2. *tit.* 2. §. 6. *à num.* 53. Sed quoad personam non potest se ingerere, ut ex ead S.C. Immun. quæ 7. *Decemb.* 1632. censuit: *Clericus effectus post delictum commissum, non punitur quoad personam, nisi ab Judice Ecclesiastico.*

Nec Episcopus in materia Immunit. potest allegari suspectus, Sac. Congr. Immunitatis in *Ostunen.* 20. *Martii* 1630.

Advertenda itèm sunt Decreta, quæ subnectimus.

Clericus primæ Tonsuræ à die, quo fuit ordinatus per septem annos continuos non incessit in habitu, & Tonsura; imò intra dictum tempus exercuit officium Judicis: commisso delicto, fuit à Judice Laico inquisitus, citatus, & domi sistere jussus, sed arrepta fugi, reassumptoque habitu, cœpit Ecclesiæ servire. Pro sua directione supplicat Episcopus Nicieen. declarari.

I. An iste Clericus gaudeat privilegio fori?

II An Episcopus possit Judici Laico, fundanti super notorietate à reassumptione habitus in fraudem, inhibere, nè procedat, nec quoad personam, nec quoad bona, donec ipse cognoscat, an gaudere debeat?

III. An saltem id possit visis litteris primæ Tonsuræ?

IV. An contra Judicem Laicum nihilominùs non desistentem possit procedere ad censuras?

V. An possit Episcopus hanc causam sibi vindicare?

VI. An debeat?

Die 30. *Maii* 1676. Sac. Congr. Conc. respondit *ad omnia affirmativè*. Et concordāt antiqua Decreta emanata 10. *Decembr.* 1599. *& in Papien.* 23. *Maii* 1626.

Quòd, si in reassumptione habitus adsit fraus, quàm ex dictis Judex Ecclesiasticus inspicere debet, tūc Judex Laicus poterit prosequi causam, & processum, quoad bona, seù compositionem Clerici, non autem quoad personam. Sac. Congr. Immunit. in *Teatina* 10. *Septembr.* 1629. Et recentèr in *Sabinen.* contra Clericum conjugatum, in qua casus sic exponebatur: *Nicolaus Pedocchia Clericus conjugatus non servans requisita Concilii, sed factus miles, armistitiis, & aliis operibus militaribus, arma tractari solitus, non tamen in bello, conventus fuit in Curia sæculari pro emendatione damni dati ab ejus animalibus, mediante mandato contra ejus bona, non verò contra personam; reus conventus post motum judicium, habitum, & Tonsuram reassumpsit, ac militiam dimisit: undè contigit dubitari, an dictus Clericus, dimissâ militia, & reassumpto habitu, gaudere debeat privilegio fori?* Die 30. *Martii* 1686. Sac. Congr. Conc. respondit *Negativè*, in casu de quo agitur, Monacell. *part.* 2. *form. ad form.* 4. *nu.* 17. *&* 18. *tit.* 15.

20 Quæritur. An Judex Laicus possit procedere contra concubinam Clerici pro crimine cum isto commisso?

Resp. Negativè, cap. *si quisquàm de cobabitat. Cleric. & Mulier.* ibi: *Fœminæ verò canonicè judicentur.* Causa enim concubinatus ratione criminis est individua inter concubinam, & Clericū. Quapropter contra ipsam non potest processus instrui, quin tangatur persona Clerici, qui à potestate laica est exemptus. Atque ita ratione individuitatis, & connexionis causæ concubina forum Clerici sortitur, censeturque de foro Ecclesiastico: quia cum persona Ecclesiastica deliquit. Etenim non privilegiatus in materia individua concurrit cum privilegiato, Glos. ad cap. *unic. de jurepatr. in* 6. *verb. Ecclesiasticus*. Undè si Judex Laicus processum fabricaret contra mulierem in causa copulæ cum Clerico, individuando, & tangendo personam Clerici ligaretur ipso jure excommunicatione, *Can.* 19. *Bull. Cœnæ*; quæ fertur in Judices in causis criminalibus processando personas Ecclesiasticas *Fagnan. in* 2. *ad cap. nullus de for. comp. num.* 31.

Pro delictis verò carnis ab eadem concubina cum Laicis commissis, & in causis civilibus prophanis, cum sint mixti fori, potest Fœmina conveniri etiam coram Judice Laico; nàm non debet ex delicto commodum reportare; Sed attenditur præventio *ibid.* Fagnan. *nu.* 27.

21 Quæritur. An Clerici portantes ar-

arma, contra bannimenta Laicorum possint eis ab Executoribus Curiæ Laicæ spoliari?

Negativè adversùs Bobadillam, Covaruv. Gomez.aliosq; apud Diana *coord. tom.9. tr 2. resolut.* 116.117.& 118. Sperellus *decis.* 12. *num.* 60. & *decis.* 124. *num.* 8. Nàm Clerici sunt extra jurisdictionem Judicis Laici. Quatenùs verò spoliarentur, Birruarii censuram Canonis *si quis suadente* 17. *q*.4. incurrerent Quia spoliatio quamdam violentiam importat. Sperellus, allegatis Genuense, & aliis *cit. decis.*124. Et licèt sit jure Canonico Clericis prohibitū arma portare, tamen non spectat ad Judicem Laicum eos punire, sed competenti ipsorum Superiori relinquendum est judicium, & animadversio *ibid.*

Quòd in terminis videtur resolutum à Sac. Congr. Conc. 3. *Febr.* 1635. *in Turritana*, ut sequitur: *In locis, ubi adest abusus inter Clericos deferendi arma, & Episcopus non habet familiam armatam, debet publicare edictum, nè Clerici Saculares, vel Regulares arma ferant, & si parere detrectent: & ubi necessitas exposcit, Ministris Curia Saculares facultatem tribuere Clericos cōtra prohibitionem arma deferentes capiendi, etiam quoad Regulares; si hi ita notoriè deferant, & delinquant extra claustra, ut populo scandalo sint, ac in aliis casibus in jure, & Constitutionibus Apostolicis expressis; ita tamen ut eâ, quâ decet decentiâ capiantur, & recto tramite ad carceres Curia Ecclesiastica ducantur,* Monacell. *cit. for.* 8. *nu.* 4.

22 Cùm à Sac. Congr. Immunit. nonnullæ resolutiones per modum legis generalis emanaverint, quarū vigore plures alii casus in materia privilegii fori decidi possūt, eas hìc subnectimus, ut inf.

Eugubina. *Sac. Congregat. super Immunitate Ecclesiastica, & controversiis jurisdictionalibus, ad consulendum controversiis, qua sapè sapiùs oriuntur in admissione Clericorum, & etiam Laicorum privilegiatorum ad consilia Communitatum, necnon ad exercitium munerum publicorum decrevit.*

I. *Quòd privilegiati gaudentes privilegio fori Ecclesiastici, & petentes admitti inter Consiliarios, admittantur, ita tamen, ut quoad pertinentia ad Consiliaratum tantùm non gaudeant privilegio fori Ecclesiastici.*

II. *Quòd privilegiati prædicti jàm admissi inter Consiliarios renuentes intervenire Consiliis, quatenùs non fuerint legitimè impediti, subiiciantur mulctis eisdem pecuniariis, quibus subijacent alii Laici non privilegiati: & easdem mulctas exequi possit Judex Laicus, dummodò ipsi privilegiati actu non renuncient absque spe reintegrationis in perpetuum loco, quem habent in Consilio, ita ut amplius non possint admitti.*

III. *Quòd iidem privilegiati habentes locum in Consilio possint, etiam renuentes cogi à Superiore Laico suscipere munera Camerarii, Depositarii, Grasccrii, Abbundantiarii, et similia officia Communitativa eadem forma, & pœna, quibus cogi possunt Laici non privilegiati: dummodò ipsi privilegiati actu non renuncient in perpetuum absq; spe reintegrationis loco, quem habent in Consilio, ita tamen, ut amplius non possint admitti.*

IV. *Quòd iidem privilegiati suscipientes præfata munera, non gaudeant privilegio fori, quoad pertinentia tantùm ad præfata munera ab ipsis suscepta: & contra eosdem procedi possit in omnibus casibus, etiam expleto officio.*

V. *Quòd Clerici conjugati, qui sunt de numero Consiliariorum, non incedentes notoriè in habitu, & Tonsura, quatenus renuant intervenire Consiliis, vel suscipere munera Camerarii, Depositarii, Grascerii, Abbundantiarii, & similia officia communitativa, possint mulctari per Superiorem Laicum eisdem mulctis pecuniariis, quibus sunt subiecti alii Laici: & in casu quo iidem Clerici coniugati, postquam renuerint, reassumpserint habitum, talis reassumptio nihil eisdem suffragetur pro evitanda præfata mulcta.*

VI. *Quoad alios Clericos, tàm cælibes, quam conjugatos, habentes requisita, cap. unic. de Cleric. coniug. in 6. etiam admissos inter Consiliarios, si legitimè non impediti renuerint interesse Consiliis, Episcopi, aliique Superiores Ecclesiastici procedant ad omnem requisitionem, etiam extrà judicialem Superioris Laici, vel Magistratus cōtra eosdem ad mulctas pecuniarias ab ipsis arbitrandas; dummodò non sint minores illis, quibus subjecti sunt Consiliarii sæculares, & pœnæ applicentur locis Piis.*

Episcopi procedant similitèr contra eosdem Clericos casu, quo deliquerint in materiis pertinentibus ad Consilium. Roma hac

hac die 27. Julii 1706. Monacell. in addit. append. for. part. 2. in fin.

Dubitari solet. An Ecclesiastici teneantur ad observantiam Legum Laicalium?

23 Certũ est eos talibus legibus quoad vim coercitivam, vel coactivam nõ ligari; nàm, quantùm est ex vi ipsarum legum pœnis cogi ad observantiam non possunt; tùm quia coactio Clerici est jurisdictionis merè spiritualis, quæ non cadit in Laicos.

At difficultas est, an *teneantur quoad vim directivam*? Affirmant aliqui: & ex eo probant, quòd cùm Ecclesiastici sint pars Republicæ, tenentur se eidem conformare in legum observantia, nè pars aberret à toto; quod turpe est, ut ipsamet ratio naturalis dictat.

24 Verùm hoc non concludit: nàm etiam impotentes, amentes, & pueri sunt membra Communitatis, & tamen jure naturali, & positivo eximuntur à Legum civilium observantia, adeoque, & Ecclesiastici: potiorique jure, cum isti sint extrà jurisdictionem Legislatoris. Quinimmò, quantùm ad observantiam legum Laicalium (à quibus jure divino eximuntur) non considerantur uti pars Reipublicæ, ut optimè Petra *com. tom. 2. ad Const. 1. Honorii III. sect. 1. num. 32.*

Ideò, ea sententia relicta, dicimus cum eodem, & Sperello *decis.* 13. apud quos plures, Leges Laicales, nec quo ad vim directivam comprehendere Ecclesiasticos. Quoniam, deficiente potestate, & jurisdictione, effectus Legis claudicat. Jurisdictio autem non est in Laicis quoad Ecclesiasticos, ut sæpè diximus. Tùm quia directio Ecclesiasticorum ad suos Prælatos pertinet, *cap. si Imperator 46. dist.*

25 Verùm, ut singulis aptentur responsa, præmittendum est, quòd Laici aliquando edicta, & bannimenta promulgant, per quæ prohibent, vel præscribunt nonnulla, quæ nec jure divino, vel naturali, aut Ecclesiastico prohibentur, sed de se sunt indifferentia, quamvis ipsi aliquam rationem boni communis in eis considerent: ut est prohibitio nocturnæ vagationis absque lumine; præscriptio pragmaticæ moderando sumptus, victus, ac vestitus, & similia.

26 Sæpè verò per edicta prohibent, vel præcipiunt, quæ publicam utilitatem respiciunt, ut est prohibitio asportationis frumenti, monetarum, equorum &c. extra Regnum: aut mandatũ de exponendo in platea frumentum venale: aut præscriptio modi observandi in contractibus venditionis, translationis dominii, & similium.

27 Aliquandò verò prohibent, vel mandant, quæ sunt ab jure naturali, Divino, vel Ecclesiastico prohibita, & præscripta, vel eis conformia: proùt est, statuere debitorum solutionem, imponere abstinentiam à fraudibus, & cætera hujusmodi.

Cum edicta versantur circa actiones primi generis, extrà controversiam est, non posse Ecclesiasticos directivè obligare. Etenim obligatio directiva in casu oriri non potest, nec à lege naturali, Divina, vel Canonica; nàm, ut dictum est, actiones sunt de se indifferentes, nec ab illis prohibentur; neque esse potest à Lege positiva civili, utpotè lata à non habente jurisdictionem in Ecclesiasticos.

Paritèr, si sermo sit de edictis secundi generis, sunt itèm Ecclesiastici extra spheram jurisdictionis, etiam directivæ potestatis Laicæ; quòd opus non est repetere.

Idem dicitur quoàd ordinationes, & edicta tertii generis, quia ex defectu jurisdictionis nequeunt Ecclesiasticos dirigere. Cæterùm, quia enunciatæ ordinationes sunt conformes juri naturali, & Divino, ab istis diriguntur; adeò ut peccent mortalitèr contraveniendo: sed non ex vi edicti Principis, sed quatenùs materia, de qua disponunt, continetur sub obligatione, vel juris naturalis, vel Divini, aut Ecclesiastici.

28 Et hinc patet sæpè Ecclesiasticos teneri ad observantiam eorum, quæ Leges civiles præfiniunt, sed non ex vi Legum civilium, sed aliundè. Explico: Princeps suo Statuto taxat justum pretium pro frumento, vino, oleo &c. valorem monetæ præfigit &c. utique ex defectu jurisdictionis Statutum Ecclesiasticos non comprehendit, ut apud cit. Sperellum *num.* 10. Surdus, Vivianus, & Oldradus; atque ita ex vi dictæ Legis præcisè non tenentur ad taxam statutam frumentum vendere, sed ex vi rationis naturalis, dictãtis res nostras vendendas justo esse pretio, & in commerciis esse æqualitatem servandam; ideò pretium taxatum nequeunt al-

alterare: quòd quidèm supponitur esse justum: cujus justitia dignoscitur, vel ex communi omnium consensu, vel ex Legis, aut Statuti declaratione: & per accidens est, quòd in casu notitia ex Statuto Principis habeatur. Quarè vendentes ultrà justum pretium à Statuto taxatum mortalitèr peccant, quia faciunt contra rationem naturalem: tenenturque ad restitutionem, quia operantur contra justitiam *ibid.* doctissimus Sperellus.

29 Paritèr tempore caritatis, & penuriæ tenentur Ecclesiastici abstinere ab extractione frumenti (quæ propter necessitatem evadit actio tertii generis) non quidèm vi edicti Magistratus Laici, sed vi rationis naturalis, & debito charitatis, qua, ut pars Reipublicæ tenentur ad ea observanda, quæ ad conservandam Rempublicam sunt necessaria.

30 Cæterùm ad evitanda peccata, & consulendum bono communi, ex testimonio Sperelli *cit. num.* 14. solent Episcopi tempore caritatis, vel alterius necessitatis coadjuvare suis edictis Principum sæcularium proclamata, non ipsa confirmando, sed consimile edictum quoad suos subditos publicando. Quòd ait esse de mente S. Congr. Epis. Quæ pluribus Ordinariis rescipsit: ut quoad annonam, extractionem frumenti, ordinationes servendas tempore pestis, & similes respicientes bonum publicum, debent Episcopi se conformare provisionibus Laicalibus faciendo similes ordinationes, quas posteà à Clericis servari curent. Proùt Nuncio Neapolitano fuit responsum 3. *Septemb.* 1592. 23. *Augusti* 1593. ac Episcopo Parmen. 14. *Octobr.* 1599. & aliàs declaravit S. Congr. Immunit. *in Tarentina* 12. *Decembr.* 1651. *in Foroliviem.* 14. *Decembr.* 1655. Apud Monacel. *cit. p.* 2. *for.* 4. *tit.* 15. *n.* 14.

31 Undè non tenentur contribuere pro taxa imposita ad manutentionem Medici, & Chirurgi, quamvis utātur illorum operâ: Sac. Congr. *Immunit. in Ariminen.* 4. *Maii* 1700. nec pro refectione Pōtium, Fontium, & Murorum. In casu verò aliquo extraordinario, & subsidiario, hoc est, quando bursa laicorum non sufficit, & opera communia, etiàm Clericis, alitèr manuteneri, & refici non possunt, nisi per contributionem Clericorum, tunc tenentur Clerici contribuere; sed, recurrentibus requisitis in cap. *non minus*, & *cap. adversùs de Immunit.* ut dixi *cap.* 33. Nec sufficit solus consensus Clericorum, & quòd vellent spontè onus subire, & Immunitati renunciare.

Sed est necessarius assensus Apostolicus; nàm Clerici non possunt renunciare privilegio exemptionis ab oneribus laicalibus, toto Ordini Clericali jure Divino, Canonico, & Cæsareo concesso, ut DD. concordant apud Monacell. *for. part.* 2. *form.* 4. *num.* 13. *tit.* 15. & Sac. Congr. Immunit. *in Januen.* 10. *Febr.* 1627. & dixi *cap.* 8. *num.* 16.

32 Quòd si dicatur Ecclesiasticos participare de utilitatibus publicis, quæ ex cōtributionibus, & vectigalibus super inductis eveniunt: atque ità, & ad onera teneri.

Resp. Onera, & commoditates inter Ecclesiasticos, & Laicos compensari; Nàm Laici participant de ministeriis spiritualibus per Ecclesiasticos exhibitis; quorum onera ipsi non sentiunt. Ergò, ne Ecclesiastici duplici onere graventur, & non sint deterioris conditionis, non debent onera Laicorum subire, ac ministerio, & onere spirituali, & corporali gravari, Gonzalez *in* 3. *tit.* 49. *cap.* 4. *num.* 12. vide *d. cap.* 8. *num.* 7.

33 At petitur. An teneantur ad pœnam à Principe, vel Communitate iis taxatam, quorum animalia pauscua aliorum damnificant, si à Custodibus suorum animalium damna fuerint illata?

Resp. Negativè. Sed tenentur dumtaxat ad existimationem damni. Sac. Congr. Immunit. in *Firmana* 9. *Octobr. in Assisien.* 13. *Novemb. in Anagnina* 4. *Decembr.* 1629. Monacell. *for.* 4. *num.* 10. Quatenùs verò in lege nominatæ fuissent, etiam personæ Ecclesiasticæ, lex esset contra Ecclesiasticam Immunitatem.

Cæterùm, si adesset edictum Episcopi, quo etiam Ecclesiasticis prò damnis datis, quamvis non studiosis, sed casualibus, mulctandi essent ad formam litterarum ejusdem Ordinarii, vide supra *cap.* 8. *n.* 7.

34 Privilegio fori prætèr Clericos, etiā primæ Tonsuræ, & Regulares utriusque sexus, proteguntur Equites, vulgò detti *di Malta*. Terriarii, & Oblati viventes cum Claustralibus. Mulieres de Tertio Ordine habentes qualitates, proùt infra *cap.* 52. Eremitæ, qui receperunt habitum à legitimo Superiore, & sub obe-

obedientia Episcopi inserviunt alicui Ecclesiæ. Famuli, & Familiares DD. Cardinalium, Episcoporum, & Inquisitorum. Coloni Mensæ Episcopalis. Officiales Curię Episcopalis, Notarius, Cancellarius, Executores, Custodes carcerum ejusdem Curiæ, aliique, quos plenè recenset Fagnan. in 2. *cap. nullus hoc tit.* Antonell. *de reg. Eccles. lib.* 4. *cap.* 1. *&* 2.

35 Videri potest etiam Sperellus *decis.* 2. *n.* 119. *& seq.* ubi plenissimè probat Equites Calatravæ, Alcantaræ, S. Stephani, S. Lazari, & Militiæ Christi gaudere privilegio fori, tùm in civilibus, tum in criminalibus, nec posse conveniri coram Judice Laico. Et favore Equitum Militiæ Christi à *num.* 120. refert resolutionem Sac. Congr. Immunit. in una *Mantuana* 25. *Septembr.* 1627.

CAPUT XXIII.

Officialis quoad habitum Regularem.

SUMMARIUM.

1 *Non habitus, sed professio facit Monachum.*
2 *Inhibetur Laicis deferre habitum Ord. S. Francisci.*
3 *Possunt deferentes illum Ord. Prædicator. per censuras compelli ad deponendum.*
4 *Pueri habitum Religiosum debent, expleto sexto ætatis anno, deponere.*
5 *Volentibus sepeliri cum habitu Ord. Prædicat. vel Minor. non conceditur is, nisi per Superiores.*
6 *Eligentes cum eo sepeliri possunt liberè sibi eligere sepulturam, etiam in aliis Ecclesiis.*
7 *Prohibentur disputationes super vera forma habitus S. Francisci.*
8 *Interdicuntur Libri omnes tractantes de vera successione filiorum S. Francisci, & vera forma caputii.*
9 *Et inscriptiones omnes Imaginum Sanctorum Francisci, & Antonii, in quibus dicitur forma habitus &c.*
10 *Et Imagines S. Augustini, & Nicolai de Tolentino depicta à Discalceatis in eorum habitu.*
11 *Præfinitur tempus pro illis, qui habitu Tertiariorum recepto, cum Claustralibus habitant: & pœna in Superiores trangressores usque ad* 13.

1 Licèt non habitus, sed professio Regularis Monachum faciat, *cap. ex parte de Regularibus*; & proinde, tametsi Regulares non sint Laici, qui non emissa professione, deferunt habitum proprium Religionis à S. Sede approbatæ, nihilominùs, quia ex ejusmodi delatione sæpe oriri possunt in populo scandala, & in dedecus Religionis id cedere solet, id à S. Sede legitur prohibitum. Innocentius IV. apud Sorbo *ver. habitus Fratrum* inhibuit, ut nullus sine speciali licentia Sedis Apostolicæ præsumeret deferre habitum Fratrum Minorum, aut ita consimilem, quòd propterea Frater ejusdem Ordinis credi posset; idem mandavit Clemens IV. *Const.* 4. *Bull. tom.* 1. & locorum Diœcesanis commisit posse censura Ecclesiastica contrafacientes ad deponendum compellere.

2 Hinc sub an. 1686. preces exhibuere Innoc. XI. Procuratores Generales Ordinis Min. de Obser. Reform., & Capuccin., ut disposita per Greg. IX. *Const. Regularem vitam*, & Urban. VIII. *Const. cum sicut* 5. *Octobris* 1638. ea de re editis, realitèr obtinerent effectum; & quatenus opus esset præfatorum Litteras renovaret cum expressa declaratione, quòd nulli, etiam Eremitis, extra Ord. sine Superiorum consensu, habitus Franciscanus, etiam sine caputio & cum isto, nec de eorundem licentia, cōcedi posset; quas cum Innocentius Sac. Congreg. Episcoporum & Regularium remisisset, Ipsa hujus tenoris decretum edidit.

Sac. Congregatio &c. *Stante remissione libelli per SS. D. N. facta, & attentis narratis, censuit injungendum, prout præsentis Decreti tenore injungit Ordinariis locorum, ut supradictas Constitutiones Apostolicas juxtà earum tenorem executioni demandent. Romæ* 21. *Martii* 1686. *Regest.* 26. Cismont. *num.* 384. *Directorium trium Ord. art.* 6. *num.* 1.

3 Habitum quoque Ord. Prædicatorum deferre est districtè prohibitum à Gregorio XI. *Constitut. Virtute* 7. *ibid.* prout infrà: *inhibemus etiam, ut nulli, sive sit in Religionis Ordine, sivè extrà Ordinem constitutus, habitum vestrum, nec ità consimilem, quòd propter eum Frater Prædicator credi possit, deferre liceat, absque mandato Sedis Apostolicæ speciali: & ut dicta inhibitio majorem consequatur effectum, statuimus, ut hi,*

qui

qui habitum vestrum, aut sibi similem prædicto modo deferre præsumpserint, ad deponendum ipsum per Diœcesanos locorum (cum à vobis requisiti fuerint) monitione præmissa per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita campellantur.

4. Pueris quoquè, sexto suæ ætatis anno expleto, non licet, nevè possunt ex devotione habitum Religiosum deferre, prout *sub die* 10. *Januarii* 1627. fuit rescriptum Neapoli Card. Boncompagni apud Lant. *Theatr. ver. habitus num.* 1.

Quemadmodum verò non Regularibus habitu regulari vestiri sub enunciatis pœnis prohibetur, sic Regularibus personis est districtè vetitum habitum propria Religionis dimittere; *c. ut periculosa nè Cler. vel. Mon in.* 6. *ibi: ut Relig. vagandi materia subtrahatur, districtius inhibemus, nè de cętero aliquis quamcunq, Relig. tacitè, vel expressè professus in scholis, vel alibi temerè habitum Relig. suæ dimittat:* & infrà. *Si quis autem horum temerarius violator extiterit excommunicationis incurrat sententiam ipso facto* vid. *cap.* 1. *num.* 22.

5 Volentibus sepeliri in habitu Frat. Ord. Prædicatorum, vel Minorum, nonnisi per Superiorem Prælatum domorum ipsorum Ordinum, vel Priorem, aut Guardianum respectivè, vel cui illi duxerint committendum dumtaxat, & non per alium, quavis auctoritate, vel prælatione fulgentem, statuit Sixtus IV. *Const. Sacri* 19. *ibid.* exibendum esse: Per quæ concluditur exclusiva quorumcumque Prælatorum extra Ordinem; qui prohibere non possunt, quin cadavera sic induta, liberè, & nullo superimposito pallio ad sepulturam deferantur; & in contrarium, etiam sub censuris, editas prohibitiones ipse Sixtus modificat.

6 Eligentes autem sic sepeliri, non debent in Ecclesiis præfatorum Ordinum de necessitate tumulari, sed ubi sepulturam elegerint: prout id eorum relinquitur arbitrio, juxtà disposita à Leone X. *Const. dum intra* 22. *ibid.*; *volentes quoq. sepeliri in habitu eorumdem Fratrũ in claustro non degentes, sed in propriis domibus cohabitantes, in eorum ultima voluntate sepulturam sibi liberè eligere possint.*

7 Quia cum fidelium scandalo, & contra fraternæ charitatis mandatum, qua decet ejusdem Patris Filios se mutuò diligere, instituebantur quæstiones a PP. Conventualibus, & Capuccinis, ac disputationi committebatur examen de vera forma habitus Ordinis Seraphici, ideò Urbanus VIII. *die* 14. *Decembris* 1630., *mandavit eisdem sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, necnon privationis vocis activæ. & passivę aliisque, etiam corporalibus arbitrio Sanctitatis Suæ pœnis, ne audeant de cęterò voce, vel scripto, de hujusmodi materia tractare, donec ab eadem Sanctitate Sua alitèr fuerit ordinatum. Jo. Ant. Thomasius S. Roman., & Univer. Inquisit. Notarius.* Lant. *ver. habitus num.* 11.

Super quo deindè ad verè, & cum effectu eradicanda controversiarum semina, hæc Alexandr. VII. mandavit edi decreta, & in Indice librorum prohibitorum apponi.

8 Primò. *Libri omnes impressi, & qui, inconsulta* Sacra Congregatione, *imprimentur, tractantes controversiam de vera, & non interrupta successione filiorum Sancti Francisci, & de vera forma caputii ejusdem, prohibentur sub pœnis in Indice librorum prohibitorum contentis.* Die 10. Junii 1658.

9 Secundò. *Inscriptiones omnes Imaginum SS. Francisci, & Antonii de Padua, in quibus dicitur formam habitus, qua depicti sunt, esse eandem, qua ipsi usi fuerunt: vel, in quibus asseritur in hoc, vel illo Ordine S. Francisci esse veram, legitimam, & non interrumptam ejusdem Sancti Patris in Filios successionem, inhærentes decreto alias edito*, die 20. Junii 1658. *prohibentur.* Romæ 10. *Novembris* 1663.

10 Suspenduntur, quoque, & prohibentur Imagines S. Augustini, S. Nicolai de Tolentino, & aliorum Sanctorum ejusdem Ordinis impressæ, & depictæ à Fratribus Discalceatis Augustinianis in eorum habitu, prout in decreto Sac. Rit. Congreg. edito die 19. Decembris 1637. quod ab Urbano VIII. approbatur, & confirmatur *const. Exponi nobis l.* a 240. *Bull. tom.* 5.

11 Super admissione ad habitum, ejusdemque concessione Tertiariis, cum Claustralibus habitantibus, servari debet Decretum Congregationis super statu Regularium (quam licet Innocentius XII. *sub die* 4. *Augusti* 169°. *Const. Debitum* extinxerit, & suppresserit; singulas tamen facultates, eidem quomodocumque à Predecessoribus concessas, illis exceptis, quas Congregationi super Disci-

ſcipl na Regulari, præfatis Litteris inſtitutæ, impertitus eſt, in Congregationem Epiſcoporum, & Regularium tranſtulit) ex ſpeciali mandato ſan. mem. Clementis X. *ſub die* 16. *Maii* 1675. ea de re editum, tenoris, qui ſequitur.

Et ſi decretis Sacræ Congregationis ſuper ſtatu Regularium de mandato Summorum Pontificum Innocentii X. & Alexandri VII. jampridèm editis pro Novitiis recipiendis, ſtatutum ſit, ut omnes, qui ad habitum probationis ſe recipi poſtulaverint, diligentèr examinentur, ac per vota ſecreta approbentur, quotquot idonei reperti fuerint, ætate, aliiſque requiſitis ad præſcriptum Apoſtolicarum Conſtitutionum, ac Statutorum Ordinis; nec quiſpiam cenſeatur habilis ad hujuſmodi habitum ſuſcipiendum, ut Clericus, niſi annum ætatis ſuæ decimum quintum, neque, ut Converſus, niſi annum vigeſimum expleverit: nihilominus in pluribus Religionibus Italiæ, & Inſularum adjacentium, aliquibus ab hinc annis introductum eſt, ut recipiantur adoleſcentes Laici, non quidem pro Converſis, ut annum probationis incipiant, & finito tempore Novitiatus admittantur ad Profeſſionem, ſed pro Tertiariis, vel Oblatis, ſeu Donatis, eiſque tradatur habitus, ut vocant ſine Caputio, illis dari conſueto, ut ſic inſerviant alicui Religioſo particulatim, aut pluribus, vel omnibus communitèr: & multotiès pueri, & adoleſcentuli recipiantur in Monaſteriis, non ut Novitii, ſed ut hoſpites, ſeù poſtulantes ſe recipi pro Clericis ad habitum probationis, & parva veſte induti, plures menſes, quinimmò & annos, ſic detinentur intra Clauſtra, donec compleverint annum ætatis decimum quintum, Clericis, ut ſupra præſcriptum ad annum Novitiatus incboandum, idque prætextu, ut interea fiat experimentum de ipſorum indole, & aptitudine ad Religionem: & aliquandò etiàm in eadem veſte iidē pueri, & adoleſcentuli admittantur in Novitiatibus, & cum Novitiis degant, ad hoc, ut eorum voces pueriles in Choro cum vocibus Profeſſorum miſceantur, dum Divina peraguntur officia.

12 *Quoniàm verò ſecundum Canonicas ſanctiones, & juris regulas, cùm, quod una via prohibetur alicui, & ad id alia non debeat admitti, & memorati abuſus irrepſerint in fraudem legis, & eluſionem Decretorum, ut ſupra editorum, in Religionum diſpendium, ac non ſine multorum admiratione, & ſcandalo: idcircò Eadem Sacra Congregatio, ut in dies creſcat in Eccleſia Dei Sacrarum Religionum ſplendor, & veneratio, ex ſpeciali mandato Sanctiſſimi D. N. D. Clementis Divina Providentia Papa X. hoc præſenti Decreto, in virtute S. Obedientiæ præcipit omnibus, & ſingulis Superioribus Generalibus, Provincialibus, & Localibus, quocumque nomine, ac titulo appellatis, quorumcumque Ord., & Congreg., tàm Mendicantium, quā non Mendicantium, ut decæterò neminē pro Tertiariis, vel Oblatis, ſeù Donatis, aut Cōmiſſis, vel Servientibus, nec pro hoſpitibus, ſeù poſtulantibus, vel cantoribus, aut alio quocumque nomine nuncupatis, aut quovis prætextu, vel cauſa, aut quæſito colore, recipiant, ſeù admittant ad habitum intrà Clauſtra, niſi vigeſimum ætatis ſuæ annum expleverint: omneſque ſic receptos, ſeù admiſſos (iis tantùm exceptis, qui completa ætate annorum quindecim pro Clericis, ſeù Choriſtis in habitu Novitiorum annum probationis agunt) à Monaſteriis, ſeù Domibus Regularibus omninò amoveant, & ejiciant infra terminum duorum menſium, incboandum à die intimationis præſentis Decreti, faciendæ Procuratoribus eorumdem Ordinum, & Congregationum in Romana Curia exiſtentibus.*

13 *Quòd ſi prædicti Superiores præſenti Decreto per omnia non paruerint, aut in aliqua ejus parte contravenerint, pœnam privationis dignitatum, & officiorum, quæ tunc temporis obtinebunt, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, vel alia impoſterùm obtinenda, vociſque activæ, & paſſivæ ipſo facto, abſque alia declaratione incurrant: non obſtantibus quoad omnia ſupraſcripta, privilegiis, indultis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Datum Romæ die* 16. *Maji* 1675.

CAPUT XXIV.

Officialis quoad Immunitatem Eccleſiarum, & Monaſteriorum.

SUMMARIUM.

1 *Immunitas Eccleſiaſtica quid ſit?*
2 *Ex Gregoriana nonnullis Immunitas non ſufragatur.*

1 IMmunitas hìc idem sonat, ac privilegium, quòd habent Fidelium Ecclesiæ, & loca Pia, ut sint loca refugii, ad ea confugientibus, ità quòd, tametsi reus malefactor, *quantumcumque gravia maleficia perpetraverit, non est violentèr ab Ecclesia extrahendus, nec indè damnari debet ad mortem, vel ad pœnam, sed Rectores Ecclesiarum sibi obtinere debent membrum, & vitam*, ut textualitèr habetur, *cap. inter alia de Immun. Eccl.*

2 Ubi quædam crimina excipiuntur, pro quibus, etiam si ad ea malefactores confugiant, Immunitas non suffragatur; prout in terminis decrevit Gregor. XIV. Const. *Cum aliàs la 7. Bullar. tom. 2.* videlicet I. *Si fuerint publici Latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidiis aggrediuntur.* II. *Ac depopulatores agrorum.* III. *Quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis, earumque Cæmeteriis committere non verentur.* IV. *Aut, qui proditoriè proximum suum occiderint.* V. *Assassini.* VI. *Aut hæresis rei.* VII. *Aut rei læsæ majestatis, in personam ipsiusmet Principis.*

3 Cæterùm judicium, an quis verè crimina hìc adnotata commiserit, spectat ad Episcopum, ut ibi textus; nec potest Curia sæcularis delinquentes ab Ecclesiis, Monasteriis, Locisque Sacris, in nullo ex casibus supradictis, sine expressa licentia Episcopi, vel ejus Officialis, & interventu personæ Ecclesiasticæ, ab eo authoritatem habentis *extrahere, incarcerare, vel capturare*. In casu verò, quòd, concurrente Episcopi licentia, ut supra, delinquens extraheretur, ad carceres Curiæ Ecclesiasticæ esset reponendus, nec consignandus Curiæ seculari, nisi postquàm Episcopus pronunciaverit cōstare de crimine in Gregoriana excepto. Neque sufficiunt indicia, & præsumptiones, sed veris, & concludentibus probationibus agendum est. Nàm, ubi agitur de præjudicio tertii, ut in præsenti materia, in qua contingeret lędi jus Ecclesiasticæ Immunitatis, privilegium nec tolli, nec infringi potest ex præsumptivis probationibus, sed dumtaxat ex veris, & legitimis, ut dixit Sperellus *decis. 101. num. 34.*

4 Itaque Ecclesiastica Immunitate indigni sunt I. *Publici latrones, & viarum grassatores*. Verùm, ut excludantur, satis non est, eos semel, vel bis crimen comisisse; sed oportet sæpiùs tanti sceleris reatum patrasse, ut per Sperellum *decis. 103. num. 27. Et ita decrevit*

S. Con-

S. Congr. Immunit. in una Januenſi 16. *Junii* 1625. *Et in una Beneventana* 8. *Junii* 1633. apud eundem. Atque in Beneventana 20. Novembr. 1640. ex Panimolla *deciſ.* 95. eadem Sacra Congregatio reſpondit Vicario Apoſtolico: ibi *Oretenùs inſinuetur Agenti ipſius Vicarii, Graſſatores non privari Immunitate Eccleſiaſtica, niſi iteratis vicibus delictum Graſſationis commiſerint*.

Diſcrimen inter latrones publicos, & viarum Graſſatores ponitur ab Ameno *de pæn. tit.* 9. §. 6. *v. latrocinium num.* 3. *&* 4. *ut* publici latrones dicantur ii, *qui violentèr cum armis homines aggrediuntur, ſpoliant, & occidunt*; Graſſatores verò vocentur, qui *homines in via violentèr ſpoliant, & ſtratas publicas obſident*, ut ex Conſt. *ſed eos non occidunt.* Atque ita ratione homicidii diſcriminantur, licèt in violenta ſpoliatione conveniant.

5 II. *Depopulatores agrorum* ab Immunitate excluduntur: qui nimirùm alienos agros diripiunt, ſegetes rapiunt, fructus, & vineas devaſtant. Cæterùm non quicumque depopulator privatur, ſed dumtaxat nocturnus. Nàm de nocturno loquitur alleg. cap. *cum inter alia*. Et Gregoriana, quando agitur de favore Immunitatis, Jus commune non corrumpit, ſed præſervat.

6 III. A privilegio Immunitatis non proteguntur *occidentes, & mutilantes* in Eccleſiis, vel Cæmeteriis, aliiſquè locis, quibus eſt conceſſum reos ad ipſa confugientes tueri; nec ſufficit membrum debilitare; quia Conſtitutio mutilationem appoſuit. Nec eſt facienda extenſio ad caſus in Bulla non expreſſos: ſub quibus debilitatio non comprehenditur, quā eſſe à mutilatione diſtinctam, nullus dubitat. Siquidem in mutilatione ſequitur omnimoda membri præciſio, humanique corporis fædatio; in debilitatione verò officium dumtaxat membri tollitur. Quarè mutilans is dicitur, cui manus, aliudve membrum fuit præciſum. Debilitatus autem is, qui membri officio impeditur per Sperell. *deciſ.* 59. *num.* 92. Et cum digitus per Abbat. *in cap. Cum illorum de ſent. excom.* membrum ſtricto modo non ſit (quia non habet officium ſeparatum, & diſtinctum ab officio alterius membri); ut habet manus, pes, oculus &c. ſed eſt tantùm officium membri) ideò abſcindens alteri digitum in Eccleſia, Immunitate non privatur.

Si dixeris Eccleſiam non minùs ex debilitatione, quàm mutilatione remanere læſam. Utiquè: ſed non æquè, quantùm ad excludendum debilitantem à protectione Immunitatis. In utroque caſu reus committit ſacrilegium propter injuriam, quam irrogat loco ſacro; ſed quia debilitans offendit Eccleſiam in caſu non excepto, & ab Immunitatis favore non excluſo, ſequitur, ut Immunitate non privetur.

Gaudet immunitate, qui mutilat, vel occidit in porticu, ſchalis, & atrio Eccleſiæ, ſi ad Eccleſiam confugiat. Quoniam Gregorius excludit ab immunitate mutilantes, & occidentes in ipſis Eccleſiis, vel Cæmeteriis. Dictio autem *in* intrinſeceitatem importat. Atrium verò, ſchalæ &c. non ſunt intrà Eccleſiam, ſed extrà. Sperell. *deciſ.* 60. *num.* 14.

Itèm non privatur Immunitate in Eccleſia, qui occidit in limine portæ Eccleſiæ, ut cenſuit S.C. Immunit. 16. *Decembr.* 1642. Paſcucc. de *Immunit. Eccl. p.* 354. Sed diſtinguitur modò nō intrà limen, & clauſurā, quia tunc diceretur occidere in Eccleſia, Sperell. *deciſ. cit. n.* 52.

7 Itē non excluditur ab Immunitate in Eccleſia, qui mutilat in Sacriſtia; modò in ea non ſit Alare ad celebrandum. Quia in caſu, quòd habeat Altare, reputatur Capella Eccleſiæ, unumque corpus cum ipſa conſtituit. Et de commiſſis in Sacriſtia, ita qualificata, verificatur eſſe commiſſa in Eccleſia. Secùs, ſi Altari careat, quia tunc eſt officina, & camera, & non pars Eccleſiæ. Atque ita mutilans, vel occidens in hujus generis Sacriſtia, non dicitur mutilaſſe in Eccleſia. Videatur Sperellus *deciſ.* 61. *num.* 3. *& deciſ.* 62. *num.* 18. *& ſupr. cap.* 7. *num.* 12.

8 Item occidens, vel mutilans in Monaſterio gaudet immunitate in Eccleſia. Siquidē de Monaſteriis non verificatur, quòd ſint Eccleſia, licèt ſint Eccleſiæ acceſſoria, & ſint loca immunia. Quemadmodum diſcurritur de cæteris acceſſoriis Eccleſiæ, ut ſunt, porticus, atrium, ſchalæ, Sacriſtiæ, turris, campanile, criptæ ſubterraneæ, & cameræ Eccleſiæ. Quibus omnibus conceſſum eſt immunitatis privilegium, ut communitèr DD. Sperellus *deciſ.* 60. *n.* 14. & ibi concordantes. Antonell. de *reg. Eccleſ. lib.* 10. *cap.* 9.

1. *num.*17. Ad quæ proindè Delinquentes confugientes Immunitate gaudent. Sed, dum in illis occidunt, vel mutilant, quamvis in eis immunitate priventur, non privantur, si ad Ecclesiam confugiant.

Considerari hìc debet, quod dũ agitur de conservando privilegio Immunitatis concesso Ecclesiæ ad defendendos reos à fortiis Curiæ, confugientes ad ipsam (cùm sit favor, & gratia) est extensio facienda ad ipsam, ejusque accessoria secundum regul. 15. *jur. in 6. Odia*. Ubi verò tractatur de præjudicio Immunitatis, extensio non permittitur juxta *alleg.* Regulam; in pænalibus enim, & odiosis extensio non fit, ut communitèr DD. Atquè ità non regit instantia; non gaudet quis ob mutilationem in atrio, ergò non gaudet in Ecclesia. Sperell. *cit. num.* 17.

9 Quæritur. *An Immunitatis beneficium suffragetur mandanti homicidium, vel mutilationem in Ecclesia?*

R. Affirmativè cum Diana *coord. to.* 9. *tr.* 1. *resolut.* 73. Nàm de mandante verè, & propriè non dicitur occidere, sed alteri committere; propterea non comprehenditur sub dispositione Bullæ, quæ occidentem, & mutilantem ab Immunitatis protectione excludit. Nec dubitandum de hoc est: Nam S.C. Immunit. in *una Ravennaten.* 28. *Septembr.* 1666. *censuit mandantem homicidium proditorium gaudere Immunitate*: Illud verò, *qui per alium facit, per seipsum facere videtur*, intelligitur, quoad culpam, non quoad pænam: nisi quoad hanc etiam, lex expressè loquatur, ut ibi Dian.

10 An verò *beneficio Immunitatis privetur, qui de Ecclesia saxo, sagitta, vel pila tormentaria existentem extra Ecclesiã occidit?* Negativè cum Dian. *cit. resolut.* 74. ad text. ipsius Constitutionis, quæ procul ab Immunitate tenet occidentes, vel mutilantes in Ecclesia. In casu autem occisio non in Ecclesia, sed extrà fit. Ictus oritur ex Ecclesia, sed occisio extrà Ecclesiam sequitur. Inchoatur occisio in Ecclesia, sed extrà perficitur. In causa autem privationis Immunitatis non occisionis initium, sed ejusdem consummatio attenditur: siquidem in pænalibus ex dictis extensio non fit.

Alitèr discurrit Dian. *d. resol.* 74. de eo, qui existens extrà Ecclesiam existentem in Ecclesia occidit. Sed in oppositum contrà ipsum, & alios est Decretum S. C. Imm. in *Puteolana* 24. *Junii* 1661. apud Pascuccium *pag.* 371.

Petitur: *An beneficio Immunitatis privetur, tàm, qui animo deliberato, & ex proposito, quàm qui ex pura rixa ex improviso suborta in Ecclesia occidit, vel mutilat?*

Resp. negativè: S. Congr. Immunit. *in Algaren.* 24. *Martii* 1637. Monacell. *part.* 2. *form. form.* 14. *num.* 2. *tit.* 15.

11 An etiam mutilans, *vel occidens propè Ecclesiam, adeoque sub spe Immunitatis (quia statim commisso homicidio in ea se recipit) Immunitate gaudeat?*

Resp. Affirmativè, neque hic est casus exceptus in Gregoriana. Tùm quia committens reservatum tempore Jubilei, sub spe consequendæ absolutionis, hujus beneficio non privatur. Sperellus *d. decis.* 60. *num.* 15. *Diana resolut.* 70.

Nec obstat commune Axioma, quòd *frustra legis auxilium invocat, qui committit in legem, per tex. in cap. fin. de Immunit.* Quia, ut loco cit. dixit Sperell. *sub. num.* 33. delinquens extra corpus Ecclesiæ, non peccat contra legem Immunitatis Ecclesiis datæ.

12 IV. A beneficio Immunitatis excluditur, *qui proditoriè proximum suum occiderit.* Quarè non quodcumque homicidium, etiam ex industria factum, vim habet juxtà Gregorianam excludendi à beneficio Immunitatis, sed debet esse proditorium, hoc est, factum sub specie amicitiæ. Formalitas enim proditionis non in eo stat, quòd quis occidat inimicum, etiam impotentem hìc, & nunc ad præcavendum; sed, ut quis eum interficiat, cui nulla ab interfectore erat timendi occasio, cum nec inter eos ullus intercesserit rancor, vel rixa præcesserit: & quatenùs fuerit, pax, vel reconciliatio subsecuta est; ex defectu enim occasionis, & causæ præcavendi, nedum occisus non potuit, sed nec debuit præcavere, aut divinare sui occisionem; sed potiùs debuit nullum malum expectare ob amicitiam ab occisore ostensam, aut præsumptam cum eo, vel speratam: & ità non sua culpa, aut negligentia, & oscitantia, sed malitiâ, & perfidiâ aggressoris ei eripitur naturalis defensio; ut in terminis Sperellus decis. 185. *num.* 18. Atque ita, ut homicidium dicatur proditorium, ad effectum amittendi beneficium Immunitatis ad formam Gregorianæ, exigitur, ut commit-

mittatur non calore iracundiæ, ſed colore amicitiæ ſimulatæ ex parte occiſoris, & creditæ realis ex parte occiſi. Indè S. C. Epiſ. in *Melevitana die 2. Auguſti 1619.* reſpondit, *quòd occidens inimicum à tergo cum ſclopo gaudet Immunitate*. Quia in eo caſu non occidit incautum, cum quis ſemper habeat cauſam præcavendi à ſuo inimico, & ſuſpicandi ſibi malum parare.

Etiam veneno ſic occidens proximum ſuum committit homicidium proditorium, propter quod Immunitate ſpoliatur, ut declaravit S. C. Immunit. 24. *Novemb.* 1651. contra Religioſum Converſum, de quo Paſcuc. *pag.* 359.

13 V. Sub protectione Immunitatis non ſunt *Aſſaſſini*. Aſſaſſinus verò dicitur, *qui pecunia recepta, vel pretio convento, Chriſtianum non præcaventem de mandato alterius occidit*, per Sperellum *dec.* 102. *n.* 8. Dian. *reſolut.* 87. *num.* 7. Qualitas diverſificans aſſaſſinium à cæteris homicidii ſpeciebus aliud non eſt, quàm mandatum ad occidendum, mediante pecunia, vel alia re pretio æſtimabili acceptum. Undè aſſaſſinium tria petit. I. Mandatum ad occidendum datum, & acceptatum. II. Pretium realitèr exhibitum, vel ad eum finem promiſſum ab eo, in cujus poteſtate ſit ipſum dare. III. Occiſionem aggreſſi.

Cæterùm, ut Sicarius, vel Aſſaſſinus ſit immunitate privandus, oportet, ut occiſio ſequatur, actumque conſummatum occiſionis admiſerit; non enim ſufficit, ut id attentaverit, vel vulneraverit, & per eum non ſteterit, quominùs mors contigerit, ut ex contextu Bullæ; *aut, qui proditoriè proximum ſuum occiderint, aut Aſſaſſini*. Hæc nàmque verba, aut *Aſſaſſini* intelligenda ſunt, retento eodem ſenſu cum prioribus, & cum eadem qualitate homicidii. Sed per Gregorianam fuit declaratum proditores, nonniſi morte ſecuta privari Immunitate, ergò idem dicendum de Aſſaſſinis.

Nota, non deeſſe, qui Aſſaſſinum appellant eum quoquè, qui pretio mediante aliquem occidi mandat; ſed contra tex. in *cap.* 1. *de homicid. in 6.* ubi Littera, tamquam de diſtinctis loquitur de Aſſaſſinis, & Mandantibus homicidia. Quapropter, licèt Immunitas Aſſaſſino, morte ſecûta, non ſuffragetur, protegit tamem Mandantem.

14 VI. Ab Immunitate excluduntur, *hæreſis rei*. Verùm, ſi hæreticum ad Eccleſiam confugeret propter alia delicta, quàm hæreſim, Immunitate quoad illa gauderet. Reputaretur enim eis hæreſis per accidens adnexa. Ut dixit Engel. *jur. Canon. tit.* 47. *lib.* 3. *num.* 19.

15 Judæos paritèr, & Gentiles Immunitas defendit. Nàm Gregoriana loquitur abſolutè, non diſtinguens, an fideles, vel infideles fuerint. Et excipiens tantùm certos caſus ab Immunitatis beneficio, reliquos omnes ſub eo comprehendit, etiam ſi in illis identitas, vel majoritas rationis concurreret, ut per Fagnan. in 3. *ad cap. Inter alia de Immunit. Eccleſ. num.* 64.

Super quo obſervandum, quòd privilegium Immunitatis eſt locale, conceſſum ad cõſervandum Eccleſiis, Locisque piis, & ad Divina dicatis honorem, & reverentiam debitam. Ex loco verò in perſonas fluit, quæ ad illa cauſa confugii liberè ſe recipiunt: niſi ſint de numero eorum, quos Gregorius ab Immunitate excluſos eſſe decrevit.

Atque ità excommunicati denunciati, ſuſpenſi, aut interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ab Immunitate non ſunt excluſi. Quia cenſuræ non inducunt privationem hujus privilegii, nec privant hominē ab ingreſſu Eccleſiæ materialis, ſed formalis, hoc eſt, ab ingreſſu ad Ordines, & audienda Divina Officia reſpectivè, Diana *coord. to.* 1. *reſolut.* 27. *n.* 3. & ex eo Monacell. *for. part.* 2. *form.* 13. *n.* 5. *tit.* 15. Tùm quia in Bulla Gregorii dicta crimina nō excipiuntur ab Immunitatis privilegio. Tùm quia privilegium non eſt datum favore perſonarum; ſed ob reverentiam loci Sacri.

16 VII. Tandem rei *criminis læſæ Majeſtatis in perſonā ipſius Principis* Immunitate privantur, ut expreſsè tex. Hujuſmodi autem crimen ab iis committitur, qui offendunt non habentes in terris, quantùm ad temporalia Superiorem, ut ſunt Papa (qui, & in ſpiritualibus Superiorem non agnoſcit) Imperator, Rex, Princeps, Reſpublicæ Veneta, Janvenſis, Lucenſis &c. Habent enim ſupremam juriſdictionem, & publicam poteſtatem in ſubditos, quæ per Ameno *cit.* venit nomine Principis. Apud quem, & Calvinum Lexicon *v. Majeſtas*, plura quoad hoc poſſunt videri.

In reliquis itaque caſibus prætèr ſeptem

tem allegatos, nullus Immunitate privatur, etiamsi sint consimiles; nàm Bulla loquitur expressè; Sed omnes ad Ecclesias authoritate Episcopi erectas, licèt nō benedictas, ipsarum Atria, Porticū, Schalas, Tectum, Cœmeteriū: Monasteria, aliavè loca pia de licentia Ordinarii constructa, ut Hospitale, & Seminarium: aut ad Palatium Episcopi confugientes Immunitas tuetur. Sperell. *decis.62.nu.*20.

Quarè notandum gaudere Immunitate Ecclesiastica, qui violentèr extractus fuit è manibus satellitum, si ad locum aliquem confugii se conferat, etiā si violentèr secum satellites duceret, ut ponderavit Dian. *d.to.9.resolut.*106.*n.*3. Nàm Canones sine ulla distinctione concedunt privilegium liberè confugientibus ad Ecclesiam; nec distinguunt, an sint sub dominio Curiæ: an non? sibique Curia sæcularis imputet, quòd non tutò, & securè reum ad carcerem duxerit, vel in carcere non benè custodivit. Quamvis nonnulli putent non gaudere, si captus ipse non se liberaverit è manibus satellitum, quia aliàs non dicitur liberè confugere.

17 An Clerici delinquentes possint à suis Prælatis ab Ecclesia extrahi? & sic, an Immunitas liget dumtaxat manus Judicum sæcularium, an etiam Ecclesiasticorum, quoad suos subditos?

Dubium habetur in terminis apud Sperellum *decis.*59. *n.*36. considerantem Gregorianam ligare Judices, etiam Ecclesiasticos, ut, nec per ipsos possint Clerici in Ecclesiis delinquentes, in casibus in ea non exceptis, ex illis extrahi; & à *nu.*35. in fine notat esse à Sac. Congr. Immunit. decisum.

18 Quæritur. An Religiosi delinquentes in proprio, vel extra Monasterium, in eo gaudeant immunitate Ecclesiastica?

R. Regulares intra septa Monasterii delinquentes, nè disciplina Regularis corruat, & delicta maneant impunita, possunt à Superioribus constringi, & licitè pœnitentiis salutaribus corripi. S.Congr. Episc. in *Bergomen.* 5. *Decembr.* 1698. Monacell. *form.part.*1.*form.*8. *num.* 12. *tit.*5.

Quarè punire ad correctionem in loco immuni non est prohibitum, ut ex Sac. Congr. Immunit. 31. *Augusti* 1649. Quæ consulta ab Episcopo Aretino: *Se un Canonico ritrovato nella sua casa canonicale contigua alla Chiesa, in fragranti con una donna maritata, se sia potuto con la medesima donna carcerare nelle carceri Vescovali senza pregiudizio dell' Immunità.* Respondit *posse ad correctionem*, Pignatell. *tom.*1. *consul.*35. & ex Panimoll. *cit.num.*44. *in una Interamnen.*27. *Martii* . . . *censuit Episcopum potuisse extrahere Archipresbyterum de Piedeluco à propria domo Parochiali, & carcerare ad effectum correctionis.*

Alitèr dicendum, quandò non agitur ad correctionem, sed ad pœnas secundùm Canones imponendas, ex eadem Sac. Congr. in *Mutinen.*18.*Febr.*1531. & in *Ariminen.*2.*Maii* 1661.

19 Sed quid dicendum, si Religiosus delinquēs in Monasterio ad ejusdem Ecclesiam confugiat, & protestetur; *voglio quì godere l immunità concessa*: & nihilominùs ab ea jussu Superiorum extrahatur?

Resp. Nec Superiores mandantes extractionem, nec extrahentes censurâ ligantur, tanquàm violatores Immunitatis, ut articulo discusso, censuit Sac.Congr.Immunit. in una *Æsina*, *ut infr.*

Exposuit Sac. Congregationi super Immunitate Ecclesiastica, & controvertiis jurisdictionalibus Fr. N. de Montecchio Ord. Minorum, Observantiæ Reformatorum S. Francisci, se extractum fuisse de mandato Patris Provincialis, ab Ecclesia Conventus Æsini, in quo morabatur, instando propterea declarari incidisse in excommunicationem, tàm ipsum Provincialem, quàm Fratres executores; Et eadem Sac. Congr. auditis rationibus à P. Procuratore Generali Ordinis allatis, inter quas adductum fuit prædictum Fratrem N. extractum fuisse ad correctionem, & ob id ad domum disciplinæ translatum, censuit, Provincialem, aliosque Fratrès professòs non incurrisse. Romæ hac die 19. *Aprilis* 1701.

20 A loco immuni extractus eidem restitui debet, ut declaravit Sacra Congregatio Immunit: Apud Pignatell. *cit. consul.* 170. *à num.* 8. in una *Cajacen. die* 20. *Novembris* 1640. Quæ respondit, rescribendum esse *Vicario*, *ut faciat restituere Oratorem eidem Ecclesiæ, à qua fuit extractus, cùm non potuerit per renunciationem ipsius præjudicare Ecclesiæ; sequuta autem restitutione, erit in sui arbitrium*

trium se constituere in Carceribus; & in unà *Mediolanen. die* 23. *Feb.* 1638. *ib. n.* 10.

Et ità necessariò debet restitui, ut alteri non possit, nisi de licentia Sūmi Pontificis; proùt ab eadem ex Panimolla *decis.* 85. *ad. not.* 1. *num.* 3. in unà *Mediolanen. die* 28. *Novemb.* 1634. hujusmodi emanavit rescriptum, D. *Secret. juxta mentem*, *scilicèt ut*, *mediante authoritate Sanctissimi*, *faciat convalidare restitutionem factam alteri Ecclesiæ*, *cùm non dependeat à consensu partium*, *sed ab authoritate Sanctissimi*; Et in alia. S. C. *&c. censuit restitutionem oratoris extracti*, *de jure faciendam esse eidem Ecclesiæ Civit. Lauden. à qua fuit extractus*, *etiamsi hodie moram trahat in Civitate Romana, distante à loco facta extractionis*; *posse tamen hoc casu S. D. N. dispensare*, *ut restitutio fiat Ecclesiæ Lateranensi*, *attento consensu oratoris*, *qui restitui debet*.

21 Fuit Sac. Congr. consulta „ An „ Episcopus, tamquam Ordinarius, possit „ concedere licentiam Judici Laico, ut „ examinet, præsertim cum juramento, & „ formalitèr, aliquem reum, vel testem „ in Ecclesia, vel alio loco immuni? & an „ Episcopus teneatur, etiam invitus, licentiam concedere Curiæ exhumandi cadaver occisi ad recognitionem faciendam. Die 2. *Maii* 1629. Sac. Congr. super controversiis jurisdictionalibus, censuit Episcopum non posse hujusmodi licentiam concedere, etiam vigore litterarum Sac. Congr. super ejectione, sed petendam à Sede Apostolica; nec, quòd cadavera exhumentur, ut fiat recognitio in Ecclesia, sed extrà, & arbitrio ipsius Episcopi. Quæ declaratio fuit ab eadem confirmata die 8. *Augusti* 1645. ut sequitur; S. Congr. prævia matura discussione, „ & communi omnium Patrum consensu „ cēsuit standum in decisis sub die 2. *Maii* „ 1629. scilicet, Episcopos posse corpora „ exhumanda, vulneratos, & Testes extrahere extra Ecclesias, & loca immunia ad „ effectū recognitionis, & probationis corporis delicti per Judices, & Ministros „ Laicos faciendæ, eorundem ipsorum Episcoporum arbitrio, rectè tamen regulato: „ nō autem posse facultatem concedere eisdem Judicibus, & Ministris Laicis faciendi in dictis Ecclesiis, & locis immunibus actum aliquem recognitionis cadaverum, seù examinis vulneratorum, & „ testium, nisi in casu urgentis necessitatis, „ quando Summus Pontifex commodè „ adiri non potest; idque pro eorumdem „ Episcoporum arbitrio, rectè tamen regulato; Superioribus verò Regularibus „ minimè licere, etiam in Ecclesiis, & locis immunibus ipsorum Regularium, sed „ id ad Episcopos solum spectare.

22 Violans Immunitatem Ecclesiasticam, incurrit ipso facto excommunicationem; proùt expressè ex verbis Gregorianæ, ibi: *Declaramus eum ipso facto censuras*, *& pœnas easdem incurrere*, *quæ contra &c. libertatis*, *juris*, *Immunitatis Ecclesiasticæ violatores*, *per Sacros Canones*, *Conciliorum Generalium*, *Nostrorumque Prædecessorum Constitutiones sunt promulgatæ*.

Absolutio est reservata Sedi Apostolicæ, ut dixi *cap.* 2. *num.* 12.

23 Formula citandi violatores Immunitatis Ecclesiasticæ apud Panimolla *decis.* 96. *adnot. prima à num.* 6. & Sperellum *decis.* 48. *num.* 1.

Citetur N. „ ad comparendum coràm „ Domino Ordinario V. G. intra triduum, „ quorum primus pro prima, reliqui duo „ pro secunda, & tertia, ac ultima, & peremptoria dilatione, & termino sibi assignato, ad allegandum, & dicendum causam, quarè non debeat declarari incidisse in excommunicationem latam in „ Const. Gregorii XIV. super Immunitate „ Ecclesiæ, aliisque Summorum Pontificum, ac Sac. Conciliorum Constitutionibus contra violatores Ecclesiasticæ Immunitatis: & ad deducendum, quidquid „ vult, & potest, infra dictum terminum, „ quare declarari non debeat; quo termino elapso, si nihil legitimè deduxerit, „ die immediatè sequenti compareat ad „ videndum se declarari excommunicatum, & pro excommunicato publicè denunciari, cedulonesque decerni, & affigi per loca solita, & consueta Civitatis, „ ipso ulteriùs non monito, nec citato, „ nisi si, & quatenùs opus fuerit, & expediat, ubi &c. datum &c.

Citatio, seù monitio est facienda personalitèr, & non ad domum, dimissâ copiâ per DD. apud Panimolla *num.* 8. quos sequitur Pignatellus *tom.* 1. *consi.* 29. *n.* 2. Limitatur: si excommunicandus, vel declarandus excommunicatus domi lateat, vel personalem citationem subterfugiat, vel simili modo absentia sit malitiosa; tunc sufficit citatio ad domum, vel ad

ad alium publicum locum, si domo careat: aut per edictum, si ad domum tutus accessus non datur. Facit Clem. *Causam* propè finem *de elect.* propter rationē datam à Sperello *decis.* 84. *cit. num.* 34. nimirùm quòd dolosus non permittens se citari, non debet ex dolo commodum reportare, sed habendus est perindè, ac si personalitèr citatus fuisset; præsertim, quia notitia citationis ad domum æquiparatur citationi personali. Etiam per edictum in loco publico affixum sufficit citare, si excommunicatio proferenda sit generalitèr contra personas, quæ commiserunt aliquod delictum, quarum nomina ignorantur per Panimolla *num.* 11.

24 Una ut minimū monitio est necessaria ad declarandum excommunicationem esse incursam, aliàs declaratoria nulla dicitur, ut observat Sperellus *decis.* 48. *num.* 56. & *num.* 59. refert à Sac. Congr. Immunit. fuisse declaratum, non dari appellationem à declaratoria excommunicationis jam incursæ, quoad effectum suspensivum. Appellatio enim non potest impedire declarationem, nec suspendere effectum excommunicationis ab jure, vel per viam Statuti inflictæ, ut *ibid. num.* 41.

25 Nota. Hodie Immunitate non gaudere plateam Cathedralis ex Sac. Congr. Immunit. in *Narnien.* 27. *Januar.* 1665. Sanctissimo approbante 21. *Febr. ejusdem anni*, Pignatell. *cit. consult.* 436. & *consult.* 463. refert sub *die* 10. *Decemb.* 1658. *in una Forlimpopuli* resolutum, *gaudere domum Parochi, licèt non adhæreat Ecclesiæ.*

Non gaudent Apothecæ laicis locatæ habentes ingressum ex platea, vel via publica. Sac. Congr. Immunit. in *Narnien.* 28. *Febr.* 1662. Pignatell. *consult.* 458.

Gaudet porticus Ecclesiæ Sac. Congr. Immunit. in *Spoletana* 7. *Febr.* 1630. & in *Camarinen.* 3. *Aprilis* 1635. Pignatell. *consult.* 169.

26 Sed quid dicendum de Grangiis Regularium?

Resp. Non gaudere, si appellatione Grangiæ veniat domus ruralis, sub dominio alicujus Conventus, in qua Conversus habitat pro agris colendis, nec habet Ecclesiam, aut publicum Oratorium auctoritate Episcopi erectum. Nàm hujusmodi non est locus pius, sacer, & Religiosus. Gaudent verò, si per Granciam veniat Conventus parvus alteri unitus, de qua Innoc. X. in Decreto *Ut in parvis* il 32. *Bullar. tom.* 5. vide *d. cap.* 10. §. 2. *num.* 48.

27 Fratres Min. de Observ. non extendant Decretum S. C. Episc. relatum *cap.* 6. *num.* 21. ad confugientes ad Conventus ad effectum gaudendi Immunitate. Nàm de istis d. Decretum non intelligitur. Considerent, quinam per Gregorianam censeantur exclusi ab Immunitatis beneficio, & qua ratione sit procedendum, ut ipso priventur. Si confugientes in Conventibus abutantur privilegio confugii, & protectione asyli: vel quia pacem religiosam perturbant, aut impediunt Divina Officia, vel contra justitiam viatores aggrediuntur, recurrant ad S. C. Immunitatis exponendo casum, & expectando provisionem. Excludere eos propria authoritate non possunt; & quatenùs excludant, incurrunt censuram reservatam, juxtà dicta, & ex Extravaganti *Et si Dominici* Sixti IV. *de pœnit. & remiss. inter commun.*

CAPUT XXV.

Officialis quoad incorrigibiles expellendos.

SUMMARIUM.

1 *Incorrigibilis potest expelli ab Ordine.*
2 *Decreta de Apostatis sub Urbana VIII. usque ad num.* 8.
9 *Decreta edita sub Innocentio XII. usque ad num.* 14.
15 *De Jure Communi quis sit verè incorrigibilis.*
16 *Ad incorrigibilitatem trina requiritur monitio.*
17 *Carcer formalis describitur, usque ad num.* 21.
22 *Non adest obligatio expellendi incorrigibilis.*
23 *Potestas expellendi extenditur ad Provinciales.*
24 *Patres de quorum consilio, & assensu proceditur ad sententiam, debent esse graves; sed non eligitur dignitas, & gradus.*
25 *Non est necesse, ut sex Patres conveniant.*

ut

26 *In casu paritatis Votorum Provincialis non habet decisivum.*
27 *Ante sententiam instruitur processus.*
28 *Defensiones dantur expellendo.*
29 *Exponitur clausula,* accedente approbatione Generalis, *adjecta in Decreto sub Innocentio.*
30 *Formula notificandi sententiam Ordinario.*
31 *Litteræ testimoniales expulsionis.*
32 *Ab Ordinario non examinatur sententia.*
33 *Pœna non recipientium emendatos.*
34 *Per expulsionem expulsi non desunt esse Religiosi.*
35 *Revertentes, non statim restituendi ad gradus, & præcedentias.*
36 *Damnati ad Triremes iterùm ad Religionem recipiuntur,*

1 Religiosum professum incorrigibilem posse ab Ordine expelli habetur *cap. cùm ad Monasterium de stat. Monach:* ubi de Monacho proprietario contumaci sic decernitur: *de Monasterio expellatur, nec recipiatur ulteriùs, nisi pœniteat secundùm Monasticam Disciplinam.* Et *cap. ea, quæ eodem tit. Ovem morbidam ejiciant ab ovili, nè inficiat sanas Oves: cap. relatum, ne Clerici, vel Monachi, & cap. cùm in Ecclesiis de majo, & Obed.,* & aliis omissis, firmant decreta S. C. C. de Regularibus Apostatis, & Ejectis, ex facultatè speciali Urban. VIII. sub ejus Const. Sacra la 28. Bull. to. 4. ubi ad hunc effectum in terminis §. 6. *statuitur.*

2 §. I. *Ad hæc, ut imposterùm è Religionibus nullus legitimè professus ejici possit, nisi sit verè incorrigibilis; verè autem incorrigibilis minimè censeatur, nisi solum concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex juris communis dispositione requiruntur, sublatis hac in parte Statutis, & Cōstitutionibus cujuscumquè Religionis, & Ordinis, etiam à Sede Apostolica approbatis, & confirmatis: verùm, etiam unius Anni spatio in jejunio, & Pœnitentia probetur in carceribus; proindè unaquæque Religio privatos habeat carceres in qualibet saltèm Provincia.*

3 §. II. *Elapso autem anno, si nihilominùs non resipuerit, sed animo indurato in sua pertinacia perseveraverit, nè contagione pestifera plurimos perdat, tamquàm pecus morbida, ac membrum putre ejici tandem possit, sed ab ipsomet Generali tantùm de consilio, & assensu sex Patrum, ex gravioribus Religionis, eligend. in singulis Capitulis, vel Congregationibus Generalibus* (vide inferiùs Moderatoriam sub Innocentio XII.) *tumquè non nisi instructo secundùm eorum stylum, & Constitutiones processu, & plenè probatis causis expulsionis ad Sacrorum Canonum præscriptum.*

4 §. III. *Sic verò ejecti, quandiù non redierint ad Religionem in habitu Clericali incedant, atquè Ordinarii loci jurisdictioni, & obedientiæ subsint: proindequè Generalis illicò expulsionis sententiam eidem Ordinario notificare teneatur.*

5 §. IV. *Cæterùm S. Congreg. Religionum Superiores seriò admonet, ac per Jesu Christi viscera obtestatur, ut memores paternæ Charitatis, & Mansuetudinis, quàm profitentur, nihil intentatum relinquant, ut lucrentur animas Fratrum suorum, ferè in profundum malorum delapsas, antequàm gravissimum, atquè extremum expulsionis remedium experiantur. Idque eò magis, quòd subditorum sanguinem, qui ex malo negligentium, & Officii immemorum Prælatorum Regimine peribunt, Dominus Noster Jesus Christus in supremo Dei Judicio de eorum Prælatorum manibus sit requisiturus.*

6 §. V. *Præterea statuit, ut iidem Superiores nemini ex Religiosis expulsis litteras testimoniales concedant, illos ad Sedem Apostolicam rejicientes, vel jubentes aliam ingredi Religionem.*

7 §. VI. *Itèm, ut ejecti extra Religionem degentes sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum, sublata Ordinariis locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, aut moderandi.*

8 §. VII. *Ac postremò censuit esse innovandam, & Suæ Beatitudinis auctoritate innovat Const. fel. record. Gregor. IX. relatam in cap. fin. de regul. ac præterea declarat eam Const. in iis quoque vendicare sibi locum, servandamque esse, qui justè, definitèque, ac juris Ordine servato expulsi fuerint: dummodò tamen in expulsis hujusmodi subsit spes evidens emendationis, ex litteris, saltèm testimonialibus, Ordinarii, cujus conscientiam in suis litteris concedendis S. C. seriò oneravit.*

9 Quibus sub die 24. *Julii* 1694. accessit Decretum moderatorium, & prefatorum respectivè innovatorium, editū sub Innoc. XII. il 101. in *Bullar. Firmani*

Instantibus Procuratoribus Generalibus Religiosorum Ordinum pro moderatione Decretorum de Apostatis, & ejectis, editorum à Sacra Congregatione Concilii, & à san. mem. Urbano Papa VIII. An. 1624. confirmatorum, ut facilior modus Incorrigibiles ejiciendi præscribatur, Sac. Congregatio à Santissimo Domino Nostro Innocentio Papa XII. super præmissis particularitèr deputata, Eminentissimorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Carpinei, Casanate, Mariscotti, de Norfolcia, de Lauræa, de Aguirre, & Colloredi perpensis, eorumdem Procuratorum Generalium votis, nè consortio morbidarum pecudum cæteræ corrumpantur, & remedia hucusquè ad sanitatem oblata, malè affectis officiant magis, quàm prosint, maturò examine, zelò Regularis Disciplinæ conservandæ, censuit, statuit, & auctoritati ejusdem Sanctissimi Domini Nostri sibi specialitèr attributa, hæc imposterum servanda decrevit.

10 I. *Quòd firmis, ac in suo robore semper manentibus prædictis Decretis de Apostatis, etiam secundùm eam partem, ubi agitur de ejectis, & ejiciendis, tanquàm Sacris Canonibus, & communiori Sanctorum Patrum menti conformibus. quoàd ejectos, eadem serventur, quæ in alio simili Decreto hac præsenti die emanatò de Apostatis, & fugitivis statuta sunt, & indulta; Quoque ad præscriptam legem san. mem. Gregor. IX. in cap. final. de Regul. annuatim fugitivi requirantur, & respectivè cogantur ad Claustra reverti.*

11 II. *Quòd annus integer, qui in prædictis Decretis anni 1624. præscribitur in Pœnitentia, & Jejunio ad ejiciendos incorrigibiles, ad sex tantùm Menses continuos imposterùm coarctetur, & restringatur.*

12 III. *Quòd facultas Generalibus Ordinum de Consilio, & assensu sex ex gravioribus Religiosis in singulis Capitulis, & Congregationibus Generalibus ad Causas ejiciendorum eligendis attributa; extendatur, etiam ad quoscunquè Provinciales: qui, electis paritèr in Congregationibus Provincialibus sex gravibus è propria Provincia Religiosis, à Generali confirmandis, de illorum consilio, & assensu causas hujusmodi cognoscant, & ad effectum ejiciendi incorrigibiles suæ Provinciæ, & ejectionem pronunciandi, accedente approbatione Generalis, definiant, salvà semper Sanctæ Sedis, & Sac. Congregationis Concilii in casu recursus, & appellationis auctoritate.*

13 IV. *Quòd imposterùm Processus conficiantur juxtà Regulas Constitutiones, Ordinationes, & stylum cujusque Ordinis, & Religionis, donèc alitèr fuerit à Sac. Congreg. provisum.*

14 V. *At quia nimia sinè delectu facilitas recipiendi quoscumque, Religionis ingressum petentes, & à Religione forsan alienos, duram satis tractu temporis necessitatem parit eosdem è Claustris ejiciendi, nè hujusmodi semina, quæ à principio ad fructum faciendum cadunt in Terram bonam, paulatìm contaminata inordinatis moribus usque ad incorrigibilitatem sucrescant in paleas, eadem Sac. Congreg. annuentè Sanctissimo Domino Nostro sub interminatione Divini Judicii, necnon privationis vocis activæ, & passivæ, ad dignitatum, & Officiorum obtentorum, cùm inhabilitate ad eadem imposterùm obtinenda; quibuscunque prædictorum Ordinum Superioribus districtè præcipit, & mandat omnia, & singula Decreta san. mem. Clementis VIII. registrata post Decretum san. mem. Urbani VIII. de Apostatis, & ejectis incipien.* Regularis, Sanctissimus, & Nullus, *unà cùm aliis subsequentibus Decretis, provisionibus, Ordinationibus, & respectivè moderationibus, bis in Anno legi, eadem ad unguem servari, pœnas in eisdem contentas innovari, & Capitibus Ordinum intimari, nè hujusmodi Decretorum transgressores, qui in lege gloriantur, per prævaricationem legis Deum inhonorent, & nè militiæ Christi abscripti, tàm de facili fiant desertores, ac profugi. Datum Romæ die 24. Julii 1694.*

15 Itaquè, nonnisi verè incorrigibilis debet, & potest expelli; ille autem dicitur verè incorrigibilis, per Pasqualigo *ad Lauret. de Franchis part.* 1. *n.* 1058. in quò concurrunt requisita de jure communi ad incorrigibilitatem: & insuper de jure novo per sex Menses, juxtà modificationem sub Inn. factam, probatur in Carceribus in jejuniis, & pœnitentiis, quibus elapsis, adhuc perseverat in sua contumacia, nec corrigitur.

De jure autem communi, ut quis sit verè incorrigibilis ad effectum expulsionis plura exiguntur.

Primò, ut commiserit aliquod gravè de-

delictum: proprietatis, scilicèt, furti, homicidii, aut similis, ut colligitur ex allegat. *cap: cum ad Monast.*, & *cap. Cùm non ab homine de judiciis*.

Secundò, ut de delicto legitimè constet, vel per ipsius confessionem, aut per testium probationes sit convictus, ut ex dicto *cap. Cùm non ab homine*, & *cap. ut famæ de sent. excomm.*

Tertiò, ut condemnatus sit, & de delicto punitus, ut ex iisdem Textibus, & adducto *cap. fin. de Statu Monachorum* desumitur *Ameno de pœn.tit.3.§.6.n.67.*

Quartò, ut pluriès gravitèr deliquerit, convictus, & condemnatus fuerit pro singulis excessibus, ut allegati Textus exprimunt. Etenim, ut tradit Pasqualigo, qui semel deliquit non potest dici contumax, nec in delictis perseverans.

Quintò, ut delicta sint sic qualificata gravitate, ut in Religionis dedecus, in scandalum Populi, & Fratrum ignominiam cedant; ac in aliis perversionis ex eis timeatur periculum: ad quod facit D. Bonaventuræ doctrina *quæst.14.super Regul.S Franc.apud Mirandã,& est tex.in c.resecandæ 24.q.1.Man.t.1.q.52.art.2.*

Ideò, ut quis incorrigibilis, ac ad effectum expulsionis dicatur, debet ea commisisse delicta, quæ possunt in cœteris Religiosis perversionem causare: aut solent, infamiâ, vel alio notabili damno Religioni nocere.

Ad quem effectum sciant Superiores, alia esse delicta, quæ, soli Delinquenti nocent, nec tam facilè possunt alios corrumpere: cujus generis censentur ebrietas, blasphemia, notabilis ad Chorum negligentia, proprietas, & similia: & per accidens est, quòd aliis sint nociva, cùm sint vitia non tàm facilè propagabilia; & alia, quæ directè non uni tantùm nocent, sed pluribus etiam aliis: inter quæ numerantur, hæresis, falsa Doctrina, homicidium, furtum, ludus, fornicatio, adulterium, stuprum, incestus, raptus sodomia, apostasia, & cætera. Quæ, vel comitem volunt, vel, nisi cum liquido pacis, proximi, & Religionis damno, vix perfici solent; ideò Superiores delictorum circumstantias temporis, loci, personarum, delictorum circumstantias modi, publicitatis, & delinquentis in re tanti ponderis inspicere debent; & ubi viderint esse modis præallegatis qualificata, incorrigibilitatis judicium formare poterunt.

16 Ad incorrigibilitatem trina exigitur monitio, ut colligitur *cap. ea quæ de Statut. Monach.* Nàm ibi Honorius III. vult. eos, *quos contumaces*, & *rebelles invenerint, debere per Prælatos expelli.*

Præter adductum Monitionum numerum, debet præcedere incorrigibilitatem trina delictorum, vel ejusdem, vel diversi generis justa, & juridica punitio; Etenim debet Superior omnia adhibere media, ut ad bonam frugem subditum reducat, & à malo ipsum retrahat: Sic autem non procedit, si debitis pœnis, & justa severitate ipsum punire, & coercere omittat; nàm sæpè cum obfirmatis in malum experimur ad id inefficaces exhortationes, preces, verbales, ac paternales correctiones, ideò ad validiora media recurrendum est. Quòd sanè est ad sensum Decreti enunciati, cùm velit, ut Superiores, *nihil intentatum relinquant, ut lucrentur animas Fratrum suorum in profundùm ferè malorum delapsas, antequàm gravissimum, atquè extremum expulsionis remedium experiantur*. Undè si admonitionibus resistant, & repetitis charitatis officiis non respondeant, trina sequatur judicialis punitio; quòd, si item istis in meliùs non mutentur, sed obstinata cervice in sua perseverent malitia, poterunt rigorosè dici contumaces, & Rebelles, & sic incorrigibiles; cùm Superior omnem moverit manum ad eos emendandos. Et ex hoc concluditur trinam monitionem, & punitionem de jure novo esse de incorrigibilitatis substantia Ameno *pract.tit.5.§.6.n.26,*

Verùm, illis etiam omnibus præmissis, non habetur incorrigibilitas completè. sed solùm initiativè probata, cùm perfectè ex allegat. Decreto Innocentii non concludatur, nisi per semestrem carcerationem in jejunio, & Pœnitentia.

17 Carcer debet esse formalis; locus nimirùm, seris, & vectibus munitus, ex quo liberum egredi carcerato non sit; & ad formam secundi Decreti decerni debet à Provinciali de consilio, & assensu sex Patrum ad causas ejectionis electorum: nàm ibi Sac. Congreg. concedit Provincialibus, ut de consilio, & ipsorum assensu causas eiciendorum cognoscant; & ad carceres post trinam delictorum patrationem, & per sententiam puni-

nitionem, detrusionem, ad hujusmodi causas spectare non est dubium.

18 Jejunium debet esse coràm Fratribus, quià, cùm simus in casu de adhibendo extremo remedio ad procurandam delinquentis conversionem, omni rigore Juris est procedendum, & nihil intentatum, juxtà Decretum debet omitti ad ipsum lucrandum.

19 Ut autem quis possit carcerari ad incorrrigibilitatem probandam, oportet, ut delicta continuentur moralitèr, & eumdem in malo obfirmatum ostendant. Quæ continuari colligitur ex brevitate temporis, intrà quòd commissa sunt. Undè de eo, qui committit delictum, (de quo punitur) si post paucos menses in gravem alium excussum sua malitia ruat, dicitur continuare delicta, per continuationem pravæ voluntatis ipsius, quæ ex sequentibus malis actibus manifestatur. Alitèr discurritur de eo, qui post singula delicta commissa, laudabilitèr, saltèm per tres annos, vivit, & pravam voluntatē per actus Pęnitentiæ, & emendationis tempus discontinuat, & interrumpit; tunc enim, ut dixit Ameno alios DD. cumulans, de eo emēdatio vera pręsumitur. Et facit Gloss. ad regulā 8. juris in *6. Semel &c.* per ea: *quòd, qui fuit malus in aliquo actu, & tādem se maximè correxit, & fuit bonus, in fine illius actus, pręsumitur bonus.* Et confirmat exemplum, quòd insanabilis non dicitur infirmus, qui sanatus ab una infirmitate, postquàm sanus vixit per tres, vel quatuor annos, in aliam, & similitèr post novam sanitatem, in aliam infirmitatem decidit: aliàs ferè quilibet insanabilis diceretur; sed ille, ex cujus temperamento sic infirmitates procedunt, ut in singulis inutilia experiantur remedia.

20 Ad dubium, an postquàm Pœnitentiam compleverit de tertiò delicto, possit de facto, nullo novo patrato, incarcerari ad probandam incorrigibilitatem? An verò ad eum effectum sit expectandum quartùm? Respondit Ameno contrà Sanctoro novum non esse expectandum, sed tribus delictis commissis, & punitis, posse semestrem carcerationem ad completam probationem: decerniqua punitur delinquendi impunita consuetudo, & legitimum ponitur incorrigibilitatis experimentum.

21 Tempus carcerationis à Sacra Congreg. taxatum debet esse continuum, & completum, ut die 21. *Junii* 1653. declaravit Sac. Congreg. Concilii ad dubia proposita à Procuratore Ord. Sanctę Mariæ de Mercedè apud Ameno *sub num.* 40. & Pasqualigo *num.* 1083. Et ad I. respondit. *Regulares delinquentes uti incorrigibiles ejici non posse à Religione, anno carcerationis nondùm completo.* Ad II. *non sufficere annum carcerationis interpollatè expletum, sed requiri spatium unius anni continuum, & integrum:* & idem censendum de carceratione ad sex menses sub Innocentio reducta.

Ideò, si è carceribus intrà tempus præfixum aufugiat, nequit incorrigibilis declarari, & expelli, quia continua carceratio ad sex menses est ex allegato Decreto, de substantia probationis incorrigibilitatis, quâ non servatâ, corruit actus; sicut non subsistit professio, si non præmittatur integer probationis annus: & in similibus casibus recurrendum ad Sac. Congreg.

22 An verò completo tempore carcerationis sit statim de carcere educendus? Cum distinctione respondetur. Vel in carcere vera emendationis signa exhibuit, vel dura cervicè se ostendit: In primò casu liberandus est statim; nec est liberum Superiori excedere tempus à Sac. Congreg. taxatum. In secundò ad id Superior non tenetur, sed est in ipsius potestate, vel in carcere eum detinere, vel ad expulsionem procedere; & ratio habetur ex tenore Decreti disponentis, quòd possint *ejici*, quibus significatur facultas, & non obligatio expellendi.

23 Facultas expellendi incorrigibiles in Priori Decreto solis Generalibus data, consulentibus, & assentientibus sex ex gravioribus Patribus, eligendis in Capitulis, vel Congregationibus Generalibus, in altero extenditur ad Provinciales, accedentè approbatione Generalis.

Et licèt in Decreto exprimatur Generalis, & apud Min. de Observ. id videatur deberè intelligi de Ministro, privative quò ad alios, nihilominus approbatio potest dari, etiam à Vicario Generali, electo in Vacantia Generalatus, qui in Ordine est Supremus, habens ordinariam potestatem, quàm obtinet Generalis; & à Commissario, ad forma *const. Ite, & vos* Leonis X. *la* 23. *Bull. to.* 1. pro sua respecti-

ctivè Familia, cujus auctoritas, & jurisdictio est in ea ordinaria, & plenissima, ad sensum alleg. Cōstitutionis; & ea potest in sua Familia, quæ Generalis in toto Ordine, ut notat Miranda *tom.* 2. *quæst.* 11. *art.* 2. & Ameno *cit. tit. pœnarum qu.* 26. *num.* 125.

Verùm expellendi potestas non potest alteri à Superiore delegari, juxtà responsum specificè ab alleg. Sac. Congr. datum ad tertium dubium, dum censuit; *Generalem Ordinis non posse delegare facultatem eiciendi à Religione Provincialibus pro eorum Provinciis* (hodiè ex altero Decreto Provincialibus convenit) *seù Commissariis, vel Vicariis Generalibus*; Et ideò in Ord. Min. de Observ. non est in potestate Ministri Generalis eam delegare Commissariis Generalibus, qui alicujus Nationis Provinciæ regendæ conceduntur: nec Vicario Generali ab eodem Ministro relicto ad gubernium Familiæ, cùm ipse ad aliam transit: quidquid scripserit Ameno *num. alleg.*

24 Patres, ex Decretorum vi eligendi, debent esse ex gravioribus Provinciæ: & in casu, graves non sunt Definitores, Custodes, ex Ministri, & cęteri graduati, ex præcisè titulo graduationis, quia his pluribus sæpè requisita desunt, ut sint Assessores, & Consiliarii in re magni ponderis, & momenti, ut est ejectio: sed Doctiores in Sacris Canonibus, Statutis, & re Criminali; ideò non est eligenda Dignitas, Officiū, vel Gradus, sed nominatim determinata Persona, Doctrina, & prudentia singularis.

Primum Decretum disposuit debere eligi in singulis Capitulis Generalibus, vel Congregationibus: quibus significatur quòd in unoquoquè Capitulo facienda sit nova electio: Verùm electi in uno, possunt in subsequenti reelegi; quod ex identitate rationis servari debet in electionibus juxtà extensionem alterius Decreti faciendis in Congregationibus, (Capitulis nimirum Provincialibus) quæ sub eo *Congregationis* vocabulo comprehenduntur.

Non est necessè, quòd eligantur per vota totiùs Capituli, sed sat est per vota totiùs Definitorii, tempore Capituli Provincialis; & de sic electis salvatur, quòd eligantur, & non assumantur ad arbitrium Superioris, & eligantur in Capitulis Provincialibus.

25 Ut Provincialis possit sententiam diffinitivam super expulsione pronunciare, non est necessè, quòd singula sex Patrum vota conveniant, & concordent; sed sufficit, ut Major pars consensiat: ut in terminis ad septimùm Sac. Congreg. cit. respondit, ut infrà: *sententiam ejectionis à Religione fieri debere, saltèm de voto majoris partis sex Patrum electorum.* Hinc in casu, quòd vota sint paria, & tres pro expulsione judicent, & alii tres dissentiant, nequit definitivè procedi.

26 In casu paritatis Votorum non poterit Provincialis in Ordine Minorum de Observantia Votum decisuum prætendere vigore Const. Urban. VIII. *Religiosos viros* 312. *Bull. tom.* 5. Etenim in ea Pontifex restringit, ut Præsides votum decisuum obtineant in electionibus Pro-Ministrorum Provinciarum, Custodum, & Guardianorum; quæ ad expulsionem extendi nequeunt, cùm hæc ab electione maximè distet; Neque ex vi Decreti Sac. Congregationis Episcoporū, & Regularium sub die 13. *Martii* 1653. *viden. cap.* 18. *n.* 43. Nàm Sac. Congreg. loquitur de electionibus faciendis, & negotiis decidendis per Definitoria Provincialia; cujus generis non est illud expulsionis, super quo Definitores, quà tales, votum non habent.

27 Nunquàm potest Superior super expulsionè definitivè pronunciare, nisi priùs instructo processu, & plenè probatis causis expulsionis ad Sacrorum Canonum præscriptum; hoc est, nisi Judici sic appareant, ut nullus relinquatur locus opinioni, suspicioni, aut dubietati; sed certò cognoscat eas subsistere: quòd est eas plenè probare ex Ameno *tit.* 8. §. 4. *num.* 31. Nec sufficit ipsarum semiplena probatio, per quàm aliqua fides Judici fit, quòd crimen sit commissum, sed non tanta, ut ipse teneatur, vel possit eam sequi in sententia ferenda.

Processus expulsionis non debet absolvi, nisi completo tempore carcerationis: & tunc adnotandum est, quatenùs constat Religiosum esse in sua pertinacia obfirmatum. Nàm expelli non potest, nisi plenè probentur causæ expulsionis, adeoquè incorrigibilitas: quæ non probatur concludentèr, & adæquatè, nisi experimento semestris

car-

carcerationis in jejunio, & Pœnitentia, adhibitis etiam gravibus Patribus à Provinciali sub finem sex mensium, missis ad carcerem ad explorandum sensum, & mentem Religiosi, ipsumque admonendum, ut ad cor redeat, & suæ vocationi respondeat. Quòd si hæc charitatis officia contempserit, & nihil correptus appareat, ac verbis iracundis, blasphemis, de Deo, Religione, & Superioribus obloquatur, obduratus, & incorreptus est judicandus. De quibus ut juridicè constet, præfatis Patribus debent duo superaddi testes, qui omnes fidelitèr, & juridicè referant Provinciali, quidquid dixerit, quidvè responderit; & in processu adnotetur.

Quòd si emendatum se ostendat, expleto tempore, est è carcere educendus, & processus in Archivio Provinciæ conservandus, ad hoc, ut, si denuò, triennio non exacto, in proposito benè vivendi, & exhibitione promissæ correctionis deliquerit, possit in expulsionis causa ad ulteriora procedi; quòd si integro triennio emendationis promissæ veris religiosis operibus corresponderit, processus comburatur.

28 Si ex novo decreto post excarcerationem, vel propter expressa coràm illis Patribus cum testibus ad carceres missis, se incorrigibilem prodiderit, est ei à Provinciali exhibenda Actorum copia, ut in cæteris causis practicatur; Advocatus assignandus, cum congruis terminis ad defensiones: fabricato deinde defensivo processu, & defensionibus præsentatis, debent Patres electi eas, & causas expulsionis diligentissimè considerare, merita causæ discutere, defensiones librare, & in dubiis, si opus sit, doctiores, & juris peritos consulere, & tandem votum suum scripto mandare. Tunc Provincialis, visis, & examinatis processu contra reum fabricato, defensionibus, & sex Patrum Votis, si expellendum judicaverit, poterit ad Sententiam procedere.

Et hæc lata debet Reo in carceribus intimari; vel, si fortè aufugerit, ad valvas Refectorii affigi (ut fit cum aliquis citatur per modum absentis.) Si Reus intra debitum tempus ad S. Sedem, & Sac. Congr. appellet (ad quam ex secundo Decreto recurrere potest) ad eã devolvitur causa; Reo interim in carceribus persistente. Si verò non appellet, debet transacto tempore appellationis ab intimata sententia (decem nimirùm diebus) è carcere educi, & coram tota communitate corona Clericali (si fuerit Clericus, vel Sacerdos) privari, & per Superiorem formâ habitus exui, & confusibilitèr à Refectorio in alium locum eiici, ubi sint parata vestimenta Clericalia, ejus statui convenientia. Formula concipiendæ sententiæ, & modus fabricandi processum, traditur ab Ameno *in formul. crim. 2. part. practicæ sect. 10.*

29 At dubitatur, quid importet clausula secundi Decreti, *accedente approbatione Generali, definiant*: An nimirum approbari à Generali debeat sententia? an approbare debeat Provincialem posse sententiare?

Crederem sensum esse, quòd Provincialis ad definiendum procedere non possit, nisi Generalis priùs declaret super eo posse definitivè procedere; approbare enim in casu restringi videtur ad declarandum, & testificandum Reum esse expulsione dignum. Nàm, cùm præmittatur verbo *definiant*, colligitur eam declarationem debere sententiam præcedere, non sequi: alioquin non Provincialis, sed Generalis super eo definiret contra textum Decreti. Ut autem id testificari, & declarare possit, debent ad eum Vota sex Patrum cum summario processus, & defensionum notitiâ transmitti.

30 Expulsionis sententia, ut ex primo Decreto patet, à Superiore est notificanda Ordinario. Formula, secundùm quam est significanda, datur per extensum à Peyrino *formul. Prælat. lit. E. c. 39.* & nos hic ferè similem adnotamus.

Frater N. Provincialis Provinciæ N. Ordinis S. N. Illustriss. & Reverendiss. Domino Episcopo N. salutem in Domino. Illustrissimæ Dominationis vestræ notum sit, quatenùs nos ad Canonum, & Apostolicarum Constitutionum formam, ac Decretorum SS. CC. de Apostatis, & Ejectis sub die 21. Septembris 1624. & die 24. Julii 1694. respectivè emanatorum, procedentes, per nostram definitivam sententiam, quàm in scriptis tulimus, hoc anno 1709. sub die 18. Martii à Nostra Religione, tanquàm incorrigibilem, P. P. N. de N. Religionis præfatæ expressè professum, & ad Sacrum Præsbyteratus Ordinem pro-

promotum (si fuerit Sacerdos, & si fuerit Clericus exprimatur Ordo: si verò Laicus id notetur) *dimisimus, & ejecimus, habitu Religionis nudatum, quod Illustrissimæ Vestræ Dominationi significandum esse censuimus, ut & nos Apostolicis obtemperemus mandatis, & pecoris sui vultum possit Dominatio Vestra cognoscere, eaque etiam circa præfatum N. exequi valeat, quæ in Decreto allegato anni 1624. peragenda jussit S. C. Concilii. Et Dominus sit Dominationi Vestræ propitius. In quorum fidem &c.*

31 Si à Superiore litteras testimoniales expulsionis Ejecti requirant, poterunt eis dari sub his terminis.

Frater N. &c. omnibus præsentes litteras inspecturis, paritèr, ac lecturis pacem veram, & salutem in Domino. Noverint, qualitèr justis de causis animum nostrum moventibus, considerantes causam, & causas, de quibus in processu: per nos anno Domini 1708. *à die* 12. *Octobris contra P. F. N.* (exprimatur qualitas, vel Sacerdotii, Clericatus, vel Laicatus) *Nostræ Provinciæ N. Ordinis S. N. expressè professum, in sæculo nominatum N. de N. de consilio, & assensu eorum, ad quos spectat ad præscriptum Decretorum de Apostatis, & Ejectis de Anno* 1624. *sub die* 21. *Septembris, &* 1694. *fabricato, maximo animi nostri mærore, ac necessitate ferè compulsi, omnibus de jure requisitis tentatis, & juris Ordine servato peractis, prædictum N. à Nostra Religione expulimus, ac habitu Religioso nudatum demisimus, expulsumque, & dimissum, his litteris declaramus. In quorum fidem præsentes litteras jussu nostro conscriptas, sigilloque Provinciæ munitas, prætacto N. pro sua consciētiæ securitate tradidimus, & concessimus. Datum Romæ, die.. Anno &c.*

Fr. N. Minister Provincialis.

Quarum exhibitione possunt se tueri à molestia Judicis Laici ostendendo se subditos Episcopo.

32 An autem possit Ordinarius sententiam expulsionis examinare, & inquirere, an Regularis sit justè, vel injustè ejectus? Negativè respondetur cum Donato *prax. Regul. tom.* 2. *tract.* 8. *de eject. quæst.* 55. *num.* 3. Pasqualigio *ad Lauretum de Franchis part.* 1. *num.* 974. Amen. *cit. quæst.* 2. *tit. pœnarum gen. num.* 160.

Ratio est evidens; siquidem recognoscere causam ab alio Judice actitatam est actus Jurisdictionis, & superioritatis: & potens eam recognoscere, potest etiam corrigere, retractare, aut confirmare: *arg. ex cap. sent.* 35. *quæst.* 9. Glos. *ad cap. Nemini* 17. *qu.* 41. Ordinarius autem jurisdictionem non habet supra Regulares, cum sint ab ipso exempti, *cap. nimis prava de excessibus Prælat. & cap. ne aliquis de privil. in* 6. vide *cap.* 19. *& ult.*

33 Superior, cùm ei vel per Ordinarii litteras, vel aliundè constat ejectum esse emendatum, debet ad Religionem recipere sub pœna etiā peccati mortalis ex Peyrin. *in formul. cit. qu.* 39. *num.* 7. & in Decreto sub Urbano VIII. additur illa, *ipso facto incurrenda, privationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, vocisque activæ, & passivæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa imposterùm obtinenda, pœnaque hujusmodi sit Sanctitatis Suæ, ac Sedi Apostolicæ reservata.* Singulisque annis Superiores debent ejectos solicitè requirere, *cap. ne Religiosi de regul.*

34 Dum ad Religionem redeunt, non tenētur de novo professionem emittere: siquidem per expulsionem non liberantur ab obligatione, quam professione legitima contraxerunt; hæc enim est personalissima, & sequitur ex Tamburin. *tom.* 3. *de jure Abb. disp.* 8. *quæst.* 8. personam, ubicumque existat; sed eâ privantur solummodò communione vitæ Religiosæ, & bonis omnibus spiritualibus Religionis, quorum Religiosi sunt participes, & cohabitatione cum cæteris intra Claustra; nec deobligantur ab observantia substantiali Votorum essentialium, ex observatis a Doctoribus, Miranda *art.* 5. Tambur. *q.* 8. *n.* 5. Roderic. *ref.* 57. *v. dejectis n.* 6. & Engel. *cit. n.* 56. Etenim Prælati Regulares nequeunt suos subditos liberare à vinculo Votorum solemnium, quæ sunt de essentia status Religiosi, & Regulæ Monachali annexa, ut dicitur *cap. cum ad Monasterium de statu Monach.* in fine, & tradunt Pasqualigo *num.* 971. & Peyrin. *tom.* 1. *de subdito quæst.* 1. *cap.* 25. §. 1.

35 An autem redeuntes sint restituendi ad eosdem gradus, honores prærogativas, & præcedentias? Standum est Statutis, & Constitutionibus uniuscujusque Religionis, & juxtà præscripta procedendum. Et quatenùs nil super hoc disponerent, rationabiliùs videtur, ut in pœnam ejectionis, & ad aliorum exemplum

plum statim non restituantur; sed expectetur, ut eis dignos observantiâ se probent, & conversionem ex animo obsequendi Deo fuisse assumptam demonstrent. Stat. Min. *cap. 7. §. 6. num. 72.* firmant; nec statim *esse eis tribuendum caputium, sed recipiendos in Tertiariorum habitu: quòd, si integro triennii cursu, Patrum Definitorum judiciò, laudabilitèr vixerint, poterit iterùm reddi.* Nunquàm tamen volunt esse admittendos ad Sacrorum Ordinum exercitium. Idem in terminis præscribunt pro damnatis ad triremes. Pro quorum nova ad Ordinem admissione Sac. Congr. Episcop. & Regul. sæpè in facti contingentia resolvit recipi debere. Fagnan. in *3. ad d. cap. ne Religiosi num. 68. de Regul.* refert debere transmissos ad triremes ad tempus, eo elapso, ad Religionem redire. Sed ob infamiam facti remanent irregulares. S. C. Episc. in *Mantuana* 20. *Decembr.* 1619. Monacell. *form. part. 2. form. 3. num. 39. tit. 15.*

CAPUT XXVI.

Officialis quoad Indulgentias.

SUMMARIUM.

1 *Paulus V. revocavit Indulgentias pro personis Regularibus, & alias dedit.*
2 *Damnatur propositio super revalidatione Indulgentiarum.*
3 *Non sunt revocatæ Indulgentia concessæ visitantibus Ecclesias Regularium.*
4 *Non revocantur Indulgentiæ concessæ, cum clausula* Universis Christi fidelibus &c.
5 *S. Franciscus obtinet à Christo Indulgentiam Portiunculæ. Sed, an totiès, quoties eam quis lucretur? vide responsum Sac. Congr. Conc.*
6 *Quæ non revocatur Anno Jubilei.*
7 *Indulgentia Portiunculæ applicabilis per modum suffragii.*
8 *Indulgentia Portiunculæ conceditur quotidiana.*
9 *Indulgentia visitantibus Ecclesiam S. Francisci Civitatis Assisii.*
10 *Ad lucrandam Indulgentiam Portiunculæ die 2. Augusti est visitanda S. Capella, usque ad num. 12.*
13 *Indulgentia Portiunculæ non potest obtineri per viam communicationis, usque ad num. 20.*
21 *Dividitur Indulgentia in realem, personalem, & localem.*
22 *An Indulgentia cesset, Templo diruto?*
23 *Agitur de Indulgentiis concessis Medaliis.*
24 *Episcopi possunt nonnullas Indulgentias concedere.*
25 *An, translato Festo, transferatur Indulgentia.*
26 *Visitantes Ecclesias Monialium existentium sub regimine Ordinariorum lucrari possunt Indulgentias concessas Ecclesiis Fratrum, & Monialium &c.*
27 *Decretum de apochryphis Indulgentiis usq; ad num. 29.*
30 *Decretum Congr. S. Officii quoad Indulgentias Coronis S. Birgittæ, & Crucibus S. Turribii, cum prohibitione libri cum titulo* Lotto Spirituale.

Est Indulgentia, *relaxatio, remissio, seù condonatio pœnæ temporalis debitæ pro peccatis actualibus jam dimissis, à Prælato Ecclesiæ, existentibus in gratia, extrà Sacramentum concessa per dispensationem, seù applicationem thesauri Ecclesiæ,* Gobat. *to. 2. oper. moral. tr. 4. p. 1. c. 2. n. 13. Indulgentiarū usum Christiano populo maximè Sacrorum Conciliorum authoritate probatum retinendum esse,* Tridentinum docet, & præcipit, eosque anathemate damnat, *qui, aut inutiles esse asserunt, vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant, sess. 25. in decreto de Indulgentiis.*

1 Paulus V. Const. *Romanus Pontifex* la 21. *Bull. tom. 3.* omnes Indulgentias Ordinibus, & Personibus Regularibus concessas revocavit, novasque est elargitus, ut infra.

„ §. 1. Nos matura super hoc consultatione præhabita, cupientes Personis „ Regularibus quibuscumque quorumvis „ Ordinum, tàm Monachorum, quàm „ Mendicantium, spirituale solatium, & „ juvamen afferre, infrascriptas Indulgentias, & gratias, quas personis Regularibus, intrà claustrà, aut extrà, cum „ licentia tamen suorum Superiorum legitima de causa illis concessa, degentibus, tantummodò suffragari debere „ declaramus, concedendas duximus.

„ §. 2. Omnibus igitur Christi fidelibus, qui canonicè, juxtà Ordinis cujuslibet Religionis, & Constitutiones

Apo-

,, Apoſtolicas habitum Regularem à le-
,, gitimis Superioribus cauſâ profitendi in
,, illo ſuſceperint,die primo eorum ingreſ-
,, ſus in ipſam Religionem, ſi verè pœni-
,, tentes, & confeſſi Sanctiſſimum Eucha-
,, riſtiæ Sacramentum ſumpſerint, Ple-
,, nariam.

,, §. 6 Ac cuilibet Novitio, qui pœ-
,, nitens, & confeſſus, ac ſacra Commu-
,, nione refectus, poſt completum proba-
,, tionis annum, profeſſionem emiſerit,
,, etiam Plenariam.

,, §. 7 Nec non cuilibet Religioſo in-
,, trà Clauſtra ſui Monaſterii viventi, qui
,, in Feſto principali ſui Ordinis confeſſus,
,, & Sacra Communione refectus fuerit,
,, aut Miſſam recitans pro Chriſtianorum
,, Principum concordia, hæreſum extir-
,, patione, Romani Pontificis ſalute, ac
,, Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione pias
,, ad Deum preces effuderint, etiam Ple-
,, nariam.

,, §. 8 In cujuslibet verò mortis ar-
,, ticulo, ſi paritèr verè pœnitens, & con-
,, feſſus, ac Sacra Communione refectus,
,, vel quatenùs id facere nequierit, ſaltèm
,, contritus, nomen Jeſu ore, ſi potuerit,
,, ſin autem corde, devotè invocaverit,
,, etiam Plenariam.

,, §. 9 Qui verò ad Presbyteratus or-
,, dinem canonicè promotus, & confeſſus,
,, primam Miſſam celebrabit, nec non
,, etiam iis Religioſis, qui paritèr confeſſi,
,, ac Sacra Communione refecti eidem
,, Miſſæ interfuerint, aut ipſo die Miſſam
,, ſimiliter celebrabunt, etiam Plena-
,, riam.

,, § 10 Iis verò, qui de ſuorum Su-
,, periorum licentia, à negotiis per decem
,, dies alieni in cella commorabuntur, aut
,, ab aliorum converſatione ſeparati, in
,, piorum librorum, & aliarum rerum
,, ſpiritualium animos ad devotionem, &
,, ſpiritum inducentium lectionibus ope-
,, ram ſuam dederint, addendo ſæpè con-
,, ſiderationes, & meditationes myſterio-
,, rum fidei Catholicæ, divinorum bene-
,, ficiorum, quatuor Noviſſimorum, Paſ-
,, ſionis Domini Noſtri Jeſu Chriſti, &
,, aliorum exercitiorum, Orationum jacu-
,, latoriarum, aut vocalium, ſaltèm per
,, duas horas in diem, & noctem Oratio-
,, nibus mentalibus ſe ſe exercendo, fa-
,, ciendo eodem tempore confeſſionem ge-
,, neralem, aut annualem, vel ordinariam,
,, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum
,, ſumpſerint, aut Miſſam celebraverint,
,, quotiès pro quolibet prædictorum exer-
,, citiorum, Plenariam ſimilitèr omnium
,, peccatorum ſuorum Indulgentiam, & re-
,, miſſionem miſericorditèr in Domino
,, concedimus.

,, 11 Prætereà iidem Religioſi intrà
,, Clauſtra viventes, qui ſuam Eccleſiam
,, devotè viſitaverint, & ut præfertur, ora-
,, verint, conſequantur eaſdem Indulgen-
,, tias, quas viſitantes Eccleſias Urbis, &
,, extrà eam diebus Stationum conſequun-
,, tur, in omnibus diebus perindè, ac ſi
,, ipſas Urbis Eccleſias perſonalitèr viſi-
,, tarent.

,, §. 12 Omnibus itèm Religioſis in-
,, trà clauſtra, ut ſupra viventibus, qui
,, quinquiès Orationem Dominicam, &
,, totiès Salutationem Angelicam ante Al-
,, tare eorum Eccleſiæ in quolibet die,
,, quinque annos, & totidem quadra-
,, genas.

,, §. 13 Iis verò, qui de ſuorum Su-
,, periorum licentia in itinere exiſtentes,
,, aut extrà clauſtra degentes, tamquàm
,, Prædicatores, & Lectores, quinquiès
,, eandem Orationem Dominicam, & to-
,, tiès Salutationem Angelicam ante quod-
,, libet Altare ſimilitèr dixerint, etiam
,, quinque annos, & totidem quadrage-
,, nas.

,, §. 14 Nec non etiam eiſdem Reli-
,, gioſis, qui per menſem integrum ſingu-
,, lis diebus, ſpatio mediæ horæ orationem
,, mentalem fecerint, ac confeſſi, & ſacra
,, Communione, ultima Dominica men-
,, ſis hujuſmodi, refecti fuerint, ſexaginta
,, annos, & totidem quadragenas.

,, §. 15 Qui verò contrito corde, &
,, pœnitentes eorum culpas, & peccata,
,, ac imperfectiones in Capitulis culparum
,, accuſabunt, & ſpiritualitèr communica-
,, bunt, & exercitium virtutum facient,
,, tres annos, & totidem quadragenas.

,, §. 16 Quotieſcumque autèm de li-
,, centia Summi Pontificis, aut ſuorum Su-
,, periorum in Ditiones, & Terras Infide-
,, lium, aut Hæreticorum ad concionan-
,, dum, aut Catholicos docendum, vel
,, Infideles, & Hæreticos ipſos ad fidem
,, Catholicam convertendum, & Eccleſiæ
,, gremio reducendum, miſſi fuerint, ſi pœ-
,, nitentes, & confeſſi, ac Sanctiſſima
,, Communione refecti fuerint, vel Miſſam
,, celebraverint, ut melius ad hujuſmodi
,, opus ſeſe parare valeant, pro duabus vi-

„ cibus, videlicèt, quando itineri se accingent, & quando in Provinciam, ubi prædicta opera eis exercenda erunt, ingressi fuerint, Plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem misericordìtèr in Domino paritèr concedimus, & elargimur.

„ §. 17 Et insupèr, cùm Superior in visitationibus generalibus Orationes quadraginta horarum pro bono visitationis progressu collocare voluerit, iis Religiosis, qui dictis Orationibus, saltèm spatio duarum horarum in diverso tempore interfuerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, Romani Pontificis salute, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, nec non disciplinæ, & observantiæ Regularis augmento, pias ad Deum preces, ut supra dictum est, effuderint, si confessi, & sacra Communione refecti fuerint, aut Missam celebraverint, Plenariam similitèr omnium peccatorum Indulgentiam, & remissionem, ut præfertur, concedimus.

„ §. 18 Volumus autem, ut omnes supradictæ Indulgentiæ, & gratiæ Religiosis Regularibus cujusvis Ordinis, tàm Monastici, quàm Mendicantis dumtaxàt, ut præfertur, concessę, etiam omnibus Monialibus, cujusvis Regulę approbatæ, & intrà claustra cum tribus votis solemnibus viventibus, & perpetuam clausuram servantibus, tàm Ordinariis locorum, quàm etiam Regularibus, cujuscumque Ordinis, Regulæ, & Instituti, subjectis suffragentur. Præsentibus perpetuis futuris temporibus duraturis.

„ §. 19 Cæterùm omnes, & singulas Indulgentias quibuscumque Ordinibus, & Institutis Regularibus hujusmodi, etiam Mendicantium, & quibuslibet personis Regularibus, tàm vigore privilegiorum, & Litterarum Apostolicarum, quàm vivæ vocis oraculo, aut aliàs quovis modo, per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, ac Nos, & Apostolicam Sedem, hactenùs concessas, confirmatas, approbatas, & innovatas, auctoritate, & tenore prædictis perpetuò revocamus, cassamus, annullamus, & abrogamus, & ad præsentium nostrarum Litterarum præscriptum reducimus, & moderamur. Non obstantibus &c. Romę 23. Maii 1606.

2 Quoniam verò plures asserebant per confirmationes privilegiorum, ea revocatione posteriores dictas Indulgentias fuisse pristino valori restitutas, Alex. VII. die 18. *Martii 1666.* illis super hoc silentium indixit, hujusmodi propositionem damnans.

Indulgentiæ concessæ Regularibus, & revocatæ à Paulo V. hodiè sunt revalidatæ.

Nec datur locus distinctioni Scribentium ab Alex. damnari hanc dumtaxàt propositionem: *Indulgentiæ revocatæ à Paulo V. directè, & expressè sunt revalidatæ; minimè autem affirmantium esse revalidatas cum modificatione, ità ut propter privilegiorum communicationem redierint ad suos pristinos possessores, si Religio aliqua post revocationem Pauli obtinuerit, ut ab eo revocatæ, per posteriores Pontifices innoventur, et iterùm concedantur.* Id enim cum Decreto Alex. nō cohęret, cùm ipse absolutè velit non esse revalidatas: & adversatur alteri edito à Sac. Congr. Indulgentiarum, *ut infr. num. 27. in fin.* Quare numquàm revalidari dicendum est, nisi expressè per Sedem Apostolicam successivè innoventur, vel nominatìm confirmentur.

3 Cùm Paulus in sua Constitutione dicat à se revocari Indulgentias quibuscumque *Ordinibus, & Institutis Regularibus, etiam Mendicantibus, & quibuslibet personis Regularibus*: & Decretum citatū, *n. 27. declaret nullius esse roboris, concessas personis Regularibus quarumcumque Religionum, & Ordinum, etiam Mendicantium:* sequitur eas dumtaxàt revocatas, & abrogatas esse, quæ directè, & principalitèr concessæ erant ipsis Regularibus, non verò eas Ecclesiis Regularium visitantibus datas, ut notavit Lezana *tom. 3. verb. Inulg. num.* 8. & declaravit Sac. Congr. Indulgentiarum ab eodem Paulo deputata, ipseque approbavit apud Lant. *verb. Confrat. nu.* 11. Cujus resolutio transmissa fuit Archiepiscopo Bononiensi, ut sequitur: *E perche molti dubitano, se per la Costitutione di Sua Beatitudine sopra l' Indulgenze concesse ultimamente alle persone Religiose, con revocazione delle antiche, venghino revocate anco l' Indulgenze concesse alle Chiese Regolari, & à quei, che le visitano, ancorche la Costitutione comprendi chiaramente solo le persone Regolari, senza estendersi alle Chiese loro, tuttavia la Sac.* Con-

Congregatione per levar ogni dubio, dichiara, che l'Indulgenze concesse à quelli, che visitano le Chiese de Regolari, stanno nella loro forza, è vigore, finche la Santità Sua farà altra deliberazione, e però si possono lasciar publicare, quando non osti altra cosa; Alia videas apud Nicol. *Flosc. v Indul. n. 6.* Nec revocantur illæ concessæ Personis de Tertio Ordine; nàm proposito dubio Sac. Congr. Indulgentiarum, & in ea examinato; *An in generali revocatione Indulgentiarum, quæ in Brevi Romanus Pontifex Pauli V. habetur, comprehendantur Personæ, quæ substantialia Religionis vota non emittunt intrà, vel extrà Claustra degentes?* Ipsa respondit, *eas minimè comprehendi.* Et responsum confirmatur ab Innocentio XI. Constit. Aliàs 10. *Octob.* 1686. *direct. Trium Ordin. art. 6. constit.* 1.

4 Nec revocantur per Gobat. *cit. part. 1. cap. 27. sub num. 546. & Hasbensem Summa Select. qq. v. Indulgentia sub num.* 222. Indulgentiæ promiscuè datæ Regularibus, & Sæcularibus: ut, cùm in Litteris concessionis à Pontifice apponitur clausula illimitata: *Universis Christifidelibus, qui devotè visitaverint Ecclesiam, v. g. S. Mariæ de Aracæli in Festo S. Francisci, Indulgentiam concedimus.* Quia hujusmodi generis Indulgentiæ non sunt datæ primò, & directè personis Regularibus, sed omnibus Christifidelibus; ideò, & Regulares in ejusdem S. Francisci Festo, devotè, & ut oportet, præfatam visitantes Ecclesiam, eas possunt lucrari; cùm ipsi, sicut cœteri, sint Fideles, & non deterioris conditionis.

5 Plenariam à Christo Domino, ad preces Deiparæ, pro omnibus Fidelibus, qui Ecclesiam S. Mariæ Angelorum, seù Portiunculæ nuncupatam, in agro sitam Assisien. piè, & devotè visitassent, obtinuit S. Franciscus; quam ad unicam diem restrinxit Honorius III. ad secundam scilicèt Augusti: in qua ejusdem Ecclesiæ anniversaria dedicationis memoria recurrit.

Et quia in Decreto sub Innocentio XI. de Apocryphis Indulgentiis S. C. Indulgentiarum declaraverat: *semèl autẽ dumtaxàt in die, Indulgentiam in certos dies Ecclesiam visitantibus concessam, vel aliud pium opus peragẽtibus lucrifieri &c.* dubitabatur: an Indulgentiam præfatam lucrarentur Fideles totiès, quotiès Ecclesiam visitarent? pro declaratione dubii fuerunt preces S. C. C. exhibitæ, ut infrà.

Episcopus Labacensis à parte Imperii Orator Devotus, EE. VV. humilitèr exponit, quòd non obstante Decreto Innocentii XI. de Apocryphis Indulgentiis sub die 7. Martii 1678. quo declaravit, semel dumtaxàt in die plenariam Indulgentiam in certos dies Ecclesiam visitantibus concessam lucrifieri, pergunt Fratres Ordinis S. Francisci Reformatorum Provinciæ Carnioliæ Populo persuadere, Indulgentiam pro die secunda Augusti, de Portiuncula nuncupatam, eorum Ecclesiam visitantibus concessam, totiès, quotiès eadem die lucrifieri posse.

Cùm autem hujusmodi abusus ad Summum Pontificem ab Ordinariis deferri jubeat Sac. Congr. Concilii Trid. sess. 25. de reform. cap. 21. in decreto de Indulgentiis.

Idcircò Orator quærit, & declarari petit: an præfata Indulgentia, de Portiuncula nuncupata, etiam comprehendatur sub Decreto, & Declaratione san. mem. Innocentii XI. supradicta? Pro qua gratia &c.

Die 17. Julii 1700. Sacra Congregatio Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, audita relatione Procuratoris Generalis, & Ministri Provincialis, censuit servandum esse solitum. (apud Impressorem Cameralem.)

6 Sub revocatoria Indulgentiarum, quæ Anno Sancto suspenduntur, memorata Indulgentia non comprehenditur, prout respectivè declaravit, & expressit Innoc. XII. ut infra.

Cùm ob Sacri Jubilei celebrationem, à Vigilia Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi proximè venturi anni incohoandam, & usquè ad finem ejusdem anni duraturam, omnes, & singulas Indulgentias, & peccatorum remissiones, quibusvis Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus, & aliis locis piis sæcularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium Regularibus, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, quomodolibet concessas, de Apostolicæ potestatis plenitudine suspenderimus, ac suspensas esse declaraverimus, easq; eodẽ anno durante, nulli prodesse, aut suffragari debere decreverimus, prout in nostris sub

sub Plumbo desuper expeditis Litteris, quarum tenorem præsentibus pro expressis haberi volumus, pleniùs continetur: Nos cupientes, ut Ecclesia Sanctæ Mariæ Angelorum Domus Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia, propè, & extrà muros Civitatis Assisien. congruis frequentetur honoribus, ad eamque Christi Fidelibus lubentiùs accedant, quò exindè spiritualibus gratiis se uberiùs refectos conspexerint, tenore præsentium declaramus, mentis, & intentionis Nostræ minimè fuisse, nec esse sub præfata Indulgentiarum suspensione, Indulgentiam utriusque sexus Christi Fidelibus, prædictam Ecclesiam die secunda Mensis Augusti, à primis vesperis usque ad occasum Solis diei hujusmodi visitantibus, & requisita, pro eadem Indulgentia consequenda, peragentibus, concessam, comprehendere, proùt minimè comprehendimus, nec comprehensam esse, in verbo Romani Pontificis attestamur: In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die 21. Augusti 1699.

7 Indulgentiam Portiunculę applicari posse per modum Suffragii Animabus Defunctorum indulsit Innocentius XI. & extenditur ad visitantes Ecclesias Fratrum de Observantia, vel Reformatorum.

Aliàs fel. rec. Greg. Papa XV. Prædecessor Noster *omnibus, & singulis utriusque sexus Christi Fidelibus, verè pœnitentibus, & confessis, ac Sac. Communione refectis, qui aliquam ex Ecclesiis Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci, de Observantia, etiam Reformatorum, nuncupatorum, ubicumque existentium, die secunda Mensis Augusti à primis vesperis usque ad occasum solis diei hujusmodi, annis singulis, devotè visitassent, & ibi pro Christianorum Principum cōcordia, Hæresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiæ exaltatione, pias ad Deum preces effudissent, Plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem, misericorditèr in Domino concessit, & alias: proùt in ipsis Gregorii prædecessoris litteris, desuper in simili forma Brevis die 4. Julii 1622. expeditis, quas perpetuis futuris temporibus valere voluit, uberiùs continetur. Cùm autem dilectus Filius modernus Procurator Generalis dicti Ordinis, Nobis nupèr exponi fecit, Indulgentiam Plenariam, & peccatorum remissionem, per dictum Gregorium prædecessorem, ut præfertur, concessam, etiam Animabus Christi Fidelium Defunctorum, per modum Suffragii applicari posse, summoperè desideret: Nos piis ejusdem Procuratoris Generalis hac in re, quantùm cum Domino possumus, favorabilitèr annuere volentes, auctoritate Nobis à Domino tradita, ac de Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, Indulgentiam plenariam, & peccatorum remissionem Christi Fidelibus præfatis, supradictas Ecclesias Fratrum Ordinis S. Francisci de Observantia, & Reformatorum, dicta die secunda Mensis Augusti, ut suprà visitantibus, & præmissa peragentibus, concessam, etiam Christi Fidelium Animabus, quæ Deo in charitate conjunctæ ab hac luce migraverint, per modum Suffragii, applicari posse etiam, perpetuò concedimus, & indulgemus; in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Volumus &c. Dat Romæ apud S. Mariã Majorem sub annulo Piscatoris die 22. Januarii 1687.*

8 Subindè Innocentius XII. Indulgentiam perpetuam, in quocumque die præfatam Ecclesiam visitantibus concedit *Bullar. Firmiani Const.* 46. incip.

Redemptoris, & Domini Nostri Jesu Christi vices, licèt immeriti, gerentes in terris, Cœlestium munerum thesauros, quorum dispensationem humilitati nostræ commisit Deus, fideli, prudentique liberalitate libentèr erogamus, sicut pia sublimium Principum, præclaris in Ecclesiam Dei meritis fulgentium, ac Religiosorum virorum, propriæ, alienæque saluti laudabilitèr incumbentium, vota postulant, & Nos, ad augendam, fovendamque Fidelium pietatem profuturum in Domino arbitramur. Itaquè spirituali Christi Fidelium ad Ecclesiam, S. Mariæ Angelorum nuncupat. Domus Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci, de Observantia nuncupatorum, propè, & extrà muros Civitatis Assisien. assiduè (ut accepimus) ex universis Christiani Orbis partibus, devotionis causâ, confluentium, consolationi, atque Animarum saluti, quantùm cùm Domino possumus, benignè consulere, nec non dilecti Filii Bonaventuræ Poerii, Ministri Generalis dicti Ordinis, supplicationibus, etiam totius Ordini prædicti nomine, Nobis super hoc humilitèr porrectis

ctis, quibus piè, atque enixè plurium Orthodoxorum Principum preces, in idipsum tendentes accessere, favorabilem assensum præbere cupientes, ac de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus utriusque sexus Christi Fidelibus ad Ecclesiam supradictam, sic, ut præmittitur, confluentibus, qui illam verè pœnitentes, & confessi, ac Sac. Communione refecti, in quocumque Anni die devotè visitaverint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, Hæresum extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem misericorditèr in Domino concedimus. Præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus &c. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 28. Augusti 1695.

9 Idem Innocentius plenariam Indulgentiam *sub die 17. Augusti 1695*: ut in *d. Bullar.* Const. *Commissa nobis la 50.* pleniùs continetur, dedit visitantibus in quocumque anni die Ecclesiam S. Franc. domus Frat. Ord. Min. Conventualium Civitatis Assisien.

10 Opus hic est observare, quòd ad lucrandam Indulgentiam pro die 2. *Augusti*, incipiendo à primis Vesperis primæ diei ad sequentis Vesperas, visitanda est ipsa S. Capella, vulgò *di Portiuncula*. Nàm S. Franciscus pro ea ipsam obtinuit. Tùm quia pro tempore concessionis ipsa veniebat appellatione Ecclesiæ, tùm Sanctæ Mariæ Angelorum, tùm de Portiuncula, ut ex Lectionibus 2. *noctur. pro die Portiunculæ in Breviar. Min. de Obser.* Nec grandior tunc erat Ecclesia, ut de præsenti constructa, cujus ipsa diceretur Sancta Capella. Ad lucrandum verò concessam ab Innocentio XII. pro quovis anni die sufficit visitare Ecclesiam illam prægrandem, quæ communitèr dicitur Ecclesia S. Mariæ Angelorum, cui est Indulgentia concessa, ut declaravit Clemens XI. de anno 1706.

11 An verò *visitatio debeat fieri per ingressum corporalem in ipsam respectivè Capellam, vel Ecclesiam*? Non desunt, qui asserant, dum quis ob concursum Ecclesiam visitandam impeditur ingredi, satisfacere visitationi extrà portam, ibique orando, ut per Lugo, Bonaccinam, & Dianam apud Gobat. *tom. 2. oper moral. tract. 3. cap. 20. num. 129.* Ex eo, quòd tunc censetur moralitèr visitare. Verùm illud est faciendum, quòd certiùs, & securiùs est. Tutiora enim in hac materia sunt sequenda. Ponderando non secundùm opiniones Scribentium Indulgentias lucrari, sed realitèr implendo, quæ in Formulis à Pontifice præscribuntur.

12 *An autem visitatio possit alteri committi*? Hoc pendet à quæstione: An opera injuncta per alios impleri possint? Negatur de operibus exigentibus actionem propriæ personæ, ut sunt orare, jejunare, visitare; hæc per alium à lucraturo fieri nequeunt. Siquidèm sunt ità actiones personales, ut eam solam personam denominent orantem, jejunantem, & visitantem, quæ illas immediatè, & proximè exercet. Concedunt verò de eleemosyna; quam quis per alium potest facere; quia secundùm prudens judicium hominum, non famulus dicitur facere eleemosynam, qui de bonis, & Domini concessione pecuniam erogat. Macedo *de Clavib. Petri lib. 4. cap. 5. in append. de Indulg.*

13 Quæritur. *An Indulgentia Portiunculæ obtineri possit per viam communicationis?*

Affirmat Roderico *tom. 1. qq. regul. qu. 55. à num. 106.* eò quòd per communicationem omnia Indulta concessa uni Monasterio Ordin. Min. omnibus aliis ejusdem Ordinis Monasteriis, tàm Virorum, quàm Mulierum fiunt communia: hæc ille: concludens posse eam Sæculares lucrari, visitando Ecclesias Monialium Ordinis prædicti.

14 Verùm esse à Roderico recedendum probatur, tùm ex praxi Ordinis, tùm ex Pontificum intentione: Etenim, si, vel Ordo, vel Pontifices censuissent Indulgentiam Portiunculæ posse Virtute communicationis suffragari Fidelibus, nec ille directè pro aliis Ordinis Ecclesiis postulasset, nec Summi Pontifices Indulta expressa concessissent; & tamen Greg. XIII. *ubi supra* exprèsse concessit visitantibus Ecclesias Frat. Min. de Obser. & Reformat. Ab eodem sub eodemmet anno pro suis obtinuerunt Capuccini. Et ab Urbano VIII. Const. *Exponi la 316. Bullar. tom. 5.* pro suis paritèr Ecclesiis receperunt Claustrales de Tertio Ordine S. Francisci. Nec Conventualibus propri-

prium deerit Indultum. Ideò si expressè Sedes Apostolica non concesserit, quòd Sæculares visitantes Ecclesias Monialium Indulgentiam lucrari possint, eam visitando non acquirunt.

15 Dùm enim mens Pontificum fuit, quòd Sæculares visitando Ecclesias Monialium lucrari possent Indulgentias, concessas Fratrum Ecclesiis, nominatìm declararunt, ut Clemens X. in *Bulla Canonizationis S. Petri de Alcantara in ejus Const. Romanorum la* 1. *Bullar. to.* 5. concedens Indulgentiam plenariam perpetuam visitantibus in ejus die Festo Ecclesias Fratrum, & Monialium Ord. Min. Quod factum est ab Alex. VIII. in Brevi *Redemptoris sub die* 7. *Decembr.* 1690. pro Indulgentia itèm perpetua, & plenaria in Festis SS. Joannis à Capistrano, & Paschalis Baylon, & alibi sæpè.

16 Agunt de communicatione Indulgentiarum inter Ordines Regulares, Gobat. *cit. tract.* 4. *quæst.* 2. *cap.* 27. *n.* 550. Hasbensis *sum. qq. selectar. ver. privilegium. num.* 412. Peyrin. *de privileg. regul. ad Constit.* 2. *Leonis X.* §. 1. *num.* 3. aliique plures, sustinentes id privilegii Mendicantes habere, ut Indulgentiæ Templis unius Ordinis concessæ censeantur ad aliorum Ordinũ Templa, etiam per Sæculares lucrandæ communicatæ, & extensæ.

17 Sed ampla hæc adeò Indulgentiarum extensio non regit, ut praxis ipsa, docet: & communis sensus ostendit in illa Portiunculæ, pro qua acquirenda Sæculares non aliorum Ordinum Ecclesias, sed eas Franciscanorum visitant. Sicut ad lucrandas Indulgẽtias in aliorum Ecclesiis respectivè concessas, non eas Frãciscanorum, sed proprias ipsorum adeunt. Aliàs Ecclesiis, quibus expressè Indulgentiæ conceduntur, minueretur devotio, ut loquitur *loc. cit.* Peyrin. & ipsæ vilescerent Indulgentiæ per Lezanam.

18 Quinimmò, cùm Leo X. Con. *Dudum per nos la* 32. *Bullar. tom.* 1. inter Mendicantes, etiam Indulgentias communicasset, & Religiosi evulgasent in vim dictæ communicationis posse Sæculares visitando Ecclesias aliorum Ordinum lucrari Indulgentias elargitas Ecclesiæ S. Mariæ de Populo PP. Augustinianorum, declaravit Sæculares eas lucrari non posse, nisi visitando d. Ecclesiam de Populo; quia gratia facta intuitu Religionis, seù favore speciali erga Religiosos ad Sæculares non extenditur. Quantùm verò ad extensionem pro Religiosis, occurrit ponderandũ, quòd Paulus V. in Const. *alleg.* aliis substitutis, revocat omnes alias Indulgentias, *quovis modo concessas*, adeoque, & concessas per modum communicationis.

19 Nec obstat, si posterioribus Constitutionibus communicationes privilegiorum confirmentur; ut Innoc. XI. Const. *Exponi nobis sub* 5. *Septemb.* 1686. plures, quantùm ad hoc Constitutiones confirmat pro Frat. Minor. de Obser. *in direct. trium Ordinum Const.* 5. Quia Innocentius utitur clausulâ: *Dummodò sint in usu, nec revocatæ, aut sub aliqua revocatione comprehensæ*. Tùm quia confirmatio solùm operatur, ut robur accipiat privilegium, si adsit, non illud de novo concedit per cap. *ex parte de privil.*

20 Undè Scribentes communicationem quoad ipsos Religiosos sustineri, limitant, ut non censeantur communicari Indulgentiæ. I. Quæ exorbitant, & raro, ac cum difficultate conceduntur, juxtà regul. in cap. *si Episcopus de pœnit. & remiss.* quòd *in generali concessione non veniant, quæ non esset quis verisimilitèr concessurus*. II. Altaria privilegiata. III. Quæ speciali favore Sedis Apostolicæ erga aliquem Ordinem, Ecclesiam vel Sãctum concessæ sunt. Ad quod facit text. *in cap. sanè de privil.* ut apud *cit.* Hasbensem, & Gobat. Unusquisque videat, quid in specie à Sede Apostolica obtinuerit.

Est satis communis divisio Indulgentiæ in plenariam, & non plenariam; perpetuam, & ad tempus, de quibus apud Authores satis dictum.

21 Alia paritèr est Indulgentia *localis, realis alia, & alia personalis*. *Localis* est illa, quæ est ita affixa loco, ut nemo eam lucrari possit, nisi, vel locum visitet, vel in eo oret juxtà expressa in formula Indulgentiæ: ut sunt Indulgentiæ, quæ Templis, Sacellis, & Oratoriis nominatìm conceduntur; seù, quæ dantur visitantibus talem Ecclesiã, vel Capellã.

22 An autem, templo diruto, hæc cesset? Resp. Certùm est Indulgẽtiam perire, si Ecclesia non reædificatùr, quià fuit concessa Ecclesiæ, non loco. Sed dubiùm est *de illa totalitèr diruta, si de novo extrùitur?* Videtur perirè, quia de Ecclesia non verificatùr, quòd eadem morali-

raliter maneat: secùs dicendùm de Ecclesia, quæ successivè reaptatur, in qua priores Indulgentiæ manent, quià in communi existimatione eadem reputatur Gobat. cit. *tract.*4. *p.*2. *cap.*6. *num.* 320. Macedo cit. *cap.*5.*num.*3.

23 Indulgentiâ *realis* illa est, quæ rebus mobilibus, ut Coronis, Imagini, Crucibus, & Medaliis conceditur, & ità eis adhæret, ut nullus possit eam lucrari, nisi apud se rem illam habeat; proùt ex Indulgentiam Formulis. In quibus clausula esse solet: *omnibus, qui habebunt apud se Coronam, Medalliam, aut Crucem*. Dubia incidentia sunt decidenda juxtà articulos in formula expressos. Quarè Indulgentiam non lucratur, qui ab alio dono, vel commodatò, aut precariò recipit Coronam, aut Crucem, quibus est applicata Indulgentia ex Decreto Alexan. VII. sub die 6.*Febr.*1657. relatò à Gobat.*cit.c.*37. *num.*678. Quà proptèr nullus eâ obtinet alieno Rosario, vel Cruce utens; proùt quibusdam in locis ex ignorantia novi esse in practica.

At petitur; Habet *quis duo numismata Sacra, quorum singulis unius anni Indulgentia, dicto uno Pater noster, & Ave Maria, est concessa*; petitur, an *qui, semel ità recitat*, possit *utramquè Indulgentiam lucrari*?

Resp. Negativè. Id enim non præsumitur esse de mente Papæ concedentis Indulgentiam, & exigentis opus: & dat occasionem negligentiæ; Tū quià una Indulgentia lucranda unum opus requirit: ergò aliud repetitum alia exigit: & hic unū tantùm exhiberetur, Layman.*Theol. moral. tom.*2.*lib.*5. *tract.*7.*cap.* 6.*n.*6.

Indulgentia verò *personalis* illa est, quæ conceditur non ratione loci, qui visitatur; neque ratione rei, qua quis utitur, sed, vel quia recitatur Rosarium, legitur B. M. Virginis Officium &c. Potest directè concedi, vel integræ Communitati (quàm potest quisque, ut ejusdem Communitatis pars lucari) vel alicui singulari personæ: istoque casu verificatur notissima illa regula juris in 6. *Privilegium personale personam sequitur, & extinguitur cum persona*.

24 Quæritur. An *Episcopi possint Indulgentiarum Beneficia concedere*?

Resp. Affirmativè, sed non nisi ad Juri præscriptum. Undè, ut ex cap. *Ex eo* de *Pœnit., & remis.* in die Dedicationis Ecclesiæ Indulgentiam unius anni, & ultrà Quadraginta dies in ejusdem anniversario, vel ob aliàs causas non possunt excedere. Indè constat in eos potestatem ad Indulgentias conferendas à Pontifice dimanare, qui plenitudinem potestatis obtinet, ut ibid. text.

25 Translato Festo, pro quo concessa est Indulgentia, non transfertur ipsa Indulgentia, proùt ex Decreto Sac. Rit. Congreg. 10. *Junii* 1690. relato in *rubric. Breviar. Min. de Observ.* tit. 10. num.109.

At Felix *tom.*1. *exam. Eccles. num.*37. *quæst.*5. dixit tunc Indulgentiam etiam transferri, cùm Festum transfertur non solùm quoad Officium, sed etiam quoad Forum, abstinentiam nimirùm ab operibus servilibus. Sed absque fundamento hoc asserit. Siquidem Indulgentiæ pro certò, & determinato die concessæ, tamquàm eidem affixæ non transferuntur, nisi à Pontifice hoc expressè concedatur. Quarè petentibus PP. Minimis: An, translato Festo S. Francisci de Paula post Octavam Paschatis, censeretur quoquè translata Indulgentia Sac. Congreg. *die* 20. *Novembr.* 1694. respondit *negativè, & serventur Rubricæ* Monacel. *form. part.* 2. *for.* 6. *tit.* 16. *num.*9.

26 Indulgentiæ generatìm concessæ Ecclesiis Fratrum paritèr, & Monialium, tùm in diebus Festis SS. Ordinis, tùm in aliis hujusmodi Solemnitatibus, cunctæ æquè obtineri possunt à Christifidelibus, visitantibus Ecclesias Monialium, quæ subsunt gubernio Ordinariorum; proùt declaravit Sac. Congreg. Reliquiis, & Indulgentiis præposita 27.*Febr.*.1673. d. Rubr. *Breviarii Franciscani tit.* 12. *num.*160.

DECRETUM

De Apocryphis Indulgentiis ab Innoc. XI. approbatum.

27 DElatæ sæpiùs fuere ad Sacram Con-
„ gregationem Indulgentiis, sacrisque Reliquiis præpositam, Indulgen-
„ tiæ quædam confictæ, & omninò falsæ,
„ quæ per diversas Orbis Christiani partes
„ circumferuntur; aliæ verò examinandæ:
„ quæ adhibito studio inuentæ sunt, vel
„ Apocryphæ vel à Romanis Pontificibus
„ re-

„ revocatæ, vel nullæ, quòd datum eis „ tempus præteriisset: quarum quidem „ plurimæ, cùm non facilem cognitionem „ habeant, Christifideles harum rerum „ minùs peritos fallunt, qui spe Indulgentiæ, remissionisquè peccatorum suorum „ consequendæ frustrantur. Quamobrem „ eadem Sac. Congreg. vehementèr cupiens huic malo indiès serpenti occurere, animarum profectui, & Indulgentiarum dignitati consulere, plures illarum „ singulari diligentia colligi, & in Indicem referri curavit.

„ Tales inprimìs sunt illæ, uti afferunt, „ concessa à Joanne II., & à Sixto IV. recitantibus Orationem charitatis Jesu „ Christi Domini Nostri, *Precor te piissime Domine &c.* ab Urbano II. Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, ut vulgò dici solet, Campagnolæ, & Sanctæ Victoriæ, ab Eugenio „ III. revelationi de Plaga in humero Jesu Christi factæ Sancto Bernardo, ab „ Innocentio III. Archiconfraternitati, & „ Ordini Redemptionis, à Bonifacio IX. „ visitantibus Capellam S. Nicolai de Tolentino in ejus die Festo, à Joanne XXII. „ osculantibus mensuram plantæ pedis „ B. Mariæ Virginis, ab Alexandro VI. „ Imagini Beatæ Mariæ, vulgò dictæ, Laghetti, à Leone X. gestantibus funiculum S. Francisci, primùm in Urbe impressæ, deindè Mediolani anno 1665. „ (suas tamen habent, & veras Confratres „ Archiconfraternitatis Cordigerorũ Sancti Francisci) recitantibus Salutationem „ Angelicam ad pulsum Horologii; & „ & Imagini Conceptionis Mariæ Virginis „ Immaculatæ in circulo depictæ, cujus „ pedibus Luna subjecta est, à Pio IV., vel „ Pio V. Principi Senarum, à Clemente „ VIII. dicentibus Orationem: *O Magnum Mysterium &c.*, & Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, quàm vocant Montis Serrati, „ Avenione impressæ, tùm aliæ pro animabus Christi fidelium Defunctorum, „ impressæ Matriti 20. Julii 1606. à Paulo V. cantantibus Hymnum: *Te Matrem Dei Laudamus, te Mariam Virginem confitemur &c.* vel, si die Sabbati intererint, dum idem canitur, & Coronis, „ Rosariis, Imaginibus, & Numismatibus, „ quæ Medallias appellant, ab eo benedictis, Federico Cardinali Borromæo supplicante anno 1611., dum Ecclesia Romæ in honorem Sancti Caroli ædificaretur, & ab eodem Paulo, & Gregorio XV. „ dicentibus: *Sia lodato il Santissimo Sacramento*, ab Urbano VIII. in honorem „ ejusdem Sacramenti precibus Cardinalis Magalotti, & Sacerdotibus, celebrata Missa, dicentibus: *Ave filia Dei Patris: Ave Mater Dei filii &c.* à Clemente X. recitantibus manè, meridiè, ac „ Vesperè consuetam Antiphonam *Angelus Domini &c.* & in fine *Deo gratias, & Mariæ.* Ac demùm aliæ à nonnullis Romanis Pontificibus tributæ, ut ajunt, „ Coronis Mysteriorum Passionis Domini „ Nostri Jesu Christi, prece magni Ducis „ Etruriæ.

„ Talis Indulgentia Sodalitatis Sancti „ Nicolai, quâ, repetitâ quinquiès Oratione Dominica, & salutatione Angelica „ unâ liberari animam quolibet die à Purgatorii pœnis affirmant. Tales aliæ Perusii Confraternitatis Sanctorum Sebastiani, & Rocchi, & Romæ Societatis „ Sancti Bernardi ad Columnam Trajanam. „ Tales demùm aliæ Crucesignatorum „ Sancti Eustorgii Mediolani, Arimini, & „ Bononiæ.

„ Ejus generis sunt, & illę concessæ, ut „ ajunt, Capellæ Rosarii in Ecclesia Sancti Antonii de Rovigo, seù Rodigii, vel „ Ecclesiæ Sanctissimæ Trinitatis Bergomi, „ aut Sancti Petri Montis Todoni in die „ Festo Inventionis Sanctissimæ Crucis, vel „ gestantibus funiculum S. Francisci de „ Paula, vel celebrantibus Missas Sancti „ Augustini, aut aliàs quinque in honorem „ quinque Festivitatum Beatæ Virginis, vel „ recitantibus Officium S. Franciscæ Romanæ, aut Antiphonam: *O Passio magna &c.* in memoriam Passionis Jesu, aut Rosarium S. Annæ (quòd Congregatio Sacrorum Rituum non probat,) aut orationem, quæ impressa cum Imagine Sanctæ Annæ circumferri solet: *Ave gratia plena &c.* (quæ oratio prohibetur) aut „ Officium Conceptionis Beatæ Virginis „ Immaculatæ, quòd afferunt à Paulo V. „ probatum fuisse, aut orationem: *Deus, qui nobis in Sancta Syndone &c.* excipitur „ Indulgentia centum dierum anno 1671. „ concessa precibus Ducissæ Sabaudiæ ad „ annos 25. cunctis in illius Ditione degentibus, aut aliam: *Ave filia Dei &c.* post „ Communionem recitandam, vel aliquo „ conspicuo signo venerantibus Sanctissimi „ Eucharistiæ Sacramenti Nomen: Indulgentiæ rursus octoginta millium annorum veteri de Tabula exscriptæ, quam

„ in

„ in Basilica Lateranensi asseruari affirmant, pro dicentibus Orationem illam verè piam: *Deus, qui pro redemptione Mundi &c.* tùm, quę impressę fuerunt Papiæ anno 1670. sub hoc titulo. *Somm. dell' Indulgenze concesse dalla Santità di Nostro Signore Papa Leone X. all'Imagine della Concezione della Gloriosa Vergine Maria*; vel Pisauri sub nomine B. Joannæ anno 1608. evulgatæ: vel Barlettæ, seù Baruli à recitantibus quasdam non sanè malas Orationes lucrandæ, vel Parmæ à visitantibus per Quadragesimæ dies Ecclesias Tertii Ordinis Sancti Francisci: vel Pistorii, & Vastallæ à recitantibus Orationem *Ave Sanctissima Maria Mater Dei Regina Cœli &c.* & aliæ in peculiari impresso Libro descriptæ, quibus frui dicunt Devotos Seraphicos, & Benefactores.

„ His annumerandæ sunt, quæ Crucibus Caravacensibus tributæ dicuntur, vel Coronæ, sivè Stellario Conceptionis Virginis Immaculatæ, quòd ex duodecim globulis precariis constat: vel Granis, Crucibus, & Coronis Aloysiæ ab Ascensione Hispanæ Monialis Ordinis Sanctæ Claræ: vel Mensuræ altitudinis Jesu Christi Domini Nostri: vel Imagini, aut mensuræ vulneris lateri ejus inflicti; vel Orationi, ut ajunt, in Sepulchro Domini Nostri repertæ: & Indulgentię, ut ajunt, innixæ revelationi factæ Sanctis Birgittę, Mectildi, & Elisabeth, vel B. Joannæ de Cruce: & concessæ, ut asserunt, granis, quę aliquòd, ex tribus granis tetigerint extantibus penès Romanum Pontificem, Hispaniarum Regem, & Ministrum Generalem Fratr. Minorum Observantiæ Sancti Francisci.

„ Omnes verò, & singulas jàm dictas Indulgentias Sacra Congregatio partìm esse confictas, & plenè falsas declarat: partìm Apocryphas, vel ex alio capite nullas; quæ nemini suffragari possunt, easque in futurum ullo in loco, ut veras publicari, & lucrandas Christi fidelibus proponi vetat; Foliaque, & Libros, ubi sic proponuntur, seù asseruntur, omninò præcipit aboleri, nisi prędictæ Indulgentiæ fuerint diligentèr expunctę: nec ideò tamen vult alias, quas hoc Decretum non continet, pro veris, & legitimis, taciteque probatis haberi.

28 „ Ac demùm omnes Indulgentias concessas antè Decretum Clementis VIII. latum 9. *Januarii* 1597. Coronis, Rosariis, Granis, seù Calculis, Crucibus, & Imaginibus Sacris; vel antè Brevè Pauli V. quòd incip. *Romanus Pontifex &c.* editum 23. *Maii* 1606. personis Regularibus, quarumque Religionum, & Ordinum, etiàm Mendicantium, vel antè Constitutionem 115. Clementis VIII. cujus initium *Quæcumque &c.* & 68. Pauli V. incipien. *Quæ salubritèr &c.* habitas per aggregationem, vel aliam communicationem ab Archiconfraternitate ulla, Ordine, Congregatione, Societate, etiàm Jesu, Capitulo, vel ab eorum Officialibus, Superioribus, aliisque personis, vel personæ, etiamsi earum, vel ejus mentio specialis, & individua facienda esset; nisi fuerint deindè Romani Pontificis authoritate innovatæ, aut confirmatæ, nullius esse roboris, & momenti paritèr declarat.

„ Porrò Summaria Indulgentiarum, pro Congregationibus Doctrinę Christianę, Confraternitatibus Sanctissimę Trinitatis, & Redemptionis Captivorum, Nominis Dei, Rosarii, Beatę Marię de Mercede, & Redemptionis Captivorum, Beatę Marię de Monte Carmelo, Centurę Sancti Augustini, & S. Monicę, nisi ab eadem Congregatione recognita, non permittuntur.

29 „ Indulgentias verò Stationum Urbis à Romanis Pontificibus singulari quodam Beneficio, vel communicatæ sunt, vel communicabuntur interdùm aliquibus locis, Ordinibus, aut personis diebus tantùm Stationum in Missali Romano descriptis, suffragari posse declarat: semèl autèm dumtaxàt in die plenariam Indulgentiam in certos dies Ecclesiam visitantibus concessam, vel aliud pium opus peragentibus lucrifieri.

„ De quibus relatione facta per Secretarium ad Sanctissimum, cuncta Sanctitas Sua probavit, & inviolatè servari jussit. Datum Romæ die 7. *Martii* 1678.

30 Subindè Sac. Congreg. S. Officii *sub die* 18. *Julii* 1703. quoad Indulgentias concessas Coronis B. Birgittæ, & Crucibus Sancti Turribii, disposuit; ut infrà.

Examinatis *documentis exhibitis ad probandam validitatem Indulgentiarum, quæ, ut asseritur, concessæ fuerunt ab Alexandro VI. Coronis S. Birgittæ, & ab*

Urbano VIII. Crucibus, quas vocant Sancti Turribii, examinatis etiam quibusdam foliis, impressis Romæ, Venetiis, & forsan alibì cùm titulo Lotto spirituale per le povere Anime del Purgatorio molto bisognose di Christiano soccorso &c. *in quibus præscribitur modus suffragandi per quamdam speciem sortis animabus, quæ in Purgatorio cruciantur; maturèque omnibus perpensis*: Eminentissimi decreverunt.

Quoad *Indulgentias concessas, ut prætenditur, Coronis Sanctæ Birgittæ, declarandas esse Apocryphas, & nullius roboris, ac momenti; sinè præjudicio tamen Indulgentiarum à Leone X. dictis Coronis concessarum. 6.* Idus *Julii* 1515.

Quoad *Indulgentias, ut prætenditur, concessas Crucibus Sancti Turribii, circa quas fuerunt relata Decreta, aliàs edita ab hac* Sacra Congregatione, *tamquàm falsas esse prohibendas.*

Quò verò *ad prædicta folia, impressa cum titulo*: Lotto spirituale &c. esse *ubique supprimenda, non proptèr suffragia pro iisdem animabus, quæ sancta sunt, sed propter dictum titulum, & modum, qui est prophanus, & Christiana pietate planè indignus.*

Nemo igitur *cujuscumque Ordinis, gradus, & conditionis existat, Indulgentias, Summaria ipsarum, si quæ sunt, & respectivè præfata folia promulgare, & apud se retinere, imprimere, vel imprimi curare audeat, sed statim à præsentis Decreti notitia, quicumque eadem summaria, & Folia habuerit, locorum Ordinariis, aut hæreticæ pravitatis Inquisitoribus tradere teneatur, sub pœnis in Brevibus, seu Constitutionibus Apostolicis contentis.*

In dicta autem const. Leonis X. à PP. Sanctæ Birgittę existentibus hic Romę in platea Farnesia, in causa Sac. Congreg. Sancti Officii exhibita, hęc sunt; *Ex Clementi, & infrà.*

Et *Nihilominùs, cùm, sicùt accepimus dilecti filii Populus, seù incolæ, & habitatores loci dicti Monasterii ab antiquissimis temporibus præfato Monasterio preculas, seù patriloquia benedicendo afferre soleant, ut Christifideliū devotio ad Monasterium ipsum ferventiùs invalescat, de Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, auctoritate confisi omnibus, & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, qui per, & super hujusmodi preculas, seù patriloquia, priùs per Confessorem generalem benedicta, & recepta, devotè oraverint, pro qualibet Oratione Dominica centum dies, & totidem pro Salutatione Angelica, & pro quolibet Symbolo, si dixerint, vel recitaverint, etiam centum dies Indulgentiarum: nec non pro quolibet psalterio Beatæ Mariæ Virginis super illis integrè per eosdem Christi fideles, per se ipsos, aut cùm uno socio, vel familiari (qui eandem Indulgentiam consequatur) dicto, vel recitatò, septem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis Pœnitentiis misericordItèr in Domino relaxamus, non obstantibus quibusvis &c. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Domini 1515. 6. Idus Julii.*

CAPUT XXVII.

Officialis quoad interdictum Ecclesiasticum.

SUMMARIUM.

1 *Natura interdicti.*
2 *Ejus divisio in locale, personale, & mixtum.*
3 *Interdictâ Ecclesiâ, est interdictum Cœmeterium: distingue; & interdicta Civitate sunt interdicta Suburbia.*
4 *Interdicto populo, non intelligitur interdictus Clerus. & interdicto Clero absolutè, & Regulares interdicuntur.*
5 *Quæ Sacramenta tempore interdicti possint administrari!*
6 *Sepultura negatur morientibus in interdicto; sed quid de Clericis?* ibi lege.
7 *Regulares excommunicantur, si tempore interdicti, vel nominatim interdictum scientèr in loco Sacro sepeliant.*
8 *Matrimonium tempore interdicti non suspenditur, benè verò solemnis benedictio danda Sponsis.*
9 *Episcopus conferens Ordines tempore interdicti est Irregularis.*
10 *Interdicti possunt Ecclesias adire ad audiendas conciones; & possunt eo tempore pulsari Campana pro* Ave Maria.
11 *Tempore interdicti ex cap.* Alma Mater, *possunt quotidiè januis clausis &c. celebrari Missæ, & alia Divina Officia.*

12 *Etiam*

1 INterdictum Ecclesiasticum (ab interdicendo, seù prohibendo dictum) *Est censura Ecclesiastica in locum, vel personas lata probibens quorumdam Sacramentorum usum, Divina Officia activè, & passivè, & sepulturam interdictis ministrari.*

2 Ejus divisio est in locale; personale, & mixtum: Locali interdicitur locus, nè in eo prædicta exerceantur. Personali persona, nè in eo ad præfata admittatur. Mixto personæ simul, & locus interdicuntur.

3 Locale aliquando est generale, totam Provinciam, vel Civitatem afficiens; aliquando particulare, quo interdicitur una, vel altera Ecclesia, sed non omnes. Et sciendum ex *cap. Si Civitas §. Rationem, de sent. excommunic. in 6.* quòd, interdictâ Ecclesiâ, censentur etiam Interdicto submissa Cæmeterium, & Capellæ, præsertim eidem contigua: & interdictâ Civitate, sunt interdicta Suburbia, *ibidem*.

Personale item aliquandò est generale, quòd directè fertur in omnes Castri, vel Civitatis personas; & sic suppositi Interdicto, nec in loco proprio, nec in distincto Territorio audire, & admitti possunt ad Divina; quia, ut scripsit Piasec. *prax. par. 2. cap. 4. art. 11. num. 2.* cum illis deambulat Interdictum: ad quod facit *tex. in cap. Si sententia de sent. excommunic. in 6.*

Cùm Interdictum est dumtaxat personale, possunt in Ecclesiis Populi interdicti ad Divina admitti Peregini, & cæteri, qui non sunt membra interdicti Collegii; quemadmodum, cùm est solùm locale, posse personas illius loci, nisi causam dederint interdicto, in alio Territorio, Interdicto non supposito, participare Divina, notavit Piasec. ibidem ex *alleg. cap. Si sententia*.

4 Interdicto populo, non intelligitur interdictus Clerus ex *cap. Si sententia tit. cit.* ibi expressè: *Si sententia interdicti proferatur in Clerum, non intelligitur* (nisi aliud sit expressum in ea) *interdictus populus: nec etiam è converso*; quia populus absolutè prolatus pro Laicis supponit. Ipso autem Clero absolutè, & implicitèr interdicto, & Regulares exempti interdicuntur, ut advertit Miranda Man. *Prælat. tom. 2. q. 37. art. 3.* & Lezz. *Summ. q. Regul. tom. 3. verb. interdictum num. 5.* Qui non comprehendi testatur, si non Clerus, sed Clerici interdicantur.

5 Tempore Interdicti localis generalis, vel specialis, pueris, & adultis proptèr moræ periculum possunt licitè exhiberi Baptismus, & Confirmatio, prout *cap. Quoniam eodem tit.* Morientibus quoquè adultis non denegatur Sacramentum Pœnitentiæ, ex *cap. responso, de sent. excommunic.* quòd conceditur etiàm, posse sanis ministrari, observatis restrictivis adjectis *cap. Alma Mater eodem tit. in 6.* ut infrà; *concedimus, quòd* tempore *Interdicti* (loquitur Bonifacius VIII.) *ab homine, vel à jure prolati, non tantummodò morientes, sed etiam viventes, tàm sani etiam, quàm infirmi ad pœnitentiam (quæ proptèr pronitatem, & facilitatem hominum ad peccandum, summè necessaria est) licitè admittantur; dum tamen excommunicati non fuerint: quos admitti (præterquàm in mortis articulò) nolumus ad eandem; illis etiam, proptèr quorum culpam, dolum, vel fraudem lata est sententia Interdicti; vel, qui ad perpetrandum delictum, cujus occasione ipsum Interdictum est latum, præbuerunt auxilium, consilium, vel favorem: nisi de ipso delicto [si sint tales, quod id facere valeant] priùs satisfecerint, vel de satisfaciendo idoneam dederint cautionem: aut, si satisfacere nequeunt, vel hujusmodi cautionem præstare, juraverint, quòd cùm poterunt, satisfacient, & ad satisfactionem hujusmodi per eum, vel per eos, qui facere ipsam debent, & possunt, præstandam dabunt consilium, & auxilium, ac juxtà possè suum fidelitèr laborabunt: non est Pœnitentiæ beneficium aliquatenùs concedendum*; Quæ ministrari possunt in Ecclesia interdicta, si Interdictum sit generale: & cùm locus sit, quoad unam tantùm Ecclesiam Interdictus, ad Ecclesiam non interdictam pro istis Sacramentis

tis recurritur. Piasec. ibidem *num.3.* Covar. *in cap. Alma Mater de sent. excommunic. part.2. c.2. à n.7. vers. Hac verò.*

6 Eucharistia tempore Interdicti non negatur decedentibus contritis,& pœnitẽtibus textus expressus in *c. permittimus eodem tit. & cap. quod in se de pœnit. & remiss.* ubi Extrema-Unctio, & sepultura negatur moriẽtibus in Interdicto. Clericis verò, qui servaverint Interdictum, ibid. Clemens III. concedit posse in loco Sacro sine Campanarum pulsatione, cessantibus solemnitatibus omnibus, cum silentio tumulari. Et Clericorum appellatione ex Suarez ipse Piasec. *num.4.* deducit, quoad hunc effectum intelligi debere omnes personas Ecclesiasticas, ad aliquod servitium Ecclesiæ applicatas.

7 Regulares privilegio exemptionis non possunt se tueri, quin excommunicationẽ incurrant,si tempore interdicti, vel nominatim interdictos sciẽtèr in loco Sacro præsumpserint sepelire; ut *in terminis Clement. Eos, qui de sepulturis*, in casibus ab jure non concessis, quos ibidem explicat Glos. *in ver. à jure*. A qua non possunt absolvi, nisi priùs ad arbitrium Diœcesani Episcopi, eis, quibus fuerit per præmissa injuria irrogàta, satisfactionem exhibuerint competentem; super quo Gloss. *in ver. ex quibus* notat, quòd relaxato Interdicto, illius corpus, quod proptèr interdictum non fuit in loco Sacro sepultum, poterit ad illum, servatis solemnitatibus, transferri, modò signa contritionis ante obitum exhibuerit.

8 Contractus quoquè Matrimonii tempore interdicti non suspenditur, ex adnotatis à Gloss.ad *d. cap. Alma Mater in ver. Sacramentis*: Solemnis tamen benedictio tunc sponsis dari nequit, Piasec. *num.10.*Et Engel. *Colleg. Jur. Can.lib.5. tit.39. num.94.* scripsit eos, qui sua culpa specialitèr personalitèr interdicti sunt, non posse, durante hoc interdicto, licitè, (tametsi validè) matrimonium contrahere.

9 An autem tempore interdicti possit Sacramentum Ordinis conferri? Negat Covar. *cit. §. 3.num. 4.* Volpi *resol. moral. resolut.82. v. interdictum num 19.* Sylvest. *ver. interdictum 5. quæst.num.6. ad finem*. Et irregularitatem non evitat Episcopus Ordines, aut Primam tonsuram conferens, ut optimè ipsa probat Covar. *alleg.* Qua innodatur per Piasec. *n.11.* quilibet in loco interdicto, vel pro personis interdictis, celebrans,vel sciẽtèr cum solemnitate exercens actum,Ordini alicui Sacro deputatum(præterquàm in casibus concessis) nonnisi per Papam dispensanda: efficiturque ineligibilis, ac inhabilis ad concurrendum cum aliis ad electionem activam cap. *expressus*, cap. *is, qui*, cap. *is, cui de sent. excomm. in 6.*

10 Interdicti licitè ingrediuntur Ecclesiam causa Orationis, dùm in ea Divina Officia non peraguntur: possuntque ad eam per Campanæ pulsum convocari ad effectum, ut ad Concionem conveniant,& ad correctionem induci valeant; *alleg. cap. responso.* Et ut moris est, Interdicti tempore possunt pulsari Campanæ ad effectum excitandi Populum ad salutandam B. V. M. Piasec. *num.8.*

11 Conceditur, *d. cap.permittimus*, ut tempore interdicti semel in hebdomada, non pulsatis Campanis, voce submissa, januis clausis, excommunicatis, & interdictis exclusis, Missa celebretur causâ conficiendi Corpus Christi, ut ibi pleniùs continetur. *In d. c. Alma Mater*, concessio extenditur, ut infra: *Quòd singulis diebus in Ecclesiis, & Monasteriis Missa celebrentur, & alia dicantur Divina Officia, sicut priùs, submissa tamen voce, januis clausis, excommunicatis, ac interdictis exclusis,& campanis etiam non pulsatis*; & inferiùs: *In Festivitatibus verò Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptionis Virginis Gloriosæ Campanæ pulsentur, & januis apertis alta voce Divina Officia solemnitèr celebrentur, excommunicatis prorsùs exclusis, sed interdictis admissis: quibus ob reverentiam dictarum Solemnitatum (ut & ipsi ad humilitatis gratiam. & reconciliationis effectum, faciliùs inclinentur) præfatis diebus participationem permittimus divinorum; sic tamen, quod illi, propter quorum excessum interdictum hujusmodi est prolatum, Altari nullatenùs appropinquent*: ad oblationes nimirùm, & Communionem non admittantur, Volpi *resolut.93. num.6.* Concessionem Martinus V. Const. *Ineffabile* ampliavit ad Festum, & Octavam Corporis Christi, *ut in Bullar. tom. 1. constit.12. §.4.*

12 Etiam Regulares cum moderatione in *d. cap. Alma* tenentur servare Inter-

terdicta, sivè à Sede Apostolica, sivè ab Ordinariis promulgata, per definita à Trid. *sess.* 25. *cap.* 12. *de regul.* ibi: *Censura, & interdicta, nedum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinariis promulgata, mandante Episcopo, à Regularibus in Ecclesiis publicentur, & serventur.*

Quo Decreto revocantur privilegia Regularibus ante Tridentinum concessa, ut possent ad Tempus in Festis Sanctorum suorum Ordinum suspendere interdictum; habetur ex *d. sess.* 25. *cap.* 22. *de Regul.* ob amplissimas clausulas, quarum vigore omnes Regulares, etiam Religionis Hierosolymitanæ obligantur ad obseravada disposita, & contenta in superioribus Decretis ejusdem Sessionis, ibi: *Non obstantibus eorum omnium, & singulorum privilegiis &c.*

Sublatis autem quoad hoc eorum privilegiis absolutè, non est dubiũ verificari, in eo paritèr, in quo concernũt moderationem esse sublata; prout declaravit S.C.C. apud Pignatell. *tom.* 10. *consult.* 1. *num.* 35. & apud Peyrin. *de privil. regul. ad const.* 2. *Sixti IV.* §. 11. *num.* 50. ibi: Octavum dubium. *An privilegia Regularium, quòd non teneantur servare interdicta in aliquibus diebus tantùm, velùt in Festis suorum Ordinum, sint contraria Concilio, & sublata.* Respondit ad octavum: *Privilegia, si ante Concilium concessa fuerint, utique revocata existunt.* Quarè Greg. XIII. Const. *In tanta la* 9. *Bullar. tom.* 2. reduxit ad terminos juris communis, & Concilii Trid. Constit. B. Pii V. *Etsi Mendicantium la* 41. *ibid.* in iis, quæ sunt Trid. contraria. In quà ibi *n.* 4. B. Pontifex declaraverat privilegia *Regularium non comprehendi sub d. cap.* 12. *Trid. de Interdicto: & ad tenorem ipsorum ea suspendit in Festivitatibus, & octavis Sanctorum Ordinum ipsorum.* Super quo Donatus *prax. reg. tom.* 3. *tract.* 12. *qu.* 36. Navar. apud Mirandam *tom.* 2. *in manual. quæst.* 37. *art.* 12. Quidquid nonnulli propria dicta instrumentis non justificantes scripserint apud d. Peyrinum.

Idcircò, ut possint tempore Interdicti solemni ritu, januis apertis, Campanarum pulsatione, & cum Laicorum admissione proprias Sanctorum festivitates celebrare, debent post Trid. privilegium specificum obtinuisse, vel obtinere. Prout obtinuit Ordo Minorum, ut ex Litteris Clement. VIII. in *Bullar. Reoderic. Bull.* 4. ubi indultum extenditur ad Festa Portiunculæ, & S. Didaci, ut sequitur.

13 *Sacra Seraphici B. Francisci Religionis in Sanctam Romanam Ecclesiam merita poscunt, ut Privilegia, & Indulta, illi per Sedem Apostolicam concessa, non modo conserventur, sed etiam amplientur. Cùm itaque, sicùt accepimus, diversorum Romanorum Pontificum concessionibus Religioni præfatæ indultum sit, ut temporibus Interdicti, quacumque, etiam Apostolica authoritate appositi, Festa Sanctorum ejusdem Ordinis, Francisci, nimirum, Bonaventuræ, Antonii de Padua, Ludovici, Bernardini, Claræ, Elisabeth, ac Martyrum, solemni ritu celebrare, perindè, ac si interdictum hujusmodi minimè appositum esset, liberè possint; Festa verò Sanctorum Didaci, & Portiunculæ in prædicto Indulto minimè comprehendantur; Nos Religionem prædictam amplioribus favoribus, & gratiis prosequi volentes, ac Indultorum hujusmodi, & Litterarum Apostolicarum desupèr expeditarum tenores, præsentibus pro expressis habentes supplicationibus dictæ Religionis per Dilectum Filium Nostrum Hieronymum Presbyterum Cardinalem Matthæjum, Nobis super hoc humilitèr porrectis inclinati, Religioni prædictæ universæ, ac cuicumque ipsius Ordinis, sivè Familiæ Conventui, ut in eorum Ecclesiis, Festa, etiam prædicti S. Didaci, & Portiunculæ, temporibus Interdicti solemnitèr, proùt alia Festa prædicta, ac juxtà Indultorum illi concessorum seriem, & tenorem celebrare liberè, & licitè possint, authoritate Apostolica tenore præsentium concedimus, & indulgemus, ac Indulta prædicta ad prædictas S. Didaci, & Portiunculæ Festivitates extendimus, & ampliamus. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, universalibus, Provincialibus, & Synodalibus, Conciliis editis, generalibus, vel specialibus, necnon omnibus illis, quæ in præfatis Indultis, & Litteris Apostolicis concessum est non obstare; cæterisque contrariis quibuscumque. Dat. Tusculi sub annulo Piscatoris* 17. *Octobris* 1595. *Pontif. nostri anno* 4.

14 *An autem hoc privilegium suffragetur aliis Regularibus propter communicationem privilegiorum?*

Af-

Affirmant Suarez, Portel. & Roderic. apud d. Pignatellum *num.* 24. putantes communicationem privilegiorum verificabilem, etiam esse in Festorum celebratione. Præsertim quoad eos Regulares, qui habent prægnantissimam communicationem privilegiorum ab Apostolica Sede, tàm concessorum, quàm concedendorum, prout reperitur inter Ord. Mendicantes, Prædicator. Minor. Heremitar. S. Augustini, Carmelitar. Servorum B. M. V. & Minimorum, ac Moniales, & Tertiarios dd. Ordinum, ad tex. *in const. Dudum la* 22. *Leonis X. Bull. to.* 1. In qua privilegia uni eorum Ordinum data cæteris communicantur.

At in puncto juris est certum d. privilegium cæteris Regularibus virtute communicationis privilegiorum non suffragari. Nàm hujusmodi privilegium est de numero eorum, quæ rarò, & cum difficultate conceduntur, & speciali nota dignum, quòd nullus inficiet; ergò non cadit sub generali privilegiorum communicatione, ut tradunt communitèr DD. apud d. Pignatellum. Hinc, si cæteris in specie non concedatur, vel nominatim communicetur, non suffragatur.

Nec obstat ratio in contrarium, quia communicatio privilegiorum procedit tantùm quoad privilegia, quæ non sunt à S. Sede revocata; cum autem privilegium de non servando Interdictum in certis casibus, sit à Trid. revocatum; dum Papa alicui Ordini communicat privilegia alterius, non censetur communicare illud, quod aliàs sublatum fuerat, nisi expresè exprimat. Aliàs censeretur priorem revocationem revocare, quod absque fundamento sustinetur; atque ita rueret privilegiorum revocatio, quòd non est dicendum.

Maximè verò facit, quòd Trid. *d. sess. cap.* 22. mandans observari decreta ejusdem *sess.* revocat, etiam communicationis privilegiũ, quatenus istud impediret ipsorũ observantiam. Siquidem derogat omnibus privilegiis, quæ observantiæ obstarent. Ideò, ut cæteri Regulares possint in suis Festis Interdictum suspendere, debent in specie obtinuisse, vel obtinere Indultum, aut expresè alteri concessum est eis communicandum.

De pœnis, quibus ligantur Regulares non servantes Interdictum, vel à Sede Apostolica, vel locorum Ordinariis impositum, agitur in Clement. *Ex frequentibus de senten. excom.* Ubi excommunicantur inobservãtes, dum noverint id servari à Cathedrali, Matrice, vel Parochiali.

Quòd procedit, etiamsi prætendatur esse nullitèr latum. Et non modò de Interdicto generali, quòd fertur in Regnum, vel Provinciam; sed etiam de eo, cui submittitur Villa, vel Castrum per tex. in *cap. cum in partibus de verb. signifi.* sed Trid. *d. cap.* 12. requirit, ut Episcopus observantiam mandet: quòd intelligendum de illo à se imposito; quia quoad impositum à Pontifice sufficit notitia.

15 An autem Regulares possint in suis Ecclesiis admittere ad Divina, januis clausis celebrata, Fratres, & Sorores de Tertio Ordine? Resp. Affirmativè, per expresè disposita à Leone X. *d. Constitut. Dum intra*; modò causam non dederint interdicto, nec causam ipsam nutriant, aut foveant, nec auxilium, consilium, aut favorem quoquo modo pręstiterint. Quo quidem privilegio revocatur prohibitio de eo absolutè facta Minoribus in Clement. *Cum ex eo d. tit.*

16 Sub eadem excommunicationis pęna ex d. Clement. tenentur Regulares servare Cessationem generalẽ à divinis. Quę ab Interdicto differt. I. Quòd ipsa non est censura, *sed simplex probibitio divinorum insignũ gravissimi męroris ab Ecclesia concepti propter gravissimam injuriam sibi, vel divino honori illatam*. II. Quòd nec in casibus exceptis, & cum limitationibus in *cit. cap. Alma Mater*, licet tempore Cessationis divina officia celebrare. III. Quia tempore Cessationis à divinis administrari tantùm possunt Baptismus, Pænitentia, & Eucharistia per modum Viatici: ac semel in habdomada causâ conficiendi Corpus Christi pro infirmis licet celebrare juxtà d. *cap. permittimus*. Tenet Gonzalez *in* 1. *tit.* 31. *cap.* 13. *num.* 4.

17 Differt quoque Interdictum ab Excõmunicatione, tùm majori, tùm minori, & à Suspensione. Ab Excommunicatione majori, quia hęc vi sua privat absolutè activè, & passivè perceptione omnium Sacramentorum, suffragiorum publicorum participatione, & Fidelium societate, tùm in spiritualibus, tùm in politicis: sed non adest debitum vitandi excommunicatum, nisi sit notorius, aut de-

denunciatus expreſsè ex Conſt. Leoni X. *Primitiva* ſub 20. §. 24. *ibid.* Quòd de interdicto cum tanta generalitate non verificatur ex dictis. Item excommunicatio non fertur, niſi in determinatas perſonas, cap. *Romana de ſent: excom. in 6.* Interdictum verò poteſt in integram Communitatem, & locum pronunciari, cap. *Non eſt de ſponſalib.* Ab Excommunicatione verò minori differt, quia hæc privat ſolùm participatione paſſiva Sacramentorum, non ſepulturâ, nec divinorum auditione. A Suſpentione tandem, quia hæc privat tantùm exercitio officii, vel Beneficii Eccleſiaſtici, & ſolùm afficit Clericos: quandò Interdictum, etiam Laicos percutit.

CAPUT XXVIII.
Officialis quoad Juſpatronatus.

1 *Juſpatronatus Laicis competit ex privilegio Eccleſiæ.*
2 *Juſpatronatus quid ſit?*
3 *Laici non poſſunt habere ſedes in Presbyterio; ubi de thurificatione, & oſculo.*
4 *De erectione Baldachini in Eccleſiis per Principes.*
5 *Arma, & Inſignia à Patronis in Eccleſiis, vel Capellis appoſita, ab aliis amoveri non poſſunt.*
6 *Ad acquiſitionem jurispatronatus concurrunt* fundatio, conſtructio, & dotatio *Eccleſiæ, vel Capellæ.*
7 *Eccleſiæ ſine dotis aſſignatione conſtrui non debent, nec conſecrari.*
8 *Ex ſola aſſignatione dotis acquiritur juſpatronatus in Beneficio.*
9 *Capellæ, & Altaria erecta abſque Ordinarii conſenſu, non dicuntur de jurepatronatus.*
10 *Quando ex reædificatione Eccleſiæ acquiratur juſpatronatus?*
11 *Ex augumento dotis non acquiritur juſpatronatus &c.*
12 *Differentiæ inter Patronum laicum, & Eccleſiaſticum, uſque ad num.* 14.
15 *Tempus Patrono ad præſentandum Clericum ad Beneficium vacans currit à die notitiæ vacationis, uſque ad numerum* 19.
20 *In Eccleſiis Parochialibus de jurepatronatus Laicorum non fit examen per concurſum:*
21 *Cùm plures ad eamdem Eccleſiam præſentantur, ipſi præſentati per concurſum experimentum faciunt propriæ habilitatis, uſque ad num.* 25.
26 *Forma probandi juſpatronatus datur à Trid.* ſeſs. 25. cap. 9. de ref. *ubi duo genera Perſonarum diſtinguit,* Potentium, & Privatarum.
27 *Privatæ perſonæ probant ex authentico inſtrumento fundationis, aut dotationis uſque ad num.* 31.
32 *Quot anni requirantur ad tempus immemorabile?*
33 *Aliis modis poſſunt privatæ Perſonæ juſpatronatus probare, uſque ad nu* 36.
37 *Ad præſentandum non ſufficit eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſed debet de titulo jurispatronatus doceri.*
38 *Appellatione Potentium qui veniant? & de probationis forma per eos faciendæ ſuper jurepatronatus, uſque ad n.* 44.
45 *Juſpatronatus ad alios transferri poteſt.*
46 *In creditorem juſpatronatus non transfertur, uſque ad num.* 49.
50 *Juſpatronatus aliud eſt* hæreditarium, *aliud* gentilitium, *uſque ad n.* 53.
54 *Uſufructuario competit jus præſentandi.*
55 *Juſpatronatus gentilitium competens illis de Familia, iſtis extinctis, tranſit ad hæredes, uſque ad num.* 59.
60 *Ubi Patroni in diſcordia plures præſentant, ille inſtituitur, qui habuit plures voces.*
61 *Diverſa Sac. Congr. Decreta ſuper materia jurispatronatus uſque ad n.* 66.
67 *Patrono quando conveniat jus ſepulturæ?*

1 Juſpatronatus acquiritur Laicis fundatoribus Eccleſiarum, ex gratia, & permiſſione quadam, ac privilegio Eccleſiæ ex cap. *Quoniam de jurepatronat.* Laici enim de jure antiquo in Eccleſiis, etiam per eos ædificatis, vel dotatis nullum jus habebant, ſed ſtatim Eccleſiæ ipſæ cum dotibus ſuis ad ordinationem pertinebant Epiſcoporum, cap. *Decretum,* cap. *Noverint* 10. *qu.* 1. & notatur in cap. *Piæ mentis* 16. *qu.* 7. Sed ſucceſſivè ad ea tempora, Eccleſia conſtituit, ut ipſi Patroni haberent in Eccleſiis, vel Capellis certa jura, prout expreſsè cap. *Nobis d. tit.* ut hac ratione Laici inducerentur ad fundandas, & dotandas Eccleſias, vel Capellas, & Beneficia Eccleſiaſtica. Quòd non obſcurè ſignificat Trident. *ſeſs.* 25. *cap.* 9. *de refor.* ubi decernit æquum non eſſe veris Patronis ſuū juſpatro-

tronatus non servare, ne tali via Fideles ab operibus piis retrahantur. Hinc patet, quòd quidquid juris habet Patronus in Ecclesia, totum ex gratia, & privilegio Apostolico procedit. Quo præciso, juspatronatus non acquireret. Quoniam, cùm juspatronatus sit saltem spirituali annexum per cap. *de jure d. tit. & cap. quanto de judiciis cum sua Glos. in verb. connexa* (notante juspatronatus censeri spirituale propter connexitatem: ordinem nimirùm ad collationem Beneficii Ecclesiastici) requiritur dispensatio, & privilegium Ecclesiæ, aliàs à Laicis possideri non potest, quia absque tali indulto similis juris capaces non sunt, cap. *Decernimus de jurepatron.* Et propterea constat juspatronatus, quod Laici in Ecclesiis habent, gratiosum esse, eosque Ecclesia in tali potestate ex gratia sustinere.

2 Quæritur, *quid sit juspatronatus?*

Resp. *Est jus præsentandi Clericum ad Beneficium Ecclesiasticum.* Quòd aliàs definiri solet, ut: est *jus honorificum, onerosum, & utile competens alicui in Ecclesia, pro eo quòd de Diæcesani consensu ipsam construxit, dotavit, vel fundavit ipse, vel is, à quo causam habet.* Ex qua descriptione habetur triplex jus competere Patrono in Ecclesia patronata *utile, onerorum, & honorificum.*

Jus utile significat, ut si Patronus perveniat ad inopiam, modestè alatur de bonis Ecclesiæ *d. cap. Nobis cit. tit.* maximè, si Ecclesia fructibus abundet, & possit superesse aliquid ultrà necessarias expensas pro Ecclesia, Piasec. *prax. p. 2. cap. 5. art. 1. num.* 19.

Jus onerosum importat, quòd Patronus teneatur Ecclesiam ab impugnationibus defendere, & de rebus Ecclesiæ solicitudinem gerere, ne fraudentur cap. *Constitutum 16. qu. 1. cap. Filiis quæst.* 7.

Jus honorificum designat plures honorantias competere Patrono in Ecclesia patronata. Competit honor processionis, hoc est, honor præsentandi: quem habet Patronus in præsentando Clericum, quia sine præsentatione non potest Episcopus regularitèr institutionem facere, ut probat Fagnan. *in 3. ad cap. nobis num.* 28. *de jurepatronat.* In quo Patronus est aliis præferendus.

Observat Piasec. *cit.* posse Patronos in fundatione Beneficiorum sibi aliquas honorantias reservare; sed turpes non debent esse. Ità nequeunt sibi reservare, quòd, Ecclesiâ dirutâ, dos ad se ipsos revertatur: quia semèl Deo dicatum ad usus humanos non est ampliùs revocandum, juxtà *regul.* 51. *jur. in 6.* Nec potest reservari conditio, quòd Rector Ecclesiæ Parochialis sit ad nutum amovibilis, quia iste debet esse perpetuus. Secùs dicendum de Capellano, qui potest esse amovibilis ita tamen, ut alius non nisi per Episcopum instituatur, ut idem Piasec. ex Genuensi *prax. cap.* 102. *n.* 6.

An autem quis possit promoveri ad Ordines Sacros ad titulum Capellaniæ amovibilis à Patrono fundatæ?

Resp. Negativè, nisi ex dispensatione Sedis Apostolicæ, proùt apud Monacell. *form. par. 2. form. 3. num.* 17. *tit.* 13. ubi recenset, quòd Sacra Congr. Concilii aliquandò ob penuriam Sacerdotum, vel paupertatem Locorum dispensat, ut quis possit promoveri ad titulum Capellaniæ amovibilis; dummodò sit redditus sufficientis pro victu: accedente obligatione valida Patroni debentis nominare de non removendo ordinando, durante istius vita, prout indulsit in *Eugubina* 17. *Aprilis* 1706. & aliàs. Undè Episcopus dispensare non potest.

3 Cæterùm non potest Patronus habere locum in Choro, & Presbyterio, juxtà Decretum Concilii Moguntini, relatum in cap. *ut Laici de vit. & honest. Cleric.* in quo expresse, & generalitèr prohibetur Laicis stare, & sedere in Presbyterio, quando celebrantur Divina Officia, ex Sac. Rit. Congr. in *Melphitana* 15. *Junii* 1665. & in *Baren.* 22. *Febr.* 1687. & decreta renovavit in *Neapolitana* 13. *Martii* 1688. apud d. Monacell. *ibid. form.* 1. *num.* 4. *&* 5. *ad fin. form.*

Quarè nec Patronus est admittendus ad sedendum, vel standum in eodem Presbyterio cum ipsis Ministris, ut ex mente Sac. Congr. Conc. respondit Rota in *Valentina Capellæ* 5. *Martii* 1599. *coram Justo*. Et quòd sedes Patronorum non intrà, sed extrà Chorum in digniori tamen loco sint collocandæ, resolvit eadem Sac. Congr. Conc. 21. *Augusti* 1587. apud Pignatell. *tom.* 4. *consult.* 16. *num.* 3. & iterùm 25. *Augusti ejusdem anni in Seguntina apud eumdem tom.* 1. *consult.*

ſult.7. num. 37. Idem procedit in Genuflexorio honorifico, quòd extrà Præsbyterium eſt collocandum.

Quò verò ad thurificationem triplici ductu, licèt per regulas cæremonialis Epiſcoporum debeatur ſoli Epiſcopo, vel Celebranti; nihilominùs, ubi adeſt immemorabilis conſuetudo, quòd alii parièr triplici ductu thurificentur, ea eſt prorſus ſervanda, proùt declaravit Sac. Rit. Congr. in una *Caſertana* 18. *Septembr.* 1632. Ità paritèr circa thurificationem antè, vel poſt Dignitates, & Canonicos, eſſe recurrendum ad conſuetudinem, reſolvit eadem Sac. Congr. apud Barboſ. *ſum. dec. Apoſt. v. Thurificatio*.

Quantùm autem ad pacem eadem S.C. cenſuit in una *Granaten.* 9. *Maii* 1606. & alibi, pacis oſculum nulli, nec etiam Præſidenti, vel Conſiliariis Regis dandum eſſe ante Eiſcopum; ſed dandam Domino loci, & aliis Laicis poſt datam pacem omnibus de Choro: & tunc deberi à non Beneficiato, ſed ab aliquo Miniſtro Cotta induto, non cum oſculo, ſed cum Inſtrumento, ut eadem Sac. Cong. reſolvit in una *Calaguritana* 5. *Julii* 1614. & in una *Pacen.* 21. *Martii* 1609. & alibi ſæpe apud Pignatell. *cit. conſult.* 7. *n.* 30. Nec ulli Sæculari, etiam Præſidi dandum eſt Evangelium deoſculandum in celebratione Miſſæ, eadem Sac. Congr. in *Lucerina* 21. *Novembr.* 1664. & 13. *Martii* 1687. apud d. Monacell. *loc. cit.*

4 Circa erectionem Baldachini in Eccleſia per Dominos temporales emanavit Decretum Sac. Congr. Epiſcop. in una *Bojanen.* 12. *Januar.* 1618. ut infrà: *In Eccleſiis nullus, neque Dominus loci, præterquam Epiſcopus, Baldachinum poteſt erigere; & Epiſcopus omnibus Sacrorum Canonum remediis bujuſmodi Baldachinum omninò removeri facere debet*, ex eodem Pignatell. *ibid. num.* 17. & alibi ſæpè; & præſertim in *d. Neapolitana*, in qua mandavit, ut Decreta prohibentia perſonis ſæcularibus oſculum Evangelii, uſum Baldachini, & aſſiſtentium in Presbyterio renoventur. Et iterum 22. *Aprilis* 1690. approbante Pontifice, declaravit in Decreto de anno 1688. comprehendi non tantùm uſum, ſed etiam retentionem Baldachini, tàm in Presbyterio, quàm extrà: & injunxit Ordinariis Regni Neapolitani, ut facerent ea removere ab Eccleſiis ſuarum Diœceſum, tàm Sæcularium, quàm Regularium: & quoad Eccleſias Regularium procederent ad interdicta, & contra inobedientes ad cenſuras, authoritate S. Congregationis. Monacell. *ibid.*

5 Competit Patronis jus ponendi in Eccleſia, vel Capella patronata inſcriptiones, arma, & inſignia ſuæ Familiæ, vel ſepulcra, & ſimilia: non quidem ad pompam, & inanem gloriam, ſed ad excitandos ſe ipſos, & alios, tùm poſteros ad virtutem, divinumque cultum, ut aſpectu talium admoniti, & vocati moveantur, & ad ſimilia opera pietatis, & ad orandum pro anima Fundatorum.

Nec poſſunt ſimilia indè amoveri, aut aliis monumentis, inſcriptionibus, aut armis præpediri: Neque circa Capellam aliqua conſtitui, per quæ proſpectus Capellæ impediatur, ſed relinquendus eſt proſpectus undequaque liber. Conſiderando, quòd, conceſſo proſpectu, intelliguntur prohibita omnia, quæ ipſum impedire poſſunt, *l. inter ſervitutes ff. dè ſervit. urban. prædior.* Quare, conceſſa Capella cum Sepulchro, nihil eſt ædificandum ex omni parte, per quòd Capellæ, & Sepulchro, aut eorum proſpectui noceatur. Nàm prædicta reputantur conceſſa ad finem, ut devotio, & memoria defuncti ex prædictorum aſpectu excitetur. Et hìc nota nomine Sepulchri venire non modò locum, qui recipit humationem, ſed etiam id omne, quòd ſupra reperitur, ut dixit Genuen. *prax. cap.* 109. *num.* 2.

6 Quæritur. An ex ſola fundatione Eccleſiæ, vel Capellæ acquiratur juſpatronatus, ſeù jus præſentandi Rectorem? an verò requiratur etiam conſtructio, & dotatio?

Reſp. Tridentinum *ſeſſ.* 14. *cap.* 12. *de refor.* loquitur alternativè, ibi: *Niſi Eccleſiam, Beneficium, aut Capellam de novo fundaverit, & conſtruxerit, ſeù jam erectam, quæ tamen ſine ſufficienti dote fuerit, de ſuis propriis, & patrimonialibus bonis competentèr dotaverit, juſpatronatus impetrare, aut obtinere poſſit, aut debeat*. Et *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de reform.* ibi: *Titulus jurisſpatronatus ſit ex fundatione, vel dotatione*. Cæterùm, ut quis acquirat juſpatronatus non ſufficit, ut fundum aſſignet pro ædificanda Eccleſia, ſi nec

ipse, vel alius Ecclesiam ædificet. Quoniam tunc non potest dici Ecclesia de non esse ad esse producta, adeoque neque de ipsa prædicari patronatus, quia de non ente ens prædicari est impossibile: assignato autem præcisè fundo, & non ædificata, Ecclesia est non ens, cum ad huc in rerum natura non existat. Et indè nequit verificari, quòd in ea Patronus habeat jus honorificum, onerosum, & utile; quod juxtà descriptionem jurispatronatus superiùs datam debet Patrono competere. Nec satis est construere, vel expensas facere in ædificatione Ecclesiæ, eidem non assignata competenti dote. Neq; ex pura hujus assignatione acquiritur, nisi aliàs Ecclesia, vel ab ipso dotante, aut alio fundetur, & construatur. Nàm, ubi Ecclesia non existit, nullum jus potest Patrono acquiri.

Et hinc sequitur ex sola fundi collatione non acquiri juspatronatus in Ecclesia, si nemo alius Ecclesiam construat, & dotet; neque ex sola constructione, si nemo alius dotem assignet; neque ex sola collatione dotis, si nullus Ecclesiam fundet, & construat; sed hæc omnia tria debent copulativè ab initio concurrere, juxtà illud.

Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus.

Sed petitur. An necessè sit, quòd omnia illa ab uno simùl præstentur, & eadem persona debeat Ecclesiam fundare, construere, & dotare?

Resp. Negativè, sed satis est, quòd unus det fundum, alius ædificet, & alius assignet dotem; tunc enim omnes in solidum efficiuntur Patroni per cap. *Piæ mentis* cap. *Frigentius*, cap. *Quicumque* 16. *quæst.* 7. Concordant DD. Archidiaconus, Cardinalis, Abbas, & Lambertinus, & post eos Fagnan. in 3. *ad cap. Quoniam de jurepatronat. num.* 49. & Pignatell. *tom.* 9. *consult.* 82. *num.* 86. Et ità accipienda sunt Jura, quæ disponunt juspatronatus posse acquiri ex pluribus causis alternativè, hoc est, cùm unus dat fundũ, alter construit, & alius dotem assignat: Unusquisque enim alternativè ex una causa efficitur Patronus ejusdem Ecclesiæ. Quibus omnibus in d. Ecclesia competunt dicta jura, honorificum, onerosum, & utile. Quæ verificari non possent, ubi unus pro una Ecclesia fundum daret, & alius aliam construeret, ac tertius dotem assignaret alteri Ecclesiæ non ædificatæ, nec ædificandæ.

7 Nec dicas Ecclesiam ex sola fundatione, & constructione de non esse, esse ad esse deductam, adeoquè fundantem, & construentem esse Patronum: Nàm utique Ecclesia fundatione, & constructione deducitur de non esse ad esse, sed, dote nondùm assignata, deducitur solùm incompletè, quoad effectum acquirendi juspatronatus, & contrà Juris prohibitionem. Quarè notabis, quòd licèt Ecclesia sine dote construi possit, nunquàm tamen debet consecrari, nisi competentèr dotata fuerit per *cap. Cùm sicut de consecr. Eccles.* vel *Alt.* Monacellus for. *par.* 1. *for.* 10. *num.* 4. *tit.* 6. & tenuit Sac. Congreg. Concil. Nullius Galeatæ 27. *Novemb.* 1694.

8 Sed quid, si à multis annis Ecclesia sit fundata, & constructa, & postea tempore succedente ab alio dotetur?

Resp. Tunc juspatronatus acquiritur ei, qui de consensu Ordinarii eam competentèr dotat, juxtà Trident. dicta *sess.* 14. *cap.* 12. *de refor.* Quo casu constructio retrotrahitur, & Ecclesia videtur dotata antè Consecrationem; sicùt subsequens Matrimonium retrotrahitur ad effectum legitimandi Filios illegitimos ex *cap. Tanta qui fil. sint legit.* De competentia dotis judicat Ordinarius.

Advertendum, quòd ad acquirendum juspatronatus non sufficit fundatio, & dotatio Ecclesiæ, aut Beneficii; sed de necessitatè requiritur consensus Episcopi cùm conditione acquirendi juspatronatus, ut per Piasec. *cit. num.* 37. Quotiès itaquè iste desideratur, non dicitur Beneficium, sed pium opus, aut pia donatio, ut advertit Monacell. *for. par.* 2. *for.* 1. *num.* 2. *tit.* 15. A cujus authoritate, & consensu juspatronatus sufficientèr spiritualizatur, ex Pignatell. cit. *n.* 17. ut vendi non possit.

9 Hinc sequitur, quòd Capellæ, & Altaria in Ecclesiis absque Ordinarii consensu erecta, etiam cùm congrua, & stipendiis pro Ministris, & celebrantibus assignatis, non dicuntur de jurepatronatus, nec Fundatores, nisi abusivè, dicuntur Patroni, sed propriè Benefactores nuncupantur, & relicta pia legata. Quibus tamen competit jus honorificum ornandi, fabricandi, conservandi, ac affigendi sua arma, & inscriptiones.

Considerandum etiàm. Quòd juspatrona-

trona-

tronatus, seù jus præsentandi, seù nominandi Prælatum in Ecclesia Conventuali, vel Collegiata, Sæculari, vel Regulari juxtà text. in Clement. *Ut ii de ætat.*, & *qualit.* non acquiritur ex fundatione, constructione, vel dotatione Ecclesiæ, etiàm de consensu Ordinarii, sed est necessarium privilegium Apostolicum in limine fundationis obtentum per cap. *Nobis*, & cap. *Hinc* est 16. *quæst.* 1. & sæpiùs dixit Rota apud Genuen. *prax. cap.* 100. *num.* 19.

10 Quæritur. An ex reædificatione, seù refectione Ecclesiæ acquiratur juspatronatus?

Resp. Distinguendum est. Aut Ecclesia non est funditùs destructa, aut est prorsùs diruta, ut egeat nova Consecratione juxtà text. *in cap. de Fabrica*, de *Consecrat. dist.* 1. In primò casu ex reparatione juspatronatus non acquiritur reparanti, sed conservatur primò construenti; cùm Ecclesia reparata sit eadem numero, quæ à principio fuit constructa, cui juspatronatus adhæret.

In secundò verò casu adhuc distinguitur. Vel quis Ecclesiam reædificat absque Diæcesani consensu, vel de ejusdem licentia cùm conditione acquirendi juspatronatus: Si primùm nullum jus acquirit; quoniam, sicut à principio ædificans Ecclesiam absque Ordinarii consensu, juspatronatus non consequitur, ità nec posteà illam reædificans. Si secundùm, acquirit juspatronatus; quia perindè est, ac si ab initio ædificasset Ecclesiam cum reservatione jurispatronatus. Quo casu prior Patronus illud amittit, nisi patronatum habuerit, etiàm ex dotatione; Nàm tunc, si dos esset salva, non amitteret juspatronatus in totùm; cùm ædificans de novo acquireret tantùm communicationem in jurepatronatus Piasec. *loc. cit. num.* 37.

An autem primùs Patronus retineat juspatronatus saltem secundum partem, si reædificatio fiat ex eadem materia, & cœmentis?

Resp. Affirmat Vivianus de *jurepatronat. lib.* 15. *cap.* 3. Negat verò Piringh. *in jus Can. lib.*3. *tit:*38. *num.*8. *notandum tertiò*; concordat Gonzalez. *in* 2. *tit.* 1. *cap.*3. *num.*7. Quàm opinionem veriorem dicit Glossa ad *cap. Quoniam verb. Fundatores de jurepatronat.*

11 An etiam ex augmento dotis patronatus acquiratur?

Resp. Dicendum cùm Piasec. *sæpè cit. n.*36. quòd nõ ex qualibet dotatione quæritur juspatronatus; ut si quis modicum daret, ut notat Glossa *in cap. quicumque* 16. *quæst.* 7. Vel, si aliquid in quantitatè notabili conferatur, sed non in dotem, sed in vim donationis; nàm tunc præsumitur quis dare non pro dote, sed ut Benefactor, & ut ditator, non dotator, Abbas in d. *cap. Quoniam num.* 10., *de jurepatronat.* Propterea ut ex augmento dotis acquiratur juspatronatus, debet conferri expresse de scientia Ordinarii in dotis augmentum; & in summa excedentè medietatem dotis, juxtà sensum Rotæ *coràm* Ninot. *decis.*73. *num.*5. & *coràm* Cerro *decis.*516. *num.*3. & 4.

Juspatronatus dividitur in *Laicale*; quod fundatur ex bonis patrimonialibus: *in Ecclesiasticum*, quòd erigitur ex bonis Ecclesiasticis: *& Mixtùm*, quod ex patrimonialibus, & partìm ex Ecclesiasticis bonis constituitur.

12 Quæritur. Quænam sit differentia intèr Patronum Laicum, & Ecclesiasticum?

Plures apud Canonistas leguntur. Prima est, quia Patronus Laicus habet quatuor menses ad præsentandum; Ecclesiasticus verò sex *cap. Si Laicus Verùm* §. *hoc tit. in* 6.

Secunda, quia Laicus Patronus, uno præsentato, potest alium successivè præsentare (antequàm præsentatus fuerit ab Episcopo institutus) non recedendo à primo, sed accumulando. Et ità non potest variare privativè, quasi possit à priori præsentatione resilire, sed solùm cumulativè, hoc est, cumulando secundum cum primo, per text. in *cap. Cùm autem hoc tit.* sed non potest, etiam accumulando, variare totiès, quotiès voluerit, sed semel tantùm: Nàm Jura loquuntur de duobus, & non de pluribus successivè præsentatis, ut notatur in d. *cap. Cùm autèm*.

Patrono autem Ecclesiastico non est licitum variare alium præsentando, etiàm accumulativè, ut expressè text. in dicto *cap. Cùm autèm in verb. verùm Collegium*, & ubi secundùm præsentat, præsentatio non tenet, sed prior sustinetur, ubi præsentatus fuerit idoneus, quia *qui prior est tempore, jure prior esse videtur*, ut textus concludit.

13 Discrimen autèm, cur liceat Patrono Laico, & non Ecclesiastico variare est, quia Ecclesiasticus plùs tẽporis habet ad inquirendũ de Clerico aliquo digno, & habili, *Gloss. d cap. Si Laicus in notab.*

14 Tertia habetur ex Trid. *sess.* 24. *c.* 18. *de ref.* ubi quantùm ad provisionem Ecclesię Parochialis §. *Si verò* statuit, quòd si Ecclesiâ fuerit jurispatronatus Ecclesiastici, ac institutio ad Episcopũ, & nõ aliũ pertineat, Patronus eligit digniorem intèr probatos ab Examinatoribus, eumque præsentat Episcopo, ut ab ipso instituatur. Cùm verò institutio facienda esset ab alio, quàm ab Episcopo, tunc Episcopus solus ex dignis eligit digniorem: quem Patronus ei præsentat, ad quem spectat institutio. Cœterùm si Ecclesiâ sit jurispatronatus Laicorum, Patronus præsentat, quem maluerit: & sic præsentatus debet ab Examinatoribus deputatis examinari, & ab Episcopo admitti, si idoneus repertus fuerit. Lege textum.

15 At quæritur. An Patrono currat tempus ad præsentandum à die vacationis Beneficii? An verò à die habitæ notitiæ vacationis?

Resp. Tempus currere à die scientiæ, ut dixit Rota *in una Signina jurispatronatus* 12. *Junii* 1596., *& Gloss. ad cap. Nulla de conces. præbend. verb. intra sex.*

Tempora enim ab jure præfixa Patronis ad præsentandum, non currunt, nisi negligentibus, ut dicitur in *cap. Ne pro defectu de elect., & d. cap. Nulla* Negligens autem dici non potest, qui proptèr ignorantiam non operatur; & ignorantia præsumitur proptèr absentiam Beneficiati à loco Beneficii; & nisi scientia probetur per regul. 47. *jur. in* 6. Cũ non sit verisimile Patronos neglexisse jus suum, si de obitu Beneficiati certi fuissent, Genuens. cit. *cap.* 100. *num.* 7. Sed in casu ad removendam omnem quæstionem optimum erit, ut Patroni de obitu Beneficiati ab Episcopo certiorentur, & ad præsentandum moneantur.

16 Sed quid, si super patronatu moveatur quæstio, & infrà tempus debitum non terminetur?

Resp. Collatio Beneficii devolvitur ad Episcopum, si quæstio super patronatu infrà quadrimestre non fuerit terminata, & juspatronatus sit Laicorum, ut in *cap. Quoniam, & cap. Cùm proptèr hoc tit.* Et si fuerit Ecclesiasticum nisi infrà semestre terminetur, ut in *cap. Eam te d. tit.* Elapsis illis respectivè mensibus, & causâ non terminatâ, potest Episcopus liberè sine præsentatione Beneficium conferre absque tamen præjudicio illius, qui juspatronatus evicerit, ut d. *cap. Cùm proptèr*. Ità ut lite finita, repræsentet eum ab Episcopo provisum, Piasec. cit. *cap.* 5. *art.* 2. *num.* 27.

17 Cæterùm hoc procedit, si quæstio super patronatu sit intèr Compatronos, & proptèr illorum discordiam non fuerit decisa infrà tempus à jure præfixum. Et in his specificis terminis loquitur text. in d. *cap. Quoniam vers. & id ipsum* & in d. *cap. Cùm proptèr*: ibi-- *propter discordiam Laicorum*. Non verò, si contentio sit intèr Episcopum, & Patronum; quia nimirùm Episcopus prætendit Beneficium esse liberæ collationis, & Patronus sustinet esse de jurepatronatus ad se spectante: Tunc enim tempus ad præsentandum non currit Patrono, ut supponitur, impedito; nec Episcopus confert Beneficium, aut Ecclesiam, sed ponit ibi Oeconomum, quousque quæstio fuerit terminata, ut expressè notatur in *cap. Cùm vos de offic. Ordin.*

18 Itèm, devolutio non habet locum, si quæstio excitata sit intèr Præsentatos, ut resolvit Rota *decis.* 586. *num.* 7. apud Farinac. *in collect.* 1. *novissimar.* Et idem dicendum, si vertatur intèr Patronos, & Præsentatos secundùm ipsam Rotam *decis.* 81. *in fin. part.* 1. *recent. apud* d. Farinac. Paritèrque hìc devolutio non intrat, si lis sit super idoneitatè personæ: aut Patroni non possent intèr se concordare de persona præsentanda. Sed tunc habet locum dispositio d. *cap. Nulla*, ut scilicèt sex mensibus expectari debeat, & interim ponendus est Oeconomus ex d. *cap. Cùm vos*.

19 Sed Episcopus, etiàm post tempus lapsum potest ex gratia admittere præsentationem Patroni, *arg. ex d. cap. Sicut de supplen. negl. Prælat. in vers. liceat*; quòd importat arbitrium. Nisi proptèr præsentationem indigni inciderit pro ea vice in pœnam privationis præsentationis, & fuerit Patronus Ecclesiasticus: quia, si fuerit Laicus, per præsentationem indigni non videtur pro illa vice privatus jure præsentandi; quia ex di-

dictis potest variare, adeòque facere secundam præsentationem. Sed hoc intelligo verificari, cum præsentavit, etiam indignum tempore habili, non verò cùm tempus præfixum est elapsum, à quo jus ad Episcopum pro ea vice transfertur, ut possit conferre sine præsentatione.

20 Quæritur. An in Ecclesiis Parochialibus de jure patronatus Laicorum requiratur forma examinis per concursum, & oppositionem præscriptam à Trid. *sess.* 24. *de reform.*

Resp. Negativè ex sententia Sac. Congregat. Conc. apud Fagnan. *in 3. ad cap. Cùm autem de jure patronat. num.* 21. qua declaratum *fuit in Parochialibus de jurepatronatus Laicorum, non requiri formam examinis per concursum à Conc. Trident. præscriptam cap.* 18. *sess.* 24. Nec item requiritur d. forma examinis per concursum in collatione Parochialium jurispatronatus mixti, hoc est, partim Ecclesiastici, partimque Laicalis, prout resolutum ab eadem Sac. Congreg. traditur ab ipso Fagnan. in *primum ad cap. Quoniam de const. num.* 58.

Et procedit, etiàm si Patronus Laicus esset unus, & Ecclesiastici plures, ex ipsa Sac. Congreg. Conc. Quæ, re diligentèr examinatâ: *censuit juspatronatus mixtum, Laicorum pro una parte, Ecclesiasticorum pro duabus, censeri Laicale, quoad hoc, ut non requiratur forma examinis per concursum, ibidem* Fagnan. *num.* 80. & Barb. *ad d. cap. Trid. n.* 144. Consideratur enim, quòd per concursum restringitur libertas Patroni Laici ad præsentandum. Quinimmò compelleretur plures præsentare: & sæpè extranei vocati ad examen ad formam Conc. & concurrentes, possent magis digni judicari, & ità deberent præferri præsentatis: qua ratione Laici retraherentur à fundatione, & dotatione Ecclesiarum, & præjudicium inferretur patronatibus, quòd evitandum est, ne contingat.

21 Sed quid, si plures ab uno Patrono Laico, vel unà cùm Compatronis fuerint præsentati?

Resp. In hoc casu est necessaria forma examinis per concursum intèr ipsos præsentatos tantùm; prout decisum ab eadem Sac. Congreg. scripsit Pax Jordan. elucubrat. *lib.* 10. *tit.* 8. *de collat. Parochial. num.* 56., ut sequitur. *Veniente vacatione Parochialium de jurepatronatus Laicorum, quando plures sunt præsentati, requiritur examen per concursum inter ipsos præsentatos tantùm; Ex his, qui, facto examine, idonei ab Examinatoribus renunciati fuerint, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit, atque illum, & non alium instituet.* Et hìc intrat inspectio, quòd quotiès Patroni plures præsentant, censentur ea mente id facere, ut dignior ex approbatis, ad mentem Concilii *d. cap.*, *& Const. in conferendis* 33. *B. Pio V. Bulla tom.*2. ab Episcopo eligatur.

22 Hìc nota, quòd licèt præsentatus ad Parochialem à Patrono Laico non debeat examen per concursum ad formam Trid. *d. cap.* subire; adhuc tamen examinari debet ab Examinatoribus Synodalibus, proùt *d. cap. Conc. vers. Quòd, si jus*, & ab Ordinario approbari *cap.* 13. *sess.* 7. de ref.

23 Item, observa, quòd à Patrono Laico præsentatus, etiam ad Beneficium non Curatum, sed ad Canonicatum, vel aliud Beneficium simplex, est ab Ordinario examinandus de moribus, ætate, & similibus necessariis, ac super litteratura, & peritia ut dicto *cap.* 13. & d. *cap.* 9. *sess.* 25. & examen est de forma, debetque præcedere collationem: nec est instituendus, nisi idoneus. Sed, ubi priùs fuerit examinatus pro Ordinibus sacris requisitis in instituendo, non est necessarium aliud examen per Barb. ad d. *cap. num.* 11.

24 Denique pondera, quòd examen per concursum requiritur in Parochiali de jurepatronatus Ecclesiastico ex *d. cap.* 18. *Conc. vers. Si verò juris*, & tunc debet Episcopus instituere, vel ei Beneficium conferre, quem Patronus digniorem inter probatos judicabit, & Episcopo præsentabit, ex tex. in *d. cap.* 18.

25 Sed, ubi Beneficium curatum jurispatronatus Ecclesiastici vacaverit in Mensibus Apostolicæ Sedi reservatis, Episcopus ipse, nullâ habitâ ratione Patronorum, debet edicta concursus proponere, magis idoneum eligere, & cum habilitatis testimonialibus præsentare instituendum Papæ, Legato, seù ejus Nuncio, Barb. ad *d. cap.* 18. *num.* 139. & Piasec. *prax. part.* 2. *cap.* 5. *art.* 2. *n.* 2.

26 Quæritur. Quomodo probandus sit titulus jurispatronatus?

Resp. In hac reservanda est probationis

nis forma à Trid. præscripta *d.sess.25.c.9.* duo. Ubi genera Personarum distinguit, unum Potentium, & aliud Privatorum, ibi: *Decernit S. Synodus, ut titulus jurispatronatus sit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, & aliis jure requisitis ostendatur, sivè etiam ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasve secundum juris dispositionem. In iis verò Personis, seù Communitatibus, vel Universitatibus, in quibus id jus plerumque ex usurpatione potiùs quæsitum præsumi solet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur quàm si præter reliqua ad eadem necessaria, præsentationes etiam continuatæ, non minori saltèm, quàm quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint authenticis scripturis probetur*. Quare ex mente Tridentini plenior probatio est à Potentibus præstanda, quàm à Privatis; ex eo, quia in illis cadere potest, potiùs usurpationis præsumptio, quàm legitimus titulus jurispatronatus.

27 Quamobrem privatæ possunt ex authentico instrumento, & scripturis, in forma probante exhibitis fundationis, constructionis, vel dotationis probare.

28 Scriptura authentica dicitur, quæ habet requisita, de quibus DD. cum Glos. *in cap. si scripturam de fid. instrument. in verb. Authenticam*; nimirùm, quæ facta est per manum publici Notarii, vel Actuarii, aut per Judicem cum præsentia, subscriptione, & testimonio trium, vel ad minùs duorum Testium; vel quæ habet Sigillum authenticum, cap. *scripta eod. tit.* Communitèr autem Sigilla Episcopi, Captiuli, Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, Principis, & Magistratus, authentica dicuntur per Glos. ad *d. cap. scripta in verb. sigillum*. Sed non sufficit, ut nudum sigillum alicui scripturæ apponatur, ut sit authentica, sed apponens debet se subscribere, vel in Litteris exprimere se apposuisse: Nàm sigillum sine subscriptione, saltèm Notarii publici (ut est stylus Curiæ) est testis mutus, qui in iudicio productus nihil loquitur; Si enim solo sigillo plena fides haberetur, facilè dolus committi posset, si sigillum ex certis literis malitiosè detractum aliis affigeretur.

29 Quinimmò, ut sigillum aliquid probet, debet esse integrum, & notum, non corruptum, aut incognitum, cap. *inter dilectos eod. tit. §. sed contra*.

30 Paritèr Scripturæ à quibuscunque confectæ, in forma probante censentur, quæ ex Archivio publico desumuntur, Auth. *Ad hæc l. de fid. instrument.*

Appellatur autem Archivium, locus auctoritate legitima deputatus, in quo reponuntur Scripturæ, Instrumenta, & acta, quæ, si postea producantur, fidem faciunt; non tàm ratione loci, quàm respectu illius, cujus authoritate in Archivio sunt reposita. (Jus Archivii enim tantùm per Doctores modò competit Prælatis Ecclesiasticis majoribus, hoc est, Episcopis, & eorum Superioribus, atque Dominis temporalibus, illis, qui in suis territoriis exercent jura Imperii, & regalium.) Sed ut Scripturæ faciant fidem, etiam requirrtur, ut Archivium sit sub custodia certi Officialis (quem appellamus Cancellarium, vel Archivistam) qui debet testari, quòd Scriptura producta fuit in Archivio reperta, & asservata, aut ex suo originali fidelitèr exemplata; & transumptum propria subscriptione, & sigillo authenticare. Videndus Piasec. *d. part. 2. cap. 5. artic. 1. num. 25. & seqq.*

Verùm in præsenti materia, Scriptura authentica reputatur, etiam decretum, sive Litteræ patentes continentes Ordinarii consensum in scriptis præstitum ad fundandam, vel construendam, aut dotandam Ecclesiam, Capellam, vel Beneficium. Nam Litteris Episcopi, ejus Sigillo munitis creditur, tanquam publico instrumento per Glos. *ad c. post cessione de probat. in v. literas, & cit.* Piasec. *n.27.*

31 Item, ex eodem textu *Personæ privatæ*, probant ex multiplicatis præsentationibus effectum sortitis per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat. Ex illis enim præsumitur titulus fundationi, vel dotationis, ut tenuit Rota in *Romana Capellaniæ 14. Jun. 1680. coràm Vicemomite num. 8.* colligiturque ex immemorabili titulus verus, vel præsumptus, quod ex *d. cap. 9.* sufficit ad probationem.

32 Sed peritur. Quot anni exigantur ad tempus immemorabile, & ad docendum de præscriptione jurispatronatus contra Ecclesiam?

Resp.

Resp. Communior sententia est, antiquissimum, & immemorabile tempus centum annos importare per DD. concordantes centenariam haberi pro immemorabili, etiam in personis suspectis; & docto de centenaria, esse probatam immemorabilem, quâ probatâ, allegatur optimus titulus, saltèm præsumptus; nam, ut observavit Glos. *ad cap. Episcopum de præscription. in 6. in notabilibus*, possessio centum annorum habetur loco tituli, qui præsumitur ex possessione tanti temporis.

Immemorabilis autèm est articulanda, & probanda, juxtà praxim traditam à Glos. in *d. cap. in verb. memoria*, & testes debent deponere de visu per 40. annos antè motam litem; de auditu à suis Majoribus, qui etiam ab aliis audiverint; & quòd nec ipsi, neq; eorum Majores viderint, aut audiverint contrarium; de publica publica voce, & fama per verbum *fuit*, & quòd non adsit initii memoria; adeout si vel unum ex dictis requisitis deficiat, nunquam immemorabilis probata censetur. Rota in *Legionen. Parochialis 27. Aprilis 1703. coram Pio num. 3.* apud Monacell. *in append. dec. 47.*

33 Alii legitimi modi, quibus secundùm jus vetus probari potest juspatronatus, admittũtur in illis verbis Cõcilii, *vel aliàs secundùm juris dispositionem*. Quare ab illis potest probari. Primò ex litteris institutionum factarum ab Episcopis de Beneficio, tanquam de jurepatronatus; quia, cùm agatur de præjudicio eorundem Ordinariorum, non solent, aut certè non debent esse faciles ad instituendos præsentatos, nisi constito sibi prius de jurepatronatus. Et propterea in probatione jurispatronatus multum defertur attestationibus Ordinariorum, tanquam attestantium de re ipsis præjudiciali. Dum enim canonizant juspatronatus, privant se spe, ulteriùs liberè conferendi; Ità plures apud *d. Barb. ad d. cap. Trid. nu. 30. & Pax Jordan. d. lib. 10. tit. 8. num. 100.*

34 Secundò. Ex sententia Episcopi, qua pronunciavit Beneficium esse de jurepatronatus alicujus, ut cum Rota in *Florentina Canonicatus* 11. *Decemb.* 1615. *coràm Buratto*, tradunt plures apud allegat. Sed sententia debet esse antiqua; & antiqua censetur, quotiès quadraginta annis retrò completis fuit promulgata, ut ex Gratiano dixit *Barb. ibid. num. 29.*

35 Tertiò. Per Insignia Familiæ sculpta in Ecclesia, vel Capella, ac per inscriptiones mentionem facientes de tali Familia; sed debent concurrere alia adminicula, & indicia, aliàs per se minimè sufficerent, ut observavit Barb. *de offic. Episcop. part. 3. allegat. 72. num.* 50. & Pax Jordan. *num.* 102. Adminicula autem reputantur, quando apparent illa esse ita antiqua, prout est Ecclesia, vel Capella, in qua sunt; adeout non possit assignari alia causa, ob quam fuerint apposita, nisi ipsarum fundatio, vel dotatio. Præsumendum enim est à Patronis fuisse apposita ad conservationem sui juris, & quòd Episcopus non permisisset, ut apponerentur, nisi, vel fundassent, aut dotassent; Vel, quando reperitur adnotatum in libris Communitatis, vel Ecclesiæ, ut tenuit Rota in *Romana Capellaniæ 14. Junii 1680 corã Vicecomite*, aut in eis visitationum Episcoporum dicitur, quòd tale Beneficiũ fuit tanquã tale collatum, & visitatum, ac cum armis Familiæ patronæ repertum. Libri enim visitationum, & Episcoporum enunciationes, quantùm ad hoc, saltèm magnum præstant adminiculum: maximè si plures sint, vel antiqui, & ab Ordinariis per suos Secretarios, vel Notarios confecti. Concordant DD. quos dat Romaguer ad Synod. Gerunden. *lib. 1. tit. 1. cap. 6. num. 6.*

36 Quartò. Admittitur probatio ex Chronicis veris, ab immemorabili tempore scriptis, Nàm his nostri Majores adhibuere fidem, & nos idem facere possumus, ac debemus, per Glos. in cap. *Inter dilectos de fid. instrument. in verb. magis.*

Notandum, quòd dum agitur de probatione jurispatronatus adversùs Ecclesiam, non sufficiunt præsentationes per 40. annos multiplicatæ, cum publica voce, & fama; quoniam, tunc Concilium requirit multiplicatas præsentationes per tempus, quod hominum memoriam excedat. Ideò, ubi per tempus immemorabile non apparet de jurepatronatus, censendum est Ecclesiam præscripsisse libertatem, proùt resolutum videtur à Sac. Congr. Conc. à qua cùm esset quæsitum: *An, si quis probaverit se per quadraginta annos præsentasse, & in possessione, vel quasi, præsentandi fuisse, admitti debeat ad præsentandum, non obstante Decreto* Concil. Trid. *cap. 9. sess. 25. de ref.*

ref. ibi *: aliasve secundùm juris dispositionem.* Sac. Congreg. censuit *non debere admitti, atque illa verba,* aliasve secundùm juris &c. *ità intelligenda esse, ut non respiciant tempus, de quo jam suprà expressè Concilium disposuit, & voluit esse immemorabile, sed respiciant alias causas, & alios modos, quibus secundùm jus vetus probari potest juspatronatus.* Fagnan. *in 3. ad cap. Consultationibus hoc tit. n.* 12. Ideò non est attendendum quidquid alii scripserint.

37 Sed quæritur. An existentes bona fide in sua quasi possessione jurispatronatus, vel præsentandi, si sibi moveatur quæstio super proprietate, teneatur de novo docere de titulo, vel manuteneri debeat in sua quasi possessione præsentandi, etiam post litem motam, & contestatam?

R. Est certum à Trid. *d. cap.* 9. irritari jurapatronatus cum quasi possessione. Quapropter ad validitatem præsentationis, vel institutionis non sufficit, quòd Præsentans communitèr reputetur Patronus, & sit in quasi possessione juris præsentandi, nisi doceat de titulo, & proprietate juris patronatus ad formam Concilii. Unde Sac. Congr. aliàs censuit *decretum d. cap. 9. sess. 25. circa probationem jurispatronatus habere locum, etiam in petitorio, & possessorio*; Ideòque admittendam non esse præsentationem, nec præsentati institutionem faciendam esse, nisi probato priùs jurepatronatus ad ad præscriptum ejusdem Concilii. Nec deferendum est Authoribus, qui in oppositum allegantur, quia fortè scripserunt antè Concilium, ut *ibid.* Fagnan. *num.* 14.

38 Modò descendendo *ad genus personarum potentium*, in quibus præsupponitur potiùs usurpatio, quàm legitimus titulus jurispatronatus: supponendum est de ipsarum numero esse omnes Dominos temporales, quocunque nomine nuncupatos, etiam si recognoscant Superiorem in suis dominiis: Duces, Principes, Marchiones, Comites, Barones, & Potentes de Familia, proùt notavit Barb. ad d. *cap. 9. à num. 32. usque* 44. Genuen. *cap. 63. num. 6.* & Fagnan. *in 1. ad cap. Querelam de elect. n.* 13.

Prædicti itaque, dum authentico documento non probant juspatronatus ex dotatione, constructione, vel fundatione, obligantur secundùm expressa in d. Decreto Concilii ad probandam immemorabilem; at hæc eis non sufficit, ut ibi text. sed præterea authenticis Scripturis probari debent præsentationes continuatæ, & effectum sortitæ, non minori spatio, quàm quinquaginta annorum. Quod est de forma, & substantia probationis: super qua non recipiuntur testes, nec de illis Concilium confidit, cùm proptèr potentiam partis in eis de facili possit cadere præsumptio subornationis, & falsitatis.

39 Ideò probatio per testes personis suspectis non suffragatur, nisi authenticis Scripturis de dd. præsentationibus, forma, & modo præscripto doceant. Cùm enim in illis plenior, & exactior probatio juxtà textum Concili requiratur, non censetur sufficiens, & concludens probatio, si soli testes de immemorabili testentur, sed ulteriùs necesse est, ut præsentationes pro eo tempore Scripturis canonizentur.

40 Nec sufficit una præsentatio, licèt habuerit effectum 50. annorum spatio, & ultrà; nàm Concilium non contentatur unica præsentatione, sed plures requirit, easque effectuatas, & continuatas, & non interruptas spatio 50. annorum, & id est de forma ad tex *dicti cap.* 9.

41 Sed quid, si Instrumentum authenticum, quo juspatronatus legitimè probetur, vel authenticæ Scripturæ, per quas docebatur de dd. præsentationibus, sint deperdita? an per testium depositiones super immemorabili, & instrumentis deperditis, constet sufficientèr de jurepatronatus?

Resp. Videtur non constare sufficientèr. Nàm juxtà dicta Trid. *ibidem* in personis, in quibus juspatronatus plerumque ex usurpatione quæsitum præsumi solet, ultrà probationem temporis immemorabilis pro forma requirit, ut præsentationes spatio 50. annorum continuatæ, authenticis Scripturis probentur; & ideò non satisfit probando per testes, de quibus Concilium non confidit, ut ex mente Sac. Congreg. decidit Rota in Sabinen. *Beneficii 1582. coràm Clemen. VIII.* apud Fagnan. *in 5. ad cap. Cùm olim il 1. de privil. num.6.*

42 Genuensis verò affirmativam defendit *d. cap.63. n.* 11. concludens, quòd

etiam

etiàm quando probatio per Scripturas eſt de ſubſtantia, ſi ſunt deperditæ, admittuntur teſtes d. c. *cum olim*. In quo expreſsè deciditur contenta in Inſtrumento perdito probari poſſe per teſtes, qui illud perlegerunt; ſi deponunt de tenore,& quod erat ſine vitio, ut per Gloſ. *in verb. ſine reprehenſione*. Et in caſu, ſi deponant etiam, quòd beneficium fuit ſemper collatum ab Epiſcopo ad præſentationem Patroni. Idque eſt probandum per teſtes peritos, legitimos, & juratos; nec cenſetur Concilium in ſua diſpoſitione voluiſſe comprehendere caſum ita extraordinariũ: Lex enim non conſiderat, nec aptatur iis, quæ raròaccidunt; nàm de iis, quæ raròcontingunt,non debent jura fieri, *l. nàm ad ea ff. de legib.* Cæterùm, præciſis dd. circumſtantiis, probationes juriſpatronatus à Potentibus debent fieri ad præſcriptũ Concilii, nec eſt eis aptabilis diſpoſitio *d. cap. cùm olim*. Quin potiùs, quantùm ad illas reputari debet à Concilio correctum.

43 Sed quid dicendum de jurepatronatus mixto Univerſitatis, vel Potentium, & Privatorum hominum?

Reſp. Non requiruntur ampliores illæ probationes,quas exigit Concilium in iis perſonis, vel Univerſitatibus, in quibus id jus plerumquè ex uſurpatione quæſitum præſumi ſolet, ſed ſatis eſt ordinarias adhibere. Nàm ſi Univerſitas, vel Potentes acquiſiviſſent juſpatronatus uſurpatione, non permiſiſſent, ut alii compatroni unà id jus acquirerent, nec eos admiſiſſent, ſed ipſi totum uſurpaſſent. Et hinc ſequitur, vel, quòd jus patronatus non uſurpaverint, ſed juſto titulo acquiſiverint, unà cum privatis perſonis;vel,ſaltèm quòd illud non uſurpaverint Eccleſię,ſed potiùs præſcripſerint contra privatos. Quæ ſententia videtur approbata à S. C. Concilii in *Feſulana juriſpatronat.* Quæ cenſuit *in jurepatronatus hoc mixto Univerſitatis, & Privatorum non requiri probationes, quas requirit Concilium, ubi viget præſumptio uſurpationis*. Quòd priùs deciſum fuerat in cauſa *Amien.* apud Fagnan. in *d. 3. ad cap. Cum propter num.*87. & videndus etiam in 1. *ad d.c. Querelam n.*10.& 11.

44 At petitur. An ſimplices Litteræ patentes Baronum, ſeù Univerſitatum ad juſpatronatus præſentantium veniant nomine Scripturæ authenticæ ad effectum probandi juſpatronatus ad formam Trid. *d. cap.*9.

Reſp. Affirmativè ex S. C. Conc. 4. *Febr.* 1651. apud Pignatell. *to.* 1. *conſ.* 137. dummodò fuerint exhibitæ in Actis, & effectuatæ.

45 Quæritur. An juſpatronatus legitimè acquiſitũ ad alios trãsferri poſſit?

Reſp. Affirmativè ex generali regula, quòd cum Univerſitate bonorum, quibus adhæret, etiam juſpatronatus tranſit in eum, in quem bonorum Univerſitas transfertur, per cap. *Cùm Bertholdus de ſent. & re judic.* cap. *Ex litteris*, & cap. *Cùm ſæculum de jur. patronat.* Quod ſupponitur à Tridentin. *d. cap.*9. ibi: *Nec dictum juſpatronatus venditionis, aut alio quocunque titulo in alios contra canonicas ſanctiones transferre præſumant.*

46 Devolvitur juſpatronatus venditâ hæreditate, d. c. *cùm ſæculum de jurepatr.* Si tamen non ſit perſonale, ſed reale connexum, & bonis adhęrens: ac vendatur Univerſitas bonorum, aut ſaltèm vendatur univerſalitèr locus, ut Caſtrum Feudum, vel Villa, in qua ſita eſt Eccleſia patronata. Alioquin, etiamſi vendantur aliquæ partes, vel aliqua jura tantùm, non cenſetur juſpatronatus tranſire, ut allegatis Abbate, & Decio tradit Piaſec. *part.*2. *cit. cap.*5. *art.*1. *num.*47.

47 Dices. Juſpatronatus vendi non poteſt, & Trid. *d. cap.*9. cap. *de jure hoc tit.* & dum venditur committitur ſimonia, quia ſpirituali annexum, *d. cap.* & cap. *Quanto de Jud.*

Reſp. Utique: quia Juſpatronatus eſt antecedentèr ſpiritualibus adnexum: eò enim tendit, & id reſpicit, ut eligantur, præſententurque Miniſtri Eccleſiaſtici,qui ſpirituales actiones peragant, & Divina Officia celebrent: vel quia ad actiones ſpirituales præparat, & ratione hujus præparationis ſpirituale nominatur,Gonzalez in 2. *tit.* 1. *cap.*3. *n.*8. Imo in contractu non eſt nominandum, nec proptèr illud augendum eſt pretium, aliàs vendens illo eo ipſo privatur, ut in *d. cap.*9. *Conc.* Et Eccleſia acquirit libertatem, Piaſec. *cit. num.*48.

Propterea cum univerſitate rerum ſivè venditis, & donatis, vel Fiſco addictis juſpatronatus non miniſterio hominis, ſed miniſterio juris in alium tranſit acceſſoriè propter connexionem, & in quã-

dam necessariam consequentiam rei venditæ, cui adhæret.

48 Neque in translatione jurispatronatus per Universitatem bonorum requiritur assensus Episcopi, Piasec. *cit. nu.* 44. Nisi ipsum nominatim donetur Laico; nàm isto casu absque assensu illius donatio non tenet, *cap. Illud hoc tit.* Tunc enim non accessoriè, sed per se transit. Limitatur, nisi donatio fiat Ecclesiæ, vel loco Religioso cap. *si Laicus hoc tit. in 6.*

49 Quid dicendum de creditore, qui tenet pignori obligata bona, super quibus reperitur juspatronatus?

Dicendum in creditorem non transire juspatronatus, seù jus præsentandi, ut legitur in *d. cap. cùm Bertholdus*; Quoniàm in eum nec directum, nec utile dominium rei pignoratæ transfertur. Creditor enim tenetur restituere omnes fructus, quos percipit ex re pignorata, vel computare in solutionem sortis principalis, ut dicitur in cap. *Cùm contra de pignor.* & cap. *Plures de usur.* Sed si creditor præsentaret, & ad præsentationem sequeretur collatio Beneficii (quæ est fructus jurispatronatus per DD. apud Fagnan. in 3. ad *d. cap. ex litteris nu.* 16.) creditor illum fructum lucraretur contra naturam pignoris: mutuum enim debet esse gratuitum, c. *consuluit de usur.*

50 Hìc pro pleniori notitia dictæ translationis notari debet juspatronatus aliud esse *hæreditarium*, & aliud *gentilitium*, seù *familiare*. *Hæreditarium* dicitur, quod transit ad quoscunque Patroni hæredes, tàm sanguinis, quàm extraneos. *Gentilitium* verò nuncupatur, in quo tantùm succedunt illi, qui sunt de sanguine, & Familia Fundatoris, ut sunt filii, & ipsius consanguinei.

51 In hæreditario hæredes succedunt, & præsentant per stirpes, non per capita, Clement. *Plures hoc tit.* Præsentatio autem, & successio per stirpes dicitur, cùm plures succedentes uni, habent unicam vocem in præsentatione. Et propterea, quia hæredes uni succedunt, unumque repræsentant (qui, si viveret, unicam vocem haberet) & ipsi unum votum habent. Quarè si unus Patronus relinquat tres, aut plures hæredes, isti succedunt Patrono defuncto; non, ut tres Patroni, sed ut unus Patronus in jure stirpis. Et ubi discordes fuerint in præsentando, possunt inter se convenire, ut in unum Clericum præsentandum consentiant: vel, ut alternis vicibus singuli eorum præsentent: hoc est, quòd unus prima vice, qua occurrit vacatio, alter secundâ, & alter tertiâ, ut post Gloss. *ibid. in verb. Alternis vicibus*. Videatur Fagnan. ad *d. cap. Perlatum n.* 15. *usq; in fin.*

52 Quando hæreditarium spectat ad Collegium, præsentatio pertinet ad omnes de Collegio, non ut singulos, sed ut universos collectivè, adeout tota Communitas constituat unum actum præsentationis, Piasec. *cit. num.* 43.

53 In gentilitio verò præsentatio fit per capita; quia omnes de Familia in capita æque succedunt, ad quos, ut ad singulos præsentatio spectat, *ibid.*

54 Quæritur. Petrus, institutis N.N. hæredibus suorum bonorum, inter quæ habet juspatronatus Beneficii, relinquit eorumdem bonorum usufructuariam uxorem: petitur, an jus præsentandi competat hæredibus, vel uxori?

Resp. Jus præsentandi pertinet ad uxorem usufructuariam omnium bonorum. Ponderando, quòd præsentatio, & cœtera spectantia ad juspatronatus computantur inter fructus hæreditatis; quos certum est spectare ad usufructuarium, Fagnan. *ad cap. ex litteris num.* 57. *hoc tit.* Apud quem plures, concordantes juspatronatus transire, etiam ad usufructuarium universalem, & non remanere apud hæredem proprietatis; Ad quem tamen revertitur, finito usufructu, ut latè Lambertinus *de jurepatronat. part.* 2. *lib.* 1. *qu.* 10. *principal. art.* 3. ubi etiam *num.* 22. *vers. Posset etiam dici.*

An autem juspatronatus transeat in fidei commissarium? Resolvitur affirmativè, si juspatronatus sit reale bonis annexum, & hæc universalitèr in ipsum trāseant. Transit etiam cum dote uxoris; sed Maritus præsentat, quia Maritus habet jus percipiendi fructus ex dote.

55 Quæritur. An juspatronatus gentilitium competens illis de Familia, & agnatione, seù cognatione Fundatoris, istis extinctis, transeat ad hæredes Ultimi de illa Familia, vel extinguatur, & Ecclesia libertatem recuperet?

Præmittitur cognationem, seù consanguinitatem definiri: *est vinculum personarum ab eodem stipite descendentium, carnali propagine contractum*, cap. *series*

35.

35. *quæſtione* 5. & dicitur conſanguinitas, quaſi ſanguinis unitas; & cognati ab eo dici putantur, quòd quaſi unâ, communitervè nati, vel ab eodem orti, progenitivè ſint.

56 Modò, ad partem negativam eſt Lambertin. *cit.* 2. *part. artic.* 5. 2. *quæſt. principal.* & tradit extingui; adduciturque authoritas Baldi *conſ.* 400. *circa primo num.* 1. *&* 2. *vol.* 2. In quo conſultus; an juſpatronatus conceſſum filiis poſt eorum obitum tranſiret ad extraneos hæredes? Stetit pro negativa; Conſiderans, quod juſpatronatus conceſſum filiis, videtur denegatum extraneis, ea qualitate carentibus. Siquidem expreſſio *illorum de familia* hoc caſu cenſetur taxativè facta ad excluſionem aliorum hanc qualitatem non habentium. Quemadmodum juſpatronatus relictum filiis maſculis, in eorum defectum non tranſire ad fœminas, ſed extingui, & Eccleſiam remanere liberam dixit Genuen. apud Fagnan. *cit. ad d. cap. Perlatum hoc tit. num.* 17. Quoniam expreſſio maſculorum cenſetur facta ad excluſionem fœminarum.

57 Pro ſolutione diſtinguendum eſt. Vel Fundator voluit juſpatronatus eſſe illorum de Familia taxativè, itaut ad eos tantùm pertineat, & non ad eorum hæredes; & tunc certè ad hæredes extraneos non tranſit, ſed extinguitur, extincta agnatione & Eccleſia fit libera. Poteſt enim Fundator in fundatione juſpatronatus inducere in præjudicium deſcendentium, vel extraneorum hæredum, prout ei libuerit, arg. *ex cap. ſi Laicus hoc tit. in* 6.

58 Vel juſpatronatus fuit conceſſum illis de Familia ſimplicitèr, & ſine ulla taxatione, & hoc caſu ſimplicitèr tranſit, etiam ad extraneos hæredes, non ex proviſione hominis, ſed ex proviſione Legis. Etenim proviſio hominis regularitèr non tollit proviſionem juris communis in eodem caſu: & caſus omiſſus relinquitur diſpoſitioni juris communis, *l. ſi cum dotem in princip. ff. ſolut. matrim.* Sed juſpatronatus ex proviſione Legis eſt tranſitorium, etiam ad extraneos hæredes, ex d. cap. *Perlatum*: ubi Littera de hæredibus indiſtinctè loquitur, & tenet Gloſ. *in cap. conſiderandum* 16. *quæſt.* 7. ergò proviſio hominis in reſervando juſpatronatus illis de Familia non facit, quin, illis deficientibus, ex proviſione Legis ad extraneos hæredes tranſeat. Sic enim proviſio hominis convenit cum proviſione Legis, & utraque in ſuo caſu ſervatur: hoc eſt, illa hominis, quando ſuperſtes erit aliquis de Familia: Illa verò Legis, ubi Familia defecerit; Maximè, ſi homo non loquitur excluſivè ad alios; nàm tunc, quia expreſsè loquitur homo, lex ſilet.

59 In caſu autem Fundator non loquitur cum excluſione ad extraneos. Nec obſtat, quod juſpatronatus fuerit reſervatum illis de Familia, & in inſtrumento iſti nominentur, & non alii. Nàm verba illa *de Familia* non important taxativam aliquam, niſi addantur alia verba taxationem denotantia, ſed ſtant ſolùm demonſtrativè. Et quando aliquam taxationem importarent, intelligenda eſſent durante Familia, non autem ea deficiente. Et ideò, Familiâ extinctâ, caſus à Fundatore omiſſus regulari debet ad juris diſpoſitionem: Ità Genuen. *cap.* 101. *n.* 1. Fagnan. *cit. n.* 27. Et reſolvit Rota in una *Cremonen. jur. patronat.* 6. *Junii* 1578. *coràm Card. Seraphino*.

Per quæ patet rationem ex adverſo productam nihil concludere.

60 Quæritur. Decem ſunt Patroni ejuſdem Beneficii, & in diſcordia repræſentant: quinque Cajum, tres Titium, & duo Lælium, quis eorum eſt præferendus, & ab Ordinario inſtituendus?

Reſp. Cajus præſentatus à quinque, cap. *Quoniam hoc tit.* ibi: *Qui majoribus juvatur meritis, & plurimorum eligitur, & approbatur aſſenſu*. Quarè ille præſentatus in diſcordia Patronorum præfertur, qui idoneus eſt, & habet plures voces. Et ità illa præſentatio valida eſt, quæ facta eſt à majori parte Patronorum reſpectu minoris, licèt non ſit facta à majori omnium: in quo præſentatio differt ab electione. Etenim in hac non ſufficit, ut quis eligatur à pluribus partibus comparatione minorum, ſed requiritur major pars Collegii per text. in cap. *Eccleſia il primo de elect.* & Clement. *Exivi de verb. ſignif.* & diximus ſupra cap. 16. *num.* 18.

Non nego me potuiſse dictis alia plura addere, ſed ne nimis diſpliceam, remitto Lectores ad citatos Authores. Verùm hoc unum, vel alterum adiiciam.

61 Primò, quòd juſpatronatus aliud eſt *activum*, aliud *paſſivum*. Activum eſt, ex quo Patronus poteſt preſentare ad Bene-

neficium. Passivum vero, per quod certi de aliqua Familia (si idonei adsint) exclusis extraneis, debent ad Beneficium præsentari, & admitti.

62 Secundò. Quòd Episcopi non possunt visitare Capellas, sivè Altaria de jurepatronatus Laicorum in Ecclesiis Regularium erecta, quibus cura animarum non imminet, ex Sac. Congregat. apud Fagnan. *in primum ad cap. Grave de offic. Ordinar. num.* 48. & Pignatell. *tom.* 10. *consult.* 39. *num* 9.

63 Tertiò. Quòd negligentia Patronorum in præsentando non punitur in pecunia, sed juris sui amissione pro illa vice, Sac. Congr. Episcop. *in Piscien.* 30. *Januar.* 1582.

64 Quartò. Quòd Patroni Laici non possint tenere claves suarum Capellarum, ead. Sac. Congr. in *Januen.* 18. *Martii* 1587.

65 Quintò. Quòd Fundatori Conventus concedendum est juspatronatus honorificum, & quod in collectis exprimantur nomina defunctorum, non autem vivorum, 14. *Januar.* 1606. *&* 3. *Aprilis* 1620. Pascucc. *v. Juspatronat. in fin.*

66 Sextò. Quòd Patronis Capellarum, sivè Altarium, quæ sunt inornata, & indotata, præfigitur terminus ad ea resarcienda. Undè possunt concedi aliis Patronis, qui eis provideant, si proprii post tertiam monitionem cum aliquo intervallo, vel termino non adeò coarctato, ab Ordinario faciendam, id præstare negligant, vel recusent; daturque Regularibus, & aliis Superioribus Ecclesiarum facultas disponendi de eis ad libitum, scilicet diruendi, vel aliis concedendi eadem Sac. Congr. in *Mutinen.* 2. *Maii* 1601. *&* 2. *Januar. &* 3. *Julii* 1602. *&* 16. *Februar.* 1603. *&* 9. *Januar.* 1604. *&* 9. *Octobr.* 1618. prout legitur in Pignatello *tom.* 9. *consult.* 82. *num.* 142. *& sequent.* Vide, quæ dixi supra *cap.* 9.

67 Septimò. Quòd Patroni inter propria jura non habent jus sepulturæ, nisi in fundatione illud sibi reservaverint. Quarè sunt sepeliendi in Parochia, nisi alibi elegerint, vel habeant sepulturam, Petra *Com. tom.* 2. *ad Constit.* 7. *Gregor. IX. num.* 14.

CAPUT XXIX.

Officialis quoad jus Regaliæ.

SUMMARIUM.

1 *Agitur de significato regaliæ.*
2 *Ejus legitima descriptio.*
3 *Fructus Ecclesiæ vacantis restituuntur successori Prælato.*
4 *Taxantur pœnæ adversus usurpantes bona Ecclesiarum.*
5 *Tempore Sedis vacantis fructus conservantur apud Oeconomum.*
6 *Opinio modernorum Regalistarum.*
7 *Impugnatur.*
8 *Jura Patronis ab jure Canonico concessa.*
9 *Agitur de origine juris Regaliæ.*
10 *Feuda Ecclesiis à Principibus collata.*
11 *Investitura describitur.*
12 *Duo in Investituris reprehenduntur.*
13 *Pontifices Investituras reprobarunt.*
14 *Henricus V. Investituras cedit Ecclesiæ.*
15 *Quid in Conc. Lugdunensi* II. *dispositum sit de jure Regaliæ.*
16 *Extensio Regaliæ probibita in eodem Concilio.*
17 *Quædam propositiones adversus Primatum Romani Pontificis.*

§. I.

Suprema Pontificis Romani potestas in temporalia Principum.

1 *Romanus Pontifex habet indirectam potestatem in temporalia Principum, usque ad* 6.

§. II.

Primatus Romani Pontificis supra Concilium Generale.

1 *Pontifex Romanus est supra Concilium Generale.*
2 *Papa est supra omnes Episcopos, etiam in Concilio congregatos.*
3 *Concilia à Papa robur accipiunt, & ab eo confirmantur.*
4 *Concilia confirmationem petunt à Summo Pontifice, usquè ad* 6.
7 *A Pontifice ad Concilium appellatio probibita.*
8 *Qua ratione Papa sit Filius Ecclesiæ.*
9 *Concilium absque Papa congregatum est acephalum.*
10 *Referuntur fragmenta bistoriæ Concilii tùm Pisani, tùm Constantiensis, & Basileensis, usque ad* 21.

§. III.

§. III.

Primatus Romani Pontificis suprà jus positivum Ecclesiasticum.

1 *Romani Pontificis praeminentia suprà jus positivum, usque ad* 4.

§. IV.

Romani Pontificis infallibilitas etiàm extrà Concilium.

1 *Romani Pontificis infallibilitas in definiendis quæstionibus fidei, & morum, usque ad* 3.

4 *Epitome nonnullarum propositionum, quæ à Romanis Pontificibus extrà Concilia fuerunt proscriptæ.*

5 *Romani Pontificis infallibilitas in definiendis, etiàm quæstionibus tùm facti connexi cùm fide, tùm facti dogmatici.*

6 *Errores Quietistarum proscripti ab Innocentio XI. usque ad* 9.

10 *Forma regendi Ecclesiam non est Democratica, nec Aristocratica, sed Monarchica, usque ad* 15.

JUs Regaliæ Scriptoribus Italis vix notum, ab exteris in sua natura alteratum, non semel gravissimis contentionibus causam dedit. Cùm enim plures pro Curiis Principum scripserint, ipsum plus æquo extenderunt, & importabili servitute Ecclesias gravarunt; contrà quos exscribenda nonnulla ex probatis Authoribus suscepimus.

1 Regalia itaque varia significat. In plurali, denotat.

I. Collectam, quæ fit mandato Regis, vel Imperatoris; aut tributum, quod Regi debetur. *cap. Si tributum* 11. *quæst*. 1. & juxtà expositionem *Glos in cap. Prætereà il* 2. *de jur. patronat. verb. Regium*: aut jura, quæ Imperatori solvi consueverunt, ut, portus, vectigalium & similium; quæ dominii independentiam præseferunt, & ad jura Principatus censentur spectare. Glos. *in cap. Generali de elect. in* 6. *in verb. Regalia* allegans *lib. Feud. cap. Quæ sint Regalia*.

II. Significat Feuda, quæ Imperator, vel Reges iis concedunt: quos muneribus augere intendunt, sed ea lege, ut ipsi teneantur fidelitatem exhibere, & aliqua honesta servitia præstare, proùt DD. concordant *in tit. de Feud.* & proindè non ineptè consueverunt vocari *Beneficia regalia*.

III. Significat Castra, Civitates, & bona, quæ Ecclesia Romana à Christianorum Principum pietate recepit; & dicuntur non modò patrimonium, verùm *& Regalia Beati Petri*, proùt expressè in restitutione Investiturarum ab Hērico V. Imperat. facta, ut in calce *ad const. unic. Calisti II. Bullar. tom.* 1.

2 Tandem, jus Regaliæ in singulari usurpatæ, nihil aliud est: *quàm jus quoddam custodiæ, & depositi*; ut, cùm aliqua Ecclesia Cathedrali vacante, fructus interim, qui proveniunt, à Principibus loci custodiuntur, aut eis in depositum committuntur, ut eos novo Ecclesiæ Pastori integros restituant.

3 Siquidem Sacris Canonibus cavetur, quòd fructus Ecclesiæ vacantis Successori Prælato, non alteri cedant, nisi Sedes Apostolica aliud disponat, nec possunt alienari. Ita Alexander. III. *in cap. Cùm vos de Offic. Ord.* loquitur Episcopo Cantuarien. ejusque Suffraganeis, ibi -- *Fraternitati vestræ mandamus, quatenùs, si quando in vacantibus Ecclesiis, in quibus Ecclesiastica persona, præsentationem non habet, vel quia personæ minùs idoneæ præsentantur, vel aliâ de causa de jure personas non poteritis in eis instituere, appellatione remota, ponatis Oeconomos, qui debeant fructus percipere, & eos, aut in Ecclesiarum utilitatem expendere, aut futuris personis fidelitèr reservare.* Cap. Quia sæpè *de elect. in* 6 ab Officio, & Beneficiis suspenduntur singulares personæ Conventus, Capituli, & Collegii, occupantes bona Ecclesiarum, Cathedralium, Regularium, & Collegiorum tempore vacationis obveniētia. Cap. in quibusdam *de pœn.* Patroni, Advocati &c. vendicātes sibi in Ecclesiis, etiam vacantibus, plusquàm jura permittant, per censuram compescuntur. Et *cap. Prætereà il* 2. *de jur. patronat.* legitur. *Præsenti Decreto statuimus eos, sivè Advocati, sivè Patroni, vel Vice-Domini sivè Custodes, vel Guardias habentes, seù quocunque Nomine censeantur, à gravaminibus Ecclesiarum cessare.*

4 Tridentinum paritèr *sess.* 22. *c.* 11. *de refor.* submittit excommunicationi

Papæ reservatæ (& Patronatu, si Patroni fuerint, ipso facto privantur) occupatores, & sibi præsumentes usurpare alicujus Ecclesiæ bona, fructus, & jurisdictiones. Cap. 3. *sess.* 24. *de reform.* prohibet, ne Patroni se immisceant in proventibus bonorum Ecclesiæ, *nisi quatenùs id eis ex institutione, aut fundatione competat*, Et *sess.* 25. *cap.* 9. *de reform.* repetit dispositionem, & Patronis vetat, ne ulla causa, vel occasione se ingerant in perceptione fructuum, & proventuum Beneficiorum, qui fuerint etiam de jurepatronatus ipsorum: *sed illos liberè Rectori, seù Beneficiato, non obstante etiam quacunque consuetudine distribuendos dimittant*.

5 Provisio autem Oeconomi, Sede Episcopali vacante, jàm fuerat sub dispositione Concil. *Gen. Chalcedonen. Can.* 25. statuentis proventus Ecclesiæ viduatæ pœnes Oeconomum ejusdem Ecclesiæ intactos, & integros reservandos esse. Quod decrevit etiam Synodus Quinisexta *can.* 25. relato *in cap. Non licet* 12. *q.* 2. Subindequè Trid. *d. sess.* 24. *cap.* 6. *de reform.* repetit faciendam esse à Capitulo electionem Oeconomi, qui de Ecclesiæ vacantis fructibus, & proventibus Curam gerat, redditurus posteà Episcopo electo rationem; & proindè, ut de ejus fidelitate constet, debet inventarium de fructibus conficere, & nil alienare, nisi fructus, qui servando servari non possunt; isti enim ut vendantur, expedit Ecclesiæ; sed pretium non debet sibi imbursare, sed reservare novo Prælato.

Nec ab alio est Oeconomus constituendus, quā à Persona ecclesiastica per *alleg. jura, & per cap. etiam* 18. *sess.* 24. *de reform.* Neque alius deputandus est, quā Clericus. Quoniàm res Ecclesiasticæ à Clericis tractari debent; & potest persona Ecclesiastica faciliùs ab Episcopo cogi ad rationem reddendam, per *l. Omnes* §. *Nihilominus C. de Episcop., & Cleric.*

Sed inter tot Sacrorum Canonum præsidia impediri non potuit, quìn plurimorum cupiditas, & auri fames adversùs Ecclesiasticas leges olìm prævaluerit; adeò ut, quæ dicebatur Custodia, cœpit esse occupatio, & ipsorum Patrimonium. Tutela verò protectionis, quæ defendere debebant temporalia Cathedralium, maximè vacationis tēpore, formam gravaminis accepit, Et sic, quod ad defensionis subsidium fuit inventūm, ad depressionis dispendium accessit, proùt aliàs conquestus est Innoc. III. *d. cap. In quibusdam*. Plures enim jure custodiæ non contenti, ad occupandos Ecclesiarum vacantium fructus processerunt, eos in usus proprios convertendo. Quinimmò ulteriùs progrediētes, ordine rerum mutato, in alienam mensem falcem ponere non horruerunt, conferentes pleno jure Beneficia Ecclesiastica, Episcopali Sede vacante. Ab Aulicis ratione seducti, non esse tunc temporis opus institutione Episcopi, sed solùm placitum Principis sufficere; id concludentes ex eo, quòd Beneficiorum collationes partes sint fructuum Ecclesiæ vacantis.

6 Propterea moderni Regalistæ dixerunt jus Regaliæ duo ad minùs jura comprehendere. Alterum percipiendi, ac sibi vendicandi fructus Ecclesiæ vacantis: quod temporalem Regaliam vocant. Et alterum conferendi tempore vacationis Beneficia: quod per eos ad spiritualem Regaliam pertinet, ut notavit Author *Regal. Sacerdot.* §. 1. *n.* 13.

7 At non videtur difficilè falsitatis opinionem arguere, cùm ex directo id affirmet, quod leges Canonicæ proscripserunt. Occupationē fructuum utriusque juris dispositione interdictā vidimus. Restrictamq; ad Prælatos Ecclesiasticos esse Beneficiorum Ecclesiasticorum collationem ostenditur *cap. Relatum de jur. patronat.* Et à Trid. *sess.* 14. *cap.* 13. *dd. sess.* 24. *cap.* 18., *& sess.* 25. *cap.* 9. Omniumque sensus esse debet ea ad Laicos non pertinere, cùm extrà Potentiam secularem sint, nullamque proportionem ad eam retineant. Nisi Regalistæ, & quotquot partes Principum agunt, affingant jurisdictionem spiritualem posse à Laicis derivare. Nàm hæc sæpè Beneficiatis in Capitulis competit: vel ea, quæ sunt Ordinis, debent exequi: omnesque Ministeriis spiritualibus deputantur: Ad quæ à Laicis sanè potestas dari non potest: legatur *cap. qui res de reb. Ecc. alien. &c.*

Vident Regalistæ falsa omnino evulgasse: sed adhuc, nè rationi, & veritati cedant, distinguunt in Beneficiis hæc duo: *Functiones spirituales, & redditus temporales*: & juxtà distinctionem docent, Principem in vim juris Regaliæ conferre, non potestatem exercendi functiones

nes spirituales, sed jus dumtaxat percipiendi redditus temporales illis annexâ.

Sed ex vero ad falsum descendunt. Nàm, licèt inter se illa duo apertissimè differant, tamen negari non potest, quin unum ab alio dependeat. Siquidē jus percipiendi redditus, radicatum, & annexum est facultati exercendi Ecclesiastica Ministeria:& ad hunc effectum datur juxtà illud: *Beneficium datur proptèr officium, cap. Quia per ambitionem de rescript. in 6. & cap. eos 8. dist.* dicitur *sequela officii*. Et proptèr talem connexionem sequitur, ut ab eodem Conferente dictum jus, & facultas procedat; siquidem in connexis non datur divisio. Et ità conferens debet in se habere potestatem Ecclesiasticam, & spiritualem; aliàs quomodo dat, quòd non habet? Vel, si Princeps potestatem exercendi spirituales functiones non confert, nec tale jus tribuit.

8 Undè Patronis Beneficiorum Jura, & Ecclesiasticę Leges jus tribuunt pręsentandi Prælato Ecclesiastico, nominandique ad Beneficia vacantia Clericos, secundum ea, quæ notantur à Glos. *ad d. cap. In quibusdam verb. jure permissum.* In quo DD. concordant: neque aliud significatur, cùm dicitur à Patronis Beneficia conferri: cum verissimè juxtà qualitatem beneficii conferantur, vel à Pontifice, vel Episcopis, aut aliis Prælatis ad ipsorum præsentationem ex *cap.* 18. *sess.* 24. *vers. si vero de ref.*

9 Quæritur. *Quid de juris regaliæ origine sit dicendum, & unde initium caperit?*

Propositum dubium est valdè implexum, & difficile. Verùm originem duxisse, & sequelam ad Investituras Feudorum esse videtur, proùt non obscurè concludunt Auctores de hac materia scribentes.

10 Proindè sciendum. I. Quòd postquàm Regum Christianorum indulgentiâ factum est, ut Ecclesiæ multis Feudis, & dominiis fuerint auctæ, hæc ipsa amplitudo, & opus servitutem ipsis Ecclesiis pararunt, ut dixit D. Bernardus *serm. ad Pastores*, ibi: *Duplex dominium Prælatorum: habent enim claves Ecclesiæ, quibus claudunt, & nemo aperit; habent, & regalia, quia Domini sunt Urbium, & Oppidorum; nec solùm Episcopatus, sed etiam Consulatus habent, ut meritò eis dicatur, quid ultrà debui facere, & non feci? sed, quòd datum est illis in adjutorium, factum est illis in scandalum.* Eaque formâ illis auctis, cùm Principes viderent se posse ab Episcopis metuere, ut eos sibi devincerent, cum ipsis quantùm ad feuda, & regalia Episcopatibus annexa, & unita in usum deduxerunt Investituras.

II. Quòd, Episcopo defuncto, annulus, & baculus Pastoralis Principi mittebantur: apud quem erant, donec Successor eligeretur, & ea de manu Principis iterùm reciperet, ut per Gonzalez in 1. *c.43. tit. 6. n.6.* Ad quem etiam ex Auctore *tract. regal. lib. 1. cap. 6. num.* 2. Feuda revertebantur, & tamdiù illa occupabat, quamdiù novus Episcopus per Investituram acciperet. Verùm eò Principes, sede Episcopali vacante, devenerant, ut non modò Feuda repeterent, sed redditus etiam, & Beneficiorum collationes pro eo tēpore occuparent, ut ibid. *num.* 4.

11 III. Quòd Investitura idem erat, ac *immissio in possessionem feudorum*.

12 Quæ quoad Episcopatus hoc ritu fiebat: dato nimirùm per Principem Annulo, & Baculo Pastorali (quæ, cū essent insignia Dignitatis, cui Feuda erāt unita, vulgò credebatur Principes dignitatem Ecclesiasticā conferre) & præstito Principi per Episcopum fidelitatis juramento, quo ad certa eidem exhibenda officia se obstringebat, ut apud *cit.* Gonzalez à *n.* 5. Quę duo in Investituris reprehēdebantur.

13 Investituras jàm prohibitas in Conc. Nicæno II. *act.* 8. & 10. demùm, ut de Ecclesia hujusmodi abusum tolleret, improbavit, damnavitque Gregor. VII. in Synodo Romana V. pronunciato anathemate in Imperatores, & Reges, qui illas darent, & in Episcopos recipientes, Bail. *sum. Conc. tom.* 2. *sæcul.* 11. *pag. mihi* 377. Coriolan. *Breviar. Cronolog.* Cabasut. *notit. Eccl. ad an.* 1133. Spondanus *tom.* 2. *Epitom. ad ann.* 1077. *num.* 9. & 1078. *num.* 3. Idem statuit Urbanus II. in Synodo Claramontana apud d. Bail. & subindè Paschalis II. & Callistus II. in Conc. Lateranen. 1. *de an.* 1122. *apud* Annat. *apparat. ad Theol. posit. lib.* 5. *art.* 10.

14 Undè Henricus V. Imperator Investituras, & regalia reddidit Catholicæ Ecclesiæ; ut ex formula restitutionis ad calcē Const. un. *Callisti II. to. 1. Bull.* Et ibi ejusdem Pontificis rescriptum ad eundē Henricū. Proptèr quòd diù agitata de Investi-

vestituris controversia finem obtinuit.

Ex quibus ad quæsitum discurri, aptarique potest responsio.

15 Quæritur. *Quid sit in Concilio Lugdunen. II. sub Greg. X. dispositum circa jus Regaliæ?*

Resp. Id totum, quod legitur in c. *Generali de elect. in 6.* ibi: *Generali constitutione sancimus universos, & singulos, qui Regalia, Custodiam, sivè Guardiam, Advocationis, seù Defensionis titulum in Ecclesiis, Monasteriis, seù quibuslibet aliis piis locis de novo usurpare conantes, bona Ecclesiarum, Monasteriorum, aut locorum ipsorum vacantium occupare præsumunt, quantæcunque dignitatis honore præfulgeant: Clericos etiam Ecclesiarum, Monachos Monasteriorum, & personas cæteras locorum eorumdem, qui hoc fieri procurant, eo ipso excommunicationis sententiæ decernimus subjacere.*

§. II. Nos verò Clericos, qui se (ut deberent) talia facientibus non opponunt, de proventibus Ecclesiarum, seù Locorum ipsorum pro tempore, quo præmissa sine debita contradictione permiserint, aliquid percipere districtiùs inhibemus.

§. III. Qui autem ab ipsarum Ecclesiarum, cæterorumque locorum fundatione, vel ex antiqua consuetudine jura sibi hujusmodi vendicant: ab illorum abusu sic prudentèr abstineant, & suos Ministros in eis sollicitè faciant abstinere: quòd ea, quæ pertinent ad fructus, sive redditus provenientes vacationis tempore non usurpent. Nec bona cætera, quorum se asserunt habere custodiam, dilabi permittant, sed in bono statu conservent.

Quare Gregorius, qui Cōcilio præsidit permisit, ut Principes in locis, in quibus, vel titulo fundationis, aut antiqua cōsuetudine jus Regaliæ reperiretur inductum, eo gauderent: cùm prohibitione, quòd ipsum non extenderent ad loca, in quibus prætactę qualitates non concurrerent, nec ad ea, quæ ad fructus non pertinerent; adeòque neque ad Beneficiorum collationes, quæ ex terminis à fructibus, & redditibus discriminantur.

Plures causæ fuerunt hoc jus Regaliæ Principibus permittendi: ut, quòd jam longa consuetudine, &. pluribus exemplis invaluisset, nec posset proptèr acerbitatem temporis facilè corrigi, compescique pejorum malorum metu, nisi Principibus gravissimè offensis: Quorum ingentia fuisse in Ecclesiam merita, negari non poterat. Quibus aliqua merces debebatur; & tunc præsertim, quando consilio, & precibus Gregorii X. in sacrum bellum accingebantur, non tantùm immensos sumptus, sed etiam sanguinem profusuri: & indè necessitas privilegium fecit. Nec sola consuetudo Principes absolveret, nisi eis assistet Apostolicum privilegium, ut Author *reg. Sacerd.*

Cæterùm non videtur in Concilio permissum, ut Principes fructus vacantis Ecclesiæ in suos usus consumerent, sed propter verba text. *nec bona cætera, quorum se asserunt habere custodiam, dilabi permittant*, sed *in bono statu conservent*, contrarium deciditur.

16 Quinimmò mens Pontificis in Concilio fuit impedire extensionem Regaliæ, ut non ampliaretur ad Ecclesias, quæ à servitute Regaliæ immunes, & liberæ fuerunt. Quod evidens est, nedum ex verbis Concilii: *de novo usurpare conantes*; sed etiam ex illis Glosæ *ibid. in verb. custodiam*: *quocumque ergo nomine censeatur, usurpantes de novo tale jus in Ecclesiis, aut aliis locis piis, & bona ipsorum locorum vacantium occupantes excommunicati sunt ipso jure:* & in verb. *de novo: scilicet à quadraginta annis citrà*: prout advertit etiam Author d. *tr. regal. tit. præcip. docum. ad caus. regal. spect. docum.* 19.

Quarè contra Constitutionem in Concilio editā jus regalię ad Ecclesias liberas extendit, qui non exhibet, vel privilegia Apostolica ipso Concilio antiquiora, vel possessionem supra hominis memoriam, non justificat, juxta verba textus: ex *antiqua consuetudine jura sibi hujusmodi vēdicant.* Quoniā secundùm juris Consultorū opinionem: *omnia libera præsumuntur, nisi contraria servitus probetur*. Quæ regula maximè in Ecclesiis procedit, quòd sint ab ea servitute immunes, eoque onere non gravatæ.

Hujusmodi extensionem non semèl improbavit Innocentio XI. ut in ejus Litteris in forma Brevis *sub* 12. *Martiis* 1678. & aliàs, proùt *loc. cit. documen.* 38. 39. & 40. Eamque, ac quatuor propositiones adversus Primatum, & Authoritatē Romani Pontificis olim editas, cęteraque Immunitati, & libertati Ecclesiasticæ præjudicialia, nulla, irrita, invalida

lida, & nullius roboris decrevit, & declaravit Alexander VIII. const. *Intèr multiplices* 4. *Augusti* 1690. Quæ per extensum datur à Sporer *tom.* 2. *Theol. moralis in princip.*

Subindè verò ad dictã Constitutionem Alexandri, quidquid de anno 1682. fuit per Auctores declaratum, & resolutum in præjudicium Pontificiæ authoritatis, & Jurium Ecclesiasticorum, per eosdem sincerè fuit retractatum; proùt ex ipsorum testimonio: ut in Epistola ad Innoc. XII. directa, relata in *Regul. Sacerdot. lib.* 4. §. 5. *& ult. n.* 44. *nov. edit.* ad quem Lectorem delego, ut *ibidem*, & in *Prælud.* § 4. propositiones etiam legat. In quibus ipsarum Auctores declararunt.

17 Primò. *B. Petro, ejusque Successoribus Christi Vicariis, ipsi Ecclesiæ rerum spiritualium, & ad æternam salutem pertinentium, non autèm civilium, ac temporalium à Deo traditam potestatem, dicente Domino:* Regnum meum non est de hoc Mundo: *& iterùm:* Reddite ergo Cesari, quæ sunt Cesaris, & quæ sunt Dei, Deo: *ac proindè stare Apostolicum illud*: omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas, nisi à Deo, quæ autèm sunt à Deo, ordinata sunt. *Regentes ergo, & Principes nulli Ecclesiæ potestati Dei ordinatione subjici, neque auctoritate clavium Ecclesiæ directè, vel indirectè deponi, aut illorum subditos eximi à Fide, atque obedientia, ac præstito fidelitatis Sacramento solvi posse; eamque sententiam publicæ tranquillitati necessariam: Nec minùs Ecclesiæ, quàm Imperio utilem, ut Verbo Dei, Patrum traditioni, & Sanctorum exemplis consonam omninò retinendam.*

Secundò. *Sic autèm inesse Apostolicæ Sedi, ac Petri Successoribus, Christi Vicariis rerum spiritualium plenam potestatem, ut simul valeant, atquè immota consistant Sanctæ Oecumenicæ Synodi Constantiensis à Sede Apostolica comprobata, ipsoque Romanorum Pontificum, ac totius Ecclesiæ usu confirmata, atquè ab Ecclesia Gallicana perpetuà Religione custodita, Decreta de auctoritate Conciliorum Generalium, quæ* sess. 4. & 5. *continentur; nec probari, qui eorum Decretorum, quasi dubiæ sint auctoritatis, ac minùs approbata, robur infringant, aut ad solùm schismatis tempus Concilii dicta detorqueant.*

Tertiò. *Hinc Apostolicæ potestatis usum moderandum per Canones Spiritu Dei conditos, & totius Mundi reverentia consecratos. Valere etiàm regulas, mores, & instituta à Regno; & Ecclesia Gallicana recepta, Patrumquè terminos manere inconcussos, atquè id pertinere ad Apostolicæ Sedis amplitudinem, ut Statuta, & consuetudines tantæ Sedis, & Ecclesiarum consensione firmatæ propriam stabilitatem obtineant.*

Quartò. *In Fidei quoquè quæstionibus præcipuas Summi Pontificis esse partes, ejusque Decreta ad omnes, & singulas Ecclesias pertinere, nec tamen irreformabile esse judicium, nisi Ecclesiæ consensus accesserit.*

Circà quæ, jàm Apostolico judicio infirmata, nonnulla ad Lectoris instructionem distinctis §§. subnectimus, cum ad pleniorem acquirendam remittendo ad Theologos, Dogmatistas, & Canonistas: apud quos in locis aptis, in quibus respectivè agunt de Pontifice, & Conciliis, ponderare etiàm poterunt resoluta, objecta, ab hostibus veritatis adversùs Romani Pontificis authoritatem, & Primatum congesta.

§. I.

Romani Pontificis suprema potestas indirecta in temporalia Principum.

1 PRima propositio est injuriosa Supremæ potestati Romani Pontificis; siquidem licèt in Romano Pontifice recognoscat ergà Supremos, etiàm Principes supremam Potestatem activam spiritualem, eosque posse, cùm opus sit, excommunicare; negat tamèn in eos ullo modo pollere potestate temporali, etiàm indirecta, & in ordine ad finem supernaturalem: adeòque posse eos deponere, & subditos à juramento fidelitatis absolvere, aut contrà ipsos pœnis temporalibus procedere, quando in id urgenti necessitate traheretur. Quod est sanè contrà rationem Pastoralis Officii Romano Pontifici à Christo commissi, illis verbis, *pasce Oves meas*, *Joann.* 21. Nec excipiuntur Principes, cum & ipsi sint Oves Christi, & ad ejus ovile pertineant, ad textum in cap. *solitæ de majorit. & obed.* ibi: *Nobis autem in B. Petro sunt Oves Christi commissæ, dicente Domino,*

pasce Oves meas, *non distinguens intèr has Oves, & alias, ut alienum à suo demonstraret Ovili, qui Petrum, & Successores, ipsius Magistros non recognosceret, & Pastores: ut illud tanquàm notissimum omittamus, quod Dominus dixit ad Petrum, & in Petro dixit ad Successores ipsius*: quodcumque ligaveris super Terram, erit ligatum & in Cœlis*: nihil excipiens, qui dixit* quodcumque.

2 Oves autèm pascuntur non tantùm, vel utilia Pascua parando, regendo, & fovendo: verùm, & virga Pastorali arcendo Lupos, & Arietes furiosos recludendo, eosque ab aliis separando. Et indè Petro, ejusque Successoribus est data Potestas, ut possint Principes (quando ex Ovibus fierent Lupi, hoc est, ex Catholicis Hæretici: aut, si Fidem retinerent, ità tamen temporali Potestate abuterentur, ut, vel jura Ecclesiarum occuparent, vel in discrimen Religionem adducerent) pœnis temporalibus coercere, eosque potentiâ, & Principatu deponere: ut expresè text. in cap. *Unam Sanctam de majorit., & obed. intèr com.* ibi. *Spiritualis Potestas terrenam Potestatem instituere habet, & judicare, si bona non fuerit*; Maximè, ubi monitis non acquiescunt, & censuras contemnunt. Necesè enim fuit aliquem terminum immensæ Principum potentiæ præfigere, extrà quem non excurreret, nec jura Religionis offenderet.

Quaproptèr DD. concordant Romanum Pontificem ex jure Divino habere Potestatem jurisdictictionis in temporalibus Principum indirectè, & consequentèr, proùt necessarium est ad conservationem rerum spiritualium, & Fidei; proptèr quod potest de rebus ipsorum disponere. Uterquè enim Gladius ex d. cap. *Unam, spiritualis* (qui animas ferit) *& materialis* (qui ferit corpora, & facit læsionem visibilem, ut legit Glos. ibid. *verb. certè qui*) *est in potestate Ecclesiæ*.

3 Nec obstat, quòd Christus dixerit Petro, *cōverte gladium tuum in vaginam*. Nàm non dixit, projice gladium à te, sed *converte*, hoc est, adversùs Principes utere, non semper, sed opportunè, bono spirituali exigente.

Nequè itèm officit, quòd text. ibid. dixerit gladium temporalem esse exercendum de manu Regum, & militum *ad nutum Sacerdotis*. Quoniàm Pontifici in Principes indirectum exercitium juxtà dicta non negatur: nec Christus Apostolis dicentibus, *ecce gladii duo hìc; in Ecclesia scilicet*, *respondit nimis esse, sed satis*, ut ibi text. Nec per *nutum* solùm exhortatio significatur; nàm etiàm præceptum importat. Papa enim potest Principibus præcipere, ut arma sumant adversùs hostes Fidei, & eos, quos suâ sententiâ dominatu privasset, ad text. in cap. *Igitur 23. quæst.* 8.

Id totum expressum videtur cap. *Per venerabilem, qui fil. sint legit. §. Rationibus*, ibi: *Non solùm in Ecclesiæ patrimonio (super quo plenam in temporalibus gerimus potestatem) verùm etiàm in aliis regionibus, certis causis inspectis, temporalem jurisdictionem casualitèr exercemus*. Quæ autèm major causa exercendi, nisi cùm bonum spirituale, & ingens Ecclesiæ necessitas exigit? Diana *coord. tom. 9. tract. de potest. exauctoran: Reg. resolut. 7.* Petra *tom. 1. ad const. Apost. ad const. unic. Gregor. VII. num. 26.* Gonzalez *in 4. ad cap. Per venerabilem tit. 17. cap. 13. Qui fil. sint legitimi num. 8.* Apud quos plures.

4 Ibique Diana *resolut. 8.* refert in Congregatione Theologorum de mandato Innoc. X. fuisse resolutum hanc propositionem: *Papa nullam habet potestatem in temporalibus, etiàm indirectè*, esse hæreticam, saltèm reductivè.

5 Nec obstat illud Joan. 18. *Regnum meum non est de hoc Mundo*. Quia, ut notavit Augustinus *tract. 15. in Joan.* Christus non dixit: *Regnum meum non est in hoc Mundo, sed non est de hoc Mundo*. De Regia enim potestate in Christo, ut homine, in hoc Mundo dubitari non potuit, juxtà illud Matth. 28. *Data est mihi omnis potestas in Cœlo, & in Terra*. Tanta enim ratione hypostaticæ unionis fuit excellentia Christi; ut nullus esse potuerit titulus honoris, prærogativæ, & potestatis, qui ei non competerit. Habuit itaque Christus Regiam Potestatem in hoc Mundo, sed non de hoc Mundo, hoc est, non acceptam ab hominibus, nec humana auctoritate, aut humano jure devolutam.

6 Quibus subnecto, quæ habet Sperellus *decis. 182. num. 66.* ubi dixit: Summum Pontificem non solùm in spiritualibus, sed etiàm in temporalibus supremam habere Potestatem directè, & per se

in

in suis Terris, ubi est Rex, & Supremus Dominus temporalis; in aliis verò indirectè, & per aliud, in ordine scilicèt ad Spirituale bonum alicujus Regni, vel totius Ecclesiæ. Concordat Gonzalez in 4. *tit.* 17. *cap.* 13. *num.* 8. Ubi scripsit, quòd Rex non agnoscit suprà se Principem temporalem, sed agnoscit Romanum Pontificem Principem spiritualem, qui de temporalibus quoquè in ordine ad spiritualia judicare potest. Quod repetit *num.* 11. Hæc addens: quòd, licèt Pontifex non possit uti jurisdictione temporali extrà loca proprii patrimonii *cap. Cùm ad verum* 96. *dist. cap. novit de jud.* eam tamen exercere valet in ordine ad supernaturalia, quandò expedit Ecclesiæ, ad ipsiùs defensionem, seù ad bonum spirituale, seù ad finem Ecclesiasticæ potestatis assequendum, proùt in *d. extravag. Unam Sanctam, de majorit., & obed. int. com.* Videri etiàm potest de Magistris *Syl. Ecclesiast. par.* 1. *tit.* 4. *cap.* 3. *num.* 6.

Super quo legatur etiam D. Thomas 2.2. *q.* 12. *art.* 2. & quod scripsit D. Bonaventura *tom.* 7. *par.* 2. *de Ecclesiast. Hierarch. c.* 1. ibi: *Temporale Regnum, velùt quoddam adjectum subjacet Sacerdotio in novo Testamento &c. Et sic possunt Pontifices ex causa amovere Reges, & Imperatores, sicut sæpiùs accidit, & visum est: quandò scilicèt eorum malitia hoc exigit, & Reipublicæ necessitas sic requirit: Summus enìm Pontifex, pœnès quem prima in terris residet auctoritas, non à Rege, nec à Principe sæculari, non ab homine judicatur, sed soliùs Dei judicio reservatur.*

Ità Zaccharias Papa deposuit Hildericum Regem Francorum, ejusque auctoritate Pipinus Rex Franciæ creatur. *cap. Alius* 15. *q.* 6. & apud Coriolanum *in Breviar. Cronologic. ad an.* 752. Gregorius VII. Imperio, & Regno privavit Henricum IV. proùt in *Bullar. tom.* 1. *in const. ejusdem Gregor. B. Petre.* Innocentius III. deposuit Othonem IV. Imperatorem: Innocentius IV. Fridericum II. Clemens VI. Ludovicum Bavarum. Idem Coriolanus ad *an.* 1073. Alia exempla recenset Diana *cit. resol.* 6. ubi dat concordantes.

§. II.

Primatus Romani Pontificis suprà Concilium Generale.

1 SEcunda propositio cum Summa injuria adimit Romano Pontifici prærogativam, & Primatum suprà Concilium Generale, eũ infra Concilium cõstituens. Verùm Pontificem Romanum esse suprà Cõciliũ Generale est veritas Catholica, & articulus plenè resolutus apud Theologos, & Canonistas, quos allegat, & sequitur Gonzalez in 1. *ad cap. significasti cap.* 6. *tit.* 6. *num.* 17. Fagnan. in 1. *ad d. cap. de elect.* & infra *ad cap. Antigonus de pactis num.* 50. Petra *tom.* 2. *ad Constit. Apost. ad Const.* 11. *Innoc. III. sect. un. num.* 21. Pignatell. *to.* 10. *consult.* 147. *num.* 49.

Primatus itaquè Papæ suprà Concilium Generale habetur Lucæ 22. *Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Quod non Concilio, sed Petro, ejusque Successoribus dicitur. Sicùt non Concilio, sed Petro, & Pontificibus Successoribus dictum est, Matth. 16. *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Tibi dabo Claves Regni Cælorum,* Joan. ult. *Pasce Agnos meos; pasce Oves meas;* ergò Petro, & Romanis Pontificibus est commissa cura pascendi Oves, adeòque & pascendi Episcopos in Concilio congregatos. Nàm nullum Christus excipit, ut est tex. *in d. cap. Unam Sanctam.*

2 Dicunt: Papa est suprà omnes Episcopos divisim, non verò in Concilio congregatos. At nõ obstat: Nàm, & in Concilio sunt Oves Christi: Atq; ita unũ Pastorem visibilem habent, cui subsint, cui obediant, quem sequantur, à quo dirigantur: & quem alium, quàm Romanos Pontifices Petri Successores?

Valet illatio à divisis ad collecta, quando ratio, quæ militat in divisis, currit etiam in collectis. Ità Deo non minùs quælibet creatura divisim subiicitur, sed etiam tota creaturarum collectio; quia, tàm quælibet creatura divisim, quàm ipsarum collectio à Deo dependet. Hinc, cùm Episcopi, tàm divisim, quàm omnes collectivè sint Oves Christi, comissæ regimini Petri, & Ro-

mani Pontificis, in utroque sensu à Pontifice dependent, & Superiorem agnoscunt, juxtà tex.in *cap. ubi periculum de elect.in 6.§. Caterùm*, ibi: *Romanus Pontifex dicitur Doctor universalis Ecclesiæ, & Gregis Dominici Director*. Ideòque & Concilii Generalis.

3 Idem Primatus Pontificis probatur, per hoc,quòd Cōcilia valent,& robur accipiunt, quatenùs congregantur,& confirmantur à Pontifice, cap.*multis*, & cap. *Concilia* 15. *dist.* cap.*significasti de elect.* ibi: *Quasi Romanæ Ecclesiæ legem Concilia ulla præfixerint. Cum omnia Concilia per Romanæ Ecclesiæ auctoritatem, & facta sint, & robur acceperint.* Confirmatio verò ad Superiorem spectat, ut per Turrecremata in *cap. Sancta Romana* 15. *dist.num.*2. & Gelasius I.in Const. *Valdè la* 1. *Bullar. tom.*1.§.6. dixit, ibi: *Confidimus; quòd nullus jàm veracitèr Christianus ignoret, uniuscujusque Synodi constitutum, quòd universalis Ecclesia probavit assensus, non aliquam magis exequi Sedem præ cæteris oportere,quàm Primam: quæ, & unamquamque Synodum sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit.* Et §.15. ibi: *Quoniam sicut id, quod Prima Sedes non probaverat, constare nonpotuit; sic, quod illa censuit judicandum, Ecclesia tota suscepit*, & Pelagius II. Const. *Manifesto unic. ibid.* §.1. tradit potestatem convocandi Synodum generalem esse apud Sedem Apostolicam, *sine cujus auctoritate nulla Synodus rata legitur.*

4 Undè commune est apud Lauræam *de Fide disp.*5. *art.*2. §. *unic.* quòd Decreta Concilii Generalis non sunt infallibilia, nec habent vim obligandi Fideles ad credendum ea Fide Divina, antequàm à Papa confirmentur. Quoniam Petro, & in Petro, ejus etiam Successoribus promissa est assistentia circa docendam doctrinam Fidei, dicente Christo Lucæ 22. *Rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando conversus confirma Fratres tuos.* Neque enim judicium Episcoporum in Conciliis est ultimò decisivum,ut per D. Thomam 2.2.*qu.*1.*art.*10.*in corp.*ubi dixit ad Authoritatem Romani Pontificis pertinere finalitèr determinare ea, quæ sunt fidei. Sed semper propriam sententiam dicunt, cum dependentia, & subordinatione ad ultimum complementum, & ad Caput Ecclesiæ, cujus influxus est necessarius, & judicium irreformabile, Guarnieri *de Eccles. milit. lib.*4.*c.*5.*n.*6.

Hinc Bail *to.* 1. *summ. Conc. appar. de triplici verbo Dei, tit. de verbo Dei definito*, §. *quomodò probares*, ad rem elegantèr scripsit; *Summi Pontificis est dirigere Concilium, ea proponere, quæ in eo tractanda, judicanda, & definienda sunt, eadem definita confirmare; cùm robur, & potestas Concilii ab eo dependeat, quem Christus Vicarium suum Generalem super universam Ecclesiam constituit; ac proindè omnes Ecclesiæ Prælati, etiam in Conciliis, Romanum Pontificem, maximè debent revereri, colere, ac venerari, nè si deprimatur, aut contemnatur, inanes sint eorum definitiones ejus authoritate destituta, & illegitima habeantur Concilia, ut sæpè factum est.* Hæc ille.

5 De qua re Fagnan.in 3.*ad cap.majores n.*36.*de Baptism.* notavit infallibilitatem Decretorum Concilii non esse immediatè à Concilio, sed à Papa: vel per se ipsum personalitèr in Concilio præsentem, quia tùnc Ipse in eo ultimò definit: ut *ibid. num.* 17. & 26. vel si in eo per suos Legatos præsideat, per ejus confirmationem. Quâ positâ Decreta Concilii dicuntur Acta Papæ, ut ibid. Guarnieri *cap.*10. *num.* 2. & idem Fagnan. in 1. *ad cap. Antigonus num.*48. *de pact.* Et facit illud *l.* 1. *C. de veter. jur. enucl. Omnia nostra facimus; quibus nostram auctoritatem impartimur.*

Dices. Episcopis in Conciliis legitimis promissa est assistentia Spiritus Sancti, Matth. 18. *Ubi fuerint duo, vel tres congregati in nomine meo &c.* & ità Decreta per eos formata vera, & infallibilia sunt.

Ad hoc respondens Lauræa *cit. n.*82. adnotavit: Patres Concilii legitimi, qui ex zelo Dei veritatem cum simplicitate quærunt,Spiritus Sancti assistentiam habere, & illuminari,ut verum judicent. At quoniàm non semper ex zelo, sic inquirunt, indè non semper sic illumināntur.Ut accidit in Ephesino II. Latrocinali, Ariminensi,& Constātinopolitano sub Nicolao I. in quo ipsimet Legati prævaricati sunt. Ideò eorum judicium apud Ecclesiam non est certò,& necessariò infallibile,cū errare possint,& ità habere, & non habere illuminationem Spiritus Sancti. Atque ità necessè est,ut

Ro-

Romanus Pontifex, qui errare non potest, sua authoritate Conciliū confirmet; & tunc Ecclesia testem infallibilem de illius veritate habet. Possunt utiquè Decreta à Patribus efformata esse in se, & apud Deū vera, à Spiritu Sancto directa: tamèn non obligant Ecclesiam ad credēdum Fide Divina, donèc Romanus Pontifex illa approbet: nec antè apud eam sunt infallibilia propter contingentiam veri judicii, ità Laur. *cit. num.*83. & 108. Videri potest etiam Pallavicinus *to.*1. *Difesa del Pontificato Romano lib.* 4. *cap.*14.

6 Quarè PP. in Conciliis agnoscentes necessitatem confirmationis Pontificiæ, à Romanis Pontificibus petere consueverunt, ut Decreta Concilii confirmarent; proùt ex Epistola Concilii Niceni I. ad Sylvestrum Papam apud Bail. *sum. Conc. ad. d. Conc. Nicæn.* ibi: *Quid quid autem constituimus in Concilio Nicæno precamur, vestri oris consortio confirmetur*. Et in relatione Concilii Calcedonen. ad Leonem Magnum apud *cit. tit. ad d. Conc.* Et Cabasut. *in Notit. Eccles. pag. mihi* 16. ibi: *Ut nutu Divino gubernati, omnem vobis gestorum vim insinuavimus, ad nostræ sinceritatis comprobationem, atque ad eorum, quæ gesta sunt confirmationem, & consonantiam*. Confirmationis Litteræ sunt in Const. *Omnem la* 2. *Leonis I. Bullar. ibid.* cum clausula, *in iis, quæ ad Fidei causam spectant*. Id etiam factum est in Conc. Constan. quoad decreta conciliaritèr in materia Fidei. Et novissimè PP. Conc. Trid. confirmationem petierunt à Pio IV. *ut in fin. sess.* 25. *de ref* Ipse autem Pius Concilium confirmavit Cōst. *Benedictus Deus la* 73. *Bullar. tom.* 2. §. 2. & omnibus Fidelibus præcepit observantiam.

7 Patet deindè superioritas Papæ ad Concilia ex hoc, quòd à sententia Concilii Generalis ad Romanum Pontificem detur appellatio, à Romano verò Pontifice ad Concilium, etiam Generale sit interdicta in d. Const. *Gelasii* §. 1. & in Constit. *Execrabilis Pii II. la* 5. *ibid.* In qua appellantes ipso facto ligantur excommunicatione Papæ reservata; quæ quovis anno innovatur in publicatione Bullæ Cœnæ, proùt in *can.*17. Ratio est, quia appellare à Summo Pontifice ad Concilium esset appellare à Superiore ad inferiorem contra naturam appellationis; de cujus conceptu est, ut sit provocatio de minori ad Judicem superiorem, cap. *Non putamus de consuetud. in* 6.

Dicunt: Papa est Filius Ecclesiæ: Ecclesia autem, utpotè Mater esse debet suprà Papam; cùm Mater sit suprà Filium, non Filius suprà Matrem; Atq; ità, cùm Concilium Generale sit Ecclesia universalis repræsentativè, sequitur Concilium esse suprà Papam, & non Papam suprà Concilium.

8 At objectum fuit præoccuptum à Pio II. in Cōst. *In minoribus la* 10. *d. Bull.* §. 10. ibi: *Hæc nos de Romani Pontificis auctoritate, & potestate sentimus, cui, & congregare Concilia, & dissolvere datum est. Qui, etsi Filius est proptèr regènerationem, proptèr dignitatem tamen Pater habetur; & sicut filiationis causâ venerare debet Ecclesiam, tamquàm Matrem, & prælationis causâ præfertur ei, ut Pastor Gregi, Princeps Populo, Rector Familiæ*. Quarè Pontifex alia ratione dicitur Filius, alia Pater Ecclesiæ: Filius, quia regeneratus in Baptismate (Ecclesia enim per Baptismum dicitur continuò parere Filios, juxtà Augustinum in *Psalm.*127.) Pater verò ratione *Majoritatis, Potestatis, & Jurisdictionis* in Ecclesia.

Nec tenet illatio: *Ecclesia est Mater; ergò est superior Papæ*. Nàm Christus Dominus est Filius B. V. Mariæ, & nullus, nisi hæreticus dixerit, Matrem esse superiorem Filio.

Urgent paritèr. Romanus Pontifex est Membrum Ecclesiæ: atquè ità Primatum non habet supra Concilium. Verùm, neque id contra nos vim habet. Nàm Papa est Membrū principale, Caput nimirùm visibile corporis Ecclesiæ: nec quoad potestatem jurisdictionis est Membrum Ecclesiæ, proùt hoc importat partialitatem, quia in eo potestas jurisdictionis non est limitata, sed integra, & plena; dicitur itaquè Membrum, proùt importat distinctionem à cæteris. Tribus autem distinguitur ab aliis Membris Ecclesiæ, per Gonzalez *in* 1. *tit.* 6. *cap.* 6. *num.* 18.

Primò. *Perfectione plenitudinis potestatis*. Nàm Romanus Pontifex per Orbem terrarum plenam habet sine loci, ac jurisdictionis exceptione integram potestatem regendi, & dirigendi Ecclesiam, ut bene Petavius *Theol. dogmat. lib.* 2.

cap.

cap. 2. num. 11. de Ecclesiast. Hierarch.

Qua propter est Caput non tantùm dignitate, sed gubernandi, præsidendi, & regendi functione: sicut D. Petrus fuit Caput Ecclesiæ, & Princeps Collegii Apostolici, ut ibid. *lib. 3. cap. 7 num. 10.*

Secundò. *Officio*, quatenùs ipse influit potestatem jurisdictionis in alios, ut in *cap. ita Dominus 19. dist. Et in const. Non mediocri la 15. Eugen. IV.* Bullar. *tom. 1.* ibi: *Omnes Archiepiscopales, Episcopales, Cathedrales, aliasque Dignitates Romana fundavit Ecclesia; sicùtque licuit, uni Ecclesiæ amplam, alii ampliorem, & alii amplissimam, proùt expedire judicavit, tradidit potestatem. Omnes enim, tamquã unius arboris rami ab una, eademque radice, & ut diversi aquarũ rivuli ab eodem fonte prodierunt, licèt unus alio copiosior, atque uberior.* Et Pius II. *d. Const. in Minoribus* dixit §. 10. *Habent illi* (Episcopi) *assignatos sibi Greges, singuli singulos,* Tibi *universi crediti uni sumus. Nec modò ovium, sed & Pastorum Tu unus omnium Pastor*: & infrà: *non est corpus Ecclesiæ sine Capite; & omnis à Capite desluit in membra potestas.*

Tertiò. *Dignitate.* Nàm Pontificia Dignitas est suprema in Ecclesia, qua in Orbe nulla est major: sed Papæ omnes subsunt, eique obedire tenentur, ut expressè in *d. cap. solitæ*, cap. *Unam Sanctam*, & *cap. Novit de judic.*

9 Ad id verò, quòd Concilium Generale repræsentat Ecclesiam universalem, dicitur: vel sumitur Concilium sine Papa, & tunc est corpus truncum; quia nõ est *corpus sine capite*, juxtà phrasim Pii *in cit. Const.* & ità non est Conciliũ universale, sed conciliabulum. Vel sumitur Concilium cum Papa: & tunc, tàm est certum Concilium non esse suprà Papam, quàm, quòd corpus cum capite non est suprà caput; nec Domus cum Turri est suprà Turrim.

Quinimmò, cùm Ecclesia sit cœtus Fidelium sub uno Capite visibili Romano Pontifice, cui subest; ut hanc Concilium repræsentet, debet Papæ, tamquàm Capiti subesse, & obedire.

Res etiam ex hoc fit certa. Nàm Pius II. d. Const. *In minoribus*, Primatum Romani Pontificis supra Concilium Generale reddit manifestum, ibi: *Pontifici datum est congregare, & dissolvere Concilia. Inter quæ nullum invenimus unquàm fuisse ratum, quod, stante Romano indubitato Præsule, absque ipsius auctoritate convenerit.*

Et Alexander VIII. sub 7. *Decembris* 1690. hanc in ordine 29. propositionem damnavit. *Futilis, & totiès convulsa est assertio de Pontificis Romani suprà Concilium Oecumenicum auctoritate; atque in Fidei quæstionibus decidendis infallibilitate.* Inflicta excommunicatione Papæ reservata ipsam defendentibus.

10 Tandem obiiciunt Auctoritatem Concilii supra Papam esse rem definitam in Conciliis Generalibus, Pisano, Constantiensi, & Basileensi. Sed non observarunt, quòd Pisanum, & Constantiense se restringunt ad casum Pontificis dubii, & ad Schismatis tempus. Propterеà in eisdem disposita non sunt aptabilia ad casum certi Pontificis, proùt prætendit asserta propositio.

11 Cæterùm, ubi etiam plures certant de Pontificatu, cùm non appareat, quis verè Pontifex sit, non Pontifex Maximus, sed factum potiùs Eligentium judicatur, qui duos ad Pontificatum assumpserunt, ut declarat Cardinalis Albanus *de potest. Papæ, & Concilii part. 1. n. 12.* Quarè, ubi tunc electio Pontificis tanquam irrità reprobatur, Concilium non judicat Pontificẽ, quia non est canonicè electus, ut per Bald. *in leg. fin. c sentent. rescin. non poss.* apud Fagnan. *in cap. significasti nu. 65. de elect.* Atquè ità nec in casu Pontifex subiicitur Concilio.

12 Modò, quantùm ad Pisanum. Hujusmodi Concilium indictum fuit de anno 1409. occasione Schismatis, quo Ecclesia premebatur, toto Orbe Christiano in factiones diviso, cujus pars una adhærebat Greg. XII. Romæ electo; & alia Benedicto XIII. Avenione creato. Cardinales utriusque videntes Schisma augeri, non minui, à suo respectivè recedentes Pontifice, ad effectum tollendi Schisma ab Ecclesia, Pisis convocarunt Concilium Generale. In quo interfuerunt 23. Cardinales, tres Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi 300. aliique inferiores Prælati, ex Coriolano in *Breviar. ad d. ann.* In 1. 2. & 3. *sess.* fuerunt ter citati, & vocati duo de Papatu contendentes, sed neque per se, neque per alium comparentes, contumaces communi Patrum suffragio fuerunt declarati, ac damnati, ut schismatici, suoque è præ-

prætenso Pontificatu dejecti. Et per Cardinales fuit electus Petrus Philaretus de Ord. Min. dictusque Alexander V. Qui post promulgatum electionis decretum, deinceps præfuit Concilio, prout *in Const. un. Jo: XXIII. Ad pacem Bull. to. 1.*

Controvertitur inter DD. de legitimitate hujus Concilii. Utrinquè sunt DD. Pro legitimitate est Coriolanus *in Breviar. ad ann.* 1409. & Bail. *summ. Conc. tom. 2. ad Conc. 14. secul.* Apud quem plures alii.

13 Quantùm ad Constantiense. Hoc Concilium ad pacem universalem Ecclesiæ fuit de anno 1414. indictum ab Joan. XXIII. *in d. const. Ad pacem*: Actis etiàm dicti Concilii præmissâ, prout in *tom. 2. Conc. General. edit. Galioti*. Diciturque Concilii Pisani cōtinuativum, ibi *in principio, & sess. 12.*

In 2. *Sessione* Joannes proptèr quietem totius populi Christiani juramento promisit se spontè, & liberè cessurum Papatui: si, & quando Petrus de Luna (Benedictus XIII.) & Angelus Coriarro (Gregorius XII.) ab illis de eorum obedientia nuncupati, prætensum Papatum per se, suosve Procuratores dimitterent, sicut in suis electionibus jurarunt, dum id ad pacem Ecclesiæ conducere novissent. Joãnes antè 3. *sess.* secretò Constantiâ discessit. In 4. & 5. PP. definierunt. *Sanctā Synodum congregatam pro extirpatione schismatis, & unione Ecclesiæ potestatem à Christo immediatè habere, cui quilibet cujuscumque status, vel dignitatis, etiam si Papalis existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti schismatis, & reformationem generalem Ecclesiæ Dei in capite, & in membris*. Circa quod notabiles sunt clausulæ pro *extirpatione schismatis*, *ad extirpationem dicti schismatis*. Quibus constat decretum non loqui universalitèr, sed ad casum schismatis restringi, ut notavit Turrecremata (qui Concilio interfuit) *sum. de Eccles. lib. 2. cap. 99.* Clausula autem *ad fidem* non est in Decreto *sess.* 4. ut ex tex. *in d. tom. 2. Conc.*

14 Tria verò sunt tempora, in quibus potest considerari Concilium. Primum fuit, in quo Constantiæ ii soli convenerant, qui erant de obedientia Joannis: qui *sess.* 12. Papatui cessit.

Secundum, quando Gregorius XII. in *sess.* 14. nova facta convocatione Concilii, ob bonum Ecclesiæ liberè, & spontè per Procuratorem Papatum dimisit, & Concilio se conjunxit: ut in litteris in eadem *sess.* lectis. Recipiunturque à Concilio in Cardinales, electi Cardinales à Gregorio.

Tertium, in quo, qui erant de obedientia Benedicti, iterùm de novo à Benedicto convocato Concilio, se Concilio unierunt. Recipiunturque capitula Narbonæ pro sancta unione per Sigismundum Romanorum Regem, Legatos Concilii, & eos Benedicti concordata, prout latiùs respectivè in *sess.* 20. 22. 26. 30. & 35.

Quo quidèm tempore convenientibus simul omnibus de tribus obedientiis fuit certum dicere, quòd Constantiæ in Concilio fuit congregata Ecclesia universalis repræsentativè, sed pro tunc Capite viduata.

15 Modò, Decreta illa 4. *et* 5. *sess.* de authoritate Concilii supra Papam edita fuerunt à Patribus, qui erant de sola obedientia Joannis: Quinimmò, eodem Turrecremata teste, nec omnes illius obedientiæ decretis consenserunt, sed aliqui reclamarunt. Nequè ea videntur fecisse de mente Concilii, ex tribus obedientiis congregati. Etenim *sess.* 41. creato Martino V. cæteris quatuor sessionibus, quibus Concilium fuit absolutum, Martinus Concilio præsedit, & Decreta suis Litteris edidit, quæ sunt superioritatis signa. Tum quia Martinus ratificavit decreta conciliaritèr (hoc est cum examine, & deliberatione, & auditis audiendis) in materia fidei facta in Concilio, nec Concilium reclamavit, sed ratificationem recepit; ratificare autem est superioris auctoritatis. Et facit, quòd per Martinum videntur ea decreta *sess.* 4. *et* 5. cancellata, cassata, & reprobata. Siquidē in Const. *Inter cunctas la 1. Bull. tom.* 1. plenario approbante Concilio, edita, committit Prælatis, ut suspectos de erroribus Wicleff & Jo: Husz interrogent. *Utrum credant, quòd Papa canonicè electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expresso, sit successor B. Petri, habens supremam auctoritatem in Ecclesia Dei.* Et indè patet, nunquàm mentē Concilii fuisse, statuere Papam Concilio subesse; Nàm istud non coheret cum hoc, quòd habeat *supremam auctoritatem in Dei Ecclesia*.

Quan-

16 Quantum ad Basileense. Hoc Cōcilium fuit de anno 1431. in dictū à Martino V. demandatâ præsidentiâ, tamquam Sedi Apostolicæ Legato D. Cardinali Juliano Cæsarino, ut in ejus *const. Dum onus* la 14. *Bullar. cit.* In quo munere eodem anno ob obitum Martini confirmatur ab Eugenio IV. *Const. certificati in d. tom. 2. Concil. general. ad Conc. Basileæ in 1. sess.*

Verùm Eugenius eod. anno post primam sessionem Concilium Basileæ dissolvit, & Bononiam transtulit, pro ut habetur ex ejusdem Litteris sub ann. 1433. Incipien. *Deus novit*, lectis in *sess.* 16. ibi: *Veridica relatione percepimus, quòd Basilea pro tunc sine magnò temporis intervallo ipsius Sanctæ Synodi celebratio non esset possibilis, Concilium ipsum penitùs non dissolvimus &c. sed ad nostram Civitatē* Bononien. *commutavimus sic, quòd ipsum in sua essentia consistere volumus, atq; à Basileen. Civitate solùm exolvimus*; & infra: *Cùm ipsum à Basilea commutare, necessitatibus urgentibus coacti fuerimus*: Motiva commutationis fuerunt, proùt in Constitutione expresè. Primò, quia jàm translactis octo mensibus, postquàm Synodus debuit exordium sumere, Episcopi non plures, tribus, aliique Prælati non plures, quàm decem, Basileam convenerant; & ita nulla ratione congregatio illa se *Sacrosancti Concilii* nuncupatione intitulabat. Secundò, quia Basilea locus tutus non videbatur propter suborta bella inter Burgundiæ, & Austriæ Duces: Aliaque justa non desiderabantur, ut in d. *const. Deus*.

17 Auditâ à Cardinali Cęsarino Eugenii revocatione, præsidentiam dimisit, ut ex narrativa historiæ facta à Pio II. in *d. const. In minoribus* §.4. Quam subindè videns Concilium per Episcoporum, & Prælatorum accessum augeri resumpsit; *sed authoritatem Concilii mirum in modum extollens eminentiam Primæ Sedis supprimere cæpit*: ut Pius loquitur; Atque ità non Sedis Minister, sed hostis dicendus fuisset.

18 Ægrè Patres Basileæ congregati dissolutionem audierant, nec Eugenio parebant; Quin potiùs, asserentes incæptum Concilium non posse sine Patrum consensu dissolvi in *sess.* 13. innovarunt, & confirmarunt Decreta *sess.* 4. & 5. Concilii Constantien. de Concilii Oecumenici suprà Papam auctoritate; & in subsecutis Sessionibus alia non dissimilia contrà Apostolicæ Sedis Primatum intentarunt. Sub quo tempore sanè Concilium canonicum nullus dixerit: ex eo præsertìm, quòd post canonicam dissolutionem, absque ulla auctoritate Apostolica Patres Basileæ conveniebant, sine qua nullum Concilium est ratum, ut in d. *const.* Pii, ibi: *Veneramur cuncta Concilia, quæ præcesserunt à Nostris prædecessoribus approbata, intèr quæ nullum invenimus numquàm fuisse ratum, quòd, stante Romano indubitato Pontifice, absquè ipsius auctoritatè convenerit: quia non est Corpus Ecclesiæ sinè Capite, & omnis ex Capite defluit in membra potestas.*

19 Quòd, si ex eodem Pio dicas Eugenium dissolutionem Concilii revocasse, ejusdemquè progressum approbare, ut in d. *sess.* 16. Non negatur ab Eugenio facta dissolutionis revocatio, & continuatio Concilii: sed nec est paritèr prætereundum, quòd Eugenius cassavit, annullavit, & irritavit omnia, & singula Statuta, & per Concilium decreta contrà Jura, & Sedis Apostolicæ libertatem, ac dignitatem Romani Pontificis, ut ex ejusdem Litteris *incipien. Inscrutabilis de an.* 1433. & alias *incipien. In arcano sub data ejusdem anni*, ut in d. *sess.* 16. Quinimmò continuatio Concilii non fuit ab Eugenio probata, nisi sub conditione, quòd Patres revocarent omnia adversùs Sedem Apostolicam attentata, ut expresè in d. *const. Deus novit.* ibi erga finem: *Ad ostendendam nostram sinceram, & purissimam intentionem, quam habemus, ut Concilium fiat, & quod omnia ad finem debitum perducantur, contenti sumus, & volumus purè, & simplicitèr continuè fuisse Conciliū. Ità tamèn, quòd omnia gesta, & attentata contrà Nos, sivè Sedis Apostolicæ libertatem, vel privilegia, Sanctæquè Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac Nobis adhærentes, proùt defacto fecerunt, sic defacto antè omnia revocent. Nostrosque Legatos juxtà juris regulas, præsidentes admittant.* Basileenses verò conditionem non purificarunt. Imò potiùs *sess.* 18. decisum iterùm dederunt, *Papam subesse Concilio*. Nec *sess.* 17. Legatos Eugenii cum jurisdictione coactiva admiserunt: eisdem datâ à Martino d. *const. Dùm onus*, & ab Eugenio confirmata in *alleg. const. certificati*. Quarè conditionibus à Concilio non im-

impletis, nec valuit dissolutionis revocatio, & progressus. Quæ, ubi Annatus *apparat. ad Theolog. lib. 5. art. 19. ad sess. 16. d. Concil.* notasset, non scripsisset Concilium ad 16. usquè sessionem fuisse Oecumenicum, & à Papa approbatum.

20 Intereà novæ intèr Eugenium, & Basileenses intercessere discordiæ super translatione Concilii in alium locum pro ineunda Græcorum cum Latinis unione. Illi Basileam, Avinionem, vel Sabaudiam in *sess.* 25. delegerant: Eugenius verò transtulit Ferrariam, ut in *const. Magnas la* 11. *Bullar. cit.* à Græcis prælectam, tamquàm sibi commodiorem. Quod subindè ob pestem Ferrariæ subortam fuit absolutum Florentiæ, ut in alia ipsius *const. Latentur la* 17. *ibidem*.

Non omnes Basileæ congregati Eugenio paruerunt, sed, qui remanserant, (quamvis ex testimonio Pii paucissimi) ad extrema rebellionis scelera in Sedem Apostolicam, & legitimum Petri Successorem refractarii devenerant: Eugenium *sess.* 31. ab administratione Papatus suspendendo: & subindè, quantùm in ipsis fuit, eum *sess.* 34. deponendo: subrogato Antipapa Amadeo Sabaudiæ Duce, Felice V. nuncupato, ut *sess.* 39.

Videatur *const.* Leonis X. *incip. Pastor la* 20 *d. Bullar.* In qua §. 6. Basileense, & præsertim post translationem, conciliabulum, & conventicula nominatur. Et Constitutio *intèr cætera Eugenii IV. la* 29. quæ refert absolutionem eorum, qui post translationem Concilii Congregationi Basileensium adhæserunt; & tandem ad obedientiam Eugenii Romani Pontificis redierunt. Confirmanturquè collationes Beneficiorum per Basileenses factæ post dissolutionem Concilii.

21 Post tępora verò Eugenii Nicolaus V. *const. Ut pacis apud d. Bul. cit. ad Concil. Basileen.* (prævia cessione Antipapatus à Felice V. facta, ac per eum soluta Congregatione Lausanam è Basileea translata, præmissaque publicatione, & ordinatione esse Nicolao, tamquàm unico, & indubitato Romano Pontifici obediendum) approbat, quæ in negotiis Beneficiorum, & dispensationum gesta erant tempore Schismatis ab iis, qui Basileæ, postmodum Lausanæ sub nomine Concilii perseveraverant, ut expressè *tex. const.*

§. III.

Romani Pontificis praeminentia supra jus positivum Ecclesiasticum.

1 Tertia propositio, ut Pontificem Romanum subderet Conciliis, dixit eum Sacris Canonibus, & universalium Synodorum Legibus alligari; ut indè constaret Concilio subesse: siquidem superioritatis argumentum est alicui Leges, parendique necessitatem imponere. Sed Papam Statutis Canonum, nec Lege positiva Ecclesiastica ligari ipsi Canones concesserunt, tradiderunt Concilia, & Patres dixerunt.

2 Primò itaquè Conc. Trid. *sess.* 25. *c.* 21. *de ref.* expressè declarat Pontificem Legibus positivis Ecclesiasticis non alligari, ibi -- *Sancta Synodus omnia, & singula, quæ de morum reformatione, atque Ecclesiastica Disciplina .... in hoc Sacro Concilio statuta sunt, declarat, ita decreta fuisse, ut in his salva semper authoritas Sedis Apostolicæ & sit, & esse intelligatur.*

Secundò. Idipsum legitur in cap. *significasti de elect.* ibi -- *Cum omnia Concilia per Romanæ Ecclesiæ authoritatem, & facta sint, & robur acceperint, & in eorum statutis Romani Pontificis patentèr excipiatur authoritas.* Et c. *Innotuit* §. *Quamvis eodem tit.* & *cap. Proposuit de concess. præbend. cap. Peregrina* 3. *quæst.* 6. ibi -- *Peregrina judicia (salva in omnibus Apostolica authoritate) generali sanctione prohibemus.*

3 Quod totum probavit Gratianus *ad cap. Ideo* 25. *quæst.* 1. §. *His ita* ibi -- *His*, ait, *ità respondetur: Sacrosancta Romana Ecclesia jus, & authoritatem Sacris Canonibus impertitur, sed non eis alligatur. Habet enim jus condendi Canones: utpotè, quæ caput est, & cardo omnium Ecclesiarum, à cujus regula nemini dissentire licet. Ità ergo omnibus authoritatem præstat, ut se ipsam non subjiciat eis. Sed sicut Christus, qui Legem dedit, ipsam legem carnalitèr implevit:* octava die circumcisus: quadragesimo die in templo cum hostiis præsentatus, *ut in se ipso eam sanctificaret: posteà verò, ut se Dominum*

Legis ostenderet, contrà Legis litteram leprosũ tangendo mundavit &c. *Sic & Summa Sedis Pontifices Canonibus sivè à se, sivè ab aliis sua authoritate conditis reverentiam exhibent, & eis se humiliando, ipsos custodiunt, ut aliis observandos exhibeant. Nonnunquàm verò, seù jubendo, seù definiendo, seù alitèr agendo, se Decretorum Dominos, & Conditores esse ostendunt. In præmissis ergo Capitulis aliis imponitur necessitas obsequendi. Summis verò Pontificibus ostenditur inesse authoritas observandi, ut à se tradita observando, aliis non contemnenda demonstrent: oportet ergo Primam Sedem, ut diximus, observare ea, quæ decernendo mandavit, non necessitate obsequendi, sed authoritate impertiendi.*

Licet itaque sibi contrà generalia Decreta specialia privilegia indulgere, & speciali Beneficio concedere, quod generali prohibetur Decreto. Quamquàm, si Decretorum intentionem diligentèr advertamus, nequaquàm contrà Sanctorum Canonum authoritatem aliquid concedere inveniatur. Sacri quidem Canones ità aliquid constituunt, ut interpretationis auctoritatem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ reservent. Ipsi namquè soli Canones valent interpretari, qui jus condendi eos habent. Undè in nonnullis Capitulis Conciliorum, cum aliquod observandum decernitur, statìm subinfertur: nisi authoritas Romanæ Ecclesiæ alitèr imperaverit: vel, salvo tamen in omnibus jure S. Romanę Ecclesię.

Quòd si dicatur: Papa non potest aliquid statuere contra Statuta Ecclesiæ, ut expresè in cap. *Contrà eadem caus.*, & *quæst.* ibi -- *Contrà Statuta Patrum condere aliquid, vel mutare, nec hujus quidèm Sedis potest authoritas.*

4 Distinguas: Vel Statuta à Pontificibus, aut in Conciliis Generalibus legitimè convocatis, & confirmatis sunt Definitiones Fidei, & Decreta morum: vel sunt Statuta juris positivi, & sub appellatione Legis Canonicæ comprehenduntur. Priora Papa revocare, neque eis contraria potest statuere. Quod provenit, quia Fides est una, & mutationes non patitur. Quod enim est verum, ei semper falsitas repugnat: & quod à Deo est revelatum, semper est firmum. Ideò quod est articulus Fidei, semper erit: & quod fuit à Papa, ut Magistro Ecclesiæ definitum, semper ratum habebitur. Et inde fit, quòd licèt Statuta Papę non ligent Successores (quia par in parem imperium non habet *d. cap. Innotuit*) tamen, quæ semèl magistralitèr, & ex Cathedra ab uno Pontifice sunt definita, & declarata à Deo esse revelata, à Successoribus mutari non possunt: alioquin Fides una non esset; & Sedes Apostolica, (quod impium est asserere) in Fide errasse convinceretur, ut dicit *text. in cap. Sunt quidam ibid.* Fagnan. in 1. ad cap. *Significasti de elect. num.* 13., & *in* 3. *ad cap. majores, de Baptismo num.* 7. apud quem alii communitèr.

5 Posteriora verò potest Pontifiex revocare, eisque contraria condere, & promulgare per *text. in cap. non debet de consanguin.*, & *affinit.* ibi -- *non debet reprehensibile judicari, si secundum varietatem temporum Statuta quandoquè varientur: humana præsertìm cùm urgens necessitas, vel evidens utilitas id exposcit.* Ità plura, quæ olim opportuna fuerunt, temporis cursu, mutatisque circumstantiis, temperata, & moderata leguntur, ut refert Pignatellus *tom.* 10. *consult.* 155. *num.* 5.

6 Modò, Statuta, de quibus loquitur textus in d. cap. *Contrà*, idem sunt, ac Definitiones Fidei, & morum Decreta, prout ibi exponit Glos. Et concordat *text. in d. c. Sunt*, ibi -- *Sunt quidam dicentes Romano Pontifici semper licuisse novas condere Leges, quod Nos non solùm non negamus, sed & valdè affirmamus. Sciendum verò summoperè est, quia indè novas leges condere potest, undè Evangelistæ aliquid, & Prophetæ nequàquàm dixerunt.* Contrà hujus generis Statuta nil potest Pontifex concedere, vel negare; sed valet tantùm explicare, ut per Divum Thomam 2. 2. quæst. 1. artic. 19. ad 2., & ex eo Fagnanus *in* 3. *ad d. cap. Majores num.* 8. Sæpè tamen in Lege Canonica dispensavit ad *text. in cap. litteras de restitut. spoliat. cap. Proposuit de concess. præbend.* & alibi sæpè. Videndum Tridentinum *sess.* 25. *de reformat. cap.* 18. & *Fagnan. in primum ad cap. Permissionem de offic. ordin.*

§. IV.

§. IV.

In Fidei, & morum dubiis decidendis Romani Pontificis, etiam extrà Concilium infallibilitas.

1 Quarta propositio negat Summo Pontifici extrà Concilium loquenti, etiàm ex Cathedra, indubiam, & infallibilem auctoritatem in Fidei, & morum dubiis decidendis: affirmatque, ideò Definitiones Pontificum omnem errorem, & dubium excludere, quia illis Ecclesia credit, & eas acceptat.

2 Verùm Romani Pontificis Sententia in materia Fidei, & morum, licèt extrà Concilium, est omninò & infallibilis, & certa, ut habetur ex verbis Lucę 22. *Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat Fides tua &c.* Quæ verba specialitèr ad Petrum, & in Petro ad Romanos Pontifices diriguntur, ex d. cap. *Solita de majorit.*, *& obed.* Ex quo sequitur Christum Petro in utilitatem Ecclesiæ impetrasse donum perpetuæ, & indefectibilitatis Fidei, ut eam adversus Sathanæ insultus confirmaret, ne portæ Inferi erroris, & hęresum adversus eam prævalerent. Verùm non pro Petro tantùm Christus oravit, sed etiàm pro Petri Successoribus, ne illorum Fides deficeret; ut hinc Ecclesiam confirmarent, quando eam Sathan impeteret, & opus esset.

In idem est *text. Joan. ult. Pasce Oves meas*. Per quæ verba Petrus, ejusque Successores constituti sunt Doctores, & Pastores totius Ecclesiæ; Modò, vel Ecclesia tenetur eos audire docentes, præsertim quæ sunt Fidei, & morum, aut non tenetur. Si tenetur. Ergo illi, cùm docent, errare non possunt: Nàm si possent, tota Ecclesia, quæ illorum Sententiæ, & Doctrinæ acquiescere debet, erraret, quod est impossibile. Si vero non tenetur credere, & recipere, quæ Summus Pontifex credenda, & recipienda esse definit; jàm Papa non esset Pastor, & Magister Ecclesiæ; siquidèm Oves tenentur Pastorem sequi, & Discipuli debent Magistrum audire, eique parere.

Legatur cap. *Memor sum 24. quæst.* 1. *cap. Generali* 25. *qu.* 1. Adducitur etiàm cap. *Hæc est Fides* 24. *d. q.* 1. sed Canon est Apochryphus (liber Apochyphus dicitur, cujus Auctor ignoratur, & ab Ecclesia non recipitur Glos. ad cap. *Sancta* 15. *dist.*) ut notavit *Bellarm. de Scriptorib. ad ann.* 1145. de Gratiano. Nàm tribuitur Hieronymo in Symbolo ad Damasum, sed desumptus est ex Libello Fidei Pelagii Heresiarchę, ad Innoc. I. Pontificem transmisso, ut ex Divo Augustino *lib. 1. de gratia Christi cap.* 31. 32. *&* 33.

3 Idem comprobatur Patrum testimoniis: illa Augustini sint satis; *Epist.* 190. *c.* 6. ibi -- *In verbis Apostolicæ Sedis, tàm antiqua, atque fundata, certa, & clara est Catholica Fides, ut nefas sit dubitare Christianis*. Si Decreta Apostolicæ Sedis sunt certa, adeò ut de illis dubitare non liceat, nec minùs de ejusdem infallibilitate dubium esse potest. *Lib.* 1. *contrà Julianum cap.* 4. ibi -- *Si Romanæ Ecclesiæ præsidentem Beatum Innocentium audire voluisses, jàm tunc periculosam juventutem tuam Pelagianis laqueis exuisses. Quid enim potuit ille vir Sanctus Africanis respondere Conciliis, nisi, quod antiquitùs Apostolica Sedes, & Romana cum cæteris tenet perseverantèr Ecclesia?* Duo hìc Augustinus ostendit: primum, quòd Romanus Pontifex non potest à vera doctrina aberrare: Secundum, quòd sola auctoritas Romani Pontificis sufficit ad Hæreticorum errores damnandos. Et *serm.* 131. *de scripturis cap.* 8. *Jam enim de hac causa* (hæresi Pelagiana) *duo Concilia missa sunt ad Sedem Apostolicam: indè etiàm rescripta venerunt; causa finita est: utinam aliquando finiatur error.* Duo hìc paritèr Augustinus docuit: unum, quòd dubia Fidei ad Sedem Apostolicam sunt referenda, per *text. in cap. majores de Baptismo.* Aliud, quòd posito Sedis Apostolicæ judicio, causa finita est. Qua verò ratione potest Sanctus Doctor asserere causam esse finitam, si Romani Pontificis Sententia esset errori subjecta? si examinanda adhuc sit? si Concilii Generalis assensu sit probanda, & Ecclesiæ consensu egeat?

4 Demùm, accedit Apostolicæ Sedis legitimus usus, & Romanorum Pontificum praxis, qui extrà Concilium plures errores proscripserunt. Nec meum est hìc omnium Cathalogum texere, & juxtà ordinem Sæculorum ab initio nascentis Ecclesiæ usquè ad hæc tempora recensere, sed solùm unam, vel alteram

Definitionem, Decretumvè innuere in Fidei, & morum doctrina à Romanis Pontificibus extrà Concilium edita. De qua re agit Portier. *syStem. decretor. Dogmatic.* referens antiquissimam Ecclesiarum consuetudinem recurrendi ad Romanam Apostolicam Sedem, pluresque errores ab eadem extrà Concilium Generale esse proscriptos. Cùm primis trecentis annis nullum Oecumenicum fuerit congregatum. Quod sanè nullus in Ecclesiastica historia, vel levitèr tinctus negabit: primum enim Concilium Oecumenicum fuit Nicænum I. de auctoritate Sylvestri Papæ convocatum de *an.* 325. in quo interfuere Sylvestri Legati, Anatus *apparat.ad Theol.lib.5.p.2. art.2.* Legi potest etiàm Lauræa *cit. art.* 5. ubi rem plenè probat, & plura à diversis Pontificibus decreta extrà Concilium refert, ad quos Lectorem remittimus, & solùm aliqua recensemus.

4 Itaq; Innocentius I. reprobat doctrinam Pelagii, ut in ejus epist. 183. intèr eas Augustini. Itèm Zozimus damnat Pelagium, & Cælestium, in *Epist.*190. Augustini ad Optatum *cap. 6.* Sixtus IV. *const. licèt la* 17. *Bullar. tom.* 1. damnavit errores Petri de Osma. A Leone X. proscripti sunt illi Lutheri, ut in ejus *const. Exurge la* 40. *ibid.* A B. Pio V. fuerunt reprobatæ propositiones Michaelis Baii. Quod subindè egit Urban.VIII. *const. In eminenti la* 289. *Bullar. to.*5. in qua Litteræ Pii inseruntur, improbaturque liber Cornelii Jansenii Epis. Ipren. cui titulus *Augustinus*. Ex quo quinque propositiones fuerunt excerptæ, ab Innoc.X. damnatæ *const. Cum occasione*; quæ per extensum refertur in *const. Ad sanctam la* 28. *Alex. VII. Bullar. cit.* Et in hac, nonnullis asserentibus, dictas propositiones, vel in libro prædicto non reperiri, vel in sensu ab Auctore intento damnatas non fuisse: expresse ex Jansenii libro propositiones excerptas, atquè in sensu ab Authore intento damnatas Alexander declaravit, ac uti tales iterùm damnavit; Finemque quæstionibus daturus Formulam edidit: Secundùm quam, esset prçstandum ab omnibus juramẽtum se sincero animo reiicere, ac damnare propositiones ex libro Jãsenii excerptas, & in sensu ab eodem Auctore intento, proùt eas Sedes Apostolica damnavit, ut in alia ejusdem Const. *Regiminis de anno* 1664. apud Natal. Alex. *t.* 1. *in fin. append. altera*. Et Innoc. XII. in Litteris in forma Brevis Episcopis in Belgio directis sub *anno* 1694. *apud cit.* malitiæ hominum occurrens præcepit, ut subscribentes Formulæ, juramentum præstarent sincerè absquè ulla distinctione, restrictione, seù expositione: damnando illas propositiones ex libro Jansenii excerptas, in sensu obvio, quem ipsamet verba præseferunt.

Tandem, Clemens XI. *Const. Vineam Domini sub* 17. *Kal. Augusti* 1705. errorem nonnullorum reprobavit, asserentium; quòd, dum Innocentius XII. in dd. suis Litteris pronunciavit *prædictas quinque propositiones ex memorato libro Jansenii excerptas in sensu obvio, quem ipsamet propositionum verba exhibent, & præseferunt, damnatas esse: intelligi non de ipsomet obvio sensu, quem in Jansenii libro habent, quivè ab eodem Jansenio intentus, ac à præfatis Innocentio X. & Alex. VII. damnatus fuit, sed de alio quopiam diverso sensu cogitasset*.

Ulteriùs eò impudentiæ quidam devenerunt, ut dixerint. *Ad obedientiam præfatis Apostolicis Constitutionibus debitam non requiri, ut quis prædicti Janseniani libri sensum in antedictis quinque propositionibus damnatum, interiùs, ut hæreticum damnet: sed satis esse, si ea de re obsequiosum (ut ipsi vocant) silentium teneatur*.

Præterea alii non dubitaverunt asserere: *præfatæ Formulæ ab Alexandro præscriptæ subscribi licitè posse, etiam ab iis, qui interiùs non judicant in prædicto Jansenii libro doctrinam hæreticam contineri*.

Adversùs quos Clemens in præcitata Constitutione decernit, declarat, & statuit: *obedientiæ, quæ præinsertis Apostolicis Constitutionibus debetur obsequioso illo silentio minimè satisfieri: sed damnatum in quinque præfatis Propositionibus Janseniani libri sensum, quem illarum verba præseferunt, ut præfertur, ab omnibus Christi fidelibus, ut hæreticum, non ore solùm, sed & corde reiici, ac damnari debere; nec alia mente, animo, aut credulitate supradictę Formulę subscribi licitè posse; ita ut qui secùs, aut contrà quoad hæc omnia, & singula senserint, tenuerint, prædicaverint, verbo, vel scripto docuerint, aut asseruerint, tamquàm præfatarum*

Apo-

Apostolicarum Constitutionum (Innocentii, & Alexandri, quas innovat) *transgressores omnibus, & singulis illarum censuris, & pœnis omninò subjaceant*.

5 Propterquòd contrà Modernos nonnullos est evidens Romanorum Pontificum infallibilitas in decidendis, etiam quæstionibus, tùm Facti connexi cum jure, aut fide, & morum doctrina, tùm Facti dogmatici.

Considera. Factum dogmaticum hìc idem esse, ac dogma, & doctrina cujusvis privati Authoris in materia fidei, & morum; & per Quęstionem Facti dogmatici significari quæstionem illam, qua v.g. quæritur: *An propositio ex hoc, vel illo libro desumpta, sit Catholica, vel hæretica: vel, an doctrina hujus privati Auctoris in sensu naturali ipsius Authoris Catholica sit, an hæretica*. In hujusmodi Quæstionibus decidendis Pontificum judicium etiā est infallibile: adeòut verè catholicum sit quodcumq; privati Authoris dogma, quod ut Catholicum Ipsi approbant: & hæreticum, quodcumque, quod ut hęreticum ab Iisdem damnatur. Siquidèm Pontifices propter assistentiam Spiritus Sancti errare non possunt in vera Christi doctrina cognoscenda, & discernenda ab alia quacumque ipsi contraria, & difformi. Adeòque nec in cognoscenda hæc alia doctrina, & discernendo illius vero, obuio, & naturali sensu, judicando de conformitate, & difformitate ipsius cum vera doctrina Christi, scripta, vel tradita.

Nota, quòd sēsus naturalis Authoris est sensus naturalis verborum Authoris: & sensus naturalis verborum Authoris est ille, quem verba Authoris exprimūt, seù, ad quem exprimendum sunt instituta. ut per DD.

Factum verò connexum cum jure, seù fide illud dicitur, quo negato, sequitur negatio juris, seù fidei: aut ex cujus decisione dependet decisio juris, seù fidei, & doctrinæ morum: ut v. g. esset præsens: *An hæc Scriptura sit à Deo revelata*. Hujusmodi enim Factum ita connectitur cum fide, & doctrina morum, ut ex ejus decisione dependeat decisio fidei, & doctrinæ morum. Si enim negetur, quòd hæc Scriptura sit à Deo revelata, quam nobis Ecclesia verè à Deo revelatam proponit, sequitur, ut negetur doctrina, & fides ipsorum Mysteriorum, quæ in ea Scriptura continentur. Ideòque cùm Pontificum infallibilitas in decisionibus fidei, & morum sit omninò certa, innegabilis, & certa etiam est in hujusmodi Factis decidendis, ut optimè Annat. *apparat. ad Theol. posit. lib. 6. art. 2. & 3.* Quem consulas.

6 Alias propositiones damnarunt Alex. VII. sub *an. 1665.* & *1666.* & Innocentius XI. de *an. 1679.* Qui subindè de *anno 1687. Constit. Ad abolendam* Quietistarum, errores reprobavit. Quorum Auctor fuit Michael de Molinos, cujus vita adeo procax fuit, ut etiam recensere pudeat. Nonnullas etiam Alex. VIII. *de an. 1690.* & tandem Innoc. XII. *Const. Cùm aliàs sub an. 1699.* eas Episcopi Cameracensis improbarunt.

Omnia, & singula prædicta fuerunt à Summis Pontificibus extra Concilia proscripta: vel, ut temeraria, scandalosa, perniciosa, hæretica &c. proùt expressiùs in dd. Litteris respectivè continetur. Et ea Ecclesia pro damnatis habet; ac damnationi ita necessariò acquiescit, ut nefas sit dubitare eas non mereri censuras, sub quibus fuerunt ab Apostolica Sede constituta.

7 Quarè certus, & indubitatus articulus est Leges, Decreta, & Præcepta à Pontifice edita, post publicationem statim à principio ligare, antè ullam populi acceptationem. Nàm soli Romano Pontifici est à Christo in Ecclesia data suprema, efficax, & absoluta potestas regendi, & docendi Ecclesiam, juxtà sæpè repetitum: *Pasce oves meas: pasce agnos meos*. Nec absoluta foret, si ejusdem Leges vim ex se non haberent ad obligādum independentèr à consensu, & acceptatione: sed conditionata, hoc est, *si populus consentiret*. Nec tunc Lex esset à solo Papa: sed ab ipso simul cum Ecclesia. Et hinc posset verificari absurdum, de quo loquitur tex. *in cap. Bonæ memoriæ il 2. de postulat. Prælat.* ibi: *Si possent ab ea recedere, nobis frequentèr illuderent, & judicium nostrum ex eorum pendère arbitrio videretur*. Indequè potestas esset inter Papam, & subditos divisa, & populus foret Conlegislator simùl cum Papa; quod nullus non videt, quàm repugnet verbis Christi, qui Papæ absolutè dixit: *Quodcumque ligaveris &c.* & non sub conditione, si accepta-

re-

retur à populo fideli id, quod ipse doceret circa doctrinam fidei, & præciperet operandum circa mores, Laur. *cit. art.* 8.

8 Maximè verò consideratur, quòd, ut subditi obligentur ad acceptandam Legē à Principe latam, duo ex parte Legislatoris sunt necessaria: *potestas*, & *voluntas*, per cap. *Cum super de offic. deleg.* De potestate autem Pontificis, soli Hæretici dubitant: est enim supremus Legislator cum potestate ferendi Leges independentèr à consensu populi, & Concilii, secundùm ea, quæ notantur in cap. *Cuncta per mundum. qq.* 3. & obligandi subditos ad observantiam, cap. *Quoniàm de constit.* Consequentèr ad illarum acceptationem ad tex. in cap. *De libellis* 20. *dist.* Aliàs inutilis esset dicta potestas. *Voluntas* itèm ad obligandum patet: & præsertìm ostenditur, si Lex sit simplicitèr præceptiva, ut sunt Definitiones in materia Fidei, & morum: cùm de ratione præcepti absolutè impositi sit obligare non sub conditione, *si subditus velit acceptare*; sed absolutè constringere: aliàs esset potiùs lex consilii, & exhortationis, quàm præcepti, ut est tex. in cap. *Quisquis* 14 *q.* 1. De quo Fagn. in 1. *ad cap. Treguas num.* 48. *de treg. & pac.*

9 Proindè non est Fidelibus liberum Papæ definienti, & præcipienti non acquiescere, vel non acceptare: Oves enim vocem Pastoris audire debent. Et non acceptantes pœnas non evitant, per cap. *Si quis* 25. *qu.* 2. ibi: *Si quis dogmata, mandata, interdicta, sanctiones, vel decreta pro Catholicæ Fidei disciplina, pro correctione Fidelium, pro emendatione sceleratorum, vel interdictione imminentium, vel futurorum malorum. à Sedis Apostolicæ Præsule salubritèr promulgata contempserit, anathema sit.*

Hæc satis sint ad nostrum institutum. Cætera videri possunt apud allegatos, & Bellarminum de Pontifice, ac Bzovium *lib. Roman. Pontifex.*

Uberiorem notitiam circà Primatum Romani Pontificis ex subnexis percipere Lectorem non pigeat, considerando:

10 I. Quòd forma regendi Ecclesiam non est Aristocratica, ut contendunt Marcus Antonius de Dominis, Richerius, & Messalinus, ac Launojus *in suis Epistolis*, & quotquot intendunt Papam subesse Concilio. Nàm Aristocratia petit, ut *suprema regendi potestas in Nobilibus, & Optimatibus resideat, qui cæteris imperent.* In Episcopis autem non est suprema authoritas regendi, pascendique Fideles; Sed particulares Diœceses, & populos habent sibi à Romano Pontifice assignatos, quos regant, ut ex dictis supra §. 2. *num.* 8. & apud Petram *tom.* 2. *ad Constit.* 3. *Innoc. III. num.* 36. & *infra num.* 14.

Illud verò Matth. 18. ubi Christus præcipit, ut, si contrà nos Frater deliquerit, nec à nobis correctus resipiscat, deferamus Ecclesiæ: *dic Ecclesiæ*; perperàm ab illis exponitur. Nec per Ecclesiam hic venit Concilium Generale; ridiculum enim esset ità præceptum illud interpretari, ut quotiès quis vellet denunciare Fratrem, privata correctione non emendatum, esset convocandum Generale Concilium. Sed sensus est; *dic Ecclesiæ*, hoc est, Ecclesiæ Prælato; & si causa de majoribus fuerit, dici Romano Pontifici, Quòd si Prælatum non audierit, per eum communione Fidelium privetur, vide Becan. *tom.* 5. *opuscul. lib.* 3. *cap.* 4. 6. *privil.*

11 II. Quòd forma regendi Ecclesiam nō est Democratica, nec Claves sunt immediatè tamquā subjecto datæ Ecclesiæ (prout hęc est Fidelium multitudo) à qua ipse Papa, & Episcopi eas quoad executionem & ministeriū recipiant, ut placuit eidē Richerio fingere apud d. Petaviu m *lib.* 3. *c.* 15. *n.* 4. Quoniàm Democratiæ essentia exigit, *ut suprema potestas regendi sit penès totam multitudinem Communitatis; adeout, vel totus populus, vel saltèm aliqui ex Nobilibus, & plebeis ex electione populi Rempublicā gubernent:* & indè dicitur regimen populare. Summa verò, supremaque cura regendi Ecclesiam non est data Communitati Fidelium, sed Petro, & in Petro Romanis Pontificibus illis verbis: *Pasce Oves meas: Tibi dabo Claves &c.* Neque enim ab Ovibus potestas pascendi dimanat in Pastorem, sed ab Hero, & Domino Gregis communicatur, &, quem vult, ei præficit.

12 Ponderandū hic est, quòd non alitèr pronunciandū est de potestate, & jurisdictione pascendi Oves, & Fideles, quàm ex Scripturis constet ab ipso Institutore Christo Domino institutum esse; Certè autèm summa Clavium potestas, quo loco Scripturæ commemoratur, & à Christo communicata legitur, non alteri

data

data, quàm Petro, & in Petro ejus Successoribus reperitur. Nàm Matth. 16. Christus dixit: *Tibi dabo Claves Regni Cœlorum*. Joan. 21. *Pasce Agnos meos: Pasce Oves meas*. Nunquàm autem Communitati, ac multitudini Fidelium formalitèr, & ut subjecto donata legitur. Undè S. Cyprianus *de unit. Eccles.* dixit: *Super unum Petrum Dominus ædificat Ecclesiam suam, & illi pascendas mandat Oves suas*. Optatus *lib. 7. contr. Parm. Bono unitatis B. Petrus, & præferri omnibus Apostolis meruit, & Claves Regni Cœlorum communicandas solus accepit &c.* Quod frequentèr repetunt cæteri Patres apud cit. Petavium, & Becanum *cit. lib. 2.* & Spondanum *Epitome ad ann. 34. num. 59.*

Cùm verò Patres videntur sentire, quòd Claves sint traditæ Ecclesiæ (inter quos Augustinus *lib. 1. de Doctr. Christ. cap. 17.* ibi: *Has igitur Claves dedit Ecclesiæ suæ.* Et *tract. 50. in Joan.* ibi: *Quando Petrus Claves accepit Ecclesiam Sanctam significavit*) intelligendi sunt, ut sibi non contradicant; & ideò textus textibus sunt concordandi. Quia verò sæpè repetunt Claves esse Petro, ut Capiti, & in eo ejus Successoribus traditas, dū vidētur asserere jurisdictionem Ecclesiasticam toti Ecclesiæ primò, ac per se convenire, accipiēdi sunt, ut loquātur in sensu non subjectivo, sed finali; Quatenùs Romanis Pōtificibus fuit à Christo suprema potestas tradita, primariò in commodum ipsius Ecclesiæ, ut ipsam regerent, & gubernarent: atque ita, ut toti Corpori Ecclesiæ prodessent: in cujus commodum Christus retulit Sacramenta, aliaque gratiæ beneficia. Fundamentum enim primariò est propter dómum, quam regit: Caput propter corpus, quod dirigit: Pastor propter Oves, quas regit: & Dux totus est, ut salvum, & victorem reducat exercitum, non ut privatim sibi consulat, nisi quatenùs pars illius est, & cum eo conjungitur. Ità Petavius ibid. *cap. 14. num. 2. & seq.*

13 Et hinc patet de sensu Augustini, qui eisdem locis voluit tantùm, quòd Petrus, non ut persona privata est, & mortalis homo, quo cum essent Claves perituræ, nec ut Procurator: sed ut Caput, Princeps, Supremusq; Rector Ecclesiæ à Christo constitutus, Ecclesiæ unitatem repræsentans pro se, & suis Successoribus Clavium potestatem acceperit; proùt legendus *tract. 118. in Joan.* & patet ex *d. Extravag. Unam Sanctam*, ac probat Annat. *lib. 6. art. 7.*

14 III. Quòd regimen Ecclesiæ est absolutè Monarchicum. Quoniam in omnium sententia inter Gubernationum genera cæteris, tùm nobilitate, tùm utilitate præstat forma regendi Monarchica, ut de communi testatur Fagnan in 1. *ad cap. significasti num. 35. de elect.* Probaturque ex Aristotele 12. *Metaph.* ibi: *Entia nolunt malè gubernari: non est bonum pluralitas Principatuum: unus ergò Princeps.* Consonat Augustinus *lib. 1. c. 9. de nupt. & concupiscen. Principatus magis naturalis unius in plures, quàm in unum potest esse multorum.* Hinc indubia res est Christum in Ecclesia, quam suo Sanguine fundavit, & voluit usque in finem manere, instituisse formam regēdi Monarchicam, utpotè nobiliorem, utilioremquè ad tex. *in cap. In Apibus 1. qu. 1.* Est enim Auctor pacis: qui dedit suæ Ecclesiæ *regimen pacis amicum, hoc est, Monarchicum, sub B. Petro & Successoribus ejus, administrari cuncta præcipien, Clavibus illis commissis, & cura gregis demandata,* Pius II. *in d. Const. in minoribus.*

Ex quo evidens est supremam potestatem, jusque regendi, & gubernandi gregem esse in Romano Pontifice, tamquàm in Monarcha, & Ecclesiæ Principe, à quo veluti fonte, & origine in inferiores jurisdictio dimanat; partem accipientes ab eo, qui plenitudinem habet. Hoc ipsa exigente Monarchiæ natura: ad cujus quidditatem spectat (ut Monarchica regendi forma verificetur) quòd *suprema imperandi potestas in aliquo una nobilissimo, ut in subjecto resideat, qui cæteris præsit, fons omnis inferioris auctoritatis existens*: ut per Petavium *cit. cap. 16. num. 26.*

15 Videatur Diana *coord. tom. 9. tract. 13.* ubi summa eruditione de Primatu solius Petri suprà S. Paulum tractatum instituit. In qua materia Innocentius X. edidit Decretum contra sententiam, quæ tribuebat D. Paulo Ecclesiæ Primatum, seù Principatum, sed non distinctum ab eo Divi Petri, adeòut ambo unum Caput, unumque Ecclesiæ Pontificem efficerent. Tenor Decreti est.

S. D. N. Innocentius X. relatâ unanimi Theo-

Theologorum ad hoc specialitèr deputatorũ censurâ, & auditis votis Eminentissimorum Cardinalium Generalium Inquisitorum: propositionem hanc, S. Petrus, & S.Paulus sunt duo Ecclesiæ Principes, qui unicum efficiunt. Vel: duo Ecclesiæ Catholicæ Coriphæi, ac supremi Duces summâ inter se unitate conjuncti. Vel: sunt geminus universalis Ecclesiæ vertex, qui in unum divinissimè coaluerunt; Vel: sunt duo Ecclesiæ Summi Pastores, & Præsides, qui unicum Caput constituunt: ità explicatam, ut ponat omnimodam æqualitatem inter S.Petrum, & S.Paulum sine subordinatione, & sine subjectione S. Pauli ad S. Petrum, in potestate suprema, & regimine universalis Ecclesiæ, hæreticam censuit, & declaravit. Apud Petram *to.2. ad Constit.* 14. *Greg. IX. n.*21. & Bail. *sum. to.*2. *in append. tit. Decreta Pontif.* §. *copia.*

CAPUT XXX.

Officialis quoad Legata facta Fratribus Minorum de Observantia.

SUMMARIUM.

1 *Definitio, & divisio legati.*
2 *Legatum est implendum per totum tempus à Testatore præscriptum.*
3 *Dubia de legatis bonorum mobilium factis Fratribus Minorum.*
4 *De legatis factis Fabricæ.*
5 *De legatis annuis cum onere.*
6 *De legatis annuis sine onere.*
7 *Responsa S.Congr. ad dubia primi generis.*
8 *Et ad ea secundi generis.*
9 *Et ad ea tertii.*
10 *Et alia quarti generis.*
11 *Decretum S. Congr. Rev. Fabricæ, quo probibetur extinctio legatorum, & compositio: ac ne sub excommunicationis pœna Fr. Min. judicialitèr per se, vel per alios petant legata.*
12 *Constitutio Clementis X. confirmans Decretum Sac. Congr. Episc.* in Turritana Legatorum.
13 *Decretum ejusdem S.Congr. declarãtis Fr. Min posse per viam simplicis eleemosynæ præstationes legatorum recipere.*
14 *Decretum S. C. Fabricæ inbibentis compositionem cum hæredibus super annatis non solutis.*
15 *Epistola d. S. Congr. concernens incapacitatem dd. Fratrum.*
16 *Decretum Sac. Congr. Concil. circà idem.*
17 *Fratres Min. non sunt capaces legati perpetui ad longum tempus pro celebratione Missarum.*
18 *Declara.*
19 *Doctrina Sac. Congr. circa modum recipiendi eleemosynas.*
20 *Legatum factum Capellæ existentis in Ecclesia Fratr. Min. præsumitur factum ipsis Fratribus.*
21 *Legatum non fit caducum, ex quo à Fratribus impleri non possit.*
22 *Legatum factum Fratribus cum conditione, quòd* Papa in eo se non ingerat, *est factum Fratribus sub modo illicito.*
23 *An valeat legatum factum Infirmariæ Fratribus Min.? sed declara: & nota quid servandum sit, usque ad num.*25.
26 *An valeat legatum factum pro induendis Fratribus?*
27 *Valet legatum factum pro Divino cultu.*
28 *Corruptela Fratrum quantùm ad paramenta Ecclesiastica.*
29 *Fratres Min. non possunt hæredes institui.*
30 *Ad quid hæres teneatur recipiens hæreditatem?*
31 *Fratres sunt incapaces legati universalis.*
32 *Fratres sunt capaces legati particularis, adjecto modo, ut vendant, & pretium erogetur in Fratrum necessitates.*
33 *Syndicus Fratrum non potest pro ipsis hæres institui.*
34 *Fratres nequeunt mediis Syndicis se componere cum hæredibus, vel executoribus testamentorum.*
35 *Nec etiam per Syndicum retinere bona stabilia cum onere Missarum.*
36 *Possunt per modum simplicis elemosynæ recipere de die in diem relictum à Testatore.*
37 *Formula protestationis faciendæ à Fratribus occasione legatorum.*
38 *Quando legata Fratribus relicta, reputentur modo licito facta.*

1 NOn agitur hic generalitèr de legatis, quia nimis volumen excresceret, sed solùm de relictis Fratribus Min. de Observ. Circà quæ plures solent difficultates excitari; & non semèl in praxi ea admittuntur, quæ de jure non debent: Sed aliqua priùs necesse est advertere.

I. Quòd legatum est *donatio à testa-*

tore relicta, & ab hærede præstanda. Differt à simplici donatione, quia Legatum est donatio facta causa mortis.

II. Quòd Legatum aliud est prophanum, quia ad prophanos usus relictum; & aliud pium, quia ordinatum ad pios usus, & animæ suffragium: ut ad maritandas puellas, ad eleemosynam erogandam, Missas legendas, Officia celebranda &c.

2 III. Quòd Legatum à Testatore pro anima relictum tenetur hæres sub mortali solvere, non solùm per decem annos, sed per totum tempus à Testatore præscriptum; Cùm nobis sit prorsùs occultum, & solùm Divinæ Justitiæ simul, & Clementiæ reservatum tēpus, quo Animæ in Purgatorio detinentur (Ideò non possumus nos absque temeritate illud præfigere.) Undè Alex. VII. *die* 18. *Martii* 1666. inter alias proscripsit hanc propositionem, quæ in ordine erat *la* 43. *Annuum Legatum pro anima relictum non durat plus, quàm per decem annos*.

IV. Quòd in Legatis sunt nonnullæ regulæ observandæ. Prima, quòd Legata sint intelligenda juxtà consuetudinem loci. Secunda, quòd in Legato ad pias causas facilis est extensio, & larga interpretatio. Tertia, quòd in dubio est favendum piæ causæ, *l. sunt personæ ff. de relig. & sumpt.* Quarta, quòd in obscuris inspiciendum est, quod est universaliùs per regulam 45. *jur. in 6.* Quinta, quòd pro expresso haberi debet, quod Testator disposuisset, si interrogatus fuisset, *l. Titius §. Lucius ff. de liberis*.

Quæritur. *An à Sede Apostolica in materia Legatorum Fratrib. Min. de Obser. relictorum, vel relinquendorum Declarationes emanaverint?*

Resp. Affirmativè: Quarum omnium Cathalogum non refero, sed nonnullas solùm, & fortè magis ad praxim utiles exscribo.

Itaque Sac. Congr. à fel. rec. Urbano VIII. *Fratr. Min. de Observ. consultationibus præposita* apud Fagnan. *in* 5. *ad cap. Nimis prava de excessib. Prælat.* pluribus dubiis propositis, disposuit, ut infrà.

Distinctio prima de Legatis bonorum mobilium.

3 Articulus Primus. An Fratres Minores, tàm de Familia, quàm Reformati sint capaces Legatorum bonorum mobilium, quæ unica solutione, seù præstatione adimplentur, tàm in pecunia numerata, quàm in aliis speciebus?

Art. 2. An possint eadem Legata in judicio, aut extrà exigere per se ipsos, vel Syndicum Apostolicum?

Art. 3. An Fabricæ S. Petri liceat in hujusmodi Legatis se ingerere infra annum, ex quo dies legati cessit?

Art. 4. Et quid elapso anno?

Distinctio secunda de Legatis factis Fabricæ.

4 Art. Primus. An valeat Legatum annui redditus factum Fabricæ, Sacristiæ, vel Ecclesiæ Fratrum Minorum, tàm de Familia, quàm ex Reformatione?

Art. 2. An liceat Fratribus hujusmodi Legata in judicio exigere per eorum Procuratores, vel Syndicos Apostolicos?

Art. 3. An liceat eis idem erogare prædicta Legata in usus Fratrum? an verò illa omninò converti debeant in usus à Testatoribus præscriptos?

Art. 4. An Fabricæ Sancti Petri liceat infrà annum se ingerere in proprietate horum Legatorum pro Fabrica, vel Sacristia, transigendo cum hæredibus, aut aliàs de eadem proprietate disponendo.

Art. 5. Et quid transacto anno?

Art. 6. An liceat eidem Fabricæ Sancti Petri se immiscere præstationibus, seù fructibus eorundem Legatorum ab anno decursis, & non solutis?

Art. 7. Et quid infrà annum, ex quo cessit dies præstationis?

Distinctio tertia de Legatis annuis cum onere.

5 Articulus primus. An Fratres Minores, tàm de Familia, quàm Reformati, sint capaces Legatorum annuorum, quæ fiunt adjecto onere celebrationis Missarum?

Art. 2. An iidem possint pro his Legatis in judicio experiri agendo, aut Judicis officium implorando?

Art. 3. An possint Fratres illa accipere à sponté offerentibus celebrando Missas ad rationem rei acceptæ?

Art. 4. An possint illa spontè oblata accipere per se ipsos; An verò per Syn-

dicum Apostolicum?

Art. 5. An Fratres possint hujusmodi Legata extinguere, aut illorum proprietatem vendere, & pretium erogare in usum Fabricæ, vel Sacristiæ?

Art. 6. An liceat Fabricę Sancti Petri proprietatem eorundem Legatorum cum onere Missarum sibi vendicare, tàm elapso anno, quàm antea?

Art. 7. An eidem Fabricæ liceat sibi vendicare annuas præstationes decursas, & non solutas, tàm antea annum, quàm post?

Distinctio quarta de Legatis annuis sine onere.

6 Articulus primus. An Fratres Minores, tàm Observantes, quàm Reformati, sint capaces Legatorum annuorum sine aliquo onere, aut modo adjecto, saltèm ad effectum illa extinguendi, & pretium erogandi in usus Fabricæ, vel Sacristiæ.

Art. 2. An ad hunc effectum possint eandem proprietatem in judicio petere per Syndicum Apostolicum?

Art. 3. An possint illam convertere in usus Fratrum?

Art. 4. Et quid, si cæperint illorum annuas præstationes accipere?

Art. 5. An possint Fratres exigere judicialitèr annuas præstationes eorumdem Legatorum in vim Martinianæ?

Art. 6. Et quid post ultimum Decretum Sac. Cong. hac de re editum?

Art. 7. An Fratres teneantur protestari se esse incapaces eorumdem Legatorum?

Art. 8. An possint illas à spontè dantibus accipere per se ipsos, vel per Syndicos Apostolicos?

Art. 9. An hæredes teneantur illorum pręstationes Fratribus solvere in foro conscientiæ?

Art. 10. An Fabrica Sancti Petri jus habeat sibi vendicandi horum Legatorum proprietatem, tàm elapso anno, quàm antea?

Art. 11. Et quid de annuis præstationibus decursis, & non solutis?

Art. ult. An hæc omnia procedant etiam in Legatis annuis ad modicum tempus?

Die 9. Septembris 1682. Sacra Congregatio Negociis Fratrum Minorum Sancti Francisci de Observantia, à Sanctiss. Domino Nostro præposita, ad singulos articulos superiùs propositos ad hunc modum respondit, videlicèt.

Distinctione prima.

7 *Ad primū Articulum. Fratres Minores, tàm de Familia, quàm Reformatos esse capaces Legatorū bonorum mobilium, quæ unica solutione, seù præstatione adimplentur, tàm in pecunia numerata, quàm in aliis speciebus: dummodò tamen hujusmodi Legata sint in quantitate moderata, & non in fraudem paupertatis.*

Ad secundum. Fratres quidèm, nec per se ipsos, nec per interpositam personam posse eadem Legata in judicio exigere; sed Syndicum Sedis Apostolicæ tantùm Judicis officium implorare: dummodò similitèr illa in moderata sint quantitate, sine ulla fraude paupertatis, & re ipsa erogentur in Fratrum necessitates. Extrà judicium verò ità demùm Legata hujusmodi accipi posse a Fratribus per se ipsos, si in aliis speciebus consistant, & accipiantur in ea tantùm quantitate, quam vera, & imminens eorum necessitas postulet; sed superfluam, aut pecunias à Syndico tantùm posse accipi, dùm tamèn id omne in Fratrum necessitates convertatur.

Ad tertium. Non licere Fabricæ Sancti Petri hujusmodi Legatis bonorum mobilium se ingerere infra annum, ex quo dies Legati cessit.

Ad quartum. Elapso anno licere ad præscriptum suarum facultatum.

Distinctione secunda.

8 *Ad primum articulum. Valere Legatum annui redditus factum Sacristiæ, vel fabricæ Ecclesiæ, vel Conventus Fratrum Minorum, tàm de Familia, quàm de Reformatione, nisi adsit excessus in quantitate.*

Ad secundum. Nec per se ipsos, nec per alios, licere Fratribus in judicio exigere hujusmodi Legata, sed Syndico Apostolico dumtaxàt.

Ad tertium. Non licere eisdem annui redditus Legata erogare in usus Fratrum, sed illa omninò converti debere in usus à Testatoribus præscriptos.

Ad quartum. Fabricæ Sancti Petri non licere infrà annum se ingerere in proprietate horum Legatorum cum hæredibus, transigendo, aut aliàs disponendo de eadem proprietate.

Ad quintum. Itidèm non licere.

Ad sextum, & septimum. Posse Fabri- cam

cam Sancti Petri se immiscere in præstationibus, seù fructibus eorundem Legatorum ab anno decursis, & non solutis; Non autem infrà annum, ex quo dies præstationis cessit.

Distinctione tertia.

9 *Ad primum Art. Fratres Minores, tàm de Familia, quàm ex Reformatione, nullatenùs esse capaces Legatorum annuorum, quæ fiunt adjecto onere celebrationis Missarum.*

Intellige de Legatis annuis cum tali onere, quorum jus maneret apud Fratres, & essent ipsis Fratribus directè relicta. Hæc enim nec momento retinere possunt, Vespign. *compend. privileg. R. Fab. pag. mihi 71. in margine.*

Ad secundum. Non posse pro his Legatis in judicio experiri, aut Judicis officium implorare.

Ad tertium. Posse Fratres illa accipere per modum eleemosynæ à spontè offerẽtibus, celebrando Missas ad rationem rei acceptæ citrà tamen ullam obligationem ad onus perpetuum, & dummodò priùs protestentur se illorum capaces non esse.

Ad quartum. Syndicum Apostolicum, & pro Fratrum necessitatibus, non autem Fratres ipsos, etiam per alios, posse hujusmodi Legata, utcumque spontè oblata, accipere, si in pecunia consistant.

Ad quintum. Non posse Fratres hujusmodi Legata extinguere, aut illorum proprietatem vendere, & pretium erogare in usus Fabricæ, vel Sacristiæ.

Ad sextum. Licere Fabricæ Sancti Petri ad suarum facultatum præscriptum sibi vendicare eorumdem legatorum proprietatem cum onere Missarum celebrandarum, tàm elapso anno, quàm anteà.

Ad septimum. Similiter licere.

Distinctione quarta.

10 *Ad primum Art. Fratres Minores, tàm Observantes, quàm Reformatos, non esse capaces Legatorum annuorum, quæ fiunt sine aliquo onere, aut modo adiecto, nisi ad effectum illa extinguendi, seù illorum proprietatem, & pretium convertendi in usus Fabricæ, vel Sacristiæ.*

Ad secundum. Non Fratres ipsos, sed Syndicum Apostolicum tantùm, posse eandem proprietatem in judicio petere.

Ad tertium. Posse convertere.

Ad quartum. Si Fratres cæperint illorum annuas præstationes accipere, nè hinc fiat fraus paupertati, expedire, ut de cætero decernatur, eo casu non licere ampliùs Fratribus eandem proprietatem vendere, ac pretium in usus Fabricæ, vel Sacristiæ erogare: Ideòque agendum cum Sanctissimo Domino Nostro.

Ad quintum, & sextum. Fratres nullo modo posse in judicio exigere annuas eorumdem Legatorum præstationes.

Ad septimum. Teneri.

Ad octavum. Posse illa per modum eleemosynæ, & à spontè dantibus accipere, etiam per se ipsos, si in aliis speciebus consistant: quòd si in pecunia, non nisi per Syndicum Apostolicum.

Ad nonum. Non teneri.

Ad decimum. Fabricam Sancti Petri nullum jus habere vendicandi horum Legatorum proprietatem, nisi elapso anno juxtà suas facultates.

Ad undecimum. Similitèr non habere jus vendicandi hujusmodi annuas præstationes, nisi ab anno decursas.

Ad ultimum. Hæc omnia locum non habere in Legatis infrà decennium; sed in his tantùm, quæ fiunt ad decem annos, & ultrà.

Decretum Sac. Congregationis Fabricæ Principis Apostolorum de Urbe super Legatis relictis PP. Minoribus de Observantia Sancti Francisci.

„ 11 CUm sæpiùs fuerit habitus recursus ad Sacram Congregationem Ven. Fabricæ Sancti Petri supèr Legatis factis, seù faciendis ad favorem Fratrum Sancti Francisci Minorum de Observantia cum onere Missarum, seù Officiorum sive gratis, sivè alio modo.

„ Prætendente Ven. Fabrica S. Petri „ ad illam spectare propter dd. Fratrum incapacitatem hujusmodi Legatorum.

„ Dictis autem fratribus allegantibus „ posse annua Legata hujusmodi recipere „ tutâ conscientiâ, quatenùs hæres ex sua „ liberâ volũtate illa dare voluerit in eleemosynã, & committere Fratribus dd. Missas, & Officia juxtà sententiam S. Bonaventuræ, & Decreta S. Congregationis „ à Sanctissimo D. N. Fratrum Minorum „ de Observantia S. Francisci Cismontanæ „ Familiæ Consultationibus præpositæ sub

„ *die* 4. *Junii* 1628. publicata.

„ Eadem Sacra Congreg. pro opportuna præmissorum provisione, facta relatione S. D. N. Urbano Papa VIII. ac de illius expresso ordine, & mandato, decrevit in futurum super hujusmodi Legatis observari, ut infrà.

„ Quòd hujusmodi Legata per debitores, vel hæredes non extinguantur, vel reducantur per compositionem cum Ministris Fabricæ faciendam, vel alio quovis modo, sed illorum capitale, sivè sors principalis, vel proprietas absque aliqua diminutione conservetur semper, & perpetuò ad effectum, ut in usus Romano Pontifici pro tempore existenti benè visos possint applicari: Ità tamen ut quamdiù applicationem specialem authoritate Apostolica fieri non contigerit, hæredes, vel debitores possint liberè, si velint, dictis Fratribus dare dicta annua Legata, per eosdem Fratres recipienda in eleemosynam, non autem per eos exigenda. Et quòd quævis extinctio, reductio, seù diminutio capitalis, seù proprietatis, alitèr absque speciali Romani Pontificis permissione facta, eo ipso nulla sit: nec debitoribus, aut aliis quibuscumque suffragetur.

Quòdque Commissarii, & alii Ministri Ven. Fabricæ super hujusmodi capitale, seù proprietate supradicta, se de cætero non intromittant, nec dictos hæredes, seù debitores aliquo modo molestent, nisi ad effectum reinvestiendi in casu reinvestimenti, seù providendi, ut conservetur, ut suprà, aut aliàs in executionem applicationis authoritate Apostolica factæ, vel faciendæ.

Et quòd, nolentibus dd. hæredibus, vel debitoribus dare supradictis Fratribus dd. eleemosynas, seù annuas præstationes, sivè Legata, ut suprà solvere, vel illas, seù illa non solventibus, tunc, & eo casu, lapsis duobus annis à die obitus Testatorum, si fuerit maturatum Legatum, vel à die maturatæ illius solutionis, eadem Fabrica, & illius Commissarii, & Ministri id totum, quod solutum non fuerit pro præterito, pro rata tamen in qua fuerit, ut suprà elapsum biennium, vel ultrà, possit, & valeat hujusmodi præstationes annuas exigere, exigique facere ad sui beneficium, juxtà suas facultates, & privilegia: salvo semper capitali, seù proprietate, ut suprà, ad effectum quòd hæredes, vel debitores (dummodò de eis per Romanum Pontificem pro tempore existentem alitèr non fuerit dispositum, nec prædicta Legata in alios usus ejus authoritate applicata fuerint, vel applicari contigerit) possint, si velint, quandocunque futuris temporibus, & sic deinceps in perpetuum dare dictis Fratribus dicta annua Legata in eleemosynam, ut suprà, nec Fabrica eosdem hæredes, vel debitores molestare possit, & valeat totiès, & quotiès casus contigerit, nisi pro præterito: & tunc in illis terminis tantùm post quorum maturationem fuerit elapsum biennium, vel ultrà, ut suprà: salva semper erectione Beneficiorum, & applicatione Legatorum, seù quorumcumque bonorum, & redditaum, ac jurium eisdem Beneficiis seù aliis piis usibus authoritate Apostolica facta, vel in posterùm quandocunque, & quomodocunque facienda, & executione Litterarum Apostolicarum desupèr expeditarum, seù expediendarum: Ita ut præfata Decreta ad illas nequaquàm se extendant, sed illæ semper firmæ, & illæsæ remaneant, ac suos plenarios, & integros effectus sortiri debeant, ita quòd neque Fabrica, neque hæredes, vel debitores præfati ullo modo illas impedire, retractare, vel controvertere valeant: & salvis semper Sedis Apostolicæ authoritate, ac facultatibus competent. dictæ Sacræ Congregationi Venerab. Fabricæ.

„ Prohibuit tamen eadem Sacra Congregatio Fratribus supradictis sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, ne audeant, seù præsumant, nec quilibet eorum audeat, seù præsumat per se, nec per alios, Sindicos, Ministros, seù Procuratores, tàm Sæculares, quàm Regulares dictas annuas præstationes, seù Legata, nec judicialitèr, tàm coràm quocunque Judice Ecclesiastico, quàm Sæculari, Ordinario, vel Delegato: nec aliàs, nisi juxtà formam dicti Decreti Congregationis Fratrum Minorum de Observantia Sancti Francisci Cismontanę Familię à Sanctissimo Domino Nostro deputatæ, ab hæredibus, seù quibusvis aliis eorum debitoribus petere, minùsque dd. hæredibus, seù debitoribus facere aliquas receptas pro dd. annuis præstationibus, nisi pro rata, & pecunia, seù eleemosynis supradictis cum effectu,

ac

„ ac verè, & realitèr eisdem Fratribus da-
„ ta, vel soluta, seù datis, vel solutis, nec
„ sub alia Data, nisi sub ea, quæ verè
„ fuerit iisdem Patribus, aut aliis pro eis
„ facta realis satisfactio, & insuper, nè Pro-
„ visos Apostolicos pro tempore de Bene-
„ ficiis, quibus Legata supradicta fuerint
„ applicata, vel eorum Procuratores, &
„ Ministros super erectione dictorum Le-
„ gatorum directè impedire, vel molestare
„ quovis quæsito colore, vel prætextu au-
„ deant, vel præsumant. In quorum fidem
„ &c. Dat. Romæ ex Collegio ejusdem Sac.
„ Congregationis die 14. Februarii 1633.

Constitutio Clemen. X. confirmantis Decretum Sacræ Congregationis in causa Turritana Legatorum.

12 CLemens Papa X. *Ad futuram &c. Nupèr pro parte dilecti Filii Syndici Apostolici Conventus Sancti Petri de Syrchis in Sardinia Ordinis Sancti Francisci de Observantiæ &c. Congregationi Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis &c. Episcoporum, & Regularium Præposita exposito, quòd quondam Petrus Moros de Molinos in suo ultimo Testamento, quod Anno 1645. condiderat diversa annua legata pro Missis per Fratres dicti Ordinis celebrandis, fecerat modo sequenti.*

Primò, *mando, quòd meus hæres teneatur expendere pro confectione Tumuli, & exequiarum quolibet Anno* lib. 25. *pro una Missa cantata, & aliis sexdecim Missis pro Animabus meorum Parentum celebran. à Fratribus Franciscanis Sancti Petri de Syrchis, & pro legato volo, quòd sint perpetuò obligata bona mea.*

Itèm volo, quòd dictus meus hæres solvat ex dictis bonis meis quolibet anno lib. 40. *quæ inserviant pro oleo Lampidis meæ Capellæ majoris in dicta Ecclesia Sancti Petri.*

Itèm relinquo in perpetuum Missas septem qualibet hebdomada pro Animabus Purgatorii &c. & eleemosyna sit septem solidorum pro qualibet Missa &c. & proprietas illarum est 1400. lib. *quæ sit super Domo mea, in qua habito.*

Itèm relinquo pro eleemosyna dicto Conventui Sancti Petri de Syrchis lib. 300. *ut illa applicari debeant per meos Curatores in loco securi ad rationem* lib. 24. *annuarum, & inserviant pro emendis linteaminibus pro pauperibus Fratribus infirmis.*

Itèm, quia D. Mater mea reliquit, ut dicantur duæ Missæ perpetuæ pro qualibet hebdomada à dictis Fratribus, quòd super bonis meis solvantur quolibet anno lib. 28.

Itèm, quia D. Pater meus reliquit unã Missam perpetuã in hebdomada celebrandam à dictis Fratribus, & reliquit pro eleemosyna censum lib. 150. *debitum à Gavino Paduano &c. quatenùs perdiderint supradictum, mando, ut meus hæres solvat* lib. 11. *annuas &c.* Et *factis aliis pluribus legatis profanis &c. instituit sibi hæredem Deum, & animam suam, mandans suis executoribus, ut adimpletis, & satisfactis Legatis instituerent unam tertiam Dignitatem Archidiaconalem in Cathedrali Turritana cum annuo redditu* lib. 1000., *& de residuo unum, vel plures Canonicatus secundùm capacitatem bonorum suorum, & aliàs, proùt in dicto Testamento dicitur uberiùs contineri.*

Et subindè in executionem dicti Testamenti unus Canonicatus, & unus Archidiaconatus in Ecclesia Turritana erecti fuerant, dictusquè Archidiaconatus ex dispositione ejusdem Petri testatoris collatus fuerat quondam Didaco Moros ejus Fratri Germano Executori testamentario, qui bona Fide, dum in vivis erat, eadem Legata pia adimpleri curaverat; verùm post ejus obitum de eodem Archidiaconatu provisus fuerat dilectus Carolus de Capudoro, ad cujus favorem dilectus Filius Pro-Vicarius Generalis Turritanus nesciebatur, quo jure, declaraverat Fratres Minores prædictos Legatorum capaces tantum, factorum pro oleo Lampadis, & linteaminibus infirmorum, & incapaces pro reliquis, quæ Archidiacono prædicto adjudicaverat, proùt in ejus Sententia dicitur contineri; undè dictus Syndicus tanquàm unus de Populo, pro suffragiis Animarum, pro quibus instituta fuerunt dicta Legata pia, & pro sua pietate erga dictos Fratres de Observantia, qui in magna necessitate proptèr eleemosynarum deficientiam in prædicta Insula Sardiniæ reperiebantur, proùt ex attestatione juratorum, & Officialis Civitatis Turritanæ, constare dicebatur: Nobis humilitèr supplicaverat, ut omnimodum adimplementum Legatorum, prædictorum Ven. Fratri

Ar-

Archiepiscopo Turritano, non obstante prædictâ Pro Vicarii Generalis Sententiâ committere de benignitate Apostolica dignaremur.

Instantia verò hujusmodi ad prædictam Cardinalium Congregat. à nobis remissa, & de mandato ipsius Congregationis citato dilecto etiam Filio Alexandro Bulla supradicti Caroli de Capudoro Archidiaconi Procuratore, Syndicus prædictus plurimum cupiebat declarari, prædictos Fratres Minores de Observantia posse recipere præinserta annua Legata Missarum, per modum puræ, & simplicis eleemosynæ, juxtà Doctrinam S. Bonaventuræ in quadam Constitutione fel. record. Urbani Papæ VIII. prædecessoris Nostri, cujus initium; *Sacrosanctum Apostolatus Ministerium &c.* proindè debere dictum Archiepiscopum Turritanum, tanquàm executorem ultimarum voluntatum, & præcipuè piarum, curare omnimodum adimplementum eorum Legatorum, & voluntatis dicti Petri Testatoris, compellendo hæredes, & detentores bonorum ad satisfactionem, ne Animæ ejus defraudatæ remanerent. Emanavit ab eadem Cardinalium Congregatione Decretum tenoris, qui sequitur.

Sacra Congreg. EE. S. R. E. Card. negotiis, & Consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, Procuratore Archidiaconi Turritani sæpiùs citato, referente Eminentissimo D. Cardinali Portocarrero, decrevit esse dandas declarationes sæpè aliàs factas: videlicèt Fratres Minores de Observantia non posse possidere census, & bona stabilia, posse tamen recipere per viam eleemosynæ quidquid eis traditur ab executoribus ultimarum voluntatum pro celebratione Missarum, & Anniversariorum, & idcircò censuit committendum, proùt præsentis Decreti tenore committit Archiepiscopo Turritano, ut ad limites prædictæ declarationis in causa, de qua supra agitur, procedat, & ad illiùs observantiam, quantùm opus fuerit, juris remediis, & in subsidium, etiam censuris Ecclesiasticis compellat. Romæ 3. Augusti 1674.

Cùm autem sicut dictus Syndicus Nobis subindè exponi fecit, ut Decretum hujusmodi firmiùs subsistat, & observetur exactiùs, Apostolicæ Nostræ Confirmationis patrocinio communiri summoperè desideret. Nos ipsum Syndicum &c. absolventes &c. supplicationibus ejus inclinati &c. Decretum præinsertum Authoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus &c. sicque in præmissis per quoscunque Judices &c. irritum &c. Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 22. Augusti 1674. Pontificatus Nostri anno quarto.

Decretum Sac. Congreg. Episcop. & Reg. in una Lucana sub die 26. Martii 1677. ut in Regesto ejusdem : *Osservanti di Lucca.*

13 *SAc. Congr. &c. Sæpiùs declaravit Fratres Min. de Observ. Sancti Francisci, quamvis attenta dispositione,* Exivi de Paradiso Clement. V., & Constitut. Nicolai III. Exiit, *sint incapaces obtinendi census perpetuos, & bona stabilia, posse tamen per viam puræ, & simplicis eleemosynæ recipere quidquid ab Executoribus ultimarum voluntatum eis traditur pro celebratione Missarum, pro ornamento Ecclesiæ, aliisque necessariis procurandis juxtà doctrinam D. Bonaventuræ relatam* in Constit. fa. mem. Urbani VIII. incipiente Sacrosanctum Apostolatus Ministerium; *atq; in præfatis casibus dictos Executores ultimarum voluntatum curare debere, ut hujusmodi piæ dispositiones adimpleantur, ne Testatorum Animæ debitis suffragiis defraudatæ remaneant; quam quidem declarationem, illiusquè tenorem in casu, de quo agitur, eadem Sac. Congreg. servari præcepit, committendo Ordinario Lucensi, pro tempore existenti, ut quatenùs alius Executor non existat, prænarratam Pii Testatoris dispositionem executioni demandet &c.*

Decretum Sacræ Congregationis Fabricæ editum 15. Decemb. 1646. ad providendum indemnitati Fratrum in annuis Legatis, & occurrendum hæredum, vel Executorum malitiæ.

14 *SAcra Congreg. Generalis Rev. Fabricæ S. Petri de Urbe ad consulendum non minùs indemnitati Fratrum Ordin. Min. de Observantia Sancti Francisci, quàm pro-*

providendum malitiæ hæredum, & aliorum quomodòlibet obligatorum, qui differunt ultrà biennium illis solvere annua Legata pia cum oneribus Missarum, seù Officiorum, vel etiàm gratis, dictis Fratribus, seù eorum Ecclesiis relicta, ac in futurum relinquenda, sub spe posteà super illis pro minori summa se componendi cum Commissariis, & aliis Rev. Fabricæ Ministris, & Officialibus: prohibuit, & expressè mandavit Commissariis, Æconomis, Secretariis, & aliis quibuscunque Officialibus, & Ministris Rev. Fabr. præsentibus, & futuris, tàm Urbis, & Status Ecclesiastici, quàm Regni Neapolis, & aliorum quorumcunque Locorum, sub pœnis arbitrio ejusdem Sac. Congreg. nè de cæterò cum hæredibus, vel aliis quomodolibet obligatis ad solutionem dictorum Legatorum ad aliquàm compositionem, remissionem, vel transactionem deveniant: sed ab illis omnes annatas suprà biennium decursas, & non solutas, integralitèr exigant, & exigere faciant in Beneficium d. Rev. Fabricæ sine relaxatione alicujus minimæ portionis, seù quantitatis, servato in reliquis tenore Decreti in hac materia ab eadem Sac. Congreg. editi sub die 14. Februarii 1633., & compositiones &c. eo ipso nullas, & irritas esse decrevit, mandans &c. ità componentes ad residui sibi sic remissi, seù condonati solutionē adstringi posse &c. Rom. 15. Decemb. 1646.

Epistola Sac. Congregat. Rev. Fabricæ concernens incapacitatem Fratrum Minorum de Observantia circà Legata.

15 *Molto Reverendo Padre mio Amatissimo. Hà fatto rapresentare à questa Sacra Congregazione della Fabrica, il Padre Commissario di Corte della Religione de' Minori Osservanti di San Francesco, come la Q. Bertolomea Ginchelli da Ancona, lasciò al Convento di detta Città annui scudi cinque, perche li celebrino un Officio con trenta Messe; e che li Eredi ricusano pagarglieli, sotto pretesto della loro incapacità: Questa Sacra Congregazione altre volte dichiarò detti Frati capaci per* modum eleemosynæ: *però provederete, che il Legato si eseguisca ne sotto il detto pretesto li Eredi tardino il pagamento. Governandovi conforme al Decreto fatto in questa materia, e conservatevi: Roma 31. Decembre 1634. Tutto vostro. Il Cardinal Lante. Andrea Ghetti Economo.*

Alia ejusdem Epistola.

Molto Reverendo mio Amatissimo. Per parte delli Frati Minori Osservanti di San Francesco d'Offida è stato rappresentato à questa Sacra Congregazione, che il Capitano Alfonso Paolini per il bisogno, che tenevano d'augumentare il loro Orto, gli lasciò certo sito à quello cōtiguo, con peso d'una Messa la settimana. E perche à detti Padri è permesso ritenere simili Orti per gli herbaggi necessarj: non solo non li prohibirete, ma operarete ancora con la vostra autorità, che detti Padri godino il beneficio di detto Legato, facendogli dalli Eredi consegnare detto Orto lasciatoli, e conservatevi. Roma li 2. Novembre 1641. tutto vostro: il Cardinal Lante, Andrea Ghetti Economo, apud Pitonium Discept. Ecclesiast. par. 1. discep. 2. num. 142.

Decretum Sacræ Congregationis Concilii in Faventina Legatorum.

16 *In assignatione bonorum facta per Constantiam Severolam anno 1657. ad effectum fundandi in Terra Mutilianæ, vel Beneficium Ecclesiasticum, vel Monasterium Monialium, tria onera Fundatrix imposuit. Primum, annuæ præstationis* lib. 100. *Olei pro manutentione Lampadis antè Sacras Reliquias in Ecclesia PP. Capucinorum dictæ Terræ. Secundum,* lib. 25. *Ceræ albæ pro usu ejusdem Ecclesiæ. Et tertium denique, unius ferculi valoris solidorum 20. ipsis PP. Capucinis per singulas hebdomadas subministrandi.*

„ Secuta de an. 1686. Monasterii fundatione, recusarunt Moniales subministrare dictas præstationes sub prætextu omnimodæ incapacitatis Fratrum Capucinorum. Quarè ad instantiam Alexandri Ronconi, tamquàm unius de Populo, citatis, & informantibus quoque Monialibus, declarari humilitèr supplicatur.

An Monasterium Monialium teneatur subministrare singulis annis dictas libras centum olei, & 25. ceræ albæ pro usu Ecclesiæ Fratrum Capucinorum?

An similitèr teneantur præstare singulis hebdomadis supradictum ferculum bononenorum 20. ipsius Capucinis?

Die

Die 2. Martii 1697. Sac. Congregatio Concilii: Ad primum respondit affirmativè. Ad secundùm, servanda esse Decreta Congregat. Fabricæ die 14. Februarii 1633.

PRædicta S.Sedis Decreta sufficientissimè exprimunt, quid possint Fratres Min. de Observ. quidque eis liceat circà Legata, quæ eisdem cum onere, vel sine à Fidelibus relinquuntur, vel relicta reperiuntur. Tamen, nè uberior notitia sit supèr eisdem, aliisque connexis desideranda, non gravàbor aliqua resolvere ad præfatorum præscriptum, *& ad tex. in cap. Exiit de Verb. signific. in 6. &* Clement. *Exivi d. tit.*

17 Quæritur. *An Fratres Min. de Observ. sint capaces Legati perpetui, sivè ad longum tempus pro celebratione Missarum?*

Negat Pignatellus *tom. 3. consultat. 16.* ubi allegat Bartolum, Baldum, Abbatem, Ancharanum, Fridericum de Senis, Geminianum, aliosque, quos sequitur Rota coràm Merlino *decis. 456. à num. 15.*

Movetur. I. Ex quo hujusmodi Legata de necessitate requirant annuos redditus, prorsus necessarios juxtà Constitutionem Innoc. XII. *Nuper de celebratione Missarum §. Præterea nè*, ut dentur in mercedem laboris illius, qui celebrat. Fratres autem Minores sunt omninò incapaces annuorum redditūum per expressa in d. Clement. §. *Cùmque*, ibi: *Cumque annui redditus inter immobilia censeantur à jure: ac hujusmodi redditus obtinere paupertati, & mendicitati repugnet: nulla dubitatio est, quòd dictis Fratribus redditus quoscunque, sicùt & possessiones, vel earum etiam usum, cum iis non reperiatur concessus, recipere, vel habere (conditione considerata ipsorum) non licet.*

II. Quia est certum dd. Fratres habere tantùm usum rerum necessariarum, & nullo modo dominium, & proprietatem, ut expressè text. in *cap. Exiit §. Nec quidquam*, ibi: *Condecens fuit ei professioni, quæ spontè devovit Christum pauperem, in tanta paupertate sectari, omnium abdicare dominium, & rerum sibi concessarum necessariò fore contentam.* Legatum autem quodcunque transfert jus, & dominium in Legatarium quoad actionem realem, & personalem, vel statim à morte Testatoris, vel ab adita hæreditate; *l. à Titio ff. de furt.* ibi: *quæ legantur rectà via ab eo, qui legavit, ad eum, cui legata sunt, transeunt.*

III. Quia tunc dd. Fratribus victum non tribueret incerta mendicitas, contrà disposita in *cap. Religiosorum de Religios. domibus in 6. §. confirmatos*: nec substentarentur ex iis, quæ medicant humilitèr ut in *d. cap. Exiit. §. quoniàm*, & moralem certitudinem haberent de eorum congrua sustentatione: nàm certi essent se infallibilitèr consecuturos præstationes Legati, vel stipendia propter Missarum celebrationem sibi debita; & quatenùs Legata multiplicarentur, etiam de completa; & ita eximerentur à necessitate quæstuandi, & eorum relaxaretur paupertas, contrà præfinita in dd. *extrav.* ipsorumque Regula.

Hujusmodi adeò apud eum sunt certa ut nulli fas sit in dubium eorumdem incapacitatem ad Legata revocare.

18 Cæterùm, nos ea non tanti facimus, cùm per æquivoca procedant: & solutioni præmittimus. Vel Legatum hunc in modum Fratribus relinquitur. *Relinquo Fratribus Min. de Observ. scuta quingenta, quæ in tot censibus debeant investiri, vel ad fructum tradi, ut de illorum fructibus tot Missas ipsi pro anima mea quolibet Anno celebrent.* Vel, in hunc alium: *Relinquo bona mea meis hæredibus cum onere, ut quolibet Anno in Ecclesia S. Francisci per ejusdem Sacerdotes faciant tot Missas celebrare, eisque stipendia tribuant.*

Si primo modo Testator disponat: Fratres sunt incapaces, ipsi enim tunc essent Legatarii, apud quos esset Legati proprietas, & dominium eisdem ex Regula interdictum: Hujus generis Legata percutiunt rationes per Pignatellum adductæ, cui, & nos quoad hæc libentèr subscribimus. Et tenet Vespignan. ex dictis *n. 9.* & est commune, & ea ab Ordine rejecta semper fuerunt.

Si verò Legata sint secundi generis, dicimus eis non prohiberi, quin possint non ex vi Legati, sed per viam simplicis eleemosynæ recipere, quidquid ab hæredibus ultimarum voluntatum eis traditur pro celebratione Missarum, proùt in terminis habetur expressè in adductis resolutionibus *num. 9. n. 12. num. 13.* dūmodò habita notitiâ Legati protestatio-

tionem præmittant (cujus formula datur *infra num.* 37.) quòd legitur resolutum à S. Congreg. ab Urbano VIII consultat. Frat. Min. de Observ. præposita, ut infra: Decernitur præterea, ac *præcipitur per sanctam obedientiam, quòd quotiès relinqui contingant aliqua Legata perpetua aliquibus personis, & hospitalibus, vel alicui Reipublicæ, & aliis domibus ea lege, quod teneantur Fratribus præstare singulis Annis certam elemosynam, sivè omninò gratis, sivè ut ipsi Fratres dicant certa Officia, & Missas: quòd Guardianus faciat protestationem ei, qui Testatoris voluntem adimplere tenetur, quòd cum ad illas eleemosynas nullum jus habeant ex vi Legati, non possunt obligari ad illa officia, & Missas: si tamen, factâ ista protestatione, hæres ex sua libera voluntate voluerit dare eleemosynas illas, & committere Fratribus dicta Officia, & Missas, tunc Fratres tutâ conscientiâ possunt eleemosynas hujusmodi recipere.*

Per quæ patet, quid dicendum sit in contrarium adductis.

Ad primum. Utique capitale Legati debet semper conservari ad effectum, ut hæredes possint ex fructibus stipendia dare celebrantibus Missas legatas: sed hoc probat dumtaxàt dictos Fratres non habere capacitatẽ ad Legata primo modo à Testatore disposita: quod Pignatello libentissimè damus. Et quoad hæc procedit responsio *ad* 1. *num.* 9.

Ad secundum. Dicitur id procedere in Legatariis capacibus acquirendi dominium (cujusmodi non sunt Fratres Minores) & non in illis, qui ex vi Legati nil possunt exigere, sed quidquid recipiunt eis liberè confertur per modum eleemosynæ, & per modum manualis stipendii in mercedem laboris. Quinimmò dd. Fratres non censentur Legatarii necessarii: nàm eis liberè præstationes Legati conferuntur, & non de necessitate; quas, elapso anno, potest sibi vendicare S. Congreg. R. Fabr. per dispositâ ubi supra *num.* 11. Nec Fratres possunt conqueri, vel in judicio eas exigere, quamvis Missas celebraverint, ut in decreto *ibid. alleg.* ubi eis id interdicitur sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda.

Ad tertium. Quod opponitur, verificatur, quando Fratres prætenderent ea Legata, tanquàm sibi debita civilitèr, seù vigore actionis ex testamento, vel juris ad ipsa. Sed in his terminis Fratres illa prætendere non possunt, nec recipiunt per modum annuæ, & certæ assignationis relevantis eorum mendicitatem, & eximentis eos à debito vivendi ex victu dietìm mendicato, sed solùm per modum puræ eleemosynæ ab hæredibus eis liberè dandæ, *si velint*, ut loquitur decretum sub *num.* 11. Ex quo tollitur certitudo de eleemosyna annua. Tum quia possunt Missas non celebrare; & quatenùs celebraverint, possunt esse non certi de consecutione eleemosynæ, quia apud Judicem civilitèr instare non possunt: ut ibidem: A quo, etiam possent aliis applicari. Tum quia, ex quo recipiant eleemosynas pro celebratione Missarum adventitiarum, non præsumuntur certitudinem habere de victu, & vestitu, quia contingentèr recipiunt, & possunt recipere, & non recipere; ità, ex quo ab hæredibus dicta Legata recipiant; nàm possunt eis ab hæredibus conferri, & non conferri, ut dixi lib. 1. *Cautel. Confess. cap.* 22. *à num.* 13. in fine, vide ibi, & interim ad rem.

19 Observa doctrinã D. Bonaventuræ, quam tenuit, & probavit eadem S. Congreg. *ad Const. Urb. VIII. la* 51. *Bull. tom.* 4. ibi §. *si quis in talibus &c. si, me petente eleemosynam, aliquis dives promittat, quòd singulis annis velit dare Fratribus duas Tunicas, vel tantùm unicam, vel singulis hebdomadibus tot panes, & hoc committat officialibus suis, ut jure sui ista dent, etiam eo absente, & hoc pro Fratribus recipiam: vel etiam, si illi negligant dare, admonendo exigam; nunquid propterea certos redditus habere dicendi sumus? Cùm non ex jure, sed ex gratia solùm talem eleemosynam recipiamus, vel exigamus.*

Et si post obitum illius, uxor ejus, vel alii amici pro anima illius adhuc velint pro aliquo tempore talem nobis eleemosynam per se, vel ex dispositione illius largiri, possumus similitèr accipere ex tali gratia, ità quòd, quandocunque nollent ampliùs ista dare, nihil peteremus ab eis: quasi ex debito, sed more Mendicorum recurreremus ad domum Clementis Domini pro quotidiana eleemosyna, quandiù illi placeret: sed quando plus nollet, discedimus vacui gratias agentes de dato, non murmurantes de negato. Hæc est vera, &

pura vita Mendicorum: quod datur, ex gratia recipere, non ex jure. Hujusmodi punctualitèr observentur in recipiendis Legatis, vel præstationibus ab hęredibus Testatorum liberè oblatis, & datis per modum manualis eleemosinæ in mercedem laboris, vel stipendium celebrationis Missarum.

20 Sed quid dicendū de Legato relicto *pro Missis perpetuò celebrandis in Capella Conventus eorumdem Fratrum, sivè per viam Capellaniæ, sivè alio modo, ut, si Testator dixerit*: relinquo trecentum scuta meæ Capellæ existenti in Ecclesia Sancti Francisci, quæ debeant in re fructuosa, vel censibus investiri; & ad ratam fructuum per Fratres ejusdem Conventus in perpetuum tot Missæ celebrari in suffragium animæ meæ?

Resp. Hujusmodi Legatum in dictis terminis expressum censetur factum ipsis Fratribus, & eorum contemplatione in fraudem paupertatis, ut magistralitèr scribit Bald. *in Auth. Ingressi num. 5. vers. eidē dicit*, & Ancharanus in Clemen. *n. 6. de verbor. signifi.* quos sequitur Fagn. in 3. *ad cap. Nos quidèm de testament. num. 65*. Nàm, ut constat, Legatum non est factum hæredibus, ergo Fratribus directè: & hinc est evidens ipsorum incapacitas. Nec obstat, quòd à Testatore nominetur ipsius Capella: Nàm hoc casu Capella sumitur pro Collegio Fratrum, non pro ædificio, & parietibus, qui sunt quid materiale, & insensatum, nec capere, nec velle possunt. Quemadmodùm Fratribus ipsis factum pręsumeretur, si esset factum ipsorum Ecclesiæ: nàm in eorum utilitatem stipendia Missarum cederent, & certò, & non in eleemosynam annuatim reciperent: & ità eorum relevaretur paupertas, certumquè redditum haberent contra professionem, quam emittunt.

21 Et quamvis Legatum impleri non possit per dictos Fratres modo à Testatore præscripto, propter ipsorum incapacitatem ad annuos redditus, ex hoc tamen non efficitur caducum, sed debet ab Episcopo à modo illicito purificari transferendo capitale in alium locum pium, vel hæredes: ut ex fructibus in eleemosynam tradant Fratribus, vel aliis stipendia pro Missarum celebratione, ut ita mens Testatoris adimpleatur eo modo, quo potest, & debet. Ponderandum est enim, quòd licèt Legatum sit factum sub modo illicito, non est propter se, & absolutè nullum per Fagnan. ibid. *num.* 24. nec continet aliquod turpe, sed est factum ad pias causas, & favore animæ; ad quod incapacitas Fratrum non est propter delictum, sed propter zelum Dei, ideò impleri debet modo possibili. Hęc procedunt univocè ad doctrinam Scribentium.

Atquè ità est adeò verum dicta Legata cum onere Missarum, non obstante incapacitate Fratrum non esse omninò nulla, & caduca, ut tunc intret facultas R. Fabr. S. Petri, ut dixit Rota *in 2. decis. in Turritana legatorum*, referens resolutionem Congr. ipsius Fabricę ibi *n. 8. ut infr.*

Declaramus hujusmodi, quæ à principio personis incapacibus facta sunt, sivè ex post facto incapaces sunt reddita, non ad hæredes gravatos, seù alios obligatos spectare, seù ut caduca ab eis vindicari posse, sed ad Fabricam ipsam &c. Intelligas in locis, in quibus introductum est hoc Tribunal. In aliis verò possunt Episcopi ad praxim reducere disposita à Trid. *sess. 22. cap. 5. de ref.* Verùm, ubi agitur de Legatis dictis Fratribus relictis, crederem recurrendum esse ad S. Congr. Conc.

22 Sed quid etiam: Testator *legat Fratribus, ut annuatim percipiant aliquem redditum: & in casu incapacitatis ipsorum prohibet, nè Papa Legatum in alios usus convertat: & in casu commutationis apponit pœnam ademptionis Legati?*

Resp. Quòd hujusmodi Legatum sit Fratribus modo illicito factum, est certum, cùm sit in præjudicium puritatis Regulæ ipsorum, quæ tota fundatur, ut vivant in paupertate, & sine certis redditibus. Cæterùm ad quæstionem revocare, an Papa possit ipsum in alios usus convertere, non est Doctoris Catholici. Nec est attendenda prohibitio commutationis, & pœna illi adjecta, quia, cùm contineat turpitudinem, non tenet, & habenda est pro non scripta, & non adjecta *l. quæ sub conditione, l. conditiones quæ l. conditiones contra ff. condit. inst.* Ac est apposita contra text. in Clementina. *Quia contingit de relig. domib.* Et hinc, quia asserta prohibitio detrahit supremę Authoritati Summi Pontificis, est scandalosa: & ut de jure impossibilis est rejicienda.

23 Quæritur. *An valeat Legatum annui redditus factum Infirmariæ Fratrum*

trum Min. de Observ. ad effectum occurrendi necessitatibus infirmorum, per præstationes Legati expendendas in Pane, Vino, Medicamentis, & Linteaminibus?

Resp. Si Legatum sit primæ conditionis, ut ejusdem proprietas sit apud Fratres, de quo *suprà num.* 18. resolvitur negativè. Nàm dictis Fratribus annnui redditus sunt absolutè prohibiti in d. *Clement. Exivi.* §.*Cùmquè.* Neque intrat exceptio pro infirmis, quibus est alia via succurrendum. Quinimmò, si Minoribus liceret pro usu Infirmariæ recipere annuos redditus, aperiretur via fraudibus, & eorum paupertas præjudicium pateretur.

Si verò Legatum sit secundæ speciei, & onus tribuendi annuas præstationes pro infirmis sit apud hæredes, vel alium locum pium: dicimus Legatum valere, juxtà *cit. eodem num.* 18. & Fratres ad illud habere capacitatem. Quod tenuit Sac. Congreg. Concilii in Romana donationis pro pane albo ministrando infirmis in Conventu de Aracæli *die* 24. *Junii* 1663. Et dixit Rota in *Turritana Legatorum coràm Emerix de anno* 1695. 1696. apud Monacellum *part.* 2. *form. in append.* per extensum. Sed plura debent servare, ut securitate conscientiæ procedant.

24 I. Ut protestationem præmittant se nil juris ad id habere, vel prætendere.

II. Ut præstationes Legati ab hæredibus recipi possint per modum eleemosynæ, & non per viam annui redditus, sibi aliquò titulo debiti.

III. Ut eas non exigant, nec in judicio adversùs hæredes procedant.

IV. Ut ad eas non recurrant, nisi cùm per mendicata ostiatim non potest commodè infirmis provideri.

V. Ut sint in moderata quantitate.

VI. Ut in alios usus non convertantur, quàm à Testatoribus præscriptos ad tradita in *d. cap. Exiit* §. *Quia verò.* ibi: *Cùm in prædictis casibus ad determinatam necessitatem* (ut prædicitur) *per aliquem pecuniam concedi contigerit, concedens pecuniam rogari possit à Fratribus, quòd si quid de pecunia ipsa (babita necessitate determinata) supererit, consentiat ipse concedens, quòd residuum præfatæ pecuniæ in res alias pro aliis ipsorum Fratrum prædictis necessitatibus convertatur: quo non consentiente, prædictum ipsarum residuum (si quid fuerit) restituatur eidem. Caveant tamen Fratres, quòd sollicitè se coaptent, ut non plus scientèr concedi consentiant, quàm verisimilitèr æstimari possit rem necessariam, pro qua pecunia ipsa conceditur, valituram.*

VII. Ut in pecuniam non à Fratribus, sed à Syndico Apostolico recipiatur.

Quibus observatis, & concurrentibus, nec in fraudem paupertatis recipiuntur, nec eorum relevatur mendicitas.

Instabis cum Fagnano *in* 2. *ad cap. in præsentia de probat. num.* 56. Pro necessitatibus infirmorum Regula *c.* 4. permittit recursum ad amicos spirituales pro eleemosynis manualibus, & in Clement. §. *Porro cum dictus*, ibi: *Cum recursus ad amicos spirituales pro pecunia, dummodò ab eis non recipiatur, in duobus tantùm casibus secundùm Regulā concedatur, pro necessitatibus infirmorum, & Fratribus induendis*: Quæ provisio fuisset inanis, & elusoria, si pro usu infirmorum liceret Fratribus annuos redditus habere.

Confirmat. Ex quo omnes consentiant pro Fratribus induendis non licere ipsis habere annuos redditus: ergò nec pro infirmorum necessitatibus: hujusmodi enim necessitates in Regula æquiparantur.

25 Resp. Et nos fatemur non licere dd: Fratribus habere annuos redditus per modum redditus, & tanquàm aliqua civili ratione, & jure sibi debitos. Negamus tamen non posse ab hæredibus Testatoris recipere per modum eleemosynæ, quidquid ex Testatorum dispositione voluerint hæredes eis liberè dare juxtà prætactas SS.Cōgr. Declarationes, & doctrinam D. Bonaventuræ, ubi suprà *num.* 19. Sed Fratres non debent recurrere, nisi servatis limitationibus superiùs enunciatis; & proindè videntur parificari cum mendicatis humilitèr, & oblatis liberalitèr: ad quæ licet Fratribus ad sui sustentationem recurrere per d. cap. *Exiit* §. *nec quidquam*.

Et cùm Fagnan. ex Clementina ait non posse recurrere ad amicos spirituales, nisi pro necessitatibus infirmorum, & Fratribus induendis, fortè textum ex integro non ponderavit, in quo pro aliis necessitatibus talis recursus conceditur;

textus enim subsequitur: *idque piè, & rationabilitèr, considerata necessitate vitæ ad alias necessitates Fratrum pro tempore occurrentes, cessantibus eleemosynis, seù etiam ingruentes sæpè dictus Prædecessor noster duxerit extendendum*. Necessitates autem debent præsentes esse, vel præteritæ, ut cap. *Exiit §. Cæterùm cum, vers. dicimus*: vel imminentes, ut ibi §. *& quia oportet*.

26 Ad confirmationem patet ex dictis: & additur factum optimè concludens. S. M. Innocentius XII. 30. *Maii 1696.* Constit. incip. *Cùm sicut*, suppressis quibusdam Legatis cum onere Missarum Fratribus directè relictis, & propterea incapacibus, transtulit Capitale, existens in locis Montium, in proprietatem Populi Romani, ut quolibet anno fructus in eleemosynam liberè erogaret, pro vestimentis Frat. Conventus de Aracæli: quos in eleemosynam (etiam ab aliis sic oblatos) posse Fratres per Syndicum recipere, adhibitâ dictâ cautelâ, non videtur dubitandum ad præscriptum superiorum Declarationum.

27 Hucusquè adducta procedunt, etiam de Legatis factis pro Divino Cultu: ut, si hæredibus relinquatur onus, ut quovis anno dent Fratribus frumentum pro hostiis, Vinum pro Sacrificio, aut pecuniam pro luminibus, & Sacra Supellectili per Syndicum expendendam. Quia per hujusmodi Legata Fratrum mendicitas non relevatur, ut tenuit Rota *cit. coram Emerix*. Nec possunt in alios usus converti, quàm à Testatore præfixos: & in eleemosynam absque ullo debito recipiuntur: sed excessus in quantitate debet vitari: Et possunt hæc non per Fratres, sed per Syndicum in judicio exigi, ut expresè Sac. Congreg. ubi supra *num.* 8. *ad* 2.

Dices. Si Syndicus pro consecutione Legatorum potest officiũ Judicis implorare, Legata, & eleemosynæ sic receptæ non retinent qualitatem liberæ legationis hæredum, sed inducunt naturam debitæ præstationis annuæ.

Resp. Non dicimus posse Syndicum per quæcumque Legata officium Judicis implorare, sed solùm pro illis factis pro Divino Cultu. Nàm hæc Legata sunt debita, proùt in voto Rotę in d. *Turritana Legatorum*: quod ex Monacello cit. hic exemplavi.

Rota per rationes deductas in postrema ex suprascriptis Decisionibus, est in voto, Legata, de quibus agitur, deberi, & esse adimplenda juxtà modum in ea expressum. Primò *nempè, deberi, & esse adimplendum Legatum relictum Capellæ majori pro oleo lampadis*. Secundò, *absolutè loquendo, non deberi Legatum pro sindonibus relictum ad usum Infirmariæ, sed esse adimplendum ex parte hæredum, seù Executorum in ipsamet specie, & juxtà majores, vel minores indigentias ejusdem Infirmariæ arbitrio Ordinarii, seclusâ ex parte Fratrum quavis instantiâ, & factâ priùs per ipsos sollemni protestatione se nullum jus habere ad illius consequutionem*. Tertiò *demùm, reliqua Legata pro Anniversariis, & Missis similitèr non deberi; sed nihilominùs teneri hæredem, seù Executorem ad eorum implementum, committendo celebrationẽ Missarum, vel ipsismet Fratribus, vel aliis, juxtà rationabile arbitriũ ejusdem Ordinarii: qui ulteriùs possit, si rei necessitas exigat, applicare Archidiacono partem proventuum ad hunc effectum relictorum, injunctâ illi proportionabili Missarum celebratione; prout latiùs declaratur in eadem postrema Decisione*.

28 Sed, cùm circa Sacras Supellectiles in Seraphicæ humilitatis perniciẽ, & Franciscanæ paupertatis præjudicium, adeò excreverit aliquorum particulariũ Fratrum licentia, eisdem considerandum exhibeo, quid super eo in d. Clement. §. *Quamvis* Clemens V. præfixerit, ibi: *Quamvis etiam* (ait) *paramenta, & vasa Ecclesiastica ad honorem Divini Nominis ordinentur, proptèr quem omnia fecit ipse Deus: tamen, qui absconditorum est cognitor, ad animum sibi ministrantium respicit principalitèr, non ad manum, nec per illa sibi vult serviri, quæ suorum servitorum conditioni, & statui dissonarent: Propter quòd sufficere debent eis vasa, & paramenta Ecclesiastica decentia in numero, & magnitudine sufficientia competentèr; Superfluitas autem, aut nimia pretiositas, vel quæcunque curiositas in his, seù aliis quibuscunq; non potest eorum Professioni, vel statui convenire; cùm hæc enim sapiant thesaurizationem, seù copiam, paupertati tantæ, quoad humanum judicium derogant manifestè: quaproptèr præmissa servari à Fratribus volumus, & mandamus*. Hæc memoriæ mandentur,

&

& levitati plurimorum Fratrum dicti Ordinis, ad quos diriguntur, sint in remedium. Quamvis dd. Fratres possint juxtà Constit. Leon. X. Const. *Merentur.6. Bullar.tom.1.* habere magnifica ornamenta Ecclesiastica, absque suæ Professionis macula; quia eorum custodes tantùm sunt, non possessores; proprietas enim spectat ad Sedem Apostolicam, sine cujus licentia alienari non possunt; Tamen. optandum esset, ut in dd. Ornamentorum usu ad textum Clementinæ se regerent.

29 Quæritur. Testator instituit Fratres Min. de Obser. hæreds, hac conditione, ut bona hæreditaria vendantur, & pretiū erogetur in reparatione Ecclesiæ, constructione Capellæ, & Sacra supellectili; petitur; an hujusmodi Institutio sit valida?

Pro validitate Institutionis ponderatur. I. Quòd bonorum jus, & dominium in casu non remanet apud Fratres, cùm debeant vendi, & pretium erogari ad præfinitos usus.

II. Quòd in casu nullum præjudicium irrogatur puritati Regulæ ipsorum Fratrum: quæ tota fundatur, ut vivant in paupertate, & proprium non habeant: versaturque circa victum, ut illum dietìm eleemosynalitèr quærant; non tamen vult, nec disponit, ut Ecclesiæ non reparentur, ut Capellæ non ædificentur, ut non habent paramenta, Calices, & similia.

Sed, his non obstantibus, Institutionem non posse sustineri est indubitatum per expressa in *d.Clement. d.* §. *Cupientes*, ibi: *Quia igitur in Successionibus transit non solùm usus, sed & dominium suo tempore in hæredes: Fratres autem præfati nihil sibi in speciali acquirere, vel eorum Ordini possunt, etiam in communi, declarando dicimus, quòd Successionum hujusmodi, quæ etiam ex sui natura indifferentèr ad pecuniam, & etiam ad alia mobilia, & immobilia se extendunt (considerata sui puritate voti) nullatenùs sunt capaces.*

Nec vis est ponenda in eo, quòd bona debeant vendi, & ità dominium non sit apud Fratres, nec aliquid Ordini acquiratur. Quoniàm, cum dictio *nullatenùs* sit universalis negativa, & idem importet, quòd nullo modo, efficit, ut Fratres sint simplicitèr incapaces Successionis, & Institutionis in quacunque parte, etiam minima: etiam si addatur modus, aliàs licitus.

30 Maximè considerando, quòd licèt Institutio ad effectum vendendi non repugnaret Regulæ in his, quæ pertinent ad dominium, possessionem, vel usum rerum; tamen, quia in Fratres sic institutos (qui nunquam desinunt esse hæredes) transeunt actiones activè, & passivè aliis titulis eis esset interdicta, cùm enim tenerentur exonerare conscientiam defuncti, *c.in litteris de raptorib.* ac *de evictione* pro re vendita per executorem Testamenti: & *de facto*, ac *contractu* defuncti, etiam ultrà vires hæreditatis, (proùt quisque hæres tenetur, si Inventarium non confecerit, & ubi non possidet, potest conveniri, etiam actione personali, etiam in foro, & loco defuncti, ut post alios dixit Fagnan. in 5. *ad c.Nimis prava de excess. Prælat. num.*38.) quomodò possent dd. Fratres ea, & similia implere, quæ ab hæredibus præstari oportet? Prohibentur litibus, & Curiis sæcularibus se immiscere d. Clement. §. *Ampliùs*, ibi: *Nullo modo debent hujusmodi voti, & Regulæ Professores talibus Curiis, et litigiosis actibus immiscere, ut & testimonium habeant ab his, qui foris sunt, & puritati satisfaciant voti sui, & evitetur per hoc scandalum pusillorum.* Tùm quia, supponatur eos adiisse hæreditatem, & bona esse distracta, ac pretium erogatum in usum Fabricæ, vel Sacristæ, aut eorum necessitates. Quis erit obstructis ad debita hæreditaria? Qua ratione erit creditoribus consultum? Quis exonerabit conscientiam defuncti? Quis tenebitur de evictione, si bona hæreditatis distracta evincantur? Non Fratres, quorum mendicitas est tanta, ut omnem actionem excludat, & reddat inanem. Quapropter Glos. in *d. Clement. in verb. itèm*, dixit: itèm non possunt capere, etiā ut vendant.

Proptèr quæ patet non urgere in contrarium relata. Et ulteriùs observandum, quòd opera Charitatis non debent exerceri modò illicito, per quem Fratres inducantur ad Regulæ transgressionem, sed modo præfixo in *d.c. Exiit* §. *quia verò puritatem*, ibi: *Non enim verisimile est, aliquem eleemosyna sua sine expressione modum illum præfigere, per quem, & donans merito, vel illi, quorum necessitatibus intendit, per donum hujusmodi providere, vel effectu doni, vel suæ conscientiæ puritate fraudentur.* Prædictis autem necessitatibus potest per viam oblatio-

lationum, & Legatorum, quorum sunt Fratres capaces provideri.

Nec obstat *d. cap. Exiit* §. *Ad hæc quia*, ubi dispositum est, esse Fratribus subveniendum per officium Judicis, quando Executores essent negligentes. Nàm textus procedit in Legatis modo licito factis, ibi: *Ad quæ Legata solvenda, tàm hæredes Testatorum, quàm Executores se liberales exhibeant, & etiam Prælati, & Sæculares, quibus de jure, vel consuetudine provisio ista competeret (cum expedierit) se ex officio suo promptos exhibeant ad pias voluntates deficientium, adimplendas: nàm, & nos etiam per modos licitos, & Fratrum Regulæ congruos intendimus providere*.

Propterea dixit Bartol. *in tract. Min. lib. 1. dist. 1. cap. 2.* Testamentum, in quo Fratres instituuntur hæredes esse nullum, & hæreditatem deferri venientibus ab intestato, nisi adsit cohæres, vel substitutus, adeòut, nec illi in foro conscientiæ teneantur hæreditatem Fratribus restituere. Et Authores in contrarium scribentes sunt intelligendi non loqui de Fratribus Min. incapacibus, sed de pauperibus, vel alia pia causa, quibus per officium Judicis subvenitur, Fagnan. *cit. num.* 41.

31 Sed quid, si *Testator hanc apposuerit clausulam: & quatenùs ex aliqua causa Institutio non valeat, dd. Fratribus jure Legati omnia mea bona ad præfinitos effectus, vel alias necessitates relinquo?*

Resp. Neque in his terminis Legatum potest à Fratribus recipi, nàm sunt incapaces Legati universalis, ut expressè Clement. §. *Cupientes*, *vers. Nec licet*, ibi: *Nec licet valorem hæreditatum talium, vel tantùm earum partem, quòd præsumi posset hoc in fraudem fieri, quasi sub modo, & forma Legati sibi dimitti facere, vel sic dimissa recipere; quin potiùs sic fieri ab ipsis simplicitèr prohibemus*.

Quæ fuit sententia Sac. Congr. Conc. apud Fagnan. *citat. n.* 46. Quæ consulta super casu, in quo Testator instituerat Fratres Minores S. Francisci hæredes adjectâ clausulâ: *quòd si forsàn aliquo modo essent incapaces dictæ hæreditatis, tunc bona cederent Monasterio pro augumento fabricæ, & alimentis Fratrum: censuit simplicitèr respondendum, Fratres esse incapaces; quid autem faciendum esset de hæreditate, non esse Congregationis definire, sed adeundos Judices ordinarios*.

32 Dices Sac. Congr. Conc. apud Fagnan. *ibid. num.* 31. interrogata: an Fratres possent sibi vendicare annuos redditus sibi relictos, non quidèm, ut eo modo, quo relicti erant singulis annis perciperent, sed ut venderent, & pretium in necessitates Fratrum converterent? *Censuit Fratr. mendicantes Ordinis Min. de Observan. esse incapaces annui redditus Legati, cùm inter immobilia reputetur, Clement. Exivi de* verbor. signific. §. Cumque annui redditus. *Cæterùm valere immobilium Legatum eis factum sub modo licito, nempè, ut vendant, & pretium convertant in Ecclesiæ necessitates: & idem, si modus non sit adjectus; nàm sub modo licito relictum intelligitur*: ergò tale Legatum, quamvis rei immobilis, valet.

Resp. negando consequentiam: *Sacra* Congregatio loquitur de Legatis particularibus: ut, si ipsis legetur vinea non ad excolendum, vel domus, non ad locandum, quia sub istis modis prohibetur *d. cap. Exiit* §. *Ad hæc*; sed, ut per personas idoneas vendantur, & pretium erogetur in Fratrum necessitates, ut ibid. *vers. Si verò modum licitum*; non verò de Legato universali, cujus Fratres ex *alleg. Clement.* sunt incapaces. Referantur textus ad textus, & concordentur, ut sibi non contradicant.

Sed quid, si hæres institueretur Fratrum Ecclesia?

Dicas ut suprà *num.* 20. & videas Fagnan. *cit. num.* 43. negantem cum Baldo in Authentica *Ingressi num.* 55. Institutionem valere.

33 An verò possit eorum Syndicus hæres institui, vel ei Legatum relinqui?

Pro Institutionis, & Legati validitate, refertur dispositio in constitut. Pauli IV. Ex clement. la 1. *in Bullar. tom.* 1. ubi §. 11. quoad Syndicorum facultatem legitur: *Qui res ipsas, & ipsorum pretium, & prædictas eleemosynas nomine Romanæ Ecclesiæ, (ad quam rerum omnium mobilium, & immobilium, quibus Fratres uti possunt, jus, proprietas, & dominium, nullo medio spectat) recipiant, & recipere possint: & debeant per eosdem in Fratrum ipsorum utilitates, etiàm pro victu, & vestitu eorum, & reparatione Conventuum, quandò fuerint à Superioribus respectivè*, (hoc est, à Generali pro toto Ordine, Provinciali pro Provincia, & Guardiano pro

Con-

Cōventu requisiti, convertēda: ut ibi *tex.*

Sed vera resolutio est, ut sint nulla ad præscripta Sac. Congreg. ubi *suprà num.19.* §. *Cum annuos* redditus, & ibid. *Inhibemus autèm, nè Syndicus in sua persona hujusmodi annuos redditus recipiat, distribuendos ipsis Fratribus.*

Nec producta ex Constitutione Pauli urgent; quoniàm ibi tribuitur facultas Syndicis, ut disponant, de rebus modo licito dictis Fratribus relictis, oblatis, & legatis, ut ibi *textus*: nec possunt ad Judices recurrere nisi in casibus, & ad formam præscriptam in Declarationibus, proùt suprà *num.* 7. 8. *&* 10. *ad* 2. videndis omninò, nè in praxi Fratres suæ sint Regulæ transgressores, & ad Judices currant in casibus non permissis.

34 Sed, an Fratres possint mediis Syndicis se componere cum hæredibus, vel Executoribus testamētorum pro summa, & quantitate pecuniæ, semel tantùm sol. venda, & tradenda ad relevandas Fratrū necessitates?

Privilegium compositionis eo modo faciendæ supèr Legatis, quorum Fratres sunt incapaces, legitur eis datum à Clemente VII. *const. Nuper.* 15. *ibid.*

Sed quoniàm subindè ad d. Constitutionem editę sunt præfatæ Declarationes, videtur illud ab Aula recessisse: nec iterū opponatur allegata *const.* Pauli IV. quia in ea §. 10. facultas Syndicorum restringitur ad Legata *secundùm modos licitos, & congruos ipsi Ordini relicta.* Atque ità exclusa censentur ea, quorum ipsi Fratres sunt incapaces.

35 Sed quid: relinquitur dd. Fratribus Domus, vel pratum cum onere, quòd annuatim celebrent centum Missas, petitur, an sint capaces dicti Legati?

Resp. Negativè proùt resolvit S. Congregatio Concilii 24. *Augusti* 1659. Quæ censuit *Fratres Conventus de Aracœli non esse capaces Legati bonorum stabilium, etiàm sub onere Missarum: & proindè fuisse locum substitutioni Fratrum Conventualium, Sanctorum duodecim Apostolorum.*

Et dum fuisset propositum dubium. An, facto Legato scutorum mille pro Missa perpetua dd. Fratribus, possent isti eam summam convertere in Fabricam, & in se accollare onus Missarum? *Die* 15. *Novembris* 1697. fuit ab eadem responsum, *negativè*; quia erogatio dictorum scutorum mille deberet fieri in stabilibus, quæ Fratres habere non possunt.

An verò possint nomine Syndici bona stabilia retinere?

Resp. Negativè juxtà superiùs dicta, & resoluta à Sac. Congregat. *Fabrica in Æsina Legati* 26. *Novemb.* 1692. Quæ *censuit Franciscanos Observantes*, qui *pratendebant stabilia nomine Syndici*, *esse incapaces ad ità retinendum*. Petra *tom.*2. *Coment. ad const. Apost. ad const.*5. *Honor. III. sect.*4. *num.*29.

36 Quæritur. Titius *in suo testamento nominat hæredem Cajum suarum facultatum*, *ei expressè injungendo*, *ut quolibet die teneatur dd. Fratribus in eleemosynam tradere unum julium*, *ut ità propriè mendicitati succurrant*: *petitur*; *an dd. Fratres possint d. illam eleemosynam per Syndicum recipere*, *& Cajus teneatur eam illis erogare*?

Resp. affirmativè. Quod apertissimè constat ex sæpè dictis Fratres nimirū posse per viam purę, simplicis, & manualis eleemosynæ recipere ab hæredibus Legata à Testatore relicta. Observandum enim est, quòd in terminis dictæ dispositionis non oritur in Fratribus aliquod jus ad rem, sivè in re ad bona Titii; sed solùm gravatur hæres, & cum hoc onere ei hæreditas relinquitur, ut de die in diem dictam eleemosynam ipsis eroget. Quarè S.Cong.Conc.proposito dubio in similibus terminis in *Salernitana eleemosynarum die* 14. *Junii* 1704. rescripsit. *Observentur Decreta Rev. Fabricæ emanata die* 14.*Febr.*1633. hoc est, recipiant per modum eleemosynæ. Et indè patet Legata dd. Fratribus facta per modum eleemosynæ sustineri. Occasione autèm dictæ dispositionis hæc notari possunt.

I. Quòd Cajus obligatione conscientiæ tenetur implere mentem Testatoris.

II. Quòd Fratres nihil sibi acquirunt.

III. Quòd Fratres, licèt sint incapaces Legatorum modo illicitò relictorum, & transferentium Dominium, & possessionem apud ipsos, non dicuntur tamen incapaces eleemosynarum.

IV. Quòd, cùm obligatio sit in hærede, tàm Syndicus Apostolicus, tamquàm unus de populo, vel alius, potest comparere, & implorare officium Ordinarii, ut demandet executionem Testamenti; & impleatur mens Testatoris; ut arti-

articulo discusso, dixit Rota in *d. Turritana Legat.* Et dum Syndico, etiàm tamquàm uni de populo, denegatur actio, intelligitur, quantùm ad Legata (etiàm victus) ex quibus aliquod jus ipsis Fratribus resultat.

37 Cæterùm dd. Fratres, habitâ Legatorum notitiâ, tenentur protestationem præmittere; cujus formula fuit ad d. Sac. Congreg. ab Urbano VIII. *consult. Frater. Min. de Observ.* canonizata, ut infrà. Nos *Frat. N. Guardianus, & Fratres Discreti hujus Conventus Nostri dicimus, ad nostram notitiam pervenisse, N. de N. certam eleemosynæ quantitatem, Conventui huic distribuendam perpetuò gratis, vel forsan pro aliquibus Officiis, & Missis dicendis, legasse. Cùmque Legata hujusmodi, nisi per viam simplicis eleemosynæ acceptare ex Instituto sancto nostro, & jure nobis non liceat, ideò per præsentes liberè protestamur in Domino, quòd Legatum prædictum, tamquàm illius incapaces, ex vi Legati recipere nolumus, nec intendimus. Si tamen Hæres, Commissarius, aut Legatarius ipsius Testatoris dictam quantitatem per viam simplicis eleemosynæ, omni obligatione, dominio, & proprietate penitùs cessantibus, nobis liberè conferre voluerit, illam simpliciter accipiemus, & piæ Testatoris voluntati, quantùm in nobis fuerit, plenè, & fideliter satisfaciemus.* Hæc autèm protestatio subscripta per Guardianum, & Discretos Conventus dabitur illi, qui tenetur Testatoris voluntatem implere: quæ scribenda est in libro Conventus, ut de eo constare possit succedentibus Guardianis.

Est autèm protestatio necessaria, nè, ut ait D. Bonaventura, *ab ignorantibus nostrum Institutum, Regulæ nostræ transgressores judicemur. In Bullar. cit. ad d. const.* 51.

38 Tandèm colligas, quòd Legatum Fratribus Minoribus modo licito factum esse censetur.

I. Cùm factum est, ut vendatur, & pretium convertatur in causam à Legante volitam.

II. Aut, cùm fit hac lege, ut præstatio fiat ab hæredibus; à quibus per modum manualis eleemosynæ possunt Fratres ipsa Legata recipere: modò non sint in magna quantitate, & in fraudem paupertatis, adeò ut fraus fiat ipsorum mendicitati, & indè in eo statu ponantur, ut necessitatem mendicandi non habeant. Quarè, licèt possint per seipsos licitè recipere ab hæredibus Legata rerum mobilium, Frumenti, Vini, Olei &c. & pecuniarum per Syndicum; numquàm tamèn debent ad ea jus prætendere, neque ipsa recipere, cùm ex eo redduntur tuti, & certi de eorum victu, & vestitu, sine necessitate quæstuandi, ut post alios Petra *comment. tom.* 2. *ad const.* 5. *Honorii III. sect.* 4. *num.* 32. Quæ est cautela omninò tenenda, & consulentibus danda.

CAPUT XXXI.

Officialis quoad Litteras Apostolicas.

SUMMARIUM.

1 *Quid veniat appellatione Bullæ?*
2 *Referuntur* 12. *modi, quibus possunt Litteræ Apostolicæ falsificari.*
3 *Diligentia adhibenda ab Executoribus Litterarum Apostolicarum.*
4 *Incurrũtur pœnæ, tàm à falsantibus per se, quàm per alios: &, tàm ab iis, qui semel quàm, qui pluriès falsarunt.*
5 *Quarum Litterarum falsitas pœnas concludat.*
6 *Utentes falsis Litteris puniuntur; sed distinguitur intèr Clericos, & Laicos.*
7 *Sed quid dicendum de retinente apud se Litteras falsas?*
8 *Et quid de impetrante Litteras per subreptionem, vel obreptionem?*
9 *Quid sit rescriptum esse impetratum per subreptionem, vel obreptionem?*
10 *Etiam Episcopi Litteras Apostolicas falsantes, sunt excommunicati in Bulla Cœnæ.*
11 *Etiam falsantes Litteras Sac. Pœnitentiariæ ligantur pœnis falsariorum Litterarum Apostolicarum.*
12 *Carens jurisdictione invalidè judicat, & dispensat,* usque ad 19.
20 *Potestas ad dispensandum à Papa data Episcopo, isto mortuo, transit ad successorem, nisi sit electa industria personæ.*
21 *Referuntur tres modi, quibus solet Episcopis negotium, vel causa delegari.*
22 *Quando possit Vicarius Generalis cognoscere*

scere de commissis Episcopo.

23 *Plura sunt, in quæ Episcopus habet authoritatem Ordinariam, & tamèn sinè speciali mandato Vicarius non potest in illis se ingerere.*

24 *In causis Episcopo Delegatis Vicarius non potest procedere, nisi ei specialitèr committatur.*

25 *Quando censendum sit electam esse industriam personæ; & de clausulis, quibus id exprimi solet* usque ad 28.

29 *Vicarius ex vi suæ deputationis est Judex Ordinarius in eodem Tribunali cum Episcopo.*

30 *Clausula* dummodò Sac. Canonibus, & Trident. Decretis non adversentur *exponitur* usque ad 33.

34 *Lectores Jubilati Ord. Min. Obser. possunt exequi Litteras Sacræ Pœnitentiariæ.*

1 Notandum est appellatione Litterarum Apostolicarum venire Litteras, quæ à Romanis Pontificibus eduntur. Quarum aliquæ dicuntur Bullæ, seù Litteræ bullatæ; denominationem desumentes à Bulla plumbea, hoc est, Sigillo plumbeo; Quod imaginibus Sancti Petri, & Pauli insculptum, & filo insertum, eis appenditur; quæ non dicuntur expeditæ, nisi quando in plumbo sunt, ut tenuit Rota in *Salmantina Parochialis Mense Novembris* 1539. *coram Marcello Crescentio, apud Fagnan. in* 5. *ad cap. Licèt de Crimine fal. num.* 6. Et ex integro important *pergamenum, Filum, & plumbum*: Hasque Bullas Apostolicas dicimus: quarum aliquæ dicuntur Litteræ in forma Brevis, quibus non Bulla plumbea filo appenditur, nec sub plumbo expediuntur, sed Sigillum ex cera rubra, eorumdem Apostolorum Imagines referens, eis appingitur.

2 Quæritur, quot modis possint Litteræ Apostolicæ falsari?

Plures species falsitatis, modique probandi, cognoscendivè falsitatem Litterarum Apostolicarum ponuntur in *cap. Licet de Crim. fal.*

I. Si falsa Bulla falsis Litteris apponitur: hoc est, si adulterinum Sigillum falsis Litteris appendatur.

II. Si Sigillũ de una Bulla extrahatur ex toto, & per aliud filum immissum, falsis Litteris inferatur; hoc est, si cum vero Sigillo falsæ Litteræ sigillentur.

III. Si filum ab ea parte, in qua Charta plicatur, incisum cum vera Bulla falsis Litteris immittatur, sub eadem plicatura cum filo similis Canabis restauratum.

IV. Cum à Superiore parte Bullæ, altera pars fili sub plumbo rescinditur, & per idem filum Litteris falsis inserta, reducitur infrà plumbum. Prætacti modi, continent varios modos applicandi verùm Sigillum falsis Litteris.

V. Cùm Litteris bullatis, & redditis, in eis aliquid per rasuram tenuem immutatur.

VI. Cùm scriptura Litterarum, quibus fuerat apposita vera Bulla, cum aqua, vel vino universalitèr abolita, seù deleta, eadem Charta cum calce, & aliis juxtà consuetum artificium dealbata, de novo rescribitur.

VII. Cùm Chartæ, cui fuerat apposita vera Bulla, totalitèr abolitæ, vel abrasæ, alia subtilissima Charta ejusdem quantitatis scripta cum tenacissimo glutino conjungitur.

VIII. Cùm scientèr Litteræ Apostolicæ recipiuntur non de manu Pontificis, vel Officialis ab eo Deputati. Sed hodiè ex stylo Curiç, & Papa sciente, absque transgressione d. capitis recipiuntur per manus Procuratoris, vel Agentis, aut negotiorum Gestoris à Principali deputatorum, quas ipsi de manibus Officialis Papæ recipiunt.

IX. Cùm falsæ Litteræ miscentur cum veris, & vero Sigillo, æquè ac veræ sigillantur, ibidem §. *Illos*: sed ibi textus subdit: *sed hæ duæ species falsitatis non possunt facilè comprehendi; nisi, vel in modo dictaminis, vel in forma scripturæ, vel qualitate Chartæ falsitas cognoscatur. In cæteris autem diligens indagator* (sequitur textus,) *falsitatem poterit intueri, vel in adjunctione filorum, vel in collatione Bullæ; præsertim si Bulla non sit æqualis, sed alicubi magis tumida, & alibi magis depressa.*

X. Dicuntur Litteræ falsç, si in eis Episcopus appellatur Filius: vel, si Papa uni loquitur in plurali, ex *cap. Quàm d. tit.* ibi -- *Cum scire debeas Apostolicam Sedem, consuetudinem in suis Litteris hanc tenere: ut Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos,* Fratres: *Cæteros autem, Reges, Principes, vel alios cujuscunque Ordinis,* Filios, *in Nostris Litteris, appellamus.*

Et, cùm uni tantùm personæ Nostræ Litteræ diriguntur, nunquàm ei loquimur in plurali: ut, Vos, sivè Vester, *& his similia in ipsis Litteris apponamus.*

XI. Falsæ præsumuntur, si habeant in se vitium latinitatis per *cap. ad Audientiam il 1. de rescriptis.* Nàm Litteræ Apostolicæ magna maturitate, & diligentia expediuntur, & per multas manus transeunt, nec verisimile est, ut aliquis ex Officialibus non videat falsam latinitatē.

XII. Falsæ reputantur, si aliquid reprehendendum sit in Bulla, Charta, vel Litteris ad *tex. in cap. Cùm olim il primo de privil.*

3 Properteà Prælatus, ad quem spectat recognoscere, an Litteræ Apostolicæ legitimæ sint; nè veras pro falsis, vel falsas pro veris ad usum admittat, debet diligentèr inspicere, & considerare, tàm Bullam, filum, & Chartam, quàm ceram, stylum, & dictaturam, ut expressè præcipitur *d. cap. Quàm in fin.*, & memoriæ committere versus, quos Glos. refert *alleg. cap. Licet,* in quibus modi falsitatis Litterarum Apostolicarum enunciantur, ut sequitur.

Forma, stylus, filum, membrana, litura, sigillum.

Hæc sex falsata dant scripta valere pusillum.

4 Cum verò *cap. ex conscientia d. tit. de crim. fals.* dicitur proptèr paucarum Litterarum rasuram rescriptum Apostolicum non probari falsum: DD. notant id procedere de abratione facta per publicos Ministros, & Officiales, ad quos spectat Litteras Apostolicas scribere, & fortè erratum est, ut non concordent cum supplicatione, ut in terminis, Fagnan. in 5. *ad d. cap. num.* 7. & Gonzalez. in 2. *tit.* 22. *cap.* 3. Cum concordantibus in *cap. Ex Litteris de fid. instrument.* Quicumque alius punctum, vel literam unicam addat, vel cancellet, mutet, vel componat reddit Litteras falsas: & sic radens incurrit pęnas Falsariis statutas ibid. Fagnan. *num.* 8. Unde praxis esse debet, ut impetrantes Litteras, dum recognoverint, quod ex inadvertentia Officialis aliquis error, vel in nomine, vel Patria impetrantis, & simili irrepserit, eas remittant ad Curiam Romanam, ut per Officiales ad quos spectat, ad formam debitam, considerata matrice, & supplicatione, reducantur. Ibid.

4 Quæritur, quibus pœnis subsint Falsarii?

Resp. I. Incurrunt excommunicationem in *Can.* 6. *Bullæ Cænæ.* II. Clerici sunt perpetuò privati officiis, & Beneficiis, cap. *Ad falsariorum de crim. fal.* In Constit. Innoc. X. incip. *In supremo la* 28. *Bullar. tom.* 4. omnes pœnæ per Canonicas Sanctiones in Falsarios statutæ innovantur, & aliæ adduntur. Quas omnes ipso facto incurrunt Litteras falsantes tàm per se, quàm per alios, & quocumque modo, ac tempore falsificationis participes fuerint: complices, fautores, & auxiliatores quicumque; etiam illi, qui unica tantùm vice, per se, vel alium, seù alios unicum falsitatis actum commiserint; vel mediatores, aut auxiliatores fuerint, ut ibi textus.

Quarè, cùm pœnæ de facto incurrantur, Beneficia, & officia, quibus falsarii privantur, possunt absque alia citatione, & sententia, constito de delicto, aliis conferri, *Lotter. de re benef. lib.* 3. *qu.* 30.

5 Prætactæ autem, aliæquè pœnæ in Litteris Apostolicis contrà Falsarios contentæ sunt ad præscriptum d. Constitutionis Innocentii executioni mandandæ in Falsarios quoscumque.

I. Sivè sint Falsarii Litterarū Apostolicarū, quæ sub plumbo solent expediri.

II. Sivè Litterarum, quæ in forma Brevis sub annulo Piscatoris expediri consueverunt, tàm gratiam, quàm justitiam continentium.

III. Sivè Supplicationum, Cedularum, Motus proprii, ac Mandatorum de expediendo gratis, manu Romani Pontificis per tempore existentis: vel per *concessum,* ab Officialibus, ad id pro tempore deputatis, respectivè signatarum, & signatorum.

IV. Sivè omnium Concessionum, in quibus adsit subscriptio Romani Pontificis, aut quorumvis Officialium, super quibus Litteræ Apostolicæ sub plumbo, vel in forma Brevis expediuntur, vel expediri consueverunt.

V. Sivè Datarum, in præmissis ab Officialibus ad hoc deputatis apponi solitarū.

VI. Sivè Registrorum Apostolicorum, originalium supradictorum.

VII. Sivè Librorum Registrorum Apostolicorum, *ut in d. Constit.* §. 1.

6 Quæritur. An scientèr utentes falsis Litteris Apostolicis ab aliis falsatis, pœna

na aliqua ligentur?

Resp. Affirmativè, prout in d. cap. Ad *falsariorum* §. *Qui verò*, ibi: *si Clerici fuerint, officiis, & Beneficiis ecclesiasticis spolientur*: per sententiam Judicis, proùt videtur importare illud verbum futuri temporis *spolientur*: quod est juxta expositionem Innocentii, & Hostiensis in hunc textum. Si verò sint Laici, sunt ipso facto excommunicati; ut ostendunt verba illa textus, *diù maneant excommunicationi subjecti*.

Et quia textus concludit: ibi: *Ità tamen, ut in istis, & in illis malitia graviùs, quàm negligentia puniatur*: ideò mitiùs punitur utens falsis Litteris cum ignorantia crassa, & supina, quàm cum dolo expresso: sed ignorantia non præsumitur, vel non excusat, ubi non præmittitur diligentia, quam quis debet adhibere: siquidèm ex hoc fuit in culpa, cùm non examinavit, nec a peritioribus quæsivit,

7 Sed quid, si quis nec falset, nec Litteris falsis utatur, sed solum apud se retineat?

Resp. Si scientèr retinet, & in termino dierum 20. non laceret, vel restituat, incurrit excommunicationem à Diæcesano latam: à qua nullus extrà mortis articulum potest sine mandato Romani Pontificis absolvere, cap. *Dura de crim. fals.*

8 Sed quid etiam, si quis impetret Litteras Apostolicas per subreptionem, aut obreptionem?

Videtur eadem pœnâ puniri, qua utentes falsis Litteris emendantur. Nàm textus in d. *cap. Ad falsariorum*, eos, qui falsas Litteras impetrant, sed non exercent falsitatem, æquiparat illis, qui falsis Litteris utuntur, ibi: *de his, qui falsas Litteras impetrant, statuimus observãdum*: Ergo eadem extenditur ad eos, qui per suggestionem falsitatis, vel taciturnitatem veri à Papa Litteras impetrant.

Verùm eos non incidere in pænas d. *capitis* est sententia communior. Et Cardinalis dixit impetrantem rescriptum per falsi suggestionem, aut taciturnitatẽ non incidere in pœnam falsi, sed carere impetratis, ut expresѕè tex. *in cap. super Litteris de rescript.* & tenetur ad omnia damna, & interesѕè. Excommunicatos verò non esse, qui per subreptionem, vel obreptionem Litteras à Papa impetrant, censent S. Antoninus, Sylvester, & Cajetanus alleg. à Fagnan *ad d. cap. Ad falsariorum num.* 55.

Nec obstat ratio in contrarium. Nàm similitudo ibi ponitur solùm in modo puniendi, non in pœnis; & sensus est, quòd sicut mitiùs puniendi sunt, qui per ignorantiam, quàm, qui per malitiam falsis Litteris utuntur: ita mitiùs proceditur contra eos, qui per simplicitatem Litteras per obreptionem, & subreptionem impetrant, quàm, qui per malitiam, & dolum, proùt distinguitur in d. *cap. super Litteris*.

9 Quid autem sit aliquam Litterã esse subreptitiè, vel obreptitiè impetratam? Id dependet ab intelligentia terminorum. Plures censent subreptionem, & obreptionem esse synonima, idemque importare, ut probat tex. in *l.* 1. *C. si nuptiæ, & rescript. pet.* ubi in eodem casu rescriptum appellatur obreptitium, & subreptitium. Alii putarunt obreptionem esse, quando verum tacetur, & occultatur, subreptionem verò, quando falsum narratur.

Teneas itaque, nè de nomine litiges, quòd subreptio, vel obreptio est expresѕio falsi, vel taciturnitas veri; quo falso non expresso, vel non tacito verò, Papa nullo modo Litteras concesѕisset, sed potiùs denegasset tex. *in d. cap. super Litteris, vers. si vero ad præsentiam de filiis presbyt.* legatur Fagnan. *in* 1. *ad d. cap. super Litteris de rescript.*

10 Dubitatur, An pœnæ d. Decretalis *Ad falsariorum*: procedant contra Episcopos?

R. DD. resolvunt negativè. Ex quo in Decretalibus Episcopi, eorumque Superiores non comprehendantur, nisi in eis de illis fiat mentio specialis, ut expresѕè *cap. Quia periculosum de sent. excom.* Nec sunt privandi sine speciali mandato Papæ cap. *Dudum 3. quæst. 6.* Verũ hodiè ex Bulla Cœnę Falsarii Litterarum Apostolicarum sunt excommunicati ut in *can.* 6. etiamsi Episcopali, vel alia majori dignitate sint præditi ex §. *Cæterùm ejusd. Bull.*

11 Dubitatur etiam, An incidant in pœnas d. Decretalis falsantes Litteras Sac. Pœnitentiariæ?

Ex eo negat Navarro in *manual. c.* 27. *num.* 22. *vers. Tertia*. Quia Litteræ Pœni-

nitentiariæ non sunt Litteræ Papæ, sed ejus Commissarii. Contrà quem apud Fagnan. *cit. ad alleg. c. Ad falsariorum n. 24.* DD. concordant, quòd pœnæ Falsantium Litteras Apostolicas habeant locum, etiam in Falsantibus Bullas, & sigillum Litterarum S. Pænitentiariæ. Quod verum censeo propter duo: Primò, ex quo in d. *can. 6. Bull. Cæn.* hæc verba sint: *aut de mandato ejusdem Romani Pontificis signatarum*. Major autem Pœnitentiarius de mandato signat, & Litteras expedit. Secundò, quia Litteræ S. Pœnitentiariæ censentur aliquo modo Litteræ Apostolicæ. Nàm Authoritate Apostolica à Card. Pœnitentiario expediuntur, ut ex formula dispensationis ejusdem S. Pœnitentiariæ, *ut infr. NN. S. R. E. Præsbyter Cardinalis &c. ex parte latoris &c. Nos igitur, qui Pænitentiaria D. Papa curam gerimus, supplicationibus hujusmodi inclinati, Authoritate Apostolica specialitèr concessa discretioni tua committimus &c.*

Quæritur. Cajus in regione N. varias Litteras dispensationũ matrimonalium, à Sede Apostolica impetratas super impedimentis dirimentibus falsificavit, mutatis gradibus: Deindè Ordinarius, ad quem Litteræ fuerunt directæ, falsitatem ignorans, dispensationes concessit in gradibus, super quibus, si Litteræ non fuissent vitiatæ, non potuisset: subindè, sic dispensati bona fide in gradibus prohibitis, & dirimentibus matrimonium contraxerunt, prolemque susceperunt: petitur, an matrimonia sic, bona fide celebrata in vim dictarum dispensationum sint valida, vel irrita?

12 Certum est sententias ab Ordinariis, cæterisque Judicibus latas in vim falsarum Litterarum Apostolicarum, & dispensationes exindè concessas, esse prorsùs nullas, & irritas, cap. *super eo de crim. fal.* quia est vitium in radice, & fundamento jurisdictionis. Quarè nequeunt dd. matrimonia, ut valida sustineri propter defectum jurisdictionis in dispensante, cui Litteræ falsæ, nonnisi fictam dederunt. Propterea ad hoc difficultas restringitur: an ità dispensati tueri se possint ex titulo putativo, & communi errore, juxtà terminos in *l. Barbarius, ff. de offic. Præt.*

Pro validitate notatur, quòd gesta auctoritate publici officii per Prælatum, sivè ordinarium, aùt Delegatum, qui cõmuni existimatione creditur authoritatem habere, regularitèr sunt valida: de ordinario est textus in *d. l. Barbarius*: & de delegato in cap. *Infamis §. Verumtamen 3. qu. 7.* Ergò proptèr communem errorem (quia, scilicèt ab omnibus illius regionis credebatur Ordinarium dispensare tunc posse, & omnia agere, quæ aliàs erant Papæ specialitèr reservata) matrimonia celebrata sunt valida.

Accedit authoritas Bartoli, qui dixit, rescripta omninò falsa, jurisdictionem tribuere, si illorum falsitas ignoretur: Nàm proptèr bonam fidem constituunt Delegatum in quasi possessione jurisdictionis, & videtur hoc deduci ex d. cap. *Super eo*, ibi: *authoritate Litterarum falsarum*.

13 Cæterùm esse nulla est extrà dubium; siquidem ut valeant gesta ab eo, qui authoritatem non habet, non sufficit communis error, sed requiritur etiam titulus coloratus à Superiore collatus, licèt is titulus sit reverà invalidus ob vitium aliquod occultum in recipiente: ut, vel quia est simoniacus, vel, quia excommunicatus &c: quod probat tex. in *d. l. Barbarius*, & in d. c. *Infamis*, ibi: *Si servus cum putaretur liber* (ecce communis error) *ex delegatione* (ecce titulus) *sententiam dixit.* Et tenet Glos. in cap. *nihil de elect. v. administrent*, ubi dicit: ideò valere gesta illius, quia fuit in quieta administratione, & in quasi possessione Prælationis de licentia Papæ: & pro Prælato habitus fuit; quam Glos. sequuntur Scribentes.

14 Neque sufficit, ut titulus conferatur à quocunque Superiore, sed conferendus est à legitimo, & auctoritatem habente, ut cum aliis dixit Ancharanus. Ideò licet valida sint matrimonia celebrata corã Parocho à legitimo Superiore instituto, licèt careat vero titulo ob vitium occultum; tamen nulla sunt cõtracta coràm Parocho intruso, qui videlicèt à Superiore legitimũ titulum non habet: nàm intrusos non tuetur Ecclesia, nec eis jurisdictionem in commodum Fidelium tribuit; & ideò eorum gesta ex communi errore, & reputatione non sustinentur, ut post alios scripsit Fagnan. in 5. *ad cap. Quod à prædecessore de schismat. n. 132.*

15 Quarè, quia in casu Ordinarius, qui authoritate Apostolica dispensavit,

re-

reverà in gradibus falsò expressis in Litteris, nullam habuit facultatem dispensandi à Summo Pontifice receptam, sed potiùs à Cajo, qui Litteras vitiavit, & adulteravit, sequitur optimè, ut matrimonia in vim dictarum dispensationum contracta, fuerint prorsùs irrita, & nulla, non obstante communi errore, & ignorantia falsitatis Litterarum, propter defectum tituli colorati.

16 Neque obstant ex adverso ponderata. Non primum proptèr superiùs dicta. Quibus additur, quòd communis error non juvat, si desit authoritas Superioris ad litteram in *d.l. Barbarius*, quæ fundat se super communi errore, & authoritate Superioris: Nàm ille servus, qui putabatur liber, habuit officium à legitimo Superiore: & ità in eo duo concurrebant *auctoritas Superioris*, *& communis error*. Quæ non fuerunt in casu proposito, in quo solùm fuit error communis.

17 Nec secundùm. Nàm bona fides potest quidèm excusare à culpa, & pœna, sed non validare actum, cap. *Si beneficia de præbend. in 6.* Ideò opinio Bartoli ea parte, qua dicit falsas Litteras jurisdictionem conferre, communitèr reprobatur à Glos. in *d.cap. in notabil.* contrà quem scripserunt allegati à Fagnan. *d. tit. de crim. fal.* ad d. cap. *supèr eo num.* 13.

18 Neque Bartoli sententia vim recipit à litera in *d. cap.* per illud verbum *auctoritate*: nàm sensus est, quòd Judex credens Litteras esse veras, & sibi authoritatem conferre, sententiam pronunciavit; sed quia posteà oppositum fuit de falsitate Litterarum, idque concludentèr probatum, sententia non fuit executioni commissa. Et hinc patet per falsum rescriptum, licèt illius falsitas ignoretur, nullam jurisdictionem conferri; nullamquè esse sententiam, & non exequendam latam per Judicem cum ignorantia falsitatis.

19 Quapropter resolutio est (& quidèm notanda) quòd communis error non suffragatur ad gestorum validitatem, nisi habeatur cum errore cõmuni titulus coloratus in operante, collatus à vero Superiore, tametsi propter latens delictum sit nullùs; tunc enim ad bonum Fidelium Ecclesia jurisdictionem tribuit. Ità valet absolutio data à Sacerdote, qui communitèr reputatur Parochus, vel Confessarius: estque ab Episcopo Parochus institutus, vel ei potestas collata ad Confessiones excipiendas, quamvis ob occultum vitium fuerit incapax recipiendi jurisdictionem, proùt dixi *lib.2. cautel. confess. cap.1. num.12.* & notavit Fagnan. in 1. *ad cap. ne innitaris de constit. n.*380. plures cumulans, ac reprobans opinionem, dicentium Sacerdoti eligenti opinionem minùs probabilem circà suam jurisdictionem, omissa probabiliori, Ecclesiam jurisdictionem conferre ad absolvendum, licèt Sacerdos verè jurisdictionem non habeat, nec titulum à legitimo Superiore receperit.

20 Quæritur. An delegatio à Papa facta Episcopo, ut dispenset in nonnullis gradibus prohibitis, vel irregularitate, aut absolvat ab excommunicatione, ipsi Papæ reservatis, Episcopo mortuo, vel Dignitate privato transeat ad successorem?

Resp. Affirmativè, si commissio fiat sub nomine Dignitatis, ut si dicatur *tibi Abbas: tibi Episcope*; non verò, si fiat sub nomine proprio, juxtà terminos, cap. *Quoniàm il 1. de offic. deleg.* Nàm tunc commissio cẽsetur facta Dignitati, & non personalis, ac facta Personæ; Dignitas autem non moritur, sed perseverat in Successoribus omnibus, licèt individua pereant, ut ibid. Glos. *ver. Substitutum.*

Pari modo discurritur de delegatione intèr Regulares, à Sede Apostolica facta Generali, vel Provinciali: Nàm, & hìc est considerandum, an Dignitati fuerit negotium commissum, an verò Personæ.

Sed petitur. An super illis, quæ à Papa, vel Sac. Congr. delegantur Episcopo, possit Vicarius Generalis procedere, & cognoscere?

21 Pro solutione præmittitur. I. Quandoquè Episcopo tribuitur jurisdictio in illis, ad quæ, etiam præcisa delegatione, jure ordinario, seù ex suo ordinario officio jurisdictionem habet. Quòd non semel legitur factum à Trid. cum dictione, *etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus, ut sess. 21. cap. 3, de ref. & sess. 22. cap. 3. de ref.* & alibi sæpè: & tunc licèt constituatur, etiam Sedis Apostolicæ Delegatus, potest tamen, ut Ordinarius cognoscere; videturque potiùs excitata jurisdictio ordinaria, priùs competens, quàm nova concessa, juxtà cap. *Licèt in* cor-

corrigendis de offic. ord. Etenim dictio illa *etiam* est implicativa, & significat Episcopum cognoscere posse etiam jure, & ordinaria jurisdictione.

II. Quandoque Episcopus constituitur Delegatus in casibus, in quibus jure Ordinario non habet facultatem.

III. Aliquando verò causæ Episcopo delegantur per dictionem taxativam *tantùm, vel solus*, vel cum alia adjectione, per quam industria personæ censetur in eo electa; & ità designatur Episcopus, ut cæteri videantur exclusi.

22 Itaque, quando causæ primo modo delegantur Episcopo, potest etiam Vicarius Generalis in illis cognoscere; nàm Vicarius in regimine Diœcesis vices gerit Episcopi, in quantùm per generalem constitutionem, & Mandatum Episcopi in eũ censetur translata facultas, quæ Episcopo de jure ordinario competit; quorum propterea unum, & idem Tribunal est, cap. *Romana de appellat. in 6.* & proindè ab ipso appellatur, non ad Episcopum, sed, vel ad Archiepiscopum, aut Sedem Apostolicam: nè ab eodem ad eumdem appelletur, d. cap. *Romana, & cap. non putamus de consuetud. ibid.*

23 Ideò, cùm Trid. in suis Decretis aliqua committit Episcopis cum clausula *etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegatis*, possunt super eis Vicarii Generales procedere, & cognoscere, nisi talis conditionis fuerint, ut licèt, quantùm ad ea competat Episcopo ordinaria facultas, præsumantur non inclusa in generali concessione, juxtà cap. *Cùm in generali de offic. Vic. in 6.* Et verisimile sit Episcopũ nolle ea sine suo consensu, & præscitu expediri: proùt censentur, v. g. authoritatem interponere in alienatione rerum Ecclesiæ: resignationes Benficiorum: cõcedere alieno Episcopo licẽtiam exercendi actus Ordinis in Diœcesi; relaxare censuras ab Episcopo latas, & similia: in quibus speciale mandatum est necessarium, proùt expresse in jure statuitur.

Ità absquè speciali mandato non potest Vicarius inquirere, punire, officiis, vel Beneficiis privare, cap. *Licèt de offic. Vic. in 6.*

Itèm non potest conferre Beneficia, nisi collatio illi specialitèr sit commissa, cap. *Cum in generali eod. tit.*

Itèm absque speciali mandato non potest Dimissorias ad Ordines concedere, nisi Episcopo in remotis agente, cap. *Cum nullus de tempor. ordinat.* Et ità stylus est, ut Vicarii dantes dimissorias inserant clausulam: *ex speciali mandato &c.* Quando autem dicatur Episcopus in remotis agere, tractat Glos. *ibid. verb. remotis*. Et concludit hoc esse arbitrariũ Judici, attenta majori, vel minori difficultate adeundi Episcopum.

Itèm speciale mandatum requiritur, ut absolvat à casibus Episcopo reservatis, cap. *Si Episcopus de offic. ord. in 6.*

Itèm eget speciali mandato, ut dispenset in irregularitatibus, & absolvat à censuris, super quibus potest Episcopus in vim Trident. *sess. 24. cap. 6. de reformatione*, ibi: *per se, aut Vicarium ad id specialitèr deputandum*; Cætera videantur apud Doctores, & inspiciatur tenor Litterarum, quibus Vicarius deputatur: an memoriam faciant de speciali Mandato requisito circa nonnulla, in quæ Episcopus ordinariam juirsdictionem habet.

24 Cùm verò causæ secundo modo Episcopo delegantur, tunc Vicarius non potest de illis cognoscere, nisi ei causam subdeleget; nàm per ejus generalem deputationem non transfertur in ipsum, facultas, quæ competit Episcopo de jure speciali, & tanquàm Delegato, ut in d. cap. *Cùm in generali*. Etenim in jurisdictione delegata non fit extensio de persona ad personam, per cap. *edoceri de rescript.* & ibi Glos. *ver. omninò*: concordat Genuen. *prax. cap. 25. num. 11.* & Fagnan. in 1. ad *cap. Quoniam de offic. deleg. num. 11.* Et in causa delegata Episcopus procedit, non ut Episcopus, sed ut Delegatus. Ideò delegatio facta Episcopo non transit in Vicarium, sicùt nec ad Capitulum, Sede vacante; Ad quod non transit jurisdictio competens Episcopo jure delegationis.

Et adeò verùm est, quòd Vicarius non potest procedere in causa Episcopo delegata, ut neque Episcopus valeat in delegata Vicario. Clement. *Et si de rescript. & Fagnan. ibid. num. 14.*

Nec obstat, quòd Episcopi, & Vicarii idem sit Tribunal. Quoniàm id procedit in jurisdictione non delegata, sed ordinaria: Nec Vicarius tunc cognosceret causam sibi delegatam, ut Vicarius Episcopi, sed ut Delegatus Papæ. Delega-

ga-

gatus autem in causa à Papa sibi commissa, est major Ordinario, cap. *Sanè il 2. de offic. deleg.* Cùm vices gerat Papæ, ut ibi tex. De qua re Fagnan. *cit. num.16.*

Quarè in his, quæ simili modo delegātur Episcopo, non potest Vicarius procedere, nisi ei ab Episcopo specialitèr committantur. Delegatus enim à Principe potest subdelegare, ut expresè tex. in *c. Si duo il 2. de offic. deleg.* & ità, cùm causa est in forma commissaria à Papa, vel Sac. Congr. Episcopor. delegata, potest in ea vices suas per speciale mandatum committere Vicario Generali, nisi obstent, quæ mox subnectuntur.

Tandem, cùm Litteræ continent delegationem tertio modo Episcopo factam, nequit Vicarius, etiam de speciali mandato Episcopi procedere; quia tunc intelligitur subdelegatio prohibita, cùm præsumatur electa industria, & fides Episcopi; propter quòd debet ipse personalitèr cognoscere, & commissionem implere, ut notatur in d. cap. §. *Is autem*, & dixi Glos. *in verb. Inquisitionem*, quæ communitèr approbatur.

25 Sed inquiritur: quando censendum sit in commissione electam esse industriam personæ Episcopi?

Resp. Id pendet ex tenore Litterarum delegationis; attendendum est ad modum loquendi, & committendi negotium, ut post alios observarunt Pax Jord. *tom.3. elucubrat. tit.6. lib.13. de jud. deleg. n.29.* Industria itaq; personæ communitèr censetur electa: quando in commissione apponitur clausula: *per te ipsum exequaris: tu solus facias, determines, & inquiras, vel similis*. Quo loquendi modo ostenditur mens Delegantis fuisse, ut Delegatus ipse per se causam tractet, ut per DD. in d. textu.

26 Sed quid, cùm negotium committitur cum clausula: *super quo conscientiam tuam oneramus*? Garzias *de benef. par.6. cap.2. §.1. num.103.* tradit per d. clausulam: *conscientiam tuam oneramus*, non censeri electam industriam personæ. Et adducit declarationem S. C. Conc. ut infrà: *Episcopus, cui commissum est examen per Litteras Apostolicas alicujus, qui Beneficium simplex obtinuit, poterit illud delegare, non obstante, quòd fuerit in Litteris ejus consciētia onerata. Hujusmodi enim clausula non taxativam ad personam importat, sed habet vim monitionis*: quatenùs per eam monetur Delegatus, nè subdelegando causam alteri, faciat contrà propriam conscientiam, per Pacem Jordan. *cit. num.* 43. Peyrin. ad *Constit.19. Leon. X. §. 2. & 1.* cum quibus est Genuens. *prax. cap.85. n. 5.* referens per allegatam clausulam non impediri subdelegationem, ut tenuit Felin. *in cap. final. de offic. Delegati*.

27 Sed diversimodè discurritur, quando negotii decisio committitur *arbitrio* (supple ratione regulato) vel *conscientiæ alicujus*; dicendo: *committimus arbitrio, & conscientiæ tuæ: seù, decidas secundùm conscientiam, & arbitrium tuum*. Tunc enim non permittitur subdelegatio, quia censetur electa industria personæ, non verò simplicitèr facta monitio, & excitatio, nè alteri demandetur executio negotii contrà dictamen propriæ conscientiæ; videndus Rosa *de executor. Litterar. Apostolicar. part. 2. cap.5. num.20.*

28 A tenore paritèr Litterarum, ipsarumque clausulis debent Generales, & Provinciales, cæterique Regulares, quibus à Papa, vel Sac. Congr. aliquæ causæ committuntur in praxi instrui super qualitate Commissionis, an sit alteri delegabilis, vel restricta ad personam in Litteris expressam: & juxtà formam sibi præscriptam operari. Notandum etiam, quòd cùm facultas committitur cum clausula, *arbitrio tuo*, arbitrium debet ratione regulari, & est semper præcavendum alterius præjudicium.

29 Quæritur. An delegatio facta Vicario Generali Episcopi per ipsius Vicarii obitum, vel remotionem ab officio expiret, vel transeat in Vicarium successorem?

Resp. Communior opinio apud Genuen. *d. cap.85. num.1.* dicit expirare, & non transire in Successorem, licèt delegatio facta fuerit sub nomine Officii: pōderando, quòd de Vicario propriè non dicitur habere successorem, nec de Vicariatu, quod sit Dignitas permanens. Verū communis opinio per eum limitatur, ut non procedat, quando stylus Curiæ esset in contrarium: vel, quando Delegans habuerit respectum ad Episcopi Tribunal, juxtà Butr. in *cap. Quoniam cit. tit.* & in dubio præsumitur Delegantem d. Tribunal contemplasse, si in Delegatione

non

non expresserit nomen proprium Vicarii, sed in Litteris dixerit; *Episcopo, vel ejus Vicario:* tunc enim admittitur Successor in Officio, ut DD. concordant: ad quem transmittitur facultas cognoscendi causas delegatas priori Vicario; nisi ex aliis conjecturis appareret de contrario sensu, & electam esse industriam personæ; & secundum hunc sensum Rota servat communem opinionem per Genuen. *ibidem*.

30 Quæritur. Quid importet clausula *dummodo Sacris Canonibus, & Tridentini Concilii Decretis non adversentur*, quæ post d. Concilium solet à Pontificibus apponi in Litteris, quibus confirmant Regularium privilegia?

Resp. Ostendit Pontifices non intendere confirmare privilegia, quæ sunt à Tridentino revocata, ejusque Decretis sunt contraria.

31 Sed dubitatur. An verba illa Sacris Canonibus intelligenda sint de *Sacris Canonibus* Concil. Trident., vel de insertis in corpore Juris?

Resp. Donatus *prax. Regul. tom. 1. par. 1. tract. 11. quæst. 14.* & Peyrinus de *privil. regul. ad constit. 1. Gregor. XIII. §. 3. num. 2.* tradunt Sacros Canones, de quibus in d. clausula, eos non esse, qui sunt inserti in Jure communi: aliàs frequentèr otiosa, & nulla foret quælibet privilegiorum confirmatio; cùm omnia ferè privilegia à Pontifice concessa, sint contra Jus commune; clausulamque restringi ad Canones, qui unà cum Decretis in eodem Tridentino continentur.

Nec obstat, quod ex stylo Tridentini Canones appellentur, qui continent Definitiones in materia dogmatum, ut patet ex *sess. 6. 7. aliisque*, in quibus, ut distincta ponuntur Canones Fidei, & Decreta de reformatione. Nàm quandoquè à Concilio dicuntur Canones, etiam extrà Fidei materiam, ut constat in fine proemii *c. 1. sess. 14. de ref.* ibi: *hos, qui sequuntur Canones statuendos, & decernendos duxit.* Et tredecim capita, quæ sequuntur, non ad Fidem, sed ad Reformationem spectant. Ad idem facit *cap. 16. sess. 23. de refor.* ibi: *vestigiis sexti Canonis Concilii Chalcedonensis inhærendo?*

32 Unde dictio illa, *&*, est cõjunctiva, & copulativa, conjungitque Canones Concilii spectantes ad reformationem cum ipsius Decretis. Quòd probatur etiam ex *sess. 25 cap. 20. de Regul.* ibi: *In cæteris omnibus præfatorum Ordinum privilegia, & facultates, quæ ipsorum, personas, loca, & jura concernunt, firma sint, & illæsa*, Ubi Concilium statuit illęsa Regularium privilegia, quæ suis non adversantur Canonibus, & Decretis. Et hoc videtur intendere Pontifices per dictæ clausulæ adiectionem in confirmationibus privilegiorum. Præsumitur enim d. clausulam à Pontificibus apponi in sensu à Tridentino intento, & nolle privilegia confirmare in iis, in quibus Concilio advesantur.

33 Circà particulam exceptivam: & *Decretis Concilii Tridentini non adversantur*, dubitatur, an extendatur ad non confirmanda privilegia, quæ quomodocunque sunt Concilio contraria?

Super quo notandum, quòd sæpè Tridentinũ aliqua Regularium privilegia expresse revocat per clausulas; *non obstantibus privilegiis*: vel, etiam *si exemptum esse præsumat: aut cujusvis privilegii prætextu, similive*: Quæ pluribus ejusdem Decretis adduntur. Sæpè verò dd. clausulis non utitur, sed verbis negativis, & prohibitivis aliquid, etiam circà Regulares decernit, absolutè interdicendo, & disponendo contraria, *ut sess. 4. in Decret. de edit. Libror. vers. Etsi Regulares fuerint. Sess. 5. cap. 2. de reform. verb. Regulares verò. Sess. 23. cap. 8. de reform. vers. unusquisque*.

Roderico *resolut. 116. num. 14.* dixit tenorem dictæ clausulæ esse, ut non confirmentur privilegia, quæ à Concilio expressè revocantur per clausulas *non obstantibus &c.* benè verò, quæ ità non revocantur. Nàm privilegia primi generis simplicitèr Concilio adversantur; non illa secundi generis; quæ, cùm expressè non revocentur, tacitè admittuntur; atque ità illi non sunt contraria.

Sed contrà ipsum sunt Donatus *cit. quæst. 15. num. 2.* Lezan. *tom. 2. quæst. Regul. cap. 1. de jurib., & privil. num. 58.* Mirand. Man. *Prælator. quæst. 38. art. 4.* Peyrin. ibid. *num. 3.* ubi testatur de communi: traditquè sensum d. clausulæ in praxi obtinere, ut Pontifices intendant, non solũ non cõfirmare, quę expressè revocantur à Tridentino per dd. clausulas, sed etiã, quæ illis sunt simplicitèr contraria. Et facit quod *sess. 25. c. 22. de Regul.* præcipitur à *Regularibus servãda esse omnia, & sin-*

& singula in Superioribus Decretis contenta cum clausula derogatoria, non obstantibus eorum &c. In expressis autèm non est locus conjecturis;adeòque nec distinctioni, de contentis in Decretis dumtaxàt *d.sess.*25. quia, qui totum dicit, nihil excludit. Et facit Const. Pii IV. In *Principis la* 94.*Bullar.to.*2.in qua absolutè revocantur privilegia, quę DecretisTridentini contrariantur. Quæ est opinio in praxi tenenda.

34 Posset hìc agi de executione Litterarum Sacrę Pœnitentiariæ: sed omittimus, quia de hac re tractat Tiburtius Navar. Ord. Recollect. Sancti Francisci *manuduct. ad praxim. d. Tribunalis*, & ex eo Monacellus *form. par.* 1. *form.* 1. *tit.* 9. Ad quos Lectorem remitto. Hoc unum observo, quòd sæpè diriguntur cum clausula: *Magistro in Theologia, vel Sacrorum Canonum Doctori*. Quæ ità est intelligenda, ut Confessarius eligendus sit verè Magister, vel Doctor in aliqua Universitate. Nec sufficeret esse Theologus, vel Professor, aut Lector in aliqua Religione, nisi illa Religio aliquo privilegio gaudeat, proùt concessum est ab Innocentio XI. *Const. exponi* sub 27. *Novembr.* 1679. Lectoribus Jubilatis de Ord. Fratr. Min. de Observ. dummodò trienniò Philosophiam, & decenniò Theologiam legerint, ut ibi textus. Adeòque eas exequi nequeunt, qui solis Litteris Generalis Lauream Jubilationis obtinent, sed ad tempus præfixum, & ut disponit Urbanus VIII. Const. *Cùm sicut* 2. *Martii* 1638. non legerunt. Simile privilegium habent PP. Societatis.

CAPUT XXXII.

Officialis quoad Moniales.

SUMMARIUM.

1 *Puella suscipiens habitum Religiosum debet esse major quindecim annis.*
2 *Ad professionem non admittitur, nisi annum probationis,& 16. ætatis integrè compleat.*
3 *Tertia Soror caret voto, & solvit duplicatam dotem, & sub* num.19.
4 *Puellæ in Monasteriis causâ educationis non recipiuntur absque licentia Sac. Congreg. Episcop.*
5 *Cum Superiore Regulari recipiente vota Monialium ad effectum, ut puella admittatur in educatione in Monasterio exempto, non assistit Vicarius Generalis.*
6 *In quo Superior votum non habet.*
7 *Puellæ in educationem non recipiuntur ante septimum ætatis Annum. Et post 25. nequeunt ampliùs in Monasteriis absque speciali Sac. Congregat. licentia detineri.*
8 *Agitur de loco, in quo sepeliendæ sint Puellæ decedentes in Monasteriis tempore educationis.*
9 *In Ecclesiis exterioribus Monialium nequeunt sepeliri corpora virorum, & mulierum Sæcularium.*
10 *Ab Episcopo, vel ejus Vicario explorandà est voluntas Puellarum volentium habitum Monachalem suscipere, & professionem emittere.*
11 *Neque ad eum effectum possunt septa Monasterii ingredi.*
12 *Omissio examinis non irritat professionem.*
13 *Non est Simonia recipere dotes à Monachandis.*
14 *Monasteria consequuntur dotes Novitiarum profitentium causâ mortis, non completo probationis anno.*
15 *Contrarium.*
16 *Profitentes causâ gravis infirmitatis,ubi deindè convalescunt, debent iterùm profiteri.*
17 *Dotes non recipiuntur ante professionem.*
18 *Dotes sunt investiendæ in bonis stabilibus, vel censibus tutis.*
19 *Dotes possunt deponi apud tertium, qui eas post professionem Puellæ tradat Monasterio.*
20 *Non potest absquè licentia Sedis Apostolicæ Monialis de uno ad aliud Monasterium transferri, etiam ad effectum, ut in secundo sit Abbatissa, vel Priorissa.*
21 *Monialis de uno ad aliud Monasterium translata tenetur iterùm per annum in probatione stare, & subindè profiteri.*
22 *In Clausuram Monialium non possunt infantes, cujusvis ætatis, & sexus sint, introduci: & introducentium censura.*
23 *Legata relicta in Ecclesiis Monialium in eis impleri non debent.*
24 *Ad Episcopum spectat taxare numerum Monialium,Regularibus subjectarum.*

25 *Monialis supernumeraria semper est supernumeraria.*

26 *Moniales non possunt de propriis cellis disponere.*

1 NUlla Puella potest ad habitum Religionis in Monasteriis Monialium admitti, nisi habeat ætatem completam quindecim annorum, ex Decreto Sac. Congregat. Episcop. apud Monacellum *form.par.1.ad form.7.n.3.tit.11. emanato 23.Maii* 1659.Cùm necessitate recurrendi ad Sedem Apostolicam, si antè dictam ætatem velit habitum suscipere, ut de praxi, & stylo testatur idem Monacell.

2 Nec ad professionem admitti debet, nisi anno probationis cōpleto,& 16. ætatis anno exacto,proùt Trid.*sess.25.de Regul.cap.15.* Anni debent esse completi de momento in momentum, proùt DD. communitèr. Cùm quibus firmat Panimoll. *decis.29.num.7.* punctum horæ professionis debere punctualitèr respondere puncto horæ nativitatis: & cum de ista non constaret, expectandus esset totius diei terminus:quòd si nec diei, sed mensis notitia haberetur,totiùs mensis exitus expectari deberet: ex ponderata ratione, quòd possessio stet pro lege præscribente, ut nullus ad professionem admittatur, nisi constet cū realitèr,& cùm effectu 16. ætatis annos, & unicum probationis integrè complevisse; undè post eum Quilici *Confess.Manuduct. quæst.16. num.15.* dixit in anno novitiatus, & ætate requisita ad professionem non dari parvitatem materiæ,ut dicam infrà *cap.* 41.

3 Si in eodem Monasterio velit tertia Soror habitum assumere, voto, tàm activo, quàm passivo privatur; & duplicatam dotem solvit, proùt fuit à Sacra Congregatione Episcoporum rescriptum Archiepiscopo Bracharen. ut infrà; *utque hæc Sac. Congregatio*, & infrà: *aut igitur tertia Soror intrà præfinitum Monialium numerum in Monasterium introducenda est, aut supra illum; si ut numeraria ingredi voluerit, eleemosynam totalem duplicatam Monasterio persolvat, suffragioque, tàm activo, quàm passivo carebit, quousquè altera ex duabus ejus Sororibus e vita decesserit; si verò, ut suprà definitū, Monialium numerum admitti petierit, speciali Sac. bujus Congregat. licentia opus erit, quæ quidem concedi non solet, nisi ex conditione, ut ipsa tertia Soror triplicatam eleemosynam dotalem Monasterio exsolvat: nec, reliquis ejus duabus Sororibus simùl superstitibus, activo, vel passivo suffragio gaudeat: die 26. Augusti 1616.*

4 Puellæ causa educationis non recipiuntur in Monasteriis, nisi de expressa licentia Sac. Congreg. & nisi accesserit consensus majoris partis Capituli, ac in scriptis obtineant licentiam à Superioribus Ordinis juxtà rescriptū factum à Sac. Congreg.Concilii Episcopo Hieracē.sub ult.Augusti 1575.apud Quaranta *Bullar. verb. Monial. Monast. verb. de Puellis.*

5 Dum Superior Regularis recipit Monialium suffragia ad effectum admittendi educandam in Monasteriis sibi subjectis, cum eo non assistit Vicarius Generalis, aliusvè ab eodem deputatus, proùt Sac.Congr.Episcoporum rescripsit Episcopo Cremonen., ut infrà.

Referito in Sac. Congregazione dal Cardinal Caraffa, quanto V. S. bà rappresentato con sua Lettera in ordine al dubbio proposto dal Prior del Cōvento dell'Ordine de' Predicatori di Soncino di cotesta Diocesi, se nell'accettazione dell' Educande nel Monastero delle Monache di San. Paulo di detto luogo, soggetto al suo Ordine, possa intervenire alla ballottazione, che si fà dalle Monache, il suo Vicario Generale, ò altra persona da deputarsi dà lei. Questi Eminentissimi miei Signori banno risoluto, che non babbia potuto, ne possa intervenirvi. Glie lo significo, & il Sig. Dio la prosperi. Roma 15. Settembre 1690. Ex regesto *authographo Sac. Congregationis.*

6 Estquè advertendū, quòd Superior recipiens Monialium suffragia, votū non habet,quoniā ei non conceditur: ut in d. rescripto facto Episcopo Hieracen., quòd ex Piasec.refert Peyrinus *de privil.Regul. ad Const. 6. Pii V. §. 1. num.* 10. id non conceditur,ibi -- *Jamdudùm ab eadem Sac. Congregatione statutum esse, nullo Concilii Decreto probiberi, quominùs Puellæ in Monasteriis Monialium educentur, si tamèn eadem Monasteria antè Concilium consueverint bujusmodi Puellas recipere; siquè à Superioribus Monasteriorum, scriptam licentiam impetrarint, atquè Abbatissæ, & reliquarum Monialium consensus* (capitularitèr) *accesserit &c.*

7 Sed in Puellis debent cōcurrere requisita in *alleg.*Decreto expressa,& relata in licentia Sac. Congregat. Romæ impressa,

pressa, Sigillo Card. Præfecti obsignata, & à Secretario ipsius Sac. Congregationis subscripta; quæ in Italia locorum Ordinariis, vel ipsorum Vicariis dirigitur, ut possint Puellę in Monialium Monasteria introduci ad effectum, ut piè, & honestè instruantur. Et intèr alia debent annum septimum ætatis complevisse; nec 25. excedere: neque ultrà dictum 25. debent detineri, nisi de licentia Sac. Congregationis. Et interìm, dum eam petunt, & detinentur, nullam censuram incurrunt, ut notavit. Pax Jordani Elucubrat. *tom. 2. lib. 7. tit. 12. n. 125.* sed si etiàm ad unum diem differant petere, praxis hìc Romæ est, ut absolvantur.

8 De loco, in quo sepeliendæ sint Puellæ, quæ tempore educationis in Monasteriis moriuntur, agit Pelizarius *de Monialib. cap. 10. sess. 3. subsecti num. 233.* scribens esse sepeliendas in Ecclesia exteriori Monialium; id deducens, quòd jus Sepulturæ ex administratione Sacramentorum acquiritur eidem Ecclesiæ. Pignatellus verò *tom. 7. consult. 63.* voluit tumulandas esse in Ecclesia illius Parochiæ, in qua ipsæ habent domicilium.

Super quo est ponderandum, hujusmodi Puellas non amittere suam Parochiam, cùm non discedant à propria Parochia, ut illam deserant, & mutent; nàm ad tempus discedunt, & non manent in Monasterio, tamquàm in propria habitatione, sed aliena: animo revertendi ad propriam, cùm primò eis licebit. A simili de eo, qui ad villam ruralem se transfert, qui non debet ibi sepeliri, quia ibi Parochiam non acquirit; nàm non accedit animo permanendi, nec Domicilium mutat; sed sepeliendus est in Parochia loci, in quo Domicilium habet, *tex. expres. in cap. Is, qui de Sepult. in 6.*, vel, ubi elegerit Sepulturam, vel in Sepultura majorum.

Et quatenùs Puellæ in alia Ecclesia à Parochiali Sepulturam eligerent, vel Sepulchrum majorum esset, in eo deberent tumulari, sed tunc Ecclesiæ Parochiali quarta funeralium solvi deberet.

Sententiam Pignatelli & ipse Pelizarius probabilem dicit, & in praxi tenendam censeo, quidquid sine fundamento scripserit Samuelius *de Sepult.* Ideò infirmum est fundamentum Pelizarii. Nàm tunc jus Sepulturæ acquiritur ex Sacramentorum administratione, quando ex officio, & non ex accidenti Sacramenta ministrantur. Puellis autèm in educationem receptis non ministrantur à Confessario ex officio Sacramenta, sed ad supplendas vices Parochi, quatenùs ipse personis in loco exempto, & clausuræ terminis restricto non potest eis ministrare.

9 Et currit etiàm inspectio, quòd in Ecclesiis exterioribus Monialium non possunt sepeliri Corpora virorum, seù mulierum laicarum, proùt declaravit Sac. Congregat. Episcoporum in *Maceraten. 8. Novemb. 1652.* vel, nisi accesserit consensus Monialium, & de licentia Sac. Congregat. ut in *Feretran. 21. Novemb. 1603.* & in Foro-Semponien. 21. *Augusti 1652.* Episcopo per hæc verba rescripsit - *Essendo portato alla notizia della Sac. Congregazione, che, si pensi di sepelire il Cadavero di D. Marchionne, Moglie del Cerusico di cotesta Città, nella Chiesa delle Monache di San Bernardo, dove s'hà eletta la Sepultura; Questi Eminentissimi miei Signori m'hanno comandato d'avvertire V. S., che essendo ciò contro i Decreti della Sacra Congregazione non lo permetta in verun modo senza licenza dell'EE. loro.*

Et in Gravinen. 1. Octobr. 1650. ibi - *nelle Chiese, anche esteriori delle Monache, non si possono sepelire esteri, e Forastieri, nè Huomini, nè Donne, nè anche Principi, ancorche vi fossero sepolti i loro maggiori.* Apud Pignatell. *tom. 4. consultat. 176. à num. primo.*

Sed quid, si in nulla Parochia haberent Domicilium, nec in alia sepulturam elegissent, neque Sepulchrum majorum existeret?

Resp. In casu essent sepeliendæ in Ecclesia illius Parochiæ, in qua situm est Monasterium: nàm tunc Parocho illius acquiritur jus sepulturę, proùt pluriès censuit Rota apud *cit.* Pignatell. *tom. 7. alleg. num. 12.* & præsertim in *Constantien. jurisdictionis 18. Maii 1611. coràm Ottembergo*; Nàm hujusmodi Puellę sunt omninò Sęculares, & licèt sint in Monasterio, non desinunt esse subditę Parochię, in qua erectum est Monasterium, ut etiàm dixit Pelizarius. Et quemadmodùm Parochus illius Parochię assistere debet Matrimoniis dictarum Puellarum (quoniàm Trident. *sess. 24. cap. 1.*

de reform. matrim. declarat irrita matrimonia celebrata sine præsentia Parochi, vel Ordinarii licentia) ita debet illas tumulare; utrumque enim inter jura Parochialia censetur.

Id ipsum, servata proportione, dicas de tumulatione mulierum sæcularium, si contingat eas decedere in Monialium Monasteriis.

10 Quis explorare debeat puellarum voluntatem, habitum assumere, & in Monasteriis profiteri volentium?

Resp. Episcopus, vel, eo impedito, ejus Vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus, ut expressè Trid. *sess.* 25. *cap.* 17. *de Monialib.* A quibus diligentissimè examinandæ sunt: *an liberè eum statum elegerint; an verò coactæ, & seductæ fuerint: an sciant „ quid faciant, & agant?* ut ibi textus. A quo itèm Præfectæ Monasterii præcipitur sub pœna suspensionis ab officio ad arbitrium Episcopi, ut Episcopo tempus professionis ante mensem significet, ut indè possit ad examen voluntatis procedere.

11 Nec occasione examinis faciendi possunt prætacti intra septa Monasterii ingredi, sed ante cratem ferream est faciendum: Et solùm eas interrogationes adhibere debent, quas Trid. jubet; Et quatenùs Puella de aliis interrogaretur, non teneretur respondere, per disposita à B. Pio V. apud *Barbosam in Trid. ad d. sess.* 25. *cap.* 7. *num.* 4.

Sed petitur, an voluntas exploranda sit, semèl antè habitus susceptionem, & iterùm antè professionem?

Resp. Affirmativè, ut in terminis Trid. *ibid.* & apud Fagnan. in 3. *ad cap. Cùm virum de regul. num.* 11. *& seq.* Nàm sæpè Puellæ invitę habitum suscipiunt; Imò, quamvis sæpè voluntariè illum assumant, non raró invitæ profitentur timore parentum, vel cognatorum, vel verecundiâ habitum dimittendi.

12 At inquiritur, si hujusmodi examen ante professionem omitteretur, an professio esset nulla?

Resp. Negativè. Nàm Concilium in casu omissionis professionem non irritat; A mortali tamèn non excusatur, qui illud omitteret. Cùm sit mortale contravenire Concilio Generali in re gravi: hujusmodi autem res præsumitur gravis propter appositionem pęnæ suspensionis. Quæ, cùm sit gravis pœna, gravem culpam supponere debet. Peyrin. Formular. *Prælat. lit. M. cap.* 6. *num.* 2.

13 Quæritur. An ad Monasteria Monialium, habentia (proùt habere debent) redditus sufficientes ad alendas commodè pro qualitate regionis, secundùm qualitatem status, Moniales numerarias, possint Puellæ, quæ in ipsis statum Regularem intendunt assumere, secum dotem deferre?

Videtur non posse per text. in cap. *Quoniam de simon.* ibi: *Simoniaca labes adeò plerasque Moniales infecit, ut vix aliquas sine pretio recipiant in Sorores, paupertatis prætextu, volentes hujusmodi vitium palliare.* Quarè S.C.Conc. olim consulta: an in Monasteriis Monialium, in quibus juxtà Decret. *cap.* 3. *sess.* 25. *de regul.* Episcopus certum numerum constituerit, liceat Abbatissæ in locum Monialium deficientium alias recipere, pactâ certâ eleemosynâ; Respondit, *si ex redditibus Monasterii, vel ex consuetis eleemosynis tantùm suppetat Monialibus ut ad ipsarum victum, & ad fabricam Ecclesiæ, aliasque necessitates commodè sufficiat, minimè licere; Secùs, si Monialium numerus augeatur.* Quod teste Fagnan. in 3. *ad cap. non ampliùs de institutionibus num.* 24. fuit à tunc temporis Pontifice probatum, confirmante augendum numerum, si dos recipienda sit.

Sed, his non obstantibus, respondendum est affirmativè ex sententia S. Cong. Episcop. & Regul. apud Fagnan. *ibid. num.* 25. Quæ animadvertens Sanctimonialium Monasteria sine dotium subsidio diù sustineri non posse; & proptèr ingruentes necessitates, & casus inopinatos, plerùmque ad inopiam redigi: Summis Pontificibus approbantibus, prudentèr sancit, ut dotales eleemosynæ à Monialibus numerariis persolverentur, tametsi numerus esset taxatus ad mensuram reddituum Monasterii; Ex penuria enim multa proveniunt mala, & præcipuè in Monasteriis Mulierum.

Quapropter in contrarium adducta nil relevant. Nàm Sancta Sedes considerans id sine gravi Monasteriorum detrimēto servari nō posse, ea per posteriores resolutiones antiquavit, & correxit; super quo est etiam ponderandum, Dotes non assignari pro emptione rei spiritualis, status nimirum Religiosi (quod forsan intendebant Religiosæ, de quibus *d. cap.*

d.cap.)sed traduntur ad effectum, ut subministrent opes ad alendum Moniales, & occurrendum penuriæ in casibus emergentibus; & ità delatio dotis non est illicita, nec simoniaca.

14 At petitur, an Monasteria consequi possint dotes Novitiarum, in anno probationis decedentium, eo non completo, professione tamen ante obitum in articulo mortis per easdem emissa, juxtà Privilegium B. Pii V. *Const. Summi Sacerdotis la 109. in Bullar. tom. 2.* datum Monialium Novitiis Ord. S. Dominici, ut in mortis articulo constitutæ, professionem emittere possint antè annum probationis expletum, modò sint legitimæ ætatis?

Pro affirmativa ponderatur hic non currere dipositionem Trid. *cap. 16. cit. sess.* ibi: *Sed neque ante professionem excepto victu, & vestitu Novitii, vel Novitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocumque prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus ejus, Monasterio aliquid ex bonis ejusdem tribuatur.* Nàm non sumus antè professionem, sed professione emissa: & secundùm Apostolicam concessionem sequutum est matrimonium spirituale cum Christo sponso, ut notavit Peyrin. ad *Const. 8. B. Pii* §. 2. *num. 1.* & ità omnes parit effectus, quos produxisset, si, expleto probationis anno, professio emitteretur; sed quatenùs post dictum annum professio sequeretur, Monasterio dos deberetur, ergò etiam debetur in casu.

15 At nihilominùs negativè respondetur. Colligitur ex ipso Indulto B. Pii, in quo non superfluè fuit adjecta hæc clausula: *Ità tamen, quòd ipsæ Moniales Novitiæ sic decedentes, Indulgentiam, & alias gratias, quas Moniales verè professæ decedentes consequuntur, consequi possint.* Quibus certissimè significatur, Indultum suffragari solùm, quoad spiritualia, & concernentia salutem animæ profitentium, non verò quoad bona temporalia in præjudicium Parentum, & hæredum. Proindequè; si Monialis sic professa, ex tali infirmitate decederet, Monasterium non succederet in bonis illius, nec ei dos acquireretur, per Fagnan. ad cap. *ad Apostolicam de regul. num. 33.* Et apertè deducitur, ex quo, si Novitia illa ex morbo convalesceret, non censeretur alligata Religioni, nisi transacto anno probationis, iterùm profiteretur, utpotè nullitèr professa.

16 Nec obstat citatum Indultum Beati Pii; Nàm ibi Pius eas contradistinguit à verè professis per verba, *quas Moniales verè professæ*. Tùm quia, Indultum Pii videtur revocatum à Greg. XIII. *Const. In tanta la 9. Bullar. ibid.* in qua ad terminos juris communis, & Cõcilii Tridentini reducuntur Litteræ B. Pii pro Ordinibus Mendicantibus, aliisque editæ, Tridentino contrariæ. Trid. autem *sess. cit. cap. 15.* nullam dicit professionem factam ab eo, qui minori tempore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit; & propterea Sac. Congr. Conc. *in una Min. de obser. 20. Martii 1649. ad cap. 15. sess. 25. de regul.* censuit hujusmodi Novitias, ubi convaluerint, debere iterùm profiteri, apud Pignatell. *tom. 1. consult. 256.* Ac proindè, Privilegium Pii solùm forsan quoad Indulgentiam, & gratias spirituales potest sustineri non fuisse à Greg. revocatum: proùt ex Recentioribus nonnulli scripserunt, teste eodem Fagnano *ubi suprà*.

17 Nota I. non licere Monialibus recipere à puellis ingredientibus dotes ante earum professiones, juxtà cap. 16. *sess. 25. de regul.* & ipsas semper, non facta professione, esse restituendas, restitutis tamen expensis Monasterio, quas in alimentis fecit. Sac. Congr. Conc. apud Fagnan. cap. *statuimus de regul. n. 37.*

18 II. Moniales secum deferre debere eleemosynam dotalem, in bonis stabilibus, vel censibus perpetuis, ac tutis post professionem investiendam. Sac. Congr. Episcop. & Regul. apud eundem ad *d. cap. de Institutionibus num. 23.*

19 III. Non prohiberi, quin dotes puellarum ingredientium Monasteria, ut Regularem vitam profiteantur, realitèr deponantur penès tertium, qui eas Monasterio debeat dare post professionem emissam. Sac. Congr. Conc. apud eundem *de regul. ad cap. statuimus num. 52.* Verùm ipsæ Moniales, dotes sub nomine depositi, seù præstita cautione de illis restituendis professione non sequuta, recipere non possunt ex eadem Sac. Congr. ibid.

IV. Duplicis eleemosynæ nomine, intelligi semper debere duplicatam summam ejus, quæ in receptione cujusque Mo-

Monialis intrà numerum in quolibet Monasterio constitutum erogari pro tempore consueverit, ità tamen, ut, ubi summa, quæ confertur, minor est scutis ducentis, ibi, saltèm ratione duplicatæ eleemosynæ, solvenda sint scuta quadringenta, & non minus. Sac. Congr. die *6. Septembr.* 1604. apud eundem ad *d. cap. de Institutionibus num.* 42. Nisi à Sac. Congr. alitèr disponatur.

20 Hic adverte non posse Moniales quacumque occasione transferri de Monasterio ad Monasterium sine speciali licentia Sedis Apostolicæ, totiès, quotiès obtinenda ex Decreto Pauli V. publicato à S. C. Episc. 22. *Decemb.* 1617. videndus Fagnan. in 3. ad cap. *Recolentes de stat. Monachor. num.* 49. *&* 51.

Quemadmòdum non possunt ampliùs Episcopi ex attributa sibi facultate à Trid. *cap.* 7. *sess.* 25. *de regul.* de uno Monasterio ad aliud Monialem transferre, ut in eo munere Abbatissæ fungatur. Sed est obtinẽda specialis licẽtia à Sede Apostolica. Et ità cautè legendus est Miranda *tom.* 1. *manual. Prælat. de Monial. qu.* 3. *art.* 3. *ver. quantum verò attinet ad tertium, ibid. Fagnan. num* 54.

21 At petitur, an Monialis translata de uno ad aliud Monasterium diversi Ordinis, sivè æqualis, sivè strictioris, aut laxioris observantiæ, teneatur iterùm per annum in probatione stare, & denuò professionem emittere?

Affirmativè contrà Tambur. *de jur. Abbatiss. disp.* 21. *qu.* 11. juxtà Decreta Sac. Congr. Episcop. & Diplomata Apostolica, quæ super hac re expediri solent. Et consideratur, quòd annus probationis non solùm datur in favorem professuræ, ut experiàtur id, quod professura est; verùm, & in favorem earum, quæ ad professionem suscipere debent, ut experiantur mores translatæ, an conveniant suo Monasterio: ergò ad hunc effectum debet Monialis transiens per annum in probatione stare; quoniàm longè meliùs mores cognoscuntur annuali cursu, quàm aliàs; & facit, quòd Monialis transiens non intelligitur perfectè translata, nisi professione emissa, nàm pro priori non intelligitur incorporata secundo Monasterio. Neque antè emissam professionem efficitur filia Monasterii, neque est de corpore illius, cap. *Porrectum de regul.* Nec ex vi translationis præcisè subiicitur Præfectæ secundi Monasterii, nec ei tenetur irrevocabilitèr obedire. Quoniàm, si ad primum vellet redire, impediri nõ posset, ex eo, quòd obedientiam Abbatissæ secundi promisisset: sed pro reditu, etiam foret necessarius Sedis Apostolicæ consensus.

Secundùm hanc sententiam olim etiã processit Sac. Congr. Conc. Quæ ad dubium: *An professus in una Religione, & ad aliam translatus etiam laxiorem auctoritate Sedis Apostolicæ, posset renunciare anno probationis?* Respondit *non posse; nec illam renunciationem per Superiorem concessam intrà annum recipi debere, sed teneri eum iterùm profiteri, juxtà formam traditam c.* 15. *sess.* 25. *de Regul.* Decretum refertur à Fagnan in 3. *ad cap. ad Apostolicam de Regul. num.* 64.

Et quamvis Decretum videatur solùm tangere transitum virorum Regularium (qui nec sine licentia Sedis Apostolicæ possunt, etiam ad strictiorem transire; & tenentur de novo annum probationis peragere, & professionem emittere) tamen ex identitate rationis provisio ampliatur ad transitum, etiam Monialium: & ità debent semper per annum probari, & ipsæ iterùm profiteri, nisi Sedes Apostolica cum ipsis dispenset.

22 Quæritur. An introducentes, & admittentes Infantes cujusvis ætatis, & sexus in Monialium clausuram incurrant censuram violatæ Clausuræ?

Nonnulli apud Barbosam in Trid. ad *cap.* 5. *sess.* 25. *de Regul. num.* 55. negant, si admittantur, & introducantur Infantes ratione carentes, cùm ipsi ad peccandum provocare non possint. Cæterùm, quia Trid. non distinguit, sed absolutè loquitur cujuscumque ætatis fuerint, ideò nec nos debemus sensum Concilii restringere. Legatur *cit. cap.* & ibi: *Ingredi autem intrà septa Monasterii nemini liceat, cujuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtempta, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda.* Ideò Sac. Congr. *in Cremonen.* 12. *Februar.* 1585. apud Pacem Jordani *elucubrat. to.* 2. *lib.* 7. *tract.* 12. *de Monial. num.* 87. ex Gavanto *de Monial.* & Barb. *sum. Bullar. eodem verb.* respondit Trid. prohibere ingressum omnibus cujuscumque sexus, & ætatis.

Et

Et in *Tudertina* 7. *Aprilis* 1579. *In Neapolitana* 22. *Martii* 1580. *In Taurina* 10. *Junii* 1650. dixit, introducentes, & admittentes Infantes cujusvis ætatis, & sexus excommunicationem incurrere violatæ clausuræ, prout refert Pignatell. *tom.6. consult.* 85. *num.* 293. A qua ex stylo Curiæ Sedes Apostolica absolvit. Ad quam in facti contingentia plures Moniales recursum habuerunt, & facultatem obtinuerunt, ut à proprio Confessario absolutionem à censura reciperent.

Et adeò articulus est certus, ut nec de licentia Episcopi possint pueri intrà septa introduci; nàm ubi Trid. disponit neminem posse sine Episcopi, vel Superioris licentia ingredi Monialium Clausuram, subdit: *Dare autem tantùm Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessariis*. Quarè facultas ingrediendi Clausuram Monialium concedi non potest, nisi ob causam necessitatis Monasterii, seù Monialium, cui alitèr occurri non possit. Quæ autem necessitas potest esse, ut introducantur parvuli, & cuinàm possunt isti occurrere? Et hinc nec tolerari debet, quod Puellæ licèt parvulæ ingrediantur, prout censuit Sac. Congr. *in Pistoriens.* 29. *Febr.* 1579. Pignatell. ibid.

Proptereà nil obstat objectum. Quoniàm quamvis parvuli proptèr carentiam usus rationis à mortali excusentur, adeoque à majori excommunicatione, quæ sine mortali non incurritur, ut plenè DD. scribunt, & nos diximus alibi; non tamen excusantur introducentes, ut etiam loco alleg. notavit Pax Jordani.

23 Quæritur. An onera Missarū relicta per Testātium dispositiones, & Legata relicta in Monialium Ecclesiis, debeant in eis impleri?

Resp. Negativè, proùt Sac. Congr. Episcop. *in una Venetiarum* 9. *Augusti* 1595. ex Pignatello *tom.4. consult.* 177. *à num.* 4. rescripsit Patriarchæ: *Perche nelle Chiese esteriori delle Monache si trovano molte Cappelle con obligo di Messe da dirsi da Frati, la Congregazione per levare quella pratica, ordina, che dette Cappelle si trasferiscano nelle proprie Chiese de Frati, lasciando in quelle delle Suore solamente una Messa*. Pro Legatis Missarum relictis in Ecclesiis Monialium existentium sub regimine Fratr. Min. de Observantia Clemens VIII. edidit Const. *Ex debito* 105. *in Bullar. tom.3.*

Et quamvis allegatæ dispositiones restringantur ad Monasteria Monialium Regularibus subjectarum; idem paritèr est dicendum de illis, quæ sub Ordinariorum jurisdictione consistunt. Ad quod facit resolutio S.C. *in Lucana* 22. *Decembr.* 1628. quæ decrevit, *quòd Moniales singulis Missis pro singulis diebus debeant esse contentæ, exceptis diebus celebrationis propriorum Festorum, vel exequiarum alicujus Monialis. Possunt itèm permitti duæ in Monasteriis ità numerosis, ut omnes eidem Missæ nequeant interesse*. Pignatell. ibid. Ex praxi tamen hìc Romæ videntur plures, etiam quotidiè permitti.

24 Quæritur. Ad quem spectet taxare numerum Monialium, etiam Regularibus subjectarum?

Resp. Ad Episcopum unà cum Superiore Regulari ad formam Const. *Deo sacris &c. la* 8. *Greg. XIII. Bullar. tom.* 2. In qua §.6. disponitur, ut infrà. ibi: *Donec numerus Monialium, etiam Tertiariarum (quem per ipsos locorum Ordinarios, etiam in Monasteriis ab eorum cura, & regimine quomodocumq; exemptis, cum illarum Superiorum interventu stabiliri, & ordinari, neque supra illum numerum aliàs recipi posse, etiam de consensu suorum Superiorum, volumus, & mandamus) ità imminutus fuerit, ut reliquæ Moniales, & Tertiariæ ex propriis redditibus Monasteriorum ipsorum, vel consuetis eleemosynis se commodè sustentari queant*. Hinc patet non posse numerum Monialium, nec debere esse suprà redditus Monasteriorum, quibus commodè, & sufficientèr possint Moniales sustentari.

25 Quæritur. An Monialis supranumeraria, decedente aliqua Moniali de numero, in ejus locum subrogetur?

Resp. Negativè, prout ex dispositione Sac. Congr. Episcop. apud Fagnan. ad *d. cap. Non ampliùs num.* 48. ibid. Sacr. Congr. *generali Decreto statuit, & declaravit Moniales, quæ suprà numerum in quolibet Monasterio constitutum recipiuntur, in locum Monialium decedentium, intrà numerum nequaquàm subrogari, neque impedimento esse, quin aliæ in locum earundem ex numero demortuarum recipi eo modo valeant, quo in singulis Monasteriis Moniales intrà numerum possunt admitti. Quinimmò easdem, sic suprà numerum receptas*

ceptas superanumerarias semper quo ad hoc remanere, etiamsi in cæteris ab aliis nihil differant, sed illis in omnibus pares, & æquales, juxtà cujusque Monasterii institutum esse debeant. 6. Septemb. 1604.

26 Quæritur. *An Moniales possint in morte disponere de propriis cellis, & bonis, relinquendo ea alteri Moniali?*

Resp. Negativè. Nàm Moniales nullum jus habent in cellis, aliisvè bonis, sed solùm usum, sua morte finiturum. Atquè ità nequeunt transferre in alias jus duraturum post mortem ipsarum; quia aliàs transferrent, quod ipsæ nunquàm habuerunt.

Nequè id possunt etiam de licentia Abbatissæ. Sed observanda sunt Decreta S. C. quæ 26. *Januarii* 1604. & 10. *Aprilis* 1615. declaravit *facultatem disponendi de propriis cellis post mortem nulli Monialium concedendam, sed eas, dum vacaverint, arbitrio Superiorum aliis Monialibus in ordine seniorum distribuendas*, Pelizar. *de Monialib. cap. 4. sect. 1. num. 23.*

Nec obstat, quòd de licentia Abbatissæ Monialis defuncta, dùm viveret, suam cellam permutaverit cùm cella alterius Monialis: Quoniàm est certum, quòd nec tunc potuerit dispositionem facere, quæ duraret post mortem; Nec ad hoc licentia Abbatissæ extendi potuit; quæ solùm potuit permutationi consentire, ut duraret ad vitam Monialis defunctæ, & non ad vitam Monialis viventis. Quæ in cella non acquirit nisi usum, arbitrio Abbatissæ amovibilem: obstat enim votum paupertatis, ut dixit Pignatellus *tom. 10. consult. 34.* Ponderandum namquè est, quòd Religiosi non possunt esse domini alicujus rei, imò nec usufructuarii, sed solùm usuarii. Usuarius autem habet solùm usum rei pro se, nec potest eum alteri cedere, cum hoc sit proprium domini, & usufructuarii.

27 Cætera, quæ spectant ad votum paupertatis in Monialibus, videri possunt apud alleg. Pelizar. ubi suprà. Sæpè etiam recognosci debent Decreta Clement. VIII. de largitione munerum Regularibus utriusque sexus interdicta, ut in ejus Const. *Religiosæ la* 28. *Bullar. to. 3.* Circa quã subindè de mãdato Urb. VIII. fuit à Congregatione per eum deputata edita declaratio, ut in ipsius Const. *Nuper la* 158. *Bullar. tom. 4.*

CAPUT XXXIII.

Officialis quoad negotiationem per Ecclesiasticos.

SUMMARIUM.

1 *Negotiatio est duplicis generis: utriusque datur descriptio.*

2 *Negotiatio propriè dicta, vulgò* mercatura, *Ecclesiasticis interdicta.*

3 *S. C. Conc. Decreta ea de re edita, usque ad num. 10.*

11 *Licet Ecclesiasticis vendere sivè ad plenum, sivè minutìm granum, & vinum recollecta in propriis prædiis, usque ad num. 14.*

15 *Licet Ecclesiasticis vendere panem.*

16 *Et habere furnum, & cellam vinariam.*

17 *Discrimen inter cauponam, & cellam vinariam.*

18 *Judex Ecclesiasticus cognoscit de fraudibus Ecclesiasticorum.*

19 *Non possunt Laici suis subditis prohibere, nè accedant ad molendinum Episcopi.*

20 *Ecclesiastici non tenentur contribuere Gabellæ à Principe imposita pro publica annona.*

21 *Requisita à Sac. Canonibus, ut Ecclesiastici teneantur Gabellæ annonæ contribuere.*

22 *Gabella imposita Laicis ementibus ab Ecclesiasticis istos gravat, & libertatem Ecclesiasticam offendit.*

23 *Statutum contrà emptorem afficit etiam venditorem.*

24 *Doctrina Zerolæ contra laicos Magistratus gravantes per indirectum Ecclesiasticos.*

25 *Bannimenta Laicorum contra libertatem Ecclesiasticam sunt nulla. Et quando sint declaranda?*

26 *Nec facto tacito possunt laici probiberi, nè ab Ecclesiasticis emant.*

27 *Magistratus laici non possunt suas prætensiones justificare, adducendo tolerantiam Sedis Apostolicæ.*

28 *Ecclesiasticis prohibetur chirurgia, & medicina.*

29 *In foro sæculari laico non possunt esse Notarii.*

30 *Est eis probibita Alchimia.*

31 *Regulares possunt habere Aromatarias.*

Non

NOn agitur hìc de negotiatione, vel negotio importante actionem licitam, negantem otium, juxtà cap. *Forus* §. *Negotium de verb. signif.* Quoniàm in hac acceptione negotiationem non esse Ecclesiasticis vetitam pleno calamo DD. concordant. Nàm plura ad eum effectum licent, & sunt necessaria Ecclesiasticis, quod, etiam probare piget. Ideò, ut locum habeat articulus resolvendus, in alio sensu significatum negotiationis usurpatur. Hinc.

Quæritur. *An Clericis sit negotiatio interdicta?*

Affirmant quotquot protegendo Principum jura, eis contra Ecclesiasticam libertatem nimis indulgent.

1 Nos autem ponderamus variam esse negotiationis naturam. Altera enim est negotiatio merè *lucrativa: ut, cùm emitur res, ut omninò integra, & immutata manens cariùs vendatur, itaut ex sola transmutatione de persona in personam sequatur lucrum;* quæ proindè mercatura, & negotiatio propriè, & sæcularis nominatur; Et alia *non lucrativa*, sed industriosa, & œconomica: ut, cùm *quis sibi, vel Familiæ, & suo statui necessaria, aut convenientia procurat; vel emit rem, & per artificium ad aliquam formam redactam, vendit;* quæ impropriè solùm est negotiatio, ut tradit Pignatell. *tom. 2. consult. 34. num. 19.* & potiùs dicitur artificium, quàm negotiatio per Genuen. *prax. cap. 77.* & Fagnan. in 3. *ad cap. Multa ne Cleric. vel Monach. numero 23.*

2 Qua distinctione præmissa; Resolvimus negotiationem propriè dictam (vulgò *mercatura*) Laicis permissam, Clericis, & Regularibus per Trid. *sess. 22. c. 1. de refor.* prohiberi; Nàm est signum cupiditatis ad divitias, à quibus Ecclesiastici debent esse alieni: Eis tamen, ubi necessitas exigat, non est interdictum artificium, non sordidum, nec negotiatio in secundo sensu inspecta. Nàm hæc possunt honesto fine exerceri, ad necessariã nimirum sui, & suorum sustentationem, in pauperum sublevamen, & Ecclesiæ necessitates. Per ea, quæ leguntur cap. *Clericus il 1. 91. dist.* & in cap. *Nunquàm de consecrat dist. 5.*

3 Et subindè super eo fuit à S. Sede sæpè pronunciatum, & pluriès resolutum, ut infrà. *I. Presbyteri, & Clerici Terræ Madiæ Neocastren. Diæcesis, qui, ut plurimùm ob loci, personarum, ac temporum qualitatem, aliqua ex infrascriptis rationibus ad necessariam sui, & Familiæ sustentationem coguntur quærere: ad obviandum vexationibus Commissariorum, petunt, ut declaretur: an liceat eis hæc facere absque reatu illicitæ negotiationis?*

I. An liceat eis terras patrimoniales, & beneficiales per laicos colere?

II. An pro necessario culturæ usu possint emere boves, & alia animalia, & fœtus illorum vendere?

III. An ji, qui in propriis terris habent quercus, & castaneas; quarum fructibus Sues vescantur, possint Sues emere, eosque alere, & pro Familiæ sustentatione vendere?

IV. An iidem Clerici cum foliis suarum arborum possint in propriis ædibus arti sericæ operam dare; vel eidem opus alteri ad medietatem committere, ut in illis partibus fieri consuevit?

Sac. Congr. Conc. *Ad I. censuit licere Clericis agros beneficiorum, & patrimoniorum suorum, operâ laicorum colere absque reatu illicitæ negotiationis.*

Ad II. Posse similitèr Clericos pro ejusdem culturæ usu, Boves, & pro sustentatione animalium pascua necessaria coemere, ipsarumque terrarum fructus, & animalium fœtus justo pretio, & honesta ratione vendere; nec propterea eos prohibitæ negotiationis prætextu vexari posse, aut debere.

6 *Ad III. Itidem posse pro sua, & Familię suæ sustentatione, dummodò tamen in emendis, alendis, seù distrahendis Suibus, nihil sordidum, aut indecens Ordini Clericali exerceant.*

7 *Ad IV. Licere Clerico arborum in propriis bonis existentium folia alicui Laico concedere eo pacto, ut lucrum, quod ex bombicibus proveniet, inter utrumque dividatur; ac paritèr eidem licere earundẽ arborum foliis per se ipsum absq; officii sui detrimento, dumtaxàt pro sua, ac Familiæ sustentatione, arti sericæ operam dare; dùm tamen in artificio hujusmodi personas non suspectas adhibeat, & quoad hoc Episcopi licentiam, quæ gratis detur, obtineat.*

8 Item censuit, *Clericos posse retinere, & locare Boves, Oves, & alia animalia, quæ habent ex successione, vel decimis, nec non fructus illorum vendere absque*

crimine illicitæ negotiationis, Fagnan. ad *d. cap. num. 35. & sequen.*

9 Item Sacr. Congr. Epis. & Regul. *in una Melphitana 15. Decembr. 1603.* censuit *non censeri negotiationem illicitam mittere ad vendendum Frumentum, Vinum, Oleum, & similia collecta in proprio Patrimonio, vel Beneficio*. Et *in una Militensi 12. Maii 1613.* declaravit *non posse molestari pro negotiis illicitis Ecclesiasticos, qui emunt frondes mororum, seu celsorum pro serico*. Et *in una Ulyssiponen. 19. Novembr. 1618.* censuit, *Clericos conducere posse res Ecclesiasticas, dummodò opera manualia per laicos exerceant.*

10 Itèm eadem Sac. Congr. Conc. *14. Novemb. 1616.* censuit, *posse Clericos ex urgenti necessitate subministrare triticum ad seminandum ad participandum de messe*.

11 Hinc I. Requiritur licere Ecclesiasticis, sivè ad plenum, sivè ad minutum vendere Granum (idem judicium est de Vino, & similibus) recollectum ex propriis prędiis Patrimonialibus, vel Beneficialibus. Hujusmodi enim non est negotiatio Clericis prohibita. Nàm non emunt Frumentum ab aliis vili pretio, ut illud cariùs vendant, in quo consistit formalitas illicitę negotiationis prohibitę Clericis in *cap. Eiiciens. 88. dist.* Et in Concilio Tarraconensi sub Hormisda Papa anno 517. *in Canon. 2.* ibi: *sicut Canonum statutis prohibitum est: quicumque in Clero esse voluerit, emendi viliùs, vel vendendi cariùs studio non utatur. Certè si voluerit hæc expræssè, cohibeatur à Clero*. Sed Frumentum est fructus ex ipsorum fundo collectus, cujus sunt Domini, nec per negotiationem merè lucrativam, seù mercaturam, sed per usum proprii juris, quod quilibet habet capiendi fructus sui fundi, illud ad sui, & suorum sustentationem vendunt. Nec id eis potest per Laicos prohiberi; cùm Ecclesiastici non sint de Laicorum Foro.

12 Sed petitur, An teneantur illud vendere pretio, & taxa, ac in mensura à Laica potestate pręfixis?

Nos absolutè negamus, dicimusque Ecclesiasticos non teneri ex vi Legum Sęcularium se conformare pretio, ac taxę, vel mensurę per eas inductę; nàm lex, non nisi subditum ligat, Ecclesiastici autèm non subduntur Laicis, sed plenissimè sunt extrà ipsorum jurisdictionem *cap. Eccles. S. Mariæ de Const.* Sed solùm vi rationis naturalis, quæ quia præscribit res nonnisi justò pretio, & pondere esse vendendas, ideò non plùs justo vendere tenentur.

13 Qua proptèr, ubi Ecclesiastici vendiderint res suas, uno ex pretiis justis, quæ in Civitatè sunt, quamvis non vendant taxato à lege, non poterit dici, quòd vendant pretio non justo, & quòd peccent contrà justitiam, & rationem naturalem, quæ in hoc eos obligat, ut probavit Sperellus *decis. 12. num. 25.*, & *decis. 13. num. 10.*

14 Ad cognoscendum autèm, quòd nàm sit pretium justum, DD. animadvertunt: si in Civitate, vel loco non sit aliud pretium, quàm taxatum à Magistratu (quod dicitur legale, hoc est à lege definitum) tunc Ecclesiastici non possunt illud pretium excedere, sed debent illud eligere, non quia taxatum à Magistratu Laico, sed quia, cùm sit pretium consuetum, justum in loco à peritis reputatur. Siquidem pretium, quod æstimationis, vel emptionis causa constituitur, à peritis dicitur. Si verò in ipsa Civitate, vel loco existit aliud pretium minus, vel majus taxato per Magistratum, (quod quidam vulgare appellant, quatenùs vulgari æstimatione constituitur, & alii vocant naturale, tamquàm à naturali prudentia constitutum, vel quia secundùm naturam rerum usui accomodatam currit) possunt Ecclesiastici unum ex iis eligere, omittendo taxas à Magistratu præfixas. Nàm, ut quævis injustitia vitetur, sat est, quòd Ecclesiastici vendant eo pretio, quod est in praxi, & ab emptoribus recipitur, cùm æstimetur justum. Vide dicta *cap. 22. num. 28.*

15 II. Sequitur. Posse, & licere Ecclesiasticis molere Frumentum, ut in Panem redactum utiliùs vendant: dummodò non per se ipsos id faciant, nec alienum Frumentum, sed proprium in Panem redigatur.

16 III. Licet eis habere Furnum, & Tabernam vinariam, in qua non per se ipsos, sed Ministros, Servos, aut Parentes vendant panem ex proprio Frumento factum, & Vinum in propriis prędiis recollectum; quin possint reprehendi, tamquàm illiciti negotiatores. Nàm non emunt vili pretio, ut aliis cariùs vendant, quod est judicium negotiationis

nis

nis illicitæ referentis affectum, concupiscentiam ad divitias, quas summopere Clerici abhorrere debent, ut frequentèr Canones loquuntur *cit. tit. nè Cleric. vel Monach.*, *& de vit. & honest. Cleric.* Sed proprios Fructus vendunt ad suam, & suorum sustentationem, ac ut pauperum indigentiis, & Ecclesiæ necessitatibus provideant. Et proindè de eis non verificatur, quòd negotientur. Quoniam, ut observavit Gravetta *cons. 6. num. 116. & cons. 163. num. 3. vol. 7.* non dicitur, negotiari vendens in Taberna triticum, Vinum, vel Oleum suum; quemadmodum propriissimè procedit in eo, qui emit, ut vendat, & id agit, ut lucretur, ut pluribus cumulatis ibidem *num. 8. notavit* Pignatellus.

Nec dicatur, quòd usus Tabernæ vinariæ prohibetur Ecclesiasticis. Clement. I. *de vit., & honest. Cleric.* Nàm ibidem inhibetur solùm, nè Clerici per se ipsos officium Tabernarii, & Macellarii exerceant. Quapropter jura dumtaxàt videntur prohibere Ecclesiasticis exercitium Tabernæ per propriam personam. Ità in *cap. Significante de appellat.* non improbatur, quòd Canonici habuissent stallos publicos, in quibus carnes vendebantur: non per se ipsos propter indecentiam, & fœditatem ministerii, sed per Ministros, & Servos conductos.

17 Hic distinguendum est intèr cauponam, & Tabernam, in qua per cauponem empta Vina bibuntur, & cibi parantur Hospitibus: & tabernam, seù Cellam Vinariam, in qua Vinum proprium minutatim venditur. Primi generis Tabernas dubium non videtur esse Clericis prohibitas; cùm indecentissimum sit Clericos fieri Caupones, & Tabernarios; non verò illas secundæ qualitatis, dummodò proprium Vinum per Matrem, Sororem, aut famulos vendatur.

Nec valet opponere, quòd usus Furni, & Cellæ vinariæ Ecclesiasticorum redundat in præjudicium publicum, ob fraudes, quæ occasione vendendi Frumentum, & Vinum proprium; committuntur, emendo ab aliis; vel commiscendo cùm proprio Frumentum, & Vinum consanguineorum; ut ità opes Familiæ augeantur, & sint consanguinei proptèr ea bona exempti ab oneribus solvendis Gabellariis, vel publico Ærario. Objectum enim est infirmum, ut vix solutione sit dignum: nàm præjudicium, quod supponitur, est chymericum, & non subsistens. Etenim illud non reperitur in ordine ad emptores, cùm Panis, Vinum, Oleum, & similia, quæ ab Ecclesiasticis venduntur, quoad pondus, & mensuram sint æqualia cùm Pane, & Vino Laicorum: & quoad qualitatem regularitèr sunt meliora; nec in ordine ad Magistratum Sæcularem, qui vult, ut solùm Panis, & Vinum vendatur in suis Furnis, & Tabernis, ut indè majus emolumentum recipiat; nàm hoc est commodum merè privatum; & aliud non videtur esse, quàm monopolium, in publicum præjudicium (quòd iniquum est, & Reipublicæ injuriosum) eò quòd Cives cogantur emere cariùs (quamvis justo pretio) à Magistratu; cæteri verò de Republica, adeòque & Ecclesiastici impediuntur justè, & commodè negotiari, & esse aliis Civibus in pretio benigniores.

18 Nec vis est ponenda in prætensis fraudibus. Nàm, Primò, id non est præsumendum de viris Ecclesiasticis. Secundò, dùm de fraude constat, possunt Laici recurrere ad Judicem Ecclesiasticum, ad quem spectat super eo pronunciare, & delinquentes Clericos punire, proùt dixit Rota coràm Cavalerio *decis. 286. sub num. 5.* & resolvit Sacra Congregatio Immunitatis *in Ravenatensi*, ut infrà. Sacra Congregatio &c. *Sæpiùs censuit personas Ecclesiasticas vendentes minutatim Vinum in propriis domibus, recollectum ex eorum bonis, non teneri ad solutionem Gabellæ, nuncupatæ*, della Foglietta, *ex tenore Constitutionis fel. mem. Sixti V. desuper editæ: dummodò, ut vulgo dicitur; non faccino far Bettole, ne diano da mangiare, à quibus abstinere debent ratione honestatis Clericalis; cognitionemque fraudum, quæ desuper committuntur spectare ad Judicem Ecclesiasticum.* Et *in Auximana 9. Septembr. 1670.* Respondit *Ecclesiasticos posse vendere sua Olea collecta ex suis bonis etiàm minutim: ideòque non possunt impediri, dummodò illud vendant in propriis domibus decentèr, ac privatìm id faciant, cùm non deceat, neque liceat incedentibus in habitu, & tonsura, ac inservientibus Ecclesiæ, aperire apothecas.* Et in Martyranen. 10. Januarii 1671. *Rescripsit Episcopo ad formam Decretorum, scilicèt non esse impe-*

diendum Ecclesiasticis venditionem Vini, etiàm ut dicitur, à minuto, dummodò non aperiant Tabernas Pignatell. ibidem *num.*73.

19 Quæritur. An Magistratus Laicus possit interdicere suis Subditis, nè accedant ad Molendinum Episcopi?

Resp. Negativè proùt expresśè in resolutione Sacræ Congregationis Immunitatis in unâ *Bitettensi 7. Martii* 1651. ut sequitur. *Il Vescovo informando soprà il Memoriale, già dato da quel Clero, riferisce esser verò, che quel Principe supponendo d'havere dall' Università l' jus molendi privativè, hà sempre preteso prohibire à suoi Sudditi Laici, che non vadino al Molino del Vescovo, mà solamente alli suoi, che molti anni sono comprò da particolari; come anche per crescere all' Università la Gabella del Macinato, pretende, che li medesimi Sudditi non possino portare à detto Molino Ecclesiastico franchigie compre, ò donategli dagl' Ecclesiastici, tenendo opinione, che gl' Ecclesiastici, li quali non possono far Pane in Casa, non possono vendere, ò donare le loro franchigie; perciò supplica d' ordinargli, quanto debba eseguire*: Sacra Congregatio &c. respondit: *Non posse prohibire, quin Laici adeant Molendinum Episcopi, emantque franchitias ab Ecclesiasticis, qui possunt habere Furnum, & conficere Panem ex Frumento in suis bonis recollecto. Idcòque dentur Decreta; procedatque servatis servandis*, ibidem *num.* 63.

20 Quæritur. Princeps super Frumento, etiàm vendendo minutim, & in Panem redacto; imponit Gabellam prò Annona Civitatis: tenentur nè Ecclesiastici ad ejus contributionem, & solutionem? Ad quòd dicas juxtà tradita *cap.*8. *num.* 9. *& cap.*22. *num.* 23.

Interim notabis posse opiniones DD. contrarias concordari; quatenùs affirmantes teneri, cùm hæc limitatione procedant, hoc est, si concurrant requisita per Sacros Canones; Et qui dicunt non obligari, intelligantur, nisi concurrant requisita à Sacris Canonibus. Etenim idem est asserere Ecclesiasticos teneri, si concurrant requisita, atquè affirmare eos non teneri, nisi requisita concurrant.

21 Sed petitur. Quænàm sint requisita per Sacros Canones, ut teneantur d. Gabellæ contribuere?

Resp. Sequentia ex d. *c. Non minùs, & c. Adversùs de immun. Eccles.* I. Ut evidens sit utilitas, & necessitas. II. Ut agatur de utilitate, & necessitate communi Laicis, & Ecclesiasticis. III. Ut facultates Laicorum non suppetant. IV. Ut judicium de prætactis fiat ab Episcopo, & Clero. V. Ut nulla coactione à Laicis obligentur. VI. Ut exactio non fiat à Judice Sæculari. VII. Ut obtenta sit licentia à Romano Pontifice.

22 Quæritur. Magistratus Sæcularis videns habere resistentiam juris ad gravandos Ecclesiasticos Gabellâ Frumenti, Vini &c. evulgat edictum pro Laicis, sibi subditis, & mandat, ut officio Reddituum denuntient res, à quovis sint emptæ, ut indè de illis Gabellam solvant: petitur, an hujusmodi edictum sit in præjudicium Immunitatis Ecclesiasticæ?

Resp. Affirmativè. Siquidem Gabella, quæ imponitur, exigiturque ab emptore, contrahente cùm Ecclesiastico, censetur contrà libertatem Ecclesiasticam, non modò, quia proptèr onus Gabellæ impositum, Ecclesiastici indirectè gravantur, cum sic impediantur res suas vendere, aut viliùs, quàm aliàs facerent. verùm, quia Ecclesiastici privantur jure, quod habent liberè contrahendi cùm Laicis sinè onere, quod debent subire Laici contrahentes cùm ipsis. Edictum autèm, quod coarctat, & restringit Ecclesiasticos, eisque adimit, quod de jure ipsis concessum est, violat libertatem Ecclesiasticam, à qua habent, ut sint à Legibus, Statutis, Actionibus, & Laicorum oneribus exempti, & possint cùm Laicis liberè sinè gravamine contractus licitos celebrare, per *tex. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ de Constitutionibus*.

23 Nec relevat dicere onus esse impositum emptoribus; nàm implicitè, virtualitèr, & indirectè, & ipsi vendentes gravantur, cùm vendentes, & ementes sint correlativi; & Statutum contrà emptorem habere locum contrà venditorem, dixit Rota coràm *Card. Seraphim in una Camerina prædii* 10. *Novembr.* 1597., & ideò immunitas concessa venditori juvat pro eodem actu, seù contractu emptorem, ut post plures notavit Pignatellus ibidem *num.*37.

Quinimmò tùc Gabella exigeretur ab Ec-

Ecclesiasticis mediatè persona Laica: nàm illi, stante dicto onere, deberent à pretio rei tantùm detrahere, quanti æstimaretur Gabella: adeòque non tanti vendere, quanti vendidissent, si hujusmodi onus emptoribus non fuisset impositum. Propterea optimè edicta considerantur in fraudem evulgata, & in re per fraudulentam nominis mutationem ad Ecclesiasticos dirigi, ut communiter Doctores.

24 Quod in nostris terminis dixit Zerola *in prax. par.* 1. verb. Gabella *qu.* 4. ibi: *In quibusdam locis ratione gravaminis alicujus Universitatis, Laici imponunt Gabellas super serico, vel Vino, vel aliquo hujusmodi, & statuunt, ut solvantur duo caroleni, vel quid simile pro libra, vel dolio. Et quia vident se non posse adstringere personas Ecclesiasticas vendentes, statuunt, ut eos solvant Laici, qui emunt; & non vident, quod indirectè ista Gabella cadit super personas Ecclesiasticas; nàm hoc ipso propter onus Gabellæ solvendum Laici viliùs emunt, & Ecclesiastici vendunt; atque adeò talis Gabella indirectè est lata contrà personas Ecclesiasticas.*

Hinc Sacra Congregatio Immunitatis, in Januen. 9. *Aprilis* 1647. resolvit Clericos *gaudere debere immunitate à Gabella Vini, ac etiàm ementes ab eis. Et in Juvenacen.* 14. *Maii* 1633. *ementes Vinum ab Ecclesiasticis non tenentur ad Gabellam impositam.* Et in Ferrarien. 24. *Maii* 1654. *Emptores fructuum ab Ecclesiasticis non tenentur ad Gabellam extractionis.* Et apertiùs in Panormitana 7. *Junii* 1633. *Censuit sub Gabella imposita à Laicis contrà emptores Vini, quod minutim venditur, non comprehendi emptores Vini, quod ab Ecclesiasticis venditur;* Et alibi sæpissimè apud *cit.* Pignatell. ibidem *num.* 73.

25 Quæ Statuta, & Bannimenta sunt ipso jure nulla, & contra libertatem Ecclesiasticam. Adeòque revocanda sunt, aut declarandum in eis Ecclesiasticos nō comprehendi. Potestque Episcopus censuris statuentem cogere ad declarandum ea ad Ecclesiasticos non extendi. Quatenùs verò Magistratus resistat, debet ipse propria authoritate illa tollere, & declarare esse nulla, ut communitèr tradunt Canonistæ; & pluriès resolvit S.C. Immunit. ut *in una Firmana* 19. *Novembr.* 1630. *In Æsina.* 8. *Aprilis* 1631. Et *in una Neapolitana* 23. *Julii* 1651. Pignatell. *cit. à num.* 48.

26 Sed quid dicendum de illis Magistratibus, qui censurarum terrore edicta non evulgant, sed secretò Executoribus committunt, ut vigilent, & quos noverint ab Ecclesiasticis emisse, ad carceres, nulla reddita causa, ducant: A quibus post plures dies dimittuntur hac verborum formula: *currite cautè: habbiate giudizio?*

Dicitur, & in isto casu concurrere præjudicium libertatis Ecclesiasticæ, ut concludentissimè ex prædictis patet: idque redditur evidens ponderando, quod, enunciato facto, impediuntur Ecclesiastici, ne res suas vendant; cùm nonnisi accedentibus ad emendum vendere possint, & nullus in casu proptèr periculum capturæ accederet.

Et hinc sequitur, quòd Ecclesiastici cogantur suum Frumentum, Vinum, Oleum &c. vendere Communitati, vel in locis à Magistratu destinatis. Ad quod cogi non possunt, ut dixit S. Congr. Immunit. *in una Conversanen.* 14. *Januar.* 1653. Utrumque enim Ecclesiasticam libertatem offendit. Nec possunt Laici se tueri consuetudine; quia hæc contrà potestatem Ecclesiasticam reprobatur apertissimè, etiam in Bulla Cœnæ. Adversùs quam ignorantia allegari non potest: nàm quovis anno ejusdem publicatio renovatur.

27 Sed quid de illis, qui allegāt consensum tacitum Sedis Apostolicæ, inductum per patientiam, & tolerantiam Summi Pontificis, qui quamvis sciat nonnullos Magistratus simili modo procedere, tolerat, & proindè tacitè consentit, juxtà regul. 43. *jur. in* 6. *Qui tacet, consentire videtur?*

Dicendum, quòd per patientiam, & tolerantiam præsumi non debet consensus, & beneplacitum Sedis Apostolicæ, Plura enim non innotescunt, vel, per patientiam tolerantur, quæ, *si deducta fuerint in judicium, exigente justitia, tolerari non debent,* ut expressè text. *in cap. Cùm jàm dudum de præbend. in fine,* ubi Glos. *in ver. per patientiam* rectè colligit, quòd ex eo non inducitur approbatio, seù dispensatio. Et in his terminis respondit Rota in *Valentina Gabellæ* 9. *Decembr.* 1598. *coràm Orano* §. *Nec magis, &* §. *undè præsumptus consensus Papæ.* Et Fi-

Filiuccius *tom.1. tract.17. cap 10. n.256.* dixit, quòd simplex tolerantia, quando scilicet Princeps non potest commodè providere, non est satis ad dispensandum, quod notis terminis legitur in Bulla Cœnæ §. *Declarantes*, ibi: *Declarantes &c. & protestantes quamcumque absolutionem solemnitèr per Nos faciẽdam &c. ac quoad eos, qui contrâ Ecclesiasticam libertatem, ut præfertur, statuta fecerint, nisi priùs statuta, ordinationes &c. publicè revocaverint, & ex Archiviis, seù capitularibus locis, aut libris, in quibus annotata reperiuntur, deleri, & cassari, ac Nos de revocatione hujusmodi certiores fecerint, eos non comprehendere, nec eis alitèr suffragari; quin etiam per hujusmodi absolutionem, aut quoscumque alios actus contrarios tacitos, vel expressos; ac etiam per patientiam, tolerantiam Nostram, vel Successorum Nostrorum quantocumque tempore continuatam in præmissis omnibus, & singulis, ac quibuscumque juribus Sedis Apostolicæ, ac S.R.E. undecumquè, & quomodocumque quæsitis, vel quærendis nullatenùs præjudicare posse, aut debere.*

28 Ecclesiasticis prohibetur I. Exercere artem Chirurgiæ, cap. *Sententiam ne Cleric. vel Monac.* cap. *Tua de homicid.* §. *Non igitur.* ubi ille Monachus, qui erat peritus in arte, & omnem adhibuit diligentiam ad curandam Mulierem, quæ posteà decessit, proùt in textu, adhuc declaratur irregularis; & redditur ratio, quia multùm deliquit alienum officium usurpando (idest Chirurgi) quod *sibi minimè congruebat, licèt cum eo misericorditèr dispensetur.*

II. Exercere medicinam, ut colligitur ex cap. *Non magnopere cit. tit. ne Cleric. vel Monac.* ibi: *Sub obtentu languentium Fratrum consulendi corporibus*, cap. *Super specula ibid.* Et quamvis in dd. locis dispositio sit solùm de Religiosis, tamen etiam prohibetur Clericis in sacris constitutis, ut expresſè cap. *Statutum, ne Clerici, vel Monachi in 6.*

III. Esse Ministros Laicorum, ipsorum rerum Gestores, & in negotiis Sæcularium Procuratores, cap. *Multa cit. tit.* Sed pro Ecclesiasticis possunt, ut ibi Glos. *in verb. Procuratores.*

29 IV. Esse Notarios, cap. *Sicut. eod. tit.* maximè circa forum Sæculare, & actus merè civiles. In foro autem Ecclesiastico, & circà causas, & negotia spiritualia, etiam Ecclesiasticos hoc officium exercere posse magis receptum est, ut scripsit Engel. *jur. Canon. lib. 3. tit. 50. num. 5.* & videtur expressum in cap. *Ut officium de hæret. in 6.* §. *Ad conscribendas.* Et quamvis textus sit restrictus ad causam Fidei; tamen posse, etiam in aliis causibus spiritualibus officium Notariatus exercere conceditur, cap. *Debent de offic. ord. inter Extravg. Joann. XXII. circa finem*; Et facit, quòd in Concilio Tridentino duo fuerunt Notarii, unus Laicus, & alter Clericus, ut patet ex eorum subscriptionibus in calce dicti Concilii.

Cæterùm in causis Ecclesiasticis possunt esse Notarii, & instrumenta conficere, etiam Laici: ut habetur ex Trident. *cap. 10. sess. 22. de ref.* ubi tribuitur facultas Episcopis, etiam tamquam Delegatis Sedis Apostolicæ, examinandi quoscumque Notarios, etiam Apostolica, Imperiali, aut Regia authoritate creatos, eisque minus idoneis repertis, aut in officio delinquentibus prohibendi in perpetuum, aut ad tempus officii ejus in negotiis, litibus, & causis Ecclesiasticis, ac spiritualibus exercendi usum, ut tex. expresſè. Ergò Sancta Synodus supponit Notarios laicos ante prohibitionem Episcopi posse hujusmodi officium exercere, etiam in spiritualibus, & Ecclesiasticis; nàm privatio supponit habitum. Et quia Concilium loquitur de causis Ecclesiasticis, & spiritualibus, nequeunt Episcopi non idoneis repertis prohibere usum officii in causis prophanis, & coràm Judice Laico, ut censuit Sac. C. Conc. apud Fagn. *ad cap. sicut te d. tit. ne Cleric. n. 66.*

30 V. Clericis sub pœna privationis Beneficiorum, & inhabilitatis ad habenda alia prohibetur Alchimia, seù, ne aurum, & argentum Alchimicum faciant, cap. *Spondet de crim. fal. inter Extravag. com.* in qua generalitèr omnibus prohibetur: & puniuntur facientes, & fieri procurantes.

31 Quæritur. An Regulares possint habere Aromatarias?

Resp. Negativè, prætèrquàm pro usu Religiosorum. Nec possunt cuique vendere, etiam prætextu amicitiæ, seù familiaritatis pharmaca, & medicamenta, exceptis Theriaca, Hiacynto, & aliis, vulgò dictis Chimicis: non obstantibus privilegiis, Ordinibus Regularium cujusvis

In-

Instituti concessis, quibus authoritate Papæ expressè derogavit Sac. Congreg. Conc. in Decreto edito *anno* 1637. & confirmato 7. *Septembr. &* 16. *Decembr.* in Concistorio 1647. Ratio est, quia est, negotiatio illicita, & Ecclesiasticis prohibita. Sac. Congr. Conc. 28. *Febr.* 1693. Monacell. *for. part.* 2. *for.* 4. *nu.* 17. *tit.* 14.

Illis de Ord. Min. de Observ. Aromatariarum usus, præterquàm pro eo Fratrum prohibetur à S. C. ab Urb. VIII. præposita consult. Frat. Min. de Observ. *in Bullar. tom.* 4. *ad constit.* 51. *Urb. VIII.*

Cæterùm, sicùt Clerici Sæcularès non possunt exercere officium Aromatarii absque licentia Papæ, vel Sac. Congr. ut *in una Panormitana S.C.* 23. *Aprilis* 1591. Nicol. *flosc. v. Aromatarius n.* 3. ità dicendum de Sacerdotibus Regularibus; vitare enim debĕt periculum irregularitatis, quam administratione possunt incurrere.

CAPUT XXXIV.

Officialis quoad Novitios.

SUMMARIUM.

1 *Quisnàm dicatur Novitius Regularis?*
2 *Quanto tempore Novitius debeat stare in probatione?*
3 *Annus alius naturalis, & alius civilis.*
4 *Annus probationis computatur de momento in momentum, usque ad nu.* 14.
15 *In anno bissextili expectandus est dies, qui de novo additur.*
16 *Annus probationis debet esse continuus.*
17 *Non est valida professio, emissa ab existente de licentia Superioris extrà Conventum Novitiatus.*
18 *An Novitius in Conventu Infirmariæ causa infirmitatis interrumpat Novitiatum?*
19 *An suscipiens habitum in Conventu non designato, si per annũ in probatione perseveret, validè deindè profiteatur?*
20 *Non est valida professio facta extrà Conventum non designatum pro Novitiatu.*
21 *Sed quid de Professione illius, qui, peractis sex mensibus Novitiatus in Conventu designato, ad alium itèm designatum transfertur, ut ibi probationem compleat?*
22 *Superiores possunt annum probationis prorogare, & ad quantum tempus.*
23 *Donationes, & resignationes facta ante ingressum in Religionem tenent, usque ad num* 24.
25 *Agitur de excommunicatione lata contra dantes, & recipientes &c. usque ad* 27.
28 *An valeat donatio à Patre facta Monasterio, in quo illius filius extitit Novitius?*
29 *Novitio recedenti à Religione restituendus est valor habitus, quem propriis expensis fecit.*
30 *In Ordine Minor. de Obser. nil potest recipi pro victu Novitiorum.*
31 *Beneficium Clerici ingredientis Religionem nequit alteri conferri, nisi emissa per eum professione.*
32 *Peccat mortalitèr denegans suffragium Novitio idoneo.*
33 *An Provincialis suffragium ferre possit super idoneitate Novitii ad professionem?*
34 *Novitii in paritate votorum super idoneitate nequeunt ad professionem admittii, nec Provincialis habet decisivum.*
35 *Confessarii Novitiorum nequeunt Novitiis suffragium denegare proptèr defectum cognitum ex confessione Sacramentali.*

1 Novitius ille dicitur, quì de novo per idoneos Religiosos recipitur, & vestimentis probationis in Religione à Sede Apostolica approbata induitur, nullo voto emisso.

2 Quæritur. Quanto tempore Novitius debeat in probatione stare?

Resp. Id taxatur à Trid. *sess.* 25. *cap.* 5. *de Regul.* ibi: *In quacumque Religione, tàm virorum, quàm mulierum professio non fiat antè decimum sextum annum expletum: & qui minori tempore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem non admittatur. Professio autem anteà facta sit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicujus Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis observationem, aut alios quoscumque effectus.*

At petitur. An valida sit professio emissa, peracto probationis anno, eadem die suscepti habitus, sed antè horas circitèr quinque?

Validam esse professionem plures scribunt, considerantes: Primò, quòd in his,

his, quæ respiciunt favorem alicujus, dies cæpta habetur pro completa. In hac autem facti specie versamur in his, quæ favorem respiciunt, tùm ex parte Novitii, tùm ex parte Religionis: ex parte Religionis, ut hæc probet mores Novitii; ex parte verò Novitii, ut hic probet Religionis austeritates, & disciplinam; & ità expectandum non est ultimum instans.

3 Secundò, quia Concilium d. loco nil aliud exigit, quàm annum probationis completum; & cùm annus dividatur in *Naturalem:* qui diebus, & horis conficitur, & de momento in momentum computatur, constatque diebus 365. & horis ferè sex: & *civilem*, seù *vulgarem*, ac *artificialem*, qui 365. diebus absolvitur; videtur satisfactum menti Concilii, si intelligatur de anno civili, & non naturali: maximè, quia levis omissio non vitiat, ut plures rescripserunt.

Tertiò. Si Concilium loqueretur de anno naturali, deberent à die suscepti habitus usque ad professionem emissam currere dies 365. & ferè sex horæ: & ità Novitius, qui suscepisset habitum die 10. Junii 1707. hora nona, deberet sequenti anno professionem emittere die 10. ejusdem mensis, hora 15. alioquin professio anteà facta nulla foret; & cùm hæc sit res plena scrupulis, dicendum est Concilium locutum fuisse de anno civili, non naturali.

4 Cæterùm pro nullitate professionis videntur magis urgere infrascripta. I. Concilium ibidem ad professionis validitatem necessariò requirit, ut Novitio non minori tempore, quàm per annum in probatione steterit. De Novitio autem, qui antè aliquas horas professus est, verissimè dicitur in probatione minori tempore stetisse, quàm per annum. Quoniam annus per DD. ubi incipit, ibi desinit, &, qua incipit hora, finitur, ut scribit Bart. *in l. libellorum ff. de accusat.* Ergò ejusdem professio valida esse non potest. Eò magis, quòd jus commune, à quo Concilium recipit interpretationem passivam, non modò exigit, ut Novitius non minori tempore, quàm per annum in probatione stet, verùm requirit, ut annus sit elapsus per text. *in cap. non solùm de Regul.* ibi: *Sub pœna excommunicationis districtiùs inhibemus, ne ante annum probationis elapsum quemquam ad professionem vestri Ordinis recipere præsumatis.* Certum autem videtur non posse dici annum elapsum, nisi ultimum momentum supremæ diei excesserit.

5 II. Quia, quamvis levis omissio regularitèr actum non vitiet, id tamèn non verificatur, quando, quod omittitur, est de forma, *cap. Cùm dilecta de rescript.* Est autèm de forma, quòd annus probationis sit completus, proptèr adjectam à Concilio clausulam Decreti irritantis: ergo ex omissione horarum quantumcumque levi, irrita redditur professio.

6 III. Quamvis apud DD. ob textuum diversitatem dubia res sit, an tempus computetur de momento ad momentum? an ultima dies anni cæpta habeatur pro completa? tamèn in hoc videntur convenire, quòd, ubi est favor, ut tempus duret, non habeatur pro completa; ubi verò favor est, ut tempus finiatur, pro completa reputetur. Quòd videtur juxtà Glos. *in cap. Cùm in cunctis de elect. in ver. exegerit.* Favor autem est, tùm respectu Novitii, tùm respectu Religionis, ut tempus currat de momento in momentum, & nullum instans, vel Novitio, vel Religioni præripiatur. Favor Novitii est, ut hic integro anno probet onera, & labores Religionis, deque ejusdem obligationibus instruatur. Et licèt aliquem esse Religiosum summus sit favor, tamèn summus etiam favor est, ut antequàm talis efficiatur, cum integra anni plenitudine de Religione deliberet, juxtà d. cap. *Non solùm*, ubi dicitur, *annum probationis institutum maximè esse in subsidium fragilitatis ingredientis.* Favor verò Religionis in eo est, ut probet mores Novitii; Quæ, cùm est professioni proximior, solet magis experiri, an verò zelo, vel humano affectu, an ad Deo famulandum, an aliquo mundano fine statum Religionis elegerit: & propterea tempus de momento in momentum est computandum, & nullum instans neutri absque gravi ipsorum injuria surripi potest.

7 Quinimmò, si in materia præsenti concurreret favor, & odium, adhuc tempus deberet computari de momento in momentum, ut etiam dixit Glos. *in d. cap. Cùm in cunctis.*

8 Sed quatenùs deberemus à doctri-

na

na illa de favore,& odio discedere,adhuc non sustineretur, quòd in præsenti dies cępta haberi deberet pro completa.Quòd evidentissimè concluditur per ea verba: *Nec, qui minori tempore,quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit* : Concilium hìc connotat tempus probationis, non à die, sed ab actu susceptionis habitus. Undè communis conclusio est; ut, quotiescumque terminus statuitur ab aliquo actu, non à die actus, sed tempus currat de momento ad momentum; ac proindè quilibet,vel minutissimus defectus infringit actum,ut ex Fagnan in 3. *ad cap.Ad nostram de Regul. num.* 35. excripsit Pignatell. *tom.*9. *consult.*87. *num.*6.Annus autem debet esse completus, non Ecclesiasticè per Festa Mobilia, sed per cursum solarem.

9 Hinc concludas, tempus computari de momento ad momentum, hoc est, ab hora diei, in qua suscipitur habitus, usque ad eandem horam ultimi diei probationis, adeòut necesse sit, ut qui habitum suscepit die 2. Augusti anno 1707. hora 20. debeat anno 1708. eadem die, & hora, & non priùs profiteri. Nàm ubi Lex,vel Constitutio taxat tempus,estque à Lege ordinatum, debet esse completum ad ultimum usque momentum,ut post Suarez, & Sanchez dixit Pignatell. *tom.* 10. *consult.*11. *num.* 1. Quapropter notavit Quilici *Confes. manud. quæst.* 16. *art. ult. num.*15. in anno probationis, & ætate ad professionem necessaria non dari parvitatem materiæ. Nàm semper de eo, qui stetit in probatione unâ horâ, vel mediâ, vel quadrante minus, dicitur stetisse minus anno, Peyrin. *de Prælat. q.*3. *cap* 1. §.4. *num.* 5. Super quo omne removit dubium S. C. C. quæ *die* 21. *Januarii* 1617. declaravit *professionem emissam non completo anni curriculo, etiam per duas horas tantùm, non valere*, apud Hasbensem *sum. qq. Regul. ver. Professio num.*346.

10 Nec obstant, quæ fuerunt pro validitate professionis producta; non primum, cui satis est datum suprà in tertia probatione. Quotiès enim Lex alitèr disponit,ut in casu Concilium,non sequitur diem cæptam haberi pro completa.

9 Nec secundum: & Concilium esse locutum de anno naturali,patet ex primo, & secundo fundamento nostræ opinionis.

12 Nec tertium. Concedimus ad validitatem professionis requiri annum expletum 365. diebus, & horis ferè sex, sed negamus rotundè,quòd argumentum intendit: nàm illæ sex horæ intercluduntur inter unam, & alteram nonam horam præfatorum mensium sic, ut in sequenti anno completus omninò reputetur ad horæ nonæ pulsum.

Et reputari debet horologium æquali processisse gressu, dum æqualis diligentia moralis fuit adhibita, nec,datâ operâ fuit apposita manus, ut ex cursu fraus aliqua oriretur.

13 Quæ dicta sunt de probationis anno,debent, servata proportione, applicari anno ætatis sexto decimo. Qui etiam debet esse completus de momento in momentum, nàm Concilium ibid. decrevit, ut professio non fiat antè decimum sextum ætatis annum expletum. Textus est clarus. Nec diceretur expletus, cui adhuc, vel hora, vel media, aut quadrans deficeret.

14 Nec valet, quòd in moralibus parum pro nihilo reputetur. Quoniàm istud procedit,quando Lex alitèr non disponit. Lex autem Concilii vult annum esse expletum, qui certè expletus non præsumitur, dùm adhuc hora, vel media, vel quadrans pro consummata plenitudine desideratur, de quo infrà *cap.*41.

15 Quæritur. An in anno bissextili expectandus sit lapsus diei, qui tunc de novo additur, ut annus probationis completus dici possit?

Resp. Affirmativè. Nàm in eo anno duo dies pro uno computantur, ex cap. *Quæsivit de verb. signif.* Nec ex additione diei à Gregorio XIII. facta dicitur annus bissextilis majus spatium, quàm anni, ut notavit Fagnan. ubi suprà *nu.*25. Hinc S. C. C. apud alleg. Hasbens. sub 5. *Junii* 1617. declaravit: *nullam esse professionem, si sit emissa in anno bissextili, non expectato lapso illius diei, qui tunc de novo additur*. Et proindè, qui habitum suscepit die 24. Martii, non potest in sequenti anno profiteri die 23. ejusdem mensis, propter additionem unius diei factam Februario.

16 Quæritur. An annus probationis debeat esse continuus?

Resp. Affirmativè,ut in terminis resolvit Sac. Congr. Conc. apud Fagnan. ibid. *num.* 27. Quæ consulta à Procuratore

Generali Ordin. Minim. *An Novitius, qui à Monasterio, ut aliam Religionem ingrederetur, abierat, ac duas tantùm horas in alio Conventu moram traxerat, & statìm, deindè facti pœnitens, reversus fuerat, teneretur incipere novum annum probationis*. Respondit, *teneri ab eo die, quo redirt*. Nàm hìc tempora probationis non conjunguntur, & annus probationis debet esse continuus. Ubi enim jura certi temporis mentionem faciunt, intelligi debent de tempore continuo, quia regularitèr omne tempus continuum esse debet. Et certè de eo, qui per aliquot dies extra Monasterium moratus est, non dicitur in probatione per annum stetisse contra dispositionem Conciliarem. In quo etiam est ponderandam cum Fagn. in 4. *ad cap. Insinuante, qui Cleric. vel vovent. num.* 36. quòd proptèr intermissionem diversificantur mores, & opera hominum. Et certum est graviùs esse Religionis duritiem, & rigorem experiri per annum integrum, quàm per annum interpollatum. Hinc sequitur, quod eget nova receptione, & admissione per eos, ad quos spectat, ut iterùm Novitius esse possit, & debet annũ probationis incipere.

17 Sed quid de eo, qui post moram in Conventu designato pro Novitiatu, per aliquod temporis spatium, ut ad quatuor, vel sex menses moratus est, si posteà de licentia Superioris ex rationabili causa sub illius obedientia residuum anni temporis extrà Conventum mansit, & expleto anno professionem emisit? An professione inde sequuta sit valida?

Affirmant nonnulli ex eo, quòd fictione juris censetur Monachus esse in Monasterio, quando est extrà de licentia sui Superioris; & in his terminis referunt Suarez, Navar. Miranda, & Vecchius apud Peyrin. ubi suprà *num.* 101. fuisse declaratum à Sac. Congr. Conc. quibus adhæret Passarinus *de stat. hom. tom.* 3. *qu.* 189. *inspect.* 5. *num.* 86.

Verùm ipse Peyrin. ibidem, cum quo transit Sanctoro *Comment. in stat. S. Francisci cap.* 2. *stat.* 43. *Respondeo* 3. *si causa*, dixit eorum sententiam tutam non esse, quia continuitas anni probationis in Religione est de forma juxtà textum Trid. in *d. cap.* & in his, quæ sunt de forma, rigor juris servandus est, ut dixit Rota apud Farinac. 1. *p. decis.* 175. *n.* 2. Maximè, quia plurima præscribuntur in Decretis Clem. VIII. incip. *Cùm ad Regularem pro educatione Novitiorum*, ut sub *const. Urbani VIII. Bull. to.* 4. quæ certissimè nullatenùs impleri possunt, nisi intrà claustra Monasterii. Quapropter, qui existit extrà, nec Religionem probat, nec à Religione probatur; consequentèr non satisfacit Concilio, quod reciprocam hanc probationem requirit ad valorem professionis.

18 Nonnullis etiam videtur ab infirmo novitiatum non interrumpi, si ad aliquos menses sit in Conventu, non taxato pro novitiatu, in quò manet Infirmaria: cũ in eo maneat sub obediẽtia Prælati; & in Religione experiatur asperitates, quę propter paupertatem solent Religiosos infirmos comitari, & fictione juris censetur præsens in Conventu designato; & ità in praxi est apud plures Religiones per allegatos. Secùs dicendum, si dimitteretur, etiam de licentia Prælati ad domum paternam ad infirmitatem curandam; nàm tunc ab incommodis infirmitatis, quæ solent in Religione experiri, esset immunis.

Verùm hæc regere non videntur. Nàm inspecta dispositione enunciatorum Decretorum Clementis VIII. res est certa, quòd Novitii pro tempore novitiatus non possint ad alios Conventus transferri ad effectum, ut ab infirmitate curentur, sed sint curandi in Conventu pro Novitiatu deputato, & in loco ejusdem Conventus ad Novitiorum habitationem assignato. Hæc sunt verba Pontificis: *Non liceat eis, durante novitiatus, & probationis tempore unà cum Professis, nisi in Choro, & in Ecclesia tempore officiorum in Processionibus, aut in cænaculo causà refectionis commorari, nec permittatur eis professis domo exeuntes comitari*. Quando autem extrà d. locum, & Conventum curarentur, de necessitate extrà dictos usus cum professis deberent commorari. Et considerari posset, quòd de Novitio, qui in alio Conventu curatur, non verificatur, quòd in probatione per annum stet in Cõventu pro novitiatu designato, ut est evidens: & ità non impletur mens Tridentini, & Clementis.

Nec obstat. Quòd pro eo tempore esset in alio Conventu de licentia, & sub obedientia Superioris. Nàm non ex eo diceretur esse in Conventu deputato pro Novitiatu. Atquè ità annus probationis non esset continuus: continuatio enim at-

attenditur ex existentia in Conventu designato: & ubi lex expresse loquitur, fictio tacet.

In Ordin. Min. de Observant. nascitur debitum curandi Novitios infirmos in Conventu Novitiatus ex Constit. Innoc. X. X. *Ad propagandam dat.* 15. *Octobr.* 1654. *apud Lant. ver. Novitius num.* 8. in qua §. 3. inter alia præscribitur, ut quolibet quarto mense à Fratribus, qui à duobus saltem mensibus actu fuerint de Familia in Conventu ipsius Novitiatus per secreta suffragia Novitiorum habilitas probetur. Qua verò ratione possunt habilitatem recognoscere, si Novitius in alio Conventu, etiam ad effectum acquirendæ salutis commoretur?

Cæterùm Conversi, cùm juxtà dd. Decreta Clementis debeant etiam *circa corporalia obsequia probari, & exerceri*, possunt in Conventu deputato professis adjungi non modò in officinarum ministeriis, & horti cultura; verùm etiam eos comitari valent extra Conventum occasione quæstarum pro Fratrum necessitatibus; & præsertim in illis Religionibus, in quibus de mendicato vivitur. Dummodò extrà Conventum non pernoctent, nisi fortuito casu id eveniat.

19 Quid dicendum de eo, qui à Superiore habitu Religionis induitur in Conventu non designato, non, ut in eo probationem faciat, sed posteà ad designatum transmittitur, ibique peracto probationis anno, professionem emittit: an validè profiteatur?

Resp. Quamvis allegata Decreta Clementis videantur obstare validitati professionis, cũ verè Novitius ad habitũ fuerit admissus extrà Conventum designatũ; tamẽ ex hoc capite nõ est professio nulla. Quoniàm quamvis indutus fuerit habitu Regulari in Conventu non designato, non fuit tamèn receptus, ut esset Novitius ejusdem Conventus, sed alterius designati, pro quo fuit receptus, ut in eo annum probationis peragerer. Et verba Decreti. *Ad habitum Regularem non admittantur* -- & ista -- *non audeant ad habitum suscipiendum recipere*, intelligenda sunt cum effectu durabili: inspecto autèm effectu durabili, ille dicitur receptus, & admissus in loco designato, qui in eo per annum integrum probationis, probat asperitates Religionis, & Religio mores illius.

Cœterùm annus probationis non est computandus à tempore suscepti habitus extrà Conventum designatum: nàm quoad hoc receptio illa nulla reputatur, ut ex allegatis Decretis. Sed computatio esse debet à tempore receptionis, & actualis ingressus in Monasterium designatum, nàm tunc, & non priùs, est formalitèr Novitius: ut dixit Fagnan. ibidem *num.* 18. Et post eum Pignatellus *tom.* 9. *consult.* 175. *num.* 13. ex quo ad verbum plura transcripsit.

Quid autẽ dicendũ de Novitio, qui fuit ad habitũ receptus in Conventu designato, in eoquè per annum integrum stetit in probatione: sed posteà ad professionem emittandam mittitur ad Conventum non designatum: an validè professionem emittat?

20 Contrà nonnullos, & validitatẽ professionis sunt verba Decreti *Regularis*, & *SS. Clem. ibid.* obstatq; eorum sensus alternativus, *à receptione quorumcumq; Noviciorũ, sivè ad habitum*, sivè *ad professionem omninò abstineant*: & ibi: *ne ad habitum suscipiendum, nisi in Conventibus designandis recipere, aut receptos ad professionem admittere ullo modo audeant*.

In prohibitione autèm alternativa sufficit alterutrum verificari, ut sit locus pęnæ per *leg. Si quis ità stipulatus ff. de verb. obligat.* & scripsit Fagnan. *loco cit. num.* 52. & in 1. *ad cap. Intèr cæteras de rescriptis num.* 10. Et facit, quòd Decreta cùm clausula irritante loquantur copulativè: *Receptiones verò, & professiones quaslibet &c.* Quarè non modò irritant receptionem ad habitum extrà locum designatum, sed etiàm professionem ibi emissam: & ità satis non est, ut quis in loco designato ad habitum recipiatur cum experimento anni probationis, nisi etiã ibi profiteatur, & Religioni incorporetur, celebrando per solemnẽ professionem contractum ultrò, citròque obligatorium.

21 Quid autem dicendum de Novitio, qui sex mensibus in Conventu designato probationem peregit, & pro residuo temporis transmittitur à Superioribus ad aliũ Conventum paritèr designatum, in quo posteà professionem emittit: an validè?

Passarinus ubi suprà refert Sac. Congregationem Concilii declarasse, quòd Novitiatus de licentia Superioris, & ex justa causâ possit fieri partim in uno

Conventu designato, & partim in alio item designato.

22 Quæritur. An Superiores possint ultrà annum prorogare annum probationis?

Respondetur. Non videtur prohibitum, quin Superiores Regulares possint ex aliqua causâ justâ professionem ad aliquod breve tempus prorogare. Quod constat ex ejusdem Sac. Congregationis declaratione; quam refert Peyrinus *cit.* §. 4. *num.* 102. ut infrà -- *Concilium noluit quempiam minori tempore, quàm per annum stare in probatione, idquè expressè dispoſuit: nè autèm hoc tempus longiùs extendi possit, non prohibuit*: ideòque arbitrio Superioris extendi, & prorogari potest. Alioquin nimis durum esset, quòd Novitius, revoluto anno probationis, nulla interjecta mora expellendus esset à Monasterio, si statìm ob legitimum aliquod impedimentum infirmitatis, scilicèt, vel aliud profiteri non posset; aut pro qualibet brevi dilatione impetranda, recurrendum esset ad Sedem Apostolicam. Videndus tamèn Fagnan. *in* 3. *ad cap. Ad Apostolicam n.* 10. & 13. *de regul.* ubi refert, quòd cùm quidam Novitius esset professioni proximus, nedum ageret decimum sextum annum, dubitavit Superior, an posset permittere, *ut in Novitiatu maneret usque ad tempus professionis, vel potiùs eum ejicere deberet*: Sacra Congregatio *censuit, posse, quia* Conc. *d. cap.* 16. *verf. finito: loquitur de habilibus ad emittendam professionem*; Sed hic non est habilis, cùm ætatem non habeat. Propterea Sacra Congreg. in hanc sententiam inclinavit, ut in masculis non sit præfinitum tempus à Concilio ad suscipiendum habitum *vide cap.* 22. *num.* 11.

23 Quæritur *in cap.* 16. *sess.* 25. *de regul. Trident. decrevit*, ut infrà. *Nulla quoquè renunciatio, aut obligatio anteà facta etiàm cùm juramento, vel in favorem cujuscumque causæ piæ valeat, nisi cùm licentia Episcopi, sivè ejus Vicarii fiat intrà duos menses proximos antè professionem: ac non aliàs intelligantur effectum suum sortiri, nisi, secuta professione; alitèr vero facta, etiàm cùm hujus favoris expressa renunciatione, etiàm jurata, sit irrita, & nulliùs effectus.* An d. *cap.* locum habeat in donationibus, seù renunciationibus factis antè ingressum in Monasterium, seù antè susceptum habitum probationis?

Resp. Concilium non habere locum in donationibus, quæ fiunt antè ingressum Monasterii, seù susceptum habitum probationis. Nàm d. *cap.* loquitur de Novitiis, ut integer contexus significat. Nullus autèm Novitius dici reverà potest, priusquàm cùm effectu habitum probationis susceperit: etenim habitus probationis est de substantia Novitiatus, per *text. in d. cap.* 15. ibi -- *post susceptum habitum in probatione steterit*. Qua proptèr Concilium voluit solùm comprehendere renunciationes factas à Novitiis, non autèm ab aliis, qui non dùm habitum susceperunt. Et id evidens est, sivè spectemus verba, sivè mentem Concilii, ut non includantur, nisi Novitii. Ideò, si quis nondùm Novitius, renunciat, seù donat bona sua in favorem consanguineorum, vel aliorum, *servatâ* formâ juris communis, contrà Concilium non operatur, cùm faciat actum sibi à Lege permissum.

24 Quam sententiam probavit Sacra Congregatio Concilii contrà Navarrum sentientem in oppositum, Quæ consulta -- An illud *cap. comprehendat renunciationes factas antè ingressum, illius tamèn contemplatione*? Respondit *non comprehendere renuntiationes factas antè ingressum, hoc est, antè habitus susceptionem*. Et subindè, cùm ab eadem fuisset quæsitum. *An cùm Clarix Buccapadulia renunciaverit bonis, tàm paternis, quàm maternis eadem die, qua ingressa fuit Monasterium, prædicta ejus renunciatio sufficiat? an nova requiratur antè professionē, juxtà formam à Concilio præscriptam?* Die 22. Junii 1613. Sacra Congregatio *censuit Decretum d. cap.* 16. *non vendicare sibi locum in renunciationibus factis antè actum, seù momentum susceptionis habitus; ac propterea, ex eo Decreto suprascriptam renunciationem non esse nullam.* Fagnan. ubi *supr. ad cap. statuimus de regul. num.* 47.

At petitur. An, cùm valida sit donatio facta à Novitio intrà duos Menses antè professionem in favorem etiam Monasterii de licentiâ Episcopi, vel ejus Vicarii; liceàt statim Monasterio apprehendere possessionem bonorum sibi donatorum?

Resp. Negativè; Nàm resignatio, vel donatio factâ à Novitiis juxtà præscriptum Trident. non sortiuntur effectum nisi sequuta professione; textus Trident. est

est clarus, & pluriès resolvit Sacra Congregatio Concilii apud Fagnan. ibid. *num.* 36.

25 At quæritur. Trident. *d.cap.* concludit. *Quin potiùs præcipit S. Synodus sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, nè hoc ullo modo fiat: &, ut abeuntibus antè professionem omnia restituantur, quæ sua erant, quod ut rectè fiat, Episcopus per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat*; petitur nunc.

Primò. An dicta excommunicatio ipso facto incurratur?

Secundò. An incurratur, dùm à Parentibus Novitii aliquid per modum eleemosynæ tribuitur Conventui, causâ convivii faciendi, dum Novitius habitum suscipit, vel profitetur?

Resp. Ad primum, dicitur negativè, proùt censuit Sac. Congr. Concilii apud Fagnan. ubi suprà *num.* 59. & ibi refert. *Quòd cùm quædam Moniales dotem accepissent à Virginibus, nondum professis, & Episcopus consuluisset, quid sibi agendum?* Sac. Congregat. censuit, *eas non incurrisse in excommunicationem ipso jure.* Quando enìm à jure præcipitur aliquid sub pœna excommunicationis, contrafaciens non incidit ipso jure in ipsam, proùt observavit *Glos. ad cap. Sancta Romana de Religios. domib. intèr extravag. Joann. XXII. in verbo volumus ipso facto*; Tamèn dando, vel recipiendo peccant mortalitèr, quia in materia gravi faciunt contrà Concilium; & ità possent excommunicari: & quatenùs excommunicarentur, possent ab Episcopo absolvi, quia non reservatur Sedi Apostolicæ.

26 Ad secundum. Est ponderandum, quod, si casus procedat prævia petitione, & pacto, dubium resolvitur *in cap. sanè de Simonia intèr com.* ubi prohibetur sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda (cujus absolutio Apostolicæ Sedi reservatur) petere, pacisci, exigere, vel recipere antè, vel post ingressum, tàm à maribus, quàm fœminis, volentibus ingredi Religionem: *pastus, prandia, seù cœnas, pecunias, jocalia, aut res alias etiàm ad usum Ecclesiasticum, seù quemvis pium usum*; sed omni pactione cessantè, & ex mera liberalitatè dare, eaquè recipere ibidem non interdicitur.

27 Quarè difficultas videtur restringi seclusa pactione, petitione, & exactione. Et in his terminis locum habet comminatio censuræ, modò à Parentibus tribuatur aliquid ex bonis Novitii: secùs autèm, si tribuerent ex bonis propriis. Ità enìm sonat literalis dispositio textus, ibi *aliquid de bonis ejusdem*: ubi dictio *ejusdem* stat relativè ad personam Novitii; & ità non videntur prohiberi hujusmodi eleemosynales largitiones ex quibuscumquè bonis, sed ex bonis ejusdem Novitii, ut advertit ex Bordonio Pignatellus *tom.* 1. *consult.* 109. *num.* 25.

28 Atquè ità videtur, quòd non subsistat donatio facta à Patre Monasterio, in quo ejus filius existit Novitius, etiàm si sit de bonis ipsius donantis. Nàm videtur reprobari à Trid. *d. c.* 16. Quoniã reputatur præjudicare libertati Novitii ad profitendum; Etenìm professionem emitteret, nè in Sęculo pauperrimus viveret. Accedit, quòd interpretatur facta de bonis ipsius Novitii, dum bona Patris ad eum, eo mortuo, pertineant.

Quatenùs autèm sustineatur, dicendum, quòd includit conditionem, si professio sequatur: & ità cessat ratio timoris paupertatis, cùm promissio evanescat ob non adimpletam conditionem, & revocata censetur, si Novitius professionem non emittat; proùt firmant DD. in terminis Novitii recedentis antè professionem, cui, quæ sua erant, tenetur Monasterium restituere.

29 Sed petitur. An teneatur restituere habitum Religiosum, propriis Novitii expensis factum?

Resp. Non esse restituendum: sed pretium illius esse solvendum dixerunt plures apud Barbos. *d. sess. cap.* 16. *n.* 51., & Peyrin. *dicta quæst.* 3. *cap.* 1. §. 4. *num.* 107. Et tunc est restituendus valor pro illo tempore, quo eum deponit, non quo factus est; quod refert Peyrin. esse ad mentem Sac. Cong., & servatur dispositio Trident. *cap.* 16. quia cùm restituitur valor, redditur ipsi æquivalentèr habitus, & quod suum est; & quatenùs renueretur reddere Episcopus per censuras potest compellere, *tex.* ibidem.

30 An autem possit habitus detineri pro alimentis illius temporis, quo in Monasterio fuit?

Resp. Certissimum puto in Religione de corpore Observantiæ, & Capucinorum retineri non posse: quia eleemosynæ,

næ, quibus vivunt, reputantur magis, vel saltèm in majori copia fieri contemplatione Novitiorum, ut praxis docet. Proptereà apud eos aliquid à Novitiis recipere pro victu corruptela est, & abusus omninò abolendus: videatur ibid. Conc.

31 Quæritur. Clericus Beneficiatus ingreditur Religionem, tenetur nè Episcopus expectare, ut professionem emittat, priusquàm ejus Beneficium alteri conferat?

Resp. Affirmativè. Obstat enim Decretum Trident. *d. cap. 16.* Proptereà forma ibidem à Concilio præscripta in renunciationibus servandis servari paritèr debet in renunciatione Beneficii; & Sacra Congregatio declaravit apud Fagnan. ubi suprà *ad cap. Statuimus n. 19.* Quæ consulta. *An d. cap. 16. loquens de renunciationibus comprehendat, etiàm resignationem Beneficii?* Respondit *comprehendere*. Quarè si, facta renunciatione, & ad sæculum, non facta professione, dictus Clericus rediret, Beneficium recuperaret.

32 Quæritur. An Religiosi consentientes, & concurrentes ad expulsionem Novitii habilis per denegationem suffragii absquè legitima causâ, peccent mortalitèr?

Resp. Affirmativè. In eò enim operantur contrà Trident. *d. cap. 16.* ubi præcipit Superioribus, ut Novitios repertos habiles, finito anno Novitiatus, ad professionem admittant. Tùm quia injuriam faciunt Religioni, eam privando idoneo Religioso, & Novitio, qui, peracto probationis anno, & habilis repertus jus habet ad Religionem. Tum quià nullus dubitat, quin mortalitèr peccet, retrahens Novitium à Religione: sed expellere per suffragii denegationem, est plusquàm retrahere.

33 Quæritur. An Provincialis non residens in Conventu Novitiatus possit suffragari super idoneitate Novitii ad professionem?

Respondet affirmativè P. Portellus *addit. ad dub. Regul. verb. Novitia*, & post eum *Peyrin.* ubi suprà *num. 116.* quoàd suam Religionem, ea ratione motus, quòd ad Provincialem spectet recipere ad habitum, & professionem.

Sed quidquid sit de opinione Peyrini pro suo Ord. Certum est id prohiberi Ord. M. de Observantiâ: quoniã in terminis obstat dicta constitutio Innocentii X. *Ad Propagandam* apud allegatum Lantus. In qua intèr alia præscribitur. Ut Novitii non admittantur ad professionem, nisi ter in anno, hoc est quarto quoquè mense, per vota secreta à majori parte Fratrũ habiles fuerint inventi. Itèm, ut Fratres votum habeant, qui in eo Conventu à duobus mensibus fuerint *actu* de familia, ut indè experimento probare possint mores Novitii, & judicium ferre, an habilis sit ad Religionem. Quod non potest Provincialis inspicere, si in d. Conventu, saltèm per duos menses non steterit.

Nec valet dicere, quòd potest super eo doceri per informationes Fratrum. Nàm Innocentius exigit, ut vocales actualitèr extiterint à duobus mensibus in eò Conventu de familia.

34 At petitur. Recipiuntur suffragia pro ferendo judicio de habilitate Novitii ad Religionem, & vota sunt utrinquè paria, quid agendum est, admittendus nè ad professionem, vel expellendus?

Resp. Ex Constitutione *alleg.* Innocentii videtur ejiciendus; nàm ibidem firmat eos esse ad professionem admittendos, qui à *majori parte Fratrum habiles fuerint inventi*. In paritate autèm votorum, ista majoritas non habetur. Quoniam, ut haberetur excessus, ad minus unum deberet suprà medietatem numerari. Nec Provincialis potest habere decisivum, ut ex *d. const.*, & ex Decreto Sac. Congregat. Episcop. edit. 13. *Martii 1653.* in quo Provincialibus decisivum conceditur in negotiis decidendis in Definitorio. Ut dixi *cap. 18. num. 51.*

35 Quæritur. An Confessarius Novitiorum possit eis denegare suffragium proptèr defectum cognitum in confessione?

Resp. Negativè, etiàm si suffragia dentur secretò. Nàm Forum Confessionis nullum commercium habet cum Foro exteriori. Id enim est contrà Sigillum, & Confessio ex eo redderetur odiosa. Quidquid dixerit Portel. *Dubia Regular. ver. Novitius.* Limitatur, nisi etiàm aliundè de crimine notitiam acceperit.

Vide, quæ dixi *lib. 4. Cautelæ Confess. cap. 5. num. 2.*

CAP.

CAPUT XXXV.

Officialis quoad Ordines.

SUMMARIUM.

1 *Regulares ab Ordinariis examinari possunt occasione susceptionis Ordinum.*
2 *Regularibus concedunt Dimissorias eorum Superiores: sed servandus est modus, ut in Decreto Clement. VIII. aliàs ipso jure pœnas in eo contentas incurrunt Papæ reservatas.*
3 *Ordinati contrà præscriptum Decreti sunt suspensi.*
4 *Quibus sit datum Indultum recipiendi Ordines Sacros extrà tempora?*
5 *Indultum post Tridentinum non suffragatur per communicationem.*
6 *Impugnatur P. Trotta*: usque ad 8.
9 *Ordinatus sine dispensatione extrà tempora est ipso jure suspensus.*
10 *Idem dicitur de promoto ad Ordines Sacros antè legitimam ætatem, vel absque dimissoriis.*
11 *Ignorantia, quæ non sit affectata, excusat à suspensione.*
12 *A quo ætas incipiat: an à conceptione, Nativitate, vel Baptismi die?*
13 *Constitutio Pii II. comprehendit etiam Regulares.*
14 *Suscipiens Primam. Tonsuram non priùs confirmatus eget dispensatione Apostolica, ut ad Superiores Ordines ascendat.*
15 *Peccat gravitèr, qui, non servatis interstitiis, promovetur ad Ordines, non obtenta dispensatione.*
16 *Facultas dispensandi super interstitiis est in Episcopo, etiàm quoad Regulares.*
17 *Regularis promotus absque Dimissoriis, sui Superioris est suspensus*: usque ad 21.
22 *An Dimissoriæ concedendæ sint à Superiore originis, vel domicilii?*
23 *Constitutio Innocentii XII. edita pro tollendis fraudibus circà Ordinandos subditos alienos*: usque ad 29.
30 *Agitur de Religioso Converso petente vigore Indulti Apostolici ascendere ad Clericatum.*
31 *Novitii ad Sacros Ordines promoveri non debent.*
32 *De facultate absolvendi Regulares à Suspensione, incursa proptèr Ordines malè susceptos; & dispensandi super Irregularitate, si in illis ministraverint?*
33 *De quo dicatur Ordines furtivè suscipere?*
34 *Clerici absque titulo Patrimonii, vel Beneficio Ecclesiastico promoveri non possunt*, usque ad 36.

§. UNICUS.

Irregularitas.

1 *Exponitur descriptio Irregularitatis.*
2 *Irregularitas ex defectu rationis*, usque ad 5.
6 *Ex defectu famæ.*
7 *Ex defectu lenitatis*, usque ad 10.
11 *Ex defectu libertatis.*
12 *Ex defectu significationis* usque ad 16.
17 *Ex defectu natalium.*
18 *Ex defectu Ætatis.*
19 *Ex defectu membrorum* usque ad 20.
21 *Irregularitates, quæ oriuntur ex delicto* usque ad num. 27.

1 COmpetit Episcopis jus examinandi, etiàm Regulares, circà scientiam necessariam in promovendis ad Ordines, ad formam Conciliaris dispositionis Tridentini., *sess.* 23. *cap.* 12. *de reform.* ubi: *nullus imposterũ ad Subdiaconatus Ordinẽ antè* 22., *ad Diaconatus ante* 23., *ad Presbyteratus antè vigesimum quintum ætatis suæ annum, promoveatur*; & infrà: *Regulares quoque nec in minori ætate, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur: privilegiis quibuscumque, quoad hoc penitùs exclusis.*

Plures tamèn ex affectu in Religiosas Familias id remittunt conscientiæ Superiorũ attestantium in Litteris dimissorialibus de idoneitate, & Religiosorum sufficientia, ut observat *Miranda man. Prælat. t.* 1. *q.* 39. *art.* 4. Quorum testimonio absque offensæ timore se confirmare posse tradit *Gobat. Experientia Theolog. tract.* 8. *casu* 11. *sect.* 1. *num.* 424. nisi manifestè appareat inhabilitas promovendi, apud Tamburinum *lib.* 7. *de ordine cap.* 9. *num.* 2.

2 Concedere Dimissorias spectat ad jurisdictionem, ut post Sayr. *de censur. lib.* 4. *num.* 21. dixit Monacellus *form.*

par.

part. 2. *form.* 8. *num* 1. Has Superiores Regulares suis subditis concedunt; sed est servanda forma eis præscripta, ut infrà.

De mandato Sanctissimi Domini Nostri Clementis Divina providentia Papæ VIII. tenore præsentium, mandatur omnibus, & singulis quorumcumque Regularium Superioribus, ut de cætero observent, & observari faciant ea, quæ in Decreto Sac. Cong. Conc. Trid. continentur, cujus tenor est:

Congr. Conc. censuit Superiores Regulares posse suo subdito, itidem Regulari, qui præditus qualitatibus requisitis, Ordines suscipere voluerit, Litteras Dimissorias concedere, ad Episcopum tamen Diœcesanum, nempè illius Monasterii, in cujus familia ab iis, ad quos pertinet, is Regularis positus fuerit: & si Diœcesanus abfuerit, vel non esset habiturus Ordinationes, ad quemcumque alium Episcopum, dùm tamen ab eo Episcopo, qui Ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam: & dum ipsi Regulares non distulerint de industria concessionem Dimissoriarum in id tempus, quo Episcopus Diœcesanus, vel absuturus, vel nullas habiturus esset Ordinationes, vel Sedes Episcopalis vacaret. Verùm, cùm à Superioribus Regularibus, Episcopo Diœcesano absente, vel Ordinationes non habente, Litteræ Dimissoriæ dabuntur, in eis, utique hujusmodi causam absentiæ Diœcesani Episcopi, vel Ordinationum ab eo non habendarum, exprimendam esse. Quòd, si Regulares ordinandi morentur in Monasterio nullius Diœcesis, hujusmodi Dimissorias concedendas esse ad Episcopum viciniorem, in eoque procedere omnia, quæ de Episcopo Diœcesano superiùs præscripta sunt. Quòd, qui non fecerint, officii, & dignitatis, seù administrationis, ac vocis activæ, & passivæ privationis, ac alias arbitrio S.D.N. Papæ reservatas, pœnas incurrant. In quorum, &c. Dat. Romæ die 15. *Martii Anno* 1599. apud Monacell. *form. part.* 1. *in append.*

Hinc constat, quomodo se gerere debeant Superiores Regulares, ut non incurrant pœnas à Clemente statutas. Nec attendenda est opinio Passarini *to.* 1. *in append. annot. ad d. Decret.* scribentis pœnas non esse latæ sententiæ. Nàm Decretum procedit per verbum *incurrant*, quod est modi imperativi. Quod importat pœnam latam non ferendam, ut docet Sayrus *de censur. lib.* 1. *cap.* 11. *nu.* 8. Tùm quia, quomodo dici possunt ferendæ sententiæ, si sunt Papæ reservatæ? Reservatio enim supponit pœnam latam in contrafacientem, jam esse incursam; Cùm non sit reservabile, quod adhuc expectat declarationem, Monacell. *cit. part.* 2. *formlar.* 4. *tit.* 13. *n.* 27. Quòd autem pœnæ in eo inflictæ sint Papæ reservatæ, constat ex verbis illis: *ac alias arbitrio &c.* & tenet Gavant. *in manual. ver. Ordo n.* 37.

3 Ordinati contra præscriptum Decreti sunt suspensi ab executione susceptorum Ordinum, quamdiù Episcopo Diœcesano expedire videbitur, ut respondit Sac. Congr. Conc. *Archiepis. novi Regni Granatæ* 14. *Martii* 1620. apud Monacell. ubi suprà *num* 29. & patet ex *cap.* 8. *d. sessionis*.

Quanto autem tempore debeat Regularis ordinandus manere in Conventu Diœcesis Episcopi ordinantis; ad hoc, ut dici possit de Familia ipsius Conventus? Colligendum est ex circumstantiis, specialitèr inspiciendis ad effectum recognoscendi fraudem. Undè Sac. Congr. Concili *in una Neapolitana* 8. *Augusti* 1692. super eo consulta. Respondit. *Providebitur in casibus particularibus proponendis*, apud *Petram Comment. tom.* 1. *ad Constit. unic. Urbani II. sect.* 2. *num.* 37.

Tempora à jure statua, in quibus per dispositâ à Trid. *loc. cit. cap.* 8. celebrari debent Ordinationes Sacræ, comprehendunt sex Sabbata, ex cap. *De eo, de temp. ord.* hoc est, quatuor anni temporum: alterum Dominicam Passionis præcedens; & Sabbatum Sanctum: extrà quæ sine speciali Indulto Sedis Apostolicæ nullus promoveri ad Sacros Ordines potest.

4 Gregorius XIII. *Const. Pium* 77. *Bull. tom.* 2. Simile Indultum concessit Jesuitis cum clausula: *præsentis autem gratiæ communicationem omnibus aliis, etiam, qui sua privilegia cum ipsa Societate copiosè participant, participareque poterunt, quomodolibet in futurum, fieri omninò prohibemus*.

Tandem Urbanus VIII. *Constit. Cùm sicut la* 46. *Bullar. tom.* 4. Fratribus Min. de Observantia in partibus Indiarum Occidentalium existentibus id indulsit, prout sequitur: *Nos ejusdem &c.* & infrà: *Nobis humilitèr porrectis inclinati, omnibus, & singulis ejusdem Ordinis S. Francisci in partibus Indiarum Occidentalium hujusmodi*, tantùm existentibus, *expressè pro-*

professis, ut de Superiroum suorum licentia, à quocumque, quem maluerint, Catholico Antistite, gratiam, & communionem Apostolicæ Sedis habente, in propria Diœcesi residente, vel in aliena, de Diœcesani loci consensu Pontificalia exercente, per eos eligendo, ad omnes, etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, extra tempora, ad id à jure statuta, ac interstitiis à Sac. Conc. Trid. designatis, minimè servatis, annique curriculo non expectato; etiam si in unoquoque ex dictis Sac. Ordinibus susceptis, antequàm ad alium promoveantur, se minime exercuerint; dummodò tamen ad id idonei reperiantur, & servatis, aliàs servandis, promoveri, & promoti in illis, etiam in Altaris ministerio, ministrare liberè, & licitè possint, & valeant, Apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus, & indulgemus, ac facultatem impartimur. Non obstantibus &c.

Aliis pluribus id esse indultum tradunt Rodriquez, & Portellus: at ubi fuerint privilegia data ante Concilium, hodiè non regunt, utpotè à Concilio *d.cap.*8. revocata.

5 An autem hæc privilegia suffragentur aliis Regularibus propter communicationem privilegiorum? Resolvendum negativè cum Lezana *Sum. qq. Regul. to.*1.*n.*19. Peyr. *de Privileg. tom.*1. *ad Const.*2. *Sixti IV.* §.11. *n.* 39. Miranda *q. cit. art.*4. & adhæret Donat. *prax. to.*3. *tr.*3. *qu.*26. *num.*3. & facit, ut notat Miranda, per ea, *Ordinationes Sacrorum Ordinum statutis ab jure temporibus celebrentur*, revocari à Concilio privilegia eo priùs concessa. Tum quia patet ex restrictivis à Greg. & Urban. respectivè dd. Litteris adjectis. Tum quia prætendentibus nonnullis Regularibus, vigore communicationis privilegiorũ cum Jesuitis, & Minoribus posse, & debere promoveri extra tempora, absq; dispensatione Apostolica, interstitiis non servatis: Archiepiscopus Senensis requisivit Oraculum S. C. C. & petiit: *An ipse licitè hoc facere posset.* Quæ die 11. *Aprilis* 1699. respondit: *Dilata, & interim Archiepiscopus abstineat, donec exhibeantur sufficientia privilegia.* Ad idem rescripsit ead. S. Congr. *in Assisien.* 23. *Januar.* 1706. apud d. Monacell. ubi suprà *part.*2. *tit.*13. *num.*37.

6 Prætacta non recipit P. Trotta in sua *breu. exposit. proposit. damn.* sed eis *tract.*1. *art.*36. *prop.* 30. neglectis, pro privilegio scribit; at sanè inutilitèr. Siquidem nulla omninò ratione id agit.

Dixit I. privilegium à Concilio non revocari, quia illud non nominat. Et indè de stylo Cõcilii imperitus est. Nàm privilegia sibi contraria revocat, non alia forma, quàm per clausulas generales, *non obstantibus, non suffragantibus &c.* vel, aliquid statuendo, cui illa repugnent; sensus decretorum est obvius. Deindè sat est, ut Pius IV. *Constit. In Principis* 94. *Bullar. tom.*2. omnia, & singula privilegia, quibusvis, & quacumque forma antè Concilium concessa revocet, dum Concilio adversantur, vide sup. *c.*31. *num.*30.

7 Secundò dixit, nec Greg. neque Urbanum Concilio derogare: ex quo arguit privilegium ab illis datum Jesuitis, & Minoribus, ut suprà, non adversari Concilio. Sed neque hoc ad rem est. Nàm, cùm in eo auctoritas Sedis Apostolicæ, non solùm tacitè, ut in omnibus Oecumenicis Conciliis, sed etiam expressè, & nominatim præservata fuerit, ut ex *sess.*25. *cap.*21. *de refor.* nòn est opus Tridentino specialitèr derogare, sed satis est, ut Romanus Pontifex statuat contrarium ejus, quod Concilium disponit, ut per Fagnan. in 5. ad *cap. ex parte il* 2. *de privil. num.*26. quòd sępius censuit S. C. Concili, & decidit Rota in *una Pensionis S. Angeli* 16. *Decembr.* 1594. apud eundem in 3. ad *cap. Nulla de concessione praeben. num.* 86. Atque ità cum Concilium, & Cõnstitutio Apostolica conciliari non possunt, standum est Constitutioni ad text in *cap. Licet de constit. in* 6.

8 Tertiò dixit. Privilegia Regularium plurièş fuisse à Sede Apostolica confirmata. Utiq; At semper cum clausula *modò sint in usu, nec revocata, & Tridentino non adversentur*. Assertum autem privilegium Tridentino adversari est manifestũ: *d.c.*8. nàm contrarium disponit. Deindè, natura confirmationis est, nihil de novo concedere, sed concessa roborare, & præservare privilegium, si adsit; aliàs inutilitèr fuissent privilegia revocata. Proptèr quòd certum etiam est, mentem Pontificum, dùm privilegia communicant, esse ea non communicare, quæ aliàs sublata fuerunt, licèt alicui subindè fuerint de novo specialitèr concessa.

Tandem testatur de praxi. Sed hæc non est communis. Et ubi est, cum errore juris. Credit denique Castaingo, Roderico,

rico, & Portello. At duo posteriores à Curia distantes scripserunt. De primò ipse ferat judicium ex Indice Librorum prohibitorum. Hinc potest videri Gonzalez in 1. *tit.* 11. *cap.*3. *num.*7. referens privilegia data antè Tridentinum per Concilium esse sublata.

9 Ordinatus itaquè extrà tempora absque Apostolica dispensatione recipit Characterem, *c. consultationi de temp.Ord.* sed executionem Ordinis non habet: cùm ipso facto suspensionem incurrat, ut in Const. Pii II. *Cùm ex Sacrorum* 7. *Bull. tom.* 1. Non ad tempus, ut nonnulli dixerunt, sed usque dum per absolutionem habilitetur.

10 Quæ pœna ex d. Constit. incurritur, etiam ab ordinato *absque dimissoriis, & ante legitimam ætatem*. Qui à suspensione non liberatur ex hoc præcisè, quòd ad ætatem legitimam accesserit, sed est necessaria absolutio, & clavium potestas. Hæc namquè suspensio est perpetua, tamdiù durans, quamdiù absolutione tollatur. Constitutio enim loquitur sine temporis præfinitione, Piasec. *prax.par.*1. *cap.*1. *art.*4. *num.*2.

An autem suspensio sit tantùm ab Ordine malè suscepto: an etiam ab aliis anteà legitimè receptis? A receptis dūtaxat, non servatis requisitis ab jure, ex Trid. *sess.*14. *cap.* 2. *de refor.* ubi de promoto absque dimissoriis statuitur remanere suspensum ab executione Ordinum sic susceptorum. Qua phrasi utitur etiam *sess.*23. *d. cap.* 8. Pignatell. *tom.*10. *consult.*159.*n.*27. contrà Tamburinum *lib.*7. *de ord. cap.*12. §. 1. *num.* 19.

Constitutio Pii non comprehendit promotos ad Minores Ordines contra ejus dispositionē; Nàm loquitur expresè de promotis ad Sacros Ordines, Piasec. *cit.nu.*3. At jura posteriora, etiam promotis ad Ordines Minores, non servatis servandis suspensionem imponunt. Legendum Tridentinum *d.sess.* 14. *cap.*2. & Constitutio Urb. VIII. *Secretis* 35. *Bullar. tom.* 4. ac Const. Innocentii XII. *Speculatores, edita pridiè nonas Novembr.*1694.

11 Ignorantia tamen, modò non sit affectata, excusat à Suspensione; Quemadmodum à quavis alia censura, ut alibi dixi. Undè suspensus non est, qui bona fide Dimissorias falsas recipit à viro bonæ opinionis, & vigore illarum promovetur: nec, qui credens testimonio parentum, ante legitimam ætatem Ordines suscipit ex traditis à Quaranta *Bullar. v. Quibus specialitèr examinatis*, & Monacell. *form. par.* 2. *form.*3. *tit.* 13. *num.*25. Barbos. in Trid. *sess.*23.

12 Ætas non à tempore conceptionis, sed ab hora nativitatis computatur, juxtà descriptionem, quàm tradit Bald. *lib.*5. *cons.*19. *à n.*3. Apud quem ætas aliud non est, quàm quædam temporis mensura, à nativitate usque ad obitum recurrens. Indèque non in utero matris incipit, sed in partu initium recipit.

Nec attenditur à die Baptismi, proùt declaravit S. Congr.Conc. apud Fagnan. in 1. *ad cap. Cùm in cunctis num.* 135. *de elect.*

In materia ætatis creditur dicto parentum, & testium, ac libro Parochi, in quo notantur Baptizati, Piasec. *cit. art.*4. *n.*4. Quot autem modis probetur ætas, videri potest Menoch. *de præsump.* 51. *præsumpt.*

Cùm Trid. *sess.*23. *cap.*12. *de refor.* decernit: *Nullus imposterum ad Subdiaconatus Ordinem ante* 22. *ad Diaconatus ante* 23. *ad Presbyteratus ante* 25. *ætatis suæ annum promoveatur*; satis est, ut anni, in quibus ordinari quis debet, sint incæpti, etiam per unum diem, ut est concors Doctorum sententia: nàm si vigesimus secundus est incæptus, verificatur, quòd Ordo, v. g. Subdiaconatus non suscipiatur antè vigesimum secūdum, sed in anno vigesimo secundo, & anno vigesimo primo completo.

In anno bissextili est pro complemento anni computandus etiam dies, qui additur Februario; nàm duo dies eo anno reputantur pro uno, juxtà *l.*3. §. *minorem ff. de minor.* & cap. *quæsivit de verb.signif.* & annus ex additione diei non dicit majus spatium, per Fagnan. in 3. *ad cap. Ad nostram de Regul. num.*26.

13 At dubitatur. An Constitutio Pii comprehendat Regulares?

Negat Sanctoro *Comment. cap.*2. *stat.*7. *conc.*5. Contra quem affirmatur cum Miranda, Barbosa, Quaranta, & Diana *coord. tom.*2. *tr.*5. *resol.*91. *num.* 2. Materia enim Ordinum, de qua loquitur Pius, communis est Clericis tàm Sæcularibus, quàm Regularibus. Maximè, quia Pontifex procedit absolutè, *ut omnes & singuli, qui absque dispensatione*, & in materia favore Sacrorum Ordinum: quos debita

bita reverentia, & legitimis modis debent etiam Regulares recipere. Undè Diana *cit.* testatur de praxi S. Pœnitentiariæ, quæ cum Regularibus absque dispensatione Apostolica alitèr ordinatis dispensat.

14 Quæritur, an suscipiens Primam tonsuram non priùs Confirmatus possit ad alios Ordines licitè sine dispensatione Apostolica ascendere?

R. Quòd ad Ordines de necessitate præcepti prærequiratur Confirmatio, statuitur à Trid. *sess. cit. cap.* 4. *de ref.* ibi: *Prima tonsura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint*. Ratio hujus necessitatis est, quia, cùm per Sacram Ordinationem tradatur ordinato potestas spiritualis, decet, ut priusquàm Laicus eam acquirat, per Sacramentum Confirmationis roboretur, & armetur ad pugnam contra invisibiles hostes, cap. *Spiritus Sanctus de consecrat. dist.* 5. Quarè S. Congr. Conc. aliàs declaravit: *Prima tonsurâ initiatum, non suscepto Chrismate, ac posteà ad Minores Ordines, eo suscepto, esse malè promotum; beneficia minus legitimè acquisivisse, & non posse ad Sacros Ordines ascendere, nisi prævia Sedis Apostolicæ dispensatione*; In qua facti specie stylus S. Pœnitentiariæ est, cùm ità promotis dispensare, Fagnan. in 1. *ad cap. Cum contigat de ætat. & qualit. num.* 96.

15 Quæritur. An non dispensatus ab Episcopo super interstitiis recipiens Ordines, illis non servatis, incurrat suspensionem?

Tridentinum *cap.* 11. *sess.* 23. (ad cujus terminos à Clemente VIII. Const. *Romanum Bull. tom.* 3. fuit reducta illa Sixti V. *Sanctum* 91. *tom.* 2.) nullam suspensionem statuit ipso facto incurrendam ab eo, qui sine dispensatione, non servatis interstitiis, promovetur; Ideò ad dubium negativè cum Diana *cit. tom.* 2. *tract.* 5. *resolut.* 92. *num.* 4. Natali ab Alexandro *tom.* 1. *Theol. Dogmat. lib.* 2. *de Sacram. Ord. art.* 5. *regul.* 11.

15 Peccat tamen gravitèr, qui interstitia non servat, nisi id fiat de licentia Episcopi, per Cabasut. & Abelly; Potestque ab Episcopo suspendi ob violatos Canones, & prohibitionem Ecclesiæ in re gravi. Lex enim Ecclesiæ est, ut aliqua temporis intercapedo ab uno Ordine suscepto ad alium recipiendum intercedat: ut eo tempore ordinandi in inferioribus Ordinibus exerceantur, eorum mores probentur, & instruantur in Clericorum munere, ut ibidem Trid.

Verùm Trid. non taxat quantùm temporis debeat intercurrere ab uno Ordine Minori suscepto ad alium suscipiendum, sed relinquit arbitrio Episcopi, ut innuunt verba textus, *juxtà præscriptum Episcopi*. Hinc conveniens est, ut religiosissimi Antistites intervallum illud definiant, & mensurent à quatuor temporibus ad quatuor tempora, ut saltèm tres menses in probatione in singulis Ordinibus facienda, Clericus perseveret, & in exercendis Ordinibus detineatur.

Paritèr ab Ordine Subdiaconatus ad Diaconatum integer annus debet interponi ibid. *cap.* 13. *nisi aliud Episcopo videatur*. Nec à Diaconatu ad Presbyteratum debet quis ascendere, nisi per annum integrum in Diaconatu ministraverit, nisi proptèr utilitatem, & necessitatem Ecclesiæ Episcopus dispenset. Per saltum ordinatus, suscepto nimirum Ordine superiori, antequàm suscipiat inferiorem, ex Trid. *d. sess.* 23. *cap.* 14. suspensione ligatur.

Hinc ad rem notare non gravabor, quòd in Decreto Innoc. XII. edito 14. *Decemb.* 1693. super moderatione Indultorum extra tempora, hæc ponitur clausula: *Censuit Episcopos ad eorum executionem non astringere, sed illam semper ipsorum arbitrio, onerata eorundem conscientia, relinquere*. Ex qua habetur, quòd cum Clerici Sæculares, vel Regulares obtinent Indulta, ut possint extrà tempora, & tribus diebus Festivis ad Sacros Ordines promoveri, & intercapedo inter unum, & alterum Ordinem relinquitur arbitrio Episcopi, hoc arbitrium debet esse ab jure regulatum. Et cùm jus præscribat integrum annum interstitiorum inter unum, & alium Ordinem Sacrum: Episcopus *per arbitrium* illud relaxando, curet, ut inter unum, & alium Ordinem interpollatio intercedat trium saltem, aut quatuor mensium: nè nimiâ indulgentiâ gravet suam conscientiam: quam Papa, gravatam esse voluit. Nisi justa, & rationabilis causa alitèr esse agendum proponat. Ità Monacell. *form. cit. for.* 4. *n.* 38.

16 Facultas dispensandi in interstitiis est ità Episcopis propria, ut quoquè Regulares ab ipsis debeant super eis dispensationem recipere; Nàm eorum Superiores super eo dispensare

non possunt. Concilium enim *d cap.11.* Episcopi judicio relinquit. Et S.C. Conc. censuit; *Superiores Regulares non posse dispensare supèr intèrstitiis Regularium ordinandorum, sed id pertinere ad Episcopum ordinantem; qui tamen quoad causam dispensationis judicium formare debet ex attestatione Superiorum Regularium,* Piasec. *cit. art.9. num.* 8. Atque ità Superiores possunt solùm supplicare, & necessitatem exponere.

17 Quæritur. An Regularis promotus ad aliquem Ordinem sine Dimissoriis proprii Prælati, Provincialis, vel Generalis sit ab executione Ordinum ipso facto suspensus?

Resp. Affirmativè; tùm ponderata Constitutione Pii II. de qua suprà *nu.* 13. tùm consideratis Decretis Trid. *seff.*14. *cap.2. de ref.* ibi; *Absque sui proprii Prælati expresso consensu, aut Litteris Dimissoriis ad aliquos Sacros, aut Minores Ordines, vel Primam-tonsuram promovere, seù ordinare valeat. . . . . . . Talitèr verò promotus ab executione Ordinum sic susceptorum, donec suo Prælato visum fuerit, ipso jure sit suspensus.* Et *d.c.* 8. requiruntur commendatitiæ sui Ordinarii, quibus probitas, & mores promovendi commendentur.

18 Proprius Prælatus, & Ordinarius Regularis, quoad hunc effectum concedendi Dimissorias, & Commendatitias est Provincialis, vel Generalis, juxtà Decretũ Clementis VIII. relatum suprà *num.* 2, prout etiam notavit Sanctoro *cit.* Gobat, *cit. tract.*8. *cas.*11. *num.*418.

19 Dimissoriæ autem debent continere non solùm commendationem, seù testimonium de legitimis natalibus, ætate, & moribus; sed etiam de scientia, & idoneitate ordinandi, ad text. Trid. *seff.* 23. *cap.3. cap.8. & cap.12. de refor.* Propterea, qui dimittitur, priùs examinari debet super habilitate ad Ordines suscipiendos, ut docet Piasec. *cit. cap.* 1. *art.* 2. *num.*17.

Quarè si Provincialis, vel in Dimissoriis, aut distinctis Litteris non testaretur de probitate, & moribus promovendi, esset hic ab executione Ordinum sic susceptorum suspensus, donec suo Ordinario expedire videretur, ad text. Trid. in *d. cap.*8.

20 Quapropter Regularis, qui accipit Indultũ à Sede Apostolica, ut ad Presbyteratũ, v.g. promover possit *à quocunq; Antistite ritè, & canonicè promoto, gratiam, & communionem S. Sedis Apostolicæ habente* (hoc est, qui non sit excommunicatus, vel suspensus, vel interdictus, ut explicat *Glos. in cap. Veniens de præscript. in verb. Gratiam Sedis*) licèt non egeat Dimissoriis Provincialis, quia Papa ipse dat licentiam, & dimittit; eget tamen Litteris commendatitis, & testimonio de vita, & moribus, ut expressè Trid. *eod. cap.*8. ibi: *Quòd si quis ab alio promoveri petat, nullatenùs id ei, etiam cujusvis generalis, aut specialis rescripti, vel privilegii prætextu, etiam statutis temporibus permittatur: nisi ejus probitas, ac mores Ordinarii sui testimonio commendetur: si secùs fiat ordinans à collatione Ordinum per annum, & ordinatus à susceptorum Ordinum executione, quamdiù proprio Ordinario (Episcopo) videbitur expedire, sit suspensus.*

21 Qua suspensione paritèr ligatur, si etiam cum illis Litteris ad Ordinem promoveatur ab Episcopo Titulari ex definitis à Trid. *seff.*14. *cit. cap.* 2. ubi Titularium Episcoporum potestas quoad Ordinum collationem restringitur, Nisi Episcopus Diœcesanus habens Populum, & Clerum licentiam daret, ut ad Ordines promoveret, juxtà Trid. *seff.*7. *cap.*11. *de ref. ex* Pignatello *tom.*10. *consult.*158. *num.*20.

22 Sed difficultas est, an Dimissoriæ & Litteræ commendatitiæ concedi debeãt à Provinciali originis, vel domicilii?

Provincialis originis ille dicitur, qui præest Provinciæ, in qua Religiosus per annum in probatione stetit, & professionem emisit; Domicilii verò, qui regit Provinciam, in qua Religiosus manet de Familia.

Quando Provincia originis est etiam domicilii, Dimissoriæ, & Testimoniales Litteræ concedi debent ab illius Provinciali: cùm verò ordinandus à Provincia originis ad aliam à Generali destinatur, & in ea, vel ratione studii, aut alterius negotii de familia constituitur, tunc à Provinciali domicilii debent eæ Litteræ procedere: sed nonnisi, requisito priùs Provinciali originis, ut ab eo instruatur, an aliquid habeat, & sit, propter quod promovendus impediatur, quin ad Ordines ascendere valeat. Ità enim plura evitantur, & cautela operatur, ne indigni ad Ordines assumantur. Ac in praxi in pro-

mo-

movendis Regularibus servantur statuta ab Innoc. XII. in d. Const. *Speculatores 44. Bullar.* Firmiani, in qua, licèt non fiat Regularium mentio, congruum tamen est, ut Prælati Regulares in concedendis Dimissoriis, & Litteris commendatitiis ad ibi statuta respiciant, &, servata proportione ad dicta de Clericis Sæcularibus, in eis dandis se dirigant.

23 In Constitutione autem inter alia hæc sunt: *Hac generali nostra, & perpetuò valitura Constitutione decernimus, & declaramus. Nulli Episcopo, seù cujusvis loci Ordinario, tametsi Cardinalatus honore fulgeat, licere exterum quempiam, ac sibi ratione originis, seù domicilii, juxtà modum inferiùs declarandum, legitimè contracti non subditum, ad Clericalem tonsuram promovere, cujusvis Beneficii Ecclesiastici ei statìm, ac Tonsurâ hujusmodi insignitus fuerit conferendi, seù, ad quod is à Patronis jā præsentatus, seù nominatus fuerit, prætextu, etiāsi Beneficium prædictū de novo ea expressè adjecta lege fundatū fuisse cōstiterit, ut quis immediatè post Clericalē charactere̅ susceptum ad illud instituatur; prætereà Clericum, qui legitimè jam à proprio Episcopo ad eamdem Clericalem Tōsuram, seù etiam ad Minores Ordines promotus fuerit, non posse ab alio Episcopo ratione, ac titulo cujuscumque Beneficii in illius Diœcesi obtenti ad ulteriores Ordines promoveri, nisi antè eorundem susceptionem Testimoniales Litteras proprii Episcopi, tàm originis, quàm domicilii super suis natalibus, ætate, moribus, & vitâ sibi concedi obtinuerit, easque Episcopo ordinanti in actis illius Curiæ conservandas exhibuerit.*

24 *Licèt verò Clericus ratione cujusvis Beneficii in alia Diœcesi obtenti subiici dicatur jurisdictioni illius Episcopi, in cujus Diœcesi beneficium hujusmodi situm est, eam tamen de cætero hac in re inconcussè servari volumus regulam, ut nemo ejusmodi subjectionem ad effectum suscipiendi Ordines acquirere censeatur, nisi Beneficium prædictum ejus sit redditus, ut ad congruā vitæ sustentationem, sivè juxtà taxam Synodalem, sivè, ea deficiente, juxtà morem Regionis pro promovendis ad Sacros Ordines, detractis oneribus, per se sufficiat, illudque ab ordinando pacificè possideatur, sublata quacumque facultate supplendi, quod deficeret fructibus ejusdem Beneficii cum adjectione Patrimonii, etiam pinguis, quod ipse ordinandus in eadem, seù aliâ quavis Diœcesi obtineret; ac Episcopus sic ordinans, tàm de prædictis testimonialibus Litteris, quàm de redditu beneficii hujusmodi expressam in consueta collatorum Ordinum attestatione mentionem facere debebit.*

25 *Cæterùm subditus ratione originis is tantùm sit, ac esse intelligatur, qui naturalitèr ortus est in ea Diœcesi, in qua ad Ordines promoveri desiderat: dummodò tamen ibi natus non fuerit ex accidenti, occasione nimirùm itineris, Officii, Legationis, Mercaturæ, vel cujusvis alterius temporalis moræ, seù permanentiæ ejus Patris in illo loco, quo casu nullatenùs hujusmodi fortuita nativitas, sed vera tantùm, & naturalis Patris origo erit attendenda. Quòd, si quis tanto temporis spatio in eo loco, in quo ex accidenti, sicut præmittitur, natus est, moram traxerit, ut potuerit ibidem canonico aliquo impedimento irretiri, tunc etiam ab Ordinario ejus loci Litteras Testimoniales, ut suprà, obtinere, illasque Episcopo ordinanti per eum in collatorum Ordinum Testimonio similitèr recensendas præsentare teneatur.*

At, si Pater in alieno loco, ubi ejus filius natus est, tamdiù, ac eo animo permanserit, ut inibi verè domicilium de jure contraxerit, tunc non origo Patris, sed domicilium per Patrem legitimè, ut præfertur, contractum pro ordinatione ejusdem filii attendi debeat.

26 *Subditus autem ratione domicilii ad effectum suscipiendi Ordines, dumtaxàt censeatur, qui, licèt alibi natus fuerit, illud tamen adeò stabilitèr constituerit in aliquo loco, ut, vel per decennium saltèm in eo habitando, vel meliorem rerum, ac bonorum suorum partem, cum instructis ædibus in locum hujusmodi transferendo, ibique insupèr per aliquod considerabile tempus cōmorando, satis supèrque suum perpetuò ibidem permanendi animū demonstraverit; & nihilominùs ulteriùs utroq; casu se verè, & realitèr animū hujusmodi habere jurejurādo affirmet. Si quis tamen à propria originis loco in ea ætate discesserit, qua potuerit alicui canonico impedimento obnoxius effici, etiam Ordinarii suæ originis Testimoniales Litteras, ut suprà, afferre debebit, ac de illis expressa similitèr mentio in susceptorum Ordinum Litteris facienda erit.*

27 *Ad hæc nullus Episcopus, alienæ Diœcesis subditum familiarem suum ad ali-*

quos Sacros Ordines, vel etiam Primam tonsuram promovere, seù ordinare præsumat absque ejus proprii, originis scilicet, seù domicili Prælati Testimonialibus Litteris, ut suprà, & nisi ad præscriptum Coniclii Tridentini sess. 23. cap. 9. de ref. Familiarem per integrum prædictum, & completum triennium in suo actuali servitio secum retinuerit, ac suis sumptibus aluerit; Beneficium insupèr, quod ei ad vitam sustentandam, juxtà modum superiùs præfinitum, sufficiat, quacumque fraude cessante, statìm, hoc est, saltèm intrà terminum unius mensis à die factæ ordinationis, re ipsa illi conferat, ac Ordinationis hujusmodi Testimonio expressam itidē Familiaritatis, ac Litterarum prædictarum mentionem facere teneatur.

28 *Porrò, ut quicumque fraudibus aditus omninò præcludatur, volumus, & Apostolica auctoritate statuimus, ut Episcopus quilibet suos ratione originis, sivè domicilii subditos Clericos quoscūq; ab alienis Episcopis, quavis authoritate, etiam cum suis commendatiis Litteris promotos, nedū ad formam Concilii Tridentini supradicti sess. 14. cap. 3. de ref. quoad scientiam examinare valeat, verùm etiam Ordinem eis collatorum Testimoniales Litteras, gratis tamen, recognoscere, ac diligentèr perquirere, an quoad illos præsentis Constitutionis forma, & dispositio adimpleta fuerit, assignato sic promotis termino competenti, ei magis benevisso, ad docendum de ejusmodi adimplemento, itaùt quos, & termino elapso, id minimè præstitisse compererit, à susceptorum Ordinum exercitio, si ità, & quamdiù ei expedire videbitur, suspendere, illisque, ne in Altari, aut in aliquo Ordine ministrent, interdicere possit.*

29 *Ità verò præmissa omnia, & singula perpetuò, ac inviolabilitèr observari, atque adimpleri volumus, ut siquidèm in iisdem præmissis, seù eorum aliquo secùs fiat, Ordinans quidem à collatione Ordinum per annum, ordinatus verò à susceptorum Ordinum exequutione, quamdiù proprio Ordinario videbitur expedire, eo ipso suspensus sit, aliisque insupèr gravioribus pœnis pro modo culpæ nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis arbitrio infligendis uterque subjaceat &c.*

30 Quæritur, Titius conversus obtinet facultatem per Litteras in forma Brevis, transeundi à statu Laicali ad Clericatum, & se promovere faciendi ad omnes Sacros Ordines, *de licentia tamen suorum Superiorum*: petitur, quorum Superiorum licentia esse debeat? & quatenùs absque illa Ordines recipiat, sit ab executione Ordinum suspensus?

Resp. Licentia debet obtineri à Generali, & Provinciali, ex declaratione Sacræ Congregat. negotiis Regularium præpositæ, quæ de mandato Urbani VIII. *declaravit, clausulam* de licentia Superiorum *in Brevibus prædictis appositam, esse intelligendam de Generali Ordinis, & Provinciali Oblatorum hujusmodi, itaùt pro eorundem Brevium executione requiratur utriusque licentia, & consensus. 2. Augusti* 1630. apud Peyrinum *cit. qu. 3. cap. 1. §. 5. num. 149.*

Quâ formâ non observatâ à quodam Religioso Minimo, eadem Sac. Congr. apud eundem *in formular. regul. litera* O. *cap. 6. num. 5.* eum suspendit ab Ordinum exercitio, ut infrà. *In Causa Fr. Ludovici Picconi oblati Ord. Minimor. qui obtenta facultate per Litteras in forma Brevis transeundi à statu Laicali ad Clericalem, & se promoveri faciendi ad omnes Sacros, etiàm Presbyteratus Ordines, de licentia tamen suorum Superiorum, se promoveri fecit ad dictos Ordines ab Episcopo Caprularum, non solùm absque licentia Patris Generalis, verùm ipso contradicente, licèt Episcopus prædictus asseruerit illum promovisse vigore dicti Brevis, ac de licentia Nuntii Apostolici Venetiarum, & Provincialis Provinciæ dicti Fr. Ludovici*: Sac. Congreg. *Card. Negotiis Regularium Præposita, Eminentissimo Gyptio referente, censuit prænominatum Fratrem Ludovicum Piccinium suspendendum, prout præsentis Decreti virtute suspendit ab executione suarum Ordinum arbitrio Sac. Congregat. die* 18. *Novembr.* 1633.

Attendant itaque Superiores in similibus literis tenorem rescripti, & non permittant, quod indigni, & illiterati, relicto humilium statu, ad Clericalem, & hinc ad Sacerdotium ascendant.

31. Novitii ad Sacros Ordines promoveri non possunt, ut expressè *in Constitut. Romanus Pontifex 75. B. Pii V. Bullar. tom. 1.* Ordinati carent executione Ordinum, sic susceptorum; aliasque pœnas incurrunt Romano Pontifici reservatas, ut in Constitutione: quæ intelligitur tàm de non professis, quàm nul-

litèr

litèr professis. Quoniàm de iis loquitur, qui licitè, & liberè ad Sæculum possunt redire. Atque ità, qui contrà validitatem suæ professionis reclamat, ad Ordines non est promovendus, nisi constito de validitate. Religiosi tamèn Societatis Jesu post emissa tria vota simplicia promoveri possunt, quia pro tunc sunt verè Religiosi, ut in const. *Ascendente* 89. Gregorii XIII. ibid.; & Ordinari possunt ad titulum Religiosæ paupertatis.

32 Quis autèm absolvat Regularem contrà jura extrà tempora ordinatum, ante ætatem, absque Dimissoriis, vel per saltum, & super irregularitate dispenset, si, suspensione durante, ministraverit?

In Ordine Minorum videtur posse Generales, vel Provinciales, juxtà *const. Virtute conspicuos* Clementis IV. *la 4. Bull. tom. 1. & const. Regimini* 7. Sixti IV. *& const. Sacri* 19. *Bulla aurea nuncupata* ibidem. Et concordant DD. asserentes eos habere in suos Subditos auctoritatem quasi Episcopalem. Diana *cit. tom. 7. tract. 1. resol.* 297. Sanctoro *statut.* 14. §. *probatur secundo specialitèr,* Peyrin. *de privileg. Regul. ad const. Pyrrhi num.*46. Ideoque id in suos Subditos possunt, quod Episcopi in proprios. Sed Episcopi vigore *cap.6. sess.* 24. *de refor.* possunt suos Subditos in foro conscientiæ absolvere ab omnibus casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis: & in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto occulto provenientibus, exceptâ ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad Forum contentiosum, dispensare. Quæ facultas fuit à B. Pio V. ampliata ad Prælatos Ord. Prædicatorum *const. Romani* 132. *Bullar. tom.*2. de qua cæteri Regulares cum ipsis communicantes in privilegiis participant.

Occultum autèm dicitur, quod probari non potest: undè, ubi delictum potest per duos testes probari, occultum non est, nec absolutus est tutus in conscientia, ut ex Sac. Congregat. Concil. quæ ad dubium. *An absolutus, & dispensatus à proprio Episcopo in materia delicti perpetrati coràm duobus, vel tribus testibus, quod tamen non fuit notorium, esset tutus in conscientia?* Respondit *non esse tutum, quia Concilium utitur termino occulto, quod propriè loquendo est illud, quod probari non potest*. ut apud Fagnan. in 1. *ad cap. requisivit de Ord. ab Epis. n.*38., & verba Concilii debent accipi secundum proprietatem. Quod repetit in 3. *ad cap. vestra num.* 127. *de cohabit. Cleric., & Mulier.*

Prætacta sunt, quæ probant esse hujusmodi facultatem in Superioribus Regularibus. Quos moneo, ut videant, quid in specie à Sancta Sede post Concilium Tridentinum acceperint; nàm privilegia, quæ contraria sunt Decretis Tridetini, ab eodem revocantur, ut alibi dixi. Sciant quòd suspensio ordinati ab alio Episcopo absque sui Superioris Commendatitiis, vel Dimissoriis est reservata proprio Ordinario, Trident. dd. *sess.* 14. *cap.*2. *&* 23. *cap.*8. Cum promotis per saltum si non ministraverint *cap.* 14. concedit Episcopo, ut cum legitima causa possit dispensare.

Cautè itaque procedant. Et conformentur stylo Romanæ Curiæ: in qua, teste Peyrino *ad const* 1. Julii II. *num.* 36. praxis, & usus est, ut etiam Regulares ordinati ante tempus sine Dimissoriis, & absq; dispensatione extrà tempora; vel per saltum, absolutionem, & respectivè dispensationem petant à Sacra Pœnitentiaria; stylus autem Curiæ facit jus, & operatur, ut contrà ipsum gesta non valeant *cap. ex litteris de const. cap. quàm gravè de crim. fal.*

33 Dubitari solet de quo verificetur, quòd Ordines furtivè susceperit?

Resp. De eo, qui contrà Canonum instituta (de quo in *cap. quando* 24. *dist.*) per dolum ad Ordines accesserit. Unde dicitur furtivè ordinatus I. Qui sine Dimissoriis ordinatus fuit, vel eas in substantialibus vitiavit: ut, si in directis Episcopo Diæcesano, hujus nomine abraso, apponatur Lucanus. Si concessæ pro Ordinibus solùm Minoribus extendantur ad Sacros. Si concessæ Paulo, nomine mutato, illis uteretur Franciscus. II. Cùm quis per fraudem sine examine se ordinari curavit *cap. extrà conscientiam* 64. *dist.* III. Cùm quis cum aliis intrusus fuit, ignaro Episcopo, Gonzalez *in* 5. *tit.* 30. *cap.*3. *num.*2. Monacell. *cit. form.*1. *n.* 3. His, & similibus modis dicitur, quis furtivè, & per dolum ordinatus.

34 Promoveri ad S. Ordines non debent Clerici Sæculares, quamvis aliàs idonei, nisi sibi legitimè constiterit eos pacificè possidere Beneficium Ecclesiasticum

sticum, quod sibi ad victum honestè sufficiat: sed, dum necessitas, vel commoditas Ecclesiæ Episcopi judicio aliud exegerit, potest hic ordinare, etiã obtinentes patrimonium, sed prævio examine, quòd verè illi patrimonium possideant; & tale sit, quòd eis ad vitam sustentandam sit satis, Trident. *sess.* 21. *cap.* 2. *de reformat.*

35 At quid, si titulus Patrimonii hac conditione constitueretur: *donec*, & *quousque provisus fueris de Beneficio Ecclesiastico, aut aliunde habueris, unde commode sustineri valeas, quo casu eveniente, Patrimonium redeat ad me absque alia declaratione?*

Dicitur, quòd, posita etiam purificatione conditionis per acquisitionem Beneficii, vel aliorum bonorum ad sensum d. clausulæ, non extinguitur titulus Patrimonii antea assignati; sed necesse est, ut ab Episcopo, vel ejus Vicario Generali in locum Patrimonii subrogentur Beneficium, vel bona per ordinatum acquisita, ut declaravit Sac. Congregat. Concilii 21. *Julii* 1687. & *in Senogallien.* 20. *Junii* 1705. *ad* 4. *Monacell. cit. num.* 18.

36 Sed quid etiam de B. ordinato cum titulo fiduciario, hoc est, cũ pacto, & conventione occulta ordinationi præmissa de restituendo Patrimonio A postquàm B. Ordinatus fuerit?

Dicitur, quòd promissio à B facta A est invalida. Nã sine licentia Episcopi, & non adhibitis cautelis, de quibus ibid. Trid: non potest Patrimonium, ad cujus titulum quis ordinatur, distrahere, vel alienare; unde pactum illud habetur pro non adjecto, quia contrà jus Monacell. *cit. num.* 5. Quo loco plures refert Sac. Congreg. resolutiones spectantes ad promovendos, vel promotos ad titulum Beneficii, vel Patrimonii.

37 Ordinari, & ad Ordines promoveri non debent Irregulares, aut censurâ aliquâ Ecclesiasticâ ligati *cap. sæpius de temp. Ord. cap. cum illorum de sent. excomm. in 6.* Unde cum notitia irregularitatis adeò utilis sit Clericis nonnulla hic summariè adnotata dictis subnecto.

S. UNICUS.

Irregularitas.

1 Itaque Irregularitas aliud non est, quàm *impedimentum Canonicum Ordines suscipiendi, aut susceptos exercendi*. Dicitur *Canonicum*, quia est à Canonibus statutum: proptereà nulla Irregularitas incurritur, nisi in casibus à jure expressis, *per text. in cap. Is, qui de sent. excomm. in 6.* In jure verò imponitur, cum dicitur: *non potest esse: vel non sit Clericus: ad Clericatum non promoveatur: non ministret: non celebret: sit Irregularis.*

Impedit irregularitas susceptionẽ Ordinũ licitam, sed non validam; quia Irregularis validè ordinatur; dum cætera necessaria non desint.

Sub hac voce *Ordines* comprehenditur, etiam Prima Tonsura. Circà quam controversia est intèr Theologos, & Canonistas, an sit Ordo: negant illi: affirmant isti: res est sub lite. Quæstio magistralitèr, & resolutivè pro Canonistis tractatur à Fagnano in 1. ad *cap. cum contingat de ætat., & qualitat.* per totum Sed, relicto disputationi articulo, hoc est certum, quòd per Primam Tonsuram quis à statu Laicali transit ad statum Clericalem, & efficitur Clericus *cap. Duo sunt* 12. *quæst.* 1., & venit Clericorum appellatione Glos. *in Clement.* 2. *in ver. Clericus de vit., & honest. Cleric.* Et gaudet omnibus prærogativis, & privilegiis Clericalibus, ut in *Pontif. Roman.* Clementis VIII. *tit. de Clerico faciendo*; ubi Episcopus Tonsuratos hisce verbis alloquitur: *Filii charissimi, animadvertere debetis, quòd hodie de Foro Ecclesiæ facti estis, & privilegia Clericalia sortiti.* Atque ità non debent eâ Irregulares initiari.

Ex duplici titulo nascitur, & consideratur irregularitas 1. ex *Defectu*: 2. ex *Delicto*. Irregularitates ex Defectu sunt.

I. Ex Defectu rationis.

2 Ex hujusmodi defectu sunt irregulares 1. Energumeni, *cap. maritum* 33. *Dist.* qui, licèt sint sanati, remanent irregulares, nec promoveri possunt, nisi obtineant dispensationem à Sede Apostolica, S. C.

Con-

Conc. 12. *Febr.* 1689. Cæterùm si quis erat promotus, priusquàm à Dæmonio obsideretur, potest Episcopus permittere, ut celebret, facto priùs experimento liberationis: quod integro anno est probandum cap. *Communitèr d. dist.*

3 II. Amentes ibid. de quibus eodem modo discurritur. Si agitur de eo, qui ante furorem, & dementiam Ordines suscepit, potest Episcopus Ordinũ exercitiũ concedere, dum sibi constiterit priùs per notabile tempus ad mentem rediisse. Si verò agitur de promovendo, Episcopus nullo modò dispensat, sed recurrendum est ad Sedem Apostolicam, Fagnan. in 1. *ad cap. Eam te de ætat. & qualit. num.*47.

4 III. Epileptici, seù laborantes morbo caduco, cap. *Nupèr 7. qu.3.* Cum quibus, dum morbus supervenerit Ordini, adhibenda est cautela, sicut cum prioribus. Si verò Clericus semel levi Epilepsiâ fuerit affectus, & deindè per plures annos signa ampliùs dicti morbi non dederit, poterit promoveri. S. Congr. Conc. *in Tudertina* 19. *Julii* 1704. Monacell. *d. for.* 3. *tit.*13. *par.*2. *num.*36.

5 Ad defectum mentis reducuntur etiã Illiterati, c. *Illiteratos dist.*36. & Neophiti, hoc est, qui ab Idololatria, vel Mahumetismo, aut Judaismo recentèr conversi, in adulta ætate baptizati fuerunt, donec fuerint instructi, & probati, cap. *Quoniam 61. dist.*

II. Ex defectu famæ.

6 Defectus famæ, qui irregularem efficit, reperitur. I. In Comædis, & Histrionibus, aliisque, *qui in scæna lusisse dignoscuntur*, d. cap. *Maritum*. II. In iis, qui usuras accepisse in judicio convincuntur, vel simoniam commiserunt, aut mortalia crimina publicâ pœnitentiâ defleverunt, d. cap. *Maritum.*

III. In iis, qui commiserunt crimina, quæ infamiam inferunt, & de quibus expresè tex. in cap. *Infames 6. qu.*1.

III. Ex defectu lenitatis.

7 Lenitatis, seù mansuetudinis defectus in iis reperitur, qui directè, vel indirectè ad alicujus mortem, vel mutilationem ex suo officio, sivè justè, sivè injustè cooperati fuerint, ut sunt. I. Milites, etiam in Bello decertantes.

II. Causidici, qui causas criminales agũt.

III. Judex, qui reos dãnat capite, vel mutilatione: hoc est, separatione membri habentis officium distinctum in corpore, ut est manus, pes, nasus, oculus &c. Modò effectus sententiæ sequatur, aliàs non est irregularis. Sac. Congr. Conc. *in Cesenaten.* 1615. Monacell. *cit. tit.* 13. *form.* 3. *num.* 35.

IV. Testes iisdem in causis, Accusatores, Notarii, Lictores, Satellites, & Carnifex, ad text. in cap. *Aliquanto*, 51. *dist. cum sua glos.* Hi omnes prohibentur promoveri, Ecclesia enim à sanguinis effusione abhorret.

8 Excipitur, si accusator sit in causa propria, & expresè protestetur se nullam intendere mutilationis, aut mortis pœnam, cap. *Prælatis de homicid. in 6.* Protestatio enim operatur, ut dicatur agere civilitèr. Qua protestatione præmissa, & non aliàs Clerici possunt esse accusatores.

9 Sequitur. I. Quòd irregularis non est Sacerdos, qui, ut impediat, ne flagitia grassentur, suadet Principi, ut Legem ferat, quæ certorum criminum reos aut morte, aut mutilatione castiget. Siquidem ex hujusmodi consilio non est causa mortis, nec ipsam consulit, sed solùm bonum Reipublicæ: proxima causa est malitia hominum flagitiosorum.

10 II. Nec est irregularis Confessarius, qui renuit in confessione Judicem absolvere, qui non vult flagitiosos, proùt Lex jubet, pœnâ capitis damnare; modò tamen generatim loquatur, præcipiendo Judici, ut puniat secũ dum Legem, neque directè pœnam mortis recenseat.

IV. Ex defectu libertatis.

11 Servi, seù Mancipia nunquam ordinari debent, nisi priùs à Dominis manumissi fuerint, c. *de servorum de serv. non ordinand.* Nec promoveri debent, qui militiæ adscripti sunt, nisi priùs discessionem obtinuerint, cap. *Designata*, cap. *Si quis* 51. *dist.* Ratio est, quia illi homines non sunt juris sui; ac proindè Ecclesiæ obsequio mancipari non possunt.

Itèm, qui adhuc publicis ratiociniis tenentur, prohibentur Ordines suscipere, antequam hujusmodi ratiociniis fecerint satis, *cap. Prætereà* 51. *dist. & tot. tit. de obligat. ad ratiocin.*

V. De defectu significationis, seù Sacramenti.

12 Defectus significationis Sacramenti Matrimonii (quod significat unionem Christi cum Ecclesia, quæ est unica, perpetua, & incorrupta ejus sponsa) in Bigamis reperitur, dividentes in plures suam carnem; sivè bigamia sit *realis, & vera*, ut est in eo, qui duas successivè uxores duxit; sivè *interpretativa*, quæ reperitur in viro, qui cum vidua contraxit: aut, quomodocumque ab altero corruptam duxit; aut, cum virgine quidèm nupsit, quæ post nuptias cum altero adulterata est, si tamen post adulterium eam cognoverit, non verò, si reliquerit intactam; sivè etiam *similitudinaria*, ut est in eo, qui post emissum solemne votum castitatis in approbata Religione, aut susceptum Sacrum aliquem Ordinem, sivè validè, vel invalidè nupsit. Bigamia itaque aditum ad Ordines præcludit. d. cap. *Maritum*, & *cap. Curandum 34. dist. & tot. tit. de bigamis*.

13 Observandum Bigamiam non contrahi, nisi per matrimonii consummationem. Undè vir, cujus uxor obiit post matrimonium ratum, sed non consummatum, nulla ratione est bigamus (licèt illa priùs alterius uxor fuerit) ab eo enim non fuit cognita, c. *Valentino 34. dist. & c. Dilectū de bigamis*, & declaravit S.C.C. *in una Burgen. 17. Julii 1686.* Monacell. *cit. n. 33.* De hoc enim non verificatur, quòd carnem suā in plures diviserit, & ità significat unitatem Christi cum Ecclesia per Glos. ad c. *debitum de bigamis in ver. Sacramentum*.

14 Petitur. An sit bigamus, ac proindè irregularis, qui unam conjugem ante Baptismum, & alteram post ipsum habuit?

Resp. Affirmativè, ut expresè textus in c. *Si quis viduam il 1. d. dist.* Neque enim matrimonium in iis, qui etiam ante baptismum bigami fuerunt, potest repræsentare Christi cum Ecclesia unionem. Ad hoc enim requiritur, ut vir sit tantùm unius vir, & uxor tantùm unus uxor, ex D. Thom. in 4. *dist. 27. qu. 3. art. 1. qu. 1*, & non debet in plures suam carnem dividere.

15 Petitur. Quis cum bigamis dipenset, ut ad Ordines possint ascendere?

R. Cabasutius *prax. jur. Canon. lib. 5. c. 19.* dixit Episcopū dispensare cū bigamo ad Minores Ordines, & Beneficia simplicia. Sed hujusmodi facultatem in Episcopis non reperiri, significatur ex Trid. *sess. 23. c. 17. de ref.* jubente functiones Minorum Ordinum esse per Clericos cęlibes exercendas; vel, si eorum non adsit copia, à cònjugatis probatæ vitæ, sed, qui bigami non sint. Itaque, sicùt nequeunt Episcopi dispensare, ut per bigamos, etiam tempore necessitatis functiones Ordinum Minorum exerceantur, ità, nec ut illi ad Ordines Minores ascendant. Undè refert Fagnan. in 1. ad cap. *Supèr eo de bigamis in fin.* Sixtum V. imposuisse C. Conc. ut significaret Episcopo, qui suo subdito verè bigamo Tonsuram Clericalem, & simplèx Beneficium contulerat, esse suspensum à collatione Ordinum.

16 Nec Regulares cum suis subditis bigamis dispensare possunt, ut videre est in *Const. Regimini Sixti IV. 6. & 7. Bullar. tom. 1.* Quarè ad Sedem Apostolicam semper est recurrendum.

VI. Ex defectu natalium.

17 Hic defectus in iis reperitur, qui reprobata à Canonibus conjunctione nascuntur. Quibus prohibitum est Clero adscribi, cap. *Ut filii de filiis Presbyterorum*. Hæc irregularitas tollitur per Religiosam Professionem. Quare professus illegitimè natus fit capax Sacrorum Ordinum, sed non Prælaturarum, sivè Regularium, sivè Sæcularium, ibid. text.

Itèm natus ex soluto, & soluta, qui postmodum legitimè cōtraxerunt, non est irregularis: Filius enim āteà natus per subsequens matrimonium legitimatur, & est habilis ad Ordines, & honores, c. *Tanta cū sua glos. qui filii sint legit.* Piasec. *prax. p. 1. cap. 2. art. 5. num. 12.* Quòd procedit, ut idem observat, si eo tempore, quo genitus fuit, nullum impedimentum reperiebatur in genitoribus ad contrahendum matrimonium. Quoniàm, si pro tunc impedimentum habuerunt, licèt posteà dispensentur super impedimento ad effectum contrahendi, & contrahant, filii adhuc anteà nati manent illegitimi; nisi in dispensatione cum illis quoque fuerit expresè dispensatum.

VII. Ex defectu ætatis.

18 De hoc defectu patet ex d. Const. Pii II. supra *n. 13.* & Trid. *d. sess. 23. c. 12.*

&

& 14. in quibus ætas pro Ordinibus Sacris taxatur.

VIII. Ex defectu membrorum.

19 Ea tantùm corporis vitia, & membrorum defectus arcent à Clericatu, quæ, aut absolutè Ordinis functiones impediunt, ut est cæcitas, *cap. Si Evangelica* 55. *dist.* Aut, quibus efficitur, quòd functiones Ecclesiasticæ ritè, & securè exerceri nequeant: ità habens manus tremulas, ut proindè periculum sit, quòd calix effundatur, celebrare non potest, *argum. ex cap. Consultationibus de Cleric. ægrot.*: & carens pollice Missam non celebrat, *cap. Presbyterum d. tit.* Potest tamen cætera Sacerdotalia Officia obire, ut ibi textus: quod procedit, si ab aliis ei fuerit digitus necessarius abscisus: si enim sua culpa digitum amisisset, nec aliquod Ordinis exercitium ei permittitur, *cap. Qui partem cit. dist.* Vel operantur, ut nisi cum scandalo, & horrore possint functiones Ordinum exerceri: ità carens sinistro oculo celebrare prohibetur, ex *cap. Cum tua de corp. vitiat.* quia caput ad Canonem convertere cum dedecore, & deformitate, compellitur; & proptèr eamdem rationē etiam leprâ laborans, *cap. Tua nos de Cleric. ægrot.* In infirmitate effectus claudus, si tamen non sit adeò deformis, nec egeat baculo ad iter, promoveri potest, *cap. Si quis in infirmitate d. dist.* Quemadmodum ibidem *c. Si quis à Medicis*, *cap. Eunuchus*, *cap. Si quis pro ægritudine*, is, qui, vel à Medicis, vel à Barbaris castratur, promovetur. Clericus autem non fit, qui, vel sibi virilia amputavit, vel amputari permisit, *cap. Si quis abscidit d. dist.* etiam si causâ continentiæ id egerit, aut putaverit se obsequium Deo præstare, *c. Significavit de corp. vitiat.* Nàm nō ferro, sed Religione quærēda est castitas, ut ibi notavit *Glos. in verb. obsequium.* Itèm, qui voluntariè se castrari faciunt, egent dispensatione Sac. Congregat. 15. *Januar.* 1694. Monacell. *num.* 31.

Errant asserentes, quòd castratus, qui vel de jure, vel ex dispensatione ad Ordines promovetur, debeat partem exectam ad collum portare. Quos proindè corrigit *Glos. ad d. cap. Eunuchus in verb. Si in persecutione.*

20 Petitur. *Ad quem spectet facultas dispensandi* in Irregularitatibus, quę proveniunt ex membrorum defectu?

Resp. Ad Summum Pontificem. Nàm hæc est recepta consuetudo, & de praxi constat *d. tit. de corp. vitiat.*

21 De *Irregularitatibus, quæ oriuntur ex delicto.*

Ex isto capite Irregulares sunt.

I Hæretici, Schismatici, & Apostatæ à Fide *cap. Presbyteros* 50. *dist. cap. Qui in aliquo* 51. *dist.*, & *cap. Statutum de haret. in 6.*

II. Ab Hæreticis baptizati, vel aliàs rebaptizati, *cap. Afros.* 98. *dist. cap. Qui in qualibet* 1. *qu.* 7. Excipiuntur parvuli, *ex cap. Placuit* 1. *quæst.* 4. Modò ab Hæreticis baptizentur, non sua voluntate, sed Parentū perfidiâ: & ipsi ex post facto suo tempore non consentiant.

III. Qui rebaptizanti ministrat *cap. ex litterarum de Apostatis*; Et ex consuetudine Ecclesiæ, qui voluntariè rebaptizat; nisi sub conditione id agat, & cùm eo, de cujus baptismo, facta inquisitione, non constat.

IV. Clerici solemnitèr, hoc est, cum vestibus tali Ordini deputatis, ministrantes in pertinentibus ad Ordinem Sacrum, quem non habent *cap. Si quis de Cleric. non ordinat.*

V. Clerici, qui ligati censuris actum aliquem Ordini alicui Sacro deputatum exercent. Dicitur actus Ordini deputatus, cujus faciendi potestas datur in collatione illius Ordinis, & non potest exerceri nisi ab habente illum Ordinem Piasec. *citat. par.* 2. *cap.* 4. *art.* 12. *num.* 9.

22 VI. Nota, quod suspensus ab exercitio alicujus certi Ordinis superioris non intelligitur suspensus ab exercitio Ordinis inferioris. Ità suspensus ab Ordine Sacerdotali potest exercere officium Diaconatus sine Irregularitate. Imò suspensus ab una functione unius Ordinis non censetur suspensus ab alia actione ejusdem Ordinis. Ità suspensus à celebratione Missæ, potest confessiones audire, *cit.* Piasec. *num.* 5.

23 VII. Suspensus verò ab Ordine inferiori, suspensus est etiam quoad omnes Ordines superiores; quia si quod minus est interdicitur, ergò & quod est majus. In quo licèt non deliquerit, fecit tamen se indignum delinquendo in minori, Fagnan. *in* 1. *ad cap. Vel non de temp. Ord. num.* 16.

24 Observat Piasec. *cit. num.* 8. Quòd nullus, præterquam suspensus à Divinis, sive absolutè, sive quoad certum locum, vel actũ, incurrit Irregularitatem contraveniendo suspensioni, licèt peccet. Atque ità suspensus ab jurisdictione, vel Beneficio, licèt contraveniat, & possit puniri, non incurrit tamen Irregularitatem.

25 Sed suspensus à Divinis Irregularitatem non incurrit, nisi exerceat aliquẽ actum Ordini alicui Sacro deputatũ. Nàm soli actus d. Ordinis intelliguntur nomine Divinorum, quoad Irregularitatem. Sicut nomine Officii veniũt functiones Ordinis, & jurisdictionis. Unde suspensus ab Officio debet abstinere tàm ab actibus Ordinis, quã jurisdictionis. ibid.

26 VII. Qui furtivè Ordinem suscepit juxtà dicta superiùs, *cap. Veniens de eo, qui furtivè Ord. suscepit.*

27 VIII. Qui homicidium voluntarium committunt, *Trid. sess.* 14. *cap.* 7. *de reform.*

28 IX. Voluntariè ad sui, vel aliorum membri mutilationem concurrens, d. *cap. Qui partem.*

X. Procurans abortum fœtus animati, *cap. Sicut ex litterarum de homicid.*

29 Petitur. An à Clericatu excludatur, qui, etiam cum moderamine inculpatæ tutelę (Quod dicit non facere plus, quam oportet secundum rectam rationem ad propulsandam injuriam.) Injustum vitæ invasorem occidunt, vel mutilant?

Resp. Eum non esse Irregularem: habetur expressè *in Clement. si furiosus de homicid* ibi: *si furiosus, aut infans, seu dormiens hominem mutilet, vel occidat, nullam ex hoc Irregularitatem incurrit: & idem de illo censemus, qui mortem alitèr vitare non valens, suum occidit, vel mutilat invasorem.*

30 Sed Trident. *sess.* 14. *cap.* 7. *de reform.* in hoc etiam casu dispensationem quodammodò deberi dixit; nec Ordines esse suscipiendos, nisi priùs de ipsa re Ordinarius cognoscat. Hujusmodi Irregularitas est facilè dispensabilis; quemadmodum illa, quæ incurritur ex occisione, vel mutilatione ad tutelam Parentum, vel filiorum, Uxoris, vel Mariti, ex sententia Sac. Congregat. Concilii apud Fagnan. *in* 5. *ad cap. Petitio de homicid. num.* 15. Et ità concordantur d. Clementina, & Tridentinum; ut illa velit ad defensionem sui cũ dicta moderatione non contrahi Irregularitatem, quæ difficultèr dispensetur; Conciliũ verò statuat eam incurri, quæ facilis sit dispensationis.

31 Petitur etiam, An pugnans in bello; si aliquem occidat, vel mutilet, sit Irregularis?

Responsioni præmittendũ est, Bellum aliud esse justum, aliud injustum: aliud defensivum, & aliud offensivum, vel aggressivum: & aliud Sacrum. *Justum* est, quod à legitima potestate, & justo titulo, necessitate quadam, ut ad tuendam propriam personam, Patriam, & Ditionem, suscipitur. *Injustum* verò, quod nulla justa causa geritur. *Defensivum* dicitur, quo quis se, Patriam, & bona ab impetente tuetur, vim vi repellens. *Offensivum* verò, seù *Aggressivum*, quo alius impetitur, & fit pro recuperatione amissi, vel juris debiti. *Sacrum* verò est, quod fit auctoritate Pontificis contrà Infideles ad dilatandum nomen Fidei.

Quibus visis. Ad dubium respondetur affirmativè, cujusvis generis sit Bellum. Nàm semper verificatur, quòd sanguis humanus profundatur. Propter quòd quis arcetur à Ministerio Altaris.

32 De Pugna in bello defensivo patet, ex *c. Petitio de homicidio.* In quo Pontifex, cuidam Sacerdoti (qui ad defensionem castri ab infidelibus obsessi pugnavit, & indè metuebat Irregularitatem, dubitans aliquem ex à se percussis interjisse) rescripsit, *ut à ministerio Altaris abstineret, cum sit consultiùs in hujusmodi dubio abstinere, quàm temerè celebrare.*

33 Hinc habetur Irregularitatẽ non vitari à mutilante, vel occidente, etiam pro defensione Patriæ, vel zelo Fidei: nec obstat, quòd tunc non peccet; quia Irregularitas incurritur, etiam sine culpa ex facto meritorio, ut notavit Fagnan. *in* 5. *ad d. cap. Petitio num.* 6. ut patet in Judice, qui secundùm Leges justitiam administrat; & est Irregularis, licèt tantum bonum intendat, si aliquẽ ad mortem etiam justè damnet, & mors sequatur. Unde refert Fagn. *cit. n.* 5. fuisse à Papa commissum Nuncio Portugalliæ, ut dispensaret cum Ecclesiasticis, qui in casu inevitabilis necessitatis infideles, vel hæreticos, defendendo Patriam occiderunt, vel mutilarunt. Et Petra *Comment. ad const. Apost. tom.* 2. *constitut. unic.* Gregorio VIII. *sect.* 1. *num.* 17. adducit responsum Sac. Congregat. Conc.

quæ

quæ in Zagabrien. 17. *Novembr.* 1685. Respondit *Canonicum Zagabrien. à quo in defensione Patriç, & Fidei occisus fuit Vexillifer Turca, incurrisse Irregularitatem, & opus dispensatione cum eo fuisse.*

34 Difficultas esse potest de militibus S. Joannis Hierosolymitani (vulgò Cavalieri di Malta) aliisque approbatis à S. Sede Apostolica ad pugnandum contrà Infideles. Sed hos etiam incurrere Irregularitatem, si pugnando contrà Infideles aliquem mutilent, vel occidant, dicimus; quia semper habetur defectus perfectæ lenitatis. Quòd autèm Sedes Apostolica d. Ordinem approbaverit ad effectum pugnandi contrà Infideles, solùm facit, quòd non peccent pugnando, non verò, quòd actus continens in se effusionem Sanguinis non includat impedimentum ad ministrandum in Altari. In quo Christus vult Ministros, qui sanguinem humanũ non effundant, sed Deo Sacrificium incruentũ offerant. Est itaque dd. Militibus licita effusio sanguinis Infidelium, sed hoc non facit, quin deturpet lenitatem. Ideò in eis est necessaria, vel præventiva, vel subsequens dispensatio Apostolica, ut ubi suprà *in fin. alleg.* Petra concludit.

35 Sed petitur. An assistentes, & hortantes milites ad strenuè pugnandũ, Irregularitatem incurrant, dum aliqui per milites occiduntur, vel mutilantur?

Resp. Negativè, *cap. Igitur, cap. Hortatur* 22. *quæst. ult.* etiàm in bello aggressivo, modò sit justum, & consulant, ac hortentur absque specifica sanguinis intentione unius particularis personæ, quæ occidenda, vel mutilanda designetur. Talis enim adhortatio cum intentione, vel ad unum determinatè occidendum, vel mutilandum inducit Irregularitatem, quia directè, & per se intenditur sanguinis effusio, quod non operatur confusa adhortatio ad strenuè pugnandum; cum perindè sit, atque hortari ad strenuè incumbendum in adeptione Victoriæ, & hoste repellendo: vel, ut defendatur Patria, & Fides, ut allegatis Suarez, & Lorca, scripsit Gonzalez *in* 5. *tit.* 12. *cap.* 24. *num.*4.

36 Si verò bellum fuerit injustum, Irregularitas incurritur, modò per alios quis occidatur, vel mutiletur, quia datur opera rei per se illicitæ. Cæterùm absque Irregularitatis timore possunt Clerici Exercitum comitari, & in bello militibus assistere ad ministranda Sacramenta, pro pace tractanda, & aliis non habentibus respectum ad pugnam, prout ibid. Gonzalez & Petra *num.* 19.

37 Sed quid de Clerico, qui albis militaribus ascriptus, & armatus in bello servivit, stipendia recepit, & in expeditionibus militibus se associavit: licèt sit moralitèr certus se neminem mutilasse, læsisse, aut occidisse? Eget dispensatione ab Irregularitate, Sac. Congregat. Concilii in Ispren. 13. *Januar.* 1703. Et ipso jure amittit Beneficium, etiàm si sit jurispatronatus, eadem Sac. Congr. in *Firmana* 13. *Januar.* 1618. *Monac. cit. n.* 37.

38 Petitur. An ex homicidio non volito in se, & casuali incurratur Irregularitas?

Resp. Affirmativè: cùm quis prævidens, vel potens prævidere homicidium, non adhibet diligentiam, quam debet, & moralitèr potest. Ità Sac. Congregat. Concilii habuit pro irregulari Clericum, qui ascendit Campanile, & dùm manibus apprehenso malleo Campanã crebrò pulsaret in honorem festivitatis, aspiciens Campanam dimoveri, funem sursum trahebat: in quo tractu persensit funem gravi pondere onustam, sed, hoc non obstãte, trahere non cessavit, & chordam alligavit trabi, ne pulsãdo à Campana lædi posset; at descendens postea de Campanili, reperit puerum annorum circitèr septem moribundum subtùs chordam Campanæ, qui se funi appenderat, & sublevatus usque ad fornicem cecidit, & paulò post expiravit: & dum chordam onustam trahebat, advertere poterat, & debebat aliquem esse illi appensum, & indè posse illi aliquod nocumenti contingere: *censuit tamen cum eo misericorditèr dispensandum ad Ordines, & Beneficia.* Fagnan. in 5. *cap. Ad audientiam de homicid. num.* 44.

39 Non est Irregularis, qui armatus accedit ad domum consanguineæ, ut compellat eum, qui cum ea commiscetur, si fornicarius è fenestra se projiciens moriatur, eadem Sac. Congregat. in Pampilonen. 29. *Septembr.* 1600. Nec accedens ad domum Mulieris conjugatæ causâ fornicandi, si mulier à superveniente marito occidatur, eadem Sac. Congregat. in Potentina 18. *Martii*

tii 1684. Ratio est, quia ad incurrendam Irregularitatem ex homicidio non voluntario, non sufficit dare operam rei illicitæ, sed necesse est, quòd actus illicitus sit aptus suâ propriâ naturâ ad homicidium. Undè sequitur, quòd, qui mandatum dedit ad sfregiandum, si Mandatarius excedat vires mandati, & occidat, quamvis ipse prohibuerit occidere, non sit Irregularis, ex homicidio voluntario, adeo ut sit indispensabilis, sed quia solùm est voluntarium in causa, & non in se, ac directè, ut eadem Sacra Congregat. Concili 7. *Septembr.* 1604. Monacell. *cit. num.* 34., & Fagnan. *d. loc. n.*55. 57. ille enim debebat præcavere, & cogitare occisionem potuisse ex eo facto evenire.

40 Quæritur. An sit Irregularis Clericus exercens artem Chirurgiæ?

Resp. Affirmativè. Hæc enim Clericis prohibetur *cap. Sententiam ne Cleric. vel Monac., & cap. Tua nos de homicid.*

Laicus etiàm, qui eam artem exercuit, si vult promoveri, ex stylo Romanæ Curiæ dispensationem petit; quia censetur Irregularis, ut testatur Corrad. *prax lib.* 1. *cap.* 3. *num* 1. & 2.

41 Ad incurrendam Irregularitatem ex delicto requiritur actus externus, consummatus, *cap. Si quis iratus* 15. *qu.* 1. Quæ inducitur, etiàm ex delicto occulto, ut constat ex d. *c.* 6. *sess.* 24. super qua etiã Superioris dispẽsatio requiritur.

42 Petitur. Quis dispenset in Irregularitate proveniente ex delicto?

Resp. Trident. *d. cap.* Episcopis tribuit facultatem dispensandi in *Irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto occulto provenientibus: excepta, quæ oritur ex homicidio voluntario, & aliis deductis ad forum contentiosum, etiàm Sedi Apostolicæ reservatis per se ipsos; aut Vicarium, ad id specialitèr deputandum*, & *in foro conscientiæ.*

43 Sed hic notandum est tantùm. Quod I. Ex sententia Sac. Congr. Conc. Episcopi illarum Regionum, in quibus Concilium adhuc receptum non est, non possunt uti facultate in eo Decreto concessa. Nec Prælati Regularium, atque alii Abbates jurisdictionem habentes, quasi Episcopalem, & Sedi Apostolicæ immediatè subjecti, sed tantùm Episcopi. Itèm facultate tributa Episcopis à Conc. non possunt, uti Cardinales, in suis titulis; quia licèt habeant jurisdictionẽ quasi Episcopalem, ibi tamen verè, & propriè Episcopi non sunt. Ex resolutione d. S.C. approbante Pontifice, apud Fagn. in 1. ad *c. Dilectus de temp. Ord. n.* 25. 26. & 27.

II. Ex ejusdem Sac. Congregat. sententia Episcopi non possunt absolvere in casibus occultis post Concil. ex nova lege Sedi Apostolicæ reservatis, ibidem *num.* 30.

44 Nec ab Irregularitate, quæ per hæresim inducitur, quia ut ibid. Fagnan. *num.* 31. & nos diximus alibi, non possunt Episcopi ab hæresi, etiàm occulta absolvere, quia Bulla Cœnæ derogavit d. Decreto Concilii.

45 Possunt tamèn dispensare super Irregularitate proveniente ex mutilatione in casu occulto, ex ejusdem Sac. Congreg. sententia ibidem *num.* 28. Homicidium enim voluntarium, & mutilatio æquiparantur solùm, quantùm ad incurrendam Irregularitatem; non quoad facultatem dispensandi.

46 Differt Irregularitas à suspensione, quia hæc inducit inhabilitatem ad executionem Ordinum, illa verò inhabilitat etiàm ad Ordines suscipiendos. Vel Irregularitas afficit tàm Clericos, quàm Laicos; suspensio verò solis Ecclesiasticis imponitur: aliud discrimen videas *lib.* 1. *caut. Confess. cap.* 33. *n.* 13.

CAPUT XXXVI.

Officialis quoad Parochos.

SUMMARIUM.

1 *Quis veniat appellatione Parochi?*
2 *Necessaria, ut Ecclesia dicatur Parochialis:*
3 *Episcopi possunt instituere novas Parochias, & erigere Fontem Baptismalem in Parochiali, in qua non reperitur.*
4 *Providendus de Parochia debet incepisse annum 25.*
5 *Agitur de scientia in Parocho necessaria.*
6 *Parochiæ conferuntur prævio examine per concursum.*
7 *Parochiæ, quas Regulares administrant, per examen, sed non per concursum, conferuntur.*
8 *A quo tempore incipiant currere decem dies*

dies dati Episcopo, & in quibus debet examen per concursum fieri.
9 *Parochi tenentur personalitèr residere in Parochia. Non residentium pœna &c.*
10 *Causæ excusantes à residentia, usque ad num.11.*
12 *Necessaria ad jus Parochiæ acquirendum?*
13 *Cautela adhibenda à Parochis in assistentia Matrimoniis vagorum.*
14 *Successor in Parochia solvit pensiones à prædecessor non solutas.*
15 *In resignatione pensionis potest committi simonia.*
16 *Regulares Curati sunt amovibiles.*
17 *Differunt functiones Parochiales ab juribus merè Parochialibus.*
18 *Regulares possunt admittere Mulieres ad purificationem post partum.*
19 *Responsa S. R. C. super functionibus Parochialibus.*
20 *Parochi non possunt alienare bona Ecclesiæ: & ibi alia nonnulla.*

1 PArochi appellatione venit Clericus, qui Parochiæ præest. Parochia verò dicitur, quasi *partitio Curæ*. Ideò Parochus nominatur, qui habet perfectam curam Animarum totius Populi intrà certos limites congregati, cui Sacramenta administrare tenetur. Propteréà dicitur Populum regere, per cap. *Presbyteri de capel. Monach. in 6. & Glos. in cap. Licet Canon. de elect. ibid.* ac Rector Ecclesiæ Parochialis, seù Plebanus (quamvis Plebanus propriè sit, qui Plebaniam habet, hoc est, Ecclesiam sub se plures Ecclesias, vel Capellas habentem, text. in cap. *Statutū juncta Glos. ne Cleric. vel Monach. in 6.*) Diciturque habere Beneficium curatum propriè; ut omne tale dicitur illud, in quo exercetur cura animarum in foro interno animæ, seù sacramentali, ligando, & solvendo in foro pœnitentiali, Nàm cura propriè dicit Sacramentorum administrationem, & jurisdictionem in foro pœnitentiali, ut notavit Engel. *Colleg. jur. can. lib. 3. tit. 29. §. 1. n. 9.* & Fagnan. in 1. *ad cap. cum in cunctis §. inferiora de elect. num. 9.* & non solam jurisdictionem pro foro externo, & cotentioso, ut est excommunicare, absolvere, corrigere &c.

Itèm, debet Parochus esse stabilis ad vitam, & non amovibilis, aut locatarius, quia inter ipsum, & Ecclesiam celebratur Matrimonium spirituale: nàm ei sua Ecclesia desponsatur; undè cap. *Præcipimus 21. qu. 2.* legitur: *Præcipitur, ne conductitiis Presbyteris Ecclesiæ committantur; & unaquaq; Ecclesia, cui facultas suppetit, proprium habeat Sacerdotem.* Istaquè est mens Trid. *sess. 21. cap. 6. de refor.* Quo prohibet removeri Parochos ob eorum imperitiam, si alioquin honestè vivant: præcipiens, ut eis Coadjutores, vel Vicarii deputentur; ac, ut turpitèr, & scandalosè viventes moneantur; & dum se non corrigunt, coerceantur, & castigentur; & si adhuc incorrigibiles fuerint, eos Episcopi Beneficiis juxtà Sacrorum Canonum Constitutiones privent. Verùm Curati in Ecclesiis Regularium ex *sess. 25. cap. 11. de Regular.* sunt amovibiles.

2 Ecclesiæ Regularium non curatæ non sunt Parochiales: licet in eis ex privilegio, ut in Clement. *Dudum de sepult.* audiantur per Regulares confessiones accedentium, ac ministretur Eucharistia; quia non possunt in eis per eos Matrimonia solemnizari, nec Viaticum, & Extrema-unctio infirmis ministrari sine Parochi licentia, per disposita in Clement. *Religiosi de privil.* nec Fideles in eis præcepto annuæ Communionis in Paschate satisfaciunt. Omnia enim hæc sunt de pertinentibus ad jura strictè Parochialia, & censentur reservata Parochis in signum superioritatis, & jurisdictionis ipsorum in proprias oves: quas saltèm semel in anno, & mortis tempore cognoscere debent. Et hinc patet hujusmodi Ecclesias ideò Parochiales non esse, quia nec habent certos fines, nec populum distinctum, qui certis temporibus teneatur de necessitate ad ipsarum Sacerdotes recurrere pro quorundam Sacramentorum administratione, vide Trid. *sess. 24. cap. 23. de ref.*

3 Ubi ob locorum distantiam, vel difficultates itineris non possent Parochiani sine magno incommodo accedere ad Parochiam ad percipienda Sacramenta, & Divina Officia audienda, possunt Episcopi constituere novas Parochias (etiam invito) sedj tamen citato, Rectore Ecclesiæ principalis ad videndum, an habeat justam causam contradicendi, ut Trid. *sess. 21. cap. 4. de ref.*

Possent etiam alterum remedium adhibere. compellendo nimirum Rectorem majoris Ecclesiæ, ut novam Capellam fundaret in partis remotioribus, eamque do-

dotare ex redditibus, qui ex Parochia haberentur, pro sustentatione unius Capellani ad nutū amovibilis, & ab Ordinario approbandi, qui populo in illis partibus Sacramenta ministraret, & Divina celebraret; proùt fuit aliàs resolutum à S. C. Conc. apud Fagn. in 3. *ad c. ad Audientiam il* 1. *de Eccles. ædifican. à n.* 20. *&* 21.

Hinc habetur, quòd in illis Diœcesibus, in quibus Plebaniæ habent sub se alias Parochiales, & in eis Sacramentum Baptismi non administratur, sed pro eo pueri illarum ad Plebem sunt deferendi, sed non sine gravi incommodo, difficultate, ac periculo, quòd pueri decedant sine baptismo: vel propter nimiam distantiam, vel, quia torrens, vel flumen inter Plebem, & aliam Ecclesiam interponitur, quæ nec pontem habent, nec vadò transiri possunt, præsertim hyemali tempore, cùm pluviæ abundant; vel, quia adversis temporibus non est ita facilis accessus possunt itèm Episcopi Fontem Baptismalem, etiam in aliis Parochialibus constituere: nàm ibid. Trid. *d. c.* 4. loquitur alternativè *in omnibus Ecclesiis Parochialibus, vel Baptismalibus.*

Nec obstat opponere, quòd nullus unquam obierit sine baptismo. Nàm ad validitatem erectionis Fontis satis est, ut immineat periculum, ut sic decedant. Neque hujusmodi eventus est expectandus, sed potiùs præveniendus, ne contingat, ut notavit ibid. Fagnan. *num.* 17.

4 Quæritur. In quo ætatis anno debeat esse, qui Parochialem Ecclesiam debet obtinere?

Resp. Debet explevisse annum vigesimum quartum, & incæpisse vigesimum quintum, juxtà text. in cap. *cum in cunctis cap. Licèt, Canon.* & Trid. *sess.* 24. *cap.* 12. *de refor.* ibi: *Nemo igitur deinceps ad dignitates quascumque, quibus animarum cura subest, promoveatur, nisi, qui saltèm* 25. *suæ ætatis annum attigerit.* Nàm Ecclesia ei confertur, ut Missam, & alia Divina Officia celebret, ac Populum sibi commissum regat, & Sacramenta ei ministret. Ideò intrà annum Sacerdotium debet suscipere; aliàs elapso anno, nullâ etiam monitione præmissâ ut promoveatur, ipso jure est Beneficio Parochiali privatus, ut expresse *d. cap. licèt Canon.* §. *is etiam*: Onus verò incipit, & currit, ex quo habuit possessionem pacificam, vel per eum stetit, quominùs eam haberet, cap. *Commissa de elect. in* 6. Nec currit justè impedito *ibid.* ut, quia toto anno ægrotavit, vel absens erat Episcopus, & commendatitias habere non potuit; vel Episcopus eum ordinare noluit, ut ibi Glos. *in ver. justo impedimento.*

5 Quæritur, quæ scientia requiratur in Parocho?

Permittendum, scientiam esse in triplici differentia, eminentem, mediocrem, & sufficientem. Eminentem habet, qui subtiles, & difficiles quæstiones discernere novit, & promptè sinè librorum revolutione respondet. Mediocrem, qui cum revolutione librorum veritatem scit invenire. Sufficientem verò, qui per se sufficit ad ea explicanda, quæ sunt sui officii.

Quare in assumendo ad Parochiam ad minùs scientia sufficiens est necessaria, cum Parochi officium sit. I. Saltèm diebus Dominicis, & Festis solemnibus intrà Missarum solemnia explicare plebi sibi commissę Divina eloquia, docēdo necessaria ad salutem, & quæ sequenda, quæque fugienda sunt ad obtinendam vitam æternam, ut præcipit Trid. *sess.* 5. *cap.* 2. *de ref.* Quòd, si legitimè impediatur, per alios idoneos id præstare tenetur *ibid.*

II. Jisdem saltèm diebus pueros Fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum, & Parentes docere, Trid. *sess.* 24. *cap.* 4. *de ref.*

III. Vim, & virtutem Sacramentorum administrandorum explicare, & exponere, ac Populum in Lege Domini erudire, *ibid. cap.* 7.

Et ubi Parochus culpabilis erit, ac post Episcopi monitionem trium mensium spatio suo muneri defuerit, potest ab Episcopo censuris Ecclesiasticis compelli; nec potest privilegio exemptionis se defendere, proùt expresse *dicta sess.* 5. Quinimmò, ubi insufficiens erit, poterit Episcopus ex fructibus ipsius Ecclesiæ assignare partem congruam alteri, qui loco ipsius eas partes impleat, donec ipse Parochus per se ipsum eas præstet.

6 Qnoniam verò prædicta scientiam, & doctrinam præsupponunt: Trid. *sess.* 24. *cap.* 18. *de refor.* decrevit, quòd, occurrente vacatione Ecclesiæ Parochialis, Episcopus deputet in ea Vicarium cum cōgrua assignatione portionis fructuum, qui eam administret, donec ei de Re-

Cto-

ctore provideatur, servata tamen forma examinis per concursum, *d.cap.* præfixam coràm tribus ut minimum examinatoribus, in Synodo deputatis, & ad præscriptum in Constit. *In conferendis B. Pii V. 33. in Bullar. tom.* 2. Ex qua plura habentur.

I. Quòd Episcopi debent intra sex mẽses à die vacationis, si Ecclesia non vacaverit in mensibus Sedis Apostolicæ, eidẽ, peracto examine per concursum, juxtà formam Trid. *cit. cap.* 18. providere: aliàs provisio spectat ad Sedem Apostolicam.

II. Ut Ordinarii non possint prorogare tempus decem dierum propositum pro peragendo concursu ultrà alios decem dies.

III. Quòd nulla est provisio, & collatio Ecclesiæ Parochialis, non servatâ formâ examinis per concursum statutâ *d. cap.* 18.

IV. Quòd magis idoneo reperto debet Parochia conferri.

V. Quòd habiliores relicti possunt à mala provisione Episcopi appellare ad Metropolitanum: aut si eligens fuerit Metropolitanus, vel exemptus, ad viciniorem Ordinarium, ut S. Sedis Delegatum, vel ad ipsam S. Sedem, & præelectum coràm appellationis Judice, ejusque examinatoribus provocare.

VI. Quòd constito de prioris eligentis irrationabili judicio, revocetur: & Parochialis magis idoneo per Judicem appellationis (modò collatio spectet ad Episcopum, à quo fuit appellatum) conferatur.

VII. Quòd appellatio interposita interim non suspendit electionem factam ab Ordinario, nec provisus, appellatione pendente, debet ab ipsa Ecclesia amoveri.

Supèr quibus duo ponderanda occurrunt. Primò, quòd quamvis præelectio de digno posthabito digniori non sit ipso jure nulla, potest tamen retractari, & infringi in judicio appellationis, constito de irrationabili eligentis judicio: quod ex jure veteri, & Conc. Trid. fieri non poterat, ut notavit Fagnan. in 1. *ad cap. Eam de ætat. & qualit. num.* 28.

Secundò. Quòd dignior censetur, qui Ecclesiæ magis utilis judicatur. Trid. *ibid. cap.* 1.

Tertiò. Quòd novum examen inter provocantem, & præelectum debet esse non tantùm quoad scientiam, sed etiam quoad mores, prudentiam, & alias qualitates, quarum meminit Conc. *d. cap.* 18. *ver. peracto*. Aliàs certè, si fieret examen tantummodò quoad scientiam, constare non posset, uter eorũ esset magis idoneus: quia rejectus posset esse doctior, sed imprudens, aut criminosus: & consequentèr per hujusmodi examen non posset retractari judicium Episcopi. Ideò in novo examine qualitates omnes Concurrentium sunt ad invicem conferendæ, & ex collatione formandum est judicium, an electio Episcopi debeat retractari, aut confirmari?

7 In Parochialibus tamen Regularibus conferri solitis, non requiritur examen per concursum, sed sufficit solùm examen, prout apud Piasec. *prax. p.* 2. *cap.* 5. *art.* 3. *num.* 10. aliàs declaravit S. C. Conc. ut his verbis: *Hoc decretum non habet locum in beneficiis Regularibus, quæ Regularibus conferri consueverunt*: & statuitur *sess.* 25. *cap.* 11. *de Regul.*

8 Item dubitatur: an decem illi dies, de quibus Conc. & Pius, currere incipiant à die habitæ notitiæ vacationis Ecclesiæ, adeout Episcopus post talem notitiam teneatur edicta proponere infra decem dies pro concursu peragendo?

Responsio est negativa; quarè illi dies non currunt à die notitiæ; sed est liberum Episcopo quandocumque decem dies præfigere volentibus concurrere; modò serventur duo. Primum, ut infrà semestre, vel quadrimestre à die vacationis præfigantur. Nàm alleg. Constit. B. Pii concedit Episcopo, si Parochialis vacaverit in suo mense, sex menses; si verò vacaverit in mense Sedis Apostolicæ, quatuor, ad providendum Ecclesiæ, peracto examine per concursum.

Secundum, ut in edictis, vel Clericorum vocatione præfigat terminum decem dierum ad sua nomina deferenda, vel describenda: & posteà hunc terminũ non proroget ultrà alios decem dies.

Quinimmò, si cõcursus habeatur, priusquam præfixus terminus expiret, validus est; prout censuit Sac. Congr. Conc. in una *Montis Realis*. In qua, cum Episcopus publicasset concursum, & statuisset terminum decem dierum concurrentibus, intra quem terminum habitus fuit concursus, quæsitumque esset: an proptereà sit nullus cõcursus intrà dictum ter-

minorum habitus: *Die 2. Augusti 1607.* Sac. Congr. censuit *examen factum intra terminum dictorum decem dierum non esse nullum, si nemo post examen comparuit, qui se læsum propterea prætendat*, apud Fagn. *in 1. ad c. cum sit de etat. & qualit. nu.* 48.

9 Quæritur. An Parochi teneantur personaliter residere in sua Parochia?

Resp. Affirmativè. Nàm omnes, quibus animarum cura commissa est, *tenentur oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique divini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum operum exemplo pascere*, ut dixit Trid. *sess. 23. cap. 1. de refor.* Quæ personalem præsentiam concludunt in propria Parochia, in qua reputatur electa industria, & fides personæ ad regendum; propterea alteri non potest cura delegari per *regulā in cap. fin. §. Is enim de offic. delegat.*

Ubi verò non resident, non faciunt fructus suos, ad ratam temporis absentię, nec eos tùtâ conscientiâ retinere possunt, sed tenentur absque ulla alia declaratione applicare fabricæ Ecclesiæ, vel erogare pauperibus Parochiæ, *ibid. ver. eadem.*

Super quorum fructuum restitutione non potest Parochus se componere cum Fabrica Ecclesiæ, nec cum pauperibus. Neque valet Ordinarius illum admittere ad compositionem, vel transactionem, sed integri pro tempore absentiæ sunt restituendi.

Sed, ut advertunt Garzias, Possevinus, Barbosa, & Bonacina apud Ventrigliam *prax. for. Ecclesiast. annot. 20. §. 1. num. 9.* posset Parochus in restituendo fructus retinere illam partem, quæ correspondet recitationi Divini Officii. Nàm Parochus recipit fructus Beneficii pro residentia, & oneribus residentiæ annexis, ac pro Divini Officii recitatione. Ergò æquum est, ut in restitutione habeatur ratio residentiæ, & Divini Officii.

Quòd Parochus absens ratione Divini Officii (si illud recitet) partem fructuum suam faciat, videtur supponi, ibid. à Trid, concedente, ut contra absentes Parochos possint procedere ad privationem Beneficii, si priùs adversus eos processerint per censuras, vel subtractionē fructuū. Quod certè intelligitur de fructibus, quos suos faciunt: suos autem nō faciunt illos, qui sibi debētur ratione residentiæ, sed debitos ratione officii, de qua re dixi etiam *lib. 1. Cautelæ confess. c. 14. n. 12.*

Adversus non residentes non proceditur ad privationem Beneficii, vel sequestrationem, aut subtractionem fructuum, nisi prius citentur: & si contingat citari per edictum, debent præcedere tres citationes successivè factæ; nec sufficit una peremptoria: aliàs sententia privationis est nulla. Et post ultimum edictum debent per tres menses expectari, per cap. *Ex tuæ de Cleric. non residen.* & Decretum Sac. Congr. Conc. apud *cit.* Ventrigl. *num. 16.*

A sententia autem privationis Parochiæ ob non residentiam non datur appellatio, quoad effectum suspensivum, cap. *relatum, cap. conquerente cit. tit.* Nec à Trid. videtur sublata appellatio devolutiva; quia, quando tollit appellationem, intelligitur tantùm de suspensiva ex Sac. Congr. apud *Quaranta ver. Archiepiscopi auctoritas, v. Quinto Quæro.*

Nec sufficit Parochum ubilibèt residere inter limites Parochiæ, sed necesse est, ut habitet in ædibus Ecclesiæ Parochialis, prout fuit aliàs à Sac. Congr. resolutum. Quæ, petente Præposito Piscien. declarari: *An possit compellere Parochos ad habitandum ædes conjunctas Ecclesiæ Parochiali?* censuit *posse compellere.* Et iterùm, orta dubitatione: *An Rector Ecclesiæ Parochialis habens domos Parochiales satisfaciat residentiæ, habitando in domibus propriis ipsius Rectoris intrà tamen Parochiæ limites constitutis, itaut aliàs nō faciat fructus suos, sed teneatur ad restitutionem perceptorum?* Respondit, *teneri habitare in ædibus Parochialis Ecclesiæ, non tamen amisisse fructus, si intrà Parochiæ fines resedit; nisi ab Episcopo fuerit jussus in ædibus Parochialibus residere. Quo casu, si id non præstet, mulctari potest ab Episcopo, 6. Aprilis 1606.* apud Fagnan. in 3. *ad cap. Extirpandæ §. Qui verò de præbend. num. 13. & 16.*

Hæc autem præcisa obligatio residentiæ est adeò stricta, ut non possit, nisi causâ cognitâ, & approbatâ ab Episcopo, suppleri per Substitutum, neq; interrumpi per frequentem absentiam quantumvis modici temporis, aut modicæ distantiæ, sivè itineris intercapedinem, ut declaravit Sac. Congr. Conc. *in una Fulginaten. 10. Maii 1681.* in qua, propositis ad instantiam Episcopi sequentibus dubiis. Nempè.

I. An Rectores Parochialium distantium

tium per duo, tria, aut quatuor milliaria circitèr à Civitate, possint sine Episcopi licentiâ in suis Ecclesiis Parochialibus, relicto ibidem Substituto ab eis deputato, & in Civitate, tàm diurno, quàm nocturno tempore jugitèr commorari, exceptis solis diebus festis, in quibus ad dictas Ecclesias se conferunt, recurrentes illicò ad Civitatem?

II. An Parochi, qui nocturno, cæteroquin tempore resident apud suas Ecclesias, possint, celebratâ summo mane in suis Ecclesiis Missâ, se conferre ad Civitatem, & in ea diurno tempore totius, vel minoris partis anni commorari, licèt apud dictas Ecclesias adsint eorum Substituti?

III. An dicti Parochi, qui cæteroquin diurno tempore resident apud suas Ecclesias, possint nocturno tempore tota, vel majori parte anni commorari in Civitate, licèt in dd. Ecclesiis adsint eorum Substituti?

Sac. Congr. ad omnia respondit *negativè, lib.*37. *Decret. pag.* 301. apud Monacell. *form. part.*2. *form.* 2. *tit.* 16. *n.*2.

10 Causæ autem excusantes à continuitate residendi sunt ex d. cap. 1. *sess.* 23. *Christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, & evidens Ecclesiæ, vel Reipublicæ utilitas.*

Potest itaque Parochus abesse ab Ecclesia ad effectum defendendi jura ipsius Ecclesiæ; si non potest per alium, & oporteat ad partes remotas transire, juxtà cap. *Ex parte il* 2. *de Cleric. non residen.*

Itèm, infirmitas est justa causa abscedēdi ad tempus ab Ecclesia: ut, si oporteat cœlum mutare, ire ad balena, &c. cap. *Cùm percussio de Cleric. agrot.* Si morbus sit incurabilis, permittitur resignatio, cap. *Nisi cum pridem* §. *alia verò causa de renunciat.* Vel datur ab Episcopo Coadjutor, ut in cap. *De Rectoribus, cap. Ex parte tua ibid.* Nec Sedes Apostolica censuit absolutè dispensare, ut quis non resideat, sed ad tempus ex legitima causa, cap. *finali de rescript.* Trid. *cap.*2. *sess.*6. *de refor.*

Itèm, causa justa reputatur, si Parochus idoneus sit ad promovendam pacem inter Principes, vel bonum fidei procurandum, juxtà Trid. *d. sess.*23. *c.*1. *& sess.*25. *cap.*18. *de ref.*

Itèm, gravis inimicitia, ex qua imminet vitæ periculum, dummodò reconciliationem procuret; alioquin si culpâ ipsius non sequeretur reconciliatio, intra annum posset puniri, ut notavit Piasec. *cit. part.*2. *cap.*3. *art.*3. *num.*42.

Sed nequeunt Episcopi uti opera alicujus Parochi pro suo Secretario, vel Vicario cum præjudicio residentiæ, Piasec. *cit. num.*39.

Advertendum, quòd causæ, etiam legitimæ, & notoriæ excusantes à residentia non sufficiunt, nisi adsit licentia Prælati, ad quem spectat causam cognoscere, & approbare; & pro tempore absentiæ substitui debet Capellanus, aut Vicarius idoneus, ab Ordinario approbandus, qui Curam in absentia Parochi regat, Trid. *cit. cap.*1.

11 Sed petitur, an opus sit, etiam licentia pro absentia ad duos menses?

Resp. Navarr. *in Manuali cap.* 25. *num.*121. existimat Parochum ad bimestrem tantùm absentiam non egere aliqua Prælati approbatione, & licentia, eique sufficere conscientiam justæ causæ, proindè apud Ventrigl. *cit. annot.* 20. §.1. *num.*26. scripsit bimestre tempus esse parvam materiam, & Parochum absentem per bimestrem sine licentia non teneri ad restitutionem fructuum: in quo cum ipso concordant Bonacina, Naldus, Azorius, & Beja.

Cæterùm ex Trid. *cit. cap.* 1. licentia est necessaria, tàm pro absentia ad bimestre, quàm ad trimestre; solùm differentia est, quòd pro absentia ad bimestre causa esse debet justa, & ultrà bimestre, etiam gravis: verba Conc. sunt clara §. *Eadem omninò.* Tenent apud cit. Ventrigl. *num.* 25. Garzias, Barbosa, & Thesaurus. Ideò, si ad bimestre Parochus abest, & licentiam in scriptis non obtinuerit, tenetur ad ratam temporis absentiæ fructus restituere.

Ad summum à pœnis Trid. excusatur Parochus, si abfuerit à residentia sine licentia per breve tempus, ut per duos, vel tres dies, vel saltèm minùs unâ hebdomadâ. Sed duo sunt ponderanda. Primum, quòd absentiæ etiam interpolatæ, intra annum duos menses integrare non debent, proùt Trid. *d. cap.* §. *Quoniam autem.* Secundum, quod semper fiat absque præjudicio animarum, & Curæ.

12 Doctores apud Fagnan. in 3. *ad cap. Significavit de Parochis num.* 28. *& seq.* quibus consentimus, tradunt ad jus Parochiale acquirendum esse attendendam præsentem habitationem; nisi quis

accesserit causâ recreationis, aut ob aliã causam temporalem, statim reversurus ad propriam Parochiam, juxtà text. *in cap. Is, qui de sepult. in 6.* ibi: *Is, qui ad Villam ruralem se transfert recreationis causâ, vel, ut ruralia exerceat, si, non electâ sepulturâ decedat, non in Ecclesia dictæ Villæ, sed in sua Parochiali sepeliri debet*. Facit tex *in cap. significavit de Parochis*, & concordat *Glos. in Clement. Religiosi de privil. in verb. Parochialis*, ibi: *quoad Scholares, mercenarios, & his similes, intelligo Presbyterum, in cujus Parochia inhabitant*.

Undè Abbas dixit, quòd illæ dicitur proprius Sacerdos, in cujus Parochia quis habitat de præsenti, & non potest commodè adire ad proprium Sacerdotem. Proptere., qui pestis, aut belli causâ fugit de Parochia in Parochiam, & eò se tranfert animo manendi in secunda pro tempore necessitatis, contrahit in ejus Parochiæ ad effectum recipiendi Ecclesiastica Sacramenta, ut post Frideric. de Senis tenuit Fagnan *ibid. nu. 29 & 34.* referens *num. 36.* quòd Sac. Cong. Conc. generalitèr consulta: *An proprius Parochus quis dicatur, in cujus Parochia contrahentes habitant tempore, quo matrimonium contrahitur*. Respondit, *itá dici*.

13 Est à Parochis in interessendo matrimoniis vagorum adhibenda cautela Trid. *sess. 24. cap. 7. de ref. matrim.* ubi eis id prohibetur: *nisi priùs diligentem inquisitionem fecerint, & re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint*.

14 Quæritur. An Successor in Parochia, & Beneficio teneatur solvere pensiones tempore Prædecessoris decursas, & non solutas?

Affirmativè, dummodò constet de diligentiis factis à pensionario pro exactione pensionis contrà Prædecessorem, aut ejus hæredes; ut sæpè fuit resolutũ à Rota apud Fagnan. *in 3. ad cap. ad hoc de solution. num.* 18. Ratio est; quia pensio est onus, & debitum reale cohærens Beneficio, & obligans Beneficii possessorem. *cap. Si quis Laicus 16. quæst. 1.* Pensiones enim institutæ sunt in gratiam pensionarii, & non extinguuntur, nisi ad hujus mortem, per Gonzalez in *3. t. 5. ad cap. Nisi essent de præbend., & dignitat. num.* 5. Ideo novus Beneficii possessor conveniendus est, ut debita solvat, etiàm pro pensionibus præteritis. Verùm successor potest procedere contrà antiquũ possessorem, seù illius hæredem, ut probatur *cap. Præsenti de off. ord. in 6.*

24 Advertè, quòd licèt novus possessor Beneficii, suppositis diligentiis à Pensionario factis adversus defunctum, teneatur ad pensiones decursas tempore prædecessoris; hoc cum limitatione intelligitur; nimirum, si pro eo remaneat congrua, quæ in primis, & ante omnia deducenda est, juxtà Trident. *cap. 13. sess. 24. de reform.*

15 Quæritur. Titius Parochus obtinuit indultum à Sede Apostolica resignandi Parochiam, & in resignatione reservandi pensionem pro se, vel alio: quam vult reservare in favorem Nepoti Clerico, sed hac lege, ut ipse fructus percipiat, quoad vivit, & Nepos, *nisi* post mortem ipsiusmet Titii? petitur. An Titius committat Simoniam?

Quòd Parochus committat Simoniam non videtur dubium. Nàm per illam fructuum exactionem reputatur æquivalentèr vendere pensionem, quæ, cum sit res Ecclesiastica, & spirituali annexa, invendibilis est. In pensione enim Clericali considerantur, *jus ad redditus temporales, & obligatio recitandi Officium Beatæ Mariæ Virginis:* quod onus imponitur Pensionariis ex *constitutione* Beati Pii V. 135. *Bullar. tom. 2.* Non enim Pensionario datur absolutè jus percipiẽdi illos fructus, sed proptèr illud Officium, & recitationem; Atquè ità, qui vult vendere tale jus, conatur, quãtum est ex parte sua, vendere ministerium spirituale, ad quod illud sequitur, quod invendibile est. Undè licèt pensio Clericalis verè non sit Beneficium Ecclesiasticum, negari non potest, quin in multis cum isto conveniat, ut per Gonzalez in *3. tit. 5. cap. 21. nu. 6. & il 2. de rescript.*

Contrarium tenent plures apud Monacell. *for. part. 2. form. 7. num. 4.* Ubi ipse firmat translationem pensionis factam cum pacto illam exigendi quoad transferens vixerit, esse nullã. Cœteri verò, qui negarunt translationem esse simoniacam, fortè locuti sũt, nullo accedentè pacto, si resignatarius patiatur, quòd resignans fructus pensionis accipiat. Sed cavendum, ne committatur simonia confidentiæ, reprobata à Pio IV. & Pio V. *const. Intolerabilis 85. Bull. tom. 2.* Et viden-

dendum, an ex eo possit procedi ad præsumptiones à B. Pio V. statutas ad probandum pro foro externo confidentiam. In interno enim Pœnitentiæ credendum est Pœnitenti, qui est accusator, testis, & reus cōtrà se ipsum: nec præsumptione agendum est, sed judicandum secundùm confessionem Sacramentalem ipsius, proùt post alios optimè scripsit Natal Alexandr. *tom. 2. Theol. moral. lib. 2. cap. 7. art. 1. reg. 18.*

16 Regulares, qui in Parochialibus Monasteriis unitis Curam animarum exercent, à Superiore præsentantur Ordinario, à quo examinari possunt ad *text. Trident. sess. 25. c. 11. de regul., & in const. B. Pii V. 47.* Qui titulum non habent, sed Curæ exercitium dumtaxat, amovibiles, ad nutum Superiorum, ut B. Pius ibid. Verùm à Cura abesse non possunt, nec ad libitum Superiorum alii subrogantur, nisi petitâ, & obtentâ licentiâ Ordinarii, Sac. Congregat. Concil. *in Florentina* 18. *Julii* 1678. Monacell. *form. par. 1. form. 20. tit. 6. num. 8.* Nàm Curati Regulares in his, quæ pertinent ad curam Animarum, subjacent Ordinariis locorum ad *text.* Trident. d. *cap. ut alibi diximus*: Propterea tenentur accedere ad Synodum, ut de iis, quæ fuerint in Synodo Decreta, informentur, ac ea noscant, quæ sunt sui muneris, & possint Episcopo visitaturo rationem propriæ administrationis reddere.

17 Distinguenda sunt jura merè Parochialia, & functiones Parochiales, ut advertit idem Monacell. *for. par. 2. for. 1. tit. 13. num. 54.* Hæ ità nominantur, quia ad Parochum pertinent proptèr connexionem, & dependentiam, quam habent à juribus merè Parochialibus, ut sūt *celebratio Officii super cadaveribus: receptio Mulierum ad purificationem post partum: Cinerum, Palmarum, & Candelarum solemnis benedictio, celebratio Missæ feria 5. in Cœna Domini: Delatio, & expositio publica Eucharistiæ*, & similia apud Barbos. *collect. decis. Apost. cap. 391.*

Jura verò mere Parochialia, quæ viridem observantiam habent, sunt. I. Delatio Stolæ in Processionibus, & Funeralibus, S. Congregat. Conc. in *Ebrunden. in resp. ad ii die* 25. *Junii* 1695. II. Benedictio Domorum in Sabbato Sancto. III. Receptio decimarum *cap. Cùm contingat de decim.* IV. Administratio Sacramenti Eucharistiæ tempore Paschali, ut Fideles satisfaciant præcepto. V. Administratio Infirmis Viatici, & Extremæ Unction. VI. Detentio clavis Tabernaculi, & eorum, quæ pertinent ad Sacramenta. Sac. Congregat. Conc. in *Signina* 18. *Novembris* 1590. 13. *Januar.* 1691. *in Neapolitana* 14. *Novemb.* 1693. VII. Benedictio sponsorum, & Cadaverum Defunctorum, antequam è Domo leventur. Sac. Congregat. Conc. *in Bononien.* 14. *Febr.* 1694. VIII. Publicatio Matrimonii, Excommunicationis, & Indulgentiarum. Sac. Congregat. Episcop. *in Firmana* 3. *Junii* 1615. *in resp. ad* 8. IX. Benedictio Fontis Baptismalis. Hæc ità reservantur Parochis, ut à nullo alio, nisi de ejus, vel Ordinarii licentia exerceri, & expleri valeant.

18 Ex allegatis verò functionibus Parochialibus non omnes competunt Parochis privativè quoad alios, sed nonnullę cumulativam admittunt. Ità in Ecclesiis Regularium, etiàm non Curatis, solemniter benedicuntur Cineres, Palmæ, Candelæ, ac Ova: Feria 5. in Cœna Domini Missa celebratur Officium super Cadaverum corporibus à Regularibus fit, per dicta *cap.* 19. & pluribus in locis juxtà consuetudinem in eis receptam Regulares in suis Ecclesiis admittunt Mulieres ad purificationem post partum. Non enim ea sunt de juribus merè Parochialibus.

Hoc ultimum proptèr duo impugnatur à Pignatello *tom. 5. consult. 76.* Primò, quia in Purificatione fit oblatio Candelę: Parochus autèm habet intentionem fundatam super omnibus oblationibus, quæ fiunt in Parochia *cap. Pastoralis de iis, quæ fiunt à Prælat.* Secundò, quia Sac. Congregat. Conc. *in Antuerpien.* 19. *Novembr.* 1662. contrarium censuit.

Verùm neutrum obstat: non primum, quia textus in *alleg. cap.* non procedit in oblationibus, quæ fiunt in Ecclesiis Regularium: quæ non Parocho, sed Religiosis Monasterio servientibus acquiruntur, ut scripsit Fagnan. in 3. *ad d. cap. Pastoralis eo tit. num.* 35. Siquidèm, licèt Monasteria sint infrà limites Parochiæ, tamen proptèr exemptionem non sunt de Parochia: & ideò oblationes inibi factæ non quæruntur Parocho, Abbas *in cap. Dilectus de Officio ordin. apud cit.*

Nec secundùm, quia concordando De-

Decretum factum in Antuerpien. cum eo edito ab eadem Sac. Congregat. 2. *Julii* 1620. videndo *cap.7. num.* 24. dicendum illud procedere in locis, ubi non adest consuetudo, quòd Regulares Mulieres in propriis Ecclesiis ad Purificationem admitant; Alterum verò in locis, in quibus hæc reperitur. Consideratur etiàm, quòd hoc est juxtà resolutionem ejusdem S. Cong. Conc. in *Aquen.* 9. *Junii* 1708. Ad 10. Dubium. *An Patres Carmelitæ loci Incisæ possint in propria Ecclesia Mulieres post partum benedicere, & ad Purificationem admittere?* Respondit *Affirmativè*. Et sub 27. *Aprilis* 1709. reclamante Parocho, rescripsit: *In decisis in omnibus, & ampliùs*.

19 Ad tollendas lites, quę occasione fūctionum Parochialium, ut plurimum intèr Parochos, ac Confraternitates, ipsarumq; Capellanos oriebantur, S. R. Congr. pro universo Orbe dubia infrascripta resolvit, quibus quærebatur.

I. An Confraternitates Laicorum legitimè erectæ in Ecclesiis Parochialibus habeant dependentiam à Parocho in explendis functionibus Ecclesiasticis non Parochialibus?

II. An dictæ Confraternitates erectæ in Capellis, vel Oratoriis, tùm publicis, tùm privatis, adnexis Parochialibus Ecclesiis, ab eis dependentibus, habeant dictam dependentiam à Parocho, quoad dictas functiones?

III. An Confraternitates erectæ in aliis Ecclesiis publicis habeant quoad easdem functiones aliquam dependentiam à Parocho, intrà cujus Parochiæ limites sitæ sunt Ecclesiæ?

IV. An Confraternitates erectæ in Oratoriis tùm publicis, tùm privatis sejunctis ab Ecclesiis Parochialibus, quoad dictas functiones Ecclesiasticas habeant dictam dependentiam à Parocho?

V. An benedictiones, & distributiones Candelarum, Cinerum, & Palmarum, sint de juribus merè Parochialibus?

VI. An benedictiones Mulierum post partum, Fontis Baptismalis, Ignis, Seminis, Ovorum, & similium, sint de juribus merè Parochialibus?

VII. An functiones omnes Hebdomadæ Sanctæ sint de juribus merè Parochialibus?

VIII. An celebratio Missæ solemnis feria quinta in Cœna Domini sit de dictis juribus Parochialibus?

IX. An prima pulsatio Campanarum in Sabbato Sancto sit de dictis juribus Parochialibus,

X. An celebratio Missarum solemnium per annum, sivè pro vivis, sivè pro defunctis, sit de dictis juribus Parochialibus?

XI. An expositio Quadraginta Horarum, & benedictio, quæ fit supèr Populo, sit de dictis juribus merè Parochialibus?

XII. An expositio, quæ fit cum Reliquiis, vel Sacris Imaginibus; & benedictio, quæ, cum eis fit super Populo, sit de dictis juribus Parochialibus?

XIII. An functiones in præcedentibus octo dubiis, videlicet à dubio quinto ad duodecimū expressæ, peragi possint in Oratoriis privatis, contradicente Parocho?

XIV. An in dictis Oratoriis privatis Confraternitatum per Confratres statis horis recitari possint Horæ Canonicæ, cum cantu, vel sine, absque alia licentia Parochi?

XV. An in dictis Oratoriis privatis sit licita celebratio Missæ privatæ, assentiente Ordinario Loci, & contradicente Parocho?

XVI. An Capellani Confraternitatum possint Populo denunciare Festivitates, & Vigilias occurrentes in hebdomada absque licentia Parochi?

XVII. An Parochus, invitis Confratribus, docere possit Doctrinam Christianam in prædictis Ecclesiis, & Oratoriis publicis, vel privatis à Parochiali divisis, & separatis?

XVIII. An in sępedictis Ecclesiis publicis Confraternitatum possint haberi publicæ Conciones, etiam per totum cursum Quadragesimæ, vel Adventus, cum licentia Ordinarii, & absque licentia Parochi?

XIX. An in eisdem Ecclesiis possit celebrari Missa, sivè lecta, sivè cantata, ante Missam Parochialem, sivè lectam, sivè cantatam?

XX. An ad Parochum spectet facere Officium funebre super Cadaveribus sepeliendis in sæpedictis Ecclesiis, & Oratoriis publicis Confraternitatum?

XXI. An intra ambitum earumdem Ecclesiarum fieri possint Processiones juxtà cujusque Confraternitatis Institutum, absque interventu, vel licentia Parochi?

XXII. An eædem Processiones fieri possint extra ambitum dictarum Ecclesiarum, absque licentia illorum Parochorum, per

per quorum territorium transeundum est?

XXIII. *An in dictis Processionibus Capellani Confraternitatum possint deferre stolam?*

XXIV. *An Episcopo accedenti ad Ecclesias publicas Confraternitatum, quæ non sint Regularium, neque proprium Rectorem Beneficiatum habeant, porrigendum sit aspersorium à Parocho, in cujus territorio sint sitæ dictæ Ecclesiæ?*

XXV. *An earundem Ecclesiarum, & Confraternitatum Rectores, & Capellanos possit Parochus, cessante alio speciali, ac legitimo titulo, & ex solo Jure Parochialitatis, compellere invitos ad assistendum functionibus Ecclesiæ Parochialis?*

XXVI. *An in sæpedictis Ecclesiis Confraternitatum, neque Parochialibus, neque Regularibus, retineri possit Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, sine speciali Indulto Sedis Apostolicæ?*

XXVII. *Præsupposita facultate retinendi, an possit infra annum publicè exponi sine licentia Ordinarii?*

XXVIII. *An possit Parochus se ingerere in administratione oblationum, vel eleemosynarum in sæpedictis Ecclesiis recollectarum, vel capsulæ pro illis recipiendis exposita clavem retinere?*

XXIX. *An in Ecclesia Parochiali Confratres, vel eorum Capellani immiscere se valeant, invito Parocho, in ejusdem Ecclesiæ functionibus, sivè Parochialibus, sive non Parochialibus?*

XXX. *An Confraternitates, sivè sint erectæ in Ecclesia Parochiali, sivè extra illam, possint pro libito, & juxtà uniuscujusque peculiaria statuta, Congregationes suas facere, absque interventu, vel licentia Parochi?*

XXXI. *An possint propria bona administrare, ac de illis disponere, absque ulla dependentia à Parocho?*

XXXII. *Quando Parochus eisdem Congregationibus intersit de mandato Ordinarii, & tamquam ejus delegatus, an possit suffragium decisivum ferre? & quatenus Affirmativè.*

XXXIII. *An etiam suffragium duplex?*

Sacra Rituum Congregatio 10. *Decembris* 1703. respondit ut infrà.

Ad Primum Negativè.

Ad Secundum Affirmativè.

Ad Tertium Negativè.

Ad Quartum Negativè.

Ad Quintum Negativè.

Ad Sextum Negativè; sed benedictiones Mulierum, & Fontis Baptismalis fieri debere à Parochis.

Ad Septimum Negativè, prout jacet.

Ad Octavum Negativè, pròut jacet; sed spectare ad Parochos.

Ad Nonum Negativè, pròut jacet; sed spectare ad Ecclesiam digniorem, ad formam Constitutionis Leonis X. §. 14.

Ad Decimum Negativè, pròut jacet; sed licere Confratribus dumtaxat in festivitatibus solemnioribus ejusdem Ecclesiæ, vel Oratorii, ut in Brundusina sub die prima Junii 1601.

Ad Undecimum Negativè.

Ad Duodecimum Negativè; & quoad benedictiones cum Reliquiis, & Imaginibus serventur Decreta.

Ad Decimum tertium, satis provisum in superioribus.

Ad decimum quartum Affirmativè; nisi alitèr Ordinarius statuat ex rationabili causa.

Ad Decimum quintum Affirmativè.

Ad Decimum sextum Affirmativè.

Ad Decimum septimum Negativè.

Ad Decimum octavum Affirmativè.

Ad Decimum nonum Negativè; nisi alitèr Episcopus disponat.

Ad Vigesimum Affirmativè, quando tumulandus est subjectus Parocho, intrà cujus fines est Ecclesia, vel Oratorium.

Ad Vigesimum primum Affirmativè.

Ad Vigesimum secundum Negativè; nisi adesset licentia Episcopi.

Ad Vigesimum tertium Negativè, extrà propriam Ecclesiam.

Ad Vigesimum quartum Negativè.

Ad Vigesimum quintum Negativè.

Ad Vigesimum sextum Negativè.

Ad Vigesimum septimum Negativè.

Ad Vigesimum octavum Negativè.

Ad Vigesimum nonum Negativè.

Ad Trigesimum Affirmativè, dummodò non impediant functiones, & Divina Officia.

Ad Trigesimum primum Affirmativè.

Ad Trigesimum secundum Negativè:

Ad Trigesimum tertium Negativè.

Et ità salvis tamen conventionibus, & pactis in erectione Confraternitatũ, forsan factis, & concordiis inter Partes initis, & à Sancta Sede approbatis, Indultis, Constitutionibus Synodalibus ac Provincialibus, & consuetudinibus immemorabilibus, vel saltèm centenariis, declaravit, ac decrevit,

vit, si Sanctissimo Domino Nostro videbitur.

Et factâ deindè per me Secretarium de prædictis Decretis Sanctissimo Domino Nostro relatione, præviâ eorumdem integrâ lecturâ, Sanctitas Sua laudavit, benignèque approbavit, & publicari, & non obstantibus quibuscumq; aliis in contrarium facientibus, servari mandavit. Die 12. mensis Januarii 1704.

20 Tandem, Parochi non possunt alienare bona Ecclesiæ Parochialis, nec ultra triennium locare sine licentia Sedis Apostolicæ ex *Etravag. Ambitiosæ Pauli II. Inter com. de re Eccles. non alienand.* de quo intrà *cap.* 45.

21 Debent habere plures Libros: unum Baptizatorum, in quo notentur Baptizati, Parentes, & Patrini, Trident. *sess.* 24. *de reform. cap.* 2. dies menses, & annus: Alium Matrimoniorum, in quo describantur nomina conjugum, & testium: dies, & locus contracti Matrimonii, ibidem *cap.* 1. Tertium Confirmatorum. Quartum mortuorum, notando diem obitus, annum, personam, ætatem, & qualitatem. Quintum animarum suæ Parochiæ.

22 Itèm, monere debent infirmos de non admittendo Medico Judæo, vel alio Infideli: & quatenùs viderint admissum, debent se opponere, & significare pœnas propterèa incurrendas, si ab infirmo non removeatur: ut, quòd ei non possint administrari Sacramenta, nec etiàm à Regularibus illud Confessionis; & quod carere debeat Ecclesiastica sepultura, juxtà *const.* Gregorii XIII. *incip. aliàs* 68. *Bullar. tom.* 2.

23 Item, tenentur eosdem infirmos monere de debito confitendi, ad minus à tertia die infirmitatis, & ad confessionem inducere, ex *const.* B. Pii V. *incip. supra Gregem* la 3. ibidem.

24 Item, tenentur apud se habere transumptum Bullæ in Cœna Domini ad præscriptum ejusdem Bullæ in fin. Alia *vid.* apud Piasec. *prax. par.* 2. *cap.* 3. *art.* 3.

CAPUT XXXVII.

Officialis quoad Præcedentiam.

SUMMARIUM.

1 *Constitutio Greg. XIII. super præcedentia in Processionibus.*

2 *Decreta Sacræ Congregationis Episcoporum super eodem negotio, ab Urbano VIII. confirmata.*

3 *Constitutio Gregorii comprehendit etiàm PP. Ord. Prædicatorum.*

4 *Et Monachos.*

5 *Agitur de præcedentia Fratrum Monasterii de recenti fundati in loco, in quo adest alter ejusdem Ordinis Conventus.*

6 *Constitutio Innocentii XII. edita pro Discalceatis S. Francisci, in Indiarum partibus existentibus.*

7 *Ubi Observantes in loco præcedunt, etiam Reformati Sancti Francisci præcedentiam obtinent, licèt sint in loco posteriores.*

8 *Prælato à captivitate reverso debetur præcedentia, quam Officium consequitur.*

9 *Præcedentia Fratribus Minorum de Observantia de una ad aliam Provinciam incorporatis, debetur à die incorporationis.*

10 *In d. Ordine Novitii Clerici non præcedunt Laicos; expressè professos.*

11 *In quo Laici professi non præcedunt Clericos, item professos.*

12 *Laicus de statu Conversorum ad illum Clericorum transiens præcedentiam habet à die transitus.*

13 *Intèr Moniales præcedentia attenditur à die professionis.*

1 ADvertendum est, præcedentiam esse jus occupandi digniorem locum, proùt deducitur ex intrinsecis Ordinis Hierarchichi; cujus natura ex Sperello *decis.* 179. *num.* 13. exprimit etiàm, ut digniores inferioribus præcedant, inferiores verò locum illis digniorem reverentèr cedant. Qui in Processionibus, tàm publicis, quàm privatis debetur juxtà dispositionem const. Gregorii XIII. 84. *Bullar. tom.* 2. editæ ad effectum supprimendi lites, & controversias, non

modò

modò inter Ordines Mendicantes, & Confratres super, & de præcedentia contendentes; Verùm quoque inter Monachorum Ordines, prout sæpe declararunt SS. Rit. & Episcoporum Congregat. apud Pignatell. *tom.* 1. *conf.* 137. *nu.* 22. tenor Const. est: *Exposcit.*, & infrà. *De Nobis attributę potestatis plenitudine volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quòd quicumque ex dictis Fratribus Mendicantibus inter se de pręcedentia hujusmodi contendentibus, aut Confratribus Confraternitatum prædictarum, inter quos lites, & causæ præmissorum occasione, ortæ jam sint, seù oriri contigerit in futurum, qui in quasi possessione præcedentiæ, ac juris præcedendi sunt positi (quibuscumque reclamationibus, appellationibus, & aliis subterfugiis prorsùs remotis, & cessantibus, & postpositis, in Processionibus, tàm publicis, quàm privatis præcedere debeant.*

Quando verò non probetur, aut non constet de quasi possessione præcedentiæ hujusmodi, intèr Fratres quidem Mendicantes, ii, qui antiquiores in loco controversiæ; Confratres verò intèr se litigantes, ii, qui priùs Saccis usi sunt, in Processionibus, tàm publicis, quàm privatis præcedere debeant, ità ut si contigerit nova Monasteria, aut Domus alicujus Ordinis Mendicantium fundari in loco, in quo alterius Ordinis ex dictis Mendicantibus Monasteria, aut Domus priùs erecta, & instituta sint, ille Ordo, qui priùs Monasterium, seù Domum in loco habuerit, præcedat.

Prætereà, quia inter prædictos Ordines plerùmque alia in Processionibus, & alia in Conciliis Generalibus, & aliis actibus publicis, sive privatis ratio circa modum precedendi servatur, nolumus per præsentes prærogativis dictorum Ordinum quoad præcedentias hujusmodi, quæ propriis Ordinibus, præterquàm in Processionibus prædictis debentur, præjudicium generari. Sicque per quoscumque &c. irritum &c. non obstantibus &c. Romæ 25. Julii 1583.

Et proptèr fortes non obstantias, & efficaces derogatorias quæcumquæ revocari Privilegia, & Indulta in contrarium, etiàm in specie concessa, firmat Rota coràm Buratto *decis.* 390. *num.* 6. apud Pignatell. ibi *num.* 3.

Successivè ad Gregor. idem disposuit Urbanus VIII. *constitut.* 239. *Bullar. tom.* 4. confirmans Sacræ Congregationis Decreta, ut infrà.

2 *Nuper pro parte dilecti filii Blasii à Cherisio, Procuratoris Generalis Fratrum Ordinis Minorum Sancti Francisci, Conventualium nuncupatorum, Nobis expositum fuit, quòd dictus Ordo gravatur admodum litibus occasione præcedentiæ cum aliis aliarum Religionum Regularibus in Processionibus, ex quo etiamsi aliàs à Venerabilibus Fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus negotiis Regularium Præpositis, diversis in præfata materia præcedentiæ Litteris emanatis: unam videlicèt contra ejusdem Ordinis de Observantia nuncupatos Arbensis, aliã contra Servorum Beatæ Mariæ Virginis Soanen, necnon duas Litteras contrà Prædicatorũ, respectivè Ordinum Fratres Cassanen, & Ferentinus, obtinuerit tenoris subsequentis, videlicèt: Arbi.* All'Arcivescovo. *Pare, che sia nata differenza della precedenza tra cotesti Frati di San Francesco Conventuali, & Osservanti, allegando ogni uno di loro alcune ragioni, per le quali si persuadono di dover precedere a gli altri, le quali essendosi diligentemente considerate nella Congregazione di questi miei Illustrissimi Signori preposti da Nostro Signore sopra le cose de' Vescovi, e Regolari, s'è risoluto, etiàm con il parere delli Illustrissimi Protettori di tutte due le Religioni di far scrivere à V. S. che occorrendo più simili differenze le termini senza alcuna eccezione nell' istesso modo, che quel Convento tenga il primo, e più degno luogo, che è più antico nella Città, secondo che si è fatto fin hora, per quanto si presuppone. Imperciochè questo mezo usato altrove è stato tale, che hà finito ogni controversia, come si spera, che farà anche così per mezo della prudenza, e destrezza di V. S. Dio &c. Roma 6. Marzo 1528.*

Al Vescovo di Soana, ò suo Vicario. *Havendo inteso questi miei Signori Illustrissimi, che in cotesta Città sono in disparere di precedenza li Frati de Servi con quelli di San Francesco Conventuali, hanno voluto, che io faccia sapere à V. S. che nella precedenza di questi Mendicanti secondo il parere di Nostro Signore s'attende solamente l'antichità de loro Conventi, cioè, che precedino quelli, che prima anno ottenuto i Monasterj, ne luoghi, ove è nata la differenza; e perciò ella potrà dichiarare, che quelli precedino, li quali prima sono venuti ad abitare in cotesta Città, che*

farà appunto conforme à quello, che s'è risoluto, & osservato in altri luoghi &c. Roma li 24. Maggio 1583.

Al Vescovo di Cassano. *Fù dato in Congregazione un memoriale dal Procuratore Generale de Frati Conventuali di San Francesco à nome del sudetto Monastero di Castrovillari di cotesta Diocesi, nel qual si doleva, che alcuni Padri di San Domenico, che poco fà anno pigliato luogho nella medesima Terra, pretendevano nelle attioni publiche di precedergli, non ostante, che già siano 350. anni, che quel Monastero di San Francesco è fondato, e sapendosi, che Nostro Signore altre volte haveva dichiarato, come si doveva procedere in simili casi, questi miei Signori Illustrissimi vollero, che se ne dasse conto à Sua Beatitudine, la quale hà commesso, che si scriva à V. S., che faccia havere la prerogativa, ove nascano queste novità, alle Religioni, che sono più antiche nel luogo, il che farà V. S. intendere à detti Padri di San Domenico, & operarà, che così s'esequisca. Roma li 24. Maggio 1583.*

Ferentino al Vescovo. *Nella differenza, che verte trà cotelli Frati di San Domenico, e quelli di San Francesco per conto della precedenza, la Sacra Congregazione vuole, che s'osservi per l'avvenire quello, che è stato osservato trà loro per lo passato, sin tanto, che non sia destinato altro: & inclina, che conforme al moto proprio di Gregorio XIII. di fel. memor. debbano precedere quelli, che prima anno auuto il luogo nella Città: & i Decreti, che si allegano per parte de Frati di San Domenica in contrario, non sono stati fatti per derogare generalmente al moto proprio di Gregorio XIII. oltre che in quelle occasioni militavano altre ragioni di quelle, che possono militare costì. Questa è la mente di questi Illustrissimi miei Signori, & ella doverà eseguire, e Dio &c. Roma il 1. Giugno 1604.*

„ Attamen in casibus occurentibus eædem Litteræ reputantur provisiones particulares, non autem Declarationes generales, dictique Fratres Conventuales nova semper judicia iisdem de rebus subire cogũtur. Quarè d. Blasius Procurator Generalis Nobis humilitèr supplicare fecit, ut circà prædictarum Litterarum Observantiam per aliquod opportunum declarationis nostræ ministerium providere, ac aliàs, & infrà indulgere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur &c. præinsertas Litteras ab eisdem Cardinalibus, aliâs utcunque in casibus particularibus emanatas, cum innitantur justitiæ motus proprii Gregorii XIII. hac de re editi, & sint conformes Declarationibus Sac. Congreg. Trident., ac Rituum Congregationum, ut, qui sunt in possessione præcedentiæ, præcedant, & ubi non probatur, aut non constat de possessione, præcedant ii, qui sunt antiquiores in loco controversiæ, esse generaliter observandas, ubicunque contigerit de eadem præcedentia dubitari, Apostolica authoritate tenore præsentium præcipimus, & mandamus. Decernentes &c. non obstantibus &c. 18. Decembr. 1637.

3 At petitur. An in hac re constitut. Gregorii extendatur ad Fratres etiàm ex Ordine Prædicatorum?

Resp. Affirmativè: adeò ut in materia præcedentiæ in Processionibus, etiã quoad ipsos, sit procedendum ad ipsius præscriptum. Nàm emanavit, etiàm respectu dd. PP. Quoniam ratio motiva, quę in proemio Constitutionis adducitur, etiàm ipsis Patribus est aptabilis. Enunciatur enim motivum edendi Constitutionem fuisse, quià ocasione præcedentiæ, vel jure præcedendi in Processionibus, oriebantur lites, & controversiæ; ad quas sedandas, & componendas, Gregorius dictã Constitutionem posuit. Constat autem ex constitutione Urbani, etiàm contra ipsos fuisse ea de re controversias excitatas: & proindè dubium esse non debet, quin dispositiva Gregorianæ ad Dominicanos amplietur; & per Litteras Gregorii, & Urbani revocetur Constitutio B. Pii V. *la* 71. *Bullar. tom.* 2. & quod illa Clementis VIII. *la* 13. *Bullar. tom.* 3. restringatur ad loca Aragoniæ, Valentiæ, & Cataloniæ.

Maximè, quia Sac. Congregatio Episcoporum, ubi casus d. controversiæ vertitur, solet respondere pro observantia d. Gregorianæ, proùt sæpius fecit, ut observavit Pignatell. *tom.* 1. *consultat.* 37. *num.* 14., & expresse *die* 6. *Octobr.* 1645., ut infrà *Sac. Congregatio censuit servandas esse Litteras Gregorii XIII., & Urbani VIII. ea de re editas, ut, qui sunt in possessione præcedentiæ, præcedant, & ubi non constat de possessione, præcedant ii, qui sunt antiquiores in loco controversiæ,*

&

& ità ab his, ad quos spectat, servari mandat, & præcipit.

Cæterùm, ubi est consuetudo, quòd Regulares præcedant inter se ratione originis Religionis, & non fundationis Conventus, est servanda, ut respondit S. C. Episc. *in Forolivien.* 23. *Februarii* 1693.

Nec obstat assertum Decretum Sac. Congr. Episc. apud Quarant. *summ. Bullar. ver. Præcedentia*, in quo legitur dispositum: quòd ad componendas lites inter Regulares super præcedentia in Processionibus, *is ritus, & ordo inter controvertentes servari debeat, qui in hac Urbe omnium Caput, & Magistra servari consuevit, & actu servatur. Et est, quòd præcedant Regulares illi, quorum Ordo priùs approbatus fuit à Sede Apostolica*; Non obstantibus Brevi, seù Declaratione Gregorii XIII. edita sub die 15. *Juli* 1583. Quod fuit directum Episcop. Mantuano 30. *Martii* 1593. Nàm hujusmodi Decretum non fuisse observatum probatur evidentèr ex variis d. Sac. Congr. Episc. Declarationibus, in quibus omnibus cavetur, ut ea de re servetur d. Constit. Gregorii apud Barbos. *d. loco num.* 182. Et evidentèr ostendit ipsum ab Aula recessisse producta Constitutio Urbani, in qua præcipitur observantia Gregorianæ, & Decretorum in ea contentorum.

4 At petitur, an d. Constitutio Gregorii de præcedentiæ modo in Processionibus servando comprehendat, etiam Monachos inter se?

Resp. Quamvis dispositiva Constitutionis ad Mendicantes, & Confratres sit restricta, adhuc, etiam Monachorum Ordines comprehendi pluriès declararunt S. R. C. & S. C. Episc. ut dixi *n.* 1. Aliàs Declarationes in casibus occurrentibus emanatas refert Barbos. *de jur. Ecclesiastic. lib.* 1. *cap.* 43. *num* 183. & sæpe firmavit Rota: decisiones transcripsit Tambur. *tom.* 3. *de jur. Abbat. in fin.*

5 Quæritur. Quo loco in Processionibus incedere debeant Fratres Monasterii novissimè fundati in eodem loco, in quo adest alius ejusdem Ordinis antiquior Conventus: An in ultimo loco juxtà tempus fundationis sui Monasterii, disjuncti, & separati à Fratribus ejusdem Ordinis in loco antiquioribus: an potiùs cum istis uniti, & conjuncti?

Dubium fuit resolutum à S. Rit. Congr. die 3. *Junii* 1617. infrà: *S. Congr. respondit, & declaravit, juxtà Constit. fel. record. Greg. XIII.* quæ incip. *Exposcit, præcedentiam dandam esse Ordini, qui priùs in loco Monasterium habuit, & non tantùm illi Monasterio; itaut in illo loco per fundationem primi Monasterii acquiratur anterioritas, etiam cuilibet alii, posteriùs fundato ejusdem Ordinis. Idem quoque servandum, quando præcedentia competit, ex quasi possessione, & jure præcedendi in terminis d. Constit. & quando concurrant ad Processiones, tàm publicas, quàm privatas, omnes ejusdem Ordinis Fratres unitim, & non divisim debere procedere, itaut post Crucem Fratres strictioris Observ. sive Discalceati, sive Recollecti, vel Reformati uniti immediatè incedant, & post illos, Fratres, de Observantia dicti; si juxtà regularia Ordinis statuta, vel ex quasi possessione, & jure præcedendi præcedentiam habeant. Alioquin in præcedentia servetur, etiam inter ejusdem Ordinis Fratres anterioritas fundationis Monasterii cujuscunque. Neque Monasteria alterius Ordinis debere, neque posse impedire suo dicto jure præcedendi, neque ordinem incedendi pervertere. Et ità in causa prædicta eadem Sac. Rituum Congr. declaravit, & servari mandavit.* Dubium fuit propositum à Procuratore Generali Min. de Obser. ad videndum, quid servandum esset, dum in eodem loco sunt plures ejusdem Ordinis Conventus, Lant. *ver. Præcedentia n.* 11.

6 Subindè ad Litteras Urbani pro Discalceatis d. Ord. in India existentibus in Provincia S. Didaci Novæ-Hispaniæ, aliud in materia præcedentiæ emanavit Decretum à S. R. C. 8. *Martii* 1700. quod ab Innocentio XII. confirmatur, ut infrà:

Emanavit nuper à Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus præpositorum, in causa Præcedentiæ inter dilectos filios Fratres Provinciæ S. Didaci Novæ-Hispaniæ in Indiis, Ordinis Minorum S. Francisci, de Observantia Discalceatorum nuncupatorum, ex una, & Fratres Provinciæ Sanctissimi Nominis Jesu Ordinis Eremitarum S. Augustini ex altera, partibus, vertente, Decretum tenoris, qui sequitur, videlicet.

Mexicana Præcedentiæ. *Cùm sub die*

13. *Martii proximè effluxi in Causa Præcedentiæ inter Patres Discalceatos Strictioris Observantiæ S. Francisci, Provinciæ S. Didaci ex una, & Patres Augustinianos Provinciæ Sanctissimi Nominis Jesu ex altera Partibus, super executione Decretorum Sacræ Rituum Congregationis diversis temporibus ad favorem eorumdem Patrum Discalceatorum Sancti Francisci, aliàs editorum, & signantèr lati sub die tertia Junii 1676. et per Litteras in forma Brevis datas 19. Junii ejusdem anni à san. mem. Clemente PP. X. approbati, ac confirmati in Regno Mexicano ultimo loco agitata, Sacra eadem Rituum Congregatio super infrascripto dubio ab Eminentissimo, & Reverendissimo Domino Cardinali Petruccio relato, videlicet;* An Fratribus Discalceatis Strictioris Observantiæ Ordinis Sancti Francisci, non solùm in Processionibus solis, & sub propria Cruce, sed etiam in Concionibus, Disputationibus, concurrentia Prælatorum, aliisque actibus, tàm publicis, quàm privatis, interveniente, vel non interveniente Familiâ de Observantia, competat præcedentia supra Fratres S. Augustini? Tàm in voce, quàm in scriptis, partibus acerrimè informantibus, auditis, responderit: In casu, de quo agitur, Præcedentiam competere Patribus Discalceatis S. Francisci, ac ampliùs dubium proponi vetuerit. *Et nihilominus non acquiescentes Patres Augustiniani insteterint præter ordinem pro declaratione supradicti rescripti: Sacra eadem Rituum Congregatio die 8. Maii currentis 1700. Partibus auditis, referente Eminentiss. & Reverendiss. D. Card. Petruccio, respondit: Fratres Augustiniani pareant, & perpetuò acquiescant: & ità decrevit, & servari, ac exequi mandavit. Alderanus Card. Cybo. Loco † Sigilli. B. Inghirami Sac. Rituum Congr. Secr.*

Cùm autem, sicùt dilectus paritèr filius Josephus Montoro, prædicti Ordinis Fratrum de Observantiâ Discalceatorum Professor, ac Sac. Theologiæ Lector, necnon Tribunalis S. Inquisitionis Qualificator, ac d. Provinciæ S. Didaci Custos, & Procurator, nomine dilectorum, etiam filiorum Ministri Provincialis, & Definitorum ejusdem Provinciæ, Nobis subindè exponi fecit: ipse Decretum hujusmodi, quò firmiùs subsistat, & servetur exactiùs, Apostolicæ confirmationis Nostræ patrocinio communiri, perpetuumque desuper Fratribus Ordinis Eremitarum S. Augustini supradictis silentium imponi, ac tandem ejusmodi diuturnam controversiam finiri summoperè desideret. Nos ipsos &c. supplicationibus eorum nomine Nobis super hoc humilitèr porrectis inclinati, Decretum præinsertum authoritate Apostolica, tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adiicimus, ac perpetuum prædictis Fratribus Ordinis Eremitarum S. Augustini silentium super præmissis imponimus. Decernentes &c, sicque &c. irritum &c. non obstantibus &c. Romę 14. Junii 1700.

7 Quarè præcedentiâ debetur, etiam si sint posteriores in loco controversiæ; dummodò in eo priores ad alios Regulares, & in possessione præcedendi fuerint Observantes. Nàm quotiès in locis existunt pluriès ejusdem Ordinis Conventus diversis temporibus fundati, antiquioritas unius influit, & communicat præcedentiam omnibus aliis ejusdem Ordinis, quomodolibet posterioribus, ut tenuit Rota coràm Emerix 21. *Aprilis* 1690. & 29. *Januarii* 1692. coràm Emanuel. 16. *Januarii* 1693. coràm Molines. 26. *Junii* 1693. quæ apud Monacell. *formular. par. 2. in append. sunt decis.* 16. 18. 19. & 20.

Quòd in præcisis terminis expressum est in d. Constit. Greg. §. *Quando verò.* Reformati autem, & Discalceati S. Francisci sunt ejusdem Ordinis cum Observantibus, iisdemque privilegiis fruuntur, ut pro Discalceatis decrevit Clem. VIII. Const. 92. *Bullar. to.* 3. & pro Reformatis Urbanus VIII. Constit. 134. *Bullar. to.* 5. Quod fuit à Rota diligentissimè ponderatum.

Modus verò præcedendi duorum Conventuum ejusdem Ordinis, quando quilibet propriam Crucem erigit, est, ut antiquior in fundatione præcedat, ut in allegato Decreto S. R. C. & Rota ubi supra in 1. *decis.* coràm Emerix §. *Neque.*

8 Quæritur. Generalis, vel Provincialis in itinere ad Capitulum Generale, vel in eo visitationis à Turcis in captivitatem reducitur. Petitur. An ex captivitate posteà reversus, sit in pristinam dignitatem reponendus, si tempus regiminis nondum fuerit consummatum; & quatenùs esset: An sit ei danda præceden-

dentia, quæ aliàs ei deberetur?

Resp. Affirmativè, ut declaravit S. C. Episcop. 12. *Augusti* 1650. apud Fagnan. in 5. *ad cap. Per tuas il 1. de simon. in fin.* Consideratur enim, quòd Generales, & Provinciales canonicè electi non sunt ad nutum amovibiles; & quamvis plures sint triennales, tamen, durante triennio, removeri non possunt, nisi justa, & rationabili causa, & juris ordine servato, textus *in cap. Monachi* §. *Priores de stat. Monachor.* Nec justa causa removendi dictum Provincialem est captivitas. Neque propter eam remanet ipso jure privatus. Tum quia jure postliminii fingitur semper in Provincia fuisse præsens, ideò cum posteà revertitur eodem jure omnia privilegia acquirit, *cap. Cùm per Bellicam* 34. *qu.* 1. *&* 2. *& l. postliminium ff. de captivit. & postlim. rever.*

9 Quæritur. In Ordine Min. de Obser. est Statutum Capituli Generalis de anno 1625. (cujus statuta in forma specifica confirmantur à s. mem. Urb. VIII. Constit. *Sacrosanctum* 49. *Bullar. tom.* 4.) *tit. pro Cismont. Famil. Ut, qui sua sponte, licèt obtentâ prius licentiâ ad alienam Provinciam transierunt, Fratres tàm incorporati, quàm incorporandi, in ea locum, ordinem, & præcedentiam à die tantùm incorporationis suæ, non autem à die receptionis habitus, aut emissæ professionis teneant, & habeant.* Modò petitur. An, qui ex Provincia ista Romana obtinuit incorporari in Provincia Thusciæ, & post factam, pluribusque annis servatam incorporationem, iterùm obtinuit incorporari, & redire ad Romanam, debeat gaudere præcedentia, & antelatione juxtà ordinem primæ receptionis in Provincia Romana, an potiùs juxtà ordinem modernæ incorporationis?

Resp. Supponendum est ex Capitulo Generali Toletano sub anno 1658. præcedentiam antianitatis inter Fratres ejusdem Ordinis esse attendendam à susceptione habitus, non à professione, dummodò habitus susceptus fuerit in debita ætate illum suscipiendi, & Conventu designato: quo supposito.

Dicimus præcedentiam cum iterùm reverso ad Provinciam Romanam, post d. incorporationem in illa Thusciæ, esse servandam ad præscriptum allegati Statuti Capit. Romani; nec posse ex novo transitu ad primam Provinciam resumere jura primogenituræ; quia per incorporationem in Provincia Tusciæ cessavit esse membrum, & filius primæ Provinciæ, & fuit perfectè incorporatus secundæ: à simili de Religioso trãslato ad aliam Religionem, eique perfectè unito per professionem, qui posteà obtinens redire ad Ordinem, in quo priùs professus fuerat, non redit ad jura primæva, sed remanet in loco secundæ receptionis. Et hinc non poterit Definitorium Provinciæ Romanæ reincorporare d. Religiosum cum privilegio præcedentiæ à die susceptionis habitus, cum sit contrà d. Statutum à Summo Pontifice confirmatum, in quo nullus inferior Romano Pontifice dispensare potest. Ideò cautè legendus Miranda: cujus doctrina, licèt vera esse possit in terminis juris communis, non tamen, ubi talitèr reperitur Statutum, proùt in casu.

10 Quæritur. An Clerici Novitii ipso probationis Anno præcedentiam debeant habere suprà Laicos professos?

Resp. Quisque videat, quid propria Religio, vel Sedes Apostolica hac de re decrevit. In Ordin. Min. de Observ. præcedere non debent ex Decreto Sac. Congr. Episcop. ut infrà: *Sac. Congr. statuit, & decrevit dictis Novitiis quousque professionem emiserint, tàm in publicis, quàm privatis functionibus ultimum locum deberi.* 8. *Augusti* 1653.

11 At petitur. An Laici professi ejusdem Ordinis Clericos, itèm professos, præcedere debeant?

Resp. Negativè, juxtà Breve Urb. VIII. incip. *Cùm, sicùt dat. sub die* 17. *Novembr.* 1642. *apud Lantus, ubi sup. num.* 2. In quo sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda prohibetur, nè Laici, etiam ratione antiquioris receptionis ad habitum, vel professionis primò emissæ, Clericos tàm in publicis, quàm privatis ejusdem Ordinis functionibus præcedere audeant. Qua censura ligantur quoque Superiores id permittentes, ut ibi.

12 Quæritur. Cajus à statu Conversorum legitimâ licentiâ transit ad illum Clericorum: petitur, an ei præcedentia debeatur à die susceptionis habitus, vel Clericatus?

Resp. Nisi in Brevi Apostolico indulgente transitum aliud disponatur in d. Ord. de Obser. servandum est Decretum d. Sac. Congr. Episcop. Quæ ad dubium in dd. terminis propositum, censuit

pra-

præcedentiam initium sumere debere à die Clericatus, non autem à die susceptionis habitus Conversorum. 26.*Febr.*1649.Lanousca,*ibid.num.* 3.

13 Quæritur. Soror N. ex dispensatione Summi Pontificis, non completo probationis Anno, professionem emisit priùs, quàm alia Monialis Novitia, quæ tamen completo Anno probationis, priùs naturalitèr professionem emisisset, quàm illa, cum qua fuit dispensatum: Petitur cuinàm debeatur præcedentia?

Resp. Cùm inter Moniales præcedentia non à die receptionis habitus, sed ab illo professionis attendatur ex Sac.Congr. in una *Paduana de anno* 1608. apud Barbos. *in decis. Apostolicis v. præcedentia num.*29. & Lant. *num.* 14. Moniali prius professæ in proposito casu præcedentia debetur, cui non est deneganda manutentio, si doceat de sua anteriori professione. Antianitas enim apud eas ex d. Decreto jus solum sumit à die solemnis professionis. Quoniam ante professionem Novitia non efficitur Monasterii filia, nec de ipsius corpore reputatur per cap.*Porrectum de Regul.* Ac proindè, cùm prima Monialis fuerit priùs effecta filia Monasterii, ipsique incorporata, quàm secunda; & quidèm legitimè, cùm inter habilem ex dispensatione, & habilem naturalitèr nulla admittatur differentia, plenissimè concluditur, & rationi consonum est, ut primò, & non secundo-genita præcedat.

Nec obstat regula de jure quæsito non tollendo; quippè secunda Novitia nullum jus absolutum in re radicatum, vel ad rem per novitiatum habet ad præcedendũ, sed solùm conditionale, & casuale, nimirum, si professionem emiserit; Potest enim, vel ipsa è Monasterio egredi, vel à Monialibus expelli, cap. *Statuimus de Regul.* Jus autem casuale sub illa regula non cadit, cùm conditio nil ponat in esse, donec purificata fuerit. Et interim habenda est, ac si non esset. Tum quia juxtà allegatum Decretum jus ad præcedendum Moniales non acquirunt, nisi per professionem. Quidquid de viris, quos illud non ligat.

CAPUT XXXVIII.

Officialis quoad Prælatum Regularem.

SUMMARIUM.

1 *Prælati dantur in commodum subditorum.*

2 *Scientèr eligere indignum est intrinsecè malum.*

3 *Exeuntes à loco electionis se alienos faciunt; & remanentes ad electionem procedunt.*

4 *Præses Capituli non potest actiones Capitulares suspendere.*

5 *Quando Capitula intelligantur incboata!*

6 *Functiones Capitulares quæ sint?*

7 *Quando provisio Provincialis in Ord. Min. devolvatur ad Ministrum Generalem? Et quo tempore sit electio facienda?*

8 *Agitur de habilitate corporis necessaria in eligendo ad Prælaturam Regularẽ.*

9 *An senes sint ineligibiles?*

10 *Podagrosi, claudi, carentes pollice, & surdi eligi non possunt.*

11 *Excommunicati majori excommunicatione sunt ineligibiles.*

12 *Electio facta à ligato majori excommunicatione est ipso jure nulla.*

13 *Ligatus minori excommunicatione nequit eligi ad Prælaturam Regularem.*

14 *Scientèr eligentes minori excommunicatione innodatum, peccant mortalitèr.*

15 *Suspensus eligi non potest ad Prælaturas Regulares.*

16 *Interdictus est ineligibilis.*

17 *Et irregularis.*

18 *Formula absolutionis, quæ electionibus præmittitur.*

19 *Modus appellandi contra electionem.*

20 *Regularibus prohibetur recursus ad favores sæcularium: & ad istorum instantiam officia, & dignitates conferre.*

21 *Valent gesta à Prælato legitimè electo, sed posteà proptèr occultum crimen officio privato.*

22 *Quid intelligatur per gradus, pœnas, dignitates &c. de quibus in Const.* Admonemur *Urbani VIII.*

23 *Electio facta ad nominationem, & præsentationem per Laicam Potestatem est nulla.*

Præ-

DE Prælatorum electione nonnulla quamvis stricto calamo fuerunt per nos adnotata *cap.* 18. quibus hìc quædam alia ad eorum qualitatem, & jurisdictionem spectantia, subnectimus.

1 Itaque sciendum Prælatos in Religionibus dari in commodum, & utilitatem non ipsorum, sed Subditorum: non ut præsint, sed ut prosint: quorum officium est non in ordine ad se sibi placendo, vel bona acquirendo, sed in ordine ad Subditos, quos bono conversationis exemplo, instructione, & consiliis debent ad bonum dirigere, eosque à vitiis, etiam dum opus sit, castigationibus arcere: juxtà tex. *in cap. solitæ §. potuisset de majorit. & obedientia*. Adeòut, dum, vel negligentes, dissimulantes, vel conniventes sint, mortalitèr peccent. Concordant textus: Ezechielis 34. *Væ Pastatoribus Israel, qui pascebant se ipsos; nonne greges pascuntur à pastoribus?* Hierem. 13. *Ubi est grex, qui datus est tibi: pecus inclitum tuum? quid dices, cum visitaverit te.* Facit Trid. *sess.* 25. *cap.* 1. *de ref.* ibi: *Optandum est, ut ii, qui Episcopale ministerium suscipiunt, quæ suæ sint partes, agnoscant, ac se non ad propria commoda, nō ad divitias, aut luxum, sed ad labores, & sollicitudines pro Dei gloria vocatos esse intelligant,* D. August. *serm.* 16. *de verb. Domini*: *Si negligis corrigere, pejor eo, qui peccavit, factus es.*

Hinc, ut proprias partes implere possint, omnia jura clamant ad Prælaturas eligendos esse digniores, & meliores pro regimine; digniores autem, & meliores reputantur, qui magis utiles Religioni, & Religiosorum saluti prudentèr præsumuntur, juxtà Trid. *sess.* 24. *cap.* 1. *de ref.* ibi: *Monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, populorum saluti utiliùs posse facere, quàm si bonos Pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoveri studeant: eosque alienis peccatis communicantes, mortalitèr peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint,* vide suprà *d. cap.* 18. *num.* 43. & 47.

2 At petitur. Supponamus decem esse in Capitulo, & novem ex illis concurrere ad eligendum indignum: possum nè ego, qui certus sum de ipsius indignitate, & quòd nihil proficere possum per denegationem suffragii me illis conformare?

Resp. Negativè. Ratio est, quia ille à cæteris contra justitiam intruditur, quorum iniquitati nullo modo est favendum: Maximè, quia scientèr eligere indignum est intrinsecè malum, quod nulla ratione fieri potest licitum, prout Scribentes concordant. Unusquisque enim tenetur, quantùm in se est bono communi prospicere. Si alii nō prospiciant, ipsi videant: & præsumendum est eos de indignitate certitudinem non habere. Proindè debet, quis facere, quantùm potest, ut de veritate instruatur: & ponderandum, *quòd error, cui non resistitur, approbatur*, cap. *Error dist* 83.

3 Quæritur. An, si omnes congregati in Capitulo, v. g. decem, aliqui quatuor, aut sex egrediantur, possint, qui remanent ad Prælati electionem procedere?

Resp. Affirmativè, quia, qui exierunt, non computantur ampliùs in numero Electorum, ut expresse cap. *Cum nobis de elect.* Sed priùs debent per nuncios à Capitulo directos, & coràm testibus citari, & moneri, ut redeant; & sufficit una monitio, nisi constitutiones alitèr disponant.

Quòd

Quòd si non reperiantur, debet citatio in locis publicis Conventus publicari, ipsorumq; cellis affigi: Dum intrà statutū tēpus non revertuntur, & res est in ultimo termino (ut, si electio non celebretur, devolvatur ad Superiorem) ad eam procedi potest, etiam ab uno, si solus remaneret, in quo in casu totum jus Capituli residet, ut post Innoc. dixit Peyrinus *de subdito qu. 1. cap. 31. §. 6.* Nullus enim debet ex aliorum malitia jure suo privari; nec debent per particulares Universitatis negocia præpediri; aliàs in manu cujuslibet foret electiones in Religionum præjudicium retardare, & nullis justis causis impedire. Et hinc, quæ mala non orirentur?

4 Quæ omnia ita à Doctoribus recipiuntur, ut nec Præses Capituli, etiam si Generalis fuerit, postquàm functiones Capitulares sunt inceptæ, & Electores congregati, possit electionem suspendere, vel ultrà statutam diem prorogare. Nàm Præses datur, ut omnia legitimè fiant, in bonum Religionis cedant; non verò, ut publica quies destruatur, factionibus patrocinetur, jurgia, & odia confoveat, ac jure proprio Vocales priventur.

Idque in Ordine Min. de Obser. expressum legitur in Capit. Gen. Rom. 1639. tit. pro utraque familia, ibi: *Ordinatur à Capitulo Generali, nè liceat Ministro Generali, & multò minus aliis inferioribus Prælatis, qui electionibus præsident, illas jam inchoatas suspendere, aut iis, jàm congregatis, ad quos spectat, faciendis electionibus interesse, eas impedire, nè fiant. Propterea iisdem Prælatis Generalibus interdicitur, nè functiones, quæ ad Congregationem legitimè convocatam spectant, suspendere, aut impedire præsumant: scientes totum hoc irritum fore, utpotè violentum, & libertatis electionis contrarium.*

Et patet ex resolutis in Romana Curia. In qua S. C. Episcop. sub die 23. *Januarii* 1705. *in Florentina*, declaravit Congregationem intermediam sustineri cum omnibus indè secutis. Controversia orta est Florentiæ apud Minor. de Obser. ubi convocatis PP. Definitorii ad effectum electionum, P. Minister Provincialis suum officium resignavit, & noluit cum Custode interesse: & posteà de nullitate actorum egit in ipsamet Sac. Congr. A qua etiam, sub die 18. *Decembr.* ejusdem anni, fuit resolutum *non constare de nullitate Capituli Provincialis Provinciæ Obser. Calabriæ*, pro qua instabant plures Vocales, qui ab electionis loco irrationabilitèr recesserunt:

5 Capitula inchoata præsumuntur: cùm Electores uniti sunt in loco Capituli, ut in refectorio, vel camera ad electiones deputata. Ita PP. Sacri Conc. Trid. delararunt ipsum incæptum esse, dum in Ecclesia ad id destinata convenerunt, prout *sess. 1. in decreto de inchoando Concilio*.

Quinimmò necesse non videtur, quòd Electores in unum cubiculum conveniant, sed sat est eos congregare in eodem Conventu ad electiones deputato; nàm, cum sunt in eo, jàm intelliguntur congregati ad effectum celebrandi Congregationem, seù Capitulum. Ponderanda sunt in Statuto hæc: *illas jàm inchoatas: & iis* (vocalibus) *jàm congregatis*, quæ tamquàm diversa ponuntur, proùt dictio *aut* importat, quæ est alternativa, & diversa afficit; & ideò unum, vel alterum sufficit, ut Generales, & Presidentes nequeant functiones, Capitula, & Congregationes suspendere, vel prorogare.

6 Functiones autem Capitulares sunt, deputare per PP. Definitorii revisores computum, librorum administrationum Conventuum, ac documentorum attestationum esse satisfactum oneribus Missarum, juxtà Const. Innoc. XII. de qua suprà *cap.* 10. celebrare Missam de Spiritu Sancto, ipsum invocare, vocare Electores per sonum Campanæ in unum locum Conventus, & similia. Quæ nequeunt à Generalibus impediri, & quoad hoc per Statutum ipsorum authoritas est restricta: nàm licèt eis liberum sit Congregationes citare, illis tamen incæptis, injuria irrogatur Provinciæ, si Vocales, qui Provinciam repræsentant, jure suo priventur, & incæptum negotium imperfectum relinquant; & ideò obedire non tenentur, ut latè Sanctor. *in stat. cap. 7. stat. 49. §. colligitur 3.*

In d. Ord. Min. de Obser. censetur Capitulum incipere à die, qua Vocales per Litteras indictionis diem certam continentes vocati ad effectum Capituli, ad locum capitularem conveniunt. Adeòut, si die sequenti ad illorum Congregationem Provincialis non eligatur, ele-

electio devolvitur ad Ministrum Generalem, dummodò id nec fraude, aut dolo illius contingat, prout in terminis Clement. *Exivi de verb. signif.* §. *dudum*, ibi: *Ministri electio penès Capitulum Provinciale resideat; quam idem Capitulum die sequenti, quo fuerit congregatum, facere teneatur*. Infrà. *Cæterùm, si Capitulum memoratum die prædicta Ministrum eligere prætermittat, ex tunc Ministri Provincialis provisio ad Generalem Ministrum liberè devolvatur*. Et infrà: *Porrò, si quid de hujusmodi Ministro Provinciali secùs attentari fortè contigerit, illud ipso facto sit irritum, & inane.*

Sequitur. I. Quòd electio Provincialis est ità restricta ad certam diem, ut ad aliam protrahi nequeat; nàm Papa utitur verbo *teneatur*, quod debitum importat; & non procedit per verbum *possit*, quod actum facultativum exprimit.

II. Quòd si Generalis aliud præciperet, ei non esset obediendum, quia aliud à Pontifice præscribitur.

III. Quòd si ad aliam diem electio prorogaretur, nulla foret, proptèr decretum irritans dispositioni adjectum; quod afficit omnem priorem clausulam continentem modum electionis, & provisionis dicti Ministri.

Sed quid, si in d. Ord. Min. de Obser. in Congregationibus intermediis tempore statuto pro celebrandis electionibus Guardianorum, propter jurgia Vocalium non sequantur: an devolvantur ad Superiorem Generalem?

Resp. Affirmativè. Licèt enim ad formam d. Clementinæ sola provisio Ministri Provincialis ad eum devolvatur, quando à Capitulo Provinciali die in d. Clementina statuta ille non eligitur; tamen horum etiam (& Definitorum provisio, quando isti non eligerentur in Provincialibus Capitulis) ad eumdem Superiorem devolvi videtur, arg. *ex cap. ne pro defectu de elect. & cap. Quamquàm eod. tit. in 6*. Videatur Sanctoro *Comment. in statut. cap.* 8. *stat.* 9.

Nota, quòd in eodem Ordine Prælati Generales ob causam legitimam ex declaratione Clem VIII. possunt prorogare Capitula Provincialia per sex menses ultrà triennium: Et toto eo tēpore durabūt in suo respectivè officio, Provincialis, Definitores, & Guardiani. Cæterùm finito triennio, & semestri, si ex aliquo accidenti nullus sit missus Commissarius, vel sit missus, sed tempore inepto ad celebrandum Capitulum intrà semestre, Provinciales gubernabunt Provincias tanquam Commissarii Provinciales, cum suo Diffinitorio, & Guardiani gubernabunt Conventus, tanquam Præsidentes; qui non possunt votū habere in Capitulo immediatè celebrando, nisi priùs cōcedatur à Superiore Generali cū consensu Procuratoris Generalis, & Definitorum Generaliū, si præsentes fuerint. Statuta Sambucana *cap.* 8. §. 47. *num.* 1. Lantus. *ver. Guardianus num.* 7. & 8. Quid autem intendat lex per illud *cum consensu*, potest colligi ex *cap.* 17. *num.* 17.

8 Quæritur. Quænam corporalis habilitas sit necessaria in eligendo ad Prælaturam Regularem?

Resp. Ea habilitas requiritur, quæ est necessaria ad decentèr exercēdum munus Prælatiæ, ad quam quis eligitur, adeòut, si hæc desit, electio secuta nulla sit, argum. ex cap. *Nisi cum pridem de renunciat.* §. *Alia*, ibi: *Debilitas corporis, per quam impotens redditur ad exequendū officium Pastorale. cap. Exposuisti de corp. vitiat* Constat ex Decret. Clement. VIII. *pro reform. regul. Const. Nullus la* 60. *in Bullar. tom.* 3. ibi: *Ad officia, gradus, & Prælaturas illi præcipuè eligantur, qui possint, & consueverint Regulas Ordinis, & Constitutiones observare, præsertim, quæ pertinent ad servitium Chori, ac victum, & vestitum communem*. Ex Trid. *sess.* 22. *cap.* 4. *de ref. Nec aliis in posterum fiat provisio, nisi iis, qui jam ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoscantur: alitèr irrita sit provisio.* Pro Ordin. Min. de Obser. legatur etiam Const. Innoc. XI. incip. *Solicitudo*, de qua suprà *d. cap.* 17. *nu.* 11. §. 8.

Primò itaque ineligibiles sunt valetudinarii, hoc est, qui malo corporis habitu, & affectu sæpè malè valent, atque ita frequentèr ægrotant. Peyrin. *de Prælat. qu.* 2. *cap.* 4. *num.* 3.

II. Senes, si inhabiles sint ad munus, ad quod assumuntur; sæpè enim senes vividi aptiores sunt cæteris ad gubernandum, Fagn. *in* 3. *ad c. cum sis n.* 75. *de conversion. conjugatorum*. Et plures, etiam sexagenarii propter diversitatem complexionis sunt juvenibus robustiores, & validiores, adeoque gubernationi aptissimi.

10 III. Podagrosi habituales: cùm laborent morbo incurabili, juxtà illud Ovidii:

Tollere nodosam nescit medicina podagram.

IV. Ità claudi, ut pedibus stare non possint, nec sine substentaculo ambulare: proptèr impotentiam exequendi munus.

V. Carentes manibus, aut digitis, indice, & pollice. Tum propter impotentiam prætactam: nàm Prælati multa scribere debent, subditis absentibus, signare litteras patentes, obedientiales &c. Tum propter deformitatem, quæ in carentibus oritur, cap. *Presbyterum de Cleric. ægrot.*

VI. Surdi, sivè naturalitèr, sivè casualitèr, durante surditate, quia nequeunt subditorum querelas, eosque auxilium implorantes audire, ac secretò reprehendere, monere, & corrigere. textus apertus in c. *Constitutionem de verb. signif. in 6.* & post Peyrinum ubi suprà *num.* 20. tradit Ameno *pract. criminal. tit.* 2. §. 1. *n.* 17.

Cæterùm, si quis post adeptam Prælaturam, in aliquam ex adductis inhabilitatibus incideret, non per hoc foret removendus, nec ad resignationem cogendus, sed dandus ei esset coadjutor, juxtà cap. *Ex parte de Cleric. ægrot.*

11 Quæritur. An justè ligatus excommunicatione majori possit eligi ad Prælaturam; & quatenùs eligatur, electio sit valida?

Resp. Negativè. In quo concordant DD. apud Peyrin. *de Prælat. q.* 2. *c.* 5. *n.* 2. *ex cap. Cum dilectus de consuetud. cap. Postulastis de Cleric excomm. ministr.* Et procedit, sivè excommunicatio sit ab jure, sivè ab homine, sivè per sententiam generalem, aut specialem: sivè sit publica, sivè occulta; sivè sciatur ab Electoribus, & excommunicato; sivè ignoretur ab utrisque; sivè excommunicatus sit denunciatus, sivè non. Nàm jura universalitèr loquuntur, & inhabilitant excommunicatos absolutè ad dignitates Ecclesiasticas, sivè habeant curam animarum, sivè non, ut ibid. Peyrin. ideò universalitèr sunt sine ulla exceptione intelligenda, juxtà regulam, quòd ubi jus non distinguit, nec nos distinguere debemus. Supèr quo maximè est ponderandum, quòd talitèr excommunicatis Eccesia nullum favorem intendit impertiri, & in odiū censuræ nullum eis jus spirituale, quod per electionē tribuitur, confert, sed quodcumq; negat, arg. ex Const. *Primitiva* Leon. X *sub* 20. §. 24. *Bull. to.* 1. ubi, præmisso, quòd Fideles nō tenentur vitare, nisi excommunicatos denunciatos, aut si ita notoriè constet eos in excommunicationem incidisse, ut nulla possit tergiversatione celari, vel juris suffragio excusari, concludit: *Per hæc tamen hujusmodi excommunicatos, suspensos, interdictos, seù prohibitos non intendimus in aliquo relevare, nec eis quomodolibet suffragari?* Piasec. *prax. par.* 2. *art.* 13. *cap.* 4. *num.* 24.

Hinc sequitur, quòd electus in statu excommunicationis non potest, nec in foro conscientiæ, etiam post absolutionem retinere dignitatem receptam, sed debet ad eam de novo eligi: vel super ea est dispensatio à Papa, vel S. Pœnitentiaria obtinenda. Nàm, cum electio fuerit nulla, utpotè facta tempore, quo electus erat incapax, non validatur per subsequentem absolutionem, juxtà reg. 18. *in 6. Non firmatur tractu temporis, quod de jure non subsistit*; nec ex postfacto convalescere potest, quod ab initio non subsistit, cap. *Auditis de elect.* Et ità excommunicatus non potest esse Generalis, Provincialis, Prior, Guardianus, Definitor &c.

Nec obstat allegare, quòd ignorantia excuset. Nàm licèt ignorantia inculpabilis secundùm Jura, & Doctores excuset à censura, tamen non validat actum ab Ecclesia irritatum, nec habilitat inhabilem, ut ibid. Peyrin. *n.* 4. ubi dat concordantes: & nos diximus *cap.* 1. *num.* 3.

Advertendum hìc, quòd si excommunicatio subsequatur ad Prælaturam legitimè obtentā, ea non obstante, non remanet quis ipso facto privatus, quia nulla talis pœna in jure statuitur per Fagn. in 5. *ad cap. ad abolendam de hæret. num.* 40. Privari tamen debet, si per annum, & ultrà perseveret in excommunicatione, propter pertinaciam, & contemptum legum Ecclesiæ, ut expressè in cap. *Cùm bonæ memoriæ de ætat. & qualit.*

12 Quæritur. An electio facta ab excommunicato majori excommunicatione sit ipso jure nulla?

Resp. Affirmativè. Per *cap. Pastoralis de appellat.* In quo conveniunt DD. ex quo excommunicatus sit suspensus non modò ab officio, *cap. Clerici, cap. Latores de Cleric. excomm.* verùm etiam à Beneficio, *cap. Romana de offic. Vicarii in 6. cap.*

6. cap. Romana de supplend. neg. Prælat. ibid. ergo nil eorum agere valet, quæ ratione Officii, & Beneficii illi competunt; quorum unum est eligere: & ità privatur jure eligendi, *argum. ex cap. Si celebrat de Cleric. excomm.* Peyrin. *cit. num.* 12.

13 Quæritur. An minori excommunicatione ligatus eligi possit ad Prælaturas Regulares?

Resp. Negativè. In quo concordant Scribentes: textus expressus *in cap. Si celebrat de Cleric. excomm.* ubi: *Si tamen scientèr electus fuerit, ejus electio est irritanda.* Et quia textus loquitur de electione scientèr facta, sequitur, quòd non sit irritanda electio illius, de cujus minori excommunicatione non habetur notitia: sivè ignorantia se teneat ex parte Electorum, sive ex parte electi.

14 An autem, si Electores eligant excommunicatum minori excommunicatione, peccent mortalitèr?

Resp. Affirmativè. Quia scientèr contravenire Sac. Canonibus in materia gravi est peccatum mortale. In casu autē sumus in materia gravi: nàm agitur de electione, quæ ex dictis juxta d. *cap. Si celebrat* est irritanda, licèt non sit actu irrita.

Cœterùm excommunicatus minori excommunicatione non est privatus jure eligendi, prout ibid. expressè: *Nec eligere prohibetur, vel ea, quæ ratione jurisdictionis sibi competunt exercere.*

15 Quæritur. An suspensus eligi possit ad Prælaturas Regulares?

Resp. Negativè. Nàm inhabilis est ad dignitates Ecclesiasticas recipiendas. Et quatenùs per electionem conferantur, electio est ipso jure nulla, sive suspensio sit ab jure, sive ab homine, ex d. *cap. Cùm dilectus de consuetud.* probatque Peyrin. ubi supra §. 1. *num.* 27. Nàm cùm Prælaturæ dentur proptèr servitium, *argum. ex cap. fin. de rescript. in 6.* & suspensus nequeat officium exercere, nec ad Prælaturas est eligibilis.

Neque suspensus eligere potest: & quatenùs eligat, electio est nulla, *cap. Cùm Inter R. de elect.* ubi: *ea omnino cassata*, idest, cassata nunciata per Glos. ibid. *in verb. cassata.*

Hic Opus est advertere, quòd si suspensio sit ab Ordine, seù à Divinis indefinitè, privat quovis Ordinum usu, tàm Minorum, quàm Sacrorum, quia æquivalet universali, ac si diceretur ab *omnibus Ordinibus*; & ità suspensus non potest celebrare, nec ut Diaconus ministrare &c. Privatque etiam illis actibus, qui sunt necessariò connexi cum Ordine: ut absolvere in Foro Pœnitentiali, Extremam-Unctionem conferre, Baptismum solemnitèr ministrare, solemnem aliquam benedictionem, aut consecrationem efficere. Verùm non privat illis actibus, qui sunt jurisdictionis, & non sunt connexi cum Ordine: ut est eligere: & legitur resolutum à Sacra Congregat. Conc. in una Romana 20. *Augusti* 1628. *lib.* 13. *decret. ejusdem* Sac. Congregat. *fol.* 525. Quæ ad dubium. *An Religiosus Regularis suspensus à Divinis per annum possit infrà illud tempus habere votum activum in electionibus canonicis Superiorum faciendis, cum in sua suspensione non exprimatur ulla privatio voti?* Respondit, *Regularem suspensum ad tempus à Divinis absque expressione privationis voti infrà illud tempus voce activa non privari; ideoque posse votum dare in electionibus Superiorum faciendis,*

16 Quæritur. An interdictus eligi possit ad Prælaturas Regulares, & quatenus eligatur, electio sit valida?

Resp. Negativè *d. cap. Cùm intèr R.* §. *Ideoque, cap. Tanta de excessib. Prælat.* ubi resolutum datur personalitèr interdictum eligi, nec eligere posse. Videndus Peyrin. *cit.* §. 2.

17 Quæritur. An Irregularis sit eligibilis ad dignitates Regulares?

Resp. Negativè, ex *cap. Si eo tempore de rescript. in 6. cap. Is, cui de sententia excom.* ibid. *cap. Dudum il* 1. *de elect.* Trid. *sess.* 22. *cap.* 4. ibi: *nec aliis in posterum fiat provisio, nisi iis, qui jàm ætatem, & cœteras habilitates integrè habere dignoscantur, alitèr irrita sit provisio*; Ubi inter cœteras habilitates canonicas ad dignitates, etiam Regulares, quas ibidem requirit, exigit etiam, quòd quis non sit irregularis. Et ponderatur, quòd, licèt Prælatio Regularis, ut Generalatus, Provincialatus, & Guardianatus non sit propriè Beneficium quoad annexum temporale, tamen quoad jus spirituale circa curam animarum, & in omni rigore est Dignitas Regularis, *arg. ex cap. Ut filii de fil. Presbyt.* Et procedit etiam in Custodiatu, & Definitoriatu, quia, licèt primariò, & directè non sint officia cu-

ram animarum habentia, sunt tamen indirectè, & secundariò; quia cum Generalibus, & Provincialibus habent decidere causas respectivè Religionis, vel Provinciæ, & ad electiones concurrere, ex adnotatis à Peyrino ubi suprà §.1. *n.31*.

18 Propterea ante electionem ad ipsarum nullitates evitandas, & tollendos scrupulos, & dubietates solet præmitti absolutio à censuris, & dispensatio super Irregularitatibus, prout sequitur.

Misereatur vestri &c. Indulgentiam &c. *Si tenemini aliquo vinculo excommunicationis majoris, vel minoris, interdicti, vel suspensionis, in quantum se extendunt gratiæ, & privilegia Ordini Nostro concessa, vos omnes authoritate Beatorum Petri, & Pauli, ac S. Sedis Apostolicæ, mihi in hac parte commissâ, & vobis concessâ ad effectum electionis (vel electionum) canonicè, ac ritè per vos faciendæ (vel faciendarum) absolvo. Item, eadem authoritate, & ad eundem effectum dispenso vobiscum super omni Irregularitate, si quam contraxistis: & quatenùs opus sit, & indigetis, vos habilito executioni Ordinum, & officiorum vestrorum: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.*

Super qua formula, notatur, Quòd ista absolutio non prodest ei, qui absens eligeretur, & non esset præsens absolutioni. Nàm, tametsi absolutio ab excommunicatione absenti per litteras dari possit, ut DD. tradunt. Hęc tamen in præsentes fertur, & ad præsentes dirigitur; quod non obscurè significare videtur pronomen demonstrativum *Vos*; quod Electores præsentes exigit, ut de beneficio participent.

Quòd, si quis Religiosorũ esset ligatus aliquâ censurâ, à qua Præses Capituli absolvere non posset, non frueretur absolutionis beneficio, nec posset in dicta electione eligi, aut eligere; prout notavit Peyrin. *cit. cap. 5. num. 9.* cum quo transeunt DD. & videtur expressum per clausulam. *In quantùm se extendunt privilegia, & gratiæ Ordini Nostro concessa*, vid. *supra cap.18. num. 58.*

19 Itèm nota. Quòd opponens, seù appellans contrà aliquem electum, vel eligendum, seù contrà formam electionis, vel etiam contra Electores, debet in litteris appellationem, seù oppositionem continentibus (quæ debent esse manu propria appellantis cum ejus Sigillo subscriptæ) exprimere coràm Præside singula, quæ intendit objicere contra, vel formam electionis, vel personas electi, vel eligendi, aut electorum, & jurare, tactis Dei Evangeliis, quòd credit esse vera, & posse probare, quæ opponit, prout *cap. Ut circà de elect. in 6. Nisi aliqua antiqua* (post electiones) *in opponentium notitiam de novo pervenerint; quæ appellationis præmissæ tempore verisimiliter ignorare potuerint, & etiàm ignorarint*, ut ibi *text. & cap. Is, qui ibid.*

Cœterùm adducta verificantur, quando appellatio, seù oppositio est contrà personam certam nominatim expressam, non verò, cum oppositio currit adversus personam vagam; ut, quòd *non eligatur excommunicatus*; vel, *quòd non fiat electio, nisi canonica*; vel, *ne fiat contra præscriptum Statutorum*. Tunc enim non tenetur opponens exprimere aliquos defectus, vel servare formam *d. cap. Ut circa*, sed sat est, ut, secuta electione, eos exprimat, probetque ad electionem infirmandam, *cap. Qui contra de electi in 6, cum sua Glos.*

Paritèr non valet appellare, ne fiat electio; benè verò ne fiat, nisi canonica, *text. in cap. Cùm nobis de elect.* Et ibi Glos. *in verb. innovari* ponderat, appellationem non extendi nisi ad ea, quæ illegitimè fiunt.

Cùm alicujus electio cassatur proptèr modum electionis, non impedit, quin possit iterùm eligi, Glos. *ad cap. Consideravimus de elect. in notabilib.*

20 Quæritur, An sit Regularibus licitum procurare favores extra Ordinem pro obtinendis Prælaturis; easque Superiores possint ad instantiam Laicorum, vel Ecclesiasticorum conferre?

Resp. Negativè. Utrumque est sub gravibus pœnis à S. Sede prohibitum. Quisque videat Constitutiones Apostolicas pro sua Religione ea de re emanatas.

In ordine Min. de Obser. sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda præcipitur d. Ordinis Superioribus, ne ad instantiam, & requisitionem quarumcumque personarum, Cardinalium, Regum, Ducum &c. audeant cuivis d. Ordinis Religioso gratiam concedere, pœnas remittere, vel ad gradus, honores, dignitates, officia, administrationes, functiones, & ejusdem Ordinis Prælaturas promovere. Et perpetuò inha-

habiles ad similia, & alia officia declarantur, qui sibi per conquisitos favores, & suffragia aliqua procuraverint. Item, omnibus Fratribus sub iisdē pœnis interdicitur, ne recipiant favores, etiam spontè oblatos, aut ab eis minimè procuratos; atque etiam, nè ad eum effectum munera aliqua prædictis personis exhibere præsumant, ut in *const.* Urbani VIII. *Admonemur la* 271. *Bullar. tom.*5.

Quoniàm verò Urbanus in proemio constitutionis adjecit ad *dignitates*, & *officia per emendicata suffragia ambitiosus pateat accessus*, videtur mens Pontificis fuisse prætactis pœnis ligare eos, qui in ordine ad ambitionem ad favores recurrunt, aut aliquid ad instantiam existentium extrà Ordinem conferunt. Ex proemio enim mens Legislatoris dignoscitur. Unde sequitur, ut notavit Sanctor. *Com. in stat. Ord. S. Francisci cap.* 8. *stat.* 67. §. *Sciendum* 3. pœnas, remota ambitione, locum non habere juxtà regulam, quòd, *cessante causa, cessat effectus: cap. Cùm cessante de appellat.*

Advertendum est, Prælatos pœnas non incurrere, nisi realitèr, & cum effectu officia, vel gratiam ad instantiam exterorum concesserint; Religiosos verò statim, ac per favores illa sibi procuraverint: ut ex textu colligitur.

Item ponderandum, quòd pœnæ in Constitutione præfinitæ, pro Foro conscientiæ statim, procuratis à subditis favoribus, & à Prælatis ipsorum intuitu officiis collatis, ligant; Sed quoad Forum externum opus est, ut Judex per sententiam declaret delictum fuisse commissum ad *text. in cap. Cùm secundùm de hæretic. in* 6. & concordant DD. quòd, dum in jure imponitur pœna, cum clausula, *absque ulla declaratione*, sensus est, ut non sit necessaria declaratio pœnæ, ut pro Foro interno incurratur, benè verò delicti, ut pœna liget pro Foro externo.

21 At petitur. An valida sint, quæ gerit Prælatus canonicè electus, sed postea, propter aliquod crimen officio in conscientia privatus?

Resp. Affirmativè. Nàm hic non dicitur intrusus (sicut verificatur de eo, qui absquè authoritate Superioris, vel canonica electione ingreditur Beneficium, per *cap. Quia diversitatem de concess. prabend.*) quia canonica electione fuit ad Prælaturam assumptus; ideò licèt postea in conscientia careat titulo verò, habet tamen putativum ex electione canonica, & aliquem colorem retinendi; quia delictum, & defectus inficiens verum titulum est occultus; nec, ut supponitur, potest resignare, nisi cum famæ jactura. Propterea ab eo gesta sustinentur, quia ille putativus titulus, & coloratus opinione communi habetur instàr veri, *cap. Auditis de elect.* Atque ità proptèr bonum commune Ecclesia supplet defectum: sed petat dispensationem; vide *cap.*31.*num.*12.

22 Nota. Per *gratias* prohibitas in Paulina, venire Beneficium Ecclesiasticū.

Per *penas* intelliguntur punitiones, quę infliguntur: ut homo, qui per delictum recessit ab ordine legis, per pœnam reordinetur, & ad ipsius observantiam redeat, ac cœteri instruantur, nè in similia delicta labantur; & in hoc sensu pœna dicitur reordinativa culpæ.

Graduum, honorum, & Dignitatum appellatione veniunt, *Præpositatus, Abbatiatus, Prioratus, Guardianatus, Custodiatus, Provincialium, ac Generalium Superiorum officia, & alia his similia, cum honore, & superioritate conjuncta*, (*ut Definitoriatus, Commissariatus*) *juxtà const. Ad Romanum Sixti V.* §. 6. *Declaratoriam, illius Cùm de omnibus* 71. *Bullar. to.* 2. Nomine verò officii veniunt Lectores, Prædicatores, Confessarii, Studiorum, & Sacræ Theologiæ Magistri, Regentes, & similes, *ibid.* Ab illis illegitimi à Sixto excluduntur, non verò ab aliis, quæ ab eodem appellantur *officia oneris*.

Per *Administrationes* inter Regulares intelligitur facultas administrandi, vel distribuendi res secundùm conditiones, & leges ad hoc præstitutas; non tamen ad eas alienandas, aut distrahendum de illis ultrà concessa. Peyrin. de sub *quæst.*2.*cap.*2. *noto* 2.

Functiones important collationem officii, quod in suos actus exire debet, Sanctor in *stat. loco cit.*

Pralatura tandem significat gradum honorificum cū jurisdictione in Subditos.

23 Quæritur. Præsentatis, vel nominatis tribus, vel quatuor à Magistratu Sæculari, Principe, vel Laica Potestate, ex illis unus eligitur ad Prælaturam Regularem, petitur, an electio sit ipso jure nulla?

Resp. Affirmativè. Nàm talis restrictio lædit libertatem Ecclesiasticam, & ele-

electionis canonicæ, quæ debet esse in Eligentium libertate, nec potest ex alterius consensu pendere. Propterea nominatio, vel præsentatio in electionibus reprobatur, *cap. Cùm terra. cap. Quisquis, cap. Massana de elect.* Solus Pontifex, qui est suprà Sacros Canones, privativè ad alium quemcumque, sivè Ecclesiasticum, sivè Sæcularem, potest Electionem ad unum, vel alium restringere. Et quævis alia sine Indulto Apostolico à quovis coarctata, & restricta est ipso jure nulla, ex d. *cap. Quisquis*. Et adducta censetur facta etiam per abusum laicæ potestatis, juxtà *text. in d. cap. Et notavit* Fagn. *in 1. ad alleg. c de elect. n* 14.

Qua propter *d. cap.* pœnæ statuuntur in eligentes, & consentientes electioni factæ per talem abusum, ibi: *consentiens commodo electionis careat, & ineligibilis fiat, nec absque dispensatione ad aliquam valeat eligi dignitatem*. Nec Episcopus, vel alius Prælatus potest super eo dispensare, sed necesse est, ut Pontifex dispenset, ex adnotatis à Fagn. ibidem *n.* 7. Nàm pœna inhabilitatis est imposita à Concilio Generali Lateranen. sub Innocentio III (in quo Canon emanavit) contrà quod Episcopus non dispensat. Maximè quia Concilium non dicit posse dispensari, sed procedit prohibendo: ut sine dispensatione (Pontificis) promoveri non valeat. Eligentes autem, ab officiis, & beneficiis suspenduntur, & per triennium privantur potestate eligendi; consequentèr mortalitèr peccant; cum pœna adeò gravis absq; gravi culpa non imponatur. Quinimmò videntur cooperari læsioni immunitatis Ecclesiasticæ.

23 Sed petitur. An possint Laici pro se allegare consuetudinem, & possessionem temporis immemorabilis.

Resp. Negativè. Nàm non valet consuetudo, per quàm libertas eligendi in totum tollitur. Tum quia, Bulla Cœnæ tollit omnem consuetudinem, quæ est contrà libertatem Ecclesiasticam. Tum quia contrà libertatem Ecclesiasticam consuetudo est impræscriptibilis, nec ulla temporis longitudine defenditur, per Glos. ad *d. cap. Massana in verb. consuetudine*; quæ corruptela verissimè dicitur, & abusus: & ità præscripta possesio, usurpatio est nominanda. Unde in Sac. Congregat. rerum Concistorialium habita 13. *Augusti* 1646. cùm ageretur. *An electio Abbatis S. Petri Gandaven. esset confirmanda, necne, stante consuetudine, secundùm quam coràm Commissariis Laicis colliguntur suffragia Monachorum; & ex tribus; qui habuerunt plura suffragia, Princeps nominat unum, & mittit litteras suæ nominationis ad Monachos, ut illum eligant; & Princeps sic electum Sedi Apostolicæ confirmandum præsentat. Dictum fuit hujusmodi consuetudinem esse contra, cap. Cùm Terra*; ubi reprobatur talis consuetudo uti corruptela, & contra libertatem Ecclesiasticam. Ideo non valet, etiamsi sit suprà hominum memoriam.

24 Quæritur. An Prælati Regulares, possint absolvere suos Subditos à casibus reservatis in Bulla Cœnæ?

Resp. Negativè. Contrà Sanctoro *Comment. cap. 2. stat* 14. sub §. 1. *vers.* 4. Ità Tamburinus *tom. 2. de jur. Abbat. disp.* 12 *quæst.* 5. *num.* 3. Casarub. *compend. privileg. Fratr. Minor. v. absol. Ordin. quoad Fratr. num.* 9. Graffius 1. *par. decis. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 14. Passarellus *in notab. privil. Min. notab.* 13. Confectius *sum. privil. mend. tit.* 17. *cap.* 7. quos refert Peyrinus de *privileg. ad constitut.* 4. *Sixti IV.* §. 5. *num.* 6. Cum quibus transeunt Sayrus, Joan. de la Cruz, Coriolanus, Alterius, Duard, Sigismundus à Bononia, Zanardus, Naldus, Bartholomæus de Vecchis, & Lezana *Sum. qu.* 9. *tit.* 3. *vers. Bulla Cœnæ num.* 54. Nicol. *Canon. lib.* 5. *tit.* 39. *de absol. à casib. Bul. Cœn. num.* 136. aliique. Quod expressè habetur ex *text.* Bullæ. Nàm §. *Ceterùm* utitur universali negativa, qua omnes excluduntur, ibi: *A prædictis sententiis Nullus per alium*, quàm per *Romanum Pontificem &c. Nullus*, atque ità & Superiores Regularium exclusi sunt ab impendendo suis Subditis absolutionis beneficium. Et confirmatur, quia d. §. & §. *Et non obstantibus* Bulla procedit plena manu derogando omnibus privilegiis in genere, & in specie quibuscumque personis, Ordinibus, & locis, sub quavis forma, ac verborum tenore concessis, cum amplissimis clausulis, & derogatoriarum derogatoriis: Adeò ut in tanta verborũ expressione quodvis distinctionis effugium præoccupatur.

25 Unde cum Bulla revocet omnia privilegia in genere, & in specie concesa, nullus potest à casibus in ea con-

contentis absolvere, nisi habeat speciale Indultum in individuo; nec ei sufficit obtinuisse facultatem absolvendi à casibus Sedi Apostolicæ reservatis, sed necesse est, ut exprimatur à casibus in Bulla Cœnæ contentis. Nàm isti sunt speciali nota digni: quorum reservatio quotannis renovatur, Tambur. *loc. cit.*

Concordat Nicolius ubi suprà notans, quòd cum Bulla revocet privilegia in genere, & in specie concessa, & concedenda, innovata, & innovanda, habetur nemini privilegia concessa, & concedenda suffragari, nisi expresse contineant derogationem Bullæ.

Opponitur. Superiores Regulares possunt vigore *const.* B. Pii V. *Romanus* 132. *Bull. tom.* 2. quidquid indulsit Tridentinum *cap.* 6. *sess.* 24. *de reform.* Episcopis in suos Subditos. Episcopis autem ibidem conceditur, ut valeant suos Subditos absolvere à casibus, etiàm Sedi Apostolicæ reservatis.

26 Verùm neque Episcopis est concessa facultas, ut vigore illius *capitis* possint proprios subditos absolvere à casibus Bullæ Cœnæ: proùt concordant Scribentes, Piasecus prax. *part.* 2. *cap.* 1. *art.* 3. *num.* 6. refert Sac. Congr. decretum, quæ ad dubium: *An Episcopus, & Inquisitores possint hodie ex cap.* 6. *sess.* 24. *absolvere lapsos in hæresim, non obstante Bulla Cœnæ Domini; censuit eam Bullam derogare decreto cap.* 6. Et sub *num.* 18. aliud affert ejusdem Congr. responsum, ut infrà: *Quæritur pro parte Episcopi Camenecen. per EE. VV. declarari: An facultas competens Episcopis vigore Conc. Trid. sess.* 24. *de ref. transferatur in Vicarium Capitularem, Sede Episcopali vacante. Die* 4. *Decembr.* 1632. *S. C. inhærendo Declarationibus aliàs factis, respondit: Episcopos vigore cap.* 6. *non posse absolvere, nec dispensare in casu hæresis, neque in aliis nova lege post Concilium Sedi Apostolicæ reservatis. Verùm in iis casibus, in quibus Episcopis talis facultas non est adempta, eam utique transferri in Vicarium Capitularem, Sede Episcopali vacante, dummodò talis facultas specialitèr per Capitulum eidem Vicario tributa fuerit.*

Videndus Sperellus *decis.* 112. *num.* 61. Pignatellus *tom.* 1. *consult.* 291. & Fagnan. in 1. *ad cap. Quoniàm de constit. num.* 29. testatur à S. C. declaratum fuisse ex *Bulla Cœnæ sublatam esse facultatem Episcopis tributam decreto Concilii cap.* 6. *sess.* 24.

27 Neq; alia deerunt media ad tollendas vagationes Religiosorum. Nàm in evenientibus casibus possunt per litteras absolutionem petere à S. Pœnitentiaria. Vel significare Procuratoribus Generalibus in Romana Curia pro unaquaq; Religione residentibus significare, ut ab eadem petant, & litteras remissoriales juxtà qualitatem casus obtineant.

28 Quæritur. An Prælati Regulares, Generalis, vel Provincialis possint absolvere suos subditos ab excommunicatione propter admissionem Mulierum intra Claustra Conventus?

Resp. Negativè per dicta *cap.* 16. *n.* 11. Et certum est propter stylum Romanæ Curiæ, in qua praxis est, ut admittentes mulieres in Conventibus petant à S. Pœnitentiaria absolutionem ab excommunicatione, suspensione à divinis, & rehabilitationem ad officia. Stylus autem Curiæ facit jus, & praxis Romana inducit regulam.

29 At petitur. An possint absolvere dd. Fratres ingredientes sine licentia Clausuram Monialium?

Resp. Negativè. Quoniàm si ingressus sit ad malum finē, casus est reservatus Sedi Apostolicæ per expressa in 2. Decreto S. C. sub Clem. VIII. de quo *cap.* 2. *num* 7. Si verò absque licentia, & non ad malum finem, locum habet excommunicatio lata ipso facto à Trid. *sess.* 25. *cap.* 5. *de regul.* Quæ quamquàm ibidem non reservetur, est tamen ipso stylo Curiæ obtinenda absolutio ab ipsamet S. Sede, Pignatellus *tom.* 10. *consult.* 100. *num.* 25.

An saltèm valeant beneficium absolutionis impendere Monialibus, sibi subjectis, violantibus clausuram?

Resp. Negativè. Id enim, nec possunt Episcopi: Nàm teste Fagnan. in 1. *ad cap. Quoniam de constit. num.* 30. S. C. declaravit ex Bulla Pii V. (quæ incip. *Decori* sub 8. *Bullar. tom.* 2.) *ademptam esse facultatem, Episcopis competentem in vim cap.* 6. *sess.* 24. *absolvendi Moniales secretò delinquentes in materia Clausuræ.* Adeòque in fortioribus terminis ea facultate carent dd. Prælati Regulares. Nàm Beatus Pontifex absolutionem in d. Bulla sibi reservavit, vide suprà *cap.* 11. *num.* 21.

30 Quæritur, super quibus cadant absolutiones, & dispensationes, quæ fiunt à Præ-

à Prælatis tempore Visitationum, & in quibusdam anni Solemnitatibus?

Resp. Cadunt super excommunicationibus, & irregularitatibus, quas subditi ignorantèr incurrerunt: vel super dubiis, & oblitis; ex Peyrin. de subd. *qu.*1. *c.*5. *vers. si urgeas* ad Constit. 1. *Julii II.* §.18. *num.*42.

31. Quæritur. Subditus dubitat de authoritate Superioris, an scilicet sit legitimè electus, vel confirmatus; petitur, an teneatur ei obedire, si præcipiat non excedentia limites suæ authoritatis?

Resp. Affirmativè, si Superior sit in pacifica possessione sui officii; ponderando, quòd uni Prælato tenetur obedire; & cùm alius non sit in possessione Prælaturæ prætèr illum, nihil potest subditum excusare, quin ei teneatur parere; semper enim melior est conditio possidentis. Aliàs ordo regiminis in Religionibus subverteretur; & disciplina Regularis destrueretur. Nec ad subditum, sed ad Prælatum majorem, vel Sac. Congr. spectat de illius legitima electione, vel confirmatione discutere. Si verò ille, de quo dubitat, an sit legitimus Superior, non esset in possessione suæ Prælaturæ, ei obedire non teneretur; quia, cùm non sit in possessione, omni caret jurisdictione; ut post Sanchez dixit cit. Peyrin. *cap.* 7. *in fine, dico quinto*.

32 Quæritur. An Superior localis, v. g. Guardianus in Ordine Minorum possit in suo Conventu sibi eligere in Confessarium simplicem Religiosum Sacerdotem sibi subditum, non approbatum à Generali, vel Provinciali?

Resp. Affirmat Sanctoro in *stat. cap.*7. *stat.*1. *ver. Quæstio septima*, allegans cap. *Ne pro dilatione de pænit. & remiss.* Sed non est dubium ipsum nimis laxè scripsisse: res enim est dubia, & ideò debet Guardianus abstinere ab electione Confessarii, non approbati à Generali, vel Provinciali; nàm in dubiis, quod certiùs, & securiùs existimamus, tenere debemus, per cap. *Juvenis de sponsalib.* præsertim, ubi vertitur periculum animarum, ut scripsit Piasecus prax. *par.*2. *c.*1. *art.*3. *num.* 18. quòd periculum in casu considerandum occurrit; Nàm, si opinio Sanctoro apud Deum non est vera, beneficium absolutionis non recipit, & ulterius injuria, & irreverentia irrogatur Sacramento, cum periculo nullitatis exponatur, per dicta *lib.* 2. *cautelæ Confess. cap.*1.

Quod evidens etiam puto, considerando, quòd Superiores Religionum Mendicantium sunt in triplici differentia. Aliqui sunt supremi: ut Generales, qui toti Religioni præsunt: in qua nullum alium Superiorem agnoscunt: habentq; immediatā jurisdictionem in omnes Religiosos sibi in Ordine subjectos. Aliqui sunt medii: qui vocantur Provinciales, & uni Provinciæ præsunt: subduntur Generali, sed jurisdictionem immediatam retinent in singulos Provinciæ Religiosos. Aliqui sunt Prælati infimi: ut Priores, Guardiani &c. isti præsunt uni Conventui; subduntur Generali, & Provinciali, & habent jurisdictionem in solos Fratres suorum Conventum. Omnes prædicti habent jurisdictionem ordinariam, tùm spiritualem, tùm temporalem in suos subditos. Nàm habent curam animarum non ex delegatione, sed ex electione; ut notat ibid. Sanctoro, *ver. Quæstio secunda. Respondeo tamen.* Et cum jurisdictio eis conveniat ratione Dignitatis per privilegia, quæ sunt perpetua, censetur ordinaria, per *Glos. in cap. final. de offic. Jud. Ord. in ver. casibus*.

Cæterùm Sanctoro ibid. dixit Guardianos esse veluti Parochos, & Archipresbyteros; isti autem nequeunt sibi in Confessarium eligere Sacerdotem non approbatum ab Ordinario, proùt est certū ex Decreto Alex. VII. à quo sub anno 1665. proscripta fuit hæc propositio (quæ in ordine erat la 16.) *qui beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario*; ergò nec illi, nisi approbatum à Generali, vel Provinciali; atque inde sublata est difficultas.

33 Nec obstat alleg. cap. *de pænit. & remiss.* Nàm ex Fagnan. in 5. *ad idem cap. de pænit. & remiss. num.*21. S. Cong. censuit: *inferiores Prælatos non posse Confessorem approbare, nisi proprium territorium, ac jurisdictionem, quasi Episcopalem habeant*. Quæ in Guardianis non agnoscitur. Et licèt eam in Localibus consideret Peyrin. *de Prælat. qu.* 1. *cap.* 4. *sub num.*3. & Ameno *de pæn. tit.*1. §.2. *nu.*4. est certum, quòd, hoc etiam admisso, magis limitata foret in ipsis, quàm in Provincialibus, ut idem Peyrin. notavit. A qua restrictione habetur, ut non possint

fint suos subditos absolvere à reservatis in Religione absque facultate Provincialis, vel Generalis, juxtà Decretum Sac. Congr. Visit. Apostol. de quo infrà. nec eos ad Confessiones Fratrum excipiendas approbare: neque Episcopis ad Ordines præsentare; adeoque nec sibi in Confessarium eligere Sacerdotem, non approbatum à majoribus Prælatis.

34 Quæritur. An Prælati Regulares, Generales, & Provinciales, possint Religiosos sibi subditos in Notarios creare, & deputare?

Resp. Affirmativè ex concessione Beati Pii V. Constit. incip. *Debitum la* 124. *in cit. Bullar.* pro negociis, tàm communibus Religiosorum, quàm particularibus Provinciarum, & Monasteriorum, etiã Monialium existẽtium sub ipsorum regimine, ut expresse textus; disponens paritèr, ut instrumentis, scripturis, actis, & exemplatis per eos, stipulatis, legalizatis, vel notificatis plena fides in judicio, vel extrà adhiberetur, ac si forent authenticata, confecta, & stipulata per alios quoscumque publicos, authenticos, & rogatos Notarios.

35 Formula eos creandi erit, ut coram testibus creatio fiat; & nonnisi de Religiosis, moribus, fide, & doctrina idoneis. Qui coràm Prælato genuflexi, tactis Sacris Evangeliis, juramentum præstent de fidelitèr præstando officio, ut infrà. *Ego N. promitto, & juro Deo omnipotenti, & SS.D.N.Papæ N. & tibi Patri, quòd meum fidelitèr exercebo officium, in omnibus, & per omnia: sic Deus me adjuvet, et hæc Sancta Dei Evangelia*, ex Peyrin. *ad Constit. 9. B. Pii n. 9.*

36 Recepto autem per Prælatum juramento, eidem tradens calamum, & atramentarium dicat: *Accipe potestatem notificandi, & intimandi pro ista Provincia quibuscumque personis, etiam Regibus, Mandata, Indulta, ac Privilegia Apostolica, juxtà Privilegia Ordini concessa, faciendique publicos actus, & instrumenta &c. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.*

37 Testimonium creationis poterit sub his terminis dari. *Nos Fr. N. Minister Provincialis* (si creatio erit à Generali varietur nomen) *vigore Privilegiorum Apostolicorum, creavimus, & constituimus, ac deputavimus in Notarium pro hac nostra Provincia R. P. F. N. virum moribus probatum, fide, & virtute idoneum ad intimanda, & notificanda quæcumque Indulta &c. facienda quæcumque Instrumenta &c. authenticanda transumpta &c. recepto priùs ab eo, coràm nobis genuflexo, corporali juramento fidelitatis, tactis Sacris Evangeliis coràm infrascribendis testibus. In quorum fidem &c. Dat. &c.* Deindè subscriptiones sequantur. Et juxtà hæc poterunt dari Litteræ Patentales.

38 Advertas d. privilegium creandi Notarios fuisse directè datum S. Ord. Prædicat. de quo tamen participant cœteri Medicantes, communicantes cum ipsis in privilegiis, Ameno ubi suprà *tit. 1. qu. 16. num. 135.*

39 An autem Generales, & Provinciales possint cũ illegitimis Fratribus ad honores, & gradus in Religione dispẽsare? Videas Const. Greg. XIV. incip. *Circumspecta la 3. Bull. to. 2.* In qua eis conceditur: sed nonnisi cum Generali, Provinciali, seù intermedio Capitulo. Et dummodò eorum privilegia sint usu recepta, aut non revocata, ut ibi tex.

Possunt Superiorum Regularium Generales, & Provinciales plurium casuum absolutionem sibi reservare, juxtà Decretum Clementis VIII. *super cas. reserv. pro Regul. ad Const.* 28. *Urb. VIII. Bullar. tum.* 4. ubi decrevit: *ut nemo ex Superioribus Regularium peccatorum absolutiones sibi reservet, exceptis iis* (ibi enumeratis) *aut omnibus, aut eorum aliquod, prout subditorum utilitati expedire prudentèr in Domino judicaverit*, & infrà: *Si quod aliud prætereà peccatum grave pro Religionis conservatione, aut pro conscientiæ puritate reservandum videbitur, id non alitèr fiat, quàm Generalis Capituli in toto Ordine, aut Provincialis in Provincia matura discussione, & consensu.*

40 Hinc oritur dubium. An Guardiani, & cœteri Superiores locales possint absolvere sibi subditos à casibus in Provinciis reservatis?

Resp. Negativè. Nàm hujusmodi Superiores non habent jurisdictionem, & authoritatem ordinariam absolvendi à dictis casibus, sed ea Generalibus, & Provincialibus dumtaxat respectivè convenit: quam possunt delegare ad præscriptũ sequentis Decreti. *In Cõgregatione Admodum Illustrium, & RR. DD. Prælatorum Visitationis Apostolicæ de mandato Sanctiss.*

ctiss. D.N. Papa die 13. *Martii* 1601. *habita*; Inter alia. *Al memeriale del P. Custode de' Reformati di S. Francesco; la Santità Sua dichiara, che il Decreto suo sopra la reservatione de' casi de Religiosi fatto alli 26. di Maggio 1593. non dispone, nè determina, à chi spetti l' autorità d'assolvere da detti casi, rimettendosi in questo alle Costituzioni, uso, & osservanza commune delle Religioni; che il Generale, e Provinciale habbino quest' autorità ordinaria, e non li Guardiani, e Priori, Superiori immediati de Conventi: Doveranno però detti Provinciali, e Generali communicare detta facoltà in ciaschedun Convento à persona discreta, & intelligente, per assolvere i Religiosi di quel Convento, che faranno ricorso; ò vero nelli casi particolari, che occorreranno, concedere la facoltà à ciascuno Confessore deputato in detto Convento, quando esso Confessore, ne faccia istanza, e giudica espediente, se gli conceda; nel qual caso li Superiori, anco delegati, dovranno prontamente concederla, conforme al detto Decreto Pontificio: perche negandosi, la Santità Sua intende, che il Confessore possa assolvere da detto caso*. Orb. Seraph. *tom*. 4.

Cæterùm possunt Superiores determinare pœnitētias graves quibusdā peccatis, etiā non reservatis, à Confessariis imponēdas, quæ subditos ab hujusmodi perpetrandis cohibere possint, ut ibi Clemens. Ubi prohibet, ne Superiores, vel Confessarii, qui ad Superioritatis gradū fuerint promoti, eâ notitiâ, quàm de peccatis subditorum in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur.

41 Regulares voventes non acceptare dignitatem extra Ordinem, tenentur implere. Nec absque dispensatione Apostolica possunt promoveri, ut post Nicol. *Canon. lib.* 5. *tit.* 39. *num.* 160. scripsit Monacell. *form. par.* 2. *form.* 3. *num.* 18. *tit.* 6.

42 Quæritur. An Prælatus Regularis solicitus esse debeat, ut Conventus suæ jurisdictionis, in quibus est collapsa disciplina regularis, reformetur?

Resp. Affirmativè. Reformatio autem, vel ab eo immediatè, vel per Regulares ejusdem Monasterii est facienda: & in horum defectum res est committenda aliis ejusdem Ordinis Religiosis strictioris vitæ, & observantiæ, ut scripsit Fagnan. in 3. *ad caput inter quatuor num.* 5 *de religios. domib.*

Cæterùm est reformationis negotium magna circumspectione assumendum, & cavendum, ne ex eo Ordo in partes secetur, ac, ne Conventus Reformati à non Reformatis separentur: Divisio enim pravos exitus habet, per Petram *Comment. tom.* 2. *ad const.* 1. *Greg. IX. sect. un. num.* 14. Undè debent Superiores choibere eos Religiosos, qui aut importunè se ingerunt, aut ultrò ad reformandum se offerunt: minùs enim apti tunc sunt judicandi: nàm ex præsumptione inhabiles redduntur, & credendum eos moveri non amore virtutis, & regularis observantiæ incremento, sed, vel, ut Principibus placeant, vel ut obtineant primos recubitus in mensis, primasque salutationes in foro. Sæpè enim non zelus, sed ambitio id operatur: probandus est spiritus, an ex Deo sit. Hinc expectandum est Superioris præceptum, aut Sedis Apostolicæ mandatum.

Nec alio erit opus reformatore, quando Prælatus ipse Regularem observantiam zelabit, ac ad praxim deduxerit monita Augustini *in regula ad servos Dei*, quem legere non pigeat. Ubi inter cætera de Prælato Regulari dixit: *Circa omnes se ipsum bonorum operum prabeat exemplum: corripiat inquietos: consoletur pusillanimes: suscipiat infirmos. Patiens sit ad omnes. Disciplinam libens habeat, metuens imponat: & quamvis utrumque sit necessarium, tamen plùs à vobis amàri appetat, quàm timeri: semper cogitans Deo se pro vobis redditurum esse rationem.*

Circà tamen subditos delinquentes impleat monitum S.P. Francisci his verbis expressum: *humilitèr, & charitativè corrigant eos*: & memoriæ committat versus, quos recenset Glossa *ad cap. nisi, cum pridem de renunciat. in verb. elicit.* ibi:

Qui nimis emungit, solet extorquere cruorem.
Et violenta facit correctio deteriorem,
Sed moderata satis correctio gignit amorem.

CA-

CAPUT XXXIX.

Officialis quoad Privilegium Canonis.

SUMMARIUM.

1 *Iniicientes violentas manus in Clericum, vel Monachum ligantur censura Papæ reservata.*
2 *Tria sunt necessaria ad incurrendam censuram.*
3 *Violentia est triplex.*
4 *Numerantur, qui à Canonis privilegio proteguntur.*
5 *Propinans Clerico venenum ligatur excommunicatione.*
6 *Et mandans ipsius percussionem.*
7 *Non evitatur censura, licèt Clericus percussioni consentiat. Quinimò ipsâ idem Clericus ligatur.*
8 *Sed quid de percussione Clerici consignati Potestati sæculari, ut puniatur?*
9 *Recensentur, qui excusantur ab incursu dictæ censuræ.*
10 *An ignorantia excuset à censura?*
11 *Crassa, vel affectata non excusat.*
12 *Percussio alia levis, alia gravis, & tertia enormis.*
13 *Numerantur casus, in quibus Episcopi possunt secundùm Canonica Jura absolvere iniicientes violentas manus in Clericos.*
14 *Vicarius Capituli, Sede vacante, potest à censura Canonis absolvere. Et quando?*
15 *Regulares iniicientes violentas manus in Clericum sæcularem non absolvit Prælatus Regularis.*
16 *Absolutio datur ab Episcopo; vide limitationem.*
17 *Confessores Sæculares, & Regulares nequeunt Sæculares percussores Clericorum absolvere.*
18 *A quo absolutionem recipiat Regularis percutiens Regularem alterius Ordinis?*
19 *Moniales exemptæ ab Ordinariis absolvuntur à Regularium Prælatis, de quorum jurisdictione sunt.*
20 *Regularibus ejusdem Ordinis beneficium absolutionis impertitur Generalis, vel Provincialis, aut alius Confessarius de ipsorum commissione.*
21 *Non est in Superioribus localibus jurisdictio ordinaria absolvendi à reservatis in Religione ex Decreto Congr. Visitat. Apostol.*

1 EXcommunicatione lata in *Canone* 15. *Concilii Lateranen. II.* relato in *cap. Si quis suadente* 17. *qu.* 4. Sedi Apostolicæ reservata ligantur, qui *suadente Diabolo violentas manus iniiciunt in Clericum, vel Monachum*. Tria tamen copulativè necessaria sunt, ut incurratur censura per Sperellum *decis.* 45. *num.* 12.

2 I. Factum consummatum opere externo: quia Canon dicit, *manus injecerit*: adeòut non ligatur, qui intendit percutere (quamvis sacrilegium committat) sed non offendit, vel intendens offendere Clericum, lædit ex errore Laicũ.

II. Requiritur animus injurandi: ideò apponitur, *suadente Diabolo*. Nec est necesse, quòd læsio sit contra esse phisicum corporis, sed sat est, ut sit contra honorem; modò corpus, vel vestes per injuriam, & contemptum animo irato attingantur, etiamsi sputo, aqua, vel pulvere id contingat; tunc enim læsio, & cõteptus, physicè inspectus levissimus est, sed moralitèr, & in hominum existimatione est gravissima injuria contra reverentiam debitam statui Clericali, Diana *coord. to.* 5. *tract.* 2. *resol.* 31.

III. Requiritur, ut læsio non casu, nec fortuitò, sed per vim inferatur, ut est sensus voculæ, *violentas manus*; qua significatur quævis actio externa, quæ fit contra honorem Clerico debitum, dummodò, vel ipsius vestes attingantur, ut dictum est.

3 Triplex verò est violentia. Una ablativa, qua aliquid per vim à Clerico aufertur. Alia expulsiva, per quam vi expellitur. Et alia compulsiva, qua compellitur, vel movetur ad aliquid agendum, quod ipse nullatenùs faceret. Sperell *cit num.* 80. Quælibet sufficit ad censuram.

Vocula *manus* ampliatur ad injuriam factam Clerico, etiam pede, baculo, lapide &c. Nàm hæc non excluduntur; sed nomine *manus* intelligitur quidquid potest Ecclesiasticis in personam læsionem inferre, & injuriam non verbalem, sed realem personalem facere.

4 A Canone proteguntur. I. Clerici, etiam Primæ-tonsuræ, juxtà cap. *Cum*

contingat de ætat. & qualit. cum sua Glos. *ver. Ordo*. Sivè Clericus sit ordinatus per saltum, sivè ab alieno Episcopo, excommunicato, suspenso, vel deposito. Ratio est, quia hujusmodi recipit Ordinem, licèt sit suspensus ab executione, ut per Dian. *cit. resol. 42. num. 5.*

Etiam Clerici conjugati privilegio Canonis gaudent, ad tex. *in cap. unic. de Clerico conjug. in 6.* Diana *cit. resolut. 43.* Fagnan. in 3. *ad cap. Joannes 2. de Cleric. conjug. & ad cap. Pervenit de Immunit. Eccles. num. 16.* modò duxerit unicam, & virginem, & in habitu, & tonsura incedat, hoc est, vestes Clericales deferat.

Nec quoad hoc necesse etiam est, quòd alicui Ecclesiæ inserviat, quia Tridentinum hanc conditionem exigit in Clerico, ut gaudeat privilegio Fori, ut scripsi *cap. 22. numer. 18.* & tenet Fagnan. *ad d. cap. Joannes*. Quarè licèt Clericus conjugatus non cogatur præcisè deferre Tonsuram, cogitur tamen causativè, hoc est, si velit Canonis, & Fori privilegio potiri. Quoniam sine Tonsura, & habitu non retinet Canonis privilegium, ut id *d. cap. in 6.* sine verò Tonsura, habitu, & servitio Ecclesiæ non retinet illud Fori, ut per Trident. *loc. cit.* Cœteris autem privilegiis Clericalibus non gaudet, ut *text. in d. cap. Joannes*.

An autem *gaudeat, si ipsius Uxor fuerit ab alio corrupta?* Negatur, si, vel in alio Matrimonio corrupta fuit, vel publica vox, & fama in loco sit de ejus corruptione etiã extrà Matrimoniũ. Quarè, ut gaudeat, sufficit, quòd pro Foro externo præsumatur virgo; in quo Fœmina semper præsumitur, nisi contrarium probetur.

II. Proteguntur omnes Regulares utriusque sexus, *cap. Cùm illorum*, *cap. de Monialibus de sent. excom.* Etiam Novitii, *cap. Religiosos eodem tit. in 6.* Quia, licèt non sint irrevocabilitèr Religiosi, sunt tamen in via proxima ad Religionem.

III. Proteguntur Mulieres Tertiariæ habentes conditiones, de quibus in Decreto Sacræ Congregationis ut infrà *cap. 52.* Gaudent enim privilegiis Regularium, (qua personæ Ecclesiasticæ sunt) quorum habitum gestant. Item Tertiarii, qui cum claustralibus habitant, juxtà *const.* Dum *intrà la 22. Leonis X. Bullar. tom. 1.*

IV. Proteguntur Eremitæ, qui à legitimo Superiore, & sub obedientia Episcopi ex voto, vel pacto inserviunt alicui Ecclesiæ, vel pio loco; quia censentur personæ Ecclesiasticæ ad effectum gaudendi privilegio Canonis, per Glos. ad *cap. Qui verè 16. quæst. 2. verb. verè*, quæ in terminis de Eremitis, dixit: quòd privilegium Clericorum habent. Licèt de his aliqui dubitent.

Extenditur ex Antonello *de regim. Eccles. lib. 4. cap. 1. num. 22.* ad eos, qui, assumpto habitu Religioso, Monialium servitiis incumbunt, & pro eis eleemosynas quærunt; ac ad Laicos, qui in habitu Clericali incedunt, & inserviunt Congregationi Clericorum in communitate sub certo modo Religioso viventium.

V. Proteguntur Equites S. Joannis Hierosolymitani, vulgò *detti di Malta*, *cap. Canonica de sent. excom.* Sunt enim verè Religiosi, emittentes tria vota substantialia Religionis, ut ex formula professionis, quam emittunt, constat: de qua re ex professo Sperellus tota *decis. 21.*

Quicumque itaque manus violentas in aliquem ex prædictis injiciat, censura ligatur, quocumque instrumento id fiat, *vel pugno, impulsu, pede, baculo, lapide, pulvere, luto, aqua, sputo: Si vestes lacerentur, si per violentiam aliquid ex ejusdem manibus eripiatur: Si frænum equi teneatur, ne liber transeat: Si equus, cui insidet, occidatur: capturetur: Si in custodia detineatur*, *cap. Nuper. de sent. excom. Si hostilitèr insequatur, & coactus est cadere, vel in flumen se projicere*; vel simili modo, irato animo persona Clerici lædatur, & violentia irrogetur, quæ sæpe citrà corporalem læsionem circà Clericos exercetur, ut ibi *text.* vide *Confect privileg. mend. par. 2. tit. 14. cap. 4.*

Quod procedit, etiam si læsio sit occulta: licèt, ut quis pro Foro externo vitetur, debeat esse notoria, ut ex *const.* Martini V. *Ad evitanda*.

5 Ipsa paritèr propinatio veneni est Clerico violenta, & injuriosa; Sperell. *decis. 20* Diana *resolut. 32.* Hæc enim est actio magis in suo effectu violenta personæ Clerici, quàm sit ei injuriosum ipsum pulvere conspurcare, aqua aspergere, fuste, aut alapa cedere. Nàm ex sua natura ordinatur ad privandum Clericum vitâ. In casu veneni propinati duplex est effectus: unus ipsa propinatio, ob quam indubiè censura non incurritur, nisi Clericus

ricus venenum bibat. Alter est mors: sed iste nullatenùs est necessarius ad incurrendam censuram. Quia quamvis hęc non sequatur, tamen injuria, & violentia fuit Clerico irrogata. De venenante negat Nicol. *Lucubr. canon. lib.5. tit. 39. num.153.limit.23.* ex eo, quòd venenum violentiam faciat naturæ, non personæ. Sed de falsitate talis fundamenti patet,

6 Etiam mandans, seù precibus, & promissis incitans ad Clerici percussionem, hac secutâ, censurâ ligatur, *cap. Mulieres* §. *Illi de sent. excom.* modò ex vi mandati, consilii, vel favoris offensio personalis Clerici subsequatur: & nisi mandatum, & consilium expresè omni conatu à mandatario revocaverit, & efficacitèr retractaverit; tunc enim ipsi percussio non est imputanda quia fecit quod potuit, ut non sequeretur. Diana *resolut.* 27.Layman. *Theol.moral. lib.2.par.2.c.5. num.7.* Item consentiens *cap. Quoniam* ibidem. Item ratum habens audiens percussionem esse suo nomine factam *c. Cùm quæ eodem tit. in 6.* licèt ipse non commiserit percussionem.

7 Extenditur censura ad percutientem Clericum, licèt iste percussioni consentiat. In casu enim percussio est injuriosa, si non personæ, statui Clericali; favore cujus fuit privilegium concessum. Gonzalez in 5. *tit. 39. cap. 36. numer. 2.* Quinimmò, & ipse Clericus ipsa ligatur. Tum quia non potest consentire. Tum quia injuriam facit Ordini Clericali: Sicùt proptèr eandem rationem incurrit censuram Clericus se non fervore devotionis, sed animo irato percutiens, per Sperell. *cit.num.60.* De quo verificatur textus; *Si quis suadente Diabolo*: nàm verè manus violentas in Clericum ponit.

Et Regula 27.*jur.in 6.scienti, & consentienti &c.* procedit, si in eo non læditur jus tertii; in casu læditur jus status Clericalis, qui injuriam non vult, quamvis eam velit percutiens.

Hinc observandum. I. Quòd Clericus verbis non potest renunciare privilegio Canonis, *cap. Contingit il 1. de sent. excom.* Videtur tamen eidem posse facto renunciare, ut, si post dimissionem habitus, & Tonsuræ variis se implicans, ter à Prælato monitus seipsum emendare non curet, ut est textus *in cap. In audientia d. tit.* Sed de hoc debet juridicè constare.

Unde scripsit Fagnan. *in 5. ad d. cap. Contingit. cit. tit. num. 9.* Quod Clericus apostatando ab habitu, & Tonsura non perdit privilegium Clericale, nisi præcesserit trina monitio. Et Gonzalez *loc. cit. cap.24.* Quòd si ante trinam monitionem non deferat habitum, nec inserviat Ecclesiæ, juxtà Trident. *sess. 23. cap.6. de refor.* non privatur Canonis Beneficio, quia Tridentinū loquitur dumtaxat de illo Fori; & quoad hoc etiàm, se restringit ad Clericos Minorum Ordinum; vide, quæ dixi d. *cap. 22. num. 18. & 19.*

II. Consideratur, quòd cum Clericus ab Judice Ecclesiastico traditur juxtà formam juris puniendus Potestati Sæculari, ad *text. in cap. Cùm non ab homine de Judic.* non evitat censuram Canonis, qui ipsum auctoritate privata percutit. Nàm textus *in d. cap.* limitatè loquitur: *per Sæcularem potestatem corrigatur*. Ut advertit Diana *resolut. 37. num.2.*

Unde patet, quòd Clericus per realem degradationem ab Ordine, factam nimirum ritibus in Pontif. Romano Clement. VIII. præscriptis *3. par.* non est omninò quoad omnes privilegio Canonis privatus.

Verùm nonnulli excusantur à Censura Canonis ob percussionem Clerici.

9 I. Excusantur Prælati Regulares, qui titulo correctionis Religiosum sibi subditum flagellis corrigunt: quia percussio non fit suadente Diabolo, sed suadente justitia, charitate, ac zelo disciplinæ, *cap. Universitatis de sent. excom.* Sed non nisi necessitate urgente, & non per Laicum est agendum: aliàs tàm verberans, quàm præcipiens censuram non evadunt, ut ibi *text.* Indecens enim est, ut Laicus in Clericum, etiam causâ correctionis manus injiciat: & debet verberatio esse moderata, per *cap. Præsbyterum de homicid.* aliàs censura non evitabitur, ut per Gonzalez *cit. cap. 24. numer. 1.*

II. Excusantur Magistri Scholarum, qui Clericum intuitu, & fine disciplinę, vel correctionis percutiunt; *cap. Super eo de sent. excom.* Dum tamen correctio sit modica, aliàs censura ligantur, *cap. Cùm voluntate d. tit.* Nec debet ad Sanguinis effussionem percussio pervenire, quia hoc non esset causâ correctionis levitèr percutere

eutere, ut juxtà *text.* debet, sed prætextu disciplinæ odium explere.

III. Excusantur Parentes, & Majores titulo disciplinæ levitèr verberantes eos de sua familia, Minoribus initiatos, d. *cap. Cùm voluntate.*

Sed, an Pater possit filium in Sacris constitutum impunè flagellis corrigere, absque eo quòd incidat in excommunicationem Canonis? Dubitant DD. Verùm dico non posse per *text. in d. cap. Cùm voluntate*, in quo Parentibus correctionis gratia conceditur punire adolescentes de sua familia, sed cum limitatione in Minoribus gradibus constitutos; secundùm communem regulam, quòd casus omissus, uno expresso, præsumitur exclusus.

IV. Excusantur Birruarii, qui de mandato Prælatorum Clericos, vel Monachos capturant, & ad carceres ducunt, *cap. Ut famæ d. tit.*

V. Excusatur, qui vim vi cum moderamine inculpatæ defensionis Clericum, injustum aggressorem repellit, *cap. Si verò d. text.* Nàm tunc percussio Clerici solùm est per accidens; per se enim intenditur propria defensio. Moderamen in hoc stat, ut quis illud agat, sine quo alitèr se defēdere non posset. Sed incontinenti, & in ipso aggressionis actu se defendere debet; nec excedere, adeoùt si tueri se possit non vulnerando, non lædendo, nec lædere, nec vulnerare potest.

VI. Excusatur, qui in Clericum cum Uxore, Matre, Sorore, vel filia sua propria turpitèr inventum manus injecerit violentas, textus expressè in *d. cap. Si verò*. Licèt enim percutiendo mortalitèr peccet, tamen Canon noluit percussorem, tùm in detestationem illius criminis, tùm ob difficultatem temperandi dolorem, quem in similibus ex injuria accepta solent homines concipere, excommunicatione punire, ut observat Glos. *in d. cap. ver. turpitèr.*

Verùm, ut excusetur à censura, debet statim in ipso actu turpi osculi, amplexus &c. percutere, & non ex temporis intervallo, & consilio. Quia textus habet *turpitèr inventum.* Proptèr quod excluditur eorum opinio, qui dixerant, Maritum non ligari excommunicatione, qui non casù invenit, sed data opera, & deliberato animo expectavit Clericum adulterum, ut vindictam sumeret: quia hoc non est invenire, sed deliberatè expectare. Si dubitat de uxoris fidelitate, alia via provideat.

VII. Excusatur mulier factis à Clerico solicitata ad turpia, nec potest se liberare, nisi Clericum alapa percutiat. Diana *resolut.* 19.

VIII. Excusantur, qui per jocum, fortuitò, & casu non prævisio, Clericum percutiunt, *d. cap. super eo eod. tit.*

Sed, an excusentur pueri usum rationis habentes, qui ad annos pubertatis non pervenerint?

Resp. Negativè. Cum enim ex eodem *c. Cùm enim* sint doli capaces, nec à culpa, nec à censura excusantur, dū non levitate jocosa, sed ex odio, vel invidia Clericum percutiant. Proptèr teneram ætatem excusantur adire Romanum Pontificem pro absolutione: & absolvi possunt ab Episcopo, ut probat Gonzalez *cit. cap.* 1.

IX. Excusatur Magister triremium, vulgò *Comite di Galera*, percutiens Clericum ad triremes damnatum; modò eum percutiat, sicut cœteros remigantes, & in pertinentibus ad suum officium: Nàm id facit cum Clerico, qui, licèt non sit degradatus ab Ordine, est tamen depositus à dignitate, & officio; & in eo est Minister, & Executor Prælati, qui illum damnans ad triremes, damnavit etiam ad supplicia, quæ solent sustinere cœteri remigantes. Si tamen, vel ipse excederet, vel alius in rixa eundem Clericum percuteret, excommunicationem non vitarent. Nàm Clericus Galeota privilegium Canonis non perdit, ut pluribus allegatis dixit Diana *resolut.* 11.

X. Dubitatur. An excusetur, qui percutit Clericum, sed ignorat, an percussio Clerici sub excommunicationis pœna prohibeatur? Resolutio pendet à solutione quæstionis. An committens factum, cui censura est annexa, ignorans Constitutionem, quà censura statuitur, in eam incidat?

In qua quæstione nonnulli docent ignorantiam similis Constitutionis non excusare à censura; Probant I. ex *cap. Cùm illorum de sent. excom.*, ubi Pontifex resolvit Episcopum non posse absolvere eos, qui ignari Canonis *si quis suadente* in censuram inciderunt proptèr violentam manuum injectionem in Clericum, sed opus esse absolutione Pontificis.

II.

II. Ex eo, quòd præbens consensum delicto censetur se subjicere pœnæ eidem annexæ *leg. Imperatores ff. de jure fisc.*

Communior tamen sententia est, quòd ignorantia inculpabilis excuset à censurâ, juxtà commune axioma, in *ignorantes non cadit censura*; sivè sit ignorantia juris, ad *text. in cap. Animarum de const. in 6.* ut, si quis ignoret legem censuram statuere; sivè sit ignorantia facti, per *text. in cap. Si verò de sent excomm.* ut, si percutiens Clericum ignoret ipsum esse Clericum. Ratio est, quia ad incurrendam censuram exigitur peccatum mortale conjunctũ cum contumacia: ignorans autem legem, contrà legem contumax, & inobediẽs legi esse non potest, Gonzalez, *cit. c.* 32. Abelly Medull. *Theol. par.* 2. *c.* 6. 2. §. *de censur.* & expressè *text. in cap. nemo Episcoporum* 2. *quæst.* 3.

XI. Cœterùm ignorantia crassa, seù supina, & affectata à censura non liberat per *alleg.* & Dianam *resolut.* 25. *num.* 5.

Crassa, vel supina in eo stat, quòd dubitans de existentia legis, ex negligentia vel pigritia nullam, vel levem diligentiam adhibet, ut instruatur de veritate. Affectata verò in eo, quòd quis data opera, ex malitia, ut liberiùs peccet, diligentiam omittit. Unde patet, quòd utraque est voluntaria, & culpabilis; atque ità, quòd cum ea injiciens manus in Clericos, dicitur contumax in causâ, quatenùs noluit ignorantiam removere.

Hinc facilè diluitur objectum ex d. *cap. Cùm illorum*; Nàm procedit de ignorantia, quæ in casu fuit culpabilis, juxtà intellectum Gonzalez *ibidem*: cùm fuerit crassa, vel affectata.

Nec obstat aliud ex *leg. Imperatores*, quia procedit solùm in pœna cognita, vel ordinaria, non verò in extraordinaria, quæ regularitèr non ligat, nisi contumaces, & ex contemptu operantes; ut est lex censuram imponens, ex *cap. Sacro d. tit.* concordat Fagnan. *in* 5. *ad cap. A nobis il* 1. *eodem tit. num.* 4. & ego dixi *lib.* 3. *Cautel. cap.* 2. *num.* 17.

XII. Excusatur, qui ratione officii, etiam per vim eicit extrà Ecclesiam, & fortè levitèr percutit Minorum Ordinum Clericos, turbantes officia divina, ut expressè in *cap. Veniens, & cap. Cùm voluntate d. tit.* quia talis violentia injuriosa non est.

An autem in percussione Clerici detur parvitas materiæ quantùm ad incurrendam censuram? Affirmativè cum Diana *resolut.* 2., & 3. *num.* 8. citante Portell. & Barbosam. Cùm nimirum percussio per se est levissima, quia tunc est solùm venialis. Et ex Barbosa exemplificat in eo, qui manu tantùm levitèr repelleret Clericum à se, sed non tanta violentia, & contemptu, ut aliàs injectio manus, licèt non gravis in ordine ad læsionem corporis, gravis tamen, & mortalis apud viros prudentes respectu ad honorem Clerico debitum deberet judicari.

12 Quæritur. Quænàm injuria, & percussio Clerico facta censeatur levis, vel modica, gravis, & enormis?

Resp. Judicium non ex uno tantùm capite pendet, sed, ut loquitur Joannes XXII. *in Extravag. Perlectis apud Confect. de privil. mend. par.* 1. attendendum est diligentèr *ipsum factum, facti qualitas, percutiendi, vel injuriandi modus. Item facti circumstantia, loci videlicèt, & etiã personæ; quæ sit lævis, vel modica, gravis, aut enormis injuria manifestiùs cognoscatur.* Accidere enim potest, quòd injuria, quæ aliàs esset levis, gravis, & enormis sit censenda: ut, si in Theatro, vel in Foro, coràm Rege, Prælato, vel Judice: in Ecclesia coràm multis, vel alio loco publico injuria inferatur: vel injuriatus sit Magister, Judex, Prælatus, aut alius in Dignitate constitutus.

Hic advertendum, quòd injuria ex percussione Clerici proveniens duplicitèr dividitur. Prima est *levissima*, & venialis, quæ non infert censuram, major enim excommunicatio nunquam incurritur nisi proptèr peccatum mortale d. *cap. Nemò Episcoporum*.

Secunda est mortalis, sed comparatione ad gravem, & enormem dicitur *levis, quæ ex d. Extravag.* Joan. XXII. fit percussione, vel impulsione pugni, manus, pedis, baculi, lapidis &c. modò non pertingat ad livorem, mutilationem membri, fractionem dentis, non modicam capillorum depilationem, sanguinis effusionem. Hujusmodi enim actio est contrà honorem, & reverentiam Clericalem. Fit etiam, dùm quis una manu tenens Clericum ex odio dixerit, *si non esses Clericus*: vel, si detineat frenum equi, ut equus, cui Clericus insidet, non liberè transeat. Nàm semper fit Clerico injuria per violentam manuum injectionem,

nem; licèt non semper habeatur percussio materialis, & corporalis læsio.

Tertia est *gravis*, seù *mediocris*, ut, si percussio pertingat ad livorem, ad fractionem dentis, vel non modicam capillorum depilationem, aut effusionem sanguinis (quæ non contingat, aut levissimo ictu, aut pugni percussione, ut ibi *text.*) vel Clericus in privata custodia detineatur, aut hostilitèr quis eum insequatur, & sit causa, ut cadat, & ex casu læsionem in corpore recipiat, aut in loco publico percussio sequatur &c.

Quarta est *gravissima*, seù *enormis*, ut si Clericus occiditur, vel mutilatur, aut ei oculus effoditur; vel in eo statu ex percussione ponitur, ut inhabilis sit ad proprium Ministerium. Vel, percutiatur Episcopus; aut à Subdito Superior, aut quivis Clericus in platea, Ecclesia, vel alio publico loco in magno aliquo concursu proptèr scandalum; vel Clericus rapiatur, & furto auferatur. Videndus Diana *resolut.*4.

Paritèr ex *alleg. Extravag.* considerandum proponitur, quòd injuriæ, quæ per se non excedunt naturam modicæ, & levis, ex circumstantia tùm loci, tùm personæ læsæ, & lædentis in gravem, & enormẽ transeunt. Unde, ibid. Põtifex pro regula discernendi unam ab alia tradidit: ut diligentèr attendatur non solùm factum, sed etiàm qualitas facti, ut diximus. Ubi Episcoporum judicio (quibus datum est in certis casibus absolvere) committitur, ut de injuriæ qualitate pronuncient. Ità tamen, quòd in dubio potiùs judicent injuriam esse gravem, quàm levem, & ab absolutione abstineant, *ne injuriantes* (ut loquitur Joannes) *de vicina absolutione confisi, de facili in atroces prorumpant percussiones, vel injurias: & sententias Canonis jàm periculosiùs contemnentes in excommunicationis sententiam procliviùs prolabantur*.

An verò absolutio à Canonis censurâ possit ab Episcopis concedi? Affirmatur per expressa *cit. tit. de sent excom.* Ex quo nonnullos casus hic recensentur. Itaque possunt Episcopi absolvere.

13 I. Si percutiens nondùm ad annos pubertatis pervenerit, *cap. Super eo d. tit.* etiamsi de percussione facta tempore impubertatis, factus pubes, absolutionem petat *cap. Pueris d. tit.*, & per Gonzalez *cit. ad cap.* 1. Annus pubertatis in maribus incipit post expletum annum ætatis 14. & in fœminis duodecimo completo.

II. Si percutiens sit mulier, *cap. Mulieres ibidem*. Quæ Sedem Apostolicam non coguntur adire, quia periculosum est mulieribus vagari, & virorum cœtibus se immiscere.

III. Si percutiens sit Monialis, *cap. De monialibus ibidem.* In quibus ultrà rationem *d. textus*, adest impedimentum Clausuræ.

IV. Si Clerici in communi viventes se invicem percusserint, *cap. Quoniàm de vit., & honest. Cleric.* Nisi atrocitas facti absolutionem à Sede Apostolica expectet, *ut ibidem text. & cap. Canonica de sent. excom.*

V. Si percutiens detineatur aliquo justo impedimento inevitabili, & manifesta necessitate: ut impotentia ætatis, sexus, vel infirmitatis, etiàmsi non immineat periculum mortis (in mortis enim periculo quivis Sacerdos potest absolvere juxtà Trident. *sess.* 14. *cap.* 7. *de cas. reservat.*) vel paupertatis, aut senectutis, vel inimicitiæ, proptèr quod pro beneficio absolutionis non possit Sedem Apostolicam adire, *cap. Ea noscitur cap. Quamvis eodem tit.* Sed absolutio non est conferenda, nisi priùs absolvendus parti læsæ, & Ecclesiæ satisfaciat; & in casu impotentiæ de eo cautionem det, etiàm juratam ad *text. in Clement. Multorum* §. *Verùm de hæret.* & nisi priùs juramentum præstet de stando mandatis Ecclesiæ, promittens deinceps similia se non commissurum; Quinimmò, ubi impedimentum perpetuum non erit, exigendum, etiàm est juramentum (exceptis senibus, mulieribus, & pueris, *cap. Pervenit hoc tit*) quòd, impedimento cessante, se præsentabit Sedi Apostolicæ, mandatum ipsius humilitèr suscepturus, expressè *text. in d. cap. Quamvis*. Quod si impedimẽto sublato neglexerit se præsentare, in similem censuram reincidet ipso jure, *c. Eos qui eodem tit. in 6.* Quod onus est à quovis Sacerdote, in articulo mortis absolvente, imponendum absolvendo à quavis excommunicatione, à qua aliàs absolvere non posset, ut ibi, & per DD. communitèr.

VI. Si percutiens sit Dominus magnæ potentiæ, & ità delicatus, ut laborem accedendi ad Sedem Apostolicam non

non valeat sustinere. Priùs tamen est Romanus Pontifex de ejusdem statu informandus, *d. cap. mulieres*.

VII. Si percussio, & injuria sit levis, cap. *Pervenit d. tit.*

14 An autem hujusmodi absolvendi facultas competat Capitulo, vel ejusdem Vicario, Sede Vacante? Videtur negandum, eò quòd prædicta jura privilegium tribuunt Episcopis. Sed contrarium est in jure expressum, cap. *Episcopali de majorit. & obed. in 6.* ubi textus in terminis cõcedit Capitulo posse absolvere ab excommunicationis sententia, sivè juris, sivè hominis, à qua beneficium absolutionis posset Episcopus, si viveret, impertiri. Vide Engel. in *jur. canon. lib. 5. tit. 39. num. 148.*

15 Quæritur. Quis absolvat Regularem violentas manus iniicientem in Clericum Sæcularem?

Resp. Nonnullis asserere placuit posse absolvi à Prælato Regulari, Generali, vel Provinciali, cujus ille est subditus. Moventur, tùm propter amplissima privilegia, quæ à Sede Apostolica habent Regulares absolvendi suos subditos ab omnibus casibus, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, exceptis dumtaxat, *Hæreticis relapsis, Schismaticis, & iis, qui Litteras Apostolicas falsificassent, aut ad Infideles probibita detulissent*: ut ex Mari magno Prædicat. & Min. Tùm ex eò, quòd in Decreto Clement. VIII. *de cas. reser.* pro Regularibus, ut post Const. *S. Congregatio Vrb. VIII. 28. Bullar. tom. 4.* præfigitur certus numerus casuum, quos Superiores Regulares sibi reservare possunt. Quorum septimus in ordine est: *occisio, aut vulneratio, seù gravis percussio cujuscumque personæ*. Atque ita, si absolutionem possunt sibi reservare, consequens est, ut ab occisione, vel percussione absolvere valeant: & cùm textus loquatur, *cujusvis personæ*, non est locus excludendi illam Clerici.

16 Verùm hæc in casu non attenduntur; quia, ut expressè cap. *Cùm illorum d. tit.* absolutio spectat ad Sedem Apostolicam. Vel, ut in cap. *Religiosi hoc tit. in 6.* (cui standum est, tamquàm altero posterius: nàm primum emanavit ab Innocentio IV. & secundum edidit Bonifacius VIII.) absolutio est ab Episcopo conferenda, juxtà limitationem aliorum Canonum, ut legit Glos. ibid. *ver. eo casu*; ut, si levitèr percussit; vel, est debilis, aut delicatus, vel est æger, aut inimicitias capitales habet, per Engel. *nu. 132.* & Gonzalez *cit. cap. 2.* In quo concordat textus in *Extravag. Etsi de pœnit. & remiss. inter com.* ubi Sixtus IV. sub pœna excommunicationis, quæ Sedi Apostolicæ reservatur, inter alia prohibet, nè Regulares vigore facultatum (quas etiam Ordinibus concesserat) absolvant, qui Clericum in Sacris Constitutum occiderunt, vel mutilarunt. At etiam obstat Decretum Sac. Congr. Episcop. declarativum *de cas. reser.* editum ex commissione Clement. VIII. 26. *Novemb.* 1602. in quo inter cætera revocatis omnibus privilegiis, etiam in mari magno, & Bulla aurea, aliisque Constitutionibus Apostolicis datis, interdicitur, nè ullus Confessarius Sæcularis, vel Regularis absque licentia Sedis Apostolicæ absolvat *iniicientes manus violentas in Clericum juxtà Canonem, si quis suadente 17. qu. 4. & juris dispositionem*, Dispositio autem juris est, ut Regularis Clericum percutiens absolvatur ab Episcopo, juxtà limitationem, ex *d. cap. Religioso*. Qui injuriam condonet, & pœnam in satisfactionem definiat.

Nec obstant ex adverso producta. Nàm hodie illa adeò ampla concessio Sixti IV. quoad omnia non regit. Neque enim Regulares suos subditos possunt absolvere in casibus Bullæ Cœnæ, ut dixi *cap. superiori num. 24.*

Nec secundum. Quia quando etiam ex vi Decreti *de anno* 1593. potuissent absolvere Regulares, prohibentur vigore alterius editi *anno* 1602.

Sensus autem illius dictionis *cujuscumque* est, Prælatos Regulares posse sibi reservare absolutionem percussionis factæ in quamcumque personam sibi subditam, vel etiam in personas sæculares laicas: nàm harum percussores possunt absolvere. Non verò factæ in personas Clericorum Sæcularium, quia id eis per jura prohibetur. Tùm quia, statim ac Regularis percussit Clericum Sæcularem, ratione delicti fit de foro Episcopi. Atque ita à suo Superiore absolutionẽ nequit obtinere, nisi Episcopus concedat.

Quòd, si cum Diana *resolut.* 78. opponatur Decretum Clementis de anno 1602. nihil de Regularibus quoad Regulares disponere, ut ipso teste S. C. respon-

dit. Dicitur id solùm procedere stando in materia uniformi, hoc est, dum agitur de delicto à Regulari in Regularem commisso, non verò de eo adversùs Clericum sæcularem contra juris dispositionem: & de quorũ foro Regularis propter delictum non est.

17 Ex eodem Decreto Clementis de anno 1602. habetur Confessores ordinarios Sæculares, vel Regulares extra articulum mortis non posse absolvere inicientes manus violentas in Clericum, vel Monachum; & quatenùs absolvere præsumant, absolutio est nulla, & ipsi inhabilitantur ad audiendas confessiones, & ligantur excommunicatione Papæ reservata, proùt in alio Decreto ejusdem Clem. *de casib. reser.* editum *die 9. Januarii* 1601. sivè percussio sit levis, sivè gravis, publica, vel occulta. Nàm Decretum absolutè loquitur, & omnem comprehendit.

18 At petitur. An Regularis percutiens Regularem alterius Ordinis sit absolvendus à Prælato læsi, vel lædentis?

Resp. Textus in d. cap. *Cùm illorum*, hæc habet: *Si verò claustralis aliquis in Religiosum alterius claustri manus injecerit violentas, per Abbatem proprium, & ejus, qui passus est injuriam, absolvatur.* Quòd intelligendum, ut absolutio fiat à Prælato illius, qui offendit, præsente alterius Prælato, cui injuria fuit irrogata, ut hic ipsam injuriã condonet, & de satisfactione condigna arbitretur, ut apud Engel. *num.* 132. Limitat Diana ibid. ad casum, quòd injuria non fuerit enormis: siquidem si fuerit enormis, absolutio à Sede Apostolica est obtinenda; & ad tollendas Fratrum divagationes scribendum esset, vel ad Sacram Pœnitentiariam, vel Procuratorem proprii Ordinis, ut de ea re ageret.

19 Moniales exẽptæ se invicem percutientes absolvuntur, aut ab Episcopo, aut suis Prælatis Regularibus, vel ab ipsarum Confessariis de eorum commissione. Siquidem privilegia Regularibus data, Monialibus, eisdem subjectis communicantur, per Pignatell. *tom. 7. consult.* 80. *num.* 4. Piasec. *prax. par.* 2. *cap.* 3. *art.* 7. *num.* 1. expresè legitur in *Bulla Aurea*, seu Constit. *Sacri Prædicatorum*, & *Minorum la* 19. *Sixti IV. Bullar. tom.* 1.

20 Regulares paritèr ejusdem Ordinis ad invicem se percutientes à Generali, vel Provinciali absolvuntur juxtà Indulta Sedis Apostolicæ: quæ quisque videre potest in Litteris concessionis sibi factæ.

In Ordine Fratrum Prædicatorum, & Minorum *ad tex. in ipsorum respectivè Mari magno* possunt Generales, & Provinciales, ac alii, quibus ipsi commiserint, ut ibid. expresè. Et notandum, quòd restrictio facultatis ab eodem in d. Bulla Aurea ad solos Generales facta, fuit subindè ab ipso revocata in Constit. *Quoniam apud cit. Confect.* & reducta ad terminos concessionis: de qua in privilegio Maris magni; ubi, & Provinciales ad id fuerunt habilitati.

Nec obstat, quòd alleg. Const. *Quoniam*, emanaverit pro Frat. Ord. Prædicatorum; quia, cùm inter Prædicatorum, & Minorum Ordines specialis communicatio privilegiorum reperiatur, ut ex allegat. Mari magno, ejusdem dispositio extenditur, ut in Ordine Minorum possint, etiam Provinciales ad tenorem d. Maris magni absolvere.

Verùm, licèt per allegata Jura Canonica, & cap. *Monachi*, cap. *Canonica*; videatur Regularium facultas quoad subditos restricta ad percussionem modicam, seù levem, & gravem. Tamen eorum potestatem ad qualemcumque percussionem, specialibus privilegiis inspectis, extendi notarunt Tamburin. *de jur. Abbat. tom.* 2. *disp.* 14. *qu.* 10. *num.* 6. Lezzana *sum. tom.* 1. *cap.* 18. *nu.* 30. Layman. *lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 7. *à num.* 10. Apertisque verbis Confectius *summar. privileg. mand. tit.* 14. *cap.* 9. ibi: -- Regulares quidem, ac etiam Moniales eisdem Regularibus subjectæ, quocumque modo se in Claustro percutientes non sunt ad Sedem Apostolicã mittendi, sed secundùm juris communis dispositionem, & suorum privilegiorum formam, ab eorum Superioribus Regularibus absolvendi sunt. Quòd, si extra Claustra se percutiant ab iisdem etiã, Episcopo instante, juxtà dicta c. *ult. n.*

21 An autem Superior localis possit absolvere sibi subditum in alium suæ Familiæ Religiosum manus violentas inicientem?

Resp. Negativè, nisi facultas ei sit à Generali, vel Provinciali delegata, per d. *cap. præced. num.* 40.

CA-

CPAUT XL.

Officialis quoad Processiones.

SUMMARIUM.

1 *Regulares ultrà medium milliare non distantes à Civitate accedere tenentur ad Processiones:*
2 *Ad quas Processiones accedere teneantur?*
3 *Extrà claustra non faciant Processiones; & distingue, usque ad num.8.*
9 *Infrà octavam Corporis Christi possunt Regulares extrà Claustra Processiones facere ad 10.*
11 *An autem possint Regulares in Processionibus uti Pluviali, & istius usus sit signum jurisdictionis in utente?*
12 *In Monialium Ecclesiis non fiunt Processiones.*
31 *De licentia Ordinarii defertur Imago B. Mariæ Virginis.*

1 Tenentur Regulares ad Processiones solemnes accedere, proùt ex §. 3. Constit. *Dum intra* 22. *Leon. X. Bullar. tom.*1. & facit Trid. *sess.* 25. *cap.* 13. *de Regul.* Verùm compelli debent cum moderatione edita à S. C. C. apud Piasec. *prax. part.*2. *cap.*3. *art.*6. *à num.*51. ut sequitur: *san.mem. Greg.XIII. decrevit Regulares Monasterii ultra medium milliare à Civitatibus distantis, non posse ab Episcopo compelli accedere ad Processiones, quæ intrà Civitatem habentur.*

2 Non tenentur ad omnes, sed ad eas dumtaxat, de quibus fuit dispositum in Congreg. particulari de ordine Urbani VIII. celebrata sub die 27. Julii 1628. & 21. Augusti, ac 19. Septembr. ejusdem anni, apud Pignatell. *tom.* 1. *consf.* 121. ut infrà: *Auditis Procuratoribus Ordinum, negotioque maturè discusso, unanimitèr censuerunt posse Episcopos pœnis sibi benè visis compellere quoscumque Regulares recusantes, etiam Monachos, & quomodolibet exemptos, ad infrascriptas Processiones accedere, atque illis interesse, exceptis dumtaxat in strictiori Clausura viventibus, & Monasteriis ultrà medium milliare à Civitate distantibus; nempè in die Festo Sanctiss. Corporis Christi, in Litaniis majoribus, in Rogationibus, ac in quibuscumque aliis publicis, & consuetis, vel pro bono, causa, aut honore publico, ab Episcopis indictis Processionibus; non obstantibus quibuscumque Privilegiis, Consuetudinibus, vel præscriptionibus, etiam immemorabilibus; privilegiis tantùm Apostolicis, S. Concilio Trid. posterioribus contrarium desuper disponentibus minimè sublatis.*

3 *Regularibus autem, & Confraternitatibus in Ecclesiis Regularium esse permissum, intrà eorum Ecclesiæ Claustra tantùm Processiones facere, & non extrà. Si verò Ecclesiæ Claustris careant, eisdem Regularibus, & Confratribus licere Processiones facere intrà ambitum dumtaxat earumdem Ecclesiarũ, hoc est, propè muros Ecclesiæ, & non extrà dictum ambitum, nisi de licentia, & consensu cum Cruce Parochi: privilegiis paritèr, ut suprà, Apostolicis, contrarium disponentibus in suo robore permanentibus: quibus per hoc Decretum minimè censeatur derogatum, quoad Processiones faciendas per Regulares extrà Claustra.* Refert Donatus *prax. regul. tom.* 1. *part.*2. *tract.*13. *qu.*81. *n.*6. item fuisse dispositum à Sac. Congr. Rituum, *die* 28. *Februarii* 1628.

4 Non est apud Ordinarios locorum facultas cõpellendi Regulares ad interessendum Processionibus ab iisdem indictis, non pro bono publico (ut, non ad impetrandam pacem inter Principes Christianos: ad obtinendam victoriam supra Infideles: pro electione Romani Pontificis: ad placandum Deum occasione Pestis, Famis, Belli, Sterilitatis, Terræmotus, & similium) sed occasione suæ primæ visitationis, ut notavit Peyrin. de privil. *Regul. ad Const.* 2. *Julii II.* §. 25. *num.*66. & decrevit Sac. Cong. Conc. *in Anagnina Processionis* 9. *Decembr.* 1662. Quæ ad dubium: *An Fratres strictioris Observantiæ potuerint ab Ordinario loci compelli ad Processionem, indictam occasione suæ primæ visitationis?* Censuit *non potuisse*. Lantusca *ver. Processio num.*4.

5 Similes Processiones generales ad effectum obligandi Regulares ad interessẽdum non sunt annuatim renovandæ, & perpetuandæ, nisi nova motiva, & causæ concurrant, ut censuit S. R. C. *in Biterten* 29. *Juanuarii* 1697. à qua declaratum fuit, *Edictum Episcopi* (quo Regulares astringebantur sub pœna suspensionis, & interdicti Ecclesiæ ipso facto incurrenda ad interessendum Processioni indictæ pro obtinenda liberatione à ter-

ræmotu, semel jam factæ anno præcedenti, & posteà renovatæ) *non sustineri cum omnibus inde secutis*. Monacell.*for.par.*1. *form.*7. *num.*25. *tit.*5.

6 Regulares in Processionibus privatis, quas faciunt extrà Claustra egent licentia Episcopi, non obstante quacumque consuetudine in contrarium, ut pluries esse resolutum à S. R. Congr. referunt Riccius, Donatus, & Ventriglia apud d.Monacell.*num.*26.

7 Ubi verò esset consuetudo, Episcopo sciente, præscripta, quòd Regulares in aliqua die, vel Festo quovis anno ducerent Processionem per Civitatem, deberent licentiam petere; quæ ab Ordinario non esset deneganda, quia cùm Processio sit functio Sacra, quæ continet actum Religionis, ad pietatem, & devotionem fideles excitans absque valdè rationabili causa impediri non debet: & quatenùs licentia denegetur, recurritur ad Sedem Apostolicam, à qua, vel rescribitur Episcopo, ut licentiam concedat, proùt rescripsit S. C. Episc. in *Papien.* 11. *Maii* 1696. vel *servetur solitum*, ut ab eadem fuit rescriptum in *Savonen.* 4. *Septembr.* 1663. & à S.R.C. in *Feretinen.* 21. *Novembr.* 1699. Monacell. *cit. num.* 27. Et S. Congr. Concil. 6. *Junii* 1708. *in Aquen.* ad 7. dubium: *An Patribus Carmelitis loci Incisæ liceat extrà propria Claustra, & districtum per loca consueta facere Processionem B. M. V. de Monte Carmelo, occasione suæ Festivitatis, petita tamen licentia à Parocho, licet non obtenta*. Respondit *Affirmativè*. Et die 27. *Aprilis* 1709. reclamante Parocho, stetit *in decisis*.

8 Advertendum, quòd in locis ubi est consuetudo, quòd Regulares, quamvis distantes à Civitate ultrà milliare, conveniant ad Processiones, servanda est, & tenentur accedere, proùt censuit S. R. C. in *Nucerina Paganorum* 12. *Septembris* 1699. Monacell. ibi *num.*30.

9 Ad solemnitèr faciendam Processionem extrà Claustra in quacumque die infrà octavam Corporis Christi habent etiã Regulares privilegium cum amplissimis derogatoriis à Greg. XIII. Const. *Cùm interdùm* 10. *Bull. tom.* 2. distinctis tamen horis: proùt Innoc. XII. disposuit in causa vertente inter Frat. Ord. Min. & PP. Ord. Prædicat. in Indiis, Const. *Sua nobis*, & infrà; quòd in causa inter dilectos Filios PP: Dominicanos ex una, & PP. Minores de Observantia Familiæ Ultramontanæ, & Civitatis Quiten. partibus ex altera.

Cùm S. Rituum Congreg. sub die decima mensis Februarii de anno Domini millesimo sexcentesimo octuagesimo quinto decrevisset, & declarasset, competere PP. Dominicanis jus peragendi Processionem Sanctissimi Corporis Christi Dominica infra octavam illius, privativè ad PP. Minores de Observantia, & signantèr in Civitate Quiten. ità tamen, ut liceret eisdem Patribus Minoribus eadem die Dominica infra octavam facere processionẽ intra Claustra eorum Conventus.

Pro parte eorundem PP. Dominicanorum Provinciæ Quiten. habitus est recursus ad san. mem. Innocentium Papam XI. prædecessorem nostrum, ad obtinendam specificam confirmationem præmemorati Decreti, quã eis idem Innocentius prædecessor benignè impertitus est, per Litteras in forma Brevis: Emanavit, *incipientes, sub die vigesima sexta Martii, ejusdem anni millesimi sexcentesimi octuagesimi quinti expeditas.*

Verùm causâ hujusmodi, cum juribus ex tunc ad Urbem pro Patribus Franciscanis allatis iterùm coràm eadem Sac. Congreg. ad plenum discussâ, ipsamet Congregatio Decretum edidit, quo præscripsit, quid tandem observandum sit ab utraque parte circa prædictam Processionem, tenoris sequentis, videlicet: In causa Quiten. inter PP. Ordinis Minorum Familiæ Ultramontanæ, Conventus Civitatis Quiten. ex una, & PP. Dominicanos ejusdem Civitatis ex altera partibus, à dilecto Filio nostro Cardinali Pamphilio reproposita dumtaxat super dubio Processionis SS. Corporis Christi, eadem Sac. Congreg. auditis utriusque partibus, tàm in voce, quàm in scriptis informantibus, censuit: recedendum à decisis, & in casu, de quo agitur, licere Patribus Franciscanis facere Processionem die Dominica infra octavam SS. Corporis Christi: sed PP. Ordinis Prædicatorum de mane, Patribus verò Minoribus de sero: & ità decrevit, & servari mandavit, die vigesima quarta Martii, millesimi sexcentesimi nonagesimi sexti.

Attamen non acquiescentibus prædictis PP. Ord. Minor. Famil. Ultramon. Conventus Quiten. hujusmodi Decreto in eatantùm parte, in qua hora peragendi processionem ipsis præscribitur, repposito ab co-

eodem Cardinali Pamphilio in Sac. Rituum Congregatione hujusmodi dubio, eadem Congregat. PP. Dominicanis, licèt citatis, non informantibus: In decisis super negotio principali, & licere PP. Franciscanis facere Processionem, etiam de mane, distinctis tamen horis, ab Episcopo præscribendis, censuit, & ità servari mandavit, die septima Aprilis, millesimi sexcentesimi nonagesimi sexti.

Sed ab hujusmodi Decreto reclamantibus PP. Dominicanis, propositâ iterùm causâ per præfatum Cardinalem Pamphilium, utraque parte informante, & juribus hinc inde discussis; Sac. Congr. prædicta rescribendum censuit. In decisis supèr negotio principali, & licere PP. Franciscanis facere Processionem extra Claustra per loca solita, etiam de mane, distinctis tamen horis ab Episcopo, & data electione horæ Patribus Dominicanis, à qua, semel electa, non liceat amplius recedere, & ità decrevit, & servari mandavit, die prima Septembris, millesimi sexcentesimi sexti.

Verùm quia, sicut eadem petitio subjungebat, dicti Patres Franciscani dubitant, ne executio, & observatio decreti hujusmodi à dictis Patribus Dominicanis forsan impugnari possit, & in simili eventu idem Decretum suo frustretur effectu; Ideò prædictus Frater Nicolaus ad Nos recurrit, humilitèr supplicando, quatenùs tibi, ut ad executionem dicti Decreti juxtà illius tenorem, & formam procedas, Apostolica auctoritate committere, aliàsque sibi in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur statum, & merita causæ hujusmodi præsentibus. Deindè cómittit Episcopo Quitensi, ut contradictores ad exequẽdum Decretum omnibus juris, remediis, & factis compellat, ut ibi latè; *non obstantibus, &c. Romæ 5. Kal. Martii 1696.*

Undè patet Decretum S. C. Rituum *de Anno* 1643. 9. *Aprilis* apud Flosc. Nicol. *verb. process. nu.* 12. disponentis *non esse permittendas in eodem loco, & eodem die duas similes Processiones*, non ampliari ad prçfatas faciendas infra octavam Corporis Christi.

11 *An autem possint Regulares uti Pluviali in Processionibus, de licentia Episcopi per eos faciendis, si in ea expressus non fuerit usus præfati? resolvendum, ut infrà.*

Supplicante humilitèr P. Procuratore Generali Ordinis Minorum Observantium Sancti Francisci à Sac. Rituum Congregatione declarari infrascripta dubia.

Primum. An Guardiani Ordinis Minorum Observantium S. Francisci, Provinciarum Regni Neapolis, obtenta licentia ab Ordinariis locorum oretenùs, vel in scriptis faciendi solemnes Processiones per Civitates, vel Oppida extra limites Conventuum suæ Religionis, cum Statua, aut Reliquia, alicujus Sancti, possint Religiosi sui Ordinis uti Pluviali, licèt in licentia obtenta non fuerit expressus usus Pluvialis?

Secundùm. An usus Pluvialis in Processionibus solemnibus sit testimonium, et signum jurisdictionis in utente Sacerdote?

Sacra eadem Rituum Congregatio censuit respondendum.

Ad primum. Affirmativè:

Ad secundum Negativè: *& ità declaravit die 21. Martii 1699.*

Controversias de præcedentia in processionibus publicis, seù, etiam inter Saculares Clericos, & Confratres exortas componere ad Episcopum spectat, ex Trid. ibid. cui modus super ea retinendus præscribitur à Gregorio XIII. Constit. *Exposcit* ut in *cap. 37. num. 1. & num. 2.* pondera etiam Urbani VIII. Litteras.

12 Intra Clausuram Monialium fieri non debent ab exteris Processiones, neque cum Sanctissimo Sacramento, ut Sac. Congr. firmavit 23. *Aprilis* 1602. apud Nicolio *allegat. num.* 18. & *num.* 19. ex Sac. Congregatione *sub die* 27. *Martii* 1602. refert, permittendum non esse, quòd Processiones Regularium transeant per Ecclesias Monialium, licèt adesset consuetudo, etiam eis subjectarum, Lezana *summ. quæst. regul. tom. 4. ver. Processio sub num.* 11.

13 De licentia Ordinarii potest in Processione deferri Imago B. Mariæ Virginis cum Baldachino, & intorticiis, proùt S. Cong. apud Nicol. *cit. n. 9. sub* 20. *Julii* 1621. sicut de ejusdem assensu, Imagines, & Sanctorum Statuæ deferuntur, ibidem 15. *Julii* 1647.

CA-

CAPUT XLI.

Officialis quoad Professionem.

SUMMARIUM.

1 *Professio Regularis describitur.*
2 *Ætas à die nativitatis computatur.*
3 *In cujus manibus debeat professio expressa emitti?*
4 *Vicarii Ministrorum Provincialium ex officio Vicariæ non possunt ad professionem recipere, benè vero de licentia Ministrorum &c.*
5 *Professio, alia expressa, alia tacita.*
6 *Trid. non sustulit professionem tacitam. Et quando hæc incipiat? & quibus præsumatur?*
7 *An ex errore fidei baptismalis Professus ante 16. ætatis annum, si exerceat postea actus solitos à Professis fieri, censeatur tacitè Professus?*
8 *Laicus validè profitetur, etiam anno ætatis 21. non exacto.*
9 *Professio timore mortis emissa est valida.*
10 *Vir constans, metusque in Virum constantem cadens, quisnam dicatur?*
11 *Metus reverentialis quid sit?*
12 *Coactio duplex, absoluta, & conditionalis.*
13 *Professio emissa per metum cadentem in Virum constantem est ipso jure nulla.*
14 *Idem dicitur de emissa per metum reverentialem.*
15 *Non reclamans durante causa metus, non censetur Professionem ractificare.*
16 *Quamvis Ordines Sacros suscipiat, & intra quinquennium non reclamet.*
17 *Causæ nullitatis Professionis debent produci coràm Ordinario, & Superiore Regulari Monasterii, in quo Professio emittitur.*
18 *Quos comprehendat censura à Trid. lata in cogentes Virgines ad suscipiendum habitum Regularem, vel impedientes Viros, ne habitum Regularem suscipiant.*
19 *An teneat Professio emissa in manibus Superioris, sed sine consilio, vel consensu Conventus.*
20 *Consensus est necessarius, ut sit Professio valida.*
21 *Receptus pro Laico, si in Novitiatu transit ad Clericatum, validè, peracto anno probationis, profitetur?*
22 *De transitu à statu Conversorum ad Clericatum.*
23 *Clausula de* licentia Superiorum *intelligitur copulativè de licentia Generalis, & Provincialis.*
24 *Novitii non debent ab Ordinariis ante receptionem examinari.*
25 *Transiturus de una ad aliam Religionem eget licentia à Sede Apostolica, & novum probationis annum agit.*
26 *Obtinens Indultum à Sede Apostolica transeundi ad alium Ordinem cum clausula,* modò sit à Sede Apostolica approbatus, *non potest ad Militarem transire.*

1 PRofessio Regularis est *contractus reciprocus obligatorius, quo profitens se obligat Religioni ad vivendum secundùm Regulam ejus; & Religio obligatur Religioso ad eum retinendum, & tractandum secundùm Religionis institutum.* Quæ obligatio ex parte profitentis nascitur, ex quo actualitèr se tradat Religioni; & ex parte hujus, ex quo actualitèr ipsum acceptet; in actuali verò traditione, & acceptatione stat solemnitas votorum, quæ in Professione emittuntur. Ideò ad statum Religionis non sufficit vota obedientiæ, paupertatis, & castitatis quocumq; modo emittere, sed concurrere debet illa actualis publica traditio, & acceptatio: per hoc enim ipsa vota (sicùt per susceptionem Ordinis Sacri) solemnizantur, & à voto simplici distinguntur, & vim habent dirimendi Matrimonium.

Ad validitatem Professionis exigitur libertas, seù consensus, non vi, & metu extortus, *cap.* 1. *de regul.* ut inferiùs est declarandum. Deus enim voluntarios milites, & non coactos sibi eligit, *cap. non est* 15. *quæst.* 1. & liberum est arbitrium in vovendo, aliàs non est votum, *cap. Licèt de voto.*

2 Ulteriùs ex datis *cap.* 34. *num:* 2. requiritur annus probationis exactus, & 16. ætatis completus per Trid. *cap.* 15. *sess.* 25. *de regul.* quo Concilii Decreto corriguntur cætera jura, quæ alitèr disponunt. Sextus autem decimus annus computatur non à die conceptionis, aut baptismi, sed nativitatis; Quoniam usu receptum est, ut ætas à die nativitatis computetur; cum ætas aliud non sit, *quam quædam mensura temporis, à nativitate*

usque

usque ad obitum decurrens, per Bald.apud Fagnan. in 1. *ad cap. Cùm in cunctis de elect. n.*134. Et videtur esse ad formam Decreti Sac. Congr. A qua fuit quæsitum: *Provisus est aliquis de Canonicatu in Cathedrali, habente annexum Ordinem Presbyteratus, ad quem promoveri potest infrà annum, si attendatur dies nativitatis; si autem dies baptismi, minimè, à quo tempore facienda est computatio?* S.Cong. censuit *tempus computari à die nativitatis, non autem baptismi. ibid.*

Et hinc advertas, quòd mortalitèr peccant, qui scientèr recipiunt aliquem ad Professionem, non habentem d. annum 16. completum; quoniam in re gravi operantur contra dispositionem Concilii Generalis.

3 Nota item. Quòd Professio expressa, ut sit valida, debet emitti in manibus Superioris habentis potestatem incorporandi Religioni, vel de ejus licentia in manu alterius, cap. *Porrectum*, cap. *ad Apostolicam de regul.* Etenim, cùm Professio sit contractus ultrò, citròque obligatorius, fieri non potest sine consensu utriusque partis; proindè ex parte Religionis requiritur persona idonea, quæ habeat potestatem eam obligandi. Quis autem illa sit, unusquisq; Constitutiones proprias inspiciat. In Ord. Min. Generalibus, & Provincialibus privativè quoad alios, recipiendi Fratres licentia facta est ex cap.2. *Regula S. Francisc. relat. in Constit. Solet Honor. III. la* 5. *in Bullar. to.*1.

At petitur. An valeat professio facta in manibus Guardiani Novitiatus, inconsultis Generali, & Provinciali?

4 R. Negativè. Quamvis accesserit major suffragiorū pars, & annus probationis præcesserit, & 16. ætatis sit completus; quoniam, ut dictum est, solis Generalibus, & Provincialibus concessa est facultas recipiendi ad Ordinem. Quòd expressiùs habetur in cap. *Exiit de verb. significat. in 6.* §. *Sed quoniam*, ibi: *Concedimus, & præsenti Statuto firmamus licere non solùm Generali, sed etiam Provincialibus Ministris personas fugientes à sæculo in Fratres recipere; quæ Ministrorum Provincialium licentia per ipsum Generalem (sicut expedire viderit) possit arctari. Vicarii verò Provincialium Ministrorum, ex officio Vicariæ licentiam hanc ex officio viderint interdictam; nisi per Ministros eosdem (quibus hoc posse committere Vicariis, & aliis licere decernimus) hoc ipsis Vicariis specialitèr committatur.* Et expressiùs Julius II. in Constit. *Papalibus cap.*2.*part.*1. citans Nicol.III. *cap. Exiit* apud Sanctoro *in Statutis cap.*2. *stat.*20. *Quæritur* 1. ait: *Nec quacumque authoritate minor Prælatus coràm majore, etiam commissionem recipiendi ad ordinem habente, ad Ordinem, vel professionem recipiat sine consensu talis sui majoris.*

Super textum in *d.cap. Exiit* pondera, quòd non loquitur de Vicariis Provincialibus, qui, secuta morte Ministri, eliguntur; nàm istis ex officio talis facultas competit; Sed de Vicariis, seù Commissariis Provincialium, qui in absentia dd. Provincialium relinquūtur ad Provinciarum gubernium; Aperta est distinctio, si consideretur Vicarius Provincialis, sumpto *Provincialis* in casu recto; & Vicarius Ministri Provincialis, sumpto *Provincialis* in casu obliquo; isto secundo modo idem est, ac Commissarius Provincialis modo explicato.

5 Duplex est professio expressa, & tacita. Illa emittitur verbo, & scripto in manibus Superioris legitimi, juxtà formam cujscumque Religionis. Ista verò, ut vox sonat, est, quæ sine voce, & scripto fit. Et dicitur præsumpta, quia ex circumstantiis præsumitur, & inducitur per *cap. Is, qui de regul. in 6.*

6 Quam non sustulit Trid. *d. cap.* 15. proùt censuit Sac. Congr. Conc. Nàm, cùm dubitatum esset: *an tacita professio, quæ non est exclusa Decreto Concilii, inciperet decimo sexto anno, & an statìm post dictum tempus emissa censeatur*. S.Congr. respondit, *tacitam professionem incipere à prima hora post perfectum decimum sextum, & finito anno decimo septimo*; Qui completus esse debet ex eadem Sacra Congregatione, quæ dixit, *tacitam professionem induci post annum, & diem*, juxtà text. in cap. *Puella*, ibi: *at, si per annum, & diem* 20. *qu.* 2. nec sufficit sequentem diem attigisse, sed oportet illam esse omninò absolutam, & consummatam. Atque ità ex sententia Sac. Congr. dies incępta in hac materia non habetur pro completa, ut notavit Fagn. in 3. *ad cap. Ad nostram de regul.*20.

7 Quęritur. Cajus, exhibita ætatis attestatione, recipitur ad Religionem; ex ea enim constat, quòd, peracto probationis anno, erit constitutus supra decimum sextum

tum

tum suæ ætatis tempus, à Trident. *sess.* 25. *cap.* 15. *de regul.* requisitum ad validam Professionem; completa probatione, bona fide professionem emittit; at temporis cursu, & post plures annos occasione perquirendi novam Fidē Baptismi pro recipiendis Sacris Ordinibus reperit fidem, quam bona fide attulerat pro ingressu in Religionem, fuisse alteratam, & erroneam, quatenùs incuria Parochi fuit descriptus in libro Baptizatorū, natum esse *die* 7. *Augusti* 1680. quando reverà natus est *die* 7. *Aug.* 1679. unde facto computu ad annum emissæ Professionis, reperitur eam emisisse in ætate quindecim annorum: nunc oritur dubium, an censendus sit saltèm tacitè professus?

Affirmant plures, intèr quos Fagnan. in 3. *ad cap. Significatum de regul. n.* 19. *usque ad finem*. Antonell. *de temp. legal. lib.*2. *cap.*63. Ventriglia *prax. tom.*1. *annot.*47. §: *Unic. num.*30. Pignatell. *to.* 1: *consult.*88. *num.* 5. *& consult.* 146. *n.* 53. aliique, repetentes pluriès fuisse resolutum à Sac. Congregat. Concilii *ut in Romana* 28. *Maii* 1578. *In Romana* 13. *Januarii* 1618. *In Neapolitana* 3. *Aprilis* 1621. Quod probant, ex quo Cajus post emissam Professionem ad plures annos habitum indistinctum cum Professis gestaverit, seque in exercitio actuum, ad solos Professos spectantium, occupaverit; Proptèr quòd juris præsumptione censetur Professionem emissam tacitè ractificasse cum nova obligatione permanendi in Religione.

Negativa tamen videtur communior, & in puncto juris verior, ut in terminis tenuit Rota in *Mediolanen. nullitatis Professionis* 3. *Martii* 1690. *coràm Emerix*, *pro qua* 18. *Theologos*, *&* 17. *Juristas* cumulat, ac recenset sæpiùs fuisse ab eadem Rota resolutum.

Nàm ad inducendam tacitam Professionem, seù tacitam ractificationem est necessarium, ut ratificaturus liberè consentiat, per d. *num.* 1. Siquidem agitur de subjiciendo Professum novæ obligationi, contrà quam in dubio fieri debet interpretatio. *Leg. Arrianus ff. de oblig. & act.* Verificari autem non potest de Cajo, quòd liberè consentiat in novam obligationem, cum habeat ignorantiam inculpabilem suæ Professionis, ortam ex præcisa incuria Parochi. Nihil enim est magis contrarium consensui, quàm ignorantia, vel error. Voluntas enim non fertur in incognitū, ut inquit Philosophus 3. *de anima comment.*39.

Quæ scientia in expresè validè profitente, & in terminis de ractificante, & tacitè approbante supponitur in *cap. Is*, *qui ad Monasterium de regul. in* §. *Qui verò*, ut pleniùs in litera.

Ad tollenda æquivoca, & fortè concordandos DD. debet distingui is, qui Professionem expresam nullam scientèr emisit, ab eo, qui expresè nullitèr, sed ignorantèr professus est. De primo procedit, quòd, si post annum ab emissa Professione perseveret in Religione, deferendo habitum indistinctum cum Professis, & in actibus se exerceat ad solos Professos pertinentes, censeatur per hæc priorem ractificare. Quoniam, cum sciat nullitatem Professionis, & se per illam ad Religionem non obligari, jus optimè præsumit, quòd in prædictis se occupet, animo tribuendi per suum consensum Professioni novum valorem, ut per Sperellum *decis.* 80. *num.* 3. Etenim in eo nulla alia præsumptio locum habet, quā voluntas profitendi. Quæ præsumptio non currit in eo, qui jàm emisit Professionem, sed nullam. De hoc enim præsumitur, ut habitum gestet, & alia operetur, tamquàm semel validè Professus, non tanquàm iterùm Professurus, & ad implendam obligationem, quam supponit contractam, non autem ad novam contrahendam.

Tantò magis, quòd non est nostrum divinare, quid ille egisset, si nullitas Professionis sibi innotuisset. Quinimmò judicandum est, quòd, & tunc contrà validitatē reclamasset, si ei de nullitate constitisset: quoniā subindè, habita notitia, reclamavit, & pro declaratione nullitatis institit.

Ex quibus ad contraria. Jura verò, quæ possunt adduci ad concludendam Professionem tacitam inductam, habent locum in suis terminis habilibus; in casu nimirū, quod non præcesserit expresa Professio nulla, vel, si præcessit, Professus novit ejus nullitatem. Resolutiones autem Sacræ Congregationis aptabiles non sunt ad præsentem casum, ut ibidem Rota apud Monacell. *form. par.*2. *in append. la* 14.

8 Quæritur Clemens VIII. in Decre-

cre-

cretis *de educat. novit.* præscribit, quòd *Conversi* non recipiantur ad Professionem, nisi excesserint annum vigesimum primũ. Et Innocentius X. *const. Ad propagandam* apud Lantus. *V. Novitius num.* 5. pro Ordin. Min. de Observ. sancit, ut nullus pro Laico approbetur in Definitorio, vel recipiatur, qui 20. ætatis suæ annum non expleverit: modò quis, decimo nono anno exacto, Professionẽ emittit, petitur, an Professio sit valida?

Resp. Affirmativè; Cùm sit emissa post 16. annum impletum, adeoque juxtà disposita à Trident. *cap.* 15. *sess.* 25. *de regul.* Nec Clemens, aut Innocentius irritas declarant Professiones alitèr factas. Et in simili dubio Sac. Congregat. Concilii 2. *Augusti* 1631. & 24. *Aprilis* 1642. *censuit Professiones emissas juxtà dispositionem Concilii esse validas.* Barbosa *ad d. locum Trident. n.* 13. Fagn. *in* 5. *ad cap. Qui Presbyterum de Pœnit. num.* 85.

Nota, quòd nec in Decretis Clementis, nec in d. *const.* Innocentii prohibetur, quin excedens trigesimum ætatis annum possit ad Religionem recipi, & post annum profiteri.

9 Quæritur. Cajus, exacto probationis anno, statim ad mortem infirmatur, & timore imminentis mortis Professionem emittit, censetur ne validè?

Resp. Affirmativè: nàm est metus proveniens ab intrinseco, seù causis naturalibus, non incussus ad extorquendam Professionem; etenim nullus eam exigit, aut ad eam impellit, sed forsan Deus eum immittit ad conversionẽ peccatoris: Deus enim per flagella sæpe corripit peccatores *cap. Nabuchodonosor* 23. *quæst.* 4. sed Professio voluntariè eligitur à Professuro, ut medium ad evadendum periculum animæ, vel corporis: unde refert Fagn. *in* 3. *ad c. si quis de regul. in fine*, fuisse à Sac. Congreg. Concilii, articulo diligentèr discusso, declaratum, quòd ubi quis, ut evadat ultimum supplicium ob conscientiam scelerum commissorum, aut mortem sibi timens ab inimicis Religionem profitetur, nisi aliud obstiterit, est valide Professus, licèt aliàs Professurus non fuisset.

Et in his terminis communi calculo DD. dicunt etiam valere votum emissum metu mortis, naufragii, pestis, Terræmotus &c. Quoniam ad vovendum nullus cogit, sed liberè assumitur, ut medium ad mortem, & periculum vitandum: vovens enim voluit sic facere, quia voluit vivere *cap. Merito* 15. *q.* 1. Fagnan. *in* 1. *ad cap. Perlatum de iis, quæ vi &c. num.* 3.

Diversimodè discurritur, quando metus est ab intrinseco cum violentia. Et hìc, etiam distinguitur: si metus sit à causa libera ad finem, ut quis professionem emittat, Professio est irrita. Nàm contrà violentiam jura subveniunt *l. & tot. tit. ff. quod met. caus.* Secùs si ad eum finem non ordinetur; quia tunc Professio liberè eligitur, & nulla est connexio intèr metum, & Professionem, ut est casus in d. *cap. Perlatum*.

10 Metus definitur *mẽtis trepidatio instãtis, vel futuri periculi.* Vulpianus *in l.* 1. *ff. de eo quòd metus*. Estque duplex justus, seù cadens in virum constantem: & levis, seù vanus, aut cadens in virum non constantem, & meticulosum. Vir constans, & fortis est medius inter *audacem*, qui nimirum temerè, & imprudentèr audet, & aggreditur, quod non debet: aut, sicut non debet: vel, quando non debet juxtà D. Thom. 2. 2. *qu.* 125. *art.* 3. & *quæst.* 126. *art.* 1. & 127. *art.* 1. & *timidum*, qui nimirum in timendo excedit: ut, dum timet, quod non oportet; vel, quando non oportet. Quarè metum cadere in constantem virum, est, metum illum hominem ità movere, ac percellere, ut eum tametsi constantem, & fortem concutiat, & de proposito dimoveat, ut propter instans grave periculum, invitus aliquid agat, quod spontè non ageret: ut, si timens mortem, membrorum mutilationem, vel rerum amissionem, Matrimonium contrahat, det latronibus aggredientibus pecunias, vel Religionem ingrediatur, & similia.

Quarè ad hujus generis metum tria copulativè requiruntur. I. Ut incommodum, & malum, quod imminens probabilitèr timetur, sit judicio prudentum, attenta qualitate personæ, grave, & præponderans. II. Ut tale malum immineat, & metus incutiatur à viro potente, ac solito minas exequi. Hujusmodi metus justus est, & in se gravis, ac talis, ut mirum non sit, si virum constantem concutiat, & à proposito dejiciat, & invictum moveat. Proindè, cùm minus est malum, & incommodum, quod ex metu timetur, dicitur metus cadere in vi-

rum inconstantem, meticulosum, & timidum. III. Ut metus sit præsens saltem pro futuro periculo; non enim sufficit suspicari eum inferendum, ut notavit *Glos. ad cap. Ad audientiam cit. tit. de iis &c. in verb. causa*: Nàm metus dicitur, quia mentem tenet de præsenti, non de futuro.

Dicitur *attenta qualitate personæ*, quia levior metus sufficit in fœmina, & puero, quàm in viro; minorque excusat fœminam, quàm masculum *Glos. ad cap. Cum locum de sponsal. in verb. metus*. Ideo ex parte mulieris requiritur metus, qui cadat in mulierem constantem; & judicium relinquitur arbitrio Judicis; quemadmodum ejusdem arbitrio committitur, an verba, vel minæ, vel potentia hominis sint causa justi metus, qui incutitur, per *Glos. ad cap. Cùm dilectus d. tit. de iis &c.*

11 Inter metum cadentem in constantem virum enumerat Lessius apud Peyrin. *de Prælat. quæst. 3. cap.* 1. §. 2. *num.* 8. metum reverentialem, quo scilicèt filius ex reverentia naturali, quæ Parentibus debetur, adjunctis istorum minis, timet eos offēdere. Quapropter licèt justus metus explicetur per mortis timorem, bonorū amissionem, carceris diuturnitatem &c. tamen plura alia sub his terminis veniunt: ut timor reverentialis, quo Filius timet Patrem offendere, Uxor Maritum, Pupillus Tutorem, Subditus Superiorem, Clericus Episcopum, ut post d. Lessium *lib. 2. de jure c. 17. dub. 6. n.* 35. & dixit Sanctoro *de pœnis cap.* 15. *de Simon. quæst. 6.*

12 Vis, seù coactio est *majoris rei impetus, cui resisti non potest*. Alia autem dicitur coactio *vera, vel absoluta*, seù *præcisa*: & alia *conditionalis, seù modificata*. Prima, est corporalis quædam per manum attractio, vel detensio ad faciendum, quod jubetur, & petitur; & contingit, si, ligatis manibus, & pedibus, quis contradicens, & repugnans cogatur communicare cum Excommunicato in lecto, vel Ecclesia; aut, cum per Paganos, jusso flectere ante idolum, genua per violentiam incurvantur; vel, dum quis trahitur per violentiam in Monasterium, & habitu Regulari induitur: plura alia exempla refert Fagnan. in 1. *ad c. Sacris n. 4. & sequen. d. tit. de iis* Hæc coactio consensum prorsus excludit, quia absolutè coactus potius pati, quàm agere convincitur: & plus videtur esse expressè contradicere, quàm non consentire, ut advertit alleg. Fagnan. *in 3. ad cap. majores de Baptismo num.* 12.

Coactio verò conditionalis, seù modificata, idem est ac metus: & tunc intervenit, cùm externa violentia per minas, verba, & verbera sine corporis absoluta attractione ad faciendum aliquid adhibetur: & ad vitandum grave incommodum, illud invitè quis agit, quod spontè, & præciso metu non ageret, juxtà superiùs dicta. Quibus notatis.

13 Dico primò: Professio emissa per metum cadentem in constantem virum est ipso jure nulla, *cap. Præsens Clericus* 20. *quæst.* 3. Ad profitendum enim requiritur voluntas omninò libera *cap. nullus de regul.* Coacta autem voluntas, licèt voluntas sit d. *cap. merito*, non est tamen voluntas spontanea, & omninò libera ad votum necessaria *cap. Perlatum cit.* Tùm quia, Deus coacta non acceptat, ut jura clamant. *d. cap. Perlatum*, & *cap. licèt de voto*, & facit Trident. *cap.* 19. *sess.* 25. *de regul.* in quo prætendentibus se per vim, & metum Professionem emisisse, concedit quinquennium ad reclamandum contrà validitatem Professionis.

14 Dico II. Etiàm Professio emissa per metum reverentialem est ipso jure irrita. Quià hic etiàm non habetur consensus liber, ut requiritur, sed invitè Professio emittitur. Sed est ponderandum, quòd sola reverentia Parentibus, & Superioribus debita non sit justus metus, nec pro justo metu allegari possit ad irritandam Professionem; aliàs nullus cōtractus subsisteret inter Subditū, & Dominum; nec teneret professio filii emissa in præsentia Parentum, quibus non audet contradicere. Sed, ut allegari possit pro justo metu ad invalidādam Professionem, debent concurrere adminicula: ut periculosæ minæ, importunæ persuasiones, asperæ tractationes, & similia; nàm, istis concurrentibus, in Professione verè non consentitur, sed simulatur; sine autem vero consensu se obligandi Deo in statu Religioso vera professio non datur. Cœterùm semper debent ordinari ad extorquendam Professionem.

Dico III. Utraque coactio professionem irritat, quod est extrà dubium.

Sed

15 Sed petitur. Lælius proptèr graves minas eorũ, quibus debetur naturalis reverentia, Religionem ingreditur, & cõpleto anno probationis, absque reclamatione Professionem emittit, an ne validè?

Resp. Negativè; Nàm, durante causa metus, durat metus; præsumiturque semper esse, quamdiù vivit ille, qui metum incussit ex Fagnan. in 1. *ad d. cap. Perlatum num. 6.* Ideò quamvis in actu externo appareat libertas, & fiant positivi actus, qui aliàs possent ractificationem professionis inferre, vel tacitam inducere, tamen, quia in eos influit causa metus, adhuc durans, præsumuntur & ji meticulosi, commentitii, ficti, & simulati, & non spontè eliciti ad effectum professionem ractificandi, aut tacitam inducendi; & ità arguitur, quòd professionem emiserit, & in Religione permanserit ad effugiendum Patris, vel Suorum indignationem, severas minas, inhumanas sævitias, vel contumeliosa verba, ac similia; quibus protestabantur se velle eum afficere, si è Religione egrederetur: &, dum ad sæculum rediret, nolle eum recognoscere in filium, vel fratrem, nec recipere in domum paternam, aut ei alimenta subministrare, quibus posset extrà Religionem sustentari. Quarum singula, non modò adolescentem, in quo levior metus propter illius imbecillitatem requiritur, verùm & virum constantem possent movere, & perterrefacere.

Dices. Metus non excludit consensum; nàm, quæ ex metu fiunt, sunt simplicitèr voluntaria, quamvis sint involuntaria secundùm quid; & magis participant de voluntario, quàm de involuntario, ut est communis Doctorum opinio in projectione mercium instante naufragio, ut post D.Tho. 1. 2: *qu. 6. art.6. in corp.* notavit Fagnan. *in 3. ad cap. majores de baptis. num.84.* Ideò, cum professio per vim, & metum emissa sit simplicitèr voluntaria, valida censeri debet.

Resp. Negando consequentiam. Quamvis metus regularitèr non excludat consensum, & ex metu facta sint simplicitèr voluntaria, & ita non ipso jure nulla; non proindè sequitur, quòd professio ex metu emissa valida sit reputanda: Nàm plura sunt, in quibus Sacri Canones requirunt omnimodam, & plenam libertatem, ut in sponsalibus, cap. *Cùm locum de sponsalib.* In matrimonio cap. *significavit de eo, qui duxit in matrim. c. veniens de spon.* in electione ex alibi dictis: & in terminis in professione ex dictis *supr. num.* 1. Quare professio per metum emissa est ipso jure nulla cap. *Præsens Clericus 20. qu. 3. & d. cap. Perlatum.* Prædicta enim jura voluerunt occurrere infinitis malis, quæ ex actibus per metum gestis oriebantur; & forsan etiam consideràrunt actum per injuriam extortum non debere ei favere, qui vim intulit. Adducta de projectione mercium sunt vera: sed ex eis non infertur ad validitatem professionis: nàm metus in projectione concurrens est intrinsecus, & non à causa externa libera impressus; metus autem in professione esset à causa extrinseca libera illatus ad finem professionis, qui solus actum irritat, estque patienti inimicus.

16 At petitur. Tridentinum cap. 19. *sess. 25. de regul.* prætendentibus nullitèr esse professos, præfigit quinquennium ad deducenda jura pro nullitate Professionis: Lælius id omisit tempore præfixo, sed in Religione perseveravit, actus professorum exercens, & Ordines Sacros suscipiens: censetur, ne saltem priorem professionẽ ractificare, vel tacitam emitterè?

Resp. Negativè, si adhuc causa metus existat. Nàm cùm Lælius in professionem per vim, & metum emissam à principio liberè non consenserit, durante eadem causa metus, semper consensus necessarius desideratur. Et propterea, nec ex lapsu etiam longissimi temporis sustineri potest ejus professio ex ratione tacitæ, aut titulo ractificationis.

Nec obstat, quòd elapso quinquennio Ordines Sacros susceperit, & actus Professorum exercuerit, officium Lectoris &c. Nàm ad excludendum consensum, quantumcumque quinquennium elapsum fuerit, non obstante Ordinum susceptione, vel Officiorum exercitio, sat est, ut causa metus existat. Pleniusque excluditur ex querimoniis, reclamationibus protestationibus, etiam extrajudicialibus, ab ipso tàm ante, quàm post professionem factis, quibus ostendebat se non habuisse voluntatem profitendi, sed animum aversum à Religione, ac, extinctâ causâ metus, voluntatem reclamándi, & deducendi nullitatis causas:

Quapropter allegãti justũ impedimentum reclamandi intrà quinquennium, & à S.C. approbatũ, conceditur restitutio in in-

integrum adversùs lapsum quinquennii, proùt in una *Anconitana de anno* 1664. fuit concessa, quamvis Professus suscepisset Sacros Ordines in Religione, adhuc tamen durante metu. Pignatell. *tom.* 9. *consult.* 173. *num.* 79. & Monacell. *for. part.* 2. *form.* 4. *tit.* 13. *num.* 11.

Diversimodè discurritur, si, cessante causa metus, perseveret sine reclamatione, & pacificè in Religione, & in actibus Professorum occupetur. Nàm, tunc negari non potest, quin ex illis concludatur omnis legitima præsumptio animi ad tacitam professionem, vel ad priorem ractificandam: perindè enim in casu esset, ac si metus non præcessisset. Maximè, si per annum completum, postquam notitiam habuit, quòd causa metus defecerit, in eorundem actum exercitio se occupaverit: quoniàm tunc præsumptione juris tacita professio inducitur, ut pluriès declaravit Sac. Congr. Conc. quæ 29. *Martii* 1578. censuit: *quod ubi professio expressa fuerit nulla; ex quo tamen post expletum annum probationis permãserit in habitu Regulari per duos, vel tres annos, censeri fecisse tacitam professionem, & dici Professum*. Pignatell. *tom.* 1. *consult.* 88. *num.* 3. Dixi *per annum*, tamquam de mente Sac. Congr. Conc. quæ sæpiùs declaravit hujusmodi tacitam professionem non fuisse à Concilio sublatam, eamque incipere à prima hora post perfectum annum 16. & finire in anno 17. Fagnan. in 1. *ad d. cap. Perlatum nu.* 46.

17 Ordinarius, qui est adhibendus in judicio nullitatis professionis, debet esse illius loci, in quo est Conventus, ubi fuit professio emissa: nec coràm alio Superiore, quàm illius debent causæ nullitatis deduci; & ideò illud Concilii *coràm Superiore suo, & Ordinario*, intelligitur de Superiore Monasterii, non Religionis, ut decisum refert Barbos. *ad alleg. c.* 19. *n.* 22. *in una Romana* 7. *Aprilis* 1629. Declaratoria nullitatis ex stylo Curiæ est de reservatis S. Congr. Conc. adeoùt antè ipsam, licèt priùs causæ nullitatis coràm Ordinario, & Superiore fuerint productæ, non dicatur legitimè, & authenticè de ipsa nullitate constare. Et proindè ad sæculum licitè redire non potest, qui prætendit se nullitèr professum, nisi postquàm Sac. Congr. pronunciaverit constare de nullitate professionis. Nàm, vel agitur de Religioso, qui jam causam introduxit, vel de eo, qui, elapso quinquennio, non reclamavit. Primus exire non potest, nisi causâ favore nullitatis absolutâ. Tempore enim, quo causa actitatur, possessio stat pro validitate professionis, & onus probandi est apud Religiosum. Nec Secundò est licitus exitus. Nàm ex quo tempore præfixo non reclamaverit, fictione, & præsumptione juris habetur pro vero professo, & quod professionem emissam, quamvis nullitèr ractificaverit, & tacitam emiserit. Propterea Tridentinum *d. cap.* 19. decrevit audiendum non esse, qui intrà quinquenniũ non reclamavit. Sed ad hoc tunc opus est, ut per Pontificem quis restituatur in integrum adversùs lapsum quinquennium, ut optimè Fagnan. in 3. *ad cap. si quis de regul. num.* 69.

Nota, professionem ab initio nullam proptèr vim, & metum, vel ætatis defectum convalidari per solam ractificationem profitentis absque novo consensu Religionis, ut constat ex *d. c. cum virum de regul.* ibi: *Præsertim, si ratihabitione secuta, & si eam quandoque contradixisse constiterit*. Et *cap.* 1. *eod. tit. in* 6. ibi: *Seù professionem à se priùs factam, ratam expressè habeat*. Quæ Jura ostendunt professionem ractificari solo consensu Professi, nec eum Religionis desiderari. Nàm hujus consensus jam interfuit à principio validus, ut supponitur, & perdurare præsumitur, ut post Navar. dixit Peyrin. *de Prælat. qu.* 3. *cap.* 1. §. 5. *num.* 145. Et quatenùs requireretur, tamen Summi Pontifices, tamquam Suprema Ordinum Regularium Capita ex cap. *Exiit* §. *Ad hæc cum Fratres de verb. signif. in* 6. ut Religionum paci, & Religiosorum bono consulerent, voluerunt illum supplere, admittentes posessionem convalidari per solam ratihabitionem Professi, ut in *cit. tex.* Quam opinionem ipse Peyrin. ibid. tutissimam dixit, & tenet Fagnan. in 3. *ad cap. significatum de regul. num.* 47.

18 Considera, sub dispositione Trid. *cap.* 18. *sess.* 25. *de regul.* statuentis censuram excommunicationis in cogentes Mulieres ad suscipiendum habitum regularem, aut professionem emittendam, vel impedientes, ne habitum suscipiant, aut professionem emittant, comprehendi. I. Clericos sæculares cujusvis dignitatis sint. II. Regulares. III. Laicos, sivè principalitèr cogant, vel prohibeant,

beant, sivè consilium, auxilium, vel favorem præstent. IV. Scientes eas ità coactas, & invitè habitum suscipere, & professionem emittere, si eas ad habitum, vel professionem recipiant, aut recipi mandant, & consentiunt.

Quoniam verò Concilium utitur verbo *coegerint invitam*, ad solam vim coactivam restringi tradunt Barbos. *in d. locum num.* 5. Engel. *cit. lib.* 5. *tit.* 31. *n.* 20. Pax Jordani *tom.* 2. *elucubrat. lib.* 7 *tit.* 12. *de monial. num.* 188. Proindè non videtur extendi ad vim inductivam, seù ingressum persuadere, ac ad eum allicere, ut apud eos resolutum datur. Etenim verba Concilii accipienda sunt in sensu proprio, adeòque, ut significantia vim coactivam, & violentiam. Et hinc Gavantus in *manual. ver. Monial. recept. n.* 3. dixit, dispositionem Concilii non extendi ad eum, qui hæredem institueret mulierem ea lege, ut Monialis fieret; alioquin bona pervenirent ad Monasterium, vel ad alios; quia non reputatur cogere, sed allicere.

Ipsa censura est latæ sententiæ, cùm sit lata per verbum *subiicit*, adeòque incurritur ipso facto, sed, non nisi sequuto effectu susceptionis habitus, vel professionis, aut istarum impedimento; nàm tunc dicitur coactio consummata, & perfecta.

Censura non ligatur, qui cogit, vel impedit virum, Barbos. *d. l. num.* 6. Nàm Concilium loquitur de Mulieribus; nec hìc sub fœminino masculinum intelligitur, *l. si ita sit scriptum* 45. *ff. de legat.* & cùm simus in materia pœnali, & odiosa, nè quidem ex identitate rationis solet fieri extensio per *regul. jur. in* 6. *odia*. Puniri tamen potest. Nec est dubitandum, quin gravissimè peccent, qui injustè cogunt, vel impediunt masculos à Religione, proptèr injuriam, quam eis irrogant: & scientèr eos recipientes gravitèr item delinquunt, quia injuriam fovent, & malo cooperantur ex deductis à Scribentibus apud Peyrin. *de Prælat. q.* 3. *c.* 1. §. 2. *nu.* 78. & constat ex *cap.* 1. *de regul.* ubi deciditur, quòd Religionis ingressus liber, & spontaneus esse debet.

19 Quæritur. An valida sit professio, emissa in manibus Superioris legitimi, & potentis Ordini incorporare; contrà voluntatem Conventus, Fratrum nimirum existentium de familia in Conventu Novitiatus, ad quos spectat suffragari super habilitate professuri?

Resp. Illud contrà voluntatem potest habere duplicem sensum: Unum, quòd ad professionem quis à Superiore non recipiatur sine consilio Conventus; Alterum, quod non recipiatur absque Conventus consensu.

Modò, ubi requiritur consilium, si, isto non requisito, Prælatus recipiat Novitium ad professionem, professio est ipso jure nulla. Quoniam DD. concordant, quòd, dum ad aliquid à jure requiritur consilium, si id non adhibetur, nullius est momenti, quod fit, textus expressus in *cap Novit.* & *cap. Quanto de his, quæ fiunt à Prælat.* ubi dicitur; quod præcipua negotia Conventus non debet Prælatus tractare sine consilio totius, vel majoris partis Capituli.

Paritèr, ubi consensus requiritur, tenetur Prælatus id exequi, quòd major pars Capituli concluserit, aliàs gesta non valent, juxtà *cap. ea noscitur cit. tit.* ibi *quod fiunt de collegiorum suorum assensu, sine quo non obtinent firmitatem*. Et hinc patet, quòd ubi Prælatus ad professionem admittit non requisito consilio, vel consensu majoris partis Capituli, professio non valet.

20 At petitur. An debeat expectari consilium, vel consensus Capituli.

Resp. Consensus est expectandus juxtà cap. *Si ad solum de regul. in* 6. De quo dubitari non potest in Ordine Minorum de Observantia propter disposita in dicta Constitutione Innoc. X. *Ad propagandam*, ubi statuitur Novitios *esse ad professionem admittendos, si per suffragia secreta à majore parte Fratrum, ter in anno recipienda, habiles fuerint inventi*. Per quæ liquet, Constitutionem interpretari non posse de solo consilio: aliàs etiam si habiles non judicarentur à majori parte Fratrum, adhuc possent ad professionem admitti; quia, ubi consilium requiritur, sola consultatio sufficit, sed Prælatus non tenetur secundum eam operari, cap. *Cùm olim de arbitr.*

Neque dicas, professionem valere, quia, licèt prohibeatur alitèr fieri, facta tamen non irritatur: Nàm *multa facta tenent, quæ fieri prohibentur*, cap. *Ad Apostolicam de regul.* Quoniàm axioma non procedit universalitèr, cum non dicat omnia, sed *multa*: ideò intelligendum

dum est de iis, pro quibus consensus non est necessarius; nàm, ubi iste requiritur, & non expectatur, facta sine eo irritantur *alleg. cap. ea noscitur.*

Sed quid si Fratres per metum, & coactè consentiant?

Resp. Professio vitiatur: consensus enim ex parte Fratrum debet esse liber; metus autem ex dictis tollit libertatem, saltem moralem:

21 Quæritur. N. receptus pro Laico in Novitiatu transit ad statum Clericalem, subindè, anno probationis exacto, professionem emittit: petitur, an validè?

Resp. Affirmativè, quia professio in Decretis Clementis non irritatur.

22 Sed quid de receptis ad habitum Conversorum, vel Laicalem, an possint de licentia Prælatorum, ad Clericorum statum transire?

Resp. Non eodem modo discurritur. Si de illis agatur, non completo probationis anno: tunc dicimus cum Sanctoro in *Stat. cap. 2. stat. 24. ver. Alia difficultas*, posse, dummodò à Provinciali, & Definitorio priùs examinentur de sufficienti literatura, cæterisque ad Clericatum requisitis: Neque hoc eis à Clemente prohiberi videtur, cùm pro eo tempore non sint adhuc irrevocabilitèr in statu Conversorum. Proindè Pontificis verba tunc sine violentia interpretationem videntur recipere; *ut Laicus, etiam tempore Novitiatus, non possit se ipso, & sine legitima authoritate eorum, ad quos spectat Novitiorum examen, & receptio ad Clericatum transire.*

Si verò de illis quæstio sit, qui, peracto anno probationis, in Laicorum, vel Conversorum habitu professionem emiserunt; negamus posse à Prælatis transitum concedi. Nàm praxis, & stylus Curiæ est, ut dictus transitus petatur, & obtineatur à Sede Apostolica. Et fortè põderari potest, quòd, cum in statu Conversorum celebraverint contractum cum Religione, debent irrevocabilitèr in eo statu permanere, nisi Sedes Apostolica contractum quoad eam qualitatem rescindat, & facultatem tribuat, ut denuò sub illa Clericorum celebretur.

Sed est, ne tunc necessarium, ut novum peragant probationis annum?

Pro affirmativa facit, quòd Conversi in suis Novitiatibus non experiantur omnes austeritates, & observantias proprias Clericorum. Sed puto, quòd tenor Brevis sit inspiciendus. Et, ubi Papa assumit Conversum ad statum Clericorum cum clausula: *quatenùs ad id idoneus reperiatur:* requiritur, ut supèr doctrina, & literatura examinetur, ac experimentum habilitatis, ut Clericus, per annum in Conventu Novitiatus faciat; nè minùs idonei, & prorsùs inhabiles ad Sacrum Altaris Ministerium assumantur.

23 Super quo advertas sæpè Brevia expediri solere cum clausula: *de licentia Superiorum*, quæ intelligitur copulativè de illa Generalis, & Provincialis; proùt ex sequentibus patet: S.C. Card. *Negociis Regularium præposita* de mandato SS. D. N. Urbani Papæ VIII. declaravit clausulam *de licentia Superiorum in Brevibus prædictis appositam, esse intelligendam de Generali Ordinis, & Provinciali; ita ut pro eorundem Brevium executione requiratur utriusque licentia, & consensus.* 2. *Augusti* 1630. vide *suprà cap. 35. n. 30.*

Ad extremum, nè longior sit discussio Capituli, quædam ad praxim sunt advertenda.

24 Primùm, quòd dispositio Decreti Clementis VIII. *Sanctissimus* 19. *Maii* 1602. sub Constit. 28. Urbani VIII. *Bullar. tom.* 4. quoad clausulam, ut in Conventibus etiam designatis, Novitii ad habitum non reciperentur, nec ad professionem admitterentur, nisi prævia approbatione *Congregationis Reformationis, vel Ordinarii loci*, in quibus existerent Novitiatus, fuit revocata in Decretis de Apostatis, & ejectis, editis à S. C. Conc. de facultate d. Urbani in *alleg. Constit.* 28.

25 Secundùm, quòd nullus potest de una ad aliam Religionem, etiam strictiorem transire, nisi de licentia *Sedis* Apostolicæ: ità ex stylo Curiæ. Et cum quis de strictiori transit ad laxiorem, etiã ejusdem Ordinis, & sub eodem Capite, & Regula debet per annum in probatione stare, & per professionem Ordini incorporari, proùt censuit S.C.C. quę apud Fagnan in 3. *ad cap. Ad Apostolicam de regul. num.* 67. respondit, *transeuntem de licentia Sedis Apostolicæ ad laxiorem Religionem, etiam ejusdem Ordinis, teneri in secunda Religione, novum annum probationis peragere.* Debet enim secunda Religio probare mores transeuntis, qui longe meliùs cognoscuntur tractu annali, quàm

quàm semestri, aut minori.

De transitu Reformatorum S. Francisci ad Observantes, & è contra videatur Lantus *v. transitus num. 3. & Constit. Urbani VIII. Religiosos Viros 312. Bull. to. 5.*

26 Deniq; quæritur. Regularis obtinet à S. Sede licentiam transeundi ad alium quemcumque Ordinem Regularem, & in eo, professione emissa, remanendi, sed cum clausula *: modò sit à S. Sede approbatus*, & in eo vigeat Regularis observantia: & in vim hujus facultatis ingreditur aliquem ex Ordinibus Militaribus: petitur, an licitè, & tutus sit in conscientia?

Resp. Negativè. Nàm non licet ingredi Militares, nisi in Indulto exprimatur, prout declaravit S.C. Epis. 7. *Novemb.* 1585. apud Pignatell. *tom. 1. consult. 299.* Et ità ex stylo ipsius Sac. Congr. & Sac. Pœnitentiariæ in praxi omninò observatur. Propterea nulla alia admittitur interpretatio in contrariũ, & quævis reputatur extorta, & violenta. Ubi enim ad Militares S. Sedes transitum indulgere intendit, non tacet, sed expressè nominat. Cætera videas *cap. 34.*

CAPUT XLII.

Officialis quoad Quartam Funeralium.

SUMMARIUM.

1 *Quarta Funeralis quarè Parochis debeatur?*
2 *Non semper, nec ubiq; datur quarta pars.*
3 *Quid veniat appellatione funeralium?*
4 *Super solutione Quartæ consuetudo servatur.*
5 *De Candelis, quæ ad manus Fratrum dantur, Quarta non debetur.*
6 *Fratres Prædicatores, & Min. de Obser. Privilegium habent à Sixto Quarto.*
7 *Quid sit necessarium, ut Regulares teneantur ad solutionem Quartæ?*
8 *Referuntur Decreta S.S.C.C.*
9 *Parochis incumbit probare Regulares teneri ad solutionem Quartæ.*
10 *Communicatio privilegiorum non extenditur ad præservandum à solutione Quartæ.*
11 *An Moniales teneantur ad solvendam Quartam?*
12 *Si funus transferatur, Parocho debetur Quarta.*
13 *Quarta solvitur Parocho, in cujus Ecclesia defunctus consuevit recipere Sacramenta.*

1 Quarta, quæ funeralis dicitur, *est*, per Doctores, *quædam Portio à Canonibus inducta, & approbata* (& ideò *Canonica* appellatur) *Parocho, propter Sacramentorum administrationem, debita, ex iis, quæ Regularibus obveniunt, ex quo in ipsorum Ecclesiis eligat quis Sepulturam, & apud eos sepeliatur.*

Hujusmodi portio *Quarta* nominatur in Clementina *Dudum de Sepulturis in 6. §. Verùm*, ubi disponitur à Regularibus esse præfatorum quartam partem Parocho solvendam. Et in *Extrav. Inter cunctas de Privil. int. com.* ad medietatem Benedictus XI. extendit. Propterea liquet, & notavit *Antonell. de Regimine Eccl. lib. 1. cap. 13. num. 7.* Canones in quota non concordare; in quibusdam partibus, apud Mirand. *Manual. Prælat. tom. 2. q. 48. concl. 2.* est medietas: in aliis tertia, vel quarta pars, secundùm varia jura, & consuetudines; Quibus in hac materia esse standum, nemo dubitat, & firmat Piasec. *Prax. Epis. part. 2. cap. 5. artic. ultimo sub num. 4[illegible] verb. Quanta.* Confect. *Sum. Privileg. Mendic. tit. 19. cap. 1. de Sepulturis*, & expressè habetur *cap. certificari de Sepulturis*, ubi exprimens Pontifex illud *Salva justitia &c.* ait: *Illa justitia circa medietatem, vel tertiam, aut quartam partem pro locorum diversitatibus attendatur.*

2 Undè hìc Romæ datur medietas cereorum, intorticiorum, & candelarum, quæ accenduntur, cùm Cadavera deferuntur ad Ecclesias, in quibus Fideles sibi elegerunt Sepulturam; & æquali portione inter Parochum, & alios, etiam Regulares, apud quos tumulantur, dividuntur ea itèm, quæ pro celebrandis Divinis Officiis, præsente corpore, & priusquàm terræ tradatur, ac circà Castrum doloris, & in Altaribus accenduntur: Sicut etiam arma, lectum, ornamenta, culcitra, seù pannus sericus, tabulæ, & similia. Et id propter specialem, & antiquam consuetudinem, quæ vim etiam obtinuit, ex Decreto *S. C. Visit. Apost. die 5. Octobris 1620. ab Urbano VIII. approbato*, ut refert *Pasqual. ad Lauretum de Franchis prima par. sub num. 28.*

Quæ tamen consuetudo, utpotè localis, non extenditur ad alia loca extra Urbem,

bem, ut in terminis tradit Donat. *Prax. Reg. tom.3. tract.* 11. *quæst.* 12. *num.*2. & facit, quod habet Pignatell. *tom.*1.*consul.* 52.*num.*5. consuetudinem non transire de loco ad locum.

3 Nomine Funeralium, ad effectum detrahendi quartam favore Ecclesiæ Parochialis, ex allegata Const. Benedicti, veniunt ea, quæ cum funere deferuntur circà cadaver à domo Defuncti ad Ecclesiam; & quidquid sit, an præfata fuerit revocata à *Concil. Vien.* ut vult *Glossa in Clementina d. verb. Funeralibus*, id liquet fuisse innovatum per Pium V. *Const. & si Mendicantium la* 41. *Bullar. tom.* 2. *verb. Quarta*, his verbis: *Et ubi solvi consuevit, id tantùm ceræ, & aliorum, quæ in aliquibus partibus deferri contigerit tempore, quo Defunctorum corpora ad Sepulturam deferuntur &c. Sicque intelligi Concilii Decretum, quoad quartam hujusmodi solvendam, debere decernimus.*

Et quo ad hoc non est allegata Constitutio revocata à Gregorio XIII. in *Const. Incipit in tanta* ... *ibidem*. Cùm revocatio Pianæ Constitutionis, ejusdemque reductionis ad terminos Concilii per Gregorium factæ, respiciant eam, quoad est à Pio Regularibus concessa contra formam ejusdē Concilii; non verò quoad declarationes per ipsum factas circa modum solutionis Quartæ; quippe, cum nil specialitèr de hoc Concilium disposuerit & dumtaxat decreverit Quartam esse solvendam, & non expresserit, in quo hæc Quarta consisteret, infertur Constitutionem Pii non esse ea parte abrogatā, qua declarat consistere in cereis, circa cadaver deferre solitis. Ideò in eo subsistere est certum, utpotè declarativam, & non destructivam legis Conciliaris, proùt notavit *Antonel. sub num.* 9. *Rota in Licien. Quarta Funeralium* 15. *Januarii* 1518. *apud Pasqual. ibi. cit. Lezz. Sum. quæst. Reg. tom.*3.*verb. Quarta Funeralis num.* 6. *Mirand. loc. item cit. art.*12. *& supponitur in const. Expositum* 47. *Pauli V. Bullar. tom.*3. ubi Parochis sub excommunicatione reservata interdicitur, ne ab eligentibus Sepulturam in Ecclesiis Fratr. Min. exigant majorem eleemosynam ea, quæ præscribitur à Trident. *cit.* ut Pius declaravit.

4 Verùm, etiam in hoc est particularis locorum consuetudo servanda; quod significat *Trident. sess.*25. *cap.* 13. *de Ref.* per hæc: *& eadem portione, qua antea solebat*, & firmavit *Sac. Congregat. Concilii sub die* 18. *Julii* 1699. *in una Mantuana. Quartæ Funeralis*, quæ, in favorem Regularium adversus ejusdem Civitatis Parochos, rescripsit, ut infrà: *In casu, de quo agitur, servandam esse consuetudinem solvendi Quartam in medietate cereorum tantùm, quæ deferuntur per viam:*

Debitum servandæ consuetudinis est in terminis æquitatis, quia, ex multorum locorum praxi, pompa funeris celebratur intrà Ecclesiam, & nihil ferè defertur cum corpore Defuncti; unde si in præfatis, & de solis iis, quæ cum corpore deferuntur, esset Quarta solvenda, relevans prejudicium Parochi reportarent.

5 Et quamvis Piasec. *loco cit. par.*2. *cap.*3. *art.*6. *sub num.*60. Quartam Funeralem asserat deberi ex omnibus: dictum limitat, excipiendo candelas, quæ ad manus Fratrum dantur; addendo præterquam, de quibus expresse in Privilegiis exemptionum cavetur, ne de iis exigatur.

6 Propterea nequit à Fratribus Minoribus exigi de dd. candelis (etiā ubi est consuetudo, ut Quarta ab eis solvatur) ex concessione ipsis facta à Sixto IV. *Const. Regimini* 6. *Mare Magnum* nuncupata, *Bull. Cherub. tom.*1., ubi §. 6. habetur: *Nec similitèr aliqua portio debeatur de his, quæ ad certos determinatos usus eisdem Fratribus, vel eorum domibus in genere, aut in specie: etiam de bonis eorum, quorum cadavera apud eos contigerit sepeliri: nec etiam in casibus, in quibus per ejusdem Clementis, & aliorum Prædecessorum nostrorum specialia Privilegia Fratres ipsi ab hujusmodi solutione Quartæ sunt exempti; nec aliquo casu de candelis, quæ ad manus Fratrum dantur, Quarta aliqua quomodolibet detrahatur*. Cum amplissimis derogatoriis Constitutionis Bonifacii VIII. *de una, & duobus dietis, & super Cathedram, & Clementinæ Dudum, ac aliorum in contrarium facientium.* Videri etiàm potest *const.* Clementis IV. *virtute conspicuos* 4. *ibidem*. Non minoris amplitudinis Privilegia idem Sixtus *const. Regimini la* 7. *ibidem* item *Mare magnum* nominata, Sacro Prædicatorum Ordini elargitur.

7 Ut Regulares ad quartam teneantur,

tur, necessarium est, quòd Conventus, & Monasteria fuerint erecta quadraginta annis antè Concilium, & quòd totidem annis solvere consueverint. Quod patet ex Trident. *sess. 25. cap. 13. de reform.* Ideò postea erecta non tenentur, ex declaratione Pii V. *in d. const. Et si Mendicantium: Quarta autem Funeralium, de qua sess. 25. cap. 13. nequaquàm solvere teneantur Monasteria, quæ à quadraginta annis citrà fundata existunt: postquàm Concilium ipsum loquitur tantùm de Monasteriis antè annos quadraginta fundatis, quæ ipsam quartam solvere consueverant.*

8 Et pluriès firmavit Sac. Congreg. Concilii. *Ut in una Pampilonen. lib. 43. positionum fol. 825. censuit caput. 13. sess. 25. non comprehendere Monasteria ædificata à quadraginta annis citrà, aut, quæ in dies ædificantur, aut in futurum ædificabuntur, præsupposito, quòd hujusmodi Monasteria ejus sint Religionis, cui à Sede Apostolica indultum sit, ut Quartam Funeralem solvere non teneantur. Et in una Meliten. 2. Augusti 1607. lib. 11. Decret. fol. 13. à tergo* Sac. Congreg. *censuit, si Religioni Sancti Francisci de Observantia ante quadraginta annos ante Concilium à Sede Apostolica indultum fuit, ut Quartam hujusmodi solvere non teneatur, non teneri ad solvendam eam, hanc Ecclesiam post Concilium acquisitam, tametsi, antequàm Religioni prædicta acquireretur, eam solvere dicta Ecclesia consuevisset.* Et *in una Hieracen. lib. 2. Decret. fol. 17. & in una Nullius 1625. lib. 12. Decret. fol. 203. à terg. Et in una Ausculana lib. 30. Decret. fol. 503. 2. Septembris* 1679. Et alibi sæpe.

Et *die* 17. *Novembris* 1673. Sac. Congregat. Episcoporum, & Regularium *censuit Monasteria, quamvis à quadraginta annis citrà ædificata, non teneri ad Quartam Parochiali Ecclesiæ præstandam, si sint ejus Religioni, cui à Sede Apostolica antè quadraginta annis indultum fuerit, ut Quartam solvere non teneatur &c. Contrafacientes pœnis, & censuris ab eorum Ordinariis, sibi bene visis, severè esse puniendos.*

Hinc colligitur Tridentinum ex restrictione Quartæ Parochis debitæ in casu quadragenariæ consuetudinis, suprà ipsum legitimè præscriptæ, supponere adhuc subsistentia, & in viridi observantia Privilegia Regularium exemptiva in cœteris casibus.

Immò, si per Concilium eadem in ordine ad Quartam abrogata fuissent, inutilis foret sæpè à Sacra Congregatione Concilii adhibita, & repetita distinctio intèr Conventus antè, & post Concilium erectos.

Dictio *ante* posita in præallegato Concilii Decreto non significat annos quadraginta esse computandos suprà ejus initium, sed suprà ipsius publicationem, ut in causa *Oritana die 27. Februarii* 1649. S. Congreg. Conc. respondit, *Nimirum Patres Cœlestinos non teneri ad solutionem Quartæ Funeralis, ex Privilegiis eisdem concessis supra quadraginta annos ante Concilium Tridentinum publicatum.* Et notat *Antonell. loc. cit. sub num. 9.*

9 In casu verò, quo Regulares ad Quartam præstandam se non teneri sustineant, Parochis probare incumbit quadragenariam consuetudinem, eosque quadraginta annis suprà publicationem Concilii eam solvere consuevisse, ut in terminis respondit Sac. Congregatio Concilii *in causa Minorum de Observantia Provinciæ Poloniæ 14. Novembris 1682. lib. 32. Decret. fol. 476.* ubi ad quæsitum: *an ad Parochos, vel potiùs ad Superiores Regulares Conventuum spectet onus probandi Quartam à controversis Conventibus solvi consuevisse, vel non, per quadraginta annos ante Concilium? Sac. Congregat. respondit: ad Parochum.*

Quia verò ad firmandũ in casibus particularibus Privilegium exemptivum à Quarta, solet in Decretis Sac. Congreg. Concilii apponi clausula restrictiva, ut, *si Religioni ante annos quadraginta ante Concilium à Sede Apostolica indultum sit: vel præsupposito, quòd sit ejus Religionis, cui sit indultum, ut Quartam Funeralem solvere non teneatur:* Ideò, ut constet, quibus id fuerit concessum videri possunt. *Casarubio compend. Privileg. verb. Canonica portio. Mirand. loc. cit. art. 6. Rota in Lycien. cit. Peyrin. de Privileg. ad Const. unicam Pyrrhi §. 12. num. 54.* Et plura per extensum refert satis doctum Summarium Typis R. C. A. datum, & in allegata *Mantuan. Quartæ Funeralis* Sac. Congreg. Concilii per Regulares exhibitum.

10 Quarè Monasteria fundata post publicationem Concilii, vel intrà

40. annos, computandos ab ejusdem initio, tenentur ad Quartam, si fuerint Religionis, cui nunquam fuerit exemptio concessa, ut tenuit Rota in Posnanien. jur. Parochialium 5. *Maii 1698. coràm Priolo*. Nisi subindè ad Concilium obtinuerit à Sede Apostolica privilegium directè concessum. Quia per communicationem privilegium non suffragatur, ut declaravit S. Congr. Conc. *in Ebredunen. 18. Junii 1660. in resp. ad* 12. Monacell. *form. par. 2. for. 1. tit. 14. num. 14.* & fuerit in Indulto expresse derogatum *Clement. Dudum de Sepultur:* & non fuerit adjecta clausula *salva justitia Ecclesiarum Parochialium*. Quia tunc Quarta præservatur Parocho.

11 Moniales, nisi adsit in contrarium consuetudo legitima ad Quartam solvendam non tenentur, ut pluries S. C. C. declarasse, & præsertìm *in una Albiganen. 16. Martii 1652. ad cap. 13. sess. 25. de refor.* refert Pignatell. *tom. 1. cons. 381.*

12 Si postquàm corpus fuerit sub sacra reconditum gleba, contingat ad diem sequentem funus transferri, majori pompa celebrandum, debetur Parocho Quarta de intorticiis, & cereis, quæ occasione illius accenduntur. Et super hoc referri à Barbosa *de offic. & potest. Parochi cap. 25. num. 38.* Decretum S.C.Episc.& Reg. *sub 3. Augusti 1621.* tradit Donat. *tract. 11. quæst. 11. num. 2.* quia præsumitur, quòd pompa fuerit in fraudem Parochi translata in sequentem diem.

Extende etiam ad casum, quo ob fœtorem Cadaveris celebrari exequiæ eodem die non possent. Præsertìm etiam, quia pompa exequiarum, sero, & mane facta per Remigium Scrofa in examine ejusdem Decreti apud Donat. cit. una censetur.

13 Notandum, quòd Parochus, cui Quarta funeralis debeat persolvi, ille esse debet, in cujus Ecclesia defunctus solebat Sacramenta recipere, & audire Divina, ex *cap. Cum quis de sepult. in 6.* ubi notat Glossa, quòd habens duo domicilia in duabus Parochiis, ad quæ se æqualitèr transferat, adeòut, sex mensibus in uno, & totidem in altero habitet, si in tertia Ecclesia sepulturam eligat, solvenda portio, est inter præfatorum Parochos dividenda. Sicut per medium tradit esse solvendam eisdem, dum quis habens domum, quæ æqualitèr ad binas spectat Parochias, si in tertia sepeliatur.

Ità si, dimissis Ecclesia Parochiali, & Ecclesia, in qua sepulti sunt sui Majores, & in qua fuisset ipse sepultus, si nō elegisset in alia sepulturam, quis istam in alia Ecclesia eligat, portio canonica solvi debet Parochiali, & non ei, in qua est sepultura suorum Majorum, quippe ex observatione Glossæ *loco cit. §. nota 1.* sepulchrum Majorum quoad hoc non præfertur Ecclesiæ Parochiali; & portio solvitur in recompensationem laborum, quos sustinuit Rector Ecclesiæ Parochialis in celebrando Divina, & administrando Sacramenta ipsi defuncto.

CAPUT XLIII.

Officialis quoad Quæstas.

SUMMARIUM:

1 *Fideles probiberi non possunt, quin Mendicantibus eleemosynas conferant.*
2 *Extra districtus Conventus non mendicant ex Decreto S. C. E.*
3 *Cujus dispositio est generalis.*
4 *Regulares non tenentur petere ab Ordinariis licentiam; & quando teneantur eis ostendere illam Superiorum à lege Sacr. Congr. Decreta, & ibi plura usque ad num. 8.*
9 *Decreta Sac. Congr. Conc. habent vim legis generalis ad 10.*

1 Religiosis, præsertim ex Mendicantium Ordinibus licitum est mendicare, seù ex eleemosynis ostiatim collectis vivere; nec prohiberi possunt Fideles, quin eas præfatis conferant, proùt expresse Textus in *cap. nimis prava de excess. Prælat.* idque impedientes, vel aliàs consulentes censuris submittuntur à Sixto IV. in Constit. *Sacri la* 19. *Bullar. tom. 1. Bulla Aurea nuncupata*.

2 Verùm extra proprios Conventuum districtus præfatis quæstuare legitur interdictum à S. C. Episc. & Regul. sub die 22. *Junii 1674.* dum, partibus auditis: *declaravit, & decrevit, nè imposterum præfatorum Ordinum* (Conventus scilicet Obser. & Capuccin. in Regno Corsicæ) *proprios suos districtus ad quæstuandum egrediantur, sed intrà suos limites se quisque contineat, ut ab bis, quibus in-*

serviunt; sustentari faciliùs possint. Nec non, ut ubi plures inveniuntur Conventus in eodem districtu, inter eosdem ratio antiquitatis, ac fundationis rationabiliter habeatur; sicque omninò observari mandavit.

3 Quæ dispositio ex rationis identitate, & inspecta ratione finali, ac regionis sterilitate, quas S. C. indubiè ponderavit, & ad evitandas lites, adeò facilitèr inter Regularium Quæstores, ipsasque Religiones enascentes, ad cætera loca extendi nullus est, qui non consideret.

4 Non tenentur petere ab Ordinario licentiam quæstuandi, prout fuit sub die 6. Octob. 1596. rescriptum Episcop. Casalen. ut infrà: *Non tenentur Regulares, qui ex institutione, aut facultate S. Apostol. eleemosynas quæritare, aut mendicare possunt, petere ab Ordinariis licentiam eleemosynas per Diœcesim quærendi, cum in erectione Monasteriorum eis licentia tacitè ab Ordinariis impertita censeatur*; & idem Collectori Portugalliæ, ut sequitur: *I Vescovi per la licenza di cercar limosine non devono haver cosa alcuna, ancorche menoma, e così i loro Officiali. I Mendicanti non hanno bisogno di simil licenza; la quale si presume data loro per sempre, quando fù loro permesso, che havessero Monastero nella Diocesi.* Pignatell. *tom.*8. *consul.*12.

5 Neque debent suorum Superiorum licentiam Ordinario exhibere, dum eleemosynas quærunt in locis, ubi existunt Conventus, benè verò, si eas velint colligere extrà ipsa; prout in terminis S. C. Conc. apud Piasec. *prax. Epis. part.*2. *c.*3. *art.*6. *num.*50. *An, ut Quæstores arceantur, possint Ordinarii facultatum à Superioribus Regularium eleemosynæ quærendæ concessarum aliquam cognitionem, & qualem habere? Congr. censuit ex Concilio non prohiberi Regulares, quòminùs eleemosynas quærant, non tamen alios eorum nomine, & authoritate quoquomodo posse quæritare; illos tamen extrà locum, ubi sita sunt Monasteria eleemosynas per eamdem Diœcesim corrogantes, teneri ad ostendendam Ordinario licentiam suorum Superiorum.* Similem declarationem de anno 1621. referunt Sperellus *decis.*38. *n.*27. & Lantusca *ver. eleemosyna num.* 1. tenoris infrascripti: *S. Congr. Card. Conc. Trid. interpretum censuit Fratres Ordinum Mendicantium nequaquàm posse ab Episcopis prohiberi, quòminus per se ipsos in Diœcesibus, ubi habent Conventus, eleemosynas quærant; sed tantùm, si extrà loca, ubi Monasteria existunt, quæritare voluerint, teneri Superiorum licentiam Ordinario ostendere.*

6 Cùm verò extra Diœcesim, in qua erecta sunt Monasteria, quæritare intendunt, consensum debent ab Ordinario obtinere: super quo Fagnanus in 5. *cap. Tuarum n.*3. *de privileg.* refert alias Sac. Congr. Concilii declarasse: *Fratres Mendicantes non posse quidem ab Episcopis prohiberi, quominùs per se ipsos in Diœcesibus, ubi habent Conventus, eleemosynam quærant; sed tantùm si extra loca, ubi Monasteria existunt, quæritare voluerint, teneri suorum Superiorum licentiam Ordinario ostendere; at, si extrà Diœcesim, teneri etiam illius consensum obtinere*; & ex eo idem integrè refert Pignatell. *cit. num.*19.

7 Non est dubium posse Episcopos immodicas quæstuationes impedire, per text. in Clement. *Abusionibus de pœnit. & remiss.* Undè dixit Piasecus *ubi sup.* Regulares delinquentes circà quæstuationem posse ab Episcopo puniri. Addit ibidem Sperellus posse Episcopos, ut fraudes in quæstuatione vitentur, mandare, ne quis Religiosus eleemosynam quærat, nisi priùs licentiam Superiorum exhibeat, & per eos recognoscatur. Quòd quidē quantùm ad exteros à loco, & habentes extra ipsum Conventum est juxtà dispositionē Decreti postremò loco allegati. Ut hac via impediant, ne gravamen recipiant Regulares loci, qui in ejusdem populi, & animarum servitio occupantur.

8 Quinimmò idem præceptum possunt facere Regularibus ejusdem loci, non, ut eos eleemosynas quærere impediant, sed ut provideant, nè fraudes committantur. Sæpe enim fit, quòd Regulares privilegio Mendicantium gaudentes, & bona in communi possidentes, qui commodè ex solitis redditibus vivere possunt, privilegio Mendicantium fraude abutantur, subtrahendo eleemosynas Regularibus, quibus vera mendicitas, & eleemosynæ dietim acquisitæ necessariam præbent sustentationem, prout post Genuen. *prax. cap.*57. *num.*11. tenet Donat. *prax. tom.*1. *tr.*13. *qu.* 32. *num.* 15. Monacell. *form. part.*1. *form.*4. *tit.*6. *num.*8. Unde Decretum *num.*4. relatum procedit, dum non concurrit suspicio fraudis. Siquidem

pauperum, & Monasteriorum protectio est propria Episcoporum: qui tenentur ea tueri, & defendere, cap. *Pervenit, cap. Nuntiatum 84. dist.*

9 Hic advertendum, quòd Declarationes Sac. Congr. Concilii in materia tùm concernente quæstas, tùm respiciente alia negotia habent vim obligandi pro utroque foro, non solùm quoad personas, ad quarum instantiam emanarunt, vel in illo particulari casu: sed sunt leges generales in similibus omnibus, ut dixit Fagnan. in 1. *ad cap. Quoniam de const. num. 71. & Rota Romana pensionis 15. Martii 1694. coràm Priolo.* Nàm ea est anima legis, ut comprehendat omnes similes casus. Tunc enim perindè est, ac si Patres à principio rem declarassent. Consequenter sunt in simili materia generalitèr observandæ; cùm Decreta Concilii, quæ generalitèr ligant omnes, habeant semper in ventre sensum, aut intellectum illum, quos Sac. Congr. sua declaratione manifestat, ut magistralitèr Fagnan. *ibid.*

10 Quando Sac. Congreg. censet suam Declarationem nõ posse aptari, nisi casui proposito, solet rescribere; *negativè: vel affirmativè in casu, de quo agitur: vel, ex deductis non constare: vel, attentis &c. non indigere &c. vel negativè, proùt jacet.*

CAPUT XLIV.

Officialis quoad redditus Ecclesiasticos.

SUMMARIUM.

1 *Bona Clericorum triplicis generis*, patrimonialia, quasi patrimonialia, & beneficialia: *& quæ sint?*
2 *Beneficiati non sunt domini redditvvm Beneficiorum.*
3 *Contraria sententia est communior, & vera.*
4 *Quid sint præstimonia?*
5 *Non tenentur ex justitia eleemosynas facere, benè verò ex lege charitatis.*
6 *Superflua reddituum illicitè in profanos usus impenduntur, usque ad num. 9.*
10 *Beneficiati habentes sufficiens patrimonium possunt licitè vivere de fructibus Beneficii.*
11 *Trium temporum distinctio, in quibus considerantur bona Ecclesiastica.*
12 *Quid importet congrua sustentatio?*
13 *Quid sit Ecclesiasticis erga consanguineos prohibitum?*
14 *Beneficia Ecclesiastica instituta non sunt ad conservandas Dignitates sæculares.*
15 *Nomine piarum causarum quid veniat?*
16 *An accipientes à Clericis superflua Beneficiorum, peccent?*
17 *Empta ex superfluis Beneficiorum non transeunt ad hæredes, sed spectant ad Ecclesiam.*
18 *An Religiosus assumptus ad Episcopatum sit reddituum beneficialium dominus?*
19 *In quo differãt fructus Beneficii à distributionibus quotidianis.*
20 *Beneficiati, ut fructus Beneficii percipiant, debent personalitèr residere.*
21 *Quando Beneficiati absentes lucrentur distributiones, usque ad num. 33.*
34 *Recipientes distributiones in casibus à jure prohibitis tenetur ad restitutionem. usque ad num. 39.*

1 Bona Clericorũ sunt, *vel patrimonialia, vel quasi: vel beneficialia. Patrimonialia* dicuntur, quæ Clerici possident hæreditate, successione, donatione, contractu, vel industria, similive ratione, non alitèr, ac si non essent Clerici, sed Laici. *Quasi patrimonialia* sunt, quæ Clerici acquirunt nõ ratione Beneficii Ecclesiastici, sed, quæ à Fidelibus offeruntur, non ipsi Ecclesiæ appropriando, sed particularitèr ipsis Ministris, tamquàm operis personalis stipendium; putà ob functiones Ecclesiasticas, celebrationem Missarum, Sacramentorum administrationẽ, funeralia, pro concionibus, pro officio Vicarii &c. Bona verò *Beneficialia*, seù Ecclesiastica dicuntur, quæ secundùm suam originem ad ipsam Ecclesiam spectant, ipsique Ecclesiæ à fidelibus primitùs oblata, & incorporata sunt; ac deputata pro Clericis in beneficium, seù ad congruam eorum sustentationem, ob spirituale obsequium, & servitium ab eis præstandum, juxtà commune axioma, quòd *Beneficium datur propter officium,* cap. *Quia de rescript.*

Modò DD. concordant. I. Clericos plenum jus, & dominium habere in bona patrimonialia, posseque de illis venditione, donatione, & per testamentum liberè disponere, cap. *Quia nos de testam*

sine

sine præjudicio justitiæ, aut alieni juris; non minùs, ac ipsi Laici valent sua patrimonialia aliis donare, vel alienare. Cæterùm bona, etiam patrimonialia, seù ad quorum titulum est quis ad Sacros Ordines promotus (& propterea Patrimonium dicta) alienari prohibetur absque licentia Episcopi, per Trid. *sess.*21.*cap.*2. *de refor.*

II. Conveniunt, Clericos esse veros Dominos bonorum quasi patrimonialium; nàm hæc æquiparantur patrimonialibus. Nec Ministri Ecclesiastici, dum propter Ecclesiasticas functiones stipendia à Fidelibus recipiunt, debent esse deterioris conditionis, quàm alii Officiales, Judex, Prætor, Consiliarius, Campanarius &c. sed isti omnes plenum, & absolutum dominium acquirunt in stipendiis sibi ob ministeria datis: adeòque & Clerici: quibus etiam aptatur illud 1. ad Timoth. 5. *Dignus est operarius mercede sua*. Ideò de illis disponere liberè possunt; adeòque & testari; & si ab intestato decedant, ad suos Hæredes transeunt.

2 Sed variant quoad tertii generis bona. Quorundam sententia est, Clericos beneficiatos non acquirere dominium redditUum Ecclesiasticorum, sed esse solùm Administratores, & Dispensatores. Ita Navarr. *Tract. de Redditib. quæst.* 2. Panormitanus, & Sylvester. Quod probant ex cap. *Episcopi* 12. *qu.* 1. ibi: *Quidquid verò de provisione sua Ecclesiæ fuerit de agris, sivè de fructibus, sivè de oblationibus, omnia in jure Ecclesiæ reservare censuimus*; & aliis pluribus firmant.

Cajetanus dixit, Clericos esse veros Dominos redditUum Beneficii quoad portionem suę sustentationi necessariam, quoad excessum verò esse solùm Dispensatores. Allegatur Ambrosius in cap. *Sicut hi*, 47. *dist.* & concordat cap. *Quatuor*, & cap. *de Redditibus* 12. *quæst.*2.

Et indè dicti Authores concludunt, Episcopos, Clericosque beneficiatos teneri ex justitia redditus superfluos Beneficiorum Pauperibus erogare, vel in alios pios usus expendere, adeò ut, si in prophanos usus convertant, mortalitèr peccent contra justitiam, & ad restitutionem teneantur, invalidèque recipiantur ab iis, quibus per eos conferuntur.

3 Sed communior sententia in praxi est, Beneficiatos verum, & legitimum dominium habere de omnibus redditibus Ecclesiasticis, quos ex Beneficiis percipiunt, posseque de illis in vita validè disponere, quamvis prohibeantur in morte de eisdem testari. Ita Fagnan. *in* 3. *ad cap. Si quis sanè, de Pecul. Cleric.* Pirringh. *in Compend. lib.* 3. *tit.* 25. §. 2. *&* 3. aliique plures, quos sequimur. De hoc enim clarissimè constat ex Trid. *sess.* 23. *cap.* 1. *de Ref.* ubi statutum est, non residentes in suis Ecclesiis, nisi ex causis justis, pro rata temporis *absentiæ fructus suos non facere, nec tutâ conscientiâ, aliâ etiam declaratione non secutâ, illos sibi detinere posse.* Et *sess.*24. *cap.*12. *de Ref.* præscribitur, quòd Provisi de Beneficiis curam animarum habentibus, & Canonicatibus, ac Dignitatibus, si nō faciant professionē Fidei intrà duos menses à die adeptæ possessionis, *non faciant fructus suos*. Et si quolibet anno abfuerint ultrà tres menses: *primo anno privetur unusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam Prabendæ, ac residentiæ fecit suos*; secunda vice *privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit*. Supponit ergo Concilium, quòd, si fecerint professionem, & non abfuerint, fructus suos faciant; adeòque dominium acquirant; quià non res alienas, sed proprias dominium respicit.

Idque confirmat dispositio B. Pii V. *in const. Et proximo* 135. *Bullar. tom.* 2. in qua declaratur: *Beneficiatum cum Curâ, vel sine, legitimo cessante impedimento, non recitantem Officium, Beneficii fructus pro rata omissionis, & temporis suos non facere*. Per quæ clarè à contrario sensu significatur, quòd Beneficiati quicumque fructus suos faciant, si Officium Divinum recitent, & suo muneri satisfaciant.

Nec dicatur, Concilium, & Pontificem loqui de fructibus necessariis sustentationi, & quòd de istis sint privandi, non verò de superfluis, quorum non Domini, sed Administratores sunt. Nàm hujusmodi interpretatio non congruit menti Pontificis, & verbis Concilii: siquidem absolutè, & sine distinctione loquuntur: affirmantque simplicitèr facere *fructus suos*; quod est commune ad necessarios, & superfluos.

4 Quæ procedunt, etiam quoad fructus provenientes ex præstimoniis ex d. Const.

d. Const. Pii. Sunt autem præstimonia, quasi pensiones quædam à pinguibus Beneficiis separatæ pro sustentatione pauperum Clericorum, ut in Clericatu proficiant. A pensionibus distinguuntur, quia præstimonia non sunt personalia, & vitalia, ut pensiones, sed perpetua. Et hinc non extinguuntur per mortem ea habentium, sed per Prælatum Ecclesiasticum aliis concedi possunt.

Et locum item habent, quantùm ad fructus, qui ex Ecclesiasticis pensionibus percipiuntur. Nàm Pensionarii *ex dicta Const.* tenentur recitare Officium B.V.M. Proindè, si id omittant, fructus suos non faciunt juxtà taxam in dicta Const. præfixam.

5 Ex quibus sequitur, Beneficiatos ex redditibus Beneficiorum posse pro se, & suis necessaria capere; sed superfluum, ac ex illis residuum teneri in Pauperes, vel pias causas erogare, adeò ut, si contrafaciant, peccent mortaliter contrà charitatem, non contrà justitiam, nec cum debito restitutionis. Unde habent dominium, sed restrictum, & coarctatum.

6 Cæterùm, dicta obligatio non est ex sola Charitatis virtute, sed etiàm ex Lege positiva Ecclesiæ expressa in Jure Canonico,& Trid. Quinimmò,nè superflua expendantur in prophanos usus, est obligatio juris naturalis ex virtute Religionis. Cùm indecēs ex natura rei appareat, quòd in usus prophanos, & non pios impendantur bona, quæ sunt Dei, (ut sunt Ecclesiastica per Trid. *sess.* 25. *cap.* 2. *de Ref.*) & in Dei cultum à Fidelibus oblata. Et hæc est principalis turpitudo hujus actionis, quòd Beneficiatus tanquàm Dei Procurator, non expendat benè juxtà veri Domini intentionem.

Dices primò: Ecclesiastici prohibentur testari de redditibus Beneficiorum; dicto cap. *Quia nos*, atque adeò non sunt Domini.

7. Resp. Prohibentur quidem, sed non ex defectu dominii; sed ex Lege Ecclesiæ ad reprimendam eorum cupiditatem in ordine ad ditandos Parentes; & ut in vita faciliores sint ad erogandas eleemosynas, scientes se in morte non posse validè testari. Etiam Impubes non possunt de suis bonis testari, & tamen sunt eorum Domini.

Dices II. Ergo possent licitè disponere de illis bonis, ut vellent, & non tenerentur specialitèr dare Pauperibus?

8 Resp. negando consequentiam. Nàm nec Domini sæculares possunt licitè sua bona prodigere; licèt validè possent, quantùm ad hoc, quòd non tenerentur ad restitutionem. Item, dictum est in Clericis esse debitum ad impendendum superfluum reddituum in pios usus.

9 Quæritur. An Beneficiati possidentes sufficiens patrimonium possint licitè vivere de fructibus Beneficii, patrimonio in alios usus reservato?

Resp. affirmativè cum Fagnan. *citato num.*6. & Engel. *Colleg. Jur. Canon. lib.* 3. *tit.* 25. *num.* 8. ut certum statuentibus, Episcopos, Clericosque habentes patrimonium posse de proventibus Ecclesiæ vivere, & patrimonium cum fructibus servare, quibus volunt. Ad quod facit Textus *in c. Extirpanda de Præbend.* ibi: qui *Altari servit, de Altari vivere debet, cùm nemo cogatur suis stipendiis militare*; & in cap. *Cùm ex offic.* §. *Nos igitur, de Præscript. Nec denario fraudari debent in vinea Domini operantes*; cap. *Clerici* 1. *quæst.* 2. ibi: *Clerici omnes, qui Ecclesiæ fidelitèr, vigilantèrque deserviunt, stipendia sanctis laboribus debita, secundùm servitii sui meritum per ordinationem Canonum à Sacerdotibus consequantur*. In quo est ponderandum.

I. Illud *omnes* includit, tàm pauperes, quàm divites, ut ibi notarunt DD. aliàs ad quid Canon dixisset, *omnes*.

II. Consideranda est hæc clausula: *stipendia suis laboribus debita:* per quæ significatur esse danda stipendia Clericis, non propter indigentiam, sed ob labores, quos sustinent. Et hæc sanè ratio verificabilis est tàm in divitibus, quàm in pauperibus.

III. Observandum dici secundùm *servitii sui meritum*, non autem secundùm indigentiæ qualitatem.

10 Et confirmat Text. *in dicto cap. Quia nos de Testam.* ubi resolutio est, posse Clericos testari de bonis propriis, vel acquisitis intuitu personæ, non verò de perceptis consideratione Ecclesiæ. Ponamus modò Clericum donasse fructus patrimonii, vel servare velle ad diem sui obitus: certè indè sequitur, ut de fructibus Beneficii sit alendus: Proptereà dixit Innoc. *in cap. Episcopus*, *n.* 1. *de*

de Præbend. non credimus, quòd qui habet Beneficium, vivere debeat de patrimonio, sed de Altari.

11 Possunt Jura, quæ in contrarium adducuntur, ad concordiam cum allegatis reduci per trium temporum distinctionem, proùt sequitur.

Primum tempus fuit, quando Christiani omnes, sivè Clerici, sivè Laici, initio nascentis Ecclesiæ pretia rerum ponebant ad pedes Apostolorum, & vivebant in communi. In quo & Clerici nihil proprii habebant, sed de bonis communibus vivebant, cap. *Duo sunt*, cap. *Quia tua*, & cap. *Certè* 12. *qu.* 1.

Secundum tempus successit, in quo Apostoli videntes utilius fore, ut prædia oblata conservarentur Ecclesiis Cathedralibus, ut ex eorum fructibus posset omnibus indigentibus subveniri, statuerunt, ut bona hujusmodi non venderentur, sed conservarentur, & Episcopus haberet potestatem ea dispensandi, proùt unicuique opus esset, ut exprefsè legitur in cap. *Videntes, d.c.& q.* redditusque Ecclesiæ in quatuor partes dividebantur, juxtà d. cap. *Quatuor*, & cap. *de Redditibus.* Pro hoc tempore emanarunt Jura nostris contraria, in quibus dispositum fuit, ut Clerici clàm contrà vestigia Apostolorum habentes proprium (adhuc etiam videbatur illicitum, d. cap. *Certè*, *ibid.*) nullo modo participarent de redditibus Ecclesiæ, etiamsi servirent, sed reservarentur pro subsidio indigentium, ut d. cap. *Sacerdos*.

Tertium tempus fuit, cùm Clerici, licitè, & omni scandalo cessante, cœperunt bona propria possidere, & Ecclesiæ dotari, principalitèr pro eorum Ministris, cap. *Nemo*, *de Consecrat. dist.* 1. *cap. Pastoralis*, *de iis, quæ fiunt &c.* Itemque pro Clericis fuerunt erecti tituli Beneficiales, cap. *Omnes*, 22. *dist.* Pro hoc tempore fuit constitutum, quòd Clerici possent licitè vivere de redditibus Beneficiorum, & bona patrimonialia suis hæredibus relinquere.

Per quæ concludentissimè remanet probatus articulus, quòd Clerici etiam habentes proprium patrimonium, possint licitè de redditibus Beneficii honestam, & congruam sustentationem accipere. *Fagnan. cit. n.* 14.

12 Sed petitur, quid sub congrua sustentatione comprehendatur?

Resp. Congrua sustentatio non est ad strictam vivendi rationem arctanda, sed considerari etiam debet status, dignitas, & conditio personæ. Plùs enim pro honesta sustentatione competit Episcopo, quàm Decano; & huic, quàm simplici Beneficiato. Ita cùm Innocentius III. in cap. *Cùm de multa*, *de Præbend.* prohibuisset pluralitatem Beneficiorum, in fine dixit: *Circa sublimes tamen, & literatas personas, quæ majoribus Beneficiis sunt bonorandæ, cùm ratio postulaverit, per Sedem Apostolicam poterit dispensari*: & Joan. XXII. cap. *Execrabilis*, *eod. tit. int. com.* Cardinales, & Filios Regum excipit à prohibitione retentionis plurium Beneficiorum incompatibilium. Quia ipsi eminentiæ Dignitatis convenit familiares apud se habere claros, non sordidos, vel obscuros; proùt solent Pontifices exprimere in Literis, quibus Cardinalium fidei Abbatias commendant, ibi: *Tibi, ut tuum statum juxtà Cardinalatûs sublimitatem, decentiùs tenere, & expensarum onera, quæ te jugitèr de necessitate subire oportet, faciliùs perferre valeas &c.*

13 Potest itaque Beneficiatus pro se usque ad decentiam status sumere de redditibus Ecclesiæ; Consanguineis verò potest dare tanquam pauperibus, ut non indigeant, D. Thom. 2. 2. *quæst.* 185. *art.* 7. *ad* 2. legendum Tridentinum *sess.* 25. *cap.* 1. *de Reform.*

14 Sed quid: Filius Regis eligitur Cardinalis, vel Princeps natus Episcopus, & Comes in aliqua Ecclesia Canonicus, in qua simplices Nobiles, vel Doctores in Theologia locum etiam habent; poteruntnè ex Beneficio accipere totam congruam sustentationem juxtà conditionem Beneficii, cum aliquo tamen moderato excessu super alios Beneficiatos inferioris Dignitatis?

Resp. Vel talis Princeps aliundè non habet ad sustentandum statum suum juxtà conditionem personæ, vel habet? Si non habet, potest ex Beneficio accipere, quantum ad id necesse est, intrà limites tamen decentiæ status Ecclesiastici, & absque abusu eorum, quæ sunt pauperum. Non enim poterit tantum ex bonis Ecclesiasticis insumere in sui sustentationem, quantum posset ex bonis sæcularibus. Siquidem alia sustentatio decet Principem, vel Comitem sæcularem; alia-

aliaque, & moderatior Ecclesiasticum. Si verò habet, ex Beneficio non poterit sumere, nisi quantum sufficit ad congruam sustentationem, juxtà conditionem Beneficii instar aliorum, sed cum moderato excessu. Ratio redditur à Lugo *disp.* 4. *de just. sect.* 4. *num.* 61. quia Beneficia Ecclesiastica constituta non sunt ad sustinendas Dignitates seculares, & prętextu, ut tales parcant suis patrimonialibus facultatibus, easque in alias vanitates expendant; nocivum enim foret Ecclesiæ alere Ministros adeò onerosos, & iis pro ministerio cæteris communi tàm excessivum stipendium tribuere.

Sed quid etiam, si Beneficium sit ità tenue, ut, congrua sustentatione detracta, nil supersit ad erogandum in pias causas; an fructus Beneficii sint dividendi?

Dicendum, quòd omnes, quibus sunt Beneficia commendata, cavere debent, nè Ecclesiæ Beneficiorum decentibus supellectilibus egeant, sed pro viribus debent Sponsæ providere, juxtà *Const. Leonis X. Supernæ* 7. §. 10. *Bull. to.* 1. Sperellus *dec.* 67. *n.* 4. quē sequitur Monacell. *form. p.* 2. *form.* 1. *nu.* 28. *tit.* 15. tradit onus Beneficiati esse reparationem Ecclesiæ: ad quam de jure ab Episcopo cogi potest, etiam nulla facta deductione congruæ alimentariæ; quia tunc necessaria ad vitam deducuntur, cùm Beneficium est residentiale (ex quo enim non serviat Altari, cessat ratio, ex qua, etiam in casu fabricæ detrahenda sint alimenta) vel, si Beneficiatus alimenta non potest habere aliunde; in casu etiam non residens debet habere ex Beneficio, nè cum dedecore Clericatus cogatur mendicare: & ibidem Monacellus refert. S. Congr. Conc. in *Narnien.* 24. *Maii* 1657. ad 4. dubium respondisse: *posse* (Episcopum, in cujus Diœcesi Beneficia erecta reparatione indigent) *ad effectum prædictæ restaurationis: necnon pro conficiendis sacris Supellectilibus redditus eorundem Beneficiorum sequestrare.*

15 Advertas nomine piarum causarum, in quas superflua Beneficii expendenda sunt, venire omnia pia opera, Fagnan. *d. cap. si quis n.* 22. Ità, ad pias causas rectè distribui dicuntur, quæ insumuntur in usum Religiosorum, in fundandas Capellanias, in erectionem, vel conservationem Seminarii: & generalitèr in ea omnia, quæ ad Divinum Cultum, vel ad opera misericordiæ corporalis, aut spiritualis alterius ordinantur.

16 Quæritur. An acccipientes à Clericis superflua ex redditibus Beneficii non expensa in pios usus peccent?

Resp. Non peccant, nisi ad donandum, vel alienandū incitent, & inducant. Nàm in hoc casu sunt causa peccati in Clericis. Sed non tenentur restituere, quia validè accipiunt; nàm juxtà dicta Beneficiati habent plenum dominium fructuū, adeòque in vita possunt de eis disponere sine alterius injuria. Unde *Beneficiati in* vita ęquiparātur usufructuariis, & in morte usuraiis: quia nequeūt de bonis Ecclesiæ testari, nisi eis assistat Indultum *Papæ.*

17 Quæritur. Beneficiatus ex redditibus Beneficii emit agros, *vineas*, & domum, petitur, an de iis possit *testari*, & ad hæredes transeant?

Resp. Negativè per tex. *in d. cap. si quis sanè de pecul. Cleric.* sed spectant ad Ecclesiam, quia ex fructibus Ecclesiæ empta. Aliàs, si emptoris essent, facilè eluderetur obligatio distribuendi superflua ad pias causas. Nàm omnes ex superfluis emerent fundos, & prædia.

Cæterùm, si Beneficiatus haberet amplum patrimonium, & tenue Beneficium, & aliquid emeret, præsumptio esset, quòd spectaret ad Beneficiatum, ejusque hæredes, tāquàm ex fructibus patrimonialibus acquisitum; nisi constaret fuisse ab eo emptum animo donandi Ecclesiæ, vel nomine Ecclesiæ.

Paritèr meliorationes factæ in fundis Ecclesiæ ex fructibus Beneficii ad Ecclesiam spectant, & solùm eis Beneficiatus uti potest, dum vivit; si verò sint factæ ex fructibus patrimonialibus, debent *ęstimari*, & pretium dictæ æstimat*ionis* transit in hæredes; nisi constet fuisse factas animo donandi Ecclesiæ.

18 Quæritur. An Religiosus ad Episcopatum assumptus sit dominus fructuum Beneficii?

Resp. Negativè. Sed est dumtaxàt administrator, cum D. Thom. 2. 2. *qu.* 185. *art.* 8. D. Bonavent. in 4. *d.* 36. Peyrin. *de sub. q.* 1. *c.* 10. §. *unic.* Apud quem plures concordāt Regularem per promotionem ad Episcopatū non desinere esse Religiosum, ut notavit Glos. *ad c. quorundam in v. Mendicantium de elect. in* 6. & tenetur ad ea, prout status ille patitur, quæ sunt sub-

substantialia Regulæ.

Verùm ampliùs non acquireret Religioni, sed propriæ Ecclesiæ. Quapropter licèt votum paupertatis substantialitèr retineret, tamen non dicerentur bona alienata in præjudicium Monasterii, cujus fuit filius, sed Mensæ: Atque ita jus, quod per promotionem recuperat succedendi in bonis agnatorum delatis post assumptionem, non pertinet ad Monasterium, sed ad Cathedram, ut respondit Sac. Congr. Conc. in *Neapolitana 3. Decembr.1639.* apud Monacell. *for. par.2.form.4.tit.14: num.17:*

Verba textus *in cap. statutum* 18.*qu.*1. ibi: *Canonica electio à jugo regulæ Monasticæ professionis absolvit*; exponit Glos. *ibid. in verb. absolvit*, de absolutione ab obedientia Abbatis, silentio, modo cantandi, vigiliis, & similibus, quæ cum decenti Episcopatus statu non compatiuntur.

Hoc unum est observandum, quòd licèt sit dominus, sivè liber administrator, mortalitèr peccat, si superflua in pios usus non expendat, ut loquitur Tambur. *tom.1. lib.8. tract.1. cap.2. §. 4.n.1.* vid. Fagnan. *in 3. ad cap. ad audientiam de Cleric. non resid.*

20 Quæritur. An obtinentes Beneficia, ut Dignitates, Canonicatus, præbendas, vel portiones in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis teneantur in eis personalitèr residere, ut percipiant fructus Beneficiorum; vel possint eos percipere, etiamsi ultra tres menses absentes sint?

Est præmittendum, fructus Beneficii in hoc differre à Distributionibus quotidianis; quòd fructus sint redditus certi, ipsum corpus præbendæ constituentes; Et aliàs dicuntur *fructus grossi, vel massa communis*: qui dantur residentibus, non habita ratione servitii quotidiani. Distributiones verò quotidianæ sunt emolumenta ad corpus præbendæ non pertinentia, & dividuntur, ac distribuuntur pro rata servitii inter eos tantùm, qui horis Canonicis intersunt, per tex. *in cap. Postulasti de prabend. int. com. §. Licèt.* Quandoque *victualia*, & aliquando *manualia* Beneficia appellantur, cap. *Consuetudinem de Cleric. non resid. in 6.* quatenùs traduntur de manu ad manum illis tantùm, qui singulis diebus, & horis personalitèr intersunt: sicut fit pluribus in locis, ut meliùs Ecclesiæ serviatur. Super quo Fagnan. in *3. ad cap. Licèt num.17. de prabend.* & *in 5. ad cap. Olim num.42. de verb. signif.*

Modò ad dubium, dicimus Beneficiatos debere personalitèr residere, ut fructus Beneficii percipiant, per text. *in cap. Inter quatuor*, & c. *Clericos de Cleric. non residens.* & c. *Pervenit il 2. de appellat.* Et verbum *residere* accipiendum est cũ effectu, hoc est, ut importat Ecclesiæ in Divinis Officiis deservire, cap. *Relatum de Cleric. non residen.* Nàm, cum Beneficia ad Divinum Cultum, & Ecclesiastica munia obeunda sint constituta, c. *Cùm ad hoc d. tit.* & Trid. *c.3. sess.21. de ref.* quid prodesset præsentia in loco sine interessentia Divinis Officiis? Et ità intellexit residentiam Sac. Congr. Conc. A qua, cum esset quæsitum, an verba posita in cap. *12. sess.24. de ref. §. Præterea, prohibeant, ne Beneficiati absint à Choro, vel tantùm, ne à Civitate?* Ipsa censuit: *Prohibere, ne absint à Choro*, Fagnan. *ad d. cap. Licèt num. 41. quia Concilium d. cap. 12.* dixit: *Non licet ultra tres menses ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse*, & non dixit à loco, vel Civitate.

21 Cæterùm licèt absentes percipere non possint fructus præbendarum, hoc tamẽ non ità intelligitur, ut eos ipso jure perdant; sed accipiendum, ut privandi sint ad præscriptũ Trid. *d. §. Præterea cap. 24.* ubi PP. firmarunt, quod absentes ultra tempus ibi permissum (nimirùm ultra tres menses) primo anno *priventur dimidia parte fructuum* Quòd *si iterùm eadem fuerit usi negligentia, priventur omnibus fructibus, quos eodem anno lucrati fuerint. Crescente verò contumacia contra eos juxtà Sacrorum Canonum constitutiones procedatur*, hoc est ad privationem tituli.

22 Hinc post Trid. Beneficiatus non potest titulo privari, nisi post lapsum triũ annorum, ut ipsa Sac. Congr. Conc. declaravit apud Fagnan. *cit. num.26.* in primo anno non residens amittit dimidiã, in secundo omnes fructus, in tertio privatur titulo, & ità rescriptum fuit pluribus Episcopis. Et secundùm hoc correcta sunt antiqua jura in d. cap. *Pervenit, de Appellat.* Et cùm simus in odiosis, & pœnalibus, oportet dictos tres annos debere esse continuos, & non interpolatos. Legatur Fagnan. in 3. ad cap. *De Cætero, de Cleric. non resident.* qui fuso ca-

calamo rem examinat, & dicto cap. *Licet*.

23 Quæritur. An Beneficiati absentes lucrētur Distributiones quotidianas, quæ juxtà d. *n*.20. distribuuntur interessentibus Divinis Officiis?

Resp. Resolutio habetur ex dicto cap. *Trid.* ibi: *Distributiones verò, qui statis horis interfuerint, recipiant: reliqui, quavis collusione, aut remissione exclusâ, his careant, juxtà Bonifacii VIII. Decretum, quod incipit: Consuetudinem, quod sancta Synodus in usum revocat: non obstantibus quibuscumque Statutis, & consuetudinibus*. Vid. etiam sess. 22. *cap.* 3. *de Reform. & ibi Barbos. num.* 5. Fagnan. *dicto cap. Licet* multa quoad hoc notavit, ideò videatur.

24 Cæterùm in dicta Const. Bonifacii tres casus excipiuntur. I. *Infirmitas*, II. *Justa, & rationabilis corporis necessitas*. III. *Evidens Ecclesiæ utilitas*. In his, etiam non interessentes Distributiones acquirunt. Quantùm ad infirmos, isti eas lucrantur, perindè ac si inservirent: Juris enim interpretatione habentur pro interessentibus, & ex Sententia S. C. C. percipere etiam debent portionem accrescentem ob absentiam nōnullorū absq; legitimo impedimento à Choro. Fagnan. ad *cap. Licet*, *num*. 19. & cap. *Cum percusso, de Cler. ægrot. in fine*.

25 Quod procedit, etiam in laborante podagrâ, qui tempore infirmitatis Divinis non potest interesse. Item in cæco, qui, sicut nō tenetur Horas Canonicas recitare, ita nec Choro interesse. Itèm in senio confectis; & in eo, qui absque periculo vitæ Divinis interesse non potest, per Fagn. ad *cap. Licet, n*.41. *& seq.* Itèm, in injustè excommunicato, & injustè Beneficio privato, ibid. *n*. 157.

26 Verùm, quæ de Infirmo dicta sunt, locum habent, modò Canonicus infirmus, dum integra valetudine uteretur, solitus esset Divinis interesse; aliàs quotidianas Distributiones non lucratur, quià morbus non est causa non residendi in eo, qui etiā sanus nō resedisset: *cit. n*.148.

27 Itèm, lucratur *ex rationabili, & justa corporis necessitate* impeditus, ut, si Beneficiatus potionem, vel medicinam sumpsit. Itèm, si injustè in carceribus detineatur ex Decreto S. Congr. apud Fagnan. ad d. cap. *Licet num.* 152. *&* 153.

28 Paritèr ad acquirendum sufficit *evidens Ecclesiæ utilitas*, sed non cujuscumque Ecclesiæ, sed in specie illius Ecclesiæ, de cujus Distributionibus quæritur, ut dixit Joan. Andr. *in d cap. n*.3. & post eum Fagnan. *cit. num.* 160.

29 Ad hujus tertii casus intellectum plures emanarunt Sac. Congregationis Concilii declarationes. I. Orta dubitatione: *An Archipresbytero Cathedralis absenti propter servitium Curæ animarum distributiones quotidianæ debeantur*? S.C. *censuit deberi*: cap. 4. *Trid. sess*. 22. *de Reform.*

30 Cùm quæsitum ab eadem fuisset: *An habeantur tanquam præsentes in Choro, qui Curam animarum exercent, imminentem Ecclesiæ Cathedrali*? Respondit haberi, *dum tamen sunt in actu administrandi Sacramenta, vel alia exercent, quæ spectant ad ipsam Curam*. Et aliàs responsum fuit: *Obtinentes Dignitates, quibus imminet Cura animarum, lucrari Distributiones, dummodò per se ipsos Curam actu exerceant*.

31. III. Cùm itèm ab ipsa peteretur: *An Pœnitentiarius sit habendus pro præsente in Choro, dum audit Confessiones in Ecclesia, sivè in Confessionario, sivè extrà*? Respondit: *Habendum pro præsente, eo tempore, quo audit Confessiones, aliis in Choro Divina celebrantibus*. Fagnan. *dicto cap. Licet num.* 170.

32 Itèm, obtinentes Præbendas Theologales, in diebus, quibus legunt, distributiones quotidianas lucrantur, quià diebus illis habendi sunt, sicut præsentes in Choro, & interessentes, & ita esse declaratum à Gregorio XIII. idem refert *ibid.* 116.

33 Quæritur. Ad quid teneatur, qui extrà casus, vel absque Indulto Apostolico, per quod, etiam in absentia habilitetur ad quotidianas Distributiones, eas receperit?

Resp. Tenetur eas restituere; nàm ipsarum dominium non acquirit, nec facit suas, ut expressè Bonif. *d. cap. Consuetudinem*.

34. Quæritur. An Beneficiatus possessor malæ fidei teneatur restituere Distributiones quotidianas, quas residendo, & Divinis interessendo percepit?

Resp. Casus posset contingere, cùm quis esset in Beneficio intrusus, vel per subreptionem illud obtinuisset. Et in his terminis respondetur affirmativè; nàm

mala

mala fides operatur, ut eas non faciat suas, nec dominium acquirat; ergo nullum justum titulum habet retinendi. Tùm quià, qui scit, aut scire debet (hic est possessor malæ fidei) aliquid ad se non pertinere, ipsum in se, si adsit, vel, si consumptum sit, in pretio æquivalenti debet Domino reddere; nàm semper res pro Domino clamat: nec ex facto, & culpa sua debet malæ fidei Possessor locupletari cum aliena jactura.

35 Negari enim non potest, quin dictus Beneficiatus rem alienam contrectaverit, ut dicitur in cap. *Dudùm il 2. de Elect.* sciebat enim, aut scire debuit, quòd Distributiones non erant suæ, nec sibi debitæ; ac quòd vitiosè eas percipiebat, & ad alium spectarent; indèque necessarium est, ut tanquàm injustè habitas restituat.

Nec obstat, quòd Distributiones contradistinguantur à fructibus Præbendarum; nàm aliquid sunt, cujùs nec dominium acquisivit, nec suum fecit.

36 Nec repetatur, quòd correspondeant servitio personali; quià hoc non excludit, quin in casu *d. cap. Consuetudinem* cogatur ad restitutionem Distributionum, quarum suas non fecit. Ergo idem esse debet in omni casu malæ perceptionis, non considerato, quòd servivit, & laboravit. Siquidem labor attenditur ab Jure in habentibus legitimum ingressum, & residentibus in casibus, locis, & temporibus permissis, non in prohibitis; aliàs præberet peccandi occasionem. Quibus addas, quòd gerens negotia mea, me invito, mercedem prætendere non potest; nec expensas repetit, licèt utilitèr se gesserit. *L. fin. C. de Negot. gest.* Fagnan. *in 2. ad cap. Gravis, num. 91. de Rest. Spoliat.*

37 Ad id, quòd dici potest, Distributiones nimirùm computari inter bona quasi patrimonialia, & de illis posse Beneficiatũ testari. Observatur, quòd licèt id procedat in Distributionibus, quæ dãtur ab hominibus de bonis propriis, ut solet cõtingere in exequiis solemnioribus, Missis cãtatis &c. quia sunt merum stipendium datum à Fidelibus pro obsequio Personarum; tamen est controversia de Distributionibus, quæ dantur de ipsis bonis, seù redditibus Ecclesiæ: Hujusmodi plures volunt spectare ad bona Ecclesiastica, cum onere superfluum Pauperibus erogandi. Alii verò censent esse pleni juris Clericorum absque dicto onere; & hæc videtur sententia communior apud Sperell. *decis. 96. n. 13.* Piasſ. *Prax. par. 2. c. 5. a. ult. n. 53.* Nàm ab Ecclesia ex redditibus Beneficiorum ad hunc finem deductæ sunt, ut piè applicentur ad finem solvendi studiosam assistentiam Chori; quemadmodùm portio redituum, quæ extrahitur ex redditibus Ecclesiæ, ut sit merces Sacristæ, Magistri Grammaticæ, Concionatoris &c. transit in eorum liberum dominium, & dispositionem; quià datur ut stipendium illius laboris, & obsequii. Sed quidquid sit, an Beneficiatus possit de illis testari, dum justè, & validè eas lucratur? est certum alitèr dicendum esse de malæ fidei Possessore; quià eas suas non facit: & nullus de re non sua testari potest.

38 Quæritur. An distributiones lucretur, qui eo tempore, quo in Choro Divina celebrantur Officia, ipse Missam celebrat?

Resp. Negativè, nisi de jussu Superioris, vel compulsus ab eo, ad quem spectat, Missam legat. Engel. *Colleg. Jur. Canon. lib. 3. tit. 4. §. 3. n. 33.* & Fagnan. *ad d. cap. Licet n. 118.*

39 Adverte, Distributiones quotidianas deberi assistentibus Episcopo Pontificalia exercenti, tàm in Cathedrali, quàm aliis locis Civitatis; ut decisum à S. Congregatione refert idem Fagnan. *num. 168.* apud quem alia plura videas.

CAPUT XLV.

Officialis quoad res Ecclesiarum, & Monasteriorum non alienandas.

SUMMARIUM.

1 *Extravag. Ambitiosa* de reb. Eccles. non alienan. *Summa.*
2 *Nec Laici possunt dictas res, eã non servatã, alienare.*
3 *Regulares Europæ prohibentur, etiam Decreto Sacræ Congregationis Concilii, de cujus licentia debent ad alienationes procedere.*
4 *Necessaria ad validam, & licitam alienationem ipsarum rerum sunt causa, & solemnitas Juris.*
5 *Nec consuetudo potest allegari adversùs necessitatem beneplaciti Apostolici.*
6 *Ut valeat ẽphyteusis, tria sunt necessaria.*

7 *Non semper bona solita dari in emphyteusim, possunt iterùm concedi sine consensu Papæ.*
8 *Sinè consensu Apostolico possunt alienari bona: quæ servando servari non valent; & quæ sint?*
9 *Locatio infrà triennium non exigit dictum consensum: & undè triennium computetur?*
10 *Sine quo non potest alienari quantitas pecuniæ habita ex redemptione censûs, vel pro dote Monialium.*
11 *Nec potest absque eo concedi ad censum vitalitium.*
12 *Alienatio, quæ fit ex necessitate Juris, aut ex præcepto Regulæ, non requirit consensum Apostolicum. Declaratur quoad Fratres Minores.*
13 *Possunt sine assensu Papæ alienari terrulæ, & vineolæ; & quæ ad id necessaria sint; & quæ exigui valoris dicantur?*
14 *Quæ res inter immobilia, & quæ cum mobilibus adnumerentur?*
15 *Mobilia pretiosa Ecclesiæ nequeunt oppignorari.*
16 *Species sub alienatione comprehensæ, ex cap.* Nulli hoc tit.
17 *Quid de Alienante cum clausula*, reservato assensu Sedis Apostolicæ, nec alitèr, nec alio modo?
18 *Praxis Notarii in stipulando alienationis Contractus.*
19 *Excommunicatio, quâ ligantur malè alienantes, est reservata Papæ.*
20 *Recipiens rem malè alienatam, tenetur in foro conscientiæ eam restituere ante sententiam Judicis. Usque ad 21.*
22 *Capellas, & sepulturas vendere prohibetur. Usque ad 24.*
25 *Fratres Minores Capellas, & sepulturas nec per Syndicum possunt vendere. Usque ad 27.*
28 *Commissarius, cui commissa est executio Brevis*, Si in evidentem, *tenetur per concludentes probationes se certiorare.*
29 *Fratres Minores de Observantia non possunt sacra supellectilia commodare, nisi &c.*

1 DE hac re tractant DD. hoc tit. & satis apertè loquitur Jus Canonicum, tùm in Decretalibus Gregorii IX. tùm in Sexto, & Clementinis, eodem tit. & subindè in Extravag. *Ambitiosæ Pauli II. inter comm.* & in Bullar. la 5. *tom.* 1. secundùm quam alienationes sunt moderandæ. Quoniam verò Judices ex stylo Curiæ ad ipsius præscriptum pronunciant, ideò summariè eam refero.

I. Itaque singulis prohibet sine consensu Romani Pontificis bona Ecclesiarum, Monasteriorum, Locorumque piorum alienare, ut infrà. *Omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum (scilicèt immobilium, & pretiosorum mobilium) alienationem, omneque pactum, per quod ipsorum dominium transfertur, concessionem, hypothecam, locationem, conductionem ultrà triennium: nec non infeudationem, vel contractum emphyteuticum: præterquàm in casibus à jure permissis, ac de rebus, ac bonis in Emphyteusim ab antiquo concedi solitis; & tunc, cum Ecclesiarum evidenti utilitate; ac de fructibus, & bonis, quæ servando servari non possunt pro instantis temporis exigentia, hac perpetuò valitura Constitutione præsenti fieri prohibemus.*

II. Innovat Decreta, & Constitutiones, & prohibitiones, aliàs super hoc editas.

III. Alienationes, hypothecas, locationes, conductiones, & infeudationes factas, inconsulto Summo Pontifice, & contra Constitutionis formam irritat, & contractus nullos declarat.

IV. Disponit, ut bona, & res alienata liberè remittantur ad Ecclesias, Monasteria, & Loca pia, ad quæ antè alienationem pertinebant.

V. Statuit pœnas in Contravenientes; quarum prima est *Excommunicatio* latæ sententiæ in alienantes, & bona alienata recipientes. Secunda, *Interdictum* ingressus Ecclesiæ, Episcopis, & Abbatibus: qui, si per sex menses in Interdicto, animo indurato, perseverarint, à regimine, & administratione Ecclesiæ, cui præsunt, eò ipsò suspenduntur. Tertia, inferiores Prælati eò ipso sunt *privati Beneficiis* sæcularibus, & regularibus cum Cura, & sine Cura, quorum res & bona alienarunt.

2. Et si petatur, an dicta prohibitio Laicos comprehendat?

Resp. affirmativè, tùm ratione rerum Ecclesiæ, quæ sunt sub jurisdictione Papæ, & Ecclesiæ secundùm ea, quæ notantur in cap. *Quæ in Ecclesiarum*, & in cap. *Ecclesia S. Mariæ de Constitut.* & expressiùs dicto cap. *Qui res de Rebus Eccles.* non

non alienan. tùm ratione peccati, quod alienando committunt: etenim cùm excommunicentur, etiam *in d. cap. Qui res*, & excommunicatio major non fertur sine culpa mortali *cap. Nemo Episcoporum* 11. *quæst.* 3. necessario sequitur, ut in alienatione, non servatâ formâ d. Extravag. mortalitèr delinquant.

3 Sed quid dicendum de Regularibus?

Resp. Et ad eos dispositio dictæ Extravagantis extenditur; nàm generalitèr loquitur per voculam *Si quis*: Cujus natura est, ut, absolutè prolata, omnes afficiat juxtà Glos. in *cap. Si quis suadente* 17. *quæst.* 4. Sed hodie dubium removet decretum Sac. Congreg. Conc. *dat. Rom. 7. Septembr.* 1624. apud Piasec. *praxis par. 2. cap. 5. art. ult. num.* 37. editum specificè pro Regularibus in Europa existentibus, & in consequentiam ad dictam Extravag. (à qua interpretationem recipit) circa licentiam in alienandis rebus Monasteriorum concedendam: prout infrà.

Sac. Congregat. Card. Concil. Trid. *Interpretum, rerum experimento edocta, quantùm Religiones accipiant detrimenti ex bonorum immobilium, & pretiosorum mobilium distractionibus, quas crebrò faciunt Regulares, Apostolicis privilegiis innixi, ac proindè operæ pretium putans, illorum facilitatem aliqua ratione compescere: speciali S. D. N. jussu, Generalibus, Provincialibus Capitulis, vel Congregationibus, Abbatibus, Generalibus, quibuscunque aliis Superioribus, Regularibus cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, vel Instituti, intra fines Europæ existentibus, omnium rerum, & bonorum immobilium, ac pretiosorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipsorum dominium transfertur, census perpetuos, seu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem ultrà triennium, concessionem in feudum, vel emphyteusim, præterquàm in casibus à jure permissis, fieri perpetuò prohibet, atque interdicit, absque ipsius Congregat. Concilii expressa licentia in scriptis, & gratis concedenda, sub pæna privationis omnium Officiorum, quæ tunc obtinebunt, vocisque activæ, & passivæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa imposterum obtinenda, quàm ipso facto, absque alia declaratione incurrant: sublata etiam Generali, & Protectori illã moderandi, aut relaxandi facultate, pœnis nihilominus Apostolicarum Constitutionum, & præsertim* fel. rec. Pauli II. quæ incipit Ambitiosæ *in suo robore permansuris. Alienationes verò, pacta, census, hypotecas, locationes, conductiones, & concessiones quascumq; contrà hujusmodi prohibitionem faciendas Sanct. Sua authoritate ipso jure nullas, atque irritas decernit. Non obstantibus &c. Indultis, Privilegiis &c. quibus &c. Sanctitatis Suæ authoritate derogat.*

4 Quæritur. Quæ sint, ad licitam, validamque rerum Ecclesiarum alienationem necessaria?

Resp. Debent concurrere copulativè. Primò, causa: vel *necessitatis*, ut, si debita urgeant Ecclesiam, nec possit de fructibus satisfieri, *cap. Hoc jus* 10. *qu.* 2. Vel *pietatis*, pro redimendis captivis *cap. Sacrarum* 12. *quæst.* 1., & *cap. Nullus cum sua Glos. in verb. necessitate, de pignor.* Vel *utilitatis*, ut, si una res alienetur, ut melior acquiratur; vel, quia res, quæ alienanda est, magis damnosa est Ecclesiæ, quàm utilis *cap. ut super, hoc tit.* §. *Possessiones*.

Secundo. Solemnitas juris. Quæ includit consensum majoris partis Capituli, & *d. cap. Hoc jus*; & §. *Ut super cap. Cùm Laicis* ibidem, & *cap. Tuæ de iis, quæ fiunt à Prælat. cap. Hoc consultissimum hoc tit. in 6.*, & consensum Summi Pontificis, ut d. Extravag., & secundùm dd. Jura. Qui est principalior solemnitas: ità de necessitate servanda ut non valeat alienatio absq; ea, etiamsi facta sit cum causa, & altera solemnitatis parte, de consensu nimirũ Capituli, etiam collegialitèr congregati ad effectum, ut alter alterius rationes audire possit.

5 At petitur. An adversus necessitatem beneplaciti Apostolici, vel consensum Capituli possit allegari consuetudo?

Resp. Negativè. Et consuetudo in casu propriè diceretur corruptela, utpotè Ecclesię onerosa, & damnosa, ac cõtra Sacros Canones *cap. consuetudinem de consuetud.* Omnemque consuetudinem Ecclesiis, earumque locis prędjudicialem improbat Urbanus VIII. *constitut. Incipit Romanus Pontifex: edit. 5. Junii* 1641., quàm refert Fagnan. *in primum ad d. cap. Consuetudinem eodem tit. num.* 59.

Ex quibus hęc habetur regula: quòd alienatio bonorum Ecclesiæ immobiliũ, vel

vel pretiosorũ mobilium, hodie prohibita est, etiam cum causa, & consensu Capituli sine beneplacito Apostolico.

6 Cœterùm beneplacitũ Apostolicum nõ requiritur in contractu emphyteutico, quia hujusmodi contractus bonorum Ecclesiæ excipitur in d. Paulina per clausulam, *prater quam in casibus à jure permissis*; & propterea licitè potest fieri, si tres conditiones concurrant. Prima, ut sit de casibus in jure permissis. Secunda, ut de tempore contractus constet de evidenti Ecclesiæ utilitate: ponderando dictionem *tunc*. Tertia, ut sit de bonis ab antiquo in emphyteusim dari solitis.

Quæ autem dicantur solita concedi: DD. variant, Genuensis *prax. cap.* 75. *num.* 5. duo exigit: quòd semel fuerint concessa sine solemnitate intrà spatium quadraginta annorum; & quòd talis consuetudo sit utilis, & non damnosa Ecclesiæ. Cœterùm unus actus consuetudinem non inducit; nec de semel facto verificari potest esse solitum fieri ab antiquo, quod in Paulina exigitur.

7 Advertendum in pluribus casibus, non posse res solitas dari iterùm in emphyteusim sine assensu Apostolico, & solemnitate. Primò, cùm cessat prima causa concessionis, ut, si res inculta data esset in emphyteusim, ut reduceretur ad culturam, & postea redacta rediret ad Ecclesiam. Secundò, quando Ecclesia tempore primæ concessionis esset dives, modò verò esset depauperata. Tertiò, quando res solita concedi est incorporata Mensæ Ecclesiæ; & præsumitur incorporata, cùm id Prælatus declarat, vel expressè describit eam intèr bona Mensæ, vel tacitè, colligens fructus ipsius, prout solet facere de cœteris rebus incorporatis. Quartò, cùm talis consuetudo est inducta per vim. Quintò, ut non possit concedi alterando solitum: ut, si solet concedi masculis, non potest concedi fœminis: ibidem Genuen.

8 Beneplacitum Apostolicum non exigitur in fructibus, & bonis, quæ servando servari non possunt, ut d. Paulina. Bona autem, quæ servando servari non possunt, dicuntur res mobiles, quæ non durant triennio: vel, si durant, etiam ultrà, consumuntur, & non fructificant; cujusmodi sunt Granum, Vinum, Animalia (singulariter) superfluæ vestes attritæ, non pretiosæ, & similia, quæ sine detrimento servari non possunt. Genuen. *ibidem.*

9 Nec exigitur in locatione, & conductione ad triennium, proùt in *alleg.* Paulina. Unde ultra triennium est necessarius consensus Apostolicus. Triennium computant DD. ex trium fructuum collectione; ad eo ut, si prædium talis esset conditionis, ut quolibet triennio fructus tantùm perciperetur, tunc unum triennium pro uno anno esset computandum, & locatio fieri posset ad novennium, sed non ultrà sine Sedis Apostolicæ consensu. Genuen. ibid. *n.* 10. & Fagn. *in 3. ad cap. nulli hoc tit. n.* 43.

10 Sed petitur. An possit sine solemnitate, & consensu Apostolico alienari magna quantitas pecuniæ, convertenda in utilitatem Monasterii per emptionem prædii, domus, & similium, accepta ex dote Monialium, aut redemptione census, & rei venditæ?

Resp. Negativè cùm Genuen. *cit. num.* 15. ubi refert fuisse decisum *in una Veneta nullitatis contractus* 13. *Novemb.* 1612. coram Pamphylio; in qua fuit per Dominos dictum, non posse Prælatum alienare magnam quantitatem pecuniæ convertendam, etiam in utilitatem Monasterii, quia potest in contractu emptionis Ecclesia decipi in pretio. Tum quia, licèt pecunia de se sit mobilis, induit tamen conditionem rei inalienabilis sine solemnitate, tanquàm si esset immobilis; nàm cum destinata sit emptioni rerum immobilium, inter bona immobilia computatur. Tum quia, census redemptus repræsentatur in illa pecunia, quæ pro censu substituitur. Ergo sicut census non potest alienari sine solemnitatibus, ità nec pecunia ex illo recepta, per *DD.* apud Pignatell. *tom. 6. consult.* 55. *nu.* 24., & 25. Tum quia. Dos Monialium debet investiri in bonis stabilibus per d. *cap.* 32. *num.* 18.

11 An autem illa pecunia absque beneplacito Apostolico possit converti in censum vitalitium?

Resp. negativè. Quia census vitalitius non cõputatur inter bona immobilia, sed mobilia. Nã de sui natura non est census iste perpetuus, sed sequitur vitam, suprà quam fundatur, quæ sicut non est stabilis, ità nec census super ea fundatus, sed semper est in periculo amissionis.

Nec dicatur, quod dictus census sit emptio juris percipiendi fructus ex re fru-

fructifera. Quia ſemper verificatur, quòd ſit alienatio pro tempore futuro, poſita nimirum conditione mortis illius, ſuper cujus vita fundatur. Et cùm res ſit judicanda ex eventu, ac fine, ad quem ordinatur, fundatio cenſus vitalitii, non tàm eſt dicenda emptio, quàm alienatio pecuniæ, ac proindè prohibita.

12 Item, Beneplacitum Apoſtolicum non requiritur in alienatione, quæ fit ex neceſſitate juris illam præcipientis. Et proindè ea non egent Frat. Min. de Obſerv., dum per Syndicum Apoſtolicum alienant res, eis relictas, vel donatas: nàm id faciunt ex præſcripto Regulæ. Proùt fuit à Sac. Congregat. Concilii reſolutum: quæ reſpondit, ut Fagnan. refert ibidem *num. 28. valere legatum immobilium Fratribus Minoribus ſub modo licito, nempè, ut vendant, & pretium convertant in uſum Fabricæ, vel Sacriſtiæ:* Idem *, ſi factum fuit ſimplicitèr, quia ſub modo licito factum intelligitur. Cap. exiit de verb. ſignific. §. Ad hæc in 6. & 12. Auguſti* 1625. cenſuit Fratres Minores de Obſerv. non comprehendi ſub prohibitione alienandi immobilia, cenſus, & annuos redditus, Nicolio *elucubrat. lib.* 2. *tit.* 1. *de alien. bo. Eccleſ. ſub num.* 20. Ubi idipſum tradit fuiſse reſolutum favore Theatinorum.

Sed quoad dd. Fratres eſt ponderandum, quòd ubi eis relinquitur domus, vinea &c. & ſtatim non venduntur, ſed eas locant, & fructus, ac redditus, etiam ſemel percipiunt, nequeunt ampliùs ſine licentia Sedis Apoſtolicæ illa, etiam per Syndicum diſtrahere, ut dictum eſt *cap.* 30.*num.*10. *ad* 4.

13 Item, ſine aſsenſu Papæ alienari poſsunt *terrulæ, vineolæ, & domunculæ* Eccleſiæ. Sed tria debent copulativè concurrere. Primò, ut hujuſmodi ſint exigui valoris. Secundò, ut ſubſit neceſſitas alienandi. Tertiò, ut ſint parùm Eccleſiæ utiles; proùt hæc tria colliguntur ex *cap. Terrulas* 12. *quæſt.*2. Quod expreſsè habetur ex Sac. Congregat. Concil. *Quæ* 11. *Januar.* 1596. *cenſuit neque Conſtitutionem Pauli II., neque Concil. Trident. Decretum derogare diſpoſitioni d. cap. Terrulas* 12. *quæſt.* 2. Et iterùm, cùm Epiſcopus Trivicanus quæſiverit. *An ſtante Decreto Concilii cap.* 11. *ſeſs* 25. *de reform., & Extravag. quæ incipit. Ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alienan. authoritatem ſuam in alienationibus rerum Eccleſiarum ad præſcriptum cap. Terrulas* 12. *quæſt.* 2. *interponere valeat?* S.Congr. *cenſuit ex Concil. Trid. non fuiſse derogatum facultati conceſſæ Epiſcopis per cap. Terrulas*, Fagnan. *cit. n.*25. Cæterùm poteſt Epiſcopus, concurrente Eccleſiæ neceſſitate, evidente utilitate, incommoditate, aut pietate, facultate ſibi tributa in d. *c. Terrulas* licentiam alienandi concedere, ſed non ad quamcumq; ſummam. Unde quidam dixerunt rem alienandam non debere excedere ſummam 30. ſcut. Alii reſtrinxerunt ad ſcuta 37. Quidam ad vigintiquinque reduxerunt: nonnulli voluerunt remittendum arbitrio Ordinarii, conſideratis qualitate Eccleſiæ, & circumſtantiis. Nicol. floſc. *verb. alienatio num.* 1. Monacell. *form. par.* 2. *form.* 5. *tit.*4. *num.*2.

14 Advertas item, inter bona immobilia Eccleſiæ, & Monaſteriorum, numerari prædia, agros, vineas, domos, cenſus perpetuos, loca montium, redditus, jura, rationes, ſylvas, præſepia armentorum, & hujuſmodi alia reſpectivè videnda apud alleg. Piaſec. *num.* 9. Donat. *prax. tom.* 1. *part.* 2. *quæſt.* 57. Antonell. *de regim. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 3. Intèr verò mobilia pretioſa ex Engel. *jur. Canon. lib.* 3. *tit.* 13. *num.* 5. ea ſunt, quæ ad theſaurum Eccleſiæ ſpectant: Sacræ Reliquiæ, Calices, Vaſa Sacra, Veſtes pretioſæ, Gemmæ, Picturę, Statuę &c. Quę ad decorem, & ſplendorem Eccleſiæ, vel ob antiquitatem, artem, & ſingularitatem, vel pretium conducunt. Quæ licèt mobilia ſint, quia tamen ſervando ſervantur, quoad alienationem rebus immobilibus per Piaſec. *num.* 11. ęquiparantur: & ideò, ſolemnitatibus omiſſis alienari non poſſunt.

Reliquię Sanctorũ, aut illarum particulæ, quę ſunt in Eccleſia, nec per Epiſcopũ ſine aſſenſu Apoſtolico concedi poſſunt, neque magno Principi; quia Reliquię ſunt res Eccleſiæ pretioſiſſimę, quæ ſervando ſervari poſſunt, ut ex Genuenſ. in *prax. cap.*71. *num.* 4. probat Ventriglia *prax. p.* 1. *annotat.* 1. §.2. *n.*27. & Piaſec. *cit. n.* 12. contra Bonaccinam. Facit *cap. Corpora diſt.* 1. *de conſecrat.* ubi Corpora Sanctorum de loco ad locum transferri prohibentur ſine licentiâ Principis, hoc eſt Pontificis, ut explicat Gloſ. ibi: verb. *Principis*.

Quæ-

15 Quæritur. An Ecclesiæ, & Monasteriorum bona mobilia pretiosa possint sine consensu Apostolico oppignorari?

Resp. Negativè. Secundùm ea, quæ notantur *in cap. Nullus de pignoribus*. Pignoratio enim est species alienationis, ut notavit Quaranta *Bullar. v. alienat. rer. Eccles. n. 27.* nàm res oppignorata alteri obligatur in securitatem debiti, ut, si alitèr satisfactum nõ fuerit, inde satisfieri possit. Differt pignus ab hypoteca, quòd pignus sit obligatio rei mobilis, dum in hypoteca res immobilis obligatur; & in ista res obligata non traditur creditori, benè verò in pignore. Et quamvis d. *cap. nullus* excipiat casum necessitatis, tamen, hac etiam interveniente, sunt necessariæ solemnitates; quæ inventæ sunt, ut excludantur alienationes inutiles, justificentur utilitates, & necessitates; viteturquè fraudes, & præjudicia Ecclesiarum impediantur.

16 Appellatione alienationis in casu *c. nulli hoc tit.* veniunt Donatio, Venditio, Renunciatio, Trãsactio, & Compositio de re litigiosa; Infeudatio, hoc est, ne fiant investituræ de bonis Ecclesiæ: Contractus emphiteuticus (vulgò dictus *à livello, ò à canone*) quo datur prædium colendum in perpetuũ, vel ad tempus longum pro pensione annua, vel canone in recognitionem directi dominii: Hypotheca, qua res aliqua obligatur creditori: si in securitatem creditoris omnia bona debitori obligantur, dicitur hypotheca generalis; si verò aliqua tantùm particularia, hypotheca specialis nominatur. Hæc omnia, aliaque, per quæ dominium transfertur, & præjudicium recipit Ecclesia, alienari prohibentur, ut dictum est *num. 1.*

17 Quæritur. Rector Ecclesiæ N. alienat prædium d. Ecclesiæ, inconsulto Romano Pontifice, sed cum clausula, *reservato assensu Sedis Apostolicæ, nec alitèr, nec alio modo*: & antequam sit impetratus assensus tradit emptori possessionem d. prædii: petitur, an sit excommunicatus, & incurrat pœnas d. Extravag. Ambitiosæ?

Resp. Affirmativè ex Genuen. ubi sup. qui testatur *cap. 52.* in illis terminis fuisse à Clement. VIII. declaratum, & ex ejusdem commissione 17. *Decembr.* 1599. rescriptum Vicario Generali Neap. ut in utroque foro à censuris absolveret Rectorem, qui in similem alienationem processit; dummodò priùs alienationem revocaret, & reintegraret Ecclesiam in suo statu, aut saltem pro suo posse operaretur, ut d. Ecclesia reintegraretur, movendo litem in judicio, vel alia ad hunc effectum faciendo; & quòd, si prædicta ante absolutionem exequi non posset, ad minus promitteret, & se obligaret, quamcitiùs ea præstare; Ac etiam, ut cum eodem Rectore dispensaret, etiam super fructibus malè perceptis, & revalidaret titulum Beneficii. Ea enim clausula videretur contria facto, ut dicit Bald. *in l. 1. C. de his quæ pœnæ num. 56.*

18 Notabis, quòd Notarius requisitus, ut conficiat instrumentum, contractum, vel testamentum, tenetur; aliàs posset puniri; quia, postquàm est creatus Notarius, est effectus servus publicus, per Bart. Bald. Afflict. *ibid. à Genuen. in adnotat.* allegatos. Sed dum rogatur, ut conficiat contractum conditionalem alienationis rei Ecclesiæ, *si Papa consenserit, nec alitèr, nec alio modo*, potest resistere; & non tenetur conficere, quia, quod fieri non potest sine authoritate Principis, censetur impossibile. *Proptereà praxis* Notariorum esse debet, *ut non conficiant* instrumenta alienationis rerum Ecclesiarum, nisi impetrato priùs in scriptis assensu Papæ, quia, tales contractus solent esse præjudiciales Ecclesiæ, cùm, ut plurimum in damnum Ecclesiæ, & animarum perniciem soleat tradi possessio, & non impetrari assensus Papæ.

19 Si autẽ quæratur. An excommunicatio, qua ligantur alienantes res Ecclesiæ absq; beneplacito Apostolico sit reservata?

R. Quòd licèt in d. Extravaganti Ambitiosæ reservata non videatur, tamẽ alienantes non possunt à Confessario ordinario absolvi. Quoniàm scientèr alienantes sine beneplacito Apostolico non solùm incurrunt pœnas d. Extravag. sed etiam excommunicationem Papæ reservatam in *cap. 11. Trid. sess. 22. de ref.* ità Gallemart. collect. in Conc. Trid. *d. cap. num. 2.*

Quæ sententia robur accepit à Sac. Cong. Concilii, quæ pluriès eam probavit; ut refert Leo in *Thes. for. Eccles. part. 1. cap. 15. num. 53. Et in una Neapolitana 24. Januarii 1632. Sac. Congr. &c. dubio maturè discusso, censuit permutationem inter duas Ecclesias absque solemnitatibus factam, effectuatam minimè susti-*

stineri; & Rectores ipsarum Ecclesiarum incidisse in pœnas, cap. 11. sess. 22. de ref. & Extravag. Ambitiosæ de reb. Eccles. non alienan. contentas; sed agendum eum Sanctissimo pro absolutione, & dispensatione ab irregularitate, si quam contraxerunt, lib. 14. Decret. pag. 564. apud Monacell. *for. par.* 2. *form.* 4. *num.* 10. & 11. *tit.* 14.

Nec excusari quis potest, quòd d. Extravagans non sit usu recepta; vel recepta non quoad pœnas, sed solùm quoad rescissionem contractus. Quoniam, quòd alicubi non sit usu recepta, probari non potest; cùm quotidie in Romana Curia practicetur, & pro ea judicetur, ut notat Piasec. *ubi suprà num.* 15. Et in contingentia facti ea est praxis Sac. Congreg. Conc. quæ in *una Florentina* 10. *Aprilis* 1693. declaravit Capellanum, qui ad vitam locaverat bona Capellaniæ incurrisse censuras d. Paulinæ. Et in alia *Segnen.* 15. *Martii* 1692. declaravit Provincialem N. qui sine beneplacito alienaverat Calices, & Patenas antiquatas, & usui quotidiano non accomodas, incidisse in pœnas d. Extravag. & Sacrorum Canonum, & pro absolutione esse supplicandum Sanctissimo. Et in alia *Tropien.* 11. *Januar.* 1692. rescripsit: *Detur facultas Archiepiscopo Sanctæ Severinæ absolvendi, & confirmandi contractus, quatenùs sint utiles*. Causa agebatur de Abbate Ordinis Cisterciensis, qui cum licentia Definitorii vigore cap. *Terrulas* alienaverat diversa prædiola cum utilitate Monasterii.

Ad incurrendam censuram non est opus, ut præcedat declaratio, ut respondit Sac. Congreg. Concilii in *Romana pro Cisterciensibus* 1. *Septembr.* 1657. *ad secundum.* Monacell. *cit. num.* 16.

20 Quæritur. An recipiens rem Ecclesiasticam sine solemnitatibus alienatam, teneatur ea in foro conscientiæ antè sententiam Judicis restituere?

Plures negant, antequam contractus in foro externo rescindatur. Verùm statim restituenda est: ideò

Resp. Affirmativè: quia ad valorem actus, etiam pro foro interno, duo requiruntur, voluntas, & potentia, per tex. in cap. *Cùm supèr de offic. delegat.* Et ità de necessitate, ut quamvis contrahentes velint, effectus non habeatur, si potestas id faciendi, jure prohibente, non fuit. Tùm quia, in Extravag. etiam recipiens res Ecclesiæ sine solemnitate alienatas excommunicantur: quòd fieri non posset, si accipiens in conscientia non peccaret: siquidem excommunicatio major non nisi ob peccatum mortale incurritur. Tùm quia Pontifex vult alienationes, aliàs factas, nullius esse roboris: ergò recipiens nullum titulum habet ad retinendum; quoniam contractus fuit invalidus. Tùm quia, ibid. statuitur, res malè alienatas esse liberè revertendas ad loca, ad quæ pertinebant: ergò nequit pro impedimento allegari, quòd Judex non pronunciaverit super nullitate contractus.

21 Quæritur. An emptor Prædii Ecclesiæ, alienati sine solemnitatibus, teneatur prædium cum fructibus restituere?

Resp. Regula est. I. Quòd fructus bonorum Ecclesiæ nullitèr alienatorum ob defectum solemnitatum, debent restitui à die alienationis.

II. Quòd, quando fuit erratum in facto, fructus debentur à die motæ litis.

III. Quòd bonæ fidei possessor facit fructus suos ante motam litem.

IV. Quòd fructus sunt restituendi, deductis expensis factis in illis recolligendis. Apud Panimoll. *disp.* 54 *adnot.* 3.

V. Quòd, si res Ecclesiæ nullitèr alienata contra formam beneplaciti Apostolici, fuerit meliorata, æstimatio debet fieri juxtà valorem rei tempore venditionis. Sac. Congr. Episc. in una *Bitecten.* 5. *Martii* 1693. Ponderatum enim fuit, quòd Ecclesia, quæ est pia Mater, & cultrix justitiæ, non potest locupletari cum aliena jactura, Monacell. *form. part.* 1. *form.* 15. *num.* 16. *tit.* 5.

22 Quæritur. An sine solemnitate juris possint alienari Capellæ, & Sepulturæ eas vendendo, vel transferendo in jus, & proprietatem?

Resp. Negativè. Nàm hujusmodi venditio, & traditio est species alienationis, prohibitæ in d. Extravag. *Ambitiosæ*. Quinimmò venditio prohibetur, c. *Abolendæ de Sepult.* Et quamvis ibi solum dispositio sit de sepulturis, eadem ratio videtur de Capellis, ut notavit Genuen. *prax. cap.* 41. *num.* 16. in utraque enim concessione fit quædam translatio jurium Ecclesiæ.

23 Cæterùm DD. distinguunt hæc duo. I. Terram cœmeteriatam, deputatam authoritate Episcopi: & officiū, quod

Yy circa

circa funus impenditur: locumque Deo Sacrum, & benedictum, in quo construenda est sepultura. II. Digniorem, & meliorem locum in Ecclesia. Prima per eos vendi non possunt, quia spiritualia, vel spiritualibus annexa. Pro secundis autem aliquid posse accipi, ac vendi testantur; nàm spiritualia non videntur.

24 Quorum distinctio potiùs speculativa, quàm in praxi tuta est dicenda: ideò, nec aliquid, etiam ratione loci potest exigi. Nàm *d. cap. Abolendæ* absolutè prohibet aliquid accipi pro loco Sepulturæ, pro terra, nimirùm, in qua quis sepeliendus est, ut ibi text. Nec distinguit, an in meliori situ, vel alio sepultura eligatur, seù construatur. Ergò per regulam communem, nec nos distinguere debemus. Et ità teste Genuense servandum est: Nàm hoc pacto cessat scandalum, suspicio avaritiæ, & simoniæ, quæ frequentissimè tali titulo palliatur. Et ità concessio sepulchri, vel Capellæ debet fieri gratis; & Patroni poterunt spontè, Capellas dotare, vel aliquid in elemosynam tradere; quod non prohibetur, juxtà text. in *cap. ad Apostolicam de simon.*

Quarè praxis Notariorum in conficiendis instrumentis debet esse, ut testentur de spontanea concessione loci ex parte Ecclesiæ, & de spontanea dotatione Capellæ ex parte recipientis, ac concessione juris honorifici, fabricandi, ornandi &c. Hoc enim non est alienare, sed potiùs acquirere Ecclesiæ. Nàm dominium non conceditur; cum non Dominus non possit illud in alium transferre, sed conceditur solùm usus facti.

25 Quæritur. An Fratres Min. de Obser. possint alienare Capellas, & Sepulturas, easque vendere?

Resp. Negativè ex sententia Sac. Congr. ab Urbano VIII. consult. *Fratr. Min. præposita in Bullar. tom. 4. ad const. Sacrosanctum la* 49. mandantis observantiam ordinationum, proùt in tex. ibi: §. *Cùm asseratis vers. Item statuitur*, ibi: *Item, statuitur, ut deinceps nulla instrumenta publica fiant à Fratribus capitularitèr congregatis, nec quocumq; alio modo se habentibus, in quibus transferatur dominium, & proprietas alicujus Capellæ, sivè Sepulturæ, cum hoc omninò sit contrà Regulam, & repugnet nostro Instituto: Nàm, quomodò aliquis dat, quod non habet? Si tamen occasio se obtulerit, in qua oporteat satisfacere devotæ Fidelium voluntati, id fiat per modos nostræ Regulæ, & Instituto congruentes*. In venditione enim de meo fit tuum, quod pronomen Fratri Minori non convenit, ut observavit Glos. ad cap. *Exiit de verb. signif. in 6. vers. quia ibi*.

26 At petitur. Quinam censendus sit modus Regulæ congruens?

Resp. Hujusmodi sanè reputatur, si in concessione Capellæ, vel Sepulturæ non intercedat mercatus, vel venditio; nec aliqua solutio pro illis deducatur in pactum, neque aliqua civilis obligatio superveniat, sed concedatur dumtaxat titulus honorificus, & usus facti, fabricandi, ornandi, illuminandi, & se, suosque ibi sepeliendi. Tunc enim non verificatur, quòd Capella, aut Sepultura sint alienatæ: nàm dominium ipsarum, & proprietas non transferur; nec persona, cui conceduntur, poterit censeri domina, ut notavit Ameno *de pœn. tit.* 3. §. *alienatio bonorum num.* 52.

27 Sed, an saltèm id possint per ipsorum Syndicum sine beneplacito Apostolico?

Resp. Negativè contra Portel. *dub. regul. verb. Capellæ Monasteriorum*, Sannig. *schol. canon. tom.* 2. *lib.* 3. *tit.* 3. *cap.* 4. *num.* 2. Quoniam ex *d. cap. Exiit* §. *ac illa liberè: Ecclesiæ, Oratoria, Cœmeteria Fratrum Minorum sunt in jus, & proprietatem Romanæ Ecclesiæ*. Ergò Romanæ Ecclesiæ licentia exigitur; aliàs invito Domino, alienarentur; & haberent locum pœnæ dictæ Extravag. *Ambitiosæ*.

Posset tamen Syndicus, tanquam œconomus Sedis Apostolicæ per modum eleemosynæ recipere, quidquid liberè daret is, cui fuissent prædicta concessa, idem Sannig. *ibid.*

28 Quæritur. An Commissarius, cui committitur executio Brevis Apostolici, *si in evidentem*, teneatur super evidenti utilitate Ecclesiæ examinare testes, & citare partes?

Resp. Debet evidentèr per testes, & aliàs legitimas probationes constare de utilitate Ecclesiæ, & alitèr alienatio nulla judicabitur ex textu in cap. *Dudum hoc tit. in* 6. Nec sufficit, quod in Instrumento alienationis rei Ecclesiasticæ narretur utilitas, vel subsit necessitas alienandi, sed Commissario debet id legitimè cōstare, & in Instrumento concludentèr apparere. Et multò magis id procedit, attento stylo ho-

hodiernò; & ubi in Brevi ponitur clauſula: *ſi tibi legitimè conſtiterit*: quæ denotat cauſæ cognitionem, & citationem partium, juxtà intellectum Gloſ. *in Clement. præſenti de cenſib. in ver. conſtiterit*. Et in Clement. *Nullorum de pœnis eod. verſ.* Et expreſsè habetur in Conſtit: Pauli II. *Cùm in omnibus la 2. in Bullar. tom.2.*

An autem Commiſſarius poſſit alteri committere, ut ſuper utilitate cognoſcat?

Reſp. Affirmativè. Nàm jura ſunt expreſſa, ut Delegatus Principis poſſit ſubdelegare, cap. *Si pro debilitate, cap. Quamvis, cap. Cùm cauſam de offic. deleg.* quotiès non ſit electa induſtria perſonæ. Clauſula autem: *Si tibi conſtiterit*; vel: *conſcientiam tuam oneramus*, hoc non importat, ut benè probat Roſa *de execut. Litter. Apoſtol. part.2. cap.5.* Aliàs dicendum, ſi adſit clauſula: *ut decidas ſecundùm tuam conſcientiam*, videtur tunc eſſe electa induſtria perſonæ, & facta commiſſio perſonalis: Videas *d.cap.31.num.25.& 26.*

29 Advertendum eſt ab Innocentio XI. Conſtit. incip. *Aliàs 16. Septembr.* 1685. confirmari Decretum editum à S. C. Epiſc. ſub die 14. *Martii 1680.* circa ſupellectilia Eccleſiaſtica à Fratribus Minor. de Obſervantia aliis non commodanda, niſi aliquibus ſervatis, ut infrà. Sac. Congr. &c. *injungendum cenſuit, prout præſentis Decreti tenore injugit omnibus, & ſingulis dicti Ordinis Superioribus, Provincialibus, Localibus, eorumque ſubditis, ſub pæna privationis officiorum Ordinis immediatè incurrenda; nè ullo unquam tempore, quavis occaſione, vel prætextu, ad inſtantiam, & preces cujuſvis indulgeant, aut conſentiant ſupellectiles, vaſa, ornamenta, veſtes, atque omnis generis res, ſpectantes aliquo modo ad eorum Eccleſias, Capellas, Altaria, Oratoria, Sacriſtias, extra illa ad uſum, vel officium cæterorum diſtrahi, aſportari, ſeù aliis, ab ipſis Minoribus Obſervantibus commodari, quin priùs acceſſerit conſenſus, ſaltèm ultrà duas partes totius Capituli cujuslibet reſpectivè Conventus per ſecreta ſuffragia, ſingulis vicibus præſtandus, nec non à Patre Miniſtro Provinciæ authenticè confirmatus, & ità ſervari mandat.*

CAPUT XLVI.

Officialis quoad Sacramentorum adminiſtrationem.

SUMMARIUM:

1 *Tempus ab Eugenio IV. præfinitum, in quo poteſt ſatisfieri præcepto de Communione Paſchali:*
2 *Qui confitetur Regularibus approbatis ſatisfacit præcepto Canonis de annua Confeſſione.*
3 *Probat Juvenin debere Fideles ſaltem ſemel in anno confiteri Parocho, vel alii de ejus licentia.*
4 *Impugnatur.*
5 *Reſpondetur objectis à Juvenin.*
6 *Advenis ſæcularibus, qui infirmantur in Conventibus Religioſorum, Parochus miniſtrat Viaticum, & Extremam-Unctionem.*
7 *Regulares ea Sacramenta non adminiſtrant, nec Sponſam, & Sponſum benedicunt, niſi de licentia Parochi.*
8 *Religioſo infirmo extra Conventum, vel hoſpitium Parochus præbet Viaticum, & Oleum Sanctum.*
9 *Reſoluta à S.C.C. pro aſſervatione SS. Sacramenti in Eccleſia non Parochiali.*
10 *Regulares à die Palmarum uſque ad Dominicam in Albis poſſunt Confeſſiones ſæcularium audire.*
11 *Communicantes in Eccleſiis Regularium non ſatisfaciunt præcepto Eccleſiaſtico.*

UT Regulares ſuper propoſito titulo non errent, nevè jura Parochorum violent, attēdere debent Conſt. Leonis X. *Dum intrà, 22. Bull. tom.1.* Greg. XV. *Inſcrutabili, 18. tom.3.* & Clemen. X. *Superna 7. to.5.* ad quas ipſos remitto; & ponderabunt illam Innocentii X. *Cùm ſicut*, relatam *cap.19. num. 40.* præſertim ad IX. X. XI. XVII. & ad IV. exhibitum pro parte PP. Societatis, quibus hæc ſuperadduntur.

1 Itaque res eſt certa, quòd ad ſatisfaciendum præcepto impoſito in cap. *omnis utriuſque ſexus de pœnit. & remiſſ.* ſufficit Euchariſtiam ſumere in hebdomada Sancta, vel infra octavam Paſchæ Reſurrectionis, prout declaravit Eugenius IV. Conſt. *Fide digna la 20. Bullar. tom.1.* re-

probans errorem dicentium, Fideles sub culpa mortali teneri ad communicandum præcisè in die Resurrectionis Dominicæ. Sed sumenda est in propria Ecclesia Parochiali.

2 Paritèr extrà controversiam esse debet, quòd, qui, etiam tempore Paschali confitetur Regularibus approbatis, satisfacit præcepto d. Canonis de annua Confessione, ut expresè Clemens X. in allegat. Constitut. *Superna*: In qua §. 5. hæc sunt: *Et eos, qui dictis Religiosis simplicitèr approbatis Paschali tempore confessi fuerint, Constitutioni*, quæ incipit, *omnis utriusque sexus, quoad Confessionem dumtaxat satisfecisse censendos*.

3 *Juvenin comment. histor. de Sacrament. dissert. 6. qu. 5. de confess.* §. 2: multa infarcinans, dixit, & probat Fideles non satisfacere Canoni, nisi saltèm semèl in anno, Parocho, utpotè proprio Sacerdoti, vel alteri de ipsius licentia confiteantur, per text. in *d. cap.* ubi considerat. I. Quòd Sixtus IV. *cap. Vices illius de tregua, & pac. int. com.* mandat, *ut Mendicantes desistant prædicare, quòd Parochiani non sint obligati saltèm in Paschate proprio confiteri Sacerdoti, quia de jure tenetur Parochianus saltèm in Paschate proprio confiteri Sacerdoti.* II. Quòd privilegia Regularibus concessa in Gallia non sunt recepta. III. Quòd nec ibi Constitutio Clementis est promulgata: absque publicatione autem obligatio Legis non sustinetur: Ità Tridentinum quoad disciplinę Decreta, ipso teste, vim in Gallia non habet, quia ibi non fuerunt promulgata IV. Quòd dicta Constitutio est subreptitia, quia detrahit potestati Episcoporum.

4 Sed Juribus Jura opponuntur I. Benedictus XI. *cap. inter cunctas de privileg. int. com.* declaravit, Confessos Fratribus de Ord. Prædicat. & Min. non teneri iterùm confiteri proprio Sacerdoti; præceptum verò Concilii *in d. cap. Omnis* esse sano modo intelligendum, ita scilicet, ut obliget omnes ad confitendum proprio Sacerdoti, aut alii de ejus licentia, qui neglexerunt pro absolutione recurrere ad alios habentes jurisdictionem absolvendi.

II. Leo X. *in alleg. const. Dum intra* edita in Concilio Lateranen. decrevit Confessos Fratribus ab Ordinariis approbatis quoad confessionem satisfacere, Constitutioni *omnis utriusque sexus*.

Contra quem paritèr facit, per proprium Sacerdotem *in d. cap. Omnis*, non intelligi Parochos tantùm, aliàs ipsemet Pontifex Maximus, & Episcopi non possent illi præcepto satisfacere; cum certum sit eos non habere Parochos supra se, quibus confiteri teneantur. Quinimmò, si quis confiteretur Summo Pontifici, censeretur tunc præceptum non implere, quod est apertissimè falsum. Quare appellatione *proprii Sacerdotis* venit, qui ex officio, & absque delegatione alterius potest Confessiones audire. Atque ita in tota Ecclesia universali venit Pontifex (qui est proprius Sacerdos omnium Fidelium, cujus Diæcesis est Orbis, *cap. cuncta per Mundum quæst. 93.*) Episcopus in propria Diæcesi: & Parochus in propria Parochia. Propterea, qui confitetur Regularibus habentibus à Summo Pontifice licentiam, & privilegia audiendi Confessiones, satisfaciunt præcepto de Cōfessione annua; cum confiteantur aliis de licentia proprii Sacerdotis, ut optimè Fagnan. *in 5. ad cap. Omnis de pœnit., & remiss. n. 57.* & Poncius Theol. *disp. 46. quæst. 9. num. 115.* Quòd, si dixeris Pontificem non posse facultatem concedere, & dispensare, ut quis proprio Parocho, saltem semel in anno non confiteatur: scias hujusmodi errorem fuisse in Joanne de Poliaco proscriptum *in cap. Vas electionis de Haret. int. com.* Similia etiam cogitare est injuriosum supremæ auctoritati Pontificis.

5 Quapropèr ex adverso producta non concludunt. Non primum: quia tempore Sixti IV. Pontifices generalitèr non exemerant Fideles à debito confitendi semel in anno propriis Parochis, cùm adhuc non concessissent Regularibus privilegium, ut is, qui illis confiteretur, illi præcepto satisfaceret. Quod subinde factum est *in d. Conc. Lateran.* sub Leone X. *& in d. const. Clement.*

5 Nec secundum: quia de natura privilegii est, ut ab iis acceptetur, in quorum favorem cedit, nec est necesse, ut ab aliis recipiatur; aliàs hac ratione omnia impugnarentur. Hujusmodi autem fuit à Religiosis, & pœnitentibus acceptatum, quorum favore fuit datum. Nec dicendum, quòd Conc. Lateranen. sub Leone non fuerit in Gallia receptum, cùm in eo transactum sit, & concordatum inter Leonem X., & Franciscum I.

Nec

6 Nec Tertium: quoniam juxtà regulam inter DD. receptam apud Gonzalez *in 1. tit. 2. cap. 2. de const. num. 12.* ut lex obliget, desideratur utique promulgatio, sed sufficit, ut in Curia Principis, vel Pontificis promulgetur, & hoc non ignoretur, per *cap. ad hæc de postulat. Prælat.* Ita Pius IV. *const. sicut la 80. Bullar. tom. 2.* declaravit Trident. quoad Capita respicientia reformationem, & jus positivum cœpisse post tres Menses à publicatione, & confirmatione in Curia facta omnes obligare, nec post eos ignorãtia allegari poterat. Quòd, si apud aliquos quoad ea nõ sit in praxi, ideò excusantur, quia Pontifex sciens tolerat, & consentit, ut per Fagnan. *in 1. ad cap. Treguas de Tregua, & pac. num.* 58. Constitutio autem Clementis fuit Romæ solemnitèr promulgata, & ad hunc effectum locis solitis affixa, ut in d. *Bullar.*

Nec quartũ: nàm Constitutio fuit edita matura deliberatione, & ex certa scientia, ac de consilio nonnullorum DD. Ecclesiæ Cardinalium, ac Prælatorum Romanæ Curiæ, quibus à surreptione præservatur. Et tantùm abest, quòd authoritati Episcoporum deroget, ut potiùs plura eis, ut Sedis Apostolicæ delegatis, in Regulares committat, ut expresse textus. Imò ea ratione videtur Juvenin asserere in Pontifice non esse potestatem privilegiandi aliquos: quod non est Catholici viri asserere.

7 Non possunt Regulares Advenis Sæcularibus, qui in eorum Monasteriis infirmantur ministrare Sacramenta, ut ex Sac. Congregat. Conc. quæ in una Monopolitana 27. *Septembr.* 1670. *lib. 26. decret. fol.* 444. *Censuit non licere Fratribus absque licentia Episcopi, vel Parochi administrare Sacramenta, qui in eorum Conventibus infirmantur: &, si decedant non posse sepeliri in eorum Ecclesiis.* Intellige de Viatico, & Extrema-Unctione. Et dum Regulares quoad administrationem dd. Sacramentorum circa Advenas, & Peregrinos privilegia allegant, videndum est, an hujusmodi privilegia fuerint post Tridentinum obtenta, quia antea recepta, Concilium revocavit *sess. 24. cap. 13. de reform.* ibi, *& à quo solo* (Parocho) *licitè Sacramenta suscipiant.*

Egent itaque, si privilegiis non proteguntur, consensu Parochorum, ut Sæcularibus omnibus possint ea Sacramenta ministrare, & sponsum, ac sponsam benedicere; aliàs ligantur excommunicatione Apostolicæ Sedi reservata ex Clement. *Religiosi de privil.*

8 Item, ægrotis Religiosis extrà Monasterium, & Hospitia Parochus Viaticum, & Extremam-Unctionem ministrat: nisi iste consentiat, ut per Regulares fiat, Donat. *prax. regul. tom. 3. tract. 10. quæst. 9. num. 6.*

9 Quæritur. An Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum possit asservari de licẽtia Episcopi in Ecclesia nõ Parochiali?

Resp. Negativè, ex Sac. Congregat. Concilii Decreto *de anno* 1609. apud Genuen. *prax. cap.* 110. A qua patebatur declarari. Primò. *An Episcopus possit concedere Ecclesiæ non Parochiali, ut in ea retineatur Sanctissimum Sacramentum, Eucharistiæ solùm pro adoratione, vel requiratur authoritas Papæ?*

Secundò. *Præsupposito, quòd Episcopus concesserit licentiam asservandi Sanctissimum in Ecclesia non Parochiali pro adoratione, an possit Episcopus Successor dictam licentiam revocare?* Sacra Congregatio respondit. *Ad primum. Id non posse concedi ab Ordinario, sed requiri licentiam Sedis Apostolicæ.*

Ad secundùm. *Hujusmodi licentiam fuisse nullam, ac propterea ei non esse deferendum, nec esse necessariam revocationem.* Requiritur itaque privilegium Papæ, ut Regularibus datum fuit; & pro Indulto recurritur ad Sanctam Sedem; ad quam recursum habuerunt Sorores Tertii Ordinis Sancti Francisci, existentes Lucæ, & viventes Collegialiter absque obligatione Clausuræ, ad effectum obtinendi facultatem retinendi in propria Ecclesia Sanctissimum Sacramentum. Exhibitisque precibus Sacræ Congregat. Episcoporum: hæc sub die 16. *Novembr.* 1708. d. facultatẽ concessit arbitrio Eminentissimi Episcopi sine præjudicio Juriũ Parochialium, ac cum clausulis, & restrictivis per Eminentiã Suam præscribẽdis.

10 Regulares à Palmarum die usque ad Dominicam in Albis Sæcularium Confessiones valent audire, ex Sac. Congregat. Concili Decreto *sub die 9. Julii* 1644. tenoris, qui sequitur: Sac. Congregat. &c. *post maturam discussionem censuit Archiepiscopum Burdigalensem non posse prohibere Regularibus habentibus privilegia Apostolica, ut à Dominica*

Pat-

Palmarum usque ad Dominicam in Albis inclusivè administrare non valeant Sacramentum Confessionis, posse tamen ejusdem probibere, ut personis Sæcularibus in die Paschatis non administrent Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, etiamsi dictæ Personæ Sæculares alia die satisfecerint præcepto Ecclesiæ. Quàm determinationem *sub die 7. Februarii 1645. const. exponi nobis, relatam per Poncium cursu Theol. disp. 46. quæst. 9. num.* 121. confirmavit Innocentius X.

11 Et nedum tempore in decreto expresso Sæcularium Confessiones audire, verum etiam iisdem pro eodem, excepto die Paschatis, valent Sacramentũ Eucharistiæ ministrare, proùt, proposito dubio in causa *Mechlinen. Ministrationis SS. Eucharistiæ Sacramẽti.* An Patres Societatis, aliique Regulares possint ministrare Sãctissimæ Eucharistiæ Sacramentũ Personis Sæcularibus à Dominica Palmarum usque per totam Dominicam in Albis? eadem Sac. Congregat. Concilii *die 31. Januarii 1682. Respondit affirmativè, excepto die Paschatis: ita tamen, ut Sæculares, sumentes Eucharistiam in Ecclesiis Regularium in aliis diebus à Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis inclusivè, non satisfaciant præcepto Ecclesiastico.* Limita, nisi sint Parochiæ, & tunc soli Parochiani.

CAPUT XLVII.

Officialis quoad Sanctorum Canonizationem.

SUMMARIUM.

1 *Beatificatio, & Canonizatio sunt de reservatis Romano Pontifici.*
2 *Quid sit Canonizare.*
3 *Pontifex est infallibilis, tàm in Canonizatione, quàm Beatificatione.*
4 *Sanctitas vitæ, & miracula sunt necessaria in Beatificandis, & Canonizandis.*
5 *Virtutibus Theologicis Deus colitur.*
6 *Dilectio charitatis supponit Fidem, & Spem, nec excludit mercedem.*
7 *Actus virtutum moralium debent à charitate imperari: & esse in gradu heroico, & quid hoc sit?*
8 *Quibus heroicitas probatur?*
9 *In heroicis gradus admittuntur.*
10 *Justi sentiunt motus fomitis.*
11 *Nec absque extraordinario privilegio vitare possunt collectivè omnia venialia.*
12 *Constare debet de donis Spiritus Sancti, & fama Sanctitatis.*
13 *Miracula non efficiunt, sed præmonstrant Sanctitatem.*
14 *Agitur de natura Miraculi, ejusque divisione.*
15 *Necessaria ad judicium formandum de opere miraculoso:*
16 *Miracula testibus juratis sunt probanda.*
17 *Debent separatìm examinari.*
18 *Testes debent esse de visu.*
19 *Ut Testes sint contestes, quid necesse sit?*
20 *Testes singulares non probant.*
21 *Nec testes de auditu alieno.*
22 *Morbi alii intrinseci, alii extrinseci:*
23 *Quando instrumentum naturæ miraculum impediat?*
24 *Cùm plures invocantur Sancti, cuinàm tribuendum miraculum?*
25 *Martyrium est probandum per testes de visu.*
26 *Martyr dicitur testis Fidei.*
27 *Duplex ex causa Martyrii.*
28 *Martyrium delet peccata, pœnamque remittit.*
29 *Hæretici non sustinent mortem pro Fide Christi.*
30 *Probato Martyrio, constare debet de miraculis pro Canonizando, tanquàm Martyre.*
31 *Quæ corporis incorruptibilitas sit Sanctitatis indicium?*
32 *Fragrantia odoris, an sit Sanctitatis indicium?*
33 *Duo miracula sufficiunt ad Beatificationem.*
34 *Quando censendum sit constare aliquem libros scripsisse?*
35 *Historiæ Fidem humanam faciunt.*
36 *Quibus probetur esse Historicis, tamquàm Fide dignis credendum?*
37 *Benignè interpretatur Catholicorum scripta, ubi de malitia expressè non constat.*
38 *Protestatio Libro adjecta Authorem præservat ab errore contra Fidem, modò error non sit manifestus.*

Ne-

1 NEminem licere publico cultu, & veneratione in Ecclesia absque Apostolicæ Sedis Auctoritate aliquem honorare, dixit *textus in cap. Audivimus de reliq., & venerat. Sanctorum*: Decrevit *Trident. sess. 25. in decret. de invocat. venerat. &c.* Et est sensus communis Ecclesiæ. Inde patet Beatificationem, & Canonizationem esse de reservatis Sedi Apostolicæ, Romano nimirùm Pontifici, qui sedet in Apostolica Sede. In quo est plenitudo potestatis à nullo homine recepta; & propterea baculo Pastorali non utitur, nec unquam usus est, ut probat Gonzalez *in 1. tit. 15. cap. 1. nu. 38.* Quo de alterius manu recepto utuntur Episcopi: per quod denotatur ipsos ab alio accipere jurisdictionem: cujus curvitatè exprimitur jurisdictionem Episcopi esse limitatam, apud eundem *num. 42.* Ad Pontificem proindè majores Ecclesię causæ referendæ sunt *cap. Majores de bapt:s.* Nec dubium esse potest, quòd illa Beatificationis, & Canonizationis sit de illarum numero. In qua tanta maturitate, & consilio Apostolica Sedes procedit.

Nec obstat, quòd sæpè Episcopi Martyres, & Confessores in propriis Diœcesibus publicæ venerationi exposuerint, ut testatur Ivo Carnoten. *par. 2. Decret. can. 54.* Nàm id factum est tacita saltèm approbatione Romani Pontificis, ut dixit Lezana *tom. 4. controvers. 2. num. 4.* apud Petram *tom. 1. Comment. ad Const. Apost. ad 1. Eugenii III. num. 28.* & aliquando ipsorum cultum specialis Pontificis Constitutio ad universalem Ecclesiam ampliavit, decernendo publicè colendos. Gonzalez *in 3. tit. 45. cap. 1. num. 7.*

2 Beatificatio, & Canonizatio confundi non debent, cùm sint diversæ, quià diversâ formulâ in eis Pontifex procedit: siquidem Beatorum cultum permittit, indulget, vel concedit uni loco, Regno, vel Provinciæ, prout expressè in Brevibus concessionis. Sanctorum verò venerationem pro Ecclesia universali (quæ tenetur Pontifici obedire) decernit, & definit: hinc canonizare est *Pontificem aliquem sanctum Catalogo Sanctorum adscribere, & publicè, & solemnitèr declarare, & definire, ac statuere, ut tanquàm Sanctus ab omnibus habeatur.* Fagnan. *in 3. ad cap. Audivimus cit. tit. num. 2.* Diana *Coord. tom. 9. tract. 5: resol. 15. num. 5.*

3 Qui & in Beatificatione est infallibilis, cùm Pontifex infallibilis sit, & errare non possit in rebus spectantibus, etiam ad cultum, & Religionem; res est omninò certa. Et præter dicta *c. 29. §. 4.* considerandũ est etiam, quòd Ecclesia errare non potest, quià est *columna, & firmamentum veritatis*, 1. ad Timoth. 3. Securitas verò non errandi, quam habet Ecclesia, fundatur in securitate non errandi, quam habet Pontifex; quoniam, nè corpus Ecclesiæ circa res Fidei, & morum, ac Religionis erraret, promissio facta est, & securitas non errandi priùs est data Capiti, & Magistro, ex cujus securitate resultat securitas in Ecclesiã (ex securitate enim fundamenti pendet illa ædificii) dicente Domino, Matth. 16. *Suprà hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*: hoc est, firmitas Ecclesiæ in ipsa firmitate Petri innitetur; ut ex Cano scripsit Cardenas *Cris. Theol. par. 1. tr. 1. disp. 9. cap. 6. art. 2. num. 63.* & facit Textus in const. *Redemptionem, Joann. XXII. la 11. Bullar. tom. 1.* ibi: *Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua: dumque pro Petro Christus rogat, pro ejus Ecclesia intercedit.*

Nec obstat dicere: quòd Beatificatus non proponitur toti Ecclesiæ colendus, sed solùm alicui Regno particulari, Provinciæ, vel Ordini; & ideò non sequitur, quòd tota Ecclesia erraret, si Papa in Beatificatione erraret. Nàm, ut benè observavit Diana *resol. 17. num 5.* talis propositio etiam facta particulari Ordini, vel Regno, est res pertinens ad Religionem, & cultum, in qua Pontifex errare non potest. Tum quià, licèt Officiũ, & Missa pro tali Beato non concedatur omnibus, omnibus tamen in Ecclesia licet se illius precibus, etiam publicè commendare, eumque Beatum colere, & pro tali reputare: atque ita Pontifex non potest cultum ut licitum probare, qui aliàs licitus non sit; nec concedere, & indulgere ut tanquàm Beatus honorari possit is, qui Beatus non sit; aliàs Ecclesia exponeretur periculo errandi; quod omninò repugnat; cùm sit fundata suprà firmam Petram. Ut *loco cit.* plenè probat Diana.

Apud quẽ *res. 20. n. 6.* Arriaga notavit tã per Canonizationem, quàm Beatificationẽ cognosci Fidelem defunctum esse in Gloria;

ria; per Canonizationem quidem in forma expresſè declarativa, & pronunciativa; per Beatificationem verò in forma indultiva, & conceſsiva: & proindè nullus Catholicorum dubitat de ſanctitate illius, qui à Romano Pontifice eſt Beatificatus, & Canonizatus: Videantur Matta *de Canonizat. Sanct. part.4. cap.1. nu.1.* & Lauræa *de fid. diſp.6. art.3. §.1.*

4 Quæritur. *Quæ debeant concurrere ad hoc, ut aliquis à Romano Pontifice titulo Beati decernetur, & in Sanctorum numero, ac Cathalogo adſcribatur?*

Reſp. Id expreſsit Gregorius IX. in Canonizatione S. Antonii de Padua Conſtit. *Cùm dicat Dominus, la 4. Bullar. tom.1.* ibi §. 3. *Nos attendentes, quòd licèt ad hoc, ut aliquis Sanctus ſit apud Dominum in Eccleſia triumphante, ſola ſufficiat finalis perſeverantia, juxtà illud: Eſto fidelis uſque ad mortem, & dabo tibi Coronam vitæ. Ad hoc tamen, ut Sanctus habeatur apud homines in Eccleſia militante, duo ſunt neceſſaria*, virtus morum, & veritas ſignorum: *merita, videlicèt, & miracula, ut hæc, & illa ſibi ad invicem conteſtentur, cùm nec merita ſine miraculis plenè ſufficiant ad perhibendum inter homines teſtimonium ſanctitatis, ſed, cùm merita ſana præcedunt miracula, certum præbent indicium ſanctitatis, ut Nos ad illius venerationem inducant, quem Deus ex meritis præcedentibus, & ſignis ſubſequentibus exhibet venerandum.* Quæ duo ex verbis Evangeliſtæ pleniùs colliguntur: *Illi autèm profecti prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis.*

Canonizari itaque is tantùm poteſt, de cujus excellentia vitæ, & miraculis per probationem pleniſſimè conſtat, ad text. in cap. *Venerabili de teſtib.* Nec ſufficit excellentia in unica virtute, ſed quantùm ad omnes eſſe debet, ſecundùm ea, quæ notatur in cap. *Quærendum de pœnit. diſt.2.* Et inquirendum eſt, an ei, de quo canonizando agitur, anteacta vita teſtimonium præbeat pro *laboribus multis, pro moribus caſtis, pro actibus ſtrenuis*, cap. *Miramur 61. diſt.*

5 Primò autem conſtare debet de virtutibus Theologicis, Fide, Spe, & Charitate; quibus Deus colitur, per Auguſtinum in *Enchiridion cap.3.* Fides enim nititur Divinæ revelationi firmiſſimè credendo vera eſſe, quæ Deus dixit, & Eccleſia proponit Deum dixiſſe: Proptèr quod ipſe recognoſcitur Prima, & Summa Veritas, ac tantæ perfectionis, ut nec ipſe falli, nec alios fallere poſſit. Spe verò ab ejus Miſericordia, & Omnipotentia certò expectatur Beatitudo cum cæteris bonis, tùm ſupernaturalibus, tùm etiam temporalibus, proùt hæc ad vitam æternam conducunt. Et hac fiducia ipſum, tamquam omnium bonorum Auctorem, & Miſericordem, ac Omnipotentem fatemur. Charitate tandem Deus maximè colitur ipſum ſuper omnia bona creata diligendo, ejuſque amicitiam cæteris bonis præferendo. Qua ratione proteſtamur, & eum recognoſcimus Summum, & Infinitum Bonum proppter ſe ſuper omnia diligibile, & diligendum.

Et debent eſſe in gradu heroico, & excellentiſſimo, ut poſt alios probat Matta *cit. part.4. cap.6.* Atque à Charitate Fides, & Spes debent eſſe formatæ. Nàm Charitas eſt cæterarum virtutum forma, & perfectio: Undè Auguſtinus ibid. *cap.117.* dixit: *Qui rectè amat, proculdubio rectè credit, & ſperat; qui verò non amat, inanitèr credit, etiamſi vera ſint, quæ credit: inanitèr ſperat, etiamſi ad veram felicitatem doceantur pertinere, quæ ſperat.*

6 Dilectio verò charitatis Fidem, & Spem ſupponit, ut expreſsè Auguſtinus *tract.83. in Joan.* ibi: *ubi eſt dilectio, ibi neceſſariò Fides, & Spes.* Et indè ex ejuſdem ſententia *ſerm. 140. de ſanctis.* amor Dei gratuitus ſpem mercedis nõ tollit: ut expreſsè *ſerm. 334.* ibi: *Hoc eſt Deum gratis amare, de Deo Deum ſperare, de Deo properare impleri, de ipſo ſatiari:* & *ſerm.91. cap.3.* ibi: *Amare Deum gratis, pietas eſt: nec ſibi extrà illum ponere mercedem, quam expectet ex illo.* In Pſalm.72. ibi: *Factum eſt cor caſtum, gratis jàm amatur Deus, non ab illo petitur aliud præmium; Qui aliud præmium petit à Deo, & propterea vult ſervire Deo; cariùs facit, quod vult accipere, quàm ipſũ, à quo vult accipere. Quid ergò nullum præmium Dei? nullum præter ipſum. Præmium Dei, ipſe Deus eſt. Hoc amat, hoc diligit; ſi aliud dilexerit, non erit caſtus amor. Recedis ab igne immortali, frigeſces, corrumperis.* Et in Pſalm.134. ibi: *In ærumna, in laboribus, in vulneribus, in egeſtate conſtituti* (Sancti, & juſti) *laudaverunt Deum:*

non

non enim displicuit, nec torquens. Hoc est gratis amare, non quasi proposita acceptione mercedis; quia ipsa merces tua summa, Deus ipse erit, quem gratis diligis: & sic amare debes, ut ipsum pro mercede desiderare non desinas, qui solus te satiet. Quæ adnotari debuerunt adversùs nonnullas propositiones ab Innoc. XII. Const. *Cùm aliàs sub die* 12. *Martii* 1699. damnatas. Quæ à viris perfectis excludebant, omnes actus, tùm timoris, tùm spei, tùm proprii interesse, tamquàm incompossibiles cum perfectorum statu.

Secundò, debet constare de Virtutibus moralibus, seù Cardinalibus, aliisque eisdem annexis. De quibus D. Augustinus *lib.* 83. *qq. quæst.* 31. Lauræ. *t. de virtutibus*, Matta *cit. part.* 2. *cap.* 1. *& seq.* Pascucc. *t.* 1. *de Canonizat. Sanct.* Poncius *Theol. disp.* 25. *qu.* 1. *usque ad* 11. Contenson. *Theol. ment. & cord. tom.* 5. *lib.* 7.

7 Debentque esse charitate paritèr formatæ; ipsarumque actus in Deum per charitatem referri, vel à charitate imperari, aliàs non essent meritorii de condigno; quia ad hoc necessarium à Theologis asseritur imperium ad minùs virtuale charitatis; hoc importans, quòd ipsi producantur virtute alicujus actus charitatis, qui eos præcedentèr imperaverit. Poncius *Theol. disp.* 36. *quæst.* 7. *num.* 9.

Quinimmò debet comprobari eas fuisse in gradu excellenti, & heroico. Quoniam, tàm pro Beatificandis, quàm Canonizandis requiruntur Virtutes Christianæ, non ordinariæ, & communes, sed, quæ à Theologis vocantur heroicæ, seù in gradu heroico, per quas justus in Ecclesia militante ita se reddit illustrem, ut ad Dei gloriam, & aliorum exemplum, & incitamentum sit dignus honore beatificationis, & canonizationis, ut per Matta *part.* 4. *cap.* 6. *num.* 49. In quo gradu reputantur esse, cùm homo perfectè, per charitatem Deo, & divinis stabilitèr adhærens, cum adjutorio divinæ gratiæ operatur, cum perfecto dominio suarum passionum, refrænando, & superando motus inordinatos; nec deliberatè consentit alicui morali imperfectioni, cui insit ratio aliqua peccati, etiam levissimi, ut in terminis Esparza *Theol. tom.* 1. *lib.* 6. *de virt. moral. qu.* 5. §. *Infertur art.* 21. Postquem Pascucc. *cit.* dixit, per id christianam virtutem in gradu heroico constitui, per quod ità in ratione virtutis pura, & defæcata redditur, ut nec ratione objecti, finis, vel circumstantiarum quidquam mundanæ cupiditatis admixtum habeat. Et proindè prorumpit in actum superantem communem modum operandi hominum.

Observandum tamen est heroicitatem in actibus non consistere in indivisibili, sed habere gradus, & latitudinem, ac suscipere magis, & minus; adeout detur major, vel minor actuū heroicitas. Et ad constituendum heroem, sat est, quòd ejus operationes fuerint in gradu heroicitatis; & suprà communem hominum virtuosè operantium conditionem operatus fuerit, ità Matta *ibid. sub num.* 7. Exemplificari potest illo Matth. 13. ubi de semine, quod cecidit in terram bonam, dicitur fecisse fructum, aliud *trigesimum*, aliud *sexagesimum*, aliud *centesimum*.

8 Heroicitatis indicia refert ipse *ibid. n.* 5. *& part.* 2. *cap.* 15. *n.* 67. *& seq.* Probaturque I. Ex perfecta subjectione ad Sanctam Romanam Ecclesiam credendo, quæ proponit, & observando exactè Sacros Canones, Constitutiones Apostolicas, atque Conciliorum Decreta.

II. Ex frequentia Sacramenti Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, & Orationis.

III. Ex assidua carnis maceratione, pœnisque corporis afflictivis, quibus frænatur carnis concupiscentia, & reprimuntur passiones iræ, quæ ultionem quærit: cupiditatis, quæ opes desiderat: & libidinis, quæ ad carnis illecebras allicit.

IV. Ex tolerantia persecutionum, tribulationum, & adversitatum propter Deum, ex cap. *Vide* 1. *qu.* 1. Nàm *Beati, qui persecutionem patiuntur proptèr justitiam*.

V. Ex continuo exercitio Virtutum, etiam in minimis erga illa præcepta: *diverte à malo, & fac bonum; inquire pacem &c.*

VI. Ex charitate, & zelo erga proximum.

VII. Ex humilitate, quia Deus *superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Jacob. 4.

VIII. Ex miraculis à Deo patratis proptèr meritum, & intercessionem suorum Heroum, antè, vel post obitum ipsorum. Sunt enim hæc ex doctrina Exparzæ *cit. art.* 26. de supremo genere signo-

rum sensibilium, per quæ tollitur totalis suspicio occultæ hypocrisis, atque finalis perseverantiæ, & sanctitatis dubietas.

9 Cæterùm in definiendis gradibus heroicitatis actuum virtutum servorum Dei, est respiciendum ad statum, sexum, circumstantias, & conditionem illius, de cujus Beatificatione, vel Canonizatione agitur. Quod enim in uno est heroicum, in alio proptèr circumstantias non erit: ut patet ex facto illo Viduæ, quæ duo tantùm minuta misit in gazophilaciũ; in quo, ex testimonio Christi Lucę 21. fuit excellens, & in gradu heroico, cùm dederit, quod habuit. Quod sanè ad heroicitatem non reputatur diviti, & abundanti.

10 Nec heroicitas in hoc est ponenda, quòd quis ità virtuosè operetur, ut motus appetitus sensitivi nõ sentiat, ut notatur à Matta *d. cap.6. num.*4. Quoniam justi (excipio B. Virginem) nunquam ad talem perfectionem sanctitatis perveniũt, ut totalitèr fomitem extinguant ex testimonio Pauli, qui licèt heroicæ sanctitatis fuerit, tamen liber, & immunis non fuit à fomite, & motibus inordinatis concupiscentiæ; ut loquitur ad Roman.7. *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ*: & 2. ad Corinth.12. *Datus est mihi stimulus carnis meæ.* Et Augustinus *serm.* 151. *de verb. Apost. cap.*5. dixit: *Semper gaudendum est, quia ipsa concupiscentia, cum qua nati sumus finiri non potest, quamdiù vivimus: quotidie minui potest, finiri non potest.* Et Trid. *sess.* 5. *de decret. peccat. original.* decrevit: *Concupiscentiam, vel fomitem manere in baptizatis: quæ, cùm ad agonem relicta sit, nocere non consentientibus, sed virilitèr per Christi Jesu gratiam repugnantibus, non valet.* Quare fuit error Michaelis de Molinos, proscriptus ab Innoc. XI. de anno 1687. in ejusdem propositione 56. in qua extinctionem fomitis pro suis pseudo-perfectis asseruit.

11 Nec in hoc constituitur, quòd justi absq; privilegio extraordinario possint vitare omnia venialia collectivè; quod fuisse B. Virgini concessum tenet Ecclesia. Trid. *sess.6. can.23. de justif.* & *cap.* 11. dixit: *Homines quantumvis sanctos quandoque in venialia cadere.* Proindè tametsi cum auxiliis ordinariis gratiæ possint vitare omnia, quæ sunt venialia ex genere suo, ut est mendacium jocosum, aut ex levitate materiæ, ut est furtum unius quadrantis, nequeunt tamen absque d. privilegio vitare collectivè omnia venialia, quæ dicuntur ex subreptione, non plena advertentia, & nõ perfecta deliberatione. Unde sciendũ hominem circa motus inordinatos concupiscentiæ triplici modo posse se habere; sine peccato, si nullo modo consentiat: cùm peccato mortali, si deliberatè consentiat: & cum veniali, si cum semiplena deliberatione consensum præstet, Abelly *medull. par.* 1. *to.* 2. *cap.*2. *sect.*3. *num.*4.

12 Tertiò. Constare debet de donis Spiritus Sancti, apud *cit.*

Quartò. De fama publica sanctitatis vitæ, juxtà illud: *Oportet enim hoc præsenti testificatione prædicari, & bonæ famæ præconiis non taceri*, cap. *Quatuor* 12. *q.*2.

13 Quintò. De miraculis: quæ quidem sanctitatem non efficiunt, sed ostendunt, simulque manifestant Deum velle, ut in Ecclesia militanti publica veneratione colantur, qui proptèr excellentiam vitæ celebres fuerunt. Non enim omnes justos vult Deus tali cultu decorare, sed eos dumtaxat, ad quorum merita, maximè post ipsorum mortem, miracula facit; proùt habetur ex Const. *Mira Greg. IX. la* 1. *pro Canonizatione S. Francisci Bullar. tom.*1. ibi: *Sanè licèt ejus vita tàm sancta, tàm strenua, & præclara sibi sufficeret ad obtinendum consortium Ecclesiæ triumphantis, quia tamen Militans, quæ solummodò videt in facie, non præsumit de his, quæ de suo foro non sunt, auctoritate propria judicare, ut illos pro vita tantùm venerandos assumat; præsertim, quia nonnũquã Angelus Sathanæ in lucis Angelum se transformat, misericors Deus &c. vitam ejus fuisse acceptam, & ipsius memoriam esse à militanti Ecclesia venerandam multis, & præclaris miraculis declaravit:*

Nec unquam in Albo Sanctorum Sedes Apostolica aliquem scribit, nisi miracula post illius obitum Deus patraverit in sanctitatis suffragium, & divinæ voluntatis manifestationem, ut notavit alleg. Esparza *ibid.*

14 Est autem miraculum *opus excedens vires totius naturæ creatæ agentis*; ut communitèr DD. August. *lib. de utilit. credendi cap.*16. scribens, ibi: *Miraculum voco, quidquid arduum, aut insolitum suprà spem, vel facultatem mirantis apparet*. Triplici verò modo potest aliquod esse

esse suprà vires naturæ. Primò, *vel quantùm ad substantiam facti, vel id, quod fit:* ut, si Sol stet, corpus in via glorificetur &c. Ad hæc enim natura vires non habet. Et ad primum genus miraculorum spectant.

Secundò. *Vel quantùm ad subjectum, vel id, in quo fit*; ut est suscitatio mortuorum, illuminatio cœcorum, claudorum erectio &c. Potest sanè natura vitam dare, sed non mortuo; visum, sed non cœco: rectitudinem, sed non claudo. Hæc secundùm genus miraculorum constituunt.

Tertiò. *Vel quantùm ad modum, vel tempus faciendi*; ut, si subitò maris tempestas cesset, sanitas infirmo reddatur &c. Nihil magis frequens est, quã, quòd ventus, & fluxus maris quiescant, sed non subitò omnes, sed successivè. Potest natura medicamentis, & crysibus morbos expellere, & causas infirmitatum removere, sed non in instanti; cùm natura in tempore, & per alterationes agendo procedat. De hujusmodi sanationum natura, ut sint miraculosæ, est, ut fiant in instanti, proùt obvia exempla refert Scriptura; & D. Augustinus *loc. cit.* dixit: *Si quis autem gravi, & desperato morbo affectus, mox, ut jussum fuerit, convalescat, admirationem sanitatis suæ, sanitatis etiam charitate superabit*. Vide d. divisionem miraculi *in Bulla Canonizationis S. Leopoldi Austriaci, ut in Const. Sacrosanctã la 19. §. 6. Innoc. VIII. Bull. to. 1.*

15 Plura autem ex observatis à Zacchia *quæst. Medicoleg. lib. 4. tit. 1. qu. 3:* sunt necessaria, ut opus sit verè miraculosum.

I. Ut juxtà qualitatem miraculi appareat esse supra vires naturæ creatæ.

II. Quòd fiat sola divina virtute, non ex arte diabolica. Sed adverte, quòd, quę diabolica arte fiunt, non sunt vera miracula, licèt mira quædam, & ardua videantur, fallentia sensum, sed magica præstigia, ut legitur cap. *Nec mirùm 26. qu. 1.* D. August. *lib. 83. qq. qu. 79.*

III. Quòd ex merito hominum, & non ex vi verborum contingat, quomodò panis, & vinum virtute verborum consecrationis transubstantiantur in Corpus, & Sanguinem Christi, cap. *Quia Corpus de consecrat. dist. 2.*

IV. Quòd effectus sit evidens sub sensu, aliàs de eo non possent testes legitimè deponere, nec reddere causam scientiæ.

V. Ut fiat ad corroborationem fidei, hominum salutem, & Dei gloriam. Nàm herba hominum ministerio transit in vitrum, nec per hoc fides roboratur, ut ex Hostiense notavit Peyrin. *de privil. ad Const. 17. Leonis X.*

VI. Quòd ipse effectus in his, quæ naturalitèr fieri possunt (ut sunt, v.g. sanationes) fiat in instanti ad invocationem Servi Dei, vel applicationem Reliquiæ. Ità Scriptura, dum de istis loquitur, utitur clausulis, *illicò, statìm, subitò, confestìm.* Patet in sanatione Socrus Simonis à febri. *Marci 1.* De sanatione Mulieris à sanguinis profluvio. *Mar. 5.* De salute reddita Paralytico. *Lucæ 5.* De rectitudine data Claudo. *Actor. 3.* & mille aliis.

VII. Ut effectus sit absque dolore; sed hoc exemplis reiicitur à Lauræ. *to. 4. disp. 20. art. 21. num. 896.* Modò concurrant cætera requisita ad miraculum.

VIII. Ut concludentissimè probetur utrumque extremum: causâ exempli: in illis primi generis, v. g. *defectus frumenti, & ejusdem multiplicatio*: in aliis secundi generis: *mors, & subsequens vita*: *cæcitas, & sequens visus*: & in eis tertii generis: *morbi gravitas, insanabilitas, & inutilis remediorum applicatio, ac instantanea sanatio*.

IX. Quòd effectus sit undequaque perfectus, non mancus, ità nimirum, ut mortuus resuscitatus, non statim iterùm moriatur: nec cæcus, visu recepto, illicò visione privetur: neque à febri maligna sanatus, in quartanam decidat. Quia sanari non dicitur morbus, qui alterum morbum facit per *Galen. lib. 6. de Aphor: 26.* Ratio est, quia cùm miraculum sit à Deo, ut causa supernaturali, & perfectissima, perfectum omninò esse debet.

X. Quòd in sanationibus miraculosis antiqua valetudo cum totali virium restauratione reddatur; ex debilitate enim, quæ remaneret, præsumptio esset, quòd sanitas fuisset à natura, factâ aliquâ crisi à circumstantibus non observatâ; Ità Scriptura in Socru Simonis liberationi à febri annectit totalium virium recuperationem, Lucæ 4. illis verbis: *& continuò surgens ministrabat illis*: quasi non fuisset infirma.

16 Debent miracula probari per testes juratos, tactis Sacris Evangeliis (ex-

ceptis Episcopis, & Cardinalibus, ad quorum juramentum sufficit, ut fiat, tacto pectore, ut in Litteris remissorialibus, Matta *p.5. c.2.n.59.*) aliàs non probant, *c. Nuper de testib. & cap. Qualitèr, & quando il 1. §. Formam verò de accusat* Quia in juramento consistit substantia depositionis, ut ex Thusco Rosa *de execut. lit. Apostolic. pro Canonizat. cap. unic. num.96.* Adeòut non sufficiat Crucem tangere: esset enim contra formam, ibidem.

Nec est necesse, quòd jurent antè, sed sufficit jurare in actu examinis, antequàm testis deponat, ibid. Rosa, *n.267.* Præstationem autem juramenti debent Judices remissoriales subscribere, & de ea Notarius debet facere publicũ rogitũ.

17 Sunt testes examinandi seorsim & sigillatim ad *text. in cap. Venerabili de testib.* Ubi Glos. *verb. examinare* reddit rationem: quia alioquin unus alium instrueret, & sequeretur dictum alterius: & ità non posset falsitas eorum facilè deprehendi. Adeout processus sit nullus, si contrarium practicetur: de quo hodie non est dubitandum, cùm ponatur de forma in Litteris remissiorialibus, quòd sigillatim, & separatim examinentur, ut ibidem Rosa *notavit num.113.*

18 Et debent examinari testes de visu, quibus dumtaxat miracula probantur. Ubi majus est periculum, ibi cautiùs est agendum, per Glos. *in cap. Venerabili, verb. diligentia.* In miraculis enim tria probari debent: ægritudo, vel mors: invocatio, & sanitas subitò obtenta, vel vita; quæ alitèr probari non possunt, quàm per visum; & tunc testes possunt reddere causam scientiæ.

Et sufficiunt duo testes, contestes, quia in ore duorum, vel trium stat omne verbum, *cap. In omni de testib.*

19 Ut autem sint contestes, debent concordare in omnibus pertinentibus ad substantiam facti, & essentiam miraculi, licèt varient in aliquo accidentali; ut, si unus dixerit sanationem evenisse de mane, & alter de vespere, modò de infirmitate invalidi, de invocatione, & instantanea perfecta sanatione deponant. Nàm quid faciliùs, quàm temporis differentiam è memoria hominum excidere. Lauræa *art.25. §.2.n.1084. & 1099.*

Et advertè, quòd dictum unius testis nihil probat, quamvis sit cujusvis excellentis personæ, ad *text. in cap. Veniens de testib.* Et in casu procedit vulgatum axioma: *dictum unius, dictum nullius.*

20 Nec etiam in hac materia probant testes singulares, quia eorum dicta ex factorum diversitate separationem recipiunt, & ad probandum non conjunguntur, ut in *cap. Licet causam de probat.* & ibi Glos. *verb. singularis.* Ratio est, quia, cùm sint soli, unius dictum non coadjuvat dictum alterius, & ideò remanet dubium, & potest esse, & non esse; quapropter non potest Judex formare certum judicium, quod ad sententiam requiritur: qua parte verò sunt contestes, dictum unius ab altero confirmatur, excluditurque dubietas, ut Judex possit ad sententiam venire. Et procedit non modò, quando singularitas est obstativa, in qua testes repugnantia, & contraria deponunt; sed etiam in singularitate diversificativa, in qua diversa deponunt. Nec sufficit singularitas adminiculativa, quia hæc solùm semiplenam probationẽ aliquando inducit. Quinàm verò testes dicantur singulares, refert Gonzalez in 2. *tit.20. ad d. cap. Veniens de testib. n.5.* Sousa Aphoris. *lib.2. cap.15.*

21 Neque probationem de miraculis faciunt testes de auditu alieno; quia in auditu alieno non potest haberi ratio scientiæ, quam reddere debet testis, ut dictum suum plenè probet, & ità non haberetur veritas, sed solùm quædam relatio veritatis, quæ probationem non facit; solùm possunt deservire pro adminiculis. In testibus enim de auditu alieno illud potest procedere: *fama crescit eundo, sed per mendacia.*

Sed quæritur. An medici possint judicare opus miraculosum, cùm ab aliis de morbo, & sanatione relationem accipiunt, non tamen ipsi observarunt, & ità de auditu alieno discurrunt?

22 Distinguitur. Vel sumus in morbis intrinsecis, quorum causa, & origo nota non sit videntibus ægrotum; vel in morbis extrinsecis, in quibus de origine, causa, & radice morbi extrinsecùs, & intuitivè per sẽsus clarè, & patentèr constat: In primò casu negatur, tametsi sanationes contingant in instanti, & videantur miraculosæ, quia intellectus nõ potest esse certus, quòd sint miracula. In secundo verò potest affirmari, quia testes possunt deponere, quòd infirmus laborabat tali infirmitate cùm talibus symptomatibus: quòd me-

medicamenta fuerunt inutilia, & postea, invocato aliquo servo Dei, vel applicatâ Reliquiâ, est absque medicamento humano, vel crysi naturæ statim perfectè sanatus, nulla etiàm debilitate remanente. Per quæ videtur posse medicum arbitrari de miraculo. Nàm sicut in absentia hujus conditionis morbos posset ad informationem testium remediis curare, ità potest de miraculo concludere. Etenim natura in instanti operari non potest, sed per alterationes procedit, quæ fiunt in tempore. Verùm cautum judicium esse debet proptèr periculum erroris ob imperitiam deponentium. Videatur Matta d. *par.* 4. *cap.*12. *num.* 26. Rosa *cit.n.*236.

23 Sed inquiritur. An ministerium, & instrumentum naturæ excludat essentiam miraculi?

Resp. Negativè. Si instrumentum non sit potens, sed potiùs improportionata causa ad effectum miraculosum producendum: quidquid dixerit Matta *d. par. cap.*9. *num.* 2. Id enim videtur expressum in Bulla Canonizationis S. Francisci de Paula, ut in *const. Excelsus la* 28. Leonis X. *Bullar. tom.* 1. In qua ut miraculosæ fuerunt judicatæ quædam sanationes, licèt fuerint simplicia instrumenta adhibita, ut ibi §. 17. 20. & 23. Laur. *art.* 21. *num.*893.

Nec minùs rationi miraculi videtur officere effectus, qui ad sanationem sequitur, ut si ægrotus in actu sanationis sudet, sputet &c. quia hæc verissimè censeri debent effectus potiùs miraculi, & non remedium: maximè, si in miraculis tertii generis juxtà dicta nulla remaneat in patiente lassitudo, & membrorum debilitas.

24 Sed quid, si testes deponerent in actu sanationis fuisse plures Sanctos invocatos; cui miraculum tribuendum?

Resp. Sunt in casu attendenda, finis operis, complementum, & devotio patientis, vel Parentum ejusdem. Est indubitatum accessum ad Capellam, vel Sepulchrum, aut applicationem Reliquiæ unius servi Dei præ alio specificare intentionem, eamque ad unum potiùs, quàm ad alium dirigere; Atque ità operantur, quòd miraculum à Deo factum, sit ad intercessionem illius, erga quem major est fervor devotionis, ut dixit Lauræa *cit. art.*25. §. 1. *num.* 1063.

25 Quæritur. De quibus constare debet, cùm agitur de Canonizandis viris in Martyrio mortuis?

Resp. Debet plenè per testes de visu constare de Martyrio, etiamsi Martyrium fuerit notorium, ut probat Matta *par.* 4. *cap.*21.*n.*6. & Rosa *cit. num.*260.

26 Item, omninò constare debet de causa Martyrii, nimirùm, quòd mors ab extrinseco violentèr illata fuerit, & cùm alacritate ob Fidem Catholicam, & veritatem Christianam patientèr suscepta. Martyr enim per Augustinum *ad c.* 39. in Job dicitur, *intrepidus, & alacer testis Fidei*; & Martyriū est *opus externū, per quod patiens est testis Fidei, & Christianæ veritatis*. Quod quidem Martyrium ex parte mortem inferentis est delictum peccaminosum, & punibile; ex parte verò patientis est actus perfectissimæ charitatis, juxtà illud Joan. 15. *Majorem hac charitatem nemo habet, ut animam suam, ponat quis pro amicis suis*. Quarè in Martyrio commendatur Charitas, quia ejus motivum est dilectio, cùm proptèr amorem Dei super omnia, etiam supra nostram vitam, mors eligatur. Finis verò est Fides, quia proptèr Fidei veritatem mors suscipitur. Spes etiam in eo elucet, quia proptèr retributionē ęternam, etiam propria vita negligitur; est opus fortitudinis, quia proptèr bonum virtutis voluntariè mors sustinetur: *Martyres enìm non repugnando, sed moriendo vicerunt*, August. *lib.* 22. *de Civit. Dei cap.* 9.

27 Duplex autem est causa Martyrii: una extrinseca, & finalis, & hæc est Confessio Fidei Catholicę; & alia intrinseca, & meritoria, & hæc est Charitas perfectissima, à qua imperatur. Constito autem de utraque causâ, non est opus probare Virtutes, quia jàm constat de perfectissima Charitate, quæ est cœterarum Virtutum forma, & perfectio; indequè aliæ Virtutes vidētur probatæ, ut ex Rosa *num.*261. Et Matta *par.*2.*cap.*14.*num.*22. dixit Virtutes omnes in Sanctis fuisse, licèt quoad actum in omnibus non resplenduerint, aliquosque laudari præ aliis proptèr excellentem promptitudinem ad actū potiùs unius Virtutis, quàm alterius; ità Martyres specialitèr proptèr Martyrium laudantur. Sic Virgines, quas Ecclesia colit, omnibus, & singulis Virtutibus dixit fuisse prædītas, aliàs non colerentur: cùm castitas sine bonis operibus magna non sit, ut loquitur D. Gregorius

rius

rius *Homil.* 13. *in Evangel. Luc.*

28 Est tanta prærogativa Martyrii, ut ex opere operato omnia peccata, etiam originale remittat, & pœnam eis debitam deleat, *c. Baptismi vicem, cap. Cathecumenum de consecr. dist.* 4. Et dixit Augustinus *de anim. & ejus orig. lib.* 1. *c.* 9. *& lib.* 2. *c.* 12. Verũ in adultis requiritur voluntas, & intentio patiẽdi, ne passio remaneat indeterminata, sed ad finem supernaturalem ordinetur; formalisque de peccatis personalibus dolor, si ad ea advertatur.

Cùm verò causa, & non pœna veros Martyres faciat, ex eodem *Serm.* 285. *de Sanct. in Natal. Cast., & Æmil.* Et *Deus non nostris cruciatibus, sed nostra justitia delectatur*, ut ibid. Sanctus Doctor sequitur iis non prodesse, qui non ex motivo charitatis illud eligunt, quia à charitate Martyrium robur accipit, *ut in psalm.* 47. ipse loquitur. *Et si charitas deest, nil passio prodest*, *lib.* 4. *de Baptis. contra Donatistas cap.* 17. Et facit illud Pauli I. *ad Corinth.* 13. *Si tradidero corpus meum, ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*.

Nec iis prodest, qui sunt extrà Ecclesiam Catholicam, ut idem S. Doctor. *serm. ad Cæsareensis Ecclesiæ plebem*; extrà quàm non est salus, ad *text. in cap. Unam Sanctam de majorit., & obed. intèr com.*

29 Dices. Hæretici sæpè Martyrium subeunt proptèr Fidem Christi.

Resp. Hæreticos non pro Fide Christi mortem subire, sed ex abundantia sui sensus, & pertinacia ad suos errores, ad *text.* Augustini *serm.* 328. *in Natal. Martyr.* ibi: *omnes Hæretici, etiam pro falsitate patiuntur, non pro veritate, quia mentiuntur contrà ipsum Christum*. Nec ipsi credunt Fide supernaturali, cùm ad ita credẽdum, necesse sit credere proptèr revelationem Dei ab Ecclesia infallibilitèr propositã; propositionem autẽ Ecclesiæ Hæretici non recipiũt, aliàs adęquatè susciperent, & crederent omnia, quæ Ecclesia proponit esse à Deo revelata, quod non agunt; ideò solũ Fide naturali credũt; & mentiuntur Christo, quia non credunt quidquid ipse revelavit, & credendum ab Ecclesia proponitur. Consequentèr nec charitate in Deum ad patiendum moventur, quia charitas supernaturalis Fidem supernaturalem prerequirit, qua objectum proponatur. *Fides enim est radix, & fundamentum justificationis.* Trident. *sess.* 6. *cap.* 8. *de justific.* Augustinus *Epist.* 194. *ad* Sixtum *cap.* 2. dixit *à Fide omnem justitiam initium sumere*.

30 An etiam, probato plenè Martyrio, debeat omninò constare de Miraculis?

Affirmatur. Non quòd Miracula sint necessaria ad essentiam Martyrii, sed, vel, ut per ea signa sensibilia Deus Ecclesiam certificet, quòd opus Martyrii fuit excellentissimæ charitatis, non ob alium finem, quàm charitatis supernaturalis assumptum; vel etiàm, ut eisdem Ecclesia cognoscat Deum velle, quòd Martyres ab Ecclesia publico cultu honorentur. Vide Matta *par.* 4. *cap.* 7. *nu.* 12. Petra *tom.* 2. *ad constitut. Alexander. III*, *num.* 15.

31 Non quævis incorruptibilitas corporis Defuncti præbet judicium Sanctitatis, ut pluribus probat Matta *par.* 3. *cap.* 14. Quia etiàm naturalitèr corporum integritas, & incorruptibilitas contingere potest. Sed tunc solùm, cùm, probata excellentia vitæ, corpus incorruptum invenitur: maximè si sit molle, flexibile, & incorruptum, non modò secundùm solidiores, & siccíores partes, verùm etiam, quoad molliores, & humidiores, easque, quæ sunt ad putrefactionem magis aptæ.

32 Paritèr non quævis fragrantia, & odoris suavitas, quæ percipitur in aperitione Arcæ, Urnæ, vel Sepulchri, in quo sit corpus Servi Dei, est Sanctitatis argumentum, de quo Matta *d. par. cap.* 15. *num.* 7. sed tunc solùm supernaturalis est judicanda (repræsentans effectum gratiæ qua sicut bono odore plenus fuit,) cùm jàm fuit plenè probata morum integritas, & Sanctitas vitæ; nec miraculo adscribitur, nisi priùs probetur negativè, hoc est, quòd non potuerit provenire ex aliqua causa naturali in Arca, vel Capella secretò reposita; super quo adhibenda est diligentia etiam exacta: Tunc certè odor miraculosus, & supernaturalis censendus erit; præsertìm, si ex Peritorum, & percipientium testimonio talis conditionis fuerit, ut excesserit quemcumque odorem naturalem, & nulli sit similis; fueritque, non modò naribus suavis, sed etiam manus, vel vestes ità affecerit, ut per plures horas, vel dies permanserit: & concludentiùs si, eo per-

percepto, aliquis fuerit illicò sanitati restitutus.

33 De numero Miraculorum sufficienti ad Beatificationem, & Canonizationem scripsit Matta *par.4. cap.7.num.9. & sequen.* & ibi testatur de praxi, quòd duo ad Beatificationem sint satis; & alia duo de necessitate requirantur ad docendum continuationem miraculorum post indultam Beato venerationem. De quibus plenissimè constare debet, esse suprà vires naturæ, saltèm quoad modum.

34 Tandem, cùm Decretis generalibus Urbani VIII. §. *Præterea apud* Mattam *cit.* hæc sint: *Illud etiam diligentissimè indagandum est, an ille, vel illa, pro cujus Canonizatione instatur, scripserit aliquos libros, tractatus, opuscula, meditationes, vel quid simile; nàm si scripsisse constiterit, non priùs est ad aliquem actum inquisitionis deveniendum, quàm tales libri diligentèr in* Sacra Congregatione *examinentur, utrùm contineant errores contrà Fidem, vel bonos mores, vel Doctrinam aliquam novam, & peregrinam, atque à communi sensu Ecclesiæ, & consuetudine alienam:* oritur difficultas, quando sit verificabile illud: si scripsisse constiterit?

Resp. Quando habetur concludens, & plena probatio, non autem præsumptiva. Non enim potest dici verè constare de eo, quod solùm ex conjecturis, & præsumptionibus constat, *ad text. in C. Lucius ff. de cond. & demonst.* apud Sperellum *dec.101.n.25.* Apud quẽ Farinac. *cons.76.* firmavit probationẽ per præsumptionem, & conjecturas non esse veram probationem, proùt de clausula *constitò* requirere veras, & concludentes probationes, affirmat Rosa *par.2.cap.4. num.6.* citatis, Barbosa, & Rota.

Sed adhuc est dubium, quando dici debeat plenè, & concludentèr constare?

Resp. Cùm talia producuntur, ut prudens dubium tollatur, animusque Judicis moveri possit ad prudentèr pronunciandũ *scripsisse*, quod pluribus potest præstari.

I. Si Manuscripta fuerint conservata in Archivio habente requisita necessaria ad conciliandam Fidem scripturis, in eo asservatis, ex dictis *cap.28. num.30.*

II. Si in Codice habeatur subscriptio Notarii, & reddentis testimonium, vel quòd Auctor propria manu scripserit, aut Amanuensi dictaverit:

III. Si per collationem à Peritis factam ad aliàs Litteras, à Servo Dei ad aliquem missas, & adhuc existentes, idẽtitas characteris dubia non sit, vel stylus dictaturæ concordet.

35 IV. Si Scriptores contemporanei cùm Servo Dei referant opuscula ab eodem esse edita. Etenim, cùm simus in antiquis, plurimùm ad probationem conducunt Veterum Historiæ, & rerum gestarũ Chronicæ; & hęc documenta fidem humanam facere dixit Gonzalez *in 2.tit. 19. cap. 13. num. 4. de probat.* Ad quæ recurrimus pro habenda rerum veterum notitia, eisque adjuvamur ex sententia Augustini *lib. 2. cap. 28. de doctr. Christ.* ibi: *Quidquid de ordine temporum transactorum indicat ea, quæ appellatur Historia, plurimùm nos adjuvat ad Sanctos libros intelligendos.* Et infrà: *Historia facta narrat fidelitèr, atque utilitèr.*

36 Quid autem opus sit ad judicandũ, quòd aliquis Historicus non sit fide dignus? Habetur ex Juvenin *tom. 1. instit. Theolog. dissert. 4. quæst. 8.* Et primò videndum. An sit coetaneus rei, quàm enarrat: non enim fidem meretur, si multis post annis eam evulgat. Quo etiàm titulo rejici debet narratio de Joanna Papissa, quàm Marianus Scotus ducentis, & ampliùs annis, postquàm contigisse fabulatur, evulgavit apud Spondan *Epit. ad ann.853. num.5.*

Secundò. An ejus fides sit suspecta, ex quo sæpè in factorum relatione deceptus reperiatur, vel falsa narrasse.

Tertiò. An ipsius interfit facta sic extitisse, quemadmodum ab eo referuntur. Proptèr quòd fides Eusebii Cęsariensis in rebus, quæ ad Arianos spectant, dubia est: dum Arianismo, & ipse tactus creditur. Spondanus ad an.340.*num.12.*

Quartò. Si in narratione facti graves, & probati Historici contradicant. Lege etiàm Augustinum relatum, *in cap. Ego solis 9. dist.* Et memoriæ retineas regulam: *multa juncta juvant, quæ singula non prosunt.*

37 Constito autem Opuscula, & Codices fuisse à Servo Dei elucubratos, procedendum est ad examen Doctrinæ. At ubi dubium aliquod occurit, benigna interpretatio de Viris, aliàs doctissimis, & in unitate Ecclesiæ, ac fama Sanctitatis defunctis, est facienda, sęcundùm mo-

monitum D. Thomæ 2. 2. *quæst.* 60. *art.* 4. *in corp.* ibi: *Ubi non apparent manifesta indicia de malitia alicujus, debemus eum, ut bonum habere, in meliorem partem interpretando, quod dubium est*. Id enim solitum est prudentiæ, & pietatis Catholicæ, ut dixit Juvenin ubi supra *quæst.* 7. *cap.* 2.

38 Verùm, Auctor à quavis suspicione erroris in Fide, censura, & macula præservatur à protestatione libro adjecta, qua se ipsum, & scripta Sanctæ Romanæ Ecclesiæ judicio, & auctoritati submittit. Qua probatur ejus intentionis non fuisse (quando etiam fortè aliquid per errorem scripserit) pertinaciâ defendere, *ad text. in cap. Damnamus de Summa Trinitate cap. Hæc est Fides* 24. *quæst.* 1. *cap. Dixit Apostolus dicto cap.* 93. & docuit Augustinus *Epistola* 43. *ad Glorium, & Eleusium cap.* 1. ibi. *sed qui sententiam suam, quamvis falsam, atque periculosam nulla pertinaci animositate defendunt; & præsertìm, quam non audaciâ præsumptionis suæ pepererunt; sed à seductis, atque in errorem lapsis Parentibus acceperunt; quærunt autem cauta solicitudine veritatem, corrigi parati, cùm invenerint: nequaquàm sunt inter hæreticos reputandi.*

Cœterùm protestatio excusat solùm in obscuris, & adhuc non definitis per Ecclesiam, non verò in manifestis, & quæ jàm definita reperiuntur: præsertim, si liber, & protestatio opus sit viri docti, cùm de eo præsumptio sit, quòd definitionem Ecclesiæ non ignoret. Sousa *Aphorism. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 5. Tunc enim protestatio esset contraria facto.

CAPUT XLVIII.

Officialis quoad Sepulturas.

SUMMARIUM.

1 *Regulares habent jus Sepulturæ in propriis Ecclesiis.*
2 *An Regulares possint dicto juri renunciare. Distinguas de Conventu construendo, vel constructo.*
3 *Transactio non semper obligat successores.*
4 *In Ecclesiis Monialium nequeunt sepeliri corpora defunctorum; ubi de licentia Sac. Congr. quantùm ad Ecclesias exteriores.*
5 *Sepulturæ non possunt supra Altare, nec sub Altaris prædella esse.*
6 *Corpora defunctorum ponenda sunt subtus terram.*
7 *Est prærogativa solius Romani Pontificis, quod in locis supra terram sepeliatur.*
8 *Parochi non possunt plus petere ob sepulturas, electas apud Regulares, quàm exigerent, si corpora defunctorum sepelirentur in Parochiali.*
9 *De loco, quo sunt sepeliendi Eminentissimi Cardinales.*
10 *Cardinales sunt Successores Apostolorum.*
11 *Agitur de loco Sepulturæ Episcopi, & Beneficiatorum.*
12 *Et de Sepultura Peregrinorum, & Exterorum.*
13 *Et de illa habentis domum in Civitate, & in rure.*
14 *Hospites decedentes in Monasteriis Regularium, quò sepeliantur?*
15 *Oblati, habentes requisita, sepeliuntur in Ecclesiis Regularium.*
16 *Regularis decedens extra Conventum non semper sepelitur in Monasterio.*
17 *An Dominicanus hospes ad Minores, apud istos sepeliri debeat?*
18 *Expensæ in funere faciendæ sunt à Conventu Religiosi defuncti.*
19 *Religiosus expulsus sepelitur in Parochia, si alibi sepulturam non elegerit.*
20 *Confratres Confraternitatum existentium in Ecclesiis Regularium sepeliuntur in Parochia, si inelecta sepultura decedant.*
21 *Etiamsi in illis adesset Sepultura pro Confratribus.*
22 *Filii impuberes non possunt Sepulturam eligere; & de eorum Sepultura.*
23 *Quodnàm dicatur Sepulchrum majorum.*
24 *Pater eligere potest filiis impuberibus sepulturam.*
25 *Et etiam Mater, ubi est consuetudo.*
26 *Uxor sepelitur in sepulchro Mariti; vide limitationes.*
27 *An valeat electio sepulturæ facta à Commissario.*
28 *Pœnæ contra Clericos, & Regulares inducentes voto &c. ad eligendam Sepulturam in propriis Ecclesiis.*
29 *Incurritur excommunicatio Papæ reservata.*
30 *Pluribus probatur electio Sepulturæ.*
31 *Responsa S. C. C. ad dubia excitata supèr ele-*

electione Sepultura.
32 *Agitur de Sepultura Cordigerorum Sancti Francisci.*

1 QUamvis olim non possent Regulares in suis Ecclesiis Seculares sepelire, nisi de licentia Parochi, ut ex D. Greg. notavit Gonzalez in 3. *Decretal. tit.* 28. *cap.* 3. *num.* 4. *de sepult.* Tamen posteà à Sede Apostolica obtinuerũt privilegia, quibus eis fuit absolutè concessum jus Sepulturæ, vel privilegium sepeliendi in suis Ecclesiis corpora eorum, qui in eis Sepulturam elegissent. Textus expressus in *Clement. Dudum* §. *Verum ne Parochiales de sepult:* quoad Ecclesias Frat. de Ord. Prædicat. & Minor. & generalitèr pro omnibus Regularibus præsupponitur à Leone X. Const. *Dum intra* 22. *Bull. tom.* 2. In qua §. 10. conceditur non degentibus in Claustris posse sepeliri cum ipsorum habitu in eorumdem Ecclesiis. Si tamen aliqua Ecclesia jus sepeliendi non habeat, ut sunt Ecclesiæ Monialium, & Capuccinorum, & in ea quis eligat sepulturam, corpus est sepeliendum in Parochia, quæ de jure habet jus sepeliendi, ut tradit Monacell. *form. part.* 2. *tit.* 13. *form.* 1. *num.* 90.

2 At petitur. An possint Regulares dicto juri sepeliendi renunciare?

Resp. Distinguendum est: vel agitur de Ecclesia Regulari Conventus jam erecti: & est certum, quòd nec Generalis possit, sed est necessarium Beneplacitum Apostolicum, & solemnitas copulativè requisita in alienatione, etiam jurium Ecclesiæ. Quoniam textus in cap. *Ambitiosa de reb. Eccles. non alienan. inter com.* procedit verbis amplissimis, & comprehendentibus, etiam jura. Nàm utitur verbo *rerum*, quo vocabulo intelliguntur etiam jura, & actiones, *leg. rei appellat.* 23. *ff. de verb. signif.* Maximè, stante dictione universali *omniũ*, quę est universalissima, per Barbos. *dict.* 241. & nihil excludit.

Et cùm dicitur ex *cap. Antigonus de pact.* quòd pacto potest privilegio derogari; verùm est, si concurrat causa, & solemnitas ab jure requisita; & maximè hæc sunt necessaria, ubi agitur de jure quæsito, prout in casu, in quo in fundatione Ecclesia acquisivit jus sepulturæ, & populus liberam facultatem ibi sepulturam eligendi.

Vel dubium procedit de Ecclesia, & Conventu fundando; & tunc, si in limine fundationis præcesserit concordia cum Parocho de non recipiendis ad sepulturam illius Parochianos, vel; nisi de ejus expressa licentia, est omninò servanda, ad text. *in d. cap. Antigonus, & ibi glos. in verb. pacta*, ubi dixit, pacta legitima, quæ neque dolo, neque adversus leges, neque aliqua fraude facta sunt, esse custodienda. Maximè, quia hic agitur de jure quærendo, & proindè non habet locum, tex. *in d. cap. Ambitiosæ*, cùm dici non possit, quod alienetur jus Ecclesiæ; & sicut Parochus debet audiri, & propter præjudicium sibi inferendum potest erectionem novi Conventus impedire, ità potest concordiâ, & pacto hujusmodi præjudicio antè erectionem providere, ut sæpiùs tenuit Rota apud Petram *tom.* 2. *Comment ad Constit. Apost. Const.* 3. *Cœlestini III. sect.* 5. *num.* 23. Et similia pacta videntur transire sub approbatione Sedis Apostolicæ, quæ facultatem non facit erigendi Conventus de novo, nisi audito Ordinario, & constet de partium consensu.

Major difficultas est. *An, orta lite post constructionem Conventus inter Regulares, & Parochum super jure sepeliendi, & funeralibus, sustineatur concordia facta per viam transactionis, vel compensationis?*

Videtur sustineri: maximè, si facta sit ad vitanda scandala, & tollendas dissentiones; at necesse est Decretum Episcopi, causâ cognitâ, Petra *cit. tom.* 1. *Constit.* 1. *Paschalis II. sect.* 2.

Sed hic videtur ponderandum, quòd d. Paulina *Ambitiosa*, annullat omne pactum alienationis: transactio autem species alienationis dicitur, per Fagnan. in 1. *ad cap. contingit de arbitr. num.* 32. De cujus substantia est, ut aliquid utrinque detur, aut remittatur; nec tenet, nisi fiat super re dubia, & lite incerta, apud eundem *ibid. ad cap. Veniens de transactionib. num.* 13. & 16. Ideò ad validitatem videtur necessarium Beneplacitum Apostolicum; præsertim, ut obliget Successores, ad text. *in d. cap. Veniens*, sine quo præsumitur Transigentes voluisse personalitèr transigere, & alios non ligare. Et sicut Parocho successori est liberum adversùs transactionem absque Beneplacito Apostolico celebratam insurgere, & contradicere; ità possunt Regulares, ut æqualitas hinc inde ser-

6 Quarè sepulturæ sunt construendæ infrà terram, & ità, ut remaneant planæ, & solo æquatæ, cadaverumque conditoria collocari debent in tumulis profundis, quorum operimenta æqualia sint cum plano Ecclesiæ, ex Constit. *B. Pii V.* incip. *Cùm primum la 5. Bullar. tom.2.*

7 Est enim prærogativa Romanorum Pontificum dumtaxat, quòd eorum corpora sepeliantur in conditoriis elevatis supra terram, & in parietibus affixis. Verùm permittuntur construtiones sepulchrorum cum inscriptionibus modestis, & accomodatis loco Ecclesiæ.

8 An autem *Parochus possit plus exigere ab haredibus defunctorum, qui sepeliuntur in Ecclesiis Regularium, quàm acciperet, si in Parochiali sepeliretur?* De hac re dixi *cap.20.* ubi videas. Et hic observa quod Clem. VIII. Const. *Expositum la 96. Bullar. tom.3.* id sub pœna excommunicationis Pontifici reservata prohibuit Parochis Indiarum Occidentalium. Quòd subindè resolvit Paulus V. Const. *Expositum la 32. ibid.* cum extentione, & inhibitione ad Parochos Indiarũ Orientalium, quibus injungitur observantia Trid. *sess. 25. c. 13. de ref.* juxtà expositionem factam à B. Pio V. Constit. *Et si mendicantium la 41. §. Quartam partem tom. 2.* & infrà idem Paulus Constit. 47. Quòd generalitèr posteà Urbanus VIII. Constit. *Cùm licet la 244. Bullar. tom.5.* omnibus Parochis inhibuit, ibi: *Ordinariis locorum committimus, ut provideant omninò, ne diutiùs hujusmodi abusus tolerentur; & decernant, nè Parochi plus percipere possint in sepulturis, quæ fiunt in Ecclesiis Regularium, quàm in eis, quæ fiunt in propriis, seù aliorum Clericorum.* Hac enim prætentione impeditur libertas electionis sepulturæ in Ecclesiis Regularium, cum avertantur Fideles à sepulturæ electione proptèr duplicatas, vel majores expensas.

9 Quæritur. Quo loco sunt sepeliendi EE. DD. Cardinales?

Resp. In Ecclesia, in qua eligunt sepulturam, vel in qua habent sepulchrum Majorum. Quòd si, nec illam eligant, nec habeant aliam, & moriantur extra Urbem, sepeliri debent in Ecclesia majori loci, per quem transeunt, quia hæc ratione Dignitatis supponitur eorum Parochia, & attenta Dignitate præsumitur de ipsorum voluntate. Et procedit, nisi in vita specialitèr recognoverint aliquam Parochiam, proùt dixit D. Petra d. *tom.2. Const.2. Honorii III. num.34.* Et tunc debetur quarta funeralis Parochiali ratione administrationis Sacramentorum; proùt debetur, si quis decedat sine electione sepulturæ, & sepeliatur in sepulchro majorum, vel in Cathedrali, *ibid. num.35.* Et Antonell. *de Reg. Eccles. lib.1. cap.12. §.1. num.30.* & dixi *cap.42.*

Si verò decedant in Urbe, nec elegerint sepulturam, nec alicubi sit sepulchrum majorum, tunc sepeliri debent non in Parochia, sed in Ecclesiis proprii Tituli, ut, articulo examinato, firmavit Rota in *Romana juris tumulandi 20. Febr.1702. & 5. Martii 1703. coram Priolo* in causa sepulturæ corporis bon. mem. Obitii Card. Pallavicini, qui in Urbe ab intestato decessit anno 1700. in Parochia S. Andreæ de Fractis: &, cùm tunc impedita esset Ecclesia Parochialis, functiones exequiarum peractæ fuerunt in titulari S. Martini ad Montes, & in hac corpus sepultum; Pro quo posteà institit Parochia, contra quem Titulus prævaluit; & DD. dixerunt corpora Cardinalium in Urbe decedentium, quando alibi non habent; vel non eligunt sepulturam, deferenda, & sepelienda esse in Ecclesiis Titularibus.

Sub quo tẽpore de anno 1702. in Parochia S. Marcelli evenit mors Cardinalis Radolovich, titularis S. Bartholomæi in Insula, qui suum corpus reliquit esse tradendum sepulturæ in Ecclesia, proùt *de jure.* Proptèr quod, me Guardiano, Parochia, & Titulus, certarunt: interim fuit depositum in Parochia, à qua postea sub anno 1703. editis dictis decisionibus, & me instante, redditum fuit Ecclesiæ Titulari, & in ejus solo tumulatum.

In quo favore Tituli fuit ponderatum, Cardinales in propriis Titulis habere mansionem, & locum proprium ad text. *in Const. Religiosa la 55. Sixti V. Bullar. tom.2.* qui Titulos Cardinalium divisit. In quibus exercent jurisdictionem, quasi Episcopalem, debentque Ecclesias regere, & gubernare, & circa Cultum Divinum visitare. Undè quoad jurisdictionalia habentur loco Episcoporum, per Fagnan. *in 1. ad cap. His quæ num.26. de majorit. & obed.* Pignaell. *tom. 10. consult.117. num. 19.* Et utuntur Episcoporum insigniis; elevant Baldachinum, incedunt Rocchetto discooperto, admittunt

Clerum ad manus osculum, solemnitèr populo benedicunt, ut tenuit Rota, ubi suprà *decis.* 2. §. *An autem*. Quare sicut Episcopi, Canonici, Parochi, & Beneficiati, licèt decedant extrà limites suæ Ecclesiæ, sunt ad eam deferendi, quia sunt in ea intitulati, & respectivè conjuncti, ità corpora Cardinalium in eo casu sunt ad Ecclesias Tituli deferenda, quia in eis habent Titulum, qui per ejus obitum vacat, per Fagnan. ad d. cap. *num.* 27. & sunt magis conjuncti cum sua Ecclesia, quàm Canonici, & Beneficiati; cùm Cardinalibus sint Ecclesiæ commissæ tàm in spiritualibus, quàm temporalibus, ut ex tex. *d. Constit. Sixti*. Et, ut in eis residere dicantur, sufficit, quòd sint Romæ, ubi degit Papa cujus Consiliarii, & Collaterales sunt, eorumque consiliis ipse juvatur in regimine Ecclesiæ, ut in d. Sixtina, & dixit Annato *apparat. ad Theol. posit. lib.* 3. *art.* 2. Et indè patet; quòd Cardinalis ratione sui Tituli eximitur à jure sepulturæ, quod habet Parochia: & quatenùs Titulum non haberet, & non electâ sepultura, decederet, deberet sepeliri in Ecclesia S. Joannis Lateranensis, quæ succedit in defectum Tituli ad exclusionem Parochiæ: siquidem Cardinales ratione Dignitatis eximuntur à vinculo legis universalis, quæ assistit Parochiæ. Vide Petram, & apud eum plures *n.* 31. Et Pitonium *to.* 2. *Eccles. discept. post discept.* 51.

Est enim tanta praeminentia, & Dignitas DD. Cardinalium, ut alios quoscumque antecellant Ecclesiæ Prælatos. Eos Eugenius IV. Constit. *Non mediocri la* 15. *Bullar. tom.* 1. appellat partes corporis Pontificum. A Sixto V. Const. *Postquam la* 50. *Bullar. tom.* 2. dicuntur veri Cardines, *& clarissima lumina Ecclesiæ: Consiliarii, et Coadjutores, assistẽtes Papæ, quasi oculi, & aures, ac nobilissima Sacri Capitis partes &c. representantes personas SS. Apostolorum, dum Christo humanæ salutis mysterium operanti ministrarent*.

11 Episcopi, Archiepiscopi, & Patriarchæ in eorum Ecclesiis Catedralibus sepeliuntur proptèr spirituale conjugium cum ipsis; nisi in alia sepulturam elegerint, vel habeant illam Majorum. Et quatenùs extrà Diœcesim decedant, si possunt commodè, deferri debent ad proprias Cathedrales, quę sunt ipsorum sponsæ; si verò non possint, debent tumulari in Cathedrali loci, vel Ecclesia Majori, quia de ea ratione Dignitatis eorum præsumitur voluntas, Petra *cit. num.* 36. Antonell. ubi suprà 28. & Sperellus *decis.* 87. *n.* 12.

Canonici, non electâ sepulturâ, sepeliri debent in Cathedrali, quando adsit pro illis sepulchrum, Sac. Cong. Concilii apud Pignatell. *to.* 5. *cons.* 5. *n.* 6. Quòd fuit renovatum in *Narnien.* 26. *Septembr.* 1699. Monacell. *form. part.* 1. *form.* 4. *num.* 17. *tit.* 2. Quod privilegium competit omnibus aliis Clericis, non attento sepulchro Majorum, Sac. Congr. Episc. in *Forosempronien.* 1. *Sept.* 1690. *apud eund.*

Verùm si Clerici Beneficia non habent, vel sint Capellani tantùm amovibiles, in Parochiis sepeliuntur, arg. ex cap. *Cùm quis de sepult. in* 6. Idem dicitur, si Dignitati, vel Beneficio resignaverint, Pignatell. *cit. num.* 32.

12 Quæritur. Quo loco sepeliantur Advenæ, Peregrini, & Exteri?

Distinguendum est inter Exteros in loco habentes habitationem, & peregrinos pertranseuntes, ut primi debeant sepeliri in Parochiali; in qua inhabitant, nisi sepulturam elegerint alibi? quia in dignoscenda Parochia, quantùm ad jus sepulturæ non attenditur domicilium, sed locus præsentis habitationis ad tempus considerabile, ut scripsit Sperellus *cit. n.* 11. ubi firmat, quòd Parochus infantis à Matre, vel Tutore ad aliam Parochiam translati; is sit, in cujus Parochia moratur. Secundi verò in Cathedrali, quæ est generalis Parochia totius Civitatis, & Diœcesis. Quòd Sperellus *ibid. n.* 14. comprobat resolutione Sac. Congr. Episc. Quæ 5. *Julii* 1592. rescripsit Episcopo Fulginaten. *Etiam circumscripta consuetudine, Advenas, & pertranseuntes in Cathedralibus, & reliquos in Parochia, intra cujus fines obierint, si per aliquod tempus habitaverunt, esse sepeliendos*: Verùm, si pertranseuntes Sacramenta à Parocho recepissent, in Parochia sepeliri deberent, quia jus sepulturę plurimùm dependet ab administratione Sacramentorum, ut communitèr apud Sperellum *nu.* 8. Quam limitationem recipiunt Doctores; juxtà quam procedit enunciata Sac. Cong. Declaratio. Cœterum si adesset consuetudo, tàm favore Cathedralis, quàm Parochi servari deberet; ut ipsi concordant DD. apud cit. Sperell. *num.* 14.

13 Sed quid de eo, *qui habet domum hyemalem in Civitate, & æstivam*

in

in rure, & sic æquali tempore modò in una, modò in altera moratur?

Resp. Tunc, cùm efficiatur utriusque Parochiæ Parochianus, in ea sepeliendus est, in qua decidit. Parificatur enim cum eo, qui in duobus locis æquè principale domicilium habet. Casus est prorsus diversus ab eo, de quo text. in cap. *Is, qui de sepult. in 6.* quia ibi est sermo de eo, qui habitat ruri non animo permanendi, sed recreationis causâ, vel ut ruralia exerceat, ad Urbem posteà reversurus; & propositus, est de eo, qui æquè principalitèr in rure, & in Civitate habitat.

14 Quæritur. Quonam loco sepeliri debeant advenæ, aliique, casu decedentes in Regularium Conventibus?

Resp. Inspecto jure communi, & particularibus resolutionibus Sac. Congr. dicitur debere sepeliri in Parochiali. Ità Sac. Congr. Conc. in *Ravennaten. 20. Januar.* 1674. censuit: *Spectare ad Parochos sepelire, & ad proprias Parochias deferre cadavera eorum, qui in Monasterio recepti, sepulturâ non electâ decesserint.* Et in *Ripana 3. Novembr. 1652. Non licere Regularibus, commoranti per aliquos dies in eorum Conventu, ibique defuncto, omnia Sacramenta ministrare, & in eorum Ecclesia dare sepulturam sine licentia Parochi, cui 4. funeralis debetur.* Et iterùm *die 3. Febr.* 1694. in sequenti casu declaravit: expugnato à Gallis præsidio de Roses, Didacus de Fonseca vulnus læthale accepit, proptèr quod Hospitii causâ coactus fuit se conferre ad Conventum S. Dominici Gerundæ, ubi Ecclesiasticis Sacramentis, Parocho irrequisito, refectus decessit, qua de re proposito dubio: *An dicto Militi Fonsecæ potuerant Religiosi, irrequisito Parocho, Sacramenta ministrare, & corpus deponere?* Respondit, *detur decretum in nullius 19. Septembr.* 1637. tenoris sequentis: *Quidam Miles occasione infirmitatis divertit in Monasterium Regularium, ibique ab eisdem Sacramentum Eucharistiæ pro Viatico, & Extrema-Unctione recepit, & exindè obiit, Parocho, intra cujus finem Monasterium existit, reluctante.* Quæritur: *An administratio hujusmodi Regularibus esset permissa?* Sac. Congr. Concilii respondit, *non esse permissam.* Unde dixit Antonellus ubi suprà *num. 22. infer. 3.* eos etiam, qui hospitii causâ recipiuntur in Conventu Regularium, ibique infirmantur, & moriuntur, in Parochiali Ecclesia sepeliendos esse. Quod ex eo excripsit Petra *cit. num. 47. & 49.*

Propterea, Viatores, & Peregrini in Monasteriis decedentes, uti laici æquè habentur, ac si in illis non adessent, nec illa accidentalis habitatio jus aliquod tribuit Monasterio, ut discurrit Passerinus *de stat. hom. tom. 2. quæst. 185. art. 4. num 229. & 230.* sicut, nec tribueret alteri Parochiæ. Nàm mutatio habitationis non solvit subjectionem à propria Parochia, quantùm ad sepulturam, nisi vel corpus ad primam non possit commodè transportari, vel habitatio fuerit talis, ut inducat jus in nova Parochia; ut, si in ista translatum sit domicilium, vel habitatio fuerit considerabilis. Eò vel maximè, quod Regularibus semper fuit prohibitum se ingerere in juribus Parochialibus; inter quæ annumeratur sepultura, ad quam in suis Ecclesiis nequeunt laicos admittere, nisi in eis sepulturam eligant, vel habeant illam Majorum.

15 Sepeliri debent in Ecclesia Regulari Oblati, quatenùs habeant requisita veræ oblationis, vitæ scilicet in Claustro sub obedientia Superioris cum mutatione habitus, & se ipsos, ac bona omnia Monasterio obtulerint. Nec ad hoc requiritur votum, sed sat est tradere personas, & sua bona, ac habitum mutare. Tunc enim intelliguntur se donasse vivos, & mortuos. De quo Antonellus ubi suprà *num. 24.* & Petra *num. 43. & ad Const. 3. Greg. IX. num. 33.*

Idem dicitur de iis, qui Monasterio inserviunt, & degunt intrà Claustra, & sunt continui commensales, juxtà ea, quæ dixi *cap. 6. num. 10.*

16 Quæritur; Quo loco sepeliri debeat Regularis decedens extra Conventum?

Resp. Casus videtur expressus in cap. *Religiosi de sepul. in 6.* ibi: *Religiosi, nisi à propriis Monasteriis, adeò forsitan sint remoti, quod ad ea, cùm moriuntur, commodè portari non possint, nequeunt* (cùm velle, vel nolle non habeant) *sibi eligere sepulturam, sed sunt apud sua Monasteria tumulandi.* Ex quo DD. concludunt, quòd, si Religiosus moriatur extrà Conventum, in loco tamen, ubi est Conventus, sepeliri debet in Ecclesia Conventus, qui ratione subjectionis Religiosorum Parochia dicitur. Et quidem sine licentia Parochi, qui nullam superioritatem ha-

habet in Religiosum. Quod in terminis fuit resolutum à Sac. Congr. Concilii 2. *Julii* 1620. *in responsione ad* 10. ut dixi cap. 7. *numer*. 24. *ad* 10. Ità tamen ut asportatio fiat de nocte sine Cruce, & Processione, ac modo privato; proùt in casu fuit hic Romæ observatum cum Religioso de isto Conventu Aracelitano defuncto in Hospitali invalidorum, dicto *de Pazzarelli*.

Nec obstat, quòd Rituale Romanum in *rubr. de exequiis* prohibeat, nè corpora defunctorum sine solitis ritibus deferantur, & Sac. Congr. Episcop. in *Cajetana* 28. *Januarii* 1650. dixerit, *non esse permittendum abusum sepeliendi defunctos privatim sine lumine, Cruce, & Parocho; Nec debere tolerari, quòd mortui in curru clauso ad Ecclesiam deferantur*, ut in *Mutinen*. 15. *Febr*. 1658. proùt refert Pignatell. *tom*. 4. *consult*. 199. *num*. 10. Nàm hæc procedũt regularitèr, non verò in casu extraordinario. In quo usus obtinuit, etiã in Urbe, ut in certis casibus corpora privatìm deferantur ad Ecclesiam, in qua facienda sunt funeralia. Quæ circumstantia concurrit, etiam in casu ad removendam admirationem à Populo.

Cœterùm, si cùm pompa, & processionalitèr corpus ad Conventum asportaretur, esset necessaria assistentia Parochi, si vellet interesse, quia consuetudo est, ut extrà Monasterium processionalitèr causâ exequiarum Regulares sine Parocho non procedant, ut apud *cit*. Petram *n*. 11. Servetur tamen consuetudo.

Neque itèm obstat, quòd ad Parochum spectet ministrare Religioso infirmo extrà Monasterium Viaticum, & Extremam-Unctionem; atq; ità debeat corpus sepelire. Nàm discrimen est manifestũ ex eo, quòd administratio Sacramentorũ respicit jurisdictionem localem in tali loco, in quo Regularis eam non habet, sed Parochus; Sepultura verò respicit Superioritatem respectu personæ, quæ exempta est à Parocho, & subjecta Superiori Regulari, etiam extrà Monasterium.

Dum tamen, stante incommoditate, non posset ad proprium Conventum trãsferri, textus ibidem permittit Regulari electionem Sepulturæ; vel est sepeliendus in Parochia, proùt ibidem Glos. notavit.

Sed petitur. Quando locus dicatur esse à Monasterio remotus, ut possit Regularis sibi Sepulturam eligere, vel sit in Parochia tumulandus?

Resp. Hoc relinquitur judicio prudentis viri, super quo deberet Ordinarius judicare. Nisi dicas cùm Bordon. *tom*. 2. *resolut*. 51. *num*. 161. apud Petram, *n*. 31. quòd in casu locus remotus ille dicitur, qui ità distat à Conventu, ut per unicum diem corpus deferri non possit.

17 Sed quid dicendum. *Si Dominicanus v. g. per transitum infirmetur in Monasterio Frat. Min. in quo decedit, & in loco, nec vicino, reperiatur Dominicanorum Conventus*?

Resp. Est sepeliendus in Parochia, quando sibi non elegerit Sepulturam in Ecclesia Minorum: apud quos est hospes, & non ejusdem Religionis, sicut sunt Fratres Reformati D. Francisci, qui eidem Ministro Generali subduntur.

18 At petitur. Cujus expensis debeant exequiæ fieri, quando Religiosus extrà Claustra defunctus, vel sepelitur in Parochia, vel eligit Sepulturam alibi?

Resp. Expensis Monasterii, cujus est Filius, vel in quo erat de familia: nàm eidem acquirit in vita: ergo ipsũ in morte debet onus sentire. Tùm quia tenetur ad ministranda Fratribus necessaria, intèr quæ est traditio Sepulturæ.

19 Sed quid dicendum de Religioso expulso, & ejecto à Religione?

Respond. Iste, tamquam à Religione derelictus, est sepeliendus in Parochia, si Sepulturam sibi non elegerit; ad quod habet facultatem. Nàm statim ac eum Religio expellit, videtur nolle ejus corpus cùm illis Religiosorum sociari, adeoq; facultatem relaxare eligendi Sepulturam in alio loco, ne Sepultura careat.

Expensæ verò in funerè faciendæ essent de ejus peculio; & quatenùs eo careret ex bonis parentum: & in casu paupertatis, gratis Parochus deberet tumulare, sicut corpora cujusvis pauperis, de quo Sac. Congregat. Episcop. in una Cassanen. 5. *Maii* 1617. Nicol. Flosc. *verb. Sepult. num*. 21.

20 Quæritur. Quo loco sepeliri debeant Confratres Confraternitatum existentium in Ecclesiis Regularium?

Resp. In Parochia, nisi alibi elegerint Sepulturam. Ipsi enim non gaudent privilegiis Regularium. Quod in terminis do-

declaravit Sac. Congregat. Conc. *proùt in const. Innocentii X. incip. Ex injuncto la 9. Bullar. tom. 4. §. 6.* ibi. *An liceat Regularibus sepelire in suis Ecclesiis Confratres Laicos, qui Sepulturam non elegerunt.* Respodit, *Confratres Laicos, si non pracedat eorum electio Sepultura, sepeliendos esse in eorum propria Parochiali Ecclesia.*

21 Sed quid, si adesset Sepultura pro Confratribus?

Resp. Nec tunc possent apud Regulares sepeliri, nisi Sepulturam elegerint, juxtà resoluta à Sac. Congregat. Conc. *in responsione ad 7. ut infrà num. 31.* ad 7.

Cœterum quantùm ad Sepulturam Cordigerorum utriusque sexus S. Congregat. Episcop. *in una Senegallien. 22. Novembr.* 1580. Sic observare mandavit. *Quòd ubi adest Sepultura communis pro Cordigeris in Ecclesia Fratrum Minorum, ubi est erecta Confraternitas, sepeliantur in ea; ubi verò non est talis Sepultura, moderentur, sicut cœteri Sæculares, & sepeliantur in Parochiali Ecclesia, si non sibi elegerint aliundè Sepulturam.* Lantus. Theat. *Regul. v. Confraternitas num.* 12.

22 Quæritur. An Pater possit eligere Sepulturam Filio impuberi, qui scilicèt, non compleverit ætatis annum 14. necessarium in viris, ut puberes esse dicantur; sicut in Fœminis exigitur annus 12. per Glos. *ad cap. Licèt de Sepultur. in 6. verb. pubertatis.*

Tamquàm certùm habetur Filios impuberes propter consilii imbecillitatem, & quia habent sensus sopitos, non posse sibi eligere Sepulturam, ut scribentes concordant. Sperellus *decis.* 89. *num.* 2. Ventriglia *praxis tom. 1. annot. 5. 2. §. Cui num. 11.* Petra *cit. ad const. 2. Honor. III. sect. unic. num. 3.* Proindè, si decedant, sepeliendi sunt in Parochia, vel in alia Ecclesia, in qua sit Sepulchrum Majorum. Quod quidem præfertur Parochiæ juxtà Doctrinam Sperelli *decis.* 88. *nu.* 4. A quo in fine decisionis refertur Sacram Congregat. Episcop. *in una Asculana* 21. *Octobr.* 1616. *resoluisse Cadaver cujusdam puella restituendum esse Fratribus Conventualibus Sancti Francisci, in quorum Ecclesia Majorum Sepulchrum existebat.* Et S. R. Cong. in una *Ariminen.* 26. *Novembr.* 1629. puerum in Majorum Sepulchro esse sepeliendum.

23 Dicitur Sepulchrum Majorum, hoc est, in quo Pater, & Avus sepulti sunt; quòd, si in diversis sepulti sint, attendendum est Sepulchrum Patris; modò Pater non casù, vel ex accidenti ibi fuerit positus, ut ibidem Ventriglia *num.* 24. & Sperell. *num.* 9. nec fuerit sepultus in Sepulchro extraneo, quia tunc sepeliri debet in illo Avi.

Sicut, si in eadem Ecclesia sit sepulchrum gentilitium, seù familiare, & hæreditarium, attendendum est primùm, & postea secundum: cùm & istud dicatur aliquo modò Majorum, ex observatis à Petra *num.* 25.

Prædicta autem regula, quòd decedens sine electione Sepulturæ sepeliendus sit in sepulchro Majorum, non procedit è conversò, adeout si moriatur Pater, vel Avus debeat sepeliri in sepulchro Filii, vel Nepotis; quia ascendentes non sequuntur sepulchrum descendentium, nec transversales Sepulchrum transversalium, nisi sine hæredes, & sepultura hæreditaria, nec sit ibi facta electio, per *cit.* Ventrigl.

Quòd Sepultura Majorum sit familiaris, vel hæreditaria probatur inscriptionibus, quæ in illa juxtà praxim communitèr receptam apponi solent.

In casu verò, quo non esset Sepulchrum Majorum de ascendentibus paternis, videtur illud de maternis dari in subsidium, per Petram *num.* 25.

24 Modò ad quæsitum, videtur affirmandum (considerando tamen quòd, si Filius impubes non decedat tempore impubertatis, sed ex infirmitate convalescens fiat pubes, non potest ampliùs sepeliri in Sepultura à Patre ipsi electa, nisi ipse factus pubes ratum id habeat.) juxtà Decretum Sac. Congregat. Regular. *sub* 20. *Januar.* 1640. apud Peyrin. *de privileg. Regul. in fin. tit. Decret. novis.* Sac. Congregat. Et 5. *Julii* 1675. *in una* Vercellen. *decrevit licere Parentibus in quacumque Ecclesia voluerit, etiam Regularium, eorum Filiis minoribus, qui ad annos pubertatis nondum pervenerint, eligere Sepulturam, nec à Parochis locorum impediri posse, aut debere; præsertìm verò, si in dictis Ecclesiis sepeliri consueverint, vel in eis habeant sepulchrum Majorum.*

25 Verùm, id non est adeò absolutè resolvendum, ut dixit Sperellus *d. decis.* 89.

89. *num.*3., & post eum Petra à *num.*9. Sed cùm limitatione, hoc est, Patrem id posse, si consuetudo loci id habeat, ut in terminis loquitur *text. in cap. Licèt*. Et ad consuetudinem respiciens Sac. Congregat. Concil. in *Placentina* 27. *Novembr.* 1649. ad primùm respondit: *Patrem, si consuetudo loci id non habeat, eligere non posse*. *Et aliàs, prout in d. const. Innoc. X.* ad dubium. *An Mater pro Filiis impuberibus possit eligere sepulturam?* Respondit, *non licere Matribus eligere sepulturam pro Filiis impuberibus, cessante legitima consuetudine*. Quarè ubi hæc non reperitur, nec Patri, nec Matri ea facultas conceditur. Proindè tale jus competit Patri ratione consuetudinis non verò ratione Patriæ potestatis, quæ cùm sit de jure civili introducta, non extenditur ad electionem Sepulturæ, quæ est quid spirituale, *per cap. Quæsta* 13. *quæstion.*2.

Et cùm dicta consuetudo Patri permittatur ab jure, *d. cap. Licèt, & cap. de Uxore* §. *de Sepult.* dicitur rationabilis, ut notavit Sperell. *decis.* 89. *num.* 8. Verùm debet esse legitimè præscripta; & quoniam Patri assistit jus ad eligendam Sepulturam Filio impuberi, sufficit consuetudo spatio decem annorum præscripta. In Matre verò, cui jus non assistit, requiritur tempus quadraginta annorum, ad præscribendum per Sperellum *n.*20.

An autem possit *Pater, etiam post mortem Filii?* Petra negat, quia tunc non est ampliùs sub patria potestate: sed tu attende consuetudinem.

Nec obstant Doctores, & resolutiones in contrarium, quia, ut notavit Nicol. ubi *suprà verb. Pater à num.* 5. §. *Hodie circumfertur*, dictæ resolutiones nihil diversum habent textui *in cit. cap. Licèt*. in quo consuetudo consideratur. Quarè dictio illa *præsertim* accipitur pro conditionali *si*, adeoùt sensus sit: tunc Pater potest eligere Sepulturam, si sit consuetudo. Et refert id fuisse declaratum à Sac. Congregat. Episcop. 19. *Junii* 1648. Quatenùs autèm in Ecclesia Regularium sit Sepulchrũ Majorum, etiàm præcisa cõsuetudine, licèt Pater non elegerit, debent ibi impuberes sepeliri, ex resolutis à Sac. Congreg. Concil. in *Novarien. funerum* 15. *Martii* 1704. Ad primùm *respondit affirmativè quoad secundam partem*. Nàm tunc non Pater, sed jus elegit Sepulturam, mandans, ut tàm pubes, quàm impubes sepeliantur in sepulchro Majorum, si, in electa Sepulturâ, decedant, Glos. *in cit. cap. Licèt verb.* in Parochiali *vid. cap.* 33. *num.* 15.

26 Nota, quòd Uxor sepelitur cùm viro: & quæ habuit plures Maritos, sepelitur in Sepulchro ultimi, per *cap. Is, qui* §. *Mulier. de sepul. in* 6.

Limitatur I. Nisi Uxor elegerit sibi Sepulturam diversam. Quod & sine viri licentia potest facere, quia, etsi in aliis sit viro subordinata, in hoc est sui juris, nec tenetur in morte virum sequi, sicut tenetur in vita, Sperellus *d. decis.*88. *numer.* 18.

Limitatur II. In casu, quo Uxor non fuerit à viro cognita, nec traducta, quia tunc non acquisivit domicilium, nec viri cognomen.

Limitatur III. In casu, quo divortium ob ipsius Uxoris adulterium fuit celebratum. Nàm tunc viri domicilium amisit, apud *alleg.* Sperell. *num.*17.

Itèm observa, quòd, si Mulier moriatur prægnans, fœtus in ventre mortuus, & non extractus, tamquàm pars ventris sepelitur unà cum Matre in Cœmeterio, vel Ecclesia. *Si verò extractus* sit, ipse, utpote non baptizatus, extrà locum sacrum, & Mater in Ecclesia, vel Cœmeterio sepeliri debet.

27 An autèm electio Sepulturæ possit committi voluntati alterius? Dubitant DD. Sed tenendum cùm Vectrigl. *n.* 39. non valere commissionem, seù mandatum de eligenda Sepultura, quia agitur de præjudicio Parochialis Ecclesię: nisi Commissarius eligat, vivente, & sciente principali. Cũ quo transit Petra *cit. n.*43. putans opiniones posse Conciliari dicendo: commissionẽ posse dari ad eligendũ unum locum Sepulturæ præ alio in Ecclesia; quòd potest fieri, etiam post mortem, cùm jàm supponatur in vita facta electio Sepulturæ in tali Ecclesia.

De Sepultura Mulierum tertii Ordinis; *vid. cap.* 52.

28 In subsidium libertatis electionis Sepulturæ est Clericis, & Religiosis in virtute Sanctæ Obedientiæ, & sub interminatione maledictionis æternæ prohibitum: *ne aliquos medio voto, vel juramento, aut pacto, seù promissione inducant, ut apud eorum Ecclesias Sepulturam eligant, vel jàm electam ulteriùs non immutent*,

tent, *cap. Animarum de Sepul. in 6.* sub pœna nullitatis electionis, aliisque, prout in *text*.

Neque est dubium sic inducentes mortalitèr peccare peccato inobedientiç, quod est gravissimùm; cùm omnes teneantur obedire Summo Pontifici. Obligationemque sub mortali, firmat adjecta *pœna maledictionis æternæ*, per quam non excommunicatio, sed pœna æterna comminatur pro peccato mortali transgressionis hujus præcepti: ex observatis à Ventrigl. *cit. num. 36.*

29 Proptèr quòd, etiam incurritur ipso facto excommunicatio Papç reservata, ut expressè *text. in Clement. Cupientes §. Sanè de pœnis*. Quæ excommunicatio incurritur, licèt effectus Sepulturæ non sit subsequutus, modò sequatur effectus immediatus inductionis, hoc est electio per juramentum, votum, vel pactum; ideò non sufficit promissio de eligendo, ut dicatur inductio facta, per Sylvestrum *sum. verb. excommunicatio n. 49.* contrà Bonac. *tom. 3. de excomm. in par. disp. 2. quæst. 5. punct. 4. num 2. vers. secundo ex* alleg. Ventriglia *num. 37.*

Advertendum tamen, prædictas pœnas non procedere contrà inducentes ad eligendam Sepulturam in aliena Ecclesia; sed de necessitate exigitur, ut quis inducat ad Sepulturam in Ecclesia ad se pertinentem, quod probat evidentèr *textus in d. cap. & Clement.* ibi: *ut apud eorum Ecclesiam Sepulturam eligant.*

Nec locum habent contrà ignorantes prohibitionem, dummodò ignorãtia non sit affectata; sed inductio debet esse facta scientèr, & cùm temeritate, quæ scientiam legis supponit. Nàm Clement. habet, ibi: *sanè temerarios violatores*.

30 Cùm electio Sepulturæ sit quid facti, probari debet, & non præsumitur. Probatur autèm, vel testamento, codicillo, vel signis, aut per Confessarii dictum, Genuen. *prax. cap. 76. num. 8.* Et sufficiunt probationes, per duos testes singulares: modò non sint singulares singularitate obstativa *alleg.* Petra *num. 21.* Nec dicitur electio probata, si probetur propositum: ut si testes deponant infirmum dixisse: *desidero sepeliri in tali Ecclesia*: quia desiderium, seù propositum, eligendi non est eligere, sicut propositum vovendi, non est vovere, ut, pluribus citatis, scripsit Ventriglia ubi suprà *nu. 45.*

Et in materia electionis Sepulturæ notes responsa Sac. Congr. Conc. ad infrascripta dubia.

I. An sit valida electio sepulturæ, quam quis, sivè sanus, sivè infirmus coram Parocho elegerit?

II. An ad validitatem electionis sepulturæ requiratur testamentum in ultima infirmitate, vel sufficiat, quòd eligatur anteà per alium actum publicum, qui testamentum non sit?

III. An sit nulla electio sepulturæ, quando ipsa eligitur per testamentum, factum in vita, & non in morte?

IV. An, qui habet Capellam suæ familiæ cum propria sepultura, aut Capellam erexerit cum sepultura propria, moriens absque sepulturæ electione sepeliendus sit in Cathedrali?

V. An validè eligatur sepultura coram duobus testibus?

VI. An electio sepulturæ per nutus, & signa in casu, quo quis loqui non possit, sit valida?

VII. An Confratres sodalitatum, non electa sepultura, possint sepeliri in sepulchro suæ Ecclesiæ?

VIII. An electiones sepulturæ, quæ jure præsumuntur, sicut Uxoris respectu Mariti, Filii respectu Patris, eorumq; Majorum, ac servorum respectu Dominorum sint validæ?

IX. An, qui post mortem mandat suum corpus indui habitu Tertiariorum, sit sepeliendus in Ecclesia Regulari?

Ad quæ sub die 13. *Februarii* 1666. respondens, declaravit, censuit, & decrevit, ut sequitur.

Ad primum. Censuit esse validam: dummodò Parochus non testatur ad proprium commodum.

Ad secundum. Censuit non requiri necessariò testamentum.

Ad tertium. Censuit non esse nullam.

Ad quartum. Non esse sepeliendum in Cathedrali.

Ad quintum. Esse validam.

Ad sextum. Esse validam; dummodò sufficientèr constet de voluntate eligentis.

Ad septimum Negativè.

Ad octavum. Censuit, quatenùs electa non fuerit sepultura, Uxorem in sepulchro ultimi Viri sepeliendam, Filios verò in sepulchro Majorum, servos autē in Parochia.

Ad nonum. Censuit negativè. Pignatell. *tom. 1. consult. 17.*

Sed necesse est, ut in ea sepulturam eligat, ut sub die 23. *Novembris* 1582. Sac. Congr. Episc. & Regul. rescripsit Episcopo Novariensi. Pignatell. *tom.* 1. *consult. num.* 20. & non esse de necessitate in eorumdem Ecclesiis sepeliēdū habetur §. 8. *Const. Dum intra Leonis X.* 22. *Bull. to.* 1.

31 De sepultura Tertiariorum lege Decret. *alleg. c.* 52. *& ex* §. 2. *&* 5. *inferas.* Quoad illā Cordigerorum vide *sup. n.* 21.

CAPUT XLIX.

Officialis quoad Simoniam in Beneficiis.

SUMMARIUM.

1 *Inordinatio, & deformitas Simoniæ ex triplici oritur capite.*

2 *Simonia describitur.*

3 *Alia est Simonia jure divino prohibita, & alia Constitutione Ecclesiastica inducta.*

4 *Non potest pro assequendis Beneficiis aliquid pretio æstimabili dari, promitti, vel recipi.*

5 *Beneficiorum Ecclesiasticorum membra, usque ad num.* 6.

7 *Beneficii Ecclesiastici descriptio, & ejus à Pensione distinctio.*

8 *Parochiæ, etiam pleno jure Monasteriis unitis, habent Curatos amovibiles.*

9 *Finis institutionis Beneficiorum Ecclesiasticorum.*

10 *Beneficia Ecclesiastica dantur proptèr officium.*

11 *Tria considerantur in Beneficio Ecclesiastico.*

12 *An fructus Beneficii vendi possint?*

13 *Beneficium debet Ecclesiastica authoritate institui.*

14 *Beneficium Ecclesiasticum prærequirit Clericatum, vel Primam-tonsuram in providendo.*

15 *Et debet à persona Ecclesiastica conferri.*

16 *Permutare propria authoritate Beneficia est Simoniacum.*

17 *Forma resignandi Beneficia.*

18 *Præfinita à B. Pio V. circa resignationes Beneficiorum.*

19 *Excessus in pinguiori Beneficio non potest pecuniâ compensari, usque ad numero* 24.

25 *Committitur Simonia dando pro Beneficio temporale, quamvis detur, non ut pretium, sed ut motivum, vel etiam ut gratuita compensatio.*

26 *Beneficium obtentum interventu pecuniæ, etiam ignorantibus Collatore, & proviso, est Simoniacè adeptum.*

27 *Examinatores ad Beneficia simoniacè recipiunt, quæ occasione examinis accipiunt.*

28 *Pravæ consuetudines recipiendi aliquid pro Beneficiis damnantur à Trid.*

29 *Episcopi ab ordinatis non possunt recipere nisi cereum.*

30 *Fundans Beneficium hoc pacto, ut sibi conferatur, simoniacè accipit, dum ei confertur.*

31 *Conditiones in jure expressæ in Beneficialibus Simoniam non inducunt.*

32 *An Confessarius committat Simoniam, si negat absolutionem pœnitenti, qui renuit sibi rem injustè ablatam restituere?*

32 *Quando preces non inducant Simoniam?*

34 *Episcopatum non licet appetere: & distingue.*

35 *Confidentia beneficialis prohibetur: Et quot modis possit evenire?*

36 *Pecunia in dispensationibus matrimonialibus non recipitur, ut dispensationis pretium.*

37 *Annatæ à Camera Apostolica licitè recipiuntur; & quid sit annata? & ibi plura videantur.*

38 *Pœnæ Simoniacis statutæ in materia Beneficiorum, usque ad* 43.

44 *Pecunia per Simoniā recepta est ristituenda, etiam antè sententiam Judicis.*

45 *Restituendi sunt fructus Beneficii simoniacè scientèr acquisiti.*

46 *In Simoniæ crimine non datur parvitas materiæ.*

47 *Beneficiatus intendens primariò redditus temporales committit simoniam mentalem.*

48 *Decreta Sac. Congr. Conc. super exactionibus prohibitis Episcopis, eorumque Officialibus.*

1 AUctor Simoniæ in novo Testamento fuit Simon Magus, qui, cùm *Actor.* 8. vellet emere Spiritus Sancti gratiam, à Petro audivit: *Pecunia tua tecùm sit in perditionem, quia donum Dei existimasti pecuniâ possideri.* Est species sacrilegii, & execrabile vitium: cujus malitia consistit in irreligiosa, & indigna tractatione rei Sacræ, vel spiritualis, dum ità vilis

vilis putatur, ut venire possit in commutationem rerum temporalium; vel quòd dona spiritualia existimantur esse in potestate, & commercio hominum. In qua inordinatio, & deformitas habetur ex triplici titulo. Primò, per ordinem ad Deum, cui atrox injuria infertur, ut in c. *Eos* 1. *q.* 1. Secundò, ex parte rei, quæ venditur, quæ, cùm longè sit excellentior omni pretio temporali, cap. *Illud*, cap. *solitæ* §. *præterea de majorit. & obedien.* iniquè emitur, & venditur, ac in pactum deducitur. Tertiò, ex parte ejus, qui vendit, & paciscitur, qui, cùm non sit dominus rei spiritualis, cap. *Fraternitatem de donationib.* non potest, etiam licitè vendere, & de ea pacisci. Et potest conjungi cum hæresi: ut, si quis putet dona Dei, & res spirituales posse pretio comparari, & in pactum humanum venire. Et ideò Simonia hæresis vocatur, cap. *Quoties de simon.* quatenùs origine sua in Simone fuit hæresis, & hodie esse potest, si ille error interveniat.

2 Simonia *est studiosa voluntas, sivè actus deliberatus cum advertentia ad malum, emendi, aut vendendi spiritualia, aut spiritualibus annexa.* Emptio, & venditio includunt omnem contractum, in quo res temporalis pro spirituali datur. Item conventiones, & pacta, sive nominata, ut sunt *permutatio, transactio, locatio &c.* sivè innominata, *ut do, ut des: facio, ut facias: facio, ut des.* Atque ita ad Simoniam tria concurrunt. I. Res spiritualis, seù spirituali annexa. II. Pretium temporale. III. Pactum implicitum, aut explicitum.

Appellatione spiritualis hic venit quodcumque supernaturale, seù, quod procedit à Deo, ut est Author gratiæ, & ad finem supernaturalem conducit. Id enim dicitur spirituale: sivè sit in se spirituale, ut sunt Fides, Spes, Charitas, Dona Spiritus Sancti &c. sivè sit spirituale, ut causa: ut Sacramenta, quæ causant gratiam sanctificantem: & Ordo confert etiam potestatem ad consecrandum, & absolvendum. Sivè, ut effectus, qui à spirituali potestate procedunt: ut est administratio Sacramentorum, consecrationes Virginum, Vasorum, Locorum, Concionari, dispensare in votis, vel in impedimentis Matrimonii, super irregularitate, functiones Ordinum exercere, & similia.

3 Duplex est genus Simoniæ: aliud divino jure prohibitæ, & aliud Ecclesiastica Constitutione inductæ. Hinc sequitur, ut quædam sint prohibita, quia Simoniaca, & quædam Simoniaca, quia prohibita. Prohibita, quia Simoniaca, sunt vendere gratiam, Sacramenta, impositionem manuum, consecrationes, actus Ordinum, absolutionem &c. Quod prohibetur utriusque Testamenti authoritatibus; nàm sicut gratis sunt accepta, ità gratis debent dari, ut dicitur Mathæi *cap.* 10. & patet ex adducto *Actor.* 8. Inter simonia verò, quia prohibita, annumerantur: vendere officium OEconomi Ecclesiæ, c. *Salvator* 1. *qu.* 1. Item, permutare Beneficia, vel ea resignare cum pacto, ut pensiones solvantur, cap. *Quæsitum cum sua glos. de rer. permut.* cap. *Sicut unire de excessib. Prælat.* cap. *prohibemus de censibus*; de qua re vide Fagnan. in 1. ad c. *Cùm pridem de pactis*: & hinc nota nonnullorum dubiorum resolutiones.

4 Quæritur. An possit absque Simonia recipi, dari, vel promitti pecunia, vel aliquid pretio æstimabile pro collatione, præsentatione, nominatione, institutione, confirmatione, possessione, vel receptione Beneficii Ecclesiastici?

Resp. Negativè, cap. *Pactiones de pactis*, cap. *Super eo de transactionibus*, cap. *Ut nostrum, ut Ecclesiast. benefic. sine diminut. &c.* cap. *Tua de simon.* & Trid. *sess.* 24. *cap.* 14. *de reform.* Ratio est, quia licèt redditus Beneficii sint temporales; Titulus tamen Beneficii, seù jus illud, ex quo percipiuntur redditus, est res spiritualis, vel spirituali annexa consequenter, aut dependentèr. Et ità, dum illud jus venditur, aut pro eo aliquid recipitur, censetur proptèr connexionem vendi id, cui adnectitur, & pro ea recipitur.

5 I. Nonnulla hìc sunt prænotanda, ad Beneficiorum Ecclesiasticorum notitiam conferentia. Beneficia alia sunt *Curata*, alia *Simplicia*; *Curata*, quædam sunt propriè Curata, quę nimirum Curam animarum pro foro interno, & Sacramentali habent, ut Episcopatus, & Parochiæ; & quædam minus propriè Curata nominantur, quibus jurisdictio spiritualis, quoad forum externum adnectitur; proptèr quod Beneficiatus potest causas Ecclesiasticas tractare, inquirere, corrigere, censuras ferre, absolvere &c. *Simplicia* sunt, quæ Curam animarum annexam non habent: ut sunt Capellaniæ, & similia Beneficia habentia obligationem

duntaxat recitandi divinum Officium, legendi Missas &c.

6 Dubitari posset de Canonicatibus, an sint Beneficia simplicia? Ad quod videtur ex titulo, quòd Curam animarum non habent, affirmandum esse. Cæterùm, quia personalem residentiam requirunt, à Beneficiis simplicibus censentur esse diversa, arg. ex cap. *Quamvis il 1. de præbend. in 6.*

II. Beneficia quædam sunt *manualia*; ut, quæ conferuntur revocabilitèr ad nutum Superioris. Quædam *non manualia*, quæ conferuntur in perpetuum; hujusmodi sunt verè, & propriè Beneficia.

III. Quædam sunt *collativa*; & sunt, quæ authoritate Episcopi eriguntur, & Ecclesiasticis conferuntur. Quædam *non collativa* (& propriùs dicuntur Capellaniæ,) & sunt ea, in cujus erectione nulla intervenit auctoritas Episcopi, sed consistunt in assignatione determinata salarii pro celebratione, & servitio præstando; & ità non sunt Beneficium, nec obligăt ad divinum Officium, nec dant titulum ad Ordines; neque pactum, si intercedit, facit Simoniam, quia non sunt Beneficia Ecclesiastica, sed solùm pia Legata.

IV. Quædam sunt *Patronatas*, quæ ad præsentationem Patroni à Prælato Ecclesiastico conferuntur. Et quædam *electiva*, ad quæ quis per viam electionis assumitur.

V. Alia sunt Beneficia *Sæcularia*, alia *Regularia*. Sæcularia dicuntur, quæ ex fundatione, vel succedente præscriptione Clericis sæcularibus tantùm conferri debent; Regularia verò, quæ, vel ex fundatione, præscriptione, aut Summi Pontificis privilegio Regularibus tantùm sunt conferenda, cap. *Cùm de beneficio d. tit. in 6. cap. Inter quatuor de Religios. domib.*

7 Beneficium itaque Ecclesiasticum describitur: *Est jus ad percipiendos redditus Ecclesiasticos ratione spiritualis officii, vel ministerii; Ecclesiastica institutione perpetuum, & personæ Ecclesiasticæ ab Ecclesiastica persona collatum. Dicitur jus perpetuum*: per quod differt à pensione Eccclesiastica, quæ solùm est jus percipiendi certam portionem ex aliqua Mensa, vel Beneficio ex causa ad tempus, non in perpetuum, ab authoritatem habente separatam, quæ ad mortem Pensionarii extinguitur, & non vacat. Beneficiū verò non exguitur, sed ad mortem Beneficiati vacat, quia auctoritate Ecclesiastica institutum est, ut sit perpetuum.

8 Dices. Parochiæ pleno jure unitæ, & incorporatæ Monasteriis sunt vera Beneficia, & tamen nulli conferuntur in perpetuum, sed solùm Vicariis, qui ad nutum Superioris removeri possunt per dicta *cap. 36. num. 16.*

Resp. Illa incorporatio succedit loco collationis perpetuæ, cum titulus Beneficii sit penès Monasterium, & Superior Monasterii est principalis Rector, ac Beneficiatus talis Parochiæ. Qui verò Episcopo præsentantur, ut actu Curam animarum exerceant, sunt tantùm Vicarii temporales, & habent Beneficia manualia. Et proptereà dicuntur pleno jure Monasteriis unitæ, quia præter jus percipiendi temporales redditus, etiam administratio spiritualium, scilicet Cura animarum, translata est in Monasterium Cæterùm ubi aliquis Vicarius perpetuus, seù, ut loquuntur DD. investitus, per tex. in cap. *Sanctorum 70. dist.* constitueretur, talis verum Beneficium habere censeretur, quia Vicaria perpetua venit appellatione Beneficii, cap. *Postulasti de rescript.*

9 Dicitur *ad percipiendos redditus Ecclesiasticos*. Quia Beneficia ad Divinum Cultum, & Ecclesiastica munia obeunda sunt instituta, ex Trid. *cap. 3. de ref. sess.* 21. Adeòque, & ad sustentationem Ministrorum, per quos Divina Officia debent peragi, ut non obscurè ibid. textus significat. Ad quem effectum Beneficiorum Fundatores sua bona Ecclesiis, Locisve Piis pro Ecclesiasticis functionibus peragendis tradiderunt.

10 Dicitur *Ratione spiritualis officii*. Quia Beneficium datur propter officium, vel ministerium spirituale, c. *Quia per ambitionē de rescript. in 6.* & à *Glos. in ver. datur ibid.* dicitur sequela officii: & proindè privatus officio, privatus Beneficio intelligitur, d. Glos. *ibid. & cap. Pastoralis de appellat.* Diciturque annexum rei spirituali consequentèr, & à spiritualibus dependens. Quinimmò jus stipendii in Clericis divinis Officiis deputatis spirituale esse videtur; siquidem statim, ac illis mancipantur, ex jure Divino jus habent, ut ab Ecclesia sustententur, cap. *Clerici 1. qu. 2. Dignus est enim operarius mercede*

cede sua, 1. *ad Thimot*. 5. *& qui ad onus eligitur, repelli non debet à mercede*, cap. *Cùm secundum de præbend*. &, ut dicitur 1. *ad Corinth*. 9. *qui Altari deserviunt, cum Altari participant*.

Et quoniàm Beneficium datur propter officium, ideò Beneficiatus tenetur legere Breviarium, etiam ex Const. Leonis X. *Superna* 7. *Bullar. tom*. 1. ubi §. 38. statuitur, quòd obtinens Beneficium cum Cura, vel sine, teneatur post sex menses ad recitãdas Horas Canonicas; Quatenùs verò, legitimo impedimento cessante, eas non legit, fructus Beneficii pro rata omissionis recitationis suos non facit, & tenetur eos, tamquam injustè perceptos erogare, vel in fabricam Ecclesiæ dd: Beneficiorum, vel in pauperum eleemosynas. Quod subindè innovavit B. Pius V. Constit. *Ex proximo* 135. *Bullar. tom*. 2. additâ taxâ restitutionis faciendæ ad ratam omissionis recitationis.

Nec est expectanda sententia Judicis, ut pessimè dixit Author 20. *propositionis*, inter aliàs proscriptæ ab Alex. VII. 24. *Septemb*. 1665. sed obligatione conscientiæ ante eam tenetur Beneficiatus restituere. Onus restitutionis hic oritur ex justitia commutativa læsa; Quoniam inter Ecclesiam, & Beneficiatum celebratur contractus, utrinque obligatorius; Ecclesia se obligat ad præbendam sustentationem, & mercedem laboris Beneficiato: hic verò se obstringit Ecclesiæ ad exhibendum servitium, & obsequium in Officio, & Ministeriis Sacris; cui obligationi non respondet, cùm Horas Canonicas omittit recitare: & ideò ex non observato contractu, restituere tenetur.

11 Hinc in Beneficiis Ecclesiasticis tria considerantur. Primò, Officium spirituale, seù deputatio ad Divinum Cultum, in recitatione Horarum, Missæ, administratione Sacramentorum &c. Secundò, Jus percipiendi redditus. Tertiò, ipsi redditus in mercedem laboris, & substentationem Beneficiati.

Primum est spirituale importans rerum spiritualium exercitium, & executionem; estque principale in Beneficio: & propterea omninò invendibile, ipsumq; vendere est prohibitum, quia in se Simoniacum.

Secundùm paritèr est invendibile proptèr connexionem, & necessariam dependentiam à re spirituali, seù sequelam ad officium, & ministerium spirituale, in quo fundatur, & sine quo non provenit, consequentèr ipsum vendens, & officium vendere censetur, per cap. *Si quis objecerit* 1. *qu*. 3. ibi: *Quis horum alterum vendit, sine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum derelinquit*.

12 Tertium, hoc est, fructus, est certum ab ipso Collatore, vel Nominante ad Beneficiũ non posse Beneficiato vẽditum ex quo ii non possint vẽdi à non domino, *l*. 1. *C. de usucap. pro empt*. Collator autem nõ est dominus fructuũ percipiendorum; Proindè vendendo committit injustitiam, quia vendit, quod suum non est. Tùm quia conferre alicui Clerico Beneficium, & vendere illi fructus percipiendos, aliud non est, quàm vendere illi executionem proprii, & spiritualis juris; proindè venditio est Simoniaca.

An autem possint vendi ab ipso Beneficiato? Videndus Fagnan. in 1. ad cap. *Cùm pridem de pact. num*. 110. Id autem videtur repugnare obligationi, quæ est in Beneficiatis ad erogãda superflua ad honestam sustentationem in pios usus, ut dixi *cap*. 44. *n*. 5. ac esse contra *cap. Ambitiosæ de reb. Eccles. non alienan. inter comm*.

3 Dicitur *Ecclesiastica institutione perpetuum*: institutum nimirum, ut sit perpetuum. Per quod constat, quod ubi relinquerentur redditus, etiam in perpetuum ad effectum, ut in tali Capella legerentur Missæ, nisi accederet authoritas, & approbatio Episcopi, vel Sedis Apostolicæ, non diceretur Beneficium Ecclesiasticum fundari, sed solùm pium Legatum institui: quoniam ex cap. *Nemo dist*. 1. *de consecrat*. Beneficium Ecclesiasticum exigit erectionem canonicam.

14 Dicitur *Persona Ecclesiastica*. Quia Laicus non est capax Ecclesiastici Beneficii: quod requirit Clericatũ in eo, cui est conferendum, vel saltem Clericali Tonsura esse initiatũ, *c. ex Litteris de transact*. & facit *const*. Sixti V. Cùm Sacrosanctum 92. *Bull. to*. 2. ubi §. 2. *&* 3. *Statuitur, ut Clerici obtinentes pensiones debeant* Tonsuram, & Habitum Clericalem *deferre, alioquin illis ipso facto privantur*; *& in futurum, non nisi actu Clericis in habitu Clericali, & Tonsura incedentibus, pensiones Ecclesiasticæ reserventur*. Et indè dictum eos habere pensiones, ut Clericos. Qua proptèr priùs est esse Clericum, quàm Beneficiatum.

15 Tandem dicitur: *Ab Ecclesiastica* per-

persona collatum : nimirùm à Summo Pontifice, vel Episcopo juxtà conditionem Beneficii: nunquam tamen à Laico conferri debet, aut potest, *cap. Ex frequentibus de institut.*

Præmissis nonnulli casus subnectuntur, in quibus secundùm Canonica jura, Apostolicaque Rescripta simonia in Beneficiis committitur, remisso Lectore ad Authores quoad cœteros.

16 Committitur itaquè simonia in permutatione, & resignatione Beneficii, in quibus pecunia, vel aliud temporale intervenit, *cap. Super hoc de renunciat. cap. exhibita de rerum permutat, & cap Querelam de Simon.* ibi: *Sicut emi non potest, ità nec redimi.*

17 Et procedit etiam, ubi agitur de permutatione Beneficii cùm alio Beneficio, ut expresè *textus in cap. Cùm universorum de rer. permutat.* & ibi Glos. *verb. definitur* dixit: nulli possunt de jure sua auctoritate ad invicem permutare. In permutatione purgatur vitium simoniæ à Superiore, Papa nimirùm, vel Episcopo (quoad Beneficia de sua collatione.) Tunc enim permutantes non obtinent Beneficia vi particularis pactionis, sed vigore novæ collationis. Nàm ea resignant in manu Superioris, qui proptèr causas sibi benè visas, eis de novo Beneficia commutando confert: ut per Gonzal. *in 1. tit. 35. cap. 8. n. 4.*

18 Quæcumque resignatio Beneficii facta sub conditione, ut detur tertiæ personæ, est invalida, & simoniaca, si fiat coràm Ordinariis, & quibuscumque aliis Prælatis, inferioribus Romano Pontifice. Unde Ordinarii similes resignationes acceptare non possunt, per *const.* Beati Pii V. *Quanta* 58. *Bullar. tom. 2.*

In qua tamen §. 3. eis conceditur, ut valeant Beneficiorum permutationes admittere, quæ Canonicis sanctionibus, & Apostolicis Constitutionibus permittuntur. Pluresquè casus enumerantur, in quibus possunt resignationes Beneficiorum recipere; sed nunquàm debent, nisi resignantes ostendant se aliundè habere, quo possint commodè sustentari. Quibus interdicitur, ne cùm resignantibus de Successore in Beneficio conveniant, vel paciscantur, proùt §. 4. Et *seq.* §. prohibentur Beneficia resignanda suis, vel resignantium consanguineis, affinibus, vel familiaribus conferre. Deindè pœnas apponit, ibi videndas,

Negotium admissionis resignationis, & provisionis intrà mensem debent absolvere, juxtà *const.* Greg. VIII. *Humano* 85. *ibid.* In qua præfinitur forma publicandi resignationes Beneficiorum.

Cœterùm, licèt regularitèr ad permutationem requiratur sêper consensus partium, tamen aliquando Episcopus potest Clericum cogere, ut suum Beneficium cùm altero permutet: si minùs idoneus sit ad administrandum, vel causaverit scandalum, aut similis causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesiæ subsit, *cap. Quæsitum de rer. permutat*, & ad formam Decreti Concil. Trident. *cap. 6. sess. 21. de reform.*

19 Item committitur Simonia, dùm, posito etiam, quòd legitima authoritate permutentur, tamen habens Beneficium pinguius, & cùm majoribus redditibus, vult, ut ab altero excessus, pecuniâ, vel alia re temporali compensetur. Nàm, cùm in casu fiat permutatio quoad titulum Beneficii, & jus percipiendi fructus, pecunia intelligitur data non pro fundis, & agris, quorum Beneficiati non sunt Domini, sed pro Titulo spirituali, vel saltem spirituali annexo, aut jure percipiendi ampliores redditus: aliàs absolutè Beneficia vendi possent, si venditor diceret se Titulum Beneficii alteri donare, & tantùm annuos redditus vendere; quòd quidem absurdum est, & reprobatur *in d. cap. Si quis objecerit, & cap. Ut nostrum §. omnibus, ut Eccles. Benef. &c.* ibi: *Ecclesiastica Beneficia sine diminutione debent conferri.*

Textus autem *in cap. Ad Quæstiones de rer. permutat*, in quo videtur concessum, quòd pro Beneficio minùs valente pretium suppleatur, procedit dumtaxat, ubi agitur, si duo Monasteria velint Parochias, aut Beneficia sibi unita inter se permutare (subintellecta semper authoritate Superioris) Est tunc licitum excessum redditàum pecuniâ compensare; quia pecuniâ datur pro ipsis agris, & fundis, qui temporales sunt, & per unionem reputantur intèr alia temporalia Monasteriorum bona. Quòd non potest verificari in casu permutationis Beneficiorum, quia in eo permutatio non cadit super fundis, & agris, qui non sunt de dominio Beneficiati, sed principalitèr super Titulo, & jure percipiendi redditus; & hinc pecunia non potest intelligi data

pro

pro ipsis fundis, sed pro titulo ex dictis suprà. Quinimmò in primo casu Pontifex respondet duos contractus esse celebrandos: unus contractus debet esse de Ecclesiis Parochialibus per se; & alius contractus per se de possessionibus, ut etiàm Glos. *in notabil.* ponderavit.

20 Item committitur, dum quis legitima authoritate resignat suum Beneficiũ in favorem alterius, si ab eo recipiat expensas factas in illo obtinendo *cap. Cùm pridem de pactis*. Pecunia enim, quæ datur, recipitur pro re spirituali, quę resignatur, per Glos. *ibidem verb. non duximus:* Unde fit generalis regula, quòd in spiritualibus nulla pactio illicita est facienda, nec aliquid dandum, etiàm pro expensis.

21 Committitur per transactionem in lite Beneficiaria: ut, dùm per compositionem adversario traditur pecunia, ut specialitèr desistat: textus apertus *in cap. Cōstitutus de transact.* ibi; *hujusmodi transactiones speciem continent simoniæ*.

Dices. Concordant DD. licitum esse conferre pecunias ad redimendam litis vexationem, seù molestiam ab alio injustè illatam.

Maxima DD. juxtà doctrinam Divi Thomæ 2.2. *quæst.* 100. *art.* 2. *ad* 5. procedit de eo, qui in Beneficio habet jus acquisitum, completum, & indubitatum per electionem, & collationem ipsum pleno jure possidendo. Nàm in casu, non datur pecunia ad acquirendum jus spirituale, quod jàm suponitur completè acquisitum, sed solùm ad tollendum injustum impedimentum, quo quis in possessione Beneficii vexatur. Sicut daretur prædoni, ut quis de suis manibus liberaretur.

22 Quæ non sunt aptabilia ad casum, in quo quis habet solùm jus ad Beneficium, acquisitum per concursum, electionem, vel præsentationem, sed adhuc eget confirmatione, & collatione. In casu, quando vexatio apponitur ab his, qui aliquo modo pôssunt concurrere ad conferendum Beneficium, non licet ab eis pecuniâ vexationem, & molestiam redimere, *per cap. Matthæus, cap. Sicut tuâ de simonia*. Nàm hoc esset sibi pretio viam ad rem spiritualem parare: collatio enim pecuniæ, vel esset ipsa juris spiritualis acquisitio, vel ex ea hæc sequeretur infallibilitèr ab habentibus influxum in collationem Beneficii.

Item committitur, dum apud Principem, vel Judicem interponuntur preces, laudes, vel commendationes pro causa, vel negotio illius, qui Beneficium confert, vel pro Mediatore, ut Beneficium conferatur. Nàm in casu datur munus à *lingua* pro pretio Beneficii, quod apud prudentes est pretio æstimabile.

23 Item committitur, dùm Episcopo, vel Prælato exhibentur servitia, & obsequia ad effectum, ut Beneficium exhibenti, vel alteri conferant. Quoniàm hic habetur munus ab *obsequio*: quod nullus negabit esse pretio æstimabile. Hinc, si Clericus suũ famulatum præstet Prælato eo fine, ut ipsum moveat, & alliciat ad Beneficium sibi, vel alteri conferendum, est simoniacus per munus *ab obsequio*; quamvis, ut finem minùs principalem intenderet Beneficium, & principalitèr gratiam Prælati. Nàm illa exhibitio servitii est æquivalentèr emptio.

Paritèr, si Prælatus famulatum Clerici, quem debet compensare mercede, velit compensare Beneficio, erit simoniacus; quia hic habetur virtualis commutatio Beneficii pro obsequio; adeoque aliquid pretio æstimabile pro re spirituali.

24 Est advertendũ, quòd ut plurimùm, hac in re intervenit pactum implicitum, quod satis est ad simoniam inducendam; & præsumitur, ubi Prælatus patitur aliquem famulum, vel gratis, vel pro medio pretio sibi inservire, sub spe recōpensandi excessum obsequii per collationem Beneficii; vel famulus obsequium sine stipendio exhibet, spe obtinendi Beneficium, vel movendi Prælatum ad collationem. Proptèr quod sequitur, ut Beneficia non juxtà merita personarum, sed secundũ privatas obligationes, & affectus distribuantur. In quo Prælati debent esse cauti, & audire Apostolũ ad Thessalon. 5. dicentem *non tantùm abstinendum à malo, sed etiam à specie mali*. De illo triplici pretio, seù munere simoniaco videas *in cap. Salvator* §. *Quamvis* 1. *quæstion.* 3.

25 Item committitur, dando temporale pro spirituali, etiamsi temporale non detur, tamquàm pretium, sed dumtaxat, tamquam motivum conferendi, vel efficiendi spirituale; vel etiam, quando temporale sit solum gratuita compensatio-

tio pro ſpirituali, aut è contrà: juxtà Decretum Innocentii XI. à quo ſub die 2. *Martii 1679.* damnatæ fuerunt 65. propoſitiones, quarum 45. oppoſitum in expreſſis terminis continet. Tunc enim illa compenſatio habet rationem commutationis, & eſt æquivalentèr ſolutio pro Beneficio.

Undè conſultus ſuper ſequenti dubio: Cajus promittit familiari Epiſcopi triginta aureos, ſi ejus operâ Beneficium ab Epiſcopo obtineat. Familiaris negat ſe poſſe ea in re auxilium præſtare, cùm ſimiles conventiones, & promiſſiones ſint ſimoniacæ, ſed interim apud Epiſcopum operatur: & Beneficium in favorem Caii aſſequitur. Quod referens Cajo, is ſtatim vult triginta aureos numerare; at familiaris reſpondet, ſe non poſſe eos recipere, aliàs collatio foret ſimoniaca. Quo audito, Cajus eos familiari præbet his verbis; *celebres ſemel pro me*; & ſub hoc onere à familiari recipiuntur. Dixi Beneficium eſſe ſimoniacè obtentum: conſiderans.

I. Quòd ex parte Caii datur pactum, & promiſſio expreſſa rei temporalis pro aſſecutione Beneficii, cui familiaris tacitè conſentit, & ſpe recipiendi dd. aureos Beneficium in favorem Caii apud Epiſcopum aſſequitur: ejuſdem autem reſponſa ſunt ad palliandam ſimoniam, & verba ſimulata facto contraria; ejuſdemque diligentiæ præſumuntur correlativæ, & in conſequentiam ad promiſſionem.

II. Quòd Cajus conſervavit ſemper intentionem de ſtando promiſſis, prout ex ſubita numeratione fit evidens.

III. Quòd d. aureorum ſumma eſt ſtipendium illiberalitèr datum pro Sacrificio celebrando. Et, cùm ſit nimis exceſſivum, reputatur conferri, vel pro pretio Beneficii, vel pro gratuita compenſatione rei ſpiritualis, quod Innocentius prohibet. Tùm quia, proviſus pecuniâ ſibi viam paravit ad Beneficium, & diligentię Aulici ordinatæ fuerunt ad collationem.

26 Committitur, dum, etiam Epiſcopo, & proviſo ignorantibus, pecunia pro Beneficio aſſequendo confertur, ut expreſsè *in cap. de Regularibus cap. Ex inſinuatione, cap. nobis de ſimonia.* Ignorantiam ſolum probat Epiſcopum, & proviſum non peccaſſe, nec teneri pœnis in ſimoniacos præfinitis; ſed non legitimat actum aliàs invalidum, ut per allegata Jura. Et, habitâ notitiâ, tenetur proviſus, vel nullo interpoſito tempore recurrere ad S. Pęnitentiariam, exponendo caſum, ut juxtà ſuas facultates provideat; Vel Beneficiū dimittere; aliàs dd. pœnis ligabitur. Et ulteriùs debet, etiam ante ſententiam Judicis reſtituere fructus perceptos, cùm in eos ab initio nil juris habuerit. Et in caſu, quòd non extent, id, in quo factus eſt ditior, juxtà debitum, & privilegium, quòd reſpectivè habent ii, qui fuerunt bonæ fidei poſſeſſores.

27 Committitur, ſi Examinatores ad Beneficia Eccleſiaſtica aliquid ante, vel poſt occaſione examinis accipiant, ut Trident. *ſeſſ. 24. cap. 18. de reform.*

28 Item Committitur, ſi ex prava conſuetudine, aut Conſtitutionibus Eccleſiarum pro præſentatione, nominatione, inſtitutione, collatione, vel alia proviſione, ſine admiſſione ad poſſeſſionem alicujus Beneficii, deducantur ex fructibus ſolutiones, promiſſiones, & compenſationes illicitæ, ut expreſsè Trident. *d. ſeſſ. cap. 14.* & B. Pii V. *conſt. durum nimis la 64. Bullar. tom. 2.* Deductiones illicitæ dicuntur, quæ cedunt in Canonicorum, vel exigentium utilitatem; ſecùs, ſi in utilitatem Eccleſiæ, vel alios pios uſus convertantur; modò non pro ingreſſu ipſo, & admiſſione, ſed ad alium pium uſum recipiantur, ut de communi teſtatur Barboſ. *ad d. loc. Trid. n. 6.*

Sed eſt ponderandum, Trident. non tantùm reprobare ſolutiones, & deductiones fructuum, quæ fiunt in actu proviſionis Beneficii, ſeù tempore ingreſſus, ſeù receptionis, quæ verè ſunt ſimoniacæ; verùm etiam, quæ ſimoniæ, & avaritiæ ſuſpicionem inducunt. Quàm ſuſpicionem propter circumſtantiam temporis, ſemper præſeferunt ea, quæ tunc dantur, quamvis liberalitèr, & ſine ulla conditione, & pacto conferantur. Nàm præſumptio ſimoniæ non evaneſcit, dùm aliquid tempore prohibito, licèt ſub aliquo prætextu, datur, *cap. Si quis inægritudine 57. diſt. & cap. Talia 8. quæſt. 3.* & notat. Gloſ. *in cap. Quàm pio in verb. ſubſidii 1. quæſt. 2.*

29 Quapropter idem Trident. *ſeſſ. 21. cap. 1. de reform.* ad removendam omnem avaritiæ, & ſimoniæ ſuſpicionem prohibuit Epiſcopis, eorumque Miniſtris, aliquid etiàm ſpontè oblatum accipere

pere

pere pro collatione Ordinum, aut pro Litteris Dimissoriis, aut testimonialibus, aut pro Sigillo, vel alia quacumque de causâ. Sed tantùm Cereum posse ab Ordinatore recipi refert decisum à Sacra Congreg. Concilii Piasecus *prax. Episc: par. 1. cap. 1. art. 9. num. 9.* Et eadem Sac. Congregat. apud Fagnan. *in 5. ad cap. In ordinando n. 12. de Simon.* censuit, consuetudinem, etiàm immemorabilem percipiendi ab ordinatis ad primam Tonsuram, Forfices, pectines, & mappas, prætèr faculas, pariterque mappas à Presbyteris, intelligi perindè, ac corruptelam revocatam, nullamque in ea functione oblationem percipi posse, prætèr eam, quam quis, dùm Sacris Ordinibus initiatur, Pontifice Romano permittente, consuevit offerre.

Quo Decreto corrigitur, tùm sententia DD. dicentium posse accipi id, quod non principalitèr, & pro ipsa re spirituali, sed ex charitate spòtè datur: tùm textus in *c. Et si quæstiones, & in cap. dilectus il secondo de* Simon. ibi *: Illud tamen gratantèr recipi poterit, quod fuerit sine taxatione gratis oblatum.* Nàm Sācta Synodus ad omnem suspicionem tollendam sustulit, etiàm spontè oblatum. Quod, dum reciperetur, non propterea simoniam induceret, si omnis abesset pactio etiam implicita; sed dantes, & recipientes inciderent in pœnas eodem decreto inflictas, ut scripsit Fagnan. ibidem *num* 11.

30 Item committitur, si Beneficium à Fundatore fundetur, vel dotetur eo pacto, ut sibi conferatur; aut in erectione Beneficii ab eodem conditio adiiciatur præsentandi se ipsum, ut expresè *text. in c. Tua de Simon.* quia in adipiscendis spiritualibus nulla conditio, vel pactum debet intervenire, ut ibi Glos. *in notabilib.* aliàs Simonia inducitur, *d. cap. Cùm pridem, & cap. Pactiones de pactis*, & sæpe alibi.

Dices. Valet collatio Beneficii sub conditione, *si resederis cap. Ex parte il 2. de Clerico non residente*, & facta, eo pacto, ut provisus solvat pensionem antiquam, vel impositam, ut patet per Doctores: atque ita pactum in spiritualibus simoniam non inducit.

31 Communior responsio est, apud Fagnan. *in 1. ad cap. Ad audientiam, il 2. de rescript. num.* 13. quòd ea, quæ præcipiuntur ab jure, vel de jure insunt, ut est obligatio residendi, possunt in pactum deduci. Quod repetit *in 5. ad cap. Tua nos num.* 18. de Simon. ubi dat concordantes. Apud quos nulla conditio à jure approbata reddit actum simoniacum, *ex d. cap. Ex parte*, & notavit Glos. *in d. cap. ad Audientiam verb. renunciantes*, in *cap. significasti in verb. conditione de elect. & in cap. olim il primo in verb. conditione de restitutione spoliator.* Habetur *ex cap. Eleutherius 18. quæst. 2.* & facit Trident. *sess. 25. cap. 5. de reform.*

32 Communitèrq; recipitur, quòd si Pœnitens in Confessione confiteatur se aliquid furto subtraxisse ipsi Confessario, nulla sit simonia, si Sacerdos Pœnitenti, potenti restituere, dicat: *nolo te absolvere, nisi restituas.* Quia illa restitutio præcipitur ab jure: cùm non remittatur peccatum, nisi restituatur ablatum, *cap. si res aliena 14. quæst. 6. cap. Quamquam de usur. in 6. & regul. 4. juris in 6. Peccatum*; & ibi Glos. *Vel etiam potest intelligi.* Et ratio naturalis dictat Sancta esse sanctè tractanda, ac rectè Sacramenta administranda, & indispositos non esse absolvendos: potens autem restituere, & resistens est indispositus ad accipiendum absolutionis Sacramentalis beneficium. Tùm quia, bona illa sunt Confessario debita, tùm civilitèr, & per sententiam Judicis, quia furto fuerunt ablata; tùm naturalitèr, quia res semper pro Domino clamat. Ideò Confessarius in casu simoniam non committit. Nàm restitutio est sub juris præcepto, & tacitè inest, ut dixit Fagnan. *in 1. ad d. cap. Audientiam num.* 19. repetens simoniam esse dare aliquod spirituale suo debitori, si res creditori non sit debita omnibus modis; & ità naturalitèr, & civilitèr.

33 Cœterùm, si Fundator humilitèr rogaret, ut sibi Beneficium conferetur, simonia non induceretur, modò dignus esset, proùt *in d. cap. Tua* ibi *: si verò purè, & sine pacto, vel conditione qualibet offerat rogans humilitèr, ut in Canonicum admittatur, & bona sua retinere sibi liceat pro præbenda, & Clerici ejusdem Ecclesiæ purè consentiant, hujusmodi receptio fieri poterit absque scrupulo simoniacæ pravitatis.* Concordat *cap. Proponit de Cleric. excom. minist., & cap. Tuam de ætat. & qualit.* & notanda est doctrina Glos. ibid. *in verb. Nullum*, ibi *: Si preces quis pro se porrigat, ut in Prælatum eligatur, ambitiosa*

tiosæ sunt, & *illicitæ*, *cap. nullus itaque* 1. *quæst.* 1. Si verò *precibus alienis promovetur: aut preces sunt spirituales*, *aut carnales*. *Si sunt carnales*, & *fiunt pro indigno, simonia committitur, cap. In ordinationibus* 1. *qu.* 1. *Si verò sunt spirituales* (ut, si commendetur dignus, & qui judicatur utilis servitio Ecclesiastico) *admitti possũt, nec inducunt simoniam, cap. Lectorem* 1. *qu.* 1., *sed omne pactum*, & *conventio debet abesse*, & *respiciendum est ad merita*, & *qualitatem commendati*, & *non ad preces*.

34 Dicta distinctio non procedit in Episcopatu, quia Episcopatum non licet appetere, nec pro eo adipiscendo preces porrigere, unde dixit Augustinus *lib.* 19. de Civitate Dei *c.* 19. ibi: *Locus superior*, *sine quo populus regi non potest*, *etsi administretur*, *ut decet*, *tamen indecentèr appetitur. Opus quidem desiderare bonum*, *bonum est*; *primatum autem honoris concupiscere vanitas est*. Ut egregiè probat D. Thom. 2. 2. *quæst.* 185. *art.* 3.

35 Item committitur, dum quis Beneficium cum Cura, vel sine Cura alicui procurat, dat, aut cedit in confidentiam, pacto expresso, aut tacito, ut post aliquod tempus illud resignet sibi, vel alteri, v.g. suo nepoti, amico &c. vel cùm onere, ut pensionem aliquam, seù fructus in totum, vel in partem solvat ipsi danti, cedenti, procuranti, aut alteri ad suum libitum. Hujusmodi confidentialis simonia reprobatur à Pio IV. *constitut. Romanum* 85. *Bullar. tom.* 2. & B. Pii V. *const. Intolerabilis* 85. *ibidem*: in ista ponuntur regulæ, & præsumptiones ad dignoscendum pro Foro interno hujusmodi delictum.

Hæc confidentia contingere potest per Accessum, Ingressum, Regressum, Concessionem fructuum, & Solutionem pensionis.

Per *Accessum* evenit, dum quis alteri Beneficium procurat, vel confert cum conditione, vel lege tacita, vel expressa, quòd postea per resignationem faciendam à proviso, ad idem Beneficium ipse Conferens, vel procurans, aut alius ab eo designatus accedet.

Per *Ingressum* contingit, ubi quis post collationem Beneficii illud antè possessionem alteri renunciat cum spe, & pacto, ut hic postea eidem, vel alteri ab eo designando ad idem Beneficium ingressum aperiat dimittendo illud.

Per *Regressum* contingit, ubi quis, adepto Beneficio, alteri resignat cum conditione, quòd deindè per resignationem ab accipiente factam, ad idem Beneficium ipse, vel alius à se designatus redibit.

Per *Concessionem* fructuum, *vel Solutionem pensionis* contingit, cùm quis alteri confert, vel resignat Beneficium cum pacto, ut accipiens sibi, vel alteri à se designando concedat omnes, vel partem fructuum Beneficii, vel solvat pensionem, ut expressè *text. in d. const.* B. Pii V. Layman. *Theol. moral. lib.* 4. *tr.* 10. *cap. ult.*

An autem in venditione Pensionum Clericalium simonia committatur? Habes *cap.* 36. *num.* 15.

Contrà dicta in superioribus duo opponuntur. Primò. Quòd ex stylo Romanæ Curiæ dispensationes Matrimoniales sine pecunia n on conceduntur, & tamen concernunt aliquod spirituale, nec propterea simonia committitur.

Secundò. Quòd absque Simonia licitè in Romana Curia Annatæ exiguntur ab eis, quibus conferuntur Beneficia: ergò in collatione Beneficii Ecclesiastici licet aliquid recipere.

36 *Resp.* Ad primùm. Pecunia in dispensationibus non solvitur, nec recipitur, ut pretium ipsarum, sed, vel in substentationem Officialium, & Ministrorum, arg. ex cap. *Statutum* §. *assessorem de rescript. in* 6. ubi Judex potest à partibus salarium pro Assessore petere, quamvis ipse teneatur gratis justitiam administrare; vel ad deterrendos homimines ad illas petendas; vel in subsidium pauperum. Et sæpè solutio pecuniæ imponitur in pœnam delicti, quando istud concurrit, ut dixit Engel. *Coll. jur. Canon. lib.* 5. *tit.* 3. §. 4. *num.* 20.

37 Ad secundum: Ideò Annatæ licitè per Pontifices exiguntur à provisis, quia exactio nullo modo fit pro ipsa collatione, seù Beneficiorum provisione, nec pro aliquo spirituali, aut spiritualibus annexo, sed pro fructibus merè temporalibus, ad eos legitimè pertinentibus. Nàm Annata aliud non importat, quàm *fructus primi anni Beneficiorum Pontificibus dandos*. Nefas enim esset negare Pontifices pro plenissima sua in Beneficiis potestate non posse, pro suis, & Romanæ Ecclesiæ necessitatibus de fructibus Beneficiorum tempore collationis sibi aliquam partem reservare, vel aliquid à provisis

visis pro primis fructibus petere. Et itá iniquè asseritur solutionem Annatarum, quas exigit Camera Apostolica, Simoniam continere, notamque turpis lucri præseferre. Quid impiùs, quàm Sedem Apostolicam ipsas exigentem injustitię, & impietatis insimulare? Hoc hæreticorum est proprium, quòd invidentes Romanæ Sedis Dignitati, & Primatui, de ipsa pro viribus obloquantur; & hinc mirùm non est, quòd contra Annatas insaniant. De quarum justitia, & licito usu integer articulus doctissimè examinatur à Fagn. in 5. *ad c. Præterea ne Prælati vices suas*, ubi in contrarium objecta resolvit: illudque, quod ex Basileensi Concilio *sess. 22. in tit. de annatis* adversùs istas opponitur, retundit; ac in oppositum adducta ex Pragmatica Sanctione refellit; nam d. Pragmatica, tamquam Schismatica reprobatur, & abrogatur in Conc. Lateranen. à Leone X. Constit. *Pastor æternus la* 20. §. 5. *Bull. to.* 1. Affirmatque institutionem Annatarum adeò antiquam esse, ut de illius initio non extet memoria..

Circa Annatarum solutiones, quàmplures pro diversis temporibus à Romanis Pontificibus Constitutiones emanarunt. Extant Constitutiones Pauli II. *Decet 6: Bullar. tom.* 1. Innoc. VIII. *Apostolicæ* 3. Julii II. *Romani* 4. Clement. VII. *Cùm sicùt* 33. Julii III. *Cupientes* 20. *ibid.* Pauli IV. *Incumbentia* 11. & alia *Decens* 171. B. Pii V. *Apostolicæ* 38. *Bullar: to.* 2. Sixti V. *Cameræ* 33. *ibid.* De quibus, etiam mentio fit in Conc. Viennen. in Constantien. *sess.* 40. ac in Extravag. Joannis XXII. *Cum nonnullæ Ecclesiasticæ de præbend. la* 1. *&* 2. *inter comm.*

Præfatus Fagnan. *ibid. num.* 10 observat, quòd ante tempora Bonifacii IX. pro Annata solvebantur per triennium ex integro fructus primi anni Beneficiorum: tertia pars pro quolibet anno: sed ipse Bonif. reduxit solutionem annatæ ad medietatem valoris annui fructus primi anni, cum onere tamen, ut provisus anticipatè de propriis pecuniis in relaxatione, & expeditione suarum Litterarum eam solveret. Et hinc patet, non ideò talem dictam esse Annatam, quòd complectatur omnes primi anni fructus, sed quia solvitur ratione medietatis fructuum primi anni, ut d. Costit. *Decet* Pauli II. §. 4.

38 Quæritur. Quænam sint pœnæ Simoniacis taxatæ in materia Beneficiorum?

Nota est distinctio Simoniæ in *mentalem, conventionalem, & realem. Mentalis est*, quæ sola mente committitur, & in actum exteriorem non prodit. *Conventionalis*, quæ in pactum externè à partibus deducta est, adhuc non traditâ re spirituali, & pretio. *Realis* verò, ubi ultrà pactum, etiam traditio rei spiritualis, & pretii accedit: ideò ad istam tria requiruntur: Primò, Pactio. Secundò, receptio rei Sacræ. Tertiò, solutio pretii, saltèm secundùm partem. Modò, Simonia mentalis per DD. pœnas non infert, quantùm ad forum externũ Ecclesię; quia, quæ in terminis præcisè internæ voluntatis continentur, ultioni Ecclesiæ non subiiciuntur: (Ideò concordant hæresim merè internam excommunicationem non inducere) sed necessè est, ut aliquod externè superaddatur, pactum nimirùm expressum, vel tacitum. Quoniam Ecclesia non judicat de occultis, & merè internis, cap. *Sicut* §. *illos de Simon.*

Dicitur *quantùm ad externum forum Ecclesiæ*, quia quantùm ad Deum, & forum conscientiæ per solum voluntatis propositum, & deliberationem, etiam exteriùs non manifestatam, Simonia peccaminosa mortalitèr committitur.

39 Advertas, cùm dicimus juxtà allegata jura Ecclesiam non judicare de merè internis, & occultis, nostrum non esse cum eis concordare, qui dixerant Ecclesiam non posse actus merè internos præcipere. Nàm eos reprobavimus *lib.* 2. *Cautel. Confess. cap.* 31. *n.* 22. Et iterùm constantèr fatemur Ecclesiam actus internos præcipere posse. Nàm Papę à Christo fuit illimitatè cõmunicata potestas suprà omnes, & non restricta ad actus externos. Tùm quia, ad ipsum spectat dirigere in viam salutis æternæ, & curare de mediis ad eam conducentibus, qualia non sunt solùm actus externi, sed etiam interni. Quapropter Alex. VII. & Innoc. XI. plures propositiones damnarunt, eaqѕ; prohibent ad praxim deduci, inter quas plures spectant ad solos actus merè internos; ut sũt prima propositio ab Alex. dam. *de actu Fidei, Spei, & Charitatis.* V. VI. & VII. ab Innoc. *de actu dilectionis Dei.* Et X. & XI. *de actu amoris proximi &c.* & Trid. *sess.* 13. *in Decr. de Venerab. Euchar. Sacr.* interdicit: *nè de Sanctissima Eucharistia alitèr*

credatur, quàm ut est in Decreto definitum, & explicatum; credere autem est actus intellectus, purè internus. Et hinc patet esse in Ecclesia potestatem legislativam directam in actus merè internos.

40 At petitur, an Beneficium collatum, & pretium receptum simoniacè simoniâ purè mentali, illud sit dimittendum, & aliud restituendum?

Resp. DD. ex cap. *mandato de simon.* negant. Sed eos, & tex. intelligo ratione legis Ecclesiasticæ, non verò ratione juris naturalis, quod dictat dimittendum esse, quòd injustè possidetur, & esse restituendum, quod injustè accipitur; constat autem pretium fuisse injustè acceptum, quia pro re invendibili; & venditum esse Beneficium, quod vendi non potest, ut dixi *d. lib. 2. Caut. cap. 26. n. 45.*

41 Ex quibus colligas, Simoniam mentalem committi, dum verè traditur res temporalis pro spirituali, aut è contrà, sine pacto, & conventione tacita, vel expressa inter partes, sed sola intentione emendi, vel vendendi spirituale. At non negamus, quin etiam desiderans rem spiritualem emere, vel vendere, quamvis nil det, vel recipiat, mortalitèr peccet, peccato, habente malitiam Simoniæ.

42 De Simonia conventionali Doctores conveniunt non habere pœnam, quæ ipso jure incurratur (licèt partes peccent) quia Canones taxantes pœnas Simoniacis, non de sola conventione, sed de actuali traditione, & receptione loquuntur: ut manifestum est ex Decreto à Sac. Congr. Episc. 26. *Novemb.* 1602. in quo Summo Pontifici reservatur *Simonia realis scientèr contracta, & confidentia beneficialis*. Posset tamen Simonia purè conventionalis ab Judice Ecclesiastico arbitrariè puniri.

43 Simonia realis excommunicationē Papę reservatam ipso jure inducit, ex cap. *Cùm detestabile de simon. inter. com.* ibi: *Qui quomodolibet dando, vel recipiendo simoniam commiserit, aut, quòd illa fiat, mediatores extiterint, seù procuraverint.*

Simonia confidentialis paritèr plures pœnas infert.

I. Annullantur collationes, & resignationes.

II. Provisio Beneficiorum reservatur Sedi Apostolicæ.

III. Provisi fructus, nec pensiones suas faciunt.

IV. Cardinalibus, & Episcopis interdicitur ingressus Ecclesiæ.

V. Inferiores excommunicatione, Papæ reservata ligantur.

VI. Qui Beneficium, & Pensiones hoc cofidentiæ vitio recepit, aliis etiam Beneficiis, & Pensionibus, priùs obtentis, privatur, & ad alia redditur inhabilis, ex dd. Constit. Pii IV. & V.

44 An autem restituenda sit pecunia recepta occasione conferendi, præstandi, vel procurandi Beneficium? Est extra dubium: sed non debet restitui ei, qui dedit, quia contra justitiā dedit: nec, qui recepit, potest eam retinere, quia contra *justitiam* recepit, *D. Thom. 2. 2. qu. 32. art. 8.* Restituenda itaque est Ecclesiæ, cui fuit injuria irrogata, vel pauperibus, cap. *De hoc de simon.*

Estque restituenda ante sententiam Judicis. Quoniàm titulus hic restitutionis nascitur ex nullitate contractus emptionis, & venditionis: atque ita restitutio non solùm est pœna culpæ, sed etiam effectus injustè acquisitionis, cùm fuerit recepta pro re invendibili, & contrà voluntatem Domini, qui ordinavit, ut spiritualia gratis dentur. Matth. 10.

45 Quid etiam observandum sit ab eo, qui Beneficiū sciens, & volens per simoniam obtinuit?

Resp. Fructus omnes restituere tenetur, non solùm extantes, sed etiam consumptos, deductis expensis, factis causâ fructuum, iisque exceptis, expensis in utilitatem Ecclesiæ Beneficii, *D. Thom. cit. qu. 110. art. 6. ad 3.*

46 Pondera, in Simonia nō dari parvitatem materię: quòd est idem, ac asserere, Simoniam ex parvitate materiæ non posse esse peccatū veniale, quia sive unum *Ave*, sive totum *Psalterium* quis conetur vendere, semper rei spirituali, & Deo gravis injuria irrogatur. Et procedit, etiam si pro re spirituali detur unus obolus, sivè centum aurei. Quinimmò in primo casu videtur major irreverentia: quia quò minori pretio res venditur, eò minoris videtur æstimari, ut dixi *d. lib. 2. cap. 26. num. 37.* A mortali itaque in hac materia potest solùm excusare inconsideratio, & ignorantia inculpabilis.

47 Quæritur. Provisus legitimè de Beneficio primario, & principalitèr non intendit Cultum Divinum, & laudes Deo persolvere, sed redditus temporales,

les, quod est secundarium in Beneficio; petitur, an committat Simoniam?

Responsio patet ex doctrina Divi Thomæ, quod *lib.8. qu.6. art.1.* apud Natal. Alex. *Theol. moral. tom. 2. art.5. reg. 40. de simon.* ibi: *Celebrare Divinum Officium in Ecclesia est actus spiritualis ex parte principii: competit enim alicui ex hoc, quòd est Clericus. Et ideò simoniam committit, qui hujusmodi actum vendere intendit; in qualibet enim venditione pretium accipitur, quasi finis. Si enim hujusmodi Distributiones recipit, quasi finem sui operis principalitèr intentum, simoniam committit: & ità mortalitèr peccat. Si autem habet principalem finem Deum in tali actu, ad hujusmodi autem Distributiones respicit secundariò, non quasi finem, sed sicut in id, quod est necessarium ad suam sustentationem, constat, quòd non vendit actum spiritualem; & ità simoniam non committit, nec peccat. Sic enim acceptio Distributionum non erit causa, quarè ad Ecclesiam vadat, sed propriè hujusmodi determinationis, quare nunc vadat, & non alia vice.* Hæc Sanctus Doctor. Quæ aptari possunt accipientibus stipendia pro Missis, Concionibus &c.. Quapropter si primariò, & principalitèr intendantur, de simonia mentali non dubitatur; videatur Fagnan. in 5. *ad cap. olim de verb. signif. num.43.*

48 Hùc tandem refero ex Fagnan. *ibid. ad cap. In ordinando de simon. nu.32.* Decreta Sac. Cong. Conc. edita 7. *Februarii* 1602. in quibus plura ad matteriam Beneficialem pertinentia resoluta dantur, ut infrà.

Capitulum Vicense obtulit Sac. Congregationi Concilii supplicem libellum; quo conquerebatur, tam Episcopum Vicensem, quàm ejus Notarios, & Scribas pro diversis scripturis negociorum ad ejus jurisdictionem pertinentium, non modicam pecuniarum quantitatem exigere, petebatque mandari Episcopo, ut ab ejusmodi exactionibus abstineret, atque Notarios, & Scribas coerceret, nè plus debita mercede reciperent.

Scripturæ autem negociorum, atque actuum prædictorum à Capitulo singillatìm expressæ, hæ fuerunt.

Collationem, institutionum, seù provisionum per obitum, vel resignationem, etiam ex causa permutationis, vel aliàs.

Dimissoriarum, seù testimonialium, quæ conceduntur Presbyteris, seù Clericis ad alienas Diœceses transituris.

Licentiarum recipiendi Ordines ab aliis Episcopis.

Licentiarum bis in die celebrandi.

Licentiarum dicendi Missam.

Licentiarum dicendi Missas matutino tempore, quas matutinales vocant, diebus Dominicis, & festivis.

Licentiarum audiendi Confessiones.

Licentiarum administrandi Sacramenta.

Licentiarum deserviendi Beneficiis Curatis.

Licentiarum deserviendi Beneficiis simplicibus.

Licentiarum ordinandi se ad titulum, Patrimonii, seù approbationum hujusmodi titulorum.

Licentiarum absentandi se ab Ecclesiis vel Beneficiis.

Licentiarum quæstuandi.

Licentiarum sepeliendi Cadavera intùs Ecclesiam.

Mandatorum de publicando in Ecclesia initiandos Sacris, vel Minoribus Ordinibus, vel Tonsura Clericali.

Dispensationum ad duo Beneficia, etiam similia, sub eodem tecto.

Approbationum concurrentium ad vacantes Parochiales in mensibus reservatis, quæ ad Curiam Romanam transmittuntur.

Approbationum Jurispatronatus ex fundatione, vel dotatione.

Creationum Notariorum in Parochialibus, & commissionum regiminis Scribarium earundem vacan.

Deputationum OEconomorum, dum Beneficia vacant.

Executionum Litterarum Apostolicarum gratiam, seù justitiam concernentium.

Die septima Februarii 1602. *Proposito in Sacra Congregatione Cardinalium, Concilii Tridentini Interpretum hoc supplici libello, Patres, primùm mirati sunt aliqua ex suppositis Capitulis aliquo modo, etiam absque ulla mercede concedi: nempè, licentiam, tùm bis in die, tùm etiam matutino tempore Missas celebrandi; & proindè mandarunt Episcopo significari, nùm hæc ipse concedat, quemadmodum proponitur?*

Deindè quoad pecuniæ, seù mercedis exactionem, ac solutionem pertinet, responderunt: Episcopo quidem in nullo ex suprædictorum capitum licere quidquam ac-

accipere, vel percipere directè, vel indirectè. Notario, vel Cancellario nihil etiam licere accipere in plurimis ex iisdem capitibus, nempè proptèr approbationem ad audiendas confessiones; proptèr licentiam administrandi Sacramenta; ob licentiam deserviendi Beneficiis, ob licentiam sepeliendi Defunctorum corpora in Ecclesia; ob licentiam celebrandi Missas; ob licentiam colligendi eleemosynas; ob mandata publicandi in Ecclesia eos, qui Primam tonsuram, vel Minores, Sacrosve Ordines suscipere voluerint; adeout in nullo supradictorum casuum, neque ratione Scripturæ, nec Sigilli nec laboris, nec alio titulo aliquid a quopiam percipere queat, sed gratis hæc omnia, his quorum interest debeant præstari. Verùm quoad alia capita, ità demùm Notarium, vel Cancellarium posse aliquid percipere, si nullum sibi salarium, vel stipendium sit constitutum, eumque congruam tantùm sui laboris mercedem, quæ quoad litteras collationis, vel institutionis Curatarum Ecclesiarum, vel deputationis Vicariorum in illis, unum aurum, & quoad litteras dimissorias, aut testimoniales decimam unius auri partem nũquàm excedat. Videri, etiam potest taxa edita sub 1. *Octobr.* 1678. & 8. *ejusd. men. & ann.* de mandato Innoc. XI. à Sac. Congr. Conc. ad omnes locorum Ordinarios pro observantia transmissa.

CAPUT L.

Officialis quoad Simoniam in Electionibus.

SUMMARIUM.

1 *Simonia committi potest in electionibus ad Prælaturas, & Officia Ecclesiastica Regularia.*

2 *Simonia committi potest, etiam in assecutione Definitoriatus, & Custodiatus.*

3 *Est Simoniaca electio, in qua tribuitur aliquid Electoribus pro suffragio* usque ad 7.

8 *Et electio, pro qua, etiam electo ignorante, datur, vel promittitur pretium.*

9 *Quinàm sint defectus intrinseci electionis?* usque ad 12.

13 *Ignorantia simoniæ excusat electum à culpa, & pœna, sed non legitimat actum.*

14 *Provisus simoniacè per ignorantiam Beneficium, vel Prælaturam tenetur dimittere.*

15 *Quid dicendum, ubi pecunia fuerit promissa, vel data in fraudem electionis?*

16 *Fraus unde probetur?*

17 *Non potest dari pecunia, ut reconcilientur animi ad favorem personæ determinatæ.*

18 *Simoniam simoniâ non licèt emendare.*

19 *Importunæ praces, aliaque insolitæ artes à Præside adhibitæ simoniam inferunt.*

20 *Est simonia pro suffragio condonare culpam, & pœnam remittere.*

21 *An commutatio unius rei spiritualis cum spirituali sit simonia?*

22 *Non potest absque simonia pacisci de electionis commodo.*

23 *Non possunt duo Guardiani propria authoritate intèr se Guardianatus commutare.*

24 *Agitur de redemptione vexationis* usque ad 26.

27 *Quid dicendum, dum Electores sunt determinati ad eligendum indignum.*

28 *Absque simonia non potest pecunia offerri, & dari pro electione Abbatissæ.*

29 *Est in Abbatissa potestas, & jurisdictio spiritualis in ordine ad subditas; non, quæ dependeat ab Ordine, & spectat ad Claves.*

30 *Etiam in postulatione potest simonia committi.*

31 *Unde simonia, & qua ratione in electionibus probetur?*

DE electione egimus *cap.* 18. Hìc itaque agendum est de simonia, quæ ea in re committi potest.

1 Quæritur. An simonia committi possit in electionibus ad Prælaturas Regulares, v. g. dando pecuniam pro Generalatu, Provincialatu, Guardianatu &c.

Resp. Affirmativè cum Diana *coord. tom.* 5. *resolut.* 10. Peyrin *de sub d. quæst.* 1. *cap.* 31. *dico* 21. Pignatello *tom.* 10. *consult.* 44. Consideratur enim, quòd, cùm in dd. electionibus detur pecunia, vel aliud pretio æstimabile, verificatur emptio, & venditio rei spiritualis, aut alicujus, quod sit spirituali adnexum. Prætacti enim Prælati habent Curam animarum

rum

rum, *cap. Cùm in cunctis de elect.* & Glos. *ad cap. Cùm ab Ecclesiarum verb. Ecclesiastici de offic. ordin.* Cura autem animarum importat exercitium actuum dependentium à potestate spirituali, quibus ipsorum subditi diriguntur ad salutem, & finem supernaturalem.

Adnotatur etiam ex Fagnan. *in 1. ad cap. Cùmpridem de pactis num.* 88. quòd unusquisque ex Electoribus in sua voce causat electionem, & concurrit ad collationem juris spiritualis, quod per electionem acquiritur electo: qui, electione posita, jus habet ad Prælaturam etiam ante confirmationem; per *cap. Cùm intèr Canonicos de elect.* Per Confirmationem enim nihil novi juris Electo acquiritur, sed solùm exercitium jurisdictionis, *cap. Pastoralis de rescript.* Ideò, qui aliquid confert Electoribus pro electione, illud tradit pro jurisdictione, quæ Electo acquiritur per electionem; quæ cùm sit spiritualis, vel ad spiritualia ordinetur, pro re spirituli pretium dat.

2 Dubitatur. An etiam simonia committi possit in electionibus Definitorum, & Custodum?

Resp. Affirmativè. Nàm Definitores habent jurisdictionem ordinatam ad munera spiritualia, & jus habent ad eligendos Prælatos. Ita in Ordine Minorum recipiunt Novitios ad Religionem, eligunt Provincialem, & Guardianos: concurrunt ad deputandos Confessarios Monialium, instituendos Concionatores, & similia.

Nec obstat, quòd prænunciata, ex non adjuncta utilitate redditum dici propriè non possint Beneficia Ecclesiastica, Nàm per Cabasut. *prax. jur. Canon. lib. 1. cap.* 8. non impropriè intèr ea Beneficia computantur. Et sunt quasi Beneficia proptèr jurisdictionem spiritualem, ut notavit Lezana *Sum. tom. 1. cap.* 15. *n.* 8. & Hasbensis *Sum. verb. electio num.* 85. Quinimmò intèr Mendicantes ex Peyrino cit. nomine Beneficii intelliguntur Officia, Generalatus, Guardianatus &c. Quæ licèt non sint Beneficia, sunt tamen Officia Ecclesiastica, quæ Beneficiis æquiparari videntur. Unde Urbanus IV. *cap. Cùm detestabile de Simon. inter com.* nullius roboris declarat electiones per Simoniam factas; electosque simoniacè nullum jus in Ecclesiis, & Monasteriis habere ad *dignitates, personatus, officia Ecclesiastica, & quævis Beneficia.* Ubi ponderandũ, *quòd illud officia* tamquàm quid diversum à Beneficiis ponitur.

Quibus suppositis, nonnulli casus particulares referuntur, quibus in materia electionis potest simonia committi delegando Lectorem ad DD. ut de reliquis instruatur.

3 Itaque I. Simonia committitur, & electio secundum Canonica jura est simoniaca, si ab eligẽdo, vel de ejus voluntate ab aliis tribuatur pecunia Suffragantibus in electione, ut pro se, vel suo amico suffragium ferant, *ex cap. Matthæus de simonia.* Nàm hìc pecuniâ aliquod spirituale acquiritur.

Et procedit non tantùm, si simonia fuerit realis ab utraque parte completa, sed etiam, si fuerit conventionalis, adeo ut pecunia sit Electoribus promissa, sed non soluta: *per text. in cap. Nobis de simonia*, ibi: *promiserunt se pecuniam soluturos.* Concordat *cap. Veniens* ibidem, & tenet Diana *coord. tom.* 5. *tract.* 7. *resolut.* 27. Pari enim passu currunt promissio, & solutio; nàm utraque respicit electionem, per quam datur jus ad spiritualia. Et ita reprobatur opinio eorum, qui dixerunt electionem simoniacè factam esse nullam solùm, si simonia sit realis ab utraque parte completa, secùs si sit conventionalis: nàm in contrarium est apertè *d. cap. Nobis.* Licèt eam ibid. Diana vocaverit probabilem, & in praxi tutam.

4 Procedit etiam, si uni tantùm ex Electoribus data, vel promissa sit pecuniâ: nàm quoad vitium electionis nihil interest, an simonia commissa fuerit cum omnibus Eligentibus, vel cùm uno tantùm: ut est textus apertus *in d. cap. Nobis*, ibi: *uni, vel omnibus Eligentium promiserunt se pecuniam soluturos.*

5 Item procedit etiam, si ille, cui data, vel promissa est pecunia, existeret extrà numerum majoris partis, ejusque votum non esset necessarium ad integrandam electionem, sed superabundaret, eo quòd Electus, etiam, voto illo non computato, habuisset majorem suffragiorum partem: Nàm ad nullitatem electionis satis est, ut simonia sit commissa cum uno ex Electoribus. Aliàs possent electiones simoniacè celebrari; quippe is, cui esset data, vel promissa pecunia, posset allegare suum votum non fuisse ad electionem necessarium: *& hìc utile per inutile vitiatur.* Pro-

6 Procedit paritèr, etiam si ille, cui esset solutum, vel promissum pretium, affirmaret se non fuisse pecuniâ motum ad eligendum, quia aliàs electurus erat; ut tenet Glos. ad *d. cap. Nobis verb. Interveniente*; nàm constat solutionem, vel promissionem intervenisse ante electionem, à qua omnis pactio, & promissio abesse debet, qualiscumque fuerit intentio Eligentis, arg. ex *d. cap. Veniens*, & *cap. Novit* 100. *dist.*

7 Nec est credendum Eligenti in facto suo de sua intentione deponenti. Alioquin facilè esset cuiq; per pecuniam eligenti asserere, se fuisse aliàs electurum.

8 II. Simonia committitur, & electio simoniaca dicitur, cùm alicui ex Electoribus, etiam electo ignorante, per aliũ solvitur, vel promittitur pecunia; textus expressus in *d. cap. Nobis* §. *Quia*. Et est ipso jure nulla, ut significant verba illa textus, *est penitùs reprobanda*: ponderando dictionem *penitùs*, quæ importat nullitatem ipso jure, ut Scribentes firmant; Et ad hanc partem ducuntur Jura, quæ statuunt promotos per simoniam, ipsis ignorantibus commissam, teneri Ecclesias ipso facto, habitâ notitiâ, dimittere, juxtà text. in *cap. Litteras de concessione præbendæ*. Et *cap. de Regularibus, cap. Ex insinuatione*, & *cap. sicut tuis de simon.*

9 Consideratur quosdam defectus esse intrinsecos electioni, qui ab intrinseco directè, & per se inficiunt naturalia electionis principia. Cujus generis sunt, defectus potestatis, eò quòd electio facta sit à non Vocalibus: vel à minori numero, quã requisito. Item defectus rei, vel materiæ: ut, si fuerit celebrata ad Ecclesiã, vel Prælaturam non vacantem. Item defectus personæ electæ: ut, quia est Hæreticus, Judæus, Paganus, & Censuratus; tametsi iste postremus dicatur extrinsecus proveniens ex constitutione Ecclesiastica. Item defectus formæ electionis: ut, quia non intervenit consensus Eligentium, juxtà cap. *In his de verbor. significat.* Item defectus libertatis in consensu, ut cap. *In nomine Domini* §. *Quòd si pravorum*, & §. *Quòd si quis* 23. *dist.* & *cap. Si quis pecunia* 79. *dist.* Propter quos, vel aliquem ex dd. defectibus electio redditur ipso jure nulla; quia defectus principiorum naturalium, super quibus fundatur essentia rei, ipsam tollit, cap. *Veniens de Presbyt. non bapt.*

10 Modò, simonia realis, vel conventionalis in electione Canonica interveniens, videtur esse defectus intrinsecus, animũ Eligentium ab intrà vulnerans, & inficiens: quoniam, qui pro aliquo eligendo pecuniam, vel promissionem recipit, libertatem consensus ligat; & ità inficitur forma electionis: quia, ut dicitur cap. *Ubi periculum* §. *Cæterùm de elect. in 6. cùm arbitrium, vel inordinatus captivat affectus, vel ad certum aliquem obligationis cujusque necessitas adigit, cessat electio, dum libertas adimitur eligendi*; & proptereà Innocentius in cap. *Quod sicut de elect. num.* 8. dixit electionem esse nullam de jure naturali, quando quis est intrusus, aut simoniacè electus.

11 Posito autem, quòd defectus simoniæ sit intrinsecus ex naturalibus principiis, inde resultat, ut electio sit nulla; etiamsi electus ignoraverit simoniam à pluribus, vel uno ex Eligentibus fuisse commissam; à simili de electione facta per metum, vel sine consensu majoris partis Vocalium, quæ non sustinetur propter ignorantiam Electi: ambo enim æquè sunt defectus intrinseci.

12 Potest etiã ponderari, quòd hic intẽditur vẽditio rei invẽdibilis; nã electio est res spiritualis, vel spirituali annexa; adeòque titulo emptionis acquiri non potest, sed gratis debet dari, juxtà illud Math. 10. *Gratis accepistis, gratis date*, & cùm res non sit vendibilis, parum refert, an emptor emerit scientèr, vel ignorantèr, an bona, vel mala fide, per D. Thom. 2. 2. *qu* 100. *art.* 9. *in corp.*

13 Ignorantia solùm excludit delictum, & excusat Electum à pœna, & culpa, sed non legitimat actum, aliàs invalidum; nàm licèt promotus non sit simoniacus, est tamen simoniacè electus.

14 Et statim, habitâ notitiâ simoniæ, tenetur electus Prælaturam, vel officium dimittere, quia est in ipsis intrusus, & nullum jus habet, per *cap. Regularibus, cap. ex insinuatione*, & *cap. Sicut tuis de Simon.* In odium enim simoniæ aliquando punitur quis sine culpa, per Glos. *ad d. cap. ex insinuatione verb. resignasti*. Aliàs, nisi jus talitèr puniret, nimis frequentatum esset hoc crimen.

Nec potest ad Prælaturam dimissam iterùm eligi, quinimmò nec ad alias: quia est ipso jure inhabilis ad quascumque, *ex const. Cùm primùm* B. Pii V. *la*

5. *Bul-*

5. *Bullar. tom.* 2. *ibi* §. 8.

15 Excipitur casus, quo pecunia data fuisset malitiosè in odium eligendi, & fraudem electionis, ut est text. in *d. cap. Nobis, & cap. Sicut tuis* §. *Quamvis*. ibi: *Et sic de fraude sua commodum reportaret*: malitiis namque hominum non est indulgendum, cap. *Significante*, *qui matrim. accus. poss.* Nec quisquam prægravari potest alterius odio: ut jura sunt clara.

16 De qua fraude constare posset ex conjecturis: ut, si ab inimicis data esset pecunia eis, ad quos pertinet de electione. Fraus enim per conjecturas probatur, cap. *Si te præbendam de renunc. in 6.*

Dices. Interventus unius excommunicati ad electionem ignorantèr admissi, non vitiat electionem, prout notatur, cap. *Illa de elect.* Adeoq; nec electio celebrata in plena concordia inficitur propter simoniæ vitium à pluribus, vel uno ex eligentibus commissum, Electo ignorante.

Negatâ consequentiâ, datur discrimen ex Fagnan. in 5. ad cap. *Nobis de simon. num.* 4. quod suffragium excommunicati nòn est nullum proptèr delictum circa electionem perpetratum; & proindè in eã non influit, nec ignorantibus nocet; votũ autem simoniaci est infectum propter vitium, quod intrinsecè inest electioni, cujus est pars. Et hinc mirum non est, si suffragium, etiam unius pecuniâ venditum, & corruptum totã massam electionis corrũpat, arg. ex cap. *Per inquisitionem de elect.*

Dices. Potest pecunia dari, non ut Electores eligant, sed ut eorum animi cõcilientur ad favorem determinatæ personæ. Quòd autem posteà eligant, vel non, remanet in ipsorum libertate. Procurare autem reconciliationem naturalem non est materia simoniæ, sed est objectum moralitèr bonum. Et, si inde sequatur electio, per accidens est. Nàm fit pactum, non ut Titius eligatur, sed, ut Electores deponant malum animum erga illum.

17 Nec in casu negari potest, quòd conferens pecuniam id non faciat intuitu electionis consequendæ; hic est finis ultimus talis reconciliationis; aliàs benevolentia non procuraretur. Adeoque primariò emitur electio, quia emitur id, fine quo electio hujus personæ non sequeretur. Et proindè electio non est per accidens, sed primò, & per se intenditur. Siquidem primum est illud, ad quod media diriguntur, & sine cujus motione media quiescunt, & non assumuntur. Attendendum est simoniam non consistere in solo munere, sed in eo dato cum intentione ordinata immediatè, vel mediatè ad electionem, vel Beneficium. Ergò, si emitur benevolentia, ut posteà hæc inclinet Electorem ad eligendum, est simonia.

18 III. Committitur simonia, si detur pecunia Electori, quem novi corruptum à meo competitore. Nàm hoc est clavum clavo trudere, & nundinari in materia simoniæ. Certum enim est, quòd finis dandi pecuniam sit removere impedimentum ab adversario positum, ut in me, vel meos amicos cadat electio. Nec alius finis assignari potest; Et ità emendabitur simoniaca emptio per aliam simoniam, quod fieri nullo modo potest: quêadmodum nec maleficio potest maleficium tolli, quia hoc est intrinsecè malum.

19 IV. Est simonia, si Præses Capituli volens Titium, & non Cajum eligi, videns Electores inclinare in Cajum, ut Cajum excludat, agit cum isto, ut quamvis aliàs dignus, à concursu desistat, & adhibet minas, aliisque artibus utitur, quæ possunt animum Caii à concursu retrahere; idque obtinet. Nàm hic preces adhibentur, & metus incutitur ad effectum, ut eligatur Titius; consequentèr est æquivalentèr pretium electionis, ad quam desistentia Caii dirigitur, Sanctor. *de pœnis cap.* 15. *qu.* 8.

Quòd procedit etiam, dum Superiores volentes, ut unus præ alio eligatur, ad hunc effectum importunas preces cum Electoribus adhibent, vel negant se dispensationes cum aliquibus dare, nisi ille eligatur, & promittunt conferre, ubi de ipsius electione concluditur. Nàm dd. preces, minæ, & promissiones electionem intendunt, adeoque in emptionem rei spiritualis diriguntur.

20 V. Est simoniacus Provincialis remittens alicui ex Vocalibus pœnam privationis vocis, quam proptèr delictum meretur, dicens: *Possum te privare suffragio in Capitulo, sed parco, si promittas in eo ad meam intentionem suffragari*: & ità in facti contingentia privandus exequitur, ut expresse c. *nemo Presbyterorum de simon.* Ratio est, quia timorem gravem in illum incutit, per quem ad suffragandum movetur. Et hac gravi comminatione, & remissione pœnæ conatur emere suffragium illius, actumque jurisdictionis spiritualis, quem exercere debet, pro suffragio vendere.

VI. Simoniaca est illa electio, ubi Electores conveniunt: *si dederis mihi tuum votum in hac electione, ego dabo tibi meum in illa; vel, si ad effectum electionis promittatur Guardianatus, Definitoratus &c.* Nàm quodlibet pactum in Beneficiis, & Officiis Ecclesiasticis prohibetur, & simoniam inducit, c. *Cùm pridem, cap. Pactiones de pact.* & expresse *cap. de hoc autem de simon.* Quia in dd. conventionibus promittitur jus spirituale cum onere, ut fiat aliquid, quasi pro pretio rei spiritualis; vel, ut causa mediata eam habendi. Vide Dianam, *ubi sup. tom.* 5. *tr.* 7. *resol.* 11. & Peyrin. *dict. loc.* §. 9. *dico* 2.

Dices. In casu commutatur res spiritualis pro spirituali, quarum commutatio non videtur simoniaca: ità una Reliquia potest absque simonia cum alia commutari. Propter quod plures apud Dian. *cit. resol.* 12. dixerunt commutationem Prælaturarum, & Officiorum Regularium non esse simoniacam.

Resp. Gonzalez in 3. *tit.* 19. *cap. ult. num.* 3. Mayol. *summ.* 1. *par.* 3. *præcept. de simon. art.* 3. §. 3. Duhamel. *Theol. moral. tom.* 2. *in Decalog. dissert.* 2. *cap.* 7. *num.* 9. *ex cap. Exhibita* in illis verbis: *Cùm permutatio de spiritualibus ad temporalia improbetur,* tradunt posse res purè spirituales inter se permutari. Nàm, cùm non commutetur spirituale pro temporali, nulla est suspicio simoniæ. Quam Sacri Canones considerarunt in Beneficiis, & Officiis Ecclesiasticis, & ideò circa ipsa permutationes privata auctoritate prohibuerunt, *cap. Quæsitum d. tit. cap. super eo de transact.*

De commutatione unius Reliquiæ cum alia agit Layman. *Theol. moral. lib.* 4. *tr.* 10. *cap. ult.* §. 5. *num.* 57. Campion. *instr. p.* 2. *cap.* 37. *num.* 23. ubi dicit non esse illicitum permutare unam Reliquiam cū alia. Sed vide quæ dixi *cap.* 45. *n.* 14. Et attende, quòd circa spiritualia propter reverentiam eis debitam, etiam nundinationes sunt vitandæ. Legas Dian. *cit. & resol.* 10. *num.* 3. & Portel. *dub. regul. v. Simon. num.* 4. ubi priores illas conventiones, ut simoniacas damnant.

Observandum quòd, dum duo Sacerdotes conveniunt *celebra hìc pro me, & ego illùc pro te celebrabo*: conventio non cadit super spirituale, sed solùm super laborem præstandum, & servitium extrinsecum celebrationi, celebrando in hoc loco in favorem alterius; pro quo servitio, tamquam stipendium, confertur ab alio Sacerdote, aliud servitium præstandum celebratione in alio loco.

VI. Committitur simonia, dum ad Prælaturam, vel Officium Ecclesiasticum quis promovetur hac conditione: *Dabo tibi meum suffragium: sed nollem te esse mihi ingratum*. Nàm reperitur contractus *do, ut des*; & palliatur simonia: semper enim intenditur lucrum titulo gratitudinis dandum, vel recipiendum pro spirituali. Pro qua, si detur temporale, etiam ut motivum, & gratuita compensatio, simonia committitur; quia compensatio est virtualis commutatio, & in re intenditur ponere æqualitatem, & solvere, Natal. Alex. *Theol. moral. tom.* 2. *tr.* 2. *de simon. c.* 7. *art.* 5. *reg.* 23.

22 Hinc observa cautè esse legendos, qui dixerunt posse absque simonia pacisci non de substantia, sed de commodo electionis; ut, si unus Elector commodum ex una electione percipiat, & alter ex alia; ut esset gratificare amicum, vel constituere aliquem in officio, qui rationes Electoris promovebit, eique favebit; nàm temporale intenditur; Et tale commodum conjungitur cum electione, tamquam effectus cum sua causa, qui haberi non potest, nisi per positionem causæ, electionis nimirum; ideò paciscens de tali commodo implicitè paciscitur de electione. Propterea tale pactum est illicitum, quia venit in contractum ipsa electio: quæ ea parte, qua ex pacto præcedenti fieret, & qua pro commodo temporali venderetur, jure simoniaca diceretur, per Donat. *prax. tom.* 2. *tract.* 1. *q.* 22. *num.* 10. Pignatell. *ibid. num.* 32. Sanctoro *de pœn. cap.* 15. *qu.* 8. *ver. Respondeo*, cum Villal. ponderāte hujusmodi Metaphysicis abstractionibus Sacros Canones eludi. Nàm posset quis dicere: *emo, vel vendo in Beneficio non jus spirituale, sed commodum redditūū: vel, moveor à commodo, non à spiritualitate ad emendū, vel vēdendum Beneficium*; & ità aditus simoniis aperiretur: quòd omninò est cavendum.

Quarè ad Prælaturam eligens, vel eam recipiens cum conditione obsequii præstandi, etiamsi videatur pium (ad quod tamen de jure, & electione præcisa, electus non tenetur) simoniam committit, quia intervenit munus ab obsequio.

23 Advertendum non posse sine labe simoniæ duos Superiores locales propria authoritate, Conventus, quibus per ele-

electionem præsunt, ad invicem permutare, & unus alteri suum cedere, se mutuò ad alium transferentes; sed opus est, ut, concurrente justâ necessitate publicæ utilitatis, fiat resignatio in manu Superioris, etiam extra Capitulum, & Congregationes, juxtà text. in *d. cap. Quæsitum* §. *si autem*, à quo per novas Patentes debent Conventibus deputari.

Appellatione Superioris veniunt Generalis, & Provinciales, qui habent authoritatem quasi Episcopalem; sed translatio per Provincialem non est facienda in Ord. Min. de Obser. nisi de Definitorum judicio ad præscriptum Statutorum, cap. Gen. Vallisolet. 1593. *tit. Guardiani quales sint &c.* §. *Si quis autem.*

24 VII. Simonia committitur, dum quis alteri pecuniam, aut munus à lingua, vel ab obsequio confert, nè denuncietur, tamquam *spurius*, *excommunicatus &c.* ut hac via tollatur impedimentum propriæ electionis, per text. in cap. *Nemo de simon. cum sua Glos. ver. celet.* Nàm simonia committitur etiam, dum pro aliquo temporali peccatum, vel defectus celatur ab eo, qui ex officio denunciare tenetur. Consideratur enim, quòd tunc pretio parat sibi viam ad jus spirituale obtinendum.

Dices. Est communis Doctorum opinio posse absque simonia vexationem redimi: & nil plus ille operaretur, quam vexationem redimere.

25 Quantùm ad hæc videnda sunt dicta *Superiori capitulo num.* 21. & hic servata proportione aptentur. Consideretur distinctio de jure plenè, & completè acquisito, ac acquirendo. An molestia sit justa, & procedat ab eo, qui de jure potest se electioni opponere, & confirmationem impugnare, vel sit, ab alio, ad quem id non pertinet, atque ità injustè, & illegitimè vexet. Quando jus ad Prælaturam non est completum, nec ipsa pleno jure possidetur, non potest vexatio redimi ab eo, ad quem de electione pertinet, per cap. *Matthæus de simon.* Consequentèr electus à majori parte Capituli, sed uno contradicente, non potest huic dare pecuniam, ut à contradictione cesset, ut ibi textus. Per electionem enim non habetur jus plenum ad Prælaturas (in illis) in quibus est necessaria cõfirmatio distincta, per ea, quæ notantur in cap. *Avaritiæ de elect. in 6.* Ubi verò Prælatura fuit plenè acquisita, vexatio redimi potest. Siquidem tunc pecunia confertur solùm ad redimendam moram executionis officii injustè impeditæ, Provinciæ nocivam Peyrin. *cit. dico* 8. & 9.

26 Quær. An sit simonia offerre, & dare pecuniam Electoribus, ne eligãt indignũ; ad quem eligendum sunt determinati?

Resp. Negativè. Nàm hoc est redimere vexationem Ecclesiæ, quæ jus habet, ut non eligantur indigni: ergo redimi potest injusta ejus vexatio: quod honestum utique est, cùm honestum sit impedire malum, quoad fieri potest, omnibus mediis, quæ in sua natura non sunt mala; Neque hìc aliquid spirituale compensatur pecuniâ, sed datur, nè aliquod malum fiat. Peyrin. *cit. dico* 5.

27 Verùm cùm Electores determinati sunt ad eligendum indignum, aut minus dignum, non licet offerre pecuniam, ut eligant aliquem dignum determinatè. Quinimmò, cùm plures digni sunt, non licet id facere in favorem dignissimi, quia directè tribueretur pecunia pro ipsa electione; & ità spirituale compensaretur pretio. Ulteriùs consideratur, quòd non potest licitè intendi, quòd unus determinatè ex pluribus eligatur, nisi: intendatur electio ipsius; determinatè & ita pecunia offertur pro ipsa electione determinatè; nàm offertur pro eo, quod intenditur, ut cum *alleg.* Peyrin. & Pignatell. *num.* 37. DD. concordant.

28 Quæritur. An electio Abbatissæ vel Priorissæ facta interventu pecuniæ, sit simoniaca?

Plures negant, & deducunt, ex quo Abbatissæ non competat potestas spiritualis in subditas, quia, cùm sit fœmina, est incapax potestatis, & jurisdictionis spiritualis; consequentèr non potest præcipere *in virtute Sanctæ obedientiæ*, *in virtute Spiritus Sancti*, nec præcepta *spiritualia Monialibus imponere*, hoc est, ordinata ad finem spiritualem, seù supernaturalem; aut quatenùs profectum spiritualem subditarum concernunt, quia hoc importat usum jurisdictionis spiritualis, quâ fœmina caret. Solùm ei competit potestas civilis politica, Oeconomica, & domestica, uti Matrifamilias: & major, quàm Matres habeant respectu filiorum; siquidem ei convenit vigore Regulæ, & subjectionis à Sede Apostolica approbatæ. Et ità potest imponere præ-

cepta spectantia ad domesticam gubernationem, obligantia ad culpam gravem, aut levem, ne pax, disciplina, observantia, & conservatio Familiæ depereat. Pelizarius *de Monial. cap.4. sect.3.* Diana *coord. tom.7. tract.1. resolut.* 332.

Resp. Tamen affirmativè contra Dianam, & Pelizarium locis allegatis. Nàm Abbatissatus est Officium Ecclesiasticum tribuens jus, etiam spirituale. Quod supponitur *in cap. Indemnitatibus de elect. in 6. in princip.* ibi: *Indemnitatibus Monasteriorum Monialium, quæ frequentèr proptèr electiones in discordia celebratas, in ipsis grandia in spiritualibus, & temporalibus dispendia patiuntur.* Nec potest convenire, nisi professis, *per text.* ibidem, & ex Trident. *sess.25. c.7. de regul.*, & per electionem Canonicam, seù servatâ formâ Canonis, *in cap. Quia proptèr de elect. & Trid. cap.6. cit.* Adeoque est saltem spiritualibus annexus, seù in sequelam ad rem spiritualem, professionem nimirùm, per quam quis Deo consecratur. Quod satis est, ut simoniaca sit electio, si pretio comparetur.

29 Abbatissæ enim convenit Jurisdictio, & potestas spiritualis, non quæcumquæ, sed solùm præceptiva, & correctiva, quæ non spectat ad Claves, nec dependet ab Ordine. Nàm Jurisdictionis spiritualis, sivè pro Foro interno, sivè externo, cujus usus est usus Clavium, & Ordinē supponit, est incapax, cū capax non sit recipiendi Ordinem Clericalem. Et ita non potest absolvere à peccatis, vel censuris, nec excommunicare, consecrationes, & benedictiones Ecclesiasticas conficere, vel similia operari, quæ ab Ordine pendent, ut expresè *cap. Nova de pœnit. & remiss.* Qua ratione intelligendi sunt negantes Abbatissis jurisdictionem spiritualem.

Habet itaque solùm jurisdictionē spiritualem in sibi subditas, quæ dicitur præceptiva, & correctiva, non utcumque, sed in ordine ad finem supernaturalem, nec à Clavibus dependet, sed solùm ex electione Canonica superioritati connexa. Quod cōstat ex eo, quòd Abbatissa sit non solū Mater-familias, sed etiam Superiorissa Monialiū: Qua Mater-familias habet in subditas potestatem temporalem, qua potest præcipere, & prohibere, quæ ad rectam, & domesticam gubernationem Monasterii spectant: qua verò Superiorissa potestatem, & Jurisdictionem spiritualem præceptivam, & correctivam, retinet, qua potest plura præcipere, & aliqua operari ob finem, etiam spiritualem Monialium, & ad spiritualem profectum ipsarum. Nàm subditæ spiritualitèr, & moralitèr in re gravi obligantur sub gravi culpa Abbatissæ obedire: etenim in ejus manibus professionem emittunt, per quam spiritualitèr, & moralitèr adstringuntur ad Regulæ observantiam: Atque ita debet esse, qui talis professionis observantiam exigat, & zelet; sed nullus alius cum majori proprietate, quàm Abbatissa, quæ est Superiorissa immediata, & localis Monialium; adeoque Abbatissa potest spiritualitèr, & moralitèr Moniales cogere ad observantiam, & obedientiam regularem, in ordine ad profectum spiritualem ipsarum. Nàm hic est finis magis principalis, qui in emissione professionis, & in institutione Religionum utriusque sexus intenditur.

Qua proptèr ipsa in spiritualem profectum Monialium potest per Sanctam obedientiam præcipere auditionem Missæ, jubere frequentiam confessionis, prohibere accessum ad collocutoria, & ut proprietarias corrigere, & punire, quæ contra votum paupertatis delinquunt; & similia agere, quæ ordinantur ad vitam spiritualem Monialium, & votorum observantiam. Videantur Sanctoro *comment. cap.11. stat. 7. verb. dico decimo primo*, & Felix *tom.1. examen. confess. p. 1. cap.2. quæres 5. num.208.*

30 Quæritur. An sit simonia conferre, vel promittere pecuniam, ut quis postuletur pro Beneficio, vel Ecclesiastica Prælatura?

Resp. Affirmativè. Nàm Postulatio ordinatur ad jus spirituale; consideratur, enim, quòd, sicut per electionem acquiritur jus petendi confirmationem, *cap. Postquam*, *cap. Nihil de elect.*ità ut, publicato scrutinio, non liceat Electoribus variare, *cap. Publicato eodem tit.* ita Postulato acquiritur jus ex postulatione, postquā hæc fuerit Superiori præsentata, adeo ut nō liceat Postulātibus ab ea recedere, ut expresè *text. in cap. Bonæ memoriæ il 2. de postulat.* ne videlicèt *Sedi Apostolicæ illudatur, & ejus judicium ex aliorum pendeat arbitrio*, ut ibi *text.* Quod patet item ex *d. cap. Cùm detestabile*, ubi, etiam po-

postulationes simoniacè factæ nullius roboris declarantur. Postulatio autem describitur, est *quædam gratiæ* petitio Superiori facta de promovendo aliquem ad Prælaturam, ad quam de jure communi proptèr impedimentum aliquod, vel defectum eligi, seù promoveri non poterat. Itaque, qui postulatur, est ineligibilis, non proptèr vitium, sed vel, quia est extraneus, Laicus, & illegitimus: criminosus enim est impostulabilis, per jura, & Fagnan. *cittand. num.* 74. De convenientia, & differentia electionis à postulatione agit Fagnan. ad *d. cap. Bonæ memoriæ il primo d. tit. num.* 40. *&* 53.

De pœnis simoniacis taxatis dictum est supra *cap. priori num.* 38. viderique possunt etiam *in d. Extravag. Cum detestabile*.

31 Quæritur. Quibus probetur, & legitimè constet simoniam fuisse commissam?

Resp. Crimen simoniæ non dicitur plenè, & concludentèr probatum, nisi pactio, & conventio probetur, quæ utrimque inducant obligationem, & præcedant electionem, quæ simoniaca prætenditur: desumitur *ex cap. cum pridem de pact. & cap. Quæsitum §. generalitèr de rer. permut.* Pactum enim, & conventio est forma, qua constituitur simonia, ideò, secluso pacto, excluditur constitutivum simoniæ: nàm, eo præciso, non esset emptio, vel venditio.

32 Et ita non sufficit solus tractatus, nisi pactum, vel conclusio pacti probetur, ut dixit Rota *decis.* 534. *part.* 4. *tom.* 3. Quod est adeo certum, ut nec probetur ex actibus subsequutis post perfectam electionem; nisi etiam probetur, quòd in vim pacti, & præcedentis conventionis subsequantur, ut observavit Glos. ad *cap. Tua de Simon. verb. purè consentiant.*

33 Minusque simonia concludentèr probatur per Testes, qui deponant, vel ex auditu, vel de credulitate; nàm nec plenè, nec semiplenè probant, *per text. in cap. Tam litteris de testibus*. Ubi dicitur, testes de auditu, & fama sufficientèr non probare, sed redduntur suspecti, maximè, si à quo audierint, non deponant: vel, si deponāt, nec ille vivit, nec fuit judicialitèr examinatus: vel, sint singulares: non sola fama judicium præbet sed solùm alias legitimas probationes coadjuvat, cùm Testes de illa deponentes idonei sunt, & omni exceptione majores, per Farinac. *quæst.* 47. *n.* 210. & tunc dicitur esse in probationis subsidium.

34 Quamobrem plena, & concludentissima probatio simoniæ consurgit per vehementes, & indubitatas præsumptiones, ac depositiones Testium, qui deponant de scientia, & non de credulitate: sintque idonei, & contestes, & non singulares; ac jurati; quia Testis non juratus non probat, *cap. Nuper de testib.* & necesse est, ut deponant.

35 I. Vel, quòd pecunia sit soluta, aut promissa, vel tamquam pretium, vel, ut motivum electionis: Videas *cap. super num.* 25.

II. Vel, quòd præcesserit pactum, vel conventio expressa, aut tacita.

36 III. Vel, quòd temporale sit datum, vel promissum, ut gratuita compensatio pro spirituali. Nàm compensatio in re tollit titulum gratitudinis, & est virtualis commutatio: cùm ponat æqualitatem, quæ est actus justitiæ; & ità, dum per actum gratitudinis intenditur compensare, in re intenditur ponere æqualitatem: & en pretium, & justitia, videas *prop.* 45. *&* 46. ab Innocentio XI. proscriptas.

IV. Vel, quòd gratitudo sit deducta in pactum; ut *eligo te in Provincialem, si fueris mihi gratus*: aut, si ex *gratitudine dederis mihi centum in recognitionem*; quia pactum imponit obligationem justitiæ, & consequentèr inducens debitum dandi tollit titulum gratitudinis, & liberalitatis, adeoque simoniam infert; sicut est usura in mutuo exigere ultra sortem aliquid tamquam ex gratitudine, & benevolentiâ debitum; ut *do tibi mutuum cum pacto, ut postea sis mihi gratus ad remutuandum, vel, ex benevolentia aliquid des in recognitionem Beneficii*. Nàm pactum imponit debitum ex justitia, eoque mutuatarius gravatur onere, & obligatione, ad quam ex vi mutui non tenetur. Legatur *prop.* 42. *ab eodem Innoc. damnat.* Et quod dixi *lib.* 2. *Caut. Confess. cap.* 24.

37 V. Vel, quòd pactum fuerit de commutando spirituale prò spirituali: quia simonia non solū dicit, quod spirituale cōmutetur pro temporali, sed etiā quod spirituale deducatur in pactum, & ita vile reputetur, ut subjiciatur contractui humano,

mano, juxtà cap. *Quæsitum de rer. permutat.* Et proindè in cap. *Pactiones de pact.* damnatur, ut illicitum, omne pactum,& omnis conventio circa spirituale, ex sæpè dictis.

38 VI. Ad probandam simoniam sufficiens est, quòd in cella Electoris reperiantur litteræ promissionis, & conventionis. Nàm tunc legitimè præsumitur fuisse ab eo receptas, ex regula *l. si filius familias patre absente ff. Macedonian.* Et hæc præsumptio debet esse validum argumentum Superiori ad non confirmandam electionem; & electo, forsàn ignoranti, motivum, ne d. electionem acceptet, juxtà cap. *Matthæus de simon.*

39 VII. Probatur etiam concludentèr: & indubitata præsumptio, vehemensque conjectura reputatur, si apud Electorem reperiatur syngrapha bancharia, qua electus, vel de ejus voluntate alii Electoribus ad certam pecuniæ summam, confecta electione, solvendam se adstringunt. Cætera his similia videantur apud Authores.

40 Et intereà notetur: Primò. Quòd ubi crimen simoniæ esset notorium, deberet Judex ex officio procedere, nemine accusante, cap. *Evidentia de accusat.*

41 Secundò. Quòd licèt pro foro exteriori allegari sæpè non possit, ad justificandum crimen simoniæ fuisse commissum, aliqua vehemens præsumptio, & plena probatio (adeoque in eo nequeat contra Electum, vel Electorem criminalitèr procedi) tamen pro foro interiori, (in quo secundum conscientiam res judicantur) nec Electus Prælaturam, vel officium Ecclesiasticum, nec Elector pretium receptum retinere possunt; sed ille Prælaturam tenetur dimittere, etiam ante sententiam Judicis: quia nunquam in eam legitimum jus habuit, & alter pretium, suum nunquam fecit, ex defectu contractus nullitèr celebrati, ex *d. cap. Cùm detestabile*; & ex *citato cap. num.*44.

CAPUT LI.

Officialis quoad Syndicos Apostolicos.

SUMMARIUM.

1 *Syndici Apostolici nominantur à Generali, & Provincialibus.*
2 *Gaudent privilegio fori.*
3 *Varia Decreta SS. CC. super exemptione Syndicorum ab Innocentio XI. confirmata.*
4 *Syndici conveniuntur coràm Judice Conservatore.*
5 *Sunt exempti à represaliis.*
6 *An gaudeant exemptione ab oneribus Communitativis?*
7 *Unus tantùm pro unoquoq; Conventu gaudet privilegiis.*

1 Syndicus Apostolicus pro toto Ordine Minor. à Generali, & Provincialibus pro Provinciis,& Conventibus nominantur,juxtà dispositionē Pauli IV. Const. ex Clement. 1. *la* 1. *Bull. to.* 1. vel etiam à Guardianis de præfatorum licentia,ut expressè textus; ad effectum, ut ipse nomine Romanæ Ecclesiæ, eleemosynas Fratribus Minoribus à Fidelibus elargitas recipiat, & administret eorum providendo necessitatibus per *d.cap.*17. *nu.*24. *& seq.*

Etiam Procurator, & Commissarius Generalis Romanæ Curiæ possunt Syndicos pro ipsorum respectivè officio constituere, ut probat Sancto *Comment c.* 8. *stat.*37. *in fin.* Quia sine Syndicorum usu non possunt absque transgressione Regulæ proprium officium exercere, cùm debeāt aliquas contributiones à Provinciis pro expensis recipere: super quo *cap.* 4. *stat.*4. *in princ.* refert concessionem Eug. IV. 4. Kal. Maii 1432. ibi: *Quod possint etiam facere Provinciales in Provinciis, et Procuratores Ordinis in Romana Curia.*

Hujusmodi Procurator, & Commissarius in Capitulo Generali de sexennio in sexennium eliguntur per vota secreta à Vocalibus respectivè Familiæ Cismontanæ, & Ultramontanæ, Constit. *Sacrosancti* Innocentii XII. 42. *Bull. Firmani*: ità paritèr Procurator Generalis Reformatorum à Reformatis eligitur, Constit. *Cùm nos ibidem la* 41. Et electio non fit

per

per schedulas, sed per ballottationes, juxtà praxim à principio hujus provisionis introductam.

2 Syndicos intuitu laborum, quos continuò in Fratrum beneficium sustinēt, S. Sedes spiritualibus favoribus decoravit: ipsis Clemens VII. concessit privilegium fori in causis civilibus, criminalibus, & mixtis, motis, & movendis, Const. *Dum* 19. *Bull. tom.* 1. ut infrà.

Dum desideramus assiduos labores, & vigilias, quos dilecti Filii Syndici, & Procuratores Domorum, & Monasteriorum Fratrum Minorum S. Francisci, Regularis Observantiæ, & Monialium S. Claræ, Conceptionis, & Annunciationis Ordinum, & Sororum Tertiæ Regulæ S. Francisci, sustinere non cessant, meritò nos obligant, ut animarum suarum saluti consulamus, ipsosque à quibusvis molestiis, & injuriis, sibi pro tempore illatis, quantùm cum Deo possumus, relevemus.

Idcircò uni Syndico, & Procuratori hujusmodi, cum illius Uxore, & liberis, præsenti, & futuro singulæ Domui, & Monasterio prædictis pro tempore servientibus, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus, ipsi, & eorum quilibet omnibus, & singulis Indulgentiis, & peccatorum remissionibus, favoribus, & gratiis, quibus Fratres Ordinis Observantiæ prædictorum utuntur, potiuntur, & gaudent, seù uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, uti, potiri, & gaudere possint, & valeant.

Et insuper in quibusvis causis, & rebus ipsos Syndicum, & Procuratorem concernentibus, civilibus, criminalibus, & mixtis, nonnisi coram Judicibus Conservatoribus Domorum illarum, quarum ipse Syndicus, & Procurator fuerit, de justitia respondere teneatur, auctoritate Apostolica concedimus, & indulgemus.

Inhibendo sub excommunicationis latæ sententiæ pœna universis, & singulis Judicibus, Commissariis Ecclesiasticis, & Sæcularibus, quacumque auctoritate fulgentibus, nè de causis contra dictos Syndicos, & Procuratores, motis, & movendis, directè, vel indirectè, quovis quæsito colore, seù prætextu, se intromittere quomodolibet de cætero audeant, vel præsumant. Decernentes quoscumque processus contra dictos Syndicos, & Procuratores, per alios, quàm dictos Conservatores, in causis dumtaxat contra eos motis, & movendis, habendos, & sententias ferendas, nullos, & invalidos, nulliusq; roboris, vel momenti fuisse, & esse, ac irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quavis auctoritate, scientèr, vel ignorantèr contigerit attentari, non obstantibus &c. Romæ 16. Aprilis 1526.

Ab Innocentio XI. *confirmantur in forma specifica Decreta variarum SS. Congr. emanata super exemptione, & Privilegiis præfatorum Syndicorum.*

Aliàs pro parte dilecti filii Francisci Mariæ Tagliaferri, Procuratoris Generalis Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci, de Observantia nuncupatorum, Congregationi Venerabilium Frarum Nostrorum S. R. E. Cardinalium negociis, & Consultationibus Episcop. & Regular. præpositæ; exposito, quòd dudum nonnulli Romani Pontifices, & præsertim fel. record. Nicolaus III. & Nicolaus IV. Martinus V. & Eugenius IV. Prædecessores Nostri, ut vera Observantia, Regulæque puritas in Ordine prædicto vigeret, & magis augeretur, Fratresque ipsius Ordinis ab omni dominio, & proprietate alieni conservarentur, statuerant, & ordinaverant, ut unicuique Conventui dicti Ordinis assignaretur unus Procurator, sive Syndicus Apostolicus, qui omnes eleemosynas, tàm pecuniarias, quàm aliarum rerum colligere, illasque solus in necessitates Fratrum præfatorum applicare deberet.

§. I. Et subindè recol. mem. Clemens Papa VII. etiam Prædecessor Noster, intuitu laborum, quos ejusmodi Syndici in beneficio dictorum Fratrum, quocumque tempore, & quavis occasione assiduè substinebant, eosdem Syndicos à foro sæculari exemerat, volens, ut in causis, tàm civilibus, quàm criminalibus, & mixtis, nonnisi coram Judicibus Conservatoribus eorundem Fratrum Minorum de Observantia de justitia respondere tenerentur, & aliàs prout in ipsius Clementis Prædecessoris Litteris, desupèr in simili forma Brevis die 16. Aprilis 1526. expeditis, pleniùs dicitur contineri.

§. II. Ac in eadem expositione subjuncto, quòd nonnulli dicerent, privilegium hujusmodi in aliqua sui parte ampliùs in usu non esse, alii verò prætenderent, illud Syndicis prædictis, ratione eorum officii tantùm, non autem uti talibus personis, competere, undè fiebat, ut Fratres prædicti non sine Paupertatis, & Regulæ, quam pro-

profitentur, suarumque conscientiarum detrimento, neminem ampliùs reperire possent, qui eorum Syndici, sivè Procuratoris munus in se suscipere, eumque laborem assumere vellent.

§. *Ideoque pro parte præfati Francisci Mariæ Procuratoris Generalis dictæ Congregationi Cardinalium supplicato, ut non solùm auctoritate Apostolica confirmaretur dictum Privilegium, sed etiam illud Syndicis, sivè Procuratoribus hujusmodi, uti talibus personis competere declararetur.*

§. *IV. Emanavit ab eadem Congr: Cardinalium Decretum tenoris sequentis, videlicet: Sacra Congregatio EE S. R.E. Cardinalium Negotiis, & Consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, attenta remissione libelli per SS.D. Nostrum facta, referente Eminentissimo Norfolch, censuit danda esse Oratori Decreta, aliàs edita:* nempè *super præmissis servandam esse præfatam Constitutionem san. mem. Clementis VII. proùt præsentis Decreti tenore omninò servari mandat, & præcipit. Romæ 28. Martii 1686.*

§. *V. Porrò cùm dictus Franciscus Maria Procurator Generalis prænarrata paritèr exposuisset Congregationi, etiam Venerabilium Fratrum Nostrorum ejusdem S.R.E. Cardinalium, super Immunitate Ecclesiastica, & Controversiis jurisdictionalibùs Deputatorum: hæc Congregatio censuit, danda esse Decreta anterioris tenoris, qui sequitur,* videlicet: *Sacra Congregatio supèr Immunitate Ecclesiastica, & Controversiis jurisdictionalibus, habita sub hac die Martii 1686. circa exposita in præsenti supplici libello, dixit, danda esse Decreta, ut infrà: die 31. Maii 1639.* Fanen. *Provincialis Fratrum Minorum Observan. S. Francisci, Sacra &c. censuit, respondendum Episcopo, ut quoad exemptionem Syndici Fratrum Min. de Obser. loci de Cartoceto faciat Bullam Clementis VII. observare, si in eo concurrant requisita ejusdem Bullæ.*

§. *VI. Die 17. Novembris 1642.* Perusina, *Fratres Sancti Franciscisci Min. Obser. Sacra &c. censuit servandam esse Bullam Clem. VII. circa privilegium fori, & exemptionis Syndicorum, & Procuratorum Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia.*

§. *VII. Die 4. Augusti 1654.* Fanen. *Episcopus: An Syndicus Fratrum Min. de Observantia S. Francisci gaudere debeat privilegio fori? Sacra &c. censuit: hujusmodi Syndicum gaudere privilegio fori, juxtà Constitutionem Clem. VII.*

§. *VIII. Die 23. Maii 1645.* Romana. *Pater Commissarius Generalis Curiæ quærit: An Syndici, & Procuratores Apostolici Conventuum suæ Religionis gaudeant privilegio fori, etiam in causis, tàm civilibùs, quàm criminalibus, & mixtis, motis ante institutionem officiorum, virtute Bullæ Clem. fel. record. Papæ VII. Sacra Congr.* respondit: *Syndicos Conventuum Ordinis Fratrum Min. de Observantia S. Francisci ex Bulla fel: recor. Clem. VII. gaudere privilegio fori, tàm in causis civilibus, quàm criminalibus, & mixtis, etiam motis antè eorum deputationem, seù institutionem in officium Syndicatus.*

§. *IX. Die 23. Maii 1645.* Recinaten. *An Syndicus Monialium S. Claræ gaudeat privilegio fori, prout gaudent Syndici Fratrum Min. de Observantia? Sacra &c. censuit, hujusmodi Syndicum gaudere debere privilegio fori, in quorum fidem &c. Datum Romæ sub hac die 20. Apr. 1686.*

§. *X. Cùm autē &c. Nos &c. Decreta præinserta à memoratis Cōgregationibus Cardinalium respectivè emanata, auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illisq; inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adiicimus, salva tamen semper in præmissis auctoritate earundem respectivè Congregationum Cardinalium.* Decernentes &c. sicque in præmissis &c. irritum, & inane &c. non obstantibus &c. *Romæ 19. Junii 1686.*

Syndici hujusmodi non possunt compelli ad ad exercenda munia publica Communitatis, nec conveniri, nisi coràm Judice Conservatore.

4 *Ità reperitur in libro Decretorum S. Congregationis super Immunitate Ecclesiastica, & controversiis jurisdictionalibus sub die 10. Maii 1669.* videlicet: *Sacra Congreg. inhærendo Declarationibus aliàs factis censuit; Procuratorem, & Syndicum Fratrum Minorum de Observantia ex Bull. fel. recor. Clem. VII. gaudere privilegio fori, tàm in causis civilibus, quàm in criminalibus, & mixtis; & insuper non posse compelli ad exercenda munia publica Communitatis, neque à quoquam posse molestari, nisi coràm legitimo Conservatore. Romæ hac die 7. Januarii 1699.*

Et

Et sub die 9. Augusti 1701. Sac.Consulta in favorē Syndici Conventus Terræ Fabriani, extracti ad effectum, ut exerceret munus Communitatis, rescripsit: *extrahi alium*; & iterùm propositâ causâ,& instante loci Gubernatore, *sub die 19. ejusdem mensis, & anni* respondit: *in Decisis*.

Syndici gaudentes privilegio fori, sunt exempti à Repræsaliis.

S P O L E T A N A.

5 *Instantibus Monialibus Monasteriorum Sanctissimæ Trinitatis, S. Pontiani, & S. Catharinæ pro declaratione, Agentes dictorum Monasteriorum esse exemptos à Repræsaliis: Sac. Congr. super Immunitate Ecclesiastica, & controversiis jurisdictionalibus habita sub die 14. Januarii 1698. censuit, Syndicos tantùm gaudentes privilegio fori esse exemptos à Repræsaliis. Romæ hac die 7. Januarii 1699.*

6 Sac.Congr. Immunit. *in una Feretrana 19. Maii 1703.* respondit Syndicum non teneri ad solvendas collectas pro oneribus Communitatis. Et revera in facti contingentia consuevit S. C. Boni Regiminis committere locorum Gubernatoribus, ut privilegium exemptionis à talibus oneribus, Syndicis Conventuum Fratrum præservarent; ut fuit communitèr practicatum, ut ex Regestis ejusdem S. C. Verùm in præsenti d. privilegium fuit ad istantiam quarumdam Communitatum ab eadem S. C. revocatum: quæ, partibus auditis, sub 19. *Julii* 1704. censuit: *Syndicos Apostolicos teneri ad onera communitativa*.

7. Sicut autem non potest legitimè constitui pro quovis Conventu nisi unus Syndicus, ità nonnisi unus canonicè institutus fruitur privilegiis, quibus à Sancta Sede fuerunt Syndici Fratrum Minorum decorati, proùt pluriès rescripsit S.Congr. Boni Regiminis, & in Pisaurien 24. *Januarii* 1699. & patet ex allegata *constitut. Clementis*.

C A P U T LII.

Officialis quoad Tertiarios.

S U M M A R I U M.

1 *Assignantur genera Tertiariorum.*
2 *Votum solemne Religionis non includitur in voto simplicis Castitatis.*
3 *Sacra Congregatio multa præscribit quoad Tertiarias.*
4 *Mulieres de Tertio Ordine habentes qualitates gaudent privilegio Fori.*
5 *Proteguntur etiam à privilegio Canonis.*
6 *Dubitatur de illis, qui in Congregatione vivunt, proptèr const.* B. Pii V. Circa Pastoralis.
7 *Agitur de professione, quæ à viris de Tertio Ordine emittitur.* usque ad 10.
11 *Et de iis, qui eisdem habitum concedere possunt.*

1 Varii sunt Tertiariorum, seù eorum, qui de Tertio Ordine nuncupantur, status, quorum (omissis iis utpotè verè Claustralibus, & Religiosis: quibus Leo X. *Const. Intèr cætera* 13. *Bull. to* 1. aptavit Regulam, à S. Francisco pro Secularibus institutam, & Nicolao IV. *Constitut. Supra Montem* 2. *ibid.* approbatam, & auctam) idem Leo *const. Dum intrà* 22., *edita in Concilio Lateranensi, eodem tom.* meminit, & plura circa eos disponit, proùt sequitur: *Fratres autem, & Sorores Tertii Ordinis, nec non Mantellati, Corrigeati, Pizocharæ, Cordellati, & alii, quocumque nomine nuncupati, in propriis domibus habitantes, sepulturam, ubi voluerint, eligere valeant. Sed die Paschatis tantùm Eucharistiam, necnon Extremam-Unctionem, cæteraque Ecclesiastica Sacramenta, (Pœnitentiæ Sacramento dumtaxat excepto) à proprio Sacerdote recipere, & onera, quæ Laicis incumbunt, perferenda teneantur, ac in Foro Sæculari coràm Judicibus Sæcularibus conveniri possint. Collegialitèr autem viventes, seù cum Claustralibus habitantes, ac Mulieres virginalem, seù cælibem, aut castam vidualem, expresso voto, & sub dicto habitu vitam ducentes, privilegiis, quibus Fratres Ordinis, cujus Tertiæ Regulæ habitum gestant, gaudere debeant.*

2 Et *const. Nuper*, *etiam in Sacro Lateranensi Cõcilio sub eadẽ*, & infrà *Nos ad tollendum omne dubium, motu proprio, & ex certa scientia, & de Apostolicę potestatis plenitudine, harum serie decernimus, & declaramus, quod in præmissis de voto solemni Religionis minimè intelligi debeat; ità ut Mulieres virginalem, seù cœlibem vitam simplicitèr voventes, etiam in consanguineorum, & affinium suorum, aut propriis domibus, vel seorsim habitantes, privilegiis, & immunitatibus prædictis in omnibus, & per omnia frui, & gaudere debeant.*

3 Quibus *sub die* 20. *Decembris* 1616. accessit decretum Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium, *apud Lantusc. verb. Tertiaria, & Peyrin. ad const. 4. Sixsti IV. §. 7. num. 39. Nicol. Flosc. verb. Tertiariæ num.* 2. infrascripti tenoris: *Ad tollendas omnes contentiones intèr Episcopos, & Superiores Regulares super immunitate, & exemptione Tertiariarum, quæ in domibus privatis degunt, vulgò* Bizzoche, *seù alio quovis nomine nuncupatarum: inprimis, & ante omnia in memoriam revocat ea, quæ* Sac. Congregat. Concilii *in eadem sententia respondit, videlicet.*

§ I. Sac. Congregat. Concilii *sæpiùs respondit, minimè posse Sacerdotes Regulares Mulierũ Tertii Ordinis, quas de pœnitentia, vel Bizzochas vocant, Confessiones Sacramentales audire, nisi fuerint ab Ordinario approbati ad Cõfessiones personarum Secularium audiendas: quemadmodum, nec posse illis Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum administrare in die Paschatis Resurrectionis S. D. N. Jesu Christi.*

§. II. *Verùm, quoad sepulturam, atque alia Privilegia, Fratres Tertiarios, Mantellatos, Corrigeatos, aliosque similes, ita demum Ordinis, cujus Tertiæ Regulæ habitum assumpserunt, privilegiis potiri, & ab Ordinarii jurisdictione exemptos esse, si viri collegialitèr vivant, aut cum Claustralibus habitent, Mulieres virginalem, seù cœlibem, aut castam vidualem expresso voto, & sub habitu, vitam traduxerint, quemadmodum cavetur const. Conc. Lateranen. sub Leone X., quæ habetur sess. 11. in fine.*

§. III. *Hoc autem voto Mulierum alia duo, scilicèt, Paupertatis, & Obedientiæ, nequaquam includi, quinimmò hujusmodi Mulieres, si virginalem, aut cœlibem simplicitèr, & expressè voverint, etiam in Consanguineorum, & affinium suorum, aut propriis domibus, vel seorsim habitantes, supradictis privilegiis Ordinis, cujus Tertiæ Regulæ habitũ deferunt, exemptioneque ab Ordinarii Jurisdictione frui debere, ut idem Leo postea declaravit Constitut. edita die 1. Martii 1518.*

§. IV. *An autem prædictæ qualitates in hujusmodi Tertiariis concurrant? Ordinarii loci esse judicium.*

§. V. *Præterea, si contingat aliquas ex prædictis Tertiariis sine Sepulturæ electione decedere, eas sic decedentes, ita demum in Ecclesiis Ordinis, cujus habitum assumpserunt, si in ipsis earum communis sepultura reperiatur; sin minùs, in Ecclesiis Parochialibus sepeliendas esse decernit.*

Superioribus autem Regularibus sufficienti facultate ad id à Sancta Sede Apostolica suffultis (Capucinis exceptis,) liberè Mulieres ad hujusmodi habitum recipere, atque ad ipsos vestiend' eas officium, pertinere; non autem ad habitum admittendas, & recipiendas esse, nisi probatæ vitæ, ac bonis moribus præditas, ac in ætate, saltem quadraginta annorum, constitutas, quæ de proprio habeant, unde sufficientèr vivere possint: & non cum aliis viris, quàm cum Consanguineis, vel affinibus in primò tantùm gradu sibi conjunctis cohabitent, & ab Ordinario loci licentiâ priùs impetratâ, qui non alitèr eam concedat, nisi de prædictis, prævio examine diligenti, sibi constiterit.

§. VI. *Verùm in hujusmodi habitu concedendo, & respectivè deferendo, omninò à velo supra caput, quòd* superjectum *vocant, & à pectorali, quod vulgò dicitur* Sottogola, *& à patientia, abstinendum esse; quinimmò eas, quæ supradicta tria, vel aliquod ipsorum deferre comprehensæ fuerint, illa dimittere, etiam per censuras Ecclesiasticas, ab Ordinariis locorum compellendas esse decernit.*

§. VII. *Supradictis verò Decretis Mulieres Tertii Ordinis, quæ collegialitèr vivunt, non comprehendi, quinimmò eas dispositioni Constitutionis Pii V. editæ Romæ anni 1596. 4. Kalend. Julii, quæ incipit circa Pastoralis &c. penitùs subjacere expressè declarat, non obstantibus &c.*

Undè priusquàm Episcopus concedat Mulieribus licentiam assumendi habi-

tum

tum, debet sibi, vel ejus Vicario constare legitimè de singulis requisitis expressis in d. Decreto.

Tertiariæ autem prædictis requisitis munitæ gaudent privilegio Fori, & exemptione à Laica Jurisdictione, & Gabellis, ut sæpiùs censuit Sac. Congreg Immunitatis in Interamnen. 10. *Novemb.* 1638. apud Monacell. *form. part.* 1. *formular.* 14. *tit.* 6. *num.* 1.

4 Per quæ patet dd. Tertiarias ad tenorem Decreti. I. Gaudere privilegio Fori, & exemptas esse à Laica Jurisdictione, ex modo dictis. Quo tamen non gaudent viri Tertiarii in propriis domibus, sicut cæteri Sæculares habitantes, ex eadem S. Congregat. Immunit. *in Tricaricen.* 7. *Septemb.* 1638. ac Sac. Congreg. Concilii apud Fagnan. in 2. *ad cap. nullus de for. comp. num.* 71.

II. Exemptas esse ab jurisdictione Ordinarii, ut §. 3. *decreti*. Unde conveniri debent coràm Judice Conservatore illius Religionis, cujus habitum deferunt.

5 III. Proteguntur à privilegio Canonis, *si quis suadente*. Annumerantur enim quoad hoc personis Ecclesiasticis; ut per Fagnan. *cit. num.* 65. Nàm se Deo dedicarunt, & consecrarunt per expressum simplex castitatis votum, & propositum observandi Regulam de Tertio Ordine à Sancta Sede approbatam in habitu, prævio examine Episcopi, à legitimo Superiore suscepto.

6 Controversia est de Mulieribus Tertiariis, quæ in Congregatione extrà Clausuram vivunt. Sed resolvitur eas allegatis privilegiis non potiri. Nàm in decreto relinquuntur sub dispositione Constit. *Circà Pastoralis* 8. B. Pii V. *Bullar. tom.* 2. Quarum professiones, & receptiones B. Pontifex irritat, & annullat. Et tales hoc tempore posse prohiberi, ne in communitate maneant, nisi professionem ad formam d. Pianæ emittant, rescripsit Sac. Congregat. Episcopo Lucen. 22. *Januar.* 1596. apud Piasec. *prax. par.* 2. *cap.* 3. *art.* 7. *num.* 13. Quarè sunt de Jurisdictione Ordinarii.

7 Ipsi Viri de Tertio Ordine habitantes in propriis domibus, sicut alii Laici privilegio nedum Fori, & exemptione ab Jurisdictione Laica, sed & à Gabellis non gaudent, ut rescripsit Sac. Congr. Immunitatis in *allegat. Tricaricen.* ex Sac. Congregat. Concilii apud Fagnan. in 2. *ubi sup. de for. compet.*

8 Post annum à receptione habitus professionē emittunt, ut ex Constitutione *ad Fructus* Pauli III. *Directorium trium Ordin. p.* 1. *art.* 2. *n.* 13. continente Statuta, specificè edita pro Tertiariis proprias domus inhabitantibus, ubi *c.* 2. *Fratres, & Sorores, postquam per unum integrum annum, habitum probationis detulerint, si conversatio laudabilis fuerit, per habentem facultatem Ministri Generalis, recipiendi ad hunc Tertium statum solummodò, & non per alios ad Professionem recipiantur*. Et novissimè observavit P. Petrus de Almandrelio *Escudo Seraphico art.* 7. *pag. mihi* 515.

Formula Professionis à Consodalibus in manibus Prælati, seù Visitatoris facienda.

9 *Io Frà N. prometto à Dio Onnipotente, & alla B. Maria sempre Vergine, & al B. S. Francesco, & à tutti i Santi del Cielo, e à voi Padre, d'osservare tutto il tempo di mia vita la Regola de' Frati di Penitenza, istituita dal P. S. Francesco, e per Papa Nicolao IV. confermata: & i Comandamenti di Dio, e di sodisfare, come conviene, per le trasgressioni, che commetterò contro questo modo di vivere ogni volta, che sarò dimandato dal mio Visitatore.*

Quæ formula est ad tenorem dispositionis Capituli secundi ejusdem Regulæ approbatæ à Nicolao IV. d. Const. *Supra Montem.*

10 Sed dubitatur. An per eam promissionem inducatur nova obligatio ad observanda Præcepta Divina; adeòut, si aliquod ex eis Professus transgrediatur, committat duplex peccatum: alterum causâ præcepti transgressi, & alterum ratione voti violati; & de hac promissionis circumstantia teneatur se accusare, ubi sua approbato Confessori manifestaverit peccata?

Videtur affirmativè resolvendum. Quippè, cùm sit promissio Deo facta, voti obligationem inducit; consequenter contra eam peccatum mortale committitur qualificatum circumstantiâ sacrilegii, utpotè contra Religionem; aperienda ideò in Confessione, ex quo novam speciem malitiæ contineat.

Negativa tamen est verior, & communior per Lezz. *sum. p.* 2. *cap.* 14. Peyrin. *de Privil. ad Const.* 18. *Julii II.* §. 2. Donat.

Prax. Reg. tom.2. par.2. tract.16. qu. 8. Et ad tenorem *cap.* 20. *Regulæ à Nicolao IV.* in dicta Constitutione confirmatæ, ubi ipse Pontifex firmat: -- Cæterùm in præmissis omnibus, ad quæ Fratres vestri Ordinis, non ex Divinis Præceptis, vel Statutis tenentur Ecclesiæ, nullum ipsorum ad mortalem culpã volumus obligare, sed impositam sibi pœnitentiam pro transgressionis excessu, prõpta humilitate recipiat, & efficaciter studeat adimplere. -- Et sub iisdem terminis repetit Paulus III. *cit. cap.*10.

Ideò ad rationem in contrarium, ex allegatis dicitur, illud *Promitto*, quo profitentes utuntur, votum non significare, sed purum propositum. Per quod solùm ex observatis à *Thoma Tambur. explicatione Decalog. lib.3.cap.*11. votum non constituitur, etiam si milliès firmissimè repetatur, ex *Gobat. tom. 3. Oper. Moral.* 1. *part. cas.* 2. *num.*7.

Undè monet Almandrelius, quòd priusquàm Professionem emittant, debent à Prælatis instrui, ut sciant præfatos Pontifices noluisse eos ex vi Professionis, & Regulæ obligare ad culpam mortalem, vel venialem, nè propter ignorantiam, & errorem existiment, se ad promissa in vim promissionis sub culpa obligari.

Nec obstat, quòd Nicolaus culpam venialẽ taceat; quia in d. Const. *Leonis* 13. hæc sunt: *Omnia, et singula in præsenti Regula contenta sunt consilia ad faciliùs salvãdas animas Viatorũ: & nulla sunt obligatoria ad peccatum mortale, vel veniale, nisi humano, vel Divino jure aliquis aliàs esset obligatus. Obligantur tamen Fratres, & Sorores facere pœnitentias sibi à Superioribus impositas, quando super hoc requiruntur; ad tria vota essentialia; & tenentur ad clausuram illa, quæ ipsam expressè servare voverint*, prout ibi clarè.

10 Capucinis est absolutè à Sede Apostolica hujusmodi habitus interdicta collatio, ut sub *die* 20. *Decem.* 1616. rescripsit S.C.C. Et quãquã sub *die* 31. *Jan.* 1620. obtinuerint favorabile Decretũ, id tamẽ non aliter, quàm cum clausula: *Dummodò Mulieres ad Tertiariarum Capucinarum habitum admittendæ, ad formalem, materialemque ejusdem Religionis habitum, servato in reliquis omnibus Decreto, admittantur*. Quia tamen nunquam ad Sacræ Congregationis notitiam adduxerunt privilegia, quæ offendi, & restringi priori Decreto asserebant, revocata iterum lite ad examen, sub *die* 29. *Novembris* 1653. eadem S.C. decrevit: *Non licere eisdem Capucinis Mulieres ad habitum Tertiariarum recipere, sed id competere Fratribus Tertii Ordinis* (cum quibus lis erat.) Et appellatione per Capucinos interposita, contra eos decretum hujus tenoris emanavit: *In causa Galliæ inter Fratres Tertii Ordinis S. Francisci ex una, & Capucinos ex altera die* 15. *Maii* 1655. Sac. Congr. Conc. omnibus maturè perpensis, censuit servandum esse Decretum S. Congr. editum *die* 20. *Decembris* 1616.

Et cùm iterùm conquererentur Capucini prædictum Decretum adversari posteriori edito 1620. *Die* 5. *Junii* 1655. S. C. censuit *standum esse in Decreto sub die* 15. *Maii præteriti*. Quod sub *die* 30. *Junii* 1655. confirmavit Alex. VII. *Const. emanavit nuper*. Et sub *die* 9. *Julii* 1656. *S.C. Episc. & Reg.* præfatis Capucinis præcepit esse servanda, & Breve Alexandri, & S.C. Conc. Decreta.

Tandem, cùm tot Apostolicis Decretis parere renuerent, sub *die* 20. *Martii* 1672. iterũ eis strictè præceptum est, ut à munere admittẽdi ad Tertii Ordinis habitum, præsertim Mulieres, easque spiritualitèr dirigendi imposterũ omniò abstinerent, quibus sub *die* 10. *Octobris* 1672. accessit confirmatio Clem. X. Constit. *Exponi Nobis*, qui in terminis disponit, ut infra: *Præfatis Fratribus Minoribus, Capucinis nuncupatis, nè imposterum in admittendis Mulieribus ad habitum Tertii Ordinis S. Francisci, sivè in ipsis dirigendis se ingerant, authoritate Apostolica tenore præsentium interdicimus, ac prædictis Fratribus Capucinis perpetuum super præmissis silentium imponimus &c. Orb. Seraph. to.* 2. *lib.*12. *cap.*5. *num.*80.

Cæterum jus conferendi d. habitum est cumulativè apud Fratres Min. de Obser. & dd. Fratres claustrales de Tertio Ordine ex Const. Clement. VII. *Ad uberes*, & dixit *Rota* coram *Royas* 2. *Decembris* 1637. apud *alleg. num.* 105. & *Bordonum Cronolog. Tert. Ord. cap.* 12. *num.* 88. Min. enim de Obser. & Conventualibus fuit aliàs indultum à Sixto IV. Constit. *Romani Pontificis* apud *Confect. part. prima de privileg. Mend.* in qua, ex-

exclusis etiam locorum Ordinariis subiiciuntur Generali, & Provincialibus Ord. Min. de Observ. vel Conventualium; cum facultate per se, vel per alios suos Fratres visitandi, & corrigendi, *etiam per ablationem habitus, & illum exhibendi volentibus Ordini aggregari, ac constituendi Visitatorem Religiosum moribus, & ætate idoneum.*

Nec Conventuales prætendere possunt, ut Min. de Obser. conferant habitum, & cingulum materialem, & formalem propriæ Religionis, ut contra eosdem Conventuales resolvit Sac. Congr. Episcop. in una *Reatina* 12. *Augusti* 1689. *ut in regest.* 27. *eur. cismont. Aracœlit.* & pronunciatum est coram Petra A. C. in *Sarnen.* 27. *Martii* 1700. ut in Actis Belli Notar.

Legenda est Const. *Exponi nobis* Alex. VII. 28. *Julii* 1657. in qua d. Litteræ Sixti confirmantur, & observantia jungitur: quæ emanavit ad reprimendã audaciã cujusdam Laici, vulgò Ministri (sed propriùs Administratoris) Congregationis Tertii Ordinis Sæcularis, erectæ in Ecclesia Conventus Fratr. Min. de Obser. Urbis Mexicanæ: qui, usurpata sibi potestatis plenitudine, & authoritatis independentiâ, admittebat ad habitum, & professionem, habituque privabat eos, qui tanquam verum spiritualem Superiorem recognovissent Religosum à Superiore Generali, & Provinciali, Visitatorem deputatum.

CAPUT LIII.

Officialis quoad Testamenta.

SUMMARIUM.

1 *Testamentum unde dictum? Quid sit, & ejus efficacia.*
2 *Requisita de jure civili ad testamenta.*
3 *Natura testamenti clausi, & nuncupativi.*
4 *Discrimen Testamenti à Fideicommisso.*
5 *Testamentum aliud est ad pias causas, & aliud prophanum.*
6 *De jure Canonico valet testamentum ad causas non pias, factum coram Parocho, & duobus testibus.*
7 *In testamento ad pias causas sufficiunt duo testes.*
8 *Præsentia Parochi, & testium sunt de solemnitate probatoria.*
9 *Cùm de mente Testatoris etiam puris verbis constat, est implenda dispositio.*
10 *Testamentum conditum absque solemnitatibus juris valet, etiam quoad Legata prophana.*
11 *Infirmato testamento ad causas prophanas, adhuc Legata pia sunt implenda.*
12 *Legata ad pias causas impleri debent, licèt testamentum non sit perfectum usque ad 14.*
15 *Quid sit Falcidia.*
61 *Falcidia à Legatis piis non detrahitur, ad 19.*
20 *Est liberum hæredi acceptare hæreditatem, vel non.*
21 *Ecclesia hæres instituta, non conficiens inventarium, non tenetur supra vires hæreditatis, ad 24.*
25 *Legatum relictum pro Monachandis, non potest dari puellis ingredientibus Collegium Tertiariarum, usque ad nu. 27.*
28 *Quibus Legata in genere relicta sint distribuenda? usque ad num. 30.*
31 *Quid sit Trebellianica?*
32 *Quid, & quotuplex sit fideicommissum? ubi de substitutione usque ad nu. 37.*
38 *Filii naturales non excludunt Substitutum; & an possint esse hæredes bonorum Patris?*
39 *An per Professionem hæredis in Religione capaci bonorum in communi excludatur Substitutus fideicommissarius, usq; ad num. 40.*
41 *Pacta, ut Ecclesia non possit retinere bona sibi à Testatoribus relicta, non tenent, usque ad num. 42.*
43 *Legata Missarum à Testatoribus relicta, & acceptata absque licentia Superiorum sunt adimplenda.*
44 *Episcopi compellunt Executores ultimarum voluntatum ad exequendas Testatorum dispositiones, usque ad n. 45.*
46 *Regulares tenentur reddere rationem Episcopo de commissione extra confessionem à Testatore recepta, usque ad num. 49.*
50 *Judex Ecclesiasticus pronunciat in litibus emergentibus circa testamenta ad pias causas; & in subsidium sæpè se ingerit circa prophana, usque ad n. 52.*
53 *Fratres Min. non possunt esse executores testamentorum, nec hæredes institui.*
54 *Religiosi non possunt condere testamenta, usque ad num. 55.*
56 *Nec Equites vulgo dicti* di Malta.
57 *Quid autem dicendum sit de Clericis? videas.* Tem-

58 *Tempus non est de necessitate testamenti ad pias causas.*
59 *Productis duobus testamentis, judicatur illud esse posterius, quod continet Legata ad piam causam.*
60 *Secundum testamentum rumpit primum.*
61 *An testamentum vitietur per mutationem syllabæ, vel rasuræ, usque ad nu. 62.*

§. Unicus.
CODICILLUS.

1 *Codicillus describitur.*
2 *Codicilli possunt, etiam viva voce fieri.*
3 *Et tàm à testato, quàm intestato decedente.*
4 *Plures possunt fieri, qui subsistant, nisi contrarientur.*
5 *Sensus clausulæ Codicillaris*: si hæc mea dispositio non valet vi Codicilli.
6 *Quid importet hæc alia*: valeat omni meliori modo?

1 TEstamentum, quasi testis mentis, per Glos. ad cap. *Quamquam verb. alitèr de usur. in 6. Est ultimæ voluntatis dispositio, seù ordinatio, directaque hæredis institutio*. Appellatione *ultimæ voluntatis* venit volitio habitualitèr usque ad mortem perseverans, post eam executioni mandanda, ut per Polmanum *Breviar. Theol. part. 2. num.* 516. Ea enim, quæ in testamento disponuntur, eo animo relinquuntur, ut post mortem habeant effectum, Gonzalez in 3. *tit.* 26. *c.* 1. *num.* 3. Morte enim testamentum confirmatur, nec antè Testantis mortem datur hæreditas. Undè est illud Pauli ad Hebreos: *Ubi enim Testamentum est, mors necessè est intercedat Testatoris. Illud directaque hæredis institutio* significat Testatorem directè, & immediatè sua dispositione hæredem nominare per verbum *lascio, voglio, e dichiaro, che sia erede N.* in quem, morte sequuta, transfert jus ad hæreditatem sine alterius ministerio. Hæredis enim institutio est caput, & fundamentum totius Testamenti, ut notavit Fagnanus in 3. ad cap. *Cùm esses num. 2. de testament.* Et in cap. *Relatum ibid. num. 6.* dixit testamentum est, in quo hæres instituitur, adeout sit nullum, si hæres non instituatur. Sperellus *decis.* 145. *num.* 6.

2 Ad solemnitatem quinimmò, & validitatem Testamenti, jure civili inspecto, requiruntur septem testes, *leg. cum tabula ff. de bonor. possess. & leg. Hoc consultissima de testament.* vel saltèm quinque, si rusticus testetur, ad *tex. in leg. fin. in C. hoc tit.* De qua re agunt Fagnan. *cit. num.* 6. & Gonzalez *ubi supr. num.* 5. & in. 1. *tit.* 4. *cap.* 2. *num.* 4. Ubi tradit usum, & potestatem testandi jure Gentium esse introductum, quia apud omnes Gentes hic usus invaluit; quantùm verò ad solemnitatem esse juris civilis, Sperellus *decis.* 150. *num.* 15.

3 Testamentum solemne aliud dicitur *in scriptis, & clausum, & aliud nuncupativum.*

Illud in scriptis est, quod Testator sua manu conscriptum, septem testibus, masculis, puberibus, liberis, & ad id rogatis, omnibus simul præsentibus, ipsumque Testatorem videntibus, offert, asserendo esse suum testamentum. Deindè omnes testes subscribunt, & sigillum apponunt. Praxis quibusdam in locis est, ut consignetur Notario. Si testator sua manu Testamentum, vel Codicillum confecit, non est opus propria subscriptione. Si verò alter ipsum scripserit, & Testator sit ad scribendum ineptus, alter pro eo octavus testis, sivè subscriptor adhibendus est. Layman. *Theol. Moral. lib.* 3. *tract.* 5. *cap.* 1. *de ult. volunt.*

Nuncupativum verò dicitur, quando Testator viva voce coram septem testibus nominat, & voluntatem suam declarat, *d. leg. Hac consultissima*. Hujus generis Testamentum, tunc ut plurimum contigit, ut fiat, cùm instans periculum mortis non permittit, ut solemni scriptura voluntas declararetur. Regularitèr enim Testatores non sunt adeò faciles ad aperiendam suam voluntatem hæredibus, & legatariis, nè cupiditate acquirendorum bonorum mortem ipsorum optent, aut eam perditi homines procurent.

4 Differt Testamentum à Fideicommisso, quia in hoc testator disponit, & fidei sui hæredis committit, ut alteri tradat hæreditatem, vel partem, aut quid aliud, ibid. Polman. *num.* 521.

5 Item Testamentum, aut conditum est ad pias causas, aut prophanum, & ad causam non piam. Ad pias causas conditum dicitur, cùm hæres instituitur causa pia, Ecclesia nimirùm, Monasterium, vel alius locus pius; aut ad ipsa viâ substitutionis hæreditas devenit. Diana *coord. tom.* 6. *tract.* 8. *resolut.* 1. Mona-

nacell. *form. part.* 1. *tit.* 10. *form.* 19. *n.* 38. Prophanum verò, & ad cauſam non piam illud eſt, cum non cauſa pia, ſed perſona laica, filius, aut alius Teſtatoris conſanguineus, aut amicus hæres inſtituitur: licèt contineat quædam pia Legata relicta favore animæ, & intuitu pietatis, tradenda, vel pauperibus, aut pro conſtructione, & ornamento Eccleſiæ, pro celebratione Miſſarum, pro dotandis puellis, aut in ſuſtentationem Religioſorum. Niſi legata pia majorem partem hæreditatis abſorberent, quia tunc ex Monacello ibidem diceretur conditum ad pias cauſas.

Utrumque teſtamentum, ut validum ſuſtinetur, licèt in eis non ſerventur ſolemnitates juris civilis de numero ſeptem teſtium, dummodò concurrant requiſita de Jure Canonico.

6 Ità teſtamentum ad cauſas non pias valet, ſi ſit factum coram Parocho, & duobus, aut tribus teſtibus, textus expreſſus *in cap. Cùm eſſes de teſtament.* & ibi Fagnanus; concordant DD. Petra *tom.* 2. *comment. ad Conſtit.* 10. *Innoc. III. ſect.* 3. *num.* 10. Monacell. *cit. num.* 39. Natal. Alex. *Theol. Moral. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 6. *reg.* 13. *de extrema unct.* quia ſecundùm Divinum Oraculum *in ore duorum, vel trium ſtat omne verbum*. Atque ità Teſtamentum impugnari non poteſt ex defectu ſeptem teſtium. Nàm ſecundum d. Decretalem ſufficiunt duo teſtes, & Parochus; ubi enim jus civile contradicit Juri Canonico, iſtud prævalet per Gloſ. in *d. cap. Cùm eſses in notabilib.* Imò valet, ſi loco Parochi adhibeatur Confeſſarius ordinarius Teſtatoris: vel Parochus alienæ Parochiæ; aut Subſtitutus Parochialis, quia præſentia Sacerdotis excludit omnem præſumptionem falſitatis, ut, pluribus cumulatis, tradit Monacellus *num.* 31.

7 In teſtamento verò ad pias cauſas ſufficiunt duo teſtes, ut expreſsè cap. *Relatum il* 1. *hoc tit.* in quo admittitur etiam teſtimonium Mulieris, per Fagnan. ad *d. cap. Cum eſses num.* 35. & in *d. cap. relatum num.* 74. Monacell. *num.* 40. Ventriglia *prax. tom.* 2. *annot.* 28. §. 2. *nu.* 30. & 31. Ubi enim Mulier deponit ad favorem cauſæ piæ, eſt teſtis integer, ut probat Sperellus *deciſ.* 81. *num.* 42. Nàm in diſpoſitione favore piæ cauſæ facta non attenditur ulla ſolemnitas juris poſitivi civilis, ſed ſolùm jus naturale; à quo jure Mulieres non prohibentur teſtificari, quæ proindè admitti etiam debent ad probandum contractum Eccleſiæ, *ibidem num.* 43.

8 At dubitari ſolet, an in teſtamento ad pias cauſas præſentia duorum teſtium, & in illis ad cauſas non pias, etiam illa Parochi ſit de ſubſtantia Teſtamenti, vel tantùm de probatione?

Sunt ſolùm de ſolemnitate non ſubſtantiali, ſed probatoria pro foro externo, & hoc intendunt allegatæ Decretales, Fagnan. in *d. cap. Relatum num.* 8. Petra *num.* 18. Engel. *Colleg. jur. Can. lib.* 3. *tit.* 26. *num.* 14. & 18. Quòd poteſt per equipollens ſuppleri, per Petram *num.* 17. & Fagnan. *num.* 9. Propterea dum conſtat de ſubſtantia, & voluntate diſpoſitiva Teſtatoris legitimè probata, non eſt curandum, an teſtes intervenerint, nec ne. Neque enim eſt opus probatione, quando de veritate conſtat. Ideò in foro conſcientiæ eſt diſpoſitio Teſtatoris executioni mandanda, ſivè id appareat per ſcripturam, manu propriâ Teſtatoris notâ, & indubitatâ exaratam, ſivè per teſtes, etiã non rogatos; quia hæc formalitas eſt de jure civili: ſivè per confeſſionem adverſarii, aut ex relatione Confeſſarii, de cujus veroſimilitudine propter adminicula ſæpè non dubitatur. Ex quo patet, quòd præſentia Parochi, & teſtium non ſit de forma ſubſtantiali, ſed tantùm de probatione neceſſaria pro foro externo.

9 Unde D. Antoninus 3. *p. tit.* 10. *cap.* 3. §. 14. apud alleg. Natal. Alex. dicit: *Quod, cum quis ſanus, vel infirmus, qui eſt ſana mentis, ultimò diſponit de bonis ſuis, de quibus poteſt diſponere, per ſimplicem ſcripturam, vel verba ſolùm, non violentatus, vel circumventus, ſed liberè ſine Notario, & teſtibus debitis, ſtandum eſt ejus tali diſpoſitioni in foro conſcientiæ: & hæredes, quibus hoc conſtat certitudinalitèr, tenentur ad obſervandum illud.* In quo concordat Sylveſter in *ſumma verb. Legatum* 4. §. 10. Et Leſſius, Clavis regia, Salas, & Molfeſius apud Cabuſut. *prax. jur. Can. lib.* 6. *cap.* 3. *num.* 4. docent hæredem ab inteſtato, qui certus ſit, vel eſſe debeat de Teſtatoris volũtate, in Teſtamento, aut Codicillis expreſſa, ſolemnitatibus juris nudatis, teneri ſub mortali ex juris naturalis obligatione reſtituere hæreditatem, & ſolvere Legata ſecundùm mentem Teſtatoris. Ad quod facit tex. in

cap.

cap. Ultima 13. *qu.*2. ibi: *Ultima voluntas defuncti modis omnibus conservari debet*. Et cap. *Indicante hoc tit.* ubi disponitur deberi Legatum, quamvis nudis verbis relictum.

10 Petitur. An Testamentum principalitèr ad pias causas absque solemnitate conditum valeat, etiam quoad Legata non pia?

Resp. Affirmativè cum Layman. Theol. moral. *cit. cap.* 2. *num.*10. Engel. *num.* 19. Est enim juris axioma, quòd principale trahit ad se accessorium. Atque adeò, subsistente principali quoad hæredis institutionem, aut majorem partem bonorum, convenit, ut subsistat etiàm minus principale.

11 Sed quid, si Testamentum conditum principalitèr ad causam prophanam, ex non servatis solemnitatibus ex jure necessariis infirmetur: aut quia hæres certus non fuit institutus, vel institutus hæreditatem non adeat? An saltem sint debita Legata pia in eodem relicta?

Resp. Affirmativè. Nàm in relictis ad pias causas nulla solemnitas juris positivi est necessaria; sed dispositio regulatur secundùm jus naturale, & Gentium, adeoùt sit exequenda, cùm plenè, & liquidis probationibus constat de consensu libero Testatoris, per Layman. *num.*2. Nec obstat Regula, quòd, corruente principali, corruat accessorium. Quoniam id solùm regularitèr procedit, nisi adsit specialis ratio, ob quam accessorium sustineatur. Quæ in casu supponitur. Engel. *num.*20.

Pia enim causa est adeò privilegiata, ut in Testamento, in quo pro ea disponitur, nulla omninò juris civilis solemnitas, aut conditio requiratur, sed relinquitur dispositioni juris Naturalis, Divini, & Gentium. Unde, quòd attinet ad causas pias, tàm in Testamento, quàm in Legatis, etiàm nutibus fieri possunt, aut ad interrogationem alteriùs, per Glos. *in cap. cùm tibi verb. dispositionem de testam.* Petra *num* 40. Et valere Testamentum ad pias causas per signa à Muto condito, dum sufficientèr suam voluntatem potest manifestare, tradit Layman. *n.* 3. Et validitas alterius conditi à cœco plenissimè probatur à Fagnan. *in d. cap. Cùm esses à num.* 77. *ad* 156. Quibus dispositionibus sufficit, ut habeant formulam naturalis probationis per duos, aut tres testes.

12 Quæritur. An Legata ad pias causas sint exequenda, si Testator Testamentum, vel Codicillum non perficit: sed, instituto hærede, & adjecta dispositione unius Legati circa celebrationem Missarum infirmitate gravatus Notarium alloquitur. *Notaro per oggi basta questo, mi favorisca tornar domani, che con l'ajuto di Dio lo finiremo, perche per ora non posso più, & in questo mentre penserò meglio, se mi occorrerà altro*: quibus peractis post tres horas infirmus decessit?

Affirmatur in præsenti facti specie; Nàm hic voluntas Testatoris quoad hæredis institutionem, & dispositionem d. Legati est perfecta, licèt non sit completa quoad alia, quæ voluit cogitare, vel addere; quæ ab eo addita non fuerunt, quia morte præventus. Layman. *num.* 6. Petra *num.*491. Nec obstat, quòd potuerit voluntatem suam mutare: nàm de mutatione non constat.

13 Ità, si Testator confecisset Testamentum scriptum, & subscriptum, sed non publicatum, neque stipulatum, & Notario dixisset: *ò aggiustate le cose mie*: altera verò die redeunti Notario pro stipulatione, proùt ipse rogaverat, repeteret: *non ne voglio far altro, sino che non ne parli con il Signore*; voluntas Testatoris reputaretur perfecta, ut tenuit Rota *in decis.* 108. *par.* 7. *recent. per tot.* Etenim verba illa, *non ne voglio far altro &c.* referuntur ad stipulationem Notarii. Per quæ animum deliberatum Testatoris probari dixit de Luca *observ. ad Ventrigl. cit. num.* 15. Apud quem hæc formula, *voglio, che la Chiesa N. sia il mio erede*, importat voluntatem perfectam. Secùs, si diceret, *voglio istituire la Chiesa N. mio erede, quando ritornerò*. Hæc enim importat voluntatem imperfectam connotantem potentiam, & velleitatem, ac dispositionem non factam, quam destinaverat facere, ut optimè idem de Luca *cit.* Rubeo *de testam. cap.* 6. *num.* 196.

14 Cœterùm, quia hæc verba, *voglio lasciare il mio à N.* possunt importare actum de futuro, ut advertit Card. de Luca *de testam. disc.* 13. in facto attendendæ sunt circumstantiæ, & ex illis discurrendum: an Testator tantùm propositum habuerit: an verò consummatam voluntatem, & dispositionem de præsenti, per Engel. *cit. à num.*20.

An

An autem ex Legatis ad pias causas detrahi possit Falcidia in casu, quo Legata pia à Testatore relicta totā hęreditatē absorbeāt, ità ut hęredi quarta pars hæreditatis non remaneat, proùt ei jure debetur?

15 Supponitur, *quòd Falcidia* est quarta pars hæreditatis, quam hæres potest detrahere à Legatis à Testatore relictis beneficio Legis Falcidiæ, *tit. ff. & C. ad legem Falcidiam*.

16 Quo supposito. Resolvitur negativè. Quoniam privilegium hæredis ad *text. d. legis* ad detrahendam partem quartam ex bonis hæreditatis non procedit, quando agitur de implendis relictis ad pias causas, ex quibus Falcidia non deducitur, per Fagnan. *ad d. cap. Tua nobis hoc tit. num.* 7. Detractio enim Falcidiæ provenit ex jure civili, quod ex defectu potestatis Ecclesias, & pia loca non ligat, neque eis præjudicium aliquod valet afferre, proùt DD. Petra *num.*77. Layman. *cap.2. in fin.* Joan. *de la Cruz direct. consc. præcept. par.* 1. *art.* 3. §. *circa testam. num.*8. *conc.* 3. Atque adeo Falcidia ex remanentibus bonis Testatoris deducitur, solutis ex integro non solùm causis piis, verùm & debitis, ac expensis funeris, testamenti, codicilli, & inventarii, ut ex Layman. & de la Cruz: quæ omnia comparativè ad Legata æri alieno æquiparantur.

17 Falcidia non deducitur, si Testator specialitèr præceperit, ut non deducatur. Vel, si in institutione hæredis dixerit, *salvis superiùs expressis*. Per hæc enim regularitèr prohibetur, ne per hæredem deducatur Falcidia, cùm Legata salva esse non possint, si diminuatur hæreditas, ex qua debeant impleri, ut per Bartol. *aliosque alleg.* à Petra *num.*83.

18 Cœterùm Filius (qui est hæres necessarius) etiam ex Legatis ad pias causas potest legitimam deducere, quando aliàs ex hæreditate sibi quarta pars non remaneret, per Sperellum *decis.* 32. *n.*7. Nā liberis ex pręmortui Patris bonis debetur legitima, Fatinell. *resp. jur. resp.* 27. *numer.* 13. Quæ est debitum necessarium, & parificatur cum ære alieno, ut post alios dixit idem Sperellus *num.* 8. Etiamsi Patri ab intestato succederet ad *text. in cap.* Raynutius hoc *tit.* quæ minuenda non est ex voluntaria institutione etiàm Ecclesiæ, ut ibidem Sperellus.

19 An autem portio legitima Filiorum sit de jure naturali, aut lege positiva introducta? Videatur Gonzalez in 3. *cit. cap.*16. *num.*15. Et Sperellus *num.* 3. retinentes distinctionem, quòd, inspecta secundùm substantiam sit juris naturalis; quantùm verò ad quotam, & taxam, juris positivi.

20 Est in Hęredis potestate hęreditatē acceptare, vel nō. Quatenùs verò non acceptat, nullā obligationem contrahit, per Layman. *nu.*6. At ubi hæres, sivè ab intestato, aut ex Testamento succedens hæreditatē acceptavit, succedit in commoda, & jura defuncti, atque ità, & in onera realia, teneturque solvere omnia ipsius debita: hæres enim, & defunctus reputantur in jure una, eademque persona *per leg. Hæres ff. de usucapion.* & notatur à Cabassut. *cap.* 20. *num.* 3. Interim tamen habet privilegium, quòd si intra triginta dies postquam hæreditatem ad se delatam cognovit, inventarium per Notariū coràm testibus conficere cœperit omnium facultatum hæreditatis, & intra alios 79. dies compleverit, ut apud d. De la Cruz, indemnitati suæ consulat; adeò ùt creditoribus defuncti obligatus non sit solvere supra vires hæreditatis. Quatenùs verò id omiserit, compellendus est in foro externo ad integram satisfactionem de bonis propriis ultrà vires hæreditatis, *leg. fin. C. de jur. delib.* apud Cabasut. *cit.* Nec potest uti beneficio Legis Falcidiæ, *per text. in cap. Raynaldus cum sua Gloss. verb. inventarium hoc tit.* sibique imputet, si medium legale omisit, aut à Pontifice non petiit restitutionem in integrum adversus lapsum temporis ab jure præfixi ad conficiendum inventarium.

Dicitur *in foro externo*, quia pro foro conscientiæ, etiam non facto inventario, non tenetur supra vires hæreditatis, dummodò fraus absit, in cujus præsumptione fundatur jus Civile. Layman. *cit.* & Petra *sect.* 4. *num.* 11. Præsumptio enim cedit veritati.

21 Sed quid. Si Ecclesia instituatur hæres, & inventarium non conficiat?

Resp. Non tenetur suprà vires hæreditatis, ut allegat. Layman. & Petra *sect.* 4. *num.* 2. Ecclesia enim quantùm ad hoc non debet esse minùs privilegiata, quàm Fiscus, qui ultrà vires hæreditatis non adstringitur, Peregrinus *de jure Fisci lib.*4. *tit.*1. *n.*3. Sperellus *dec.*135. *n.*19.

Fff Con-

22 Cõsideratur in casu, quòd aut obligatio hæredis non conficientis inventariũ est pœna à lege civili inducta, vel præsumptio legis, quòd bona fuerint occultata. Neutrum autem in Ecclesia potest verificari. Non primùm, quia lex civilis ex defectu potestatis Ecclesias non obstringit, ut dixi *cap.*8.*n.*16. *& c.*22.23. Nec secundùm ex defectu verosimilis fundamenti. Siquidem est inverosimile Ministros velle absque propria utilitate defraudare; quinimmò quævis cessat occultationis conjectura proptèr diligentias legitimas, quæ circa administrationem adhibentur. Prӕterquamquòd absque Beneplacito Apostolico juxtà *text.* in Extravag. Ambitiosæ, & dixi *cap.*45. non possunt bona propria Ecclesiæ alicui obligari, vel distrahi.

23 An autem præfinita quoad Ecclesias procedant in Clericis, & aliis Ecclesiasticis hæredibus? Distinguitur. Vel Clericus recipit hæreditatem nomine Ecclesiæ; & tunc utitur privilegio Ecclesiæ, cujus est hæreditas, quam ipse administrat. Vel ex propria persona est hæres institutus: & tunc, cum in hoc non reperiatur specialitèr privilegiatus, tenetur ultrà vires hæreditatis, si inventarium non conficiat juxtà dispositionem juris civilis. Quod in hoc casu de inventario non reprobatur ab jure Canonico, ut ex *d. cap.* Raynaldus, & facit Glos. *in cap. Quorumdam verb. patiaris*.

24 Quarè, cùm in Clerico non procedant motiva verificabilia in Ecclesia de non præsumpta occultatione, & præjudicio non recipiendo per Ministros, ac impotentiâ obligandi bona propria absque beneplacito Apostolico, cessat privilegiũ adeo ut, si adeat hæreditatẽ absq; beneficio inventarii, teneatur de propriis supra hæreditatis facultates, ut per Sperell. *cit. num.*21. & Petra *num.*10.

25 Quæritur. An Legatum relictum pro dote puellarum; *quando si Monacheranno*: aut solvendum; *quando faranno Professione*, distribui possit puellis ingredientibus Collegium Tertiariarum, in quo sub observantia Regulæ cum Voto simplici castitatis, & in communi vivitur, sed absque obligatione Clausuræ?

Resp. Negativè. Nàm in Tertiariis prædictis non concurrunt requisita à Testatore. Hujusmodi enim Tertiariæ non sunt Moniales; &ità voluntas Testatoris non impleretur, proùt respondit Sacra Congregatio Episcoporum *in Æsina* 8. *Junii* 1696. apud Monacellum *citat. num.* 7.

26 An autem Legatum relictum pro Monacandis dari, & distribui possit puellis maritandis?

Resp. Negativè, ut censuit Sac. Congreg. Concilii *in Romana subsidiorum* 30. *Maii* 1699. Et Sac. Congregatio Visitationis Apostolicæ quinque Cardinalium deputata ab Innocentio XII. super reformatione distributionum subsidiorum dotalium Sanctissimæ Annunciationis de Urbe, 16. *Januar.* 1696. *apud alleg. numer.*9.

27 Legatum verò relictum pro dote nubendarum posse distribui puellis, quæ statum Religionis assumunt, tenent plures ab eodem *cit.* Cùm sit res favorabilis Matrimonio spirituali.

28 Quæritur. Testator instituit hæredẽ Ecclesiam indeterminatè, vel Legata pauperibus in genere reliquit; petitur, cuinàm Ecclesiæ sit hæreditas adjudicanda, aut quibus pauperibus sint Legata distribuenda, an illis de Patria Testatoris, vel aliis alterius loci?

Quamvis de jure civili hæredis incerti institutio vitiet Testamentum, & certa persona, vel locus nominandus, & specificãdus sit, ut valeat; tamen alitèr res se habet in Testamento ad pias causas: ut ponderavit Petra *d. sect.* 3. *num.* 42. & Engel. *num.*22. hac speciali ratione, quòd in Testamento ad pias causas ipse Deus principalitèr hæres institui censetur, atq; ità hæres nunquam incertus est.

29 Quarè in casu, quo Ecclesia in genere instituta sit, videndum, an in loco sit aliqua, quam ipse vivens prædilexerit, & erga quam majori devotione affectus fuerit; & tunc illam instituisse præsumitur. Vel resolvendum est pro Parochia, in qua suscepit Sacramenta; quatenùs verò in diversis Ecclesiis ea suscepisset, tunc verisimile est eum illam aliis prætulisse, in qua sepulturam elegit; quòd si nullibi eam specialitèr elegerit, arbitrio Episcopi relinquitur, qui, consideratis circumstantiis, conjecturis, & necessitatibus, relicta Defuncti applicet Ecclesiæ, cui magis cõgruere judicaverit, ut post Panormitanum, & Covaruviam scripsit Engel. ibidem.

Le-

30 Legata verò pauperibus relicta distribuenda sunt pauperibus loci proprii domicilii Testatoris, per Glos. *in cap. Si Pater verb. pauperes hac tit. in 6.* Quibus juxtà Ordinem charitatis præferendi sunt consanguinei Testatoris, si pauperes fuerint, quia in dubio præsumitur potiùs de istis cogitasse, quàm de cœteris; Illis verò deficientibus, pauperes loci, in quo vixit, debent anteponi aliis pauperibus ejusdem, & isti præferri exteris. Monacellus *cit. num.* 15. & Engel. ubi suprà.

31 Quæritur. Testator, instituto Cajo hærede, eum aggravavit, ut, si sine liberis decederet, hæreditatem piæ causæ restitueret: petitur, an Cajus possit ex hæreditate detrahere Trebellianicam?

Resolutioni præmittitur, quòd Trebellianica est hæreditatis quarta pars, quam à Fideicommissis potest detrahere hæres, cui est facta substitutio Fideicommissaria. Polman. *cit. num.* 535. Quæ pars Trebellianica dicitur à S. C. Trebelliano, & locum habet in substitutionibus Fideicommissariis.

32 Consideratur. *Quod* Fideicommissum activè acceptum *est dispositio ultimæ voluntatis, qua Testator hæredis fidei committit aliquid, quod alteri sit traditurus, v. g. hæreditatem, vel illius partem absolutè, vel aliqua sub conditione.* Passivè verò sumptum *est id, quod à Testatore hæredis fidei committitur, substituto tradendendum.* Polman. *cit. num.* 522.

33 Item notetur, quòd substituere est in locum unius hæredis alterum statuere, per Layman. *cit. cap.* 9. *num.* 1. Aut, ut placet Polmano *num.* 537. substitutio est secundi hæredis nominatio in defectum primi.

Quatuor species substitutionis referunt DD. quæ apud Glos. *in cit. cap.* Raynutius *verb. si absque liberis* legi possunt. Nobis tangenda sunt nonnulla, quæ substitutionem Fideicommissariam respiciūt, ut inde quæstio fiat satis.

34 Itaque substitutio esse potest directa, vel indirecta. Directa est, in qua sine ministerio Instituti hæreditas sub conditione defertur Substituto, ut, si Testator dixerit: *Instituo Petrum hæredem: si is hæres non fuerit*; vel, *quia noluerit acceptare, aut, quia morte præventus non potuit, sit hæres Paulus.* Indirecta verò, quæ fideicommissaria dicitur, ea est, in qua hæreditas Substituto defertur ministerio hæredis, qui à Testatore gravatus est, ut partem, vel totam hæreditatem alteri restituat: quæ per Glos. ibidem, fit hac, vel simili forma: *instituo te hæredem, & rogo te, ut hæreditatem restituas Titio tali die*, vel *sub tali conditione, hoc est, si decesseris absque filiis*; atque ità substitutio potest fieri per *volo*, *mando*, vel *rogo*, ut ibidem Glos. postquam Gonzalez *in* 2. *tit.* 19. *cap.* 8. *à num.* 2. scripsit Fideicommissa non solùm relinqui verbis precativis, verùm & præceptivis, seù imperativis, *ut, mando, jubeo, præcipio*, Quo casu res ita vinculata dicitur, ut à possessore alienari non possit, sed tradenda est Fideicommissario substituto, per Layman. *num.* 4.

35 Frequentissima sunt hujusmodi Fideicommissa per ultimam voluntatem ità vinculata, & instituta, ut ad conservandum splendorem, & bona gentilitia in familia, semper ad Primogenitum spectent, & eo absque hærede masculo decedente, ad agnatum proximum natu majorem pertineant, etiam cum exclusione Fisci, ut per Gonzalez *cit.* 2. *cap.* 8. *num.* 9.

36 Hæres Fideicommisso gravatus post aditam hæreditatem sibi retinere potest Trebellianicam, juxtà *alleg. cap.* Raynucius, & Raynaldus; in quam computantur fructus post litis contestationem percepti, ut in d. *cap.* Raynutius, & Glos. *in verb. à tempore litis contestata.*

37 Cœterùm Trebellianica non deducitur, si Testator detractionem à Fideicommisso prohibuerit, juxtà Authent. *sed non Testator C. ad leg. Falcid. & dixit post alios* Gonzalez *in d.* 3. *cap.* 16. *num.* 11. Item cessat detractio, cùm causa pia substituitur, ut tradit Engel. *num.* 21. Petra *sect.* 4. *num.* 2. Sperellus *decis.* 34. *num.* 23 & Tiraq. *de privileg. piæ causæ privileg.* 27. Nàm lex civilis non potest piis causis præjudicare. Ex quo patet ad quæsitum.

38 Sed quid. An in Fideicommisso sub hac conditione, *si hæres rogatus sine liberis decedat*, excludatur Fideicommissarius per Filios naturales? Quæsitum examinat Gonzalez ubi supra in 2. *nu.* 10. resolvēs negativè ex eo, quòd verba conditionis sint accipienda in sensu proprio, & verò, atque ita mens Testatoris acci-

pienda est de filiis legitimis, non verò ex concubinatu susceptis. Quemadmodum defectum conditionis non inducunt filii adoptivi, quia creditur Testator sensisse de veris filiis, *leg. fideicommissum 76.ff.de condit. & demonstr.* apud d. Gonzalez *num.*11. Nisi Testator expresiùs loquatur.

Quinimmò Natal. Alex. *ubi sup.reg.*7. advertit legibus esse constitutum, ut ab hæreditate excludantur filii ex illegitimo coitu progeniti. Cæterùm æquitas, jusque naturale postulat, ut parentes ipsis subministrent necessaria ad victum, & vestitum, juxtà cap. *Cùm haberet de eo, qui duxit in matrim, quam polluit per adulter.* Verū, ubi aliquid ultra necessaria eis relinqueretur, deberent restituere legitimis hæredibus, cùm ipsi in detestationem criminis in bonis Patris non succedant, cap. *Cùm inhibitio §. Si quis verò de clandest. desponsat.*

39 At quid. *Si hæres rogatus, ut, si sine filiis decesserit,* hæreditatem restituat N. substituto, professionem emittat in Religione approbata capaci bonorum in communi, an cesset substitutio, & substitutus excludatur, succedatque Monasterium?

Resp. Articulus non transit absque difficultate: quem examinat Gonzalez in *d.*2. *num.*13. 14. & 15. Et resolvit ex tacita Testatoris voluntate præferri Monasterium; & conditioni, *si sine filiis decesserit,* tradit inesse favore Religionis aliã conditionem, *nisi hæres gravatus professionem emittat*: propterà Monasterium tacitè venit, & subintelligitur, vocatumque censetur.

Sperellus verò *decis.* 153. *num.*28. recenset opinionem, quæ substituto favet ad exclusionem Monasterii, esse ex frequentiori judicio usu receptam, eamque ex æquitate esse alteri præferendam. Concordat Fagnan in 2. *ad cap. In præsentia num.* 30. *de probat.* Considerari enim potest, quòd ubi Testator loquitur expressè, non est locus conjecturis: cujus verba accipienda sunt verè, & in sensu proprio, & non fictè; adeoque intelligenda sunt de vera filiatione, quæ non potest verificari de Monasterio, quod solùm per fictionem, & juris interpretatione favore vitæ contemplativæ habetur loco filii, ut ibid. Sperell. *num.*30. Videantur allegati, cæterique in *d. cap. Raynaldus*.

40 Certè absque nulla difficultate procederet quæsitum, si Testator dispositionem istis, aut æquivalentibus verbis concepisset: *voglio, e instituisco miei eredi i due miei figliuoli, & morendo alcun de' detti miei figliuoli senza figli maschi legitimi, succeda l'altro à l'uno, e l'uno all'altro: e voglio, che si conservi la linea masculina; nel caso poi, che questa venisse à mancare, succeda la femina.* Nàm tunc Fideicommissum factum fuit, habitâ expressa ratione conservandi bona in sua linea, & Familia; & quatenùs linea masculina deficiat, succedat Fœminina, & alii de sua agnatione, etiam collaterales. Quòd non obtineretur, si, uno filio decedente, alius ingrederetur Religionem, & Monasterium succederet, ut optimè Layman. *ibid.* Proptèr quod ex tacita conjectura Testatoris censetur prohibita eorundem bonorum alienatio; nàm aliàs bona ipsius in Familia, & agnatione perpetuò non conservarentur, sed distraherentur ad extraneos contra præsumptam Testatoris mentem, ad tradita per Sperellum *decis.* 152. *num.* 104. Lege Fatinell. *cit. resp.*70. *per totum.*

41 Petitur. An valida sint pacta inita inter Laicos & Ministros Ecclesiarum Sæcularium, vel Regularium, ut Ecclesia non possit retinere bona stabilia, quæ ad eam ex Testatorum dispositione, vel alio modo pervenerint, sed debeat ea vendere?

Resp. Negativè. Nec difficultas esse potest quoad pacta respicientia Ecclesias, vel Conventus jàm fundatos inita absque solemnitatibus, cap. *Ambitiosæ de reb. Eccl. non alienan. inter com.* Etenim non est in potestate dd. Ministrorum Ecclesiis præjudicare, & disponere, ac renunciare juribus eisdem quæsitis. Quinimmò absque Beneplacito Apostolico non possunt repudiare Legatum, donationem, aut hæreditatem Locis Piis factam; quia ministerio Legis absq; acceptatione, vel aditione dicitur in eis dominium translatum, Monacell. *p.*1. *form.*15. *n.* 21. *tit.*5.

42 Paritèr quantùm ad Ecclesias, & Conventus erigendos similia pacta in hac materia apposita in limine fundationis non sustinentur, improbanturque ab jure Canonico, cap. *Adversus*, cap. *Non minus de immunit. Eccles.* tamquam restrictiva libertatis Ecclesiasticæ, quæ Legibus

bus laicorum, consentientibus etiam Ecclesiasticis, nullatenùs arctari potest. Ideò ut similia pacta valeant, est necessaria potestas Sedis Apostolicæ, quæ provideat juxtà qualitatem facti, & circumstantiam negotii. Unde S. C. C. in una *Salutarium* 18. *Septembr.* 1690. negavit reaperitionem Collegii per PP. Jesuitas faciendam cum pactis, & conditionibus, ut Collegium non posset habere bona stabilia; & quæ acquireret, deberet Laicis vendere, Petra *cit. in comment. n.*47.

42 Necessitas Beneplaciti Apostolici est paritèr necessaria, quando ad solvenda debita Testatoris vendi debent bona aliqua ex hæreditate, ab eodem Ecclesiæ relicta, quotiès hæreditas fuerit Ecclesiæ, vel loco pio incorporata, ut respondit S. Congr. Conc. in *Salutarium* 20 *Septembr.* 1692. Monacell. *cit. part.* 2. *form.*4. *num.* 12. *tit.*14.

43 Quæritur. Cajus in sua ultima dispositione reliquit onus perpetuum Missarum celebrandarum in Ecclesia N. Hujus Ministri, & Rectores, irrequisitâ licentiâ ab Episcopo, vel Generali, aut Provinciali (si Ecclesia sit Regularium) illud acceptant; petitur, an acceptatio sit valida, & obliget ad implementum?

Resp. Affirmativè. Nàm Constitutio Innoc. XII. *de celebrat. Missar.* exigens d. licentiam §. 8. proùt *supr. cap.* 10. *num.* non continet clausulam irritantem. Et ità esse declaratum à Sac. Congr. Concil. sub 16. *Januarii* 1644. refert ex Pignatell. *tom.*4. *consult.* 222. Monacellus *form. p.* 1. *form.*8. *num.*4. *tit.*6. Sed acceptantes incurrunt pœnas *d.* §. *inflictas*. Concordat *Passerinus tom.* 2. *de stat. homin. qu.* 187. *art.*4. *num.* 229. ubi dixit, quòd exigi licentiam in scriptis non sit de substantia actus, sed ad illius probationem. Verùm *num.* 1233. nimis laxè loquitur, scribens, quòd Regulares acceptantes absque licentia Superiorum onera perpetua Missarum, non incurrunt pœnas ibidem præfinitas.

44 Cùm Hæredes, & Executores Testamentorum pias Defunctorum dispositiones tempore ab jure præscripto non exequuntur, Episcopus ipsos cogere potest ad earum executionem, cap. *Nos quidem*, cap. *Si hæredes*, cap. *Joannes hoc tit.* Et in Trid. *sess.* 22. *cap.* 8. *de ref.* ibi: *Episcopi, etiam tamquam Sedis Apostolicæ Delegati in casibus ab jure concessis omniū piarum dispositionum, tàm in ultima voluntate, quàm inter vivos sint executores, Illud etiã tanquam &c.* significat Episcopũ his in negociis utramq; potestatem habere, tàm ordinariam, quàm delegatam. In casu itaque negligentiæ administratorum, & executorum Episcopus procedit eos compellendo, ut commissa impleant. Et Capitulum, sede vacante, quoad hęc succedit in jurisdictione Episcopi, Fagn. *cit. in cap. Joannes n.* 8. Et quatenus aliis mediis non proficiunt, possunt in subsidium uti censuris.

45 Atque ità inutile non foret, ut Episcopi, etiam sub censuris imperarent omnibus Notariis Testamenta recipientibus, ut Legata Pia in eis disposita sibi, vel suo Vicario infrà mensem post mortem Testatoris significarent, ut, omnibus in regestis Cancellariæ adnotatis, nulla circa ea fraus committi posset.

46 Sed quid. An, cùm in Testamento sit hæc clausula: *juxtà mentem, & voluntatem Testatoris Confessario extra Confessionem communicatam &c.* teneatur Cōfessarius Regularis Episcopo aperire summam, & circa quæ sit distribuenda, ac rationem administrationis reddere?

Resp. Affirmativè, proùt expressè Clement. *Religiosi de Testament.* ibi: *Religiosis, etiam exemptis ad executionem cujuslibet ultimæ voluntatis circa ipsius executionis officium (quod utique non possunt, nisi à Superiore suo petita super hoc licentia, & obtenta suscipere, etiam si Prælationis fungantur officio) locorum Ordinariis debitum reddere: ipsique Ordinarii ab eisdem absq; dolo, fraude, seù negligentia, de suscepta executionis officio tenentur exigere rationem. Illos, quos circa id deliquisse repererint, in aliorum exemplum pœna debita (quocumque non obstante privilegio) punire.* Quod in simili Sac. Congr. Conc. rescripsit Archiepiscopo Mediolanen. apud Nicol. *Flosc. num.* 11. *ver. Testamentum*, Fagnan. *cit. ad cap. Tua nobis num.* 61. Regularis itaque requisitus ab Episcopo, vel Superiore tenetur mentem Testatoris, & summam distribuendam aperire, eique est fides adhibenda; dummodò juratus deponat, & concurrant probabiles conjecturæ de verisimili voluntate Testatoris. Quatenùs verò resistat revelare, potest ab Episcopo puniri: estque ei interdicendum officium executoris. Redditusque erogandi sunt in pios usus arbitrio

trio

trio Episcopi, præsumptæ intentioni Testatoris proximiores *ibid.*

47 Quinimmò possunt Superiores Ordinis Religioso d. officium interdicere, licèt voluntatem defuncti sincerè manifestaverit, ut ibidem Nicol. super quo tunc esset monendus Episcopus, ut posset providere.

48 Nec obstat, quòd commissionem acceperit secretò; quia, licèt secretum acceptum in Confessione Sacramentali nunquam liceat aperire proptèr arctam obligationem non frangendi sigillũ Confessionis, hoc tamen non procedit in iis, quæ secretò alicui extrà Confessionem committuntur; quippè tenetur quis ea revelare, ac testimonium ferre quoad ea, quæ secundùm ordinem juris ab eo ejusdem Superior exigit. D. Thom. 2. 2. *quæst.* 70. *art.* 1. *in corp.* D. Bonaventura *in* 4. *decis.* 21. *art.* 2. *quæst.* 3.

49 At quid dicendum, si verba Testatoris sonarent in potestatem facultativam: ut, si dixerit *possit*, & *valeat*? Et tunc tenetur voluntatem exequi: Nàm in ultimis voluntatibus hujusmodi verba obligationem, & necessitatem inducunt, ut tenuit Rota *in Romana quarta* 4. *Junii* 1668. *coràm Bourlemont.* & idẽ dicitur de verbo precario, *rogo, placeat &c.* Quoniam hoc paritèr retinet vim præcepti, & mãdati ad instar Fideicommissi, eadẽ Rota *decis.* 78. apud Monacell. *append.* 1. *par. ad formular. ad const.* Gregorii XV. *Inscrutabili num.* 4.

50 Quatenùs in Testamentis ad pias causas opus sit Judice, res agenda est coràm Judicio Episcopali, etiam si hæres sit Laicus, qui in hac re Forum Ecclesiasticum non potest declinare. Engel. *n.* 24. Ipse verò Episcopus pia legata non exequitur, nisi datâ hæredum, & Executorum morâ, Fatinell. *citat. resp.* 66. *num.* 11. ubi *num.* 2. dixit quòd declaratio, & executio voluntatis Testatoris spectat ad hæredem fiduciarium.

51 Quinimmò Episcopus circa Testamenta, & Legata merè prophana suam auctoritatem potest in subsidium interponere, dum Magistratus Sæcularis Justitiam administrare negligit. Fagnan. *cit. ad cap. Joannes num.* 6. Committitur enim gravè injustitiæ peccatum, quando justa voluntas defuncti non impletur; ratione verò peccati esse in Episcopis jurisdictionem, etiam in Laicos dicitur *cap. Novit. de Judiciis*.

52 Possunt Episcopi juxtà Trident. *sess.* 25. *cap.* 8. *de reform.* juxtà, & rationabili causa relicta, ad pias causas piis usibus applicare, quando præfixis à Testatore non potest: sed ubi agitur de Legatis pro celebratione Missarum recurrendum est ad Sedem Apostolicam per dicta *cap.* 10.

53 An autem Fratres Min. de Obser. possint esse Executores Testamentorum? Dixi *cap.* 17. *n.* 20. *& c.* 30. *num.* 29. notavi nec ipsos, neque ipsorum Ecclesias posse hæredes institui, de qua re legi potest Fagnan. *in* 5. *ad cap. Nimis prava n.* 43. Distinctio verò, an modo licito fuerit Legatum relictum? Militat solùm in Legatis particularibus, non in successionibus, ibidem Fagnan.

Quatenùs verò instituantur hæredes, adjectâ clausulâ: quòd si forsan aliquo modo sint incapaces d. hæreditatis, bona cedant Monasterio pro augmento Fabricæ, & alimentis Fratrum: etiam sunt incapaces ex resolutis à Sac. Congregat. Concilii apud *cit.* Fagnan. *num.* 45. Quæ super eo consulta, censuit simplicitèr respondendum Fratres esse incapaces, Quid autem faciendum sit de hæreditate, non esse Congregationis definire, sed adeundos Judices Ordinarios.

54 Religiosi expressè, vel tacitè validè professi prohibentur condere Testamenta, *cap. quia ingredientibus hoc tit.* Ingressus enim Religionem est sæculo mortuus, & nihil habet, unde Testamentũ facere valeat. Monachus namq; est voluntatis expers, nec sui juris est, de quo quoadhoc verificatur, quòd non habeat nec velle aut nolle proptèr votũ obedientiæ, per quod omne arbitrium proprium submisit Superiori, *cap. non dicatis* 12. *qu.* 1. *cap. Abbates* 18. *quæst.* 2. Gonzalez *in d.* 5. *cap.* 2. *num.* 17.

55 Ideò ubi Religiosus Apostata testatur, Testamentum ab eo conditum est nullum, omniaque ejus bona, sivè per illicitam negotiationem, aut per aliud exercitium acquisita, vel alio jure ei delata pertinent ad spolium favore Cameræ Apostolicæ, vigore const. Gregorii XIII. *Officii la* 43. *Bullar. tom.* 2. dummodò extrà Clausurã, etiam intestatus decedat. Dum autem ad Religionem revertitur, cum sit verè Religiosus, bona per eum acquisita Religioni incorporari debent,

bent, ut per Monacell. *form. par.* 2. *form.* 16. *num.* 12. *tit.* 15. Et si foret ex Ordin. Minor. de Observantia, vel Capucinor. deferenda essent ad Syndicum Apostolicum Conventus.

56 Testamentum nequeunt condere Equites S. Joannis Hyerosolimitani absque licentia Magni Magistri, etiam de bonis per eos acquisitis. Spetellus *decis.* 21. *num.* 41. & 66.

57 An autem Clerici possint de bonis testari?

Resp. Negativè de bonis, & redditibus acquisitis intuitu Ecclesiæ, ut dixi *cap.* 44. *num.* 7. Id enim eis prohibetur, *cap. Ad hac hoc tit.* Videatur Piasecus *prax. par.* 2. *cap.* 5. *art. ult. num.* 51. ubi *num.* 53. tradit eos testari posse de bonis, quæ proprio labore, seù industria, vel personali opera lucrantur, etiamsi quęsita sint per actus Ordini suo proprios: ut, si lucrentur aliquid ex celebratione Missarum, exercitio Capellaniæ, ex administratione Sacramentorum, vel concionando: Hæc enim æquiparantur bonis Patrimonialibus, ut per *cap. quia nos cum sua* Glos. *eodem tit.* Idem dicendum de quæsitis ex Distributionibus quotidianis; quoniam hæ non computantur in fructibus Beneficii, quia quæruntur pro labore personali, ut idem Piasec. ibidem, & *cap. consuetud. de Cleric. non resid. in* 6.

Ubi verè aliquis Clericus absque Testamento, & absque hærede decederet, non Fiscus Laicalis esset hæres, sed Episcopus, etiam quoad Patrimonialia ad effectum disponendi juxtà regulas Canonicas, ut respondit Sac. Congregat. Immunitatis *in Burgi S. Domnini 26. Augusti* 1669. Monacell. 2. *par. tit.* 14. *form.* 17. *num.* 11. Qui 1. *par. form.* 19. *tit.* 10. *numer.* 61. *citatis* Amostaz. *de caus. piis, lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 4. & 5. & Rota coràm Bourlemont. *in Cæsaraugustana Testamenti*, 14. *Febr.* 1678. §. *Etiam si*, asserit Legata pia deberi ex Testamento etiam nullo, tametsi hæres hæreditatem non adjerit, aut hæredis institutio habeatur pro non facta, aut pro non scripta. Supponitur enim Testatorem prædilexisse tale onus in suffragium suæ animæ: & ità Legata pia semper sunt magis privilegiata. Nàm semper est facienda interpretatio benigna de voluntate Testatoris, quòd voluerit suffragiis animæ suæ omni meliori modo consulere.

58 Unde quamvis temporis inscriptio sit de necessitate Testamenti scripti, ut ex *Auth. quod sine C. de Testament.* notavit Nicol. *cit. num.* 8. hoc tamen non currit, cùm Testamentum sit ad pias causas, ibidem.

59 Cùm apparent duo Testamenta, & ignoratur, quodnàm eorum sit priùs, vel posteriùs, illud est credendum posteriùs, quod exhibet piam causam institutam, vel pia Legata, hoc est, ad Dei, vel Sanctorum honorem, aut salutem animæ relicta, ibidem ex Tiraquell. *privileg.* 35. Quòd si in neutro causa, vel Legatum pium reperiatur, utrumque proptèr incertitudinem cassabitur, ex observatis à Layman. *cap.* 4. *numer.* 2. & hæredes ab intestato succedunt.

60 Testamentum secundum rumpit priùs conditum §. *Posteriore instit., quibus modis Testament. infirm.* Layman. *cap.* 4. *num.* 2. etiamsi in primo fuerint adhibitæ solemnitates juris civilis Layman. *ibidem*, & Petra *dicta sectione* 3. *num.* 87. ubi *num.* 80. advertit, quod secundùm solemne prophanum revocat primum pium, si concurrant indicia, & conjecturæ revocationis; nec requiritur expressa derogatio, sed sufficit simplex voluntas contraria, proùt ibidem *nonnullis, etiam Rotæ decisionib. cumulatis*. Nàm per primùm Testamentum Testator non transfert absolutè dominium, sed cum implicita subordinatione ad hoc, ut non alitèr postea disponat, ut per Poncium *Theol. disp.* 54. *quæst.* 4. *conc.* 3. *numer.* 16.

61 An autem Testamentum vitietur proptèr immutationem unius syllabæ, aut rasuram? Dicas negativè cum Gonzalez *in d.* 2. *tit.* 22. *c.* 11. *n.* 11. *leg. error. C. de testam. leg. in Legatis C. de legat.* dummodò mens Testatoris, & substantia non immutetur; quando enim nullus ex syllabæ immutatione oritur defectus, immutatio non nocet, & Testamentum sortitur effectum. In dubio autem, an mens Testatoris per additionem, subtractionem unius syllabæ, aut rasuram fuerit alterata, est Judicis competentis officium discernere: adeoùt in illis ad pias causas Episcopus cognoscat, & in merè prophanis potest, etiam Judex sæcularis pronunciare.

§. UNI-

§. UNICUS,

CODICILLUS.

1 Codicillus idem, ac parvus codex, seù scriptura accessoria ad Testamentum, est *ultimæ voluntatis testificatio sine hæredis institutione, & solemnitatè testamentaria*, Polman. *num.* 520. Dicitur *sine hæredis institutione*, quia Codicillus non fit ad instituendum hæredem, sed potiùs fundatur super hæredis institutione factâ in Testamento, aut successione venientis ab intestato; propterquòd ei in Codicillo aliquid alteri dandum, vel exequendum commendatur, *leg. hæreditatem C. de Codicillis*. Quarè Codicilli præcipuè inserviunt adLegata relinquenda: ad substitutionem Fideicommissariam faciendam; itèm ad explicandum Testamentum, addendo, vel minuendo, ut per Layman. *cap.*8. *num.* 1.

2 Codicilli ad similitudinem Testamentorum possunt fieri scriptis, & viva voce per nuncupationem: in quibus declaretur ultima voluntas probanda, servatis servandis juxtà superiùs dicta.

3 An autèm Codicillus fieri possit tàm ab eo, qui testatus, quàm ab alio, qui intestatus decedit?

Resp. Affirmativè, cum Layman. ibidem *num.*3. Et fieri potest non modò Testamento jàm condito, verùm & antè Testamentum. Per cujus factionem postea confirmatur, nisi expresſè in eo revocetur: & ubi nullum Testamentum postea sit factum, tunc Codicillus videtur esse loco Testamenti, quoad Legata, tùm pia, tùm prophana exequenda per hæredem venientem ab intestato, *leg. ab intestato ff. de Codicil.*

4 Itèm potest quis non unicum tantùm, sed plures etiam Codicillos facere, & omnes subsistunt, dummodò unus alteri non contrarietur. Nàm in casu, quòd opponantur, posterior priorem censetur revocare, *leg. Cum proponatis C. eod.*

5 Petitur. Quidnàm operetur clausula Codicillaris, quæ inseri solet in Testamentis; *ut, si hæc mea dispositio non valet, ut Testamentum, volo, ut valeat vi Codicilli?*

Resp. Operatur, ut tendat ad conservandam voluntatem Testatoris, Sperell. *decis.* 146. *num.* 68. Itèm facit, ut, cùm Testamentum non valet in vim Testamenti, sustineatur, ut Codicillus, juxtà *text. in C. Illud §. fin. C. de jure Codicill.* Item effectus illius clausulæ est, ut hæredes necessarii venientes ab intestato, censeantur gravati, ut extraneo in Testamento minùs solemni hæredi instituto restituant, detracta portione legitima, reliquam hæreditatem, ibidem Layman. à *num.*4. & *Sperell. num.*67.

6 Hæc clausula: valeat *omni meliori modo* adjecta in fine Testaméti, habet vim Codicillaris per Bart. aliosvè *allegat.* à Sperello *dec.*144. *num.*9. Sed aliquid plùs nō operatur, quā in ipso Testaméto fuerit dispositum. Non enim ampliat omissum, cùm validitatem omissionis non respiciat, ibidem *num.*45. Vid. etiam Monacell. *d.* 1. *par. num.* 29. ac alios DD. si majora de Testamentis, & Codicillis desideres.

CAPUT LIV.

Officialis quoad Tribunal Regulare.

SUMMARIUM.

1 *Judex Ordinarius quis?*
2 *Et quis Delegatus?*
3 *Et quis Arbitrarius?*
4 *Jurisdictio Delegati quando expiret.* usque ad 6.
7 *Visitatores Ordinis Minorum de Observantia habent jurisdictionem ad tres Menses, & ibi alia.*
8 *Expirat jurisdictio Judicis, quando sententiam pronunciaverit* usque ad 9.
10 *Delegatus tenetur de sua jurisdictione docere.* usque ad 15.
16 *Delegatus potest procedere adversus impedientes propriam jurisdictionem.* usque ad 19.
20 *Delegatus Principis potest alteri causam subdelegare.* usque ad 21.
22 *Delegatus ad universitatem causarum potest aliquam ex illis subdelegare.*
23 *Judex debet esse persona idonea, & gravis.*
24 *Delegatus præcedit Superiores in Provincia, vel Conventu respectivè.*
25 *Judex potest cognoscere de annexis, & connexis cum causa.* usque ad 26.

De

1 JUdex ab eo dicitur, ex quo ad formam Juris procedat ad condemnationem Rei, vel absolutionem innocentis: estque vel Ordinarius; qui propter Officium, aut dignitatem jure, vel consuetudine jurisdictionem habet, Gonzalez in 1. *tit.* 29. *cap* 11. *num.* 8. & 14. Vel, ut loquitur Ameno *pract. part.* 1. *tit.* 1. *nu.* 15. quia à lege datus est.

2 Vel, est Delegatus, qui nimirum non ab jure, sed jurisdictionem habet ex commissione Ordinarii, qui apud Gonzalez *num.* 5. describitur: *Est persona, cui causæ cognitio, vel executio committitur, nihil proprium habens, sed delegantis personam repræsentans*. Verba illa; *causæ cognitio, vel executio* adhibentur, ut cognoscatur delegari posse, non solùm principium, & medium, verùm & finem causæ, cap. *Supèr quæstionem de offic. deleg.* Principium delegatur, cùm committitur solùm citatio, vel litis contestatio *d. cap.* §. *Intentionis*. Medium, cum demandatur examen testium, totius causæ, seù cognitio negotii usque ad sententiam, *d. cap. Super Nos*. Finis, cum diffinitiva sententia, causâ jam examinatâ delegatur, *ibid.* §. *Verùm*. Illud *Delegantis personam repræsentans*, ponitur, ut cognoscatur Judices Delegatos repræsentare Delegantes, quorum jurisdictione, & potestate utuntur. Et hinc patet Delegatos, ut Delegantes honorandos esse, ut docet Donellus *cap.* 8. *lit. L.* apud Gonzalez *num.* 7.

3 Vel Arbitrarius, qui scilicèt, neque à Lege, neque à Principe, sed à partium assensu habet potestatem: Ameno *ibid. num.* 5.

4 Quæritur. Quando jurisdicto Delegati expiret?

Resp. I. Expirat morte Delegantis, secuta priùs, quàm Delegatus receperit Litteras suæ Delegationis: vel, re integrâ, seù antequàm Delegatus inceperit judicium, per Gonzalez *cit. c.* 20. *n.* 5. Piasecus *prax. par.* 2. *cap.* 4. *art.* 1. *num.* 28. Dicitur autem judicium incæptum, vel per solam citationem interpositam, in qua tenor Delegationis inseritur, alioquin esset nulla, per d. Piasec. vel per litis contestationem, ut per Gonzalez ibidem sivè creationem Actuarii, qui inservire debet pro Notario in fabricando Processu. Hæc creatio est effectus jurisdictionis receptæ à Prælato delegante, qui regularitèr in Litteris commissionis dat facultatem sumendi personam sibi benevisam in Notarium, seù Scribam dando illi juramentum de fidelitate. Quinimmò, licèt id in Litteris non exprimeretur, adhuc censeretur Delegato data facultas creandi Notarium, nàm concesso officio, conceditur, quidquid est necessarium ad officium exequendum, per tradita ab Ameno *cit. qu.* 16. *num.* 139. Cæterùm; si in Religione reperiretur Notarius creatus, juxtà *d. cap.* 38. *num.* 34. per deputationem hujus à Delegato non censeretur incæpta ejus jurisdictio, ut ibi probat *num.* 137.

5 II. Expirat jurisdictio in Delegato, si re, vel causâ adhuc integrâ, Delegans deponatur ab officio, vel ipsum

compleverit. Nàm, cùm adhuc non acquisiverit jurisdictionem, eam conservare non potest, ut scribit Gonzalez *num.* 5. & habetur ex cap. *Quamvis de offic. deleg. in 6.* per hæc verba: *Jurisdictio, ex quo ipsa usus non extitit, non censeatur in eum efficacitèr transivisse*. Et ideò ante illius usum in sui duratione pendet à jurisdictione Delegantis, quæ ejus morte, depositione, aut terminatione officii desinit. Quod procedit, sive quis Delegatus sit ad universitatem causarum, vel ad aliquod negotium particulare, quia semper verificatur, quòd non sit usus jurisdictione, ut ibid. Gonzalez.

6 Quinimmò, ubi plures causæ cōmissæ sint Judici delegato in uno rescripto, & una ab alia non pendet, etiam recepta in una non perpetuatur jurisdictio in alia, si Delegans moriatur, & officium absolvat, vel ab eo deponatur. Si verò una causa ab alia dependeat, & sint connexæ, per contestationem unius, vel inceptum judiciū in una perpetuatur jurisdictio in alia; quia sub unica specifica delegatione continentur, Glos. in *cap. Licet verb. re integra cit. tit.* ubi Panormitanus, & Gonzalez *num.* 6.

7 Ad hæc optimè sequitur, quòd cùm Visitatores Ordin. Min. de Obser. non habeant jurisdictionem, nisi per tres menses per Statuta Generalia, *cap.* 8. §. 5 6. *num.* 11. (intra quos debent celebrare Capitulum) & per viginti dies, incipiendos ab ipsius celebratione *ibid. num. fin. ver. Demùm*; si prorogationem jurisdictionis non petierint, & sequatur in illo trimestri mors Generalis (vel Commissarii Generalis respectivè) non possint ampliùs Capitulum celebrare, & actum aliquem jurisdictionis exercere, ut *d. nu.* 11. nisi à Papa, vel Sacra Congregatione, aut à Generali (si Visitator fuerit deputatus à Commissario Generali) fuerit illis jurisdictio prorogata. Ameno *cit. num.* 32.

8 III. Expirat jurisdictio Delegati (ac Judicis ordinarii) quando functus est officio suo, sivè benè, sivè malè, & sententiam pronunciavit, c. *In litteris d. tit.* quam mutare non potest: licèt ei permittatur, ut eā intrà 24. horas explicet, & declaret, *l. Paulus ff. de re judic.* si aliquid nō benè expresserit. Ubi verò à sententia provocatum non fuit, licèt transeat in rem judicatam, cap. *Cùm inter de re judic.* adhuc tamen tunc potest continuare suam jurisdictionem in exequenda sua sententia, cap. *Significasti cit. tit.* & ad executionem habet annum, cap. *Quærenti d. tit.* Et Gonzalez *cit. cap.* 9. *num.* 1.

9 Ità, pronunciatâ sententiâ, ejus jurisdictio finitur; ut nec possit de nullitate sententiæ cognoscere, cap. *Ex litteris, cap. Quærenti de sent. & re judic.* ubi Engel. *jur. Canon. lib.* 2. *tit.* 28. §. 1. *nu.* 4. Et tunc sententia rescindenda est ab Judice superiori: qui meliùs causam cognoscat, & examinet, ac secundùm allegata, & probata procedat *ibid.* Engel.

IV. Expirat, si commissio à Delegante revocetur; nàm judicium solvitur vetante eo, qui jussit judicare, *l. judicium ff. de judic.* Fagnan. in 1. *ad cap. Ceterùm de rescript. num.* 71.

V. Finitur etiam Delegati jurisdictio, si transeat tempus præfixum: nisi de communi consensu partium jurisdictio prorogetur, hoc est, ad aliud majus tempus extendatur, cap. *de causis de offic. delegat.*

10 Quæritur. An Delegatus teneatur de recepta Commissione docere?

Resp. Affirmativè, cap. *Cùm in jure cit. tit.* ibi Gonzalez *cap.* 31. ubi dat repetentes. Fagnan. *cit. ad cap. Cùm jure eod. tit.* est textus in *Extravag. injunctæ de elect. inter com.* ibi: *Asserenti namque cum mandatis Principis se venisse credendum non est, nisi hoc scripto probaverit:* Quarè omnes Judices Delegati, sivè Ecclesiastici, sivè Sæculares, antequàm jurisdictionem, seù officium exerceant, tenentur Litteras suæ Commissionis ostendere. Nàm, cùm in quovis territorio præsumptio sit pro Judice ordinario, cap. *Sicut de re judic.* nullus alius creditur Judex in ea Ditione, nisi probetur. Jurisdictio enim delegata, seù ejus Commissio est quid facti, ideò non præsumitur, nisi probetur, *l. si emancipati C. de probat.* Tùm quia, jurisdictio, & qualitas judicaturæ est accidentalis, nec provenit à natura, & potest competere uni, & alteri; proindè non præsumitur, sed est probanda, ut discurrit Fagnan. in 1. ad cap. *Cùm in jure de offic. deleg. n.* 6.

11 Modus principalior, & præcipuus probandi jurisdictionem delegatam est id per Litteras delegationis docere, ut, aliis allegatis, pōderavit Gonzalez *n.* 3. Fagnanus *ibid. num.* 9. recenset alios modos, qui-

quibus possit jurisdictio probari. Vel per mandatum originale, ut in *l. sancimus C. de diversis script.* Vel per exemplum ab originali solemnitèr sumptum. (solemnitas videatur, cap. *Cùm P. & cap. Instrumenta de fid. instrument.*) Vel, si originale fuerit exemplatum in Actis, ut est in usu apud nos. Hujusmodi exemplatio probat originale, adeout non sit opus illud ampliùs producere, ut ibid. Fagnan. *num.* 11. allegans Innocentium, & Rotam:

13 Ameno loco ubi suprà *quæst.*13. *num.* 113. pro practica Delegati ad aliquam causam (vel etiam ad visitandam Provinciam, aut Conventum) ad effectum fundandi propriam jurisdictionem super visitandos, vel examinandos tradit, quòd debet ostendere Litteras patentes suæ delegationis, & operari, ut publicè legantur, vel in Capitulo Fratrum ad hoc specialitèr congregato, vel in publica refectione, ad quam saltèm major pars Communitatis conveniat. Deindè juxtà monitum Passerini *Tribun. regul. quæst.*2. *num.*28. Commissarii, & Delegati faciant à Superiore Conventus fidelitèr registrari patentales suæ delegationis in libro Conventus, in quo debent suam jurisdictionem exercere, ad hoc, ut si originale ipsarum jàm colligatum cum processu aliquo casu pereat, sit locus, ex quo authenticum transumptum compulsari, & transcribi possit.

14 Sed quid, si testis examinandus, est ex alio Conventu vocandus, an in citatione debeat inseri tota copia Delegationis?

Resp. Nonnulli id censuerunt apud Fagnan. cap. *cit. num.* 16. Sed hoc non esse opus ipse tradit ex Bartolo, Speculatore, & Butrio. Sufficit, quòd in citatione exponatur causa jurisdictionis, & dicat se esse Delegatum. Verùm testi comparenti tenetur Litteras delegationis ostendere. Formula citationis hæc esse poterit. *Citetur P. F. N. ad comparendum pro die &c. currentis anni* 1709. *in Conventu N. coràm A.R. P. N. Commissario Delegato ad informandam Curiã, aliàs &c.* Fr. N. Actuarius.

15 Quatenùs autem comparere renuat, scribatur in Actis recusatio; & moneatur, assignato termino peremptorio ad obediendum, comminando censuram, quo elapso fiat Decretum, eodem citato, ad audiendam sententiam censuræ, vel dicendum contra, *quare &c.*

16 Sed quid id agendum Delegato, si impediatur in executione suæ jurisdictionis?

Resp. Potest procedere adversùs impedientes, quia habet jurisdictionem cognoscendi, & procedendi in omnibus iis, in quibus impeditur sua jurisdictio pro expedienda causa sibi delegata: ut habet Glos. *in notabilib. ad cap. Quia de offic. Deleg.* ibi: *Jurisdictio Judicis extenditur ad omnes illos, qui jurisdictionem illius impediunt:* licèt de illis in Litteris non fiat mentio; mandatâ enim jurisdictione, ea omnia commissa censentur, quæ necessaria sunt ad illius exercitium, ut rectè possit talis jurisdictio exerceri, cap. *Prætereà de offic. deleg.*

18 Quare contrà impedientes potest de jure canonico, ut dixit Abbas, procedere per censuras, etiam si sint personæ extraneæ, vel, sit Guardianus, aut Provincialis, ut per DD. allegatos ab Ameno *cit. à num.* 117.

19 Ubi *num.*118. advertit, quòd non debet primo impetu æqualitèr procedere contra Sacerdotes, sicut contrà Laicos Conversos, aut simplices Clericos, nec æquali methodo adversùs Guardianum, & Provincialem, sicut contrà cæteros Religiosos; sed exhibendo reverentiam dignitati Sacerdotali, vel officio Prælaturæ, juxtà tex. *in cap. Quia Pontificali de offic. deleg. in 6.* debet cum istis impedientibus suam jurisdictionẽ à levioribus censuris incipere, hoc est, ab *Interdicto, vel suspensione à Divinis*, antequam ad excommunicationem (quæ est remedium extremum) deveniat. Moneantur priùs de obedientia sub pœna censurarum, & assignetur terminus peremptorius: quo elapso, citentur ad audiendum, & dicendum contrà, quare non debeat procedi ad excommunicationem adversùs ipsos comminatam &c. & ubi non comparent, feratur sententia excommunicationis, eis intimetur, & inseratur in Actis.

20 Quæritur. An Delegatus possit causam sibi commissam subdelegare?

Resp. Affirmativè. Si sit Delegatus Papæ, & Principis, & infirmitate, vel aliquâ aliâ causâ impeditus, ut expresè cap. *Si pro debilitate, c. Prætereà de offic. deleg.* Fagnan. *ad c. Quoniam de rescript. nu.* 1;

Gonzalez *cit. cap.* 3. Piasec. *num.* 27.

21 Limitatur, nisi sit electa industria personæ: quando autem hæc censeatur electa, diximus *cap.* 30. *num.* 25. Et hìc addimus electam etiam reputari, cùm delegatur potestas cum expressione nominis Delegati, licèt adiiciatur etiam nomen Officii, aut Dignitatis, adeout tunc non possit eam alteri subdelegare, ut scripsit Cabasut. *prax. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 12. & simplex ministerium reputatur commissum.

22 Paritèr Delegatus ad universitatem causarum alicujus Conventus, vel Provinciæ potest causam particularem subdelegare, ut per Glos. *in cap. Supèr quæstionem* §. *Si verò in verb. Delegare de offic. deleg.* Fagn. in 2. *ad cap. Cùm causam de appellat. n.* 3. Nàm, ut, cum eodem notavit Ameno *cit.* §. 3. *num.* 29. Delegatus ad nniversitatem causarum parificatur ordinario. Glossa in *cap. Statutum* §. *Insupèr verb. Moderatas de rescript. in* 6.

23 Advertendum tamen, quod ille, cui causæ delegantur, vel subdeleganur, debet esse persona, tùm idonea, & discreta, ad tex. in *d. cap. si pro debilitate*, hoc est, ætate matura cum experientia rerum, nè sit in judicando violentus (ætas enim provecta, & rerum experientia causat maturitatem in agendo): tùm gravis, nè nimia familiaritas contemptum pariat: tùm eruditione conspicua, nè in substantialibus judicii turpitèr erret.

Hinc Ameno *tit.* 2. §. 1. *num.* 2. monet Commissarios Visitatores de Ordine Minorum de Obser. ut in Secretarios visitationis eligant Religiosos maturos, qui habeant requisita à Legibus; ut in casu, quo ipsi aliquem Conventum visitare non possint, eisdem illius visitationem subdelegare valeant. Qualitates enim requisitæ in Delegato, exiguntur in Subdelegato, Glos. *ad cap. Hac constitutione in notabilib. de offic. deleg. in* 6.

24 Notandum etiam, quòd Delegato ad universitatem causarum, sivè unius Conventus, vel Provinciæ debetur præcedentia supra omnes, qui suæ delegationi subsunt: ex quo enim sit Delegatus ad causarum universitatem, æquiparatur Judici ordinario, & ut Superior respectu omnium, in quos, tùm in capite, tùm in membris habet jurisdictioné directivã, & coercitivã. Quapropter, & in omnibus, & per omnia præcedit respectivè Provincialem, & Guardianum suæ delegationis. Quæ tamen non procedunt in Delegatis à Provinciali ad causas particulares, ut per tradita ab Ameno *cit. qu.* 18. *nu.* 142. & 143. Qui licèt sint aliorum Judices, subsunt tamen in forò paterno correctioni Guardiani: nec Superiorem localem præcedere possunt, nisi adversùs eum debeant procedere.

25 Quæritur. Delegatus ad causam particularem, hoc est, ad cognoscendum de fornicatione, dum format processum cognoscit emergere aliud delictum, furtum, v. g. pecuniarum, quibus mediantibus fornicatio fuit commissa: petitur, an possit de furto cognoscere?

Sciendum, quòd connexa, vel incidentia in causa duplicis generis sunt: alia tangunt jurisdictionem Judicis, de quibus diximus *num.* 16. Et alia sunt dependentia à causa, cum ea connexa: quòd duplicitèr contigere potest.

I. Ut ab ipsa dependeant, tanquàm à qualitate ipsius inseparabili, quæ sine delicto cognosci non possunt.

II. Quòd sint separabilia à causa, & sine ea cognosci valeant.

Circa connexa, & incidentia primi generis observandum est: An qualitas annexa inseparabilitèr cum delicto transferat cognitionem de foro ad forum: vel non; si non transferat, ad plenè probandum delictum debet Judex inquirere, etiam supra qualitatem: Accessorium enim sequitur naturam principalis: atque ità cùm Delegatus habeat facultatem inquirendi super delicto, quod est principale, censetur, etiam eam habere supèr dicta qualitate, quæ est delicto accessoria. Ità, si in fabrica processus contrà Accusatum, vel Denunciatum de furto reperiatur, quòd furtum fuit de re Sacra, cum hæc qualitas (licèt mutet speciem delicti) non sit cognoscibilis separatìm à furto, super ea quoque potest inquiri. Si verò qualitas transferat cognitionem delicti de foro ad forum, Judex non potest ampliùs procedere. Ità, si in inquisitione super fornicatione reperiatur, quòd habita fuerit ex solicitatione in Confessione Sacramentali, vel abusu Sacramentorum, aut Sacramentalium, tũc Judex tàm Ordinarius, quàm Delegatus, & Subdelegatus ad unam, vel universales causas non potest amplùs inquirere, sed tenetur levare manum à processu, & denunciare Inquisito-

fitoribus : Ad hæc advertant Judices, etiam Regulares, nè ex inadvertentia, & culpabili negligentia se immisceant in causis spectantibus ad Sanctum Officium, aliàs pœnis, ac censuris innodantur inflictis in Constitutionibus Apostolicis, & præsertim in Const. Pauli V. *Romanus la 26. Bull. tom.* 3. ut notavit etiam De Bict. *Epitom. crimin. quæst.* 5. *prælud.* 5. *num.* 5. *& 6.*

26 Quantùm ad annexa secundæ speciei Delegatus non potest se ingerere in inquisitione illorum, aliàs excederet limites suæ Commissionis, & formam Mandati, quod ei prohibetur, ut communitèr DD. Quare in casu debet certiorare Ordinarium delegantem, quòd emerserint indicia circa alia delicta ab eo, super quo fuit delegatus; & Delegans, vel ipsorum cognitionem sibi reservet, vel novam facultatem tribuat Delegato ad inquirendum de novo delicto, super quo apparuerint indicia. Ubi verò Delegatus novam receperit delegationem super tali delicto, aptiùs operabitur, si ad evitandam confusionem processum ab alio separatum incæperit. Ameno *cit. qu.* 14. *num.* 123.

Dubium fuit excitatum de Delegato ad causam particularem; quia Delegatus ad causam universitatem potest super annexis, & connexis cognoscere, servata tamen limitatione, prout suprà.

27 Quæritur. An à Subdelegato ad Delegatum: an verò ad primum Delegãtem appelletur?

Resp. Vel Delegatus totam jurisdictionem transtulit in Subdelegatum, vel aliquid sibi de jurisdictione reservavit: ut, si subdeleget, donèc commissionem revocet, aut sibi reservet sententiam, vel executionem ipsius.

In primo casu appellatur ad eum, qui dedit Delegatum, nàm tunc censetur se tota jurisditione spoliasse. In secundò verò ad eum, qui subdelegavit, appellatur, quia virtute dictæ reservationis sibi aliquid de jurisdictione retinuit: & potestas tàm revocandi, quàm ferendi, & exequendi sententiam ad jurisdictionem pertinet; ideò ad eum est appellandum, *cap. super quæstionem cit. tit. & cap. Si Delegatus d. tit. in* 6. *cum sua Glos.* & Gonzalez *alleg. cap.* 17. *nu.* 9.

28 Limitatur I. nisi à Subdelegato appelletur, ex eo quòd non admittit exceptiones concludentes defectum jurisdictionis in Delegato subdelegante: nàm tunc non ad ipsum Delegatum, qui negatur habere jurisdictionem, sed ad primum Delegantem appellatur; nè aliàs appellans appellando ad eundem, quem jurisdictione fungi negat, contraria in judicio deducere videatur, contra tex. in *cap. Solicitudinem.*

29 II. Si Delegatus sit excommunicatus, aut alitèr impeditus; tunc enim à Subdelegato non ad ipsum, sed ad primum Delegantem est appellandum, *cap. si is, cui de appellat. in* 6.

30 Quæritur. Quænam ab Judice Regulari procedendo in judicio debeant servari?

Resp. Omnia, quæ necessaria sunt de jure Divino, vel naturali: De jure Divino sunt, accusatio, denunciatio delicti, Rei citatio, æqualitas Judicis erga partes, Testium pluralitas, & partis auditio. De jure verò naturali sunt hæc: Judicis inimici recusatio, appellatio, defensiones legitimæ, juramentum de veritate dicenda, quod datur testibus: testium secreta interrogatio; quòd de delicto facti constet; quòd inimici repellantur ab accusando, & testificando, ità Peyrin. *in form. lit. D. cap.* 16. *num.* 2. ubi dat repetentes: nàm jus Divinum, & naturale, etiam Religiosos fovet, & providet, nè per ejus inobservantiam ipsorum fama deperdatur.

31 Nec obstat *cap. Qualitèr il* 2. *de accusat. in fine,* ubi Pontifex decidit, quòd circa Regulares personas non est ordo juris omninò servandus. Non obstat inquam, quia ibi solùm permittitur, ut in Regularium Judiciis non procedatur exactè, hoc est servatis apicibus, subtilitatibus, & solemnitatibus juris, ut declaravit Bonifacius IX. Constit. *Ad augumentum la* 4. *Bullar. tom.* 1. indulgens: *ut rimulis, & apicibus ipsis postpositis liberè procedere valeant secundùm consuetudines approbatas, & generalia facta, & etiam facienda ipsius Ordinis Instituta.*

32 Cæterùm licèt possint in eo omitti, quæ sunt puræ solemnitates juris, nequeunt tamen præteriri, quæ adjuvant substantiam Judicii; ut in Clement. *Sæpè de verbor. signif.* ibi: *Non sic tamen Judex litem abbreviet, quin probationes necessariæ, & defensiones legitimæ admittantur, Citationem verò, ac præstationem jura-*

ramenti de calumnia, vel malitia, sivè de veritate dicenda, nè veritas occultetur per commissionem (hoc est factam cum clausula, ut procedatur de plano sine strepitu, & figura Judicii) *intelligimus non excludi*. Vide quæ dixi *cap.* 17. *num.* 16.

Judex super crimine tribus modis procedere potest, per viam Inquisitionis, Denunciationis, & Accusationis.

33 Quæritur. Ad procedendum per viam inquisitionis quæ sint necessaria? Resp. Necessaria est clamorosa insinuatio, seù diffamatio; vel, quòd clamores aliquid præcesserint, cap. *Inquisitionis*, §. *Tertia de accusat*; Quæ diffamatio loco Accusatoris succedit, ut per Fagnan. *cit. ad cap. Qualitèr & quando num.* 64. *de accusat.* Gonzalez *in* 5. *tit.*1.*cap.*21.*n.* 10. Et tunc Judex procedit ex officio proprio virtute diffamationis, non ad instantiam alterius inquisitionem promoventis: ubi enim infamia non clamat contra aliquem, non potest Judex contra ipsum inquirere, ut tradit Peyrin. *cit. in form. lit.P. cap.*9. *num.*16.

34 Verùm, cùm dicitur ad inquisitionem de aliquo delicto debere præcedere infamiam, id est intelligendum, non de inquisitione generali, quam Prælati singulis annis in visitatione paternali facere tenentur. Quoniam ad istam nulla infamia ptærequiritur, sed illam Prælatus facit ex mero suo officio: sed de inquisitione speciali, ut ibid. Peyrin. *cap.*15. *n.*1. Et tãta necessitate præcedens infamia est necessaria, ut loco ipsius indicia non sufficiant, ut ex Sanchez *ibid.*

35 Ubi advertit alia indicia dici levia, alia gravia, & alia violenta, & plena. Prima communitèr nihil probant. Secũda semiplenè probãt, quia vehementia movent animum ad aliquid credendum. Tertia, ità movent animum ad assentiendum rei, ut Judex eam veram putet, adeoùt ampliùs investigare non curet.

36 An autèm indicia violenta ità probent, ut illa sola sufficiant ad movendum Judicem, ut possit ferrè sententiam in Criminalibus? Respondet negativè, quia potest semper subesse aliquod dubium: in criminalibus enim probationes debent esse luce meridiana clariores, ut scripsit Fagnan. *in* 1. *ad cap. ne innitiaris num.*357. *de const.* neque ad infligendam pœnam ordinariam sufficiunt indicia esse vehementia, *cap. Litteras de præsumpt.*, sed probationes pro Fisco, vel Accusatore debent esse plenæ, & concludentes, juxtà *leg. sciant cuncti C. de probat.* & *cap. sciant cuncti* 2. *quæst.*8.

37 Diffamatio autem illius, qui de aliquo delicto est diffamatus, probanda est per Testes, qui interrogati, apud quos sit diffamatus, tenentur respondere apud tales, & nisi eos nominent, non censentur reddere bonam causam sui dicti: ratio est, quia alitèr sciri non potest, an illi sint viles, & malevoli, an verò fide digni; de quo antè omnia Judici constare debet, ut benè Fagnan. *ad d. cap. qualitèr, & quando numer.* 85. & Sanctoro *in sua practica tit. inquisitio* dixit infamiam debere in initio processus esse probatam, saltèm per duos testes legitimos, ne Acta sint nulla. Cœterùm, si testis interrogatus responderet, apud duos esse suspectum, ex hoc non esset probata diffamatio, quia per dicta paucorum non debet quis apud Judicem infamatus reputari: est *textus in d. cap. Inquisitionis* §. *Quæsivisti*: ubi: *Qui proptèr dicta paucorum eum infamatum reputare non debet*. Ideò, ut testis probet, debet addere in suo testimonio, quòd de hoc ipso, quòd audivit ab illis duobus, clamat major pars viciniæ, juxtà annotata à Glossa *ad d. cap. verb. dicta paucorum.*

38 Notetur, quòd Judex ex quo sibi fuerint contrà Titium scriptæ nonnullæ Epistolæ anonimæ, & sine Auctore, non potest procedere ad inquisitionem super contentis in dictis Epistolis, ut expresè *text. in d. cap. Inquisitionis* §. *Tertia*. Nullam enim fidem merentur adversus eum, ut per Peyrin. *cit. cap.* 16. *num.* 12. ubi monet Litteras lacerandas, & comburendas esse, nec eis credendum. Quarum Auctor est inquirendus, & ubi apparuerit, pœna arbitria puniendus est, per Glos. *ibidem verb. in occulto*: & *cap. Qui in alterum* 5. *q.*1. Ut hac forma malignantium malitiâ bonorum Religiosorum fama non gravetur.

39 Si verò nomine certi Auctoris fuerint Epistolæ subscriptæ, tunc verificandũ est, an illæ talis Litteras scripserit (supposito quòd ejus character non sit notus,) & ubi invenitur scripsisse, procedendum est, prout de jure. Quo casu hujusmodi Litteræ se habent loco Denunciationis, ut tenet Peyrin. *cit. num.*20.

Quæ-

40 Quæritur. Quid necesse sit ad legitimè procedendum per viam denunciationis?

Plura servanda sunt: ex parte Denunciantis requiritur. I. Quòd Denunciatio detur in scriptis. II. Quòd adnotetur dies Denunciationis, ut constare possit de fundamento Processus, & quòd acta non sunt absque legitimo testimonio. Dies conducere potest ad valorem, aut nullitatem Denunciationis: ut, si data fuisset tempore, quo Judex erat suspensus ab officio, vel in quo Denuncians erat inimicus denunciati, cum quo postea rediit in amicitiam: Quoniam tunc nec dari, nec recipi potest.

III. Quòd exprimatur nomen Judicis, aut ipsius officii, ut, Ministri Provincialis, Commissarii, Vicarii &c. ut hac forma sciatur, an Judex sit competens, vel non.

IV. Quòd exprimantur locus, tempus, qualitates, & circumstantiæ delicti, & Testes adducantur: omnia enim hæc sunt ità necessaria, ut, si non exprimantur, Denunciatio sit ipso jure nulla, & nullus Processus subsecutus: ut probat Clarus *qu.12.vers. Dixi num.9.* Etenim, illis ommissis, Denunciatio redditur incerta, & vaga: nec potest Reus probando negativam coarctatam se tueri, aut Testes de falsitate convincere.

V. Quòd exprimatur nomen Delinquentis, & illius, contra quem commissum est delictum; quòd si ignoretur, debet describi, vel ab officio, ut Sacristæ, vel Janitoris, Coqui &c. vel à statura, ætate, lineamentis, capillis; quod pariter est substantiale, nè unus pro alio condemnetur.

VI. De consuetudine servatur, quòd Denunciator se subscribit, & nesciens scribere signum ✠ apponit. Hæc omnia recenset Ameno *cit. tit. qu.95.*

41 Ex parte Judicis necessè est.

I. Quòd perpensâ qualitate Denunciantis, Denunciati, & delicti, recognoscat, si sint de suo foro, vel non, & juxtà notitiam admittat, vel reppellat Denunciantem; & quatenùs ad se pertinere videat, procedat ad decretum de admissione Denunciationis, & de prosequendo Processu, prout de jure.

II. Quòd Denunciatio apponatur in Actis.

III. Ut juramentum recipiat à Denunciante de veritate dicenda. Quod implicitè includit juramentum de calumnia, & illi æquivalet, ut notavit Passerin. *Tribun. regul. qu. 12. art. 3. num. 7.* Siquidem, nec calumniatur, nec præsumitur habere animum calumniandi, qui jurat se verum deponere. Licèt enim Denunciator non possit esse Testis in causa, in qua denunciat, ut probat Ameno §.4. *num.22.* Optimum tamen est, ut, per eum exhibita, & ab Judice recepta Denunciatio examinetur: tùm, ut pleniùs Judex informetur de circumstantiis facti, ex quibus potest veritatem indagare; tùm, ut cognoscat, an denunciaverit ad instantiam alterius, qui est Testis de visu: quia tunc testimonium instigantis debilitatur, nec potest cum alio Teste, licèt integro, reum convincere, quia Testis ille est verus, & voluntarius Denunciator, licèt denunciaverit per alium; nec in ordine ad probandum alia ratio habenda est de illius testimonio, quàm de Denunciatione facta ab eo, quem ipse instruxit; & sicut hæc non probat, sed instruit, ità nec illud, ut per Ameno *tit.ult. qu.1. num.70.* Quare in praxi, ut Judex cognoscat, an qui denunciationem exhibet, zelo charitatis moveatur, vel ab alio sit corruptus, instet, ut *Denunciator dicat, à quo sciat Denunciatum deliquisse: Qua occasione dixerit, & quo fine &c.*

42 Advertendum, quòd quando Denunciatori est notum, tàm Delinquens, quàm Delictum, & utrumque denunciat, & instat, ut serventur regularia Instituta, & Judex corrigat: Judex procedit ad instantiam partis: cùm denunciat solum delictum, ignorans delinquentem, tunc Judex, ignorans contra quem debeat judicium dirigere, tenetur procedere ex officio per inquisitionem, quæ dicitur mixta, hoc est, specialis quoad Delictum, & generalis quoad Delinquentem, ut Ameno in *formul. sect.2. num.8.*

43 At petitur. An, si Denunciator non probet, sit aliqua pœna puniendus per Judicem, apud quem denunciavit.

Resp. Vel Denunciator judicialitèr solùm denunciationem ponit, & Testes assignat intendens aperire viam ad judicium, & ut Judex ex officio possit facilitèr crimen investigare, non tamen curat, quòd Judex procedat, vel non: Vel ulterius, denunciatione exhibitâ, & acceptata

tatâ, instat apud Judicem, ut puniat Denunciatum. In primo casu, si deficit in probatione, tunc proptèr infamiam irrogatam Denunciato (Denunciatio enim semper infamiam infert, ut in mox citando textu) debet pœna saltèm extraordinaria emendari, nisi, *suam innocentiam canonicè purgaverit, scilicèt, quòd non calumniandi animo ad hujusmodi crimina proponenda processit*, ut est text. in *c. Cùm dilectus de calumniator.* cum sua Glosa, *in verb. calumniandi*: ut hac forma cæteri simili pœna perterriti similia non attentent.

44 Pro secundo casu advertas, quòd Denunciator, etiam ad vindictam, & non solâ emendationẽ non potest obligari ad se subscribendũ ad pœnam talionis, quia talis subscriptio recessit ab Aula, nec in praxi servatur; sed ubi dolosus, sivè calumniosus Denunciator, vel Accusator defecerit in probationibus, in pœnam extraordinariam condemnatur, ut tradunt Guazzin. *ad defens. reor. def.* 3. *cap.* 3. *num.* 13. *ver. Sed circa illud, & cap.* 11. *num.* 2. Zuff. *de legitim. process. qu.* 27. *num.* 8. & concordat Pirringh. *in Jus Canon. lib.* 5. *tit.* 2. *num.* 2. cum Engel. *in Jus Canon. lib.* 5. *tit.* 2. *num.* 2. quidquid dixerit Ameno *tit* 9. §. 3. *num.* 12.

45 At, qua ratione in Processu constabit, quòd Denunciator institerit apud Judicem, ut puniat Denunciatum, si in libello Denunciationis nullam de eo instantiam fecerit; sed solùm dixerit *se denunciare*, quamvis posteà oretenùs stimulaverit Judicem ad punitionem?

Resp. Judex providus in Decreto admissionis Denunciationis debet apponere, & addere instantiam oretenùs à Denunciatore factam.

46 Quæritur. Quid observandum ab Judice sit, ut legitimè procedat per viam Accusationis?

Resp. Priusquàm Judex procedat debet Accusationem acceptare, de quo debet in Actis constare. Accusator autem debet in libello Accusationis nomen Accusati exprimere, individuando crimen, & tempus, quo fuit commissum, ac testes adducendo, per quos possit legitimè probari: Alias accusatio recipienda non est. Debet paritèr Accusator jurare se non malo animo ad accusandum moveri, ut probat Ameno *cit. tit.* 8. §. 3. *num.* 16.

Cùm Accusatio præsentatur contra aliquem Prælatum, vel insignem Personam, & Judex non habet notitiam de vita, & conditione Accusatoris, debet Accusationem acceptare cum clausula, *si, & in quantum, & proùt de jure &c.* & proindè priusquam inquisitionem contra Accusatum incipiat, debet examinare duos, vel plures Testes super fama ejusdem Accusatoris: & ubi reperit Accusatorem esse integræ vitæ, causam prosequatur, & informationes sumat supèr criminibus, de quibus in libello &c. Ubi verò Accusator vir levis, tumultuosus, & diminutæ famæ appareat, Accusationem repellat, & contrà Accusatum nullo modò debet procedere; nisi de delictis sit fama inter Fratres; sed tunc non ad instantiam partis, sed per viam Inquisitionis procedere potest, ut ibid. Ameno §. 6. *num.* 38.

47 Advertendum tamen est, ut notavit Peyrin. *cit. lit. P. cap.* 13. *num.* 2. & Ameno *tit.* 10. §. 1. *num.* 2. quòd, ut Judex ordinariè procedat, sivè per viam Inquisitionis, Denunciationis, vel Accusationis, debet priùs ipsi constare de corpore delicti, seù delictum fuisse commissum; Delicta autem alia sunt *facti permanentis*, quæ post se relinquunt vestigia, ut est *vulnus, homicidium, incendium, defloratio &c.* quo ad ista ante incæptionem Processus debet Judici constare per oculorum inspectionem, videndo vulnus, effectum incendii &c. Et quatenùs opus sit adhibere peritos Sæculares, debet Judex licentiam petere à Superiore sæculari Ecclesiastico, vel Laico, cujus sint subditi, eos vocandi, & examinandi: quorum judicium est inserendum in Actis, & interrogari debent, eis priùs delato juramento de veritate dicenda.

Est autem coram Testibus describendum corpus delicti cum omnibus suis qualitatibus, & circumstatiis: quo genere armorum sit, vel videatur factum. Quibus omnibus positis, ubi agitur de vulnere subscribit vulneratus, deindè Actuarius cum Testibus.

Alia verò sunt *facti transeuntis*, hoc est, de numero eorum, quæ post se vestigia non relinquunt, ut *Adulterium, Furtum, Falsitas &c.* in istis debet per Testes probari delictum fuisse commissum.

Constito autẽ de corpore delicti, aut per Testes probato, quòd fuerit commissum, procedere potest contra delinquentem, &

& habitis indiciis sufficientibus, ipsum ad causam citare, & incarcerare, si sit de fuga suspectus, ut ibidem Peyrinus: tanta autem est necessitas, ut cognoscatur delictum, & de eo constet, priùsquàm de Delinquēte in specie inquiratur, ut, ea cognitione omissa, non servetur, quod est de substantia Judicii, ut dixit Passerin. *cit. qu.9. n 2.* Et subindè Ameno *n.2.* ubi dat concordantes, scripsit, quòd *Processus, in quo prius de corpore delicti, præcipuè facti permanentis non constat omninò sit nullus: &, si supèr ipso cōstitutus esset Reus, etiā si confessus fuisset, nihil nocere possit cōfessio.*

48 Advertit ubi suprà Engel. *tit. 1. §.1. num.21.* quòd judicium non sit incipiendum à captura, & incarceratione Accusati, nisi præmissa causæ cognitione, & præcedente saltèm aliquali instructione à probatione delicti: & Judex indebitè incarcerās potest per incarceratum coràm illius Superiore de injuria conveniri, ut ibidem Engel. Et probatur ex *leg. nec Magistratibus ff. de injuriis.* Ubi autem incarceratio fit non pro pœna, sed pendente accusatione, pro custodia, non debet tunc Reus nimis duro, aut tetrico carcere constringi: cùm iniquum sit, ut priùs affligatur Reus, & executio in ipsum fiat, quàm delictum probatum sit, *l.1. C. de custodia Reorum.* Nisi hoc aliquando fiat post semiplenam delicti probationem, ad confessionem Rei eruendam, ibid. *nu.22.*

Itèm observandum, quòd Fiscalis, seù agens partes Fisci, nō ipse debet fabricare Processus contra Accusatos, vel Denūciatos, sed debent per alium instrui. Ejus partes sunt jura Fisci producere, probationes favore Denunciati, vel Accusati adversùs Fiscum exhibitas evacuare, infringere, & alia opponere, ac instare, ut Testes examinentur, & repetantur. Licèt repetitio apud Regulares videatur non necessaia, nisi de ea instet Advocatus Rei dando interrogatoria, ut infr. *num 66.*

Procurator enim Fiscalis succedit loco Accusatoris, ut advertit Sperellus *decis.92.n.2.* Ideoq; nō potest, nec debet esse Judex, & pars: Pugnet pro Fisco, sed caveat nè legem Charitatis offendat.

49 Quæritur. Quid Judex circa examen Testium observare debeat?

Resp. I. (Cùm Testes, juramento de dicenda veritate non præstito, non probent, nec fidem faciant, cap. *Nuper de testib. & attestat.* quia in juramento consistit substantia depositionis, per Fagn. in 3. *ad cap. Audivimus de relig. & venerat. n.59.* & cùm juramentum sit res facti non supponitur) ideò debent jurare, de quo debet constare in Actis. Sacerdotes jurant tacto pectore, & cæteri tactis Sacris Litteris.

50 II. Quòd Testes sigillatim, non turmatim interrogandi sunt, cap. *Inquisitionem §.1. de accusat. cap. Venerabili de testib. & attest.* Ità Daniel interrogavit impudicos senes. Si enim Testes simùl examinentur, alter alterum instruit, & eundem sermonem omnes proferunt, Gonzalez in 2. *tit.20. cap.52. num. 4. allegat.* Farinac. *de testib. qu.8.* Fagnan. in 2. *ad cap. Venerabili num. 5. de testib.*

51 III. Quòd Testis unicus, quamvis legitimus in judicio non probat, Fagnan. *cit. ad cap. Licet n. 15.* quia, ut ait Sacer textus: *in ore duorum, vel trium stat omne verbum.* Unde, cùm agitur de præjudicio alterius, commune est illud: *dictum unius, dictum nullius*, Sousa *Aphoris. quæst. unic. de testibus singul. sect.1. num.5.* Præsumptionem tamen facit, per Glos. *ad d. cap. verb. unius.*

52 IV. Quòd ad hoc, ut duo Testes plenè probent, debent esse non solùm fide digni, sed etjam contestes; itaut jurati deponant ex certa scientia, de visu, de eodem facto, loco, tempore, personis, circumstantiis ad substantiam facti spectantibus, & necessariis, ut latè Peyrin. *cit. lit.T. cap.3. num.10.* allegans Spathar. *de mod. corrig. Reg. tr.7. cap.2.*

53 Unde est communitèr receptum inter DD. Peyrin. *cit. num. 6.* Gonzalez *ibid. cap.10. num.5.* quòd Testes singulares non probant. Testes autem singulares sunt, qui deponunt suprà diversis factis, itaut eorum depositiones in unum conjungi non possint: ut, si unus deponat Petrum furtum commisisse, alius Joannem percussisse; vel, unus dicat tale delictum fuisse commissum domi, alius in platea; vel, unus dicat fuisse patratum de mane, & alius de sero; vel unus mense Maii, & alius in Augusto. Cæterùm, si deponerent super eodem delicto iterabili, ut de adulterio &c. licèt non concordarent in tempore, aut loco, tamen plusquàm semiplenam probationem inducerent, ut ibid, Peyrin.

54 Observandum tamen est ex Sousa *sect.2. n. 2.* quòd tria sunt Testium singularium genera: ut alii sint singulares sin-

gularitate obstativa: alii singularitate adminiculativa; & alii singularitate diversificativa. Singularitas obstativa ea est, quæ facit repugnantiam, & contradictionem in Testium depositionibus; hæc fuit in Testibus deponentibus contra Susannam, *Daniel.* 13. ubi agebatur de unico actu adulterii, & unus dicebat se vidisse eā *sub schino*, alius verò *sub pino*: & sic deponentes de aliquo particulari actu sibi invicem repugnabant, assignantes diversum locum delicti commissi, & nihil probarunt.

55 Singularitas adminiculativa, seù cumulativa invenitur in dictis testium, in quibus non est repugnantia, vel contrarietas, per diversa tamen media in eundem finem tendunt, & unus alterum coadjuvat: ut, si unus Testis deponat Cajum esse fornicatum cum Lucia, & alius cum Francisca; licèt enim non sit plenè probata fornicatio cum una ex his duabus, tamen est benè probata fornicatio in specie. Ità paritèr accusatur Frater de proprietate, unus testis deponit se eum vidisse die Lunę cū crumena plenâ nummis aureis: alius testatur se eum vidisse die Martis cum moneta argentea, & tertius dicit se vidisse eum die Mercurii in Caupona expendisse pecunias: Isti cumulantur, & plenè probant proprietatem in se, licèt actus proprietatis in individuo non sit plenè probatus: est utique tempus diversum, & species monetæ diversa, tamen sunt accidentalia proprietati, & æquè benè unus est proprietarius in auro, sicut in argento, & hoc die, quàm alio, ut Ameno *cit. tit.* 15. §. 6. *num.* 44. Paritèr accusatur Clericus non Sacerdos celebrasse Missam, & unus deponit se eum vidisse Missam incipientem, & alius ipsam terminantem: hìc celebratio plenè probatur, quia, cùm simus in successivis, & in actibus continuatis, non est necessè, quòd, qui debent esse contestes, eodem tempore ipsum viderint, sed sat est, ut in diversis temporibus continuatis actum videant. Ameno *cit. num.* 49.

Et observat, quòd, si unus Testis de visu deponat de delicto, & alius testetur se illud delictum audivisse de ore Rei, tūc conjunguntur, & cumulantur isti duo Testes, & consurgit plusquàm semiplena probatio; quia ex quo unus Testis de visu semiplenè probet, alius de auditu aliquid addit, per Ameno *num.* 47. cum concordantibus: Testes autem de auditu alieno regularitèr nihil probant, nisi famam, si de ea examinentur, nec faciunt ad judicium. Ameno *tit.* 15. *qu.* 4. *num.* 111.

56 Singularitas diversificativa datur, quando Testes deponunt de diversis delictis; ut, si unus deponat de furto, alius de adulterio, & alius de blasphemia: hii etiam nihil omninò probant, quia in hoc magis consideratur, quòd sint singulares; hæc enim non sunt delicta, quorum unū inferat aliud. Gonzalez *cit.*

57 Itèm pondera, quòd sivè Testes sint ex officio ab Judice, sivè ad instantiam partis assumpti, in eorum examine debet notari cum nomine, & cognomine illorum, gradus, ętas, Sęculi, & Religionis; & in fine depositionis (eâ eis priùs lecta) debent se subscribere, & si nesciant scribere, apponant ✠ signum.

58 Itèm considera, quòd, ut Testes in judicio legitimè probent, necessè est eos vocare, vel citare. Nàm si Testis voluntariè se offerat nō vocatus, redditur suspectus, & non probat, *l. g. Presbyter, C. de Episc. & Cleric.* Et nihil refert, an vocetur ex munere Judicis, an verò, quia fuerit à parte productus: modò in Processu notetur, qua via fuerit ad judicium inductus ad Judicis instructionem.

59 At quæritur. An Testes examinati in Inquisitione speciali, aut Denunciatione, vel Accusatione contra aliquem, adversùs eum probent ante litis contestationē, hoc est, priusquàm Reus citetur, & respondeat accusationi sibi datæ?

Negatat Glos. *in cap. Olim de lit. contestat. ver. Responsionem*, & Glossa in *notabil. ad cap. In nomine de testib. & attestat.* Gonzalez in 2. *cit. cap.* 2. *num.* 3. Fagnan. ad *d. cap. In nomine num.* 34. Carena *de offic. Inquisit. par.* 3. *tit.* 8. §. 5. *num.* 33. Peyrin. *d. cap.* 3. *nu.* 11. ubi testatur de communi, & Portell. *respons. moral. cas.* 20. *in fine*, consuluit praxim, quòd, citato Reo, iterùm testes examinati repetantur, quia jam examinati non possunt nocere Reo, quantùm ad causam principalem, seù ad eum condemnandum, sed solùm quoad ipsum interrogandum, & etiam ad carcerationem, si timeatur de fuga. Undè in horum sententiam Testium repetitio est unum de substantialibus judicii.

60 Affirmant plures alii, quos cumulat Ameno *tit.* 7. *quæst.* 1. *num.* 14. Susti-

stinentes repetitionem Testium esse tantùm solemnitatem juris, adeout Acta, sine partis citatione sint valida. Communis enim stylus, quem totus mundus servat, est, ut priusquam citetur Reus, examinentur testes contra ipsū. Quæ consuetudo probatur à Trid. *sess.* 25. *cap.* 6. *de ref. v. In criminalibus*. Cæterùm Reus eos debet habere pro rite examinatis, ex dicendis, *num.* 66.

60 Quòd si Testis, qui deposuit in informatione summaria, in secundo examine eam retractet, vel deponat contrarium, standum est primæ depositioni, & non secundæ, per Glos. in *cap. Per tuas, verb. Informare de probat.* & advertit Ameno *cit.* & Monacellus *for. part.* 2. *form.* 16. *num.* 6. *tit.* 15. quia præsumitur, quòd secunda depositio facta sit per subornationem procuratam à Reo, vel ejus Patrono. Tùm quia, per primam depositionem est aliquid Reo, vel Fisco quæsitum, cui Testis non potest præjudicare, ut ibi Monacellus.

Limitatur, nisi illicò se retractaret, aut oppositum deponeret, ut per Farinac. *quæst.* 66. *num.* 127. vel, nisi posteriùs dictum sit talibus conjecturis adminiculatum, ut excludatur præsumptio subornationis.

61 Advertendum est, quòd, si Reus examinandus sit carceribus mancipatus, debet excarcerari, ut liberiùs possit veritatem fateri. Confessio enim à carcerato recepta metu tormentorum extorta dicitur, per Peyrin. *cit. lit. R. cap.* 9. *num.* 14. Et si sit excommunicatus, debet absolvi ad effectum trahendi ipsum ad judicium, sed cum reincidentia: & ubi censura erit reservata, petenda est facultas à Superiore, cui reservatur absolutio.

62 Examinatis itaq; Testibus sivè à parte productis, sivè ex officio assumptis, si ex eorū depositionibus certò constet, vel saltē per indicia sufficientia faciant semiplenam probationem delicti (quæ supponit probationem corporis ipsius delicti) debet Judex procedere ad examen Rei, & poterit hoc decretum, vel simile præmittere. *Quibus habitis, advertens P. Commissarius, quòd per præmissas depositiones apparet N. de N. homicidiū commisisse, decrevit eum in rigoroso examine constituere, serv. servand. de jure. Acta sunt hæc &c. Fr. N. Actuarius.*

63 Deindè ad constituendum Reum potest Judex in primò Constituto per infrascriptum, vel alium similem modum procedere, videlicèt.

Die &c. Anno &c. *Constitutus personalitèr coràm P. Commissario N. de N. hac die &c.* cui *delato juramento corporali tactis &c., vel tacto pectore* (si sit Sacerdos) *de veritate dicenda, super quibus interrogabitur*: fuit interrogatus, ut infrà: & primo solet interrogari de scientia suæ vocationis, carcerationis, de Conventu suæ collocationis, Amicis, Fratribus &c. & postea de circumstantiis, & qualitatibus delicti, ex quibus Judex potest devenire ad delicti cognitionem.

Ubi Reus delictum negaverit, poterit Judex contra ipsum sequentibus interrogatoriis procedere. Interrogatus, & monitus, ut velit omninò veritatem fateri super præmissis, maximè cum Curiæ constet per legitimos Testes ipsum commisisse homicidium, de qualitate, ac modo, loco, & tempore: & poterunt arma ostendi, cum aliis admixta, ut ea recognoscat.

Ubi respondeat per verbum nescio, non recordor, urgendus est, ut respondeat per verba præcisa affirmativè, vel negativè; illud enim idem est ac absolutè non respondere. Persistente verò in negativa poterit interrogari.

Interrogatus, quid dicet, si liquidò apparebit ex dictis, & depositionibus Testium fide dignorum ipsum commisisse tale delictum &c.?

Tunc ad convincendum Reum de mendaciis, & ad disponendum ipsum ad veritatem dicendam, P. Commissarius *mandavit per me Actuarium eidem legi alta, & intelligibili voce depositionem N. Testis habitam sub tali die, pagina &c. & præsertim in illa responsione incipiente, &c., & finiente &c.* Et totum notetur in Actis. Qua depositione eidem lecta, & per ipsum benè audita, & intellecta, proùt asseruit, fuit per P. Commissarium interrogatus: quid dicat, vel respōdeat? & successivè, persistente in negativa, interrogetur.

Interrogatus, & monitus, ut velit se disponere ad veritatem fatendam super præmissis, præsertim cùm videat se Testibus convictum, qui verisimilitèr prædicta contrà ipsum non dixissent, si vera nō fuissent, & essent. Si Reus adhuc persistat in negativa, poterit legi alia alterius

Testis depositio. Quòd si adhuc sit pertinax, poterit interrogari, qualitèr velit prædictos Testes juratos, qui nullum ex depositione commodum sentiunt, ea deposuisse, si vera non essent. Quod si adhuc in pertinacia sit obduratus, moneat, ut recogitet quòd mendaciis, & periuriis Deum offendit, & quòd se disponat ad veritatem spontè fatendam, aliàs in Tortura debebit illam aperire. Et cùm hora esset tarda, & non potuerit examen expediri. P. Commissarius &c. *acceptatis &c. examen dimisit; voluntate illud continuandi &c. & interim lecta* sibi *depositione, ipsi subscripsit, & iterùm ad carceres fuit ductus, Acta sunt &c.* Io N. ò deposto. *Fr. N. Commissarius. Ego N. Actuarius.*

64 Pro secundo Constituto, *die &c. loco &c. proùt supra &c.* Quòd, si in negativa semper persistat, moneatur omninò de veritate dicenda ad vitandam, & Dei offensam, & pœnam afflictivam Torturæ. Quòd si sit pertinax, absolvatur examẽ *prout supra &c.* Alia verò die procedatur ad tertium Constitutum, servando eũdem tenorem. Et ubi reperiatur obfirmatus in negativa, procedatur ad decretum de Tortura, assignando ei terminum trium, aut quatuor dierum arbitrio Judicis ad se defendendum, vel indicia purganda ex dicendis *num.* 70.

65 Ubi verò Reus, vel est convictus, vel spontè confessus, vel extrà Torturam ratificavit confessionem in Tortura factam, in secundo, & tertio Constituto interrogetur si velit prædictis confessatis, & dictis aliquid addere, vel minuere, vel potiùs ea tanquam vera ratificare, & approbare, & modo ratificet, & approbet: & respondens affirmativè, procedendum est infrascripto Decreto.

66 Tunc P. Commissarius *acceptatis &c. dimisit examen, & mandavit, ut intra terminum sex dierum produceret ad sui defensionem quidquid habet adversus depositiones Testium ad sui indemnitatem, vel provideat sibi de Patrono, habitis tamen Testibus pro ritè, & rectè examinatis, copias tradi &c. & absque præjudicio ulterioris processus, & examinis, quòd ipse acceptavit, reservatis sibi exceptionibus, & repetitione quatenùs &c. & tàm Decreto, quàm ejus depositioni, quæ fuit eidem de mandato &c. lecta, se subscripsit.*

Io N. ò deposto, e accetto, come sopra. N. Delegatus. N. Actuarius.

Tunc debet constare in Actis de electione Patroni, & quòd hic munus patrocinii susceperit. *Die &c. Cum N. Reus significaverit se in Patronum elegisse N. de N. P. Commissarius mandavit id in actis registrari.* Apparere etiam debet de acceptatione Patroni, cujus officium est omnia agere ad tutelam sui principalis, opponendo contra legitimitatem Testium, Processus &c. instando, ut repetantur testes dando interogatoria si opus sit: & testes adducti examinandi sunt super articulis productis.

66 Nonnullis placet, ad legitimandos Testes contra Reũ examinatos, esse repetendos. Sed, ut etiam notavit Ameno, hæc est solemnitas, ad quam Regulares non tenentur. Sufficientèr Testes legitimari dicuntur, & Processus de informativo Curiæ transit in offensivum Rei per ipsius declarationem, & acceptationem, quòd habet eos pro legitimè, & ritè examinatis; proùt ex praxi in d. Decreto, Vel potest citari ad similem declarationem faciendam, priùs, vel postquam ejus Patronus defensiones elaboratas præsentaverit Judici: & hic cognoverit non esse relevantes contra depositiones Testium.

De substantia Judicii solùm est, ut repetantur Testes, si Reus contra eos, vel eorum dicta excipiat, & instet pro repetitione: quæ fit. Die &c. N. Testis *aliàs examinatus in causa &c.* iterùm vocatus est, *cui &c. juravit &c. & interrogatus: an, quæ aliàs in præsenti causa in alio examine facto die &c. vera fuerint*, ac sint; *& examine ei lecto, & per eum benè audito, dixit vera esse &c.* Si verò examinetur Testis ad instantiam Rei, hoc exprimatur, & super articulis ab eo productis interrogetur.

67 Abstineat Judex ab interrogationibus suggestivis, quibus tàm Reo, quàm Testibus suggeruntur responsiones, quia vitiant, & annullant Processum, de qua re Ameno *tit.* 15. §. 9. *num.* 75.

68 Cœterùm, cùm Judex procedit in notoriis, non debet interrogare Reum dubitativè, *an fecerit hoc*, sed assertivè: *notum est hoc fecisse*, ut probat Peyrin. *formular. lit. P. cap.* 18. *num.* 6. Priùs tamen per duos Testes debet probare notorietatem, & in Processu declarare se procedere per viam notorii. Ideò Testes deponere debent de visu proprio, hoc est, quòd erant præsentes, & viderunt id, de

quo

quo testificantur; & quod ibi erat major pars Communitatis, quæ videre potuit, quæ ipsi viderunt.

69 Ad notorium autem tria debent concurrere. Primùm, quòd fiat in loco publico, in quo soleat convenire Communitas: secundùm, quòd, quando committitur delictum, adsit major pars Communitatis. Tertium, quòd delictum fiat de die, non de nocte. Quoniam, si de nocte committitur, homines non possunt benè videre. Quæ sunt juxtà naturam notorii, quod dicitur facti: cùm illud sit, quod *se exhibet omnium oculis, vel conspectui majoris partis personarum alicujus loci, vel Communitatis, ut nulla possit tergiversatione celari*.

70 Ponderabis I. Quòd nunquàm Reus est torquendus, nisi præcedant indicia sufficientia, vel diffamatio, quæ semiplenam probationem delicti faciant.

II. Quòd non est torquendus convictus, & confessus; quia jàm habetur veritas, & certitudo sufficiens ad condemnationem, ut notavit Ameno *tit.* 16. §. 6.

III. Quòd pro delicto, pro quo non venit imponenda pœna corporis afflictiva, non est inferenda Tortura, quia censetur hæc pœna gravior, quàm pœna delicto debita: & ità, ubi delicta punienda sunt tantùm privatione vocis activæ, vel passivæ, officiorum, suffragiorum, &c. Tortura infligi non debet.

IV. Quòd Torquendo concedendæ sunt defensiones cum competenti termino trium, vel etiam quatuor dilationum, cum spatio trium, vel etiam quatuor dierum pro qualibet ad arbitrium Judicis. Propterea est à Reo sibi eligendus Patronus, & Judex non potest ei denegare, quē elegerit; qui intrà tempus præfixum debet elidere, evacuare, & purgare, quidquid productum fuit adversus Reum, ut indè ad Torturam, vel aliam condemnationē non possit deveniri. Propterea debet ei concedi copia Actorum, & quidquid conducere potest ad tuendum suum Principalem.

Absolutis autem defensionibus, & præsentatis, debet de eis in actis costare. Die &c. *præsentatæ fuerunt ab N. Patrono Rei N. &c. defensiones elaboratæ favore ejusdem, incipien. &c. & finien. &c. & ad mandatum P. C. fuerunt in actis registratæ &c.* N. Actuarius.

71 V. In Ordine Min. de Observ. non potest Judex ad torquendum moveri, nisi de consilio, & assensu Definitorum, & juxtà ipsorū votum debet procedere: ideò, ut PP. Definitorii instrui possint de meritis causæ, tàm favore Fisci, quàm Rei, debent eisdem consignari Processus offensivus contrà Reum fabricatus, ac defensiones ad ejus favorem; quæ omnia debent ab uno quoque Definitore diligentèr ponderari, considerando: an defensiones prævaleant contra Fiscum, & destruant indicia, & probationes adversus Reū productas, adeoùt non sit locus Torturæ. Quinimmò, ut Definitorium cautiùs procedat, debent PP. priùs consulere Advocatum Sæcularem, ad quem transmittenda sunt omnia, tàm pro, quàm contrà Reum, qui, omnibus inspectis, debet suum sensum in scriptis redigere, & votum suum cum Actis receptis consignare Definitorio: illisque ab unoquoque de Definitorio diligentèr ponderatis, PP. simul conferant super meritis causæ; & subindè per calculos secretos albos, & nigros suam sententiam dicant. I. An Reus sit torquendus? II. An torquendus gravitèr, vel levitèr? Ubi calculi erunt pares, adeoùt nec albi pro negativa, nec nigri pro Tortura vincant, non est Reus torquendus, quia tenetur Judex inclinare ad favorem Rei; & hic etiam currit regula illa, quòd, *Actore non probante, Reus absolvitur*, apud Fagnan. *ad d. cap. ne innitaris num.* 359. Si verò concludatur pro Tortura, tunc à Definitorio formandum est Decretum, quòd *visis omnibus videndis in causa &c. tàmpro, quàm contrà Reum, & inhærendo voto D. N. Consultoris sumus in voto, quòd N. Reus, & semiplenè de delicto convictus sit gravitèr, vel levitèr torquendus: servat. tamen de jure servand.* Quod est consignandum Judici, à quo aliud Decretum est faciendum: ut infrà: & tunc *Pater Provincialis*, vel *Commissarius inhærēdo voto, & Decreto Definitorii decrevit P. N. Reum esse levitèr torquendum*. Fr. N. Actuarius. Consultor non debet esse Patronus Rei, quia est suspectus.

Advertendum. I. Quòd, si Provincialis instruat Processum contra Reum, dum petit à Definitorio consilium, non potest ipse eo casu suum calculum consultivum ferre, quia nullus consilium sibi dat.

72 II. Quòd, si Advocatus Fiscalis respondeat probationibus ad defensam à Patrono exhibitis, sunt huic ejusdem Advocati responsa communicanda.

73 III. Quòd, si causa fiat per Accusationem, vel Exceptionem, præsentatis à Reo defensionibus, debet citari Accusator, vel Exceptor ad effectum, ut per proprium Advocatum respondeat contra defensiones Rei, & ipsas impugnet, & alias producat, quæ sibi supersunt contrà Reum. Quòd, si Accusator, vel Exceptor novos Testes, aut nova instrumenta produxerit contrà Reũ, debet copia illorum tradi Reo, vel hujus Patrono, ut possit illis opponere exceptiones suas, & se defendere: adeoùt ultimo semper loco est ab Judice audiendus Reus vel ejus Patronus.

74 Quæ omnia, servata proportione, servari debent in difensionibus concedendis ante sententiam; ad quam semper Reus, vel ejus Patronus citandus est; aliàs, omissione citationis sententia effet nulla, quia est de substantia, *ad text. in Clement. Sæpe de verb. signif. & const. Clement. VIII. Litium la* 18. *Bullar. tom.*3. & notavit Peyrinus *lit. S. cap.* 3. *num.*2. & citatio facienda est pro certo die, & certa hora.

75 Et hìc advertendum, quòd in delictis, in quibus imponitur pœna corporis aflictiva, non potest Reus etiam Confessus suis defensionibus renunciare, ut dixit Glos. *in leg. non tantùm verb. acquiescit ff. de appellat.* Riccius *prax. for. Ecclesiast. resolut. 6. num.* 4. quos cumulat, & sequitur Ameno *tit.* 20. §. 1. *n.* 9. Et quatenùs Reus firmus fit in faciẽda renunciatione defensionum, nõ debet statim pronunciari sententia, sed tenetur Judex assignare tempus, & terminum perẽptoriũ ad defensiones faciendas: quòd si Reus, sibi facta intimatione Decreti, judicalitèr dicat se renunciare defensionibus, poterit renunciationem acceptare; sed numquam est procedendũ ad sententiã, donec tempus assignatum pro defensionibus expiret, ut per Ameno *ibid.* Tutiùs tamen est, ut Judex ex officio alicui idoneo committat defensiones faciendas. Judex enim ex officio potest Reo Advocatum assignare, ut probat Gonzalez *cit. in* 1. *tit.* 32. *cap.* 1. *num.* 18. videatur Ameno *ibidem*: ex cujus Formulario, & Practica, ac ex alia P. Sanctorii fuerunt præmissa hùc summatim reportata.

76 Advertit ex Claro Fagnan. *cit. in d. cap. ne innitaris num.* 363. Quòd ubi nihil ulteriùs superest agendum, tàm ex parte Accusatoris, quàm Accusati, Judex debet diligentèr considerare Processum tàm offensivum, quàm defensivum, & rectè ponderare, quid ex ipsis Processibus resultet: & quatenùs contrà Reũ extent indicia, & probationes, quę elisæ, & cõquassatæ non fuerint; si Reus est plenè convictus, vel confessus, condemnandus est: sed semper considerandum illud Ambrosii relati in *cap. Judicat.* 3. *qu.* 7. ibi: *Bonus Judex nihil arbitrio suo facit, sed juxtà leges, & jura pronunciat, Statutis juris obtemperat, examinat causa merita, non mutat, &c*: Ità tamẽ jus servare debet, ut cum mansuetudine rigor, cum misericordia judicium, cum lenitate severitas adhibeatur, ut statuit Trident. *sess.*13. *cap.* 1. *de reform.* Sed non potest esse clementior Lege, ut dixit Fatinell. *citat. respons. jur. respons.* 31. *num.* 11.

77 Ubi verò recognoverit probationes ad defensam illas Accusatoris, vel pro Fisco adductas elidere, & plenè infirmare, est Reus absolvendus tamquàm non *repertus culpabilis*, vel *de jure punibilis*, aut definitivè, *ex capite innocentiæ* si intrà terminum assignatum Accusator aliud relevans non producat; quidquid in Processu aliàs præcesserit: ut tradunt Covarru. *lib.* 1: *variar. cap.* 1. *num.* 8. Clarus *in pract. crimin. quæst.*62. *num.*2. Spatharius *cit. tract.* 10. *cap.* 19. *num.* 2. & tunc Judex poterit uti hac forma. Viso *per nos fabricato Processu contra Fratrem N. super furto, de quo fuit apud Nos accusatus, & gravatus, omnibusque contrà ipsum deductis probationibus perpensis, & discussis; consideratis etiam ipsius in contrarium probationibus: de voto etiam D. N. Consultoris, per hanc nostram definitivam Sententiam, dicimus, ipsum pro hac causa coram Nobis legitimè actitata non esse punibilem, nec culpabilem repertum, & ita, dicimus, decernimus, & definitivè sententiamus, eumque innocentem declaramus, atquè à præfata imputatione absolvimus, & absolutum esse pronunciamus.* In quorum fidem &c.

Cùm autem contrà Reum sunt tot, & talia indicia, quæ ipse non potuit plenè evacuare, nisi per Torturam, tunc absol.

vi

vi debet, sed non definitivè, neque ex capite innocentiæ, sed apposita clausula: *stantibus rebus, prout stant*; seù, *ex hactenus deductis*, ut per allegatos, & tunc Judex, mutatis mutandis, potest eâ formulâ uti.

78 Adversus absolutum ex capite innocentiæ, sivè Judex processerit ex officio, vel ad instantiam partis, non potest ampliùs procedi pro illo delicto, *quibuscumque, etiam supervenientibus Indiciis*, quia illa absolutio transit in rem judicatam, & de re judicata ampliùs judicari non potest, ut, pluribus cumulatis, tradit Peyrinus *cit. lit. S. cap. 1. num. 2.*

78 Sed contra absolutum cum clausula *rebus sic stantibus*, vel *ex hactenus &c.* potest iterum, novis supervenientibus indiciis, procedi. Cœterùm hujusmodi praxis non probatur à Claro *citat. quæst. 62. num. 2.* ubi de eo, qui purgavit indicia per Torturam, dixit esse definitivè absolvendùm. Et Spatarius *cit. cap. 13. num. 6.* censet, quod intèr Regulares semel absolutus cum clausula *rebus sic &c.* non debet iterùm accusari, etiam supervenientibus magnis indiciis: Cui adhæret Peyrin. *num. 3.* concludens, quòd ad truncandas diffidiorum, & malignitatum occasiones sit omninò definitivè absolvendus.

79 Notandum, quòd, si Reus in suis defensionibus ità perfectè evacuaverit indicia, quòd crimen nèc semiplenè remaneat probatum, & constet de innocentia ipsius, Accusator debet tanquam calumniator condemnari, quia non probavit, & de hoc in eadem Sententia, per quam Reus absolvitur, constare debet; Sed quia non debet condemnari antè citationem ad Sententiam, citari etiã debet Accusator, & ei assignari terminus, ut producat, vel contra Reum alia, vel dicat, quare puniri non debeat pœnis contra calumniatores præfixis, ut post Bartolum dixit Ameno *tit. ult. §. 2. n. 8.* Et ubi Judex cognoverit reproducta nihil relevare, procedat ad Sententiã absolutoriam Rei prætensi, & condemnationem Accusatoris; qui semper citandus est ad audiendam Sententiam ferendam prò, vel cõtrà Reum, cùm habeat interesse in causa.

80 Ameno *tit. ult. §. 6. num. 53.* monet in Sententia esse recensendum delictum, etiam secundùm circumstantias, quæ conducunt ad ejus levitatem, vel gravitatem, & ad augendam, vel minuendam pœnam; tùm, ut appareat de rationabilitate Sententiæ, & quòd pœna fuerit proportionata culpæ. Tùm, ut in Ord. Frat. Min. de Obser. (in quo Processus non possunt ultrà semestre ab ultimatione causæ conservari per Stat. General. Ord. *cap. 12. §. 23. num. 25.*) habeatur notitia criminis, & Delinquentis. Proptereà Statuta *cit.* injungunt, ut Sentẽtiæ originales conserventur in libro ad hoc deputato, ut possint inservire in causis expulsionis ab Ordine, aut exceptionis, repellendo condẽnatũ, aut à testimonio ferendo, aut ab adipiscenda dignitate.

81 Pœnę Regularibus ab Judice Regulari infligendæ desumendæ sunt ex Statutis ipsius Religionis, non verò ex Jure cõmuni, aut aliundè: est textus expressus in Clement. *Religiosi § quibus de privileg. & d. Const. Bonifacii IX. ut supr. n. 31.* & in Decreto Clementis VIII. *de Apostatis*, ut *in Constit. Urbani VIII. la 10. Bullar tom. 4.* in quo conveniunt DD. apud d. Peyrin. *c. 3. num. 5.* Ubi verò Regularia Statuta non provident, recurrendum est ad Sacros Canones, & in horum defectum ad jus civile, vel legitimas consuetudines, aut legem municipalem, ut per Roderic. *resol. 47. n. 3. apud d. Peyrin.*

82 Non est de necessitate, ut sententia à Reo acceptetur. Verùm, si, adeptâ illius notitiâ, intra decem dies non appellet, censetur appellatio deserta, & sententia in rem judicatam transit. Proptereà ei semper est notificanda, & intimanda, ut possit appellare, vel non, si se gravatum sentiat: & hæc esse potest formula.

83 **Patronus N. de N. comparet coràm N. &c. & sentiens à dicta sententia suum Principalem enormitèr læsum, & gravatum, à prædicta ad Sanctam Sedem, vel Generalem &c. salvo, & semper reservato jure dicen. de nullitate, his scriptis provocat, & reclamat, & appellat, petens primò, secundò, & tertiò, instantèr, instantiùs, & instantissimè, sæpè, sæpiùs, & sæpissimè de Apostolis responderi: non solùm modo, & forma prædictis, sed, & omni meliori modo &c. salvo jure &c. protestatur &c. die &c. præsentibus &c. N. N. de N.**

„ Tunc P. C. visis &c. dictam appellationem admisit, Apostolos concessit &c. „ & in quantùm omni meliori modo &c. præ-

„ præsentibus &c. Ad cujus mandatum fuit „ appellatio eadem die inter Acta reposita. „ N. Actuarius, vide dicta *cap.* 87. *nu.* 27.

Advertendum, quòd Sententia suspensa per appellationem nullum interim operatur effectum, ac si lata non fuisset, Fatinell. *cit. resp.* 52. *num.* 7. Sed adeas *d. cap.*

84 At quæritur. An puniendus sit Judex, qui fert Sententiam nullam, & injustam?

Resp. Non est dubium peccare mortalitèr, nisi fortè ex ignorantia inculpabili id fecerit. Si Sententiam ferat per sordes, hoc est, ad sic judicandum moveatur per *pecuniam, gratiam, vel preces alterius: vel favore, vel odio*, ut explicat Glossa in *notabil. ad cap Cùm æterni de sentent. & re judicat. in 6.* suspenditur per annum ab officio: quòd, si, pendente illo anno, se immisceat Divinis, incurrit irregularitatem, à qua absolvi non potest, nisi per Papam. Roderic. *tom.* 2. *qq. regul. quæst.* 40. *art.* 2. censet Judicem Regularem malè judicantem ex negligentia culpabili cum dolo, vel sine dolo, & ex imperitia esse pœnâ arbitrariâ puniendum. Præsumitur autem cum dolo procedere, qui formam Sacrorum Canonum, Juris civilis, vel Constitutionum Religionis apertè transgreditur. Ille verò, reputatur procedere ex lata culpa, qui omisit facere, quod alii prudentes, & docti Judices in simili casu facere solent. Quando ergò Judex Regularis malè judicat ex dolo, vel lata culpa (quia nec ipse voluit studere, ut sciret, quid de jure in causa est necessarium, nec voluit aliorum consilium petere) deponendus est; imperitia enim annumeratur culpæ, Glos. in *cap. si homicidium verb. imprudenti* 23. *qu.* 1. Secùs si ex simplicitate id fecit, ut per eundem Roderic. allegat. à Peyrin. *litt. P. cap.* 16. *num.* 16. de qua te videri potest etiam Ameno *tit. ult.* §. 3. *nu.* 24. Monacellus *form. par.* 2. *form.* 1. *nu.* 27. *tit.* 1. tradit hodie de consuetudine Judices non sindicari de sententiis per imperitiam malè latis, sed solùm si per sordes, & corrupti pronunciarunt, & allegat Merlin *decis. Lucen.* 1. *num.* 2.

85 De nullitate Sententiæ agit ubi suprà Engel. §. 1. *num.* 14. *tit.* 28. Ut nulla sit. I. Si lata sit ab Judice incompetente. II. Si post lapsum instantiæ. III. Si post recusationem Judicis suspecti. IV. Si contrà Reum indefensum. V. Si lata post terminum delegationi præfixum. VI. Si contra priorem Sententiam, quæ transivit in rem judicatam. VII. Si sit contra *jus Legis*: ut, si Judex alitèr judicet, quàm Lege definitum, aut moribus receptum sit; aut contrà *jus Litigatoris*: ut, si Judex contra allegata, & per eum probata judicet. Et *tit.* 27. §. 1. *num.* 15. tradit, quòd Sententia contrà jus Legis lata est ipso jure nulla, ut possit usque ad 30. annos, etiam sine appellatione impugnari: Sententia verò contrà jus Litigatoris dicatur tantùm iniqua, & ipso jure sustineatur: ita ut, nisi cōdemnatus intra decem dies appellet, transitura sit in rem judicatam, *leg.* 1. §. 2. *ff. quæ sententiæ sine appellatione rescindantur.*

86 Observat Fatinell. *cit. resp.* 28. *n.* 10. quòd Sententia absolutoria ab observatione judicii negocium principale non tangit, quia non absolvit à causa, sed ab instantia, quam Actor de novo inchoare potest, & quod ubi in sententia reservatur jus melius agēdi, lis salva, & integra manet; nulla autem in judicatum non transit, licèt aliàs non fuerit appellatum, idem *resp.* 8. *num.* 20.

Quæ sint satis ad summariam instructionem, quam intendimus pro Tyronibus Regularium, ad quorum manus fortè pervenire non poterunt citati Passerinus, Peyrin. Spatharius, Roderico, Ameno, & Sanctoro, qui de judiciis Regularium expressè tractarunt. Et videri potest Petrus Amicus *de modo examinan. in caus. criminal. apud* Piasecum *prax. Episcop. in fine.*

CAPUT LV.

Officialis quoad Visitationem per Prælatos.

SUMMARIUM:

1 *Episcopi, & alii majores Prælati tenentur visitare proprias Diœceses.*
2 *Prælati Regulares etiam debent suos Conventus, & Monasteria visitare.*
3 *Visitator non potest recusari: declara.*
4 *Episcopus potest visitare Ecclesias sæculares exemptas, usque ad num.* 14.
15 *Patronus potest in fundatione Hospitalis apponere clausulam, quòd Episcopus*

pus non possit visitare, & ibi plura.
16 *Authores, qui egerunt de Visitatione.*
17 *Visitatio per Edictum, vel Litteras circulares intimatur.*

§. I.

Visitatio Ecclesiæ Parochialis.

1 *Qualitèr Episcopus recipiendus in visitatione Ecclesiæ Parochialis.*
2 *In visitatione fit absolutio Defunctorum.*
3 *Visitatio incipitur à Tabernaculo SS. Sacramenti Eucharistiæ; & quæ sint ab Episcopo inspicienda.*
4 *Visitatur Oleum Sanctum.*
5 *Et Fons Baptismalis.*
6 *Sacræ Reliquiæ.*
7 *Altaria.*
8 *Chorus, usque ad num. 9.*
10 *Sedes confessionales.*
11 *Corpus Ecclesiæ.*
12 *Sacristia, usque ad num. 13.*
14 *Campanile.*
15 *Domus Canonicalis.*
16 *Parochus, usque ad num. 19.*
20 *Libri Parochiales, quando censeantur authentici, & probationem facere?*
21 *Visitantur etiam nonnulli ex Cura, & de quibus interrogandi?*
22 *Absoluta visitatione, Prælatus ante discessum recitat in Ecclesia* De profundis.
23 *Libri visitationis authenticè probant.*

§. II.

Visitatio Regularium.

1 *Prælatus visitaturus debet Fratres monere de futura visitatione.*
2 *Et subinde in Conventu visitando personalitèr Fratribus collegialitèr unitis debet visitationem intimare, usque ad num. 3.*
4 *In Ecclesiis Regularium, regularitèr Tabernaculum SS. Sacramenti retineri debet in Altari majori.*
5 *Acta visitationis cautè custodienda.*
6 *Interrogationes faciendæ Religiosis ad 9.*
10 *Aliæ superaddendæ Fratribus Minor. S. Francisci.*
11 *Visitantur cellæ, & officinæ.*
12 *Præstanda à Visitatore completa visitatione, usque ad num. 14.*
15 *Visitatores non debent subditos expensis gravare, usque ad num. 17.*

§. III.

Visitatio Monialium.

1 *Visitatio personalis Monialium fit ad crates.*
2 *Interrogationes Monialibus faciendæ, usque ad num. 3.*
4 *Visitatio localis clausuræ.*

1 Quòd attinet ad visitationem per Prælatos sivè Sæculares, sivè Regulares, Trident. *sess.* 24. *c.* 3. *de reform.* statuit; *ut Patriarchæ, Primates, Metropolitani, & Episcopi propriam Diœcesim per se ipsos, aut, si legitimè impediti fuerint, per suum Vicarium Generalem, aut Visitatorem, &c. visitare non prætermittant*; Et ubi proptèr latitudinem non poterit tota Diœcesis eodem anno visitari, biennio tamen visitatio est complenda, ut ibid. Concilium. Nec semèl tantùm in anno, sed etiam pluriès poterunt visitare, si necessitas postulaverit, Fagnan. in 1. *ad cap. Conquerente de offic. ordinar. num.* 34.

2 Quò verò ad visitationem à Prælatis Regularibus faciendam in Conventibus, & Monasteriis de proprio regimine idem Trident. *sess.* 25. *de regular. c.* 20. injungit Ordinum *Superioribus, quòd Monasteria, & Prioratus sibi subditos ex officio visitent*;

3 Nec Visitator potest recusari. Nam, orta dubitatione: *An Episcopus visitans possit tamquam suspectus recusari?* S. Congreg. Conc. censuit: *Non posse, nec cùm generalem visitationem aggreditur, nec cũ ad specialem descẽdit: si modò sine strepitu, & figura judicii procedens pœnas non imponat delictorum ordinarias, sed eas tantùm, quæ morum correctionem respiciunt, & modum corrigendi non excedat*, apud d. Fagnan. *num.* 37. Concordant DD. non posse Visitatorem recusari, nisi judicialitèr procedat in corrigendo: & in terminis de Visitatore Regulari ibid. Trid. hæc habet: *Teneantur quicunque prædictorum Ordinum Monasteriis præsunt, prædictos Visitatores recipere, & illorum ordinationes exequi.*

4 Episcopus tanquàm Sedis Apostolicæ Delegatus, potest visitare omnes Ecclesias Sæculares exemptas, non obstantibus privilegiis, & consuetudinibus,

proùt disponitur *ſeſſ.7. cap.8. de ref.*

5 Itèm viſitare poteſt quaſcumque Eccleſias Sæculares intra fines ſuæ Diœceſis exiſtentes, etiam ſi ad Regulares pertineant, & ab eis dependeant, dum tamen per Sæculares eis deſerviatur: & hoc vigore *d. cap.8. ſeſs.7.* & tradit Ventriglia *prax. part.2. annot.24. §.1. num.7.*

6 Itèm, viſitare poteſt omnes Eccleſiâs Curatas, Monaſteriis Regularium unitas, ex *cit. ſeſs. cap.7.*

7 Item, tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegâtus viſitare poteſt omnia Monaſteria commendata, Abbatias, & Præpoſituras, in quibus non viget Regularis obſervantia, Trid. *ſeſs.21. cap.8. de ref.*

8 Item, tàmquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus viſitare poteſt Eccleſias omnes Sæculares nullius Diœceſis quantumcumque exemptas, & Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectas, etiamſi in eis Prælatus inferior habeat quaſi Epiſcopalem juriſdictionem. Hæc viſitatio facienda eſt per Epiſcopum, cujus Eccleſia Cathedralis eſt proximior Eccleſiæ exemptæ, ſi id conſtet; aliàs ab eo, qui ſemèl in Concilio Provinciali â Prælato illius loci electus fuerit, proùt deciditur *ſeſs.24. cap.9. de ref.*

9 Itèm, poteſt viſitare Eccleſias Regulares Virorum, & Mulierum, quibus imminet Cura animarum, perſonarum ſæcularium, in eis, quæ ad curam animarum pertinent; & non ſolùm loca, ſed etiam Perſonas d. curam exercentes, etiã ſi Regulares ſint, circa res ad curam ſpectantes. Trid. *ſeſs.25. de Regul. cap.11.* & dicendum *cap. ſequenti*.

10 Item, poteſt viſitare Eccleſias Parochiales, & Curatas ſubjectas Militibus Sancti Joannis Heroſolymitani. Ventrigl. *num.12.*

11 Itèm, per ſe ipſum, etiam auctoritate Apoſtolica viſitare poteſt Capitulum Cathedralis, & aliarum majorum Eccleſiarum, illorumque Perſonas. Trident. *ſeſs.6. cap.4. de refor.*

12 Itèm, poteſt viſitare Hoſpitalia, & Confraternitates Laicorum, dummodò non ſint ſub immediata Regum protectione; nàm tunc viſitari non poſſunt ſine Regum licentia. Trid. *ſeſs. 22. cap.8. de ref.*

13 Item, viſitare poteſt Confraternitates Laicorum exiſtentes in Eccleſiis Regularium, per *d. cap.14.*

14 Item viſitare poteſt Moniales, etiam de Regimine Regularium quoad clauſuram: cæteras autem quoad reliqua, Trid. *ſeſs.25. cap.4. de Regul.* & dixi *c.11.*

15 At petitur. Si in fundatione Hoſpitalis, vel Beneficii fuiſſet appoſitum, quòd Ordinarius non poſſit ſe intromittere in ipſorum viſitatione, an Epiſcopus viſitare poſſit?

Reſp. Negativè, eſt textus expreſſus in *cap.9. Trid. ſeſs.22. de ref.* ibi: *Niſi ſecùs fortè in inſtitutione, & ordinatione talis Eccleſiæ, ſeù fabricæ expreſsè cautum eſſet*. Unde ſi in lege fundationis cautum ſit, ut Hoſpitale, vel locus pius non ſubſit Epiſcopo, Epiſcopus non poteſt ſe ingerere, ut per Fagnan. in *3. ad cap. Ad hæc. de religioſ. domib. num. 44.* contra Ventrigl. *n. 18.* Cæterùm, ubi Adminiſtratores Hoſpitalis, vel alterius loci pii ſunt negligẽtes in exequẽda pia voluntate Fundatoris, aut ut videat, an fidelitèr adminiſtrent, poteſt Epiſcopus rationes exigere, eoſq; compellere ad exequendam Fundatoris voluntatem, etiamſi Fundator hoc prohibuiſſet, Fagnan. *cit. nu. 59.* quamvis Hoſpitale abſque authoritate Epiſcopi fuiſſet erectum; quia licèt tunc hoſpitale non ſit locus Religioſus, & Eccleſiaſticus, eſt tamen locus pius; cum ibi degentes ſint perſonæ miſerabiles, quæ cenſentur eſſe ſub protectione Eccleſiæ, ut per eumdem *num.56.* ideò in caſu negligentiæ Adminiſtratorum poteſt Epiſcopus ſe immiſcere, ut cenſuit Sac. Congreg. apud *cit. ad cap. Tua de teſtament. num.16.* Proindè habet authoritatem exigendi redditionem rationis ab illius Adminiſtratoribus, unà tamen cũ Deputatis, quibus ratio reddenda eſt, Fagn. *d.c. ad hæc n.57.* & legatur *ib. c. de Xenodochiis n.18.*

16 De viſitatione egerunt copioſiſſimè Ventriglia *loc. cit.* Piaſec. *prax. p.2. cap.3. ad art.1. ad 8.* Fagnan. *cit.* Monacell. *form. par.1. in append. ad Epiſtolam enciciclam Sac. Congr. Epiſ. num.36. & p.2. form.9. tit.16.* Gavant. *in manual. Epiſc. prax. compendioſa viſitat. Epiſcopalis*; Ad quos, & Pontificale Romanum Clementis VIII. *par. 3. tit. Ordo ad viſitandas Parochias*, Lectores remitto; quoniam inſtitutum noſtrum non patitur hic omnia, & ſingula referre: ſolùm aliqua ad viſitationem Eccleſiæ Parochialis, Regularium, & Monialium ſpectantia adnotata dabimus.

§. I.

§. I.

Visitatio Ecclesiæ Parochialis.

1 NOtabis itaque. Quòd priusquam inchoetur visitatio per Episcopum solet publicari edictum, in quo significetur tempus visitationis, nè visitandi imparati reperiantur, nisi justa causa contrarium suadeat, ut ex Fusco alleg. Ventriglia *num.* 28. Curatus autem, vel alius Rector Ecclesiæ visitandæ debet diem adventus Episcopi Visitatoris Populo denunciare, ad effectum, ut se præparet ad illum recipiendum.

2 Advenienti Episcopo cũ Rocchetto, & Mozzetta, pulsantibus Campanis, in porta Ecclesiæ (ubi paratum esse debet Stratum cum pulvino.) Dignior ex Clero, vel Rector indutus Cotta cum Stola, & Pluviali albi coloris offertCrucem,quam Episcopus super tapetem genuflexus deosculatur: Deindè stans capite cooperto ab eodem Digniore incensatur. Subindè accedit ad Altare, in quo est Sanctissimum Sacramentum, & super genuflexorium strato, & pulvinaribus ornatum orat aliquantulum. Posteà ascendit ad Altare, ipsum deosculatur, & benedicit Populo solemnitèr: & tandem (vel in medio Missæ) versus ad Populum sedens proponit Populo causam sui adventus, ut Rubr. *d.Pontificalis*. Hortaturque omnes ad manifestanda cum charitate, nullâ tamen adjectâ pœnâ, ut de Luca observat ad *loc. cit.Ventrigl. num.*2.

2 Tandem Episcopus induitur amictu supra Rochettum, Stola, & Pluviali coloris nigri, & Mitra simplici, & stans juxtà Altare dicit *Si iniquitates*,& cũ suis prosequitur Psalmũ *De profundis*.Et facit absolutionem Defunctorum ad castrum doloris, (procedendo etiam ad Cœmeterium) cum Cruce,Candelabris,aqua benedicta, & incenso; aliis cantantibus psalmos, & responsoria, ut in *d. Pontific.* & apud Gavant. §. 8. *num.*9.

3 Assumptâ deindè Stolâ,& Pluviali albo, accensisque intorticiis, incipit Visitationem à Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento, quod priùs, & postea incensat, *ut d. Pontifical.*

Unde I. Est visitandum Tabernaculum, in quo SS. Sacramentum asservatur. Quod in Altari Majori (exceptis Cathedralibus) regularitèr tanquàm dignori, vel in alio conspicuo, & nobili collocari debet, decentèr pro facultatibus loci ornato. Visitator advertere debet: an in eo sint duæ Pixides cum cuppa argentea intus aurata, in quarum una conservetur SS. Sacramentum, & alia inserviat ad deferendum infirmis Viaticum. An res alia, vel Olea Sancta in Tabernaculo reponantur: nihil enim aliud in eo retineri potest. An SS. Sacramentum renovetur saltèm singulis octo diebus.An in Tabernaculo sit Corporale, super quo collocetur Pixis cum Sanctissimo. An Conopæum album supra Pixidem. An Tabernaculum, tàm interiùs, quàm exteriùs sit veste serica ornatum: An claudatur clave aurata sericis cordulis appensa, & conservetur apud Capellanum, vel Parochum. An lampas continuò antè ipsum luceat: An sit Baldachinum, deferendum supra Sanctissimum in Processionibus: An velum album gestandum supra Pluviale.

In Visitatione SS. Sacramenti Visitator inquirere etiam debet, quomodò illud ad infirmos deferatur; & provideat illud deferri cum decenti numero luminum, sub umbella, & cum intorticiis, & campanula sonante, & mandet provideri de lanternis, ubi id necesse est, ad hoc, ut hyberno, vel ventoso tempore lumina ventis non extinguantur.Piasec. *citat. num.*27.

Ubi Rector, vel alius, cui competit, negligens sit in custodia Eucharistiæ potest per Episcopum Visitatorem puniri pœnâ suspensionis ab officio per tres menses *cap. Statuimus. De Custod. Eucharist.c. sanè de celebrat. Miss.*Sed pœna potest per Visitatorem minui, vel augeri ad ratam negligentiæ, & culpæ Rectoris. Ventrigl. *cit. num.*34.

4 II. Visitatur Oleum Sanctum, & inquiritur: an decentèr, & loco tuto custodiatur: si conservetur in fenestella à latere dextro Altaris, seù Evangelii, & propè illud, ut participet de eodem lumine lampidis: si sub firma clave, & clavis à Parocho conservetur. Vas debet esse argenteum, si facultates Ecclesiæ ferant: vel stamneum, non Æneum proptèr æruginem, neque vitreum proptèr periculum fracturæ: si adsit gossippium: Si singulis annis renovetur, & hoc per notulam Cathedralis cõstet:Si adsit sac-

culus sericus ad ipsum deferendum.

5 III. Visitatur Fons baptismalis (si in Ecclesia sit) ipseque describitur, ex qua materia sit: ejus ornatus: An clausus: An aqua clara, & illius quantitas: An sit Vasculum ad fundendam aquam super caput baptizandi: Linteum ad abstergendum: Sal, ubi asservetur, & quando benedicatur: Lumen, dum ministratur Sacramentum: Parva Mensa ad usum parandi necessaria pro ministrando Baptismo. Interroget, an aqua tempore debito renovetur, & prior ponatur in Sacrario. Inquirat de libro baptizatorum, & de forma scribendi baptizatos.

6 IV. Luminibus accensis, adjunctâ incensatione visitantur Sac. Reliquiæ. Inspicitur Armarium, in quo asservantur: an decens sit ipsarum inclusio in vasibus aureis, argenteis, vel vitreis, mundis, & sigillo munitis. An sint certæ, & authenticæ ab Episcopis approbatæ: (cùm recipi non possint, priùs quàm ab Episcopo recognitæ sint ex *Const.* Sixti V. *incip. Dominus la* 88. *Bullar. tom.*2.) Si sint Sanctorum ab Ecclesia approbatorum; aliàs Visitator debet prohibere, nè in Altari collocentur, & publicæ venerationi exponantur. Index ipsarum, qui confrontetur cum Codice antiquo: Earum numerus, & qualitas à Visitatore describenda.

Quòd, si Reliquiæ adeo fuerint antiquæ, ut non inveniatur authentica, debet Visitator permittere, ut habeantur in eadem veneratione, in qua hactenùs fuerunt. Ventrigl. *num.*38.

Potest Magistratui ab Episcopo ex rationabili causâ concedi una clavis Reliquiarum Sanctorum Patronorum Civitatis, Sac. Rit. Congregat. 8. Maii 1604. apud eundem *num.*41. & Monacell. *formular. par.* 1. *tom.* 1. *for.* 2. *num.*47. *tit.*5.

7 V. Visitantur Altaria. Perquiratur de altitudine, longitudine, & ornatu: si sit parva ara, seù lapis consecretus benè accomodatus; Crux, Cãdelabra Tabella Secretorum, cum In principio, & Lavabo, Icones cum Sacris Imaginibus ab Episcopo benedictæ, tres Mappæ, quarum prima usque ad Terram ab utroque latere pertingat, Campanula, & tela stragula ad ipsa cooperienda, completâ celebratione, Pallia omnium colorum; pulvinar, saltem unum. Si Ecclesia est coperta nudo tecto, injungatur, ut supra Altaribus aptetur umbella ex ligneis tabulis, vel tela.

Inquirat de oneribus ad Altaria, si compleantur; si habeant Patronos, qui de necessariis provideant, ornent, & restaurent; Quòd si, assignato termino, non implent, potest Visitator alteri Patrono volenti ornare, & reparare, concedere Sac. Congregat. Episcopor. *in Modenen.* 16. *Januarii.* 1604. *ibidem num.* 44. Si Patronus se ingerat Sacramentorum administrationi, Visitationi ornamentorum, aut fabricarum proventibus, nisi quatenus id eis ex institutione, & fundatione competit, per Trident. *sess.*24. *cap.*3. *de refor.* & in fundatione id sibi reservasset.

8 VI. Si Ecclesia habeat Chorum, inspiciantur sedilia, si egeant reapratione, si sit Breviarium, Antiphonarium, Graduale, Psalterium, & Martyrologium, & in recitatione Officii serventur Rubricæ Breviarii. Interroget de numero Canonicorum, & Beneficiatorum: si deferant insigna, quo Indulto, & à quanto tempore: De redditibus: si horis debitis Divina celebrentur. Si Chorus frequentetur. Inquiratur, An Canonici habeant Distributiones: & an illæ, quibus privantur absentes, accrescant interessentibus juxtà consuetudinem. Piasec *loco cit. art.* 2. *num.* 14. vide supra *cap.* 44. *n.*24. An discedant à residentia absque licentia Episcopi diebus Dominicis, & Festis solemnibus, Tempore Adventus, Quadragesimæ, & in diebus Octavarum Nativitatis, Resurectionis Domini Nostri Jesu Christi, Pentecostes, Corporis Christi. Si hoc comperiat contingere, debet prohibere, ne in futurum eveniat, Monacell. *tit.* 13. *par.* 2. *form.* 2. *nu.* 65. Inquirat, an omnis Canonicatus habeat annexum Sacrum Ordinem. An interveniant per Substitutum. Quod Ventriglia *num.* 53. tradit fieri non posse.

9 Verùm Fagnan. *in* 1. *ad cap. Cum omnes num.* 28. *de constit.* refert decisum à Sac. Congregat. quòd non censetur absens, qui extrà mænia per medium milliare, vel circa in suburbiis pernoctat, & in loco præcipuè, à quo possit ad servitium opportunè accedere. Notatque sublatam esse quamcunque consuetudinem inserveniendi per Substitutum: recenseque à Sac. Congregat. resolutum, posse Episcopum concedere facultatem Capitu-

pitularibus se se invicem substituendi in servitio tùm Ecclesiæ, tùm Chori, dummodò non substituantur ii, qui eodem tempore, servitio Ecclesiæ adstricti sunt. Nec pro iis, qui absentes sunt. Legas Monacell. *d. tit.* 13. *num.*64.

10 VII. Visitantur Sedes Confessionales, si sint sufficientes: in loco publico, & aperto: si clausæ, ne Sæculares in eis sedere possint: si laminis ferreis, spissis, & angustis foraminibus terebratæ, & benè undequaque hærentes cum assercuculo versatili à lateribus, cujus repagulo facies Sacerdotis populo occultetur; si sit affixum transumptum Bullæ in Cœna Domini, & tabella casuum Episcopo reservatorum, & ex parte Pœnitentium aliqua pia, & devota Imago.

11 VIII. Visitatur Corpus Ecclesię. Si pavimentum, parietes, tectum, & ostium egeant reaptatione. Si inveniantur Defunctorum Corpora in tumulis supra Terram, mandet Visitator ea amoveri, & in profundis tumbis sub Terram recondi. Tusc. *de visitat. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 5. & diximus supra *cap.* 48. *num.*6. Si sit vas expositum pro aqua lustrali: & hæc renovetur quolibet octavo die. Si supra faciem exteriorem Ecclesiæ sit Crux; Si sedilia pro celebrantibus.

12 IX. Visitatur Sacristia, & in ea recognoscitur, si sint paramenta omnium colorum, & Vasa Sacra necessaria secundum qualitatem Ecclesiæ, & Populi. Si Calices habeant Cuppas argenteas intus auratas: si Patenæ sint exauratæ, suspēdātur. Si sint Missalia juxtà reformationē B. Pii V., & Rituale. Si sit locus cum genuflexorio, & tabella cum Orationibus ad Missæ præparationem, ut Sacerdotes possint se præparare. Si sit Lavatorium cum manutergio pro Sacerdotibus volentibus celebrare; si sit Sacrarium.

13 Inquiratur, si Tabella onerum Missarum retineatur appensa in loco patenti: Si retineantur duo Libri (non folia, quæ vento rapiuntur) in quorum uno notentur onera perpetua Missarum, & ipsorum adimplementa, cum Anno, Mense, & Die respectivè; & in alio eleemosynæ Missarum manualium cum expressione Anni, Mensis, & diei, ipsarumque satisfactiones, non per alium scribendæ, quàm per Sacerdotem eodem die, in quo celebrat. Si sit capsula, in qua eleemosynæ Missarum reponantur, in fine cujuslibet mensis aperienda, juxtà *const.* Innocentii XII. uti diximus *cap.* 10. *num.* 9.

Quæritur. An Indulgentiæ sint veræ, vel expiratæ, aut revocatæ?

14 Visitatur Campanile; inquiritur, an Campanæ sint benedictæ: & injungitur, ut Campana pulsetur mane, meridie, & serò ad salutationem Angelicam.

Visitatur Cœmeterium: an in eo sit Crux erecta, & benè clausum, ne usibus prophanis inserviat.

15 XI. Visitatur Domus Parochialis, in qua solet inhabitare Parochus, seù Rector, & ubi egeat reparatione, reaptatio injungatur.

16 XII. Visitatur Parochus, & I. Inquiritur. An diebus Dominicis, & Festis inter Missarum solemnia explicèt Populo, quæ necessaria sunt ad salutem: quiduè sequendum, & quid faciendum est ad obtinendam vitam æternam. Si annunciet dies festos, & jejunia. Si diebus Dominicis pueros instruat in Doctrina Christiana. Si Sacramenta ovibus, requisitus ministret. Si infirmis diligentèr assistat. Si habeat Breviarium, & Sacra Biblia, Cottam cum Stola, & Bireto.

17 Itèm ab eo petitur. An diebus Festis Sacrificium applicet pro ovibus: & si redditus sint pingues, an singulis diebus pro populo sacrificet juxtà dicta *alleg. cap.* 10. *num.*60.

18 Itèm, si admittat ad celebrandum sine licentia Episcopi Sacerdotes exteros, & vagos, qui cogniti non sunt.

19 Itèm, si habeat Archivium, in quo custodiantur Scripturæ, & documenta pro negotiis Parochiæ. Si habeat quinque Libros (qui Parochiales nuncupantur) in quorum primo describat statum, & numerum Animarum Parochiæ, & triennio saltem renovetur. In secundo notet nomina Baptizatorum, diem, annum, Parentes, & Patrinos. In tertio referat nomina Confirmatorum, quo tempore, cum nomine Episcopi, qui eos confirmavit. In quarto reponat Matrimonia contrahentium cum expressione diei, Mensis, & Anni, ac Testium præsentium. In quinto adnotet mortuos, & qua morte, & de Sepultura ipsorum, in sua, vel alia Ecclesia.

20 Advertit Pax Jordan. Lucubrat.

tom.

tom. 3. lib. 14. tit. 20. num. 48., & post cum Monacell. *form. part. 1. tit. 10. de Parocho num. 2. in præfat.* quod prætacti libri sunt authentici, & plenè probant, quantum ad ea, quæ spectant ad officium Parochi, per Piasec. *prax. part. 2. cap. 4. art. 4. num. 27.* Si tamen legalitèr retineantur. Sub qua ratione dicuntur retineri, si benè compacti, & cartulati, alium titulum non habent, nequè aliquid aliud extraneum in eis annotatum reperitur.

Itèm interrogatur de redditibus, & bonis stabilibus Ecclesiæ Parochialis.

21 XIII. Visitantur plures Incolæ oppidi, vel Curæ de vita, & moribus Rectoris: an diligentèr officium suum exequatur, & Sacramenta administret: An residear apud Ecclesiam in Domo Canonicali. An in ea admittat viros facinorosos: An à Parochia frequentèr discedat. An ludis, & venationibus occupetur; si quid dignum correctione reperiatur, corrigatur.

Si in Ecclesia sit erecta Confraternitas, visitatur; & inquiritur de documento erectionis, de operibus pietatis, ad quæ ex instituto, aut consuetudine Confratres adstringuntur; de decentia, & honestate saccorum: de oneribus Missarum, & Officiorum, de redditibus, & bonis, tàm mobilibus, quàm immobilibus, de quibus Inventariū est faciendū: Si habeat Capellanos, pro quibus, & quotiès celebrent. Exiguntur rationes, & computus ab Administratoribus. Inquiritur, an Oratorium, Capellam, vel Altare de necessariis provideant. An sint lites intèr se se, vel cum Parocho: & præcipitur, ne Congregationes celebrent, & negotia tractent tempore, quo celebratur Missa solemnis, prædicatur Verbum Dei, & in Choro Divinum Officium recitatur.

22 Peractâ visitatione, & omnibus expeditis, Visitator, cum discedere voluerit, in suo habitu communi accedit ad Ecclesiam, & stans ante Altare in cornu Epistolæ dicit psalmum *De profundis* cum oratione, ut in d. *Pontifical.*

Hujusmodi, & similia arbitrio prudentis Visitatoris sunt in visitatione inquirenda. Cœterùm attendenda est locorum, & Ecclesiarum qualitas: plenior instructio est apud allegatos.

23 Singula verò, quæ à Visitatore ordinantur, & statuuntur, integrè, & fidelitèr per Secretarium, vel Notarium Visitationis adnotanda sunt in Libro; qui ad hujusmodi effectum plenè probat per Romaguer. *ad Synod. Gerund. lib. 1. tit. 1. cap. 6. num. 6.* ubi dat concordantes.

§. II.

Visitatio Regularium.

1 POst hæc descendendo ad Visitationem per Prælatum Regularem faciendam in Conventibus, & Ecclesiis propriæ jurisdictionis; est advertendum quòd Prælatus per litteras Enciclicas Superioribus, & Fratribus Conventuum directas, debet eos monere de imminenti Visitatione paternali, tùm personali, tùm locali.

2 Accedens autèm ad Conventum visitandum recipi debet à Fratribus intùs Ecclesiam ad Januam: & antè Altare Sanctissimi aliquantisper orare. Deindè ad Cellam sibi paratam accedat: & subindè in loco Capituli, vel in Refectorio Sermonem ad Fratres collegialitèr unitos habens, Visitationem intimet, admonens omnes cum Sanctæ Obedientiæ merito, ut sibi non odio, sed zelo Regularis Observantiæ, & charitatis amore aperiant, quæ ad Disciplinam Regularem conservandam, & promovendam conferunt. Quinimmò juxtà Doctrinam Peyrini *in formulario litt. P. cap. 9. num. 7.* debet eis præcipere, ut manifestent manifestanda.

3 Quibus peractis, debet accedere ad Ecclesiam, & completâ absolutione Defunctorum juxtà Pontificale *loco allegat.* (quod Lantusca *in suo theatro Regular. v. Commissarius num. 5.* sub silentio relinquit) depositis Pluviali, & Stola nigri coloris, & assumptis illis coloris albi, incipiat Visitationem, (quod potest facere, etiam extrà Missam) à SS. Eucharistiæ Sacramento; in cujus, & Olei Sancti, Reliquiarum Altarium, Ecclesiæ, Sacristiæ, & Chori Visitatione ea ad praxim, mutatis mutandis, deducat, quæ dedimus supra *à num. 3.* usque ad *num. 14.*

4 Hic advertas, quòd in Ecclesiis Regularium (quinimmò, & in Parochialibus) Tabernaculum SS. Sacramenti regularitèr debet esse in Altari majori, tamquàm digniori, ut sæpiùs decisum à Sac. Congregat. refert Nicol. *Flosc. v. Eu-*

*Eucharistia num.2*7.semel *in una Lucana* 10. *Febr.* 1579. & iterùm *in una Caserten.*28. *Novembr.* 1594.

Postea se conferat ad cellam sibi paratam, & vocatis singulatìm Religiosis, incipiendo ab inferioribus, requisitisque de Annis ætatis, & Religionis, de infrà ponendis eos interroget; eorumque responsa in scriptis per se ipsum, vel per Secretarium,in Notarium creatum(juxtà praxim Religionum) reducat: quibus ipsi subscribant.

Pro Visitatoribus Ordinis Fr. Min. de Obser.formulam tradit ubi suprà Lantusca, & aliam exscripsit Peyrin. *cit. cap.9.*

5 Videant Visitatores, ne deposita à Religiosis publicent, vel Superiori manifestent,quæ eidem adversus ipsum fidelitèr in bonumReligionis aperverint, aut subditis, quæ Superior contra eos in eundem effectum produxerit. Sciant se extrà judicialitèr, & in secreto recepisse, & se Reos facere ante Tribunal Christi proptèr malorum semina, quæ relinquunt, & motiva discordiarum.

Proindè licèt possint remedia necessaria apponere, & dignos emendari paternalitèr, & charitativè ad Disciplinæ Regularis augmentum corripere; nunquam tamen debent nomina Relatorum palàm facere; Atque ita deposita custodiant, ut cœterorum oculos fugiant, ut hac forma incommodis, & malis ex revelatione imminentibus occurrant.

6 Primò itaque inquirant? An Divina officia horis statutis, tam de die, quàm de nocte, devotè, & cum observantia Sacrorum Rituum celebrentur?

Secùndò. An Singulis diebus fiat in Communitate Oratio mentalis, & Disciplina?

Tertiò. An cantetur Missa solemnis saltem diebus Festis: si proptèr penuriam Sacerdotum non possit qualibet die?

IV. An in missis serventur cœremoniæ Ecclesiasticæ? Et an aliquis Religiosus defectuosus sit in celebratione Missæ?

V. An in Ecclesia Convèntus quolibet die plures Missæ celebrandæ remaneant, & celebretur Conventualis?

VI. An recipiantur Missæ suprà vires? Et, an quolibet Mense fiat computus eleemosynarum pro Missis, & de harum satisfactionibus?

VII. An aliquis Religiosus sit negligens circa assistentiam Divinis officiis, & interessentiam exercitiis spiritualibus, Orationis mentalis, & Disciplinæ?

VIII. An omnes conveniant in Refectorio? Et an Superior eodem Pane, eodem Vino, & eadem Pitantia sit contentus, ad præscriptum Decretor. Clementis VIII. *de ref. Regul?*

IX. An serventur jejunia Ecclesiæ, & Regulæ?

X. An Superiores impleant suum officium: cum infirmis charitativè se gerant. Et, An sanis necessaria tribuant? Ac Hospites benignè suscipiant, & charitativè eos, & Fratres tractent?

XI. An bona, redditus, & eleemosynæ Conventus in ejusdem utilitatem, & Fratrum commoda expendantur? Et, An Superiores sibi aliquid approprient?

XII. An sit aliquis Frater proprietarius?

XIII. An in Conventu recipiantur homines facinorosi. Et an conserventur arma. Et introducantur fœminæ?

XIV. An aliquis Religiosus aleis ludat?

XV. An Sacerdotes non impediti qualibet die celebrent, & Confessarii assistant in Ecclesia?

XVI. An Clerici, & Fratres Laici frequentent Sacramenta?

XVII. An statutis temporibus lègantur in publica Mensa Fratrum Decreta,& Cōstitutiones Apostolicæ?Circa quę considera infrascripta.

7 „ Decretum Sac. Congregat. Regu-
„ larium, quo prorogatur Fratribus Mi-
„ noribus tempus legendi Decreta de Ce-
„ lebrat. Miss. ad dies decem.

„ Sac. Congregat.&c.benignè annuit
„ concedendam esse delationem pro dictis
„ Fratribus legendi memorata Decreta in-
„ frà Octavam à die præscripto in hujus-
„ modi Constitutionibus, proùt hujus vi-
„ gore concessit, intrà quem non incurrere
„ aliquam pœnam, eaquæ finita, & non
„ adimpletis ordinationibus in prædictis
„ Decretis contentis, in easdem pœnas in-
„ currisse declaravit. Romæ die 20. *No-*
„ *vemb.*1637.exRegest.Cur.S.Franc.Tran-
„ styb.

Fr. Antonius Card. S. Honuphrii.

Cœsar Fachinetus Secretarius.

II.

Itèm tempus legendi Decreta ad Sanctum Officium spectantia prorogatur, ut infrà. Die 22. Augusti 1638. *Sanctissimus tempus in Constitutione, (SS.D.N. sedulò) circa publicationem faciendam Constitutionum, & Decretorum ad Sanctum Officium spectantium determinatum, pro Feria 6. post Festum Assumptionis Beatæ Virginis extendit per totum Mensem Augusti. Quam gratiam omnibus Regularibus suffragari voluit.* Lant. *Thetr. Regul.*, *v. Congreg. S. Officii num.* 4.

8 Et 7. Novembris 1668. *Sanctitas Sua prorogavit, lectionem Decreti Sa. Mem. Alexandr. Papæ VII.* incip. licèt alias, *faciendam Kal. Martii ad totum prædictum mensem.* Lant. *supplement. v. Super. regul. num.* 7.

XVIII. An Novitii (si adsint) vivant, & educentur ad formam Decretorum Clementis VIII. *Cùm ad Regularem* editorum super educatione Novitiorum, ut sub *const.* 28. *Urban. VIII. Bull. to.* 4. Et, an sit liber, in quo professiones ipsorum adnotentur?

XIX. An Lectores (si adsint) suum officium impleant, cum studentium profectu. Et, an Superiores studia foveant, Lectoribusque, & Studentibus faveant. Et, an Concionatores, eleemosynas Concionum sibi approprient?

XX. An in Aromataria sint necessaria pro Infirmis? Et, an in Infirmaria iisdem cum charitate ministretur?

XXI. An sciant aliquem Religiosum commisisse crimina, proptèr quæ sit Officio S. Inquisitionis denunciandus?

9 Circa quod observet Superior, quid sit in hac materia dispositum à Sede Apostolica in *Const.* Pauli V. Romanus la 26. *Bullar. tom.* 3. §. 3. hæc sunt. *Volentes, & expresse mandantes, ut ipsi Religiosi possint, & debeant omnes, etiàm ordinum hujusmodi Professores de hæresi suspectos Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum viciníoribus liberè denunciare, absque eo quod Superiores prædicti personas denunciandas, & causas perquirere, vel quoquomodo id impedire, vel causas retardare audeant, seù præsumant.*

§. 5. *Præterea ipsis Generalibus, Superioribus, & Prælatis pari auctoritate præcipimus, & mandamus, ut &c. necnon professores, Fratres, & Religiosos supradictos, quos hæresis labe infectos, vel suspectos etiam in visitatione esse noverint, absque alia consultatione cum propriis Superioribus facienda eisdem Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum viciníoribus respectivè denuncient.*

§. 6. *Quòd, si Generales, aliique prædicti præsentibus Litteris non paruerint, eos omnes privationis quarumcumque Dignitatum, seù Prælaturum, vel Officiorum suorum Ordinis, vocis activæ, & passivæ, perpetuæque inhabilitatis ad easdem: necnon contra fautores Hæreticorum, & impeditores officii statutas, & inflictas pœnas, aliasque censuras Ecclesiasticas, etiam excommunicationis majoris latæ sententiæ, à qua nonnisi à nobis, vel Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo, absolutionis Beneficium valeant obtinere, eo ipso incurrisse.* Concordant cum iis, quæ habètur *in Const. Ne commissa Alexandr. IV.* 22. *Bull. tom.* 1.

10 Circa Fratres Minores Visitator debet, etiam inquirere.

I. An retineant Legata perpetua Missarum, vel alia assignamenta, & alias præstationes certas, quæ habere, & quas retinere non possunt?

II. An Fratres contrectent pecunias; & an fiant quæstus pecuniarum in Ecclesia, vel extrà; & an Eleemosynæ pecuniariæ, etiam Concionatorum rectà ad Syndicum Apostolicum dirigantur; & an expensæ necessariæ pro Fratrum, & Conventus necessitatibus per Syndicum fiāt, vel Guardiani per se ipsos pecunias expendant?

III. An in Ecclesiis retineat cippos ad pecuniarum oblationem contra dispositionem Clementinæ *Exivi.* §. *Porro, de de verb. signif.*, & an in Sacristia habeant capsulas pro Missis eisdem prohibitas à Sac. Congreg. Fratrum Min. de Observ. præposita *sub const.* Injuncti post la 51. Urbani VIII. *Bullar. tom.* 4., & à Sacra Congregatione Concilii, prout supra *cap.* 10. *num.* 9. Examinentur etiam libri administrationis, an sint benè compacti, & cartulatiEt interrogetur Syndicus Apostolicus de eleemosynis, & expensis.

11 Completâ Visitatione personali, visitantur Cellæ Religiosorum: auferendo superflua, & curiosa, & mandando, ut necessaria conferantur. Recognoscuntur officinæ, & maximè si adsit locus pro custodia vestimentorum pro Religio-

gio-

giosis juxtà monitum S. Augustini in Regula ad Servos Dei: ibi: *Vestes vestras in unum habeatis sub uno Custode, vel duobus, vel quot sufficere potuerint ad eas excutiendas, ne à tinea lædantur. Et sicut pascimur ex uno cellario, sic induimini ex uno vestiario.*

12 His verò completis, Visitator ponderet deposita, & recognita: abusus, congregatis Fratribus, reprehendat, & si opus est provisione aliqua decretis, & ordinationibus in scriptis provideat, mandando Superiori locali punctualem executionem cum onere, ut de adimplemento tempore congruo doceat. Si Religiosus aliquis publicè deliquerit, publicè corripiatur! si verò privatim, & in secreto paternalitèr moneatur. Omnes ad charitatem, & concordiam exstimulet, super disciplina Regulari admoneat, & onus ædificandi populum bono exemplo proponat. Verba Augustini *loco cit.* in adhortatione adhibeat: ibi *Orationibus instate, horis, & temporibus constitutis. Psalmis, & Hymnis cum oratis Deum, hoc versetur in corde, quòd profertur in voce . . . . Carnem vestram domate, jejuniis, & abstinentia escæ, & potus quantùm valetudo permittat . . . Non sit notabilis habitus vester, nec affectetis vestibus placere, sed moribus . . . quando proceditis, simul ambulate : cum veneritis, quo itis, simul state; in incessu, statu, habitu, in omnibus moribus vestris nihil fiat, quod cujusquam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem . . . . . lites, aut nullas habeatis, aut quàm celerrimè finiatis, ne ira crescat in odium, & trabem faciat de festuca, & animam faciat homicidam.* Et similia.

13 Deindè omnibus flexis genibus, recitato *Confiteor*, Visitator dicens *Misereatur &c. Indulgentiam &c.* concedat generalem absolutionem à censuris, & dispenset super irregularitatibus juxtà formulam, quam tradit Lantusc. *cit.* Aliam breviorem habet Hasbensis *Summ. quæst. verb. Visitator. Regularis num. 462.* & ex Sylvestro *verb. Confess. 4. quæst. 4.* observat. quod hæc absolutio, & dispensatio prodest, saltem pro censuris, & irregularitatibus dubiis, & oblitis, seù ignorantèr incursis; & ad omnem inhabilitatem occultã, in Foro conscientiæ tantùm extendit Sigismundus à Bonon. *de elect. dub. 95. num. 3. apud allegatum.*

Peyrinus ad *Constitut. 14. Leonis X.* §. 2. *num. 12.* advertit, quòd Visitatores Regularium, visitatione absoluta, possunt Religiosis illius Conventus concedere Indulgentiam plenariam. ex Indulto à Leone X. dato Fratribus Ord. Min. Sancti Francisci. Quod loco cit. repetit Hasbensis. Sed istud nunc non videtur regere, nisi quis Indultum speciale obtinuerit successivè ad tempora Pauli V., qui omnes Indulgentias Regularibus à suis Prædecessoribus concessas revocavit, & aliàs dedit, ut in ejus *const. Romanus la 21. Bullar. tom. 3. In qua* §. 17. in specie pro tempore Visitationis Generalis indulsit Indulgentiam plenariam Religiosis interessentibus orationi 40. horarum, si Visitator eam pro bono visitationis progressu collocare voluerit. Videatur Constitutio suprà *c. 25. num. 1.* Et hinc non est attendendum, quid præfati speculativè scripserint pro non revocatione illius Indulgentiæ à Leone concessæ, ut asseritur, cùm revocatio clarè ex d. Constitutione appareat.

14 Quibus absolutis, & similibus expeditis, priusquàm Visitator à Conventu discedat, accedat ad Ecclesiam, & in suo habitu communi stans antè Altare in cornu Epistolæ versus ad illud dicat Psalmum *De profundis &c.* & Antiphonam. *Si iniquitates &c. Pater noster* cum solitis versiculis cum Oratione.

Deus cujus miseratione animæ fidelium requiescunt, famulis, & famulabus tuis hic, & ubique in Christo quiescentibus, da propitius veniam peccatorum, ut à cunctis reatibus absoluti, tecum sine fine lætentur. Per Christum Dominum nostrum Amen. Ut expressè in allegat. Pontifical. *loco cit. in fine.*

Nec opponatur, quòd disposita *in d. Pontific.* intelligenda sint de Visitatione, quæ fit ab Episcopis, vel aliis Visitatoribus Apostolicis.

Nàm dicitur proportionalitèr applicanda esse etiam Visitationi Regularium, & ab illorum Visitatoribus observanda: etenim Clemens VIII. *const. ex quo* fronti ejusdem Pontificali præfixa mandat, ut Pontificale etiam Regulares recipiant, & eo utantur.

15 Visitatores debent, quamcitiùs possunt, se expedire, ne Subditos gra-

veat, juxtà *text.* Trident. *sess.* 24. *cap.* 3. *de reform.* ibi. *Studeant quàm celerrimè debita tamen cum diligentia Visitationem ipsam absolvere. Interimque caveant, nè inutilibus sumptibus cuiquam graves, onerosivè sint.* Ideò non debent se aliis negotiis occupare, quæ ad Visitationem non pertineant, ut advertit Zerola *in praxi par.* 1. *verb. Visitatio quæst.* 5. *vers. prætereà.* Nec possũt munera recipere, ut Trid. *loc. cit.* ibi: *nec pecuniam, nec munus quodcumque sit, etiam qualitercumque offeratur, accipiant: non obstante quacumque consuetudine, etiam immemorabili: exceptis tamen victualibus, quæ sibi, ac suis frugalitèr, moderateque temporis tantùm necessitate, & non ultrà erunt ministranda.*

16 Quæ, proportione servata, observanda sunt etiam à Visitatoribus Regularibus: nàm & ipsi gravamen non debent dare Monasterio *cap. Cùm Apostolus de censib.* & tenentur Canones observare *cap. ea quæ de stat. Monachor.* §. *Porro:* ubi *Abbas num.* 1. advertit, quòd Canones simplicitèr loquentes extenduntur etiam ad Religiosos. Glos. *in cap. Moniales de purgat. canon.* Et habetur expressè in Trident. *sess.* 25. *cap.* 8. *de Regular.* ibi: *teneantur Visitatores suæ Congregationis Monasteria frequentèr visitare, & illorum reformationi incumbere, & ea observare, quæ in sacris Canonibus, & in hoc Sacro Concilio sunt Decreta.* Nec satis est, si Visitator frugalitèr vixerit, si permittat, & velit, quòd sui opiparè, & lautè tractentur.

17 Cœterũ non est improbanda praxis, ubi hæc fit, quòd in primo accessu parentur Visitatori cibaria nonnulla super ordinaria, modò sint religiosa, & juxtà vires; & subindè tempore permanentiæ una pitantia plùs aliis in Refectorio donetur, ut ità ex itinere, & proptèr assiduos labores fatigatus vires resumat, & conservet. Peyrin. *d. cap.* 9. *form. num.* 9. Legatur etiam *cap. De Eulogiis* (quæ sunt munera, quæ deferunt subditi suis Prælatis) cum sua Glos. 18. *dist.*

§. III.

Visitatio Monialium.

1 Circà Visitationem Monialium. In Visitatione Ecclesiæ, Sanctissimi &c. servanda paritèr sunt respectivè dicta §. 1. *num.* 3. *ad num.* 14.

Cœterùm Visitatio personalis Monialium debet fieri ad Crates, (non in fenestella pro Communione, aut loco, in quo excipiuntur Confessiones ipsarum) existente Visitatore extrà clausuram, ad formam *Const. fœlicis Alexandr. VII.* quam dedi *cap.* 11. *num.* 2.

2 Interrogentur Moniales. I. An omnes non impeditæ assistant Choro tempore recitationis Divinorum Officiorum? Et Orationi mentali, & Disciplinæ?

II. An singulis diebus audiant Missam?

III. An saltem semel in mense confiteantur, & sumant Eucharistiam?

IV. An omnes conveniant ad Refectorium? Et, an tempore refectionis legatur aliquis Liber Spiritualis, & servetur silentium?

V. An serventur jejunia Ecclesiæ, & Regulæ?

VI. An Parlatoria frequententur? Et, an ad loquendum cum exteris utantur loco, pro audiendis Confessionibus designato?

VII. An Confessarius diligentèr suũ munus exequatur?

VIII. An ingrediatur Clausuram extrà casus permissos? Et, an intrà Clausuram sumat refectionem, & ingrediatur cum Socio, Cotta, & Stola?

IX. An intrà Clausuram admittantur catuli, pueri, & puellæ cujuscumque ætatis?

X. An retineantur educandæ ultrà tempus concessum à S. Congregat.?

XI. An in Monasterio pro Novitiis, & Educandis sint loca separata?

XII. An habitus Monialium sit uniformis, & ad præscriptum Regulæ, juxtà Decretum Sac. Congregat. Episcop. in *Casanaten.* 26. *Septembr.* 1692. apud Monacell. *loc. cit.*

XIII. An sit Capsa communis, in qua deponantur pecuniæ provenientes à Monialibus particularibus?

XIV.

XIV. An sint deputatæ Auscultatrices, Janitrices, & Rotatiæ, Moniales Seniores, & prudentes?

XV. An Abbatissa necessaria ad victum, & vestitum Monialibus conferat juxtà praxim Monasterii?

XVI. An Abbatissa retineat librum administrationis cum annotatione datorum, & acceptorum: & librum, in quo descripti sint redditus, & bona Monasterii: & sint optimè compositi, & cartulati?

XVII. An Moniales exteris cibos parent, & munera mittant, recipiantuè absque licentia Abbatissæ?

XVIII. An Moniales frequentent Parlatoria? Et, an hæc claudantur tempore Quadragesimæ, & Adventus?

3 Videat etiam Visitator, an Mansiones ad usum Confessarii sint per parietes, & tectū separatæ à Monasterio, juxtà expressa in d. Constitutione Alexandri: & an Crates Parlatorii, & aliæ sint fixæ cum foraminibus spissis.

4 Intrà Clausuram observet: an Muri Clausuræ habeant prospectum activum, vel passivum in domibus, vel è domibus Sæcularium. An sint sufficientèr elevati, & sine fractura: & an ostium Clausuræ benè custodiatur, & seris ferreis sit munitum, & claves retineantur à Moniali deputata.

5 Et, an in Cellis sint superflua statui Religioso? An retineant libros profanos, & amatoria tractantes, sivè comedias, aut conspicilla, & picturas non Sacras.

6 Quod tam Episcopus in propriis Monasteriis, quàm Visitator Regularis in illis de suo Regimine possint inspicere. Cœtera sint arbitrio prudentis Inspectoris, qui, ubi nonnulla inveniat, quæ egeant provisione, de remedio sit solicitus, mandans illud adhiberi, & ad observantiam Regulæ Moniales hortetur, & antè discessum recitet in Ecclesia psalmum *De profundis &c.* juxtà dicta suprà §. 2. *num.* 13.

CAPUT ULTIMUM.

Officialis quoad Visitationem Ordinarii respectu Regularium.

SUMMARIUM.

1 *Jus visitandi est de pertinentibus ad Jurisdictionem.*

2 *Episcopus procedens etiam, ut Delegatus Papæ, non potest contra exemptos procedere, nisi id in Litteris exprimatur.*

3 *Episcopi in Synodis Provincialibus, vel Diœcesanis non possunt aliquid statuere contra Regularium privilegia.*

4 *Conventus nunquam suppressi, in quibus de Familia plures, quàm sex Religiosi, commorantur, non comprehenduntur in Constitut. Innoc. X. Ut in parvis la 32. Bullar. tom. 4.*

5 *Dubia excitata super subjectione nonnullorum Conventuum Jurisdictioni Ordinariorum.*

6 *Sac. Congregat. responsa ad dd. Dubia.*

7 *Alia Dubia, quantùm ad Conventus post recuperatam exemptionem.*

8 *Responsa ejusdem Sac. Congregat.*

9 *Conventus suppressi, deindè restituti, an censeantur restituti, etiam quoad præcedentiam? Distinguas.*

10 *Ecclesiæ exemptæ aliæ Sæculares, aliæ Regulares.*

11 *Episcopi visitant Ecclesias Regularium, quibus cura animarum imminet.*

12 *Episcopus non potest visitare Ecclesias Regulares nullius Diœcesis.*

13 *Nec personas Monasteriorum nullius Diœcesis.*

14 *Quas nec visitant inferiores Prælati.*

15 *Episcopus visitat Parochias Monasteriis unitas.*

16 *Episcopi nequeunt visitare Altaria de Jurepatronatus Laicorum existentia in Ecclesiis Regularium.*

17 *Et in quibus Confraternitates Sæcularium, eorumque Capellas?*

18 *An Episcopus in Ecclesiis Regularium, quibus cura animarum imminet, visitet loca solùm, quæ Ecclesiam ut curatam respiciunt?*

19 *Edictum Episcopale circa administrationem Sacrament. Pœnitentiæ per Regulares à Sac. Congregat. moderatum. Et ibi, Episcopos non posse visitare Confessi-*

 ffi-

fessionaria, in quibus Regulares Confessiones excipiunt: & alia plura.

20 *Regularis degens extrà Claustra potest ab Episcopo visitari, & puniri: limita.*

21 *Regularis existens intrà Claustra, sed extrà cum scandalo populi delinquens, castigatur à proprio Superiore, Episcopo instante.*

22 *Regularis delinquens intrà claustra cum scandalo populi, reputatur extrà deliquisse.*

23 *Caput* Volentes de privil. *Regularium exemptionem non lædit.*

24 *Ordinarii nequeunt sententiam excommunicationis in Regulares pronunciare, nisi eis sit concessum.*

25 *Declaratio Sac. Congreg., quòd Regulares conveniri debeat coràm suis Superioribus, vel Conservatoribus.*

26 *Mare magnum suffragatur in his casibus, in quibus adhuc durat exemptio.*

27 *Quando Episcopis indulgetur, ut contrà Regulares procedant, tamquam Sedis Apostolicæ delegati, exemptio non potest opponi: ubi plura alia.*

28 *Regularis sine obedientialibus repertus potest ab Ordinario puniri.*

29 *Conventus de novo erecti, quando subsint visitationi Ordinarii?*

30 *Episcopi non possunt visitare Monasteria, quibus cura animarum non imminet.*

31 *Episcopi in visitatione Clausuræ Monasterii Monialium non potest secum ducere Laicos.*

32 *Numerus personarum, quos Superiores visitantes d. Clausuram secum ducere valent.*

33 *Ordinarii locorum nequeunt visitare Monasteria Regularia eo prætextu, quòd Superiores sint in eo negligentes.*

34 *Abbates Commendatarii non possunt se ingerere in visitatione Religiosorum.*

35 *Idem de Eminentissimis Cardinalibus, quoad Religiosos Ecclesiarum Regularium, quas habent in Titulum.*

1 JUs visitandi est de pertinentibus ad Jurisdictionem ex Piasec. *prax. par. 2. cap. 3. art. 1. num. 1.* & est textus *in cap. Conquerente de offic. ord.* Et quamquam olim Regulares subessent plenissimè Jurisdictioni Ordinariorum, ut apud eum jura allata concludunt; hodiè tamen, ut cum eodem advertit Panimolla *decis. 84.* adnotat 1. *num.* 2. & transeunt Scribentes, sunt ab eorumdem Jurisdictione exempti, & subsunt Papæ, qui est eorum Diœcesanus, & Judex Ordinarius; & proindè, ut notat Glos. *ad cap. Nulla 93. dist. in verb. Acephalos.* Acephali non dicuntur: Ideò Episcopi in eos, vel nihil, vel tantùm possunt, quantùm eis à Sede Apostolica permittitur, & conceditur.

2 Sed quæritur. An, dum Episcopus procedit ut Delegatus à Papa, possit procedere contrà Exemptos, si de exemptione nullâ fit mentio in Litteris?

Resp. Negat Hostiensis in *cap. Grave de offic. ord. num. 2. in verb. occasione literarum*, cum quo transit Jo: Andr. *nu. 3. in verb. transmisimus*, quos sequitur, & allegat Fagnan. *in 1. ad d. cap. Grave de offic. ordin. num. 5.* Quia in generali mandato non includuntur exempti ex defectu intentionis Papæ. Qui, dum intendit esse procedendum contra Regulares exemptos, id exprimit. Et fuit praxis Trid. *sess. 6. cap. 3. de refor. & sess. 25. cap.* 4. & alibi sæpè. Et ità recedendum est à sententia Abbatis scribentis contrarium. Nisi jurisdictionem Delegati aliquo modo impedirent, *cap. 1. de offic. Deleg.* Piringh. *lib. 1. tit. 29. n. 75. & 76.* & dixi *c. 19. n. 30.*

Hinc sequitur, quod sententia, quam profert Ordinarius in exēptos, esse potest ipso jure nulla ex defectu jurisdictionis ordinariæ, vel delegatę per tex. in *c. Grave*, ibi: *Nullam habens jurisdictionem ordinariam, aut etiam delegatam.*

Quod procedit, etiam si exempti citati non venerint, allegaturi suam exemptionem. Maximè si eorum exemptio sit notoria, sicut est exēptio Regularium, ut scripsit Fagn. *d. loc. n. 7.* Sed lege *d. c. n. 28.*

3 Sed petitur etiam. An Episcopi in Synodo Provinciali, vel Diœcesana possint aliquid statuere adversùs Regularium privilegia?

Resp. Negativè. Et cùm id tentant, lædunt jura Sedis Apostolicæ, cui Regulares immediatè subiiciuntur. Proptèr quod, & ipsi nec tacitè, nec expressè possunt privilegio exemptionis renunciare, ut est textus in *cap. Cùm tempore de arbitr.* Nàm non possunt præjudicare juri d. Sedis. Quemadmodum dicitur de Clerico, qui absque sui Episcopi licentia non potest se subiicere alieno, & ejus jurisdi-

risdictionem prorogare, ut in cap. *Significasti de for. compet.* Siquidem tunc obesset juri proprii Episcopi, ut post Abbat. dixit Fagnan. in 1. *ad cap. Quod super his, de majorit. & obed. num.* 18. Et inde nec propter negligentiam in sua exemptione tuenda, Regulares exemptioné perdunt.

Neque valet, si allegetur, quòd consuetudo sit, ut Regulares subsint Episcopis. Quoniam Regularium privilegia habent clausulas derogatorias amplissimas, & decreta irritantia, quæ inficiunt titulum, & possessionem, ut concordant DD. in clausula decreti irritãtis; Consequentèr tollunt omnem consuetudinem contra Regularium Privilegia, ut ibi Fagnan. *num.* 19. *& num.* 27.

Et facit maximè, quòd Synodus Provincialis, vel Diœcesana nullam habet authoritatem adversùs privilegia exemptorum. Siquidem privilegia Pontificum per quamcunque inferiorem potestatem infringi, & mutari non possunt, cap. *Cùm inferior de majorit. & obed.* Undè dixit Innoc. III. in Concilio Lateranen. ut in *cap. Ut privilegia de privil.* ibi: *Privilegia, quæ quibusdam Religiosis Romana concessit Ecclesia, permaneant inconcussa.* Et Innoc, IV. in Conc. Lugdun. prout in cap. *Volentes eod. titulo in 6.* decernit: *Libertatem, quam nonnullis Apostolica Sedes privilegio exemptionis indulsit, sic integrã observari, ut, & illam alii non infringant, & ipsi ejus limites non excedant.*

Deindè accedit, quòd Synodus vulnerans privilegia Regularium adversatur Concilio Trid. in *sess.* 25. *cap.* 20. *de regul.* Constat autem Synodum Provincialem, vel Diœcesanam nullam potestatem habere statuendi contra Concilium generale, ut in cap. *Sancta Romana de religios. domib. inter Extravag. Joann. XXII.* ibi: *Quos nec eis* (hoc est Episcopis) *concedere licuit contra formam Concilii generalis,* & ibi Glos. in *verb. Concilii*. Quare, cùm Provincialia Concilia, priusquam publicentur ex Constit. Sixti V. incip. *Immensa* 74. *Bullar. tom.* 2. recognosci, ac emendari debeant à Sac. Congr. Concil. mos ejusdem Sac. Congr. fuit ex hujusmodi Synodis delere Decreta omnia, quibus Regularium exemptiones, indulta, ac privilegia aliquo modo violantur: ut ibidem *num.* 25. refert Fagnanus videndus.

Et tandem consideratur multum dedecere, ut ab Episcopis violentur privilegia non revocata Regulariũ qui eisdẽ subserviunt, & Coadjutores existunt in prædicatione Verbi Dei, & Sacramentorũ administratione, & in cœteris, quæ ad salutem pertinent animarum, secundùm ea, quæ habentur in cap. *Ex authoritate* 16. *qu.* 1. Hinc Hostiensis exaggerat, valdè dolendum, quòd Episcopi non agnoscant Regulares esse Coadjutores suos. Et Clemens V. Clement. *Frequens de excessib. Prælat.* Episcopis præcipit, *ut Religiosos charitativè tractent, & foveant, & sua jura, & privilegia inviolabilitèr eis servent.* vide Fagnan. *num.* 29.

4 Quibus præmissis. Quæritur. An Conventus nunqam suppressi, in quibus actu degunt de Familia plures, quàm sex Religiosi, comprehendantur in Decreto Innocentii X. *Ut in parvis*?

Resp. Negativè, prout Sac. Cong. in hæc verba.

Sacra Congregatio super statu Regularium censuit, Conventus numquã suppressos, in quibus actu degunt de Familia plures, quàm sex Religiosi, minimè comprehendi in Decreto sanctæ mem. Innocentii X. quod incipit, Ut in parvis, *ac proindè locorum Ordinarios, nequaquam posse in vim dicti Decreti in hujusmodi Conventibus, aut illorum personis, ullam sibi jurisdictionem vindicare. Dat. Romæ die 29. Novembris 1657. in regesto ejusdem Congregat. fol.* 325. Panimolla *decis.* 84. *adnot.* 2. *num.* 62. Et quia occasione alleg. Decreti, *Ut in parvis* plures controversiæ oriebantur, ad eas sedandas fuerunt Sacræ Cong. infrascripta dubia proposita, ut sequitur.

Posito Decreto fel. rec. Innocentii Papæ X. supèr subjectione nonnullorum Conventuum correctioni, visitationi, & omnimodæ jurisdictioni Ordinarii Loci, tanquam Sedis Apostolicæ Delegati: contigit dubitari de infrascriptis.

1. *An Episcopus in Conventibus suæ jurisdictioni subjectis possit Abbates, Priores, Guardianos, & alios Superiores locales deputare, & Familiam constituere.*

2. *An possit Episcopus à prædictis Conventibus Religiosos amovere?*

3. *An Regulares eorundem Conventuum compelli possint ab Episcopo ad exhibendos libros introitus, & exitus, & reddendas rationes administrationis.*

4. *An Episcopus in eisdem Conventibus se ingerere possit in his, quæ Regularem di-*

disciplinam concernunt?

5. *An Ecclesiæ dictorum Conventuum, & Capellæ Granciarum, in quibus degunt Conversi pro agrorum cultura, ab Episcopo visitari possint.*

6. *An ipsæ Grangiæ, & Conversi in eis degentes subsint visitationi Episcopi?*

7. *Quòd in Ecclesiis, seù Capellis Grãciarum, in quibus nullus degit Conversus, an similitèr subsint Episcopi visitationi?*

8. *An liceat Episcopo visitare Conventus, tàm suppressos, & posteà restitutos, quàm non suppressos, ad effectum cognoscendi, an in illis re ipsa alantur sex Religiosi.*

9. *An Episcopus visitans hujusmodi Conventus suæ jurisdictioni suppositos, aut personas in eis degentes, possit à visitatis procurationem exigere in victualibus, vel in pecunia?*

10. *An jurisdictio Ordinariis locorum, tamquam Sedis Apostolicæ Delegatis, attributa in supradicto Decreto, competat Vicariis Generalibus Episcoporum, necnon Abbatibus, & aliis inferioribus Prælatis proprium Territoriorum, ac jurisdictionem, quasi Episcopalem, habentibus?*

11. *An Provinciales, & alii Superiores Regulares possint ejusmodi Conventus, jurisdictioni Ordinarii subjectos, & Religiosos in illis degentes visitare, corrigere, & punire, omnemque jurisdictionem in eos exercere, sicut poterant ante dictum Decretum?*

12. *Si Superior Regularis in causa præveneril contra subditum degentem in aliquo ex ejusdem Conventibus, Ordinario subjectis, fabricando Processum, vel eum carceri mancipando, an Episcopus possit hujusmodi causam reassumere, ac Superiori inhibere?*

13. *Si è converso Episcopus prævenerit in causa contra Religiosum in tali Conventu commorantem, an Superiori Regulari eo casu liceat illum amovere, & in alio Conventu collocare; & si de facto collocaverit, an nihilominus Episcopus possit causam prosequi, ac Religiosum sic amotum revocare ad primum Conventum?*

14. *Si Provincialis, vel Superior localis voluerit aliquem ex Fratribus à tali Conventu removere, an Episcopus prohibere possit?*

15. *Si à Conventu primùm suppresso, ac deindè Religioni restituto, absint ex aliqua rationabili causa, & ad breve tempus, unus, vel plures, ex numero sex Religiosorum ibi degentium, an gratia restitutionis sit nulla, & Conventus remaneat suppressus, ut priùs?*

16. *Quid, si à Conventu non suppresso similitèr ex causa rationabili, & ad modicum tempus absit aliquis è sex Religiosis ibi existentibus, an, durante tali absentia, Conventus subjaceat jurisdictioni Ordinarii?*

17. *An Religioso illo redeunte, vel aliàs impleto numero sex Religiosorum, Conventus recuperet pristinam exemptionem.*

18. *Si gratia restitutionis Conventus suppressi reddatur nulla ex eo, quòd in illo ad formam Decreti cum effectu non alantur sex Relegiosi, & posteà contigat, ut ejusmodi numerus impleatur, an gratia restitutionis Conventus reviviscat?*

19. *Ad hoc, ut gratia restitutionis sit nulla, & Conventus denuò remaneat suppressus, propterea quod in eo non sustententur sex Religiosi, an debeat præcedere declaratoria Episcopi super facto, prævia causæ cognitione?*

20. *An ab hujusmodi declaratoria liceat Regularibus ad Sedem Apostolicam appellare ad effectum, tàm devolutivum, quàm suspensivum?*

21 *Cùm ex Decreti præscripto quatuor Sacerdotes in his Conventibus degentes debeant esse maturæ ætatis, quænam dicatur ad hunc effectum ætas matura?*

6 Sac. Congregat. super statu Regularium ad singula dubia superiùs proposita, hunc in modum respondit, videlicet.

Ad 1. Non posse.

Ad 2. Posse ex rationabili causa: commonito tamen priùs Superiore Regulari, ad quem pertinet, ut eosdem Religiosos assignet in aliis Conventibus.

Ad 3. Posse compelli.

Ad 4. Posse,

Ad 5. Posse.

Ad 6. Subesse.

Ad 7. Item subesse.

Ad 8. Minimè licere, antequam aliundè constet de fundamento intentionis Episcopi in deficientia numeri constituti.

Ad 9. Expedire, ut Sanctissimus Dominus Noster decernat, & declaret non licere Episcopo tales Conventus visitanti quidquam

quam accipere procurationis nomine.

Ad 10. *Competere.*

Ad 11. *Posse, sicut priùs, non tamen privativè ad Episcopum.*

Ad 12. *Non posse, nisi ex justa causa, veluti cum videt Superiorem Regularem ex odio, vel amore, cupiditate, vel metu, aut ex nimia severitate, vel indulgentia quid duriùs, aut remissiùs constituere; quàm causa deposcit, in quo ipsius Episcopi conscientia oneratur.*

Ad 13. *Non licere Superiori Regulari Religiosum ab Episcopo inquisitum à loco amovere, & si amotus fuerit, posse Episcopum causam prosequi, & illum quibuscumque remediis revocare, etiam invocato auxilio Ordinarii, & brachio sæculari, si opus fuerit, cujuscumque loci, in quo Religiosus ille reperiatur.*

Ad 14. *Non posse:*

Ad 15. *Gratiam ob id non esse nullam, cessante omni fraude, nec Conventum remanere suppressum.*

Ad 16. *Subjacere, durante absentia.*

Ad 17. *Recuperare.*

Ad 18. *Non reviviscere.*

Ad 19. *Debere ita procedere, nec ante declaratoriam licere Episcopo Conventus possessionem apprehendere, aut Religiosos inde expellere.*

Ad 20. *Licere, ad effectum devolutivum tantùm, non autem suspensivum.*

Ad 21. *Ætatem maturam dici ad hunc effectum; completo anno quadragesimo.*

Declarationes suprascriptas Sanctissimus Dominus Noster ad se relatas approbavit, & ab omnibus, ad quos pertinet, observari præcepit, contrariis quibuscumque non obstantibus. Datum Romæ die 27. Julii 1655.

5 Quibus deindè accesserũt alia dubia, & declarationes, circa Jurisdictionem Ordinarii in Granciis Monasteriorum, illarumque Ecclesiis, & publicis Oratoriis, proùt infrà.

Posita Constitutione fel. rec. Innocentii X. qua incipit. Instaurandæ, *nec non illius Decreto incipien.* Ut in parvis, *contigit dubitari de infrascriptis.*

I. An Granciæ ex dicta Constitutione Innocentii suppressæ, & ad statum sæcularem reductæ, illarumque Ecclesiæ, & publica Oratoria possint ab Ordinario visitari?

II. Et quatenùs possint: an hoc jus Ordinario competat privativè quoad Superiores Regulares, an verò cumulativè cum ipsis?

III. Et quid, si prædictis Ecclesiis Cura animarum incumbat?

IV. An Superiores Regulares possint in dictis Ecclesiis curam animarum habentibus nominare Vicarios ad curam animarum exercendam, eosque ad nutum amovere?

V. An Granciæ, seù membra alicujus Monasterii nunquam suppressa, in quibus non degunt, saltèm sex Religiosi, subsint Jurisdictioni, ac Visitationi Ordinarii loci privativè, an cumulativè cum Superioribus Regularibus.

6 *Die* 11. *Septembris* 1670. Sac. Congregatio super statu Regularium ad singula dubia, superiùs proposita, in hunc modum respondit, videlicèt.

Ad primum. Grancias, ut præfertur, suppressas, & ad statum sæcularem reductas, illarumque Ecclesias, & Publica Oratoria posse ab Ordinario visitari, dummodò in iis Granciis, quarum proprietas fuit reservata, vel restituta principalibus Monasteriis, idem Ordinarius nullo modo se ingerat in temporalibus.

Ad secundum. Quoad Ecclesias, & Oratoria publica jus visitandi competere Ordinario privativè: quoad Conversos autem in eis degentes cumulativè: Ordinario scilicet, jure delegato, ad formam S. Concilii Tridentini, Regularibus verò, jure ordinario.

Ad tertium. Itidem quoad Ecclesias dictarum Granciarum curam animarum habentes, jus visitandi Ordinario competere privativè: sed quoad Conversos in eis degentes hoc jus competere cumulativè, nempè Ordinario, tamquam Sedis Apostolicæ Delegato, Regularibus verò auctoritate Ordinaria.

Ad quartum. Superiores Regulares posse hujusmodi Vicarios nominare, & illos ad nutum amovere, si Ordinarius loci ab initio illos deputaverit amovibiles.

Ad quintum. Grancias, seù Membra alicujus Monasterii, nunquam suppressa, in quibus non degunt, saltèm sex Religiosi, subesse jurisdictioni, ac Visitationi Ordinarii loci, ac Superiorum Regularium cumulativè, videlicet, Ordinario, tamquam Sedis Apostolicæ Delegato ex prædicto Decreto, Ut in parvis, *Regularibus autem Jure ordinario.*

7 Et tandem circa jurisdictionẽ Episcopi

pi in parvis Conventibus sequentes attendantur dispositiones.

„ Episcopus visitavit Conventum suæ „ Jurisdictionis subjectum in vim Decreti „ fel. rec. Innocentii X. incipien. *Ut in parvis*, propterà quòd tunc temporis ibi „ non erant de familia, nec re ipsa alebantur sex Religiosi, Sed post absolutam vi„ sitationem sine ulla fraude, à Superiori„ bus Regularibus in eodem Conventu „ adaucta est familia, & impletus numerus „ sex Religiosorum, sicque Conventus ex„ emptionem recuperavit juxtà declara„ tiones Sac. Congregationis super statu „ Regularium, nempè decimam sextam, & „ decimam septimam inter impressa.

„ Hoc posito, consulitur S. Congre„ gatio de infrascriptis.

„ Primò. An post exemptionem, ut „ præfertur, recuperatam Episcopus pos„ sit hujusmodi Conventum visitare ad ef„ fectum, ut videat, an ordinationes, & „ Decreta ab ipso edita in visitatione præ„ cedenti, fuerint adimpleta, nec ne? „

II. „ Anvè possit Decreta non adim„ pleta exequi, & pro illorum executione „ pœnas adjicere, & aggravare? „

III. „ Et quatenùs possit, an hæc facul„ tas, quæ ex dicto Decreto, *Ut in parvis*, „ competit Episcopo, tanquam Sedis A„ postolicæ Delegato, expiret, lapso in„ tegro anno à die publicationis Decre„ torum? „

IV. „ An Episcopus post exemptio„ nem à Conventu recuperatam possit con„ demnare, & punire, etiam pœna corpo„ ris afflictiva, Religiosum, qui pro deli„ cto in Curia Episcopali fuerat inquisitus, „ & carceri mancipatus eo tempore, quo „ Conventus erat jurisdictioni Episcopi „ subjectus? „

8 „ Die 19. Novembris 1671. Sacra „ Congregatio super statu Regularium, ad „ singula dubia superiùs proposita respon„ dit, ut sequitur, videlicèt. „

„ Ad primùm. Posteà quam Conven„ tus exemptionem recuperavit, Episco„ pum nequaquam posse illum visitare, „ etiam ad effectum, ut videat, an Decreta „ edita in præcedenti visitatione fuerint „ executioni mandata. „

„ Ad secundùm. Itidem non posse „ post hujusmodi exemptionem Decreta „ non adimpleta exequi, minusque pœ„ nas adjicere, & aggravare pro illorum „ executione. „

„ Ad tertium. Jurisdictionem ex di„ cto Decreto *Ut in parvis*, Episcopo at„ tributam in Conventu non habente Re„ ligiosorum numerum, ibi præscriptum, „ expirare eo ipso, quòd Conventus ob „ familiam sine fraude adauctam, & im„ pletum numerum Religiosorum præfi„ xum, exemptionem recuperavit. „

„ Ad quartum. Cùm contra dictum „ Religiosum non solum causa, sed etiam „ persona sit præventa, eo tempore, quo „ Conventus erat subjectus Jurisdictioni „ Episcopi, & exemptio superveniens non „ invenerit eum liberum, utique Episco„ pum, tamquam Sedis Apostolicæ Dele„ gatum, posse hujusmodi causam tempo„ re habili inchoatam prosequi, etiam post „ exemptionem, & eumdem Religiosum „ condemnare, & punire, etiam pœnâ cor„ poris afflictiva. „

9 Quæritur. An Conventus Regulariũ suppressus, & postea restitutus ad primævum Statum Regularem, censeatur restitutus quoad præcedentiam?

Distinguendũ est. Vel Conventus fuit injustè, ut Hæreticorum conatu, vel hostili furore suppressus, & postea restitutus; vel fuit motu Papæ suppressus, & postea ex mera gratia à Sancta Sede restitutus. In primo sensu restitutus intelligitur quoad omnia, & recuperat locum, & omnia primæva jura; quoniam, tamquam injustè suppressus, nunquam fuit privatus sua possessione præcedendi, licèt per aliquod tempus caruerit exercitio. Et proptercà redintegratio verissimè dicitur continuatio ejusdem status primævi. Et sub istis terminis dubium resolvitur à Sac. Rit. Congregat 6. *Novembr.* 1645. *in Augustana præcedentiæ* intèr Minor. Conventuales, (quorum Conventus fuerat ab Hæreticis Augustæ suppressus) & Fratr. Minor. de Observantia, qui post Conventualium expulsionem Conventum in dicta Civitate obtinuere: & fuit dictum præcedentiam, tàm in Processionibus publicis, quàm in eis, quæ fiunt in tumulandis cadaveribus Defunctorum, sessionibus, similibusve aliis, deberi Conventualibus, postea restitutis. Et hic redintegratio retrotrahitur ad tempus primæ erectionis. Rota *coràm Merlino decis.* 303. Currit in hoc natura postliminii: *quod est jus amissæ rei recuperandæ ab extraneo, & in statum pristinum restaurandæ*, Glos. *in cap. Prima actio-*

actione v. postliminio 16. quæst. 3.

In secundò verò sensu, Regulares restituti non recuperant primæva jura, sed præcedentia in Processionibus, & aliis actibus debetur præxistentibus; quia talis restitutio habetur pro nova fundatione. S. R. Congregat. in Senogallien. 21. *Januarii*, & 1. *Septembr. 1696.* Monacell. *form. 19. par. 1. n. 14. tit. 6.* Nisi restitutio fiat plenariè quoad omnia. de quo *text. in c. Quamvis de rescrip. in 6.* aliàs nequaquã, ut ibi in Littera: *Cùm talis restitutio, ubi aliud non exprimitur, intelligatur fieri sine juris præjudicio alieni.* Ideò licèt Regulares sint primi ratione Conventus, ad quem restituti fuerunt, sunt tamen secundi respectu ad restitutionem, & novam gratiam. Quapropter, nisi Pontifex in Litteris expresserit, eos, etiam restituere quoad præcedentiam, non possunt præcedentiam prætendere, prout ponderavit Glos. ad *d. cap. Quamvis*, ibi: *Nisi Papa aliud diceret in restitutione: videlicèt, quòd me restituit ad datam, & prioritatem temporis, & vult gratiam meam valere, perindè, ac si revocata non fuisset, etiam quoad prioritatem temporis.*

10 Quæritur. An, stante Decreto Concil. Trident. *cap 8. sess. 7. de reform.* ubi. Locorum Ordinarii Ecclesias quascumque quomodolibet exemptas, auctoritate Apostolica singulis annis visitare teneantur, & opportunis juris remediis providere . . . . appellationibus, privilegiis, consuetudinibus, etiam immemorabili tempore præscriptis, Judicum deputationibus, & illorum inhibitionibus penitùs exclusis: possint Episcopi visitare Ecclesias Regularium?

Resp. negativè. Sed hic ponderandũ est, quòd Ecclesiæ exemptæ, vel sunt Sæculares, vel Regulares. Si Sæculares sunt, Episcopus potest eas visitare, tamquam Sedis Apostolicæ Delegatus. Quod procedit, etiamsi Ecclesiæ Sæculares sint commendatæ; & sive illis cura animarum immineat, sive non, ut patet *ex cap. 8. sess. 21. de ref. verb. Necnon beneficia.* Si verò Ecclesiæ exemptæ sunt Regulares, ab Episcopis visitari nequeunt, juxtà mentem Sac. Congregat. Concilii, quæ apud Fagnan. in 3. *ad cap. Nullus de Parochis n. 34. censuit Decretum in cap. 8. sess. 7.* quod *tribuit facultatem Ordinariis visitandi Ecclesias quomodolibet exemptas, vindicare sibi locum in Ecclesiis Sæcularibus dumtaxat, non autem Regularibus; & Regulares censeri, etiam Monasterio unitas, si eis à Regularibus deserviatur.*

11 Sed limita, nisi eis Cura animarum personarum sæcularium immineat; Quoniam tunc visitari possunt ab Episcopo, in cujus Diœcesi sunt sitæ: sed in his tantùm, quæ ad dictam Curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, ex *cap. 11. sess. 25. de Regul. & const. Inscrutabili Gregor. XV. la 18. Bullar. tom. 4.*

Limita 2. Nisi Ecclesiæ Regulares exemptæ sint commendatæ, & in eis Regularis observantia non vigeat. Quia Tridentinum dicto *cap. 8. sess. 21.* Episcopis, etiam tamquam Apostolicæ Sedis Delegatis, facultatem tribuit visitandi commendata Monasteria . . . . . *in quibus non viget Regularis Observantia; necnon Beneficia, tam curata, quàm non curata Sæcularia, & Regularia, qualitercumque commendata, etiam exempta.* Non sic, si in eis vigeat Regularis Observantia, & curata non sint, *verb. Et si in eis vigeret*, ibi: quinimmò etiam, dum curata non sunt, licèt commendata, & Regularis Observantia non vigeat; modò Capitibus suorũ Ordinum subsint, juxtà *cap. 20. sess. 25. de Regul.* ubi: *Quæ cùm Ordinum suorum capitibus subsint, declarat Sancta Synodus, in iis, quæ aliàs de visitatione Monasteriorum commendatorum definita sunt, non esse comprehensa.*

12 Sed quid, si Ecclesiæ Regulares sint in nullius Diœcesis Territorio?

Priùs noto. Quòd Ecclesiæ nullius Diœcesis sunt duplicis speciei; una species est illarum, quæ sunt in Diœcesi alicujus Episcopi, licèt habeant Prælatum inferiorem: alia verò species est illarum, quæ sunt in Territorio separato, & Prælatus inferior exercet plenariè Jurisdictionem, quasi Episcopalem.

Modò. Episcopus non potest visitare Ecclesias Regularium, quæ sunt nullius Diœcesis in secundò sensu: quoniam Trident. *cap. 9. sess. 24. de ref.* se restringit ad Ecclesias Sæculares.

Quòd procedit, etiamsi dd. Regularium Ecclesiis immineret Cura animarum, quia *sess. 25. cap. 11. de Regul.* dispositio Tridentini afficit Ecclesias sitas in Episcopi Diœcesi, ut expresè textus.

Quod itẽ currit, sivè sint Commenda-

tæ, sive non: quia *cap. 8. sess.* 1. tribuens facultatem visitandi Monasteria commendata loquitur de Monasteriis, & Beneficiis Regularibus exemptis, non verò nullius Diæcesis, ut ostendit *text.* ibi: *Etiam exempta*. Nomina autem *exemptio*, & *nullius Diæcesis* sunt diversa: & à diversis non fit illatio. Et patet ex extensione, quæ de *d. cap.* 8. postea facta fuit ad Ecclesias Sæculares nullius Diæcesis, ut in dicto *cap. 9. sess.* 24. ibi: *etiam in iis Ecclesiis Sæcularibus*. „ Quarè
„ Sac. Congregat. Concilii olim respondit:
„ Archiepiscopum Urbinaten., si sit proxi-
„ mior, posse quidem visitare Ecclesias Sæ-
„ culares, & personas, sed Abbatiam ip-
„ sam Castri Durantis, quæ Regularis est,
„ licèt illi Cura Animarum incumbat, non
„ posse visitare, utcumque personis Sæ-
„ cularibus commendari consueverit. Fa-
„ gnan. *in d. cap. nullus num.* 39.

13 Sed quid paritèr de personis Regularibus, an visitari ab Episcopis possint, si existant in Monasteriis nullius Diæcesis?

Resp. Visitationi Episcopi non subjiciuntur, quia *d. cap. 9. sess.* 24. restringit se ad Ecclesias Sæculares.

Quod verificatur quoque, etiamsi Regulares nullius Diæcesis in Monasteriis, seù domibus Regularibus, aut aliàs Curam Animarum Personarum Sæcularium exerceant, quia Decreta Concilii, quæ Regulares submittunt jurisdictioni, & correctioni Episcoporum in his, quæ d. Curam, & Sacramentorum administrationem respiciunt, restringuntur ad loca, quæ in Diæcesi Episcopi posita sunt, ut patet ex *cap. 2. sess.* 5. ibi: *modò in Diæcesi sita sint*, & generalitèr *in cap.* 11. *sess.* 25. *de Regul.* ibi: *in cujus Diæcesi sunt sita*. In quibus terminis loquitur etiam d. *const.* Gregor. *Inscrutabili*, ut declaravit Sac. Congregat. Concilii respondendo dubiis excitatis super d. *const.* ad calcem ejusdem Bullæ. Quæ tertio loco interrogata. *An facultas Episcopis per Constitutionem attributa in Exemptos, tam Sæculares, quàm Regulares, intelligatur, etiam tributa in personas nullius Diæcesis?*

Ad tertium *censuit ejusmodi facultatem non intelligi tributam Episcopis in personas nullius Diæcesis*. Qua proptèr sicut Episcopus nequit Regulares nulliùs Diæcesis visitare, ità, nec ullam in eos exercere Jurisdictionem. Propterea *Monachos SS. Trinitatis Caven.* Sac. Congregat. censuit *non posse cogi ab Episcopo accedere ad publicas processiones, in vim cap.* 13. *sess.* 25. *de Regul.* Tum quia, non possunt dici exempti, cùm nunquàm subjecti extiterint.

14 Sed, an possint visitari, & corrigi per inferiores Prælatos?

Resp. Negativè, proùt eadem Sacra Congregat. censuit in responsione ad dicta dubia. Nàm quarto loco consulta. *An eadem facultas competat inferioribus Prælatis proprium Territorium, ac Jurisdictionem, quasi Episcopalem habentibus?* Ad quartum censuit, *non competere*. Proindè in casu, quòd Regulares nullius Diæcesis delinquant in pertinentibus ad Animarum Curam, & Sacramentorum administrationem, recurrendum est ad Sedem Apostolicam.

15 Quæritur; an Episcopus possit visitare Ecclesias Parochiales Monasteriis unitas, vel annexas?

Resp. Affirmativè ex *cap. 7. sess. 7. de reform.* at nequit visitare Domos ipsarum Parochialium, in quibus non viget Regularis observantia, sed in eis habitant soli Parochi Regulares ab eodem approbati, ut aliàs respondit Sac. Congregat. apud Fagnanum in 1. ad *cap. Grave n.* 16. *de Offic. Ord.*

Hìc nota, quòd aliquandò Cura Animarum incumbit principalitèr ipsi Monasterio, de quo d. *cap.* 11. *sess.* 25. Et aliquando Ecclesiis Parochialibus Monasterio unitis, de quo *c.* 2. *sess.* 5. In quibus ex Sententia Sac. Congregat. non alitèr sunt deputandi Regulares ad Animarum Curam, quàm de consensu Episcopi, & prævio examine per eum, aut ejus Vicarium faciendo, & ad suorum Superiorum nutum amovibiles.

16 Quæritur, an Episcopus possit visitare Capellas, & Altaria, quæ sunt de Jurepatronatus Universitatis, vel Laicali existentia in Regularium Ecclesiis?

Resp. Negativè, juxtà declarationem Sac. Congregat. Concilii apud Fagnan. *d. c. Grave n.* 48. & expressè Pignatell. *to.* 10. *consult.* 39. *n.* 9. Quæ censuit Episcopũ visitare non posse Altaria, & Capellas Laicorum in Ecclesiis Regularium erecta, quibus curam animarum non incumbit.

Et procedit etiãsi prædicta providerentur

tur de omnibus necessariis ex redditibus, quia cum id fiat ex oblationibus, & eleemosynis solitis, nullatenus ad eã pertinẽt, sed ad eosdem Regulares, qui Ecclesiis inserviunt; ex *text. in c. Theodosius de statu Monachor.* ac ex declaratione Sac. Cong. 31. *Januar.* 1642. apud Lezan. *summ. to.* 2. *v. oblatio cap.* 15. *n.* 27. Propterea nullum jus visitationis possunt prætẽdere Episcopi, etiam uti Delegati Sedis Apost. vigore *const.* Inscrutabili, Pignatell. *n.* 11.

17 Quantùm autem ad Confraternitates Sæcularium, ipsarumque Capellas, & Altaria in Regularium Ecclesiis sita, an possint ab Episcopo visitari? Dictum est *cap.* 14. *n.* 6.

18 Oritur dubium, An, stante Sac. Congregat Concilii. Decreto in Calce ad d. *const.* Inscrutabili; quo fuit responsum, dubio: *An liceat Episcopis visitare Altaria Regularium Ecclesiarum, quibus Cura Animarum Personarum Sæcularium non incumbit, aut loca, ubi in eisdem Ecclesiis asservatur Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, vel, ubi audiuntur Confessiones Personarum Sæcularium?* Ad primùm respondit, *Episcopis non licere in vim ejusdem Constitutionis visitare Altaria Ecclesiarum Regularium, quibus non incumbit Animarum Cura PersonarumRegularium, nec loca, ubi in ejusdem Ecclesiis asservatur Sanctissima Eucharistiæ Sacramentum*; vel, *ubi Confessiones Personarum Sæcularium audiuntur*: possit Episcopus visitare omnia Altaria Ecclesiæ Regularis, cui Cura Animarum incumbit?

Resp. Affirmativè, proùt declaravit Sac. Congregat. Concilii in *Cesenaten.* 23. *Septembr.* 1690. contra PP. Cassinenses: tenet Cardin. de Luca *de Jurisdict. discur.* 17. *n.* 3.

19 Quæritur. An Edictum Episcopale super casibus reservatis, in quo intèr cœtera injungitur, quòd Confessarii Regulares Confessiones audiant in habitu, quo utuntur in Choro, eisdemque prohibet pœnitentes auscultare extrà Confessionarium, & extrà cratem ligneam, idque januis apertis dumtaxat, & in Confessionariis à suis Visitatoribus intrà præfatum terminum approbandis: nevè in propriis ædibus accedant ad infirmos pro Sacramento Pœnitentiç ministrando absque licentia Episcopi, vel Curati, minusque certas personas utriusque sexus ante ortum, & post occasum Solis auscultent: & si fenestella, vel lastra fuerit devastata, sive ejus foramina dilatata, Confessarii suspensi remaneant, cum impositione pœnæ suspensionis, & pecuniariæ cuilibet Confessario, si talia edita non recipiat, & illa inviolabilitèr per singula capita non servaverit: deroget privilegiis Regularium, ideoque sit corrigendum, expurgandumque?

Resp. Hac de re S. C. S. R. E. Cardinalium, Negotiis, & Consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita *censuit, præfatum Edictum moderandum, & corrigendum esse, proùt præsentis Decreti vigore moderatur, ac corrigit,* proùt infrà. *Quoad habitum, quo uti debent Regulares in administratione Sacramenti Pœnitentiæ, declaravit sufficere, si audiant cum habitu eorum ordinario, & Stolâ juxtà Decretum aliàs emanatum sub die* 20. *Junii* 1625. *à Sac. Congreg. Visitationis Apostolicæ. Quoad locum mandavit auscultari in Ecclesia, & intrà crates; quando tamen necessitas, vel rationabilis causa alitèr non suadeat, ac etiam in Sacrario, vel alio decenti loco poterunt audiri; super quo, & declaravit, non licere Episcopis neque per se, neque per suos deputatos visitare Confessionaria, sive loca Regularium, ubi Confessiones audiuntur, nec etiam ad effectum videndi, an sint juxtà ipsorum Decreta, sed hoc relinquendum est omninò visitationibus suorum Superiorum. Similitèr inhærendo aliis Decretis ab eadem Sac. Congregat. emanatis, & præcipuè* 13. *Septembr.* 1641. *noluit teneri Regulares petere licentiam ab Episcopo, vel Curato accedendi ad infirmos pro Sacramento Pœnitentiæ administrando, sed sufficere, si posteà fidem habitæ Confessionis in Domo eorundem Infirmorum relinquant. Insuper mandavit, tolli omninò ab eodem edicto verba illa, quibus de certo genere personarum fit mentio. Voluit siquidem, ut loquatur absolutè, ac simplicitèr de omnibus, nulla facta speciali mentione, ita scilicèt, quòd nemini administretur tale Sacramentum ante ortum, nec post occasum Solis, nisi tamen necessitas, vel rationabilis causa alitèr suaserit: in quo casu voluit, & licere, & cum omnibus. Ulteriùs præcepit pœnas omnes, tàm suspensionis, quam pecuniarias ab eodem Edicto tollendas, cassandas, & espugendas esse. Et ita, utraque parte informante, hac die &c.* apud Pignatell. *to.* 10. *consult.* 71. *n.* 6.

20 Quæritur. An Episcopi possint visitare, corrigere, & animadvertere in Regulares delinquentes extrà Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem.

Resp. Ex sequentibus resolvas, & notas si loquamur de Regulari degente extrà claustra, & ibi delinquente, decrevit Trident. *sess.6. cap.3. de reform.* ibi: *Ecclesiarum Prælati* : infrà . *Regularis extrà claustra degens, etiamsi sui Ordinis privilegii prætextu tutus censeatur, quominùs, si deliquerit, ab Ordinario loci, tamquàm super hoc à Sede Apostolica Delegato secundùm Canonicas sanctiones visitari, puniri, & corrigi valeat:*

Quod procedit, etiam in Regulari existente extrà claustra ad erectionem Monasterii de sui Superioris licentia: cùm licentia operetur solùm, ex Sperello *dec.38. n.19.* ne committatur apostasia, non verò, quin ab Ordinario pro excessibus puniri possit. Hoc idem apud eumdem firmant alii, & resolutum traditur à Genuen. *prax. cap.59. n.2.* ac Barbosa in Trident. ad *d. cap.* cum limitatione à Sac. Congregat. Concilii, ut infrà: *Regularis manens extrà claustrum de licentia Superioris, etiam in Domo destinata ad erectionem Monasterii, nisi in d. Domo sit Regularis Observantia, ut saltìm vivat sub Superiore conventualitèr, potest puniri ab Ordinario.* Sperell. *n.21.*

Sed nō verificatur in Regulari, qui degit in Domo Parochiali Monasterio unita, in qua Curam Animarum exercet, & Sacramenta administrat, qui ab Ordinario loci puniri non potest, nisi delictum commissum concernat d. Curam, & Sacramentorum administrationem, prout olim respondit Sac. Congregat. Concilii apud *cit.* Barbosa ibidem *n.4.* & Fagnan. *ad d. cap. Grave n. 35.* quia censetur degere intra Claustra.

Benè verò de Regulari, qui de sui Superioris licentia manet in aliquo Membro, vel Grancia sui Monasterii pro Religionis servitio, si delinquit, ab Ordinario etiam puniri potest, juxtà *resp. Sac. Congreg. ad sextum supra sub num.6.* Neque enim eum Superioris licentia eximit ab Jurisdictione Episcopi: sed hæc est cumulativè in Ordinario, & in Superiore Regulari; quidquid dixerit Barbosa *cit. num.2.* allegans Riccium, & Ciarlinum.

21 Si verò sermo sit de Regulari degente intra claustra, sed extrà ità notoriè delinquente, ut populo scandalum præbeat, idem Trident. *sess. cit. de Regul. cap. 14.* disponit: *Regularis non subditus Episcopo, qui intrà claustra Monasterii degit, & extrà ea notoriè ita deliquerit, ut populo scandalo sit, Episcopo instante, à suo Superiore intrà tempus ab Episcopo præfigendum severè puniatur, ac de punitione Episcopum certiorem faciat: sin minus à suo Superiore officio privetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.*

Ad cujus observantiam Clem. VIII. edidit *const.* incipit *Suscepti muneris. la 39. Bullar. tom. 3.* In qua propè medium habetur *Motu* &c. *omnibus, & singulis cujuscumque Ordinis, & Instituti Regularium, etiam Mendicantium Superioribus, in virtute S. Obedientiæ, & sub indignationis Nostræ, ac privationis dignitatum, & officiorum per eos obtentorum eo ipso incurrendis pœnis præcipimus, & mandamus, ut juxtà prædictum Decretum quilibet ipsorum Regularium &c.* ubi tenorem Decreti allegat; & infrà: *Cæterùm, si Superior in Regularem delinquentem non animadvertit, quinimmò, si illum impunitum ad alia suorum Ordinum loca extrà Diœcesim, ut præfertur, transmiserit, volumus, & simili motu, atque authoritate decernimus, ut Superior, instante Episcopo, intrà terminum ab Episcopo præfigendum, & sub eisdem indignationis nostræ, ac privationis dignitatum, & officiorum obtentorum; necnon, & sub inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ac ulteriùs privationis activæ, & passivæ vocis, ad quas à nemine, præterquàm à Nobis, & Romano Pontifice pro tempore existente restitui possit, ipso facto similitèr incurrendis pœnis, ipsum Regularem delinquentem à loco, ad quem transmissus fuit, revocare, & in quo deliquit constituere, seù sistere teneatur.*

Quòd, si hoc etiam facere prætermiserit, per præsentes similitèr statuimus, ut Ordinarius loci, ad quem Regularis delinquens transmissus fuerit, super præmissis, ab ipso Ordinario loci, in quo deliquit, similitèr requisitus, vel aliàs de illius delicto informatus, ut præfertur, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus, prædictum Concilii Decretum omninò exequi, & in Regularem delinquentem severè animadvertere possit, & debeat &c. non obstantibus &c.

Nota

21 Nota, quòd Regularis delinquens in Ecclesia, seù Monasterio, cum populi scandalo censetur extrà Monasterium delinquere: super quo Sperellus *d. decis.*38. *n.* 15. refert Sac. Congregat. Concilii Decretum: quæ ad Dubium: *An Regularis delinquens notoriè in Ecclesia, seù Monasterio sui Ordinis, in quo degit, ità ut populo scandalo sit, dicatur delinquere extrà claustra, ut locus sit dispositioni Concilii cap.* 14. *sess.* 25. *de Regul.? Censuit delinquere extrà Claustra, si in Ecclesia Monasterii delinquit: nisi, clausis portis Ecclesiæ, & solis Regularibus in ea existentibus, fuerit commissum delictum; Si verò intrà claustra Monasterii, vel Ecclesiæ interioris delictum sit commissum, ex verbis Concilii non videtur procedere d. cap.* 14. *quod expressè dicit extrà claustra; tamen si scandalum sit notorium populo, ex identitate rationis idem videtur.*

Nota etiam, quòd Episcopus potest procedere ad summariam informationē de delicto à d. Regulari extrà claustra commisso, ex dispositione S. C. apud Donatum *prax. tom.* 1. *p.* 2. *tract.* 13. *qu.* 54. *num.* 11. Quæ ad Dubium: *An Episcopus, statim habita notitia delictorum, possit capere informationem, & illam ad Superiorem delinquentis remittere, ut nequeat de illo delicto ignorātiā præsumere?* Respondit, *posse*. Informatio est statim, hoc est, absq; mora sumenda; & deliquens quamprimùm cum copia actuum remitti debet ad suos Superiores; ex provisione S.C. apud d. Donatum *nu.* 7. ad Dubium sibi propositum, ut infrà. Quando Regularis extrà Claustra notoriè delinquit: *an detinendus sit in carceribus ab Episcopo, donec processus in Curia Episcopali conficiatur, eoque compilato, instante Superiore, remittendus sit ad Superiorem unà cum his probationibus, quæ habentur?* Sac. Congreg. respondit: *statim remittendum esse, etiam posito, quòd Superior nullam instantiam faceret*. Cœterum illud *statim* non physicè, sed moralitèr accipiendum est. Piasecus *prax. par.* 2. *cap.* 3. *art.* 6. *sub num.* 23. tempus remissionis restringit ad viginti horas. Sperellus verò, ubi supra, & post eum Panimol. *decis.* 84. *adnot.* 3. *n.* 6. cum communi DD. ad duos dies limitant; & diutiùs per Piasecum, & alios apud Antonellum *de reg. Eccles. lib.* 7. *cap.* 18. *num.* 4. detinere non suspectum de fuga, vel in casu ab jure non permisso, infert excommunicationem Canonis, juxtà Glos. in Clement. *Frequens de excess. Prælat. v. Capiunt.* Ex quo colligas, quòd Regularis deprehēsus in delicto, ubi timetur de fuga, potest juxtà Trident. *sess.* 25. *de ref.* ab Episcopo capi per suos Ministros, & rectà duci ad suum Superiorem, cum instantia, ut intrà certum tempus eum puniat.

23 At urgent: Regularē existentem intrà claustra, & extrà ipsa delinquentē esse ab Episcopo puniendum, videtur concludi *ex cap. Volentes de privileg. in* 6. innovato à Trident. *sess.* 7. *cap.* 14. *de reform.* occasione cujus sequens dubium excitatur. An Regulares ratione *delicti commissi*, seù *contractus initi*, aut *rei existentis extrà locum exemptum* subiiciantur Ordinariorum Jurisdictioni? & an ligentur excommunicatione Episcopi edicto proposita?

Quantùm ad primum exemptio in similibus fuit Regularibus à nonnullis Episcopis controversa. Qui considerarunt: vel privilegia exemptionum fuerunt dd. Regularibus data ante *d. cap. Volentes*, vel post; si ante, fuerunt posteà eadem privilegia restricta per *d. cap.* ut locum non habeant in tribus casibus, ibi exceptis, hoc est, cùm exempti *delinqunt, seu contrahunt, aut res litigiosa* est in loco non exempto; quod procedit, quantumcumque exemptiones sint amplæ, proùt significat textus in illis verbis: *quantumcumque sic exempti gaudeant libertate*.

Si verò privilegia fuerunt concessa post d. Caput: cùm illud editum fuerit in Concilio Lugdunensi, non valent privilegia exemptionum, nisi in eis Concilio generali fuerit expressè, & specialitèr derogatum, cap. *Ex parte de Capell. Monachor. §. Cùm autem.*

Quinimmò, quamvis fuisset in illis d. Concilio specialitèr derogatum, adhuc non subsisterent, quia per Trid. fuerunt sublata; nàm *d. cap.* 14. mandat in causis exemptorum servandum esse alleg. *cap. Volentes.* Tridentino posteà successit Constit. Pii IV. incip. *In Principis la* 94. *Bull. t.* 2. in qua amplissimis clausulis derogatur privilegiis, exemptionibus, & indultis in favorem quorumcumque Ordinum, etiam Mendicantium, locorum, ac Personarum Regularium in his, quæ Decretis Tridentini Concilii adversantur. Et post

Con-

Concilium confirmationes privilegiorum non solent concedi, nisi cum clausula: *Dummodò Decretis Concilii Trid. non sint contraria*. Et ità videtur Regulares non posse se privilegiis tueri adversùs ordinariam jurisdictionem, nisi, cùm delinquunt, seù contrahunt, aut res, de qua contra ipsos agitur, sita est in loco exempto.

24 Sed, his non obstantibus, dicendum est, tàm prædictam Decretalem, quàm Decretum Trid. Regularium exemptionē non afficere. Non obstat Decretalis, quia Regulares sunt exempti cum specifica expressione *delicti commissi*, seù *contractus initi*, aut *rei litigiosæ*, etiam in loco non exempto, & expressa derogatione d. Decretalis, ut in Constit. Sixti IV. in 6. *in Bullar. tom.* 1. incip. *Regimini*, Mare magnum appellata (seù collectio privilegiorum) edita pro Ord. Min. ubi §. 9. hæc sūt: *Et ne prætextu* Constit. Innoc. Papæ IV. quæ incip. *Volentes, locorum Diœcesani, & alii Ordinarii &c. districtiùs inhibemus, ne quisquam absque dictæ Sedis speciali commissione, & auctoritate, in personas, domos, & loca d. Ordinis Fratrum Minorum, utpotè prorsùs exempta, aliquas excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias specialitèr, vel generalitèr, quomodolibet promulgare, aut in personas, & loca hujusmodi aliquam præeminentiam, superioritatē &c. & jurisdictionem quamodolibet exercere præsumant, etiam ratione contractus, vel delicti, seù rei, de qua ageretur, ubicumque ineatur contractus committatur delictum, & res ipsa consistat*. Idem exemptionis privilegium cum prætacta clausula habetur paritèr in Constit. *Regimini* ejusdem Sixti *in* 7. ibi, Mare magnum item nuncupata Frat. Prædicat. Aliiquè Regulares habent simile privilegium, ut notavit Fagnan. in 5. *ad cap. Tuarum de privil. num.* 19. Ibique ponderandum est illud *ubicumque*, quod omnem locum, tam exemptum, quàm non exemptum comprehendit.

Quapropter, cùm Regulares generalitèr sint specialitèr privilegiati, etiam ratione delicti perpetrati, contractus initi, ac rei sitæ in loco non exempto, sequitur non includi sub dispositione *d. cap. volentes*: nec in Decreto Concilii Trid. *sess.* 7. *cap.* 14. quod illud innovat, & servari tantùm, jubet in ordine ad eos, qui exempti non sunt, cum specifica expressione illorum trium casuum.

Nec obstant verba in calce Capitis apposita: *privilegiis, exemptionibus, Conservatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus adversus præmissa nequaquam valituris*. Quoniam hæc referuntur ad duos casus, ibi proximè enunciatos: Nec tollunt privilegia, sed solùm declarant illa non prodesse in casibus, *mercedum* nimirum, & *miserabilium personarum*. Quinimmò etiam in illis est observandum, Decretum restringi ad Regulares existentes extra claustra, ibi: *Extra Monasterium degentes*.

Nec super eo est amplius dubitandi locus, si textus Trid. ponderentur; & maximè *cap.* 5. *sess.* 14. *de ref.* ubi decernitur. Primò, ut Litteræ conservatoriæ nemini suffragentur, quin in causis criminalibus, & mixtis possit coram Episcopo suo accusari, & conveniri, & contra eum inquiri, & procedi. Secundò, præscribitur certa forma in causis civilibus observanda. Tertiò, in causis mercedum, aut miserabilium personarum jubet observari d. Decretum *sess.* 7. *cap.* 14. Quartò tandem, præservantur privilegia Regularium his verbis: *Regularia loca, eorumque personæ in præsenti canone minimè comprehensa, sed exempta ominò sint, & intelligantur*. Ex quo contextu apertissimè colligitur Regulares degentes intra claustra, nec ratione delicti in causis criminalibus, nec ratione contractus, aut rei sitæ in causis civilibus posse coram Episcopo accusari, aut conveniri, sed eorum exemptiones salvas permanere. Estque clarus textus in *cap.* 14. *sess.* 25. *de regul.* & aperta mens Sac. Congr. Conc. Quæ aliàs conquerenti Episcopo Mantuano, quòd Regulares pro contractibus, vel debitis non sinerent se in prima instantia coram locorum Ordinariis conveniri, *censuit, si hi Regulares extra Claustra Monasterii degant, servandum esse, quod dicitur sess.* 7. *cap.* 14. *Si intra Monasteria maneant conveniendos esse coram Superioribus, vel Conservatoribus eorum, non autem coram Ordinariis, ut alibi*.

25 Subsecuta est deindè alia ejusdem Congr. declaratio, ut infrà: *expositū fuit à Procuratore Ord. Carmelit. quòd in Hispaniarum Regnis, quidam Ordinarii locorum contenderent Religiosos intra claustra degentes, coram ipsis Ordinariis conveniri debere in causis civilibus, cap. Volentes de privil. in* 6. *comprehensis propter illis* in-

innovationem à Conc. Trid. factam *sess.7. cap.14. eosque in prima instantia coram ipsis Ordinariis conveniri debere, ex Decreto ejusdem Trid. sess.24. cap.20. de ref. Ipsa censuit, neque in Constitutione generali in Conc. Lugdunensi edita, quæ incipit Volentes : Neque Decreto Concilii Trid. cap.14. sess.7. comprehendi Regulares; Ideoque eos juxtà eorum privilegia coràm suis Superioribus, vel Conservatoribus esse conveniendos; Nec non Decretum ejusdem Concilii loco d. cap.20. sess.24. ad Regulares non pertinere, nec eorum Conservatorias imminuere; nec quoad primam illorum instantiam, aliquid novi inducere.*

Quàm declarationem posteà observari mandavit Paulus V. Constit. incipit *Religiosorum la 34. in Bullar. to.3.* decernens irritum, & inane, quidquid secus super his à quoquam quavis auctoritate scientèr, vel ignorantèr contigerit attentari.

Ex quibus patet ad rationem in oppositum. Præsertim quia, quoad hoc privilegia Regularium non adversari Trid. jam satis constat. Et proindè Const. Pii IV. hic non applicatur, ex Fagnano ibid. in fine: videatur Barbosa in Trid. ad d. *cap.14. sess.7.*

26 Quantùm ad secundum in dubio prætactum. Jam vidimus suprà *num.24.* in privilegiis Regularium expresse inhiberi Ordinariis, ne absque speciali commissione Sedis Apostolicæ præsumant in personas Regularium promulgare aliquam sententiam excommunicationis, suspensionis, vel interdicti specialitèr, vel generalitèr. Et quatenùs promulgent, non ligant, prout in d. Mari magno expressiùs habetur. Quod nunc etiã suffragatur in his casibus, in quibus adhuc durat eorũ exemptio. Et in dubio, vel obscuritate Privilegii recurrendum est ad Sedem Apostolicam pro declaratione, juxtà Constit. Clem. X. *Superna 7. Bullar. tom.5.*

27 Propterea, cùm Litteræ Apostolicæ, & Tridentinum committunt Ordinariis, ut procedant per censuras, vel pœnas, tamquam Sedis Apostolicæ delegati, frustra Regulares opponunt privilegia exemptionis; nam Papa, nunquam aliquem ità eximit, quin possit per se, vel suos Delegatos procedere. Inde est commune apud DD. quòd, dum Pontifex constituit aliquem Delegatum contra exemptos, non est opus, ut derogetur privilegio exemptionis, nam Papa nullum à sua jurisdictione eximit.

Considerari hic etiam potest, quòd in casibus particularibus debent ponderari circumstantiæ: &, an sit casus, in quo Episcopus vigore Tridentini, aut Constitutionum Apostolicarum habeat jurisdictionem in Regulares, & tunc poterit etiam eorum Ecclesias Interdicto locali supponere. Cùm verò essemus in casu, in quo eis talis jurisdictio non daretur, ut si ageretur de delicto Religiosi intrà Claustra, non respiciente casus exceptos, ut curæ animarum, administrationis Sacramentorum, Immunitatis Ecclesiasticæ &c. tunc Interdictum apponere non posset. Cæterùm, si occurreret casus, in quo concurreret delictum à populo in eorum Ecclesia commissum, & ea abutente, tunc ratione scandali, & punitionis populi sibi subjecti posset dictam Ecclesiam Interdicto subiicere: non obstantibus privilegiis, quòd non possint censuris affici, nisi à Papa: quia mens concedentis privilegium fuit quidem privilegiare exemptos, non verò, ne populus Episcopo commissus puniri non valeat eâ pœnâ, quam Episcopus judicat congruam, illi interdicendo Ecclesiam, qua abusus est, ut optimè Card. de Luca apud Petra *comment. ad Const.2. Anastasii IV. sect.3. n.14.*

Advertendum, quòd Prælatus Regularis non potest Interdicto supponere Ecclesiam sibi subjectam, licèt valeat suos subditos Regulares censuris coercere, ex eo, quòd ipsa cẽsura Interdicti localis respicit potius punitionem populi, qui Ordinario loci, non autem Superiori Regulari subditus est, ut apud eundem plures: & in terminis emanavit à Sac. Congregat. Episcop. decretum in *Neapolitana* in causa inter Abbatem Canonicorum Regularium S. Petri ad Aram, & Cardinalem Archiepiscopum, dum ille processit ad Interdictum Ecclesiæ Monialium, nuncupatæ *Regina Cæli* eidem subjectæ: & Sac. Congreg. dubio disputato, resolvit *pro nullitate, & actus temeritate*, Cardinalis de Luca *discur.99. de jurisd.*

Caveant etiam Regulares, dùm censuris contra Religiosos sibi subditos procedunt, nè Monitoria, aut Cedulones affigant foribus Ecclesiæ, aut muris ea parte, qua respiciunt extrà clausuram, quia hujusmodi loca censentur esse extrà territorium ipsorum, & de terri-

to-

torio Ordinarii, in quo ipsi jurisdictionem non habent.

Quæritur. An Episcopus procedere possit adversùs Regulares bis in die celebrantes?

Resp. Affirmativè, & quidem etiam censuris juxtà Tridentin. in *Decret. de obser. & evit. in celebrat. Miss. sess.* 22. Res enim est certainàm nulli Sacerdoti, etiam sæculari licet (excepto die Nativitatis Domini, juxtà text. in *cap. Consuluisti de celebrat. Miss.*) bis in die celebrare, ut habetur ex cap. *Te referente eod. tit.* ibi: *Cuilibet Sacerdoti, quacunque dignitate præfulgeat, unam in die celebrare Missam sufficiat: nam & valde est felix, qui celebrat dignè unam.* Quod sanè importat præceptum, non consilium contra Ameno *de pœnis tit.* 8. §. 3. *num.* 29. ubi nimis laxè & contra praxim Ecclesiæ, ac Sacros Canones scripsit quemlibet Sacerdotem ex causa necessitatis posse licitè bis in die celebrare; propter quod etiam fortè fuit à S. Congr. Indicis proscriptus. Lege Gonzalez in 3. *tit.* 8 *c.* 3. *n* 2. ubi exponit illud, *nisi causa necessitatis*, ut in *d. c. Consuluisti*, & Fagn. in 5. *ad cap. in ordinando de simon. num.* 33. ubi refert à Sac. Congreg. Conc. 28. Februarii 1602. mandatum fuisse Episcopo Vicen. ne licentiam ullam bis in die celebrandi ullo modo concederet.

28 Quæritur. Regularis fine sui Superioris facultate, & in scriptis recepta, à suo Conventu recedens, ad aliquem locum se confert, petitur, an possit ab Episcopo puniri?

Resp. Affirmativè, per expressè à Trid. *in cap.* 4. *sess.* 25. *de Regul.* ibi: *nec liceat Regularibus à suis Conventibus recedere, etiàm prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab iisdem missi, aut vocati fuerint. Qui verò sine prædicto mandato in scriptis obtento repertus fuerit, ab Ordinariis locorum, tamquam desertor sui Instituti puniatur.* Vide, quæ dico suprà *cap.* 5. *n.* 12. & 13. de eo, qui irreparabili gravamine vexatus ad Superiorem recurrit.

29 Quæritur. Erigitur de novo Conventus, in quo ex consuetis eleemosynis, vel redditibus non possunt competentèr sustentari saltem duodecim Religiosi: petitur, an subsit jurisdictioni, & Visitationi Ordinariorum?

Resp. Affirmativè, prout expressè in *const. nuper. de celebrat. Missar.* §. 16. *deinceps*. Quam refero suprà *cap.* 10. *num.* 9.

30 Quæritur. Episcopis in d. Const. *Inscrutabili* Greg. XV. & Trident. *sess.* 25. *de Regul. c.* 11. subjiciuntur Regulares Curam animarum exercentes, adeout, possint eos visitare, & corrigere, si delinquant in pertinentibus ad d. Curam: petitur, an possint etiam visitare Monasteria, in quibus ipsi Regulares degunt?

Resp. negativè. Super quo Pignatellus *tom.* 7. *consult.* 8. *num.* 26. refert S. C. C. declarationem, ut infrà: *Regulares Curam Animarum exercentes in Monasteriis possunt ab Ordinario visitari, non autem ipsa Monasteria, pratèr ea loca, & res, quæ pertinent ad Curam Animarum.*

31 Quæritur. An Episcopus in visitatione clausuræ Monasterii Monialium possit secum ducere Laicos?

Resp. negativè, juxtà Declarationem Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium, quæ prohibuit Laicos ullo modo intervenire posse visitationi Monasteriorum Monialium, ut in Tarvisina 20. *Novembr.* 1601. etiamsi essent Officiales Monasterii, ut in Januen. 16. *Januar.* 1607., & in Lucana 22. *Januar.* 1616. in regesto *fol.* 2. & 3. apud Fagn. in 1. *ad c. Ut juxtà de offic. ordin. num.* 23. Idemque constat ex declaratoria Gregorii XIII. Dubiis sub *la* 28. *tom.* 2. ubi: Nos &c. *declaramus omnes, tàm Sæculares, quàm Regulares, quibus Cura, & regimen Monasteriorum Monialium quovis modo incumbit; facultate sibi ex officio atttributa ingrediendi Monasteria prædicta, ita demum uti posse, si id faciant in casibus necessariis, & paucis, iisque senioribus, ac Religiosis personis comitati.* Ubi pōderandum per illud *Religiosis personis comitati*, excludi Laicos.

Sed quoniam in dicta Declaratoria Gregorii non determinatur numerus personarum, quas Prælati possunt secum ducere intrà septa Monasterii Monialium, oritur dubium, quot Visitatores possint assumere?

32 Super quo respondetur, ubi sermo fit de Visitatoribus Regularibus, numerus præfinitur in *const.* Felicis Alex. VII. quam refero *cap.* 11. *num.* 2. ubi §. 5. statuitur: *Si visitet Generalis, possit secum habere duos Socios: Si alius a Generali, unum tantùm, exclusis omnibus aliis, etiam ratione officii.* Si verò Episcopus visi-

visitet nullus numerus est in Gregoriana, aut Alexandrina determinatus. Verùm debet attendi ad illa verba, *& paucis comitati*. Et cùm significatio illius verbi *pauci* in jure sit varia, relinquitur arbitrio Judicis, ut notavit Glos. *in cap. statutum* §. *Insuper in verb. paucis, de rescriptis in 6.* & *in cap. Cupientes* §. *Ad quæ in verb. contradicentium de elect. eodem lib.* ibi: *sed quot dicemus paucos? hoc relinquam arbitrio judicantis*. Quinimmò observat Fagnan. *ad d. cap. Ut juxtà n.* 30. Gregorianam recipere interpretationem positivam à Clement. *Attendentes* §. *ipsos autem de Statu Monachor.* In qua numerus personarum, quas Episcopus potest secum ducere, ad octo taxatur. Quapropter, si plures introduceret, certè pœnas Constitutionis non evaderet. Sed quia posset dubitari, an dicta Constitutio Gregor. restringat numerum personarum concessarum in d. Clementina, ideò Episcopi, ut securiùs procedant, debent paucioribus esse contenti.

33 Quæritur. An Episcopus possit visitare Monasteria Regularium eo prætextu, quòd eorum Superiores sint negligentes?

Responsio patet, ut infrà, *Sac. Congreg. Card. Conc. Trident. interpretum censuit, non licere Ordinariis locorum Monasteria Regularium eo prætextu visitare, & corrigere, quòd illorum Superiores admoniti intrà sex Menses, illa non visitaverint, vel correxerint, nisi eadem Monasteria, vel sub Commenda existant ex Decreto cap. 8. sess. 21., vel suorum Ordinum capitibus non subsint, ac se se in Congregationes redigere neglexerint juxtà cap. 8. sess. 25. de Regul. Die 20. Febr. 1616. ex Piasec. cit. art. 6. num. 32.*

34 Quæritur. An Abbates Commendatarii possint in Monasteriis Regularium commendatis se ingerere in iis, quæ concernunt Regularia Instituta, & Disciplinam Regularem?

Videtur affirmandum proptèr clausulam adjectam Litteris Apostolicis, quæ expediuntur super Monasteriorum Commendis: *in quibus hujusmodi Monasteriorum cura regimen, & administratio tàm in spiritualibus, quàm temporalibus eis plenariè committitur*.

Verùm, hoc non obstante, negativa est certà, ad textum Decreti Concilii Trident. *sess. 25. cap. 20. de Regul.* & expresè legitur dispositum ab Innoc. X. *const. Pastoralis la 62. Bullar. tom. 5.* quoad Commendatarios Monasteriorum Ord. Cistercien. Quæ fuit innovata ab Alex. VII. *const. exponit la 6. ibid.* ubi statutum, ac declaratū est, quòd obtinentes Monasteria in Commendam, etiamsi fuerint S. R. E. Cardinales, nullam in Monasteriis sibi commendatis quoad eorum Monachos Jurisdictionem exercere possunt.

Nec obstat ratio in contrarium. Nàm resistit dispositiva Constitutionis ejusdem Alexandri ibi. §. 2. *Tenore præsentium declaramus, decernimus, ac statuimus, non licere Commendatariis Priores, Sub-Priores, aut Officiales Claustrales instituere, ac destituere, visitare Monachos, eosdemque corrigere: nec facultates eisdem; in Litteris Apostolicis concessas, & expressas, proùt suprà, ad ea, quæ Institutum Regulare concernunt, ac tenore prædictorum privilegiorum, & Sacri Concilii dispositione Monastico regimini relinquūtur, trahi posse, ac debere.* Similia habentur in *const. Sacrosancti la 32. ejusdē Alex.* edita favore Monasteriorum Camaldulensium. Ideò clausula illa *in quibus* intelligenda est quoad cœtera, quæ regularē Disciplinam, & Institutū regulare non respiciunt.

35 Juxtà quæ dicendum paritèr Eminentissimos DD. Cardinales habentes hìc Romæ in Titulum Ecclesias Regularium non posse se immiscere in iis, quæ concernunt regularia Instituta, ut dixit Nicol. *flosc. v. Cardinalis sub num.* 13. De Jurisdictione Cardinalium in suis Titulis agit Fagnan. in 1. *ad cap. His quæ de majorit. & obedient. num.* 19. *& sequent.* Et *in* 5. *ad cap. nè pro dilatione de pœnit. & remiss. num.* 42. refert ipsos in suis Titulis habere Jurisdictionem quasi Episcopalem, sed uti non posse facultatibus, quæ à Concilio *sess. 24. c. 6.* Episcopis sunt tributæ, ut declaravit Sanctissimus: quia licèt habeant in suis Titulis jurisdictionem quasi Episcopalem, ibi tamen non sunt verè, & propriè Episcopi.

36 Quarè in Ecclesiis Regulariū proprii Tituli possunt de spectantibus ad celebrationem Missarū inquirere: de redditibus Ecclesiæ rationē exigere, sacras supellectiles, & alia, quæ respiciunt servitū Ecclesiæ Titularis, & circà cultum Divinū visitare, ac inspicere, juxtà *const.* Leonis X. *supremæ la 7. Bull. to. 1. & const. Sixti V. Religiosa la 55. Bullar. tom. 2.* Ipsos

Mmm verò

verò Regulares in pertinentibus ad Regularem Disciplinam, & Regularia Instituta, utpotè exemptos visitare, vel corrigere nequeunt: nàm ad hunc effectum habent proprios Superiores, per quos secundùm Ordinis Statuta diriguntur, & in observantia continentur. De qua re agit etiam Pignatell. *to.*10. *consult.*117. *n.*93.

37 An autem Episcopi possint se ingerere circà bona Regulariũ, extrà claustra vagantium? Videri potest Constitutio Gregorii XIII. *officii Nostri* 43. *Bull. tom.* 1. In qua declaratur bona Regularium extrà Claustra Ecclesiarum, Monasteriorum, Domorum, & Regularium locorum degentium, quocumque jure, & actione ad eos pervenerint, spectare ad Cameram Apostolicam.

38 Hic nota, quòd Fratres Ordin. Minor. qui ad Episcopatum, vel aliàs superiores Dignitates promoventur, tenentur Libros, & alia, quæ habent tempore promotionis Ordini medio Generali, vel Provincialibus respectivè resignare. *Const. ex parte la* 5. Alexandr. IV. *Bull. tom.* 1.

39 Concludendum, quòd licèt Regulares, quantùm ad plura sint exempti ab jurisdictione Episcopi in nullo tamen eximuntur ab jure reverentiali, cum ipsis debeant reverentiam exhibere, juxtà *text. in const. dum intrà* 22. *Leonis X. Bullar. tom.*1. In qua Pontifex eos §. 23. sic alloquitur. *Eosdem insuper Fratres in virtute Sanctæ Obedientiæ monemur* (hoc est præcipimus) *ut eosdem Episcopos loco Sanctorum Apostolorum subrogatos, pro debita, & Nostra, ac Apostolicæ Sedis reverentia congruo honore, & convenienti observantia venerentur.* Reverendissimos verò Episcopos monet, ut infrà. *Ipsosque Episcopos hortamur, ac per viscera misericordiæ Dei Nostri requirimus, ut Fratres ipsos affectu benevolo prosequentes charitativè tractent, ac benignè foveant, seque illis minimè difficiles, aut duros, vel morosos, sed potiùs faciles, mites, propitios, piaque munificentia liberales exhibeant, ac in omnibus prætactis* (de quibus Constitutio) *tamquàm in agro Dominico cooperatores, eorumque laborum participes, prompta benignitate recipiant, eorumque jura omni cum charitate custodiant, atque defendant. Ut tàm Episcopi, quàm Fratres præfati* (*quorum opera veluti Lucernæ ardentes suprà montem positæ omnibus Christi fidelibus lumen præbere debent*) *ad Dei laudem, Fidei Catholicæ exaltationem, populorumque salutem de virtute in virtutem proficiant.*

40 Regulares itaq; limites exemptionis excedere non possunt, ut ex *alleg. cap. Volentes*. Episcopi verò eis privilegia à Sancta Sede concessa, adhuc subsistentia, & non revocata eis servare debent; ex d. *Clement. Frequẽs, & const. Leonis.* Dixi adhuc *subsistentia, & non revocata*; quia revocata jàm recesserunt ab esse, & tãquàm non fuisse censentur.

41 Quæ omnia, & singula humillimo obsequio submitto infallibili Judicio, & Lituræ Apostolicæ Sedis. Quatenùs verò sit opus, quidquid Catholicæ Doctrinæ consonum non sit, sincero corde promptè retracto: *ut quicumque ista lecturi sunt, non me imitentur errantem, sed in meliùs proficientem*; ut loquar phrasi Augustini *in Prolog. ad lib. retractat.*

LAUS DEO.

INDEX

INDEX

RERUM MAXIMÈ NOTABILIUM.

Primus numerus marginalem, secundus paginam præmonstrat.

Index

Ec-

Cen-

Fal-

be-

Non

Pro-

Pro-

In-

Emis-

Sa-

Su-

Uni-

Emit-

Rerum maximè notabilium.

F I N I S.

Infrascripta, & fortè alia occurrent errata notatu digna: quæ omnia hujus impressoriæ Professionis difficultati condonare æquum est: in qua, etiamsi summa adhibeatur solicitudo, deficere videtur necessarium.

Pagina	*Columna*	*Linea*	*Errata*	*Lege*
pag. 4.	col. 2.	lin. ult.	pętientia	pęnitentia
pag. 48.	col. 1.	lin. 30.	dicitur	dicturi
pag. 85.	col. 2.	lin. 40.	desiderant	desiderat
pag. 110.	col. 1.	lin. 44.	ut imposterum	imposterum
pag. 104.	col. 1.	lin. 28.	erant	erat
pag. 133.	col. 2.	lin. 41.	abenntibus	abeuntibus
pag. 139.	col. 1.	lin. 44.	asasportari	asportari
ibi	col. 2.	lin. 42.	num. 11.	num. 3.
pag. 168.	col. 2.	lin. 8.	cap. 6.	cap. 16.
pag. 165.	col. 2.	lin. 1.	hæreticum	hæreticus
pag. 177.	col. 1.	lin. 21.	effuderint	effuderit
pag. 183.	col. 1.	lin. 11.	Indulgentiam	Indulgentiarum
pag. 192.	col. 1.	lin. 32.	onerorum	onerosum
pag. 198.	col. 1.	lin. 42.	captiuli	capituli
ibi	col. 2.	lin. 16.	tantum per Doctores modo	tantummodò per
pag. 199.	col. 1.	lin. 22.	publica publica voce	publica voce
pag. 206.	col. 2.	lin. 9.	mensem	messem
pag. 208.	col. 1.	lin. 39.	presidit	præsedit
ibi	col. 2.	lin. 49.	Innocentio	Innocentius
pag. 263.	col. 1.	lin. 20.	debet	debent
Pag. 311.	col. 2.	lin. 6.	vel significare Procuratoribus.	vel Procuratoribus
pag. 379.	col. 2.	lin. 11.	simonia	simoniaca

Nonnulla ex prætactis in multis codicibus fuerunt suis locis emendata.
Si quæ alia, punctavè, commata, vel numeri omissa, vel præposterè apposita occurrant, æquus Lector det veniam: cujus prudentiæ remittuntur.